

„ATENEUM”; „BEZ DOGMATU”; „BIBLIOTEKA WARSZAWSKA”; „BIESIADA LITERACKA”; „BIESIADA POLSKA”; „BLUSZCZ”; „BRZASK”; „CO TYDZIEŃ”; „DOBRA GOSPODYNI”; „DOBRA MATKA”; „DROGOWSKAZ”; „DRUŻYNA”; „DZIECKO”; „DZWONEK CZĘSTOCHOWSKI”; „ECHA KIELECKIE”; „ECHA PIOTRKOWSKIE”; „ECHA PŁOCKIE I WŁOCŁAWSKIE”; „GAZETA LUDOWA”; „GAZETA ŁOWICKA”; „GAZETA NIEDZIELNA”; „GAZETA ŚWIĄTECZNA”; „GAZETA WŁOŚCIAŃSKA”; „GAZETA ZAGŁĘBIA”; „GŁOS”; „GŁOS LUDU”; „GŁOS NARODU”; „GŁOS PŁOCKI”; „GŁOS PODLASIA”; „GŁOS POLSKI”; „GŁOS ŻYDOWSKI”; „HUMANISTA POLSKI”; „IZRAELITA”; „KŁOSY”; „KOBIEȚA”; „KRONIKA PIOTRKOWSKA”; „KRONIKA RODZINNA”; „KULTURA”; „KULTURA POLSKA”; „LECHITA”; „LUD POLSKI”; „ŁOWICZANIN”; „MIESIĄC ILUSTROWANY”; „MŁOT”; „MYŚL KATOLICKA”; „MYŚL POLSKA”; „MYŚL ŻYDOWSKA”; „NASZ SZTANDAR”; „NASZA TRYBUNA”; „NIWA POLSKA”; „NOWE OGNISKO”; „NOWY SZTANDAR”; „ODRODZENIE”; „OGNISKO”; „OGNISKO RODZINNE”; „OGNIWO”; „PIOTRKOWIANIN”; „POBUDKA”; „POLEMISTA”; „POLSKA LUDOWA”; „POLSKI ŁAN”; „POSIEW”; „PRAWDA”; „PRĄD”; „PRZEBUDZENIE”; „PRZEGLĄD NARODOWY”; „PRZEGLĄD POWSZECHNY”; „PRZEGLĄD SPOŁECZNY”; „PRZEŁOM”; „ROLA”; „ROZWAGA”; „SIEWBA”; „SPOŁECZEŃSTWO”; „SPRAWA POLSKA”; „STER”; „STRZECHA RODZINNA”; „ŚWIAT”; „ŚWIAT KOBIECY”; „TYDZIEŃ POLITYCZNY”; „TYGODNIK DLA WSZYSTKICH”; „TYGODNIK ILUSTROWANY”; „TYGODNIK MAŁŻEŃSKI”; „TYGODNIK MÓD I POWIEŚCI”; „TYGODNIK POLSKI”; „TYGODNIK POPULARNY”; „TYGODNIK SUWAŁSKI”; „TYGODNIK WARSZAWSKI”; „WĘDROWIEC”; „WIADOMOŚCI POLSKIE”; „WIDNOKRĄG”; „WIEK XX”; „WIEŚ I DWÓR”; „WIEŚ ILUSTROWANA”; „WITEŹ”; „WOLNA TRYBUNA”; „WOLNY GŁOS”; „WSPÓLNA PRACA”; „WYZWOLENIE”; „ZAGON”; „ZARANIE”; „ZIARNO”; „ZIEMIA KIELECKA”; „ZIEMIANIN”; „ZIEMIANKA”; „ZŁOTY RÓG”; „ZORZA”; „ZORZA WARSZAWSKA”; „ZWIASTUN EWANGELICZNY”; „ŻNIWO”; „ŻYCIE ŻYDOWSKIE”

Edukacja i wychowanie dzieci i młodzieży w czasopiśmiennictwie społeczno-kulturalnym Królestwa Polskiego w latach 1905–1918 Bibliografia adnotowana część II

Redakcja naukowa
Renata Bednarz-Grzybek, Aneta Bołdyrew, Marta M. Kacprzak

**Edukacja i wychowanie dzieci i młodzieży
w czasopiśmiennictwie społeczno-kulturalnym
Królestwa Polskiego w latach 1905–1918**

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU
ŁÓDZKIEGO

**Edukacja i wychowanie dzieci i młodzieży
w czasopiśmiennictwie społeczno-kulturalnym
Królestwa Polskiego w latach 1905–1918
Bibliografia adnotowana
część II**

Redakcja naukowa
Renata Bednarz-Grzybek, Aneta Bołdyrew, Marta M. Kacprzak

Renata Bednarz-Grzybek (ORCID: 0000-0002-5033-9163)
– Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Instytut Pedagogiki
Katedra Metodologii Nauk Pedagogicznych, 20-612 Lublin, ul. Głęboka 43

Aneta Böldyrew (ORCID: 0000-0002-6121-0816) – Uniwersytet Łódzki
Wydział Nauk o Wychowaniu, Katedra Historii Wychowania i Pedeutologii
Zakład Historii Oświaty, 91-408 Łódź, ul. Pomorska 46/48

Marta M. Kacprzak (ORCID: 0000-0002-0491-7970) – Uniwersytet Warszawski
Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, Gabinet Zbiorów XIX Wieku
00-312 Warszawa, ul. Dobra 56/66

RECENZENCI

Janusz R. Budziński, Janina Kamińska

REDAKTOR INICJUJĄCY

Urszula Dzieciatkowska

OPRACOWANIE REDAKCYJNE

Eliza Orman

LAYOUT, SKŁAD I ŁAMANIE

Elżbieta Pich

KOREKTA TECHNICZNA

Wojciech Grzegorzcyk

PROJEKT OKŁADKI

Aneta Böldyrew

ADAPTACJA PROJEKTU OKŁADKI

Monika Rawska

© Copyright by Authors, Łódź 2023

© Copyright for this edition by Uniwersytet Łódzki, Łódź 2023

<https://doi.org/10.18778/8331-206-4>

Publikacja finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
pod nazwą „Szlakami Polski Niepodległej” w latach 2018–2023 nr projektu 01SPN 17 0020 18

kwota finansowania 751 222 zł

Kierownik projektu – Aneta Böldyrew

Wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

Wydanie I. W.11024.23.0.K

Ark. wyd. 44,7; ark. druk. 53,25

ISBN 978-83-8331-206-4

e-ISBN 978-83-8331-207-1

Spis treści

Wykaz skrótów	9
BIBLIOGRAFIA ADNOTOWANA	15
LXXXVIII. „Prawda : tygodnik polityczny, społeczny i literacki”	15
LXXXIX. „Prąd : miesięcznik społeczny i literacko-naukowy”	81
XC. „Promień”	104
XCI. „Promień Ojczysty : tygodnik społeczny”	105
XCII. „Promień Polski : tygodnik społeczny dla rodzin”	106
XCIII. „Przebudzenie : dwutygodnik dla kobiet”	107
XCIV. „Przegląd Narodowy : miesięcznik poświęcony zagadnieniom życia narodowego w zakresie politycznym, naukowym, społecznym, literackim i artystycznym”	126
XCV. „Przegląd Polski : pismo społeczno-ekonomiczne i rolnicze”	134
XCVI. „Przegląd Powszechny : tygodnik poświęcony polityce, życiu społecznemu, literaturze i sztukom plastycznym”	136
XCVII. „Przegląd Społeczny : tygodnik naukowo-literacki, społeczny i polityczny”	142
XCVIII. „Przełom : dwutygodnik społeczny, polityczny i literacki”	146
XCIX. „Przewodnik Katolicki : tygodnik łódzki : pismo oświatowe, polityczno- społeczno-literackie dla wszystkich”	148
C. „Robotnik : tygodnik społeczny poświęcony sprawom warstw pracujących: organ Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich”	150
CI. „Rola : pismo tygodniowe poświęcone sprawom społecznym, ekonomicznym i literackim”	152
CII. „Rozwaga : miesięcznik społeczno-literacki”	182
CIII. „Ruch Chrześcijańsko-Społeczny”	185
CIV. „Siewba : organ ludu polskiego”	187

CV. „Społeczeństwo : tygodnik naukowo-literacki, społeczny i polityczny” ...	196
CVI. „Sprawa Polska : dwutygodnik polityczno-społeczny: organ Wydziału Narodowego Lubelskiego”	206
CVII. „Ster : organ równouprawnienia kobiet”	210
CVIII. „Strzecha Rodzinna : tygodnik ilustrowany dla wsi i miast”	231
CIX. „Sztandar”	236
CX. „Świat : pismo tygodniowe ilustrowane”	241
CXI. „Świat Kobiocy : tygodnik poświęcony wszelkim gałęziom pracy kobiecej, literaturze, sztuce i gospodarstwu”	273
CXII. „Trybuna : tygodnik społeczny, polityczny i literacki”	291
CXIII. „Tydzień”	291
CXIV. „Tydzień Polityczny : pismo polityczne i społeczne”	299
CXV. „Tygodnik dla Wszystkich”	300
CXVI. „Tygodnik Ilustrowany”	302
CXVII. „Tygodnik Małżeński : pismo literacko-społeczne”	364
CXVIII. „Tygodnik Mód i Powieści : z dodatkiem ilustrowanym ubrań i robót kobięcych”	368
CXIX. „Tygodnik Mód i Powieści »Nasz Dom« : pismo ilustrowane dla kobiet” ...	413
CXX. „Tygodnik Polski : pismo poświęcone zagadnieniom życia narodowego w zakresie politycznym, społecznym, naukowym, literackim i artystycznym”	433
CXXI. „Tygodnik Polski : pismo społeczne, literackie, ilustrowane”	447
CXXII. „Tygodnik Popularny : ilustracja chwili bieżącej”	452
CXXIII. „Tygodnik Suwalski : wychodzi co piątek”	456
CXXIV. „Tygodnik Warszawski”	465
CXXV. „Tygodnik Warszawski »Niedziela« : społeczny, polityczny, naukowy i literacki ilustrowany : wychodzi w sobotę każdego tygodnia”	466
CXXVI. „Wędrowiec”	467
CXXVII. „Wiadomości Polskie”	475
CXXVIII. „Wiarus : tygodnik społeczno-literacki, ilustrowany”	478
CXXIX. „Widnokrag : pismo tygodniowe”	479
CXXX. „Wiek XX : tygodnik popularny, poświęcony wszelkim zjawiskom życia” ...	485
CXXXI. „Więś i Dwór : dwutygodnik ilustrowany”	486
CXXXII. „Więś Ilustrowana”	496

CXXXIII. „Witeź : czasopismo społeczno-polityczne i artystyczno-literackie, wychodzące 1 i 15 każdego miesiąca”	501
CXXXIV. „Wolna Trybuna : tygodnik społeczny, polityczny i literacki”	502
CXXXV. „Wolne Słowo : tygodnik społeczny, polityczny, literacki i naukowy”	502
CXXXVI. „Wolny Głos : tygodnik społeczny, polityczny i literacki”	505
CXXXVII. „Wspólna Praca : tygodnik poświęcony sprawom ziemi łomżyńskiej”	508
CXXXVIII. „Wyzwolenie : dawniej Polska Ludowa : pismo tygodniowe ludu polskiego, polityczne, oświatowe, gospodarcze i społeczne”	525
CXXXIX. „Zagon : tygodnik ludowy z rycinami, polityczny, społeczny i literacki” ..	529
CXL. „Zaranie : pismo tygodniowe ogólno-kształcące, społeczne, rolnicze i przemysłowe”	535
CXLI. „Zarzewie : dwutygodnik społeczny, polityczny i literacki”	580
CXLII. „Ziarno : najtańsze codzienne pismo polskie poświęcone sprawom społecznym, politycznym, ekonomicznym i literackim”	581
CXLIII. „Ziemia Kielecka : czasopismo polityczno-społeczne i literackie”	589
CXLIV. „Ziemianin : organ Związku Ziemian : miesięcznik”	596
CXLV. „Ziemianka” [I]	598
CXLVI. „Ziemianka” [II]	612
CXLVII. „Złoty Róg : ilustrowany tygodnik literacki, artystyczny i społeczny”	625
CXLVIII. „Złoty Sztandar : pismo tygodniowe dla wszystkich, oświatowe, gospodarcze, społeczne i polityczne”	641
CXLIX. „Zorza : pismo niedzielne dla ludu miejskiego i wiejskiego”	641
CL. „Zorza : pismo tygodniowe z rysunkami poświęcone sprawom oświaty, dobrobytu i rozwoju społecznego ludu”	647
CLI. „Zorza Warszawska : pismo tygodniowe społeczno-ekonomiczne i rolnicze”	686
CLII. „Zwiastun Ewangeliczny”	688
CLIII. „Żniwo : tygodnik społeczny”	711
CLIV. „Życie Krajowe i Społeczne : tygodnik dla wszystkich”	712
CLV. „Życie Żydowskie : tygodnik społeczno-polityczny”	712
 Indeks słów kluczowych	 715
Indeks osobowy	781
Informacje o autorach	849

Wykaz skrótów

Wykaz skrótów tytułów czasopism

„Bez Dog.”	– „Bez Dogmatu”
„Bibl. Warsz.”	– „Biblioteka Warszawska”
„Bies. Lit.”	– „Biesiada Literacka: pismo literacko-polityczne, ilustrowane”
„Bies. Lit.”	– „Biesiada Literacka”
„Bies. Pol.”	– „Biesiada Polska”
„Chwila Świąt.”	– „Chwila Świąteczna”
„Co Tydz.”	– „Co Tydzień”
„D. Gosp.”	– „Dobra Gospodyni”
„D. Mat.”	– „Dobra Matka”
„Dzw. Częst.”	– „Dzwonek Częstochowski”
„Echa Kiel.”	– „Echa Kieleckie”
„Echa Piotr.”	– „Echa Piotrkowskie”
„Echa Pł.”	– „Echa Płockie”
„Echa Pł. i Wł.”	– „Echa Płockie i Włocławskie”
„Gaz. Lud.”	– „Gazeta Ludowa”
„Gaz. Łow.”	– „Gazeta Łowicka”
„Gaz. Niedz.”	– „Gazeta Niedzielną”
„Gaz. Pab.”	– „Gazeta Pabianicka”
„Gaz. Świąt.”	– „Gazeta Świąteczna”
„Gaz. Włóś.”	– „Gazeta Włoszczyńska”
„Gaz. Zagł.”	– „Gazeta Zagłębia”
„Gł. Lub.”	– „Głos Lubelski”
„Gł. Ludu”	– „Głos Ludu”
„Gł. Nar.”	– „Głos Narodu”
„Gł. Pł.”	– „Głos Płocki”
„Gł. Pod.”	– „Głos Podlasia”
„Gł. Pol.”	– „Głos Polski”
„Gł. Żyd.”	– „Głos Żydowski”

„Hum. Pol.”	– „Humanista Polski”
„Kron. Piotr.”	– „Kronika Piotrkowska”
„Kron. Rodz.”	– „Kronika Rodzinna”
„Kult. Pol.”	– „Kultura Polska”
„Lud Pol.”	– „Lud Polski”
„Mies. Il.”	– „Miesiąc Ilustrowany”
„Myśl Kat.”	– „Myśl Katolicka”
„Myśl Pol.”	– „Myśl Polska”
„Myśl Żyd.”	– „Myśl Żydowska”
„Nasz Prom.”	– „Nasz Promień”
„Nasz Szt.”	– „Nasz Sztandar”
„Nasza Spr.”	– „Nasza Sprawa”
„Nasza Tryb.”	– „Nasza Trybuna”
„Nasze Dr.”	– „Nasze Drogi”
„Niwa Pol.”	– „Niwa Polska”
„Nowe Kł.”	– „Nowe Kłosa”
„Nowe Ogn.”	– „Nowe Ognisko”
„Nowy Szt.”	– „Nowy Sztandar”
„Ogn. Rodz.”	– „Ognisko Rodzinne”
„Pol. Lud.”	– „Polska Ludowa”
„Pol. Łan”	– „Polski Łan”
„Prom. Ojcz.”	– „Promień Ojczysty”
„Prom. Pol.”	– „Promień Polski”
„Przegl. Nar.”	– „Przegląd Narodowy”
„Przegl. Pol.”	– „Przegląd Polski”
„Przegl. Pow.”	– „Przegląd Powszechny”
„Przegl. Społ.”	– „Przegląd Społeczny”
„Przew. Kat.”	– „Przewodnik Katolicki”
„Ruch Chrz.-Społ.”	– „Ruch Chrześcijańsko-Społeczny”
„Spr. Pol.”	– „Sprawa Polska”
„Strz. Rodz.”	– „Strzecha Rodzinna”
„Świat Kob.”	– „Świat Kobiety”
„Tydz. Polit.”	– „Tydzień Polityczny”
„Tyg. dla Wsz.”	– „Tygodnik dla Wszystkich”
„Tyg. Il.”	– „Tygodnik Ilustrowany”
„Tyg. Małż.”	– „Tygodnik Małżeński”
„Tyg. Mód i Pow.”	– „Tygodnik Mód i Powieści

„Tyg. Mód i Pow.	
„Nasz Dom”	– „Tygodnik Mód i Powieści »Nasz Dom«”
„Tyg. Pol.”	– „Tygodnik Polski”
„Tyg. Pop.”	– „Tygodnik Popularny”
„Tyg. Suw.”	– „Tygodnik Suwalski”
„Tyg. Warsz.”	– „Tygodnik Warszawski”
„Tyg. Warsz. Niedz.”	– „Tygodnik Warszawski »Niedziela«”
„Wiad. Pol.”	– „Wiadomości Polskie”
„W. XX”	– „Wiek XX”
„W. i D.”	– „Wieś i Dwór”
„Wieś Il.”	– „Wieś Ilustrowana”
„Wol. Tryb.”	– „Wolna Trybuna”
„Wol. Sł.”	– „Wolne Słowo”
„Wol. Gł.”	– „Wolny Głos”
„Wsp. Pr.”	– „Wspólna Praca”
„Wyzw. d. Pol. Lud.”	– „Wyzwolenie: dawniej Polska Ludowa”
„Ziemia Kiel.”	– „Ziemia Kielecka”
„Zł. Róg”	– „Złoty Róg”
„Zł. Szt.”	– „Złoty Sztandar”
„Zorza Warsz.”	– „Zorza Warszawska”
„Zwias. Ew.”	– „Zwiastun Ewangeliczny”
„Ż. Kraj. i Spol.”	– „Życie Krajowe i Społeczne”
„Ż. Żyd.”	– „Życie Żydowskie”

Wykaz skrótów nazw organizacji

CTR	– Centralne Towarzystwo Rolnicze
ChTOK	– Chrześcijańskie Towarzystwo Ochrony Kobiet
KEN	– Komisja Edukacji Narodowej
LTSOŚ	– Lubelskie Towarzystwo Szerzenia Oświaty „Światło”
ŁChTD	– Łódzkie Chrześcijańskie Towarzystwo Dobroczynności
PMS	– Polska Macierz Szkolna
PZN	– Polski Związek Nauczycielski
PTK	– Polskie Towarzystwo Krajoznawcze
PTP	– Polskie Towarzystwo Pedagogiczne
SKAD	– Stowarzyszenie Kursów dla Analfabetów Dorosłych
SNP	– Stowarzyszenie Nauczycielstwa Polskiego
SRKP	– Stowarzyszenie Równouprawnienia Kobiet Polskich

SZZ	– Stowarzyszenie Zjednoczonych Ziemianek
TBD	– [Polskie] Towarzystwo Badań nad Dziećmi
TCL	– Towarzystwo Czytelni Ludowych
TGS	– Towarzystwo Gniazd Sierocych
THP	– Towarzystwo Higieny Praktycznej im. Bolesława Prusa
TKL	– Towarzystwo Kolonii Letnich
TKR	– Towarzystwo Kółek Rolniczych im. Stanisława Staszica
TKP	– Towarzystwo Kultury Polskiej
TKN	– Towarzystwo Kursów Naukowych
TNW	– Towarzystwo Naukowe Warszawskie
TOD	– Towarzystwo Opieki nad Dziećmi
TOL	– Towarzystwo Oświaty Ludowej
TP	– Towarzystwo Pedagogiczne
TPPL	– Towarzystwo Popierania Przemysłu Ludowego
TSWHiP	– Towarzystwo Szerzenia Wiedzy Handlowej i Przemysłowej
TSL	– Towarzystwo Szkoły Ludowej
TWPPHiP	– Towarzystwo Wzajemnej Pomocy Pracowników Handlowych i Przemysłowych miasta Warszawy
TZSP	– Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych
TZZ	– Towarzystwo Zjednoczone Ziemianek
WON	– Warszawski Okręg Naukowy
WTD	– Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności
WTH	– Warszawskie Towarzystwo Higieniczne
ZKZ	– Zjednoczone Koła Ziemianek
ŻTOK	– Żydowskie Towarzystwo Ochrony Kobiet

Wykaz pozostałych skrótów

cz.	– część
d.n.	– dokończenie nastąpi
dr	– doktor
dr.	– doktora
hr.	– hrabia/hrabina
itd.	– i tak dalej
itp.	– i tym podobnie
im.	– imienia
inż.	– inżynier
k.	– koło

ks.	– ksiądz
m.	– miasta
m.in.	– między innymi
np.	– na przykład
N.M.	– Najświętsza Maria
nast.	– następne
niereg.	– nieregularnik
nr	– numer/numery
o.	– ojciec (zakonnik)
ok.	– około
oprac.	– opracował/opracowała
p.	– pan/pani
pt.	– pod tytułem
pw.	– pod wezwaniem
poł.	– połowa
prof.	– profesor
przeł.	– przełożył/przełożyła
pseud.	– pseudonim
red.	– redakcja
r.	– rok
s.	– strona/strony
św.	– święty/święta
śp.	– świętej pamięci
tłum.	– tłumacz/tłumaczka/tłumaczenie
t.	– tom
tys.	– tysięcy
tytuł nast.	– tytuł następny
tytuł poprz.	– tytuł poprzedni
twz.	– tak zwana/tak zwany/tak zwane/tak zwani
ul.	– ulica
w.	– wiek
właśc.	– właściwe
wyd.	– wydanie
z.	– zeszyt

BIBLIOGRAFIA ADNOTOWANA

LXXXVIII. „Prawda”

Warszawa 1905–1915

LXXXVIII/1. Daleki [Leon Wasilewski], *Listy galicyjskie*, „Prawda” 1905, nr 1, s. 2–4.

Zawiera korespondencję zatytułowaną m.in. *Nędza Uniwersytetu Jagiellońskiego i Z życia młodzieży akademickiej*, dotyczącą złych warunków i niskiego poziomu uniwersytetu w Krakowie na tle innych uczelni w Galicji, a także zróżnicowanych poglądów politycznych studentów polskich.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/2. J.K., *Pruska szkoła ludowa*, „Prawda” 1905, nr 1, s. 4–5.

Relacja z rozpoczętych 28 grudnia 1905 r. w Berlinie obrad pruskiej konferencji niemieckiej partii socjaldemokratycznej. Ich najważniejszą częścią było omówienie stosunków panujących w pruskiej szkole ludowej i jej „zagrożenia ze strony klerykałizmu”. Przedstawiono m.in. postulaty świeckości szkoły, jej bezpłatności, higieny, nowoczesnej pedagogiki szkolnej, koedukacji.

[edukacja elementarna, oświata ludowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/3. Dr K[azimierz] Krauz, *Antonio Labriola*, „Prawda” 1905, nr 1, s. 7–8; nr 2, s. 19–21.

Przedstawienie sylwetki i poglądów Antonia Labrioli, włoskiego filozofa, działacza ruchu robotniczego, wykładowcy uniwersytetu w Rzymie, pedagoga, kierownika Muzeum Oświaty i Wychowania – placówki kształcącej nauczycieli, eksperta w dziedzinie systemów szkolnych różnych krajów.

[nauczyciel/pedagog]

LXXXVIII/4. K[azimierz] Krauz, *Kapitalizm i macierzyństwo (Także kwestia kobieca)*, „Prawda” 1905, nr 3, s. 29–30.

Informacje z zakresu kształtującego się w różnych krajach prawa pracy (oparte na przykładzie postulatów francuskich), dotyczące pracy kobiet ciężarnych oraz matek po połogu,

związane z wiedzą o potrzebie ochrony kobiety przed porodem i po porodzie koniecznej dla zdrowia i dobra jej oraz dziecka, potrzeby matek karmiących.

[macierzyństwo, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/5. K[azimierz] Krauz, *Kapitalizm i dzieciństwo*, „Prawda” 1905, nr 4, s. 44–45.

Informacje z zakresu kształtującego się prawa pracy (przykład postulatów francuskich oraz realiów prawnych z różnych krajów), dotyczące pracy dzieci, jej pożądanym ograniczeń prawnych uwarunkowanych zdrowiem, rozwojem, edukacją.

[prawa dziecka, przemoc wobec dzieci i młodzieży, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/6. K[azimierz] Krauz, *Kapitalizm i ludzkość*, „Prawda” 1905, nr 5, s. 53–54.

Informacje o francuskich postulatach dotyczących ograniczenia nadużyć w wykorzystywaniu pracy robotników w koloniach, także pracy dzieci.

[prawa dziecka, przemoc wobec dzieci i młodzieży, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/7. Daleki [Leon Wasilewski], *Listy galicyjskie*, „Prawda” 1905, nr 11, s. 123–124.

Informacje o gimnazjum w Brodach, w którym zachował się niemiecki język wykładowy, a które wymaga spolszczenia; o germanizacji za pomocą szkół niemieckich na Śląsku; o działalności TSL i jego potrzebach finansowych. O zakładach higienicznych w Galicji.

[język i autonomia narodowa w edukacji, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/8. J.H., *Wychowanie przymusowe w Niemczech*, „Prawda” 1905, nr 13, s. 149–150.

Przedstawienie realiów niemieckich placówek wychowawczych, w których opieką mają być objęte dzieci z nizin społecznych, zagrożonych moralnie – krytyka ich jako wykorzystujących pracę dzieci, niedbających o ich rozwój. Przedstawienie ich jako zagrożenia dla dzieci z rodzin polskich, niepodporządkowujących się germanizacji.

[germanizacja, język i autonomia narodowa w edukacji, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

LXXXVIII/9. Leon Wasilewski, *Maria Wyslouchowa (Wspomnienie)*, „Prawda” 1905, nr 13, s. 151.

Wspomnienie pośmiertne o Marii Wyslouchowej, nauczycielce, działaczce oświatowej i społecznej, wydawczyni broszur i czasopism dla kobiet wiejskich, współorganizatorce ruchu ludowego w Galicji.

[nauczyciel/pedagog]

LXXXVIII/10. Br.W., *Odczyty w Muzeum przemysłu i rolnictwa*, „Prawda” 1905, nr 15, s. 177.

Informacja o cyklu popularyzatorskich odczytów przyrodniczych, wygłoszonych w Muzeum Przemysłu i Rolnictwa przez kilku wykładawców, m.in. przez Leonarda Jaczewskiego, którego prelekcja *Ciepło skorupy ziemskiej* została tu szczególnie doceniona.

[oświata pozaszkolna]

LXXXVIII/11. Daleki [Leon Wasilewski], *Listy galicyjskie*, „Prawda” 1905, nr 17, s. 196–197.

Informacje m.in. na temat tendencji do zmiany poglądów politycznych wśród nauczycieli ludowych w Galicji (odwrót od poglądów „stańczykowskich”). SNP. Wyższe Kursy Wakacyjne w Zakopanem.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

LXXXVIII/12. Daleki [Leon Wasilewski], *Listy galicyjskie*, „Prawda” 1905, nr 19, s. 220–221.

Doniesienia o zjeździe TSL w Stanisławowie, wyrażenie niepokoju co do kondycji i działalności tej organizacji oświatowej. Zjazd ujawnił napięcia i wyraźne różnice poglądów, przeciwstawne frakcje: silne stronnictwo klerykalne i stronnictwo „postępowe”.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/13. xy., *Miasto analfabetów*, „Prawda” 1905, nr 20, s. 231–232.

Informacje statystyczne oparte na danych z książki *Miasto analfabetów* Adolfa Suligowskiego (Kraków 1905), ukazujące stan oświaty elementarnej w Warszawie. Postulat rozwoju szkolnictwa, szkoły powszechnie dostępnej, bezpłatnej, odpowiadającej potrzebom wszystkich warstw społecznych, prowadzonej przez nauczycieli przepojonych ideałami klasy pracującej.

[edukacja elementarna, nauczyciel/pedagog]

LXXXVIII/14. Daleki [Leon Wasilewski], *Listy galicyjskie*, „Prawda” 1905, nr 20, s. 232–233.

Dotyczy m.in. dorocznego zebrania Akademii Umiejętności w Krakowie oraz realizacji zapisu stypendialnego z fundacji edukacyjnej Wiktora Orłowskiego na rzecz młodych polskich profesorów uniwersytetów w Krakowie i Lwowie.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/15. Daleki [Leon Wasilewski], *Listy galicyjskie*, „Prawda” 1905, nr 24, s. 279–281.

Dotyczy m.in. rewizji treści podręczników galicyjskich szkół ludowych, dokonanej przez Radę Szkolną Krajową i powołane przez nią komisje nauczycieli ludowych. Refleksja nad

rolą nauczyciela, który powinien być pedagogiem, a nie urzędnikiem. Zagadnienie młodzieżowych kółek samokształcenia.

[nauczyciel/pedagog, pomoce dydaktyczne i podręczniki, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

LXXXVIII/16. *Doniesienie urzędowe*, „Prawda” 1905, nr 25, s. 298.

Informacja o uchwałach rządu w kwestii wykonania ukazu z dnia 12 grudnia 1904 r., dotyczącego m.in. wykładu religii w okręgu warszawskim po polsku przez duchownych rzymskokatolickich, nauce języka polskiego po polsku w szkołach początkowych i średnich, dopuszczeniu polskiego obok rosyjskiego do nauczania arytmetyki, nauczania w szkołach prywatnych w języku polskim, wykładzie języka polskiego i historii literatury polskiej w języku polskim na Uniwersytecie Warszawskim.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/17. Z., *Wzajemna pomoc wśród dziatwy szkolnej*, „Prawda” 1905, nr 27, s. 317–318.

Informacja o funkcjonowaniu we Francji (a także Belgii, Szwajcarii i we Włoszech) instytucji Mutualité scolaire – kas wzajemnej pomocy – i o obchodach 25-lecia jej istnienia. Refleksja o walorach ekonomicznych i moralnych, wychowawczych przedsięwzięcia.

[szkolnictwo, wychowanie moralne]

LXXXVIII/18. Iza Zielińska, *Kongres higieny szkolnej w Paryżu*, „Prawda” 1905, nr 28, s. 330–331.

Relacja z kongresu poświęconego higienie w szkole, który odbył się w czerwcu 1905 r. w Paryżu staraniem Ligue des médecins et des familles. Informacja o referatach dotyczących higieny szkolnej (rozkład dnia, czas pracy uczniów, ruch na świeżym powietrzu, wakacje, gruźlica wśród nauczycieli, współpraca rodziców w zakresie higieny, kontrola lekarska nad szkołami).

[zdrowie i higiena]

LXXXVIII/19. *Zjazd kobiet polskich w Krakowie*, „Prawda” 1905, nr 32, s. 375.

Informacja o przygotowywanym na wrzesień trzydniowym zjeździe kobiet polskich w Krakowie, jego przewidywanej organizacji i programie, w którym mają się znaleźć obrady dotyczące wychowania i ochrony dzieci. Postulat dostępu kobiet do wszystkich zakładów naukowych i zawodowych. Udział kobiet w tworzeniu programów i metod nauczania. Ochrona dzieci w perspektywie rozwoju fizycznego, moralnego i intelektualnego.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

LXXXVIII/20. Daleki [Leon Wasilewski], *Ze spraw śląskich*, „Prawda” 1905, nr 33, s. 384–385.

Omówienie sytuacji szkolnictwa na Śląsku Cieszyńskim, związanej z walką między środowiskiem niemiecko-czeskim a polskim, koniecznością obrony polskiego szkolnictwa przed zabiegami germanizacyjnymi. Informacje ze sprawozdania Gimnazjum Polskiego w Cieszynie, z zebrania PMS m.in. na temat braku wykładu polskiego w szkołach wydziałowych. Informacje o założeniu polskiej bursy szkolnej, a także o kursach wakacyjnych dla nauczycieli zorganizowanych przez PTP.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/21. mn., *Kwestia, o której obecnie podobno mówić nie wypada*, „Prawda” 1905, nr 37, s. 432–433.

Zwrócenie uwagi, że kwestia języka polskiego w szkole nie jest jedynym problemem, który należy poruszać. Wskazanie problemu wadliwości ustroju szkół, braku przewodniej idei oraz braku przemyślanych, celowych metod nauczania. Wskazanie przyczyn tego problemu w niewłaściwej strukturze zawodu nauczycielskiego, ograniczonego dostępu do niego, a także niewłaściwym profilu kierowników szkół, zachowujących się jak przedsiębiorcy, i niewłaściwych relacjach nauczyciele – kierownicy.

[język i autonomia narodowa w edukacji, nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

LXXXVIII/22. mn., *Ważna sprawa*, „Prawda” 1905, nr 39, s. 454–456.

Refleksja związana z publikacją Róży Centnerszwerowej *O wspólnym obu płci kształceniu w szkole średniej* (Warszawa 1905). Przedstawienie treści rozprawy i jednoznaczne poparcie postulatu koedukacji. Wskazanie roli społecznej wspólnego kształcenia obu płci, jednakowego wychowywania mężczyzn i kobiet.

[koedukacja]

LXXXVIII/23. J[ózef] Dąbrowski, *Z powodu „nowych” Wypisów polskich*, „Prawda” 1905, nr 39, s. 461.

Refleksja zainspirowana wydaniem *Wypisów polskich z dziejów literatury do użytku szkolnego* Henryka Gallego oraz artykułem Andrzeja Niemojewskiego *Ludzie słowa – ludźmi słówek* w „Kurierze Codziennym”. Krytyka podręcznika Gallego za wtórność, zachowawczość, zgodność z dawnymi programami, oderwanie historii literatury od życia i tła historycznego, fragmentaryczność bez kontekstu. Teza, że historia literatury jako samodzielny przedmiot powinna być usunięta ze szkół średnich lub dogłębnie zreformowana, ponieważ utrudnia studiowanie języka polskiego.

[czytelność, język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/24. Daleki [Leon Wasilewski], *Ze spraw Śląska austriackiego*, „Prawda” 1905, nr 40, s. 470.

Przedstawienie wybranych aspektów sytuacji szkolnictwa na Śląsku Cieszyńskim, obrona polskiego szkolnictwa przed naciskami niemieckimi i czeskimi – niewłaściwa organizacja rekrutacji klas pierwszych w seminarium w Cieszynie, prywatne szkoły PMS, ożywienie

działalności TSL, zapowiedź organizacji oddziału Uniwersytetu Ludowego im. Adama Mickiewicza w Cieszynie.

[język i autonomia narodowa w edukacji, oświata ludowa]

LXXXVIII/25. J[ózef] Dąbrowski, *W sprawie nauki języka polskiego*, „Prawda” 1905, nr 41, s. 484.

Kontynuacja rozważań autora z artykułu *Z powodu „nowych” Wypisów polskich* („Prawda” 1905, nr 39) na temat usunięcia historii literatury jako osobnego przedmiotu z programu szkoły średniej lub dogłębnego zreformowania jej nauczania. Propozycja połączenia go z nauczaniem dziejów kultury, a także zintensyfikowania nauczania języka polskiego, które powinno zostać zreformowane w zakresie nauki gramatyki, stylistyki w kierunku bardziej praktycznym.

[czytelnictwo, język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/26. J[ózef] Dąbrowski, *Rachunki społeczne*, „Prawda” 1905, nr 42, s. 491–493.

Komentarz do informacji prasy Królestwa Polskiego na temat programów nauczania w szkołach elementarnych, w tym uczenia w nich po rosyjsku, na temat potrzeb szkolnictwa ludowego i zawodowego, funduszy na szkolnictwo prywatne.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/27. Go-on, *Przypomnienie*, „Prawda” 1906, nr 3, s. 26–27.

Ocena długotrwałego już strajku szkolnego jako szkodliwego dla społeczeństwa, a nie dla rządu, przedsięwzięcia bezmyślnego i samobójczego.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/28. Wł[adysław] Bukowiński, *Ze spraw szkolnych*, „Prawda” 1906, nr 3, s. 27–29.

Wypowiedź o bezdyskusyjnych prawach Polaków do nauki w szkołach w języku polskim, o uzyskanych prawach do realizacji tego w szkolnictwie średnim prywatnym, o próbach odebrania w nich możliwości nauczania po polsku historii i geografii powszechnej, o negatywnych skutkach tych dążeń rusyfikacyjnych.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/29. *Okólnik ministerium oświaty*, „Prawda” 1906, nr 6, s. 76.

Przytoczony okólnik rosyjskich władz oświatowych na temat niedopuszczania do powstawania w szkołach organizacji uczniowskich oraz wprowadzenia zakazu zwalniania uczniów z lekcji przez rodziców.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/30. (Strana), *Sprawy kobiece w Chinach*, „Prawda” 1906, nr 11, s. 136–137.

Doniesienie o przemianach w zakresie praw publicznych i oświaty kobiet w Chinach, powstających tam szkołach dla dziewcząt, wiecach, zjeździe oświatowym, dzienniku dla kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

LXXXVIII/31. Adela Silberstein, *Genialność w świetle psychopatologii współczesnej*, „Prawda” 1906, nr 12, s. 148–149; nr 13, s. 160–161; nr 21, s. 259; nr 22, s. 270–271.

Prezentacja współczesnych psychologicznych koncepcji naukowych na temat istoty geniuszu, wyjątkowych uzdolnień, ich typów, źródeł.

[psychologia dzieci i młodzieży]

LXXXVIII/32. Leon Wasilewski, *Z życia ukraińskiego*, „Prawda” 1906, nr 15, s. 182–183.

Informacja o kształtowaniu się ukraińskiej tożsamości narodowej i sprzyjających jej zjawiskach i zabiegach, m.in. o prasie, wydawnictwach popularnych i popularnonaukowych o celach oświatowych, przede wszystkim skierowanych do ludu.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

LXXXVIII/33. Aleksy Kurcusz, *Znaczenie płciowości w życiu społecznym*, „Prawda” 1906, nr 15, s. 184–186; nr 16, s. 198–199; nr 17, s. 209–210.

Prezentacja koncepcji psychologiczno-socjologicznych na temat wpływu instynktu zachowania gatunku i popędu płciowego na strukturę życia społecznego i roli w nim jednostek. Odnosi się także do realiów wychowania, a także do zjawiska prostytucji i instytucji małżeństwa.

[edukacja seksualna]

LXXXVIII/34. Adam Rosz, *W miastach i miasteczkach*, „Prawda” 1906, nr 16, s. 195.

Wskazanie konieczności poprawy warunków mieszkaniowych w małych miejscowościach i miastach w związku ze zwiększeniem w nich liczby mieszkańców i zbyt niskim poziomem ich życia.

[zdrowie i higiena]

LXXXVIII/35. O., *Bezrobocie*, „Prawda” 1906, nr 18, s. 223.

Syntetyczne przedstawienie historii i obecnej sytuacji m.in. tzw. bezrobocia szkolnego, założeń, osiągniętych celów, potrzeb.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/36. Szpon, *Chłodne uwagi w palących kwestiach*, „Prawda” 1906, nr 20, s. 242–243; nr 21, s. 256–257.

Dotyczy m.in. potrzeby „radikalnej reformy szkolnictwa”, odejścia od ukierunkowania na stopnie i egzaminy, zwrotu w stronę użyteczności, charakteru zawodowego już od poziomu szkoły średniej.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/37. Proca, *Zjazd Ochroniarek*, „Prawda” 1906, nr 25, s. 301–302.

Informacje o zjeździe ziemianek 7–9 czerwca 1906 r., podczas którego zaprezentowano wystawę prac dzieci z ochron wiejskich i zorganizowano zjazd ochroniarek ludowych, wysłuchano referatów o pracy i życiu „ochroniarek”, m.in. Marii Weryho-Radziwiłłowiczowej, przedstawiono postulaty zmian organizacji ich pracy i traktowania zawodu.

[nauczyciel/pedagog, ochronki, oświata ludowa]

LXXXVIII/38. Go-on, *Zwycięski jaszczur*, „Prawda” 1906, nr 29, s. 349–350.

Dotyczy m.in. PMS, przedstawionej tu krytycznie jako podlegającej ideowo Narodowej Demokracji, a przez to nieodpowiadającej potrzebom i oczekiwaniom wobec tej instytucji oświatowej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/39. *Jubileusz Orzeszkowej*, „Prawda” 1906, nr 29, s. 357.

Informacja o decyzji Komitetu Jubileuszowego pod przewodnictwem Marii Konopnickiej, aby 40-lecie pracy społecznej i literackiej Elizy Orzeszkowej uczcić powołaniem do życia instytucji pedagogicznej jej imienia w Warszawie.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/40. J. Maszewska-Tur, *Dobór sztuczny jako czynnik ewolucji społecznej (Podług Profesora W. Szymkiewicza)*, „Prawda” 1906, nr 30, s. 366–368.

Odnosi się do kwestii zdolności człowieka i rozwoju kultury, do kwestii dziedziczenia uzdolnień po rodzicach, różnych warunków nauki i wychowania w różnych środowiskach.

[pedagogika naukowa, rodzina]

LXXXVIII/41. Adela Silberstein, *Pedagogia. Ellen Key o wychowaniu*, „Prawda” 1906, nr 31, s. 378–379.

Artykuł relacjonuje odczyt publiczny *O wychowaniu*, przedstawiony w Zurychu przez Ellen Key – szwedzką pisarkę, nauczycielkę i działaczkę ruchu kobiecego, propagatorkę indywidualistycznego wychowania i respektowania prawa dziecka do swobodnego rozwoju.

[metody wychowania, rozwój dziecka]

LXXXVIII/42. Kazimierz Jeżewski, *Dzieci żebrzące*, „Prawda” 1906, nr 32, s. 393.

Publikacja wezwania Zarządu TOD, by przede wszystkim obejmować opieką dzieci bezdomne i żebrzące. Informacja o organizacji schroniska na ul. Pięknej w Warszawie dla dzieci, deklaracja prawnych konsekwencji dla wyzyskujących biedne dzieci.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

LXXXVIII/43. *Sądy dla dzieci w Stanach Zjednoczonych*, „Prawda” 1906, nr 33, s. 400.

Informacja o funkcjonujących w Stanach Zjednoczonych odrębnych sądach dla nieletnich, przedstawianych tu bardzo pozytywnie jako zmierzających do wychowania, a nie karania. Przykłady funkcjonowania z różnych miast amerykańskich.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

LXXXVIII/44. Stanisław Krauz, *Walka o szkołę w Galicji*, „Prawda” 1906, nr 36, s. 433–434.

Informacje o walce o zreformowanie szkoły, przeniesionej z Królestwa Polskiego do Galicji, dzielącej społeczeństwo polskie w Galicji – uczniów, nauczycieli i rodziców – na „postępowych” zwolenników i przeciwników. Mowa m.in. o żądaniach rewizji programów i podręczników, reorganizacji m.in. matury, przyznania praw organizacji samorządowej uczniów, wolności sumienia i wypowiedzi.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/45. Pośrednik, *Z zaboru pruskiego*, „Prawda” 1906, nr 37, s. 446–447; nr 41, s. 493–494.

Dotyczy m.in. „buntu dzieci” w szkołach, protestów dzieci i dorosłych, zamieszek w szkołach i wieców, przeciwko nauczaniu religii w szkole po niemiecku. Nieudane próby kolportażu odezw do rodziców.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/46. Daleki [Leon Wasilewski], *Listy galicyjskie*, „Prawda” 1906, nr 39, s. 470–472.

Relacja o dorocznym zjeździe w Przemyśle TSL, informacje o jego szkołach, kursach dla analfabetów, zakładania burs, prowadzenia czytelni i wypożyczalni. Tekst zawiera także informację o wyznaniowym gimnazjum dla Żydów na Kazimierzu krakowskim i kontrowersjach wokół niego.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo, wychowanie religijne]

LXXXVIII/47. J. Idzikowska, *Pojęcia metafizyczno-przyrodnicze u dzieci od lat czterech do dziesięciu*, „Prawda” 1906, nr 43, s. 520; nr 44, s. 532–533; nr 45, s. 545–546.

Refleksje naukowe z dziedziny psychologii na temat obecności i percepcji pojęć z dziedziny metafizyki i nauk przyrodniczych (człowiek: własna istota, śmierć, dusza, własne ciało; zwierzęta a ludzie; celowość; powstanie świata; Bóg, aniołowie, szatan) u dzieci w wieku 4–10 lat.

[psychologia dzieci i młodzieży, rozwój dziecka]

LXXXVIII/48. *Bunt chłopiat*, „Prawda” 1906, nr 45, s. 539–540.

Refleksja na temat próby wywalczenia przez dzieci polskie prawa do nauki religii w języku narodowym. Brutalne tłumienie protestów. Ukazanie problemu na tle europejskim.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/49. M.W., *Dom Polski w Moskwie*, „Prawda” 1906, nr 45, s. 540–541.

Informacja o otwarciu w Moskwie Domu Polskiego, placówki oświatowej z biblioteką i czytelnią, przeznaczonych na potrzeby odczytów, widowisk, kursów wykładów itp., związanej z Towarzystwem Dobroczynności w Moskwie.

[opieka, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

LXXXVIII/50. *Strajk szkolny w zaborze pruskim*, „Prawda” 1906, nr 47, s. 567.

Strajk szkolny. Walka o polski język wykładowy. Doniesienie o pierwszych przypadkach odebrania dzieci rodzicom w związku z udziałem w strajku.

[germanizacja, język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/51. *Rewolucyjność rządu pruskiego*, „Prawda” 1906, nr 48, s. 575.

Prześladowania Polaków w zaborze pruskim. Próba wywalczenia przez dzieci polskie prawa nauki religii w języku narodowym.

[germanizacja, język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/52. Mamert Wikszemski, *Organizacja Towarzystwa Kultury Polskiej*, „Prawda” 1906, nr 48, s. 577–579.

Informacja o zebraniu organizacyjnym TKP, zawierająca m.in. streszczenie mowy wstępnej Aleksandra Świętochowskiego. Dotyczy założeń ideowych i organizacyjnych stowarzyszenia, jego celu zintegrowania dążeń różnych instytucji, towarzystw, ruchów, zmierzających do rozwoju polskiej kultury, m.in. przez oświatę.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/53. *Odezwa Towarzystwa Kultury Polskiej*, „Prawda” 1906, nr 50, s. 608–609.

Odezwa Zarządu TKP, przedstawiająca ogólnie cele stowarzyszenia oraz wzywająca szczegółowo do wsparcia realizacji pierwszego przedsięwzięcia – Domu Ludowego.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/54. *Z Towarzystwa Kultury Polskiej*, „Prawda” 1907, nr 2, s. 18–19.

Informacja o zebraniach organizacyjnych sekcji oświatowej i społecznej TKP, dyskusjach w sprawach oświaty, m.in. postulatu założenia szkoły elementarnej, wzorowej pod względem pedagogicznym, higienicznym, estetycznym, a także tworzenia seminariów nauczycielskich, szkół fachowych, bibliotek publicznych, wydawnictw oświatowych, organizacji wykładów dla dorosłych, zjazdów działaczy oświatowych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/55. *Zjazd pedagogiczny przyrodników i geografów polskich*, „Prawda” 1907, nr 3, s. 30.

Relacja z pierwszego zjazdu pedagogicznego przyrodników i geografów polskich w dniach 2–6 stycznia 1907 r. Zawiera tytuły wystąpień i nazwiska referentów, a także refleksję na temat wpływu kształcenia przyrodniczego dzieci i młodzieży na wielokierunkowy rozwój ucznia (etyczny, estetyczny, myślenie abstrakcyjne i krytyczne, wnioskowanie i analiza).

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

LXXXVIII/56. *Wiece Matek*, „Prawda” 1907, nr 6, s. 67.

Relacja z przebiegu wieców poświęconych zagadnieniu „odrodzenia młodzieży męskiej”, kształtowania w młodych chłopcach czystości, szczerości. Postulat powściągliwego, racjonalnego wychowania seksualnego. Podkreślenie znaczenia psychologii w metodach pedagogicznych, uszanowania indywidualności dziecka, a także udziału rodziców w pracy pedagogicznej. Wskazanie potrzeby podsuwania właściwych lektur. Postulat szerokiej oświaty ludowej.

[edukacja seksualna, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/57. Stanisław Krauz, *Z szkolnictwa galicyjskiego*, „Prawda” 1907, nr 7, s. 75–76.

Konstatacja różnych uwarunkowań i charakterów przemian szkolnictwa w trzech zaborach: Królestwo Polskie – postulat szkolnictwa polskiego, zabór pruski – opór na tle religijnym, Galicja – zapoczątkowanie przemian na polu szkolnictwa ludowego, reforma szkolnictwa średniego. Informacje na temat uwarunkowań finansowo-organizacyjnych tworzenia szkół ludowych oraz niedostatków szkół średnich (przepelnienie, brak odpowiednich kadr nauczycielskich).

[szkoły średnie, oświata ludowa]

LXXXVIII/58. M., *Wiece*, „Prawda” 1907, nr 10, s. 110–111.

Krytyczne ujęcie aktywności wiecowej, związanej z mniej istotnymi a chwytliwymi hasłami, a w mniejszym stopniu z najważniejszą sprawą szkolnictwa. Relacja z pozytywnie ocenianego na tym tle wiecu związanego z reformą szkolnictwa galicyjskiego. Informacja o referatach, które dotyczyły m.in. udziału ludu w oświacie, Uniwersytetu Ludowego

im. Adama Mickiewicza, wykładów powszechnych we Lwowie, danych statystycznych szkolnictwa galicyjskiego, niedostatków szkół ludowych i ich nauczycielstwa.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/59. ki., *Echa galicyjskie*, „Prawda” 1907, nr 10, s. 111–112.

Dotyczy m.in. wiecu nauczycielskiego we Lwowie. Wniosek o zmianę ustawy Rady Szkolnej Krajowej i rozszerzenia jej kompetencji w mianowaniu inspektorów szkół ludowych.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/60. Iza Zielińska, *Nauczyciele ludowi*, „Prawda” 1907, nr 11, s. 121–122.

Informacja o działaniach francuskich nauczycieli ludowych na rzecz korzystania z prawa do zakładania związków zawodowych (syndykatów), o postrzeganiu ich godności i roli społecznej oraz o ciężkich warunkach ich pracy, o udziale kobiet w tym zawodzie, o ich kongresach i manifestach.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

LXXXVIII/61. D[aniel] Żółtyński, *Luźne uwagi o działalności towarzystw oświatowych*, „Prawda” 1907, nr 12, s. 132–133.

Próba podsumowania i oceny działań i osiągnięć PMS: duża liczba szkół, niedostateczna liczba nauczycieli, potrzeba kursów pedagogicznych, praktycznego kształcenia nauczycieli. Próba podsumowania i oceny działalności SKAD: chaotyczność akcji, potrzeba kształcenia nauczycieli.

[nauczyciel/pedagog, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/62. S[tefania] Wertensteinowa, *Z tragizmów życia*, „Prawda” 1907, nr 13, s. 145–146.

Refleksja na temat pożądaných przemian życia społecznego, ujęta w kategoriach etycznych i higieniczno-zdrowotnych, związana z zagadnieniami życia płciowego, prostytucji, w tym prostytucji nieletnich, opieki nad młodocianymi ubogimi pracownicami, byłymi prostytutkami, osobami z chorobami wenerycznymi.

[opieka, przemoc wobec dzieci i młodzieży, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/63. D.Z., *Praca fabryczna a macierzyństwo*, „Prawda” 1907, nr 13, s. 147.

Informacja o kongresie w Berlinie w dniach 1–2 marca 1907 r. na temat pracy fabrycznej kobiet i ochrony macierzyństwa. Dotyczy m.in. śmiertelności niemowląt, postulatu uczenia dziewcząt opieki nad niemowlętami w szkole, zakładania szpitali dla niemowląt i żłobków.

[macierzyństwo, opieka]

LXXXVIII/64. W.H., *Zjazd historyczno-filologiczny*, „Prawda” 1907, nr 15, s. 169–170.

Relacja ze zjazdu historyczno-filologicznego w dniach 3–7 kwietnia 1907 r., dotyczącego m.in. kształcenia humanistycznego, zwłaszcza filologicznego, młodzieży, programów i praktyki pedagogicznej.

[szkoły średnie]

LXXXVIII/65. Iza Zielińska, *Listy z Francji*, „Prawda” 1907, nr 15, s. 170–171.

Korespondencja dotycząca m.in. kongresu nauczycieli ludowych w Nantes i poruszanego tam problemu organizacji zawodowych.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/66. R.C. [Róża Centnerszwerowa], *Pierwszy zjazd kobiet w Królestwie Polskim*, „Prawda” 1907, nr 16, s. 181–182.

Informacja o planowanym na 11–14 czerwca 1907 r. zjeździe kobiet polskich z kraju i zagranicy i o zebraniu organizacyjnym z 9 kwietnia 1907 r., na którym przedstawiono założenia programu i planowane referaty w sesji wychowawczej, ekonomicznej, prawno-politycznej, a także koncepcję uczenia zjazdem jubileuszu Elizy Orzeszkowej.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

LXXXVIII/67. *Wykłady i pokazy domu ludowego*, „Prawda” 1907, nr 19, s. 217–218.

Relacja z zebrania 8 maja 1907 r., poświęconego przedsięwzięciu TKP – założeniu w Warszawie Domu Ludowego. Zawiera tekst przemówienia Aleksandra Świętochowskiego o inicjatywie, jej uwarunkowaniach, celach i sposobach organizacji.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/68. Stanisław Krauz, *Ochrona dzieci*, „Prawda” 1907, nr 19, s. 219–220.

Streszczenie publikacji (2 tomy rozpraw), wydanej przez komitet kongresu poświęconego ochronie dzieci, który odbył się w dniach 18–10 marca 1907 r. w Wiedniu. Dotyczy m.in. zakładów wychowawczych dla młodocianych przestępców, ochrony dzieci nieślubnych.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, opieka, wychowanie moralne]

LXXXVIII/69. *Pruska polityka w Księstwie Poznańskim*, „Prawda” 1907, nr 20, s. 227–229.

Informacja o publikacji: Hugo Ganz, *Preussische Polenpolitik* (Frankfurt 1907) m.in. o strajku szkolnym w zaborze pruskim, o liberalnych poglądach autora rozpatrującego problem z perspektywy politycznej i etycznej, zasadniczo sprzyjając Polakom.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/70. J.O., *Sprawa żargonowa w Stow. Kursów dla Analfab. Dorosłych*, „Prawda” 1907, nr 20, s. 229.

Relacja z dyskusji na zebraniu SKAD z dnia 14 maja 1907 r. wokół stosunku do używania w wykładach języka jidysz. Przedstawienie poglądów i wypowiedzi dwóch przeciwnych stronictw, reprezentowanych przez Izabelę Moszczeńską i Stanisława Koszutskiego.

[analfabetyzm, język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/71. *Polskie Stowarzyszenie Równouprawnienia Kobiet*, „Prawda” 1907, nr 20, s. 229–230.

Informacja o SRKP, jego celach, dotyczących m.in. wychowania i szkolnictwa, relacja z zebrania organizacyjnego 14 maja 1907 r.

[edukacja dziewcząt i kobiet, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/72. *List wiedeński*, „Prawda” 1907, nr 20, s. 230.

Stowarzyszenia kobiece w Wiedniu. Relacja z dyskusji nad rolą matki w decyzjach dotyczących dziecka, a także nad prawami dziecka, m.in. dziedziczenia przez dzieci pozamażeńskie.

[prawa dziecka, rodzina]

LXXXVIII/73. Ignacy Grabowski, *Przeciwko narodowi*, „Prawda” 1907, nr 22, s. 253.

Krytyka polskiego kleru katolickiego i powiązania w polskiej współczesności pojęć narodowych i rzymsko-katolickich, krytyka powiązań konserwatywnych ideowo-politycznych PMS, prób zawłaszczania przez kler działalności oświatowej.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/74. *Echa galicyjskie*, „Prawda” 1907, nr 23, s. 265–266.

Dotyczy m.in. PMS Śląska Cieszyńskiego, stanu polskiego szkolnictwa na Śląsku, jego upośledzenia wobec czeskiego. Towarzystwo Nauczycieli Szkół Wyższych i jego prace szkolno-oświatowych w zakresie szkoły średniej.

[oświata ludowa, szkoły średnie]

LXXXVIII/75. ps., *Dzieci – ofiary*, „Prawda” 1907, nr 23, s. 266–267.

Projekt Ludwika Moriconi dotyczący założenia instytucji poświęconej ratowaniu przed prostytucją dzieci w wieku 8–10 lat. Informacja o takim procederze w Warszawie.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

LXXXVIII/76. *Z Towarzystwa Kultury Polskiej*, „Prawda” 1907, nr 24, s. 277–278.

Informacja o pierwszym zjeździe TKP (9 czerwca 1907 r.), jego przebieg, treści przemowy Aleksandra Świętochowskiego oraz referatów.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/77. R.C. [Róża Centnerszwerowa], *I-szy Zjazd kobiet polskich*, „Prawda” 1907, nr 24, s. 279.

Informacja o otwarciu 9 czerwca 1907 r. obrad I Ogólnopolskiego Zjazdu Kobiet Polskich, jego organizacji i doniosłości pedagogicznej. Kierownictwo Marii Konopnickiej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/78. Withof., *Z zaboru pruskiego*, „Prawda” 1907, nr 25, s. 289; nr 26, s. 299–300.

Dotyczy m.in. wygasania strajku szkolnego, jego negatywnych skutków, potrzeb ich przezwyciężenia w zakresie wsparcia oświaty ludowej, pomocy naukowej dla młodzieży akademickiej i szkół średnich.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/79. R.C. [Róża Centnerszwerowa], *Prace sekcyjne I-go Zjazdu kobiet polskich*, „Prawda” 1907, nr 25, s. 290–291.

Omówienie przebiegu i wyników prac poszczególnych sekcji I Ogólnopolskiego Zjazdu Kobiet Polskich: sekcji prawno-politycznej, wychowawczej, ogólnooświatowej, etyczno-społecznej, ekonomicznej. Ogólne przedstawienie treści najważniejszych referatów. Główne postulaty: otwarcie wszystkich zawodów dla kobiet, równa płaca za równą pracę z mężczyznami. Związki zawodowe kobiet, ochrona macierzyństwa, zniesienie kapitalizmu, prawa polityczne dla wszystkich pełnoletnich.

[edukacja dziewcząt i kobiet, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/80. St[anisław] Staniszewski, *Walka kleru z oświatą*, „Prawda” 1907, nr 26, s. 300–301.

Komentarz związany z odezwą Administratora Diecezji Sejneńskiej do duchowieństwa i wiernych, zawierającą potępienie szkół o charakterze bezwyznaniowym, niekatolickim (choć jest w niej wykład religii katolickiej), m.in. szkół PMS.

[polityka oświatowa]

LXXXVIII/81. *Atak na Macierz*, „Prawda” 1907, nr 33, s. 381–382.

Krytyka ataków na PMS w prasie rosyjskiej, kontrargumenty przeciw zarzutom wspierania przez nią nastrojów rewolucyjnych, jej bogacenia się, wrogości wobec języka rosyjskiego.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/82. Stanisława G., *List z Wiednia*, „Prawda” 1907, nr 33, s. 385.

Zakłady wychowawcze działające na zasadach zalecanych przez Johanna Heinricha Pestalozziego w Wiedniu na rzecz ochrony prawnej nieletnich, przede wszystkim na temat prowadzonych przez nie „przytulisk” dla dzieci zaniedbanych, ich założeń i organizacji.

[opieka]

LXXXVIII/83. D.Ż., *Warunki pracy w fabrykach angielskich*, „Prawda” 1907, nr 33, s. 385–386.

Informacje na podstawie rocznego sprawozdania angielskiej inspekcji fabrycznej, dane o pracy w angielskich fabrykach bardzo dużej liczby małych dzieci (4–5 lat), ciężkich warunkach ich pracy i niskiej płacy.

[prawa dziecka, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

LXXXVIII/84. H[enryka] Rosenblatówna, *Szkoła w lesie*, „Prawda” 1907, nr 35, s. 410–411.

Informacja o nowym typie szkoły w lesie, istniejącej od 1904 r. w Niemczech. Jest przeznaczona dla dzieci o zagrożonym, słabym stanie zdrowia (choroby płuc, serca, anemia), łączy naukę z zdrowiskiem w prostych budynkach w lesie. Wskazanie pożytków wychowawczych, naukowych i zdrowotnych takiej instytucji.

[zdrowie i higiena]

LXXXVIII/85. P. Sier., *Próby wychowawcze*, „Prawda” 1907, nr 36, s. 422–423.

Omówienie eksperymentu pedagogicznego w Anglii, w muzeach pedagogicznych w Haslemery i Selby, gdzie ogłoszono konkurs dla dzieci i młodzieży związany z ekspozycjami. Przedmiotem badania było znaczenie wzbudzania ciekawości i zaangażowania ucznia podczas nauki.

[metody nauczania]

LXXXVIII/86. Gustaw Baumfeld, *Z rozmyślań nad szkołą polską*, „Prawda” 1907, nr 37, s. 431–432; nr 38, s. 442–444; nr 39, s. 454–456.

Analiza sytuacji finansowo-prawnej polskiego szkolnictwa. Wskazanie wad szkoły polskiej i ich przyczyn (m.in. podleganie konkurencji kapitalistycznej, niesumienność rodziców, przepełnienie szkół, wadliwa organizacja wewnętrzna, brak przewodniej idei wychowawczej – narodowej i nowoczesnej, skłonność do klerykalizmu i braku wolności sumienia, system zarządzeń i zakazów, system egzaminów i ocen).

[szkolnictwo]

LXXXVIII/87. R.C...owa [Róża Centnerszwerowa], *Nienawiść macierzyńska*, „Prawda” 1907, nr 37, s. 433–434.

Przedstawienie nowych teorii pedagogicznych i psychologicznych na temat miłości macierzyńskiej i jej braku (Lydia von Wolfring), wpływu na nią popędu naturalnego oraz czynników psychologicznych, społeczno-ekonomicznych, kulturalnych. Podkreślenie znaczenia dla tego tematu legalnego pochodzenia dziecka i stosunku społecznego do dzieci nieślubnych.

[macierzyństwo, przemoc wobec dzieci i młodzieży, rodzina]

LXXXVIII/88. R[óža] Centnerszwerowa, *Antysemityzm a reforma szkolna*, „Prawda” 1907, nr 41, s. 480–482.

Analiza problemu relacji reformy szkolnej do kwestii żydowskiej, antysemityzmu i asymilacji Żydów. Postulat łączenia we wszystkich typach szkół i na wszystkich poziomach, przede wszystkim w szkole ludowej, edukacji dzieci żydowskich i chrześcijańskich. Przekonanie o konieczności zajęcia się tym problemem i takim działaniem przez towarzystwa szerzenia kultury i oświaty.

[język i autonomia narodowa w edukacji, oświata ludowa]

LXXXVIII/89. *Z Towarzystwa Kultury Polskiej*, „Prawda” 1907, nr 42, s. 492–493.

Informacja o przebiegu zebrań sekcji społecznej i ekonomicznej TKP (15 października 1907 r.). Dotyczy uchwały o konieczności prowadzenia badań nad stanem kultury polskiej, m.in. w dziedzinie nauki i oświaty, w tym nad funkcjonowaniem i poziomem szkół wyższych, średnich, niższych, specjalnych, stowarzyszeń młodzieży, bibliotek i czytelnicy, wydawnictw.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/90. P.W., *Oświata w Rosji*, „Prawda” 1907, nr 45, s. 529–530.

Refleksja inspirowana sprawozdaniem o stanie szkolnictwa w Stanach Zjednoczonych, odwołująca się do statystyk związanych ze szkolnictwem w innych krajach. Informacja o danych liczbowych na temat oświaty i szkolnictwa w Rosji. Wniosek o niewystarczających nakładach na oświatę.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/91. Feliks Gwizdź, *Teatry chłopskie w Galicji*, „Prawda” 1907, nr 47, s. 553–554.

Informacja o działaniach oświatowych Związku Teatrów i Chórów Włościańskich we Lwowie. Postulat tworzenia dramatu ludowego przeznaczonego dla sceny ludowej, stanowiącego adekwatny repertuar dla publiczności włościańskiej i potrzeb oświaty ludowej. Informacja o sztuce *Wóz Drzymały*. Obraz sceniczny z dziejów 1907 roku Józefa Raczkowskiego oraz o zainicjowaniu wydawnictwa „Poradnik Teatrów i Chórów Włościańskich” pod redakcją Tadeusza Pawlikowskiego. Refleksja o świadomości estetycznej ludu.

[edukacja artystyczna, oświata ludowa]

LXXXVIII/92. R.C...owa [Róża Centnerszwerowa], *Zjazd delegatów kół Macierzy Szkolnej*, „Prawda” 1907, nr 48, s. 562–564.

Relacja ze Zjazdu PMS, przytoczenie danych statystycznych o jej działaniu: liczba Kół PMS, liczba i typ szkół, praca sekcji oświaty ludowej, skarbowej, prawnej, organizacyjno-statystycznej, uwarunkowania finansowe. Informacja o wynikach personalnych wyborów do Rady Nadzorczej i Zarządu Głównego PMS. Stałe podkreślanie konieczności niezależności partyjno-politycznej stowarzyszenia.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/93. C., *Z Tow. Higienicznego*, „Prawda” 1907, nr 51, s. 601.

Relacja z posiedzenia Wydziału Wychowawczego WTH, poświęconego zagadnieniu szkół pomocniczych i zakładów „dla niedorozwiniętych dzieci”. Dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Opieka zakładowa.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, pedagogika specjalna, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/94. W.H., *Uniwersytet dla Wszystkich*, „Prawda” 1907, nr 52, s. 613.

Relacja z pierwszego rocznego zebrania członków Uniwersytetu dla Wszystkich ze sprawozdaniami zarządu, komitetu naukowego, oddziałów prowincjonalnych, komisji rewizyjnej. Informacja o aktywności (wykłady systematyczne) i dane statystyczne – liczba odczytów i słuchaczy.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, samokształcenie/samowychowanie]

LXXXVIII/95. W.H., *Sprawozdanie Komitetu Ratunkowego dla Dzieci Robotników Łódzkich*, „Prawda” 1907, nr 52, s. 615.

Informacja, z danymi liczbowymi dotyczącymi zakresu działań i finansów, o prowadzonej przez redakcję periodyków, m.in. „Prawdy”, zbiorce na rzecz dzieci rodzin dotkniętych „lokautami” (zamknięciem zakładów) w Łodzi.

[opieka]

LXXXVIII/96. H[enryka] Rozenblatówna, *O poglądach współczesnych na skutki związków małżeńskich między krewnymi dla potomstwa (Szkic biologiczny)*, „Prawda” 1908, nr 3, s. 31–33.

Zagadnienia wpływu pokrewieństwa rodziców na zdrowie dziecka, przedstawienie badań nad negatywnymi skutkami zjawiska, jak i ewentualnymi pozytywnymi.

[zdrowie i higiena]

LXXXVIII/97. *Decentralizacja oświaty*, „Prawda” 1908, nr 5, s. 49.

Refleksja dotycząca rozwiązywania się kół PMS, ukazująca negatywny wpływ silnej centralizacji organizacji PMS na jej funkcjonowanie i losy. Negatywna ocena związków

politycznych i klerykalnych PMS oraz ich wpływ na łatwość odgórną likwidacji instytucji oświatowej. Pochwała idei decentralizacji działań i organizacji oświatowych, powierzenia ich samorządom.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/98. R.C...owa [Róża Centnerszwerowa], *Nadzwyczajne Zgromadzenie Ogólne Polskiej Macierzy Szkolnej*, „Prawda” 1908, nr 5, s. 52–53.

Relacja z nadzwyczajnego zgromadzenia ogólnego delegatów PMS z 24 stycznia 1908 r., związanego z upadkiem stowarzyszenia (negatywne nastroje, próba podtrzymania ducha i zalecenie dalszych prac oświatowych, podział funduszy).

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/99. *Uruchomienie społeczeństwa*, „Prawda” 1908, nr 6, s. 61–62.

Przedruk z „Kultury Polskiej” tekstu z refleksją nad koniecznością wzmoczenia aktywności całego społeczeństwa na rzecz rozwoju kultury, jego zaangażowania m.in. w stowarzyszeniach oświatowych, społecznych, zawodowych, m.in. na polu prac wydawniczych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/100. *Z Towarzystwa Kultury Polskiej*, „Prawda” 1908, nr 6, s. 64–65.

Informacja o dorocznym zebraniu TKP (2 lutego 1908 r.), poświęconego przede wszystkim kwestiom organizacyjnym. Relacja z dotychczasowych prac – m.in. założenie Domu Ludowego w Warszawie. Biblioteka i wydawnictwa.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/101. Interim, *List z Wiednia*, „Prawda” 1908, nr 6, s. 65.

Korespondencja na temat decyzji Ministerstwa Oświaty w Wiedniu dotyczącej ułatwienia matur, uporządkowania ich przebiegu. Dotyczy także ankiety o reformie szkół średnich, koncepcji tworzenia szkół średnich technicznych, kwestii dyscypliny, opieki nad zdrowiem i stanem fizycznym uczniów.

[szkoły średnie]

LXXXVIII/102. Adam Morawski, *Z Argentyny. W sprawie handlu żywym towarem*, „Prawda” 1908, nr 6, s. 65–66.

Informacje o regulacjach prawnym w argentyńskich miastach, dotyczących handlu ludźmi, prostytucji, także młodych dziewcząt.

[przemoc wobec dzieci i kobiet]

LXXXVIII/103. Eug[eniusz] Sokołowski, *List otwarty do komitetu jubileuszu Al. Świętochowskiego*, „Prawda” 1908, nr 6, s. 66.

Wniosek do komitetu organizacji jubileuszu Aleksandra Świętochowskiego, aby dla jego uczczenia wydać *Encyklopedię Ludową*, wskazanie na brak takiego wydawnictwa, niski poziom wiedzy ogólnej wśród ludu i konieczność jego podniesienia.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

LXXXVIII/104. Gustaw Baumfeld, *Walka z alkoholizmem w Polsce*, „Prawda” 1908, nr 7, s. 76–77.

Informacja o pracach na temat działalności na ziemiach polskich towarzystw przeciwdziałających alkoholizmowi i proabstynenckich, o czasopismach o takim profilu. Towarzystwo Zupełnej Wstrzemięźliwości od Napojów Alkoholowych „Przyszłość” i jego organ prasowy – periodyk „Przyszłość”. Przedstawiono jego cele i sposoby działania szczególnie ukierunkowanie na lud.

[oświata ludowa, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/105. *Z Towarzystwa Kultury Polskiej*, „Prawda” 1908, nr 7, s. 78.

Informacja o pierwszym zjeździe ogólnym delegatów TKP (9 lutego 1908 r.), o złożonych na nim sprawozdaniach oddziałów, o prężnym działaniu oddziałów w Warszawie, Jeziornie i Ciechanowie. Powołanie Aleksandra Świętochowskiego na członka honorowego TKP. Na temat konfliktów TKP z duchowieństwem.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/106. *Pierwszy dar*, „Prawda” 1908, nr 9, s. 98.

Refleksja związana z przyjęciem przez Dumę projektu wprowadzenia wykładu języka polskiego i arytmetyki po polsku w seminariach bielskim i chełmskim oraz ustanowienie nauczycieli języka polskiego w seminariach w Jędrzejowie, Solcu, Siennicy, Wymyślinie, Łęczycy.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/107. *Chmury nad naszą szkołą*, „Prawda” 1908, nr 10, s. 110–111.

Przedrukowany z „Kultury Polskiej” tekst na temat zamętu w szkolnictwie polskim, związanego z wcielaniem w życie różnych interesów, z wielokierunkowymi, nieskoordynowanymi dążeniami do reform. Wyrażone m.in. obawy powrotu rusyfikacji w szkolnictwie.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/108. R.C. [Róża Centnerszwerowa], *Książka o prawdzie*, „Prawda” 1908, nr 16, s. 199–200.

Refleksja na temat konieczności wpajania dzieciom umiłowania prawdy i wstrętu do kłamstwa, co jest pojmowane jako uniwersalna, ponadczasowa zasada wychowawcza. Informacja o konkursie na książkę dla dzieci o takim celu wychowawczym, rozpisany we Francji.

[wychowanie moralne]

LXXXVIII/109. Zenon Pietkiewicz, *Lud się budzi*, „Prawda” 1908, nr 16, s. 200–201.

Informacje na temat działalności oświatowej TKR, jego założeń i demokratycznego charakteru, a także ataków, z którymi się spotykało ze strony środowiska katolickiego, związanego z periodykiem „Przegląd Katolicki”.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/110. I[zabela] Moszczeńska, *Chłopi*, „Prawda” 1908, nr 19, s. 229–231.

Refleksja na temat roli chłopów w społeczeństwie, ich możliwości samostanowienia i skali zaangażowania wyższych warstw społecznych w zmianę ich pozycji i zaangażowania społecznego. Podkreślenie konieczności zajmowania się oświatą, udostępniania chłopom nauki szkolnej, włączania się w kulturę, przy odejściu od traktowania ich z protekcyjnalizmem i wyższością.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/111. R.C. [Róża Centnerszwerowa?], *Nauczanie powszechne na zachodzie*, „Prawda” 1908, nr 19, s. 235–237.

Informacja o omawianiu we francuskiej Izbie deputowanych projektu zmian prawa o powszechnym nauczaniu, doniesienie o krytyce obecnego stanu tego zagadnienia we francuskiej prasie pedagogicznej, która porównuje sytuację francuską i angielską w tym zakresie. Wskazanie problemów dotyczących powszechnej edukacji we Francji i Anglii, niedostatków realizacji prawa, niezadowolających efektów w zakresie piśmienności. Podkreślenie, że istotną przyczyną uchylania się od edukacji są złe warunki ekonomiczne.

[polityka oświatowa]

LXXXVIII/112. *Chłop śmie mówić*, „Prawda” 1908, nr 20, s. 248–249.

Przedruk artykułu z „Kultury Polskiej” na temat rosnącej samodzielności ludu, jego zaangażowania w życie społeczno-kulturalne, wzrostu poziomu jego oświaty i jego zaangażowania i inicjatyw w zakresie podnoszenia poziomu oświaty, a także na temat niechęci kręgów katolickiego kleru takiemu stanowi rzeczy.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/113. S.S., *Polski Uniwersytet Ludowy im. Stanisława Worcella w Paryżu*, „Prawda” 1908, nr 20, s. 249.

Korespondencja z Paryża na temat pierwszego walnego zgromadzenia członków Polskiego Uniwersytetu Ludowego im. Stanisława Worcella w Paryżu 2 maja 1908 r. Informacja o działalności kulturalno-oświatowej instytucji na rzecz robotników polskich przybywających do Francji za pracą.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/114. Jan Adamowicz, *Kto winien?*, „Prawda” 1908, nr 21, s. 243–244.

Refleksja na temat niedostatecznego zaangażowania wyższych warstw społecznych w oświatę ludu, jego wydzwignięcie z analfabetyzmu, konstatacja silnego podziału społecznego i niechęci do jego przezwyciężenia.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/115. R.C. [Róża Centnerszwerowa], *I-sza Wystawa T-wa Miłośników Przyrody*, „Prawda” 1908, nr 22, s. 274.

Informacja o wystawie przygotowanej przez Towarzystwo Miłośników Przyrody (23 maja 1908 r.). Na temat eksponatów flory i fauny oraz przyrody nieożywionej, a także o materiałach dydaktycznych i pomocach naukowych, o aspekcie dydaktycznym wystawy i pogadankach popularyzatorskich.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/116. Leon Gorecki, *Nacjonaliści francuscy przeciw Sorbonie*, „Prawda” 1908, nr 24, s. 290–291.

Korespondencja na temat zamieszek na paryskiej Sorbonie i ulicach miasta, związanych z konfliktami w środowisku uczelni między przedstawicielami poglądów katolicko-narodowych a „wolnomyślicielami”.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/117. Wł[adysław] M[ieczysław] Kozłowski, *Nowe podręczniki logiki elementarnej*, „Prawda” 1908, nr 24, s. 294–295.

Recenzja nowo wydanych podręczników: Władysław Biegański, *Podręcznik logiki i metodologii ogólnej* (Warszawa 1907); Henryk Struve, *Logika elementarna* (Warszawa 1907). Zalecenie podręcznika Struvego, wykazanie wad podręcznika Biegańskiego.

[pomoce dydaktyczne i podręczniki]

LXXXVIII/118. Interim, *O profesora Wahrmanda*, „Prawda” 1908, nr 25, s. 305.

Informacje i komentarz związane ze strajkiem studentów uniwersytetów niemiecko-austriackich, o napięciach środowisk chrześcijańsko-konserwatywnych i „wolnomyślicielskich”.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/119. I.M. [Izabela Moszczeńska], *Misjonarzowi wiedzy*, „Prawda” 1908, nr 25, s. 307.

Przedstawienie sylwetki Ludwika Krzywickiego, socjologa, ekonomisty, pedagoga i działacza społecznego z okazji jubileuszu 25-lecia jego pracy. Podkreślenie jego działalności popularyzatorskiej.

[nauczyciel/pedagog]

LXXXVIII/120. I[zabela] Moszczeńska, *Oświata w trzeciej Dumie*, „Prawda” 1908, nr 26, s. 319–320.

Komentarz do informacji o przebiegu obrad w Dumie na temat oświaty, związków szkolnictwa z polityką, niedostatków finansowych i organizacyjnych szkolnictwa rosyjskiego.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/121. Iza[bela] Moszczeńska, *Reakcja w polityce szkolnej*, „Prawda” 1908, nr 27, s. 325–326.

Refleksja na temat dominacji „prądu reakcyjnego w polityce ogólnej i szkolnej”, który uniemożliwia pożądaną reformę szkolnictwa i rozwój oświaty.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/122. *Zadania konkursowe Towarzystwa Naukowego Warszawskiego*, „Prawda” 1908, nr 27, s. 331–332.

Komentarz na temat powstania TNW, jego pierwszych działań. Informacja o konkursach rozpisanych przez TNW na dzieła: *Życie duchowe i twórczość Juliusza Słowackiego* (Wydział Języka i Literatury), *Znaczenie żywiołu etnicznego litewskiego w ewolucji polityczno-społecznej Wielkiego Księstwa Litewskiego przed Unią Lubelską* (Wydział Nauk Antropologicznych, Społecznych, Historii i Filozofii), *Zbadanie pod względem mineralogicznym któregośkolwiek z terytoriów Królestwa Polskiego* (Wydział Nauk Matematycznych i Przyrodniczych).

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/123. Bohdan, *Zjazd postępowej młodzieży słowiańskiej w Pradze*, „Prawda” 1908, nr 28, s. 342–343.

Relacja ze zjazdu młodzieży słowiańskiej w Pradze (24 czerwca 1908 r.), informacje o jego organizacji i przebiegu, m.in. postulat reformy szkoły w kierunku bardziej powszechnego dostępu i bardziej praktycznego nauczania.

[aktywność młodzieży]

LXXXVIII/124. I.M. [Izabela Moszczeńska], *Encyklopedia ludowa*, „Prawda” 1908, nr 29, s. 342–343.

Informacje o wydawanej w Krakowie z inspiracji ekonomisty i popularyzatora wiedzy Zygmunta Herynga encyklopedii o celach oświatowych, wspomagającej prace uniwersytetów ludowych, o jej założeniach i spółce wydawniczej założonej na potrzeby tego wydawnictwa.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

LXXXVIII/125. *Echa zjazdu młodzieży*, „Prawda” 1908, nr 29, s. 354.

Informacje o zjeździe postępowej młodzieży słowiańskiej w Pradze, o jego rezolucjach, m.in. w kwestii szkolnictwa – potępienie ucisku w szkolnictwie, unarodowienie

szkolnictwa, autonomia kulturalna narodów. Doniesienie o protestach młodzieży „wszchepolskiej” i środowiska „Ogniwa” przeciw zjazdowi.

[aktywność młodzieży, język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/126. R., *Śp. Konrad Prószyński (Kazimierz Promyka)*, „Prawda” 1908, nr 29, s. 354.

Przypomnienie sylwetki zmarłego Konrada Prószyńskiego (Kazimierza Promyka) – działacza oświatowego, pisarza, wydawcy. Informacja o jego pogrzebie.

[czytelnictwo, nauczyciel/pedagog]

LXXXVIII/127. Interim, *Reforma szkół średnich w Austrii*, „Prawda” 1908, nr 29, s. 356.

Informacja na temat reform przeprowadzanych w gimnazjach w Austrii – m.in. ułatwienie matury, promowanie samodzielnego myślenia i rozumienia, zakres egzaminów zgodny z podręcznikami, uporządkowanie systemu oceniania.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/128. Iza[bela] Moszczeńska, *Zastój na polu oświatowym*, „Prawda” 1908, nr 30, s. 367–368.

Konstatacja negatywnej sytuacji w dziedzinie oświaty, zastój działań oświatowych w porównaniu z minionymi latami, gdy powstawały liczne instytucje popularyzujące wiedzę, a ich działania cieszyły się zainteresowaniem. Zamknięcie PMS i Uniwersytetu Ludowego Ziemi Radomskiej. SKAD, zmniejszenie się liczby słuchaczy Uniwersytetu dla Wszystkich. Obciążenie główną odpowiedzialnością reakcyjnych działań demokracji chrześcijańskiej.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/129. m., *Międzynarodowy kongres wychowania moralnego*, „Prawda” 1908, nr 30, s. 369.

Informacja o przygotowywanym na koniec września 1910 r. I Międzynarodowym Kongresie Wychowania Moralnego w Londynie, przedstawienie planowanych zagadnień: dom i szkoła, organizacja szkoły, karność, metody ćwiczenia i nauczania, literatura dla młodzieży, patriotyzm i wychowanie społeczne, stosunek wychowania religijnego, umysłowego, estetycznego i fizycznego do moralnego, wychowanie moralne w ogródkach dziecięcych, szkole początkowej, średniej, uzupełniającej i kolegium, współczesne zagadnienia wychowania moralnego, etyka nauczania.

[wychowanie moralne]

LXXXVIII/130. Z.U., *Szkoły racjonalistyczne w Hiszpanii*, „Prawda” 1908, nr 31, s. 380–381.

Skrótowa historia tzw. szkół racjonalistycznych w Hiszpanii, zapoczątkowanych założeniem przez Ligę Wolnej Myśli szkoły świeckiej w Verdad w 1855 r., a rozwiniętych dzięki działaniu Szkoły Nowej w Barcelonie, założonej w 1901 r.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/131. I[zabela] Moszczeńska, *W sprawie zastoju kultury*, „Prawda” 1908, nr 33, s. 401–402.

Refleksja związana z dyskusją prasową wokół zastoju kulturalnego oraz dotyczącej tego zjawiska odezwy Uniwersytetu dla Wszystkich. Wskazanie jako jednej z przyczyn niepowodzeń na polu oświaty faktu, że działacze oświatowi za mało wiedzą o sytuacji odbiorców ich działań i za mało się odnoszą do ich potrzeb i uwarunkowań.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/132. Eugeniusz Sokołowski, *Udział a ofiara*, „Prawda” 1908, nr 34, s. 409–411.

Komentarz na temat zastoju w działaniach kulturalno-oświatowych na ziemiach polskich, przytoczenie przykładów braku zainteresowania organizacją odczytów, udziałem w stowarzyszeniach, łożeniem na ich utrzymanie. Wezwanie do ofiarności społecznej, odrzucenia „gnuśności”.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/133. W.P., *Biblioteki i czytelnice ludowe w Belgii*, „Prawda” 1908, nr 35, s. 422–423.

Przedstawienie organizacji i funkcjonowania bibliotek i czytelni w Belgii. Wskazanie jako przyczyn niskiego poziomu tamtejszego czytelnictwa zmonopolizowania nauczania przez kler i zaniedbań rządu w zakresie organizacji bibliotek i zakładania nowych szkół.

[biblioteki i czytelnice, czytelnictwo]

LXXXVIII/134. Feliks Honowski, *Polityka rabunkowa*, „Prawda” 1908, nr 36, s. 434–435; nr 38, s. 462–463.

Dotyczy sytuacji na wsi, w tym potrzeb i zaniedbań samorządu gminnego, a także m.in. zaangażowania miejscowej inteligencji (aptekarz, lekarz) w podnoszenie poziomu kulturalno-oświatowego na wsi.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/135. M.Ł., *Szkoła i dzieci w Szwajcarii*, „Prawda” 1908, nr 36, s. 439–440.

Refleksja na temat wdzięku, pogody ducha dzieci w Szwajcarii, powiązanie tej obserwacji z informacjami o kształceniu elementarnym i szkolnictwie w Szwajcarii, przedstawienie obrazu odwiedzonych szkół, gdzie dzieci otaczane są troską, traktowane z szacunkiem, budzi się ich zainteresowanie i wrażliwość intelektualną i estetyczną.

[edukacja elementarna]

LXXXVIII/136. H[enryk] Lukrec, *O naszej zagranicznej młodzieży uniwersyteckiej*, „Prawda” 1908, nr 37, s. 448–449.

Konstatacja małego zaangażowania publicznego polskiej młodzieży i powiązanie tego stanu z warunkami kształcenia młodzieży za granicą, złą sytuacją materialną.

[aktywność młodzieży, edukacja akademicka]

LXXXVIII/137. I[zabela] Moszczeńska, *Zjazd oświatowo-kulturalny*, „Prawda” 1908, nr 37, s. 450.

Refleksja związana ze zbliżającym się zjazdem z okazji jubileuszu Aleksandra Świętochowskiego, przekonanie o niedocenianiu przez inteligencję jego doniosłości, wyrażenie nadziei na jego oddziaływanie na wzmożenie aktywności, zespolenie sił, zwłaszcza na prowincji, wyznaczenie nowych dróg działania w sferze oświaty i kultury.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/138. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Uspołeczniiona wieś*, „Prawda” 1908, nr 38, s. 460–461.

Prezentacja życia w miejscowości Kacice pod Pułtuskim, będącej przykładem wsi, w której można obserwować bardzo pozytywne efekty oświaty ludowej, związanej m.in. z zaangażowaniem absolwentów szkoły rolniczej w Pszczelinie (porządek, schludność, współdziałanie, TKR, odczyty, biblioteka, dystans wobec niechęci kleru).

[oświata ludowa]

LXXXVIII/139. Ant[oni] Miller, *Katolicka szkoła przyszłych detektywów*, „Prawda” 1908, nr 38, s. 465.

Szydercza krytyka nowo powstającej szkoły im. Piotra Skargi, charakteryzującej się ścisłym dozorem nad uczniami w szkole, poza szkołą i w domu. Przedstawienie nowej szkoły i jej programu jako zapowiedzi rosyjskiej polityki policyjnego dozoru w szkolnictwie.

[polityka oświatowa, szkolnictwa]

LXXXVIII/140. *Reformy szkolne u nas i w Cesarstwie*, „Prawda” 1908, nr 38, s. 465–466.

Komentarz związany z nowymi rozporządzeniami na początek roku szkolnego, dotyczącymi weryfikacji nauczycieli na podstawie przynależności do partii, przywrócenia ograniczeń procentowych, zniesienia swobód uniwersyteckich, usunięcia polskich nauczycieli geografii i historii. Podkreślenie niewłaściwości i bezskuteczności prób wprowadzania dozoru policyjnego w szkołach nad działaniami i prawomyślnością uczniów, rodziców, nauczycieli i wychowawców.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/141. *Reforma szkół żeńskich w Prusach*, „Prawda” 1908, nr 39, s. 475.

Reforma szkolnictwa żeńskiego w Prusach. Rozszerzenie dotychczasowej „wyższej” szkoły żeńskiej do 10 klas, powołanie liceów dla uzupełnienia wykształcenia, zorganizowanie kształcenia specjalnego – gimnazjalnego – jako podstawy dla studiów uniwersyteckich, zakładów naukowych, z których matura uprawnia do studiów uniwersyteckich, koedukacja.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

LXXXVIII/142. Budnik, *Cura te ipse...*, „Prawda” 1908, nr 40, s. 487–488.

Komentarz na temat obserwowanych tendencji i postulatów umoralniania młodzieży. Przekonanie, że stan moralny młodzieży jest adekwatny do stanu całego społeczeństwa, a drogą do podniesienia jakości moralnej życia młodzieży jest dobry przykład starszych, rodziców, a nie działania biurokratyczne, nakładanie zakazów i ograniczeń.

[wychowanie moralne]

LXXXVIII/143. cw., *Czy mają rację bytu?*, „Prawda” 1908, nr 41, s. 503–504.

Informacja na temat działalności dwóch zrzeszeń: SRKP i Związku Równouprawienia Kobiet Polskich, ich założeń ideowych, a także działań oświatowo-wychowawczych (wsparcie szkoły niedzielnej dla pracownic Cecylii Walewskiej – finansowe oraz przez odczyty popularne z higieny, historii, nauk społecznych).

[edukacja dziewcząt i kobiet]

LXXXVIII/144. H.J.R., *Z zagadnień pedagogiki*, „Prawda” 1908, nr 42, s. 517–518.

Informacja o zawartości nowego zeszytu „Nowych Torów”, przede wszystkim zrelacjonowanie artykułu Izabeli Moszczeńskiej *Aktualność w wychowaniu* i komentarz do niego z poparciem jego tezy o konieczności reformy nauczania szkolnego, zmierzającej w kierunku praktyczności i aktualności nauki.

[metody wychowania]

LXXXVIII/145. Józef Wasercug, *Międzynarodowy kongres oświaty ludowej*, „Prawda” 1908, nr 42, s. 512–513; nr 43, s. 524–525.

Relacja z II międzynarodowego kongresu oświaty ludowej (1–4 października 1908 r.) w Paryżu, zorganizowanego przez Francuską Ligę Nauczania, poświęconego organizacji oświaty ludowej, uniwersytem popularnym, czytelniom i bibliotekom ludowym, wzajemnej pomocy szkolnej, wykształceniu zawodowemu, międzynarodowej „wymianie” dzieci.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/146. A[leksander] Świętochowski, *Dr Franciszek Rajkowski*, „Prawda” 1908, nr 43, s. 525–526.

Wspomnienie pośmiertne o Franciszku Rajkowskim – lekarzu i społeczniku ciechanowskim, niosącym pomoc lekarską ubogiej ludności i szerzącym oświatę sanitarną.

[oświata ludowa, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/147. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Wystawa w Kruszyнку*, „Prawda” 1908, nr 43, s. 526–527.

Pochwała szkoły gospodarskiej dla dziewcząt wiejskich w Kruszyńku pod Włocławkiem i zorganizowanej przez nią wystawy gospodarczo-przemysłowej, prezentującej ze smakiem umiejętności uczennic, relacja z wizyty na wystawie.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/148. H[enryk] Lukrec, *O naszej zagranicznej młodzieży uniwersyteckiej*, „Prawda” 1908, nr 44, s. 537.

Ukazanie społecznej pracy młodzieży, która jest odzwierciedleniem działalności społeczeństwa, na przykładzie środowisk studenckich za granicą. Stan niedawny: grupowanie się w towarzystwach, czytelnich, założenie Związku Młodzieży Postępowej, koła samokształceniowe, referaty, dyskusje, zjazdy (zwrócenie uwagi na problem zamknięcia się środowisk akademickich, nieznajomość w nich kultury Zachodu). Stan obecny: zastój życia kulturalnego wśród studentów, działalności społecznej, samokształceniowej.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/149. *Na dobie*, „Prawda” 1908, nr 44, s. 537–538.

Pełne niepokoju doniesienia o represjach wobec działaczy oświatowych i instytucji oświatowych w Królestwie Polskim – licznych aresztowaniach, m.in. Stefana Żeromskiego, zamknięciu Uniwersytetu dla Wszystkich oraz prywatnych polskich szkół.

[polityka oświatowa, rusyfikacja]

LXXXVIII/150. H.J.R., *Z zagadnień pedagogiki*, „Prawda” 1908, nr 44, s. 542.

Potrzeba większej specjalizacji w zawodzie nauczycielskim, uznawania go za główne zajęcie danego pracownika, przygotowanego do niego specjalnie m.in. z wykorzystaniem osiągnięć pedagogiki doświadczalnej (odwołanie do artykułu Józefy Joteyko w „Nowych Torach”, wrzesień 1908).

[nauczyciel/pedagog]

LXXXVIII/151. *Na dobie. W sprawie szkół polskich*, „Prawda” 1908, nr 45, s. 549–550.

Dotyczy zamknięcia w Warszawie 16 polskich szkół średnich w związku z zarzutami propagowania strajku oraz przemocą wobec studentów rosyjskich. Zawiera tekst odezwy z 2 listopada, potępiającej przemoc, a sprzeciwiającej się represjom, a także przedrukowuje komunikat generał-gubernatora Gieorgija Antonowicza Skałona. Podkreślenie znaczenia szkół polskich.

[polityka oświatowa, rusyfikacja]

LXXXVIII/152. I.M. [Izabela Moszczeńska], *Biblioteka Zielińskich i Towarzystwo Naukowe w Płocku*, „Prawda” 1908, nr 46, s. 562–563.

Informacja o działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego, otaczanej przez nie opieką Biblioteki naukowej Józefa Zielińskiego (sprawnym jej uporządkowaniu, jej zawartości), należących do Towarzystwa zbiorach szkolnych.

[biblioteki i czytelnie, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/153. M[aria] Orsetti, *Encyklopedia ludowa*, „Prawda” 1908, nr 46, s. 563.

Prezentacja *Encyklopedii Ludowej (Plan ogólny Encyklopedii Ludowej*, Kraków 1908), wydawnictwa inicjowanego przez Zygmunta Herynga, jego celu oświatowego i doniosłości jego możliwego oddziaływania, a także jego potrzeb organizacyjnych i finansowych (wezwanie do wsparcia finansowego).

[czytelnictwo, oświata ludowa]

LXXXVIII/154. Matylda Biehler, *Gimnastyka rytmiczna*, „Prawda” 1908, nr 46, s. 563–564.

Przedstawienie założeń opracowanej przez Emila Jaques’a Dalcrose’a gimnastyki opartej na rytmie muzycznym. Podkreślenie znaczenia gimnastyki uprawianej przez dzieci i młodzież dla ich prawidłowego wszechstronnego rozwoju. Postulat wprowadzenia tego typu gimnastyki jako przedmiotu obowiązkowego w szkołach.

[wychowanie fizyczne i sport]

LXXXVIII/155. Władysław M[ieczysław] Kozłowski, *Kursy Naukowe w Warszawie*, „Prawda” 1908, nr 47, s. 571–572.

Informacja o rozpoczęciu działalności instytucji TKN w Warszawie, przedstawienie założeń udzielania nauk w zakresie akademickim w sposób niezwiązany z formalnym wykształceniem, podanie danych liczbowych, porównanie z sytuacją wolnych uniwersytetów za granicą, prezentacja sekcji tematycznych, kwestii organizacyjnych (godziny, opłaty).

[edukacja akademicka, oświata pozaszkolna]

LXXXVIII/156. Zofia Daszyńska-Golińska, *Ochrona dzieci we Francji*, „Prawda” 1908, nr 47, s. 573–574; nr 48, s. 586.

Informacja o małym przyroście naturalnym i wysokiej śmiertelności niemowląt we Francji, przyczynach tego stanu rzeczy, m.in. niedostatku higieny, alkoholizmie, prawnym zakazie dochodzenia ojcostwa dzieci nieślubnych. Relacja o sposobie sprawowania opieki nad dziećmi, trosce o zachowanie przy życiu i w zdrowiu dzieci przychodzących na świat, m.in. prawnej ochronie karmienia piersią, instytucji żłobków, szpitalach dla dzieci, przytułkach dla dzieci opuszczonych i czasowo pozbawionych opieki, np. dzieci więźniów.

[opieka, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/157. W[incenty] Trojanowski, *Estetyczne wykształcenie dziecka*, „Prawda” 1908, nr 47, s. 577–578.

Refleksja związana z wystawą „Sztuki w życiu dziecka” w TZSP, której towarzyszyły wykłady i odczyty, a która cieszyła się dużym zainteresowaniem. Zwroćcie szczególnej uwagi na zjawisko teatru dla dzieci, w którym łączy się oddziaływanie sztuk plastycznych, muzycznych, sztuki słowa.

[edukacja artystyczna]

LXXXVIII/158. *Na dobie. Uniwersytet dla Wszystkich*, „Prawda” 1908, nr 48, s. 587.

Informacje dotyczące zamknięcia przez władze Uniwersytetu dla Wszystkich i aresztowania jego organizatorów oraz o komentarzach prasowych na ten temat.

[edukacja akademicka, oświata pozaszkolna]

LXXXVIII/159. Mikołaj Kor[enfeld], *Na dobie. Towarzystwo Schronienia Ś-tej Małgorzaty*, „Prawda” 1908, nr 49, s. 598–599.

Oburzenie na tolerowanie i regulowanie przez władze państwowe prostytucji. Podkreślenie związku walki działań prostytucji z działaniami przeciw nędzy czy alkoholizmowi, z działaniami na rzecz oświaty, m.in. z wychowywaniem opuszczonych dzieci, nauką biednych dziewcząt zawodu. Informacje o działalności hr. Ludwiki Moriconi (działania na rzecz wydobywania dziewcząt z prostytucji i organizacja w Piasecznie Schronienia pw. św. Małgorzaty). Niesienie pomocy materialnej i moralnej prostytutkom, w tym młodocianym. Wskazówki, jak należy pomagać odchodzącym od prostytucji (kształcenie zawodowe).

[edukacja zawodowa, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

LXXXVIII/160. St. Poraj [Stefania Bojarska], *O prasie ludowej w Królestwie (Głos z Galicji)*, „Prawda” 1908, nr 50, s. 614; nr 51, s. 625–626.

Informacja o artykule *Prasa ludowa w Królestwie*, opublikowanym na łamach „Kuriera Lwowskiego” dla poinformowania Galicji o sytuacji wydawniczo-oświatowej w Królestwie Polskim, a uznanym przez autora za tak treściwy, syntetyczny i wartościowy, że należy jego treść udostępnić w Królestwie Polskim. Przedstawienie znaczenia i roli pism ludowych jako przewodników w duchowym rozwoju chłopca. Przegląd pism.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

LXXXVIII/161. P.W., *Walka z dziećmi*, „Prawda” 1908, nr 52, s. 633.

Komentarz dotyczący zakazu reklamy prezerwatyw, wydane go przez główny zarząd lekarski w Petersburgu lokalnym komitetem lekarskim. Stwierdzenie, że dążenie do ograniczenia liczby dzieci jest wynikiem złych warunków materialnych (bowiem zasadnicze nastawienie robotników do ciąży i dzieci na inną przyczynę nie wskazuje) i tylko ich poprawa może zmienić to nastawienie, a nie środki prawne.

[edukacja seksualna, macierzyństwo, rodzina]

LXXXVIII/162. P.W., *O samobójstwie wśród młodzieży i o nerwowości u dzieci*, „Prawda” 1908, nr 52, s. 634.

Informacja o konferencji na temat samobójstw wśród dzieci (19 grudnia 1908 r.). Przedstawienie danych z referatu Władysława Sterlinga o zwiększaniu się liczby samobójstw młodzieży szkolnej w krajach europejskich, przyczynach samobójstw i ich liczbie.

[samobójstwa]

LXXXVIII/163. R.C. [Róża Centnerszwerowa], *Pierwszy międzynarodowy kongres wychowania moralnego*, „Prawda” 1909, nr 1, s. 9–10; nr 2, s. 6–8.

Informacja o Międzynarodowym Kongresie Wychowania Moralnego, który odbył się w Londynie (25–29 września 1908 r.). Podkreślenie znaczenia tego zagadnienia ze względu na potrzebę podniesienia etycznego poziomu młodzieży przez reformę szkoły. Zagadnienia i postulaty pedagogiczne omawiane na konferencji: samorząd szkolny, wychowanie świeckie i religijne, kary i nagrody, literatura dla dzieci, koedukacja, wychowanie dzieci upośledzonych.

[wychowanie moralne]

LXXXVIII/164. Wł[adysława] Weychertówna [Władysława Weychert-Szymanowska], *Normalne podstawy oświaty*, „Prawda” 1909, nr 3, s. 3–5; nr 4, s. 3–5.

Przedstawienie skrótowne dziejów oświaty ludowej i szkolnictwa ludowego na ziemiach polskich od początku XIX w., przepisów prawnych, danych liczbowych w poszczególnych okresach, porównania do innych krajów. Wskazanie potrzeb rozwoju oświaty w normalnych (politycznie) warunkach: powszechne bezpłatne nauczanie w języku ojczystym, zaangażowanie narodu w postęp oświaty.

[język i autonomia narodowa w edukacji, oświata ludowa]

LXXXVIII/165. *Ze Związku Nauczycielskiego*, „Prawda” 1909, nr 5, s. 9.

Relacja ze spotkania PZN (19 stycznia 1909 r.). Odczyt dr. Marguliesa *Szkola i życie* oraz dyskusji wokół niego. Dotyczy przede wszystkim problemu rozbudzania w dzieciach obowiązków obywatelskich. Postulat większego udziału nauczycieli w zebraniach PZN. Odczyt Marguliesa *Szkola i życie* ukazał się w „Nowych Torach” 1908, z. 4.

[nauczyciel/pedagog, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXVIII/166. *Towarzystwo Kultury Polskiej*, „Prawda” 1909, nr 6, s. 5–6.

Relacja z prac TKP na podstawie sprawozdania rocznego za 1908 r., informacje m.in. o odczytach, pogadankach i wykładach, wieczorach artystycznych, przedstawieniach teatralnych oraz o projektach, m.in. Domu Ludowym, Towarzystwie Opieki nad Wychodźcami.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/167. Anatol Mühlstein, *Sąd obywatelski*, „Prawda” 1909, nr 6, s. 7–8.

Relacja z posiedzenia Sądu Obywatelskiego 25 stycznia 1909 r. we Lwowie, na którym rozpatrzone zarzuty wobec Towarzystwa Bratniej Pomocy Słuchaczy Politechniki we Lwowie postawione przez studentów – narodowych demokratów z Wzajemnej Pomocy. Sprawa dotyczyła głównie stosunku Bratniej Pomocy wobec odczytów Stanisława Brzozowskiego.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/168. St.G. [Stefan Gacki], *Towarzystwo Biblioteki Publicznej*, „Prawda” 1909, nr 6, s. 8.

Informacja o obecnym stanie i działaniach Towarzystwa Biblioteki Publicznej, jego zasobach i potrzebach, dotyczących zbiorów, jak i zbudowania własnego gmachu.

[biblioteki i czytelnie]

LXXXVIII/169. J.K., *Zjazd oświatowo-ekonomiczny ukraińskiej „Proświty”*, „Prawda” 1909, nr 9, s. 6–7.

Relacja ze zjazdu o treściach oświatowych, zorganizowanego przez ukraińskie Towarzystwo „Proświta”, które powstało jako koło wydawnicze, a rozwinęło się w prężne towarzystwo oświatowe. Informacja o treści obrad: m.in. analfabetyzm, czytelnictwo ludowe, higiena, szkoły zawodowe, przemysł ludowy.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/170. Wincenty Trojanowski, *Konkurs na wzorową zagrodę włościańską*, „Prawda” 1909, nr 10, s. 10–11.

Krytyka organizacji konkursu na wzorową zagrodę włościańską, ogłoszonego przez stowarzyszenie urządzające stałą wystawę rolniczą w Częstochowie. Uznanie konkursu za stratę pracy i pieniędzy, ponieważ w przekonaniu autora niemożliwe jest wskazanie jednego wzoru dla polskich gospodarstw ze względu na różnorodność ich uwarunkowań przyrodniczych, ekonomicznych, indywidualnych.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/171. M., *Bez maski*, „Prawda” 1909, nr 12, s. 1–4.

Komentarz związany ze Zjazdem TKR, który objawił silne zaangażowanie chłopów we własną oświatę, jego działania samokształceniowe i samodzielność, a o którym opinie wyrażają dwulicowy stosunek inteligencji do świątłych chłopów, do powstającej inteligencji o chłopskim pochodzeniu. Postulat otwartego traktowania i współpracy z postępowymi działaczami oświatowymi spośród chłopstwa.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/172. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Doroczny Zjazd Kótek Staszycowskich*, „Prawda” 1909, nr 12, s. 7–9.

Relacja z trzydniowego zjazdu członków TKR, poświęconego podniesieniu poziomu rolnictwa, a także alkoholizmowi czy higienie. Informacja o treści ciekawszych referatów i dyskusji nad nimi, a także o sprawozdaniu Zarządu TKR.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/173. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Praktycznie pomyślana szkoła*, „Prawda” 1909, nr 12, s. 9–10.

Informacja o nowej szkole dla instruktorów tkackich w Oryszewie pod Żyrardowem, założonej przez TPPL, o warunkach przyjęcia, organizacji, kwestiach finansowych.

[edukacja zawodowa, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/174. Z[ofia] Daszyńska-Golińska, *Polityka społeczna w walce z chorobą*, „Prawda” 1909, nr 13, s. 3–6.

Refleksja nad pozytywnymi skutkami postępu higieny publicznej w miastach oraz nad wymogami wobec polityki społecznej w zakresie walki z chorobami wśród ludności pracującej. Przywołanie przykładów działań w tym zakresie w Niemczech i Austrii. Dotyczy m.in. tematów używania alkoholu, higieny pomieszczeń, opieki nad niemowlętami i położnicami.

[zdrowie i higiena]

LXXXVIII/175. zdg., *Biblioteka miejska w Krakowie*, „Prawda” 1909, nr 14, s. 10.

O projekcie założenia biblioteki publicznej jako jednym z licznych przedsięwzięć o charakterze oświatowym w Krakowie. O historii i szczegółach projektu. Zawiera także informację o bibliotekach TSL i Uniwersytetu Ludowego im. Adama Mickiewicza.

[biblioteki i czytelnice]

LXXXVIII/176. Stefania Sempołowska, *Z dna nędzy*, „Prawda” 1909, nr 14, s. 7–8; nr 15, s. 8–9; nr 16, s. 9–11; nr 17, s. 6–7; nr 18, s. 7–9.

Przedstawienie (z punktu widzenia więźniarki politycznej) realiów aresztu policyjnego dla kobiet, ukazanie braku higieny, poszanowania ludzkiej godności biednych więźniarek, niewłaściwej opieki nad chorymi i niepełnosprawnymi oraz osadzonymi niepełnoletnimi i dziećmi więźniarek, losu prostytutek, także młodocianych, prób niesienia oświaty przez więźniarki polityczne z wyższych warstw społecznych.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, opieka, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/177. *Wystawa etnograficzna*, „Prawda” 1909, nr 16, s. 12–13.

Przytoczenie nadesłanej z Lwowa odezwy dotyczącej planów organizacji wystawy etnograficznej, przygotowanej z inicjatywy Komitetu Pracy Oświatowej im. Marii Wysłouchowej. Wystawa ma wpisywać się w hasło pracy dla ludu i z ludem, upowszechnić zainteresowanie sztuką ludową, etnografią, wzmocnić w ludowości pierwiastek narodowy, ukazać m.in. prace oświatowe we współpracy z ludem.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/178. Wincenty Trojanowski, *Warszawska Szkoła Sztuk Pięknych*, „Prawda” 1909, nr 16, s. 14–15.

Przedstawienie historii kształcenia artystycznego w Królestwie Polskim. Warszawska Szkoła Sztuk Pięknych. Ukazanie trudnej sytuacji finansowej szkoły, której istnienie jest zagrożone, o ile nie uzyska subsydium krajowego lub miejskiego.

[edukacja akademicka, edukacja artystyczna]

LXXXVIII/179. *Z Towarzystwa Biblioteki Publicznej w Warszawie*, „Prawda” 1909, nr 17, s. 10.

Komentarz związany ze sprawozdaniem Towarzystwa Biblioteki Publicznej w Warszawie za 1908 r., jego rozwojem i docenieniem inicjatywy, pozytywnymi przewidywaniami dalszego rozwoju.

[biblioteki i czytelnie]

LXXXVIII/180. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Domy akademickie dla studentek galicyjskich*, „Prawda” 1909, nr 19, s. 6–7.

Przedstawienie sytuacji studentek krakowskich i lwowskich, coraz liczniejszych w środowisku akademickim, zazwyczaj znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Praca zarobkowa kosztem zdrowia i studiów. Ukazanie inicjatyw wspomagania żeńskiej młodzieży studiującej przez stowarzyszenia zabiegające o budowę i utrzymanie akademików dla kobiet (Stowarzyszenie im. Elizy Orzeszkowej we Lwowie, Stowarzyszenie Pomocy Naukowej dla Polek im. Józefa Ignacego Kraszewskiego w Krakowie).

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

LXXXVIII/181. R.P., *Sprawa szkolna w Dumie*, „Prawda” 1909, nr 20, s. 1–2.

Komentarz do rozpatrywania sprawy szkół w Królestwie Polskim na posiedzeniu Dumy w Petersburgu. Krytyka zbyt słabego postawienia sprawy szkoły polskiej przez posłów Koła Polskiego, niewystarczającego wyeksponowania skali krzywdy i cierpień Polaków, złego stanu szkół.

[rusyfikacja, szkolnictwo]

LXXXVIII/182. Wincenty Trojanowski, *W sprawie Szkoły Sztuk Pięknych*, „Prawda” 1909, nr 21, s. 12–13.

Przedstawienie bieżącej sytuacji konfliktu w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie, gdzie podał się do dymisji Komitet Opiekuńczy uczelni na znak, że nie solidaryzuje się z jej kierunkiem artystycznym i organizacją, które kształtuje rada pedagogiczna.

[edukacja akademicka, edukacja artystyczna]

LXXXVIII/183. I.M. [Izabela Moszczeńska], *Likwidacja Uniwersytetu dla Wszystkich*, „Prawda” 1909, nr 22, s. 8–9.

Informacja o zebraniu (80 członków z Warszawy i prowincji) likwidacyjnym Uniwersytetu dla Wszystkich (19 maja 1909 r). Decyzję podjęto w wyniku represji po 2 latach działania. Próba podsumowania działań i osiągnięć stowarzyszenia.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/184. H.R-be [Henryk Raabe], *Uniwersytet ludowy im. Adama Mickiewicza w Krakowie*, „Prawda” 1909, nr 25, s. 7–8.

Informacja o źródłach, powstaniu, celach Uniwersytetu Ludowego im. Adama Mickiewicza w Krakowie. Organizacja i zakres jego prac. Zawiera dane liczbowe ze sprawozdania rocznego, dotyczące wykładów i innych aktywności (wycieczki itp.), funkcjonowania biblioteki. Entuzjastyczna ocena prac, podkreślenie jego żywotności i rozwoju mimo sprzeciwu kleru.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/185. *Walka o grób poety*, „Prawda” 1909, nr 26, s. 9.

Informacja o protestach młodzieży akademickiej Krakowa przeciw stanowisku Kościoła hierarchicznego w sprawie niewłaściwości pochówku Juliusza Słowackiego na Wawelu, o zamieszkach z udziałem policji, odwołaniach studentów do władz, jej zaangażowaniu w uczczenie Poety.

[aktywność młodzieży, edukacja akademicka, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXVIII/186. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Nowa szkoła dla włościanek*, „Prawda” 1909, nr 26, s. 10–11.

Relacja z wizyty nowo otwartej przez Aleksandrę Bąkowską szkoły gospodarczej dla dziewcząt włościańskich w Gołotczyźnie, informacje o historii szkoły, jej budynku, rozkładzie dnia uczennic, ich stroju, przedmiotach i prowadzeniu lekcji, kwestiach finansowych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

LXXXVIII/187. Zenon Pietkiewicz, *Szyfowe prace*, „Prawda” 1909, nr 27, s. 4–5.

Refleksja na temat jałowości, „ospałości” polskiego życia kulturalnego, historyczno-politycznych przyczyn tego stanu rzeczy. Podkreślenie mimo wszystko aktywności narodu na polu rozwoju kultury i oświaty, zwłaszcza w zakresie piśmiennictwa, wydawnictw książkowych i czasopiśmienniczych, szkolnictwa elementarnego.

[czytelnictwo, oświata ludowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/188. I.K., *Młodzież polska na Wszechnicy lwowskiej*, „Prawda” 1909, nr 31, s. 2–5.

Próba przedstawienia syntetycznego obrazu młodzieży polskiej studiującej we Lwowie, gdzie stanowi ona bardzo liczne środowisko, zwłaszcza zarysowanie profilu intelektualno-duchowego studentów polskich. Wskazanie niedostatków kadrowych, ekonomicznych,

lokalowych uczelni. Podkreślenie (i negatywna ocena) charakteru zawodowego, a nie naukowego zdobywanego wykształcenia, a także konieczności pracy zarobkowej ubogich studentów, braku ich zaangażowania intelektualnego, nadmiernego ukierunkowania na karierę, zbędnego zaangażowania politycznego, niedostatku pracy samokształceniowej i oświatowej.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/189. H[enryk] Raabe, *Jedno- czy dwutypowa szkoła ludowa w Galicji*, „Prawda” 1909, nr 32, s. 3–5.

Relacja z dyskusji o szkolnictwie ludowym i jego organizacji w Galicji, informacje o krytyce ze strony lewicy dotychczasowego kierunku kształcenia ludu, o wniosku Sejmu do Rady Szkolnej Krajowej o przeprowadzenie ankiety w sprawie szkoły ludowej. Przedmiot dyskusji to m.in. podział szkół ludowych na miejskie i wiejskie, ukierunkowanie szkoły praktycznej na zawód i stan życia uczniów. W przeciwieństwie do Rady Szkolnej Krajowej – PZN projektuje szkoły ludowe nieukierunkowane na zawód, dwustopniowe, ośmioklasowe.

[oświata ludowa, polityka oświatowa]

LXXXVIII/190. I[zabela] Moszczeńska, *Rząd pruski jako wychowawca*, „Prawda” 1909, nr 33, s. 3–4.

Ukazanie nieuwzględnianego zwykle według autorki aspektu wydarzeń we Wrześni – ludzkiego i pedagogicznego: szkoła stała się katownią, kara cielesna metodą wychowawczą. Komentarz związany jest z ujawnieniem zaniedbań oraz niewłaściwych metod stosowanych w zakładzie poprawczym dla zaniedbanych dzieci z Berlina, zorganizowanym w Mielżynie w Poznańskim.

[germanizacja, kary i nagrody, niedostosowanie społeczne i przestępczość]

LXXXVIII/191. *Manowce ugody*, „Prawda” 1909, nr 37, s. 1–2.

Komentarz związany z artykułem Ludwika Straszewicza w „Słowie” *Wiec i bojkot* oraz odzewem na niego w prasie rosyjskiej. Ubolewanie nad wyekspozowaniem w dyskusji tematu strajku szkolnego, a nie potrzeby utrzymania szkoły polskiej i konieczności spolszczenia Uniwersytetu Warszawskiego. Krytyka artykułu Straszewicza jako nieroztropnie podsuwającego zarzuty wobec polskiej szkoły (np. nadmierna liczba szkół wobec możliwości ich utrzymania).

[edukacja akademicka, rusyfikacja]

LXXXVIII/192. *Bulla szkolna arcybiskupa Popiela*, „Prawda” 1909, nr 38, s. 1–3.

Komentarz związany z ogłoszonym w „Kurierze Warszawskim” (11 września 1909 r.) okólnikiem arcybiskupa Wincentego Teofila Popiela do prefektów szkół na temat wykładu religii w szkołach, a także niedopuszczania kierunków i wpływów antychrześcijańskich w wykładach i regulaminie. Krytyka roszczeń duchowieństwa katolickiego do wpływu na szkołę.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

LXXXVIII/193. S.S., *Polityka odwetu*, „Prawda” 1909, nr 38, s. 3–5.

Dotyczy zamknięcia Towarzystwa Wpisów Szkolnych. Obrona stowarzyszenia przed zarzutem praktykowania nieprzewidzianej przez dokumenty pomocy szkołom średnim. Uznanie decyzji o likwidacji stowarzyszenia za odwet za bojkotowanie szkół rosyjskich przez Polaków, a także za uchwały zjazdu młodzieży polskiej w Zakopanem w lipcu 1909 r.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, rusyfikacja]

LXXXVIII/194. Anna Rosz., *Mroki i błyski światła*, „Prawda” 1909, nr 39, s. 7–8.

Komentarz na temat niskiej jakości produkcji wydawniczej (literatura sensacyjna, kryminalna) i jej niewłaściwego wpływu na prostego odbiorcę (lud i młodzież szkolną), dla którego czytelnictwo powinno stanowić element oświaty. Podkreślenie znaczenia funkcjonowania czytelnicy z wartościowymi lekturami dla prostego odbiorcy.

[biblioteki i czytelnice, czytelnictwo, oświata ludowa]

LXXXVIII/195. *Pod pręgierz dziejowy*, „Prawda” 1909, nr 42, s. 1–2.

Komentarz związany z uwięzieniem w Hiszpanii Franciszka Ferrera, twórcy szkoły świeckiej nowego typu – Szkoły nowoczesnej (Escuela Moderna) w Barcelonie, działacza oświatowego walczącego z analfabetyzmem.

[polityka oświatowa]

LXXXVIII/196. h.a.k., *Zjazd neurologów, psychiatrów i psychologów polskich*, „Prawda” 1909, nr 43, s. 6–7.

Informacja o Zjeździe Neurologów, Psychiatrów i Psychologów Polskich w dniach 11–13 października 1909 r., jego programie, celach, organizacji. Wśród jego uchwał m.in. wniosek o likwidację zakładów poprawczych dla nieletnich i utworzenie w zamian placówek leczniczo-pedagogicznych. Zbieranie materiałów do badań nad dziećmi i dorosłymi czy o utworzenie nowoczesnych naukowo zakładów wychowawczych dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną.

[psychologia dzieci i młodzieży]

LXXXVIII/197. I.K., *Pątnicy jasnogórscy na wystawie*, „Prawda” 1909, nr 44, s. 4–6.

Komentarz związany z organizacją wystawy w Częstochowie, którą zwiedzili pielgrzymi przybywający na Jasną Górę. Uznanie tego wydarzenia za zmarnowaną okazję pozytywnej pracy oświatowej. Podkreślenie potrzeby działalności oświatowej ukierunkowanej na tkwiących w „ciemnocie” pątników jasnogórskich. Wskazanie braków nieprzemysłanej, powierzchownej wystawy.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/198. Zenon Pietkiewicz, *Projekt reformy szkolnej w Rosji*, „Prawda” 1909, nr 45, s. 2–4; nr 46, s. 2–4.

Negatywny obraz oświaty rosyjskiej i jej współczesnych przemian, zmierzających do szczegółowej kontroli spraw organizacyjnych, poglądów i moralności, utwierdzenia systemu policyjnego. Protesty niektórych urzędników wobec tego stanu rzeczy. Zapowiedź starcia w Dumie Państwowej dwóch projektów szkoły ludowej, ministerialnego i opozycyjnego, przedstawienie ich uwarunkowań i potrzeb ich reformy. Ukazanie projektu walki z ciemnotą. Dane statystyczne obrazujące stan oświaty w Rosji.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/199. I[zabela] Moszczeńska, *Nowe prądy w parafiach*, „Prawda” 1909, nr 45, s. 6–8.

Komentarz związany z artykułem Tomasza Nocznickiego w „Zaraniu” (1909, nr 30) *Praca i płaca* oraz dyskusją wokół niego. Poruszono problem niewłaściwej proporcji między ofiarnością gminy na szkołę i kościół, wynagrodzeniem nauczyciela i księdza.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/200. R[óża] Centnerszwerowa, *Inspektorki fabryczne*, „Prawda” 1909, nr 46, s. 4–6; nr 47, s. 5–6.

Tekst odczytu Róży Centnerszwerowej *O inspektorkach fabrycznych*, wygłoszonego 3 listopada 1909 r. w SRKP. Dane liczbowe dotyczące pracy kobiet i dziewcząt w fabrykach w Królestwie Polskim. Omówienie angielskiej i niemieckiej praktyki zatrudniania kobiet jako instruktorek fabrycznych, aby rozwiązywać problemy zatrudnionych w fabrykach kobiet, dziewcząt, matek, dzieci oraz odpowiadać na potrzeby ich ochrony. Postulat zastosowania tej praktyki w Królestwie Polskim.

[edukacja dziewcząt i kobiet, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

LXXXVIII/201. I.K., *Polski Kongres Pedagogiczny we Lwowie*, „Prawda” 1909, nr 47, s. 8–10.

Przedstawienie historii PTP we Lwowie, jego działań i zjazdów. Relacja z Kongresu Pedagogicznego zwołanego z inicjatywy Towarzystwa w 40-lecie jego istnienia na 1 listopada 1909 r., informacja o interesujących referatach wygłoszonych w sekcjach wychowania fizycznego, szkolnictwa ludowego i seminariów nauczycielskich, szkolnictwa średniego, wychowania dziewcząt, wychowania pozaszkolnego i wychowania sierot.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej, szkolnictwo]

LXXXVIII/202. *Walka z oświatą*, „Prawda” 1909, nr 48, s. 1–2.

Komentarz związany z nieudaną próbą legalizacji Towarzystwa Oświatowego, o którą wniosek komisja ds. związków i stowarzyszeń odrzuciła, widząc w towarzystwie kontynuację PMS. Konstatacja, że oświata może się rozwijać w normalnych warunkach politycznych.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/203. Leon Gorecki, *Walka o szkołę świecką we Francji*, „Prawda” 1909, nr 49, s. 3–4.

Komentarz na temat obecnie obserwowanej we Francji aktywności Kościoła katolickiego, zmierzającej do tego, aby umniejszyć wpływy szkoły świeckiej, funkcjonującej w tym kraju od ponad 20 lat. Przekonanie o bezpieczeństwie świeckiej szkoły francuskiej ze względu na docenienie powszechne jej zasług w zakresie oświaty, obronę ze strony opinii publicznej oraz silnej organizacji Ligi Oświaty Narodowej.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/204. A.S., *Młodzież polska na uniwersytetach galicyjskich*, „Prawda” 1909, nr 49, s. 5–7.

Przedstawienie sytuacji studentów z Królestwa Polskiego na uniwersytetach w Krakowie i Lwowie i na innych uczelniach lwowskich oraz ich wpływu na tamtejsze życie studenckie. Podkreślono udział młodzieży w organizacjach społecznych i politycznych, a mniejsze zainteresowanie dewocyjnymi, przedstawiono stowarzyszenia studenckie. Relacja ze zjazdu młodzieży w Zakopanem, który stanowił próbę przezwyciężenia podziałów politycznych młodzieży.

[aktywność młodzieży, edukacja akademicka]

LXXXVIII/205. *Zjazd młodzieży postępowej*, „Prawda” 1910, nr 2, s. 5.

Zwięzła informacja o IX zjeździe Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej studiującej za granicą, który odbył się w grudniu 1909 r. Doniesienie o wynikającym ze sprawozdań wzroście wpływu idei „postępowych” wśród młodzieży polskiej na uniwersytetach zagranicznych i w Galicji, o uchwale w sprawie powołania we Lwowie miesięcznika – organu prasowego środowiska. Postulat zjazdów wspólnych z młodzieżą narodowo-demokratyczną w sprawach dotyczących całej młodzieży polskiej.

[aktywność młodzieży, edukacja akademicka]

LXXXVIII/206. I[zabela] Moszczeńska, *Wychowanie narodowe czy wychowanie narodu. Z powodu broszury Z. Balickiego*, „Prawda” 1910, nr 3, s. 2–6.

Rozważania związane z opublikowaniem broszury, opartej na referacie Z. Balickiego na kongresie pedagogicznym we Lwowie. Krytyka płytkości i ogólnikowości opracowania, podporządkowania programu pracy wychowawczej postulatowi partyjnym narodowej demokracji. Analiza problemu narodowości w wychowaniu, relacji między wartościami narodowymi a celami pedagogicznymi, pytanie o rolę pedagogów i ich zadanie: wychowywać naród czy rozwijać w wychowankach cechy specyficznie narodowe? Krytyka wychowania narodowego, pojmowanego jako wrocie postępowi i podporządkowane sferze religijnej, katolicyzmowi.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXVIII/207. Andrzej Baumfeld, *Dla siebie i dla szkoły*, „Prawda” 1910, nr 4, s. 8–9.

Refleksje związane z publikacją *Dla siebie i dla szkoły* wydaną staraniem abiturientów Szkoły Handlowej Miejskiej w Kielcach (Warszawa 1909), zawierającą dane statystyczne, które obrazują rozwój tej placówki, a także prace uczniów, które ukazują jej zainteresowania.

[edukacja zawodowa, szkoły średnie]

LXXXVIII/208. *Wystawa etnograficzna*, „Prawda” 1910, nr 4, s. 9.

Informacja o planowanej na czerwiec 1910 r. wystawie etnograficznej, zorganizowanej we Lwowie przez PTK dla wszechstronnego ukazania polskiego ludu. Zwrócenie uwagi m.in. na przemiany na wsi, związane ze wzrostem kultury, rozszerzaniem oświaty ludowej.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/209. *Pierwszy krok*, „Prawda” 1910, nr 6, s. 1–2.

Komentarz związany z poruszeniem na Polskim Kongresie Pedagogicznym we Lwowie w listopadzie 1909 r. zagadnienia polskiego wychowania narodowego i powołania instytucji, która miałaby regulować zasady polskiego wychowania narodowego. Podkreślenie różnych warunków rozwoju szkolnictwa i wychowania w trzech zaborach i różnych kierunków wychowania narodowego. Uznanie tej inicjatywy pedagogicznej za pożądany pierwszy krok w przezwyciężaniu tego zróżnicowania i podziału ziem polskich także w innych dziedzinach.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXVIII/210. C.T., *Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Warszawie*, „Prawda” 1910, nr 6, s. 6–7.

Refleksja związana z opublikowaniem w „Przeglądzie Bibliotecznym” (t. 2, z. 1–2) Sprawozdania Komitetu Towarzystwa Biblioteki Publicznej w Warszawie za 1908 r. Konstatacja przypadkowości i niekompletności zbiorów Biblioteki, postulat gromadzenia systematycznego dzieł nowych, jako uzupełnienia dawnego księgozbioru Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie.

[biblioteki i czytelnice, czytelnictwo]

LXXXVIII/211. Stanisław Kelles-Krauz, *Ideaty piętnastoletnich Francuzów*, „Prawda” 1910, nr 7, s. 3–5.

Szeroka informacja o ankiecie przeprowadzonej we Francji przez prof. Roberta Beauplana za pośrednictwem nauczycieli szkół średnich wśród młodzieży, dotyczącej ich ideałów, wzorów osobowych do naśladowania. Jej wyniki wskazały na bezideowość młodego pokolenia, cenienie przez młodych ludzi przede wszystkim wartości materialnych i kariery, ale także podleganie przez młodzież agitacji politycznej.

[wychowanie moralne]

LXXXVIII/212. *Systematyczne Kursy Przyrodniczo-Matematyczne dla dorosłych*, „Prawda” 1910, nr 7, s. 6–7.

Informacja o zebraniu członków Systematycznych Kursów Przyrodniczo-Matematycznych dla dorosłych w siedzibie Towarzystwa Prawniczego, o sprawozdaniu z działalności instytucji w 1909 r., o niemożności prowadzenia przez stowarzyszenie działalności wykładowej ze względu na niezatwierdzenie przez władze programów, o okazjonalnych odczytach zorganizowanych i ich ograniczonym powodzeniu.

[oświata pozaszkolna]

LXXXVIII/213. *Dom Studentek*, „Prawda” 1910, nr 7, s. 8–9.

Informacja o zwiększającym się udziale kobiet w studiach wyższych, ich często trudnej sytuacji materialnej, zabiegach wokół budowy Domu Studentek – akademika dla kobiet, założonym dla osiągnięcia tego celu Towarzystwa Polskiego Domu im. Elizy Orzeszkowej dla Słuchaczek Szkół Wyższych we Lwowie.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

LXXXVIII/214. Józef Frejlich, *Kwestia szkolna w Cieszyńskiem i na pograniczu śląsko-morawskim*, „Prawda” 1910, nr 9, s. 3–4; nr 10, s. 5–7.

Prezentacja, z danymi statystycznymi, sytuacji szkolnictwa na ziemi cieszyńskiej, sytuacji ludności polskojęzycznej na tych terenach, upośledzenia jej praw w zakresie edukacji i organizacji szkolnictwa, antypolskich akcji mieszczaństwa niemieckiego i niekorzystnych uwarunkowań prawnych.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/215. *Nawata klerykalizmu*, „Prawda” 1910, nr 10, s. 1–2.

Komentarz związany z cofnięciem pod wpływem duchowieństwa finansowania dla szkoły tkactwa i gospodarstwa wiejskiego w Kruszynku oraz z reakcjami środowisk katolickich na działania TKP, a także z interpretacjami okólnika abpa Wincentego Teofila Popiela do prefektów szkół. Przekonanie o negatywnym, rozwijającym się klerykalizmie na polu edukacji i szkolnictwa polskiego.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

LXXXVIII/216. *List Aleksandra Świętochowskiego w sprawie Kruszynka*, „Prawda” 1910, nr 11, s. 4.

Publikacja (z komentarzem Redakcji) listu Aleksandra Świętochowskiego do Redakcji „Prawdy”, przedstawiającego z oburzeniem sytuację szkoły tkactwa i gospodarstwa wiejskiego w Kruszynku, pozbawionej przez działania kleru finansowania. Zainicjowanie zbiórki finansowej na rzecz szkoły.

[polityka oświatowa, oświata ludowa]

LXXXVIII/217. Leon Gorecki, *Śledztwo i wyrok*, „Prawda” 1910, nr 13, s. 2–3.

Polemika z „Gazetą Warszawską” w sprawie cofnięcia w wyniku konfliktu z duchowieństwem katolickim finansowania dla szkoły tkactwa i gospodarstwa wiejskiego

w Kruszyńku. Krytyka poglądu, zgodnie z którym szkoła, zwłaszcza ludowa, nie może mieć charakteru neutralnego religijnie, przekonania o konieczności podporządkowania edukacji i wychowania zasadom katolickim.

[polityka oświatowa, oświata ludowa]

LXXXVIII/218. Leon Gorecki, *Wśród młodzieży*, „Prawda” 1910, nr 15, s. 4–5.

Refleksja na temat obniżenia ideaowości oraz wzrostu apopleczności współczesnej młodzieży, próba rozpoznania przyczyn zniechęcenia, wycofania się młodzieży z życia społecznego w porównaniu z wcześniejszymi etapami w życiu narodu. Nadzieję pokłada autor w tych, którzy są zdolni oderwać się od przeszłości i działać na rzecz rozwoju kultury i wolności myśli oraz obrony praw narodowych.

[aktywność młodzieży]

LXXXVIII/219. R[óża] Lindenbergo, *Sądy dla małoletnich*, „Prawda” 1910, nr 17, s. 4–5.

Informacja na temat wprowadzanych w Stanach Zjednoczonych osobnych sądów dla osób małoletnich, przepisów stosowanych wobec nich, sposobu ich funkcjonowania. Podkreślenie rozróżnienia młodocianych przestępców zaniedbanych i opuszczonych od „występných” oraz charakteru wychowawczego i naprawczego działań do nich skierowanych.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

LXXXVIII/220. Aleksander Klejn, *O naszą kulturę muzyczną*, „Prawda” 1910, nr 17, s. 10–12.

Ukazanie negatywnego obrazu wykształcenia muzycznego młodzieży polskiej. Postulat wprowadzenia do programu szkół kształcenia muzycznego jako obowiązkowego przedmiotu, analogicznie do włączenia do niego nauki rysunku, co udało się zrealizować SNP. Za cel kształcenia muzycznego uznano uzyskanie dobrych wykonawców muzyki oraz liczne audytorium, zdolnego do przyjęcia z właściwym zrozumieniem i odczuciem prawdziwej muzyki.

[edukacja artystyczna]

LXXXVIII/221. Aleksander Świętochowski, *Paradoksy – prawdy*, „Prawda” 1910, nr 18, s. 1–2.

Podkreślenie problemu braku łączności w społeczeństwie warstw wyższych i ludu, zaniedbań w kwestii uczestnictwa ludu w kulturze, niedostatki zabiegów w zakresie oświaty ludowej. Postulat rozwijania oświaty ludowej jako niezbędnej do budowania nowoczesnego społeczeństwa.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/222. Savitri, *Nihilizm kulturalny*, „Prawda” 1910, nr 19, s. 5–6.

Refleksja wokół tradycyjnego wyobrażenia o przeciwstawności zaangażowania w kulturę, działania na jej polu oraz pracy społecznej. Podkreślenie znaczenia pracy społecznej, oświaty ludu, która może wprowadzić szersze masy społeczne w sferę kultury. Zarazem podkreślenie znaczenia pracy inteligencji w sferze kultury, niezarzucania jej ani nieobniżania jej poziomu, nawet dla użytku niższych warstw społecznych.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/223. Ignacy Mucha, *Wystawa: „Czystość – to zdrowie”*, „Prawda” 1910, nr 19, s. 6–7.

Szczegółowa, krytyczna relacja z wystawy „Czystość – to zdrowie”, urządzonej w Warszawie przez THP, przygotowanej także we współpracy z TOD, Warszawskim Towarzystwem Odontologicznym i Zakładem naukowym Anny Jasińskiej. Wystawa eksponowała rolę czystości dla zdrowia i życia codziennego człowieka, miała promować wiedzę praktyczną na temat urządzenia mieszkań, szkół, kolei, ulic itp., by spełniały wymogi higieny. Krytyka niedostatków wystawy m.in. w zakresie zobrazowania roli higieny w życiu niższych warstw społecznych.

[zdrowie i higiena]

LXXXVIII/224. *Punkt zwrotny*, „Prawda” 1910, nr 20, s. 1–2.

Obraz polskiego życia publicznego jako dwóch ścierających się obozów: postępowego, świeckiego, wolnomysłnego oraz wstecznego, klerykalnego, wyznaniowego. Ścierają się one zwłaszcza na płaszczyźnie pracy oświatowej i sposobu traktowania ludu, jego kształcenia i włączania w kulturę. Przejawem tego starcia wizji i działań jest konflikt wokół szkoły gospodarstwa wiejskiego w Kruszynku.

[oświata ludowa, polityka oświatowa]

LXXXVIII/225. Aleksander Gottlieb, *Praca dzieci w Galicji*, „Prawda” 1910, nr 24, s. 5–7.

Na tle niedostatków i chaosu życia politycznego i systemu prawno-ekonomicznego Austrii ukazano problem pracy dzieci z klasy proletariatu, braku ich ochrony ustawodawczej. Załączono dane statystyczne dotyczące pracy zawodowej dzieci obu płci, ze wsi i miasta, w przemyśle i rolnictwie, u rodziców i dla przedsiębiorców itd.

[prawa dziecka, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

LXXXVIII/226. Julia Dicksteinówna, *Orzeszkowa a wyzwolenie kobiety*, „Prawda” 1910, nr 28, s. 12–13.

Ukazanie poglądów i działań niedawno zmarłej Elizy Orzeszkowej, związanych z kwestią emancypacji kobiet i sposobów jej osiągnięcia, m.in. dotyczących wychowania i kształcenia dziewcząt.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

LXXXVIII/227. Ludwik Kulczycki, *Listy z Galicji*, „Prawda” 1910, nr 29, s. 7–9.

Korespondencja dotycząca m.in. zajęć na uniwersytecie we Lwowie – konfliktu między Polakami i Rusinami (domagającymi się własnego kształcenia uniwersyteckiego i uczelni), który przybrał formę zamieszek zbrojnych.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/228. *Oświata w opałach*, „Prawda” 1910, nr 35, s. 7.

Komentarz do sytuacji w oświacie rosyjskiej pod rządami ministra Aleksandra Szwarca, krytyka systemu policyjnego w szkołach, utrudnionych i bezcelowych egzaminów, urzędniczego, a nie pedagogicznego charakteru pracy nauczyciela, dozoru policyjnego nad moralnością uczniów, trybu przyjmowania do szkół wyższych zmienności zarządzeń ogłaszanych w częstych okólnikach.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/229. *Sami sobie*, „Prawda” 1910, nr 38, s. 1–3.

Refleksja na temat potrzeby i znaczenia oświaty ludu wiejskiego oraz jego coraz większej samodzielności, samoświadomości, aktywności w zakresie samokształcenia, konieczności uwzględniania tego stanu w działaniach wychowawczych, traktowania chłopów jako aktywnych uczestników tych działań.

[oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

LXXXVIII/230. M., „*Zaranie*” w świetle „*Zorzy*”, „Prawda” 1910, nr 38, s. 10–11.

Komentarz na temat „nagonki” środowisk konserwatywnych i katolickich na środowisko periodyku „Zaranie” i jego działalność oświatową. Atak Mieczysława Brzezińskiego w czasopiśmie ludowym „Zorza” (1910, nr 35) na redaktora „Zarania”, Maksymiliana Miłguja „Malinowskiego”, związany z jego wypowiedziami dotyczącymi historii Polski. Krytyka wypowiedzi i postawy Brzezińskiego.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/231. I[zabela] Moszczeńska, *Postęp i demokratyzacja oświaty*, „Prawda” 1910, nr 40, s. 7–8.

Polityka szkolna i oświatowa jako konieczny punkt ciężkości każdego programu postępowego. Konstatacja bezowocności starań o bezpartyjność i apolityczność oświaty. Zasadność pytania: czy nauka i nauczanie są celem, czy środkiem do jakiegoś celu? Powiązanie idei postępu i demokratyzacji. Ukazanie konfliktu wokół szkoły gospodarstwa wiejskiego w Kruszyńku na tym tle oraz zaangażowania ludu w obronę szkół tego typu. Postulat zakładania szkół tego rodzaju, szkół elementarnych, bibliotek, kursów dla analfabetów, kół samokształcenia.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/232. J. Łopuszański, *O „Zaranie”*, „Prawda” 1910, nr 41, s. 4–5.

Komentarz związany z prowadzoną na łamach „Słowa” polemiką wokół periodyku „Zaranie” i jego działalności oświatowej. Krytyka pod adresem przeciwników „Zarania” i ich niechęci do działalności samokształceniowej, samopomocy, spółdzielczości ludu, ich dążeń do stłumienia aktywności ludu w zakresie podnoszenia poziomu oświaty.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/233. M.S., *Z badań nad niedolą kobietą*, „Prawda” 1910, nr 42, s. 4–6.

Prezentacja, także w aspekcie historycznym oraz międzynarodowym kwestii upośledzenia praw społecznych kobiet, które objawia się w problemie dzieci nieslubnych oraz dzieciobójstwa (dokonywanego przez matki, ale także przez „fabrykantki aniołków”). Relacja z badań Małgorzaty Meyer („Archiv für Kriminal-Anthropologie” 1910, z. 3/4) i jej wnioski: potrzeba zrównania praw dzieci małżeńskich i nieslubnych, dopuszczenia kobiet do urzędów sądowych, pociągania do odpowiedzialności mężczyzny wraz z kobietą, gdy jest winny dzieciobójstwa.

[prawa dzieci, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

LXXXVIII/234. *O honor narodu*, „Prawda” 1910, nr 47, s. 1–2.

Komentarz związany z obradami w Dumie nad projektem rządowym nauczania początkowego i udziałem w dyskusji polskich przedstawicieli, którzy sprzeciwili się projektowi (wprowadzającemu typ szkolnictwa zniewalającego, łamiącego wolę, wypaczającego moralność), a przez to zyskali w polskim życiu politycznym poparcie lewicy i stali się obiektem ataków prawicy.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/235. *O wiedzę niezależną*, „Prawda” 1910, nr 48, s. 1–2.

Komentarz na temat potrzeby niezależności nauki, wiedzy i nauczania od światopoglądu religijnego i wpływu na nie Kościoła katolickiego, związany z protestami studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, dotyczącymi wykładów ks. dr. Kazimierza Zimmermanna z socjologii chrześcijańskiej na Wydziale Teologicznym.

[edukacja akademicka, polityka oświatowa]

LXXXVIII/236. Szpon, *O wychowaniu i nauczaniu*, „Prawda” 1910, nr 49, s. 4–5; nr 50, s. 3–4; nr 51, s. 2–4; nr 52, s. 4–5.

Podkreślenie roli wychowywania jako wdrażania do współżycia i współdziałania z innymi, a także większego znaczenia kształcenia charakterów niż talentów. Znaczenie zdrowia fizycznego dla powodzenia zabiegów wychowawczych. Ogólne uwagi na temat pożądanych sposobów nauczania w szkole: kształcenie pamięci, uwagi, spostrzegawczości, pomysłowości, wyobraźni, kombinacji m.in. przez rysowanie, modelowanie, sprawozdawczość, kolekcjonowanie, geometrię wykreślną, szachy.

[metody nauczania, metody wychowania]

LXXXVIII/237. Aleksy Kurcjuś, *Miłość płciowa i rodzicielska w przyrodzie (Studium socjologiczne)*, „Prawda” 1911, nr 1, s. 7–8; nr 2, s. 6–7; nr 3, s. 8–9; nr 4, s. 5–6.

Przedstawienie aspektów etyki płciowej i rodzicielskiej, rodzinnej na tle analogicznych popędów i zachowań u zwierząt, oparte na przekonaniu, że punktem wyjścia ludzkich działań są popędy związane ze sferą materialną, w tym instynkt samozachowawczy i zachowania gatunku.

[macierzyństwo, ojcostwo]

LXXXVIII/238. *Duch Kopernika czy Puzyny?*, „Prawda” 1911, nr 5, s. 1–3.

Komentarz związany z zamieszkami na Uniwersytecie Jagiellońskim, protestami studentów wokół postaci i wykładów ks. dr. Kazimierza Zimmermanna z socjologii chrześcijańskiej. Gorliwe poparcie sprzeciwu studentów wobec związku edukacji akademickiej z religią katolicką.

[edukacja akademicka, polityka oświatowa]

LXXXVIII/239. R., *Wacław Nałkowski. Ur. 1852 – zm. 1911*, „Prawda” 1911, nr 5, s. 7–8.

Wspomnienie pośmiertne o geografie, pedagogu, publicyście i działaczu społecznym Wacławie Nałkowskim.

[nauczyciel/pedagog]

LXXXVIII/240. Eydziatt, *Zajścia na Wszechnicy Jagiellońskiej. Wrażenia korespondenta „Prawdy”*, „Prawda” 1911, nr 6, s. 1–3.

Relacja przebiegu konfliktu na Uniwersytecie Jagiellońskim wokół postaci i wykładów ks. dr. Kazimierza Zimmermanna z socjologii chrześcijańskiej.

[edukacja akademicka, polityka oświatowa]

LXXXVIII/241. *Przed obce forum*, „Prawda” 1911, nr 7, s. 1–3.

Dotyczy m.in. dyskusji prasowych wokół konfliktu na Uniwersytecie Jagiellońskim związanych z postacią ks. dr. Kazimierza Zimmermanna, wykładowcy socjologii chrześcijańskiej. Odpieranie zarzutów prasy konserwatywnej, dotyczących odwołania się w konflikcie do władz austriackich.

[edukacja akademicka, polityka oświatowa]

LXXXVIII/242. W., *Jeszcze o strajku na Uniwersytecie Jagiellońskim. Korespondencja „Prawdy”*, „Prawda” 1911, nr 7, s. 3–4.

Komentarz do zamieszek na Uniwersytecie Jagiellońskim związanych z postacią ks. dr. Kazimierza Zimmermanna, wykładowcy socjologii chrześcijańskiej oraz zam-

knęcia uczelni zarządzeniem ministerialnym. Krytyka postawy członków Koła polskiego, uchylających się od odważnych wystąpień i wyrażenia opinii.

[edukacja akademicka, polityka oświatowa]

LXXXVIII/243. Irena Kosmowska, *Pod godłem Staszica*, „Prawda” 1911, nr 8, s. 1–2.

Informacja o zjeździe członków TKR w dniach 9–11 lutego 1911 r. w Warszawie. Przypomnienie historii stowarzyszenia promującego w oświacie ludowej ideę samodzielności i samopomocy. Relacja z przebiegu zjazdu i jego głównych ustaleń (dotyczących głównie spraw gospodarowania oraz stosunku do CTR).

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/244. Jan Tarczewski, *Katolicka albo żadna?...*, „Prawda” 1911, nr 8, s. 3–4.

Krytyka zabiegów Kościoła katolickiego i kleru o podporządkowanie sobie w Krakowie Uniwersytetu Jagiellońskiego, a w Królestwie Polskim szkolnictwa średniego (wcześniej zabiegi te miały dotyczyć PMS i Uniwersytetu dla Wszystkich). Krytyka roli prefektów, wykładu religii w szkole. Krytyka jakichkolwiek prób hamowania rozwoju szkolnictwa i walki z analfabetyzmem.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/245. Z[enon] Pietkiewicz, *W Rosji*, „Prawda” 1911, nr 11, s. 3–4.

Omówienie niedawnych obrad Dumy, dotyczących m.in. sprawy szkolnej. Dotyczy m.in. nauczania początkowego, środków na oświatę, charakteru szkoły, praw języka ojczystego w szkolnictwie początkowym. Krytyka zabiegów zmierzających do utwierdzenia systemu policyjnego w szkolnictwie, a także intensywnej polityki rusyfikacyjnej.

[język i autonomia narodowa w edukacji, rusyfikacja, szkolnictwo]

LXXXVIII/246. *Ozimina*, „Prawda” 1911, nr 12, s. 1–5.

Konstatacja trudnej sytuacji polityczno-społecznej Polaków, wymagającej uaktywnienia energii zbiorowej. Postulat zaangażowania w oświatę, podźwignięcia kulturalnego mas. Za najpilniejsze uznano zakładanie szkół dla ludu wiejskiego, zwłaszcza niższych szkół gospodarczo-rolniczych. Zalecenie kursów dla dziewcząt w Kruszynku, szkoły gospodarczo-rolniczej dla chłopców w Sokołówkę, fermy dla dziewcząt w Gołotczyźnie.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/247. *Przestroga dziejowa*, „Prawda” 1911, nr 13, s. 1–3.

Relacja ze zgromadzenia delegatów oddziałów TKP 26 marca 1911 r. i jego sprawozdania rocznego. Podkreślenie zaangażowania w działanie oświatowe i jego pozytywnych efektów, ale i wielkich potrzeb.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/248. *Szkoła początkowa*, „Prawda” 1911, nr 15, s. 1–3.

Stwierdzenia niedostatku rozwoju szkół elementarnych i wyższych w stosunku do średnich, podkreślenie szczególnego znaczenia szkolnictwa elementarnego dla rozwoju kultury ojczystej i odrodzenia demokratycznego narodu. Negatywny obraz sytuacji szkolnictwa ludowego, zaniedbywanego przez ogół, zwalczanego przez kler. Porównanie na niekorzyść sytuacji ziem polskich i Rosji, polskich działań i rosyjskiej polityki oświatowej wobec ludu rosyjskiego. Podkreślenie znaczenia powszechnego nauczania i prawa o nim. Postulat korzystania ze szkół rządowych i zakładania szkół prywatnych.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/249. Irena Kosmowska, *Młode zastępy*, „Prawda” 1911, nr 17, s. 3–4.

Entuzjastyczna pochwała zaangażowania młodzieży włościańskiej (przede wszystkim wychowawców szkół rolniczych z Sokółki, Kruszynka, Pszczelina, Gołotczyzny), która zainicjowała wydawanie dwutygodniowego dodatku „Młodzi Idą” do „Zarania”.

[aktywność młodzieży, czytelnictwo, oświata ludowa]

LXXXVIII/250. M.W., *Dusza ludu*, „Prawda” 1911, nr 18, s. 3.

Krytyka publikacji nadmiernie idealizujących włościan, ponieważ mogą one wpłynąć negatywnie na lud, który na drodze oświaty został włączony w te lektury. Zwrócenie uwagi na negatywne cechy włościanstwa – naturę konserwatywną, społeczną i egoistyczną, skłoną do materializmu – oraz wskazanie potrzeby rugowania tych cech w procesie oświaty ludowej.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

LXXXVIII/251. Z[ofia] Daszyńska-Golińska, *Listy z Krakowa*, „Prawda” 1911, nr 18, s. 4.

Korespondencja dotycząca Uniwersytetu Ludowego im. Adama Mickiewicza, wzrastającej liczby słuchaczy, kadry, organizacji i typu wykładów i skali zainteresowania nimi u różnego typu słuchaczy, pozawykładowej aktywności uniwersytetu. Zawiera także informację o kursie uzupełniającym dla filologów – nauczycieli szkół średnich oraz odczytów z filozofii polskiej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/252. H[elena] Grotowska, *Przestępczość dzieci a szkoła świecka we Francji*, „Prawda” 1911, nr 19, s. 6–7; nr 20, s. 8–9.

Dyskusja z popularyzowaną teorią wpływu świeckiej oświaty na upadek moralny i wzrost przestępczości dzieci. Dowodzenie na podstawie danych statystycznych, że we Francji edukacja świecka nie wzmogła przestępczości. Wskazanie złego stanu rodziny jako podstawowej przyczyny przestępczości młodzieży.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, polityka oświatowa, rodzina]

LXXXVIII/253. *Nieoświecony absolutyzm*, „Prawda” 1911, nr 19, s. 2–6.

Krytyka szkoły filologicznej (8 klas) prowadzonej w Warszawie przez Wojciecha Górskiego i jego działalności jako dyrektora-pedagoga. Zarzut rozbijania harmonii czynników wychowawczych – współpracy władzy szkolnej (dyrektor), rady pedagogicznej (profesorowie) i rodziny, podkopywania zaufania między uczniem a nauczycielem, absolutystycznych rządów dyrektora.

[nauczyciel/pedagog, szkoły średnie]

LXXXVIII/254. *Kursy letnie w Sokołówku*, „Prawda” 1911, nr 20, s. 8–9.

Podkreślenie doniosłości działań szkoły rolniczej w Sokołówku, potrzeby jej wykorzystywania. Ubolewanie nad ograniczoną liczbą miejsc, utrudnieniami rozwoju tej placówki, brakiem innych szkół tego rodzaju – czynnikami uniemożliwiającymi wywieranie wystarczającego wpływu na lud. Informacja o letnich kursach mleczarstwa i hodowli w szkole w Sokołówku.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

LXXXVIII/255. *„Reformy szkolne” p. Górskiego*, „Prawda” 1911, nr 21, s. 2–3.

Komentarz związany z publikacją Wojciecha Górskiego *Reformy szkolne* (Warszawa 1910) i jego działalnością. Krytyka ściśle katolickiego charakteru szkoły i wychowania, proponowanego przez pedagoga.

[szkoły średnie]

LXXXVIII/256. Z[ofia] Daszyńska-Golińska, *Listy z Krakowa*, „Prawda” 1911, nr 23, s. 6–7.

Korespondencja dotycząca dorobku publikacji Akademii Umiejętności w minionym roku oraz nowo tworzonej Szkoły Nauk Społeczno-Politycznych (wykłady, seminaria, dyskusje, kursy dla słuchaczy ze średnim wykształceniem).

[edukacja akademicka, oświata pozaszkolna]

LXXXVIII/257. Zenon Pietkiewicz, *Zjazd lekarzy*, „Prawda” 1911, nr 24, s. 5–7; nr 25, s. 3–5.

Relacja z pierwszego Zjazdu Lekarzy Prowincjonalnych Królestwa Polskiego, który odbył się 4–5 czerwca 1911 r. w Łodzi, zorganizowanego przez Towarzystwo Lekarskie Łódzkie z okazji 25-lecia istnienia. Dotyczy m.in. rozwoju higieny przez rozwój szpitalnictwa, rozwój działalności kulturalno-higienicznej lekarzy w szkołach początkowych. Zalecenie m.in. wzięcia w opiekę szkół początkowych przez lekarzy prowincjonalnych.

[zdrowie i higiena]

LXXXVIII/258. *Wśród młodzieży*, „Prawda” 1911, nr 26, s. 1–2.

Komentarz związany z ogłoszeniem statystyk, które objawiają wzrost liczby samobójstw wśród młodzieży w wieku szkolnym. Porównanie z sytuacją w Rosji i na Zachodzie.

Zalecenie uważności wobec przesadnego, zbyt intensywnego angażowania młodzieży w sprawy społeczno-polityczne, spory partyjne, działalność publiczną, które mogą złać ducha lub prowadzić do demoralizacji. Postulat przywracania młodzieży bardziej typowych postaw młodości, harmonii wewnętrznej.

[aktywność młodzieży, samobójstwa]

LXXXVIII/259. Zenon Pietkiewicz, *Walka o oświatę*, „Prawda” 1911, nr 26, s. 3–5.

Zarzut wobec środowisk konserwatywnych, „reakcyjnych”, że w istocie walczą z oświatą, popierają antyoświatowe działania władz i biurokracji rosyjskiej. Zawiera dane statystyczne (liczba szkół, uczniów, kwoty wydatków na szkolnictwo).

[oświata ludowa, polityka oświatowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/260. W[incenty] Rzymowski, *Święta obłuda*, „Prawda” 1911, nr 29, s. 7–9.

Zainspirowana artykułem *Literatura sensacyjna* w „Słowie” (16 lipca 1911 r.), refleksja związana z rosnącym zainteresowaniem ludu wydawnictwami drukowanymi i niedostatecznie wartościową produkcją wydawniczą, w której dominuje literatura dewocyjna i kryminalna. Krytyka „krucjaty” pod hasłami moralności przeciw tym wydawnictwom, nawet mimo ich niskiej wartości.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

LXXXVIII/261. *„Jedyny wróg”*, „Prawda” 1911, nr 31, s. 1–2.

Krytyka środowisk prawicowych za stałe ataki na TKP i prowadzoną przez nie działalność oświatową.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/262. Justus, *Śród kapitału i pracy*, „Prawda” 1911, nr 31, s. 2–3.

Informacja na temat działalności społeczno-oświatowej na terenie Łodzi, jej trudnych uwarunkowaniach, formach i stowarzyszeniach ją prowadzących: Oddział Łódzki WTH, Oddział Łódzki TKP, Towarzystwo Oświatowe „Wiedza”, Towarzystwo Krzewienia Oświaty, Łódzka Liga Przeciwigruźlicza.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/263. Z[ofia] Daszyńska-Golińska, *Listy z Krakowa*, „Prawda” 1911, nr 33, s. 2–3.

Korespondencja na temat dorocznego zjazdu kółek rolniczych w Przemyśle i objawionego podczas tego spotkania bardzo silnego podziału politycznego w tym środowisku. Informacja m.in. o wykładach instruktorów na zebraniach powiatowych, kursach gospodarsko-weterynaryjnych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/264. Helena Grotowska, *Kilka uwag o szkołach poprawczych we Francji*, „Prawda” 1911, nr 33, s. 3–4.

Informacja na temat ujawnionych we Francji licznych przypadków bardzo poważnych nadużyć w domach poprawczych dla zdemoralizowanej młodzieży, przemocy wobec dzieci. Konieczność zreformowania takich placówek, podobnie jak szkół specjalnych.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, pedagogika specjalna, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

LXXXVIII/265. Zenon Pietkiewicz, *Wieś polska*, „Prawda” 1911, nr 37, s. 2–4; nr 40, s. 6–8.

Szkic ukazuje zaniedbania na wsi polskiej w zakresie zdrowotnym, gospodarczym i oświatowym. Podkreślono bardzo wysoką śmiertelność dzieci, ich zaniedbanie pod względem zdrowotnym. Zwrócono uwagę na wyjątkową rolę, jaką mają do odegrania lekarze oraz znaczenie władz gmin. Podkreślono znaczenie działań WTH oraz udziału w nich inteligencji wiejskiej.

[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/266. Z[ofia] Daszyńska-Golińska, *Listy z Krakowa*, „Prawda” 1911, nr 41, s. 4–6.

Korespondencja poświęcona 20-leciu TSL, jego historii, celom zwalczania analfabetyzmu dzieci i dorosłych, a następnie walki o polskość i przeciw germanizacji, jego osiągnięciom i pracom bieżącym (szkoły, kursy, ochronki, biblioteki).

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/267. *Szkoła nauk społeczno-politycznych w Krakowie*, „Prawda” 1911, nr 42, s. 4–6.

Zapowiedź otwarcia w Krakowie I kursu w Szkole Nauk Społeczno-Politycznych – kursów na poziomie uniwersyteckim. Informacja o wymaganiach wobec słuchaczy, opłatach, programie kursu I (bloki zagadnień, przedmioty, wykładowcy).

[edukacja akademicka, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

LXXXVIII/268. *Gdzie zbawienie*, „Prawda” 1911, nr 52, s. 1–2.

Podkreślenie znaczenia tworzenia szkolnictwa prywatnego, przy wykorzystywaniu możliwości szkolnictwa rządowego. Wskazanie powiatu puławskiego w Lubelskiem jako szczególnie zaniedbanego i wymagającego prac nad szkolnictwem początkowym, zakładania szkół i szkółek ludowych.

[oświata ludowa, szkoły prywatne]

LXXXVIII/269. Zygmunt Bujakowski, *„Etyka płciowa i pedagogika” (Z powodu pracy dra Fr. W. Foerстера)*, „Prawda” 1911, nr 52, s. 4–6.

Komentarz do wskazanej w podtytule publikacji. Krytyczne ujęcie koncepcji, że możliwe jest pełne poddanie życia płciowego regulacjom wynikającym z etyki stricte chrześcijańskiej, religijnej, podważenie wywodów autora omawianej książki na ten temat. Życzliwsze potraktowanie, choć nie bezkrytyczne, części pedagogicznej tej publikacji – krytyki niektórych nowych koncepcji pedagogicznych, które zakładają rozwiązanie problemów płciowych człowieka przez wychowanie seksualne.

[edukacja seksualna, wychowanie moralne]

LXXXVIII/270. [Zofia] Daszyńska-Golińska, *Listy z Krakowa*, „Prawda” 1912, nr 3, s. 10–11.

Komentarz związany z zakończonym w Krakowie zjazdem młodzieży filareckiej i jego uchwałą w sprawie zwalczania przynależności instytucji naukowych i oświatowych do stowarzyszeń ideowo-politycznych – uznanie tej postawy za przejaw dojrzałości młodzieży. Dane o działalności Uniwersytetu Ludowego im. Adama Mickiewicza.

[aktywność młodzieży, oświata ludowa]

LXXXVIII/271. J. Pomirski, *Przyrodoznawstwo czy humanizm*, „Prawda” 1912, nr 4, s. 6–8; nr 6, s. 8–9; nr 7, s. 5–7.

Rozważania nad pożądanymi kierunkami i systemami kształcenia i wychowania, nad rolą w kształtowaniu młodzieży przyrodoznawstwa i „humanizmu” (w tym edukacji klasycznej), które w różnych okresach i w różnych krajach dominują system edukacyjno-wychowawczy. Wyekspozowanie znaczenia kształcenia humanistycznego.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/272. Zenon Pietkiewicz, *Biblioteka dzieł społeczno-ekonomicznych*, „Prawda” 1912, nr 4, s. 11–12.

Popularyzacja nauki. Seria wydawnicza Michała Arcta, „Biblioteczka Dzieł Ekonomiczno-Społecznych” pod redakcją Zofii Daszyńskiej-Golińskiej. Przybliżenie Polakom dorobku polskich intelektualistów tworzących w XVIII i XIX w. Publikacja miała być użyteczna dla studentów prawa i filozofii na uniwersytetach, szkół handlowych, szkół średnich, pensjonatów żeńskich. Postulat udostępnienia jej w bibliotekach dla młodzieży, bibliotekach rolniczych i oświatowych.

[pomoce dydaktyczne i podręczniki]

LXXXVIII/273. I[zabela] Moszczeńska, *Reformacja i kontrreformacja wobec oświaty*, „Prawda” 1912, nr 5, s. 5–7; nr 6, s. 4–6.

Związane z rokiem jubileuszowym Piotra Skargi, oparte na publikacjach naukowych z historii kultury dawnej i dziejów reformacji, rozważania nad rolą kontrreformacji i reformacji w historii rozwoju oświaty w Polsce. Negatywna ocena działalności Kościoła katolickiego, pozytywna – działań oświatowych i szkolnictwa obozu reformacji.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/274. I[zabela] Moszczeńska, *Nauczyciel i prawodawca narodu*, „Prawda” 1912, nr 8, s. 6–8.

Szkic poświęcony postaci Hugona Kołłątaja w związku z obchodzoną rocznicą stulecia jego śmierci. Dotyczy m.in. jego prac nad KEN, służących podźwignięciu państwa. Mowa o tym, że traktował naukę utylitarnie, wiedzę praktycznie, postulował utworzenie katedry gospodarstwa wiejskiego na uczelni, chciał scentralizować szkolnictwo, działać na rzecz edukacji ludu.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/275. Z[ofia] Daszyńska-Golińska, *Socjologiczno-polityczne poglądy Hugona Kołłątaja*, „Prawda” 1912, nr 10, s. 5–6; nr 11, s. 10.

Analiza koncepcji socjologiczno-politycznych Hugona Kołłątaja (w związku z obchodzoną rocznicą stulecia jego śmierci), które przyświecają wszelkiej jego działalności, także na polu reformy szkolnictwa. Wskazanie podstaw jego światopoglądu w prawie natury i etyce świeckiej.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/276. *Spadkobiercy idei Staszica*, „Prawda” 1912, nr 11, s. 1–3.

Komentarz na temat pozytywnego znaczenia sił postępowych wśród chłopów, środowisk związanych z „Zaraniem” i Kołami TKR. Relacja ze zjazdu Kół Staszicowskich, na którym obradowano m.in. na temat oświaty i szkolnictwa, higieny, alkoholizmu.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

LXXXVIII/277. J[an] Tarczewski, *Uświadomieni*, „Prawda” 1912, nr 13, s. 3–5.

Komentarz na temat oświaty robotników. Konkluzja powierzchowności dotychczasowej edukacji, demagogicznego podejścia do uświadamiania tej grupy społecznej. Wyższa, dużo bardziej pozytywna ocena oświaty ludowej wśród chłopów i jej skutków widocznych podczas zjazdu Kół TKR.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/278. *„Szkoły pod bronią”*, „Prawda” 1912, nr 15, s. 2–3.

Informacja na temat militarnego charakteru edukacji w szkołach angielskich, wprowadzenia ćwiczeń wojskowych do szkół wszystkich poziomów i rodzajów, od szkół elementarnych do uniwersytetów, także w szkołach ludowych.

[wychowanie fizyczne i sport]

LXXXVIII/279. Zygmunt Nowicki, *W dalszą drogę*, „Prawda” 1912, nr 16, s. 3–5.

Refleksja związana z dyskusją wokół hasła „samodzielności ludowej: sami sobie”, związanego z ideą udziału ludu w oświacie, jego samokształcenia i samoorganizowania. Postulat

zapoznawania młodzieży polskiej z ludem i jego kulturą i pracą, wyprowadzania jej poza romantyczne i estetyczne wyobrażenia o wsi.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/280. [bez tytułu], „Prawda” 1912, nr 19, s. 1.

Protest redakcji przeciw zwalczaniu ruchu zaraniarskiego przez Kościół, związanemu z nałożeniem na jego uczestników i zwolenników kar kościelnych. Oburzenie wprowadzaniem podziałów w ludzie. Podkreślenie szczególnego znaczenia działań „Zarania” i ruchu zaraniarskiego na rzecz oświaty ludowej, rozwoju szkolnictwa, czytelnictwa, świadomości kulturalnej włościan.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/281. St. Pieńkowski, *Krwil!*, „Prawda” 1912, nr 21, s. 2–5.

Opis niehigienicznych warunków życia w Warszawie, zwłaszcza na Powiślu. Zwrócenie uwagi na niedostatek przestrzeni miejskich pozwalających na uprawianie gier i zabaw oraz aktywności na świeżym powietrzu, a także na brak obyczaju spędzania czasu w taki sposób. Postulat przekształcania struktury miasta oraz promowania wśród szerokich rzesz społecznych miasta aktywności fizycznej na łonie przyrody.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/282. *Do kobiet polskich!*, „Prawda” 1912, nr 21, s. 15.

Informacja o działaniach Towarzystwa Pomocy Naukowej dla Kobiet im. Józefa Ignacego Kraszewskiego w Krakowie na rzecz organizacji domu akademickiego dla polskich studentek w Krakowie. Wezwanie do wsparcia finansowo-organizacyjnego inicjatywy.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

LXXXVIII/283. [Justyna] Budzińska-Tylicka, *Wystawa pracy kobiety polskiej w Pradze*, „Prawda” 1912, nr 28, s. 4–7.

Relacja z wystawy prac kobiet polskich otwartej w Pradze (26 czerwca 1912 r.), ukazującej m.in. działalność kobiet na polu szkolnictwa, oświaty, stowarzyszeń społecznych (obok sztuki czy rękodzieła). Zaprezentowano m.in. przygotowaną przez Anielę Szcównę bibliografię literatury pedagogicznej, prace kobiet z dziedziny higieny i medycyny. Rolę Polki jako nauczycielki i wychowawczyni ukazano w sposób niewystarczający z braku miejsca. Zaprezentowano prace szkół gospodarskich dla dziewcząt, m.in. z Kruszynka.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

LXXXVIII/284. *Inteligencja chłopska*, „Prawda” 1912, nr 32, s. 1–3.

Udział w dyskusji rozpoczętej przez prasę konserwatywną na temat tzw. chłopskich synów, nazwanych tu godnie „inteligencją chłopską” – dzieci włościańskich, które po zdobyciu wykształcenia nie wracają na rolę. Przekonanie, że nie należy oczekiwać działalności

oświatowej na wsi przede wszystkim od wykształconych chłopów i że omawianą sytuację zmienić może tylko jak najbardziej masowa oświata ludu wiejskiego, a nie kształcenie pojedynczych jednostek ze wsi.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/285. *Lud – naród*, „Prawda” 1912, nr 34, s. 1–2.

Komentarz związany z atakami środowisk konserwatywno-katolickich na działaczy oświatowych związanych z periodykiem „Zaranie”. Obrona typowego dla „Zarania” przekonania o konieczności współdziałania z ludem w dziele jego oświaty, uwzględniania jego wzrastającej samoświadomości, chęci samokształcenia i samostanowienia.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/286. Helena Grotowska, *O nauczaniu w Chinach*, „Prawda” 1912, nr 38, s. 6–7; nr 39, s. 7–8.

Informacja o postępie wychowania i nauczania we współczesnych Chinach, skrótkowe przedstawienie historii nauczania publicznego w Chinach oraz przemian w szkolnictwie i wychowaniu związanych z reformami po 1906 r., obecnie kształtowanego systemu szkół, metod nauczania i koncepcji edukacyjnych, typu nauczycieli.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/287. J[ustyna] Budzińska-Tylicka, *Zagroda włościańska na Wystawie Architektury w Krakowie*, „Prawda” 1912, nr 42, s. 2–5.

Krytyka organizatorów Wystawy Architektury w Krakowie za niewłaściwe, lekceważące potraktowanie na niej budownictwa wiejskiego, które ma szczególne znaczenie i rozwija się w związku z oświatą ludową i wzrastającą świadomością ludu. Opis sposobu zaprezentowania zagrody włościańskiej, podporządkowanego idei malowniczości, estetyzmu. Krytyka niezaangażowania włościan w prace nad wystawą.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/288. Ludwik Kulczycki, *Listy z Galicji*, „Prawda” 1913, nr 3, s. 12–13.

Dotyczy m.in. kwestii utworzenia uniwersytetu „ruskiego” we Lwowie – przedstawienie stosunku różnych ugrupowań i stronnictw politycznych do stwierdzenia charakteru polskiego obecnego Uniwersytetu we Lwowie w historii i współczesności, do obecnych praw języka ruskiego i katedr ruskich na uczelni. Informacja o decyzjach Koła Polskiego w odniesieniu do tych spraw.

[edukacja akademicka, język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/289. M., „*Skaut*”, „Prawda” 1913, nr 4, s. 14–15.

Informacja o zainicjowaniu czasopisma „Skaut” z dniem 1 stycznia 1913 r. Refleksja na temat wartości i wychowawczego znaczenia skautingu, kształtującego w młodzieży „fizyczne

i duchowe bohaterstwo”, jego charakteru praktycznego i związku wychowania z naturą. Wskazanie niedostatków pisma, zbyt mało związanego z praktyką życia młodzieży polskiej.

[czytelnictwo, organizacje młodzieżowe]

LXXXVIII/290. W[incenty] Rzymowski, *Którzy wytrwali*, „Prawda” 1913, nr 11, s. 1–4.

Komentarz na temat obecnego stanu konfliktu między środowiskiem periodyku „Zaranie” i TKR z jednej strony a klerem i środowiskami konserwatywnymi z drugiej wokół sposobu prowadzenia oświaty ludowej oraz sposobu traktowania aktywności i samoorganizacji ludu w działalności oświatowej (zgodnie z hasłem „Sami sobie”).

[oświata ludowa]

LXXXVIII/291. M[aria] Dąbrowska, *Dwa Zjazdy chłopskie*, „Prawda” 1913, nr 12, s. 4–6.

Komentarz do odbytych w Warszawie zjazdów dwóch stowarzyszeń oświatowych zajmujących się oświatą chłopów: kół TKR i kół CTR. Próba porównania zjazdów (Staszycowcy – rozwiązywanie problemów, CTR – pogadanki) i działań obu organizacji (Staszycowcy – instytucja samowychowawcza, kółka CTR – wychowywanie i pouczanie zgodnie z wymaganiami postępu).

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

LXXXVIII/292. *Dziwny ksiądz*, „Prawda” 1913, nr 14, s. 2–3.

Związana z książką Marii Moczydłowskiej *Wieś Lisków, na podstawie wiadomości zebranych na miejscu* (Warszawa 1913), informacja o bardzo pozytywnej działalności oświatowej ks. Wacława Blizińskiego, proboszcza w Liskowie, założyciela instytucji spółdzielczych, kulturalnych i oświatowych, działacza społecznego i polityka ludowego. Przedstawienie jego postaci jako wyjątku na tle typowej działalności kleru.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/293. Wi-ski, *Najwyższy czas*, „Prawda” 1913, nr 14, s. 4–6.

Postulat utworzenia czasopisma i skupionego wokół niego środowiska, które zajmie się oświatą wśród robotników na wzór oświaty wśród chłopów, prowadzonej przez środowisko periodyku „Zaranie”.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/294. *Polski Instytut Pedagogiczny*, „Prawda” 1913, nr 19, s. 9–10.

Informacja o inicjatywie utworzenia Polskiego Instytutu Pedagogicznego o charakterze wyższego zakładu naukowego, podobnego do Institut für experimentelle Pädagogik w Lipsku, l’Institut des sciences de l’éducation im. Jeana Jacquesa Rousseau w Genewie, Fakultetu Pedagogicznego w Brukseli czy Akademii Pedagogicznej w Petersburgu. Wskazanie zadań Instytutu: szkoła wyższa dająca wykształcenie pedagogiczne nauczycielom

i wychowawcom, ognisko pracy naukowej w dziedzinie pedagogiki, upowszechnianie wiedzy pedagogicznej i inicjatywa reform.

[edukacja akademicka, nauczyciel/pedagog, pedagogika naukowa]

LXXXVIII/295. *Nauczanie powszechne*, „Prawda” 1913, nr 20, s. 1–3.

Komentarz na temat nauczania powszechnego, zainspirowany odczytem Władysława Grabskiego w Resursie Kupieckiej oraz dyskusją z nim związaną, odwołujący się do artykułu w „Prawdzie” 1911, nr 15. Edukacja powszechna, wcielenie mas ludu do kultury ojczystej jako warunek odrodzenia Polski jako demokratycznej. Konieczność organizowania powszechnej energicznej oświaty w warunkach prawa, przy inicjatywie gmin. Krytyka kleru za zwalczanie oświaty i szkoły bezwyznaniowej i świeckiej, krytyka niechęci do przyjmowania subsydiów rządowych. Przywołanie tradycji polskich od czasów reformacji.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/296. *Kursy chłopskie w Puławach*, „Prawda” 1913, nr 21, s. 2–4.

Relacja z kursów dla włościan, zorganizowanych staraniem TKR (12–15 maja 1913 r.) w Puławach, cieszących się dużym zainteresowaniem i uznaniem. Tematy kursów: założenie miejscowego stowarzyszenia spożywczo-rolnego, komasacja gruntów, hodowla.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

LXXXVIII/297. *Na pastwę nastroju*, „Prawda” 1913, nr 23, s. 1–3.

Nawiązujący do tekstu *Nauczanie powszechne z „Prawdy”* 1913, nr 20, komentarz na temat negatywnie ocenianych postaw ludzi i środowisk, odrzucających możliwość reformowania szkół i oświaty w ramach prawa, z pomocą rządu rosyjskiego. Podkreślenie konieczności nauczania powszechnego, podniesienia poziomu oświaty wśród mas ludowych.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

LXXXVIII/298. *Historycy w świetle historii*, „Prawda” 1913, nr 41, s. 1–3.

Ostra krytyka Towarzystwa Miłośników Historii – towarzystwa naukowego, utworzonego w 1906 r. w Warszawie w celu popierania rozwoju badań historycznych oraz ich krzewienia, ze szczególnym uwzględnieniem dziejów polskich – za złożenie przez zarząd (Aleksandra Kraushara) hołdu nowemu arcybiskupowi warszawskiemu (Aleksandrowi Kakowskiemu). Krytyka podporządkowania nauki i edukacji religii, Kościołowi i klerowi katolickiemu.

[polityka oświatowa]

LXXXVIII/ 299. [Wincenty] Rzymowski, *Młodość bez młodości*, „Prawda” 1913, nr 44, s. 5–8.

Przedstawienie profilu intelektualno-duchowego studentów niemieckich, których uznaje się za pilnych, rozsądnych i pracowitych (pobrzmiwa tu ironia), poddanych systemowi

na wzór wojskowego, zniewolonych przez władze i biurokrację, a nieświadomych tego zniewolenia, pozbawionych cech właściwych młodości.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/300. J[erzy] Kurnatowski, *Włościanie a robotnicy*, „Prawda” 1913, nr 48, s. 1–2.

Głos w dyskusji na temat stosunku włościanstwo – robotnicy, ukazywania różnic i napięć oraz podobieństw między tymi warstwami ludu. Dotyczy m.in. tożsamości sytuacji oświatowej obu grup – podobnego poziomu elementarnego wykształcenia, potrzeb prac oświatowych, powszechnego kształcenia.

[edukacja elementarna, oświata ludowa]

LXXXVIII/301. T. Dąbrowski, *Sprawa wyższej oświaty ludowej w Anglii*, „Prawda” 1913, nr 49, s. 2–3; nr 50, s. 7–8.

Na podstawie lektur, m.in. *Les professions et la société en Angleterre* Maxa Leclerca (Paris 1894), autor ukazuje różnice między wykształceniem francuskim (i analogicznym na ziemiach polskich) a angielskim: Francja – wykształcenie ogólne, teoretyczne, Anglia – praktyczne, specjalne. Podkreślenie niestosowności polskiej praktyki, w której dzieci chłopów i robotników kształci się na poziomie wyższym nie technicznie, praktycznie, a humanistycznie, na biurokratów.

[edukacja akademicka, oświata ludowa]

LXXXVIII/302. *Chłop w Polsce*, „Prawda” 1913, nr 50, s. 1–3.

Refleksja nad pożądanym sposobem podejścia do włościan w sytuacji, gdy wszystkie stronnictwa i ugrupowania polityczne deklarują dążenie do edukacji chłopów. Postulat uszanowania samodzielności i aktywności włościan, tworzenie „pól pracy dla myśli chłopskiej, instytucji dla pracy chłopskiej”.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/303. *Demokratyzujmy młodzież!*, „Prawda” 1914, nr 5, s. 1–3.

Refleksja nad „arystokratycznym” charakterem polskiego społeczeństwa, także młodzieży, która wprawdzie wyznaje wzniosłe ideały, ale brak jej duchowego i fizycznego hartu, właściwej jej rówieśnikom na Zachodzie pogody ducha, łatwo więc podlega zniechęceniu i rozpacz, czego znakiem są samobójstwa wśród młodzieży. Postulat troski o studiującą młodzież, zwłaszcza pochodzącą z proletariatu, nauczania jej odwagi, optymizmu, przede wszystkim – szacunku do pracy, również fizycznej.

[samobójstwa, wychowanie moralne]

LXXXVIII/304. W[iktor] Strusiński, *Dramat bojowca wiedzy. Życie i myśl Adama Mahrburga*, „Prawda” 1914, nr 7, s. 11; nr 9, s. 13.

Przedstawienie (w formie eseistycznej) sylwetki Adama Mahrburga, polskiego filozofa, psychologa, teoretyka nauki, pisarza, działacza pedagogiczno-oświatowego, który

w wyniku sporu z krakowskim środowiskiem „Stańczyków” przybył do Warszawy, gdzie prowadził wykłady dla Uniwersytetu Latającego, był aresztowany w grupie osób związanych z czytelnią WTD, od 1905 r. był wykładowcą Uniwersytetu dla Wszystkich, w latach 1906–1910 wykładał psychologię na Wydziale Przyrodniczym TKN w Warszawie.

[nauczyciel/pedagog]

LXXXVIII/305. J[an] Tarczewski, *Władysław Dawid (Wspomnienie pośmiertne)*, „Prawda” 1914, nr 8, s. 10.

Wspomnienie pośmiertne – przedstawienie sylwetki Jana Władysława Dawida, pedagoga, psychologa, pioniera polskiej psychologii wychowawczej i pedagogiki eksperymentalnej.

[nauczyciel/pedagog]

LXXXVIII/306. M[aria] Dąbrowska, *W sprawie Zarania*, „Prawda” 1914, nr 8, s. 13–14.

Polemika z zarzutami Heleny Ceysingerówny wobec środowiska związanego z tygodnikiem ludowym „Zaranie” i jego prac oświatowych. Podkreślenie znaczenia oświaty ludowej, edukacji elementarnej ludu.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/307. M[aksymilian] Malinowski, *Apelacja do sądu czytelnika*, „Prawda” 1914, nr 10, s. 10–11.

Refleksja związana z wyrażoną przez Aleksandra Świętochowskiego krytyką warunków panujących na wsi w Poznańskim, dotyczy m.in. tematu oświaty w zaborze pruskim, środków na nią przeznaczanych, działalności kółek rolniczych w Poznaniu.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/308. M[aksymilian] Malinowski, *Okulary chłopskie*, „Prawda” 1914, nr 11, s. 6–8.

Dotyczy braku samodzielnej aktywności ludu, nakładania mu „okularów” przez szlachtę i duchowieństwo. Krytyka braku wsparcia dla ludu w tej sytuacji ze strony innych grup społecznych, tendencji do utrzymywania ludu w tym stanie, m.in. przez odrywanie go od środowiska „Zarania” przez kler, odmawiający posługi duszpasterskiej osobom czytającym to czasopismo.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/309. W[ładysław] Gacki, *O byt instytucji kulturalnych*, „Prawda” 1914, nr 11, s. 12–13.

Krytyka bezczynności Polaków na polu pracy kulturalnej i oświatowej, negatywnego stosunku do zaangażowania społecznego, wezwanie do wzmożenia pracy społecznej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/310. *Dziesięcioro...*, „Prawda” 1914, nr 12, s. 1–6.

Krytyka sposobu, w jaki kler stara się utrzymać swój autorytet i wpływ na lud (przede wszystkim przeciw wpływowi środowiska „Zarania”) – m.in. przez manifestację siły i przemoc, przez imponowanie zbytkiem, przez represje ekonomiczne, przez nadużywanie sakramentu spowiedzi.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/311. *Oświata ludu a klasy uprzywilejowane*, „Prawda” 1914, nr 13, s. 1–2.

Analiza stosunku „klas uprzywilejowanych” do kwestii oświaty ludu, która stanowi podstawowy warunek jego rozwoju. Informacja o bardzo niskim poziomie szkolnictwa ludowego nawet w Galicji (mała liczba i niski poziom szkół), choć to jedyna część ziem polskich, gdzie polskie szkolnictwo ma szanse rozwoju. Krytyka małej ofiarności na cele oświatowe, zwłaszcza w Królestwie Polskim. Krytyka propagandy wrogiej szkole dla dziewcząt w Kruszynku, prowadzonej w duchu „Zarania”.

[edukacja elementarna, oświata ludowa]

LXXXVIII/312. L[eszek] Konopacki, *Stanowisko wiedzy – w kulturze współczesnej*, „Prawda” 1914, nr 13, s. 7–8.

Rozważania na temat współczesnej teorii wiedzy, przemiany w jej pojmowaniu, dokonanej za sprawą filozofii (teorii poznania) i psychologii, które doceniają znaczenie ujęć indywidualnych, pierwiastków podmiotowych, pragmatyzmu, utylitaryzmu, związku z estetyką, analizą życia duchowego ludzkości.

[psychologia dzieci i młodzieży]

LXXXVIII/313. J[erzy] Kurnatowski, *Wymowa cyfr*, „Prawda” 1914, nr 13, s. 9.

Refleksja nad danymi statystycznymi dotyczącymi gęstości zaludnienia w Królestwie Polskim i Galicji. Wskazanie jako przyczyn przeludnienia wysokiej rozrodczości oraz wzrostu drobnej własności chłopskiej. Odnosi się do tematu migracji sezonowych robotników oraz zachowania polskiej tożsamości wychodźców w miejscach dużej ich liczby.

[rodzina]

LXXXVIII/314. *Najczarniejsza karta*, „Prawda” 1914, nr 14, s. 1–2.

Podkreślenie religijności polskiego ludu, związku miłości do ziemi z religijnością. Krytyka polskiego kleru za wykorzystywanie finansowe ludu, pazerność, utrzymywanie za wszelką cenę wpływu na lud ze względów finansowych, motywowaną chciwością walkę ze środowiskiem „Zarania” i „Prawdy” oraz jego działaniami oświatowymi.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/315. L. Brunn, *Szczególny objaw*, „Prawda” 1914, nr 14, s. 7–9.

Zwrócenie uwagi na sytuację dużej liczby polskiej młodzieży studiującej w Rosji, na jej fascynację pozorami kultury rosyjskiej, jej przepychem, a także świadectwami silnej władzy.

Wskazanie niebezpieczeństwa utraty poczucia własnej wartości, wartości narodu u młodych Polaków.

[edukacja akademicka, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXVIII/316. Wi-ski, *Fundament narodu*, „Prawda” 1914, nr 14, s. 9–10.

Docenienie faktu, że chłopci są coraz bardziej świadomi, iż fundamentem życia i tożsamości narodu jest ziemia, że rozwija się świadomość obywatelska u włościan.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/317. Orjon, *Echa Prawdy*, „Prawda” 1914, nr 15, s. 2–5.

Dotyczy m.in. artykułu w petersburskim „Głosie Młodych” na temat stosunku społeczeństwa do kwestii szkoły polskiej. Artykuł w periodyku postępowej młodzieży akademickiej wskazuje na widoczny rozwój polskiego szkolnictwa oraz jego wyraźny związek ze szkolnictwem publicznym, a nie prywatnym. Zwraca uwagę na związane z wychowaniem wielu studentów w szkołach rządowych zagubienie młodzieży akademickiej, podleganie jej niesnaskom i chaosowi, a także na potrzebę zorganizowania zjazdu młodzieży akademickiej.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/318. Z[ofia] Daszyńska-Golińska, *Współczesna ewolucja ludności*, „Prawda” 1914, nr 16, s. 9–11; nr 17, s. 9–10; nr 24, s. 12–13.

Analiza danych statystycznych dotyczących liczby ludności na świecie, przyrostu demograficznego, kwestii wyludnienia. Wskazanie znaczenia dla tego zagadnienia postępu medycyny i higieny, a także kwestii gospodarczych, jak ceny żywności. Podkreślenie roli przemian demograficznych w rozwoju społeczeństw i w jego badaniu.

[rodzina, zdrowie i higiena]

LXXXVIII/319. *Potępieni*, „Prawda” 1914, nr 17, s. 1–2.

Informacja o konflikcie między polskim klerem a niemieckimi dominikanami na tle przygotowywania dzieci do sakramentów po polsku, konfliktu, w którym Watykan miał poprzeć Niemców. Podkreślenie negatywnych skutków tej sytuacji dla polskiego ludu i jego życia religijnego.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie religijne]

LXXXVIII/320. *Ave, papa*, „Prawda” 1914, nr 18, s. 1–4.

Informacje i refleksje wokół konfliktu między polskim klerem a niemieckimi dominikanami na tle przygotowywania dzieci do sakramentów po polsku, a także kwestii interwencji polskiej arystokracji u papieża. Podkreślenie krzywdy, jakiej doświadcza tu polski lud, i potrzeby wsparcia dla niego w buncie przeciw zaistniałej sytuacji. Tekst odnosi się także do konfliktu polskiego kleru ze środowiskiem „Zarania”.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie religijne]

LXXXVIII/321. Orjon, *Echa Prawdy*, „Prawda” 1914, nr 18, s. 4–6.

Dotyczy m.in. konfliktu między polskim klerem katolickim a środowiskiem „Zarania” na tle wpływu na lud, presji księży, aby oderwać lud i oświatę ludową od wpływu „Zarania”.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/322. *Na okres letni*, „Prawda” 1914, nr 19, s. 1–2.

Propozycja, aby podczas wakacji letnich młodzież z poszczególnych zaborów wyjeżdżała na tereny innych zaborów i poznawała wzajemnie inne ziemie polskie i warunki życia w nich. Ma być to sposobem na zniwelowanie różnic między poszczególnymi zaborami, które dzielą naród i mogą mieć w przyszłości złe skutki.

[odpoczynek i rekreacja, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXVIII/323. M[aria] Dąbrowska, *O wnętrzu domu polskiego*, „Prawda” 1914, nr 19, s. 9–10.

Wskazanie szczególnej roli rodziny jako ostoi polskości i tradycji. Stwierdzenie negatywnych doświadczeń polskiej młodzieży, jeśli chodzi o dom rodzinny. Podkreślenie znaczenia szacunku do dziecka i jego wychowania moralnego. Zwrócenie uwagi, że rola rodziny i wychowania domowego jest szczególnie ważna ze względu na niedostatki wychowania publicznego w realiach kultury polskiej.

[rodzina]

LXXXVIII/324. *Przemysł ludowy*, „Prawda” 1914, nr 21, s. 1–3.

Postulat rozwijania przemysłu ludowego, dzięki któremu mogłaby się polepszyć jakość życia ludności wiejskiej, utworzenia na ziemiach polskich odpowiedniej ilości warsztatów pracy. Krytyczna analiza programu i funkcjonowania TPPL.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

LXXXVIII/325. Orjon, *Echa Prawdy*, „Prawda” 1914, nr 22, s. 3–4.

Dotyczy m.in. reformy szkolnictwa średniego w Galicji, zmierzającej do podniesienia wartości wychowawczej i jakości naukowej szkół, kształcenia do samodzielności myślenia, nowoczesnych poglądów społecznych i postaw obywatelskich.

[szkoły średnie]

LXXXVIII/326. Z. Mierzejewski, *Na czasie*, „Prawda” 1914, nr 22, s. 7.

Rozważania nad potrzebą reformy szkolnictwa średniego w Galicji i w Królestwie Polskim, nad koniecznością troski o wychowanie młodzieży, kształcenie w niej wartości oraz odwagi i aktywności.

[szkoły średnie]

LXXXVIII/327. W[iktor] Orłowski, *Przestroga*, „Prawda” 1914, nr 22, s. 8–9.

Omówienie problemu wyboru zawodu oraz studiów wyższych przez młodzież, zwrócenie uwagi na nadmiar nauczycieli poszukujących pracy w szkołach prywatnych, na konieczność przygotowywania do świadomego wyboru kierunku kształcenia, podejmowania decyzji o wyjeździe na uczelnie do Galicji. Podkreślenie znaczenia wyboru drogi życiowej związanej z pracą wytwórczą w Królestwie Polskim.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

LXXXVIII/328. Orion, *Echa Prawdy*, „Prawda” 1914, nr 23, s. 3–4.

Dotyczy m.in. podejmowania studiów za granicą, sporu wokół wartości studiów zagranicznych, wpływu takich studiów na młodzież polską, roli środowiska rodzimego w kształtowaniu postaw młodzieży.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/329. T. Majewski, *Zjazd Kółek Rolniczych im. Staszica*, „Prawda” 1914, nr 23, s. 5–7.

Informacje o Zjeździe Kółek TKR, przedstawionym na nim sprawozdaniu i wynikającym z niego niedostatecznym rozwoju instytucji. Dotyczy także walki kleru katolickiego z działalnością Kółek i związanych z nimi szkół.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/330. *Między północą a zaraniem*, „Prawda” 1914, nr 25, s. 1–5.

Odpowiedź polemiczna na zarzuty wyrażone w artykule „Myśli Niepodległej” pod adresem środowiska „Zarania” i jego działalności oświatowej. Obrona „Zarania” jako traktującego chłopskiego adresata swych działań z szacunkiem, jak równego, posiadającego godność, wolność i możliwość samodzielnego działania.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/331. W[iktor] Orłowski, *Szkoła a społeczeństwo*, „Prawda” 1914, nr 25, s. 7–8; nr 26, s. 9–10.

Próba podsumowania dziewięciu lat funkcjonowania „szkoły polskiej”, roli, jaką odegrała w życiu narodowym i kulturalnym. Konstatacja słabej organizacji zawodu nauczycielskiego i wspierających go instytucji oraz wskazanie negatywnych skutków tej sytuacji, jej nikłego wpływu na społeczeństwo.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

LXXXVIII/332. M[aria] Dąbrowska, *Muzeum w Kaliszu*, „Prawda” 1914, nr 25, s. 11–12.

Prezentacja instytucji i działania Muzeum Pomocy i Pokazów Szkolnych, m.in. jego pracy pedagogicznej, współpracy z nauczycielami, wspomaganie programów szkół ludowych i średnich, przyjmowania wycieczek szkolnych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXVIII/333. Orion, *Echa Prawdy*, „Prawda” 1914, nr 26, s. 5–7.

Dotyczy przyszłości maturzystów, wyboru szkoły wyższej i zawodu. Podkreślono potrzebę kierowania zdolnych jednostek ku zawodom praktycznym, kupiectwu, produkcji. Krytyka nadmiernego zaangażowania w studia filozoficzne, literackie na uczelniach galicyjskich.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

LXXXVIII/334. Orion, *Echa Prawdy*, „Prawda” 1914, nr 27, s. 3–4.

Informacja m.in. o nowej ustawie dotyczącej szkolnictwa prywatnego polskiego i jej konsekwencjach dla szkolnictwa średniego i wyższego, m.in. odnośnie do użycia języka polskiego w edukacji. Wyrażenie nadziei na pozytywny dalszy rozwój polskiego szkolnictwa i jego wpływu na kulturę polską w duchu Stanisława Konarskiego czy Tadeusza Czackiego.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

LXXXVIII/335. J. Grabiec [Józef Dąbrowski], *Pańskie dziady czy własna chatupa?*, „Prawda” 1914, nr 27, s. 4–6; nr 28, s. 7–9; nr 29, s. 9–11; nr 30, s. 5–7; nr 31, s. 3–5.

Artykuł zakładający ujęcie w syntetycznej formie informacji o ruchu „zaraniarskim”, budzącym kontrowersje i konflikty w różnych środowiskach zabiegających o oświatę ludową, na tle rozwoju ruchu ludowego i jego obrazu w prasie. Przychylnie przedstawienie środowiska „Zarania”, krytyka medialnych ataków na nie.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/336. M[aria] Dąbrowska, *Ostrów i Bocheń*, „Prawda” 1914, nr 27, s. 8–10.

Prezentacja nowoczesnych, gospodarnych, rozwijających się na płaszczyźnie oświaty ludowej wsi Ostrów i Bocheń w Łowickiem.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/337. W[incenty] Rzymowski, *Krytycy i recenzenci. Henryk Galle*, „Prawda” 1914, nr 28, s. 9–12.

Prezentacja sylwetki i dorobku pisarskiego Henryka Gallego, historyka literatury, krytyka literackiego, wykładowcy TKN, a później Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie. Zarzut kształtowania w uczniach odtwórczości, schematyzmu, bezmyślności w traktowaniu polskiej literatury.

[pomoce dydaktyczne i podręczniki, szkoły średnie]

LXXXVIII/338. M[aria] Dąbrowska, *Krasienin*, „Prawda” 1914, nr 29, s. 12–13; nr 30, s. 12–13.

Prezentacja miejscowości Krasienin w Lubelskiem, rozwijającej się pod względem oświatowym i gospodarczym, dzięki pracy społeczno-kulturalno-oświatowej, związanej m.in. ze szkołą gospodarską dla dziewcząt wiejskich oraz działalnością środowiska „Zarania”.

[oświata ludowa]

LXXXVIII/339. J. Abramowicz, *Młode siły*, „Prawda” 1914, nr 30, s. 1–3.

Refleksja nad silnym rozdźwiękiem międzypokoleniowym w społeczeństwie polskim, sytuacją młodzieży polskiej, która w chaosie społeczno-politycznym i ideowym jest zmuszona do samodzielnego szukania własnych dróg i idei, tworzenia światopoglądu radykalnego społecznie, demokratycznego, wolnego od kosmopolityzmu, a także od tradycji szlachecko-klerykalnych. Pozytywna ocena postaw młodzieży, wyrażenie nadziei na przezwyciężenie podziałów społecznych.

[aktywność młodzieży]

LXXXVIII/340. Orion, *Echa Prawdy*, „Prawda” 1914, nr 30, s. 3–4.

Informacje m.in. o okólniku inspektora szkół warszawskich dla szkół prywatnych, zmierzającego do zwiększenia liczby godzin historii Rosji kosztem przedmiotów wykładanych po polsku.

[szkolnictwo]

LXXXVIII/341. R[oman] Starzyński, *Królewiacy na studiach w Galicji*, „Prawda” 1914, nr 30, s. 7–8; nr 31, s. 5–6.

Refleksja związana z danymi statystycznymi dotyczącymi edukacji w szkołach średnich i wyższych uczniów z Królestwa Polskiego – brakiem wiarygodnych danych dotyczących edukacji wyższej. Prezentacja uzyskanych informacji na temat studentów z Królestwa na uniwersytetach w Galicji.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/342. W[iktor] Orłowski, *Miliony prof. Górki*, „Prawda” 1914, nr 30, s. 11–12.

Krytyka książki Stefana Górki *Sztuka zdobycia majątku* (Kraków 1913), zatwierdzonej jako lektura do bibliotek szkolnych w Galicji. Uznanie publikacji za niewłaściwie kształtującą świat wartości i perspektywy ideowe młodzieży.

[pomoce dydaktyczne i podręczniki]

LXXXVIII/343. Wacław Łypacewicz, *List otwarty do Zarządu Towarzystwa Popierania Przemysłu Ludowego*, „Prawda” 1914, nr 30, s. 14.

List otwarty do Zarządu TPPL w związku z decyzją jego prezesa o wydaleniu uczniów czterech szkół zawodowych w Nałęczowie w wyniku ich protestu przeciw programowi i praktyce traktowania wychowanków w tych placówkach. Sprzeciw wobec tej decyzji.

[edukacja zawodowa]

LXXXVIII/344. Juliusz Łukasiewicz, *Głos młodych*, „Prawda” 1915, nr 9, s. 1–3.

Refleksja nad problemem braku udziału młodzieży w życiu społeczno-politycznym Królestwa Polskiego w okresie wojny i silnych przemian oraz brakiem znajomości potrzeb i poglądów młodzieży przez starsze pokolenie. Jest to uwarunkowane głównie brakiem polskiego uniwersytetu i wyjazdem młodzieży na studia w Galicji i na uczelniach zagranicznych. Postulat powrotu młodzieży do kraju i jej zaangażowania w życie społeczno-polityczne.

[aktywność młodzieży]

LXXXVIII/345. Juliusz Łukasiewicz, *Starzy i młodzi*, „Prawda” 1915, nr 11, s. 1–3.

Artykuł z cyklu „Głos młodych”, odnoszący się do faktu braku zaangażowania młodzieży we współczesne przemiany społeczno-polityczne i braku wiedzy o młodzieży u starszego pokolenia. Analiza relacji między starszym i młodszym pokoleniem Polaków oraz przyczyn tego stanu rzeczy. Odwołanie do uwarunkowań historycznych, począwszy od strajku szkolnego od 1905 r. oraz konieczność emigracji w celu edukacji wyższej.

[aktywność młodzieży]

LXXXVIII/346. *Biblioteka publiczna w Warszawie*, „Prawda” 1915, nr 19, s. 6.

Skrótowa informacja o sytuacji i działalności biblioteki na podstawie sprawozdania Towarzystwa Biblioteki Publicznej za 1914 r.

[czytelnictwo]

LXXXVIII/347. Jerzy Kurnatowski, *Niezbędne instytucje*, „Prawda” 1915, nr 23–24, s. 2–4.

Postulat rozwinięcia na ziemiach polskich wyższych zakładów naukowych. Większość artykułu, z wszystkimi konkretnymi postulatami, usunięta przez cenzurę.

[edukacja akademicka]

LXXXVIII/348. H.E., *Szkolnictwo ludowe w Warszawie*, „Prawda” 1915, nr 25, s. 6–8.

Przedstawienie działań podjętych w Warszawie w celu utworzenia „swoistej szkoły ludowej żydowskiej”. Przedstawienie programu i funkcjonowania tzw. chederów, żydowskich szkół religijnych, w tym reform, które w nich niedawno wprowadzono w zakresie m.in. poszerzenia programu o język rosyjski i arytmetykę. Informacje o kształceniu dziewcząt żydowskich. Podkreślenie znaczenia zachodów wokół szkolnictwa ludowego żydowskiego wobec spodziewanych przemian społeczno-politycznych końca wojny.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

LXXXVIII/349. *Z organizacji i stowarzyszeń*, „Prawda” 1915, nr 26, s. 9.

Skrótowa informacja o działalności THP (na podstawie „Pamiętnika” instytucji za 1914 r.) – zakłady kąpielowe, jadłodajnie, zabiegi o organizację „Domu Czystości”.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, zdrowie i higiena]

LXXXIX. „Prąd”

Warszawa 1909–1915

LXXXIX/1. Tadeusz Błażejewicz, *Nowe zadania*, „Prąd” 1909, nr 1, s. 3–7; nr 2–3, s. 33–42.

XIX-wieczne zdobycze cywilizacyjne (rewolucja naukowa, reformy polityczne). Krytyka kształcenia pozytywistycznego wspierającego rozwój poznawczy a pomijającego sferę emocjonalną i wolicjonalną. Kryzys moralny społeczeństwa wynikiem zaniedbań w kształceniu humanistycznym. Potrzeba wychowania chrześcijańskiego i odnowy moralnej społeczeństwa. Samokształcenie religijne zadaniem na całe życie. Otwarcie chrześcijaństwa na idee postępowe.

[Nowe Wychowanie, wychowanie moralne, wychowanie religijne]

LXXXIX/2. Paweł Grodecki, *W sprawie wyższych studiów za granicą*, „Prąd” 1909, nr 1, s. 15–18.

Poradnik dla młodych ludzi, którzy chcą studiować na zagranicznych uniwersytetach. Zagrożenie alkoholizmem wśród studentów. Przyczyną błędy w wychowaniu. Niedojrzałość, brak wiedzy z zakresu studiów oraz praktycznej znajomości języka, w którym będą studiować.

[edukacja akademicka, niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie w rodzinie]

LXXXIX/3. Mieczysław Engiel, *Petersburg, w styczniu*, „Prąd” 1909, nr 1, s. 18–21.

O sytuacji młodzieży polskiej w Petersburgu, samodoskonaleniu, trudnościach z szerzeniem idei narodowej oraz problemach z alkoholizmem i innymi uzależnieniami.

[edukacja akademicka, niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXIX/4. A-ski, *Kowno, w styczniu*, „Prąd” 1909, nr 1, s. 21–23.

O sytuacji młodzieży polskiej w Kownie, litewskiej emancypacji kulturowej i uprzedzeniach wobec Polaków, problemach z alkoholizmem i innymi uzależnieniami.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

LXXXIX/5. Esha, *Fryburg (Szwajcaria)*, „Prąd” 1909, nr 1, s. 23–24.

Polscy słuchacze na katolickim Uniwersytecie we Fryburgu. Niechęć do fryburskiej szkoły. W wyniku secesji „postępowych studentów” z „Kółka Polskiego” wyłoniła się „Unia”, przekształcona w „Filarecję”. Komisja oświatowa działająca przy stowarzyszeniu „Księży i kleryków”.

[edukacja akademicka, Nowe Wychowanie, wychowanie religijne]

LXXXIX/6. K. Chodynicki, *Anarchia czy autorytet w wychowaniu moralnym*, „Prąd” 1909, nr 2–3, s. 51–53.

Postulat reformy metod wychowania moralnego. Polemika z zarzutami wobec wychowania religijnego. Prezentacja publikacji Julesa-Antoine Payota, prekursora edukacji świeckiej, od 1909 r. umieszczonego w *Indeksie ksiąg zakazanych* Kościoła katolickiego.

[Nowe Wychowanie, wychowanie moralne, wychowanie religijne]

LXXXIX/7. Tadeusz Miśkiewicz, *O wyrobieniu społecznym*, „Prąd” 1909, nr 2–3, s. 53–56.

O potrzebie rozwijania szkolnictwa zawodowego w obliczu wysokiego bezrobocia wśród inteligencji.

[edukacja zawodowa]

LXXXIX/8. M[aria] Szpyrkówna, *Poznajmy swój kraj!*, „Prąd” 1909, nr 2–3, s. 56–58.

O potrzebie upowszechniania krajoznawstwa.

[kontakt z przyrodą, wycieczki/krajoznawstwo]

LXXXIX/9. Bronisław Załuski, *Z Krakowa*, „Prąd” 1909, nr 2–3, s. 58–60.

O utworzeniu pierwszego na ziemiach polskich związku polskiej katolickiej młodzieży akademickiej, „korporacji Polonia”.

[organizacje młodzieżowe]

LXXXIX/10. A.P., *Maredsous, 12-go kwietnia*, „Prąd” 1909, nr 2–3, s. 62–63.

O kształceniu Polaków w belgijskiej szkole średniej prowadzonej przez benedyktynów.

[szkoły średnie, wychowanie religijne]

LXXXIX/11. Bronisław Załuski, *Pałaca kwestia*, „Prąd” 1909, nr 4–5, s. 85–91.

Epidemia chorób wenerycznych wśród młodzieży. Łamanie zasad moralnych. Propagowanie abstynencji seksualnej wśród młodzieży, zniesienie „podwójnej moralności” wśród kobiet oraz edukacja seksualna. Krytyka książki Ellen Key *Miłość i małżeństwo* (Warszawa 1905).

[edukacja seksualna, wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

LXXXIX/12. Fr. [Friedrich] W[ilhelm] Foerster, [tłum. dr Jan Błęszyński], *Stanowisko współczesnego studenta wobec Kościoła katolickiego*, „Prąd” 1909, nr 4–5, s. 98–113.

Rozważania protestanckiego prof. filozofii i pedagogiki na temat postaw młodzieży akademickiej wobec Kościoła katolickiego. Najczęstsze zarzuty wobec Kościoła z perspektywy „socjologicznej, psychologicznej i pedagogicznej”. Zagadnienie autorytetu tej instytucji w kwestiach obyczajowych i moralnych.

[edukacja akademicka, wychowanie religijne]

LXXXIX/13. A[dam] L[ach] Szymański [Adam Szymański I], *Jak pracuje młodzież słoweńska*, „Prąd” 1909, nr 6, s. 150–153.

Postępy Słowenów w działalności oświatowej i gospodarczej. Obszary pracy społecznej młodzieży: organizowanie wycieczek połączonych z poznawaniem kraju, podejmowanie badań, których celem była analiza społeczno-gospodarcza sytuacji kraju (np. zbieranie przez kleryków danych statystycznych o stanie przemysłu ludowego), wspieranie instytucji oświatowych i gospodarczych oraz nawiązywanie kontaktów z młodzieżą w sąsiednich krajach.

[odpoczynek i rekreacja, samokształcenie/samowychowanie, wychowanie przez pracę]

LXXXIX/14. Paweł Grodecki, *W sprawie bojkotu uczelni i książek niemieckich*, „Prąd” 1909, nr 6, s. 153–156.

Autor zaleca bojkot selektywny niemieckich uniwersytetów i książek naukowych. Wspomina o systemowej dyskryminacji Polaków na niemieckich uczelniach i uprzedzeniach studentów niemieckich. Zachęca do studiów we Francji, Belgii, Szwajcarii i Anglii. Specjalistyczna literatura francuska i angielska.

[edukacja akademicka]

LXXXIX/15. Maria Reczyńska, *Z Krakowa*, „Prąd” 1909, nr 6, s. 158–160.

Trudności materialne, z którymi zmagają się kobiety studiujące na Uniwersytecie Jagiellońskim. Stypendia na uniwersytetach w Galicji przyznawane wyłącznie mężczyznom. Działalność Towarzystwa Pomocy Naukowej dla Polek im. Józefa Ignacego Kraszewskiego” oraz jego plany budowy „Domu akademickiego dla kobiet”, w którym mogłyby zamieszkać „przybyszki z Królestwa i zaboru rosyjskiego”. Komentarz redakcji, z którego wynika, że w komitecie budowy „Domu akademickiego” zasiadała m.in. Zofia Daszyńska-Golińska.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

LXXXIX/16. Tadeusz Miśkiewicz, *Z Wilna*, „Prąd” 1909, nr 6, s. 160–163; nr 12, s. 396–398.

Sytuacja młodzieży w Wilnie, próby założenia tam uczelni wyższej i działalności oświatowej Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Życie kulturalne i sytuacja mieszkaniowa młodzieży rzemieślniczej i robotniczej w Wilnie.

[edukacja akademicka]

LXXXIX/17. Z[ygmunt] Fedorowicz, *Koła samokształcenia*, „Prąd” 1909, nr 7–8, s. 205–209.

O samokształceniu w zakresie kwestii światopoglądowych i korzyściach z samokształcenia, jako metody pozwalającej uwzględnić różnorodność potrzeb poznawczych młodzieży.

[samokształcenie/samowychowanie]

LXXXIX/18. Al[eksander?] Wójcicki, tłum. Zofia Łubianka, *Robotnik polski. Jego życie rodzinne. Budżet*, „Prąd” 1909, nr 7–8, s. 210–225.

Analiza sytuacji robotników polskich, oparta na danych statystycznych. Niski poziom oświaty ludowej i wysoki odsetek analfabetyzmu wśród robotników. Różne rodzaje szkół (podstawowe, średnie, prywatne, „fabryczne”, rzemieślnicze, techniczne, wyższe i zawodowe) oraz negatywne skutki rusyfikacji. Warunki mieszkaniowe, żywienie i wydatki rodzin robotniczych.

[oświata ludowa, szkolnictwo, zdrowie i higiena]

LXXXIX/19. A. Żebrowska, *Z Lozanny*, „Prąd” 1909, nr 7–8, s. 227–231; nr 12, s. 398–402.

Poradnik dla osób, które chcą podjąć studia w Lozannie, autorka chwali wydział medyczny i przyrodniczy, natomiast krytykuje filologiczny. Omówienie sytuacji polskich studentów i lokalnych stowarzyszeń. Negatywny stosunek mieszkańców Szwajcarii do zagranicznych studentek i jego przyczyny. Polemika z artykułem Pawła Grodeckiego („Prąd” 1909, nr 1, s. 15–18) odnośnie do moralności studentek.

[edukacja akademicka, wychowanie moralne]

LXXXIX/20. Zbigniew Ojżeński, *Dźwinsk (gub. witebska)*, „Prąd” 1909, nr 7–8, s. 231–232.

O sytuacji młodzieży polskiej w Dźwinsku (obecnie Dyneburg), szkołach, stosunku rodziców do wychowania i kształcenia dzieci, a także o kryzysie moralnym.

[edukacja domowa, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

LXXXIX/21. M. Szuca, *Z Kaszub*, „Prąd” 1909, nr 9, s. 256–258.

Autor przekonuje, że na terenie Pomorza można zaobserwować emancypację kulturalną młodzieży kaszubskiej, którą określa mianem „odrodzenia” i ruchu młodo-kaszubskiego. Zwraca uwagę na rolę miesięcznika „Gryf” oraz wpływ germanizacji w kształtowaniu postaw młodych ludzi.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXIX/22. Bronisław Załuski, „*Ogniska rodzinne*” w środowiskach kształcącej się młodzieży, „Prąd” 1909, nr 9, s. 258–262.

Przyczyny wzrostu liczby zachowań suicydalnych wśród studentów. Błędy wychowawcze: zbyt wczesne opuszczanie przez dzieci domu rodzinnego i umieszczanie ich na stancjach i w internatach; troska wyłącznie o ich rozwój poznawczy i fizyczny; zaniedbanie sfery emocjonalnej i rozwoju „duchowego”. Postulat zakładania „ognisk rodzinnych” przez rodziny inteligentkie, które młodzież akademicka mogłaby odwiedzać, co miałyby sprzyjać jej rozwojowi moralnemu.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie, zdrowie i higiena]

LXXXIX/23. M.B., *Praga Czeska, 20 września 1909 r.*, „Prąd” 1909, nr 9, s. 265–266.

O studiach w Pradze jako tańszej alternatywie dla pobierania wyższej edukacji, warunkach kształcenia na politechnice i uniwersytecie oraz stowarzyszeniach polskich studentów.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

LXXXIX/24. Józef Maria Grabowski, *Z Lyonu*, „Prąd” 1909, nr 9, s. 266–268.

Charakterystyka studiów na uczelniach w Lyonie i sytuacji niewielkiej grupy polskich studentów i robotników, a także porównanie nauki na politechnikach niemieckich i francuskich.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

LXXXIX/25. Maria Szpyrkówna, *Foerster i jego dzieła*, „Prąd” 1909, nr 10–11, s. 304–312.

Mało znane w Królestwie Polskim prace Friedricha Wilhelma Foerстера. Streszczenie wybranych rozdziałów opublikowanej w 1909 r. książki Foerстера *Lebensführung: ein Buch für Knaben und Menschen* (Berlin 1909). Porady dla wychowawców, w tym dotyczące relacji nauczyciel–uczeń oraz traktowania dzieci z szacunkiem.

[nauczycie/pedagog, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

LXXXIX/26. J. [Maria Jadwiga] Reuttówna, *Polski Kongres Pedagogiczny we Lwowie*, „Prąd” 1909, nr 10–11, s. 323–325.

Relacja z kongresu pedagogicznego, który odbył się z inicjatywy PTP we Lwowie 1 listopada 1909 r. Omówienie sekcji obrad i streszczenia referatów.

[pedagogika naukowa]

LXXXIX/27. J.A., *Wrocław*, „Prąd” 1909, nr 10–11, s. 327–329.

O stosunku młodzieży niemieckiej do religii, na podstawie rozmowy z uczniem szkoły średniej i uczestnictwie w zebraniu kółka religijnego młodzieży.

[wychowanie religijne]

LXXXIX/28. A.J.S., *Malines*, „Prąd” 1909, nr 10–11, s. 329–330.

O kongresie belgijskich katolików, który odbył się w Malines we wrześniu 1909 r., w tym o wystąpieniach katolickich studentów.

[wychowanie religijne]

LXXXIX/29. Bronisław Załuski, *W obronie moralności: 1. Pornografia i jej skutki, 2. Walka z pornografią*, „Prąd” 1910, nr 1, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 1–8; nr 5, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 153–164.

Rozpowszechnienie pornografii wyrazem upadku moralnego społeczeństwa. Rola literatury i sztuki w wychowaniu społeczeństwa. Problem pornografii w Niemczech, Francji i Włoszech. Skutki kontaktu z literaturą i sztuką pornograficzną. Korelacja pomiędzy rozpowszechnieniem pornografii a liczbą i charakterem przestępstw. Postępy akcji antypornograficznej na ziemiach polskich pod zaborami. Antidotum na pornografię w wychowaniu religijnym i fizycznym, odwracającym uwagę młodzieży od kwestii seksualności. Problem handlu ludźmi, zwłaszcza w odniesieniu do młodych dziewcząt z biednych rodzin. Bojkot sztuki George’a Bernarda Shawa *Profesja pani Warren* (1893) przez młodzież uniwersytecką w teatrze lwowskim w lutym 1910 r.

[edukacja seksualna, Nowe Wychowanie, wychowanie moralne]

LXXXIX/30. Ildefons Bobicz, *Kształcenie woli*, „Prąd” 1910, nr 1, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 2–4; nr 2, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 10–12.

O potrzebie samokształcenia i samodoskonalenia w zakresie sfery wolicjonalnej i motywacyjnej, „silnej woli” i „charakteru”. Wśród przykładów przywołany jest cytat z książki Friedricha Wilhelma Foerstera *Nauka życia: pogadanki etyczne* (Warszawa 1911). Korzyści z pracy pozaszkolnej młodzieży. Rola cierpienia w kształtowaniu charakteru.

[samokształcenie/samowychowanie, wychowanie moralne]

LXXXIX/31. Lech, *Z Poznania*, „Prąd” 1910, nr 1, s. 17–19.

O życiu młodzieży i szkolnictwie w Poznaniu. Specyfika intelektualna i osobowościowa społeczeństwa w każdym z zaborów. Społeczno-polityczne warunki życia polskiej mniejszości w zaborze pruskim, polityka germanizacji w oświacie. Charakterystyka młodzieży w zaborze pruskim. Apel o walkę z germanizacją.

[germanizacja, szkolnictwo]

LXXXIX/32. Tadeusz B., *Chcemy zrozumienia nas... (Głos ucznia)*, „Prąd” 1910, nr 2, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 9–10.

Zbyt infantylne traktowanie przez nauczycieli młodzieży w wieku 15–16 lat. Udział nauczycieli w wychowaniu moralnym młodzieży, a zwłaszcza pomoc w doborze lektur.

[czytelnictwo, wychowanie moralne]

LXXXIX/33. Feliks Hilchen, *Korporacje w życiu studentów niemieckich*, „Prąd” 1910, nr 2, s. 33–37.

Znaczenie korporacji akademickich dla społeczeństwa niemieckiego: stanowią podstawę pozarodzinnych więzi społecznych oraz propagują militarizm wśród młodzieży. Edukacja w rządowych szkołach średnich kształtująca samodyscyplinę, systematyczność, pewność siebie oraz zamiłowanie do sportów. Przegląd reguł korporacji. Rzeczywisty cel korporacji: budowanie społeczeństwa militarnego. Treści dotyczące polemiki na temat korporacji akademickich pomiędzy Feliksem Hilchenem („Prąd” 1910, nr 4, s. 146–147) a Zygmuntem Fedorowiczem („Prąd” 1910, nr 3, s. 87–88).

[przymus w wychowaniu, szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXIX/34. S.C., *Z Krakowa*, „Prąd” 1910, nr 2, s. 48–49.

O wiecu w sprawie walki z alkoholizmem zwołanym przez „wszystkie stowarzyszenia akademickie polityczne i etyczne” z inicjatywy Koła Akademickiego „Eleuterii”.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

LXXXIX/35. F.H., *Monachium*, „Prąd” 1910, nr 2, s. 49–51.

O życiu polskiej młodzieży i studiach na uniwersytecie i politechnice w Monachium. Emigracyjne spory, jak i współdziałanie Związku Młodzieży Postępowej ze Związkiem Młodzieży Narodowej (wynajęcie wspólnego lokalu).

[edukacja akademicka, organizacje młodzieżowe]

LXXXIX/36. *Dom studentek*, „Prąd” 1910, nr 2, s. 61–62.

Starania studentek lwowskich o utworzenie dla nich „domu akademickiego”. Odezwa tymczasowego Zarządu „Towarzystwa Polskiego Domu im. Elizy Orzeszkowej”. Uprzedzenia społeczne wobec studentek oraz nierówność płac wykształconych kobiet i mężczyzn. Statystyki ukazujące wzrastające zainteresowanie studiami wśród kobiet. Nawiązanie do tekstu o „domu akademickim dla kobiet” przy Uniwersytecie Jagiellońskim, autorstwa Marii Reczyńskiej („Prąd” 1909).

[edukacja akademicka]

LXXXIX/37. N. Smolińska, *Kilka uwag o pracy społecznej kobiet*, „Prąd” 1910, nr 3, s. 72–76.

Artykuł koncentruje się na pracy społecznej kobiet w perspektywie etyki chrześcijańskiej (praca społeczna jako wprowadzenie w czyn „przykazania miłości bliźniego”) oraz jako obowiązku wobec społeczeństwa. Niewiele kobiet zaangażowanych w pracę społeczną – przyczyny tego zjawiska. Zadania społeczne kobiet: wychowanie młodych pokoleń, pomoc ludziom w bliskim otoczeniu, praca w instytucjach dobroczynnych (szpitale, ochronki, przytułki, biblioteki). Przygotowanie kobiet do pracy społecznej, obejmujące wychowanie religijne („wpojenie miłości bliźniego”),

rozwój intelektualny (ekonomia polityczna, nauki społeczne) oraz poznanie środowiska wspomaganego.

[ochronki, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, wychowanie religijne]

LXXXIX/38. St. Dziennicki, *Z Louvain*, „Prąd” 1910, nr 3, s. 88–91.

O życiu polskich studentów w Leuven w Belgii. Wzrost liczby „świeckich” studentów. Kierunki kształcenia, organizacje i relacje towarzyskie studentów. Specyfika studiów na uniwersytecie w Leuven: powszechne zajęcia religijno-filozoficzne i ekonomiczno-społeczne.

[edukacja akademicka, samokształcenie/samowychowanie]

LXXXIX/39. C.F., *Innsbruck*, „Prąd” 1910, nr 3, s. 91–92.

O życiu studentów i szkolnictwie wyższym w Innsbrucku. Konflikty między katolickimi i liberalnymi studentami (w tym spór między katolicką korporacją „Tyrolia” a liberalnymi studentami). Największa liczba polskich studentów kształci się na wydziale teologicznym (31 osób z 388 słuchaczy wydziału). „Związek Teologów Polskich”, z polską czytelnią.

[biblioteki i czytelnie, edukacja akademicka]

LXXXIX/40. Z.Z., *Jeszcze o woli*, „Prąd” 1910, nr 4, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 25–26.

O znaczeniu sfery wolicjonalnej w życiu młodzieży.

[samokształcenie/samowychowanie, wychowanie moralne]

LXXXIX/41. Maria Szpyrkówna, *Oni i One*, „Prąd” 1910, nr 4, s. 113–120.

O wychowaniu zróżnicowanym ze względu na płeć. Koedukacja. Zestawienie argumentów za i przeciw. Swoboda kontaktów we wczesnym dzieciństwie. Izolacja płci jako przyczyna niedobrych małżeństw. Skutki rozdzielenia: brak rozumienia osób płci przeciwnej, znajomość ról społeczno-kulturowych ograniczona do flirtu i formalnych sytuacji towarzyskich. Rola samokształcenia i samodoskonalenia w wychowaniu.

[edukacja seksualna, samokształcenie/samowychowanie, wychowanie w rodzinie]

LXXXIX/42. T.F., *Z Krakowa*, „Prąd” 1910, nr 4, s. 134–135.

O katolickich tradycjach i katolikach na Uniwersytecie Jagiellońskim, m.in. biskupie krakowskim, św. Stanisławie i nabożeństwie rozpoczynającym rok akademicki. Stowarzyszenia studenckie w Krakowie. Obecność prądów laickich oraz spory światopoglądowe między stowarzyszeniami.

[edukacja akademicka, wychowanie religijne]

LXXXIX/43. M.S. [Maria Szpyrkówna?], *Idącym na wycieczki*, „Prąd” 1910, nr 5, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 33–34.

O korzystnej roli wycieczek w kształceniu dzieci i młodzieży oraz działaniach PTK. Punktem wyjścia jest publikacja *Metodyka wycieczek krajoznawczych* (1909).

[wycieczki/ krajoznawstwo]

LXXXIX/44. Sz., *Jak pomagają...*, „Prąd” 1910, nr 5, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 36–37.

O właścicielu jadalni w Przemysłu, który finansował posiłki dla zdolnych uczniów z biednych rodzin, dbając o to, by uczniowie byli traktowani jak inni goście restauracji.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

LXXXIX/45. Serafin S., *List z Piotrkowa*, „Prąd” 1910, nr 5, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 37–38.

O utworzeniu i działalności wydziału pomocy doraźnej dla uczącej się młodzieży przy Towarzystwie Pomocy Szkolnej w Piotrkowie.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

LXXXIX/46. J[an] J. Rapacki, *Praca społeczna młodzieży*, „Prąd” 1910, nr 5, s. 165–171.

Aktywność angielskiej i amerykańskiej młodzieży w zakresie pracy społecznej. Systemowa organizacja pracy społecznej opartej na zasadach współpracy i współzawodnictwa. Książka Friedricha Wilhelma Foerstera *Chrześcijaństwo i walka klas. Społeczno-etyczne i społeczno-wychowawcze rozważania*, tłum. Jan J. Rapacki (Warszawa 1910), która przybliżyła działalność „ruchu osadniczego”, zainicjowanego przez Arnolda Josepha Toynbee (1889–1975). Zakładanie „domów osadniczych” na terenach ubogich dzielnic.

[organizacje młodzieżowe]

LXXXIX/47. Em.En. [Mieczysław Engiel?], *Petersburg*, „Prąd” 1910, nr 5, s. 171–175.

Kolejne refleksje o życiu studentów i szkolnictwie wyższym w Petersburgu. Autor omawia wzrost aktywności młodzieży „postępowej” i „narodowej”, charakteryzując spory i przemiany polityczne wewnątrz obu tych grup.

[edukacja akademicka]

LXXXIX/48. als. [Adam Szymański I], *Uniwersytet prywatny w Warszawie*, „Prąd” 1910, nr 5, s. 184–185.

O projekcie założenia prywatnej uczelni wyższej w Warszawie oraz o związanych z nim barierach politycznych wobec „nierosyjskich” szkół wyższych i ekonomicznych.

[edukacja akademicka, szkoły prywatne]

LXXXIX/49. Z.F., *Biblioteki szkolne*, „Prąd” 1910, nr 5, s. 186.

O roli bibliotek szkolnych w upowszechnianiu czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży. Autor postuluje poszerzenie ich księgozbioru o książki popularnonaukowe i beletrystykę.

a także powołanie osobnych stanowisk bibliotekarzy szkolnych, zamiast obarczania nauczycieli dodatkowymi obowiązkami w tym zakresie.

[biblioteki i czytelnice, czytelnictwo]

LXXXIX/50. Apolinary Kr. [Apolinary Krupiński], *Złe objawy*, „Prąd” 1910, nr 6, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 41–44.

O niskim poziomie intelektualnym młodzieży i konieczności samokształcenia.

[samokształcenie/samowychowanie, wychowanie moralne]

LXXXIX/51. *Wskazówki dla idących na wycieczki*, „Prąd” 1910, nr 6, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 44–46.

O literaturze pomocnej w wycieczkach krajoznawczych (lista proponowanych lektur).

[wycieczki/krajoznawstwo]

LXXXIX/52. Zygmunt, *Z Ameryki*, „Prąd” 1910, nr 6, s. 215–218.

O sytuacji polskiej młodzieży uczącej się w Stanach Zjednoczonych. Brak znajomości języka polskiego skutkiem uczęszczania do szkół publicznych z językiem angielskim jako wykładowym. Nauka w szkołach parafialnych uczących języka polskiego jest zwykle spóźniona i trwa tylko rok. Dlatego młodzież nie zna polskiej historii i literatury, nie ma również poczucia przynależności do narodu polskiego. Krótka charakterystyka młodzieży przygotowującej się do stanu duchownego.

[edukacja elementarna, edukacja zawodowa]

LXXXIX/53. Romuald Źenciński, *Czytelnik do czytelników*, „Prąd” 1910, nr 7–8, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 49–50.

Opinia czytelnicza warszawskiego ucznia klasy siódmej o „Prądzie” i jego dodatku „Dział Młodzieży”.

[czytelnictwo, samokształcenie/samowychowanie]

LXXXIX/54. Zbigniew Zagrzełło, *Pięciolecie szkoły polskiej*, „Prąd” 1910, nr 7–8, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 50–54.

Charakterystyka pięciu lat funkcjonowania polskich szkół w Królestwie Polskim, ich reform i roli w kształceniu młodzieży.

[edukacja elementarna, szkolnictwo, szkoły średnie]

LXXXIX/ 55. (???), *Z Kijowa*, „Prąd” 1910, nr 7–8, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 54–55.

O sytuacji młodzieży polskiej w Kijowie, roli „koroniarzy” w ożywieniu intelektualnej atmosfery miasta, braku stowarzyszeń i działalności studentów w „Bratniej Pomocy”.

[edukacja akademicka, organizacje młodzieżowe, szkoły średnie]

LXXXIX/56. Stan. F-ski, *O samokształceniu uwag parę*, „Prąd” 1910, nr 7–8, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 56–57.

O doniosłej roli samokształcenia jako obowiązku człowieka i trzech rodzajach samokształcenia: obserwacji, czytaniu literatury naukowej oraz refleksji poznawczej („przefilozofowania”).

[metody nauczania, samokształcenie/samowychowanie]

LXXXIX/57. Kolega, *Z Libawy*, „Prąd” 1910, nr 7–8, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 57–59.

Charakterystyka i klasyfikacja męskiej młodzieży lipawskiej: mniejszość stanowią mężczyźni o świadomości moralnej, patriotycznej i religijnej; zdaniem autora pozostali są „nieuświadomieni” i albo uzależnieni od alkoholu, albo bierni i zależni od opinii ogółu.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXIX/ 58. [B. Jacewicz?], *Z wycieczek wakacyjnych. Do Kiernowa i Miejszagoły (10–13 czerwca 1909 r.)*, „Prąd” 1910, nr 7–8, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 61–63; nr 11–12, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 78–81.

Relacja autobiograficzna ucznia z wycieczki do Kiernowa i Miejszagoły na Wileńszczyźnie (obecnie Litwa).

[wycieczki/krajoznawstwo]

LXXXIX/59. Z[ygmunt] Fedorowicz, *Ruch religijno-etyczny młodzieży*, „Prąd” 1910, nr 7–8, s. 237–244.

O nowym ruchu religijno-etyczno-społecznym polskiej młodzieży. Postulaty chrześcijańskiej pracy u podstaw, edukacji, tolerancji. Studenckie organizacje i stowarzyszenia katolickie. Galicyjskie organizacje zrzeszające młodzież katolicką: Akademicka Sodaliczka Marianańska w Krakowie i we Lwowie, „Polonia” w Krakowie, „Klub Akademicki” we Lwowie oraz Koło Akademickie „Eleusis”.

[wychowanie religijne]

LXXXIX/60. Aurelia Wyleżyńska-Rybakiewicz, *Z Krakowa (Echa Dni Grunwaldzkich)*, „Prąd” 1910, nr 7–8, s. 263–267.

Relacja z 600. rocznicy zwycięskiej bitwy pod Grunwaldem, napisana przez ówczesną studentkę UJ, późniejszą pisarkę Aurelię (Aurę) Wyleżyńską (1881–1944).

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXIX/61. Michał Daniszewski, *Wspomnienie o Janie Śniadeckim w 80-tą rocznicę zgonu*, „Prąd” 1910, nr 9–10, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 65–67.

O roli braci Jana i Jędrzeja Śniadeckich jako działaczy oświatowych „na polu wychowania narodowego”. Zaslugi Jana Śniadeckiego dla reformy szkolnictwa i rozwoju Uniwersytetu w Wilnie.

[edukacja akademicka, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXIX/62. H. Cich, *Z naszych spraw*, „Prąd” 1910, nr 9–10, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 68–70.

Zdaniem autora młodzież klas wyższych ma zbyt wiele wolnego czasu, który powinna pożytkować na samodoskonalenie i samokształcenie.

[odpoczynek i rekreacja, samokształcenie/samowychowanie]

LXXXIX/63. Al[eksander?] Wóycicki, *Nasze społeczeństwo wobec robotnika fabrycznego*, „Prąd” 1910, nr 9–10, s. 294–310.

O pracy społecznej na rzecz robotników. Szkoły elementarne, ochronki, szpitale oraz domy robotnicze, zagadnienia emerytur i udziału robotników w zyskach fabryki. Przyfabryczne szkoły elementarne i ochronki na przykładach zakładów w Żyrardowie i Tomaszowie Rawskim. Instytucje społeczne dla klasy pracującej: warsztaty robotnicze, biura pośrednictwa pracy, ogrody robotnicze i tanie domy. Działalność edukacyjna bibliotek i uniwersytetów ludowych, prasa robotnicza. Działania podnoszące morale robotników.

[czytelnictwo, edukacja elementarna, ochronki]

LXXXIX/64. Jerzy Czeszejko-Sochacki, *W sprawie art. Kol. Fedorowicza „Ruch religijno-etyczny młodzieży”*, „Prąd” 1910, nr 9–10, s. 322–325.

Polemika z artykułem Zygmunta Fedorowicza *Ruch religijno-etyczny młodzieży* („Prąd” 1910, nr 7–8), dotyczącym Stowarzyszenia „Eleusis”, wraz z odpowiedzią Fedorowicza.

[wychowanie religijne]

LXXXIX/65. Z[ygmunt] Fedorowicz, *W sprawie „Sillonu”*, „Prąd” 1910, nr 9–10, s. 332–333.

O francuskiej katolickiej organizacji młodzieżowej „Sillon”.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie religijne]

LXXXIX/66. St. Mar., *Młodzież a czytanie*, „Prąd” 1910, nr 11–12, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 73–74.

O czytelnictwie młodzieży: upodobaniach czytelniczych i sposobach czytania.

[czytelnictwo]

LXXXIX/67. S.S., *Z Piotrkowa*, „Prąd” 1910, nr 11–12, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 75–77.

O sytuacji młodzieży w Piotrkowie i stanie lokalnego szkolnictwa (polskich szkół prywatnych i szkół rządowych).

[szkoły średnie]

LXXXIX/68. Marian Wiśniewski, *„Ludzi nam dajcie!”*, „Prąd” 1910, nr 11–12, s. 353–363.

Autor przekonuje, że brak zainteresowania pracą społeczną w społeczeństwie wynika ze zmian cywilizacyjnych, które można zatrzymać różnymi sposobami samodoskonalenia i samokształcenia m.in. w zakresie kultury fizycznej, intelektu, pracy, duchowości, sfery wolicjonalnej. Nawiązania do prac Friedricha Wilhelma Foerстера.

[samokształcenie/samowychowanie, wychowanie przez pracę, wychowanie religijne]

LXXXIX/69. L.N., *Paryż, w grudniu 1910*, „Prąd” 1910, nr 11–12, s. 372–375.

O sytuacji młodzieży polskiej, jej stowarzyszeniach oraz kształceniu na paryskich uczelniach wyższych (m.in. na Uniwersytecie Paryskim, w École libre des sciences politiques, École des hautes études en sciences sociales, Collège de France).

[edukacja akademicka, organizacje młodzieżowe]

LXXXIX/70. *Walka z samobójstwami*, „Prąd” 1910, nr 11–12, s. 383.

O prewencji zachowań suicydalnych wśród młodzieży i pracach w tym zakresie Katolickiego Związku Kobiet Polskich.

[samobójstwa, zdrowie i higiena]

LXXXIX/71. Stanisław Grabiński, *W sprawie art. Kol. Fedorowicza „Ruch religijno-etyczny młodzieży”*, „Prąd” 1910, nr 11–12, s. 387–391.

Polemika z artykułem Zygmunta Fedorowicza *Ruch religijno-etyczny młodzieży* („Prąd” 1910, nr 7–8), dotyczącym Akademickiej Sodalicji Mariańskiej w Krakowie, wraz z odpowiedzią Fedorowicza.

[wychowanie religijne]

LXXXIX/72. St., *Wartość życiowa sztuki*, „Prąd” 1911, nr 1, s. 1–5.

Wychowawcza i społeczna rola sztuki. Rozwój zmysłu estetycznego w wychowaniu dziecka. Sztuka sprzyja harmonijnemu rozwojowi emocjonalnemu, kształtuje sferę wolicjonalną i moralną (wolę i charakter). Rola wychowawcza sztuki, sprzyjająca równowadze emocjonalnej, kształtowaniu charakteru oraz społeczna, która wraz z religią pozwala na budowanie wspólnoty społecznej. Powszechny dostęp do sztuki.

[edukacja artystyczna, wychowanie estetyczne]

LXXXIX/73. Z[ygmunt] Fedorowicz, *Kryzys religijny młodego pokolenia*, „Prąd” 1911, nr 1, s. 1–7.

O kryzysie i spadku popularności religijności katolickiej wśród młodych ludzi. Wśród przyczyn wymieniony sposób nauczania religii w szkołach.

[wychowanie religijne]

LXXXIX/74. Wacław Skarbicz, *Twórczość i twórcy (Przyczynek do psychologii twórczości)*, „Prąd” 1911, nr 3, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 12–15.

Autor próbuje zdefiniować takie pojęcia jak sztuka i dzieło sztuki, rozważa procesy psychiczne związane z twórczością artystyczną (literacką). Wprowadza podział twórczości na twórczość obiektywną (tworzone postacie i sytuacje różnią się od osobowości i doświadczenia życiowego twórcy) i subiektywną (przedstawione postacie i sytuacje mają charakter autobiograficzny, co zdaniem autora wynika z egoizmu i indywidualizmu twórcy). Przekonuje, że to przede wszystkim twórczość obiektywna kształtuje poczucie estetyki odbiorców.

[edukacja artystyczna, wychowanie estetyczne]

LXXXIX/75. A[dam] L[ach] Szymański [Adam Szymański I], *Samobójstwa*, „Prąd” 1911, nr 1, s. 14–22.

O przyczynach samobójstw i sposobach im zapobiegania, wśród omawianych przypadków są próby samobójcze dzieci i młodzieży. Książka Władysława Chodeckiego *O samobójstwie u dzieci* (Warszawa 1909). Antidotum dla zachowań autodestrukcyjnych stanowi połączenie chrześcijańskiego wychowania moralnego, kształcenia intelektualnego i wychowania fizycznego młodzieży.

[samobójstwa, wychowanie moralne, wychowanie religijne]

LXXXIX/76. St. Swietlik, *Paryż, w styczniu*, „Prąd” 1911, nr 1, s. 22–24.

O corocznych zjazdach polskiej młodzieży, zrzeszonej w organizacjach Zjednoczenie Młodzieży (młodzież endecka) i Związek Młodzieży Postępowej (młodzież socjalistyczna). Związek Młodzieży Postępowej rozpadł się na dwa stowarzyszenia: Filarecja (zjazd w Paryżu) i Lewica (zjazd w Genewie).

[edukacja zawodowa, organizacje młodzieżowe]

LXXXIX/77. als. [Adam Szymański I], *Zajścia krakowskie*, „Prąd” 1911, nr 1, s. 37–39.

Krytycznie o strajku studenckim na Uniwersytecie Jagiellońskim (styczeń–marzec 1911 r.). Protest studentów przeciwko wykładom ks. Kazimierza Zimmermanna z zakresu „socjologii chrześcijaństwa”, które protestujący uznali za „klerykalną agitację”.

[edukacja akademicka, wychowanie religijne]

LXXXIX/78. als. [Adam Szymański I], *Praca duchowieństwa wśród ludu*, „Prąd” 1911, nr 2, s. 80–83.

O działalności ks. Wacława Bliźnińskiego w Liskowie, w tym o instytucji opiekuńczej dla 30 bezdomnych dzieci z Warszawy, ochronce dla 160 dzieci oraz budowie łaźni (kąpieli ludowych). Postulat wprowadzania podobnych rozwiązań na szeroką skalę.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, ochronki, zdrowie i higiena]

LXXXIX/79. Stanisław Grabiński, *Polemika: W sprawie artykułu kol. Fedorowicza pt. „Ruch religijno-etyczny młodzieży”*, „Prąd” 1911, nr 2, s. 86–88.

Kolejna polemika z Zygmuntem Fedorowiczem, będąca pokłosiem dyskusji wokół artykułu *Ruch religijno-etyczny młodzieży* („Prąd” 1910, nr 7–8), dotycząca Akademickiej Sodalicii Mariańskiej w Krakowie, wraz z odpowiedzią Fedorowicza.

[wychowanie religijne]

LXXXIX/80. St.S., *Z Piotrkowa Trybunalskiego*, „Prąd” 1911, nr 3, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 16–17.

Podsumowanie pięciu lat istnienia gimnazjum Jarosława Dąbrowskiego i sytuacji młodzieży uczęszczającej do tej szkoły.

[szkoły średnie]

LXXXIX/81. als. [Adam Szymański I], *Młodzież a kooperacja*, „Prąd” 1911, nr 3, s. 136–138.

O ruchu spółdzielczym wśród polskiej młodzieży akademickiej. Małe zaangażowanie młodych wynikiem braków w edukacji. Wykład prof. E. Milewskiego dotyczący postaw polskiej młodzieży wobec ruchu spółdzielczego. Porównanie z sytuacją w Belgii, Czechach i we Włoszech. Charakterystyka kursu spółdzielczego organizowanego przez krakowskie „Ognio” dla uczniów Wszechnicy Jagiellońskiej (od maja do czerwca 1911 r.).

[edukacja akademicka, szkolnictwo, wychowanie przez pracę]

LXXXIX/82. P. Jan, *Do kolegów (Uwag kilka o spędzaniu wakacji)*, „Prąd” 1911, nr 4–5, dodatek „Dział Młodzieży”, s. 18–19.

Zadania dla młodzieży przebywającej w okresie wakacji na wsi, takie jak zachęcanie włościan do zakładania szkół i ochronek oraz stanowienie moralnego przykładu dla młodzieży wiejskiej. Korzyści płynące z pobytu na wsi.

[ochronki, odpoczynek i rekreacja, oświata ludowa]

LXXXIX/83. Z. Szymanowska, *Zdrowie – Gimnastyka – Ruch*, „Prąd” 1911, nr 4–5, s. 165–169.

Artykuł inspirowany teoriami Julesa Payota o wychowaniu fizycznym dzieci i młodzieży, w odniesieniu do relatywnej wartości zdrowia, niebezpiecznej „sportomanii” oraz zalecanych „gimnastyki rytmicznej” Émile’a Jacques-Dalcroze’a.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

LXXXIX/84. K.T., *Lwów, w kwietniu*, „Prąd” 1911, nr 4–5, s. 169–179.

Dotyczy debaty nad takimi zagadnieniami jak: „kwestia żydowska” (z perspektywy antysemickiej), protest studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego przeciwko wykładom ks. Kazimierza Zimmermanna, sytuacja młodzieży polskiej na emigracji.

[edukacja akademicka, organizacje młodzieżowe]

LXXXIX/85. Z.F., *Kraków, w maju*, „Prąd” 1911, nr 4–5, s. 179–180.

O represjach wobec uczestników strajku studenckiego na Uniwersytecie Jagiellońskim (styczeń–marzec 1911 r.) przeciwko wykładom ks. Kazimierza Zimmermanna, majowym wiecu w sprawie Muzeum w Rapperswilu, rozwoju stowarzyszenia „Polonia” oraz nowym piśmie socjalistycznej młodzieży „Nasz Głos”.

[edukacja akademicka]

LXXXIX/86. J[erzy] Czeszejko[-Sochacki], *Nasze potrzeby*, „Prąd” 1911, nr 6, dodatek „Dział Młodzieży Szkół Średnich”, s. 22–24.

O utworzenie stałej rubryki w „Dziale młodzieżowym” pisma „Prąd”, w której młodzież mogłaby pisać o swoich potrzebach. Autor, mieszkający na prowincji, potrzebuje dobrego i taniego wydania Biblii oraz poradnika, który wskazywałby, co i jak czytać.

[czytelnictwo, wychowanie religijne]

LXXXIX/87. A. Telksnis, *Nie drożmy się*, „Prąd” 1911, nr 6, dodatek „Dział Młodzieży Szkół Średnich”, s. 24–25.

O potrzebie rozwijania umiejętności współpracy w organizacjach młodzieżowych. Praca społeczna młodzieży ma odpowiednio kształtować przyszłych pracowników.

[samokształcenie/samowychowanie, wychowanie poprzez pracę]

LXXXIX/ 88. [Dr Hołub], *O paleniu tytoniu (Odezwa Dr-a Hołuba do młodzieży)*, „Prąd” 1911, nr 6, dodatek „Dział Młodzieży Szkół Średnich”, s. 25–26.

O negatywnych skutkach uzależnienia od nikotyny, od wpływu „na charakter i rozwój duchowy” po skutki fizjologiczne.

[zdrowie i higiena]

LXXXIX/89. St[anisław] Pigoń, *Wychowawcze wartości „Pana Tadeusza”*, „Prąd” 1911, nr 6, s. 218–227.

O wartościach wychowawczych *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza. Patriotyczny charakter utworu przyczyną ignorowania go przez krytykę europejską. Wśród polskiej młodzieży niezrozumiany, gdyż omawiany zbyt wcześnie (5 klasa gimnazjum). Wartości wychowawcze Pana Tadeusza. Poemat w kontekście religijnych poszukiwań Mickiewicza.

[czytelnictwo, samokształcenie/samowychowanie, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXIX/90. J.W., *Londyn*, „Prąd” 1911, nr 7, dodatek „Dział Młodzieży Szkół Średnich”, s. 31–33.

O zakończeniu roku szkolnego w Saint Olave’s Grammar School w Londynie.

[szkolnictwo, szkoły średnie]

LXXXIX/91. Ap.Kr. [Apolinary Krupiński?], *Z Towarzystwa Krajoznawczego*, „Prąd” 1911, nr 7, dodatek „Dział Młodzieży Szkół Średnich”, s. 33–34.

O krajoznawczej wycieczce Mikołaja Wisznickiego i jego pięciu uczniów. Odczyt Wisznickiego na zebraniu PTK. Zwiedzono m.in. Raszyn, Radom, Wąchock, Góry Świętokrzyskie, Kraków, Pieniny, Zakopane, Morskie Oko i Czarny Staw.

[wycieczki/krajoznawstwo]

LXXXIX/92. Kl.J., *Czyn do naśladowania*, „Prąd” 1911, nr 7, s. 284–285.

O pracy młodzieży w podkrakowskim gospodarstwie ks. dr Franciszka Gołby. Praca środkiem oddziaływania wychowawczego. Wychowawcze znaczenie pracy fizycznej.

[szkoły średnie, wychowanie poprzez pracę]

LXXXIX/93. Z.Sz., *Kilka myśli o pesymizmie i optymizmie*, „Prąd” 1911, nr 8, dodatek „Dział Młodzieży Szkół Średnich”, s. 38–40.

O optymistycznym i pesymistycznym nastawieniu do życia.

[wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

LXXXIX/94. Maria St., *Wola – słowo – czyn*, „Prąd” 1911, nr 8, dodatek „Dział Młodzieży Szkół Średnich”, s. 40–41.

O sferze wolicjonalnej („woli dobrej i złej”), odwadze niezależnego myślenia i głoszenia swoich przekonań.

[edukacja zawodowa, wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

LXXXIX/95. *Ku lepszej przyszłości*, „Prąd” 1911, nr 8, dodatek „Dział Młodzieży Szkół Średnich”, s. 36–37.

O powstaniu nieformalnego sądu koleżeńskiego w szkole w jednym z miast prowincjonalnych, jego członkowie walczą z „papierosami, bilardem i opuszczaniem lekcji”, aby doskonalić siebie i swoją szkołę.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, relacje koleżeńskie, zdrowie i higiena]

LXXXIX/96. *Z Lipawy*, „Prąd” 1911, nr 8, dodatek „Dział Młodzieży Szkół Średnich”, s. 41–42.

O ludności Lipawy, zwłaszcza o uczącej się młodzieży.

[szkolnictwo]

LXXXIX/97. Józef Archutowski, *Religia dni naszych w myśli i czynie*, „Prąd” 1911, nr 8, s. 298–312.

Rozważania o sytuacji religii katolickiej we współczesnej Europie. Zdaniem autora wzrasta znaczenie religii dla młodych ludzi, tendencja ta ma być widoczna w ruchu społecznym

młodych katolików we Francji, Belgii, Niemczech i Włoszech, a także w działalności polskich stowarzyszeń młodzieży katolickiej w Krakowie, Lwowie, Poznaniu, Warszawie i Wilnie.

[wychowanie religijne]

LXXXIX/98. Bronisław Załuski, *Powstanie i kierunki ruch kobiecego*, „Prąd” 1911, nr 8, s. 312–321.

Równouprawnienie kobiet w perspektywie historycznej. O trudnościach z przewycięzeniem uprzedzeń wobec kobiet jako przykład przywołano niechęć Hannah More do przełomowej pracy *Wolanie o prawa kobiety* Mary Wollstonecraft. Publikacje Nicolasa de Condorceta, w tym słynny argument, że poprzez brak praw politycznych kobiety są prawnie „zrównane” z przestępcami, dziećmi i młodzieżą. Znaczenie rewolucji przemysłowej dla pracy kobiet. Jako jeden z argumentów dla równouprawnienia kobiet wskazany jest ich udział w wychowaniu dzieci i młodzieży. Prace Johna Stuarta Milla i Friedricha Wilhelma Foerstera.

[edukacja domowa, wychowanie w rodzinie]

LXXXIX/99. Adjuzy, *Dla przyszłości!*, „Prąd” 1911, nr 9–10, dodatek „Dział Młodzieży Szkół Średnich”, s. 44–47.

O konieczności pracy młodzieży na rzecz narodu, w tym doskonalenia charakteru, rozwijania cnót obywatelskich, a zwłaszcza oszczędności (postulat skarbonek oszczędnościowych w każdej klasie).

[edukacja zawodowa, wychowanie moralne]

LXXXIX/100. *Zamknięcie szkoły polskiej w Łowiczu*, „Prąd” 1911, nr 9–10, dodatek „Dział Młodzieży Szkół Średnich”, s. 49–50.

O zamknięciu polskiej szkoły handlowej w Łowiczu przez władze zaborcze i trudnej sytuacji kształcącej się tam młodzieży.

[edukacja zawodowa]

LXXXIX/101. Kazimierz Karpowicz, *O pobudkach twórczości artystycznej*, „Prąd” 1911, nr 9–10, s. 373–379.

O roli i wartości sztuki, w tym o wychowaniu młodych artystów.

[edukacja artystyczna, wychowanie estetyczne]

LXXXIX/102. A.J., *Organizacje pozaszkolne młodzieży w Niemczech*, „Prąd” 1911, nr 9–10, s. 385–389.

O niemieckich organizacjach pozaszkolnych i ich wpływie na postawy młodzieży w Niemczech.

[edukacja zawodowa, oświata pozaszkolna]

LXXXIX/103. Z.F., *Kraków, w listopadzie*, „Prąd” 1911, nr 9–10, s. 389–390.

O sytuacji krakowskich studentów i ich stowarzyszeniach.

[edukacja akademicka]

LXXXIX/104. Zbigniew Zagrzello, *O Śląsk Cieszyński*, „Prąd” 1911, nr 9–10, s. 397–399.

O sytuacji polskiej ludności na Śląsku Cieszyńskim, w tym o młodzieży uczącej się, PMS i szkolnictwie.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXIX/105. Apolinary Krupiński, *O młodzież (Spostrzeżenia i uwagi)*, „Prąd” 1912, nr 1, s. 18–26.

Postawy młodzieży wobec pracy społecznej i działania na rzecz narodu. Autor polemizuje z uczestnikami dyskusji na ten temat w prasie, przypisuje część odpowiedzialności za brak zaangażowania młodzieży jej rodzicom i opiekunom. Zwraca uwagę antysemicki wydźwięk tekstu.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie przez pracę]

LXXXIX/106. Z[ygmunt] Fedorowicz, *Praca społeczna młodzieży*, „Prąd” 1912, nr 2, s. 41–46.

O pracy społecznej młodzieży, różnych sposobach rozumienia pojęcia „praca społeczna”, skrajnych ocenach zaangażowania młodzieży w taką pracę, o właściwym przygotowaniu do pracy społecznej (intelektualnym i duchowo-moralnym), w tym o roli samokształcenia i samodoskonalenia młodzieży w przygotowaniu do pracy społecznej.

[samokształcenie/samowychowanie, wychowanie przez pracę]

LXXXIX/107. Albin Jachondowicz, *Hugo Kołłątaj*, „Prąd” 1912, nr 2, s. 49–58.

Przypomnienie sylwetki Hugo Kołłątaja w związku z setną rocznicą jego śmierci. Działalność oświatowa reformatora szkolnictwa.

[edukacja zawodowa, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

LXXXIX/108. Ginwiłł, stud[ent] Uniw[ersytetu] [Edward Ligocki?], *Z Fryburga szwajcarskiego*, „Prąd” 1912, nr 2, s. 59–61; nr 4, s. 139–143.

O sytuacji młodzieży oraz szkolnictwie średnim i wyższym w Szwajcarii, a zwłaszcza we Fryburgu. Męskie gimnazjum Collège Saint-Michel. Specyfika studiów na różnych uniwersytetach szwajcarskich, w tym na Uniwersytecie Fryburskim.

[edukacja akademicka]

LXXXIX/109. J. Terpiło, *Z pełności serca mówią usta*, „Prąd” 1912, nr 2, s. 72–75.

O odczytach organizowanych przez katolickie kręgi w Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, wśród streszczonych odczytów pojawia się tematyka równouprawnienia kobiet w aspekcie edukacji i wychowania dzieci, religijności młodzieży, wychowania i doboru odpowiednich nauczycieli, wychowania patriotycznego i moralnego.

[wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie religijne]

LXXXIX/110. C.P.Z., *W jaki sposób szkoła może przysposobić młodzież do życia*, „Prąd” 1912, nr 3, s. 81–89.

O właściwym przygotowaniu młodzieży do życia i działaniach szkoły w tym zakresie. Szkoła (a zwłaszcza szkoła polska) ma kształcić jednostki, które wypełniają obowiązki w życiu rodzinnym, narodowym i społecznym. Etyka chrześcijańska jako fundament wychowania. Takie kształcenie młodzieży mają zapewnić odpowiedni pedagodzy, połączone oddziaływanie szkoły i rodziny oraz działalność kół samokształceniowych.

[nauczyciel/pedagog, samokształcenie/samowychowanie, wychowanie moralne]

LXXXIX/111. Z.F., *Kraków, w marcu*, „Prąd” 1912, nr 3, s. 98–99.

O sytuacji młodzieży akademickiej w Krakowie. Usunięcie z Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego żydowskich studentów, zdaniem autora ze względu na ich brak poparcia dla polskiego szkolnictwa.

[edukacja akademicka]

LXXXIX/112. W. Ewert, *Polacy w Moskwie*, „Prąd” 1912, nr 3, s. 99–101.

O sytuacji mniejszości polskiej w Moskwie (18 tys. osób), a zwłaszcza o sytuacji młodzieży akademickiej, polskich stowarzyszeniach i instytucjach.

[edukacja akademicka]

LXXXIX/113. S.S.-K., *Memoriał hr. Wielopolskiego*, „Prąd” 1912, nr 3, s. 113–115.

Memoriał hrabiego Zygmunta Wielopolskiego o sytuacji Kościoła katolickiego w Królestwie Polskim, w tym o trudnościach rozwijania religijno-moralnej oświaty ludowej.

[oświata ludowa, wychowanie moralne, wychowanie religijne]

LXXXIX/114. K. Proczkówna, *Kilka uwag o nauczaniu wychowawczym*, „Prąd” 1912, nr 4, s. 128–131.

O nauczaniu wychowawczym, które ma na celu harmonijny rozwój jednostki (intelektualny, kulturalny, emocjonalny). Zarys teorii pedagogicznych dotyczący wychowawczego nauczania.

[nauczyciel/pedagog, Nowe Wychowanie, rozwój dziecka]

LXXXIX/115. Stanisław Moksiewicz, *Ruch chrześcijański wśród młodzieży akademickiej*, „Prąd” 1912, nr 4, s. 132–139.

O nowym ruchu chrześcijańskim młodzieży akademickiej, który narodził się w Stanach Zjednoczonych i rozpowszechnił w wielu krajach europejskich, docierając również do Rosji.

[wychowanie religijne]

LXXXIX/116. Stanisław Brych, *Szlakiem wyzwoleniawyzwolenia (ideowość a praca)*, „Prąd” 1912, nr 5, s. 166–169.

Autor przekonuje, że każda praca ma aspekty moralne i duchowe, postuluje więc powstanie „fabrycznej pedagogii” i „techniki duchowego oddziaływania”.

[wychowanie moralne, wychowanie przez pracę]

LXXXIX/117. A[dam] L[ach] Szymański, *Co robić dalej?*, „Prąd” 1912, nr 5, s. 170–175.

O konieczności wyboru dalszej aktywności życiowej (dalsze kształcenie, praca) po ukończeniu szkoły średniej, z uwzględnieniem odmiennych uwarunkowań społeczno-kulturowych młodych kobiet i mężczyzn.

[edukacja zawodowa, szkolnictwo]

LXXXIX/118. Paweł Grodecki, *O wyjazdach na wyższe studia za granicę*, „Prąd” 1912, nr 5, s. 175–176.

O zbyt wczesnych i nieoprzemyślonych odpowiednimi przygotowaniem wyjazdach polskiej młodzieży na studia.

[edukacja akademicka]

LXXXIX/119. Ol., *Jubileusz Uniwersytetu Lwowskiego*, „Prąd” 1912, nr 5, s. 188–189.

O obchodach 250. rocznicy założenia Uniwersytetu Lwowskiego.

[edukacja akademicka]

LXXXIX/120. *Nasz kwestionariusz*, „Prąd” 1912, nr 5, s. 190–191.

O wynikach ankiety przeprowadzonej wśród maturzystów przez „Prąd”.

[szkoły średnie]

LXXXIX/121. Z.Sz., *Sztuka czytania*, „Prąd” 1912, nr 6, s. 220–224.

Porady (z odniesieniami do młodzieży) odnośnie do strategii czytelniczych przyjmowanych wobec różnych tekstów (m.in. beletrystyki, dzieł filozoficznych, krytyki literackiej).

[czytelnictwo]

LXXXIX/122. Ginwił, stud[ent] Uniw[ersytetu] [Edward Ligocki?], *Odpowiedź na ankietę. Prądy odrodzeńcze*, „Prąd” 1912, nr 7, s. 255–262.

Odpowiedź na ankietę „Prądu” (1912, nr 4), autor wskazuje kierunki pracy „odrodzeńczej” młodzieży oraz sposoby jej prowadzenia (odrodzeńczo-moralne, intelektualne, fizyczne).

[wychowanie moralne, wychowanie religijne]

LXXXIX/123. Fr[iedrich] W[ilhelm] Foerster, *Człowiek i pieniądz*, „Prąd” 1912, nr 7, s. 263–268.

O moralnej niezależności wobec pieniędzy, w tym o rozwijaniu umiejętności kontrolowania wydatków przez młodzież.

[wychowanie moralne]

LXXXIX/124. K[azimierz] Lutosławski, *Skauting jako system wychowania moralnego*, „Prąd” 1912, nr 8, s. 297–306; nr 9, s. 336–342.

O ruchu skautingu Roberta Baden-Powella jako nowej formy średniowiecznego rycerstwa chrześcijańskiego, w którym oddziaływanie wychowawcze jest wzmacniane przez przymus „opinii” innych osób na temat zachowania jednostki. Obozowanie jako nauka posłuszeństwa. Porządek moralny oparty na systemie obowiązków jednostki.

[przymus w wychowaniu, skauting, wychowanie moralne]

LXXXIX/125. Ebrem [Ewa Bryndza-Nacka (?)], *Wychowanie kobiet*, „Prąd” 1912, nr 9, s. 329–336.

O zmieniających się koncepcjach wychowania kobiet. Przygotowanie do roli żon i matek. Współczesne programy wychowawcze zwracające uwagę na rozwój intelektualny. Porównanie kształcenia domowego i sformalizowanego. Wady i zalety żeńskich pensji i gimnazjów, w zakresie dbałości o zdrowie, wychowanie fizyczne i higienę uczennic. Postulat wprowadzenia do programu m.in. podstaw medycyny czy pielęgnacji niemowląt.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zdrowotna, wychowanie fizyczne i sport]

LXXXIX/126. Marian Pachucki, *Polityka czy praca społeczna?*, „Prąd” 1913, nr 1–2, s. 1–6.

O czynnym udziale młodzieży w życiu politycznym („pajdokracji”). Autor przekonuje, że korzystniejsze dla rozwoju młodzieży i przyszłości polskiego narodu byłoby zachęcanie młodych ludzi do pracy społecznej, zamiast do angażowania się w politykę.

[aktywność młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXIX/127. Z.Sz., *Ferdynand Brunetière i jego poglądy. Wychowanie i wykształcenie*, „Prąd” 1913, nr 1–2, s. 12–21; nr 5, s. 105–113.

Wychowanie i wykształcenie w ujęciu pisarza Ferdinanda Brunetière’a. Rozpowszechnienie indywidualizmu sprawia, że ludzie coraz częściej zdobywają wykształcenie nie po to, aby służyć krajowi, lecz by osiągnąć własne cele. Wśród poruszonych tematów m.in. negatywny wpływ konkursów na kształcenie, nieholistyczny charakter profesjonalnego wykształcenia, kształcenie wyłącznie intelektu jako czynnik sprzyjający nietolerancyjnym postawom, ograniczenia naukowego poznania.

[Nowe Wychowanie, wychowanie moralne]

LXXXIX/128. Iks., *Gdzie jest obiektywizm?*, „Prąd” 1913, nr 1–2, s. 31–34.

Polemika z antysemickim i mizoginicznym tekstem Pawła Olszy *Ostatni Mobikanie* („Prąd” 1912, nr 10), na temat edukacji i wychowania kobiet. Krytyka programów wychowawczych opracowanych przez mężczyzn oraz dyskryminacji kobiet nauczycielek, które na pensjach żeńskich nie mają prawa uczyć w klasach wyższych niż czwarta. Przykłady kobiet, które w pracy wykorzystują zdobyte wykształcenie. Prace Friedricha Wilhelma Foerstera.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

LXXXIX/129. *Nasze stanowisko*, „Prąd” 1913, nr 5, s. 101–104.

O „misji” miesięcznika „Prąd”: opracowanie syntezy współczesnej myśli polskiej i zachodnio-europejskiej z katolickimi ideami wychowawczymi i społecznymi, celem wychowywania „myśl[i] jednostki”.

[wychowanie moralne, wychowanie religijne]

LXXXIX/130. Ala Rosé-Drewnowska, *Ku wyższym lotom*, „Prąd” 1913, nr 7, s. 209–212.

O zmianach społeczno-kulturowych w postrzeganiu dzieciństwa i młodości. Zdaniem autorki okres dzieciństwa został skrócony, a okres młodości wydłużony.

[psychologia dzieci i młodzieży, rozwój dziecka]

LXXXIX/131. Jerzy Grużewski, *Z Anglii. Cambridge*, „Prąd” 1913, nr 8, s. 245–247.

O studiach na uniwersytecie w Cambridge. Autor porównuje uniwersytety w Cambridge i w Oksfordzie, omawia warunki przyjęcia na studia, koszty utrzymania, a także działalność katolickiego stowarzyszenia „Fisher Society”, zrzeszającego akademików i studentów.

[edukacja akademicka, organizacje młodzieżowe]

LXXXIX/132. Czesław Ksawery Jankowski, *Ku odrodzeniu gospodarczemu (Wrażenia z podróży po Królestwie)*, „Prąd” 1913, nr 9, s. 275–284; nr 10, s. 318–323; 1914, nr 2, s. 47–54.

Aktywność młodzieży, prezentacja poszczególnych „warstw” i środowisk, m.in. młodzieży robotniczo-fabrycznej, rzemieślniczo-rękodzielniczej, szkolnej oraz inteligencji miastowej i ziemiańskiej. Komparatystyczne ujęcie ekonomii guberni radomskiej i kieleckiej. Rola kobiet w działalności ekonomicznej oraz „oświatowo-moralnej” na wsi, w tym aktywność ZKZ w zakresie tworzenia instytucji takich jak szkoły zawodowe i ochronki.

[edukacja zawodowa, ochronki, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

LXXXIX/133. Stefan Olszewski, *Zagadnienie ludu polskiego: 1. Ideologia ludowców; Zagadnienie ludu polskiego: 2. Kierunki demokratyczne; Zagadnienie ludu polskiego: 3. Dusza chłopska*, „Prąd” 1914, nr 1, s. 2–8; nr 3, s. 81–88; nr 4, s. 121–130.

Krytyczna analiza programu politycznego i społecznego ruchu ludowego, dokonana przede wszystkim na podstawie publikacji Jana Grabca [Józef Dąbrowski], *O ludowcach, idei ludowej i polityce narodowej ludowców* (Warszawa 1913). Zagadnienia oświaty ludowej i wychowania patriotycznego. Krytyczna analiza programu politycznego i społecznego oraz ruchów demokratycznych obejmująca m.in. zagadnienia „postępowego wychowania” i oświaty ludowej. Omówienie różnic psychologicznych istniejących między inteligencją i chłopami. Oświata powszechna oraz rola wychowania religijnego w odniesieniu do chłopów.

[Nowe Wychowanie, oświata ludowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

LXXXIX/134. Konstancja Kieszkowska, *Z Monachium*, „Prąd” 1914, nr 1, s. 19–21.

O kształceniu na Uniwersytecie Monachijskim.

[edukacja akademicka]

LXXXIX/135. Jan Ciemniewski, *Autorytet a wolność osobista*, „Prąd” 1914, nr 2, s. 41–46; nr 3, s. 88–93; nr 4, s. 135–143.

Punktem wyjścia autora jest publikacja polskiego przekładu książki Friedricha Wilhelma Foerстера *Autorytet a wolność* (Warszawa 1913). Rozważania nad kryzysem autorytetów, popularnością postulatów liberalizmu w wychowania oraz specyfiką autorytetu hierarchii kościelnej. Refleksja na temat stosunku autorytetów religijnych do wolności osobistej, zawartych w książce Friedricha Wilhelma Foerстера. Polemika z tezą Foerстера odnośnie do „nieznośnego ucisku” wywieranego przez Kościół katolicki na wyznawców tej religii.

[Nowe Wychowanie, przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie religijne]

XC. „Promień”

Warszawa 1907

tytuł poprz. LXVII. „Nowe Kłosa”

XC/1. Antoni Nałęcz, *Co robić?*, „Promień” 1907, nr 1–7, s. 23–25.

Informacje o inicjatywach społecznych, mających na celu pomoc niezamożnym rodzinom. O koncepcjach zakładania kuchni spółdzielczych oraz tzw. matarnitetów – instytucji zapewniających pomoc ubogim kobietom w czasie porodu i połogu oraz opiekę nad noworodkami.

[opieka]

XCI. „Promień Ojczysty”

Warszawa 1906

tytuł nast. XCII. „Promień Polski”

XCI/1. *Towarzystwo Kółek Rolniczych*, „Prom. Ojcz.” 1906, nr 47, s. 5–6.

Ustawa TKR. Szerzenie oświaty rolniczej wśród włościan. Podtrzymywanie i kształtowanie świadomości narodowej wśród mieszkańców wsi. Świadomość praw obywatelskich. Czytelnie ludowe i biblioteki.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

XCI/2. *Z całego świata. Mężczeństwo dzieci polskich*, „Prom. Ojcz.” 1906, nr 47, s. 11.

Germanizacja dzieci polskich w Poznańskim. Bicie uczniów polskich za błahe przewinienia przez nauczycieli niemieckich. Walka o język polski. Postawy patriotyczne dzieci polskich.

[germanizacja, przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

XCI/3. Paweł Borowy, *Mali bohaterowie*, „Prom. Ojcz.” 1906, nr 48, s. 2–4.

Opór dzieci polskich przeciwko nauczycielom chcącym nakłonić je różnymi metodami do udziału w lekcjach religii prowadzonych w języku niemieckim.

[germanizacja, przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

XCI/4. ***, „Prom. Ojcz.” 1906, nr 52, s. 1–2.

Oficjalne zarządzenia zakazujące nauczycielom i dzieciom używania języka polskiego na zajęciach religii w Poznańskim. Surowe represje wobec strajkujących dzieci i wspierających ich rodziców. Areszt uczniów i uczennic polskich, którzy odmawiają nauki religii w języku niemieckim.

[germanizacja, kary i nagrody, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

XCI/5. *Wiecownik, Z Poznania*, „Prom. Ojcz.” 1907, nr 1, s. 8–9.

Sprzeciw wobec procesu germanizacji polskich szkół wywołany zakazem używania języka polskiego na lekcjach religii w szkołach ludowych w Poznańskim. Strajk dzieci szkolnych, które nie zgodziły się na naukę religii w języku niemieckim. Uchwały w sprawie przywrócenia nauki wiary katolickiej w języku polskim i uszanowania praw rodziców do kształcenia dzieci.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie religijne]

XCI/6. *Nowe Koła Polskiej Macierzy Szkolnej*, „Prom. Ojcz.” 1907, nr 11, s. 122–123; nr 12, s. 135; nr 14, s. 160.

Wykaz Kół PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna, szkolnictwo]

XCI/7. Wincenty, *Religia w szkołach P.M.S.*, „Prom. Ojcz.” 1907, nr 18, s. 206.

PMS – instytucja oświatowa w Królestwie Polskim. Nauka religii i moralności zgodnie z zasadami Kościoła Katolickiego w szkołach PMS. Duchowieństwo wobec tej instytucji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna, wychowanie religijne]

XCI/8. „Siewca”, *Wniosek szkolny Koła Polskiego*, „Prom. Ojcz.” 1907, nr 24, s. 278.

Na temat walki o polską szkołę. Organizacja szkół z polskim językiem wykładowym. Projekt spolszczenia szkolnictwa w Królestwie Polskim (8/21 maja 1907 r. – zgłoszony przez Koło Polskie).

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

XCI/9. Paweł Borowy, *Ogrody przy szkołach początkowych i ochronkach*, „Prom. Ojcz.” 1907, nr 25, s. 290–291.

Znaczenie ogrodu w edukacji i rozwoju dzieci. Kontakt z przyrodą w życiu człowieka spełnia ważne funkcje w przebiegu kształtowania jego osobowości. Wpajanie dzieciom zamiłowania do ogrodnictwa, szacunku do własności prywatnej i porządku.

[edukacja przedszkolna, ogródki dziecięce, kontakt z przyrodą]

XCI/10. *Co piszą gdzie indziej? Sprawa polska w zaborze pruskim*, „Prom. Ojcz.” 1907, nr 25, s. 297.

Germanizacja szkolnictwa polskiego. Język niemiecki jako obowiązkowy do nauki religii. Bojkot nauki religii w języku niemieckim. Strajk szkolny.

[język i autonomia narodowa w edukacji, przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

XCII. „Promień Polski”

Warszawa 1906

tytuł poprz. XCI. „Promień Ojczysty”

XCII/1. M. Jastrzębiec, *W naszych sprawach*, „Prom. Pol.” 1906, nr 4, s. 3–4; nr 5, s. 3–4; nr 6, s. 2–3; nr 7, s. 1–2; nr 9, s. 1–2.

Zawodowe i umysłowe wykształcenie dzieci z rodzin robotniczych. Wychowanie poprzez pracę. Urządzanie wykładów, zakładanie ochron, szkół i bibliotek. Postulat pracy dla dobra ogółu społeczeństwa. Walka z analfabetyzmem. Kształtowanie kultury czytelniczey.

[oświata ludowa, szkolnictwo, wychowanie przez pracę]

XCII/2. Antoni Wysłouch, *Nikczemność*, „Prom. Pol.” 1906, nr 5, s. 2.

Dotyczy modelu uczciwego życia, relacji międzyludzkich.

[wychowanie moralne]

XCII/3. *Dobroczynca i dobrodziej*, „Prom. Pol.” 1906, nr 8, s. 1–2.

Poglądy pedagogiczne Konrada Prószyńskiego.

[metody nauczania, pomoce dydaktyczne i podręczniki]

XCIII. „Przebudzenie”

Warszawa 1909–1913

XCIII/1. J. Oksza [Julia Kisielewska], *Ideaty etyki chrześcijańskiej a odrodzenie młodzieży*, „Przebudzenie” 1909, nr 1–2, s. 5–7; nr 4, s. 5–8; nr 5, s. 11–12; nr 6, s. 7–9.

Konieczność odrodzenia moralnego i fizycznego młodzieży, odwołanie się w wychowaniu do zasad i tradycji chrześcijańskich. Powoływanie związków młodzieży ma na celu pracę etyczną i społeczną. Przywołanie zachodnioeuropejskich wzorów (Stowarzyszenie Katolickie Młodzieży Francuskiej – Sillion). Przykłady działań sprzyjających kształtowaniu postaw religijnych polskiej młodzieży.

[wychowanie fizyczne i sport, wychowanie moralne, wychowanie religijne]

XCIII/2. Gerharda Andriessens, *Zawód bibliotekarski a kobiety*, „Przebudzenie” 1909, nr 1–2, s. 7–9; nr 3, s. 9–11.

Rozwój oświaty ludowej. Wskazanie predyspozycji kobiet do podjęcia zawodu bibliotekarki, szczegółowo opisane wymogi: ukończenie średniego zakładu naukowego i ukończone 19 lat.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

XCIII/3. M[aria Horska-]Szpyrkówna, *Jak je uchronić?*, „Przebudzenie” 1909, nr 1–2, s. 9–11; nr 3, s. 6–8.

O niemoralności w sferze seksualnej i religijnej wśród uczącej się młodzieży. Wskazanie trudności w walce z demoralizacją, przy jednoczesnym podkreśleniu społecznej odpowiedzialności za młode pokolenie. Konieczność przeprowadzenia reformy wychowania,

które określono jako „nieodpowiednie i niedostosowane do potrzeb chwili”. Podkreślono, że nie tylko nauczyciele i rodzice mają wpływ na dziecko, ale także jego otoczenie: książki, obrazy, zabawki. Edukacją seksualną powinna zajmować się matka, prowadząc ją w sposób ostrożny i umiejętny. Refleksja o podstawach wychowania religijnego.

[edukacja seksualna, wychowanie moralne, wychowanie religijne]

XCIII/4. *Materiał do pogadanek i wykładów. O odżywianiu się naszego ludu. O pokarmach*, „Przebudzenie” 1909, nr 1–2, s. 12–14; nr 3, s. 3–4.

Wskazówki dotyczące zasad odżywiania. Konieczność edukacji społeczeństwa w tym zakresie. Dzieci mają zbyt mało urozmaiconą dietę: „Są rodziny, gdzie dzieci od najmłodszych lat oprócz kawy, kapusty, ziemniaków i chleba rzadko co innego wyjrzą na stole obiadowym”. Postulat, by dzieciom zamiast kawy podawać więcej potraw mącznych i mlecznych, a także kasz i roślin strączkowych.

[zdrowie i higiena]

XCIII/5. *Ruch kobiecy u nas i za granicą*, „Przebudzenie” 1909, nr 3, s. 13–14.

Europejskie działania organizacji kobiecych. Towarzystwa działające na rzecz młodzieży, m.in. Towarzystwo Budowy Domu dla Studentek Polskich im. Elizy Orzeszkowej we Lwowie, Stowarzyszenie dla Ochrony Dziewcząt.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

XCIII/6. *Chryścianizm a wychowanie*, „Przebudzenie” 1909, nr 4, s. 9–10.

Omówienie książki niemieckiego uczonego, pedagoga i filozofa Friedricha Wilhelma Foerstera *Nauczanie młodzieży* (zapewne: *Jugendlehre*, Berlin 1904).

[wychowanie religijne]

XCIII/7. M[aria] Suchorzewska, *Pałaca sprawa*, „Przebudzenie” 1909, nr 5, s. 6–7.

System społeczny zapewnia opiekę i kształcenie poprzez tworzenie szkół, przytułków, ogrodów dziecięcych im. Wilhelma Ellisa Raua, kolonii letnich, zakładów higienicznych. Szczególny wpływ wychowawczy na młode pokolenie mają matki. Konieczność podniesienia poziomu oświaty wśród kobiet pracujących. Szkoła oddziałuje na wychowanków masowo, dlatego ważne jest, by dzieci czerpały dobre wzorce z domu. Opis działań oświatowych na rzecz matek, jako przykład stawiano Towarzystwo Matek Chrześcijańskich w Anglii.

[edukacja dziewcząt i kobiet, macierzyństwo, wychowanie w rodzinie]

XCIII/8. *Materiał do pogadanek i wykładów. O kwestii mieszkaniowej*, „Przebudzenie” 1909, nr 5, s. 7–9.

O ciężkich warunkach mieszkaniowych. Opisując poszczególne izby, wskazano potrzeby związane z bezpieczeństwem i zdrowiem młodego pokolenia. Zalecano, by małe dzieci,

na ile jest to możliwe, przebywały poza kuchnią. Jeśli chodzi o sypialnie, podkreślono niewystarczającą liczbę łóżek i praktykę korzystania z jednego posłania przez dzieci i rodziców. Postulowano, by współdzielenie przestrzeni do spania trwało do czwartego roku życia. Zalecano, by dziewczęta i chłopcy korzystali z osobnych posłań oraz by niemowlęta nie spały przy piersi matki.

[zdrowie i higiena]

XCIII/9. Maria Łopuszańska, *Kobiety szwajcarskie i praca społeczna*, „Przebudzenie” 1909, nr 6, s. 1–2.

O sprawnie funkcjonującym systemie pracy społecznej w Szwajcarii (przykłady: walka z alkoholizmem, opieka nad opuszczonymi dziećmi, pomoc dziewczętom poszukującym pracy). Postulowano, by Polki wyjeżdżające na studia do Szwajcarii czerpały wzory z tamtejszych działań.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

XCIII/10. Maria Romualda, *Praca na wsi*, „Przebudzenie” 1909, nr 6, s. 5–6.

Wychowanie dzieci włościańskich, których rodzice większość dochodów przeznaczają na kształcenie potomstwa. Zanim dziecko zrozumie znaczenie pracy na wsi, oddawane jest do szkoły. Do domu rodzinnego powraca jedynie na wakacje, jednak przeciążenie obowiązkami szkolnymi powoduje, że czas spędza na odpoczynku. Postulat, by rodzice nadawali odpowiedni kierunek spędzaniu przez dzieci czasu wolnego, m.in. przez nakłanianie do lekkiej pracy fizycznej.

[oświata ludowa, wychowanie przez pracę]

XCIII/11. St[anisław] Kobyłecki, *Kobieta w społeczeństwie amerykańskim*, „Przebudzenie” 1909, nr 7, s. 1–3; nr 8, s. 1–2.

Oświata demokratyczna i zagadnienia koedukacji w Stanach Zjednoczonych. Statystyki związane z edukacją szkolną dziewcząt. Działalność kobiet w nauce i oświacie.

[koedukacja]

XCIII/12. Maria Sosnowska, *Dawanie jałmużny i jej skutki*, „Przebudzenie” 1909, nr 7, s. 5–7.

Wyzykiwanie dzieci przez zebrzących rodziców. Przykład matki z Warszawy, która rozbięrała do naga własne dzieci, aby pozyskać pieniądze.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie w rodzinie]

XCIII/13. *Sądy dla dzieci*, „Przebudzenie” 1909, nr 8, s. 3–5.

O małoletnich przestępcach. Dzieci i młodzież sądzi się według tego samego kodeksu co dorośli. Kary także odbywane są w tych samych miejscach. Młodzież przechodzi karną procedurę sądową, a po wyrokach sądowych, zanim dostanie się do placówki

resocjalizacyjnej (np. Studzieniec), doświadcza kontaktu z przestępcami w więzieniu. Postulaty dotyczące wyłączenia z kodeksu karnego spraw karnych dzieci. Odwołanie się do wzorów ze Stanów Zjednoczonych i Francji.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

XCIII/14. K.P. [Kazimiera Proczkówna?], *Piękne dzieło*, „Przebudzenie” 1909, nr 8, s. 5–6.

Internat dla chłopców w Warszawie przy ul. Sewerynow, prowadzony przez T. Certowicz. W placówce było dziesięciu chłopców, którzy nie mieli środków na podjęcie kształcenia. Ośrodek miał funkcjonować na wzór rodziny. Opis warunków życia i zasad funkcjonowania placówki.

[opieka]

XCIII/15. S.S.Z. [Seweryn Sariusz Zalewski], *Praca społeczna na wsi*, „Przebudzenie” 1909, nr 9, s. 1–5.

O sytuacji społecznej wsi, m.in. o wychowaniu dzieci włościańskich i potrzebie jego reformy.

[oświata ludowa]

XCIII/16. *Związek niewiast katolickich w Krakowie*, „Przebudzenie” 1909, nr 9, s. 12–13.

Wśród działań podejmowanych przez organizację była opieka nad młodzieżą szkolną w czasie wakacji. W tym celu powołano sekcję kolonii wakacyjnych dla dziewcząt, która miała gromadzić fundusze na ten cel. Inne działania: prowadzenie kuchni akademickiej, otwarcie ochronki dla dziewcząt.

[opieka]

XCIII/17. Józef Sebastian Pelczar, *Wskazówki dla Dzieci Maryi i dla Pań Ziemiannek, co mają robić, szczególnie po wsiach*, „Przebudzenie” 1909, nr 10, s. 5–6.

Wskazówki dla ziemianek, które powinny: dbać o religijne wychowanie dzieci, zakładać i utrzymywać przytulki czy szpitale, powoływać ochronki dla dzieci, popierać rady sieroce, działania Towarzystwa św. Wincentego a Paulo, czytelnie parafialne, zaspokajając potrzeby związane z obuwaniem, odzieżą i jedzeniem dla biednych dzieci, wspierać szkoły praktyczne dla dziewcząt, organizacje jasełek i drobnych przedstawień teatralnych.

[opieka, oświata ludowa, wychowanie religijne]

XCIII/18. K[azimiera] Proczkówna, *Wyzysk sił dziecięcych na wsi*, „Przebudzenie” 1909, nr 10, s. 6–7; nr 11, s. 4–6.

Znaczenie wychowania fizycznego dzieci włościan. Podejmowanie umiarkowanej pracy przez dzieci oddziałuje wychowawczo. Przestroga, że nadmierne angażowanie ich

w prace rolne, zatrudnianie ich w pasterstwie grozi demoralizacją; mają to uzasadniać dane z Niemiec, pokazujące, że największa liczba skazanych przestępców trudniła się w dzieciństwie pasterstwem. Praca zarobkowa dzieci w mieście.

[wychowanie fizyczne i sport, wychowanie przez pracę]

XCIII/19. X., *Wyższe kształcenie kobiet*, „Przebudzenie” 1909, nr 10, s. 8–9; nr 14, s. 1–2.

Wyjazdy Polek na zachodnioeuropejskie uniwersytety są szansą na rozwój naukowy. Postulaty dotyczące edukacji za granicą. Podkreślono konieczność wykorzystania wszystkich możliwych form kształcenia dostępnych na ziemiach polskich, m.in. kursów pedagogicznych dla kobiet Kazimiery Proczek w Warszawie. Dane dotyczące liczby studiujących kobiet w Niemczech, wybieranych przez nie kierunków, placówek uniwersyteckich, korporacji studenckich.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

XCIII/20. Zofia Ośniałowska, *Towarzystwo ochrony kobiet*, „Przebudzenie” 1909, nr 10, s. 11–12.

Dotyczy instytucji wspierających kobiety i dziewczęta zagrożone demoralizacją.

[opieka]

XCIII/21. *Długowieczność*, „Przebudzenie” 1909, nr 13, s. 5–8.

Streszczenie odczytu Bronisława Wejnerta. Czynniki wpływające na skracanie życia i wywoływanie chorób u dzieci to alkoholizm rodziców i kontakt z nikotyną.

[choroby i śmiertelność]

XCIII/22. Prezes dr J. Polak – Sekretarz członek rady M. Biało-brzeski, *Ważna sprawa*, „Przebudzenie” 1909, nr 13, s. 9–10.

Potrzeba uregulowania proporcji czasu spędzanego przez dzieci na obowiązkach i na wypoczynku. Znaczna część społeczeństwa prowadzi wieczorem i w nocy aktywny tryb życia, co naśladują dzieci. Zbyt późne kładzenie się spać skraca odpoczynek i opóźnia poranne wstawanie. Postulat, by dzieci kończyły dzień między 8 a 9 wieczorem.

[zdrowie i higiena]

XCIII/23. Ala Rosé[-Drewnowska], *Zakończenie szkolnego roku 1908/09 na pensji Pani Józefy Gagatnickiej*, „Przebudzenie” 1909, nr 13, s. 13–14.

Opis uroczystości zakończenia roku szkolnego na pensji Józefy Gagatnickiej.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

XCIII/24. M.Ł. [Maria Łopuszańska], *Handel żywym towarem u nas i za granicą*, „Przebudzenie” 1909, nr 14, s. 4–5.

Informacje z tekstu opublikowanego w nr 8 „Katholischer Frauenbund”. Doświadczenia jednego z monachijskich stowarzyszeń na rzecz ochrony młodych dziewcząt. Działania podejmowane dla zwiększenia ochrony młodych kobiet to: omówienie zagadnień na kongresie w Lozannie, konferencja w Paryżu, postulaty dotyczące zmian w prawie. Poinformowano także o działalności TOD.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

- XCIII/25. Maria Łopuszańska, *Jedno z ważnych zadań wychowania domowego*, „Przebudzenie” 1909, nr 14, s. 5–7.

Zadaniem domu rodzinnego jest m.in. rozbudzenie w dzieciach uczuć braterskich i siostrzanych. Uczucia macierzyńskie i miłość ojcowska są naturalne. Rodzice powinni nauczyć potomstwo szacunku i miłości pomiędzy dziećmi. O opiece starszego rodzeństwa nad młodszym.

[wychowanie w rodzinie]

- XCIII/26. *Warszawskie Chrześcijańskie Tow. Ochrony Kobiet*, „Przebudzenie” 1909, nr 14, s. 7–8.

Jednym z zadań ChTOK była opieka nad małoletnimi dziewczętami, przeciwdziałanie handlowi żywym towarem, ochrona dzieci i opieka nad nimi w szpitalach.

[opieka]

- XCIII/27. *Prof. Foerster o moralności niezależnej w szkołach francuskich*, „Przebudzenie” 1909, nr 15, s. 1–2.

Wypowiedź niemieckiego uczonego, pedagoga i filozofa Friedricha Wilhelma Foerstera o moralności w szkołach państwowych we Francji.

[wychowanie moralne]

- XCIII/28. Krystyna Chelmińska, *Praca nad dziatwą wiejską w ochronach*, „Przebudzenie” 1909, nr 15, s. 4–6.

Wychowanie dziecka włościańskiego. Informacje o funkcjonowaniu ochron na wsi. Podkreślono, że powstają one dzięki działaniom właścicieli ziemskich. Ich aktywność jest różnie oceniana przez społeczeństwo. Zachęta do włączania młodych panien „z dworu” w organizację placówek. Wychowanie dzieci wiejskich to najważniejsza gałąź pracy społecznej, od której zależy możliwość wprowadzenia i realizowania innych reform.

[ochronki, oświata ludowa]

- XCIII/29. Jedna z matek, *Z niwy pedagogicznej*, „Przebudzenie” 1909, nr 15, s. 12–13.

Refleksje czytelniczki związane z popisem uczennic szkoły żeńskiej Zofii Wołowskiej oraz z wystawą robót szkolnych. Działalność i funkcjonowanie placówki, złożonej z czterech

oddziałów: freblówki dla dzieci w wieku 3–8 lat, szkoły dla dzieci od 5–6 do 15 lat, jednorocznego kursu dla freblanek, trzyletniego seminarium przygotowującego do zawodu nauczyciela.

[edukacja elementarna, edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

XCIII/30. [Jadwiga] Szulce-Śmiarowska, *Z higieny letnich miesięcy*, „Przebudzenie” 1909, nr 16, s. 13–15.

O chorobach układu pokarmowego, spowodowanych wpływem wysokiej temperatury na pożywienie. O odżywianiu niemowląt. Zasady higieny osobistej i czystości w mieszkaniu.

[zdrowie i higiena]

XCIII/31. M[aria] Łopuszańska, *Zastosowanie postulatów pedagogicznych w walce klasowej*, „Przebudzenie” 1909, nr 17, s. 1–4; nr 18, s. 4–6.

Prezentacja treści książki Friedricha Wilhelma Foerстера *Christentum und Klassenkampf. Sozialethische und sozialpädagogische Betrachtungen* (Zurych 1909) – w polskim przekładzie: *Chrześcijaństwo i walka klas. Społeczno-etyczne i społeczno-wychowawcze rozważania*, tłum. Jan J. Rapacki (Warszawa 1910).

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

XCIII/32. *Wyższa szkoła gospodarcza w Chyliczkach*, „Przebudzenie” 1909, nr 17, s. 6–8.

O placówce kierowanej przez Cecylię Plater-Zyberkównę. Zadaniem szkoły było kształcenie kobiet na krzewicielki oświaty i zdrowych zasad, pionierki cywilizacji chrześcijańskiej. Placówka dawała podstawy wiedzy i umiejętności w zakresie gospodarstwa wiejskiego i pracy społecznej. Zakład przygotowywał do prowadzenia domu, wdrażając młode panny do pracowitości, oszczędności, praktyczności, dzielności.

[edukacja zawodowa]

XCIII/33. *Wystawa w Częstochowie*, „Przebudzenie” 1909, nr 17, s. 11–13.

W dziale rolniczym wystawy zaprezentowano szkołę gospodarczą w Chyliczkach, prace i osiągnięcia jej uczennic.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

XCIII/34. Władysława Terpiłowska, *Nieuzasadniony przesąd*, „Przebudzenie” 1909, nr 18, s. 1–3.

Informacje z prasy zakordonowej z Poznańskiego, dotyczące praw kobiet. Podkreślano, że kobiety są odpowiedzialne za wychowanie młodego pokolenia. Z jednej strony negatywnie oceniano wyższą edukację kobiet ze względu na ryzyko ich demoralizacji, z drugiej – widziano szansę na rozwój i pozyskanie potrzebnej wiedzy.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet, macierzyństwo]

XCIII/35. [Jadwiga] Szulce-Śmiarowska, *Higiena skóry. Znaczenie czystości dla zdrowia*, „Przebudzenie” 1909, nr 19, s. 4–6.

O kąpielach mieszkańców wsi i miast. W większych miastach, gdzie funkcjonowała opieka lekarska w fabrykach i szkołach, organizowano bezpłatne kąpiele. Zalecenia higieniczne.

[zdrowie i higiena]

XCIII/36. *Rodzice a szkoła*, „Przebudzenie” 1909, nr 20, s. 3–4.

Utrzymywanie ze środków rodziców rosnącej liczby szkół prywatnych powoduje zwiększenie ingerencji rodziców w funkcjonowanie placówek. Podkreślono, że może stanowić to zagrożenie dla młodego pokolenia. Przekonywano, że szkoła i dom powinny ze sobą współpracować.

[szkoły prywatne, współpraca rodziny ze szkołą]

XCIII/37. L.G., *Kongres kobiet włoskich o wychowaniu religijnym*, „Przebudzenie” 1909, nr 20, s. 4–7.

Zagadnienia wychowania religijnego omawiane na kongresie, który odbył się w 1908 r. we Włoszech. Podniesiono na nim m.in. kwestie dotyczące bezwyznaniowej szkoły elementarnej i przedmiotowej (obiektywnej) nauki religii w szkole średniej.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

XCIII/38. Maria Łopuszańska, *Nasz stosunek do służby domowej*, „Przebudzenie” 1909, nr 21, s. 4–6.

Nauka dobrych manier od najmłodszych lat, m.in. kwestia grzecznego zwracania się do służby. Podkreślono konieczność wzbudzania w dzieciach miłości do otaczającego świata i ludzi.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

XCIII/39. M.Ł. [Maria Łopuszańska], *Sprawa abiturientek w wyższych zakładach naukowych w Austrii*, „Przebudzenie” 1909, nr 23, s. 5–6.

Temat abiturientek z Austrii poruszono na Pierwszym Zjeździe Młodzieży Polskiej. Omówiono m.in. kwestie dostępu młodych Polek do uczelni w Galicji, funkcjonowanie i postulaty Polskiego Zjednoczenia Studentek we Lwowie, które rozpoczęło działania na rzecz zwiększenia swobód akademickich Polek.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

XCIII/40. Maria Łopuszańska, *Higiena stroju kobiecego*, „Przebudzenie” 1909, nr 24, s. 8–9.

Skutki noszenia gorsetu i postulaty higieniczne związane z jego używaniem.

[edukacja dziewcząt i kobiet, zdrowie i higiena]

XCIII/41. L.G., *Kobieta w społeczeństwie*, „Przebudzenie” 1910, nr 1, s. 1–3; nr 2, s. 6–8.

Działalność kobiet to podwalina moralna społeczeństwa. W szczególności od matki zależy rozwój fizyczny, umysłowy i moralny dzieci. Omówiono jej zadania jako pierwszej wychowawczynie. Wskazano, że ma ona większy wpływ na wychowanie niż ojciec. Wśród młodzieży szerzy się demoralizacja, dlatego należy zwrócić uwagę na wychowanie dziewcząt. O karmieniu piersią.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie]

XCIII/42. Matka-Polka [Maria Rolicz-Staniecka], *Chybiony cel*, „Przebudzenie” 1910, nr 1, s. 3–5.

Zbyt wczesne włączanie dzieci w świat dorosłych i ich rozrywki. Uczestnictwo w balach, przedstawieniach teatralnych, iluzjonach, cyrkach pobudza wyobraźnię dzieci i ma wpływ na ich układ nerwowy. Postulat wprowadzenia rozrywek dostosowanych do wieku dzieci, kształcących ich charaktery i życiowe postawy.

[zabawy, zdrowie i higiena]

XCIII/43. Jedna z młodych, *Rodzice a młodzież*, „Przebudzenie” 1910, nr 2, s. 1–3.

O kontaktach między rodzicami a dziećmi. Postulat, by rodzice stawali się przyjaciółmi dzieci, gdyż bez tego młode osoby chętnie poszukują rady i pomocy u kolegów. W wychowaniu dzieci nie wystarczy jedynie instynkt, podkreślono znaczenie psychologii młodzieży oraz zrozumienia „ducha czasów”. O konfliktach międzypokoleniowych, wynikających z innego postrzegania rzeczywistości przez rodziców i dzieci.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

XCIII/44. Jedna ze „starych”, *Starzy a młodzi*, „Przebudzenie” 1910, nr 3, s. 1–3.

Odpowiedź na artykuł: Jedna z młodych, *Rodzice a młodzież* („Przebudzenie” 1910, nr 2). O postrzeganiu starszego pokolenia przez młodzież i różnicach międzypokoleniowych. O braku szacunku młodych do osób dojrzałych.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

XCIII/45. *Działalność Koła Kobiet Polek w Kijowie*, „Przebudzenie” 1910, nr 3, s. 5–7.

Sprawozdania z działalności sekcji samokształceniowej, pedagogicznej, ekonomicznej, kultury ludu miejskiego, kultury ludu wiejskiego. Sekcja pedagogiczna urządziła zabawy dla dzieci, dla młodzieży zorganizowano wycieczkę po Królestwie Polskim. Sekcja ekonomiczna utworzyła sale zajęć dla dziewcząt od 12 lat, mające przygotować je do pracy zawodowej. Sekcja kultury ludu miejskiego prowadziła przytułek dzienny dla dzieci.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

XCIII/46. Jan Nowicki, *Szanowny Księżu Proboszczu!*, „Przebudzenie” 1910, nr 3, s. 12–16.

O zadaniach ChTOK. W programie jego działalności była walka z handlem „żywym towarem”, prowadzona poprzez ochronę samotnych dziewcząt w podróży, organizację schroniska dla nich, udzielanie im pomocy w znalezieniu pracy i noclegu. W tym celu zorganizowano biuro ułatwiające znalezienie zatrudnienia i schronisko czasowe pw. św. Anny.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

XCIII/47. Maria Łopuszańska, *Dwie skale wymagań*, „Przebudzenie” 1910, nr 4, s. 1–3.

O społecznym postrzeganiu kobiet i ich roli. O ideałach wychowawczych kobiet i ich pracy.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie w rodzinie]

XCIII/48. Maria Łopuszańska, *Kobieta w Anglii. I. Home, II. Nursery, III. Służba domowa – kobieta z ludu, IV. Praca społeczna*, „Przebudzenie” 1910, nr 5, s. 1–3; nr 6, s. 3–5; nr 8, s. 3–6; nr 9, s. 7–9.

Obraz rodziny i ogniska domowego w Anglii, prezentowany w literaturze francuskiej. O wychowaniu dzieci w środowisku rodzinnym i różnicach między matkami w Anglii i w innych krajach.

[macierzyństwo, rodzina, wychowanie w rodzinie]

XCIII/49. Władysława Terpiłowska, *W sprawie artykułu „Rodzice a młodzież”*, „Przebudzenie” 1910, nr 5, s. 3–5.

Dotyczy artykułu: Jedna z młodych, *Rodzice a młodzież* („Przebudzenie” 1910, nr 2). O znaczeniu relacji między rodzicami a dziećmi w rodzinach inteligentnych. O rolach pełnionych przez matki i ojców w środowisku rodzinnym.

[macierzyństwo, ojcostwo, wychowanie w rodzinie]

XCIII/50. Al-a., *Starzy a młodzi*, „Przebudzenie” 1910, nr 6, s. 1–3; nr 10, s. 8–10.

Polemika dotycząca artykułu: Jedna z młodych, *Rodzice a młodzież* („Przebudzenie” 1910, nr 2). Wezwanie do naprawy relacji międzypokoleniowych.

[rodzina, wychowanie w rodzinie]

XCIII/51. Jan Młochowski, *Korespondencja z Włoch; Pro Donna*, „Przebudzenie” 1910, nr 6, s. 5–9; nr 8, s. 6–8.

O ruchu feministycznym we Włoszech, roli kobiety w społeczeństwie włoskim. Fragment referatu o przygotowaniu dziewcząt do roli matki. Zagadnienia opieki nad macierzyństwem oraz podniesienia poziomu życia rodzinnego.

[edukacja dziewcząt i kobiet, macierzyństwo, rodzina]

XCIII/52. J. Hagemann, *Kobieta we Włoszech*, „Przebudzenie” 1910, nr 7, s. 7–9.

Odniesienie do artykułu z włoskiej prasy, dotyczącego niewolnictwa kobiet w południowych Włoszech. Wzmianki o życiu rodzinnym, narzeczeństwie, prowadzeniu domu, wychowaniu dzieci. Wśród reform, które mogłyby wpłynąć na zmianę sytuacji kobiet w rodzinach, wymieniono m.in. uregulowanie kwestii obowiązku szkolnego, walkę z żebractwem wśród chłopców, oświatę dziewcząt.

[edukacja dziewcząt i kobiet, rodzina]

XCIII/53. Władysława Terpiłowska, *W sprawie artykułu „Starzy a młodzi”*, „Przebudzenie” 1910, nr 8, s. 2–3.

Odnosi się do artykułu: Jedna ze „starych”, *Starzy a młodzi* („Przebudzenie” 1910, nr 3). Znaczenie relacji między rodzicami a dziećmi w rodzinach inteligentnych. O rolach pełnionych przez matki i ojców w środowisku rodzinnym.

[macierzyństwo, ojcostwo, wychowanie w rodzinie]

XCIII/54. Felicja Łączkowska, *Rozwój zmysłów i umysłu dziecka*, „Przebudzenie” 1910, nr 8, s. 10–13; nr 9, s. 9–11.

Odwołanie się do poglądów Jean-Jacques’a Rousseau o poznaniu zmysłowym. Wskazano trzy typy osób uczących się: wzrokowcy, słuchowcy i kinetycy („ruchowcy”). Informacje o rozwoju mózgu dzieci i ćwiczeniach rozwijających zmysły.

[rozwój dziecka]

XCIII/55. Ż[eliszław] Grotowski, *Praca kobiet w fabryce*, „Przebudzenie” 1910, nr 9, s. 1–6; nr 10, s. 4–8; nr 11, s. 10–12; nr 12, s. 5–8.

Wskazano, iż dzieci w rodzinach proletariackich pozbawione są matczynej opieki: „Fabryka wydziera dzieciom matkę, zamienia zasadniczo stosunki między rodzicami a dziećmi!”. Podkreślono problem alkoholowy w rodzinach, niedostateczne odżywienie dzieci, brak opieki w trakcie wykonywania pracy. Zaakcentowano problem dzieci-robotników.

[macierzyństwo, przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie w rodzinie]

XCIII/56. M.Ł. [Maria Łopuszańska], *Kobieta – ogniskiem przez C. Plater-Zyberkównę (Z pogadanek dla uczennic chyliczkowskich)*, „Przebudzenie” 1910, nr 9, s. 11–12.

Książkę Cecylii Plater-Zyberkówny *Kobieta – ogniskiem. Z pogadanek do uczennic chyliczkowskich. Przez odrodzoną kobietę – odrodzenie* (Warszawa 1909) uznano za podręcznik, który matki powinny kupować córkom przed wyjściem za mąż.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

XCIII/57. Hieracium, *Luźne kartki. Zaufanie*, „Przebudzenie” 1910, nr 10, s. 10–12.

Podkreślono, że w nieelitarnych grupach społecznych dąży się do zabezpieczenia przyszłości dzieci przez ich kształcenie zawodowe. W środowiskach elitarnych rodzice zajęci własnymi sprawami nie mają czasu, by rozmawiać z dziećmi i budować ich zaufanie. Wśród inteligencji rodzice, zajęci pracą społeczną, oddają potomstwo na wychowanie bonom.

[wychowanie w rodzinie]

XCIII/58. M[aria] Łopuszańska, *O społecznych zadaniach i o potrzebie organizacji zawodowej nauczycielek*, „Przebudzenie” 1910, nr 12, s. 10–11.

Kwestie pedagogiczno-społeczne w broszurze ks. Kazimierza Zimmermanna o pracy nauczycielek.

[nauczyciel/pedagog]

XCIII/59. M[aria] Łopuszańska, *Wychowanie samego siebie*, „Przebudzenie” 1910, nr 13, s. 1–4.

Dotyczy samokształcenia – powinno ono trwać przez całe życie.

[samokształcenie/samowychowanie]

XCIII/60. M.Ł. [Maria Łopuszańska], *Rozmyślania letnie*, „Przebudzenie” 1910, nr 15, s. 5–7.

Odpooczynek mieszkańców miast na wsi. Wypoczynek młodzieży i dzieci na świeżym powietrzu.

[kontakt z przyrodą, zdrowie i higiena]

XCIII/61. Al-a., *Jeszcze o wykształceniu kobiet*, „Przebudzenie” 1910, nr 16, s. 1–4.

O kształceniu córek tzw. ekonomów i ich pomocników. O potrzebie utworzenia zakładu dla kobiet, opartego na zasadach chrześcijańskich. Nakreślenie programu nauczania i sposobów organizacji szkoły i internatu.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

XCIII/62. Maria Łopuszańska, *Nauka i życie*, „Przebudzenie” 1910, nr 16, s. 4–6; nr 17, s. 11–13; nr 18, s. 7–8.

Opis idei „settlement”. Młodzież akademicka zamieszkuje w środowisku robotników, przechodząc prawdziwy „kurs nauk społecznych”. Studenci obserwują codzienne życie, stykają się z nędzą i alkoholizmem, a także angażują w akcje społeczne na rzecz dzieci robotników.

[edukacja akademicka]

XCIII/63. Maria Romualda, *Kąpiele dla ludu*, „Przebudzenie” 1910, nr 20, s. 4–5.

O higienie wśród włościan. Postulaty dotyczące utrzymania zdrowia i czystości.

[zdrowie i higiena]

XCIII/64. C.P.Z. [Cecylia Plater-Zyberkówna], *Wypada i nie wypada*, „Przebudzenie” 1910, nr 21, s. 2–4; nr 22, s. 1–4.

O rozluźnieniu zasad moralnych wśród młodych kobiet, dorównywaniu przez nie chłopcom, jeśli chodzi o tzw. „wyszumienie się”. O swobodzie dziewcząt w sferze seksualnej, obyczajowej, społecznej, uznawanej za objaw zepsucia młodego pokolenia. O reakcji rodziców na zachowania córek. Autorka wskazała przyczyny gwałtownych reakcji młodych dziewcząt.

[wychowanie moralne]

XCIII/65. J[adwiga Szulce-]Śmiarowska, *Z higieny szkolnej*, „Przebudzenie” 1910, nr 21, s. 8–9.

Informacje o Międzynarodowym Kongresie Higieny Szkolnej w Paryżu. Reprezentanci z Królestwa wygłosili referaty: *O higienie internatów dla dziewcząt, Ogrody imienia Raua, O pedagogii w Polsce*.

[zdrowie i higiena]

XCIII/66. F.H., *W długie zimowe wieczory*, „Przebudzenie” 1910, nr 22, s. 6–7.

O konieczności produktywnego wykorzystywania przez dzieci czasu wolnego w długie zimowe wieczory. Propozycje zajęć, gier i zabaw.

[wychowanie w rodzinie, zabawy]

XCIII/67. Maria Nowakowska, *Do Matek*, „Przebudzenie” 1910, nr 22, s. 10–11.

O niemieckim zwyczaju organizacji zabaw choinkowych dla dzieci. Autorka zachęca do rezygnacji z tego typu imprez i przeznaczania zaoszczędzonych funduszy na cele dobroczynne. Podkreśla, że warto od najmłodszych lat pobudzać dzieci do ofiarności publicznej.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie w rodzinie, zabawy]

XCIII/68. M.Ł. [Maria Łopuszańska], *Recepty na szczęście*, „Przebudzenie” 1911, nr 2, s. 1–4.

O cechach dzieci i młodzieży: skromności i zarozumiałości, opisanych w książce Ellicka Morna *Zbudź się i walcz. Sztuka odnawiania duszy i ciała*, tłum. Władysław Mieczysław Kozłowski (Warszawa 1911).

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wychowanie moralne]

XCIII/69. M.Ł. [Maria Łopuszańska], *Rytmiczne oddychanie i szkoła na wolnym powietrzu*, „Przebudzenie” 1911, nr 2, s. 6–7; nr 3, s. 8–9.

Wzory medytacji i gimnastyki ze szkół francuskich. O organizacji szkół na świeżym powietrzu i ich wpływie na dzieci.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

XCIII/70. *Przeciwko epidemii samobójczej*, „Przebudzenie” 1911, nr 3, s. 1–5.

Informacje o skali zjawiska społecznego licznych samobójstw i jej przyczynach. Przemówienie o samobójstwach, wygłoszone w Katolickim Związku Kobiet Polskich.

[samobójstwa]

XCIII/71. *Zawód wychowawczy: F. Foerster*, „Przebudzenie” 1911, nr 4, s. 1–3; nr 5, s. 2–3.

O samowychowaniu wychowawców. Podkreślano oddziaływanie nauczycieli na uczniów przez własny przykład. Przekonanie, że „trzeba samemu być takim, jakim się chce dziecko czynić”.

[nauczyciel/pedagog]

XCIII/72. *Studenci krakowscy przed sądem społeczeństwa*, „Przebudzenie” 1911, nr 5, s. 9–11.

Na podstawie tekstów prasowych, m.in. artykułu Bolesława Prusa z „Tygodnika Ilustrowanego” o rozruchach na Uniwersytecie Jagiellońskim, tekstu z wileńskiego „Gońca Codziennego” o studentach z Królestwa Polskiego, publikacji Leona Biegeleisena z lwowskiego dwutygodnika „Widnokreghi”.

[edukacja akademicka]

XCIII/73. T[eresa] Prażmowska-Wołoska, *Jeszcze o samobójstwach*, „Przebudzenie” 1911, nr 6, s. 8–9.

Fragment referatu na temat przeciwdziałania samobójstwom. Ukazano w nim przykładowe działania zapobiegawcze oraz dane liczbowe dotyczących młodych samobójców.

[samobójstwa]

XCIII/74. Helena Skolimowska, *O szkołach gospodarczych dla dziewcząt wiejskich w Galicji*, „Przebudzenie” 1911, nr 8, s. 9–11.

Organizację placówek dla włościanek uznano za ważny środek do narodowego odrodzenia, wskazano, że umiejętności zdobyte przez dziewczęta służą poprawie sytuacji ekonomicznej kraju. Omówiono zadania i funkcjonowanie placówek oświatowych. Podkreślono znaczenie kursów gospodarskich.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

XCIII/75. Emilia Węsławska, *Dom i szkoła*, „Przebudzenie” 1911, nr 9, s. 3–5; nr 10, s. 5–7; nr 11, s. 5.

O relacjach między domem a szkołą. Zagadnienie omówiono na przykładzie szkół elementarnych w Anglii. Podkreślono, że szkoła i rodzina to dwie potęgi, które powinny ze sobą współdziałać.

[współpraca rodziny ze szkołą]

XCIII/76. Helena Skolimowska, *Praca u podstaw*, „Przebudzenie” 1911, nr 11, s. 11–12.

O znaczeniu szkół gospodarczych dla dziewcząt włościańskich. Informacje o kursie gospodarskim dla dziewcząt wiejskich w Żydaczowie w Galicji.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

XCIII/77. I[rena] Kosmowska, *Ruch w kierunku zakładania szkół gospodarczych*, „Przebudzenie” 1911, nr 12, s. 9–10.

Znaczenie działań zmierzających do podniesienia poziomu umysłowego i ekonomicznego włościan. Należało do nich tworzenie szkół i kursów gospodarskich, przyczyniających się do rozwoju kraju. Wskazano przykłady, m.in. Pszczelin, Sokolówek, Mirosławice, Kruzynek, Nałęczów. Podkreślono potrzebę kształcenia instruktorek szkół gospodarczych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

XCIII/78. Emilia Węśławska, *Wychowanie w Anglii*, „Przebudzenie” 1911, nr 13, s. 4–6; nr 14, s. 4–5.

Przedruk artykułu z wileńskiego „Gońca Codziennego” o zainteresowaniu władz państwowych, samorządowych i szerokiego społeczeństwa wychowaniem dzieci i młodzieży. Podkreślono znaczenie stowarzyszeń i związków, działających na rzecz młodego pokolenia. Zwrócono uwagę na kwestie wychowania dziewcząt. Ogólne informacje o sytuacji wydawnictw pedagogicznych oraz działalności towarzystw w Królestwie Polskim.

[edukacja dziewcząt i kobiet, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

XCIII/79. M.Ł. [Maria Łopuszańska], *O pedagogicznym znaczeniu medytacji. La meditazione, G. A. Colozza. Napoli*, „Przebudzenie” 1911, nr 15–16, s. 2–5; nr 17, s. 3–4; nr 18, s. 3–4.

Informacje o książce Giovanniego Antonia Colozzy *La meditazione. Appunti di psicagogia* (Napoli 1903). Wskazano, że ówczesna pedagogika nie zwracała uwagi na medytację i rozwój duchowy młodzieży. Podkreślono, że sposób organizacji zajęć w szkołach powoduje ciągle niepokój, nie poświęca się wystarczającej uwagi na rozmyślanie i kontemplację.

[rozwój dziecka, wychowanie moralne]

XCIII/80. *Ze spraw na dobie. Nasza młodzież za granicą*, „Przebudzenie” 1911, nr 15–16, s. 9–12; nr 17, s. 8–9.

Dotyczy młodzieży polskiej studiującej zagranicą, prądów umysłowych wśród niej. Informacje o uczelniach zagranicznych, warunkach przyjęć, stowarzyszeniach polskich (Belgia, Francja, Holandia, Niemcy).

[edukacja akademicka, organizacje młodzieżowe]

XCIII/81. X., *Szkoły gospodarcze nowego typu w Montesca i Rovigliano*, „Przebudzenie” 1911, nr 15–16, s. 14–16.

Omówienie włoskich przykładów szkół gospodarczych, założonych na początku XX w. Opisano organizację placówek i ich program kształcenia.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

XCIII/82. W[acław] Kneblewski, *Kobieta a idea narodowa*, „Przebudzenie” 1911, nr 19, s. 1–3.

O zmieniającym się ideale kobiety. Od matki-wychowawczynie, skoncentrowanej na ognisku domowym, po kobietę działającą w sferze publicznej.

[edukacja dziewcząt i kobiet, macierzyństwo]

XCIII/83. Emilia Węśławska, *Z Wilna*, „Przebudzenie” 1911, nr 19, s. 12–13.

O działalności w Wilnie instytucji filantropijnych i społecznych na rzecz dzieci i młodzieży.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

XCIII/84. M.Ł. [Maria Łopuszańska], *Obserwacje pedagogiczne*, „Przebudzenie” 1911, nr 20, s. 6–8.

O temacie literackim, jaki stanowi miłość młodych dziewcząt do dojrzałych mężczyzn.

[czytelnictwo, edukacja dziewcząt i kobiet]

XCIII/85. Władysław Chodecki, *Dziecko a kinematograf*, „Przebudzenie” 1911, nr 24, s. 2–4.

O konieczności dostosowania rozrywek w czasie wolnym do wieku dziecka. Przywołując argumenty prozdrowotne, uznano szkodliwość kinematografu, który wpływa na młodych ludzi przez treści i sposób ich przekazywania.

[edukacja artystyczna, wychowanie moralne, zabawy]

XCIII/86. Helena Skolimowska, *Szkoły gospodarcze dla wieśniaczek z Galicji*, „Przebudzenie” 1911, nr 24, s. 11–12.

Informacje o kursach i szkołach gospodarczych dla włościan (placówki w Pietryczach, Żydaczowie, Tłumaczu). Podkreślono potrzebę tworzenia placówek kształcących instruktorki szkół gospodarczych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

XCIII/87. Gaston Revel (cz. 1–2, 4), Gustaw Borel (cz. 3), *Związek wychowania moralnego młodzieży w Francji*, „Przebudzenie” 1912, nr 4, s. 2; nr 5, s. 4–5; nr 9, s. 3; nr 10, s. 5–6.

O powstałym w 1908 r. towarzystwie, którego celem była praca nad poziomem moralnym dzieci i młodzieży we Francji. Podejmowano m.in. działania mające na celu usunięcie spośród młodego pokolenia chorób społecznych (zbrodni, niemoralności). Dążono do ukształtowania pokolenia mającego poczucie obowiązku, silną wolę, postawy braterskie i tolerancyjne. Podkreślono znaczenie metod naukowych w doskonaleniu moralnym młodzieży. Szkoły powinny pracować nad rozwojem intelektualnym i moralnym, a nauczyciele mają być wzorem cnót.

[wychowanie moralne]

XCIII/88. *Przyszedł uniwersytet polski w Ameryce*, „Przebudzenie” 1912, nr 4, s. 6.

O postulatach Jerzego Orwicza, dotyczących utworzenia w Stanach Zjednoczonych szkoły wyższej im. Tadeusza Kościuszki.

[edukacja akademicka]

XCIII/89. Ala Rosé[-Drewnowska], *Rodzina – a społeczeństwo*, „Przebudzenie” 1912, nr 5, s. 1–2; nr 7, s. 1–2; nr 9, s. 1–2.

Znaczenie środowiska rodzinnego w życiu narodu. Wskazywano na upadek moralny rodzin. Eksponowano znaczącą rolę kobiety w wychowaniu moralnym dzieci. Omawiano temat doboru małżonków. Podkreślono konieczność podejmowania wspólnych wysiłków na rzecz budowania religijnych fundamentów rodziny i szczęścia w związku.

[rodzina, wychowanie moralne, wychowanie religijne]

XCIII/90. Ew[elina] Badowska, *Z piśmiennictwa. Zofia Przewóska-Czarnocka, „W zdrowym ciele zdrowa dusza”. Pogadanki z higieny wychowania z przedmową d-ra Roszkowskiego*, „Przebudzenie” 1912, nr 5, s. 6.

Omówienie skierowanej do matek pracy Zofii Przewóskiej-Czarnockiej. Podjęto w niej temat zdrowia dziecka: okresu niemowlęctwa, karmienia piersią, ząbkowania, żywienia, snu, ubioru, kąpieli, warunków mieszkaniowych, zabawek, hartowania ciała, spożywania alkoholu przez dzieci. Podkreślono rolę matki w wychowaniu dziecka.

[macierzyństwo, rozwój dziecka, zdrowie i higiena]

XCIII/91. Anna Opolska, *Małżeństwo przyszłości (Le couple futur) Juliusza Bois*, „Przebudzenie” 1912, nr 7, s. 4–5.

Omówienie książki Jules’a Bois *Le couple futur* (Paryż 1912), skierowanej do młodych Francuzów. Podkreślano w niej znaczącą rolę kobiety w budowaniu trwałego i szczęśliwego małżeństwa.

[rodzina]

XCIII/92. Halina Duninówna, *Hugo Kollątaj jako wychowawca*, „Przebudzenie” 1912, nr 8, s. 1–2; nr 9, s. 4–5.

Reformy Hugona Kollątaja w zakresie szkolnictwa polskiego.

[szkolnictwo]

XCIII/93. G. Chevrier, *Przygotowanie do samokształcenia przez ćwiczenia myślowe, moralne i fizyczne*, „Przebudzenie” 1912, nr 12, s. 3–4.

Samokształcenie obejmuje trzy sfery: umysłową, moralną i fizyczną. W odniesieniu do każdej podano wiek, w którym rozwój jest najsilniejszy: od 1 do 6–7 lat to wzrost fizyczny i kształtowanie się układu nerwowego, od 6–7 do 13–14 lat roku to rozwój uczuć i sfery moralnej, w wieku młodzieńczym, od 13–14 lat to rozwój umysłu. Odwołania do pedagogiki Marii Montessori.

[samokształcenie/samowychowanie, rozwój dziecka]

XCIII/94. G. Chevrier, *Podstawy wykształcenia moralnego*, „Przebudzenie” 1912, nr 20, s. 5–6; nr 21, s. 4–5.

O asymilacji i intuicji jako czynnikach poznania. O rozwoju inteligencji i moralności. Praktyczne wskazówki dla rodziców na temat wychowania moralnego.

[wychowanie moralne]

XCIII/95. Władysław Chodecki, *O samobójstwie*, „Przebudzenie” 1913, nr 1, s. 7–12.

Liczba samobójstw wśród młodzieży szkolnej wzrasta. Najwięcej przypadków ma miejsce w okresie szkoły średniej (16–19 lat). Przyczyny samobójstw i możliwe środki zaradcze.

[samobójstwa]

XCIII/96. K[azimiera] Proczkówna, *Znaczenie pedagogiki jako nauki*, „Przebudzenie” 1913, nr 2, s. 19–22.

Rozwój pedagogiki jako nauki. O relacji pomiędzy pedagogiką a psychologią.

[pedagogika naukowa]

XCIII/97. K.P. [Kazimiera Proczkówna?], *Praca dzieci na wsi*, „Przebudzenie” 1913, nr 2, s. 22–25.

Dzieci włościan angażowane są do pracy od najmłodszych lat. Dobry wpływ na dzieci (umoralniający i wychowawczy) wywiera praca umiarkowana. Negatywnie oceniono pracę zarobkową dzieci w fabrykach oraz na polu wśród dorosłych. Za najszkodliwsze zajęcie uznano pasterstwo.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie przez pracę]

XCIII/98. K.P. [Kazimiera Proczkówna?], *Dość złudzeń*, „Przebudzenie” 1913, nr 4, s. 50–52.

O niedostosowaniu działań dobroczynnych do potrzeb dzieci. Do pobudek pracy społecznej zaliczano „próżność, gonienie za popularnością, naśladowanie innych i hołdowanie modzie”.

[opieka]

XCIII/99. Jan S...ki, *Kasy oszczędności dla dzieci*, „Przebudzenie” 1913, nr 4, s. 52–54; nr 5, s. 68–70.

O cnocie oszczędności, którą rodzice powinni rozwijać w dzieciach. W nauce oszczędzania za pomocne uznano kasy oszczędnościowe dla dzieci i młodzieży. Przykłady ich działalności w Anglii, Francji, Belgii. Porady i wskazówki dotyczące sposobu organizacji i prowadzenia kas.

[wychowanie moralne]

XCIII/100. Jedna z panien, „*Nasze panny*”, „Przebudzenie” 1913, nr 5, s. 75–76.

O pracy dziewcząt w społeczeństwie, na rzecz kraju. Młode kobiety nie mogą się jej poświęcać w pełni; przyczyny upatrywano w wychowaniu przez matki skupiające się na szybkim wydaniu córek za mąż. Głos skierowany do starszego pokolenia i wychowawczyń: należy pozwolić młodym pracować, nabierać doświadczenia, nie trzeba kępować młodocianych zapałów.

[edukacja dziewcząt i kobiet, macierzyństwo]

XCIII/101. W[itold] Czeczott, *Niebezpieczne zabawy*, „Przebudzenie” 1913, nr 6, s. 85–88.

O szkodliwości gier hazardowych i ich negatywnym wpływie na moralność młodzieży. O aktywnościach, które mogą stanowić zagrożenie dla młodych. Sport jako pożyteczna aktywność i ważny czynnik zdrowia.

[wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

XCIII/102. I[rena] W[anda] Kosmowska, *Odpowiedź „jednej z panien”*, „Przebudzenie” 1913, nr 7, s. 106–108.

Odpowiedź na list (Jedna z panien, „*Nasze panny*”, „Przebudzenie” 1913, nr 5). Każde pokolenie doświadcza innych wpływów wychowawczych. Młodzież obecnie ma większą swobodę w działaniu i kształceniu się, dlatego może podejmować działania na rzecz społeczeństwa.

[aktywność młodzieży]

XCIII/103. M.W., *Próżne żale...*, „Przebudzenie” 1913, nr 8, s. 113–115.

O metodach nauczania religii w szkole początkowej i średniej. Znaczenie wychowania religijnego w środowisku rodzinnym i dobrych przykładów przekazywanych przez rodziców.

[wychowanie religijne]

XCIII/104. Kazimiera Proczkówna, *Nowe zadania towarzystw dobroczynnych*, „Przebudzenie” 1913, nr 9, s. 131–134.

Potrzeba zmiany sposobów pozyskiwania środków na działalność dobroczynną.

[opieka]

XCIII/105. F.A., *Uniwersytet katolicki w Lowanium*, „Przebudzenie” 1913, nr 11, s. 150–152.

Informacje o założeniu uczelni w Leuven, dostępnych tam fakultetach, organizacji, warunkach przyjęć. Zachęcano młodzież do wyjazdu na studia do belgijskiej uczelni.

[edukacja akademicka]

XCIII/106. Władysław Chodecki, *Jak należy prowadzić życie codzienne, aby być szczęśliwym i zdrowym*, „Przebudzenie” 1913, nr 11, s. 155–160; nr 12–13, s. 169–172.

Odczyt wygłoszony w Towarzystwie Zuppełnej Wstrzemięźliwości od Napojów Alkoholowych „Przyszłość” 15 maja 1913 r. Aby być szczęśliwym i w dobrej formie fizycznej, należy szanować siły i zdrowie od wczesnych lat. W tym celu zaleca się pewien stopień ascetyzmu w młodości. Postulat dbałości o higienę, dobrej diety, unikania przelotnych stosunków miłosnych, alkoholu i papierosów. Młodzież i dzieci potrzebują rozrywek dostosowanych do wieku oraz rozbudzenia zamięłowania do ćwiczeń fizycznych. Problem zaburzeń nerwowych. Potrzeba budzenia miłości do poezji i sztuki.

[wychowanie estetyczne, wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

XCIII/107. Ginwiłł [Edward Ligocki], *Znaczenie częstej spowiedzi w życiu młodzieży*, „Przebudzenie” 1913, nr 14–15, s. 186–189.

Sakrament pokuty uważano za środek do obrony cnoty młodych. Uznawano, że praktyki religijne kształtują w młodzieży silny chrześcijański charakter. Spowiedź uważano za przygotowanie do uczciwego życia i sposób na umoralnienie społeczeństwa. Podkreślano, że może służyć do walki ze zgorzeniem młodzieży i jej niemoralnym zachowaniem.

[wychowanie religijne]

XCIV. „Przegląd Narodowy”

Warszawa, Lwów 1908–1914

XCIV/1. A[ntoni] Sadzewicz, *Koniec strajku szkolnego w zaborze pruskim*, „Przegl. Nar.” 1908, nr 1, s. 84–88.

Okoliczności zakończenia strajku szkolnego w zaborze pruskim w 1907 r. Bezwzględność i brutalność rządu pruskiego w walce ze strajkującymi. Strajk jako oddolna inicjatywa ludu, jego rola w pogłębieniu świadomości politycznej i narodowej ludności polskiej.

[germanizacja]

XCIV/2. A[ntoni] Sadzewicz, *Szkolnictwo początkowe w centrum i na krańcach Państwa Rosyjskiego*, „Przegl. Nar.” 1908, nr 4, s. 498–500.

Prezentacja danych pochodzących z pracy Henryka Radziszewskiego *Statystyka szkolnictwa początkowego w Królestwie Polskim (rok 1903/4)* (Warszawa 1908). Informacje na temat różnic w szkolnictwie elementarnym między centrum państwa a Kresami.

[edukacja elementarna, szkolnictwo]

XCIV/3. S[tanisław] Warcholik, *Sześćdziesięciolecie ruchu narodowego na Śląsku Austriackim*, „Przegl. Nar.” 1908, nr 6, s. 734–747.

Geneza odrodzenia narodowego na Śląsku Cieszyńskim w warunkach germanizacji szkolnictwa. Znaczenie czasopism „Tygodnika Cieszyńskiego” i „Gwiazdki Cieszyńskiej” w walce o polskość Ziemi Cieszyńskiej i narodowe szkolnictwo. Rola PMS i Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego w nauczaniu języka polskiego i pielęgnowaniu rodzimych tradycji.

[germanizacja, oświata pozaszkolna]

XCIV/4. *Z ruchu oświatowego w Japonii*, „Przegl. Nar.” 1908, nr 8, s. 223–230.

Prezentacja danych dotyczących realizacji zadań związanych z oświatą przez rząd japoński. Władze rządowe jako promotor i opiekun oświaty narodowej. Pogodzenie inicjatyw prywatnych z jednolitością ogólnego planu wychowania publicznego w Japonii.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

XCIV/5. *Walory humanistyczne*, „Przegl. Nar.” 1908, nr 8, s. 247–253.

Przedruk z „Ateneum” rozprawy Tadeusza Sinki w obronie gimnazjum klasycznego i wychowania humanistycznego. Autor przedstawił argumenty przeciwników wykształcenia klasycznego, brak zrozumienia zjawisk przyrody, słabe rezultaty nauki języków klasycznych, konieczność praktycznego kierunku w wychowaniu współczesnym.

[program nauczania]

XCIV/6. R.D., *Upadek nauki*, „Przegl. Nar.” 1908, nr 9, s. 257–263.

Sytuacja uniwersytetu w Warszawie w chwili jego ponownego otwarcia. Zrusyfikowany charakter uniwersytetu, nie tylko z powodu języka wykładowego, ale także z racji kadry profesorskiej. Dotkliwy brak prowadzenia badań naukowych i życia naukowego.

[edukacja akademicka, rusyfikacja]

XCIV/7. *Program Szymona Konarskiego*, „Przegl. Nar.” 1908, nr 10, s. 433–443.

Program działań narodowych Szymona Konarskiego, którego ważnym elementem było krzewienie oświaty. Oświata obywatelska szansą na odrodzenie ojczyzny.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

XCIV/8. A[ntoni] Sądzevicz, *Szkolnictwo prywatne w Królestwie Polskim*, „Przegl. Nar.” 1908, nr 11, s. 590–595.

O obojętności narodów zamieszkujących w Cesarstwie Rosyjskim wobec Polaków walczących o polskie szkolnictwo w okresie rewolucji 1905 r. O stosunku władz carskich do powstających w Królestwie Polskim prywatnych szkół.

[szkoły prywatne]

XCIV/9. *Nie chcemy się uczyć historii!*, „Przeł. Nar.” 1908, nr 11, s. 611–613.

Przedruk z „Kuriera Warszawskiego” artykułu Władysława Mieczysława Kozłowskiego dotyczącego powodów niechętnego udziału młodzieży w kursach szkolnych z historii Polski i powszechnej.

[aktywność młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

XCIV/10. J[an] Bełcikowski, *Dwie cywilizacje*, „Przeł. Nar.” 1909, nr 5, s. 587–604.

Rozważania dotyczące początków rodziny polskiej i rodziny rosyjskiej. Przekonanie, że rodzina ma tylko wtedy dogodne warunki rozwoju, gdy możliwa jest jej stałość, wieczność i niezależność.

[rodzina]

XCIV/11. *Gimnastyka jako czynnik życia kulturalnego*, „Przeł. Nar.” 1909, nr 9, s. 374–377.

Przedruk z czasopisma „Ruch” fragmentu artykułu duńskiego lekarza Frodego Sadolina o roli gimnastyki, jako jednej z najważniejszych form wychowania fizycznego. O znaczeniu gimnastyki dla rozwoju i utrzymania kondycji zdrowotnej dzieci.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

XCIV/12. Z[ygmunt] Balicki, *Zasady wychowania narodowego*, „Przeł. Nar.” 1909, nr 10, s. 385–402.

Referat wygłoszony na Polskim Kongresie Pedagogicznym we Lwowie w listopadzie 1909 r. Nawiązanie do dorobku KEN i sformułowanie tezy, że celem wychowawców jest realizacja triady: wychowania człowieka, wychowania obywatela, wychowania narodu. Dobro narodu jako najwyższa wartość społeczna i podstawa systemu wychowawczego.

[polityka oświatowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

XCIV/13. W[iktor] Ambroziewicz, *Przyczynek do biografii „Promyka” (1875–1889 r.)*, „Przeł. Nar.” 1909, nr 12, s. 691–702.

Zarys działalności oświatowej i kulturalnej Konrada Prószyńskiego. Omówienie jego elementarzy dla ludu.

[edukacja elementarna, pomoce dydaktyczne i podręczniki]

XCIV/14. *Objaw pedagogicznego anarchizmu*, „Przeł. Nar.” 1909, nr 12, s. 750–751.

Wyniki ankiety zamieszczonej na łamach czasopisma „Wychowanie w Domu i Szkole”, przeprowadzonej z inicjatywy sekcji języka polskiego PZN i SNP. Kwestionariusz Komisji Ortograficznej, rozesłany do prywatnych zakładów naukowych polskich w Warszawie i na prowincji, dotyczący tego, jaka pisownia języka polskiego nauczana jest w szkołach.

[program nauczania, szkoły prywatne]

XCIV/15. R[oman] Dmowski, *Wysztalcenie praktyczne w szkole średniej*, „Przegl. Nar.” 1910, nr 1, s. 5–14.

Postulaty dotyczące szkół średnich i ich roli nie tylko w przygotowaniu do podjęcia studiów wyższych, ale także rozwijaniu wśród uczniów kompetencji zawodowych. Krytyka strategii pedagogicznej szkół prywatnych, powstałych po rewolucji 1905 r., które poza polskim językiem wykładowym w nauczaniu większości przedmiotów zachowały model rosyjskiej edukacji.

[program nauczania, szkoły średnie]

XCIV/16. *Słowa i życie*, „Przegl. Nar.” 1910, nr 2, s. 239–241.

Przedruk artykułu T. Krakowskiej, opublikowanego w „Wychowaniu w Domu i Szkole”, w którym podjęto problem rozbieżności między głoszonymi przez wychowawców zasadami aksjologicznymi a wymaganiami stawianymi dziecku w praktyce oddziaływań pedagogicznych.

[metody wychowania, pedagogika naukowa]

XCIV/17. F[ranciszek] Bujak, *Szkolnictwo przemysłowe w Galicji*, „Przegl. Nar.” 1910, nr 4, s. 394–416.

Konieczność kształcenia kadr niższego szczebla produkcji (czeladników, majstrów, werkmistrzów) dla nowoczesnych zakładów przemysłowych. Zaprezentowano działające w Galicji szkoły zawodowe przygotowujące do wykonywania różnych zawodów: niższe szkoły przemysłowe, tzw. szkoły uzupełniające oraz kursy dla majstrów.

[edukacja zawodowa]

XCIV/18. L[ucjan] Zarzecki, *Szkice wychowawcze*, „Przegl. Nar.” 1910, nr 6, s. 705–714; nr 9, s. 349–360.

Omówienie, z wykorzystaniem aparatu pojęciowego pedagogiki i psychologii, problemów wychowania i nauczania. Przedstawiono kwestie zainteresowań, procesów psychicznych, wychowania narodowego, przymusu, swobody, intelektualizmu dydaktycznego, werbalizmu w nauczaniu, pragmatyzmu pedagogicznego, „szkoły pracy”, metod nauczania i ich rodzajów, szkoły realnej, szkoły zawodowej, wychowania przedszkolnego.

[metody nauczania, metody wychowania, pedagogika naukowa]

XCIV/19. A[leksander] Kraushar, *Sprawa studenta Benedykta Kalinowskiego. Kartka z dziejów stowarzyszeń tajnych w Polsce w latach 1821–1825. (Ze źródła archiwalnego)*, „Przegl. Nar.” 1910, nr 7, s. 33–63.

Sprawa Benedykta Kalinowskiego, byłego słuchacza uniwersytetów: warszawskiego, krakowskiego, wrocławskiego, heidelberskiego oraz innych niemieckich i szwajcarskich, jednego z licznych ofiar prześladowania młodzieży uniwersyteckiej i uczniów szkół średnich w Królestwie Kongresowym i na Litwie.

[aktywność młodzieży, rusyfikacja]

XCIV/20. *Z rozmyślań wigilijnych*, „Przeł. Nar.” 1911, nr 1, s. 114–118.

Przedruk fragmentu i omówienie artykułu Zygmunta Wasilewskiego ze „Słowa Polskiego” o życiu duchowym młodzieży oraz konieczności zwracania uwagi na treści wychowania i kształcenia.

[aktywność młodzieży, program nauczania]

XCIV/21. S[tanisław] Kozicki, *Zaburzenia na uniwersytecie krakowskim*, „Przeł. Nar.” 1911, nr 2, s. 238–240.

Zaburzenia na uniwersytecie krakowskim jako przejaw relacji wśród młodzieży. Wystąpienie młodzieży przeciwko senatowi uczelni i domaganie się przez nią powołania nowych katedr i obsadzenia ich doświadczonymi badaczami. Przeniesienie haseł „walki klas” do przestrzeni uniwersytetu.

[aktywność młodzieży, różnice międzypokoleniowe]

XCIV/22. Nie-pedagog, *Wykształcenie polskie*, „Przeł. Nar.” 1911, nr 3, s. 257–262.

Kształcząca i wychowawcza rola polskiej szkoły w Królestwie Kongresowym. Szkoły prywatne jako zdobycz rewolucji 1905 r. Zasadą szkół było nauczanie języka i historii literatury polskiej, słabością – brak historii i geografii ziem polskich w programie kształcenia na skutek zarządzeń władz zaborczych.

[szkoły prywatne]

XCIV/23. S[tanisław] Kozicki, *Germanizacja przez kościół*, „Przeł. Nar.” 1911, nr 3, s. 365–367.

Działania rządu pruskiego, który rozumiejąc rolę Kościoła katolickiego w życiu polskiego społeczeństwa, wykorzystuje go do celów germanizacyjnych.

[germanizacja]

XCIV/24. W[ładysław] Skup, *Kuratoria Generalna a szkoły średnie w Królestwie Polskim przed 1831*, „Przeł. Nar.” 1911, nr 4, s. 479–491.

Dzieje powstałej w 1823 r. Kuratorii Generalnej jako centralnej władzy edukacyjnej, która miała pieczę nad całym szkolnictwem w Królestwie Polskim i de facto działała równolegle z Komisją Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

[polityka oświatowa]

XCIV/25. Jg. Baliński, *Antagonizm klasowy między młodszym a starszym pokoleniem*, „Przeł. Nar.” 1911, nr 4, s. 385–393.

Rola młodzieży, która kończy szkołę, zaczyna pracę zawodową i samodzielne życie, w spełnianiu powinności względem siebie, swojego narodu i ludzkości. Zakończenie edukacji i rozpoczęcie dorosłości jako ważny moment dla młodego pokolenia, rodziny

i całego społeczeństwa. Młodzież jako szczególnie ważna grupa w narodzie, od której zależy powodzenie idei i przekazywanie ich następnym pokoleniom. Postęp i harmonia bytu społecznego rezultatem wzajemnych relacji młodszych i starszych generacji.

[aktywność młodzieży, różnice międzypokoleniowe]

XCIV/26. *Z prasy*, „Przegl. Nar.” 1911, nr 5, s. 637–638.

Fragmety i omówienie artykułu *Wśród młodzieży* opublikowanego w „Gazecie Warszawskiej” o stopniowej rezygnacji młodzieży galicyjskiej z czynnego udziału w życiu politycznym.

[aktywność młodzieży]

XCIV/27. S[tanisław] Kozicki, *Sprawa szkolna w Królestwie Polskim*, „Przegl. Nar.” 1911, nr 6, s. 745–747.

Uchwała zjazdu Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego w sprawie szkolnictwa w Królestwie Polskim. Postulaty reform szkół rządowych, które nie odpowiadają potrzebom społeczeństwa. Apel do rodziców, aby posyłali dzieci do polskich szkół średnich. Podkreślenie szkodliwości dyskryminowania uczniów szkół rządowych.

[szkolnictwo, szkoły średnie]

XCIV/28. S[tanisław] Kozicki, *Opinia wobec stronnictwa d.-n. o sprawie szkolnej*, „Przegl. Nar.” 1911, nr 7, s. 87–93.

Opinie o uchwale Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego dotyczącej stosunku tej partii do szkół rosyjskich i do polskiej młodzieży kształcącej się w tych szkołach. Przedstawienie stanowiska „Kuriera Warszawskiego” i „Gazety Warszawskiej” wobec tej uchwały.

[aktywność młodzieży, szkoły średnie]

XCIV/29. *Materiały do historii wychowania i oświaty w Polsce*, „Przegl. Nar.” 1911, nr 11, s. 578–608.

Projekt pochodzący ze zbiorów Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, opracowany przez Wojciecha Gutkowskiego. Projekt dotyczy utworzenia w Warszawie Liceum Żeńskiego.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

XCIV/30. *Za gwiazdą*, „Przegl. Nar.” 1911, nr 12, s. 729–732.

Przedruk i omówienie fragmentu artykułu Zygmunta Wasilewskiego ze „Słowa Polskiego”, dotyczącego fałszywego postrzegania i pojmowania przez społeczeństwo ideałów narodowych, zwłaszcza przez młode pokolenie Polaków.

[aktywność młodzieży]

XCIV/31. *Nasza młodzież*, „Przegl. Nar.” 1912, nr 1, s. 106–107.

Fragmety artykułu opublikowanego na łamach „Myśli Niepodległej”. Stosunek młodzieży wobec ideałów, brak refleksji dotyczącej własnej roli w społeczeństwie.

[aktywność młodzieży]

XCIV/32. K.Ż., *Z listów do przyjaciela*, „Przegl. Nar.” 1912, nr 4, s. 399–409; nr 11, s. 491–506.

Wspomnienia z czasów edukacji w gimnazjum i kształcenia na Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim w okresie nadzorowania oświaty przez Aleksandra Apuchtina, spisane w formie korespondencji do kolegi z ławy szkolnej. Opowieść o rozdźwiękach między młodzieńczymi ideałami a realiami życia codziennego. Stronnictwo Demokratyczno-Narodowe a młodzież i jej aktywność polityczna.

[aktywność młodzieży, relacje koleżeńskie, szkoły średnie]

XCIV/33. *Z wychowania domowego*, „Przegl. Nar.” 1912, nr 5, s. 548–552.

Przedruk artykułu Anny Grudzińskiej z „Głosu Warszawskiego”, która nie zgadza się z twierdzeniem, że szkoła i warunki życia odgrywają najważniejszą rolę w wychowaniu dziecka. Powołując się m.in. na poglądy Jana Henryka Pestalozziego i Gustava Le Bon, stwierdziła, że charakter człowieka zależy od wpływów domu rodzinnego, a przede wszystkim matki, która już niemowlęciu wpaja określony sposób postrzegania świata i utrwała oczekiwane zasady postępowania.

[macierzyństwo, rozwój dziecka, wychowanie w rodzinie]

XCIV/34. *Narodowiec, Polityka nowoczesna i nasze zacofanie*, „Przegl. Nar.” 1912, nr 6, s. 561–576.

O braku zaangażowania społeczeństwa Królestwa Polskiego w działalność polityczną. O podobnych postawach młodzieży, która nie jest aktywna w życiu publicznym i nie troszczy się o rozwój myśli narodowej i odrodzenie narodowej energii.

[aktywność młodzieży]

XCIV/35. *Młodzież a polityka narodowa*, „Przegl. Nar.” 1912, nr 6, s. 649–657.

Przedruk z „Głosu Warszawskiego” fragmentów cyklu artykułów *Patriotyzm młodzieży*, w których dokonano psychologicznej analizy postaw młodego pokolenia, w tym jego specyficznego rozumienia przywiązania i miłości do ojczyzny.

[aktywność młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

XCIV/36. Z[ygmunt] Balicki, *Kształcenie charakteru*, „Przegl. Nar.” 1912, nr 12, s. 567–584.

Wyjaśnienie pojęcia charakteru oraz środowiskowych uwarunkowań jego kształtowania. Rola rodziny, szkoły, otoczenia rówieśniczego w wychowaniu i socjalizacji młodych ludzi.

Związki i zależności między kształceniem umysłu a modelowaniem charakteru człowieka. Analiza skuteczności różnych metod oddziaływań w procesie wychowawczym. Państwo jako najważniejsza forma organizacji społeczeństwa i jego znaczenie w wychowaniu obywateli.

[metody wychowania, psychologia dzieci i młodzieży, wychowanie moralne]

XCIV/37. J[an] Zywar, *Skauting polski wobec wyzwań wychowania narodowego*, „Przegl. Nar.” 1912, nr 12, s. 609–621.

Skauting jako oryginalny system wychowania zakładający całościowy i równomierny rozwój sfery fizycznej i moralnej człowieka. Znaczenie skautingu jako elementu wychowania pozaszkolnego w kształtowaniu silnego i niezłomnego charakteru jednostki. O potrzebie współdziałania ze szkołą. Nadanie odpowiedniego kierunku ideowego ćwiczeniom skautowym może wywołać u młodzieży trwałą postawę służby narodowi polskiemu.

[aktywność młodzieży, skauting]

XCIV/38. *Interpelacja Koła Polskiego o szkoły prywatne w Królestwie*, „Przegl. Nar.” 1913, nr 6, s. 589–615.

O zapytaniu skierowanym do rosyjskiej Dumy Państwowej przez Koło Polskie w sprawie szkół z polskim językiem wykładowym w Królestwie Kongresowym, których funkcjonowanie jest utrudnione na skutek samowolnych lub bezprawnych decyzji lokalnych władz.

[polityka oświatowa]

XCIV/39. P[rzemysław?] Mączewski, *Walka o język polski w kościele i wykładzie religii*, „Przegl. Nar.” 1914, nr 5, s. 540–541.

Polityka bezwzględnej wyniszczenia Polaków w zaborze pruskim, zainicjowana przez rząd i hakatystów. Powszechność takiej postawy w społeczeństwie niemieckim. Prześladowania polskiego duchowieństwa, odmawianie dzieciom polskim prawa do Komunii Świętej, wprowadzenie nauki religii w języku niemieckim.

[germanizacja]

XCIV/40. L[ucjan] Zarzecki, *O kształceniu charakteru*, „Przegl. Nar.” 1914, nr 7, s. 8–34.

Omówienie dwóch teorii charakteru: fizjologicznej i psychologicznej. Wykazanie różnic między pojęciem charakteru i temperamentu. Warunki kształtowania cech charakteru jednostki.

[psychologia dzieci i młodzieży, wychowanie moralne]

XCIV/41. P[rzemysław?] Mączewski, *Ustawa o szkołach prywatnych*, „Przegl. Nar.” 1914, nr 7, s. 93–97.

Geneza i uchwalenie ustawy dotyczącej szkolnictwa prywatnego w Cesarstwie Rosyjskim. Przepisy nowego prawa miały zastąpić tymczasowe regulacje legislacyjne z 1905 r.,

które w praktyce były na tyle elastyczne, że władze oświatowe utrudniały normalne funkcjonowanie szkół prywatnych w Królestwie Polskim. Wskazanie braków formalnych nowej ustawy, która nie w pełni wyeliminowała samowładztwo władz rządowych.

[polityka oświatowa]

XCV. „Przegląd Polski”

Warszawa 1906

tytuł poprz. CXLIX. „Zorza”

tytuł nast. CLI. „Zorza Warszawska”

XCV/1. M[aksymilian] Malinowski, *W Kruszyńku*, „Przegl. Pol.” 1906, nr 2, s. 32–34.

O rozwijaniu nowych umiejętności i wiedzy praktycznej u dziewcząt włościańskich w szkołach gospodarskich. Zarys programu nauczania.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

XCV/2. Chłop, *Pierwsze nasze spółki rolnicze kobiece*, „Przegl. Pol.” 1906, nr 6, s. 127–129.

O zrzeszaniu się kobiet włościańskich. Cel kółek to podniesienie poziomu oświaty i moralności oraz poprawa zdrowia. Opisano problematykę spotkań i podano przykłady działających organizacji.

[macierzyństwo, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

XCV/3. M[aksymilian] Malinowski, *Towarzystwo przyjaciół dzieci*, „Przegl. Pol.” 1906, nr 7, s. 160–161.

Młode pokolenie jest przyszłością narodu, dlatego ważny jest jego rozwój umysłowy. O dostępie dzieci z miast i wsi do organizacji społecznych.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, oświata ludowa]

XCV/4. Wojciech Wiącek, *Biedne te dziewczyny nasze!*, „Przegl. Pol.” 1906, nr 12, s. 273–274.

O warunkach wychowania dzieci na wsi. Od urodzenia młodszym rodzeństwem zajmuje się starsze, także nieletnie. O potrzebie zakładania ochronek.

[ochronki, wychowanie w rodzinie]

XCV/5. M[aksymilian] Malinowski, *A teraz co nam jest potrzebne?*, „Przegl. Pol.” 1906, nr 14, s. 313–315.

Potrzeba tworzenia towarzystw krzewienia wiedzy na tematy społeczne i rolnicze wśród drobnych rolników Królestwa Polskiego. Jako niezbędne zadania wymieniono współdziałanie przy zakładaniu szkół rolniczych i rolniczo-ogrodniczych oraz organizację pogadanek, odczytów z pokazami, wystaw, czytelni wiejskich i krótkoterminowych kursów: rolnictwa, ogrodnictwa, mleczarstwa, pszczelarstwa.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

XCV/6. M[aksymilian] Malinowski, *Sokoły*, „Przegl. Pol.” 1906, nr 17, s. 390–391.

Informacje o Towarzystwie Gimnastycznym „Sokół”, o powstaniu organizacji w Czechach, powołaniu kółek w Galicji, w Księstwie Poznańskim. Odnotowano kółka działające w Królestwie Polskim (gniazdo w Rzeczycy pod Rawą).

[organizacje młodzieżowe]

XCV/7. *O wolność oświecenia*, „Przegl. Pol.” 1906, nr 20, s. 458–459.

Przedruk fragmentu korespondencji Bolesława Skirmunta, dotyczącej problemów oświaty ludowej. O poprawę sytuacji szkół polskich w Królestwie Polskim starał się ks. Jan Gralewski. Przedruk fragmentu interpelacji zgłoszonej do Dumy.

[oświata ludowa]

XCV/8. *O szkołę polską. Mowa ks. Gralewskiego wygłoszona dnia 18-go czerwca r.b.*, „Przegl. Pol.” 1906, nr 22, s. 493–494.

O sytuacji szkół ludowych w Królestwie Polskim. Działania rusyfikacyjne w placówkach. Konsekwencje prowadzenia nielegalnych działań oświatowych.

[oświata ludowa, rusyfikacja]

XCV/9. M.M. [Maksymilian Malinowski], *Otwarcie Sokola*, „Przegl. Pol.” 1906, nr 23, s. 514–515.

Otwarcie pierwszego gniazda Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Warszawie. Przedruk fragmentów odezwy Klemensa Starzyńskiego oraz przemówienia Jakuba K. Jasińskiego do młodzieży. O konieczności prowadzenia edukacji obywatelskiej.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

XCV/10. Pisarz Zorzy, *Sami sobie!*, „Przegl. Pol.” 1906, nr 29, s. 635–636.

O zaangażowaniu społeczeństwa w organizację oświaty w Czechach. Postulowano naśladowanie tych wzorów i zakładanie w Królestwie Polskim kółek Macierzy, kółek rolniczych, szkół, czytelni, ochronek dla dzieci. Podkreślono potrzebę wsparcia organizacyjnego i finansowego oświaty włościan.

[organizacje oświatowe i oświatowo-kulturalne, oświata ludowa]

XCVI. „Przegląd Powszechny”

Warszawa 1905

XCVI/1. Wł[adysław] Renard [Szymon Czarnocki], *Z literatury egzotycznej*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 1, s. 21–22.

O prądach w ówczesnej literaturze japońskiej. Przykłady dzieł chętnie czytanych przez młodzież.

[czytelnictwo]

XCVI/2. *Zwierciadło życia społecznego*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 2, s. 49–53.

Wśród licznych tematów dotyczących sytuacji społecznej Królestwa Polskiego przedstawiono kwestie oświatowe. Podkreślono konieczność nauki czytania i pisania, dzięki której może zostać podniesiony poziom umysłowy społeczeństwa. Wzmianka o działaniach sekcji rzemieślniczej.

[edukacja elementarna, oświata ludowa]

XCVI/3. Z.G., *Listy ze Szwajcarii*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 2, s. 70–71.

Informacje o postępie społeczno-politycznym w Szwajcarii (komunikacja, czasopiśmiennictwo, sztuka, literatura). Przedstawienie systemu nauczania publicznego, opis systemu szkolnego w różnych kantonach, nauczania ludowego, wydatków na uczniów.

[szkolnictwo]

XCVI/4. Władysław Chodecki, *Szkice z higieny. Jak się należy odżywiać?*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 3, s. 102–104.

O znaczeniu prawidłowego odżywiania i potrzebie racjonalnego żywienia dzieci uczęszczających do szkół. Porady dotyczące zbilansowanej diety i posiłków.

[zdrowie i higiena]

XCVI/5. *Zwierciadło życia społecznego*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 4–5, s. 130.

Wśród licznych tematów odnoszących się do sytuacji społecznej Królestwa Polskiego przywołano informacje z „Gazety Polskiej”, dotyczące zasobów czytelni Biblioteki Uniwersyteckiej. Podano tematykę książek i języki wydań.

[czytelnictwo, edukacja akademicka]

XCVI/6. *Szkoły w lesie*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 4–5, s. 149–150.

Odwwołanie do myśli pedagogicznej Jana Jakuba Rousseau, Jana Henryka Pestalozziego i Fryderyka Wilhelma Froebela. Postulaty dotyczące tworzenia placówek dla dzieci chorych i słabych w otoczeniu przyrody. Wskazanie przykładów zachodnioeuropejskich,

informacje o programach placówek, ich organizacji, wyposażeniu. Wzmianka o związkach młodzieżowych, prowadzących działania na rzecz ochrony zwierząt.

[aktywność młodzieży, kontakt z przyrodą, szkolnictwo]

XCVI/7. *Zwierzciadło życia społecznego*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 7–8, s. 210–211.

Wśród licznych tematów odnoszących się do sytuacji społecznej Królestwa Polskiego przedstawiono pomysł połączenia uprawy roślin lekarskich z pracą społeczną ochron wiejskich. Wskazano potrzeby związane z przygotowaniem kursów botaniczno-ogrodniczych dla ochroniarek. Informacje z odczytu Władysława Starkiewicza w WTH o ochronach wiejskich.

[edukacja dziewcząt i kobiet, ochronki]

XCVI/8. Brewis, *Ubezpieczenie robotników państwowych*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 9, s. 253–255.

W tekście znajduje się wzmianka o przepisach rosyjskiego prawa fabrycznego, dotyczących pracy kobiet i małoletnich.

[prawa dziecka]

XCVI/9. *Zwierzciadło życia społecznego*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 9, s. 249–251.

Wśród licznych tematów odnoszących się do sytuacji społecznej Królestwa Polskiego wspomniano o potrzebie reformy praktycznego i teoretycznego kształcenia aptekarzy.

[edukacja zawodowa]

XCVI/10. Bolesław Biernacki, *O wykształceniu bezpłatnym (w Prusach)*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 10, s. 289–290.

W Prusach dzieci rozpoczynają edukację szkolną od 5–6 roku życia i przechodzą przez trzy szczeble edukacji: niższy, średni, wyższy. Opis przedmiotów, realizowanych na każdym z poziomów. Dane statystyczne dotyczące dzieci w wieku szkolnym. O wydatkach na edukację.

[szkolnictwo]

XCVI/11. *Zwierzciadło życia społecznego*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 11, s. 305–312.

Wśród licznych tematów odnoszących się do sytuacji społecznej Królestwa Polskiego wspomniano o potrzebie organizacji ogródków rzemieślniczych. Wraz z ogrodami im. Wilhelma Ellisa Raua, Instytutem Higieny Dziecięcej im. barona Lenvala i koloniami letnimi dla dzieci miejskich podniosłyby one poziom higieny mieszkańców miast.

[zdrowie i higiena]

XCVI/12. *Zwierciadło życia społecznego*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 12, s. 345–349.

Wśród licznych tematów odnoszących się do sytuacji społecznej Królestwa Polskiego wspomniano o publikacji Anny Grudzińskiej w „Nowym Słowie” (nr 5 i 6). Zawiera ona kwestionariusz dotyczący macierzyństwa, głównie porodu i okresu karmienia.

[macierzyństwo, zdrowie i higiena]

XCVI/13. *Wywiad u ministra oświaty*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 14, s. 422–423.

Informacje o reformie szkół polskich i potrzebie wznowienia zajęć w placówkach edukacyjnych.

[szkolnictwo]

XCVI/14. *Wykształcenie narodowe w Japonii*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 15, s. 467–468.

Obraz stanu szkolnictwa w Japonii. Omówiono funkcjonowanie departamentu szkolnictwa, program szkoły elementarnej, koszty utrzymania placówek i statystyki dotyczące uczniów.

[szkolnictwo]

XCVI/15. Nul, *Co jest najpilniejsze*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 17, s. 517–519; nr 22, s. 677–678.

O reformach związanych z wprowadzeniem języka polskiego do szkół Królestwa Polskiego.

[język i autonomia narodowa w edukacji, oświata ludowa]

XCVI/16. Lambda, *Ochronki wiejskie*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 18, s. 573–575.

Przywołanie zagranicznych wzorów funkcjonowania opieki instytucjonalnej nad dziećmi. Przedstawienie postaci Augusta Cieszkowskiego – propagatora zakładania ochronek na terenach wiejskich. Wskazanie przyczyn niskiego poziomu opieki nad dziećmi (za Ludwikiem Górskim). Wskazówki dotyczące zakładania i funkcjonowania ochronek wiejskich.

[ochronki]

XCVI/17. *Imienny ukaz najwyższy do Senatu Rządzącego o umocnieniu zasad tolerancji*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 18, s. 561–562.

W ukazie cara Mikołaja z 17(30) kwietnia 1905 r. uwzględniono temat wyznania dzieci w rodzinach, w których rodzic lub rodzice zmieniają wiarę, a także chrztu „podrzutków i dzieci rodziców niewiadomych”, przysposobionych w rodzinach chrześcijańskich.

[wychowanie religijne]

XCVI/18. M[ieczysław] Offmański, *Popularyzowanie wiedzy*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 19, s. 594–595.

Działalność Uniwersytetu Ludowego im. Adama Mickiewicza oraz innych instytucji (m.in. TSL, TOL), które przyczyniają się do popularyzowania wiedzy i zwalczania analfabetyzmu w Galicji. Informacje o zorganizowanych wykładach. Opis działalności TSL w Galicji.

[analfabetyzm, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

XCVI/19. *Odezwa Organizacyjnego i Wykonawczego Komitetu X-go międzynarodowego Kongresu w sprawie zwalczania alkoholizmu, który się odbędzie w Budapeszcie od 11 do 16 września 1905 r.*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 19, s. 603–605.

Zapowiedź wydarzeń kongresowych i tematyki wystąpień na kongresie. Wśród uwzględnionych w programie zagadnień wymieniono poparcie walki z alkoholizmem przez wychowanie w domu i szkole.

[wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

XCVI/20. Jan Augustynowicz, *Z bagna*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 22, s. 669–674.

Problematyka prostytutki, „handlu żywym towarem”, funkcjonowania lupanarów w Królestwie Polskim. Informacje o działalności sutenerów. Nierząd dziewcząt i chłopców.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

XCVI/21. *Zwierciadło życia społecznego*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 22, s. 674–676.

Wśród licznych tematów odnoszących się do sytuacji społecznej Królestwa Polskiego wspomniano o uldze na bilety wstępu do Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych dla uczącej się młodzieży.

[edukacja artystyczna, wychowanie estetyczne]

XCVI/22. Nul, *Mój kącik*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 23, s. 705–706.

O urządzaniu szkół z wykładowym językiem polskim, zgodnych z przepisami i wskazówkami Ministerstwa Oświaty, a zarazem adekwatnych do potrzeb społeczeństwa i warunków ekonomicznych.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

XCVI/23. *Zwierciadło życia społecznego*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 24, s. 727–731.

Wśród licznych tematów odnoszących się do sytuacji społecznej Królestwa Polskiego wspomniano m.in. o niskim poziomie kształcenia muzycznego młodzieży w niektórych placówkach.

[edukacja artystyczna]

XCVI/24. *Zwierciadło życia społecznego*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 29, s. 857–858.

Wśród licznych tematów odnoszących się do sytuacji społecznej Królestwa Polskiego przywołano informację ze „Słowa” (nr 173) o spotkaniu w sprawie zamknięcia szkół

polskich. Podkreślono konieczność starań o polską szkołę narodową. Głos w tej sprawie zabrali: Adolf Peplowski, Szymon Askenazy, hr. Maurycy Zamoyski, czytano także wypowiedzi Henryka Sienkiewicza, Ludwika Górskiego, Aleksandra Rembowskiego.

[szkolnictwo]

XCVI/25. *Zwierzciadło życia społecznego*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 32, s. 929–932.

Wśród licznych tematów odnoszących się do sytuacji społecznej Królestwa Polskiego przedstawiono poglądy, wyrażone na łamach „Kuriera Warszawskiego”, dotyczące nauki przedmiotów ścisłych w języku rosyjskim. Podkreślono znaczenie prowadzenia zajęć w języku polskim.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

XCVI/26. Józefa Wynder, *Zwierzciadło życia społecznego*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 33, s. 953–954.

Samobójstwa dziewcząt łączono z ich problemami uczuciowymi. Podkreślono konieczność zwalczania demoralizującego wpływu mężczyzn.

[samobójstwa]

XCVI/27. Zygmunt Dąbrowa-Szremonicz, *Jeszcze słów kilka w sprawie mleka*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 33, s. 964–966.

Rozważania na temat żywienia dzieci. Omówienie właściwości preparatu Nestlé i świeżego mleka zwierzęcego.

[zdrowie i higiena]

XCVI/28. Nul, *Sprawa szkolna*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 34, s. 977–978.

Problemy zakładania szkół z wykładowym językiem polskim. Propozycje dotyczące edukacji szkolnej dla różnych grup społecznych.

[edukacja elementarna, język i autonomia narodowa w edukacji, szkoły średnie]

XCVI/29. *Nauczanie w języku polskim*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 34, s. 993–997.

Spis podręczników szkolnych z języka polskiego, historii Polski, historii powszechnej, języka niemieckiego, języka łacińskiego, matematyki, nauk przyrodniczych, geografii, kosmografii.

[nauka języków obcych, pomoce dydaktyczne i podręczniki]

XCVI/30. *Zwierzciadło życia społecznego*, „Przeł. Pow.” 1905, nr 37, s. 1043–1044.

Wśród licznych tematów odnoszących się do sytuacji społecznej Królestwa Polskiego wspomniano szkoły dla dzieci niższej służby Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej. Podniesiono kwestie organizacji i finansowania placówki.

[edukacja elementarna, szkoły średnie]

XCVI/31. Ignacy Chabielski, *O księżnicę publiczną*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 38, s. 1067–1068; nr 39, s. 1094–1095; nr 43, s. 1186–1188.

Funkcjonowanie biblioteki publicznej przy Uniwersytecie Warszawskim. Podkreślono konieczność tworzenia czytelni i bibliotek, służących samokształceniu.

[biblioteki i czytelnie, edukacja akademicka, samokształcenie/samowychowanie]

XCVI/32. Ignacy Chabielski, *Sprawy wszechnicy Warszawskiej (Wywiad u rektora p. Karskiego)*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 40, s. 1106–1107; nr 41, s. 1132–1134.

Wywiad z Jefimem Karskim, rektorem Uniwersytetu Warszawskiego, dotyczący m.in. katedr języka polskiego, historii, literatury i prawa polskiego, nauczających w języku polskim. Poruszono kwestie organizowania przez studentów wieców i funkcjonowania organizacji studenckich.

[edukacja akademicka]

XCVI/33. *Sprawy uniwersyteckie w Cesarstwie*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 41, s. 1134–1136.

Prezentacja działań reformatorskich na uczelniach w Rosji. Studenci otrzymali swobodę zebrań, wieców i związków. Wspomniano o sytuacji na uniwersytecie w Moskwie.

[edukacja akademicka, organizacje młodzieżowe]

XCVI/34. Ignacy Chabielski, *Sprawy Politechniki Warszawskiej (Wywiad u dyr. Lagorio)*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 42, s. 1158–1160.

Wywiad z Aleksandrem Lagorio, dyrektorem Warszawskiego Instytutu Politechnicznego. Omówiono w nim m.in. postulaty dotyczące reorganizacji zakładów naukowych, żądania studentów związane z organizacją zajęć. W podsumowaniu rozmowy czytamy: „Zwróćcie nam uczelnię polską, wyodrębnioną od działań politycznych, dajcie nam wolność krzewienia wiedzy w naszym ojczyństwie w naszym ojczystym języku!”

[edukacja akademicka, język i autonomia narodowa w edukacji]

XCVI/35. *O szkolnictwo polskie na Śląsku Cieszyńskim*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 42, s. 1162–1164.

O działalności PMS w Księstwie Cieszyńskim, m.in. o zakładaniu i utrzymywaniu szkół średnich, fachowych, ludowych i ochronek z językiem wykładowym polskim we wsiach i miasteczkach.

[język i autonomia narodowa w edukacji, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

XCVI/36. Junior, *Wykłady polskie na wszechnicy warszawskiej (Wywiad u prof. T. Wierzbowskiego)*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 43, s. 1192–1193.

Wywiad z prof. Teodorem Wierzbowskim na temat organizacji wykładów w języku polskim, mianowania wykładowców oraz uczęszczania Rosjan na zajęcia.

[edukacja akademicka, język i autonomia narodowa w edukacji]

XCVI/37. Stanisław Krauz, *I Zjazd kobiet polskich w Krakowie*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 43, s. 1193–1194.

W omówieniu zjazdu poinformowano o prelegentach i podjętych przez nich tematach. Między innymi Kazimiera Bujwidowa mówiła o reformach wychowawczych, Iza Moszczeńska o koedukacji, Maria Turzyma o ekonomicznych przyczynach handlu dziewczętami.

[koedukacja, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

XCVI/38. *Program partii konstytucyjno-demokratycznej*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 48, s. 1263–1264.

Postulaty dotyczące szkolnictwa i oświaty narodowej, która powinna być zorganizowana na zasadach swobody, demokratyzacji i decentralizacji.

[szkolnictwo]

XCVI/39. Edward Dutlinger, *Ostrze niemieckie*, „Przegl. Pow.” 1905, nr 49, s. 1269–1271.

O działaniach germanizacyjnych władz pruskich. Przytoczono pogląd, że szkoły powinny być przeznaczone przede wszystkim dla Niemców, a polskie dzieci mogą być do nich przyjmowane tylko wtedy, gdy władają językiem niemieckim, a ich rodzice dowiodą, iż nie są wrogami Niemców.

[germanizacja]

XCVII. „Przegląd Społeczny”

Warszawa 1906–1907

tytuł nast. CV. „Społeczeństwo”

XCVII/1. Janusz Korczak, *Szczęście dzieci*, „Przegl. Społ.” 1906, nr 1, s. 4–5.

Rozważania Janusza Korczaka na temat odczuwania szczęścia przez dzieci. Szczęście to nie tylko zabezpieczanie ich potrzeb życiowych. Dorośli powinni spojrzeć na stan psychiczny najmłodszego pokolenia. Mylne przekonanie, że dziecko zadbane i nakarmione jest w pełni szczęśliwe.

[psychologia dzieci i młodzieży]

XCVII/2. Stanisław Brzozowski, *Janusz Korczak*, „Przegl. Społ.” 1906, nr 7, s. 79–80.

Dziecięcy bohaterowie prozy Janusza Korczaka. Dzieci zaniedbane, ubogie, wymagające wsparcia i pomocy. Ocena działań filantropijnych.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

XCVII/3. Feliks Honowski, *Zakusy reakcyjne wśród prefektów szkolnych*, „Przegl. Społ.” 1906, nr 9, s. 110–111.

Dotyczy zjazdu księży prefektów w maju 1906 r. w Częstochowie, na którym omawiano reformę nauki religii w szkołach. Informacje o postanowieniach prefektów dotyczących dostosowania wiedzy religijnej do rozwoju umysłowego uczniów i podniesienia poziom wykształcenia religijnego. Krytyczne stanowisko „Przeglądu Społecznego” wobec tych zmian.

[wychowanie religijne]

XCVII/4. E.S., *Ze sztuki. Druga doroczna wystawa Warszawskiej Szkoły Sztuk Pięknych*, „Przegl. Społ.” 1906, nr 15, s. 190–191.

O wystawie obrazów i rzeźb w Warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych zorganizowanej przez uczniów oraz nowatorskich tendencjach kształcenia w tej instytucji.

[wychowanie estetyczne]

XCVII/5. J.Wł.D. [Jan Władysław Dawid], *W pruskim zaborze*, „Przegl. Społ.” 1906, nr 29, s. 353–354.

Opis sytuacji szkolnej w zaborze pruskim. Strajki dzieci w obronie nauki religii w języku polskim. Bierny opór uczniów ma miejsce w stu szkołach w kilkunastu miejscowościach w Poznańskim.

[germanizacja, szkolnictwo]

XCVII/6. Wł. [Jan Władysław Dawid], *Wychowanie i szkolnictwo ludowe. (Na Zjeździe w Mannheimie)*, „Przegl. Społ.” 1906, nr 33, s. 418–419; nr 34, s. 431–432.

Zjazdy partyjne poświęcone sprawom wychowania i szkolnictwa. Artykuł prezentuje kwestie edukacji i wychowania młodzieży niemieckiej z perspektywy socjaldemokracji.

[szkolnictwo]

XCVII/7. Wł. [Jan Władysław Dawid], *Zasłużona odprawa*, „Przegl. Społ.” 1906, nr 36, s. 450–451.

Sprzeciw uczniów szkół prywatnych wobec planowanej w szkołach wizytacji warszawskiego arcybiskupa Wincentego Teofila Popiela. Fragment odezwy uczniów opublikowany w „Ludzkości”.

[szkolnictwo, szkoły prywatne]

XCVII/8. Ludwik Kulczycki, *Narodowa demokracja*, „Przeł. Społ.” 1906, nr 39, s. 485–486; nr 40, s. 501–502; nr 41, s. 512–514; nr 42, s. 522–524.

Działalność i program polityczny endecji w Królestwie Polskim i Galicji. Informacje o działalności „Związku Młodzieży Polskiej”.

[organizacje młodzieżowe]

XCVII/9. Ir., *Życie prowincji (Z bagienka obskurantyzmu)*, „Przeł. Społ.” 1906, nr 41, s. 515–516.

Wpływ polityków i duchownych na mieszkańców wsi. Walka postępowców z narodowcami. Odniesienie do publikacji z „Kuriera Lubelskiego” i „Ziemi Lubelskiej” o wykładzie religii w placówkach prowadzonych przez PMS i LTSOŚ.

[oświata pozaszkolna]

XCVII/10. Wig., *Nauczycielstwo ludowe w Galicji*, „Przeł. Społ.” 1906, nr 42, s. 525–526.

Charakterystyka galicyjskiej szkoły ludowej, przepełnienie placówek, sztywne, szablonowe programy kształcenia.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

XCVII/11. T.R...ski, T[adeusz] Rechniewski, *Ruch kulturalny*, „Przeł. Społ.” 1907, nr 1, s. 11–12; nr 2, s. 27–28.

Towarzystwo Miłośników Historii i Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Warszawie jako miejsca „zastępczego” kształcenia młodzieży i dorosłych. Instytucje oświatowe prowadzące kursy dla analfabetów. SKAD i TKN. Stowarzyszenia zakładające biblioteki i czytelnie oraz towarzystwa działające na rzecz opieki nad dziećmi.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka, oświata pozaszkolna]

XCVII/12. K. Frech [Józef Froelich], *Wobec strajku w Poznańskim*, „Przeł. Społ.” 1907, nr 2, s. 18–19.

Stanowiska polskich środowisk społecznych i politycznych wobec strajku szkolnego dzieci w Poznańskim i sytuacji szkolnictwa w zaborze pruskim.

[germanizacja, szkolnictwo]

XCVII/13. J.Wł.D. [Jan Władysław Dawid], *W. Sombart. Psychologia proletariatu*, „Przeł. Społ.” 1907, nr 3, s. 40–41; nr 4, s. 58–59; nr 5, s. 69–71; nr 6, s. 86–87; nr 7, s. 101–102; nr 8, s. 117–118; nr 10, s. 151–153; nr 13–14, s. 197–198.

Artykuł nawiązuje do publikacji Wernera Sombarta *Das Proletariat: Bilder und Studien* (Frankfurt am Main 1906). Trudne warunki życia rodzin robotniczych w ośrodkach

przemysłowych uniemożliwiający prowadzenie życia rodzinnego. Sytuacja dzieci a praca zawodowa matek.

[rodzina, wychowanie w rodzinie]

XCVII/14. Bezstronny, *Niefortunny eksperyment*, „Przegl. Społ.” 1907, nr 6, s. 84.

Kursy pedagogiczne PMS organizowane dla nauczycieli. Możliwość zamieszkania w internacie. Program kursów. Psychologia wychowawcza. Potrzeba organizacji tego typu kursów szczególnie dla nauczycieli szkół początkowych.

[edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog]

XCVII/15. Janusz Korczak, *Nędza a upadek*, „Przegl. Społ.” 1907, nr 11, s. 165–167.

Sytuacja młodych dziewcząt spoza elity społecznej. Odżywianie, prokreacja i rozwój umysłowy. Patologie społeczne.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, zdrowie i higiena]

XCVII/16. Benedykt Hertz, *Na lep tradycji*, „Przegl. Społ.” 1907, nr 21, s. 199–200.

O reformach szkolnictwa polskiego wprowadzonych przez KEN.

[szkolnictwo]

XCVII/17. B., *Zjazd Kobiet*, „Przegl. Społ.” 1907, nr 25, s. 363–364.

Zjazd kobiet w Warszawie. Referaty m.in. o wychowaniu i kształceniu dziewcząt, pracy zarobkowej młodych kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

XCVII/18. Lorum, *Życie prowincji*, „Przegl. Społ.” 1907, nr 28, s. 396–397.

Krytyka szkół PMS przez środowiska katolickie z Częstochowy. Zarzutem nauczanie religii przez osoby świeckie lub całkowita rezygnacja z tego przedmiotu.

[wychowanie religijne]

XCVII/19. J.Wł.D. [Jan Władysław Dawid], *Skandale klasztorne*, „Przegl. Społ.” 1907, nr 33, s. 444–446.

Włoskie zakłady wychowawczo-opiekuńcze prowadzone przez zakonnice i duchownych, w których dochodziło do gwałtów dzieci i „handlu żywym towarem”. O reakcji prasy w Królestwie Polskim na te doniesienia.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

XCVII/20. F. Starczewski, *Proletariat muzyczny*, „Przegl. Społ.” 1907, nr 33, s. 446–447.

Wykształcenie muzyczne i perspektywy późniejszej pracy w zawodzie. Postulaty utworzenia związku zawodowego muzyków.

[edukacja artystyczna]

XCVII/21. K., *Na mównicy*, „Przegl. Społ.” 1907, nr 34, s. 458–459.

Zakład Wojciecha Górskiego w Warszawie pierwszą szkołą średnią, której absolwenci zyskali prawo podjęcia studiów wyższych we Fryburgu. Apel prasy do dyrekcji innych prywatnych szkół średnich, aby także nawiązywały porozumienia z zagranicznymi uniwersytetami, zapewniając młodzieży szansę wstępowania na europejskie uczelnie.

[edukacja akademicka, szkoły średnie]

XCVIII. „Przełom”

Warszawa 1911

XCVIII/1. Ignacy Orski, *Niedole. Ucisk mrących dogmatów*, „Przełom” 1911, nr 1, s. 38–41.

Omówienie książki Anastasji Wierbickiej *Nasze błędy* (Warszawa 1909), poświęconej relacjom rodzinnym, obyczajom życia małżeńskiego, normom socjalizacji kobiet i mężczyzn.

[rodzina]

XCVIII/2. Faustyn Rasiński, *Spółcznowładztwo w Królestwie Polskim, na Litwie i Rusi*, „Przełom” 1911, nr 2, s. 3–16.

Informacje o instytucjach społecznych, w tym m.in. zajmujących się oświatą, opieką i wychowaniem ok. 1906–1908 r. Zestawienie danych liczbowych dotyczących liczby członków, dochodów i wydatków towarzystw krzewienia oświaty, organizacji naukowych, towarzystw sportowych i artystycznych, resursów, klubów, muzeów i bibliotek. Podobne dane dotyczące budowy gmachów szkolnych, utrzymania szkół, stypendiów dla uczniów, ochronek dla dzieci.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

XCVIII/3. *Z życia i druków*, „Przełom” 1911, nr 2, s. 33–40.

Informacje na temat placówki opiekuńczej dla dzieci zaniedbanych, tzw. Rzeczpospolitej Dziecięcej, utworzonej w stanie Nowy Jork, niedaleko od miasteczka Freeville. Samorządność w wychowaniu dzieci, propagowana przez Janusza Korczaka.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka, relacje koleżeńskie]

XCVIII/4. B[ogumiła] Lipkówna, *Z życia i druków*, „Przełom” 1911, nr 3, s. 34–37.

Informacje o konkursie im. Faustyny Morzyckiej, ogłoszonym przez Uniwersytet Ludowy im. A. Mickiewicza na wykład popularny oraz program wykładów popularnych dla analfabetów. Informacje o kwestionariuszu badającym wpływ twórczości Elizy Orzeszkowej na kobiety. Problemy wychowania i oświaty dziewcząt w powieści E. Orzeszkowej *Marta* a stan edukacji dla dziewcząt na początku XX w.

[edukacja dziewcząt i kobiet, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

XCVIII/5. *Na przelomie (Felieton polityczny)*, „Przełom” 1911, nr 4, s. 28–36; nr 5, s. 21–31.

Warunki funkcjonowania instytucji oświatowych w warunkach konfliktów narodowych i religijnych w zaborze rosyjskim, austriackim i pruskim. Krytyka poglądów Izabeli Moszczeńskiej na temat pozycji i roli ludności żydowskiej w życiu społecznym na ziemiach polskich.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

XCVIII/6. A.L., *Dr. Fr. W. Foerster: Etyka płciowa i pedagogika*, „Przełom” 1911, nr 10–11, s. 61–66.

Omówienie książki Friedricha Wilhelma Foerstera *Etyka płciowa i pedagogika: nowe uzasadnienie prawd starych* (Warszawa 1911), poświęconej relacjom między zagadnieniami seksualności, wychowania, moralności, samodoskonalenia i kultury.

[edukacja seksualna, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

XCVIII/7. M[aria] Cz[esława] Przewóska, *Twórczość Elizy Orzeszkowej. Przyczynek do kwestionariusza*, „Przełom” 1911, nr 13–16, s. 20–27; nr 17–18, s. 11–20.

Uwagi na temat twórczości Elizy Orzeszkowej i obecności w niej zagadnień wychowania, kształcenia i socjalizacji dziewcząt i kobiet, warunków ich życia, planów i celów życiowych. Znaczenie twórczości E. Orzeszkowej w kształtowaniu poglądów i postaw kobiet na początku XX w.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

XCVIII/8. Stefan Machalewski, *Światła i cienie*, „Przełom” 1911, nr 19–24, s. 43–50.

Krytyka braku zainteresowania opinii publicznej młodzieżą nieuczęszczającą do szkół. Opinia na temat niekorzystnej sytuacji udzielania wsparcia młodzieży szkolnej, przy obojętności wobec młodzieży rzemieślniczej, robotniczej oraz defaworyzowania dziewcząt.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

XCIX. „Przewodnik Katolicki”

Łódź 1913–1914

XCIX/1. Es., *Powszechne nauczanie w Polsce*, „Przew. Kat.” 1913, nr 3, s. 1–3.

Przedruk Odezwy Izby Edukacyjnej do Obywateli z 12 stycznia 1808 r. Odezwa dotyczyła potrzeby szerzenia oświaty wśród narodu polskiego, a w szczególności organizacji powszechnego systemu oświaty w postaci sieci szkół wiejskich i miejskich.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

XCIX/2. Z.J., „Gniazdo” – *do robotników*, „Przew. Kat.” 1913, nr 6, s. 9–10.

Apel o wsparcie finansowe robotników dla Gniazda TOD w Łodzi. To ochronka dla osieroconych dzieci z rodzin robotniczych.

[ochronki]

XCIX/3. Antoni Grudziński, *Rys historyczny stow. muzycznych w Łodzi*, „Przew. Kat.” 1913, nr 8, s. 4–5.

Krótki zarys działalności kilku działających w Łodzi towarzystw muzycznych i śpiewających (m.in. „Lutnia”, „Lira”, „Arfa”, Towarzystwo muzyczne im. Szopena, Stowarzyszenie im. Moniuszki, Koło kolejarzy, chóry sumowe przy kościołach). Śpiew przedstawiono jako środek uszlachetniania jednostek i społeczeństwa, a pieśni ludowe – jako formę przekazywania pamięci historycznej narodu.

[edukacja artystyczna]

XCIX/4. Pezet, *Do książki!*, „Przew. Kat.” 1913, nr 9, s. 10–11.

Autor apeluje o organizowanie bibliotek i czytelni przy rozmaitych stowarzyszeniach, spółdzielniach i towarzystwach, w celu krzewienia czytelnictwa jako źródła wiedzy i wartości. Postuluje również zorganizowanie w Łodzi księgarni, która sprowadzałaby tanie i użyteczne wydawnictwa dla odbiorcy masowego.

[biblioteki i czytelnie, czytelnictwo]

XCIX/5. *Ciekawe wywody*, „Przew. Kat.” 1914, nr 2, s. 21–22.

Sprzeciwiając się zarzutowi stawianemu w prasie księżom, jakoby obawiali się oni wiedzy i szerzenia oświaty jako czynników wrogich religii, autor przytacza przykłady z historii nauki i techniki, obrazujące pozytywną rolę księży i zakonników.

[szkolnictwo]

XCIX/6. *Sprawy nasze i nam bliskie: O moralność*, „Przew. Kat.” 1914, nr 3, s. 38.

Przedruk uchwał kongresu biskupów pruskich w Fuldzie w sprawie uświadamiania młodzieży w kwestiach seksualności. Matki mają uświadamiać dziewczynki, a ojcowie synów.

Biskupi zastrzegają, że nie ma konieczności urządzania publicznych wystąpień czy przekazywania młodzieży materiałów na te tematy. Kategorycznie zakazują prowadzenia koedukacyjnych zajęć wychowania fizycznego. Tekst zawiera też zalecenia dotyczące spadającej dzietności i wyzywającej mody damskiej.

[edukacja seksualna, koedukacja, wychowanie moralne]

XCIX/7. *Książka i czytanie*, „Przew. Kat.” 1914, nr 8, s. 113–114; nr 11, s. 161–162; nr 13, s. 193–194.

Czytanie książek jako obowiązek każdego katolika, który powinien kształcić swą wola i rozum. Postulat, by świadomie wybierać czytanie jako pożyteczną formę spędzania wolnego czasu. Apel o rozważne dobieranie lektur.

[czytelnictwo]

XCIX/8. *O duszę dziecka*, „Przew. Kat.” 1914, nr 8, s. 119.

W reakcji na uchwałę pruskich władz szkolnych, zezwalającą na koedukacyjne zajęcia szkolne, wyrażono krytykę koedukacyjnego systemu oświaty. Zarzucono mu (na przykładzie systemu szkolnego Stanów Zjednoczonych) seksualizację dzieci i przyczynianie się do niechcianych ciąży nieletnich.

[edukacja seksualna, koedukacja]

XCIX/9. *Nowy Rektor*, „Przew. Kat.” 1914, nr 9, s. 129–130.

Sylwetka ks. Idziego Radziszewskiego, nowego rektora Akademii Duchownej w Petersburgu.

[edukacja akademicka]

XCIX/10. *Dzieci, źle się bawicie*, „Przew. Kat.” 1914, nr 16, s. 248.

W reakcji na doniesienia prasowe o przypadkach poparzeń i utraty wzroku wskutek zabaw materiałami pirotechnicznymi wyrażono krytykę tradycyjnych zabaw dzieci i młodzieży w okresie Wielkanocy, polegających na strzelaniu z calichrolicum, petard i pistoletów.

[zabawy, zdrowie i higiena]

XCIX/11. *„Dopuszcie dziatkom iść do mnie...”*, „Przew. Kat.” 1914, nr 17, s. 257–260.

Rozważania o wychowaniu religijnym dzieci w kontekście wymagań, stawianych przy dopuszczaniu do sakramentu Eucharystii (m.in. wiek, znajomość katechizmu).

[wychowanie religijne]

XCIX/12. *Żydzi w szkołach polskich*, „Przew. Kat.” 1914, nr 21, s. 328.

Nota odnosząca się do artykułów „Gazety Warszawskiej” na temat edukacji młodzieży żydowskiej w polskich szkołach. Autor konstatuje, że Żyd wykształcony w polskiej szkole

pozostaje mówiącym po polsku Żydem, co ma być zbędne z punktu widzenia katolicyzmu polskiego.

[wychowanie religijne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

XCIX/13. Maria Stagińska, *O wychowywaniu dzieci*, „Przew. Kat.” 1914, nr 23, s. 353–354.

Autorka apeluje do młodych matek, aby powstrzymały się od gwałtowności, okazywania gniewu i nadmiernej krytyki werbalnej w stosunku do dzieci, ponieważ zapamiętują one złe emocje, zatruwające ich dusze.

[macierzyństwo, rodzina]

XCIX/14. *Szkolnictwo prywatne*, „Przew. Kat.” 1914, nr 29, s. 455–456.

Przedruk nowego rozporządzenia rosyjskiej Rady Państwa w sprawie szkolnictwa prywatnego, z krótkim komentarzem. Ustawa daje m.in. większą wolność w kształtowaniu programu w szkołach prywatnych i zapewnia im pewną stabilizację prawną i administracyjną.

[szkoły prywatne]

C. „Robotnik”

Lublin 1917–1918

C/1. Redakcja, *Nasze cele*, „Robotnik” 1917, nr 1, s. 1–2.

Kształtowanie kultury czytelniczej. Zmiany społeczne, w wyniku których książki i czasopisma przestały być przywilejem ludzi bogatych i wykształconych. Wybór pism uwarunkowany systemem wartości i poglądami czytelnika. Brak niepartyjnej prasy dla robotników. Apel tworzenia prasy przedstawiającej robotnikom obowiązki względem Boga i ojczyzny, motywującej ich do zerwania z nałogami i wyjścia ze stanu demoralizacji. Odpowiednia literatura i czasopisma jako godna rozrywka dla umysłu i serca.

[czytelnictwo]

C/2. *Apel robotników do rady regencyjnej*, „Robotnik” 1917, nr 1, s. 4–5.

Problemy robotników w kolejnym roku wojny: brak odzieży, opału i światła, żywności, utrudnienia przewozowe, ograniczenie wolności osobistej, wyzysk ze strony pracodawców. Brak opieki nad młodzieżą robotniczą, zaniedbanie niemowląt i młodszych dzieci robotników, stopniowy zanik kultury w warstwach pracujących. Apel o ratunek i powołanie, wzorem zagranicy, tzw. izb robotniczych, wyłanianych w drodze wyborów powszechnych w każdym większym skupisku robotniczym, np. w Warszawie, Łodzi, Dąbrowie Górniczej, Lublinie. Postulat powołania wydziału robotniczego, tzw. stałej komisji wykonawczej izb robotniczych, przy ministerstwie pracy. Apel o wspieranie ruchu umysłowego wśród robotników, zakładanie bibliotek, czytelni, kształtowanie kultury

czytelniczej robotników, a także o utworzenie funduszu emerytalnego i zapomogowego dla robotników.

[czytelnictwo, opieka, oświata ludowa]

C/3. Kade, *Terminator u niesumiennego majstra*, „Robotnik” 1917, nr 1, s. 8.

Złe traktowanie niezamożnych uczniów przez niesumiennych majstrów, którzy zaniedbują kwestię wychowania moralnego i patriotycznego młodzieży, skupiając się na przygotowaniu ich do egzaminu przed komisją cechową. Terminator w zawodzie jako niewolnik, zobowiązany do nieustającej pracy dla majstra. Praca do godz. 23.00, w pomieszczeniach pełnych kurzu, dymu, pozbawionych odpowiedniego światła, świeżego powietrza, złe warunki noclegowe (niehigieniczne sienniki).

[edukacja zawodowa, zdrowie i higiena]

C/4. *Sprawy robotnicze*, „Robotnik” 1917, nr 1, s. 9–10.

Informacje o stacji opieki nad dziećmi robotników w Lublinie. Główny Komitet Rantunkowy utworzył 21 października 1917 r. taką stację na Kośminku. Zakład, przeznaczony dla niemowląt i dzieci do lat 15, obejmował trzy działy: stację porad bezpłatnych dla dzieci; stację żywnościową dla niemowląt i dzieci do 5. roku życia, wydającą mleko, kleiki, zupy za drobną opłatą; żłobek dzienny dla 50 dzieci od 1,5 roku do 4 lat, gdzie opiekę zapewniały zawodowe pielęgniarki. W żłobku dzieci otrzymywały całodzienne wyżywienie za opłatą 10 halerzy. Zakładem kierowali lekarze.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

C/5. *O wznowienie robotniczych Kas chorych*, „Robotnik” 1917, nr 1, s. 10.

Postulat utworzenia kas chorych dla robotników.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, zdrowie i higiena]

C/6. *W sprawie Kuchni Robotniczej nr 5*, „Robotnik” 1917, nr 1, s. 10.

Brak zapomóg wojennych dla tanich kuchni robotniczych. Kuchnia robotnicza nr 5 przy ul. Zamojskiej w Lublinie, pod opieką Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich, nie zaprzestała jednak pracy (700 obiadów dziennie). Wydział Pomocy Społecznej na zebraniu 28 września 1917 r. otrzymał z magistratu Lublina dofinansowanie, z którego udzielił zapomogi dla tzw. socjalistycznej kuchni robotniczej nr 6 na Piaskach i kuchni żydowskiej na Podwalu.

[opieka, zdrowie i higiena]

C/7. *Arcybiskupi i Biskupi polscy do ludu polskiego*, „Robotnik” 1918, nr 47, s. 2.

Orędzie arcybiskupów i biskupów Galicji do ludu polskiego, nawołujące do ponadpartyjnej zgody i jedności narodowej; apel o zagwarantowanie prawa katolików do obecności religii w wychowaniu publicznym i poszanowania zasad *Dekalogu* w ustroju społecznym;

napomnienie wiernych, by kierowali się interesem narodowym, a nie partyjnym; odwołania do autorytetu Piotra Skargi, który krytykował niezgodę Polaków.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie religijne]

- C/8. *Sprawy polskie. Hajdamaczyzna w Galicji Wschodniej*, „Robotnik” 1918, nr 47, s. 3.

Złe wiadomości z Galicji Wschodniej: wojska austriackie przy pomocy Rusinów opanowały Przemyśl, Lwów i inne miasta; żołnierze polscy i młodzież szkolna walczą w obronie polskości; akty przemocy ze strony Rusinów, mordy na kobietach i dzieciach, udział w zbrodniach Niemców oraz żołnierzy arcyksięcia Wilhelma Habsburga.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

- C/9. „*Sprawy robotnicze*”, „Robotnik” 1918, nr 47, s. 5.

Kursy dla majstrów ceglarskich. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, aby zaradzić brakowi fachowców, postanowiło zorganizować roczne wieczorowe kursy ceglarskie przy Biurze Odbudowy. Kurs miał odbywać się w stacji doświadczałnej i w pracowniach, a latem mieć charakter zajęć wyłącznie praktycznych. Kandydaci powinni mieć ukończone cztery klasy szkoły powszechnej lub poddać się egzaminowi wstępnemu. Absolwenci kursu otrzymywali świadectwa instruktorów lub majstrów cegielnianych. Wysokość opłaty.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CI. „Rola”

Warszawa 1905–1912

tytuł nast. LXI. „Nasz Sztandar”

- CI/1. *Że Instytut higieny dziecięcej br. Lanwala [...]*, „Rola” 1905, nr 1, s. 8.

Nieprawidłowości w Instytucie Higieny Dziecięcej im. barona Leona de Lenwala widoczne na podstawie ogłoszonego w prasie bilansu instytucji – niedostateczna liczba pracowników, a zwłaszcza mężczyzn. Krytyka zatrudniania pań przy kąpielach nastoletnich chłopców.

[wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

- CI/2. Rostratus, *Pociejów p. Arcta*, „Rola” 1905, nr 5–6, s. 71–72.

Mocna krytyka popularnonaukowej serii wydawniczej Michała Arcta „Książki dla Wszystkich”, jej wydawcy i autorów (m.in. Izabela Moszczeńska, Henryk Galle, Róża Centnerszwerowa). Oskarżenie o propagowanie wolnomyślicielstwa, zasad antykatolickich i bezwyznaniowych, feministycznych, niewłaściwej filozofii i sztuki, postulatu uświadamiania dzieci w sferze seksualnej.

[czytelnictwo, edukacja seksualna, wychowanie moralne]

CI/3. Ks. K. Majewski, *W sprawie młodzieży*, „Rola” 1905, nr 10, s. 137–138; nr 11, s. 152–153.

Krytyka ogłoszonego w galicyjskim „Kraju” postulatu organizowana gier, zabaw, rozrywek, aktywności fizycznej jako sposobu na podnoszenie poziomu moralnego, umysłowego i zdrowotnego młodzieży. Podważanie pożytku i słuszności moralnej takich aktywności, sprzeciw wobec przyswajania przez chrześcijan obyczajów zaczerpniętych z kultury pogańskiej, wyrażenie obawy co do promocji alkoholizmu, niemoralności.

[wychowanie fizyczne i sport, wychowanie moralne, zabawy]

CI/4. R., „*Goniec*” *przeciwko nauce religii!*, „Rola” 1905, nr 23, s. 327–328.

Doniesienie o artykule w „Gońcu Porannym i Wieczornym” (nr 167) *Chrześcijaństwo i katechizm przeciwko nauce religii w szkołach*. Zawiera odwołanie do artykułu Stanisława Witkiewicza w „Reformie Szkolnej” na ten sam temat i silny atak na ten tekst i jego autora. Protest przeciwko artykulowi z „Gońca”, motywowany m.in. szkodliwym wpływem gazety na młodzież.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CI/5. *Reformy w Królestwie Polskim. Najwyższe zatwierdzenie uchwał Komitetu ministrów w sposobie wykonania punktu 7-go Ukazu z d. 12 (25) grudnia w stosunku do guberni Królestwa Polskiego*, „Rola” 1905, nr 26, s. 389–390.

Przedruk dokumentu dotyczącego m.in. nauki religii rzymskokatolickiej w języku ojczystym w szkołach warszawskiego okręgu naukowego oraz nauki języka polskiego po polsku w szkołach początkowych i średnich, utworzenia na Uniwersytecie Warszawskim profesury języka polskiego i historii literatury polskiej.

[edukacja akademicka, język i autonomia narodowa w edukacji]

CI/6. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku*, „Rola” 1905, nr 29, s. 440–442.

Refleksja na temat strajku szkolnego, przywołanie dawnej krytyki strajku w „Roli” jako trafnego rozpoznania, postulat nakłaniania młodzieży do powrotu do szkół z początkiem roku szkolnego, obawy co do sposobu powrotu i stanu szkoły po strajku.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CI/7. Wincenty [Chościak-Popiel], *Arcybiskup Warszawski do rodziców polskich*, „Rola” 1905, nr 30, s. 453–454.

Apel arcybiskupa warszawskiego Wincentego Teofila Chościak-Popieła do rodziców związany ze strajkiem szkolnym, nawoływanie do powrotu uczniów do szkół z początkiem roku szkolnego. Zawiera refleksje na temat szkół publicznych i prywatnych, potrzeby nauczania adekwatnego do wymagań duchowych i narodowych Polaków.

[polityka oświatowa, szkolnictwo, wychowanie fizyczne i sport]

CI/8. Kamienny [Jan Jeleński], *Kartki z prowincji*, „Rola” 1905, nr 30, s. 456–458.

Doniesienia z prowincji Królestwa Polskiego, z Siedlec, Kielc i Płocka, dotyczące stosunku do strajku szkolnego i powrotu uczniów do szkół z początkiem roku szkolnego. Postulat posyłania dzieci do szkół oraz zabiegania o reformę oświaty.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CI/9. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku*, „Rola” 1905, nr 33, s. 505–506.

Przedstawienie nauczania koedukacyjnego w szkołach jako niemoralnego, propagującego rozpustę, a uwarunkowanego działalnością środowisk żydowskich, ukierunkowanych antychrześcijańsko. Zawiera przychylnie koedukacji listy do czasopism „żydowskich” i ostrą ich krytykę.

[koedukacja]

CI/10. Kamienny [Jan Jeleński], *Kartki z prowincji*, „Rola” 1905, nr 34, s. 521–522.

Dotyczy m.in. zabiegów wokół powstania w Zduńskiej Woli szkoły koedukacyjnej, a także wpływu środowiska żydowskiego na szkolnictwo.

[koedukacja]

CI/11. Kamienny [Jan Jeleński], *Kartki z prowincji*, „Rola” 1905, nr 37, s. 567–569.

Doniesienia m.in. o ustawianiu i wygasaniu lub wygaśnięciu strajków szkolnych w prowincjonalnych miastach Królestwa Polskiego, refleksja na temat zakończenia strajku w stosunku do pojęcia „godności narodowej”. Ponadto informacje o konfliktach „Roli” ze zwolenniczkami koedukacji w szkole.

[koedukacja, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CI/12. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku*, „Rola” 1905, nr 38, s. 585–586.

Zawiera m.in. informacje o „Kwestionariuszu w sprawie nowoczesnej szkoły narodowej polskiej”, oskarżenie jego autorów i organizatorów, podobnie jak organizatorów strajków szkolnych, o wolnomysłność i kosmopolityzm, o rozumienie przez pojęcie nowoczesności – bezwyznaniowości i anarchizmu.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CI/13. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku*, „Rola” 1905, nr 40, s. 616–617.

Krytyka strajków szkolnych jako antynarodowych i głupich, służących interesom żydowskim. Atak na ideę szkoły bezwyznaniowej. Postulat osobnych szkół prywatnych dla dzieci chrześcijańskich i żydowskich.

[polityka oświatowa, szkoły prywatne, wychowanie religijne]

CI/14. Ks. K. Majewski, *Przypiski. Szkoła polska katolicka*, „Rola” 1905, nr 44, s. 683.

Charakterystyka idei i postulat polskiej szkoły katolickiej jako zgodnej we wszystkich aspektach nauczania z katolicyzmem, opartej na etyce katolickiej, uczącej dzieci katolickie, zatrudniającej katolików jako nauczycieli.

[polityka oświatowa, szkolnictwo, wychowanie religijne]

CI/15. *Polska Macierz Szkolna*, „Rola” 1905, nr 45 i 46, s. 698–699.

Komunikat o powołaniu stowarzyszenia PMS, informacja o głównych celach stowarzyszenia: krzewienia i popierania oświaty w duchu narodowym, walki z analfabetyzmem, zakładania szkół ludowych, ochronek, szkół średnich, kursów i seminariów nauczycielskich. Postulat wsparcia finansowego dla PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CI/16. *Specjalistka w zakresie „kwestii drażliwych”*, „Rola” 1906, nr 1, s. 4–5; nr 2, s. 17–18.

Krytyka działalności i twórczości pisarskiej oraz publicystycznej Izabeli Moszczeńskiej na temat m.in. wychowania moralnego, wykształcenia i wychowania dziewcząt. Wychowanie dzieci w sferze płciowej. Rola religii w wychowaniu.

[edukacja seksualna]

CI/17. Jan Mrówka [Jan Jeleński], *Bronście się zawczasu. Gospodarze wiejscy, przed socjalistami!...*, „Rola” 1906, nr 9, dodatek do nru 9-go, s. [1]–[2]; nr 10, dodatek do nru 10-go, s. [1]–[2].

Ostrzeżenie ludności wiejskiej przed agitacją socjalistyczną na rzecz udziału w strajku. Deprecjacja wydawnictw dla ludu, proponowanych przez socjalistów, przede wszystkim „Gazety Ludowej”. Postulat, aby światli gospodarze rozmawiali na ten temat z uboższymi i prostszymi mieszkańcami wsi.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/18. Pancerny [Teodor Jeske-Choiński], *Na posterunku*, „Rola” 1906, nr 13, s. 197–198.

Ubolewanie na stosunek młodzieży szkolnej wobec łagodnych nauczycieli, negatywny obraz młodzieży jako podążającej za silnym, brutalnym przywództwem, nieszanującej tradycji. Sprzeciw wobec teorii pedagogiczno-psychologicznych odrzucających znaczenie surowości, kary, postulujących pobłażliwość, negacja „chorobliwego indywidualizmu”.

[kary i nagrody, nauczyciel/pedagog]

CI/19. Jan Mrówka [Jan Jeleński], *Jakaż to ciężka bieda z tym brakiem oświaty!*, „Rola” 1906, nr 14, dodatek do nru 14-go, s. [1]–[2].

Rozważania, czym jest oświata (dążenie do coraz rozumniejszego wykorzystania Bożych darów), na czym polega dobra i mądra oświata (zbliża do Boga), dlaczego negatywnym zjawiskiem i brakiem oświaty jest brak udziału ludu w wyborach do Dumy.

[oświata ludowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

- CI/20. Pancerny [Teodor Jeske-Choiński], *Na posterunku*, „Rola” 1906, nr 15, s. 229–230.

Ubolewanie nad dużą arogancją dzieci i młodzieży. Obarczenie winą za ten stan rzeczy rodziców i nauczycieli, zbyt pobłażających naturalnej skłonności młodych do pewności siebie i lekceważenia starszych, podążających za nowymi zasadami pedagogicznymi.

[kary i nagrody, metody wychowania]

- CI/21. Kamienny [Jan Jeleński], *Kartki z prowincji*, „Rola” 1906, nr 27, s. 430–431.

Zawiera m.in. refleksje na temat związku oświaty ludowej z Kościołem i katolicyzmem, pochwałę polskiego ludu za niechęć do oświaty proponowanej przez środowiska żydowskie i socjalistyczne oraz za obstawanie przy związku ludu z katolickim klerem.

[oświata ludowa]

- CI/22. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku*, „Rola” 1906, nr 33, s. 523–525.

Ubolewanie nad „zdziczeniem młodzieży”, jej udziałem w zamieszkach rewolucyjnych, napadach bandyckich (przykład napadu w Miłosnej pod Warszawą). Wskazanie związku demoralizacji młodzieży ze strajkami szkolnymi i sytuacją szkoły.

[polityka oświatowa, szkolnictwo, wychowanie moralne]

- CI/23. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku. Macierz Polska – Zjazdy księży prefektów*, „Rola” 1906, nr 35, s. 559–560.

Dotyczy m.in. zawiązywania kół PMS. Postulat silnego związania tego stowarzyszenia ze środowiskami i poglądami narodowymi i katolickimi, obawy przed jego bezwyznaniowością.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

- CI/24. K-ny [Jan Jeleński], *Szkoły tzw. „Zrzeszenia Nauczycieli” albo, jak kto woli, szkoły przyszyłych anarchistów-bandytów*, „Rola” 1906, nr 36, s. 574–575.

Obawy przed wyznaniowością i antynarodowym charakterem szkolnictwa i oświaty, dotyczące działalności nowych szkół „Zrzeszenia Nauczycieli”, oskarżenie ich o propagowanie anarchizmu i amoralności wśród młodzieży.

[polityka oświatowa, szkolnictwo, wychowanie religijne]

- CI/25. Stanisław Jasiński, *List z Paryża (Ku przestrodze matek polskich)*, „Rola” 1906, nr 44, s. 703.

Korespondencja z Paryża dotycząca działalności wśród emigracji polskiej we Francji Związku Młodzieży Postępowej „Spójnia” i jego postulatów oświaty o charakterze laickim, które budzą niepokój autora.

[oświata ludowa]

CI/26. E. Jerzyna [Gustaw Czernicki], *Z całego świata*, „Rola” 1906, nr 47, s. 752–753.

Informacja o przemocy fizycznej i psychicznej wobec dzieci i młodzieży odmawiającej odpowiadania w języku niemieckim w szkołach zaboru pruskiego.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

CI/27. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku. A gdzie byli obywatele-Polacy, ojcowie, opiekunowie i przełożeni?*, „Rola” 1906, nr 51, s. 813–815.

Refleksja na temat odpowiedzialności rodziców, opiekunów, nauczycieli za niemoralne i niewłaściwe zachowania uczniów podczas strajków szkolnych i protestów rewolucyjnych, obarczenie ich odpowiedzialnością za niekontrolowanie stanu szkół, do których posyłają dzieci, za zaniedbywanie wiary i praktyk religijnych i zły przykład dla młodzieży. Zawiera list księdza prefekta W.B. na ten temat.

[wychowanie moralne, wychowanie religijne]

CI/28. Brutus, *Kwiaty i chwasty*, „Rola” 1906, nr 51, s. 815–816.

Informacja o jarmarku w Dolinie Szwajcarskiej na rzecz Uniwersytetu Ludowego oraz o wentach na rzecz Uniwersytetu dla Wszystkich, poparcie dla pierwszej z instytucji jako pozytywnej i polskiej, krytyka drugiej jako żydowskiej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CI/29. E. Jerzyna [Gustaw Czernicki], *Z całego świata*, „Rola” 1907, nr 1, s. 7.

Dotyczy m.in. prześladowań w pruskich szkołach, związanych z nauką religii w języku polskim, w tym kar cielesnych dla dzieci, a także niechęci polskich włościan do nauczycieli niemieckich.

[język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CI/30. J[an] Mr[ówka] [Jan Jeleński], *Dziwy nad dziwami!*, „Rola” 1907, nr 3, do-datek do nr 3-go, s. [2].

Ostra i nieco prześmiewcza krytyka sytuacji w nowo powstałej szkole handlowej w Mławie, gdzie zatrudnia się nauczycieli, którzy nie są Polakami i katolikami, w tym zatrudniono Żyda jako nauczyciela śpiewu.

[edukacja zawodowa, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CI/31. E. Jerzyna [Gustaw Czernicki], *Z całego świata*, „Rola” 1907, nr 4, s. 54–55.

Dotyczy prześladowań dzieci polskich i słowackich w szkołach pruskich za używanie języka narodowego, a także utworu literackiego, w którym poetka węgierska Marysta Zsarnoczay wspiera dzieci polskie.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

CI/32. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku*, „Rola” 1907, nr 5, s. 67–68.

Zawiera ostrą, prześmiewczą krytykę obradującego w sprawach wychowawczych wiecu matek oraz jego inicjatorek, Anieli Szycówny i Józefy Bojanowskiej. Główną przyczyną krytyki były kwestie życia małżeńskiego i etyki seksualnej.

[edukacja seksualna, macierzyństwo, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CI/33. Jan Van Dal [Szczepan Jeleński], „*Wiec Matek*” (*Sprawozdanie fonograficzno-bioskopowe*), „Rola” 1907, nr 6, s. 84–85.

Prześmiewcza krytyka Wiecu Matek. Jedną z jej najważniejszych przyczyn to zaangażowanie przede wszystkim osób, które nie są matkami. Krytyka m.in. wypowiedzi Izabeli Moszczeńskiej i Marii Turzyny.

[macierzyństwo, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CI/34. Ks.Ch. [Ignacy Charszewski], *Głosy ks. ks. Prefektów w sprawach szkolnych*, „Rola” 1907, nr 7, s. 101.

List księdza na temat relacji katechetów z uczoną przez nich młodzieżą, przytoczone pozytywne i negatywne przykłady, postulat większego udziału rodziców w wychowaniu religijnym dzieci.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CI/35. Ks. [Teofil?] Matuszewski, *Interpelacja w sprawie Macierzy Szkolnej*, „Rola” 1907, nr 8, s. 115–116.

Głos zaniepokojenia faktem, że PMS nie używa określenia „chrześcijański” w odniesieniu do prowadzonych przez siebie szkół, instytucji, a także zjawiskiem koedukacji w szkołach PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CI/36. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku. Wygnać księży i Pana Boga – czy nie wygnać? Łajdactwa szkolne*, „Rola” 1907, nr 12, s. 181–182.

Sprzeciw wobec dyskutowanego w przestrzeni publicznej pomysłu usunięcia religii ze szkół, obarczenie odpowiedzialnością za tę tendencję przede wszystkim środowisk żydowskich.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CI/37. Jan Mrówka [Jan Jeleński], *Jak to rzeczy dobre i pożyteczne ludzie źli i głupi psują*, „Rola” 1907, nr 14, dodatek do nru 14-go, s. [2].

Informacja o negatywnych zmianach w szkole gospodarskiej dla dziewcząt w Kruszynku, gdzie, według doniesienia miejscowego proboszcza, zaczęto prowadzić szkołę w duchu bezwyznaniowym, antyreligijnym.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, polityka oświatowa]

CI/38. *Słuchajmy Bracia Pasterzy naszych!*, „Rola” 1907, nr 15, dodatek do nru 15-go, s. [1]–[2].

Fragment listu pasterskiego biskupa kujawsko-kaliskiego Stanisława Kazimierza Zdzitowieckiego. Dotyczy działalności PMS oraz kółek rolniczych, zawiera zalecenia odnośnie do wydawnictw (książek i periodyków) ludowych.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/39. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku. Czego żąda dziewięć milionów ludu polskiego i katolickiego od Macierzy Szkolnej*, „Rola” 1907, nr 20, s. 308–309.

Zarzut wobec PMS, że – choć jest bardzo cenną i pozytywną inicjatywą – podlega wpływom „nowożytnego poganizmu, bezwyznaniowości i bezreligijności”, a będąc stowarzyszeniem niekatolickim, staje się nienarodowym.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, polityka oświatowa]

CI/40. *O Macierz katolicką*, „Rola” 1907, nr 23, s. 357–358; nr 24, s. 372; nr 25, s. 388; nr 29, s. 452.

Listy duchownych i Kół PMS zwracające uwagę na niebezpieczeństwo bezwyznaniowego kształcenia i krzewienia oświaty przez PMS, postulat jednoznacznego związania PMS ze światopoglądem i Kościołem katolickim.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CI/41. Jan Mrówka [Jan Jeleński], *O oświatę katolicką*, „Rola” 1907, nr 23, dodatek do nru 23-go, s. [1]; nr 24, dodatek do nru 24-go, s. [1]–[2].

Sprzeciw wobec bezwyznaniowości, areligijności działań oświatowych, postulat koniecznego związania oświaty z katolicyzmem, żądanie katolickiego charakteru PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CI/42. E. Jerzyna [Gustaw Czernicki], *Z całego świata*, „Rola” 1907, nr 26, s. 406–407.

Dotyczy sprzeciwu nauczycieli niemieckich wobec pracy na „kresach wschodnich” oraz dawniejszych oznak solidarności nauczycieli niemieckich z Polakami.

[nauczyciel/pedagog]

- CI/43. Jan Mrówka [Jan Jeleński], *Co nam mówią biskupi o Macierzy Szkolnej*, „Rola” 1907, nr 28, dodatek do nru 28-go, s. [1]–[2].

Informacja o pismach biskupów do duchowieństwa i wiernych, przestrzegających przed oświatą i edukacją bezwyznaniową. Postulat katolickiej oświaty i jednoznacznie katolickiego charakteru PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

- CI/44. Książd M.G., *Baczność przed złymi pismami! (Przemówienie pewnego proboszcza, odczytanie którego każdemu się przyda)*, „Rola” 1907, nr 29, dodatek do nru 29-go, s. [1]–[2]; nr 30, dodatek do nru 30-go, s. [1]–[2].

Przeostrożenie przed periodykami oświatowymi o charakterze liberalno-postępowym, traktowanymi jako źródło zgorznienia dla ludu, m.in. przed „Zagonem”, „Myślą Niepodległą”. Oskarżenie o promowanie socjalizmu, stronniczość polityczną, bezbożność, kłamliwość, związek z masonerią.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

- CI/45. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku. Kursy społeczne*, „Rola” 1907, nr 36, s. 565–566.

Refleksja nad przebiegiem i znaczeniem zorganizowanych w Warszawie przez ks. Zygmunta Chełmickiego kursów społecznych. Miały one wg autora stanowić realizację postulatów chrześcijańsko-społecznych encyklik Leona XIII.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

- CI/46. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku. W palącej, piekącej sprawie szkolnej*, „Rola” 1907, nr 40, s. 628–630.

Podkreślenie wagi problemu przeciągających się strajków szkolnych, dotyczącego szkół publicznych średnich i wyższych, zwłaszcza dla rodzin dzieci zdolnych, a niezamożnych. Krytyka prasy, w której sprawa ta jest bagatelizowana i uznawana za stan normalny.

[edukacja akademicka, szkolnictwo, szkoły średnie]

- CI/47. Jan Mrówka [Jan Jeleński], *Baczność przed Żydowskim Wojtkiem, przed jego robotą i pismami!*, „Rola” 1907, nr 40, dodatek do nru 40-go, s. [1]–[2].

Przeostrzeżenie ludu przed propagandą, m.in. w wydawnictwach ludowych (np. czasopismo „Siewba”), socjalistów i postępowej demokracji, działaczy ruchu ludowego, traktowanych jako wysługujący się środowiskom żydowskim, a działających na niekorzyść interesów narodowych polskich przez podjudzanie ludu przeciw klerowi katolickiemu i właścicielom ziemskim.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/48. Wasz [Jan Dąbski], *Pożyteczne wydawnictwa*, „Rola” 1907, nr 41, dodatek do nru 41-go, s. [1].

Zalecenie propagowania publikacji dla ludu, podnoszących morale, wzmagających miłość do ojczyzny i uczucia religijne. Propagowanie korzystania (w domach rodzinnych i czytelnich ludowych) z lektury tygodnika warszawskiego „Życie Świętych” z dodatkiem „Rozmowy Niedzielne”.

[czytelność, oświata ludowa]

CI/49. J.J. [Jan Jeleński], *Szkoła głupia i... podła...*, „Rola” 1907, nr 42, s. 663–664; nr 43, s. 678–679.

Ostra krytyka koedukacji w nauczaniu szkolnym, związana z otwarciem w Warszawie koedukacyjnej szkoły Jadwigi Cichińskiej.

[koedukacja]

CI/50. *Za polski pacierz, polski kapłan w więzieniu*, „Rola” 1907, nr 43, dodatek do nru 43-go, s. [1].

O przesładowaniach dzieci, rodziców i księży w Poznańskim za nauczanie dzieci religii po polsku. Dotyczy procesu i skazania ks. Jana Olszewskiego, proboszcza w Osieku w Prusach zachodnich, w związku z tym, że nawoływał rodziców do uczenia dzieci religii w języku polskim.

[germanizacja, język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa]

CI/51. Apolinary [Wnukowski], *Odezwa pasterska w sprawie „Macierzy”*, „Rola” 1907, nr 46, s. 721–722.

Przypomnienie tekstu odezwy biskupa płockiego Apolinarego Wnukowskiego do Zarządu Głównego PMS z 10 lipca 1907 r.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CI/52. J[an] Van Dal [Szczepan Jeleński], *Na posterunku*, „Rola” 1907, nr 48, s. 758.

Krytyka literatury uznanej za niemoralną (m.in. Dzieje grzechu Stefana Żeromskiego) została połączona ze zjadliwym atakiem na koedukację, szkołę Jadwigi Cichińskiej, prelekcje Izabeli Moszczeńskiej czy Jana Władysława Dawida.

[edukacja seksualna, koedukacja]

CI/53. Karol Niedziałkowski, *Co myślą zagrożeni piętnowaniem (Z powodu artykułu „Gazety Codziennej” w n-rach 95–97)*, „Rola” 1907, nr 51, s. 801–803; nr 52, s. 818–820; 1908, nr 1, s. 1–3; nr 2, s. 18–20; nr 3, s. 33–34; nr 4, s. 49–50; nr 5, s. 67–68; nr 6, s. 82–83; nr 7, s. 97–98; nr 8, s. 113–114.

Omówienie wspomnianego artykułu dotyczącego roli politycznej i społecznej Kościoła katolickiego ujętej z punktu widzenia stronnictwa narodowo-demokratycznego, dyskusja z jego tezami. Między innymi sprzeciw wobec istnienia szkół i sposobów nauczania o charakterze laickim, bezwyznaniowym, antyreligijnym (jako przykład tego kierunku podano nazwiska Andrzeja Niemojewskiego i Izabeli Moszczeńskiej) oraz postulat zakładania szkół katolickich dla wierzących katolików. Obawa o bezpieczeństwo narodu podlegającego oświacie w duchu laickim.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CI/54. J[an] Vandal [Szczepan Jeleński], *Na posterunku*, „Rola” 1907, nr 52, s. 821–822.

Dotyczy m.in. zawieszenia działalności PMS, dążeń do powołania polskiej szkoły katolickiej, założenia TOL przez Związek Katolicki.

[oświata ludowa, polityka oświatowa]

CI/55. S., *Z obcej niwy*, „Rola” 1908, nr 1, s. 4–5.

Refleksja na temat niezależności życia i poznania religijnego od poziomu intelektualnego, wykształcenia, oświaty, „demokratyczność” wiary dostępnej dla ludzi prostych podobnie jak dla intelektualistów.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CI/56. J[an] Van Dal [Szczepan Jeleński], *Na posterunku*, „Rola” 1908, nr 1, s. 5–6.

Informacje o osiągnięciach i działaniach ruchu katolickiego w 1907 r., m.in. w dziedzinie szkolnictwa, oświaty, założenia Akademii dla Kobiet przez Katolicki Związek Kobiet Polskich. Prace nad powstaniem gimnazjów katolickich we Włocławku i w Warszawie, działalność Stowarzyszenia Bibliotek Parafialnych, organizacja wieczorów dyskusyjnych w Warszawie.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CI/57. *Związek Katolicki dla Duchowieństwa*, „Rola” 1908, nr 1, s. 6–7.

Informacja o powołaniu przez Związek Katolicki w Królestwie Polskim TOL i jego kół parafialnych – jego działanie jest niezbędne w sytuacji likwidacji PMS, konieczności prowadzenia działań oświatowych i zapobiegania wpływom laickich działaczy oświatowych (jak np. Aleksander Świętochowski, Izabela Moszczeńska, Kazimierz Natanson, środowisko TKP).

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CI/58. Jan Mrówka [Jan Jeleński], *Związek Katolicki w Bolesławiu*, „Rola” 1908, nr 2, dodatek do nr 2-go, s. [2].

Informacja o powstaniu w parafii w Bolesławiu Związku Katolickiego i o początkach jego pracy oświatowej: założenie szkoły elementarnej, biblioteki, kursy dla analfabetów, prenumerata pism ludowych katolickich.

[oświata ludowa]

CI/59. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Pierwszy Zjazd delegatów Związków Katolickich*, „Rola” nr 3, s. 39–40; nr 4, s. 55–56.

Relacja z I Zjazdu delegatów Związków Katolickich 9 stycznia 1908 r., poświęconego historii i sytuacji szkolnictwa polskiego, kwestiom szkolnictwa i oświaty ludowej w duchu katolickim, wydawnictw ludowych, domów ludowych, kursów.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CI/60. *Związek Katolicki w Królestwie Polskim. Komitet Organizacyjny Gimnazjum im. ks. Piotra Skargi. Odezwa*, „Rola” 1908, nr 5, s. 65–66.

Informacja o planach organizacji od r. 1908/1909 męskiego ośmioklasowego gimnazjum filologicznego z polskim językiem wykładowym – katolickie Gimnazjum im. Piotra Skargi o programie analogicznym jak dla szkół publicznych. Podano skład Komitetu Organizacyjnego. Apel o wsparcie finansowe.

[szkolnictwo, szkoły średnie, wychowanie religijne]

CI/61. Van Dal [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. Radykalna prasa ludowa*, „Rola” 1908, nr 5, s. 68–69; nr 6, s. 83–84.

Krytyka pism ludowych „Siewba” i „Zaranie” w 1907 r. oraz tworzonych przez nie TKR – przekonanie o nadmiernym radykalizmie polityczno-społecznym tego środowiska, ukazanie jego związków z innymi periodykami.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/62. Van Dal [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. „Postęp” wojujący*, „Rola” 1908, nr 7, s. 101–102.

Krytyka oświaty ludowej, prowadzonej w duchu laickim, m.in. przy pomocy TKR, Uniwersytetu dla Wszystkich, TCL.

[oświata ludowa]

CI/63. Van Dal [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. Walka z ohydą*, „Rola” 1908, nr 9, s. 133–134.

Krytyka „pornograficznych” wydawnictw, periodyków i powieści m.in. Stefana Żeromskiego *Dzieje grzechu* (Warszawa 1908), teatrzyków kinematograficznych, kabaretowych występów w restauracjach, fotografii, a także wydawnictw z dziedziny wychowania seksualnego i do życia w rodzinie – ich zgubnego wpływu na młodzież.

[edukacja seksualna, wychowanie moralne]

CI/64. *Cudowne uzdrowienie na Jasnej Górze*, „Rola” 1908, nr 28, s. 439.

Doniesienie o cudownym uzdrowieniu 1 lipca 1908 r. na Jasnej Górze w Częstochowie pięcioletniej niewidomej dziewczynki.

[choroby i śmiertelność, wychowanie religijne]

CI/65. *Śp. Konrad Prószyński*, „Rola” 1908, nr 29, s. 455.

Nekrolog Konrada Prószyńskiego – Kazimierza Promyka z informacjami o jego działalności oświatowej i wydawnictwach.

[edukacja elementarna, nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CI/66. *Pierwsze gimnazjum katolickie w Warszawie*, „Rola” 1908, nr 31, s. 455.

Doniesienie o powstającym w Warszawie ośmioklasowym męskim prywatnym gimnazjum filologicznym im. św. Stanisława Kostki (jako patrona młodzieży) – pierwszym gimnazjum katolickim w Warszawie. Informacje o głównych założeniach i celach oraz o naborze, czesnym.

[szkolnictwo, szkoły prywatne, szkoły średnie]

CI/67. *Widno tu, słonecznie*, „Rola” 1908, nr 33, s. 519.

Informacja o mieszkaniach dla samotnych robotnic, utworzonych jako pierwsza tego typu instytucja opiekuńcza w Warszawie i Królestwie Polskim z inicjatywy ks. Marcellego Godlewskiego, w trosce o byt i moralność młodych dziewcząt.

[opieka]

CI/68. *O korzyściach z nauki i z czytania dobrych książek*, „Rola” 1908, nr 37, dodatek do nru 37-go, s. [1]–[2].

Zalecenie prostym odbiorcom czytelnictw i samokształcenia przez lekturę – na podstawie broszury Stefana Brykczyńskiego *O korzyściach z nauki i czytania dobrych książek* (Warszawa [1908]). Fragmenty publikacji.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/69. Karol Warski, *Pod szyldem jubileuszu literackiego*, „Rola” 1908, nr 38, s. 596–597; nr 39, s. 612–613; nr 40, s. 626–627.

Krytyka Aleksandra Świętochowskiego i środowiska TKP oraz prowadzonej przez nie działalności oświatowej, oskarżenie go o próbę wykorzystania jubileuszu Świętochowskiego do uzyskania wpływu na lud pod pozorem działalności oświatowej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CI/70. *Sprzedawanie ludzi*, „Rola” 1908, nr 41, dodatek do nru 41-go, s. [2].

Przedstawienie treści artykułu z „Zorzy Wileńskiej”, przestrzegającego młode, niedoświadczone dziewczęta przed staniem się ofiarą „handlu żywym towarem”.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CI/71. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Koło szkolne im. Ś-go Stanisława Kostki*, „Rola” 1908, nr 44, s. 695.

Informacja o działaniu gimnazjum katolickiego im. św. Stanisława Kostki w Warszawie oraz powstaniu i zatwierdzeniu przez władze Koła szkolnego im. św. Stanisława Kostki, które przejęło gimnazjum na własność. Przedstawienie przebiegu pierwszego zebrania organizacyjnego członków Koła.

[szkolnictwo, szkoły prywatne, szkoły średnie]

CI/72. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku. Brońmy się póki czas przed poniewieraniem zasad i uczuć religijnych*, „Rola” 1908, nr 46, s. 725–726; nr 47, s. 741–742; nr 48, s. 757–758.

Sprzeciw wobec sytuacji społeczno-politycznej, którą autor postrzega jako objawienie nietolerancji religijnej, m.in. wobec przedstawiania sakramentu spowiedzi jako traumatycznego dla młodych dziewcząt, a także wobec demoralizujących wydawnictw podsuwanych młodzieży.

[czytelnictwo, wychowanie religijne]

CI/73. *Komu pijaństwo szkodzi*, „Rola” 1908, nr 47, dodatek do nru 47-go, s. [2].

Informacje na temat szkodliwości indywidualnej i społecznej alkoholizmu, m.in. dla rodzin, dzieci i młodzieży, w zakresie materialnym i moralnym.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, zdrowie i higiena]

CI/74. Jan Mrówka [Jan Jeleński], *Jeszcze o szkodnikach społecznych, udających przyjaciół ludu*, „Rola” 1908, nr 49, dodatek do nru 49-go, s. [1]–[2].

Krytyka oświaty prowadzonej w duchu „Zarania”, laickim i antyklerykalnym, przede wszystkim działalności Tomasza Nocznickiego.

[oświata ludowa]

CI/75. S.J. [Szczepan Jeleński], *Sprawa wyższego wykształcenia kobiet*, „Rola” 1908, nr 52, s. 823.

Podkreślenie znaczenia edukacji akademickiej kobiet, wyeksponowanie tego tematu także z punktu widzenia potrzeb środowisk katolickich. Informacja o Academie Sainte-Croix we Fryburgu, uczelni katolickiej dla kobiet.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CI/76. Lwopianin, *Listy z Galicji*, „Rola” 1909, nr 5, s. 68–69; nr 6, s. 84–85.

Głos zgorszenia publikacjami, odczytami na temat „uświadamiania płciowego”, krytyka bezwyznaniowego gimnazjum żeńskiego w Krakowie przy ul. Wolskiej, omówienie przypadku prostytutki 18-latk.

[edukacja seksualna, czytelnictwo, niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CI/77. Jan Mrówka [Jan Jeleński], *A oto Żydowskim Wojtkom coraz gorzej się wie-
dzie*, „Rola” 1909, nr 5, dodatek do nru 5-go, s. [1].

Krytyka czasopisma „Zaranie” i jego redaktora Maksymiliana Miłguja „Malinowskiego”,
informacja o proteście grupy włościan przeciw reklamowaniu „Zarania” w Kalendarzu
Kółek Rolniczych na 1909 r.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/78. Jan Mrówka [Jan Jeleński], *Głosy włościan z Grójeckiego, z parafii Belsk o pisa-
rzach „Zarania”*, „Rola” 1909, nr 7, dodatek do nru 7-go, s. [1]–[2].

Przedruk (z komentarzem) listu włościan zawierającego krytykę „Zarania” oraz jednego
z jego autorów, Tomasza Nocznickiego, jego działalności antyklerykalnej oraz populary-
zującej niepożądane wg redakcji wydawnictwa oświatowe.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/79. M[arcin] Gruchalski, *Sprostowanie kłamstw „Zarania” (zamieszczonych
o mnie w N-rze 5)*, „Rola” 1909, nr 9, dodatek do nru 9-go, s. [1]–[2].

Sprostowanie dotyczące zarzutów wobec autora – proboszcza parafii Belsk – związanych
z krytyką „Zarania”, ograniczania wolności osobistej włościan, zdzierstwa i krzywdzenia sierot.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/80. *Protest włościan parafii Gójsk (spod Rypina, gub. Płocka) przeciwko bezreli-
gijnym gazetom i książkom warszawskim*, „Rola” 1909, nr 11, dodatek do nru
11-go, s. [1].

Przestroga przed czytaniem socjalizujących i antyklerykalnych periodyków dla ludu
(„Myśl Wolna”, „Zaranie”), zalecenie lektury pism oświatowych uznanych za polskie
i katolickie („Gazeta Świąteczna”, „Mazur”, dodatek do „Roli”, „Polak-Katolik”, „Posiew”,
„Głos Ludu”, „Dzwonek Częstochowski”).

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/81. *Głosy włościan przeciw „Zaraniu” z parafii Belsk (z Grójeckiego)*, „Rola” 1909,
nr 11, dodatek do nru 11-go, s. [1]–[2].

Głos włościan w obronie proboszcza parafii Belsk w związku z krytycznym artykułem
opublikowanym w „Zaraniu”, krytyka „Zarania” i jego redaktorów: Maksymiliana Mił-
guja i Tomasza Nocznickiego.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/82. Kamienny [Jan Jeleński], *Na posterunku. Społeczeństwo a młodzież szkolna*,
„Rola” 1909, nr 13, s. 196–198.

Streszczenie artykułu ks. Mariana Nassalskiego *Stanowisko społeczeństwa wobec młodzie-
ży szkolnej z „Przewodnika Społecznego”*. Przekonanie o potrzebie wskazywania wad

współczesnej młodzieży, aby pomóc jej w rozwoju, o niewłaściwym pojmowaniu przez niektórych „emancypacji” młodzieży, przypisywaniu jej nadmiernych praw. Obrona nauczania religii w szkole.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CI/83. Szczepan [Szczepan Jeleński], *List do „Roli” o szkole w Nałęczowie*, „Rola” 1909, nr 18, dodatek do nru 18-go, s. [1].

Dotyczy szkoły rolniczej w Nałęczowie, założonej dla młodzieży włościańskiej. Relacja z zebrania na zakończenie kursów zimowych. Pochwała funkcjonowania placówki.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CI/84. *Nowa święta Kościoła Katolickiego*, „Rola” 1909, nr 18, dodatek do nru 18-go, s. [1]–[2]; nr 19, dodatek do nru 19-go, s. [1]–[2].

Życiorys Joanny d’Arc, przedstawiony w związku z jej beatyfikacją 18 kwietnia 2009 r. Wyekspozowano młodość nowej świętej, jej niskie pochodzenie, przedstawiono m.in. jej dzieciństwo.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie religijne]

CI/85. Wojtek, ale... nie żydowski, *Precz z gorzałką!*, „Rola” 1909, nr 19, dodatek do nru 19-go, s. [1].

O negatywnym wpływie nałogu alkoholowego na jednostki i społeczeństwa, m.in. na potomstwo alkoholików, o walce z alkoholizmem, prowadzonej m.in. przez towarzystwa antyalkoholowe, o wystawie antyalkoholowej otwartej w Warszawie 27 kwietnia 1909 r.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa]

CI/86. A[dam] L[ach] Szymański [Adam Szymański I], *Żywy pomnik*, „Rola” 1909, nr 21, s. 311–312.

Projekt wydawania serii popularyzatorsko-oświatowej pod nazwą „Biblioteka im. Jana Jeleńskiego”, niedawno zmarłego redaktora „Roli”. Kształt wydawnictwa, zawartość, dystrybucja.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/87. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. O dusze dziecięce*, „Rola” 1909, nr 22, s. 331–332.

Punktem wyjścia refleksji jest informacja o fakcie wypożyczenia nieodpowiedniej lektury młodej dziewczynie w Czytelni WTD; za taką książkę uznano *Listy człowieka szalonego* Andrzeja Niemojewskiego (Warszawa 1899; wyd. 2, Warszawa 1903). Zwrócono uwagę na niestosowność moralną takiej lektury dla młodzieży, ale i niewłaściwość przeznaczania publicznych składek na bezwartościowe książki.

[biblioteki i czytelnie, czytelnictwo, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CI/88. *Kto to był Władysław Ludwik Anczyca? (Kazimierz Góralczyk)*, „Rola” 1909, nr 22, dodatek do nru 22-go, s. [1].

Relacja z krakowskich uroczystości 25-lecia śmierci Władysława Ludwika Anczyca, informacje o życiu, twórczości i działalności Anczyca ukierunkowanej na oświatę ludową.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/89. Mikołaj Secomski, Piotr Secomski, Bronisław Tazbir, Karol Strzelecki, *W obronie prawdy*, „Rola” 1909, nr 24, dodatek do nru 24-go, s. [1].

List mieszkańców Kamieńska w guberni piotrkowskiej w obronie proboszcza, ks. Ignacego Jankowskiego i wikariusza oraz ich zaangażowania w szerzenie oświaty, m.in. założenie szkoły, naukę czytania, promocję czytelnictwa. To odpowiedź na artykuł z „Wiadomości Codziennych” (1909, nr 106), donoszący o ciemnocie w parafii i braku zainteresowania miejscowego kleru oświatą.

[edukacja elementarna, oświata ludowa]

CI/90. Teodor Jeske-Choiński, *Żydzi oświeceni*, „Rola” 1909, nr 27, s. 407–408; nr 28, s. 423–424; nr 29, s. 439–440; nr 30, s. 455–456; nr 31, s. 471–472; nr 32, s. 487–488; nr 41, s. 631–632; nr 42, s. 647–648; nr 43, s. 663–664; nr 44, s. 679–680; nr 45, s. 698–699; nr 46, s. 711–712; nr 47, s. 727–728.

Rys historyczny (od ok. 1400 r.) oświaty w kulturze żydowskiej, zdobywania i wykorzystywania przez Żydów wykształcenia, budowania żydowskiej kultury, życia intelektualnego i społecznego, osiągnięć społeczno-ekonomicznych.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CI/91. Tomek Biedronka, *Dobry plon i trochę o Żydowskich Wojtkach*, „Rola” 1909, nr 27, dodatek do nru 27-go, s. [1].

Informacje i refleksje związane ze zjazdem w Warszawie przedstawicieli spółek i kółek CTR. Ocena wysokiej skuteczności odczytów i pogadanek gospodarczych, pracy instruktorów, kursów. Polemika z tezami „Zarania”.

[edukacja zawodowa, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CI/92. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. Światła i cienie*, „Rola” 1909, nr 28, s. 423–424.

Refleksja inspirowana publikacją (we wrocławskim „Przewodniku Społecznym”) wysoko ocenionej rozprawy ks. Mariana Nassalskiego *Stanowisko społeczeństwa wobec młodzieży szkolnej*. Odnosi się ona do powszechnego ubolewania na młodzież, bierze ją w obronę, obarczając winą za wiele jej błędów rodziców, wychowawców, nauczycieli, duchowieństwo, prasę. Ponadto omówiono powstanie katolickich korporacji studenckich w Krakowie i Lwowie.

[aktywność młodzieży, organizacje młodzieżowe, wychowanie moralne]

CI/93. Wojtek, ale... nie żydowski, *O wystawie rolniczo-przemysłowej w Częstochowie i o farbowanych „przyjaciółach” ludu*, „Rola” 1909, nr 28, dodatek do nru 28-go, s. [1].

Obrona wartości i znaczenia edukacyjnego oraz oświatowego wystawy rolniczo-przemysłowej w Częstochowie.

[oświata ludowa]

CI/94. Tomek Biedronka, *W służbie u państwa Feinsilberów (Zdarzenie prawdziwe)*, „Rola” 1909, nr 31, dodatek do nru 31-go, s. [1]–[2].

Obrazek, który ma stanowić przestrożę dla rodziców dziewcząt udających się na służbę do Warszawy. Zalecenie strzeżenia córek przed podejmowaniem pracy u Żydów.

[rodzina]

CI/95. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. W doniosłej sprawie*, „Rola” 1909, nr 34, s. 522–524.

Uwagi o edukacji na poziomie średnim i akademickim. Sprawa szkolna w Królestwie Polskim. Brak polskich szkół wyższych w Królestwie Polskim. Konieczność konsultowania spraw edukacji akademickiej z młodzieżą. Omówienie wiecu młodzieży akademickiej w Zakopanem w dniach 26–28 lipca 1909 r. Sprawa bojkotu szkół średnich i wyższych w Królestwie Polskim.

[aktywność młodzieży, edukacja akademicka, szkoły średnie]

CI/96. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. O szkołę*, „Rola” 1909, nr 37, s. 572.

Refleksja na temat konieczności odrębnego traktowania w dyskusji o tzw. sprawie szkolnej kwestii szkół średnich i szkół wyższych. Krytyka szkoły o tendencjach „postępowych”, socjalistycznych.

[edukacja akademicka, szkoły średnie]

CI/97. *Chleb dla swoich*, „Rola” 1909, nr 38, dodatek do nru 38-go, s. [1].

Postulat przygotowywania dzieci mieszczan do zajmowania się handlem. Przykład dobrej sytuacji życiowej dzieci z rodzin żydowskich, które nie mają takich uprzedzeń do handlu jak rodziny polskie.

[edukacja zawodowa]

CI/98. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. Czelnosc!...*, „Rola” 1909, nr 39, s. 602–603.

Dotyczy okólnika arcybiskupa warszawskiego do księży prefektów w sprawie nauczania religii w szkole średniej oraz ataków na wypowiedź biskupa w prasie „bezwyznaniowej”.

[szkoły średnie, wychowanie religijne]

CI/99. Van Dal [Szczepan Jeleński], *Instytucja zatracona*, „Rola” 1909, nr 40, s. 617–618; nr 41, s. 635–636; nr 43, s. 667–668; nr 47, s. 731.

Informacje o instytucji opieki nad prostytutkami – Schronieniu św. Małgorzaty, jej źródłach, dziejach, niedociągnięciach i nadużyciach oraz ucieczkach dziewcząt. Wielka szkoła prostytucji w Warszawie.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie moralne]

CI/100. *Dziesięć bardzo ważnych wskazówek, które każda matka pamiętać i wykonywać powinna*, „Rola” 1909, nr 41, dodatek do nr 41-go, s. [2].

Rady dla matek spodziewających się dziecka i matek małych dzieci, dotyczą higieny, opieki, dbałości o zdrowie, m.in. wyeksponowano temat niepodawania dzieciom alkoholu i niespożywania alkoholu w ciąży, a także umiaru w karach cielesnych.

[zdrowie i higiena]

CI/101. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. Precz z pornografią*, „Rola” 1909, nr 43, s. 668–669.

Refleksje związane z publikacją wydawnictwa: *Pornografia. Głosy polskie w najważniejszej sprawie moralności społecznej* (Lwów 1909), stanowiącego pokłosie ankiety, którą zainicjowała młodzież Uniwersytetu i Politechniki we Lwowie. Przytoczono różne określenia pornografii, potępiono zjawisko.

[edukacja seksualna]

CI/102. *Wahrmund w likwidacji*, „Rola” 1909, nr 46, s. 714–715.

Dotyczy sprawy prof. Ludwiga Wahrmanda, którego wypowiedzi na temat stosunku Kościoła katolickiego do edukacji stały się przyczyną konfliktów, dyskusji i protestów w środowiskach akademickich.

[aktywność młodzieży, edukacja akademicka, polityka oświatowa]

CI/103. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. Na poziomie przeciętności*, „Rola” 1909, nr 46, s. 715–717.

Dotyczy m.in. statystyki wzrastającej liczby samobójstw wśród młodzieży. Zagadnienia wychowania religijno-moralnego.

[samobójstwa, wychowanie moralne, wychowanie religijne]

CI/104. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. Tragedie dziecięce*, „Rola” 1910, nr 5, s. 70–71.

Refleksja na temat dużej liczby samobójstw młodzieży. Wskazanie chrześcijaństwa jako jedyne sposobu uzdrowienia tego problemu społecznego.

[samobójstwa]

CI/105. Tomek Biedronka, *Kto „Zaranie” krzewi i za nim faktoruje (Rozmowa w wagonie)*, „Rola” 1910, nr 5, dodatek do nru 5-go, s. [1].

Scenka rodzajowa, której wymowę stanowi potępienie akcji oświatowych i wydawnictw związanych ze środowiskiem „Zarania”, oskarżenie ich o bezbożność i związku ze środowiskiem żydowskim.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/106. *Kursy rolnicze w Warszawie*, „Rola” 1910, nr 5, dodatek do nru 5-go, s. [1]–[2].

Informacja o kursach rolniczych organizowanych w dniach 6–12 lutego 1910 r. w Warszawie przez Stowarzyszenie Robotników Chrześcijańskich; dane o wykładowcach i tematach wykładów oraz kwestiach organizacyjnych.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CI/107. *„Zaranie” przyłapano*, „Rola” 1910, nr 6, dodatek do nru 6-go, s. [2].

Artykuł wymierzony w środowisko czasopisma „Zaranie” i jego redaktora Maksymiliana Miłguja. Uznanie ich propagandy i działalności oświatowej za szkodliwą dla wiary katolickiej i dla społeczeństwa.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/108. Roman Rola [Maciej Roman Wierziński], *Rodzice, ratujcie swe dzieci!*, „Rola” 1910, nr 8, dodatek do nru 8-go, s. [1].

Informacje o szkole dla dziewcząt wiejskich w Kruszynku pod Włocławkiem, gdzie nie uwzględnia się wychowania religijnego, modlitwy. Wezwanie do wybierania szkół gospodarstwa niezależnych od środowiska „Zarania”, hołdujących tradycjom religijnym.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CI/109. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. Kropla po kropli*, „Rola” 1910, nr 9, s. 134–135.

Omówienie sprawy szkół dla dziewcząt wiejskich w Kruszynku i w Gołotczyźnie oraz dla chłopców w Sokołówku, którym, z powodu nieuwzględniania wychowania religijnego, TPPL cofnęło zasiłek finansowy.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CI/110. Tomek Biedronka, *Jak się Baśka wyedukowała w Kruszynku (Opowiadanie ojca Kruszynianki)*, „Rola” 1910, nr 10, dodatek do nru 10-go, s. 1–2.

Opowiadanie o negatywnej zmianie, jaka zaszła w dziewczynie w stosunku do religii i rodziny po pobycie w szkole gospodarstwa w Kruszynku pod wpływem wychowania oraz wykształcenia w zgodzie z zasadami głoszonymi w „Zaraniu” i pod wpływem lektury tego periodyku.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CI/111. *Cudny obrazek*, „Rola” 1910, nr 10, dodatek do nru 10-go, s. 2–3.

Opowiadanie o życiu i śmierci pobożnej dziewczyny, Antoniny Bojanowskiej ze wsi Wardzyn w Łódzkiem. Pozytywny kontrprzykład w stosunku do opowiadania zawartego w artykule: Tomek Biedronka, *Jak się Baśka wyedukowała w Kruszyнку (Opowiadanie ojca Kruszyńkianki)*, „Rola” 1911, nr 10, dodatek do nru 10-go, s. 1–2.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CI/112. E[ugeniusz] Woyciechowski, *Przeciw kłamstwu*, „Rola” 1910, nr 11, dodatek do nru 11-go, s. 1–3.

List proboszcza ze Sterdynia, zawierający krytykę czasopisma „Zaranie” i jego prenumeratorów, związany z zamieszczoną w tym periodyku korespondencją ze Sterdynia i atakiem na miejscową parafię.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/113. M-n P., *Z powodu samobójstwu, zwłaszcza wśród młodzieży*, „Rola” 1910, nr 12, s. 180–183.

Refleksja na temat rosnącej liczby samobójstw, również wśród młodzieży. Postulat propagowania w życiu rodzinnym, w szkole i życiu społecznym właściwego chrześcijaństwa pocieszenia, radości, podkreślenie znaczenia pracy księży i nauczycieli w tym zakresie.

[samobójstwa]

CI/114. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. Na czyim koszcie?...*, „Rola” 1910, nr 12, s. 200–201.

Refleksja na temat problemu szkoły dla dziewcząt wiejskich w Kruszyнку, gdzie nie uwzględnia się wychowania religijnego. Zawiera krytykę środowiska „Zarania” oraz wspierających szkołę osobistości, m.in. Aleksandra Świętochowskiego, przywołanie negatywnych opinii ludu zaczerpniętych z czasopisma „Zorza”.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CI/115. Władysław Czencz, *Zabawy ludowe, ich wybór i organizacja*, „Rola” 1910, nr 14, s. 213–214; nr 15, s. 229–231; nr 16, s. 245–247.

Omówienie potrzeby dobrej zabawy wśród ludu, m.in. związanej z wartościowym teatrem ludowym, przedstawieniami religijnymi, pantomimą, żywymi obrazami, zawodami.

[oświata ludowa]

CI/116. Z[bigniew] Kościeszka, *Mahomet, Szech i... p. Miłguy-Malinowski*, „Rola” 1910, nr 14, s. 218.

Krytyka antyreligijnego, antykościelnego charakteru czasopisma dla ludu „Zaranie”.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/117. *Jeszcze o Kruszyнку*, „Rola” 1910, nr 14, dodatek do nru 14-go, s. 1–3.

Krytyka szkoły dla dziewcząt wiejskich w Kruszyнку, zarzut niereligijności, odrzucenie argumentów podawanych na obronę przed tymi zarzutami przez przełożoną szkoły, Jadwigę Dziubińską.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CI/118. *Przeszkody w oświacie ludu*, „Rola” 1910, nr 16, dodatek do nru 16-go, s. 2–3.

Refleksja na temat przeszkód w oświacie ludu, wynikających z dyspozycji samego ludu, jego niezrozumienia istoty oświaty, potrzeby sumiennej pracy.

[oświata ludowa]

CI/119. X. [Zygmunt Gloger?], *Jak się to u nas popiera pracą społeczną nad ludem*, „Rola” 1910, nr 20, s. 314–315; nr 21, s. 333.

Ubolewanie nad brakiem powszechnego zaangażowania w oświatę oraz łatwe przyjmowanie przez lud zarzutów np. wobec działaczy kościelnych.

[oświata ludowa]

CI/120. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. U ogniska*, „Rola” 1910, nr 24, s. 382–383.

Refleksja na temat potrzeby walki ideowej w sprawie szkoły dla dziewcząt wiejskich w Kruszyнку, oskarżonej o niereligijne wychowanie uczennic. Podkreślenie znaczenia kształtowania właściwego modelu kobiety i rodziny. Zwrócenie uwagi na potrzeby tworzenia właściwych szkół nie tylko dla dziewcząt ze środowiska włościańskiego, ale i robotniczego.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CI/121. Tomek Biedronka, *Co słycać w gniazdach zaraniarskich*, „Rola” 1910, nr 24, dodatek do nru 24-go, s. 1–2.

Dyskusja z argumentami, że szkoła dla dziewcząt w Kruszyнку nie jest antyreligijna. Postulat niewysyłania dziewcząt wiejskich do tej szkoły, a chłopców do szkoły w Sokołówku.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CI/122. *Budujemy domy ludowe*, „Rola” 1910, nr 25, dodatek do nru 25-go, s. 3–4.

Podkreślenie znaczenia właściwego wypoczynku dla ludu oraz zorganizowania domów ludowych związanych z tym celem.

[oświata ludowa]

CI/123. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku. Za rok...*, „Rola” 1910, nr 31, s. 505.

Wskazanie potrzeby organizacji na ziemiach polskich kursów teologiczno-apologetycznych na wzór istniejących na zachodzie Europy. Propozycja, by zajął się tym ks. dr Idzi Radziszewski.

[oświata pozaszkolna, wychowanie religijne]

CI/124. A.L.S. [Adam Szymański I], *Na posterunku. W porze kłopotów wychowawczych*, „Rola” 1910, nr 33, s. 537–538.

Refleksja na temat wyboru szkoły średniej, podkreślenie znaczenia świadomego wyboru oraz kierowania się w nim zdolnościami i skłonnościami ucznia.

[szkoły średnie]

CI/125. M[aurycy] Michał Paciorkiewicz, *Przeciw pornografii*, „Rola” 1910, nr 36, s. 585–586; nr 37, s. 605–606.

Omówienie problemu szerzenia się „pornografii”, nieobyczajnych treści w literaturze, sztuce, życiu publicznym, podkreślenie znaczenia walki z tym zjawiskiem, m.in. z jego wpływem na młodzież, konieczności walki z nim przez rodzinę, szkołę.

[edukacja seksualna]

CI/126. Kazimierz Lubecki, *Oręż*, „Rola” 1910, nr 37, s. 601–602.

Podkreślenie roli prasy i organizacji społecznych w walce ideowej, m.in. wskazanie zasług TOL w Galicji.

[oświata ludowa]

CI/127. St. Kamiński, *Udział Duchowieństwa w pracy społeczno-ekonomicznej na wsi w Galicji*, „Rola” 1910, nr 39, s. 686–687; nr 40, s. 654–656; nr 41, s. 671–673; nr 42, s. 691–692; s. 43, s. 706–708.

Znaczenie oświaty, prowadzonej m.in. przez kler katolicki, w działalności oświatowej wśród ludu, co pozwala odeprzeć prowadzoną na wsi propagandę socjalistów.

[oświata ludowa]

CI/128. Obserwator, *O szkole. Z powodu broszury p. Wojciecha Górskiego „Reformy szkolne”*. Warszawa 1910, „Rola” 1910, nr 40, s. 657–658.

Omówienie wspomnianej w tytule publikacji Wojciecha Górskiego, jego obrony szkoły prywatnej, wprowadzania nowych metod pedagogicznych, zwrócenia uwagi na tzw. ekonomię czasu i sił ucznia, postulat powiązania szkolnictwa średniego i wyższego.

[szkoły średnie]

CI/129. Rolicz [Szczepan Jeleński], *Na posterunku*, „Rola” 1910, nr 48, s. 802.

Informacja na temat zamieszek na Uniwersytecie Jagiellońskim, związanych z powołaniem na nowo utworzoną na Wydziale Teologicznym katedrę socjologii chrześcijańskiej ks. dr. Kazimierza Zimmermanna i z jego wykładami.

[edukacja akademicka]

CI/130. +, *Truciele społeczeństwa polskiego*, „Rola” 1910, nr 49, s. 820–821.

Komentarz na temat zamieszek na Uniwersytecie Jagiellońskim, związanych z powołaniem na katedrę socjologii chrześcijańskiej na Wydziale Teologicznym ks. dr. Kazimierza Zimmermanna, oskarżenie środowisk „socjal-żydowskich”.

[edukacja akademicka]

CI/131. [Paweł Wilhelm] Keppler, *Radość i wychowanie*, „Rola” 1911, nr 3, s. 40–42.

Znaczenie radości w życiu dziecka, znaczenie wzbudzania radości u dziecka w procesie wychowania oraz edukacji.

[metody wychowania, rozwój dziecka]

CI/132. A.S. [Adam Szymański I], *Książka niepospolita*, „Rola” 1911, nr 5, s. 133–134; nr 6, s. 97–98; nr 7, s. 113–114.

Publikacja Stefanii Marciszewskiej-Posadzowej *O nauczaniu religii. Rady i wskazówki dla matek i nauczycielek* (Warszawa 1911) – refleksja na temat metod nauczania dzieci religii, m.in. w zakresie umiłowania świata przyrody i Boga-Stwórcy, moralności zgodnej z Ewangelią.

[wychowanie moralne, wychowanie religijne]

CI/133. *Na modłę rusińsko-portugalską*, „Rola” 1911, nr 6, s. 93–94.

Komentarz do zamieszek na Uniwersytecie Jagiellońskim, związanych z powołaniem na nowo utworzoną na Wydziale Teologicznym katedrę socjologii chrześcijańskiej ks. dr. Kazimierza Zimmermanna i z jego wykładami. Krytyka młodzieży „postępowej” i agitacji socjalistycznej, obarczonych tu odpowiedzialnością za te wydarzenia.

[edukacja akademicka]

CI/134. Van Dal [Szczepan Jeleński], *Na posterunku*, „Rola” 1911, nr 9, s. 153–154.

Krytyka Izabeli Moszczeńskiej i jej wypowiedzi związanej z *Listem pasterskim* biskupa kieleckiego Augustyna Łosińskiego, a dotyczącej m.in. wydawnictw oświatowych, w tym czasopisma dla ludu „Zaranie”.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/135. Van Dal [Szczepan Jeleński], *Z całego świata*, „Rola” 1911, nr 9, s. 154–155.

List biskupów francuskich w sprawie krytyki podręczników szkolnych oraz problemów szkoły francuskiej, m.in. wprowadzania koedukacji.

[koedukacja, pomoce dydaktyczne i podręczniki, szkolnictwo]

CI/136. H[enryk] Tyszka [Marian Pachucki], *Młodość rosyjska a życie. Na podstawie artykułu Izgojewa: „Ob inteligentskoj maładioży” w książce zbiorowej „Wiechi”*. Wyd. 5-te. Moskwa 1910, „Rola” 1911, nr 10, s. 172–173.

Opis sytuacji młodzieży rosyjskiej, wskazanie problemów i miejsc pożądaných reform społecznych: brak więzi rodzice – dzieci, niepodleganie młodzieży w szkole średniej i na uniwersytetach wpływom rodziny, uleganie młodzieżowych kółek politycznych wpływom środowiska rewolucjonistów, brak zaangażowania naukowego studentów.

[szkolnictwo]

CI/137. Van Dal [Szczepan Jeleński], *Na posterunku*, „Rola” 1911, nr 10, s. 173–174.

Dotyczy równouprawnienia Żydów w Galicji, jako przykład podano prowokacyjne zachowanie uczniów żydowskich podczas lekcji religii katolickiej w gimnazjum.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CI/138. Al[eksander] Woycicki [Aleksander Wóycicki], *Szkodliwy fanatyzm*, „Rola” 1911, nr 13, s. 227–228.

Informacje na temat zamieszek na Uniwersytecie Jagiellońskim, związanych z powołaniem na katedrę socjologii chrześcijańskiej na Wydziale Teologicznym ks. dr. Kazimierza Zimmermanna, sprostowanie nieprawdziwych i nieprzychylnych informacji prasowych na ten temat.

[edukacja akademicka]

CI/139. E. Jerzyna [Gustaw Czernicki], *Z całego świata*, „Rola” 1911, nr 15, s. 274–275.

Informacje i refleksje m.in. na temat szkolnictwa i pedagogiki we Francji, przede wszystkim sprawy zakwestionowania przez Kościół katolicki we Francji części podręczników szkolnych.

[szkolnictwo]

CI/140. *Konkurs na katechizm*, „Rola” 1911, nr 17, s. 507–508.

Ogłoszenie konkursu na elementarny katechizm religii katolickiej z okazji jubileuszu Piotra Skargi. Refleksja na temat właściwego kształtu i znaczenia katechizmu.

[wychowanie religijne]

CI/141. Jan Bączek, *O chrześcijański podręcznik historii filozofii*, „Rola” 1911, nr 20, s. 371–372.

Artykuł pióra autora podręcznika *Zarys historii filozofii* (Warszawa 1909), przeznaczono m.in. dla seminariów duchownych, obrona przed zarzutami krytyka czasopisma „Książki” (1911, nr 3).

[edukacja akademicka, wychowanie religijne]

CI/142. E. Jerzyna [Gustaw Czernicki], *Z całego świata*, „Rola” 1911, nr 23, s. 421–422.

Refleksja m.in. na temat obecności „kwestii szkolnej” w życiu publicznym wielu krajów, przede wszystkim problemu zatwierdzonych przez państwo podręczników szkolnych, kwestionowanych przez władze kościelne.

[szkolnictwo]

CI/143. Al[eksander] Woycicki [Aleksander Wóycicki], *Wychowanie kobiety a miłosierdzie*, „Rola” 1911, nr 25, s. 449–451; nr 26, s. 464–466; nr 27, s. 481–483.

Podkreślenie narastającej konieczności (wobec zwiększania się znaczenia społecznego oraz społecznej roli kobiety, m.in. w wychowaniu) uwzględniania w wychowaniu i kształceniu dziewcząt i kobiet kwestii społecznych i problemów związanych z pracą wśród ubogich i potrzebujących. Postuluje się m.in. wprowadzenie do programu wyższych klas szkół żeńskich wykładu ekonomii społecznej.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CI/144. M[arc] de Munnynck, *Praca naukowa w stosunku do życia religijnego. Przemówienie wygłoszone na Mszy św. na otwarcie roku akademickiego Wszechnicy Fryburskiej*, „Rola” 1911, nr 28, s. 497–498; nr 29, s. 513–514; nr 30, s. 528–529.

Przedruk przemówienia, przedstawiającego związek nauki z życiem religijnym, wskazującego naukę jako jeden ze sposobów uświęcenia człowieka.

[edukacja akademicka]

CI/145. A[ntoni] Werytus, *Wiś bez analfabetów (Z wycieczki pod Węgrów)*, „Rola” 1911, nr 28, s. 498–499.

Informacja o pracy oświatowej, nauce czytania, prowadzonej w Woli Orzechowej pod Węgrowem przez Piotra Banasiuka, owczarza.

[analfabetyzm]

CI/146. St. Kamiński, *Zażydzenie szkolnictwa średniego w Galicji*, „Rola” 1911, nr 32, s. 562–563.

Komentarz na temat lwowskiej ankiety o nędzy żydowskiej w Galicji. Wyrażono tu negatywny stosunek do ankiety jako eksponującej niedostatki sytuacji Żydów kosztem warunków życia Polaków. Przedstawiono dane, które mają potwierdzać lepszą sytuację Polaków, a dotyczą udziału Żydów w szkolnictwie średnim.

[szkolnictwo, szkoły średnie]

CI/147. *Kwiaty i chwasty. Z pola prasy*, „Rola” 1911, nr 33, s. 579–580.

Relacja z publikacji lwowskiej „Gazety Kościelnej”, która zawiera zwięzłe sprawozdanie z odczytu Friedricha Wilhelma Foerstera w Budapeszcie *O nowoczesnej pedagogii*. Przedstawia referat o „nowoczesnej i chrześcijańskiej pedagogice”. Eksponuje znaczenie karności i pracy nad sobą w kształtowaniu osobowości.

[pedagogika naukowa, wychowanie religijne]

CI/148. Kazimierz Lubbecki, *Ludowa organizacja rolnicza*, „Rola” 1911, nr 37, s. 644–645.

Relacja z TKR, odbytej w dniach 22–23 sierpnia 1911 r., omówienie pracy Towarzystwa nad podniesieniem dobrobytu, oświaty i moralności ludu.

[oświata ludowa]

CI/149. St. Kamiński, *Nad przepaścią zżyczenia*, „Rola” 1911, nr 42, s. 719–721.

Artykuł dowodzący „zażydzenia” szkolnictwa przemysłowego i handlowego w Galicji, nadmiernego udziału Żydów w edukacji zawodowej oraz na uniwersytetach w Krakowie i Lwowie, a także w wyższym szkolnictwie technicznym. Odnosi się negatywnie do wyników oraz wniosków z ankiety „o nędzy żydowskiej”.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CI/150. *Proces beatyfikacyjny profesora uniwersytetu włoskiego*, „Rola” 1911, nr 42, s. 724.

Informacja o rozpoczęciu procesu beatyfikacyjnego Contarda Ferriniego, prof. prawa rzymskiego na uniwersytecie w Pawii, przedstawienie sylwetki kandydata na ołtarze.

[edukacja akademicka]

CI/151. Al[eksander] Woycicki [Aleksander Wóycicki], *Wśród ciszy złowróźbnej (Z wrażeń chwili)*, „Rola” 1911, nr 43, s. 738.

Refleksja nad stanem zagrożenia ludu wydawnictwami oświatowymi uznanymi przez autora za niepożądane – chodzi o czasopismo „Zaranie” i broszury o tematyce antyreligijnej i socjalistycznej.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/152. Al[eksander] Woycicki [Aleksander Wóycicki], *O przyszłość ludu naszego*, „Rola” 1911, nr 46, s. 783–785.

Przedstawienie niebezpieczeństw w przekonaniu autora zagrażających społeczeństwu ze strony propagandy socjalistycznej oraz wydawnictw oświatowych o ukierunkowaniu antyklerykalnym, radykalno-postępowym (przede wszystkim środowisko „Zarania”). Postulat zwrócenia uwagi wychowawców młodzieży, przede wszystkim kleru, na te zagrożenia i konieczność ich odpierania.

[oświata ludowa]

CI/153. *Przekonania religijne współczesnych uczonych*, „Rola” 1911, nr 46, s. 787–788.

Dyskusja z przekonaniem, że współczesny światopogląd naukowy jest sprzeczny z wiarą chrześcijańską, odrzucenie tezy o sprzeczności Biblii z nauką, przytoczenie przykładów wierzących naukowców.

[edukacja akademicka]

CI/154. A.L.S. [Adam Szymański I], *Na posterunku*, „Rola” 1911, nr 49, s. 835–836.

Krytyka działalności środowiska periodyku „Zaranie” oraz jego redaktora Maksymiliana Miłguja i ich wpływu na lud, postulat prac oświatowych przeciwstawiających się temu wpływowi.

[oświata ludowa]

CI/155. St. Kamiński, *Pocieszające – i smutne cyfry*, „Rola” 1912, nr 7, s. 100–102.

Jeden z licznych artykułów omawiających nadmierną w opinii redakcji periodyku obecność Żydów w życiu społeczno-kulturalnym ziem polskich, dotyczy Galicji, a wykorzystuje dane ze spisu ludności monarchii austriackiej z 1910 r. Eksponuje domniemany wpływ oświaty na zmniejszenie liczby Żydów na wsi, a także uznawane tu za negatywne zjawisko dużego udziału Żydów w szkolnictwie oraz w sferze inteligencji, w wolnych zawodach.

[polityka oświatowa]

CI/156. W.K-rz., *Szkice z Odessy. II*, „Rola” 1912, nr 7, s. 103–104.

Fragment relacji o środowisku polskim w Odessie, dotyczący polskich organizacji społeczno-kulturalnych, prowadzących działalność oświatową, m.in. „Domu Polskiego w Odessie”, który prowadzi bibliotekę z czytelnią. Zarzut bezwyznaniowości, antykatolicyzmu i radykalizmu społecznego oraz nietolerancji.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/157. Zbigniew Kościeszka, *Kartki kieleckie*, „Rola” 1912, nr 8, s. 118–119.

Relacja o nadmiernej w opinii redakcji periodyku obecności Żydów w życiu społeczno-kulturalnym Kielc oraz ich związku z laicką oświatą. Informacje m.in. o kursach dla analfabetek i analfabetów oraz kursów dla dziewcząt włościańskich w Niegardowie pod Miechowem.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CI/158. *Kwiaty i chwasty*, „Rola” 1912, nr 8, s. 126–127.

Informacja o działalności niedawno zmarłego ks. Bronisława Markiewicza, twórcy zakładów wychowawczych dla chłopców, a także o jego systemie wychowawczym opartym na pracy, powściągliwości i modlitwie.

[metody wychowania, wychowanie moralne, wychowanie przez pracę]

CI/159. Ł., *Ogrody robotnicze*, „Rola” 1912, nr 13, s. 200.

Informacja o idei i organizacji ogrodów robotniczych, instytucji łączącej działalność filantropijną z oświatowo-wychowawczą, o jej francuskich źródłach, realizacjach w Europie i Ameryce. Ogrody robotnicze w Warszawie.

[kontakt z przyrodą, oświata ludowa, wychowanie przez pracę]

CI/160. *Nauki społeczne w naszych seminariach duchownych*, „Rola” 1912, nr 14, s. 211–214.

O brakach i niedostatkach wykładów z nauk społecznych (w ramach teologii pastoralnej) w polskich seminariach duchownych i porównaniu pod tym względem z seminariami na zachodzie Europy.

[edukacja akademicka, wychowanie religijne]

CI/161. H[enryk] Tyszka [Marian Pachucki], *Z całego świata*, „Rola” 1912, nr 14, s. 216–217.

Informacja na temat II kongresu przeciw pornografii, który odbył się w dniach 18–20 marca 1912 r. w Paryżu, a dotyczył m.in. wad prasy i teatru. Uznanie za przyczynę niewystarczających sukcesów kongresu abstrahowanie od religii, usuwanie z pola zainteresowania wpływu wychowawczego religii.

[edukacja akademicka]

CI/162. Al[eksander] Woycicki [Aleksander Wóycicki], *Dla ludu przez lud (Z powodu zjazdu delegatów Kółek im. Staszica)*, „Rola” 1912, nr 15, s. 231–232.

Informacja o założeniach i działalności TKR, ich pracy na rzecz oświaty i poprawy stanu moralnego ludu. Polemika z koncepcją pracy oświatowej „Zarania”.

[oświata ludowa]

CI/163. H[enryk] Tyszka [Marian Pachucki], *Z całego świata*, „Rola” 1912, nr 16, s. 248–249.

Informacje o toczącej się w różnych krajach „walce o dusze dziecka i młodzieńca”, związanych z rozwojem psychologii politycznych i antykościelnych uwikłaniach edukacji oraz działaniami Kościoła na rzecz utrzymania swego wpływu na wychowanie dzieci i młodzieży. Dotyczy m.in. nauczania religii w szkole.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CI/164. Paweł Krzyżny, *O wyższe wykształcenie religijne*, „Rola” 1912, nr 24, s. 371–372.

Postulat popularyzacji ogólnego wykształcenia teologicznego wśród wykształconych warstw świeckich – zalecenie lektury Biblii i publikacji z wykładem doktryny chrześcijańskiej. Postulat specjalistycznego wyższego wykształcenia teologicznego choćby kilku osób świeckich.

[wychowanie religijne]

CI/165. Jan Oziębłowski, *Fakty, teorie, wymysły*, „Rola” 1912, nr 26, s. 405–406, nr 27, s. 420–422.

Refleksja na temat powoływania się na badania naukowe, współczesną wiedzę, ustalenia uczonych w publikacjach popularnych, służących podnoszeniu świadomości szerszych warstw społecznych. Wyeksponowano fakt, że nauka nie składa się z samych pewników, trafiają się w niej twierdzenia błędne, a w naukach humanistycznych, zwłaszcza historycznych, często spotyka się ujęcia stronnicze. Jako negatywny przykład wskazano i omówiono czasopismo „Myśl Niepodległa” oraz prace jego redaktora Andrzeja Niemojewskiego.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CI/166. H[enryk] Tysza [Marian Pachucki], *Z całego świata*, „Rola” 1912, nr 29, s. 456–457.

Dane i komentarz na temat związku dzieciności z wyznawaną religią i przekonaniami politycznymi. Negatywnie ukazano związek poglądów socjaldemokratycznych z neomaltuzjanizmem.

[rodzina]

CI/167. *Kwiaty i chwasty*, „Rola” 1912, nr 31, s. 492.

Informacja o ogłoszonej w polskim dzienniku w Chicago ofercie Seminarium z St. Benedict w Stanach Zjednoczonych dla kilkunastu młodych Polaków z kraju, którzy chcą się poświęcić pracy z ludem polskim jako księża.

[oświata ludowa]

CI/168. Marian Pachucki, *Żywot duchowy Błażeja Pascala (Z powodu 250-tej rocznicy zgonu)*, „Rola” 1912, nr 36, s. 566–567; nr 37, s. 581–583; nr 38, s. 596–598; nr 39, s. 613–614; nr 40, s. 629–631.

Życiorys Blaise’a Pascala, eksponujący kształtowanie jego profilu intelektualnego, drogę do uczoneści, pracę naukową, powiązaną z życiem religijnym. Przedstawia także jego dzieciństwo, wychowanie religijne.

[wychowanie religijne]

CI/169. [Kazimierz] Zimmermann, *Wykształcenie społeczne duchowieństwa (Referat wygłoszony na Zjeździe Skargowskim)*, „Rola” 1912, nr 41, s. 644–646; nr 42, s. 660–662; nr 43, s. 677–678; nr 44, s. 692–694; nr 45, s. 709–711.

Refleksja na temat wykształcenia i świadomości duchownych w sprawach społecznych, życia publicznego i kultury, stwierdzenie dużych braków w tym zakresie, nieumiejętności wykorzystania posiadanej wiedzy, właściwego komunikowania z odbiorcą ludowym; postulat wzmocnienia studiów duchowieństwa w tym zakresie.

[edukacja akademicka]

CI/170. H[enryk] Tyszka [Marian Pachucki], *Z całego świata*, „Rola” 1912, nr 41, s. 641–642.

Dotyczy m.in. nowego prawa szkolnego w Luksemburgu, które ogranicza wpływ Kościoła katolickiego na wychowanie i szkolnictwo. Odniesienie do relacji między Kościołem i szkołą w innych krajach europejskich.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CI/171. *Biskup Faulhaber o współczesnej działalności kobiecej*, „Rola” 1912, nr 47, s. 641–642.

Streszczenie odczytu *Współczesna działalność kobieca w świetle religii katolickiej*. Potrzeba pracy społecznej kobiet, m.in. związanej z opieką i oświatą, a także integralnej więzi działalności społecznej kobiet oraz wizji rodziny i macierzyństwa ze światopoglądem katolickim.

[macierzyństwo, opieka, oświata ludowa]

CII. „Rozwaga”

Warszawa 1915–1918

CII/1. K.M., *Dlaczego?*, „Rozwaga” 1915, nr 1, s. 6–11; nr 2, s. 34–37; nr 3–4, s. 55–61; nr 5, s. 100–105; nr 6, s. 118–124.

Analiza procesu wzmocnienia i słabnięcia związków i relacji polsko-żydowskich na ziemiach polskich od 2. poł. XIX w. do początku XX w. Mowa o całokształcie życia społecznego, historii, stosunkach społecznych, kulturze, polityce. W części artykułu w numerze 5 przedstawiono stosunek Żydów do PMS oraz kierunek „wychowania ojczystego”, jednoczącego wysiłki oświatowo-wychowawcze wszystkich Polaków, w tym wyznania mojżeszowego, dla dobra wspólnoty narodowej. Autor podnosi m.in. kwestie stowarzyszeń społeczno-oświatowych, organizacji szkół, programów szkolnych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CII/2. H.N. [Henryk Nusbaum], *Dźwignia potęgi narodowej*, „Rozwaga” 1915, nr 2, s. 30–33.

O znaczeniu kształcenia umysłowego i moralnego młodego pokolenia. Postulaty wzmocnienia pozytywnego i niwelowania negatywnego dziedzictwa narodu, rozumianego jako

wspólnota jednostek o wspólnych wartościach kulturowo-społecznych. Wychowanie, które łączy wspieranie rozwoju inteligencji młodego człowieka z racjonalnym kształceniem moralnym i społecznym, wzmacniającym zalety i niwelującym wady narodowe, to podstawowe zadanie powszechnej szkoły ludowej i dźwignia rozwoju narodu.

[oświata ludowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CII/3. *W sprawie oświaty Żydów*, „Rozwaga” 1915, nr 8, s. 161–164.

O potrzebie organizowania systemu oświaty Żydów na ziemiach polskich na gruncie porozumienia z mniejszością żydowską. O konieczności wyznaczania kierunku oświaty według zasad wzajemnego szacunku i demokracji. O potrzebie tworzenia szkół mieszanych, uwzględniających w programie zarówno polskie treści patriotyczne, jak i naukę religii judaistycznej, zarówno naukę języka polskiego, jak i hebrajskiego.

[język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CII/4. *Polska Macierz Szkolna*, „Rozwaga” 1916, nr 5, s. 130–132.

Przedruk pierwszej odezwy Zarządu PMS, uzupełniony o informacje o zakładaniu kół PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CII/5. Adam Sylf, *Walka z nienawiścią jako pedagogiczno-społeczne zagadnienie*, „Rozwaga” 1916, nr 7, s. 161–168.

Nienawiść to choroba duszy Polaków jako narodu upadłego politycznie, żyjącego w niewoli. Receptą na tę nienawiść jest wychowanie młodego pokolenia w mądrości życiowej i miłości do ojczyzny, wiążącej się nie tyle z nienawiścią do wroga, ile z rozwojem cnót społecznych. Autor wzywa, aby w działalności wychowawczej skupić się na budzeniu umysłowych, twórczych i moralnych sił narodu. Analizując program szkoły, apeluje, by wprowadzając do niego coraz więcej wiedzy z nauk przyrodniczych, nie rezygnować z historii starożytnej i dzieł filozoficzno-społecznych, ponieważ kształcą one etycznie i rozwijają umiejętność pokojowego przeciwstawiania się wrogom.

[program nauczania, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CII/6. *Praca organiczna*, „Rozwaga” 1917, nr 8–9, s. 133–135.

Praca organiczna jako istotny element patriotyzmu w niepodległej Polsce. Jednym z najistotniejszych elementów pracy organicznej po odrodzeniu kraju powinna stać się oświata. Nauczyciele szkół średnich i wyższych powinni rozwijać w uczniach ambicje i chęć korzystania z najnowszych badań nauk ścisłych. Włączenie tej wiedzy do nauk stosowanych i przemysłu pozwoli tworzyć podstawy rozwoju gospodarczego kraju.

[szkolnictwo]

CII/7. *Nowe zadania Polaków wyznania mojżeszowego*, „Rozwaga” 1917, nr 8–9, s. 136–140.

Jako dotychczasowe zadanie Żydów polskich autor przedstawia szerzenie wśród niewyedukowanej ludności żydowskiej oświaty i kultury polskiej w duchu asymilacji. Obecnie postuluje zjednoczenie sił wokół koncepcji zbudowania wspólnego narodu polskiego. Powinni się w nie włączyć wszyscy postępowi Żydzi w imię dobra wspólnego ojczyzny, przy zachowaniu odrębności wyznaniowej, ale i przyjęciu tożsamości kulturowej.

[język i autonomia narodowa w edukacji, oświata ludowa, szkolnictwo]

- CII/8. Henryk Nusbaum, *Nauki przyrodnicze w wychowaniu*, „Rozwaga” 1918, nr 1, s. 11–22; nr 2, s. 36–45.

Autor stara się zastosować ogólne zasady i opisy procesów w naukach przyrodniczych do określenia najwłaściwszego sposobu wychowania duchowego i umysłowego młodzieży w poszanowaniu praw natury. Wiedza, jaką dysponujemy, pochodzi z przyrody, więc tylko pilne poznawanie jej praw i występujących w niej zjawisk rozwija intelekt i możliwości poznania świata. Postęp nauk przyrodniczych od XVIII w. przyczynia się do rozwoju cywilizacji, więc obowiązkiem szkół jest kształcić w uczniach te cechy intelektu, które pozwalają na lepsze poznanie i zrozumienie nauk przyrodniczych.

[szkolnictwo]

- CII/9. H.N. [Henryk Nusbaum], *Szkolnictwo polskie. Kilka myśli o najważniejszych jego zadaniach*, „Rozwaga” 1918, nr 2, s. 29–33.

Tekst przedstawia zadania polskiej szkoły średniej. Po pierwsze to wychowanie patriotyczne, polegające na niwelowaniu negatywnych cech narodowych i budowaniu więzi z ojczyzną. Po drugie to przygotowanie młodzieży w ostatnich klasach do wyboru zawodu (postulat wprowadzenia przedmiotu „propedeutyka zawodów życiowych”). Autor podkreśla rolę zawodów pożytecznych i kształcenia w młodych ludziach inicjatywy gospodarczej i przedsiębiorczości. Wnosi, aby szkoła kształciła przez kursy handlu itp. zajęcia szeroką rzeszę młodych ludzi, którzy w pracy zawodowej poświęcą się rozwojowi małego i średniego przemysłu oraz handlu i rzemiosła. Warunkiem rozwoju narodowego i gospodarczego kraju jest przymusowa nauka elementarna i rozwój sieci powszechnego szkolnictwa średniego.

[edukacja zawodowa, szkoły średnie, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

- CII/10. *Memoriał Koła Patriotów Polskich Wyznania Mojżeszowego w sprawie żargonu w szkolnictwie, złożony Panu Ministrowi wyznań religijnych i oświecenia publicznego d. 11 lipca 1918 r.*, „Rozwaga” 1918, nr 9–10, s. 145–149.

Przedruk memoriału, w którym stwierdzono, iż „żargon” żydowski (jidysz) nie jest językiem narodowym Żydów, a gwarą, w związku z czym nie powinien być używany w szkołach jako język wykładowy.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CIII. „Ruch Chrześcijańsko-Społeczny”

Warszawa 1912

CIII/1. Ks. dr. [Antoni?] Szymański, *Społeczna praca duchowieństwa*, „Ruch Chrz.-Społ.” 1912, t. 1, z. 1, s. 24–43.

Korzystna zmiana sytuacji zawodowej robotników i warunków na rynku pracy dzięki literackiej i organizacyjnej działalności środowisk katolickich. Założenia ekonomii chrześcijańskiej. Prawa moralne. Rola kapłana w walce o prawdę i tradycyjne wartości. Kapłan jako obrońca porządku moralnego.

[wychowanie moralne, wychowanie religijne]

CIII/2. F. H. [Felix Hilchen], *Zakłady naukowe bawarskie związku ludowego*, „Ruch Chrz.-Społ.” 1912, t. 1, z. 1, s. 67–68.

Szkoły zawodowe w Bawarii. Podniesienie poziomu oświaty rolniczej. Charakterystyka funkcjonowania zimowych kursów rolniczych, szkół gospodarstwa wiejskiego i domowego oraz tzw. szkół wędrownych.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CIII/3. Felix Hilchen, *Wpływ światopoglądów, religii i moralności na politykę ekonomiczną*, „Ruch Chrz.-Społ.” 1912, t. 1, z. 2, s. 82–87.

Polityka ekonomiczna jako część składowa ogólnej nauki o gospodarstwie społecznym i jej zadania – dążenie do zapewnienia społeczeństwu dobrobytu. Rola etyki i religii w procesie reformowania polityki ekonomicznej.

[wychowanie moralne, wychowanie religijne]

CIII/4. Karol Piotrowski, *Sprawozdanie z ruchu społecznego*, „Ruch Chrz.-Społ.” 1912, t. 1, z. 2, s. 117–121.

Charakterystyka funkcjonujących w Galicji stowarzyszeń chrześcijańsko-społecznych (w okolicach Lwowa, Przemyśla i w Krakowie). Praca środowisk zrzeszonych wokół arcybiskupa Józefa Bilczewskiego, biskupa Józefa Sebastiana Pelczara, zakonu oo. jezuitów, którzy angażowali się w sferę wychowania młodzieży.

[oświata pozaszkolna, wychowanie moralne, wychowanie religijne]

CIII/5. *Praca dzieci w Austrii*, „Ruch Chrz.-Społ.” 1912, t. 1, z. 2, s. 133–134.

Niekorzystna sytuacja pracujących dzieci w Austrii. Praca najmłodszych warunkowana ich sytuacją społeczną, wiekiem, rodzajem nauki i sytuacją rodzinną. Szczegółowe statystyki dotyczące zatrudnienia dzieci w rolnictwie i przemyśle.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie przez pracę]

CIII/6. *Dążność do zdobycia wykształcenia wśród robotników w Anglii*, „Ruch Chr.-Spół.” 1912, t. 1, z. 3, s. 194–196.

Charakterystyka ewolucji szkół dla robotników w Anglii. Funkcjonowanie tzw. stowarzyszeń kooperatywnych robotników angielskich, których celem jest przekazywanie dochodów na rozwój oświaty. Ruskin Collage – geneza. Zainteresowanie sfer robotniczych edukacją.

[edukacja zawodowa]

CIII/7. Aleksander Woycicki [Wójcicki], *Nauki społeczne w naszych seminariach duchownych*, „Ruch Chr.-Spół.” 1912, t. 1, z. 4, s. 220–231.

Seminaria duchowne i programy nauczania. Systematyczne wykłady z nauk społecznych. Analiza porównawcza poziomu tych wykładów w krajowych i zachodnich szkołach katolickich.

[edukacja zawodowa, szkolnictwo]

CIII/8. *Szkoła Tomasza Dawidsona*, „Ruch Chr.-Spół.” 1912, t. 1, z. 4, s. 246.

Geneza, funkcjonowanie i program utworzonej w 1899 r. nowojorskiej szkoły dla robotników Tomasza Dawidsona.

[edukacja zawodowa]

CIII/9. *Nowy sposób ku zwalczaniu przestępstw: ochronki dla zaniedbanych dzieci*, „Ruch Chr.-Spół.” 1912, t. 1, z. 3, s. 246–249.

Troska o warunki życiowe zaniedbanych dzieci z niższych warstw społecznych. Funkcjonowanie ochronek, izolujących wychowanków od złego wpływu otoczenia na życiowe wybory. Wychowanie i kształtowanie poczucia bezpieczeństwa.

[ochronki, niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CIII/10. Karol Piotrowski, *Sprawozdanie z ruchu społecznego (Kraków)*, „Ruch Chr.-Spół.” 1912, t. 1, z. 3, s. 319–327.

Akcja służąca organizacji młodzieży rzemieślniczo-robotniczej. Polski Związek Katolickich Uczniów Rękodzielniczych w Krakowie i jego działalność oparta na zasadach katolickich i narodowych.

[edukacja zawodowa]

CIV. „Siewba”

Warszawa 1906–1908

CIV/1. Kosa, *Co robi młodzież?*, „Siewba” 1906, nr 2, s. 5.

Krytyka młodzieży męskiej, która czas wolny poświęca picciu alkoholu i chuligańskim rozrywkom zamiast edukacji i samodoskonalenia. Dziewczęta marzące o wyjeździe na służbę do miasta. Wina rodziców, którzy nie potrafią zaszczepić dzieciom zamiłowania do nauki.

[wychowanie w rodzinie]

CIV/2. M., *Walka dzieci w Poznańskim o język ojczysty*, „Siewba” 1906, nr 2, s. 6–7.

O dzieciach polskich, które nie godzą się na naukę religii w języku niemieckim.

[germanizacja]

CIV/3. Władek spod Stanisławowa, *Na co nam się przyda oświata i skąd ją będziemy czerpać*, „Siewba” 1906, nr 3, s. 2–3.

Wyjaśnienie znaczenia edukacji w życiu człowieka i zwrócenie uwagi na konieczność zakładania szkół. Edukacja niezbędnym warunkiem do osiągnięcia powodzenia w pracy nad podniesieniem stanu ekonomicznego ludności chłopskiej.

[oświata ludowa]

CIV/4. A.N., *Kółka rolnicze im. Ks. Staszica*, „Siewba” 1906, nr 3, s. 4–5.

Potrzeba powoływania na wsiach TKR, które nie tylko przyczyniają się do podniesienia rentowności pracy na roli, ale także zajmują się krzewieniem oświaty poprzez organizowanie pogadank i odczytów, popularyzowanie książek i czasopism.

[oświata ludowa]

CIV/5. Śmiały, *Z parafii Postoliska*, „Siewba” 1906, nr 4, s. 6.

Zachęcanie mieszkańców wsi do czytania gazet i książek oraz kształcenia dzieci.

[oświata ludowa]

CIV/6. Chłop z nad Rządzy, *Na Nowy rok*, „Siewba” 1907, nr 1, s. 1–2.

Działalność PMS rzecz „oświecania” mieszkańców wsi. Nawoływania do czytelnictwa.

[oświata ludowa]

CIV/7. Rolnik samouk z parafii Sulejewo, *Biedne sieroty*, „Siewba” 1907, nr 1, s. 6–7.

Autor porusza problem dzieci-sierot branych przez chłopów do swych domów, aby zapewnić im opiekę. W rzeczywistości często są one wykorzystywane do ciężkich prac, wyzywane i bite.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CIV/8. Stach Sokół, *Młodzież Postoliska*, „Siewba” 1907, nr 1, s. 8–9.

Brak zainteresowań edukacyjnych u młodzieży wiejskiej, która często porzuca naukę w szkołach ludowych. Chłopcy w czasie wolnym grają w karty, dziewczęta zajmują się plotkowaniem. Nawet przekazywane za darmo czasopismo „Zorza” czytają niechętnie.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, odpoczynek i rekreacja]

CIV/9. P.K., *Niesforna młodzież*, „Siewba” 1907, nr 2, s. 5–6.

Opis nagannych zachowań młodzieży we wsi Łosie, która urządza nocne przechadzki, upija się piwem i wódką, prowokuje bójki.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CIV/10. Ws., *Czego nam trzeba*, „Siewba” 1907, nr 3, s. 2–3.

Potrzeba wiedzy z zakresu prowadzenia gospodarstwa rolnego. Postulat organizacji odczytów na tematy rolnicze. Konieczność kształcenia młodego pokolenia w szkołach zawodowych, wzorowe zakłady w Pszczelinie i Kruszynku.

[edukacja zawodowa]

CIV/11. Bróg, *Świtanie dnia*, „Siewba” 1907, nr 3, s. 5–6.

Edukacja szkolna i właściwe wychowanie domowe dla dzieci chłopskich. Zadanie rodziców: nauczenie uczciwości, rzetelności, życia w trzeźwości, odróżniania dobra od zła.

[wychowanie w rodzinie]

CIV/12. Wasz brat Kosa, *Z gminy Międzyleś*, „Siewba” 1907, nr 4, s. 5–6.

Aktywne działanie mieszkańców gminy Międzyleś na rzecz zakładania szkół PMS.

[oświata ludowa]

CIV/13. P.M., *W sprawie oświaty*, „Siewba” 1907, nr 6, s. 5.

Apel do właścicieli ziemskich o organizację nauki czytania i pisania dla dzieci włościan. Komplety dla najmłodszych mieszkańców wsi. Edukacja niedzielna dla dorosłych analfabetów.

[analfabetyzm, oświata ludowa]

CIV/14. R.W. z Sulejowa, *Z Sulejowa*, „Siewba” 1907, nr 6, s. 6.

Informacja o działalności proboszcza w Sulejowie, który zorganizował czytelnię. Chętnie korzysta z niej zarówno młodzież, jak i dorośli.

[czytelnictwo]

CIV/15. Kosa, *O oświatę*, „Siewba” 1907, nr 8, s. 3–4.

Argumenty za zakładaniem i organizacją szkół dla dzieci wiejskich. Nawoływanie do ludności chłopskiej o ofiarność na rzecz edukacji własnego potomstwa.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CIV/16. J.A., *Kilka słów o Kruszyнку*, „Siewba” 1907, nr 9, s. 2–3; nr 11, s. 4–5.

Sprawozdanie z pobytu w szkole dla dziewcząt w Kruszyнку. Opis placówki i jej funkcjonowania.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CIV/17. Klembowiak, *Młodzież się bawi*, „Siewba” 1907, nr 9, s. 3.

Krytyka zachowań młodzieży inteligentkiej zamieszkującej pod Klembowem, która zamiast włączyć się w działalność na rzecz najbliższego środowiska, organizuje zabawy połączone ze spożywaniem dużej ilości alkoholu.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CIV/18. *Z Poznańskiego*, „Siewba” 1907, nr 9, s. 8.

O strajkach dzieci w zaborze pruskim.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CIV/19. Jeden (nauczyciel ludowy), *Szkoła ludowa*, „Siewba” 1907, nr 12, s. 4–6; nr 17, s. 4–5.

Błędy w organizacji szkoły ludowej. Trudna sytuacja nauczycieli, którzy nie otrzymują wsparcia ze strony rodziców dzieci wiejskich. Brak zrozumienia potrzeby edukacji dzieci na wsi. Postulat pracy kulturalno-oświatowej nauczycieli ludowych.

[oświata ludowa]

CIV/20. „*Przeciw Macierzy*”, „Siewba” 1907, nr 13, s. 4.

Sprawozdanie z odczytu zorganizowanego przez duchowieństwo w Krasnymstawie. Krytyka PMS za prowadzenie w jej szkołach lekcji religii przez osoby świeckie. Apel do włościan, aby przystępowali do parafialnego Koła Związku Katolickiego.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CIV/21. Jan Kielak, *Macierz Szkolna a Związek Katolicki*, „Siewba” 1907, nr 14, s. 1–3.

Na temat planów przejęcia przez Związek Katolicki zakresu działań oświatowych PMS. Działania zniechęcające chłopów do PMS (organizacji kulturalno-oświatowej). Wypowiedzi różnych środowisk ukazujące w negatywnym świetle organizację.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CIV/22. *Macierz a duchowieństwo*, „Siewba” 1907, nr 14, s. 3.

Duchowieństwo wobec PMS. Głosy krytykujące wsparcie finansowe PMS. Postulat swobody w wyborze organizacji wspieranych przez społeczeństwo. Krytyka indoktrynacji prowadzonej w kościołach.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CIV/23. Jan Adamowicz [Adamowicz-Piliński], *Lud, inteligencja i jedność*, „Siewba” 1907, nr 14, s. 3–5; nr 26, s. 4–5.

Zwrócenie uwagi na podział społeczeństwa polskiego na inteligencję i lud. Brak zainteresowania inteligencji kwestią alfabetyzacji chłopstwa. Niski poziom oświaty włościan wynikający z ubóstwa i bierności. Apel o zmianę tych postaw i połączenie sił na rzecz szerzenia oświaty.

[oświata ludowa]

CIV/24. Piastun, *Szkoła i ojczyzna*, „Siewba” 1907, nr 14, s. 5–6.

Zagadnienie organizacji przyszłej szkoły polskiej. Ostrzeżenie przed jej upolitycznieniem. Szkoła powinna wychowywać w duchu narodowym i być wolna od wpływów partyjnych.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CIV/25. Jan Kielak, *Dlaczego powstało Tow. Kółek rolniczych imienia Staszica*, „Siewba” 1907, nr 15, s. 1–2.

Autor wyjaśnia zadania TKR w zakresie szerzenia oświaty i kultury rolniczej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CIV/26. W., *Falszywi i prawdziwi przyjaciele ludu*, „Siewba” 1907, nr 16, s. 1–2.

Akcje oświatowe na wsi podejmowane przez osoby, które zamiast budować jedność narodową, uprawiają działalność polityczną, siejąc nienawiść i niezgodę.

[oświata ludowa]

CIV/27. *Brzydka robota*, „Siewba” 1907, nr 17, s. 6.

O działalności środowisk narodowych, które głoszą negatywne opinie o szkole zawodowej dla dziewcząt w Kruszynku w celu zachęcania rodziców do odbierania córek z tej placówki.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CIV/28. M.M., *Niedoszła szkoła*, „Siewba” 1907, nr 18, s. 4.

O szkole w Miechowie tworzonej pod patronatem PMS, której otwarcie nie nastąpi w planowanym czasie z powodu nawoływania niektórych księży do jej bojkotowania.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CIV/29. Wł[adysława] Wejchertówna [Władysława Weychert-Szymanowska], *Walka z analfabetyzmem*, „Siewba” 1907, nr 18, s. 4–5.

SKAD (Warszawa) – zwalczanie analfabetyzmu na terenie całego kraju. Propagowanie kompletów nauczania początkowego na wsi. Pogląd, że tylko rodzic potrafiący czytać i pisać nie pozostawi dzieci bez tych umiejętności.

[analfabetyzm, oświata pozaszkolna]

CIV/30. *Nowe szkoły*, „Siewba” 1907, nr 19, s. 5.

Informacja o zgodzie władz rządowych na założenie przez PMS szkół w guberni siedleckiej w powiecie: węgrowskim, garwolińskim, łukowskim, radzyńskim i siedleckim. Wykaz miejscowości, w których szkoły te mają powstać.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CIV/31. *Albigowa*, „Siewba” 1907, nr 20, s. 3–4.

Albigowa – wieś w zachodniej Galicji, w której ks. Antoni Tyczyński założył szkołę ludową, szkołę koszykarską, kółko rolnicze, czytelnię, stanowiącą również miejsce wykładów dla miejscowej ludności.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CIV/32. *Polska Macierz Szkolna i jej wrogowie*, „Siewba” 1907, nr 20, s. 4.

Do największych przeciwników PMS zaliczono endecję (Związek Postępowo-Demokratyczny), część duchowieństwa i rosyjskie środowiska rządowe.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CIV/33. *Z Bielska (Płocka gub.)*, „Siewba” 1907, nr 24, s. 6.

Informacja o Bielsku, liczącym tysiąc mieszkańców, którzy niechętnie posyłają dzieci do szkoły, nie czytają prasy (na stu gospodarzy tylko jeden prenumeruje gazetę), a młodzież nie ma żadnych zainteresowań oprócz spożywania alkoholu i trudnienia się drobnymi kradzieżami.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CIV/34. Wincenty Warda, *W sprawie uniwersytetu chłopskiego*, „Siewba” 1907, nr 26, s. 1.

Uniwersytety ludowe w Dani i Szwecji. Warszawski Uniwersytet dla Wszystkich, który w 1907 r. zorganizował sześciotygodniowe kursy dla włościan. Postulat, aby każdy młody chłopiec pochodzący ze wsi uważał za swój obowiązek udział w takim kształceniu.

[edukacja akademicka, szkolnictwo]

CIV/35. Jan Kielak, *Wycieczka do Kruszyńska*, „Siewba” 1907, nr 26, s. 2–3.

Opis wrażeń z pobytu w szkole zawodowej dla dziewcząt wiejskich w Kruszyńsku.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CIV/36. M[aria] Biniekówna, *Głos kobiety*, „Siewba” 1907, nr 27, s. 2.

Głos kobiety z miejscowości Glinniki nawołujący do nauki czytania i pisania nie tylko wiejskich chłopców, ale również dziewcząt.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CIV/37. Jeden, *Jakie to bywa poszanowanie rodziców*, „Siewba” 1907, nr 28, s. 4.

O niemoralnych i wzorowych zachowaniach dzieci wobec starszych rodziców.

[różnice międzypokoleniowe, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CIV/38. Adam Zaborowski, *Nieprzyjaciele świata*, „Siewba” 1907, nr 29, s. 1–2.

Wykorzystanie umiejętności czytania ograniczane do modlitwy podczas nabożeństw kościelnych. Brak jasnego pojęcia o przydatności wiedzy. Wskazówki proboszczów na temat właściwej lektury.

[oświata ludowa]

CIV/39. M.N.Ś., *Co czytać*, „Siewba” 1929, nr 29, s. 3–4.

Lista książek wartych przeczytania wraz z krótkim opisem ich zawartości.

[czytelnictwo]

CIV/40. K-a., *Z Olkusza*, „Siewba” 1907, nr 29, s. 5–6.

Krótki opis działalności niższej szkoły rzemieślniczej w Olkuszu, informacja o otwarciu w tym mieście szkoły elementarnej przez PMS i ochronki dla ubogich dzieci pod wezwaniem św. Marcina.

[edukacja elementarna, edukacja zawodowa, opieka]

CIV/41. Adam Prowęcki, *Jeszcze kilka słów o uniwersytecie chłopskim*, „Siewba” 1907, nr 31, s. 2.

Apel do rodziców młodych córek i chłopców o wysyłanie dzieci na kursy do Warszawy, aby poszerzały zdobytą w szkole ludowej wiedzę.

[edukacja zawodowa]

CIV/42. *Zjazd delegatów Szkół Macierzy Szkolnej*, „Siewba” 1907, nr 31, s. 3–4.

Sprawozdanie z działalności PMS za ostatnie 16 miesięcy.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CIV/43. M.M., z pod Miechowa, *Wyjdźcie z zakrystii*, „Siewba” 1907, nr 32, s. 1–2.

Przypomnienie apelu papieża Leona XIII do duchownych, aby poza ewangelizacją szerzyli także oświatę, zachęcali do nauki czytania i pisania, lektury gazet i książek, zakładania

towarzystw. Autor artykułu zauważa, że papież nie został należycie zrozumiany i wielu księży hamuje pracę oświatową wśród wiernych.

[oświata ludowa]

CIV/44. *Nowa szkoła dla dziewcząt wiejskich*, „Siewba” 1907, nr 32, s. 5.

Informacja podana przez Jadwigę Dziubińską o nowo otwartej szkole dla dziewcząt w Gołotczyźnie, w powiecie ciechanowskim, guberni płockiej.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CIV/45. *Wieśniak, Czytajmy*, „Siewba” 1907, nr 33–34, s. 3–4.

Zachęta do zbiorowego czytania książek. Korzyści z czytania książek.

[czytelnictwo]

CIV/46. *W.Ch., Słów parę na długie zimowe wieczory*, „Siewba” 1907, nr 33–34, s. 4–7.

O przyczynach braku zainteresowania czytelnictwem wśród mieszkańców wsi, w tym również młodzieży. Ukazanie wartości, jakie niesie kontakt z literaturą.

[czytelnictwo]

CIV/47. *Brona, Od światła ciemność*, „Siewba” 1907, nr 33–34, s. 13.

Krytyka postaw wielu księży, którzy w opinii autora artykułu powinni odgrywać rolę „źródła” oświaty ludu, a stają się wrogami wszelkiego „światła”.

[oświata ludowa]

CIV/48. *Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], Zaradzmy złemu*, „Siewba” 1908, nr 1, s. 2–4.

Krytyka zmuszania dzieci wiejskich do pracy w gospodarstwie kosztem nauki szkolnej. Argumentacja za potrzebą edukacji: umiejętność czytania i pisania jest niezbędna w życiu człowieka, edukacja pozwala poznać zasady higieny życia codziennego; chłopcom uświadomi, jak uprawiać rolę, a dziewczynkom – jak prowadzić kuchnię domową.

[oświata ludowa]

CIV/49. *Kursy 40-dniowe*, „Siewba” 1908, nr 2, s. 5.

Warszawskie kursy dla włościan organizowane przez TKR wraz z Uniwersytetem dla Wszystkich. Zakres wykładów: język polski, historia piśmiennictwa polskiego, historia sztuki, historia powszechna, historia polski, geografia, elementy prawa, nauki społeczne i polityczne, wiedza o samorządzie, spółkach kredytowych, spożywczych, wytwórczych i nauki przyrodnicze.

[oświata pozaszkolna]

CIV/50. M[aria] Biniekówna, *Z pod mazowieckiej strzechy*, „Siewba” 1908, nr 3, s. 2–3.

Edukacja dziewcząt wiejskich. Wychowanie domowe niewystarczające w walce z zabobanami. Matki powinny być też mądrymi obywatelkami kraju. Rozwój może im zapewnić jedynie szkoła. Przykład placówki w Kruszyńku.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CIV/51. Wicek z nad Narwi, *W zimowy wieczór*, „Siewba” 1908, nr 3, s. 4.

Zachęta do przeznaczania długich, zimowych wieczorów na wspólną lekturę dla całej rodziny i sąsiadów.

[czytelnictwo]

CIV/52. Jan Kielak, *Na kursy*, „Siewba” 1908, nr 4, s. 1.

Głoszenie idei powołania Uniwersytetów Włociańskich. Zachęcanie czytelników do wzięcia udziału w czterdziestodniowym kursie organizowanym w Warszawie przez TKR i Uniwersytet dla Wszystkich.

[oświata pozaszkolna]

CIV/53. Ksawery Rukat, *Znaczenie kółek i stowarzyszeń rolniczych dla ludu*, „Siewba” 1908, nr 4, s. 2–3.

O różnorodnej działalności prowadzonej przez kółka rolnicze, w tym organizowanie odczytów, pogadanek, wspólnego czytania książek i gazet.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CIV/54. Wieśniak, *Z powiatu Puławskiego*, „Siewba” 1908, nr 5, s. 3.

Autor koncentruje się na działalności oświatowej prowadzonej we wsiach powiatu puławskiego: Zastawiu, Kłodzie, Lonkoci i Barłogach, w których funkcjonuje LTSOŚ. Urządzane są popularne odczyty, amatorskie teatryki, a ludność czyta „Kurier Lubelski”, „Siewbę” i „Zaranie”.

[oświata pozaszkolna]

CIV/55. *Listy*, „Siewba” 1908, nr 6, s. 5.

Informacja o bezpłatnych dwutygodniowych kursach rolniczych dla drobnych rolników organizowanych w Warszawie przez Wydziały CTR. Kursy te zastępują niższe szkoły rolnicze, których brak widoczny był w Królestwie Polskim. Podano nazwiska kadry wykładowej.

[oświata pozaszkolna]

CIV/56. M.N.J., *Co czytać*, „Siewba” 1908, nr 7, s. 5–6.

Propozycja książek do czytania wraz z ich krótką charakterystyką.

[czytelnictwo]

CIV/57. J. Jaruga, *Z okolic Nałęczowa*, „Siewba” 1908, nr 10, s. 6–7.

Organizowanie działalności oświatowej w Nałęczowie. Współpraca z LTSOŚ. Stwierdzenie, że ludność z okolic Nałęczowa nie widzi potrzeby edukacji dzieci ani prenumerowania i czytania gazet.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna, szkolnictwo]

CIV/58. *Książki*, „Siewba” 1908, nr 11, s. 6.

Polecana lista książek do czytania z krótkim ich opisem.

[czytelnictwo]

CIV/59. Włodzimierz Dąbrowski, *Praca warta naśladownictwa*, „Siewba” 1908, nr 12, s. 4–5.

O przedstawieniu teatralnym przygotowanym przez członków (dorosłych i młodzież) TKR w Gnojnie nad Narwią k. Pułtuska.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CIV/60. *Nowe Kółka im. Staszica*, „Siewba” 1908, nr 12, s. 6.

Informacja o założeniu kółek włościańskich TKR w Pożogu (gmina Nowa Aleksandria), Lininie (gmina Czersk), Lipsku (powiat Iłżecki), Wólce-Ołudzkiej (gmina Rokitno) i Belsku (powiat grójecki).

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CIV/61. *Dlaczego potrzeba się myć*, „Siewba” 1908, nr 13, s. 4.

Wskazania kierowane głównie do matek na temat dbałości o zdrowie, dzięki zachowaniu codziennej higieny.

[zdrowie i higiena]

CIV/62. *Książki*, „Siewba” 1908, nr 14, s. 5.

Lista pozycji książkowych godnych przeczytania.

[czytelnictwo]

CIV/63. Jan Kielak, *W sprawie ochronek*, „Siewba” 1908, nr 15, s. 1–2.

Autor wzywa czytelników do zakładania ochronek dla dzieci wiejskich i szczegółowo uzasadnia, dlaczego takie działania należy podejmować.

[ochronki]

CV. „Społeczeństwo”

Warszawa 1907–1910

tytuł poprz. XCVII. „Przegląd Społeczny”

CV/1. Nie-Mariawita, *Za kulisami mariawityzmu*, „Społeczeństwo” 1907, nr 1, s. 6–8.

Rozwój mariawityzmu w Królestwie Polskim i organu prasowego środowiska – „Mariawity”. Przedruk fragmentu artykułu z „Mariawity” (1907, nr 41) o pedofilii w Kościele i o lekcjach religii w szkołach.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie religijne]

CV/2. *Z życia – o życiu*, „Społeczeństwo” 1907, nr 2, s. 23–25; nr 3, s. 36–38.

Wypowiedzi (przedruki całości lub streszczenia), nadesłane w odpowiedzi na ankietę o sprawach oświaty i wychowania. Wypowiedź 33-latka urodzonego na Polesiu Wołyńskim; 38-latka z Kielc; 22-latka z Warszawy; 35-latka – mechanika w fabryce cukru. Informacje o innych osobach, które nadesłały odpowiedź na ankietę.

[szkolnictwo]

CV/3. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Czego nie wiecie o Waszych córkach?*, „Społeczeństwo” 1907, nr 3, s. 33–36; nr 4, s. 45–48.

O wychowaniu dziewcząt w rodzinach, potrzebie reformy wychowania domowego. Relacje matek i córek. Idealy i wartości, którymi kierują się adolescentki (odmienne systemy wartości niż w pokoleniu rodziców). Działalność porewolucyjna młodzieży.

[aktywność młodzieży, edukacja dziewcząt i kobiet, rodzina]

CV/4. Antoni Miller, *Trzechlecie szkolnictwa polskiego*, „Społeczeństwo” 1907, nr 5, s. 57–60; nr 6, s. 75–78; nr 7, s. 93–95.

Upolitycznienie szkół polskich po rewolucji 1905 r. Działalność PMS oraz innych organizacji oświatowych, w tym stowarzyszeń pedagogów. Rozważania dotyczące dyrektorów szkół, nauczycieli. Omówienie celów działalności i organizacji szkół.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CV/5. J[anusz] Korczak, *Powszechnie nauczanie*, „Społeczeństwo” 1907, nr 5, s. 64–65.

Uwagi o powszechnym nauczaniu, organizacji szkół w Królestwie Polskim. O realizowanym obowiązkowym nauczaniu w Prusach i jego konsekwencjach dla uczniów.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CV/6. *Doroczny zjazd prelegentów kół P.M.S.*, „Społeczeństwo” 1907, nr 6, s. 84–85.

Informacje o przebiegu posiedzenia plenarnego, poświęconego wyborowi nowego zarządu PMS. Rozważania dotyczące kierunków działalności organizacji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CV/7. Bezimienna, *Kilka słów protestu w kwestii poruszanej przez St. Poraj „Czego nie wiecie o Waszych córkach?”*, „Społeczeństwo” 1907, nr 6, s. 85.

Odniesienia do artykułu *Czego nie wiecie o Waszych córkach?* Stefanii Bojarskiej („Społeczeństwo” 1907, nr 3, 4). Zarzucono autorce, że jej tekst na temat wychowania w środowisku domowym jest „aktem oskarżenia, bezwzględny, jednostronny, bezkrytyczny, słowem – niesprawiedliwym”, nieprzedstawiającym jasno omawianych kwestii.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie w rodzinie]

CV/8. *Kościół bojujący*, „Społeczeństwo” 1907, nr 7, s. 90–91.

O klerykalizacji szkół ludowych, na przykładzie Austrii. Wpływ stronnictw katolickich i partii politycznych na funkcjonowanie uczelni wyższych i na naukę.

[edukacja akademicka, szkolnictwo]

CV/9. Janusz Korczak, *Szkola życia*, „Społeczeństwo” 1908, nr 1, s. 7–8; nr 4, s. 50–51; nr 5, s. 64–66; nr 6, s. 85–86; nr 7, s. 96–98; nr 8, s. 115–116; nr 9, s. 131–132; nr 13, s. 194–195; nr 15, s. 213–215.

Tekst, opublikowany w częściach (Lombard, Podróż po kraju, Szpital, Nowy uczeń, Stołownia, Dom Robotniczy, Wydział naukowy, Zabawy, Dom ludowy, Zagranica), prezentuje poglądy Janusza Korczaka na rzeczywisty i pożądaný kształt ustroju społecznego i szkoły.

[czytelnictwo, oświata ludowa, polityka oświatowa]

CV/10. A. Zawidzki, *O czytaniu i czytelniach*, „Społeczeństwo” 1908, nr 2, s. 25.

Zadaniem czytelni ludowych i bibliotek jest upowszechnianie literatury. Podkreślenie roli bibliotekarza, który powinien podpowiadać czytelnikom tytuły wartościowych książek.

[czytelnictwo]

CV/11. Outlaw [Wacław Wróblewski], *Stracone zachody*, „Społeczeństwo” 1908, nr 3, s. 33–35.

Wskazanie przyczyn i skutków zamknięcia PMS. Zaakcentowano czynniki polityczne.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CV/12. W[anda] Szczawińska, *Instytucje społeczne dla ochrony niemowląt we Francji*, „Społeczeństwo” 1908, nr 4, s. 55–56; nr 5, s. 70–74.

Niski przyrost naturalny we Francji spowodowany jest małą liczbą urodzeń i wysoką śmiertelnością w wieku dziecięcym. Omówienie przyczyn zjawiska. Wskazanie sposobów przeciwdziałania.

[choroby i śmiertelność, opieka, rozwój dziecka]

CV/13. P.W. [Piotr Wilamowski], *Uniwersytety ludowe*, „Społeczeństwo” 1908, nr 4, s. 59–60.

Rozwój ruchu oświatowego w zaborze rosyjskim i w zachodniej Europie. Opis uniwersytetów ludowych w Anglii, dane o liczbie placówek w Danii, Szwecji i Norwegii. Informacje o zjeździe działaczy uniwersytetów ludowych. Przedruk fragmentów rezolucji.

[oświata ludowa]

CV/14. A.M., *Nowe Gimnazjum Sherlocka Holmesa w Warszawie*, „Społeczeństwo” 1908, nr 6, s. 89–90.

Przedruk zapowiedzi powołania czteroklasowego gimnazjum męskiego Sherlocka Holmesa, opublikowanej przez Związek Katolicki w „Roli”. Wyjaśnienie i interpretacja opisanych założeń.

[szkolnictwo]

CV/15. Marian Aleksandrowicz [Aleksander Epsztein], *Perinde ac cadaver*, „Społeczeństwo” 1908, nr 8, s. 111–112.

O relacjach Kościoła i społeczeństwa. Rozważania na temat wpływu Kościoła katolickiego na szkołę.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CV/16. B. Dembiński, *Co pilniejszego?*, „Społeczeństwo” 1908, nr 11, s. 163–164.

O budowie siedziby biblioteki przez Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Warszawie. Informacje o zasobach biblioteki.

[biblioteki i czytelnie]

CV/17. J.K-d., *Moment walki kulturalnej*, „Społeczeństwo” 1908, nr 13, s. 183–185.

Działalność i zamknięcie PMS. Wskazano, że organizacja „z »prywatnej« instytucji oświatowej stała się »publiczną agendą nauczania«. O walce stronnictw politycznych o PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CV/18. Marian Aleksandrowicz [Aleksander Epsztein], *Zagadnienia seksualne*, „Społeczeństwo” 1908, nr 13, s. 191–194.

Omówienie wybranych zagadnień z książki Auguste’a Henri Forela *Zagadnienia seksualne w świetle nauk przyrodniczych, psychologii, higieny i socjologii* (München 1905).

[wychowanie seksualne]

CV/19. H.M., *Zjazd Młodzieży Postępowej*, „Społeczeństwo” 1908, nr 21, s. 286–288.

Informacje o VII Zjeździe Młodzieży Postępowej, na którym zgromadzili się delegaci z 18 stowarzyszeń, reprezentujących ok. 550 osób z Królestwa Polskiego i 1100 z Galicji. Poinformowano o planie działalności kulturalnej stowarzyszeń, organizacji Biura Centralnego. Podjęto dyskusje na temat funkcjonowania kół naukowych, pomocy materialnej dla studiującej młodzieży, uniwersytetów ludowych, organizacji szkolnictwa.

[organizacje młodzieżowe, szkolnictwo]

CV/20. *Na widowni. Rozprawy oświatowe w Dumie. Szkoła Polska*, „Społeczeństwo” 1908, nr 27, s. 348–351.

Zagadnienia oświatowe w Dumie. Fragmenty wypowiedzi Romana Dmowskiego, Józefa Nakoniecznego, Fiodora Rodiczewa o szkolnictwie polskim.

[szkolnictwo]

CV/21. J.S.D. [Jadwiga Szczawińska-Dawidowa], *Nowe prądy w szkolnictwie*, „Społeczeństwo” 1908, nr 29, s. 373–374.

Obraz szkoły w pracy Mieczysława Kaufmana *Nowe prądy w szkolnictwie amerykańskim i niemieckim*. Odczyt wygłoszony dnia 3 kwietnia 1908 roku w „Kole Rodziców i Wychowawców” (Łódź 1908). Przykłady szkół zagranicznych, zorganizowanych w duchu reformatorskim.

[Nowe Wychowanie, szkolnictwo]

CV/22. Bol[esław] Rozstański [Bolesław Rosenstadt], *Szkoła ludowa a praca dziecięca; Szkoła ludowa*, „Społeczeństwo” 1908, nr 37, s. 460–461; nr 39, s. 487–488.

Podkreślono potrzebę rozwoju szkolnictwa dla wszystkich warstw społecznych. Podjęto zagadnienia obowiązku szkolnego; wskazano motywy, którymi kierowali się opiekunowie bądź które zmuszały rodziców do nieposyłania dzieci do szkół. Informacje o obowiązku szkolnym we Francji, Anglii. Zagadnienia regulacji prawnych pracy zarobkowej dzieci w Europie.

[oświata ludowa, prawa dziecka, szkolnictwo]

CV/23. J.S.D. [Jadwiga Szczawińska-Dawidowa], *Szkoła dla dzieci mało zdolnych*, „Społeczeństwo” 1908, nr 38, s. 469–470.

Konieczność powszechnej edukacji dzieci ze szczególnymi potrzebami dostrzeżono w krajach zachodnich (Niemcy, Francja, Szwajcaria), gdzie istniały tzw. szkoły pomocnicze oraz klasy pomocnicze, do których kierowano dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi. Na ziemiach polskich szkoła taka powstała w Warszawie dzięki Eugenii Lublinerowej i Dorocie Zylberowej. Skonstatowano niski poziom zainteresowania tą placówką i wskazano jego przyczyny.

[pedagogika specjalna, szkolnictwo]

CV/24. Stefan Gr. [Stefan Grostern], *Kwestia uniwersytecka*, „Społeczeństwo” 1908, nr 43, s. 537–539.

O przyczynach i przebiegu strajków studenckich na wyższych uczelniach w Rosji w październiku 1908 r.

[aktywność młodzieży, edukacja akademicka]

CV/25. Iza Zielińska, *Międzynarodowy Kongres Oświaty Ludowej w Paryżu*, „Społeczeństwo” 1908, nr 43, s. 543–544; nr 44, s. 554–556.

Relacja z kongresu w Paryżu. Poruszono na nim problematykę: organizacji oświatowych, budżetu oświaty ludowej, stowarzyszeń dostarczających młodzieży pożytecznych rozrywek, stowarzyszeń działających na rzecz uczniów, wychowania kobiet, wykształcenia zawodowego, międzynarodowej wymiany dzieci, uniwersytetów ludowych.

[oświata ludowa, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CV/26. W.Wr-ski [Wacław Wróblewski], *Samobójstwa wśród młodzieży*, „Społeczeństwo” 1908, nr 44, s. 553–554.

W Warszawie po rozpoczęciu roku szkolnego odnotowano wzrost liczby samobójstw młodzieży. Dane dotyczące zachowań suicydalnych młodzieży. Opis przyczyn i sposobów popełniania samobójstw.

[samobójstwa]

CV/27. *Nowa ustawa uniwersytecka*, „Społeczeństwo” 1908, nr 46, s. 587–589.

Informacje o przepisach prawnych regulujących działalność uczelni.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CV/28. Ad.K., *Z ruchu młodzieży*, „Społeczeństwo” 1908, nr 48, s. 609–610.

Informacje o organizacjach studenckich polskiej młodzieży i ich działalności społeczno-politycznej.

[organizacje młodzieżowe]

CV/29. *Robert Owen*, „Społeczeństwo” 1908, nr 52, s. 652–654.

Informacje o życiu i działalności Roberta Owena.

[nauczyciel/pedagog]

CV/30. Ad.K., *Z życia młodzieży*, „Społeczeństwo” 1908, nr 52, s. 654–655.

Informacje o organizacjach studenckich polskiej młodzieży i ich działalności społeczno-politycznej.

[organizacje młodzieżowe]

CV/31. Włodzimierz K., *Z życia młodzieży*, „Społeczeństwo” 1909, nr 2, s. 24–25.

Informacje o organizacjach studenckich polskiej młodzieży i ich działalności społeczno-politycznej.

[organizacje młodzieżowe]

CV/32. Ad.K., *Z życia młodzieży*, „Społeczeństwo” 1909, nr 5, s. 57–58.

Informacje o sędziu obywatelskim nad Towarzystwem Bratnia Pomoc, funkcjonującym wśród słuchaczy Politechniki we Lwowie.

[organizacje młodzieżowe]

CV/33. Julian Unslicht, *Neomaltuzjanizm a kwestia społeczna*, „Społeczeństwo” 1909, nr 6, s. 70–71.

O koncepcji neomaltuzjanizmu we Francji i Australii. Działania mające na celu regulację urodzeń uważano za „środek na wszystkie bodaj bolączki ludzkości”.

[macierzyństwo]

CV/34. P. Wojciechowski, *Co to znaczy?*, „Społeczeństwo” 1909, nr 9, s. 104–105.

O bezprawnym wydaleniu jednego z nauczycieli przez sąd koleżeński w szkole w Kole.

[nauczyciel/pedagog]

CV/35. Henryk Lukrec, *Co zrobić ze szkołą batiniolską w Paryżu?*, „Społeczeństwo” 1909, nr 10, s. 115–117.

Odwołanie do artykułu z „Biblioteki Warszawskiej” o polskiej szkole, założonej w 1842 r. w Châtillon. Jej celem była ochrona dzieci polskich wychodźców przed wynarodowieniem. Opisano historię jej powstania i dalsze losy. Wskazanie innych placówek działających na rzecz Polaków za granicą.

[szkolnictwo]

CV/36. Marian Aleksandrowicz [Aleksander Epsztein], *Społeczeństwo a nędza*, „Społeczeństwo” 1909, nr 12, s. 138–141; nr 13, s. 153–154.

Organizacja działań dobroczynnych i ich regulacja w Anglii. Dane dotyczące osób objętych pomocą.

[opieka]

CV/37. Janusz Korczak, *Dzieci troski*, „Społeczeństwo” 1909, nr 16, s. 186–189; nr 17, s. 198–201; nr 18, s. 210–216.

Opisano m.in. kwestie organizacji kolonii dla dzieci na wsi. Autor wskazywał, że dzieci mają potrzebę pracy twórczej, poczucie ładu, bezpieczeństwa i sprawiedliwości oraz

duchowego rozwoju. Podjął zagadnienia kształcenia dzieci z niepełnosprawnością i opieki nad nimi oraz kwestię resocjalizacji nieletnich.

[kolonie i półkolonie, niedostosowanie społeczne i przestępczość, pedagogika specjalna]

CV/38. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Dach dla studentek*, „Społeczeństwo” 1909, nr 18, s. 212–213.

O potrzebie utworzenia domów akademickich dla studentek z Królestwa Polskiego w Krakowie i Lwowie. Powołanie towarzystw mających na celu zbieranie funduszy na ten cel. Na uczelniach galicyjskich studiowały zakonnice, co wpłynęło na zmianę stanowiska rodziców wielu dziewcząt – ich częstsze zgody na wyjazd córek na studia.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet, organizacje młodzieżowe]

CV/39. W.G., *Wystawa przeciwalkoholiczna*, „Społeczeństwo” 1909, nr 19, s. 226–227.

Omówienie działów wystawy antyalkoholowej. Ukazywały one szkodliwy wpływ alkoholu na różne sfery życia, przypadki chorób, zgonów i przestępstw związanych ze spożyciem alkoholu. Podkreślono „zabójczy wpływ alkoholu na ustrój dziecka, na postęp jego w nauce oraz udział nałogu rodziców, jako momentu przyczynowego w zwyrodnieniu potomstwa”.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, zdrowie i higiena]

CV/40. A[dolf] Rząśnicki, *Przyczynek do prostytucji w Krakowie*, „Społeczeństwo” 1909, nr 24, s. 287–288.

Dane statystyczne dotyczące prostytucji w Krakowie. Przedstawiono je z podziałem na wiek, pochodzenie społeczne.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CV/41. Ryszard Bah, *Nowe Katedry*, „Społeczeństwo” 1909, nr 26, s. 307–308.

Informacje o wykładach z wymowy, prowadzonych przez Juliusza Tennera na Uniwersytecie we Lwowie.

[edukacja akademicka]

CV/42. *Młodość robotnicy*, „Społeczeństwo” 1909, nr 28, s. 336–337; nr 29, s. 349–350; nr 30, s. 358–359; nr 33, s. 397–399; nr 34, s. 409–410; nr 39, s. 469–470; nr 40, s. 481–482.

Wspomnienia z dzieciństwa i młodości kobiety pracującej od najmłodszych lat.

[edukacja dziewcząt i kobiet, rodzina, zdrowie i higiena]

CV/43. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Dwie miary. Kółka rolnicze im. Staszica*, „Społeczeństwo” 1909, nr 31, s. 371–372.

Informacje o działalności organizacji powołanych dla wsparcia rozwoju wsi. O CTR i TKR.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, oświata ludowa]

CV/44. Marian Aleksandrowicz [Aleksander Epsztejn], *Kultura a ruch ludności*, „Społeczeństwo” 1909, nr 36, s. 431–433.

Informacje o śmiertelności i urodzeniach w Europie.

[choroby i śmiertelność]

CV/45. Henryk Lukrec, *Jeszcze w sprawie szkolnej*, „Społeczeństwo” 1909, nr 39, s. 462.

O poglądach Ludwika Straszewicza na szkolnictwo polskie.

[szkolnictwo]

CV/46. h.l. [Henryk Lukrec], *Knowania jezuickie*, „Społeczeństwo” 1909, nr 40, s. 473–474.

Wpływ duchowieństwa na życie społeczne. Wychowanie religijne w szkołach. Przedruk okólnika arcybiskupa Wincentego Teofila Chościak-Popiela.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CV/47. Tad[eusz] Mich[alski], *Z Kijowa. Z życia młodzieży*, „Społeczeństwo” 1909, nr 40, s. 476–477.

Napływ młodzieży z Królestwa Polskiego na uczelnie w Kijowie. Obniżenie poziomu aktywności młodzieży w kołach studenckich, organizacjach społecznych, politycznych. Zmiany w postawach studentów.

[aktywność młodzieży, edukacja akademicka, organizacje młodzieżowe]

CV/48. A[dolf] Rzańnicki, *W sprawie prostytucji*, „Społeczeństwo” 1909, nr 40, s. 480.

Przyczyny prostytucji dziewcząt. O przepisach regulujących prostytucję i działalność domów publicznych. Konsekwencje prostytucji. O zniesieniu reglamentacji i walce z chorobami wenerycznymi.

[choroby i śmiertelność, przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie moralne]

CV/49. Wacław Nałkowski, *Reakcja pasożytnicza: Urywki*, „Społeczeństwo” 1909, nr 42, s. 499–504.

Wskazanie kierunków rozwoju społeczeństwa i grup wpływających na ten rozwój. Znaczenie instytucji małżeństwa, oddziaływania oświaty i szkoły.

[rodzina, szkolnictwo]

CV/50. A[dolf] Rzańnicki, *W sprawie walki z handlem żywym towarem*, „Społeczeństwo” 1909, nr 44, s. 530–531.

O konferencjach w Europie poświęconych zagadnieniom handlu żywym towarem, o projektach przyjętych w trakcie obrad. Informacje o skali zjawiska i potrzebie walki z nim.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CV/51. Stefan Kiedrzyński, *Tęsknota do ojcostwa*, „Społeczeństwo” 1909, nr 50–51, s. 608–610.

Krótki utwór o historii rodziny Jędrzejaków.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie w rodzinie]

CV/52. Ad.K., *Zjazd młodzieży postępowej*, „Społeczeństwo” 1910, nr 1, s. 8–9.

Relacja z IX Zjazdu Stowarzyszenia Polskiej Młodzieży Postępowej w Wiedniu.

[organizacje młodzieżowe]

CV/53. *Listy z Francji. Walka o szkołę*, „Społeczeństwo” 1910, nr 8, s. 91–94.

Oświata ludowa i szkolnictwo początkowe we Francji.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, szkolnictwo]

CV/54. *Jadwiga z Szczawińskich Dawidowa*, „Społeczeństwo” 1910, nr 9, s. 97–98.

Wspomnienie pośmiertne o Jadwidze z Szczawińskich Dawidowej. Szkic do biogramu.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CV/55. Ludwik Kulczycki, *Pamięci Jadwigi z Szczawińskich Dawidowej. Ze wspomnień (lata 1886–1888)*, „Społeczeństwo” 1910, nr 10, s. 109–111.

Informacje o działalności społeczno-oświatowej Jadwigi z Szczawińskich Dawidowej.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CV/56. Melania Bergson-Bornsteinowa [Melania Bornstein-Lychowska], *Pamięci nauczycielki*, „Społeczeństwo” 1910, nr 10, s. 114–115.

Wspomnienia o pracy Jadwigi z Szczawińskich Dawidowej.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CV/57. St[efania] Sempołowska, *Uniwersytet Latający*, „Społeczeństwo” 1910, nr 11, s. 121–124.

Rozwój ruchu umysłowego wśród kobiet. Działalność oświatowa Jadwigi z Szczawińskich Dawidowej. Informacje o powstaniu i działalności Uniwersytetu Latającego.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CV/58. St[anisław] Karpowicz, *Od karności „dobrowolnej” do niewoli*, „Społeczeństwo” 1910, nr 13, s. 150–152.

Omówienie zagadnień poruszanych w książce Friedricha Wilhelma Foerstera *Szkola i charakter, przyczynek do pedagogiki posłuszeństwa i do reformy karności w szkole* (Warszawa 1909).

[samokształcenie/samowychowanie, szkolnictwo, wychowanie moralne]

CV/59. Henryk Lukrec, *O młodzieży*, „Społeczeństwo” 1910, nr 15, s. 170–172.

Odwołanie do artykułu Leona Goreckiego *Wśród młodzieży*, ogłoszonego w „Prawdzie” (1910, nr 15).

[aktywność młodzieży]

CV/60. L., *O prawo do życia*, „Społeczeństwo” 1910, nr 25, s. 285.

Informacje o córkach z chasydzkiej rodziny Klugerów z Krakowa. Wyłamały się one ze schematów społeczno-kulturowych i podjęły walkę o zdobycie wykształcenia.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CV/61. T.Or., *O dziedziczeniu cech biochemicznych*, „Społeczeństwo” 1910, nr 31, s. 356–358.

O rozwoju nauk medycznych, badaniach krwi pomocnych przy ustalaniu ojcostwa.

[ojcostwo, rodzina]

CV/62. J. Kaczorowski (naucz. lud.), *W sprawie nauczycieli ludowych*, „Społeczeństwo” 1910, nr 34, s. 397–398.

Przedruk listu nadesłanego do redakcji, opisującego pracę i wynagrodzenie nauczycieli ludowych oraz społeczny odbiór ich działalności. Porównanie pracy nauczyciela ludowego i sędziego gminnego.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CV/63. Edw[ard] Michalski [Edward Grabowski], *Kongres międzynarodowy w Kopenhadze*, „Społeczeństwo” 1910, nr 37, s. 428–430; nr 38, s. 442–443; nr 39, s. 452–456; nr 41, s. 484–486.

Informacje o posiedzeniach plenarnych i pracach w komisjach VIII Kongresu Międzynarodówki Socjalistycznej w Kopenhadze. Między innymi informacja o rezolucji w sprawie prawodawstwa chroniącego robotników, odwołanie do ustaleń Kongresu Paryskiego z 1889 r., mówiących m.in. o zakazie pracy dzieci do 14. roku życia.

[prawa dziecka, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CV/64. *Życie w stowarzyszeniach*, „Społeczeństwo” 1910, nr 43, s. 515.

O relacjach między dzieckiem a rodzicami oraz ich omówieniu na posiedzeniu SRKP.

[rodzina, wychowanie w rodzinie]

CV/65. L., *O istotę rzeczy*, „Społeczeństwo” 1910, nr 45, s. 529–530.

Stan oświaty w państwie rosyjskim. Ustawy o szkołach początkowych i ich znaczenie.

[polityka oświatowa, rusyfikacja, szkolnictwo]

CV/66. W.Wr-ski [Wacław Wróblewski], *Winowajcy. „To szkodnicy wszechpolscy są dzielni”*, „Społeczeństwo” 1910, nr 46, s. 541–542.

O polityce oświatowej w Galicji. Zdarzenie w szkole w Żulinie – śmierć ucznia i niesłuszne oskarżenie nauczyciela.

[kary i nagrody, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CV/67. H.R., *Uniwersytet Jagielloński*, „Społeczeństwo” 1910, nr 48, s. 569–571.

O relacjach między postępową młodzieżą i władzami uczelni. Studenci krakowscy postulowali uwolnienie Uniwersytetu od „agitacji klerykalnej”, żądali zeuropelizowania uczelni – usunięcia wpływów klerykalnych.

[edukacja akademicka, polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CV/68. P.W. [Piotr Wilamowski], *Ruch robotniczy w 1909 r. Rynek pracy*, „Społeczeństwo” 1910, nr 49, s. 578–580.

Dane dotyczące bezrobocia w krajach europejskich. Szczegóły prawodawstwa dotyczące robotników, informacje o prawach kobiet i dzieci, ochronie zdrowia i życia.

[prawa dziecka]

CVI. „Sprawa Polska”

Lublin 1915–1917

CVI/1. Tomasz Orędzki, *Wyzwolenie dziecka polskiego*, „Spr. Pol.” 1915, nr 2, s. 7–8.

Autor odnosi się do reformy prawa oświatowego – zniesienia obowiązkowego wykładu języka rosyjskiego i przedmiotów „rosyjskich”. Omawia doniosłość tych zmian dla kształcenia kolejnych pokoleń wolnych Polaków. Zwraca uwagę na krytyczne stanowisko nauczycieli w walce z rusyfikacją programów szkolnych. Krytykuje słabości dotychczasowego programu edukacji i lojalistyczne postawy części nauczycieli, którzy w obawie przed powrotem Rosjan do Królestwa Polskiego w tajemnicy uczą dzieci języka rosyjskiego.

[język i autonomia narodowa w edukacji, nauczyciel/pedagog, polityka oświatowa]

CVI/2. Józef Ciembroniewicz, *Nasze szkolnictwo*, „Spr. Pol.” 1916, nr 6, s. 4–6; nr 7, s. 9–11.

O stagnacji w rozwoju systemu szkolnictwa w Królestwie Polskim. Przytaczając dane statystyczne, dotyczące gęstości sieci szkolnej w Królestwie, autor zwraca uwagę na brak

szkół w wielu miejscach. W sytuacji zakończenia okupacji rosyjskiej wskazuje na potrzebę rozbudowy sieci szkół (zwłaszcza ludowych) oraz konsolidacji rozproszonych inicjatyw oświatowych w celu zorganizowania silnego, jednolitego systemu szkolnictwa polskiego. Szkoła ludowa, której zadaniem jest powszechna edukacja mas, powinna odpowiadać potrzebom społeczeństwa, którego jest własnością i któremu powinna służyć.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CVI/3. Kotwicz, *Związek Polskiego Nauczycielstwa Ludowego*, „Spr. Pol.” 1916, nr 9, s. 14–16; nr 14, s. 9–11.

Pierwsza część tekstu, napisanego z okazji 10-lecia istnienia Związku Polskiego Nauczycielstwa Ludowego w Galicji, to zarys jego historii, rozwoju i działalności. Część druga to analiza działalności wychowawczej i oświatowej Związku, podejmowanej w celu podnoszenia poziomu wykształcenia nauczycieli. W Galicji Związek dążył do zniesienia dwuetapowego systemu szkolnictwa – z niższym (wiejskim) i wyższym (miejskim) poziomem nauczania – i do wprowadzenia jednolitej ośmioklasowej szkoły ludowej. W latach 1908–1910 zorganizowano liczne wiece oświatowe, podkreślające konieczność zniesienia tzw. „dwutypowej” szkoły. W 1909 r. Rada Szkolna przeprowadziła ankiety w sprawie reformy szkolnictwa; respondenci opowiedzieli się za szkołą ośmioklasową, a przeciw językowi niemieckiemu w klasach od pierwszej do czwartej. W artykule omówiono działalność miesięcznika Związku „Ruch Pedagogiczny” oraz innych periodyków, a także projekt i początki działalności (przerwanej przez wojnę) Polskiego Instytutu Pedagogicznego. Przedstawiono także różne inicjatywy samokształceniowe nauczycieli.

[nauczyciel/pedagog, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CVI/4. Jerzy Mączewski, *W sprawie szkolnej*, „Spr. Pol.” 1916, nr 12, s. 3–4.

Krytyczne przedstawienie procesu odbudowy szkoły polskiej po zajęciu Królestwa Polskiego przez władze niemieckie i austro-węgierskie, działalności Wydziału Oświecenia w Warszawie i Rady Szkolnej w Lublinie. Rada Szkolna utworzyła sieć szkół ludowych, nie opracowała jednak programu nauczania, uwzględniającego potrzeby ludności polskiej. Zapisy Regulaminu Rad Szkolnych Miejscowych wskazują, że w Radzie Szkolnej mogą zasiadać wyłącznie osoby mianowane przez władze i przedstawiciele duchowieństwa. Artykuł nosi ślady ingerencji cenzury.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CVI/5. *W sprawie wskrzeszenia polskiego Uniwersytetu w Wilnie*, „Spr. Pol.” 1916, nr 13, s. 13–15.

Artykuł przedstawia zarys historii i tradycji intelektualnych Uniwersytetu Wileńskiego od XVI w. do zamknięcia po powstaniu listopadowym. Omówiono bezskuteczne próby reaktywacji uczelni. Autor przedstawia projekt odrodzenia uniwersytetu, podając argumenty za powstaniem wydziałów: historyczno-filologicznego, prawnego, medycznego, przyrodniczo-matematycznego i agronomicznego.

[edukacja akademicka, szkolnictwo]

CVI/6. W.Cz., *O samowychowaniu*, „Spr. Pol.” 1916, nr 13, s. 15.

Punktem wyjścia rozważań nad samowychowaniem jest książka Marii Hornowskiej *Samowiedza a samowychowanie* (Warszawa–Lwów, wyd. 1, 1912; wyd. 2, 1916). Hornowska sytuuje poznawanie siebie i kształtowanie własnej egzystencji na styku procesów wolicjonalnych i twórczych.

[samokształcenie/samowychowanie]

CVI/7. *O Kościół ewangelicki w Polsce*, „Spr. Pol.” 1916, nr 15, s. 9–10.

Punktem wyjścia rozważań jest niemiecka broszura Franza Rendtorffa (1860–1937) *Polen. Unpolitische Kriegsreisebilder eines evangelischen Deutschen* (Leipzig 1916), dotycząca sytuacji Kościoła ewangelickiego i ludności niemieckiej na ziemiach polskich. Zdaniem autora broszury przed Wielką Wojną Niemcy ulegali masowej, choć pokojowej polonizacji, a jedną z przyczyn tego zjawiska był prozelityzm duchownych ewangelickich, którzy dążyli do zbliżenia z Polakami. Do przejawów polonizacji zaliczono zanikanie niemieckich szkół, w tym gimnazjum, szkoły realnej i wielu szkół ludowych w Łodzi.

[język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa]

CVI/8. Jerzy Mączewski, *Zrzeszenia zawodowe a polityka*, „Spr. Pol.” 1916, nr 16, s. 8–9.

O działalności Polskiego Związku Nauczycielskiego i Stowarzyszenia Nauczycielstwa Polskiego, a także o konfliktach i trudnościach w nawiązaniu współpracy między tymi organizacjami, wynikających z głębokich podziałów politycznych w polskim społeczeństwie.

[nauczyciel/pedagog, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CVI/9. Z.N.–ski [Wincenty Gorzycki], *Macierz Szkolna*, „Spr. Pol.” 1916, nr 18, s. 2–3.

Autor wymienia PMS jako jedną ze zdobyczy szkolnictwa polskiego w rewolucji 1905 r. Zestawia ją z działającym w Galicji TSL. Tekst traktuje o reaktywacji PMS w świetle bieżących rozporządzeń władz okupacyjnych austriackich i niemieckich.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CVI/10. J[adwiga] Marcinkowska, *Obrachunek*, „Spr. Pol.” 1916, nr 19, s. 4–5.

Podsumowanie dotychczasowego okresu okupacji niemieckiej i austriackiej w Królestwie Polskim. Autorka konstatuje ożywienie ruchu oświatowego. Przekonuje, że w porównaniu z wcześniejszą polityką władz rosyjskich obecnie możliwe jest prowadzenie działalności oświatowej i kulturalnej w znacznie szerszym zakresie, zwłaszcza w odniesieniu do oświaty ludowej. Artykuł nosi ślady ingerencji cenzury.

[oświata ludowa, polityka oświatowa]

CVI/11. Adolfina Gorzycka-Wyleżyńska, *Z zagadnień szkolnictwa narodowego*, „Spr. Pol.” 1916, nr 21, s. 8–11.

Autorka uzasadnia potrzebę nadania polskiej oświacie charakteru narodowego, kształtowania szkoły na podstawie założeń wychowania narodowego. Krótko charakteryzuje instytucje, które mają wpływ na organizację szkolnictwa, kierunek wychowania, programy szkolne i podręczniki, a także realizację zadań, które mają nadać szkole charakter narodowy.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie, szkolnictwo]

CVI/12. W.K., „*Szkoła Polska*”, „Spr. Pol.” 1916, nr 21, s. 12–14.

Polemika z artykułem wstępnym nowo powstałego pisma „Szkola Polska”, organu Stowarzyszenia Nauczycielstwa Polskiego w Lublinie. Autor zarzuca środowisku nauczycielskiemu, które wydaje periodyk, stronniczość, uleganie wpływom i „urabianie popularności dla ideologii”, służącej interesom wpływowych jednostek. Upomina nauczycieli, że powinni uniezależnić się od tych wpływów i wywalczyć sobie silną pozycję w społeczeństwie, aby podołać zadaniom dziejowym, jakie stoją przed ich grupą zawodową.

[nauczyciel/pedagog, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CVI/13. W.K., *O projekcie szkół średnich rządowych w Królestwie Polskim*, „Spr. Pol.” 1916, nr 22, s. 8–10.

Odnosząc się do projektu organizacji nowych rządowych szkół średnich w Królestwie Polskim, autor chwali inicjatywę rozbudowy sieci szkolnej. Ostrzega jednak przed zawartym w rozporządzeniu założeniem, że szkoły mają być organizowane i zarządzane przez środowiska pedagogiczne Galicji, podczas gdy z Królestwa mają być rekrutowani „szeregowi” nauczyciele. Autor krytykuje ideę oddania kierownictwa szkół środowiskom galicyjskim, zwraca uwagę, iż w Królestwie Polskim można znaleźć siły fachowe, zdolne do organizacji nowych szkół.

[szkolnictwo, szkoły średnie]

CVI/14. Adolfina Gorzycka-Wyleżyńska, *W sprawie seminariów nauczycielskich*, „Spr. Pol.” 1916, nr 23, s. 5–7.

Autorka wskazuje na potrzebę takiego kształtowania programów nauczania w seminariach nauczycielskich, aby największy nacisk był położony na przedstawienie kandydatom do zawodu wzorów wychowania, zgodnych z aktualnym stanem wiedzy, oraz aby zapewnić im możliwość jak najlepszego poznania psychiki i potrzeb młodzieży. Autorka zwraca uwagę, że współczesna pedagogika rozszerza swoje zainteresowanie na inne dziedziny, służące poznaniu potrzeb i psychiki dziecka. Omawia krótko przedmioty wykładane w seminariach i korzyści z nich dla przyszłych nauczycieli. Podkreśla konieczność nadania seminariom nauczycielskim polskiego charakteru narodowego.

[edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog]

CVI/15. A[leksander] Bogusławski, *Z ruchu oświatowo-politycznego na wsi*, „Spr. Pol.” 1916, nr 24, s. 3–5; nr 25, s. 4–7; nr 26, s. 8–9.

Szkic historyczny na temat rozwoju pracy organicznej na wsi w zakresie oświaty i gospodarki, działalności realizowanej przede wszystkim przez środowiska narodowe i zaraniarskie.

[oświata ludowa]

CVI/16. Jerzy Mączewski, *O duszę młodzieży*, „Spr. Pol.” 1916, nr 25, s. 2–4.

Autor, odnosząc się szeroko do kultury „polskości”, wskazuje, że jedną z przyczyn deprawacji młodzieży jest obniżenie poziomu życia oraz osłabnięcie dążeń narodowych, które przez lata walki z caratem podtrzymywały buntownicze nastawienie młodzieży. Jedyną receptą na poprawę kondycji moralnej młodzieży jest pielęgnowanie jej patriotycznej ideowości i młodzieńczego ducha buntu; siły te należy skierować do realizacji celów patriotycznych.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CVI/17. Adolfina Gorzycka-Wyleżyńska, *Wychowanie moralne*, „Spr. Pol.” 1916, nr 28, s. 6–9.

Dotyczy pracy w dziedzinie wychowania moralnego młodzieży, tak ukierunkowanej, aby odczuwała ona potrzebę angażowania się w sprawy narodowe. Wychowanie moralne nie może mieć charakteru przymusowego, a kształtowanie moralnego charakteru młodzieży powinno odbywać się przez codzienną pracę wychowawczą i obcowanie z kulturą polską.

[aktywność młodzieży, samokształcenie/samowychowanie, wychowanie moralne]

CVI/18. Jerzy Mączewski, *U schyłku szkoły polskiej*, „Spr. Pol.” 1917, nr 31, s. 3–6.

Szkic historyczny przedstawiający rolę, jaką odgrywała szkoła polska w okresie zaborów, w odniesieniu do nowych możliwości rozwoju oświaty narodowej, związanych z nadzieją na utworzenie autonomicznego państwa polskiego po Akcie 5 listopada 1916 r.

[szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CVII. „Ster”

Warszawa 1907–1914

CVII/1. Rom[ualda] Baudouin de Courtenay, *Sprawa równouprawnienia kobiet w Pierwszej Dumie*, „Ster” 1907, z. 1–2 (nr 1), s. 33–40.

Matki powinny bardziej interesować się sprawami społecznymi i wpajać taką postawę dzieciom. Dzięki takiemu wychowaniu kolejne pokolenia będą angażować się w pracę na rzecz społeczności.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie]

CVII/2. Anna Limprechtówna (Orsyd), *O prostytutce w małżeństwie*, „Ster” 1907, z. 1–2 (nr 1), s. 47–50.

Wychowywanie dziewcząt w przekonaniu, że muszą wyjść za mąż za bogatego człowieka, to prostytutka. Dzieci takich małżeństw są smutne, pozbawione zapału i energii do życia, a w domu panuje wroga atmosfera. Matka powinna dbać o zawodowe wykształcenie córek, by nie były uzależnione od męża. Zapobiec prostytutce małżeńskiej może odpowiednie wychowanie.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, macierzyństwo]

CVII/3. Augustyn Wróblewski, *Parę drastycznych słów*, „Ster” 1907, z. 1–2 (nr 1), s. 56–58.

Na temat zawierania małżeństw, przygotowania do małżeństwa, realizacji zadań z tego wynikających. O młodzieży korzystającej z prostytutki. Czystość korzystna dla zdrowia dziewcząt i chłopców.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, zdrowie i higiena]

CVII/4. L., *Nasze wiece*, „Ster” 1907, z. 1–2 (nr 1), s. 66–78.

Sprawozdanie z wiecu ruchu kobiecego z 18 i 23 lutego 1907 r., podczas którego prelegenci przedstawili swoje stanowisko wobec edukacji dzieci i młodzieży. Róża Centnerszwerowa wskazała na etyczne znaczenie koedukacji na wszystkich szczeblach kształcenia. Kazimiera Bujwidowa traktowała koedukację jako wyznacznik zdrowego wychowania. Referent Józef Wassercug podniósł problem krępowania przez wychowawców samodzielności dzieci i przyrodzonej im wolności sumienia.

[koedukacja, wychowanie moralne]

CVII/5. H.P., *Sieradz*, „Ster” 1907, z. 1 (nr 1), s. 79–81.

Informacja o placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Sieradza, wskazująca na istnienie w tym mieście: ochronki, szkoły elementarnej, sali zajęć, szkoły czteroklasowej męskiej oraz czteroklasowej pensji żeńskiej.

[ochronki, szkolnictwo]

CVII/6. Z.B., *Szkoły malarskie w Monachium*, „Ster” 1907, z. 1–2 (nr 1), s. 84–85.

Warunki życia młodzieży studiującej w Monachium. Informacje na temat szkół malarskich, m.in.: Akademia Kobiet Stowarzyszenia Artystek w Monachium, prywatna pracownia Heinricha Heidnera (privaten Malschule in München), prywatna szkoła prowadzona przez Simona Hollósy'ego.

[dostęp do edukacji, edukacja artystyczna, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/7. W[alenty] Miklaszewski, *Strój jako czynnik poniżenia kobiety*, „Ster” 1907, z. 1–2 (nr 1), s. 51–56; z. 3 (nr 2), s. 114–115; z. 4 (nr 3), s. 136–143.

Dzieci nie lubią krępującego ich ubrania. Niemowlę rozkoszuje się swobodą ruchu, dostępem światła i powietrza do skóry. Kilkuletnie dzieci chętnie biegają nago po słońcu, co jest zabiegiem leczniczym. Książka Walentego Miklaszewskiego *Kąpiele słoneczno-powietrzne* (Warszawa 1907). Niewłaściwość strojenia dziecka. Krytyka tresury dziewcząt w wychowaniu. Nauczyciele muzyki i języków obcych. O wyzwoleniu dziewcząt z jarzma mody.

[wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

CVII/8. *Koedukacyjna szkoła VII klasowa*, „Ster” 1907, z. 3 (nr 2), s. 126.

Zapowiedź otwarcia w Warszawie koedukacyjnej szkoły siedmioklasowej Jadwigi Cichińskiej.

[koedukacja, szkolnictwo]

CVII/9. Z[ofia] Daszyńska-Golińska, *Największy wróg szczęścia kobiety. Referat z wiecu etycznego*, „Ster” 1907, z. 4 (nr 3), s. 127–130.

Walka z alkoholizmem. Liverpool – przykład pijanych matek, które zadusiły dzieci. Dzieci ofiarą zaniedbania ze strony uzależnionych matek. Alkoholizm przyczyną niezgody w rodzinie. Inicjatywy Mary Hunt – wprowadzenie do szkół w Stanach Zjednoczonych Ameryki nauki o alkoholizmie. Szkolne stowarzyszenia abstynentów w Belgii. Wychowanie dziewcząt – zadania matki i ojca.

[macierzyństwo, niedostosowanie społeczne i przestępczość, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CVII/10. Wera, *Kobieta w życiu Łodzi*, „Ster” 1907, z. 4 (nr 3), s. 162–163.

Postulat wyższego wynagrodzenie dla nauczycieli i nauczycielek.

[nauczyciel/pedagog]

CVII/11. *Szkoła muzyczna*, „Ster” 1907, z. 4 (nr 3), s. 164–165.

O szkole muzycznej w Łodzi powołanej w 1900 r. przez Marię Bojanowską – wychowankę warszawskiego konserwatorium.

[edukacja artystyczna]

CVII/12. P., *Te wstępne*, „Ster” 1907, z. 5 (nr 4), s. 178–183.

Zjazdy kobiet i ich efekty. Warunki kształcenia i pracy kobiet. Wskazówki przy zakładaniu ogródków rozbłowskich. Średnie, zawodowe i uniwersyteckie wykształcenie dziewcząt i kobiet. Fundusz wspierania prac naukowych kobiet. Dostęp kobiet do uniwersytetów. Rola i wpływ matek na wychowanie dzieci.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CVII/13. Z., *Rzut oka na przebieg Zjazdu*, „Ster” 1907, z. 5 (nr 4), s. 196–206.

Zjazd Kobiet Polskich w 1905 r. Obrady w Sekcji Ogólnooświatowej. Apel Anieli Szy-cówny o podniesienie poziomu wykształcenia ogólnego i zawodowego nauczycieli, łączenie nauki teoretycznej z praktyczną i utworzenie w przyszłości uniwersytetu polskiego w Warszawie z katedrą pedagogiki. Postulat Heleny Wilman-Grabowskiej ujednoczenia programów szkół męskich i żeńskich oraz wypracowania nowego modelu koedukacyjnej ogólnokształcącej szkoły średniej.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CVII/14. Anna Wyczółkowska, *Meta dyletantyzmu naukowego wśród kobiet we Lwowie*, „Ster” 1907, z. 6 (nr 6), s. 215–218.

Dane dotyczące liczby uczennic w szkołach Zofii Strzałkowskiej i Wiktorii Niedziałkowskiej oraz wykazy liczbowe dziewcząt podejmujących studia na Uniwersytecie Lwowskim.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkolnictwo]

CVII/15. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Ideowa emigracja*, „Ster” 1907, z. 7 (nr 7), s. 283–285.

Zjawisko emigracji młodych. Praca młodych dziewcząt, które chcą wywalczyć sobie samodzielny byt.

[aktywność młodzieży]

CVII/16. *Z życia zrzeszonego. Związek Równouprawnienia Kobiet Polskich*, „Ster” 1907, z. 7 (nr 7), s. 292–297.

Cykle wykładów dla kobiet. Szkoła niedzielna Józefy Wynder. Prywatna szkoła średnia Jana Kreczmara w Warszawie. Poparcie dla szkół niedzielnych. Uczestnictwo dziewcząt i kobiet w kursach dla analfabetów. O szerzeniu oświaty wśród kobiet.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CVII/17. *Związek równouprawnienia kobiet polskich*, „Ster” 1907, z. 8 (nr 8), s. 330–334.

Zjazdowe dyskusje m.in. Heleny Witkowskiej i Anieli Szy-cówny na temat programów kształcenia dla szkół żeńskich.

[szkolnictwo]

CVII/18. Leon Wernic, *Stan dzieci nieślubnych pod względem zdrowotnym*, „Ster” 1908, z. 1 (nr 1), s. 4–8.

Czynniki wpływające na zły stan zdrowia dzieci nieślubnych: trudna sytuacja materialna, zły stan psychiczny matek, brak wiedzy higienicznej, choroby. Niemowlęta samotnych kobiet w pierwszym półroczu życia są niedożywione, wydają słabe dźwięki, mają niską

ciepłotę ciała, słabe tętno i powierzchowny oddech, są apatyczne i senne. Propozycje rozwiązań prawnych dotyczących poprawy zdrowia dzieci nieślubnych.

[zdrowie i higiena]

CVII/19. *Ochotniczka z prowincji, Wezwanie*, „Ster” 1908, z. 1 (nr 1), s. 14–16.

Wskazówki dotyczące wychowania dziewcząt. Zalecenia służące wychowaniu odważnych i samodzielnych kobiet, zdolnych do pracy naukowej. Postulat, by matki rozwijały ambicje córek przykładem „wielkich” kobiet. Ruch kobiecy za granicą.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie]

CVII/20. *Wolny głos studentek*, „Ster” 1908, z. 1 (nr 1), s. 20–21.

O zwalczaniu trudności w zdobywaniu wiedzy. Domy akademickie i stypendia dla młodzieży męskiej. Warunki, w jakich kobiety zdobywają wiedzę. Kwestia lekarzy szkolnych.

[edukacja akademicka, zdrowie i higiena]

CVII/21. Stefania Rygierówna, *Stuchaczki obcopoddane na fakultecie medycznym w Krakowskim i Lwowskim uniwersytecie*, „Ster” 1908, z. 1 (nr 1), s. 21–23.

O przepisach prawa na uniwersytetach w Krakowie i Lwowie, które dyskryminują studentki-cudzoziemki, nie dopuszczając ich na wydziałach medycznych do składania egzaminów państwowych.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/22. *Do wiejskich czytelniczek*, „Ster” 1908, z. 1 (nr 1), s. 33–34.

Kwestionariusz ankiety kierowany do kobiet wiejskich na temat sytuacji oświatowej w ich rejonie. Pytania ankietowe dotyczyły istnienia we wsi szkoły gminnej, liczby dzieci w wieku szkolnym, liczby dzieci pobierającej naukę, kształcenia zawodowego dziewcząt, funkcjonowania ochronki, wykładów dla analfabetów, prenumeraty czasopism przez dwór i gazet przez chłopów, udostępniania włościanom książek przez ziemiaństwo, organizowania się mieszkańców w celu wspólnego czytania literatury.

[oświata ludowa]

CVII/23. Helena Witkowska, *Organizacja nauki szkolnej dla dziewcząt w Galicji*, „Ster” 1908, z. 2 (nr 2), s. 45–50.

O różnych drogach kształcenia i różnych typach szkół edukujących dziewczęta na terenie Galicji, ich programach nauczania oraz koedukacji na najniższym i najwyższym stopniu kształcenia.

[szkolnictwo]

CVII/24. Maria Biniekówna, *Wolny głos włościanki. Kilka słów o mieszkankach wsi polskiej*, „Ster” 1908, z. 2 (nr 2), s. 68–72.

Szkoła dla synów włościan w Pszczelinie. Szkoła dla dziewcząt w Kruszyнку. O wychowaniu mądrych nauczycielek i praktycznych gospodyń. Praca dziewcząt w gospodarstwie wiejskim – rozkład dnia. Wynagrodzenie za pracę.

[edukacja zawodowa]

CVII/25. Janina Apeltówna, *Wiec studentek we Lwowie*, „Ster” 1908, z. 2 (nr 2), s. 72–74.

Relacja z drugiego wiecu polskich studentek we Lwowie (5 marca 1908 r.). O uprawnieniu abiturientek siedmioklasowych pensji prywatnych z Królestwa Polskiego do wstępowania na galicyjskie uniwersytety w charakterze słuchaczek nadzwyczajnych. Żądanie dopuszczenia kobiet na wydział medyczny i wydział prawniczy. Postulat reformy liceów żeńskich i zakładania rządowych żeńskich szkół średnich.

[edukacja akademicka, szkolnictwo]

CVII/26. J.M., *Korespondencja z Krakowa*, „Ster” 1908, z. 2 (nr 2), s. 74–80.

Z historii podejmowania przez dziewczęta studiów na Uniwersytecie w Krakowie. Sytuacja studentek po 1900 r. Stowarzyszenia kobiet studiujących. Typy studentek i warunki ich życia.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/27. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Chłopski Uniwersytet*, „Ster” 1908, z. 3 (nr 3), s. 120–122.

Zapowiedź zorganizowania przez TKR sześciotygodniowych kursów ogólnokształcących dla włościan. Program nauczania – wykłady.

[edukacja zawodowa]

CVII/28. Maria Reczyńska, *Młodzież żeńska a moralność młodzieży męskiej*, „Ster” 1908, z. 4–5 (nr 4–5), s. 160–172.

Różnice w społecznej ocenie podobnych zachowań dziewcząt i chłopców. Ironiczne i mało poważne traktowanie płci żeńskiej przez mężczyzn. Konieczność zmian w wychowywaniu młodzieży, szczególnie dziewcząt. Rozszerzanie horyzontów myślowych córek poza „pokój dziecięcy i kuchnię”. Zachęta do rozwijania w dziewczętach samodzielności myślenia i świadomej godności osobistej.

[wychowanie moralne]

CVII/29. Ita., *Ruch kobiecy w Wielkopolsce*, „Ster” 1908, z. 4–5 (nr 4–5), s. 172–182.

Pruskie prawodawstwo szkolne. Decydujący głos ojca w sprawie wychowania dziecka. Prawo karcenia dziecka przez matkę i ojca. Tresura, a nie nauka. Wpływ szkoły pruskiej na żeńską młodzież szkolną. Zadania nauczycieli. Przymus w szkole. Stowarzyszenie Pomocy Naukowej dla dziewcząt. Pomoc materialna dla dziewcząt. Działalność oświatowa Janiny Omańkowskiej.

[szkolnictwo]

CVII/30. Kazimiera Bujwidowa, *O biernej Ewie*, „Ster” 1908, z. 6 (nr 6), s. 201–217.

Rozważania o literackich postaciach kobiecych w kontekście prezentowanych przez nie, uległych postaw wobec mężczyzn, będących wynikiem ich wychowania.

[wychowanie w rodzinie]

CVII/31. Teresa Lubińska, *Handel żywym towarem i prostytutcja*, „Ster” 1908, z. 6 (nr 6), s. 220–224.

O korzystaniu przez akademicką młodzież męską z usług prostytutek i grożących im z tego powodu konsekwencjach zdrowotnych.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CVII/32. *Związek równouprawnienia kobiet polskich. Doroczny zjazd*, „Ster” 1908, z. 6 (nr 6), s. 244–246.

Wśród wielu problemów, podczas związkowych obrad (13–14 czerwca 1908 r.), podjęto zagadnienie konieczności uświadamiania seksualnego i kształtowania etyki seksualnej dziewcząt.

[edukacja seksualna]

CVII/33. Konrad Szydłowski, *Głos ze wsi*, „Ster” 1908, z. 7–8 (nr 7–8), s. 283–285.

Zwrócenie uwagi na fakt, że kobiety z dworów powinny bardziej angażować się z jednej strony w opiekę nad wiejskim dzieckiem poprzez tworzenie ochronek, z drugiej – przekazywać wiedzę dziewczętom folwarcznym.

[opieka, oświata ludowa]

CVII/34. *Związek równouprawnienia kobiet polskich. Wykłady*, „Ster” 1908, z. 7–8 (nr 7–8), s. 310–311.

Organizowanie wykładów z zakresu psychologicznych podstaw pedagogiki, wygłaszanych w Warszawie dla nauczycieli, wychowawców i rodziców przez Helenę Reybekiel. Ich program obejmował treści związane z rozwojem psychicznym dziecka, głównie z kształtowaniem się jego wyobraźni, pamięci, fantazji, uwagi i uczuć.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CVII/35. *Kursy naukowe i fachowe dostępne kobietom*, „Ster” 1908, z. 7–8 (nr 7–8), s. 318–320.

Informacje o możliwości zdobywania wiedzy przez dziewczęta i kobiety w Uniwersytecie dla Wszystkich, TKN, Wyższych 2-letnich Kursach Pedagogicznych Leonii Rudzkiej, Wyższych Kursach Handlowych Józefy Siemiradzkiej, Warszawskiej Szkole Fotograficznej, Szkole Farmaceutycznej Żeńskiej Aliny Leśniewskiej.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CVII/36. P[aulina] Kuczalska-Reinschmit, *Tragedia młodych dusz dziewczęcych*, „Ster” 1908, z. 9 (nr 9), s. 325–329.

O samobójstwach młodzieży żeńskiej i ich przyczynach.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, samobójstwa]

CVII/37. Zofia Sadowska, *Kilka słów w sprawie wolnych słuchaczek w uniwersytetach rosyjskich*, „Ster” 1908, z. 9 (nr 9), s. 346–349.

Decyzja ministra oświaty zamykająca dostęp kobiet do uniwersytetów rosyjskich. Przygotowanie naukowe wolnych słuchaczek w opinii profesorów. Zdolność kobiet do pracy naukowej. Praca kobiet na uniwersytecie w opinii Jana Baudouina de Courtenay.

[edukacja akademicka]

CVII/38. Stefania Rygierówna, *Tow. Pomocy Naukowej dla Polek im. J. I. Kraszewskiej w Krakowie*, „Ster” 1908, z. 9 (nr 9), s. 350–354.

O dziejach Towarzystwa założonego w 1888 r. – utworzeniu przez nie żeńskiej szkoły z programem klasycznego gimnazjum męskiego w Krakowie, wywieraniu wpływów na rzecz dopuszczenia dziewcząt do studiów medycznych, powołaniu Biura Informacyjnego Słuchaczek Uniwersytetu Jagiellońskiego, udzielania studentom wsparcia finansowego w postaci stypendiów.

[szkolnictwo]

CVII/39. P[aulina] Kuczalska-Reinschmit, *Okólnik w sprawie lekarek szkolnych*, „Ster” 1908, z. 10–11 (nr 10–11), s. 373–376.

Rozważania nad dokumentem wydanym przez władze oświatowe, nakazującym na terenie WON zatrudnianie, ze względów etycznych, w średnich szkołach żeńskich, na stanowiskach lekarzy szkolnych wyłącznie lekarek-kobiet.

[zdrowie i higiena]

CVII/40. *Ankieta w sprawie lekarek szkolnych*, „Ster” 1908, z. 10–11 (nr 10–11), s. 406–408.

Opublikowanie kwestionariusza ankiety, skierowanego do lekarek, przełożonych żeńskich szkół średnich i rodziców w celu zebranie ich opinii, mających stanowić podstawę zapoczątkowania starań SRKP o zreformowanie wychowania fizycznego dziewcząt.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CVII/41. *Ankieta w sprawie studentek polek zagranicznych uniwersytetów oraz wyższych i specjalnych kursów*, „Ster” 1908, z. 10–11 (nr 10–11), s. 408–411.

Kwestionariusz ankiety adresowany do studentek i dziewcząt kształcących się na uniwersytetach, wyższych i specjalnych kursach w sprawie m.in. motywacji podjęcia nauki,

trudności, jakie musiały pokonać, aby kontynuować edukację, warunków, w jakich odbywa się studiowanie.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/42. J.B., *Czego nie wiecie o waszych córkach*, „Ster” 1908, z. 10–11 (nr 10–11), s. 417–418.

Sprawa konfliktu pokoleń oraz ruchów kobiecych, które zmieniać będą świadomość dziewcząt, co zapoczątkuje i wymusi inne od dotychczasowego traktowanie córek przez matki; nie wyłączenie jako osób, których jedynym miejscem funkcjonowania jest rodzinny dom.

[edukacja dziewcząt i kobiet, różnice międzypokoleniowe]

CVII/43. emp., *Zapisy stypendialne*, „Ster” 1908, z. 12 (nr 12), s. 443–444.

Dane dotyczące ofiarodawców i kwot przekazanych przez nich na szkolną naukę dla uczennic i uczniów oraz kształcenie uniwersyteckie studentek i studentów.

[edukacja akademicka]

CVII/44. *Zebranie w sprawie lekarek szkolnych*, „Ster” 1908, z. 12 (nr 12), s. 449–452.

Sprawozdanie z zebrania członkiń SRKP, podczas którego prowadzono rozmowy na temat konieczności poszerzania zadań i obowiązków lekarki szkolnej.

[zdrowie i higiena]

CVII/45. Maria Rokossowska, *Z kresów wołyńskich*, „Ster” 1908, z. 12 (nr 12), s. 456–460.

Ukazanie sytuacji dziewcząt na Wołyniu, które zwykle otrzymują minimalną wiedzę szkolną, później zaś odbywają w środowisku rodzinnym „praktykę” w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego w celu zapewnienia dobrego zamążpójścia. W przeciwieństwie do córek synowie wysyłani są często do szkół średnich, a nawet wyższych.

[wychowanie w rodzinie]

CVII/46. St. Poraj [Stefania Bojarska], *O samobójstwach wśród młodzieży*, „Ster” 1908, z. 12 (nr 12), s. 461–462.

Omówienie prelekcji Seweryna Sterlinga, Stanisława Kopczyńskiego i Justyny Budzińskiej-Tylickiej wyjaśniających najczęstsze powody podejmowania przez młodzież prób samobójczych oraz możliwości zapobiegania temu zjawisku.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, samobójstwa]

CVII/47. Stefania Bojarska, *Znamienna chwila*, „Ster” 1909, z. 1 (nr 1), s. 10–12.

Problem niedoceniań roli kobiet w rodzinie i braku zainteresowania ich wykształceniem. Wiara autorki artykułu w zmianę tej sytuacji dzięki dobremu przykładowi nielicznych kształcących się kobiet.

[wychowanie w rodzinie]

CVII/48. Henryk Lukrec, *Z życia naszej młodzieży zagranicą*, „Ster” 1909, z. 1 (nr 1), s. 12–15.

Paryż, Wiedeń, Berlin jako główne punkty emigracji polskiej młodzieży. Konflikty między ojcami a dziećmi. Wyłamywanie się młodych spod patriarchalnych wpływów. Wyższe uczelnie w Szwajcarii i Niemczech dostępne dla kobiet z Królestwa Polskiego i Rosji. Typ studentki – emancypantki, nacechowany energią, wytrwałością i pragnieniem wiedzy. Poparcie dla kształcenia dzieci za granicą.

[edukacja akademicka, ojcostwo, wychowanie w rodzinie]

CVII/49. S.G., *O równe prawa. Petycja nauczycielek galicyjskich*, „Ster” 1909, z. 1 (nr 1), s. 15–21.

Na temat zrównania w prawach nauczycielek galicyjskich z nauczycielami. Niższa płaca nauczycielek i postulat jej zwiększenia.

[nauczyciel/pedagog]

CVII/50. Stefania Bojarska, *Co robić?*, „Ster” 1909, z. 2–3 (nr 2–3), s. 68–72.

Postulat zmiany sytuacji dziewcząt. Zwołanie zjazdu młodzieży żeńskiej jako forum, na którym mogłyby wymieniać swoje poglądy na życie, środowisko rodzinne, stosunki szkolne, wyjawiać bolączki związane z pokonywaniem barier obyczajowych, wzajemnie się wzmacniać i poszukiwać dróg rozwiązywania problemów.

[edukacja domowa, wychowanie w rodzinie]

CVII/51. Romana Pachucka, *Sprawy studentek. Towarzystwo im. Elizy Orzeszkowej budowy domu dla słuchaczek szkół wyższych we Lwowie*, „Ster” 1909, z. 2–3 (nr 2–3), s. 86–89.

O planach budowy domu dla studentek wyższych uczelni we Lwowie.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/52. *W sprawie domu akademickiego dla studentek*, „Ster” 1909, z. 2–3 (nr 2–3), s. 89–91.

O inicjatywie Stowarzyszenia Pomocy Naukowej dla Polek im. Józefa Ignacego Kraszewskiego budowy domu dla studentek w Krakowie.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/53. P[aulina] Kuczalska-Reinschmit, *Przeciw obydzie tzw. handlu żywym towarem*, „Ster” 1909, z. 4 (nr 4), s. 114–115.

Los dziewcząt z biednych rodzin. Piętnowanie dziewcząt uwiedzionych lub oddanych rozpuście. Postulat wychowania zdrowych pokoleń Polaków.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, zdrowie i higiena]

CVII/54. J[ózefa] Kodisowa, *Kwestia rodziny. W sprawie kobiecej*, „Ster” 1909, z. 5 (nr 5), s. 161–167.

Wychowanie i opieka nad dziećmi. Wychowanie dzieci zadaniem kobiety. Bona, mamka i guwernantka. Postępowe szkolnictwo. Pozostawianie dzieci pod opieką osób obcych. Kobieta i jej niezależność w rodzinie. Niezależność ekonomiczna kobiety w małżeństwie.

[macierzyństwo, opieka, szkolnictwo]

CVII/55. J[anina?] Szulce-Śmiarowska, *Wszystko dla dziecka*, „Ster” 1909, z. 6 (nr 6), s. 209–211.

Pierwsze lata życia dziecka są dla jego dalszego rozwoju najważniejsze. Stąd należy dbać o zapewnienie mu m.in. zdrowego powietrza, dostępu do światła, czystości otoczenia, higienicznego pokarmu. Takie warunki mogą zapewnić zakłady dla małych dzieci, które funkcjonują już w Szwajcarii, Belgii i Ameryce. Autorka proponuje utworzenie takiej wzorowej placówki w Polsce, dla dzieci od drugiego roku życia, zostającej pod bezpośrednią kontrolą matek.

[opieka, zdrowie i higiena]

CVII/56. S.S., *To o czym się nie mówi*, „Ster” 1909, z. 6 (nr 6), s. 219–225.

O prostytucji kobiet i młodych dziewcząt i przyczynach tego zjawiska.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CVII/57. Anna Grudzińska, *Niewyzyskane placówki*, „Ster” 1909, z. 6 (nr 6), s. 229–233.

Trudności materialne oraz brak przekonania rodziców o potrzebie edukacji dziewcząt to najczęstsze powody spędzania przez nie młodzięcych lat życia w domu, w oderwaniu od kształcenia instytucjonalnego. Przekonywano, że nie wszystkie dziewczęta muszą kończyć uniwersytety, ale dla tych pochodzących z mniej zamożnych rodzin dobrym wyborem będą kursy ochroniarskie lub szkoły gospodarstwa domowego.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/58. *Kursy naukowe i fachowe dostępne kobietom. Nadesłane*, „Ster” 1909, z. 6 (nr 6), s. 251–252.

Informacje o pierwszej prywatnej komercyjnej szkole żeńskiej Anieli Wereckiej, Wyższych Kusach Pedagogicznych dla Kobiet Leonii Rudzkiej, Kursach Pedagogicznych dla Kobiet prowadzonych przez Jana Miłkowskiego, Szkole Dentystycznej i Szkole Farmaceutycznej dla kobiet.

[edukacja zawodowa]

CVII/59. Emilia Hakebeilówna, *Tymczasowość w pracy zawodowej kobiet*, „Ster” 1909, z. 7–8 (nr 7–8), s. 284–287.

Rola i zadania małżonków w rodzinie. Zły wpływ na dziecko częstych zmian nauczycieli i metod wychowawczych. Psychologia naukę niezbędną dla pedagogów. Znajomość przyrody w wychowaniu dziecka. Rola dobrego przygotowania do pracy nauczyciela. Potrzeba gruntownego wykształcenia kobiet.

[nauczyciel/pedagog, psychologia dzieci i młodzieży]

CVII/60. Nap., *Wiec studentek we Lwowie*, „Ster” 1909, z. 7–8 (nr 7–8), s. 297.

Wiec studentek polskich we Lwowie zwołany na 10 lipca 1909 r. w celu utworzenia reprezentacji słuchaczek. O konieczności utworzenia silnej organizacji studentek walczącej o ich prawa. Organizacja studentek do zwalczania uprzedzeń.

[edukacja akademicka]

CVII/61. P[aulina] Kuczalska-Reinschmit, *Dwie dusze – dwie sprawy*, „Ster” 1909, z. 9–10 (nr 9–10), s. 305–310.

Problem braku funduszy na szkoły ludowe i szkoły dla kobiet. Słabość wychowania domowego dziewcząt, które nie uczy ich myślenia i planowania swojej przyszłości, nie przygotowuje do przekraczania ograniczeń. Wpajanie dziewczynkom braku zaufania do siebie, poczucia własnej wartości, brak wiary kobiet we własnej uzdolnienia.

[szkolnictwo, wychowanie w rodzinie]

CVII/62. W[alenty] Mikłaszewski, *Do matek*, „Ster” 1909, z. 11–12 (nr 11–12), s. 358–363.

Lęki matek dotyczące wychowywania dziecka. Problemy z potomstwem w różnych okresach życia. Błędy wychowawcze popełniane przez rodzicielkę.

[macierzyństwo]

CVII/63. T[eresa] Lubińska, *W obronie ojców. Z powodu odezwy d-ra W. Mikłaszewskiego*, „Ster” 1909, z. 11–12 (nr 11–12), s. 363–366.

Bagatelizowanie roli ojców w wychowaniu dzieci. Odpowiedzialność ojca za wychowanie dziecka.

[ojcostwo]

CVII/64. T.L., *Popychadło*, „Ster” 1909, z. 11–12 (nr 11–12), s. 372–374.

O odmiennym traktowaniu obydwu płci w środowisku domowym.

[wychowanie w rodzinie]

CVII/65. Z[ofia] Daszyńska-Golińska, *Psychologia na zjeździe neurologów, psychiatrów i psychologów polskich. Warszawa dn. 14/X 1909*, „Ster” 1909, z. 11–12 (nr 11–12), s. 380–384.

Psychologia doświadczalna. Kursy slöjdu. Rozwój zdolności umysłowych u młodzieży. Postulat badań nad wpływem pracy ręcznej na rozwój mózgu. Odczyty o badaniach psychologicznych Jana Władysława Dawida i Anieli Szycony. Postulat utworzenia zakładów wychowawczych dla dzieci upośledzonych umysłowo.

[Nowe Wychowanie, psychologia dzieci i młodzieży]

CVII/66. Zofia Sadowska, *Żądania studentek na zjeździe młodzieży w Zakopanem*, „Ster” 1909, z. 11–12 (nr 11–12), s. 385–387.

W postulatach poruszano sprawę dopuszczania dziewcząt poddanych rosyjskich na wydziały lekarskie uniwersytetów austriackich oraz przyznanie pełnych praw studenckich absolwentom prywatnych szkół polskich, zarówno gimnazjów, jak i realnych szkół handlowych.

[edukacja akademicka]

CVII/67. W[ładysława] Weychert-Szymanowska, *Kongres Pedagogiczny we Lwowie*, „Ster” 1909, z. 11–12 (nr 11–12), s. 387–391.

O Kongresie Pedagogicznym we Lwowie z 1 i 2 listopada 1909 r., podczas którego zajmowano się szkolnictwem wyższym oraz koniecznością dokonania zmian w wychowaniu dziewcząt i reformowaniu przeznaczonych dla nich szkół.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/68. J[ustyna] Budzińska-Tylicka, *O konieczności zreformowania fizycznego wychowania dziewcząt*, „Ster” 1910, nr 1, s. 10–12.

Nadmierne obciążenia szkolne młodzieży żeńskiej. Rola wychowania fizycznego. Brak dostępu do boisk i sal rekreacyjnych w szkołach żeńskich. Brak ruchu przyczyną karłowatości młodego pokolenia, liczniejszych chorób, w tym groźnej gruźlicy. Postulat obecności w szkołach lekarza-higienisty, który powinien mieć decydujący wpływ na wybór pomieszczeń przeznaczonych na szkołę, sprawować nadzór nad higieną nauczania oraz opiekę nad higieną indywidualną młodzieży.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CVII/69. Romana Pachucka, *Odezwa w sprawie reformy żeńskiej szkoły średniej*, „Ster” 1910, nr 1, s. 13–14.

Apel do czytelniczek, aby wypełniły ankietę, której wyniki podpowiedzą, jaka powinna być średnia szkoła dla dziewcząt.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CVII/70. Stanisław Kijewski, *W sprawie wyższych studiów kobiet*, „Ster” 1910, nr 2, s. 67–68.

Opinie na temat kobiet podejmujących studia. Częstszy wybór nauk empirycznych niż teoretycznych. Trudności, z jakimi spotykają się kobiety na uczelniach. Pozytywny wpływ wykształconych kobiet na środowisko rodzinne.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/71. J[ózefa] Bojanowska, *Walka o ducha kobiety*, „Ster” 1910, nr 3, s. 97–100.

O szkole gospodarczej dla dziewcząt w Kruszynku na Kujawach prowadzonej przez Jadwigę Dziubińską i konflikcie ze Związkiem Katolickim, który zmierzał, aby placówka rozwijała się pod kontrolą miejscowego proboszcza.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CVII/72. Jadwiga Dziubińska, *List p. Jadwigi Dziubińskiej*, „Ster” 1910, nr 3, s. 100–102.

Odpowiedź kierowniczkii szkoły gospodarczej w Kruszynku na stawiane przez ks. Aleksandra Jędrzychowskiego zarzuty religijnego wychowania dziewcząt.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CVII/73. *Przemówienie p. Marii Biniekówny*, „Ster” 1910, nr 3, s. 102–104.

Charakterystyka szkoły gospodarczej w Kruszynku.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CVII/74. Kruszynianki z Kujaw, [bez tytułu], „Ster” 1910, nr 3, s. 105.

List byłych uczennic ze szkoły w Kruszynku – Odezwa Kruszynianki z Kujaw, wyjaśniająca, że dziewczęta nie były negatywnie nastawiane w stosunku do religii i mogły swobodnie praktykować własną wiarę.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CVII/75. R[omana] Pachucka, *Sprawozdanie z działalności Biura Informacyjnego w sprawie wyjazdów młodzieży żeńskiej do zakładów naukowych*, „Ster” 1910, nr 3, s. 136–137.

O czynnościach podejmowanych przez Biuro Informacyjne, realizujące cele praktyczne i ideowe w związku z udzielaniem pomocy dziewczętom zainteresowanym kształceniem w zagranicznych uczelniach.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CVII/76. A.Z.Z., *W obronie – „Alin”*, „Ster” 1910, nr 4, s. 175–186.

Rozważania na temat konieczności zerwania z tradycyjnym wychowaniem dziewcząt, które czyni je osobami bezwolnymi, niepotrafiącymi decydować o sobie.

[wychowanie w rodzinie]

CVII/77. E. Peplowska, *Petycja w sprawie stypendiów*, „Ster” 1910, nr 4, s. 186–189.

Apel do Sejmu o uchwalenie prawnych rozwiązań umożliwiających większą pomoc materialną dla dziewcząt studiujących na wyższych uczelniach.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/78. R.Z., *Słowo o „Alinie”*, „Ster” 1910, nr 5–6, s. 211–216.

Dyskusja na temat wychowania domowego dziewcząt.

[wychowanie w rodzinie]

CVII/79. A. Kulwiec, *Jeszcze w obronie „Aliny”*, „Ster” 1910, z. 5–6, s. 216–218.

Głos w dyskusji o wychowaniu dziewcząt.

[wychowanie w rodzinie]

CVII/80. R.P., *O prawach kobiet na wszechnicach galicyjskich*, „Ster” 1910, nr 5–6, s. 243–246.

Wiece studentek z Krakowa i Lwowa domagających się zmiany zasad przyjmowania na uczelnie absolwentów prywatnych szkół średnich i szkół handlowych, dopuszczenia dziewcząt z zagranicy do studiów uniwersyteckich w Galicji, otwarcia wstępu kobietom do Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, zakładania żeńskich gimnazjów realnych, sprawiedliwego rozdziału stypendiów.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/81. Romana Pachucka, *O reformę Liceów*, „Ster” 1910, z. 5–6, s. 248–246.

O szkole licealnej w Galicji, której ukończenie nie daje prawa podjęcia studiów zgodnie z własnymi zainteresowaniami.

[szkoły średnie]

CVII/82. St[aniława] Ciesielska, *Konferencja studentek*, „Ster” 1910, nr 7–8, s. 291–292.

Spotkanie studentek ze Lwowa i Krakowa w sali Uniwersytetu Jagiellońskiego, podczas którego omawiały kwestie związane z niedopuszczaniem dziewcząt na uczelnie techniczne, plastyczne, niesprawiedliwego podziału stypendiów między studentki i studentów.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/83. *Kursy naukowe*, „Ster” 1910, nr 7–8, s. 300–302.

Opis rodzajów szkół, w których dziewczęta mogą podjąć naukę – Pierwsza Szkoła Farmaceutyczna Żeńska w Petersburgu Antoniny Leśniewskiej. Kurs przygotowawczy dla farmaceutek na stopień prowizora. Kursy pedagogiczne dla kobiet w Warszawie Jana Miłkowskiego. Komplet naukowe przygotowujące dziewczęta do matury równoznacznej z maturą męską przygotowywane w Warszawie przez SRKP.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/84. Z[ofia] Ryżanka, *Z życia studentek*, „Ster” 1910, nr 9–10, s. 339–342.

O sytuacji studentek na Uniwersytecie we Lwowie, ich pozycji w Uczelni, stosunkach z młodzieżą męską i działaniach podejmowanych przez Polskie Zjednoczenie Studentek Wszechnicy Lwowskiej na rzecz poprawy ich losu.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/85. Helena Kon-Feldblum, *O wychowaniu dziewcząt*, „Ster” 1910, nr 11–12, s. 370–381.

Sprawozdanie z Międzynarodowego Kongresu Higieny Szkolnej w Paryżu z sierpnia 1910 r., na którym prezentowano m.in. stanowiska dotyczące higieny szkolnej i wychowania seksualnego dziewcząt.

[edukacja seksualna, zdrowie i higiena]

CVII/86. Eugeniusz Sokołowski, *Mór dzieci*, „Ster” 1910, nr 11–12, s. 390–391.

O śmiertelności niemowląt i ich przyczynach w Rosji i Norwegii.

[choroby i śmiertelność, opieka]

CVII/87. Z., *Ferma Gołocka*, „Ster” 1910, nr 11–12, s. 399–400.

Charakterystyka szkoły dla dziewcząt wiejskich w Gołoczynie. W programie nauczania oprócz zajęć praktycznych odbywają się wykłady ze wszystkich dziedzin przyrodniczo-zawodowej.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CVII/88. *Rok 1910*, „Ster” 1911, nr 1, s. 1–4.

Plany SRKP założenia gimnazjum żeńskiego przygotowującego do matury uniwersyteckiej. Nieudany projekt powołania spółdzielczej żeńskiej „szkoły wzorowej”. Wnioski – brak w społeczeństwie świadomości potrzeby kształcenia córek, potrzeba stabilnej podstawy finansowej istnienia szkół żeńskich. Kursy dla włościanek prowadzone w Krużynku mimo braku subwencji obiecanych przez TPPL. Podwojenie liczby słuchaczek kursów.

[edukacja zawodowa, szkoły średnie]

CVII/89. Maria Biniekówna, *Czy kształcić włościanki?*, „Ster” 1911, nr 1, s. 31–33.

O dyskusji, jaka przewinęła się na łamach „Dnia”, która ujawniła zarówno grono zwolenników, jak i przeciwników kształcenia dziewcząt wiejskich. Autorka artykułu, popierając edukację włościanek, twierdziła, że pobieranie przez nie nauk w zakresie przysposobienia zawodowego stanowi pierwszy etap emancypacji kobiet wiejskich. Kolejny polega na zdobywaniu gruntowniejszego wykształcenia, które umożliwi im obejmowanie posad ochroniarek, nauczycielek czy lekarek.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CVII/90. *Wieczory dyskusyjne*, „Ster” 1911, nr 1, s. 40–42.

Informacja o dyskusjach stowarzyszeń kobiecych na temat miłości i małżeństwa. Konieczność przeprowadzenia zmian w wychowaniu dziewcząt. Odejście od idealizacji miłości i małżeństwa. Postulat przestawienia akcentów w wychowaniu dziewcząt i ukazaniu im wielu innych ważnych celów życiowych.

[wychowanie w rodzinie]

CVII/91. P.K.R., *O równe prawa do pomocy społecznej*, „Ster” 1911, nr 3, s. 97–100.

Problemy kształcenia dziewcząt: trzykrotnie większa liczba analfabetek wśród kobiet; na czternaście powstających szkół tylko trzy to placówki żeńskie; uczące się dziewczęta pomijane są w zapisach fundacyjnych. Zadaniem towarzystw kobiecych jest ten stan rzeczy zmieniać poprzez apele, prelekcje, artykuły prasowe, urządzenie bibliotek i szerzenie czytelnictwa.

[analfabetyzm, oświata ludowa]

CVII/92. Z., *Obywatelski wiec kobiet*, „Ster” 1911, nr 4, s. 156–158.

Obywatelski Wiece Kobiet zorganizowany przez Zjednoczenie Studentek i SRKP poświęcony sprawie problemów w szkolnictwie średnim i wyższym. Kwestie ograniczenia dostępu studentek zagranicznych na niektóre zajęcia na uniwersytetach w Galicji. Postulat upaństwowienia prywatnych żeńskich szkół średnich, zakładania żeńskich szkół rządowych realnych i klasycznych z uprawnieniami równymi szkołom męskim, przekształcenia liceów żeńskich na gimnazja klasyczne lub gimnazja realne, zakładania szkół średnich koedukacyjnych, równego przydzielania stypendiów dziewczętom i chłopcom, dopuszczenia kobiet na wydziały prawnicze.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CVII/93. *O równe prawa do pomocy społecznej*, „Ster” 1911, nr 5–6, s. 205–206.

O dyskryminacji młodzieży żeńskiej w dostępie do oświaty.

[dostęp do edukacji]

CVII/94. *Sprawy wykształcenia kobiet*, „Ster” 1911, nr 7, s. 255–257.

O kursach politechnicznych dla dziewcząt i chłopców otwartych w Łodzi przez adwokata M. Rogalskiego w zakresie elektrotechnicznym, budowlanym, geometrycznym i handlowo-przemysłowym. O studentkach uniwersytetów austriackich domagających się zniesienia ograniczeń wiedzy uzyskiwanej na wydziałach prawa i politechnikach.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CVII/95. *Rolnicza uczelnia a kobiety*, „Ster” 1911, nr 8–9, s. 301–302.

Otwarcie Kursów Przemysłowo-Rolniczych w Warszawie pod patronatem Muzeum Rolnictwa i Przemysłu, pierwszej polskiej uczelni specjalistycznej, która przyjmowała w swoje mury młodzież żeńską i męską.

[edukacja zawodowa, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/96. Romana Pachucka, *Tragizm dusz dziewczęcych*, „Ster” 1911, nr 10, s. 342–347.

Problem zmiany w podejściu do wychowania dziewcząt. Różnice w wychowaniu domowym dziewcząt i chłopców. Krytyka przygotowywania kobiet tylko do roli żon i matek. Zalecenie reformy wychowania w celu wykształcenia świadomej obywatelki.

[metody wychowania, wychowanie w rodzinie]

CVII/97. Romana Pachucka, *Stypendia dla studentek*, „Ster” 1911, nr 11, s. 399–402.

Fundacje stypendialne w uniwersytetach we Lwowie i Krakowie przeznaczają zwykle jedną dziesiątą posiadanych środków dla słuchaczek tych uczelni, reszta przekazywana jest studentom. Dwie fundacje utworzone wyłącznie na rzecz finansowego wspierania kobiet: zapis Edwarda Łojki przeznaczony na stypendia dla studentek w Warszawie i stypendium im. Marii Pornes dla słuchaczek we Lwowie.

[edukacja akademicka]

CVII/98. Maria Karczevska, *Na swój sposób*, „Ster” 1911, nr 11, s. 402–405.

Wykaz placówek oświatowych założonych i utrzymywanych przez ZKZ: osiem szkół gospodarstwa wiejskiego – w Mierosławicach (Gubernia Warszawska), Nałęczowie (Gubernia Lubelska), Maciejowicach (Gubernia Siedlecka), Niegardowie (Gubernia Kielecka), Kionczynie (Gubernia Kaliska), Sz wajcarii (Gubernia Suwalska), Grędzicach (Gubernia Płocka), Śniadowie (Gubernia Łomżyńska) oraz kursy dla ochraniarek i nauczycielek drobnego przemysłu w Woli Grzybowskiej, których otwarcie nastąpi w połowie listopada 1911 r.

[edukacja zawodowa]

CVII/99. Z. Włodowicz, *Usamodzielnienie kobiety przez usamodzielnienie dziecka*, „Ster” 1912, nr 1, s. 4–5.

Postulat autorki artykułu, aby zmienić podejście do wychowywania dzieci już od najmłodszych lat ich życia. Edukacja powinna prowadzić do ukształtowania pokolenia samodzielnego, odpowiedzialnego i uspołecznionego.

[wychowanie w rodzinie]

CVII/100. Kazimiera Szafrąńska, *Akcja nauczycielek w żeńskich szkołach średnich w Galicji*, „Ster” 1912, nr 4, s. 6.

Dane dotyczące typów żeńskich szkół średnich, seminariów nauczycielskich i liczby uczennic w niektórych placówkach szkolnych w Galicji.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CVII/101. Jadwiga Kosmacińska, *Szkoły żeńskie a życie*, „Ster” 1912, nr 7, s. 4–5.

Krytyka szkolnictwa żeńskiego: nie jest przystosowane do potrzeb nowych czasów, brakuje w nim szerokiej oferty szkolnictwa zawodowego.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/102. R.P., *„Jestem człowiekiem, nic ludzkiego nie jest mi obcym”*, „Ster” 1912, nr 9, s. 6–7.

Rozważania nad koniecznością zreformowania szkolnictwa żeńskiego pod kątem wprowadzenia zmian w programach nauczania. Apel o wprowadzenie wiedzy na temat roli kobiet w nauce. Współczesne ograniczenia ekonomiczne, prawnej i polityczne.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/103. Ernest Till, *W sprawie wstępu kobiet na wydział prawniczy*, „Ster” 1912, nr 13–14, s. 7.

Wniosek Zofii Daszyńskiej-Golińskiej o dopuszczenie dziewcząt na studia prawnicze. Dotychczasowy ustrój społeczny, opierający się na podziale pracy przydzielił kobietom zadanie fizycznego i moralnego wychowania młodego pokolenia, któremu mężczyźni sprostać nie potrafili.

[dostęp do edukacji, edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/104. Romana Pachucka, *Wobec początku roku szkolnego*, „Ster” 1912, nr 15, s. 4–5.

O zmianach mających nastąpić w szkolnictwie żeńskim, które umożliwią dziewczętom uzyskanie tzw. matury „męskiej”.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CVII/105. Dr J. Neumark, *Wychowanie kobiet*, „Ster” 1912, nr 17, s. 2–3.

O braku wykształcenia dziewcząt, które wynika ze stereotypowego podejścia rodziców i nauczycieli skupiających się na kształceniu chłopców.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/106. B., *Z powodu pokazów robót w szkołach gospodarczych*, „Ster” 1912, nr 19, s. 4–5.

Wystawa prac uczennic szkół rolniczych dla dziewcząt w Gołotczyźnie (przekształcona w fermę doświadczalną, tzw. fermę Praktyczną Gospodarstwa Domowego dla dziewcząt Wiejskich) i Kruszynku pretekstem do bliższego zaprezentowania działalności prowadzonej przez te zakłady. Programy teoretycznego i praktycznego kształcenia, długość trwania kursów nauki, zasady przyjęte do szkół.

[edukacja zawodowa]

CVII/107. Wł[adysława] Weychert-Szymanowska, *Ze stosunków uniwersyteckich w Krakowie*, „Ster” 1913, nr 1, s. 2–3.

O stowarzyszeniu słuchaczek Uniwersytetu Jagiellońskiego „Jedność”, które w 1912 r. nie odniosło żadnych spektakularnych sukcesów w sprawie równouprawnienia zagranicznych studentek ze słuchaczami na Wydziale Filozoficznym i Lekarskim oraz dopuszczenia dziewcząt do studiów prawniczych.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/108. Maria Biniekówna, *Nowego typu nauczycielek nam trzeba*, „Ster” 1913, nr 2, s. 3–4.

O konieczności nowoczesnego kształcenia nauczycielek do szkół zawodowych. Powinny one mieć wysoką ideowość, gruntowne wykształcenie przyrodnicze i z nauk społecznych, wiedzę z jednego z działów gospodarczych, umiejętność łączenia teorii z praktyką, aby skutecznie przyuczać dziewczęta wiejskie do wybranego przez nie fachu.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog]

CVII/109. Red., *Dziesięciolecie Szkoły*, „Ster” 1913, nr 4, s. 26–27.

Charakterystyka i dokonania Szkoły Farmaceutycznej dla kobiet w Petersburgu, założonej przez Antoninę Leśniewską.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/110. X.X., *Otoczenie jako czynnik wychowawczy młodej dziewczyny*, „Ster” 1913, nr 4, s. 27–29.

Uwagi na temat wychowania dziewcząt wywodzących się ze sfer inteligentek. Do głównych zadań zaliczono wdrażanie ich do udzielania się w „sprawę narodową” i podejmowania pracy na rzecz społeczeństwa.

[aktywność młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie w rodzinie]

CVII/111. Józefa Armfelt, *Szkoły żeńskie w Szwecji*, „Ster” 1913, nr 9–10, s. 59–61.

Różne typy szkół dla dziewcząt funkcjonujące w Szwecji. Ocenianie i zalecany ubiór uczennic. Atmosfera panująca w szkole.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/112. P[aulina] Kuczalska-Reinschmit, *Co robić po skończeniu pensji? Słowo wstępne*, „Ster” 1913, nr 11–12, s. 69–70.

Ukończenie pensji przez dziewczynę zamyka pierwszy i otwiera drugi rozdział jej życia, w którym w pierwszej kolejności powinna nastąpić głęboka refleksja nad dalszą przyszłością związaną z podejmowaniem działań na rzecz narodu i społeczeństwa.

[wychowanie w rodzinie]

CVII/113. J[ustyna] Budzińska-Tylicka, *Umiłowanie zawodu*, „Ster” 1913, nr 11–12, s. 70–71.

Ukończenie szkoły średniej wymaga podjęcia decyzji, czy podjąć dalszą naukę na studiach uniwersyteckich, czy wybrać zawód, który nie wymaga wyższego kształcenia. Nie należy tego czynić pochopnie, ale po głębokich przemyśleniach, biorących pod uwagę posiadane zainteresowania i uzdolnienia oraz możliwości wytrwania w dalszym pobieraniu nauk.

[edukacja zawodowa]

CVII/114. *Kim będę?*, „Ster” 1913, nr 11–12, s. 71–72.

Tekst ma na celu wskazanie uwarunkowań leżących u podstaw podejmowania przez dziewczęta decyzji związanych z planowaniem własnej przyszłości edukacyjnej i zawodowej.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CVII/115. J[ózefa] Bojanowska, *Skauting dla dziewcząt*, „Ster” 1913, nr 11–12, s. 72–74.

O walorach wychowawczych skautingu.

[skauting]

CVII/116. J[ustyna] Budzińska-Tylicka, *Z etyki życia seksualnego*, „Ster” 1913, nr 15–16, s. 93–94.

Zagadnienia z dziedziny życia seksualnego. Konieczność racjonalnego uświadamiania młodzieży. Podwójna moralność. Krytyczne omówienie pracy Jorgena Petera Müllera *Etyka płciowa a szczęście w życiu*, przeł. W. R. (Warszawa 1912). Moralny fundament Müllеровskiej etyki płciowej. Choroby dziedziczne. Demoralizacja młodzieży. Wychowanie seksualne dzieci i młodzieży.

[edukacja seksualna]

CVII/117. R[omana] Pachucka, *Wychowanie i cywilizacja*, „Ster” 1913, nr 17–18, s. 108–109.

Charakterystyka naturalnych popędów i zachowań dziecka oraz opis prawidłowego oddziaływania wychowawczego, nieniszczącego jednak jego indywidualności, które doprowadza do przekształcenia „dzikiego człowieka” w „człowieka cywilizowanego”.

[psychologia dzieci i młodzieży, rozwój dziecka]

CVII/118. *Rozjazd uczennic*, „Ster” 1914, nr 1–2, s. 14–15.

O zakończeniu nauki szkolnej przez dziewczęta z dwóch szkół gospodarczych – w Gołotczyźnie i Kraśniku Lubelskim.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CVII/119. *Rezolucja przyjęta przez kl. 8 szkoły prywatnej im. Reja w Warszawie*, „Ster” 1914, nr 4–5, s. 46.

Potępienie przez uczniów uczęszczania do domów publicznych, przedwczesnego rozpoczęcia aktywności seksualnej, samogwałtów. Deklaracja powstrzymywania się od wymienionych zachowań.

[edukacja seksualna]

CVII/120. K-B., *Sprawy kobiece na zjazdach ludowych*, „Ster” 1914, nr 8–9, s. 76–80.

Obrady TKR – sprawozdania z ich działalności. Sprawy wychowawcze. Postulat zakładania szkół rolniczych i ochronek. Szkoły w Gołotczyźnie. Szkoła w Krasieninie pod Lublinem.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CVIII. „Strzecha Rodzinna”

Warszawa 1907

CVIII/1. Antoszka [Antonina Smišková], *Do czytelniczek naszych*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 9, s. 1–2; nr 10, s. 2–3.

Praca oświatowa kobiet dla dziewcząt na wsi. Stosunek kobiet na wsi do oświaty. Dynamika oświaty na wsi. Poglądy na małżeństwo. Rola matki wobec dziecka i rodziny.

[macierzyństwo, oświata ludowa]

CVIII/2. N.D., *Nauka przed kilku laty*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 9, s. 5–6.

Nauka czytania i religii. Wychowanie patriotyczne. Nauczanie domowe.

[edukacja elementarna, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CVIII/3. Fr. Trepka, *Jak zakładać kółka rolnicze?*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 10, s. 1–2; nr 14, s. 2; nr 16, s. 3–4.

Kółka rolnicze w Galicji i w Poznańskim. Oświata na wsi. Towarzystwa edukacyjne na wsi.

[oświata ludowa]

CVIII/4. Bohdan Janiszewski, *Co daje nam nauka?*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 10, s. 4.

Przegląd potrzeb edukacyjnych i możliwości ich zaspokojenia. Specjalizacja pracy. Rozwój i wartość nauki.

[dostęp do edukacji]

CVIII/5. Zygmunt Gloger, *Ojczyzna ze stanowiska chrześcijańskiego*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 8, s. 1.

Wychowanie patriotyczne. Opieka rodziny nad dzieckiem. Język polski w wychowaniu patriotycznym. Tożsamość narodowa.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie w rodzinie]

CVIII/6. Z. Scipio del Campo, *Znaczenie i doniosłość „Kółek Rolniczych” Pogadanka wypowiedziana na zebraniu Kółka w Krzepczowie powiat Piotrkowski, przez Z. del Campo Scipio*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 6, s. 1–2; nr 7, s. 2; nr 8, s. 2.

Rola kółek rolniczych w poprawie stanu oświaty. Kółko włościańskie Dionizego Stasiaka we wsi Księginki w Poznańskim. Kółka rolnicze w Turwi, w majątku Dezyderego Chłapowskiego. Geneza kółek rolniczych w Galicji. Sprawozdanie z czynności TKR za 1904 r. Biblioteki i czytelnie.

[biblioteki i czytelnie, oświata ludowa]

CVIII/7. *O środkach pomocniczych do szerzenia wiedzy*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 8, s. 2–3.

Edukacja krajoznawcza obowiązkiem każdego obywatela. Urządzanie pogadanek i odczytów.

[kontakt z przyrodą, wycieczki/krajoznawstwo]

CVIII/8. Dr Grzywiński, *O czystym utrzymaniu ciała*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 3 i 4, s. 9–10; nr 5 i 6, s. 10; nr 8, s. 7.

Edukacja zdrowotna: codzienna pielęgnacja ciała. Choroby zakaźne. O chorobach rozwijających się „z brudu” i znaczeniu czystej odzieży.

[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

CVIII/9. B.J. [Bohdan Janiszewski?], *Praca fizyczna i praca umysłowa*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 5 i 6, s. 2.

Wartość pracy fizycznej i umysłowej.

[wychowanie przez pracę]

CVIII/10. B[ohdan] Janiszewski, *Pierwsza pomoc w otruciach u ludzi i zwierząt*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 5 i 6, s. 6.

Postępowanie w sytuacji zatrucia.

[choroby i śmiertelność]

CVIII/11. E. Sokal, *Uzdrowotnienie polskich miast i miasteczek*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 3 i 4, s. 2.

Środowisko przyrodnicze – znaczenie czystości powietrza i wody pitnej.

[kontakt z przyrodą]

CVIII/12. B.J. [Bohdan Janiszewski?], *Jakie działanie wywiera alkohol na organizm ludzki*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 3 i 4, s. 3.

O szkodliwości alkoholu dla zdrowia dzieci. Śmiertelność dzieci. Dziedziczność pijaństwa.

[choroby i śmiertelność, niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CVIII/13. Antoszka [Antonina Smišková], *Strzecha Rodzinna*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 1 i 2, s. 4–5.

Nauka dziecka poza domem rodzinnym. O szacunku dzieci do rodziny. Matka a wychowanie religijne. Udział ojca w procesie wychowania. Szkoły gospodarcze w Kruszyнку i Mirosławicach.

[edukacja zawodowa, macierzyństwo, ojcostwo]

CVIII/14. *Wolność nauczania*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 12, s. 2.

O zniesieniu kar związanych z funkcjonowaniem tajnych szkół i nauczania prywatnego w Królestwie Polskim i zachodnich guberniach Imperium Rosyjskiego.

[szkolnictwo, szkoły prywatne]

CVIII/15. *O szkodliwości małych dawek alkoholu*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 12, s. 3.

Wychowanie ku abstynencji. Szkodliwość dla rodziny nawet umiarkowanego spożywania alkoholu.

[choroby i śmiertelność, niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CVIII/16. Onyks, *Do dzieci*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 13, s. 2.

O odpowiedniej zabawie dzieci i młodzieży. Bezmyślne zabawy, w których dzieci niszczą przyrodę i krzywdzą zwierzęta.

[kontakt z przyrodą, zabawki, zabawy]

CVIII/17. Onyks, *Księga życia*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 15, s. 2.

Kształtowanie kultury czytelnicy ludu i dzieci. Nauka pacierza i katechizmu.

[czytelnictwo, wychowanie religijne]

CVIII/18. *Nauczanie początkowe*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 15, s. 3.

O projekcie prawa dopuszczającego naukę pisania, czytania i rachunków w dowolnym języku. Nauka bezpłatna i płatna. Domowe nauczanie początkowe. Szkołka elementarna.

[edukacja elementarna, język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie w rodzinie]

CVIII/19. B., *Dar 3-go Maja dla Macierzy*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 19, s. 4.

Ofiary na cele oświaty, Macierzy Szkolnej. Uczczenie rocznicy Konstytucji 3 Maja przez młodzież szkolną.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CVIII/20. *Co czytać i jak czytać*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 20, s. 3–4.

Jak doskonalić dziecięcą wytrwałość w czytaniu? Książki historyczne, dotyczące historii kraju ojczystego. Wartościowe formy spędzania wolnego czasu.

[czytelnictwo, odpoczynek i rekreacja]

CVIII/21. *Uniwersytet dla wszystkich*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 20, s. 4–5.

Uniwersytet ludowy w Płocku. Rozszerzenie oświaty i udostępnienie wiedzy naukowej wśród młodzieży. Kategorie słuchaczy: analfabeci, słuchacze z wykształceniem elementarnym oraz z przygotowaniem w szkole średniej. Wykłady z matematyki, rysunku technicznego, chemii, nauk przyrodniczych, anatomii, fizjologii, higieny, historii Polski, historii powszechnej, historii kultury, ekonomii społecznej, języka polskiego.

[edukacja akademicka, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CVIII/22. *Dla szkół ludowych*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 20, s. 5.

Nauka ogrodnictwa i pszczelarstwa dla uczniów szkół ludowych. Propagowanie zakładania przy szkołach sadów, ogrodów warzywnych, szkółek drzewnych, stacji doświadczalnych, pasiek. Nieodpłatne przekazywanie szkołom roślin, nasion, nawozów sztucznych, narzędzi ogrodniczych.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CVIII/23. *Wniosek szkolny złożony przez koło Polskie w Dumie państwowej w d. 21 maja*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 22, s. 1.

Projekt przepisów tymczasowych o języku wykładowym w szkołach Królestwa Polskiego. Nauka w języku ojczystym.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

CVIII/24. *„Do Was, które oko w oko w oblicze Matki patrzycie”*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 22, s. 2.

Odezwa Elizy Orzeszkowej do ziemianek Królestwa Polskiego, Litwy i Rusi w sprawie goszczenia dzieci w wieku szkolnym, pochodzących z rodzin niezamożnej inteligencji Warszawy, i dzieci z ochron TOD.

[odpoczynek i rekreacja, opieka]

CVIII/25. Feliks Piotrowski, *Znaczenie odzieży*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 23, s. 2–3; nr 24, s. 2–3.

Skromność w ubiorze a kwestia wychowania. Historia ubioru. Znaczenie higieniczne odzieży.

[zdrowie i higiena]

CVIII/26. *O społecznym znaczeniu rysunków*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 23, s. 3.

Rysunek jako sposób kształtowania wyobraźni przestrzennej, rozwoju umysłowego i estetycznego dziecka. O powszechnej i obowiązkowej nauce rysunku w szkole.

[edukacja artystyczna, program nauczania]

CVIII/27. *W sprawie szkół*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 24, s. 1–2.

Prawo do kształcenia dzieci w języku ojczystym. Kształcenie szkolne dzieci. Szkolnictwo rządowe w Królestwie Polskim. Rusyfikacja szkolnictwa. Postulat kształtowania szkoły przyjaznej dla dziecka.

[język i autonomia narodowa w edukacji, rusyfikacja, szkolnictwo]

CVIII/28. *Nauczanie domowe*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 25, s. 1.

Walka z analfabetyzmem dzieci. O braku prawodawstwa Królestwa Polskiego przepisów dotyczących obowiązku organizacji kursów czytania i pisania.

[analfabetyzm, edukacja elementarna, edukacja zawodowa]

CVIII/29. *W sprawie Macierzy Szkolnej*, „Strz. Rodz.” 1907, nr 26, s. 2.

Organizacja i działalność PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CIX. „Sztandar”

Warszawa 1906–1907

tytuł nast. LXIX. „Nowy Sztandar”

CIX/1. *Działalność kobiet w pracach społecznych*, „Sztandar” 1906, nr 2, s. 9–10.

Wzrost znaczenia pracy zawodowej w życiu kobiet. Poczucie obowiązku wobec społeczeństwa wśród Polek ze sfer inteligenckich. Apel o podejmowanie działań nawet w niewielkim, lecz możliwym dla każdej kobiety zakresie.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CIX/2. R[emigiusz?] Kwiatkowski, *Szkola i alkohol*, „Sztandar” 1906, nr 3, s. 12–13.

Ruch na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi w Niemczech i jego wpływ na ograniczenie spożywania alkoholu przez młodzież szkolną. Wyniki ankiety dotyczącej picia alkoholu przeprowadzonej wśród młodzieży z Brunszwiku.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CIX/3. *Macierz Szkolna*, „Sztandar” 1906, nr 5, s. 7.

PMS – organizacja zajmująca się pracą oświatową, mogąca wpływać na poprawę kondycji narodu. Apel o wsparcie finansowe dla tej organizacji.

[oświata pozaszkolna]

CIX/4. *Sprawa szkolna w zaborze pruskim*, „Sztandar” 1906, nr 7, s. 6–7.

Ogłoszenie listu pasterskiego przez arcybiskupa Floriana Stablewskiego, gdzie opowiadał się za tym, by duchowieństwo czuwało nad nauką religii, która powinna być realizowana wyłącznie w języku ojczystym dzieci i rodziców.

[germanizacja, wychowanie religijne]

CIX/5. *Stuletnia walka o prawo (Listy z zaboru pruskiego)*, „Sztandar” 1906, nr 9, s. 10–11.

Polityka wynaradawiania i prześladowania narodowości na tle religijnym, kwestia usuwania Polaków z posad i urzędów.

[germanizacja, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie religijne]

CIX/6. R[emigiusz?] Kwiatkowski, *W sprawie teatru*, „Sztandar” 1906, nr 11, s. 6–7.

Podnoszenie poziomu kultury artystycznej i kształtowanie poczucia estetyki najważniejszym zadaniem teatru. Apel o wysoki poziom artystyczny sztuk teatralnych, promowanie polskiej kultury.

[wychowanie estetyczne, wychowanie moralne]

CIX/7. Matka-Polka M.R.S. [Maria Rolicz-Staniecka?], *W obronie pracy kobiet*, „Sztandar” 1906, nr 12, s. 6.

Równouprawnienie i praca zawodowa kobiet. Problem nierównego traktowania kobiet i mężczyzn przy zatrudnieniu.

[dostęp do edukacji, edukacja dziewcząt i kobiet]

CIX/8. Xaw, *Praca społeczna kobiet w angielskich zakładach dla biednych*, „Sztandar” 1906, nr 13, s. 18–20.

Funkcjonowanie angielskich prywatnych zakładów dobroczynnych. Personel zakładów.

[wychowanie przez pracę]

CIX/9. K[azimierz] Wilczkowski, *Na Kresach (List z Polesia i Wołynia)*, „Sztandar” 1906, nr 14, s. 4.

Niski poziom oświaty poleskich chłopów. Brak szkół elementarnych. Niewłaściwy dobór metod nauczania. Niski poziom świadomości społecznej chłopów.

[szkolnictwo]

CIX/10. N.J., *Reforma w wychowaniu młodzieży*, „Sztandar” 1907, nr 7, s. 5–6.

Pedagogia i sprawy wychowawcze w szkole polskiej. Konieczność reformy systemu szkolnego. Dominacja wychowania patriotycznego. Potrzeba dyskusji publicznej w zakresie wychowania młodych pokoleń Polaków.

[szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CIX/11. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Seminarium dla nauczycielek ludowych*, „Sztandar” 1907, nr 7, s. 6–7.

Kwestie edukacji pedagogicznej w seminariach nauczycielskich. Program nauczania. Cele placówki m.in. kształtowanie postaw obywatelskich wśród pedagogów.

[edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CIX/12. Wacław R., *Katedry polskie na uniwersytecie kijowskim*, „Sztandar” 1907, nr 9, s. 8.

Odezwa w sprawie powołania na Uniwersytecie Kijowskim katedr języka polskiego, historii i literatury polskiej. Powołanie komisji w tej sprawie.

[edukacja akademicka]

CIX/13. Stefan Gorski, *Młodzież a szkoła polska*, „Sztandar” 1907, nr 10, s. 3–4.

Charakterystyka szkół warszawskich: poziom nauczania, specyfika kadry nauczycielskiej. Przykłady błędów popełnianych w procesie wychowania szkolnego: rozluźnienie obyczajów, brak dyscypliny i szacunku wobec nauczycieli, bezkarność.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo, współpraca rodziny ze szkołą]

CIX/14. *Praca dzieci i prawodawstwo fabryczne*, „Sztandar” 1907, nr 11, s. 13–14.

Praca dzieci jako konieczność ekonomiczna, w sytuacji gdy praca rodziców jest niewystarczająca. Praca zarobkowa dzieci w wieku, w którym powinny skupić się przede wszystkim na edukacji. Trudna sytuacja dzieci w fabrykach.

[prawa dziecka]

CIX/15. Stefan Poraj [Stefania Bojarska], *Niedzielne wykłady dla członków „Dźwigni”*, „Sztandar” 1907, nr 11, s. 14.

Charakterystyka niedzielnych wykładów organizowanych przez Chrześcijański Związek Rękodzielniczek „Dźwignia”. Organizacja nauki.

[oświata pozaszkolna]

CIX/16. *Rodzice, szkoła i dzieci*, „Sztandar” 1907, nr 13, s. 4–5.

Funkcja wychowawcza szkoły. Apel o praktyczny kierunek nauczania w szkole. Kształtowanie charakterów dzieci. Wychowanie obywatelskie w szkole.

[szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CIX/17. Bernard, *Młodzież, szkoła a nauka religii*, „Sztandar” 1907, nr 15, s. 3–4.

Protest przeciwko projektowi usunięcia nauki religii ze szkół średnich.

[program nauczania, wychowanie religijne]

CIX/18. Kazimierz Wilczkowski, *Z kresów. O szkole matoruskiej*, „Sztandar” 1907, nr 15, s. 6.

Apel o wprowadzenie nauki w językach mniejszości narodowych. Przypomnienie historii walk dzieci polskich o naukę w języku ojczystym.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CIX/19. E. B., *Listy z nad Prosną (Opieka nad dziatwą)*, „Sztandar” 1907, nr 16, s. 7–8.

Potrzeba pracy wychowawczej nad dziećmi i młodzieżą. Postulat reformy systemu wychowawczego. Problemy funkcjonowania szkół wiejskich (np. ciasnota, brak pomocy dydaktycznych, brak właściwie przygotowanych do pracy nauczycieli).

[nauczyciel/pedagog, opieka, szkolnictwo]

CIX/20. *Spoleczne zadania kobiety w rodzinie*, „Sztandar” 1907, nr 17, s. 6–7.

Uwypuklenie nieprawidłowości w relacjach rodzinnych. Błędy rodziców w wychowaniu dzieci takie jak: zbytne moralizowanie, surowa dyscyplina, brak wytrwałości i konsekwencji. Obowiązki kobiety względem rodziny i społeczeństwa.

[wychowanie w rodzinie]

CIX/21. *Przez ochronkę do szkoły, przez ochroniarki do nauczycielek (Głos z Podola)*, „Sztandar” 1907, nr 17, s. 7–8.

Potrzeba religijnej i narodowej oświaty. Utworzenie PMS w Królestwie Polskim. Apelo o zakładanie ochron, których zadaniem byłaby edukacja elementarna.

[ochronki, oświata pozaszkolna]

CIX/22. *Dobrobyt a oświata*, „Sztandar” 1907, nr 18, s. 3.

Zależność pomiędzy wykształceniem robotnika a jego pozycją zawodową. Poziom wykształcenia a uczestnictwo w kulturze. Wzrost świadomości społecznej wśród robotników.

[edukacja zawodowa]

CIX/23. *Oświata (Co się w niej robi a jeszcze robić trzeba)*, „Sztandar” 1907, nr 19, s. 3.

Zagrożenia wynikające z braku oświaty narodowej. Braki w systemie oświaty, brak dostępności dla wszystkich obywateli. Postulat powszechnego i bezpłatnego nauczania. Zaangażowanie społeczeństwa w kwestie edukacji.

[dostęp do edukacji]

CIX/24. *Biblioteki szkolne*, „Sztandar” 1907, nr 19, s. 5–6.

Zakładanie i utrzymywanie bibliotek przy szkołach ludowych. Rola bibliotek w nauczaniu i wychowaniu dzieci i młodzieży. Kształtowanie kultury czytelniczej. Wsparcie finansowe dla bibliotek.

[biblioteki i czytelnie]

CIX/25. *Domy ludowe i uniwersytety powszechne w Anglii*, „Sztandar” 1907, nr 20, s. 15–16.

Spadek zaangażowania uczelni wyższych w proces organizacji szkolnictwa. Geneza i cele powszechnych wykładów uniwersyteckich. Potrzeba popularyzacji nauki wśród ludu. Wzorce angielskie w tym zakresie – kluby oświatowe.

[edukacja akademicka, oświata ludowa]

CIX/26. Jan Mańkowski, *Strzeżmy własnej kultury*, „Sztandar” 1907, nr 21, s. 1–2.

Apel o obronę kultury polskiej przed wpływami obcymi. Poszerzanie horyzontów myślowych poprzez kontakty z innymi kulturami. Równowaga pomiędzy wzorcami zagranicznymi a rodzimymi.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CIX/27. Róża Hemplówna, *Pierwszy zjazd kobiet polskich w Warszawie*, „Sztandar” 1907, nr 25, s. 2–3.

I Zjazd Kobiet Polskich w Warszawie (9–11 czerwca 1907 r.). Równouprawienie kobiet. Oświata i wychowanie. Tajne nauczanie. Postulat przygotowania młodzieży do życia. Potrzeba powstania nowych szkół. Przygotowanie pedagogiczne nauczycieli. Konieczność powołania katedry pedagogii w Wolnej Wszechnicy Polskiej i wprowadzenia działu wychowania fizycznego do Instytutu Pedagogicznego im. Elizy Orzeszkowej.

[edukacja akademicka, szkolnictwo]

CIX/28. Rolnik, *Partyjność a oświata*, „Sztandar” 1907, nr 26, s. 3–4.

Zagadnienia pracy i oświaty dla ludu. Problem partyjności, pojawiający się w bardzo wielu odczytach, określany jako zgubny, szczególnie dla młodzieży robotniczej. Przykłady odczytów, które pozornie tylko dotyczą kwestii wychowania, zawierając przekaz agitacyjny i propagandowy.

[oświata ludowa]

CIX/29. *Z zaboru pruskiego (Upadek strajku szkolnego)*, „Sztandar” 1907, nr 26, s. 4–5.

Strajk jako reakcja polskich katolików na próby germanizacji prowadzonej za pomocą religii.

[germanizacja]

CIX/30. Michno, *Szkoła i ojczyzna*, „Sztandar” 1907, nr 27, s. 2–3.

Postulat szkoły narodowej i krytyka przejawów kosmopolityzmu w szkole.

[szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CIX/31. F. Kwasięborski, *W kwestii zbierania funduszy na Polską Macierz Szkolną*, „Sztandar” 1907, nr 27, s. 5.

Postulat wspierania finansowego PMS. Apel o współdziałanie ogółu społeczeństwa w tym dziele bez względu na różnice przekonań politycznych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CIX/32. Józef Raciborski, *Polska szkoła krajowa*, „Sztandar” 1907, nr 28, s. 3–4.

Troska o polską szkołę obowiązkiem narodowym. Pomyślny byt narodu uzależniony jest przede wszystkim od dobrego funkcjonowania szkół krajowych.

[szkolnictwo]

CIX/33. *Złot sokołów polskich we Lwowie*, „Sztandar” 1907, nr 28, s. 6–7.

Uroczystości z okazji 40-lecia założenia Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. Idee leżące u podstaw funkcjonowania organizacji. Promowanie gimnastyki. Dbałość o zdrowie i tężyznę fizyczną.

[wychowanie fizyczne i sport]

CIX/34. *Uczelnia wyższa dla kobiet w Warszawie*, „Sztandar” 1907, nr 30, s. 10–11.

Dążenie Katolickiego Związku Kobiet Polskich do utworzenia w Warszawie wyższej uczelni dla kobiet. Udział słuchaczek w wykładach warszawskich profesorów.

[edukacja akademicka]

CIX/35. Wojciech Turczyn, *Biblioteki szkolne i wiejskie*, „Sztandar” 1907, nr 35, s. 6–7.

Apel o przekazywanie środków finansowych na biblioteki szkolne i wiejskie. Właściwe wyposażenie bibliotek kluczem do ich sprawnego funkcjonowania. Kształtowanie kultury czytelniczej wśród ludu.

[biblioteki i czytelnie]

CIX/36. *Oczekująca choinka*, „Sztandar” 1908, nr 4, s. 8–9.

Fragmety felietonu Gabrieli Zapolskiej, w którym apeluje do najmłodszych odbiorców o to, by byli wrażliwi na sytuację potrzebujących, ubogich dzieci. Uwrażliwiająć dzieci na krzywdę innych, wychowujemy wrażliwych dorosłych.

[relacje koleżeńskie, wychowanie moralne]

CX. „Świat”

Warszawa 1906–1918

CX/1. Światowy, *Dzieci więźniów*, „Świat” 1906, nr 1, s. 19–20.

O przytułku w Warszawie przy ul. Górnej, zajmującym się dziećmi matek, które przebywały w więzieniach. Placówką przyjmowała dzieci od lat trzech, zapewniała im wyżywienie, ubiór i opiekę.

[opieka]

CX/2. Fantazy [Wiktor Gomulicki], *Nowa uczelnia artystyczna. Warszawska szkoła sztuk pięknych*, „Świat” 1906, nr 4, s. 11–12.

Otwarcie Warszawskiej Szkoły Sztuk Pięknych, której cel to kształcenie artystyczne i praktyczne. Skupia ona trzystu uczniów i uczennic. Placówką kieruje Kazimierz Stabrowski, a wśród grona nauczycielskiego znajdują się: Ferdynand Ruszczyc, Konrad Krzyżanowski, Karol Tichy, Edward Trojanowski, Ksawery Dunikowski, Tomasz Pajzderski.

[edukacja artystyczna]

CX/3. *Szkoła dla służących (Dom św. Kingi)*, „Świat” 1906, nr 6, s. 20–21.

Utworzenie w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej Szkoły Służących, która wcześniej funkcjonowała pod nazwą Dom św. Zyty. Zadanie zakładu to nie tylko nauczenie zawodu, ale również wychowanie moralne dziewcząt.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CX/4. Lubicz, *Zaburzenia na Uniwersytecie Lwowskim*, „Świat” 1906, nr 11, s. 16.

O zakłóceniu nauki na Uniwersytecie Lwowskim przez młodzież ukraińską. Do zamieszek doszło z powodu niewyrażenia przez rektora zgody na odbycie wiecu w sprawie uznania języka ruskiego za urzędowy na uczelni oraz odmowy przyjęcia reprezentacji studentów ukraińskich, którzy zamierzali prowadzić rozmowy w języku rodzimym.

[edukacja akademicka]

CX/5. Światowy, *Dwadzieścia pięć lat orki społecznej*, „Świat” 1906, nr 14, s. 9–11.

O początkach kolonii letnich dla dzieci w Europie i na ziemiach polskich. Zasady przyjęć na turnusy kolonijne, finansowanie pobytu dzieci, zasady organizowania wyjazdów wakacyjnych.

[kolonie i półkolonie, opieka]

CX/6. Światowy, *W polskiej szkole. Wrażenia i notatki*, „Świat” 1906, nr 16, s. 9–11.

Charakterystyka gimnazjum generała Pawła Chrzanowskiego w Warszawie, którego dyrektorem jest Włodzimierz Włodarski. Przedstawiono warunki, w jakich uczniowie pobierają wiedzę, dokonano prezentacji wychowanków i nauczycieli, przedstawiono panującą w szkole atmosferę naukową, sposoby utrzymywania karności.

[szkoły średnie]

CX/7. w. [Wincenty Kosiakiewicz?], *Z naszego szkolnictwa*, „Świat” 1906, nr 16, s. 19.

Informacja o tym, że w Królestwie Polskim udało się wywalczyć możliwość zakładania polskich prywatnych szkół średnich oraz szkół początkowych – prywatnych, miejskich, ludowych.

[szkolnictwo]

CX/8. Let-sław [Lucjan Uziębło?], *Z oświaty na Litwie. Szkoły i profesorowie. Język polski*, „Świat” 1906, nr 17, s. 15–16.

O historii szkolnictwa na Litwie i o szkołach średnich, w których wprowadzono język polski. Krótka charakterystyka nauczycieli języka ojczystego.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkoły średnie]

CX/9. Remigiusz Kwiatkowski, *Po zamknięciu uniwersytetu w Warszawie*, „Świat” 1906, nr 21, s. 13–14.

Problem dalszych losów studentów po zamknięciu Uniwersytetu Warszawskiego przez władze rosyjskie. Niektórzy podjęli pracę zarobkową, inni wjechali za granicę lub kontynuowali studia na uczelniach w Krakowie i we Lwowie.

[edukacja akademicka]

CX/10. Rom[ualda] Baudouin de Courtenay, *Liga Oświaty*, „Świat” 1906, nr 23, s. 12.

O utworzeniu Ligi Oświaty, podejmującej pracę nad przyszłym kształtem szkolnictwa polskiego. Główne założenia organizacji to wykształcenie nowego typu obywatela i wprowadzenie przymusu szkolnego.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CX/11. Władysław Wankie, *Ze szkoły Sztuk Pięknych*, „Świat” 1906, nr 26, s. 6–7.

O wystawie prac uczniów, zorganizowanej w murach Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie. Zaprezentowano rzeźby i rysunki, wykonane różnymi technikami artystycznymi.

[edukacja artystyczna]

CX/12. St[anisław] Rutkowski, *Pszczelin*, „Świat” 1906, nr 26, s. 13–14.

Historia kursów pszczelarskich i ogrodniczych w Pszczelinie. Propozycje nowych form kształcenia dzieci wiejskich.

[edukacja zawodowa]

CX/13. K. [Stefan Krzywoszewski], *Uniwersytet wolny w Warszawie*, „Świat” 1906, nr 26, s. 15.

Komitet Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie podjął inicjatywę zorganizowania systematycznych wykładów na poziomie wyższym. Od stycznia 1906 r. rozpoczęto w Warszawie takie kształcenie młodzieży w zakresie biologii, psychologii, fizyki, chemii, geologii, matematyki. W planach były zajęcia z zakresu wszystkich nauk uniwersyteckich.

[edukacja akademicka]

CX/14. J.R-g [Józef Rosenzweig], *Szkoła śpiewu*, „Świat” 1906, nr 27, s. 18.

Szkoła śpiewu Marii Sobolewskiej zorganizowała popisy uczennic. Zauważono znaczny postęp w kształceniu ich głosów.

[edukacja artystyczna]

CX/15. Ant[oni] Chołoniewski, *Do źródeł wychowania narodowego*, „Świat” 1906, nr 28, s. 1–4.

O szkolnictwie w zaborze pruskim, rosyjskim i austriackim, obejmującym dzieci polskie. Propozycja, aby przyszła edukacja młodego pokolenia czerpała inspiracje z przeszłości, szczególnie z dorobku KEN, i aby była przepojona duchem narodowym.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CX/16. R-g. [Józef Rosenzweig?], *Zakład dla dzieci umysłowo upośledzonych*, „Świat” 1906, nr 32, s. 15.

Zakład dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną został otwarty w nowym gmachu w Warszawie. Mieszczą się w nim sypialnie, jadalnia, bawialnia, pokoje dozorczyń, szkoła. Przebywa w nim 18 dzieci obojga płci w wieku 4–15 lat. Pobyt w placówce jest odpłatny.

[pedagogika specjalna]

CX/17. *Dla wyższego wykształcenia kobiet*, „Świat” 1906, nr 39, s. 11–12.

Informacja o planowanym powołaniu specjalnych kursów wyższych dla kobiet. Podano proponowany program kształcenia. Kursy miały zapobiec wyjazdom młodych dziewcząt na uczelnie zagraniczne oraz wykształcić nauczycielki dla szkół średnich.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CX/18. W. [Wincenty Kosiakiewicz?], *Rysunki naszych przyszłych rzemieślników*, „Świat” 1906, nr 39, s. 20–21.

O Muzeum Sztuki i Rzemiosł, które od piętnastu lat kształci rzemieślników, zwracając szczególną uwagę na fachowe przygotowanie w dziedzinie rysunku.

[edukacja zawodowa]

CX/19. R., *Polski uniwersytet warszawski. Czy mamy nań dość sił (Ankieta „Świata”)*, „Świat” 1906, nr 42, s. 2–5; nr 43, s. 2–4; nr 44, s. 11–12.

O rozmowach z profesorami prawa, matematyki, historii, filozofii, medycyny, teologii i filologii na temat przygotowań do utworzenia polskiego Uniwersytetu Warszawskiego.

[edukacja akademicka]

CX/20. L. [Leon Chrzanowski?], *40-lecie czytelnicy akademickiej we Lwowie*, „Świat” 1906, nr 45, s. 23.

Obchody 40-lecia powstania Czytelnicy Akademickiej we Lwowie – stowarzyszenia studentów Uniwersytetu Lwowskiego.

[edukacja akademicka]

CX/21. Jan Krzywda, *Idee krzemienieckie*, „Świat” 1906, nr 46, s. 1–3.

O Liceum Krzemienieckim, jego organizacji wewnętrznej, programie kształcenia i możliwości czerpania z niego wzorów przy powoływaniu współczesnych szkół średnich.

[szkoły średnie]

CX/22. Belina, *Strajk szkolny w zaborze pruskim*, „Świat” 1906, nr 46, s. 10–11.

O przyczynach strajku szkolnego w zaborze pruskim, reakcji władz niemieckich i rozszerzającym się zjawisku oporu dzieci wobec zaostrzania polityki szkolnej w stosunku do uczniów pochodzenia polskiego.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CX/23. Demil [Wincenty Kosiakiewicz], *Z naszych nowych instytucji. Dom opieki nad dziećmi*, „Świat” 1906, nr 47, s. 10–12.

TOD otworzyło w Warszawie przy ul. Pięknej zakład dla „dzieci ulicy”, w którym ma miejsce leczenie, odżywianie i miesięczna obserwacja wychowanków. Po tym czasie podejmowana jest decyzja o dalszych losach dziecka – skierowaniu go do przytułku, ochronki lub szkoły.

[opieka]

CX/24. Lubicz, *Na niwie oświaty ludowej*, „Świat” 1906, nr 49, s. 14.

Opis działalności Koła TSL w Tarnopolu. Założyło ono 12 szkół ludowych, 104 czytelnie wiejskie, urządziło odczyty, organizowało wędrownie kursy nauki śpiewu. Małe szkołyki zaopatrywało w sprzęty i przybory naukowe, opłacało lokale i nauczycieli.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CX/25. Demil [Wincenty Kosiakiewicz], *Kąpiele dla warszawskiej dziatwy szkolnej. Rozmowa z drem Tchórznickim*, „Świat” 1906, nr 51, s. 15–17.

WTD udostępniło ubogim uczniom 11 zakładów kąpielowych. Dzieci przychodzą do nich pod opieką nauczycieli we wcześniej ustalonych terminach.

[zdrowie i higiena]

CX/26. St[anisław] Zdziarski, *Prof. St. Ptaszycki wyklada po polsku w uniwersytecie petersburskim*, „Świat” 1906, nr 51, s. 17.

Informacje o osobie i działalności, a zwłaszcza polskich wykładach na Uniwersytecie w Petersburgu, prof. Stanisława Ptaszyckiego, historyka literatury polskiej, naukowca, edytora, dydaktyka.

[edukacja akademicka, język i autonomia narodowa w edukacji]

CX/27. T., *Walka o uniwersytet*, „Świat” 1907, nr 2, s. 16.

Wystąpienia studentów ukraińskich na Uniwersytecie Lwowskim, domagających się traktowania ich języka na równi z językiem polskim.

[edukacja akademicka]

CX/28. Demil [Wincenty Kosiakiewicz], *Nowa instytucja dobroczynna w Warszawie*, „Świat” 1907, nr 5, s. 15.

Założenie przez ks. Franciszka Toporskiego Izby Rzemieślniczej pw. św. Antoniego w Warszawie przy ul. Wspólnej, gdzie młodzi chłopcy zdobywają zawód. Oprócz nauki praktycznej dostarcza im się wiedzy religijnej.

[edukacja zawodowa]

CX/29. Antoni Chołoniewski, *Uniwersytet lwowski*, „Świat” 1907, nr 13, s. 2–4.

Dzieje Uniwersytetu Lwowskiego. Informacja o profesorach, którzy przyczynili się do rozwoju uczelni.

[edukacja akademicka]

CX/30. (r.ski), *Nowa ochrona*, „Świat” 1907, nr 15, s. 18.

O ochronie na przedmieściu Warszawy (Nowo-Czyste), zapewniającej najbardziej potrzebującym dzieciom bezpłatną opiekę, naukę, pomoce naukowe, pożywienie, odzież, pomoc lekarską.

[ochronki, opieka]

CX/31. (R.S.), *Poświęcenie szkoły rzemiosł*, „Świat” 1907, nr 15, s. 21.

W marcu 1907 r. otwarto Szkołę Rzemiosł w Warszawie przy ul. Chmielnej. Założycielem zakładu był Stanisław Gremblicki – długoletni kierownik warszawskich zakładów naukowych. Szkoła kształci w zakresie koszykarstwa, introligatorstwa, slöjdu.

[edukacja zawodowa]

CX/32. M., *Szkoła rolnicza w Brzostowie*, „Świat” 1907, nr 20, s. 13.

Ogłoszono konkurs na plan architektoniczny Szkoły Rolniczej w Brzostowie pod Sztabinem. Ma ona powstać ze środków zapisanych w testamencie przez rodzinę Brzostowskich. Przyjmować będzie na naukę młodzież włościańską w wieku 17–20 lat.

[edukacja zawodowa]

CX/33. b., *Konkurs P.M.S.*, „Świat” 1907, nr 30, s. 10–11.

PMS ogłosiła konkurs na projekt architektoniczny wzorowej szkoły ludowej, jednoklasowej i dwuklasowej. Wpłynęło 70 prac, a pierwsze nagrody otrzymali architekci warszawscy.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CX/34. X., *Ochronka polska w Latyczowie*, „Świat” 1907, nr 30, s. 17–18.

Latyczowskie Towarzystwo Dobroczynności na Podolu założyło ochronkę dla 86 chłopców. Część z nich mieszka w internacie. Placówka oferuje dzieciom opiekę i naukę.

[ochronki, opieka]

CX/35. J[anusz] Korczak, *Moški, Joski i Srule (Wrażenia z kolonii letniej w Daniłowie)*, „Świat” 1907, nr 31, s. 14–16.

Relacja Janusza Korczaka z pobytu z dziećmi żydowskimi na koloniach letnich w Daniłowie.
[kolonie i półkolonie]

CX/36. X., *Sale Zajęć pn. „Bratnia Pomoc w Radomiu”*, „Świat” 1907, nr 32, s. 17.

W Radomiu ze składek społecznych założone zostały Sale Zajęć, gdzie 120 dziewcząt w różnym wieku otrzymuje naukę elementarną, podstawy religijno-moralne, wdrożenie do porządku, czystości, higieny domowej, naukę gotowania, szycia, robótek ręcznych.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CX/37. Clarus [Adolf Nowaczyński], *Szkoła nowego typu*, „Świat” 1907, nr 33, s. 7–9.

O wysiłkach Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych na rzecz wypracowania nowego typu szkoły średniej – jej założeń, programu nauczania, metod, form pracy dydaktycznej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkoły średnie]

CX/38. Z.K., *Młodzież polska za granicą*, „Świat” 1907, nr 34, s. 2–3.

O wyjazdach młodzieży żeńskiej i męskiej na studia za granicę, o ich życiu na obczyźnie, angażowaniu się w ruchy polityczne, o sytuacji studentek.

[edukacja akademicka]

CX/39. H[enryk] St[anisław] Pytliński, *Ze wspomnień szkolnych*, „Świat” 1907, nr 34, s. 3–6.

Zbeletryzowana, oparta na wspomnieniach opowieść o walce polskich gimnazjalistów o język polski w szkole przed 1905 r., ich działalności samokształceniowej.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CX/40. *Ochronka w Radomsku*, „Świat” 1907, nr 35, s. 14.

W 1905 r. dzięki ofiarności Fabiana Chmurzyńskiego otwarto w Radomiu ochronkę. Zapewnia ona opiekę chłopcom i dziewczętom, wydaje dwa razy dziennie gorące posiłki.

[ochronki, opieka]

CX/41. ja., *Wystawa doroczna Warsz. Szkoły Sztuk Pięknych*, „Świat” 1907, nr 40, s. 22.

Kłopoty finansowe Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie zmusiły dyrekcję do zmiany lokalu na znacznie mniejszy. Mimo tych trudności tegoroczna wystawa prac uczniów prezentuje się imponująco. Dominują rysunki wykonane węglem i olejem, zaprezentowano także rzeźby.

[edukacja artystyczna]

CX/42. *Łódzka szkoła muzyczna*, „Świat” 1907, nr 42, s. 15.

Po likwidacji Szkoły Muzycznej Tadeusza i Ignacego Hanickich w Łodzi prof. Antoni Grudziński otworzył własną placówkę tego typu. Po pięciu latach istnienia stała się najlepszą szkołą w Królestwie Polskim po konserwatorium w Warszawie.

[edukacja artystyczna]

CX/43. Demil [Wincenty Kosiakiewicz], *W Warszawskiej szkole fotograficznej*, „Świat” 1907, nr 46, s. 13–14.

O warszawskiej Szkole Fotograficznej, założonej przez ks. Włodzimierza Kirchnera. Szkoła posiada specjalistyczne laboratoria, jest wyposażona w najnowsze środki techniczne.

[edukacja artystyczna, edukacja zawodowa]

CX/44. *Delegaci Macierzy w Warszawie*, „Świat” 1907, nr 48, s. 17–18.

Z okazji Zjazdu Delegatów PMS przypomniano, że otworzyła ona 681 szkół ludowych, w których uczyło się 63 000 dzieci. Z jej ochron korzystało 14 000 wychowanków, a w powołanych przez nią czytelnich wypożyczono 400 000 książek.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CX/45. *Warszawska „Szkoła aplikacyjna”*, „Świat” 1908, nr 2, s. 21.

Z inicjatywy Kazimierza Zalewskiego powołano przy Teatrze Rozmaitości w Warszawie Szkołę Aplikacyjną, która ma uczyć dziewczęta i chłopców sztuki aktorskiej. Uczniowie w ramach praktyk zobowiązani są do brania udziału w wystawianych przez teatr przedstawieniach jako statysci.

[edukacja artystyczna]

CX/46. H.R., *Zakład gospodarczy w Chyliczkach*, „Świat” 1908, nr 3, s. 15–16.

Przedstawienie celów, zadań i organizacji zakładu gospodarczego dla dziewcząt, założonego w Chyliczkach przez Cecylię Plater-Zyberkównę. Podkreślono znaczenie wychowania dzieci i młodzieży dla przyszłości narodu. Artykuł zilustrowano zdjęciami.

[edukacja zawodowa]

CX/47. Dr. St. Zdziarski, *Uczony kapłan w akademii duchownej*, „Świat” 1908, nr 3, s. 19.

Dotyczy powołania na Katedrę Pisma Świętego i Archeologii Biblijnej w Akademii Duchownej w Petersburgu polskiego uczonego, ks. prof. Stanisława Trzeciaka. Przedstawienie jego sylwetki, drogi wykształcenia.

[edukacja akademicka, wychowanie religijne]

CX/48. Ignacy Grabowski, *Chłopcy z dziewczynami. Wrażenia z pierwszej warsz. szkoły koedukacyjnej*, „Świat” 1908, nr 4, s. 15–17.

Refleksje nad koedukacją, związane z dyskusjami wokół pierwszej w Warszawie szkoły koedukacyjnej. Opis wizyty w szkole. Życzliwa ocena szkoły, krytyka jej przeciwników, argumenty na rzecz koedukacji.

[koedukacja]

CX/49. Strasz. [Ludwik Straszewicz], *Polska szkoła górnicza*, „Świat” 1908, nr 9, s. 18.

Założenie przez Polski Związek Górników Szkoły Szttygarów w Dąbrowie. W pierwszym roku zapisało się do niej ponad 20 uczniów. Nad edukacją młodzieży czuwał inż. Leopold Szefer. Była to pierwsza tego typu szkoła polska na Śląsku.

[edukacja zawodowa]

CX/50. i., *Szkoła rolnicza w Nałęczowie*, „Świat” 1908, nr 18, s. 15.

O Szkole Rolniczej w Nałęczowie, założonej przez Wacława Lasockiego i Stanisława Śliwińskiego. Usytuowana została w Domu Ludowym. Oferowała kursy siedmiomiesięczne dla synów włościan. Potrzebującym zapewniono pobyt w internacie. Warunkiem przyjęcia była umiejętność czytania i pisania. Cel Szkoły to kształcenie dobrych rolników.

[edukacja zawodowa]

CX/51. St.Jark. [Stanisław Jarkowski], *Szlakami młodzieży polskiej za granicą*, „Świat” 1908, nr 21, s. 7–8.

Informacje o miejscach podejmowania studiów zagranicznych przez młodzież polską. Życie studenckie na uczelniach w Lipsku.

[edukacja akademicka]

CX/52. Demil [Wincenty Kosiakiewicz], *Szkoła komercyjna z wydziałem agronomicznym Edwarda Rontalera*, „Świat” 1908, nr 22, s. 23.

Szkoła ma klasy wstępne, podwstępne, cztery klasy ogólnokształcące i trzy klasy wyżej kształcące, rozdzielone na dwa wydziały: komercyjny i agronomiczny. Podano program nauczania. Zwrócono uwagę na organizowanie wycieczek oraz wieczorów literackich i muzycznych.

[szkoły średnie]

CX/53. L[ucjan] Uziębło, *Przyszły uniwersytet wileński i jego dzieje minione*, „Świat” 1908, nr 24, s. 9–10.

Dotyczy przede wszystkim historii Uniwersytetu Wileńskiego.

[edukacja akademicka]

CX/54. Clarus [Adolf Nowaczyński], *O szkole zakopiańskiej*, „Świat” 1908, nr 27, s. 15–16.

Szkoła Przemysłu Drzewnego w Zakopanem funkcjonuje od 20 lat. Kształci w zakresie stolarstwa meblowego, tokarstwa, ciesielstwa, stolarstwa budowlanego, rzeźby ornamentalnej i figuralnej. Nauka trwa cztery lata, w niektórych specjalnościach rok dłużej. Składa się na nią teoria i praktyka. Co roku promuje się 10–15 absolwentów, przygotowanych do zajmowania samodzielnych stanowisk „na wyższych szczeblach rzemiosła”.

[edukacja zawodowa]

CX/55. Ludwik Straszewicz, *Narodowy pierwiastek w szkole*, „Świat” 1908, nr 28, s. 1–3.

Do szkolnictwa należy wprowadzić „ducha narodowego”. Obszerne wyjaśnienie, co należy rozumieć przez to pojęcie i jak wprowadzać wychowanie narodowe do praktyki szkolnej.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CX/56. J[anusz] Korczak, *Józki, Jaski i Franki (Kolonja letnia w Wilhelmówce)*, „Świat” 1908, nr 35, s. 8–9.

Opis pobytu dzieci polskich na koloniach letnich w Wilhelmówce.

[kolonie i półkolonie]

CX/57. M.P., *Uniwersytet warszawski i jego działacze*, „Świat” 1908, nr 36, s. 2–4.

Krótką charakterystykę sposobów prowadzenia wykładów przez profesorów Uniwersytetu Warszawskiego.

[edukacja akademicka]

CX/58. X.X., *Szkoła polska w nowej sytuacji. Ankieta „Świata”*, „Świat” 1908, nr 38, s. 1–3.

Dyskusje nad rozporządzeniem, wydanym przez władze carskie dla kierowników szkół średnich w Królestwie Polskim, dotyczącym powierzania od nowego roku szkolnego nauczania języka rosyjskiego, geografii i historii nauczycielom pochodzenia rosyjskiego oraz prowadzenia wykładów z tych przedmiotów w języku rosyjskim.

[szkoły średnie]

CX/59. Janina Mortkowiczowa, *Sztuka w życiu dziecka*, „Świat” 1908, nr 40, s. 17–18; nr 41, s. 3–5.

Refleksje związane z otwarciem wystawy „Sztuki w życiu dziecka” w TZSP w Warszawie. Potrzeba rozwijania u dziecka postrzegania zmysłowego, kształtowania jego uczuć i wyobraźni, jego kształcenia artystycznego i wychowania estetycznego. Wraz z innymi

aspektami edukacji wychowanie estetyczne składa się na kształcenie wszechstronne. Rozwija w dziecku indywidualizm i siły twórcze, pozwala mu osiągnąć szczęście. Troska o jakość artystyczną pokazywanych dziecku i otaczających je dzieł. Artykuł ilustrowany prezentowanymi na wystawie ilustracjami książkowymi z różnych krajów czy dekoracjami ściennymi.

[wychowanie estetyczne]

CX/60. b., *Warszawska szkoła rzemiosł i przemysłu art. dla kobiet*, „Świat” 1908, nr 45, s. 17.

O otwarciu w Warszawie Szkoły Rzemiosł i Przemysłu Artystycznego dla Kobiet, która obok nauki praktycznej ma kłaść nacisk na rozwój zmysłu artystycznego uczennic. Kierownik artystyczny zakładu to artysta-malarz Zygmunt Badowski. Szkoła obejmuje następujące działy: malarstwo, rzeźba dekoracyjna, rysowanie na metalu, tkactwo, koronkarstwo, krój i szycie, slójd, drobne roboty kobiece. Placówka ma prawo wydawania patentów, organizowania wystaw i konkursów, sprzedaży własnych wyrobów.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CX/61. Feliks Witkowski, *XXV-lecie Tow. głuchoniemych, byłych wychowañców i wychowanic Instytutu Warszawskiego*, „Świat” 1908, nr 48, s. 19–20.

O celach i zadaniach oraz działalności warszawskiego Towarzystwa Głuchoniemych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CX/62. Demil [Wincenty Kosiakiewicz], *Z dziewiętej dzielnicy*, „Świat” 1908, nr 50, s. 22.

Informacja o założeniu w Warszawie ochronki dla najuboższych dzieci pod patronatem TOD. Otrzymują one opiekę, naukę i posiłki. Mimo usytuowania placówki w bogatej dzielnicy jest ona niechętnie wspierana datkami.

[opieka]

CX/63. Orest, *Szkołka polska nad Bosforem*, „Świat” 1908, nr 51, s. 9.

Po długich staraniach założono szkołę dla dzieci polskich w Adampolu. Nauczycielem został Paweł Ziółkowski, przybysz z Poznańskiego. Urządzenie szkoły jest bardzo skromne, składa się z kilku ławek i tablicy.

[oświata ludowa]

CX/64. J., *Plon gwiazdkowy. Książki dla dzieci i młodzieży*, „Świat” 1908, nr 51, s. 19.

Zachęta do zakupu książek dla dzieci i młodzieży, opublikowanych przez Gebethnera i Wolffa, Michała Arcta i Księgarnię J. Lisowskiej. Krótkie streszczenia książek.

[czytelnictwo]

CX/65. Wincenty Lutosławski, *Młodzież lwowska*, „Świat” 1908, nr 52, s. 8–9.

Młodzież polska zakłóciła uroczystość promocji naukowej na Uniwersytecie Lwowskim, ubliżając naczelnikowi polskiego rządu. Autor ubolewa nad upadkiem obyczajów studenckich i szuka przyczyn takich zachowań.

[edukacja akademicka]

CX/66. Clarus [Adolf Nowaczyński], *Rzeczpospolita studencka*, „Świat” 1909, nr 12, s. 8–9.

O wybudowaniu, dzięki hojności Konstantego Wołodkowicza z Odessy, Domu Studenckiego dla młodzieży, uczącej na Uniwersytecie w Krakowie. Mieszkańcy płacą tylko za opał i światło. Studenci sami administrują gmachem. Kuratorem Domu jest prof. Jerzy Michalski. Młodzież obowiązuje surowy regulamin, który ma zapewnić spokój, niezbędny do nauki.

[edukacja akademicka]

CX/67. Demil [Wincenty Kosiakiewicz], *Wykształcenie zawodowe w bawelnianym grodzie*, „Świat” 1909, nr 14, s. 10–12.

Informacja o szkołach zawodowych w Łodzi: Szkole Przemysłowej, żydowskiej Szkole Rzemieśniczej Talmud Tora, Szkole Rzemiosł (której poświęcono najwięcej uwagi).

[edukacja zawodowa]

CX/68. Erazm Piltz, *Z dziejów szkolnictwa*, „Świat” 1909, nr 19, s. 1–4.

Sytuacja szkolnictwa polskiego w Królestwie Polskim po 1863 r. Opis polityki rusyfikacyjnej i jej konsekwencji w różnych typach szkół.

[szkolnictwo]

CX/69. I.S., *Warszawska szkoła Sztuk Pięknych (przed zgromadzeniem ogólnym)*, „Świat” 1909, nr 19, s. 14.

O niepokojących informacjach na temat Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie. Boryka się ona z poważnymi trudnościami finansowymi, a zarazem zarzuca się jej niewłaściwy „kierunek artystyczny”. Efektem jest deklaracja złożenia dymisji przez dyrektora placówki, Kazimierza Stabrowskiego. Taką samą decyzję podjęło grono pedagogiczne.

[edukacja artystyczna]

CX/70. J. Łęski, *Pół wieku Akademii roln. w Dublanach*, „Świat” 1909, nr 23, s. 5–7.

Dzieje Akademii Rolniczej w Dublanach i jej znaczenie dla rozwoju rolnictwa w trzech zaborach.

[edukacja zawodowa]

CX/71. Gord. [Stefan Krzywoszewski], *Szkoła instruktorów tkackich w Oryszewie*, „Świat” 1909, nr 24, s. 16.

Szkoła w Oryszewie znajduje się w posiadłości śp. Kazimierza Sobańskiego. Finansowana jest przez TPPL. Uczniowie płacą tylko za utrzymanie w internacie. Po ukończeniu nauki mogą zostać instruktorami w szkołach wiejskich, zakładanych przez prywatne osoby, lub instruktorami wędrownymi TPPL. Mogą także wrócić do własnych gospodarstw i wykorzystać wiedzę zdobytą w szkole.

[edukacja zawodowa]

CX/72. S.R. Józefowicz, *Polska Szkoła Podlaska w Siedlcach*, „Świat” 1909, nr 24, s. 24.

Prywatna ośmioklasowa Szkoła Podlaska powstała w 1906 r. Dyrektorem jest Tadeusz Radliński. W placówce pobiera naukę około 400 uczniów. Jest ona dobrze wyposażona w pomoce naukowe. Program nauczania poszerzono o wykłady z ekonomii politycznej, historii sztuki i geologii. Przy zakładzie znajduje się bursa, która zapewnia uczniom opiekę, mieszkanie i wyżywienie.

[szkoły średnie]

CX/73. A.Ch. [Antoni Chołoniewski], *Nauczycielstwo polskie w Galicji*, „Świat” 1909, nr 28, s. 6–8.

Opis 25-letnich dziejów Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych, jego działalności i dokonań.

[edukacja akademicka, nauczyciel/pedagog, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CX/74. J. Łęski, *Tow. zabaw ruchowych*, „Świat” 1909, nr 29, s. 14.

Towarzystwo Zabaw Ruchowych powstało w 1905 r. we Lwowie. Jego cel to propagowanie aktywności fizycznej, która kształtuje i hartuje ciało, wyrabia energię i sprawność, wdraża do karności i posłuszeństwa.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, wychowanie fizyczne i sport]

CX/75. W..., *Szkoła Sztuk Pięknych dla kobiet*, „Świat” 1909, nr 32, s. 15–16.

Artystka-malarka Maria Niedzielska założyła w 1908 r. w Krakowie zakład kształcenia kobiet w zakresie sztuk plastycznych. Pierwsza wystawa prac uczennic wzbudziła uznanie kół artystycznych.

[edukacja artystyczna, edukacja dziewcząt i kobiet]

CX/76. A.Ch. [Antoni Chołoniewski], *Śląska „Macierz szkolna”*, „Świat” 1909, nr 35, s. 5–6.

Macierz Szkolna na Śląsku Cieszyńskim założyła 6 polskich szkół wieloklasowych, w których uczy się 1500 dzieci. Utrzymuje 7 ochronek, bursę szkolną, kursy uzupełniające dla dziewcząt, kursy dla dorosłych analfabetów. Udziela stypendiów i zapomóg. Organizuje odczyty i wieczory teatralne.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CX/77. Clarus [Adolf Nowaczyński], *Milion Grunwaldzki*, „Świat” 1909, nr 36, s. 1–4.

O działalności TSL w Krakowie, zakładaniu przez nie ochronek, czytelni, domów ludowych, burs, szkół ludowych, organizacji odczytów, kursów dla analfabetów.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CX/78. Stos., *Zmiany w krakowskiej Akademii szt. pięknych*, „Świat” 1909, nr 37, s. 10–11.

Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie ma zmienić lokal, a także program kształcenia. W uczelni wykładają m.in. Julian Fałat, Leon Wyczółkowski, Teodor Axentowicz, Józef Pankiewicz, Józef Mehoffer.

[edukacja artystyczna]

CX/79. Semper, *Dom opieki nad dziećmi*, „Świat” 1909, nr 44, s. 14–15.

Dom dla dzieci w Piasecznie przyjmuje ubogie dziewczęta i chłopców z posterunków policyjnych, z przytułków noclegowych, bezdomnych, włóczęgów, dzieci oddawane przez rodziców, bite i głodzone. W zakładzie otrzymują one skromne jedzenie, opiekę i naukę.

[opieka]

CX/80. Witold Noskowski, *Polska szkoła nauk politycznych*, „Świat” 1909, nr 48, s. 7–8.

O planach założenia Szkoły Nauk Politycznych w Krakowie przez profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego – Włodzimierza Czerkawskiego, Władysława Leopolda Jaworskiego, Michała hr. Roztworowskiego. Sformułowano warunki przyjęć na uczelnię oraz opracowano jej program kształcenia.

[edukacja artystyczna]

CX/81. D., *Wzorowa szkoła*, „Świat” 1909, nr 49, s. 22.

Paulina Korwin-Piotrowska założyła w Narwiliskach na Litwie szkołę wychowania praktycznego dla niezamożnych dziewcząt. Nauka trwa dwa lata, uczennice uczą się szycia, tkactwa, prac kuchennych i ogrodowych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CX/82. Wincenty Lutosławski, *Wpisy szkolne*, „Świat” 1910, nr 6, s. 3–5.

Problem prywatnego finansowania szkolnictwa przez tzw. wpisy szkolne. Towarzystwa oświatowe, które zbierają składki na szkolnictwo, powinny w większym stopniu informować darczyńców o sposobie spożytkowania składek. Propozycja, aby każdy uczeń, który skorzystał z takich środków, zobowiązał się, że w przyszłości będzie finansował wykształcenie co najmniej dwóch uczniów.

[szkolnictwo]

CX/83. Stanisław Dunikowski, *Sztuka a dziecko*, „Świat” 1910, nr 8, s. 17.

Wystawa prac dzieci, zorganizowana przez Towarzystwo Sztuk Pięknych we Lwowie, dała asumpt do rozważań nad sztuką dziecka, jego możliwościami, indywidualnością, specyficznym postrzeganiem świata.

[wychowanie estetyczne]

CX/84. Clarus [Adolf Nowaczyński], *Instytucje polskie pamiętające Grunwald. Bursza „Jeruzalem”*, „Świat” 1910, nr 14, s. 5–6.

O dziejach Bursy Jeruzalem oraz o obecnej sytuacji studentów, zamieszkujących w obiektach uczelni w Krakowie.

[edukacja akademicka]

CX/85. Demil [Wincenty Kosiakiewicz], *Te, co idą pracować u podstaw*, „Świat” 1910, nr 18, s. 14.

Seminarium nauczycielskie, założone przez Antoninę Walicką w Warszawie przy ul. Nowowiejskiej, kształci 60 dziewcząt do pracy w szkole. Przygotowuje je do egzaminu rządowego, który daje prawo wykonywania zawodu.

[edukacja dziewcząt i kobiet, nauczyciel/pedagog]

CX/86. W-w., *Seminarium polskie na Śląsku Cieszyńskim*, „Świat” 1910, nr 29, s. 17.

Informacja o objęciu kierownictwa Seminarium Nauczycielskiego na Bobrku pod Cieszynem przez dr. Ernesta Farnika – absolwenta Uniwersytetu Jagiellońskiego, byłego prof. gimnazjum w Cieszynie, opiekuna utrzymywanej przez Macierz Szkolną bursy dla młodzieży im. A. Osuchowskiego.

[nauczyciel/pedagog]

CX/87. Ant., *Zakład szkolny Wandy Niewęglowskiej w Skierniewicach*, „Świat” 1910, nr 32, s. 18.

Wanda Niewęglowska prowadzi w Skierniewicach siedmioklasową pensję żeńską, kursy robót kobiecych dla dorosłych, kursy języków i buchalterii. W programie nauczania

pensji żeńskiej zwraca się szczególną uwagę na przyrodoznawstwo oraz język francuski i niemiecki. W dziale nauk praktycznych znajduje się rysunek, malarstwo, rzeźba, slöjd i roboty kobiece. Do programu nauczania wprowadzono gry ruchowe na świeżym powietrzu i wycieczki.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CX/88. Demil [Wincenty Kosiakiewicz], *Czego uczą się włościanki w Kruszyнку?*, „Świat” 1910, nr 33, s. 12–13.

Opis funkcjonowania Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Kruszyнку, kierowanej przez Jadwigę Dziubińską.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CX/89. Gór., *Nowe placówki na kresach*, „Świat” 1910, nr 43, s. 8–9.

Krótkie opisy polskiego Seminarium Nauczycielskiego w Cieszynie, Gimnazjum im. Słowackiego w Orłowej na Śląsku, Szkoły Wydziałowej w Dąbrowie na Śląsku, prywatnego Gimnazjum w Białej w Galicji.

[nauczyciel/pedagog, szkoły średnie]

CX/90. Demil [Wincenty Kosiakiewicz], *Dzieci więźniów*, „Świat” 1910, nr 46, s. 13–14.

Towarzystwo Opieki nad Dziećmi Więźniów prowadzi zakład w Warszawie przy ul. Górczewskiej. Wychowankowie otrzymują wyżywienie, uczą się dobrych obyczajów, religii, higieny, reperują swoje ubrania. Chłopcy praktykują w zakładzie stolarskim, dziewczęta nabywają umiejętności w zakresie koronkarstwa i pończosznictwa.

[opieka]

CX/91. Jaromir, *Trzydziestolecie szkoły zakopiańskiej*, „Świat” 1910, nr 48, s. 5.

Opis dziejów Szkoły Przemysłu Drzewnego w Zakopanem, założonej z inicjatywy Tytusa Chałubińskiego i Ignacego Baranowskiego. Podsunęli oni Towarzystwu Tatrzańskiemu propozycję założenia zakładu snycerskiego, aby pielęgnować w młodym pokoleniu zamiłowanie do rzeźbienia w drewnie.

[edukacja zawodowa]

CX/92. St., *Wychowawczynie Polek-obywatelek*, „Świat” 1911, nr 3, s. 12.

Przedstawiono działalność Marceliny Darowskiej ze Zgromadzenia Sióstr Niepokalanek, która w Jazłowcu w Galicji założyła ośmioklasowy żeński zakład wychowawczy i bezpłatną szkółkę wiejską. Z jej inicjatywy powstały szkoły żeńskie w Jarosławiu nad Sanem, w Niżniowie nad Dniestrem, w Nowym Sączu i w Szymanowie w Królestwie Polskim.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CX/93. Erka, *Polacy w Moskwie*, „Świat” 1911, nr 6, s. 9–11.

O założeniu przez Antoniego Stebelskiego na obrzeżach Moskwy koedukacyjnej szkółki polskiej. O młodzieży akademickiej, która powołała w Moskwie stowarzyszenie uniwersyteckie Bratnia Pomoc.

[aktywność młodzieży, edukacja elementarna, organizacje młodzieżowe]

CX/94. Clarus [Adolf Nowaczyński], *Bezrobocie młodzieży*, „Świat” 1911, nr 6, s. 16–18.

O strajku studenckim na Uniwersytecie Jagiellońskim, będącym konsekwencją decyzji Senatu Uczelni w sprawie prof. socjologii ks. Kazimierza Zimmermanna. Stanowisko młodzieży krakowskiej poparli studenci ze Lwowa.

[edukacja akademicka]

CX/95. H., *Otwarcie Zakładu Wychowawczego dla dzieci w wieku przedszkolnym pod kierunkiem Tow. Wychowania Przedszkolnego*, „Świat” 1911, nr 11, s. 17.

Zakład wychowawczy dla dzieci w wieku przedszkolnym, mieszczący się w Warszawie przy ul. Nowy Świat, wzorowany jest na placówkach szwajcarskich. Przy jego założeniu współpracowała Zofia Seidlerowa, przewodnicząca Towarzystwa Polek Umysłowo Pracujących. Kierowniczką zakładu została Jadwiga Wyczalkowska.

[edukacja przedszkolna, opieka]

CX/96. *O przyszłość naszego przemysłu. Ankieta „Świata”*, „Świat” 1911, nr 23, s. 20–22.

Szkoła fabryczna w Zawierciu, utworzona przez Towarzystwo Akcyjne „Zawiercie”, posiada 27 oddziałów, skupiających 1800 dzieci. Na personel pedagogiczny składa się 26 nauczycieli. Nauka trwa 6 lat. Oprócz przedmiotów podstawowych dzieci uczą się rysunków, wytłaczania z metalu, modelowania, wycinanek, szycia, introligatorstwa.

[edukacja zawodowa]

CX/97. Światowy, *Otwieramy szkołę rolniczą w Warszawie. Wszystkie trzy kursy specjalne od razu*, „Świat” 1911, nr 25, s. 16.

O szkole rolniczej pod nazwą Kursy Rolniczo-Przemysłowe, która ma rozpocząć działalność przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie. Informacje o sposobie finansowania placówki i jej organizacji.

[edukacja zawodowa]

CX/98. R., *Koniec bojkotu szkolnego w Królestwie*, „Świat” 1911, nr 27, s. 1–2.

Stronnictwo Narodowo-Demokratyczne ogłosiło zakończenie bojkotu rządowych szkół średnich i wyższych w Królestwie Polskim.

[szkolnictwo]

CX/99. A.Ch. [Antoni Chołoniewski], *Litwa i Ruś na Uniwersytecie Jagiellońskim. Ankieta „Świata”*, „Świat” 1911, nr 27, s. 3–5.

O rozwoju i sytuacji Uniwersytetu w Krakowie, jego studentach z różnych ziem polskich.
[edukacja akademicka]

CX/100. B., *Doroczny popis warsz. szkoły Sztuk Pięknych*, „Świat” 1911, nr 27, s. 7.

Informacja o popisie Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie. Placówka z braku odpowiedniego lokalu mieści się w trzech budynkach, przy ul. Hożej, Wiejskiej i Koszykowej.

[edukacja artystyczna]

CX/101. Franciszek Mączyński, *Szkoła Sztuk Pięknych dla kobiet w Krakowie*, „Świat” 1911, nr 31, s. 7–8.

Prezentacja Szkoły Sztuk Pięknych dla Kobiet w Krakowie. Podano program kształcenia, nazwiska kadry nauczającej, nazwy prowadzonych kursów i informację o wystawie prac uczennic.

[edukacja artystyczna, edukacja dziewcząt i kobiet]

CX/102. *Ochronki Zarządu Tramwajów Miejskich w Warszawie*, „Świat” 1911, nr 31, s. 12.

O założeniu przez Zarząd Tramwajów Miejskich w Warszawie trzech ochronek dla dzieci na Mokotowie, Woli i Muranowie. Nadzór nad nimi sprawuje inspektorka Maria Weryho-Radziwiłłowiczowa.

[opieka]

CX/103. Clar. [Adolf Nowaczyński], *Szkoły nauk politycznych*, „Świat” 1911, nr 32, s. 8.

Informacja o otwarciu w Krakowie od października 1911 r. dwóch szkół nauk politycznych: Polskiej Szkoły Nauk Politycznych i Szkoły Nauk Społeczno-Politycznych. Obydwie placówki będą prowadzić wykłady, ćwiczenia i seminaria na poziomie uniwersyteckim. W pierwszej z nich kształcić będzie kadra Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, w drugiej – prelegenci z „kół wolnomysłcielskich”.

[edukacja akademicka]

CX/104. *8-klasowe gimn. żeńskie z pensjonatem Anny Jastrzębskiej w Rydze, bulwar Puskina N° 8*, „Świat” 1911, nr 33, s. 18.

Szczegółowy opis funkcjonowania Gimnazjum Żeńskiego w Rydze, utworzonego przez Annę Jastrzębską. Kształcą się w nim dziewczęta z Litwy, Wołynia, Podola, Rosji i Królestwa Polskiego.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CX/105. B.L., *Sierocin*, „Świat” 1911, nr 35, s. 9.

Sierocin to zakład położony niedaleko Pruszkowa, przeznaczony dla dziewcząt-sierot do 16–17 lat.

[edukacja dziewcząt i kobiet, opieka]

CX/106. Dees [Stanisław Dzikowski], *Nowy rok szkoły polskiej w Warszawie*, „Świat” 1911, nr 38, s. 16.

O liczbie szkół średnich w Warszawie, ich przepełnieniu, trudnościach w realizacji programu kształcenia, losach absolwentów.

[szkoły średnie]

CX/107. Ki., *Kursy graficzne w Warszawie. Otwarcie warsztatów*, „Świat” 1911, nr 38, s. 20.

Otwarcie w Warszawie kursów graficznych, które mają kształcić pracowników dla wszelkiego rodzaju wydawnictw i drukarni.

[edukacja zawodowa]

CX/108. Clar. [Adolf Nowaczyński], *Dwudziestolecie T.S.L.*, „Świat” 1911, nr 43, s. 6.

Dane dotyczące 20-letniego dorobku TSL: w czytelnich zgromadzono 300 000 książek, kształcono 18 000 dzieci, utworzono 282 autonomiczne koła TSL, skupiające 30 000 członków.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CX/109. Wanda Szczawińska, *Wiek niemowlęcy*, „Świat” 1911, nr 43, s. 10.

Relacja z wykładu dr Wandy Szczawińskiej na temat pielęgnowania niemowląt.

[opieka]

CX/110. Delta, *Młodzież handlowa w Poznaniu*, „Świat” 1911, nr 43, s. 13.

O działalności Towarzystwa Młodzieży Kupieckiej w Poznaniu. Założyło ono bibliotekę i czytelnę, organizuje wykłady na tematy zawodowe, praktyczną naukę języków obcych, naukę kaligrafii, księgowości, geografii handlowej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CX/111. St.S. [Stanisław Sierosławski], *Dzieci-czytelnicy*, „Świat” 1911, nr 46, s. 14.

O znaczeniu czytania czasopism przez dzieci.

[czytelnictwo]

CX/112. Delta, *Ruch oświatowy w zaborze pruskim*, „Świat” 1911, nr 48, s. 16.

Opis działalności TOL i TCL w Poznaniu.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CX/113. Wojciech Baranowski, *Młodzież polska w Rosji*, „Świat” 1912, nr 3, s. 1–5.

Bojkot wyższych szkół w Warszawie spowodował wyjazdy młodzieży polskiej na studia do Rosji. Rozważania nad skutkami takich decyzji. Jaki wpływ polityczny i ideowy wywiera na młodzież nowe środowisko? Jakim oddziaływaniami moralno-obyczajowym podlega młodzież? Jakie są możliwości rosyjskiej szkoły w zakresie kształcenia intelektualnego? Na te pytania odpowiadają wybitne postaci – mieszkańcy Rosji: gen. Aleksander Babiński, prof. Lubomir Dymsha, prof. Stanisław Ptaszycki, poseł Henryk Święcicki, mecenas Bolesław Olszamowski.

[edukacja akademicka]

CX/114. Clar. [Adolf Nowaczyński], *Krakowska Szkoła dramatyczna*, „Świat” 1912, nr 15, s. 15.

W Krakowie powstała Szkoła Dramatyczna, założona przez Kazimierza Gabryelskiego. Wśród wykładowców znaleźli się Lucjan Rydel i Kazimierz Przerwa-Tetmajer.

[edukacja artystyczna]

CX/115. S.S. [Stanisław Sierosławski], „*Nerwowe dzieci*”, „Świat” 1912, nr 18, s. 10.

O dzieciach nerwowych i założeniu z myślą o nich Zakładu Wychowawczo-Leczniczego w Krakowie. Dzieci mają zapewnioną opiekę lekarską i pedagogiczną oraz kształcenie elementarne.

[opieka]

CX/116. Clarus [Adolf Nowaczyński], *Studium rolnicze w Krakowie*, „Świat” 1912, nr 19, s. 5–7.

Historia powstania Studium Rolniczego w Krakowie, jego organizacja, grono wykładowców, program kształcenia, charakterystyka jego słuchaczy.

[edukacja zawodowa]

CX/117. M.Ol., *Wolna Akademia sztuki we Lwowie*, „Świat” 1912, nr 19, s. 7.

O powstaniu Wolnej Akademii Sztuk Pięknych we Lwowie, dzięki zaangażowaniu Leonarda Podhorodeckiego. Akademia posiada pracownię aktu i kostiumu, rzeźby, martwej natury, pejzażu i studiów żywych zwierząt.

[edukacja artystyczna]

CX/118. H. Orsza [Helena Radlińska], *Świetlana szkoła*, „Świat” 1912, nr 19, s. 8–9.

O założeniu przez Stanisławę Okołowiczównę w Krakowie szkoły, która realizuje hasło „szkoły przyszłości”, gdzie dzieci uczą się przez doświadczenie i mają prawo do zabawy. Placówka zwraca uwagę na rozwijanie zdolności i obejmowanie oddziaływaniem „całego wychowanka”.

[edukacja elementarna]

CX/119. K. [Stefan Krzywoszewski], *Warszawska szkoła baletowa*, „Świat” 1912, nr 23, s. 16–17.

Informacja o popisach uczennic warszawskiej Szkoły Baletowej. Pomimo pozytywnej oceny umiejętności dziewcząt zauważono, że w klasach wyższych powinno się zwracać większą uwagę na indywidualność artystyczną.

[edukacja artystyczna]

CX/120. b., *Popis szkoły aplikacyjnej*, „Świat” 1912, nr 24, s. 16.

Pochwała działalności Szkoły Aplikacyjnej, kształcącej aktorów. Szczególnie wysoko oceniono dykcję młodzieży. W zakładzie pobiera naukę 37 uczennic i 28 uczniów. Szkołą kieruje Kazimierz Zalewski.

[edukacja artystyczna]

CX/121. *Gimnazjum w Zakopanem*, „Świat” 1912, nr 26, s. 10.

1 września 1912 r. powstanie w Zakopanem prywatne gimnazjum realne z internatem, powołane staraniem Jerzego Żuławskiego, Józefa Żychonia i Wacława Kraszewskiego.

[szkoły średnie]

CX/122. *Popis szkoły dramatycznej*, „Świat” 1912, nr 26, s. 13.

O przedstawieniu przygotowanym przez uczniów Szkoły Dramatycznej w Warszawie. Krótka informacja o kadrze nauczającej i wychowankach.

[edukacja artystyczna]

CX/123. *Zakład naukowy żeński W. Peretjatkowiczowej*, „Świat” 1912, nr 26, s. 25.

Charakterystyka pensji żeńskiej Wacławy Peretjatkowiczowej w Kijowie.

[szkoły średnie]

CX/124. Łada, *Sporty młodzieży polskiej*, „Świat” 1912, nr 29, s. 10–11.

W Krakowie od trzech lat istnieje Akademicki Związek Sportowy, w którym działają sekcje: turystyczna, narciarska, żeglarska, jazdy na kole, piłki nożnej, tenisa, fotografii. Związek prowadzi szeroką akcję agitacyjną, budząc zainteresowanie sportem. Aktywność poszczególnych sekcji.

[wychowanie fizyczne i sport]

CX/125. Franciszek Klein, *Szkoła Sztuk Pięknych dla kobiet w Krakowie*, „Świat” 1912, nr 32, s. 12.

Szkoła Sztuk Pięknych dla Kobiet w Krakowie, założona przez Marię Niedzielską, ma wysoki poziom nauczania i cieszy się dobrą renomą. Kształcą w niej wybitni krakowscy profesorowie. Naukę można pobierać w zakresie trzech działów: malarstwa i rysunku, sztuki w zastosowaniu do przemysłu i rzemiosła, działu „dzieciniego”.

[edukacja artystyczna, edukacja dziewcząt i kobiet]

CX/126. Sigma, *Poznańskie kolonie wakacyjne*, „Świat” 1912, nr 33, s. 13.

„Stella” Towarzystwo Kolonii Wakacyjnych i Stacji Sanitarnych w Poznaniu. Dzięki wsparciu fundacji śp. Bronisława Gąsiorowskiego z Bytnia powstał w Kobylnicy pod Poznaniem dom dla dzieci po przebytych chorobach, z najuboższych środowisk, urządzony zgodnie z aktualnymi wymogami higienicznymi. W Inowrocławiu organizowane są kolonie letnie dla 80 wychowanków, którzy odbywają kurację solankową. Dzieci, dla których zabrakło miejsc, objęto kuracją mleczną przez okres wakacji.

[opieka]

CX/127. Kr., *Zakład naukowy Elżbiety Radzickiej*, „Świat” 1912, nr 37, s. 21.

Opis nowo otwartej pensji dla dziewcząt Elżbiety Radzickiej w Warszawie przy ul. Baga-tela. Początkowo zostanie przeprowadzony nabór do klasy I i II, później powstaną klasy wyższe (do VII). Gmach i wyposażenie szkoły.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CX/128. *Wyższa szkoła muzyczna w Warszawie*, „Świat” 1912, nr 39, s. 12.

Informacja o otwarciu dzięki staraniom prof. Lucjana Marczewskiego prywatnej Wyższej Szkoły Muzycznej w Warszawie. Program kształcenia, nazwiska kadry nauczającej.

[edukacja artystyczna]

CX/129. Clar. [Adolf Nowaczyński], *Warsztaty Jordanowskie*, „Świat” 1912, nr 41, s. 11–13.

O działaniach Henryka Jordana na rzecz popularyzacji wychowania fizycznego. Przykła-dy praktycznej realizacji jego idei.

[wychowanie fizyczne i sport]

CX/130. i., *Obchód jubileuszowy szkoły W. Górskiego*, „Świat” 1912, nr 41, s. 19.

O 35-leciu Gimnazjum Wojciecha Górskiego w Warszawie i 40-leciu pracy pedagogicz-nej jej założyciela. Krótka charakterystyka szkoły.

[nauczyciel/pedagog, szkoły średnie]

CX/131. Wincenty Kosiakiewicz, *Szkoła Główna w Warszawie. Przed półwiekiem*, „Świat” 1912, nr 46, s. 1–3.

Dzieje warszawskiej Szkoły Głównej. O zamyśle jej powołania, realizacji planu, profesorach, stosunku społeczeństwa do uczelni.

[edukacja akademicka]

CX/132. Clarus [Adolf Nowaczyński], *Szkoła i ogród*, „Świat” 1912, nr 47, s. 5–6.

O znaczeniu ogrodów szkolnych. Dzięki pracom w nich prowadzonym uczniowie obcują z przyrodą, uczą się rozumieć klimat, uzyskują praktyczne umiejętności przydatne w późniejszym życiu, ponadto po opuszczeniu szkoły mogą stać się we własnych środowiskach wiejskich rzecznikami szerzenia kultury ogrodniczej.

[edukacja elementarna]

CX/133. *Szkoła w Zakopanem*, „Świat” 1912, nr 51, s. 18.

Szkoła w Zakopanem, kierowana przez Zofię i Ksawerego Franciszka Praussów, ma przygotowywać do studiów wyższych w uczelniach galicyjskich. Klasy liczą po 12 uczniów. Na program nauczania oprócz przedmiotów gimnazjalnych składają się pogadanki przyrodnicze, wycieczki, roboty ręczne, nauka snycerstwa, koszykarstwa.

[edukacja zawodowa, szkoły średnie]

CX/134. Demi [Wincenty Kosiakiewicz?], *Z rozwoju naszego szkolnictwa*, „Świat” 1912, nr 52, s. 6–9.

O szkolnictwie zawodowym, które daje młodzieży konkretne wykształcenie i stanowi odpowiedź na potrzeby różnych dziedzin przemysłu.

[edukacja zawodowa]

CX/135. b., *10-lecie szkoły farmaceutycznej w Petersburgu*, „Świat” 1913, nr 13, s. 12.

O Szkole Farmaceutycznej, założonej przez Antoninę Leśniewską przy „aptece żeńskiej” w Petersburgu. Do szkoły uczęszczają Polki, Niemki, Rosjanki, Żydówki, Bułgarki, Estonki. Program nauczania obejmuje wykłady z chemii, fizyki, farmakologii, botaniki, zoologii, geologii z mineralogią, anatomii, higieny, organoterapii, seroterapii.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CX/136. Wł.R.Kozł. [Władysław Ryszard Kozłowski], *Kongres międzynarodowy kształcenia cielesnego w Paryżu*, „Świat” 1913, nr 14, s. 12–13.

Międzynarodowa wymiana doświadczeń w zakresie wychowania fizycznego młodzieży. Kongresowi towarzyszyły pokazy, m.in. gimnastyki rytmicznej i pływania młodzieży szkolnej oraz wystawa poświęcona wychowaniu fizycznemu.

[wychowanie fizyczne i sport]

CX/137. K...i, *Warszawska szkoła Sztuk Pięknych (1844–1862)*, „Świat” 1913, nr 15, s. 6–8.

Program kształcenia i liczba uczniów poszczególnych kursów w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie. Publikacja „Materiały do Monografii Szkoły Sztuk Pięknych”.

[edukacja artystyczna]

CX/138. Niew., *Ku oświacie powszechnej. Program p. Wł. Grabskiego*, „Świat” 1913, nr 20, s. 1–4.

Omówienie programu oświatowego Władysława Grabskiego. Przewidywał on objęcie kształceniem elementarnym dzieci z nieuprzywilejowanych grup społecznych. Wskazanie problemów wiążących się z realizacją tej propozycji.

[edukacja elementarna]

CX/139. Niew., *Szkoła dramatyczna w Krakowie*, „Świat” 1913, nr 22, s. 12.

Szkoła Dramatyczna w Krakowie mieści się przy Instytucie Muzycznym. Kierownik szkoły, Kazimierz Gabryelski, jak co roku zorganizował popisy teatralne uczniów. Krytyka przyjęła je z uznaniem.

[edukacja artystyczna]

CX/140. I.K., *Polska Szkoła Nauk Politycznych*, „Świat” 1913, nr 28, s. 7–8.

O Polskiej Szkole Nauk Politycznych w Krakowie, która została utworzona przez grono profesorów Uniwersytetu. Wypromowała już ona pierwszych absolwentów.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CX/141. Jas., *„Bratnia pomoc” we Lwowie*, „Świat” 1913, nr 28, s. 13.

Obchody 50-lecia „Bratniej Pomocy”, założonej we lwowskiej Szkole Politechnicznej, organizacji studenckiej o charakterze kształcąco-kulturalnym. Dzięki jej inicjatywie powstał Dom Studencki dla techników.

[edukacja akademicka, organizacje młodzieżowe]

CX/142. c., *Nowa szkoła muzyczna w Łodzi*, „Świat” 1913, nr 28, s. 14.

Towarzystwo Muzyczne im. F. Chopina w Łodzi powołało Szkołę Muzyczną z programem konserwatorium w Warszawie.

[edukacja artystyczna]

CX/143. Idem [Stanisław Zieliński], *Wzorowa uczelnia sadownictwa w Zaleszczykach*, „Świat” 1913, nr 30, s. 15–16.

Szkoła w Zaleszczykach kształci synów włościańskich w zakresie ogrodnictwa i sadownictwa. Przy zakładzie znajduje się duży sad i ogród.

[edukacja zawodowa]

CX/144. Ch. [Antoni Chołoniewski], *Szkoła w ogrodzie*, „Świat” 1913, nr 32, s. 12.

Informacja o utworzeniu przez zakon pijarów Gimnazjum Realnego im. Stanisława Konarskiego w Rakowicach pod Krakowem. Szkoła przyjmuje uczniów z wszystkich trzech zaborów.

[szkoły średnie]

CX/145. *Wychowanie szkolne w 8-io klasow. gimnazjum żeńskim Anny Jastrzębskiej w Rydze*, „Świat” 1913, nr 32, s. 18.

Opis funkcjonowania gimnazjum żeńskiego w Rydze.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CX/146. Z[ofia] Daszyńska-Golińska, *Wychowanie obywatelskie na zachodzie Europy*, „Świat” 1913, nr 34, s. 1–3.

Jak w różnych krajach europejskich realizuje się w szkolnictwie wychowanie obywatelskie?

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CX/147. Z[ofia] Daszyńska-Golińska, *Nauki społeczne jako czynnik wychowania w Polsce*, „Świat” 1913, nr 35, s. 6–7.

Poglądy Jana Zamoyskiego, Hugona Kołłątaja i Stanisława Staszica na wychowanie moralne i obywatelskie. Konieczność wprowadzenia zagadnień społeczno-prawnych do kształcenia nauczycieli.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CX/148. *Szkoła polska w Król. w świetle cyfr*, „Świat” 1913, nr 38, s. 10.

Dane dotyczące liczby różnych typów szkół w Królestwie Polskim (w tym: koedukacyjnych, średnich, zawodowych).

[szkolnictwo]

CX/149. Wł[adysław] Studnicki, *Samokształcenie w Ameryce a szkoły korespondencyjne*, „Świat” 1913, nr 40, s. 1–3.

O odmiennych niż w Europie uwarunkowaniach samokształcenia w Stanach Zjednoczonych. Większość artykułu poświęcono szkole korespondencyjnej w Scranton (Pensylwania), która jest dużym przedsiębiorstwem z własną drukarnią (wydaje podręczniki w wysokich nakładach) i wielką liczbą zatrudnionych nauczycieli.

[samokształcenie/samowychowanie]

CX/150. A. Popławski, *Wylot z gniazda*, „Świat” 1913, nr 41, s. 1–3.

Dalsze losy absolwentów szkół średnich: studia w uniwersytetach krajowych, wyjazdy na uczelnie zagraniczne, wybór edukacji zawodowej.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa, szkoły średnie]

CX/151. *Gimnazjum realne w Zakopanem*, „Świat” 1913, nr 44, s. 22.

Prywatne gimnazjum realne w Zakopanem funkcjonuje już drugi rok. W czterech klasach uczy się ponad 60 uczniów. W nowoczesnym programie kształcenia położono nacisk na nauki przyrodnicze, język angielski i francuski oraz rysunki. W szerokim zakresie wprowadzono gimnastykę, gry i zabawy ruchowe. Szkoła zaszczebia cnoty narodowe i obywatelskie oraz przygotowuje do zaradności życiowej i samodzielności.

[szkoły średnie]

CX/152. Niew., *Pierwsza polska Akademia Górnicza w Krakowie*, „Świat” 1913, nr 45, s. 9–10.

Uczelnia rozpocznie działalność 1 października 1914 r. Finansowy udział w jej powołaniu miały gmina Kraków i Sejm Krajowy. Planowane jest otwarcie dwuletniego kursu przygotowawczego i dwuletniego kursu specjalistycznego – górniczego. Kurs hutnictwa zostanie uruchomiony w późniejszym terminie.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CX/153. Jast., *X-lecie Polsk. Muzeum Szkolnego we Lwowie*, „Świat” 1913, nr 46, s. 6–7.

Muzeum Szkolne we Lwowie zostało założone w 1903 r. przez inspektora szkolnego Ludomiła Germana. Gromadzi ono dokumenty archiwalne, dotyczące kształcenia Polaków w trzech zaborach. Dział historyczny zbiera materiały do dziejów wychowania w Polsce, dział współczesny zajmuje się najnowszymi środkami dydaktycznymi, przyrządami do gimnastyki, planami budynków i ogrodów, zbiorami zadań i pracami uczniów. Niedawno powstał dział higieny szkolnej.

[szkolnictwo]

CX/154. Jerzy Rackmann, *Młodzież akademicka w Petersburgu*, „Świat” 1913, nr 49, s. 16–17.

O studentach i studentkach, głównie z Kresów, pobierających naukę w uczelniach rosyjskich, w tym w Petersburgu. Walory i negatywne skutki wyjazdów na studia do Rosji.

[edukacja akademicka]

CX/155. *Jak powinna być prowadzona Szkoła Sztuk Pięknych w Warszawie?*, „Świat” 1914, nr 8, s. 1–4; nr 9, s. 5–7; nr 11, s. 10.

Opinie na temat modelu powstającej w Warszawie Szkoły Sztuk Pięknych. Rozmowy ze znawcami problematyki: Franciszkiem Radoszewskim, Feliksem Koperą, Edwardem hr. Raczyńskim, Juliuszem Hermanem, Edwardem Trojanowskim.

[edukacja artystyczna]

CX/156. Józef Kotarbiński, *Kobiety w uniwersytecie*, „Świat” 1914, nr 12, s. 1–3.

Wyniki ankiety, skierowanej do wybitnych profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Wileńskiego, dotyczącej podejmowania przez kobiety studiów na uczelniach wyższych.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CX/157. W.Z., *Dorobek Szkoły Polskiej*, „Świat” 1914, nr 14, s. 4–6.

O piętnastu gmachach w Warszawie służących szkolnictwu polskiemu.

[szkolnictwo]

CX/158. *Dla maturzystek. Słów parę w sprawie wychowania dziewcząt*, „Świat” 1914, nr 17, s. 26–27.

Opis wychowania i kształcenia dziewcząt w ośmioklasowym gimnazjum Anny Jastrzębskiej w Rydze.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CX/159. Zofia Wójcicka-Chylewska, *Polski zakład wychowawczy w Szwajcarii*, „Świat” 1914, nr 23, s. 31.

O „wiosennej szkole” dla dzieci polskich w Vevey. Wzorowana jest ona na zakładach francuskich i niemieckich. Uczniowie dużą część czasu spędzają na świeżym powietrzu, bawiąc się, pracując w ogrodzie, w sadzie i na polu. Ważne jest wdrażanie dzieci do szlachetnego współzawodnictwa, życzliwości, solidarności.

[edukacja elementarna]

CX/160. Kr., *Nowa uczelnia*, „Świat” 1914, nr 24, s. 39.

O zamiarze otwarcia przez Edwarda Rontalera pięcioletniej szkoły artystyczno-przemysłowej. Zasady przyjęć, program kształcenia, liczba godzin z poszczególnych przedmiotów.

[edukacja artystyczna, edukacja zawodowa]

CX/161. S.Now., *Szkoła nauk politycznych w Krakowie*, „Świat” 1914, nr 26, s. 7.

Informacja o Szkole Nauk Politycznych, powstałej w 1911 r. przy Uniwersytecie Jagiellońskim. Wykłady prowadzi w niej głównie profesorowie Wydziału Prawa krakowskiej uczelni.

[edukacja akademicka]

CX/162. Erazm Piltz, *Szkoła polska*, „Świat” 1914, nr 29, s. 1–3.

Historia szkolnictwa polskiego w zaborze rosyjskim.

[szkolnictwo]

CX/163. *Nauczyciele i uczniowie*, „Świat” 1914, nr 29, s. 3–4.

Rozmowa z Wojciechem Górskim (kierownikiem szkoły w Warszawie) na temat sytuacji w szkolnictwie polskim.

[szkolnictwo]

CX/164. *Wartość szkoły polskiej*, „Świat” 1914, nr 29, s. 4–5.

Rozmowa z Władysławem Wóycickim (kierownikiem szkoły w Skierniewicach) na temat poziomu kształcenia w szkolnictwie polskim.

[szkolnictwo]

CX/165. *Szkoła powinna być własnością instytucji publicznych*, „Świat” 1914, nr 29, s. 5–6.

Rozmowa z Henrykiem Rygierem (dyrektorem szkoły w Czerwonym Dworze k. Grodziska Mazowieckiego) na temat systemów szkolnictwa.

[szkolnictwo]

CX/166. *Tryb normalny pensji*, „Świat” 1914, nr 29, s. 6.

Rozmowa z Marią Sadzewiczową (kierowniczką żeńskich kursów pedagogiczno-naukowych) na temat funkcjonowania żeńskiego szkolnictwa średniego.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CX/167. S.W.Kam., *Problem szkolny w Galicji*, „Świat” 1914, nr 29, s. 7–8.

Kwestia obniżania się poziomu szkolnictwa średniego, na którą zwrócił uwagę Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dyskusja nad przyczynami i skutkami tego stanu rzeczy.

[szkoły średnie]

CX/168. *Rozwój szkoły polskiej*, „Świat” 1915, nr 19, s. 4.

Dane dotyczące liczby szkół żeńskich i męskich w Warszawie i na prowincji w 1913 r.

[szkoły średnie]

CX/169. *Kłopoty nauczycieli. Troski rodziców i młodzieży*, „Świat” 1915, nr 19, s. 5–6.

O trudnej sytuacji materialnej nauczycieli i ich przepracowaniu. O braku możliwości wyjazdu młodzieży na studia za granicą w związku z wybuchem wojny.

[szkolnictwo]

CX/170. *Na pensjach żeńskich*, „Świat” 1915, nr 19, s. 6–7.

Trudna sytuacja finansowa pensji żeńskich, spowodowana wybuchem wojny.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CX/171. *Kursy dla nauczycielek ludowych*, „Świat” 1915, nr 19, s. 7–8.

Krótką historią kursów kształcących nauczycielki ludowe. O utworzeniu przez Antoninę Walicką w Warszawie prywatnych kursów przygotowujących do zawodu nauczycielskiego.

[edukacja dziewcząt i kobiet, nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CX/172. *Seminarium Ursynowskie*, „Świat” 1915, nr 19, s. 8.

Trudna sytuacja kursów dla nauczycieli ludowych w Warszawie, spowodowana działaniami wojennymi.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CX/173. *Działalność oświatowa zarządu tramwajów miejskich*, „Świat” 1915, nr 20, s. 8.

Zarząd Tramwajów Miejskich w Warszawie przekazuje środki finansowe na bezpłatną edukację dzieci pracowników. Dzieci (w wieku 4–16 lat) mają zapewniony pobyt w ochronkach oraz kształcenie w szkołach, które kształcą w zakresie przedmiotów ogólnych oraz dają chłopcom i dziewczętom przygotowanie zawodowe.

[edukacja zawodowa]

CX/174. *Zajęcia wakacyjne młodzieży*, „Świat” 1915, nr 32–33, s. 15.

Zorganizowanie wakacyjnej opieki nad młodzieżą szkolną przez Komitet Obywatelski miasta Warszawy. Organizowane są zajęcia fizyczne, wykłady, pokazy, wycieczki.

[opieka]

CX/175. *Szkolnictwo*, „Świat” 1915, nr 39, s. 7.

Dane dotyczące liczby i typów szkół na terenie miasta Łodzi w 1914 r.

[szkolnictwo]

CX/176. Artur Górski, *O Uniwersytecie Powszechnym*, „Świat” 1915, nr 45, s. 1–2.

Cele i zasady, jakimi powinny kierować się uniwersytety powszechne.

[oświata pozaszkolna]

CX/177. Janusz Iwaszkiewicz, *Królewski Uniwersytet Warszawski (1816–1831)*, „Świat” 1915, nr 46, s. 1–2.

Dzieje Uniwersytetu Warszawskiego.

[edukacja akademicka]

CX/178. A[leksander] Kraushar, *Wspomnienie o Szkole Głównej w Warszawie (r. 1862)*, „Świat” 1915, nr 46, s. 2–4.

O powołaniu i organizowaniu Szkoły Głównej w Warszawie w 1862 r.

[edukacja akademicka]

CX/179. Marian Korab, *Ognisko rusyfikacji (Ces. Uniwersytet Warszawski 1869–1915)*, „Świat” 1915, nr 46, s. 6–7.

Utworzenie i funkcjonowanie Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego w latach 1869–1915.

[edukacja akademicka, rusyfikacja]

CX/180. Z., *Jak powstała warsz. Politechnika 1908 r.*, „Świat” 1915, nr 46, s. 8–10.

O powołaniu i organizacji Politechniki Warszawskiej.

[edukacja akademicka]

CX/181. Jan Lorentowicz, *Warszawska Szkoła Dramatyczna*, „Świat” 1915, nr 47, s. 1–2.

O organizacji i funkcjonowaniu Szkoły Dramatycznej w Warszawie.

[edukacja artystyczna]

CX/182. R., *Otwarcie uniwersytetu i politechniki w Warszawie*, „Świat” 1915, nr 47, s. 5.

Informacja o uroczystym otwarciu 15 listopada 1915 r. Uniwersytetu Warszawskiego i Politechniki Warszawskiej.

[edukacja akademicka]

CX/183. J. Krzesławski [Jan Cynarski], *Uniwersytet Ludowy*, „Świat” 1916, nr 1, s. 9.

Dzieje Uniwersytetu Ludowego w Warszawie i plany działalności na 1916 r.

[oświata pozaszkolna]

CX/184. Józef Kotarbiński, *O naukę żywą*, „Świat” 1916, nr 26, s. 1–2.

O przyszłości szkoły średniej. Autor jest przeciwnikiem ośmioletniej nauki w gimnazjach.

[szkoły średnie]

CX/185. F., *Doroczny popis Szkoły dla dzieci Powiśla im. Wojciecha Sawickiego*, „Świat” 1916, nr 26, s. 6.

Informacje o działalności szkoły dla najbiedniejszych dzieci Powiśla przy ul. Zagórnej w Warszawie. Uczniowie otrzymują w niej posiłki i odzież.

[edukacja elementarna]

CX/186. Wł[adysław] Koleżak, *Kropla mleka*, „Świat” 1916, nr 28, s. 7.

Z inicjatywy Wandy Szczawińskiej powstało w Warszawie „Ognisko”, gdzie wydaje się mleko dla niemowląt i udziela się porad higieniczno-lekarskich.

[opieka]

CX/187. *Otwarcie Szkoły Dramatycznej*, „Świat” 1916, nr 42, s. 7.

Informacja o oficjalnym otwarciu Szkoły Dramatycznej w Warszawie. Jan Lorentowicz.

[edukacja artystyczna]

CX/188. Marceli Handelsman, *Uniwersytet Warszawski*, „Świat” 1916, nr 47, s. 1–2.

W rocznicę otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego przypomniano dzieje uczelni i podkreślono jej znaczenie dla polskiej młodzieży.

[edukacja akademicka]

CX/189. Varsoviensis [Wincenty Kosiakiewicz], *Pod skrzydłami Almae Matris*, „Świat” 1916, nr 47, s. 3–6.

Opis działalności Uniwersytetu Warszawskiego w ciągu ostatniego roku. Zwrócono uwagę na trudności w funkcjonowaniu uczelni.

[edukacja akademicka]

CX/190. *Otwarcie Średniej Szkoły Leśnej*, „Świat” 1916, nr 47, s. 11.

O otwarciu przy Wydziale Leśnym CTR Średniej Szkoły Leśnej przy ul. Krakowskie Przedmieście w Warszawie.

[edukacja zawodowa]

CX/191. *Dzieci więźniów*, „Świat” 1917, nr 3, s. 11.

O działalności Towarzystwa Opieki nad Dziećmi Więźniów w Warszawie, pod Kaliszem i Ciechanowem. Towarzystwo organizuje miejsca bezpiecznego pobytu dla niemowląt, dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.

[opieka]

CX/192. S.K. [Stefan Krzywoszewski], *Warszawska Szkoła Dramatyczna*, „Świat” 1917, nr 27, s. 6.

Relacja z pierwszych popisów aktorskich uczniów Szkoły Dramatycznej w Warszawie.

[edukacja artystyczna]

CX/193. *Szkoła Dziennikarska*, „Świat” 1917, nr 27, s. 7.

O planach otwarcia (1 października 1917 r.) Szkoły Dziennikarskiej przy Wyższych Kursach Naukowych. Podano warunki przyjęcia do placówki i nazwiska wykładowców.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CX/194. Demil [Wincenty Kosiakiewicz], *Dziecko i mleko*, „Świat” 1917, nr 29, s. 4–5.

O pracach Towarzystwa Opieki nad Niemowlętami w Warszawie. Zapewnia ono dzieciom pożywienie (mleko, kleik, kaszkę) i nadzór lekarski.

[opieka]

CX/195. *Kursy wakacyjne P.M.S. w Radomsku*, „Świat” 1917, nr 33, s. 4.

W lipcu 1917 r. PMS otworzyła w Radomsku wakacyjny kurs dla nauczycieli ludowych, w którym wzięło udział ponad 70 osób. Wykłady z zakresu nauk społecznych, historii Polski, geografii ziem polskich, dydaktyki, psychologii, logiki.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CX/196. *O wpisy szkolne*, „Świat” 1917, nr 37, s. 7.

Apel Sekcji Kół Szkolnych w Warszawie do społeczeństwa o przekazywanie środków na wpisy szkolne – opłaty za czesne, odzież, pożywienie, pomoce naukowe dla ubogich zdolnych uczniów szkół średnich, zawodowych i wyższych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CX/197. F., *Seminarium dziennikarskie*, „Świat” 1917, nr 46, s. 4.

O zainicjowaniu działalności Szkoły Dziennikarskiej przy TKN. Podano nazwiska niektórych wykładowców oraz opis przebiegu zajęć seminaryjnych.

[edukacja zawodowa]

CX/198. Wł[adysław] Osmólski, *Studium Wychowania Fizycznego przy Wydziale Przyrodn. Wolnej Wszechnicy (Tow. Kursów Naukowych)*, „Świat” 1918, nr 34, s. 7.

O planowanym otwarciu przez TKN Studium Wychowania Fizycznego. Zaprezentowano ogólny zarys programu kształcenia.

[edukacja akademicka]

CX/199. *Szkoła realna w Mińsku Litewskim*, „Świat” 1918, nr 36, s. 8.

Informacje o funkcjonowaniu Męskiej Szkoły Realnej w Mińsku Litewskim.

[szkoły średnie]

CX/200. *Ogólnopolski zjazd nauczycielski w Piotrkowie*, „Świat” 1918, nr 36, s. 10.

Sprawozdanie ze zjazdu nauczycieli w Piotrkowie. Omawiano podczas niego kwestie szkolnictwa polskiego w warunkach wolnego kraju.

[nauczyciel/pedagog, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXI. „Świat Kobiety”

Warszawa 1905–1906

CXI/1. Maria Kleniewska, *Potrzeby naszych włościanek*, „Świat Kob.” 1905, nr 1, s. 3–4.

Zakładanie zawodowych szkół dla młodych dziewcząt na Morawach, w Czechach, Tyrolu, Austrii, Prusach i Belgii. Program nauczania: kurs gospodarstwa domowego. Apel o powstawanie przy polskich dworach wiejskich „praktyki gospodarskiej” dla córek włościańskich.

[edukacja zawodowa]

CXI/2. Ilmi Hallsten, *Wyższe wykształcenie dziewcząt i koedukacja w Finlandii*, „Świat Kob.” 1905, nr 2, s. 14–16; nr 3, s. 26–29.

O nowych przepisach szkolnych, wydanych w Finlandii w 1841 r., które zapoczątkowały rozwój prywatnego i rządowego szkolnictwa żeńskiego różnych typów – szkół rzemieślniczych, seminariów kształcących nauczycielki, szkół średnich dających prawo do podjęcia studiów uniwersyteckich. Szkoły koedukacyjne i argumentacja na rzecz wspólnego edukowania dziewcząt i chłopców.

[edukacja dziewcząt i kobiet, koedukacja]

CXI/3. Emilia Węśławska, *Z Wilna*, „Świat Kob.” 1905, nr 3, s. 26–30.

Informacja o działalności TOD w Wilnie. Sposoby finansowania – stali darczyńcy oraz dochody z organizowanych imprez towarzyskich. Kierunki działalności: nauka słoju, którą objęto 120 dzieci, lecznicze kolonie letnie w Druskiennikach i w okolicznych dworach dla 265 dzieci. Zabawy i posiłki w ogródkach dziecięcych.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXI/4. Józef Zawadzki, *Czystość jamy ustnej*, „Świat Kob.” 1905, nr 4, s. 42.

Znaczenie higieny jamy ustnej w profilaktyce. Wdrażanie dzieci do płukania ust roztworem boraksu z kroplami miętowymi lub kwasem bornym oraz czyszczenia zębów białą kredą.

[zdrowie i higiena]

CXI/5. K.J., *Zabawy dziecięce w ogrodach*, „Świat Kob.” 1905, nr 5, s. 58.

Posiedzenie WTH (8 stycznia 1905 r.). Odczyt Władysława Ryszarda Kozłowskiego (główny instruktor Ogrodów im. Wilhelma Ellisa Raua w Warszawie) na temat potrzeby organizacji powszechnych zabaw ruchowych dla dzieci na świeżym powietrzu. Sprawozdanie Anieli Chmielińskiej dotyczące organizacji zabaw dla dzieci w Płocku. Samodzielna aktywność wychowanków. Wymagania wobec opiekunek i walory wychowawcze zabawy.
[zabawy]

CXI/6. Matka, *Na przelomie*, „Świat Kob.” 1905, nr 9, s. 91–92.

Problemy porozumiewania się dorastających dzieci z rodzicami. Różnice w postrzeganiu świata, brak rozmów, codziennych kontaktów i bliskości.
[różnice międzypokoleniowe, wychowanie w rodzinie]

CXI/7. Zofia Janczewska-Rybałtowska, *Pogadanki muzyczne I.*, „Świat Kob.” 1905, nr 9, s. 92–94.

Błędy w domowym nauczaniu muzyki. Nieprzygotowanie nauczycieli do pracy z małym dzieckiem. Nadmierne wymagania zniechęcają i zabijają talent muzyczny.
[edukacja artystyczna, edukacja domowa]

CXI/8. M[aria] Kretkowska, *O ochronach wiejskich*, „Świat Kob.” 1905, nr 11, s. 117–118; nr 12, s. 129–130; nr 13, s. 142–144.

Ochronka na wsi jako miejsce bezpieczne dla małych dzieci, a także środowisko wspierające ich rozwój. Przepisy formalno-prawne dotyczące otwarcia ochrony. Trzy typy wiejskich ochronek: 1. Dobrze zaopatrzone finansowo, kierujące się w pracy wychowawczej wskazaniem pedagogicznymi i higienicznymi; 2. Posiadające mniejsze fundusze, ale sprawnie funkcjonujące dzięki opłacaniu ochroniarki przez dwór; 3. Niedoinwestowane, zmuszone do bezpłatnego znalezienia izby i troskliwej kobiety, która zajmie się dziećmi. Przygotowanie pedagogiczne ochroniarki i jej walory osobowościowe. Wskazanie literatury z zakresu pracy z małym dzieckiem.

[ochronki]

CXI/9. E[dmund] Jankowski, *Nauka ogrodnictwa*, „Świat Kob.” 1905, nr 11, s. 120–121.

O dwuletnich kursach pszczelnico-ogrodniczych dla dziewcząt i chłopców organizowanych przy Muzeum Pszczelniczym w Warszawie prowadzonych przez Towarzystwo Pszczelnico-Ogrodnicze oraz zakładzie gospodarczym dla dziewcząt hr. Cecylii Plater-Zyberkówny w Chyliczkach pod Piasecznem.

[edukacja zawodowa]

CXI/10. M[aria] Bandrowska, *Szkola gospodarstwa domowego*, „Świat Kob.” 1905, nr 11, s. 122.

Otwarcie Szkoły Gospodarstwa Domowego we Lwowie przez Helenę Szczepanowską. Wychowanie i kształcenie przyszłych gospodyń z niezamożnych sfer.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXI/11. Zofia Bukowiecka, *Z chwili bieżącej*, „Świat Kob.” 1905, nr 12, s. 127–128.

Wskazania dla rodziców młodzieży pozbawionej dozoru szkół ze względu na ich zamknięcie na podstawie poglądów pedagogicznych Pawła Lacombe. Główne przesłanie można sprowadzić do stwierdzenia: „karność nie ze względu na hierarchiczną władzę rodzicielską, ale w imię wspólnego poszanowania uczuć”.

[Nowe Wychowanie, wychowanie w rodzinie]

CXI/12. Jadwiga Karwicka, *Zaniedbani*, „Świat Kob.” 1905, nr 14, s. 151–152.

Apel do dziewcząt i kobiet o zajęcie się kwestą alfabetyzacji najmłodszych. Każda osoba potrafiąca czytać i pisać powinna przekazać te umiejętności choćby jednemu dziecku w ciągu roku.

[oświata ludowa]

CXI/13. M.J.S.T., *Działalność kobiet wśród dzieci w Anglii*, „Świat Kob.” 1905, nr 14, s. 153–154; nr 15, s. 164–165.

O tzw. szkole wakacyjnej (rekreacyjnej) przeznaczonej dla ubogich dzieci, które nie miały możliwości wyjechania na wakacje. Zagospodarowanie im czasu wolnego. Program: wykład religii, nauka gospodarstwa domowego, stolarstwa, pływania, kopania w ziemi, pielęgnacji niemowląt. Szkoła dla dzieci-inwalidów, niedomagających fizycznie. O programie szkół miejskich z dodatkową nauką robót ręcznych. Społeczny charakter obu szkół.

[odpoczynek i rekreacja, pedagogika specjalna]

CXI/14. Maria Karczevska, *Odczyt tow. Higienicznego*, „Świat Kob.” 1905, nr 14, s. 154.

O wskazaniach dotyczących pielęgnowania i opieki nad dzieckiem od urodzenia do 2. roku życia. Sprawy regularności karmienia, racjonalnego odżywiania, utrzymywania czystości, zapewnienia bezpieczeństwa fizycznego, konieczności szczepienia niemowląt.

[zdrowie i higiena]

CXI/15. I.K., *Zebranie ogólne w zakładzie pod nazwą „Dom Ś-tej Zyty”*, „Świat Kob.” 1905, nr 16, s. 181–182.

Informacje o placówce, która przyucza młode dziewczęta z biednych rodzin do roli fachowych służących domowych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXI/16. Nauczycielka, *Gimnazjum żeńskie w Galicji*, „Świat Kob.” 1905, nr 18, s. 202–203.

O trudnej sytuacji dziewcząt pragnących studiować na uniwersytetach. Otwarcie prywatnego ośmioletniego gimnazjum żeńskiego we Lwowie, którego program został zbliżony do gimnazjów męskich. Nadobowiązkowe: język francuski, roboty ręczne, rysunki i gimnastyka. Świadczenia tego gimnazjum były równoznaczne ze świadectwami szkół publicznych. Większość uczennic pochodziła ze Lwowa i Galicji, zdarzały się przypadki dziewcząt z Królestwa Polskiego bądź Bukowiny.

[szkoły średnie]

CXI/17. Józef Zawadzki, *Zapalenie opon mózgowych*, „Świat Kob.” 1905, nr 18, s. 203–204.

Zapalenie opon mózgowych – objawy, przebieg, sposoby zapobiegania chorobie u dzieci. Częstsze występowanie zapalenia w krajach europejskich.

[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

CXI/18. E. Elska, *Szkoła pracy społecznej w Londynie*, „Świat Kob.” 1905, nr 19, s. 212–213.

O społecznej instytucji w Londynie, której zadaniem jest wspieranie młodych pracowników fizycznych w codziennej egzystencji życiowej, w tym również prowadzenia pracy oświatowej w postaci wykładów i odczytów.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXI/19. S[tanisław] Brzozowski, *Czas już do pracy!*, „Świat Kob.” 1905, nr 19, s. 215.

Omówienie możliwości podjęcia przez dziewczęta nauki w praktycznej szkole ogrodniczej w Chyliczkach i na kursach ogrodniczych organizowanych przy Muzeum Pszczelnictwa w Warszawie.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXI/20. N.J. [Natalia Jastrzębska], *Szkoła uniwersalna*, „Świat Kob.” 1905, nr 19, s. 216–217.

O szkole praktycznego kształcenia w New-Cross pod Londynem, gdzie dziewczęta i chłopcy z różnych stron nie tylko Anglii, ale i świata pobierają wiedzę z zakresu literatury, muzyki, rysunku dekoracyjnego i przemysłowego, handlu, konfekcji, kroju, gotowania, telegrafowania. Swoboda uczniów i uczennic, polegająca na braku wiążących ich przepisów mających utrzymać ich w karności.

[edukacja zawodowa]

CXI/21. M[aria] Orsetti, *Parę słów o wszechnicach dla niewiast w kraju i za granicą*, „Świat Kob.” 1905, nr 22, s. 248–249; nr 23, s. 262–262.

Dyskusje nad kwestiami dotyczącymi edukacji dziewcząt na poziomie wyższym: wyjeżdżać na uczelnie zagraniczne czy kształcić się w kraju? Wychodzić za mąż podczas studiów czy dopiero po ich ukończeniu? Utrudnienia związane ze wstępem dziewcząt na uniwersytety w Krakowie i we Lwowie. Argumenty za studiowaniem dziewcząt w kraju.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXI/22. St[anisław] Kamiński, „*Zmitujcie się nad niemi*”, „Świat Kob.” 1905, nr 22, s. 250–252.

Propozycje rozwiązania problemu dzieci porzuconych. Jedną z nich jest projekt powoływania/wskrzeszania komitetów parafialnych.

[opieka]

CXI/23. E[ugenia] Żypowska, *Wychowanie moralne w Stanach Zjednoczonych*, „Świat Kob.” 1905, nr 25, s. 285–287; nr 27, s. 309–310.

Specyfika wychowania szkolnego w Stanach Zjednoczonych. Bliskie relacje nauczyciel–uczeń, wzajemny szacunek, prawo ucznia do wypowiedzania własnego zdania. Odejście od stosowania kar na rzecz uaktywniania ucznia. Sprawdziany sprawdzające jedynie kolejne postępy ucznia. Cechy charakterystyczne szkolnictwa amerykańskiego: tolerancja, rezygnacja z wykładania doktryn religijnych, wyrabianie postaw patriotycznych i obywatelskich, kształtowanie ludzi „czynu”.

[Nowe Wychowanie, wychowanie moralne]

CXI/24. *Zakład „Dobrego Pasterza”*, „Świat Kob.” 1905, nr 25, s. 289.

O domu pracy w Warszawie dla biednych i moralnie zaniedbanych dziewcząt, w którym w pierwszej części dnia pobierają podstawowe nauki, w drugiej – zdobywają umiejętności szycia, ślójdu, koszykarstwa, introligatorstwa i koronkarstwa.

[macierzyństwo, opieka]

CXI/25. *Uchwała komitetu ministrów*, „Świat Kob.” 1905, nr 26, s. 293.

Przywołanie dokumentu władz rosyjskich o możliwościach dopuszczania języka polskiego w szkolnictwie na terenie Królestwa Polskiego.

[szkolnictwo]

CXI/26. H.D., *W Krakowie*, „Świat Kob.” 1905, nr 28, s. 325–326.

Projekt założenia w Krakowie domu poprawczego dla chłopców, którzy ulegając negatywnym wpływom środowiska, dopuszczają się pijaństwa, rozpusty, kradzieży, a nawet morderstw. Osadzanie ich w więzieniach dla dorosłych uważano za czynnik dodatkowo demoralizujący.

[opieka]

CXI/27. *Reforma gimnazjów żeńskich*, „Świat Kob.” 1905, nr 29, s. 339.

Opracowanie przez Komisję przy Ministerstwie Oświaty nowego programu dla gimnazjów żeńskich. Krytyka dotychczasowego kształcenia dziewcząt. Zrównanie kursów nauki w szkołach średnich żeńskich z programami kształcenia w gimnazjach męskich. Zakładanie w mniejszych miastach czteroklasowych progimnazjów zawodowych dla dziewcząt.

[edukacja zawodowa, szkoły średnie]

CXI/28. Anna Grudzińska, *Upór*, „Świat Kob.” 1905, nr 30, s. 343–344.

Charakterystyka dziecka upartego, błędów wychowawczych popełnianych przez rodziców i próby podpowiedzi, jak niwelować upór dziecięcy.

[wychowanie moralne]

CXI/29. J.T., *Między nami*, „Świat Kob.” 1905, nr 30, s. 344–345.

O potrzebie kierowania się przez matki wychowujące swoje potomstwo intuicją i mądrością. Zdecydowanie odrzucane są tu postulaty tworzenia dla nich specjalnych kursów pedagogicznych. Dobra chrześcijańska matka sama potrafi wpoić dzieciom moralne zasady i wartości.

[wychowanie moralne]

CXI/30. Nauczycielka, *Licea żeńskie w Galicji*, „Świat Kob.” 1905, nr 30, s. 345–346.

Krytyka programów nauczania żeńskich liceów w Galicji, które nie przygotowują ani do zawodu, ani kształcenia uniwersyteckiego.

[szkoły średnie]

CXI/31. Matka Polka M.R.S., *W imię dobra naszych synów*, „Świat Kob.” 1905, nr 30, s. 346.

Apel do rodziców ze sfer inteligenckich o wysyłanie nieletnich chłopców na pielgrzymkę do Częstochowy. Ukazanie wartości, jakie niesie ze sobą udział w jasnogórskiej peregrynacji.

[wychowanie religijne]

CXI/32. M[aria] Karczewska, *Kolegium rolnicze dla kobiet w Anglii*, „Świat Kob.” 1905, nr 31, s. 354–356.

Opis funkcjonowania szkoły zawodowej dla dziewcząt w Anglii, która kształci w kierunkach: ogrodniczo-pszczelniczym, mleczarskim, hodowli drobiu. Dane o liczbie absolwentek i ich poszkolnych losach.

[edukacja zawodowa]

CXI/33. *O czym piszą*, „Świat Kob.” 1905, nr 31, s. 362–363; nr 37, s. 433–434.

Przedruk z „Gazety Polskiej” projektu „Dobrej szkoły prywatnej” opracowanego przez ks. Jana Gralewskiego, uwzględniającej rozwój fizyczny, umysłowy i moralny uczniów. Streszczenie artykułu Izabeli Moszczeńskiej zamieszczonego w „Przeglądzie Pedagogicznym” poświęconego konieczności zakładania tanich szkół, dostępnych dla dzieci i młodzieży z uboższych rodzin.

[szkolnictwo]

CXI/34. A[niela] Chmielińska, *O potrzebie urządzania bezpłatnych zabaw dla dzieci ubogich*, „Świat Kob.” 1905, nr 32, s. 367–369.

O potrzebie organizowania wypoczynku na świeżym powietrzu dzieciom ubogim, przebywającym przez cały rok w niehigienicznych warunkach mieszkaniowych. Gry i zabawy podejmowane przez dzieci pod nadzorem opiekunek zapewniają im prawidłowy rozwój fizyczny.

[odpoczynek i rekreacja, opieka]

CXI/35. Helena Cepryńska, *Kilka słów o wychowaniu*, „Świat Kob.” 1905, nr 33, s. 381–382.

Chwiejność postaw, sobkostwo i próżność to najczęściej spotykane wady u młodego pokolenia. Zadania rodziców: kształtowanie charakteru, hartowanie ciała i czuwanie nad rozwojem duchowym dziecka.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXI/36. M[aria] Bandrowska, *Nędza dzieci*, „Świat Kob.” 1905, nr 33, s. 383–384.

O szpitalu we Lwowie i jego filii w Iwoniczu, w których leczone są dzieci ubogie, chore na gruźlicę płuc, kości, skóry oraz epidemiczne choroby zakaźne – odra, błonica, płonica, tyfus brzuszny i plamisty, koklusz, czerwonka. Pobyt w tym zakładzie leczniczym traktowany jest jako „raj” w porównaniu do warunków higienicznych, w jakich żyją te dzieci na co dzień.

[choroby i śmiertelność, opieka]

CXI/37. M[aria] Karczewska, *Kulturalna wartość szkoły niemieckiej*, „Świat Kob.” 1905, nr 34, s. 389–391; nr 35, s. 408–409.

Przywołanie krytyki ówczesnej szkoły niemieckiej pod kątem treści nauczania i stosowanych metod wychowawczych dokonanej piórem Artura Bonusa. Dyskusje o konieczności zreformowania szkół z uwzględnieniem nowych trendów pedagogicznych.

[Nowe Wychowanie, szkolnictwo]

CXI/38. Maria Bandrowska, *Domy opieki pozaszkolnej*, „Świat Kob.” 1905, nr 34, s. 395–397.

Domy opieki we Lwowie zapewniające dzieciom biednym i moralnie zaniedbanym popołudniowe zajęcia pod opieką nauczycieli i nauczycielek. Prace domowe. Organizacja zabaw. Placówki opieki nad dziećmi zakładane przy szkołach żeńskich i męskich. Dane dotyczące liczby tych placówek, uczęszczających do nich dzieci oraz o postępach edukacyjnych wychowanków.

[opieka]

CXI/39. M[aria] Cz[esława] Przewóska, *Z postępem*, „Świat Kob.” 1905, nr 36, s. 416–418.

Tendencje do reformowania szkół za granicą zgodnie z nowymi ideałami wychowawczymi. Postulaty szerszego kształcenia uniwersyteckiego dziewcząt.

[Nowe Wychowanie, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXI/40. Anna Grudzińska, *Z pedagogii dziecka. Nieśmiałość*, „Świat Kob.” 1905, nr 36, s. 418–419.

Opis dziecka nieśmiałego i sposobów postępowania z nim.

[psychologia dzieci i młodzieży, rozwój dziecka]

CXI/41. F. Rudnicka, *Z chwili*, „Świat Kob.” 1905, nr 37, s. 429.

Obowiązki domu rodzinnego wobec dziecka. Łączenie oddziaływań pedagogicznych z higieną życia codziennego. Przyczyny samobójstw dzieci i młodzieży.

[wychowanie w rodzinie]

CXI/42. Eugenia Żypowska, *Zabawy i gry jako czynnik wychowawczy*, „Świat Kob.” 1905, nr 37, s. 433.

Popularyzacja książki Stanisława Karpowicza *Zabawy i gry jako czynnik wychowawczy* (Warszawa 1905), w której autor podejmuje problematykę zabaw i gier ruchowych. Streszczenie czterech rozdziałów pracy dotyczących: istoty zabawy i jej pochodzenia, historii zabawy, znaczenia zabawy dla rozwoju fizycznego i psychicznego dziecka, udziału wychowawców w zabawie.

[zabawy]

CXI/43. Emilia Węśławska, *O reformę początkowego nauczania*, „Świat Kob.” 1905, nr 38, s. 441–443.

O konieczności dbania o rozwój zmysłów dzieci od najmłodszych lat i dostosowywania do poziomu ich rozwoju nauki szkolnej. Artykuł poparty przykładami rozwiązań stosowanych w szkolnictwie elementarnym w Stanach Zjednoczonych i Anglii.

[edukacja elementarna]

CXI/44. Jadwiga Roszkowska, *Pożyteczne rozporządzenie*, „Świat Kob.” 1905, nr 39, s. 452–453.

Omówienie rozporządzenia Rady Szkolnej Krajowej kierowanego do wszystkich szkół i zakładów wychowawczych w Galicji. Informacje na temat wzorca odzieży dziecięcej. Garderoba dla dzieci wybierana pod kątem pory roku, dostosowana do delikatnej i bardzo wrażliwej skóry dziecka. Ubrania skromne, wygodne i niekrępujące ruchów (zarówno chłopców, jak i dziewczynek).

[zdrowie i higiena]

CXI/45. Eugenia Żypowska, *Poradnik dla matek pragnących prowadzić kształcenie swych córek w domu aż do 16-go roku*, „Świat Kob.” 1905, nr 39, s. 455–457; nr 40, s. 465–466; nr 41, s. 478–480; nr 42, s. 490–491; nr 43, s. 504–505; nr 45, s. 519–520; nr 46–47, s. 531–532; nr 48–49, s. 550–552; nr 51, s. 575–576; 1906, nr 1, s. 7–8; nr 2, s. 21–22; nr 3–4, s. 35–36; nr 5, s. 49–50; nr 6, s. 60–61; nr 7, s. 73–74; nr 9, s. 96–97; nr 11, s. 121–122.

Kształcenie i wychowanie dziecka w warunkach domowych. Wskazówki dla matek ułatwiające wychowanie i edukację dziecka w rodzinie. Program nauczania początkowego. Wskazówki metodyczne do nauczania matematyki, nauki o rzeczach, śpiewu. Pogadanki historyczne. Dykcja dziecka – sposób poprawnego wymawiania wyrazów. Edukacja domowa – tygodniowy rozkład zajęć, metody nauczania i wychowania. Książki metodyczne do nauczania geografii, rysunki, śpiewu, historii Polski, języka niemieckiego. Nauka języków obcych. Organizacja wypoczynku letniego.

[edukacja domowa, wychowanie w rodzinie]

CXI/46. *Szkoła artystyczno-rzemieślnicza Cecylii Gutowskiej*, „Świat Kob.” 1905, nr 39, s. 458.

Program nauczania szkoły dla dziewcząt: dwuletni kurs snycerstwa galanteryjnego i stylowego, grawerstwa i inkrustacji kości słoniowej, introligatorstwa galanteryjnego, koszykarstwa oraz roczny kurs introligatorstwa książek, kwiaciarstwa, gorseciarstwa, kroju sukien, haftu białego i kolorowego.

[edukacja zawodowa]

CXI/47. Maria Weryho, *W sprawie ochroniarek*, „Świat Kob.” 1905, nr 39, s. 455.

Zapowiedź cyklu artykułów przeznaczonych dla ochroniarek, które będą dla nich stanowiły metodyczną pomoc w prowadzeniu zajęć z małymi dziećmi. Realizacja tego zamiaru ma przeciwdziałać monotonii i rutynie zawodowej, zaobserwowanej u wychowawczyń.

[edukacja przedszkolna, ochronki]

CXI/48. *Szkoła gospodarstwa domowego we Lwowie*, „Świat Kob.” 1905, nr 40, s. 467–468; nr 41, s. 481–482.

Zadania szkoły – przygotowanie dziewcząt i kobiet do wypełniania obowiązków domowych i rodzinnych. Program nauczania: zajęcia gospodarskie; kursy teoretyczne połączone z ćwiczeniami praktycznymi; wykłady i pogadanki. Przedmioty nauczania ujęte w programie szkoły. Skład grona pedagogicznego.

[edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog]

CXI/49. M[aria] W[eryho], *Wskazówki dla wychowawczyń i ochroniarek*, „Świat Kob.” 1905, nr 40, s. 470–471; nr 42, s. 494–495; nr 51, s. 578–579; 1906, nr 1, s. 11–12; nr 3–4, s. 38–39; nr 8, s. 86–87; nr 12, s. 135; nr 19, s. 219.

Budowanie postawy społeczno-moralnej dziecka. Wychowanie do wartości – pogadanki z dziećmi. Przykłady prowadzenia pogadanek m.in. o Bożym Narodzeniu, o wiewiórcie, zającu i wodzie. Prelekcja przybliżająca obronę Częstochowy. Wykład na temat jabłka i wykorzystanie jego treści do nauki liczenia, odróżniania kolorów, wykonywania glinianych modeli tego owocu. Rozmowa o Bożym Narodzeniu. Pogadanka na temat kuropatw i propozycja zajęć plastycznych inspirowanych poznanym gatunkiem ptaków.

[edukacja przedszkolna, ochronki]

CXI/50. J. Oksza [Julia Kisielewska], *Z chwili*, „Świat Kob.” 1905, nr 42, s. 488–489.

Informacja o szkołach kształcenia estetycznego w Warszawie: Szkole Sztuk Pięknych i Instytucie Muzycznym.

[szkolnictwo, wychowanie estetyczne]

CXI/51. *Schronienie dla sierot po artystach*, „Świat Kob.” 1905, nr 42, s. 493–494.

Organizacja przytulku w Paryżu dla osieroconych dziewcząt, który opuściło od chwili jego założenia 110 pańien. Uzyskały one wykształcenie, głównie zawodowe, a dla części z nich placówka znalazła zatrudnienie.

[opieka]

CXI/52. A[leksandra] Kordzikowska, *Między nami*, „Świat Kob.” 1905, nr 43, s. 500–501.

O powstaniu w Warszawie zakładu „Przystań” dla dziewcząt moralnie zagrożonych, które kierowane są do tej placówki przez Towarzystwo Ochrony Kobiet i Szpital św. Łazarza.

[opieka]

CXI/53. Anna Grudzińska, *Higiena szkolna według profesora W. Burnharmy*, „Świat Kob.” 1906, nr 1, s. 6–7; nr 2, s. 19–20.

Prezentacja badań dotyczących zdrowotnej sytuacji uczniów w różnych zagranicznych szkołach. Rozwój ruchu na rzecz propagowania i wdrażania higieny szkolnej. Zadania lekarza szkolnego. O różnych inicjatywach w państwach europejskich i Stanach

Zjednoczonych podejmowanych na rzecz wprowadzania do szkół lekarskiej opieki nad uczniami.

[zdrowie i higiena]

CXI/54. Ziemińska, *Co nam dają badania oświaty ludowej*, „Świat Kob.” 1906, nr 3–4, s. 27–31.

Ankieta przeprowadzona w środowiskach wiejskich, ujawniająca tendencję do emigracji zarobkowej wśród młodzieży. Stan alfabetyzacji młodzieży i osób w średnim wieku w okolicach Warszawy. Doskonalenie umiejętności czytania przez dzieci chłopskie.

[oświata ludowa]

CXI/55. M[aria] Gerson-Dąbrowska, *Czytanie*, „Świat Kob.” 1906, nr 3–4, s. 32–33.

Rola czytania w życiu dzieci i młodzieży. Walory edukacyjne i społeczno-moralne wspólnego czytania książek z dzieckiem. Kształtowanie nawyków czytelniczych u dzieci. Właściwie dobrana literatura dziecięca. Wpływ literatury na rozwój dziecka.

[czytelnictwo]

CXI/56. St...er, *Książki dla młodzieży*, „Świat Kob.” 1906, nr 3–4, s. 36–37.

Zachęta do kupowania dzieciom i młodzieży książek, które nie tylko powinny być traktowane jako prezenty gwiazdkowe. Proponowano nabywanie najnowszych wydawnictw autorstwa Edmunda de Amicisa, Pauliny Krakowowej, Wiktora Gomulickiego, Zuzanny Morawskiej i Hansa Christiana Andersena.

[czytelnictwo]

CXI/57. Konstancja Stębowska, *Jak opowiadać dzieciom bajki*, „Świat Kob.” 1906, nr 5, s. 45–46; nr 6, s. 59–60.

O krytycznym traktowaniu bajek w okresie pozytywizmu i wewnętrznej potrzebie słuchania tych opowieści przez dzieci. Bajka nie powinna być czytana, tylko opowiadana, ze szczególnym uwypukleniem scenerii, w której dzieje się akcja. Tematykę bajek można czerpać z różnych pozycji książkowych, legend i podań ludowych. Autorka dołączyła tekst stanowiący przeróbkę jednej z baśni Jacoba i Wilhelma Grimmów *O królu żab i królowie Słońce*.

[czytelnictwo]

CXI/58. J.P., *W sprawie „Schroniska Dzieci Maryji”*, „Świat Kob.” 1906, nr 5, s. 49.

O założonym w czerwcu 1905 r. w Warszawie przy ul. Wilanowskiej 21 „Schronisku Dzieci Maryji” z inicjatywy ks. Marcellego Godlewskiego. Kierownictwo placówki w rękach Eweliny Rontalerowej. Schronisko przeznaczone dla dzieci sierocych, bezdomnych i półsierot bez matek. Plany utworzenia wzorowej kolonii wychowawczej dla dziewcząt i chłopców zapewniającej im korzystne warunki zdrowotne i moralne.

[opieka]

CXI/59. M[aria] Kleniewska, *Dzieci Warszawy głodne*, „Świat Kob.” 1906, nr 6, s. 54–55.

Potrzeby dzieci ubogich i zmarginalizowanych. Postulat pomocy dzieciom biednym, cierpiącym głód i niedostatek.

[opieka]

CXI/60. M. Darewska, *Wskazówki dla wychowawczyń i ochroniarek*, „Świat Kob.” 1906, nr 6, s. 62–63.

Pogadanka na temat żyta, uzyskiwania z niego ziaren i przetwarzania ich na mąkę w młynie. Dodatkowo załączono tekst *Pieśni o zbożu* wraz z nutami oraz wskazówki, jak zrobić słomiankę.

[ochronki]

CXI/61. L. Henikowska, *Z chwili*, „Świat Kob.” 1906, nr 7, s. 70.

Informacja o założeniu w 1904 r. w Warszawie szkoły dla służących pod nazwą „Domu św. Zyty”. Placówka ma za zadanie przygotować ubogie dziewczęta w wieku 14–18 lat do służby w mieszczańskich domach. Wyposaża je w umiejętności sprzątania, gotowania, prania, prasowania, szycia, cerowania, a także uczy przyzwoitych zachowań. Zakład przywiązuje dużą rolę do wychowania duchowego i moralnego uczennic.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXI/62. Emilia Węslawska, *Szkoła gospodarcza pani Korwin-Piotrowskiej*, „Świat Kob.” 1906, nr 9, s. 98–99.

Powstanie szkoły gospodarczej w Narwiliszkach dla dziewcząt wiejskich, w której poznają tajniki gotowania, sprzątania, prania i prasowania, obchodzenia się ze zwierzętami hodowlanymi, zakładania ogrodu warzywnego. W planach właścicielki szkoły jest przyjmowanie na naukę nie tylko dziewcząt z ludu, ale również panienek wywodzących się z inteligencji.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXI/63. M.P.O., *O czytelnictwie i początkowym nauczaniu*, „Świat Kob.” 1906, nr 10, s. 101–103.

Informacje o profesjonalnym prowadzeniu wypożyczalni książek: katalogi, czynności związane z wypożyczeniem pozycji książkowych, odbiór książek i rozmowa z czytelnikiem. Udzielanie wskazówek, jak nauczać analfabetów wraz ze wskazaniem odpowiedniej literatury na ten temat.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CXI/64. J.K., *Reforma nauczania w szkole średniej*, „Świat Kob.” 1906, nr 10, s. 109.

Skrót referatu prof. Juliana Ochorowicza wygłoszonego na posiedzeniu Sekcji Wychowawczej WTH. Główne tezy: zadanie szkoły średniej – dać uczniom wiedzę ogólną

i przygotować do studiów wyższych, konieczność redukcji programu nauczania, przygotowywanie do samouctwa poprzez podanie metody i zachęcanie do samodzielnego zdobywania wiedzy, rozdzielanie kursu nauki szkoły średniej na pierwsze cztery klasy niższe, służące rozwijaniu umysłowości dziecka i cztery klasy wyższe, mające na celu kształcenie systematyczne.

[szkoły średnie]

CXI/65. M.J., *Słów parę o koedukacji odczytanych w Kółku Ziemiarek*, „Świat Kob.” 1906, nr 12, s. 125–127.

Opowiedzenie się za wspólnym kształceniem dziewcząt i chłopców. Obydwie płci mogą wiele od siebie się nauczyć. Ostatecznym argumentem było stwierdzenie, że skoro młódzież może się wspólnie bawić i flirtować, to tym bardziej powinna się wspólnie uczyć.

[koedukacja]

CXI/66. J.[adwiga] Milewska, *Śmiertelność wśród dzieci wiejskich i jej przyczyny*, „Świat Kob.” 1906, nr 12, s. 132–133; nr 13, s. 144–145; nr 16, s. 179–190; nr 18, s. 206–207; nr 20, s. 229–231.

Dane dotyczące śmiertelności dzieci wiejskich w Królestwie Polskim. Podstawowe przyczyny umieralności dzieci: wady rozwojowe wrodzone, uszkodzenia w przebiegu porodu (śmiertelność okołoporodowa) oraz choroby i wypadki po porodzie bez żadnego z nim związku (śmiertelność zewnątrzpochodna). Odpowiedzialność matki za brak należytej opieki nad dziećmi. Postulat poszerzania wiedzy akuseryjnej chłopek. Współpraca lokalnych oddziałów WTH z kołami gospodyń wiejskich w kwestii opieki nad niemowlęciem.

[choroby i śmiertelność, opieka, zdrowie i higiena]

CXI/67. St. Brze, *Co mówi J. J. Rousseau o wychowaniu kobiet?*, „Świat Kob.” 1906, nr 13, s. 143–144.

Poglądy pedagogiczne Jeana Jacques’a Rousseau na wychowanie oraz edukację dziewcząt i kobiet. Poszanowanie poglądów rodziców. Na skutek wychowania kobiety stają się bierne, nie potrafią niezależnie myśleć, nie są kreatywne, nie mają marzeń. Celem ich życia staje się znalezienie odpowiedniego męża. Kobiety mają być uległe i starać się podobać mężom.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie w rodzinie]

CXI/68. [Felicja] Karszo-Siedlewska, *Wydział Wychowawczy. Oświata ludowa*, „Świat Kob.” 1906, nr 14, s. 155–156.

Referat wygłoszony podczas zebrania ZKZ. Konieczność pracy kobiet na rzecz ludu, zakładania bibliotek wiejskich, walki o nowe, bezpłatne szkoły ludowe. Powołanie seminarium nauczycielskiego dla nauczycielek ludowych. Otwieranie szkół gospodarstwa dla dziewcząt wiejskich.

[oświata ludowa]

CXI/69. L. Mazarakowa, *Wydział Wychowawczy. Kształcenie młodzieży*, „Świat Kob.” 1906, nr 14, s. 157–158.

Działalność Sekcji Wychowawczej ZKZ: organizowanie bezpłatnego nauczania ludu, propagowanie etyki chrześcijańskiej, tworzenie szkół dla ochroniarek, pozyskiwanie środków na otwarcie szkół średnich mieszanych i zawodowych dla dziewcząt w mniejszych miejscowościach. Zakładanie uczelni na wsiach, ułatwianie dziewczętom uzdolnionym wstępu na wyższe studia. Tłumaczenie na język polski pedagogicznych książek i broszur zagranicznych autorów.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXI/70. Maria Bandrowska, *Towarzystwo Opieki nad dziećmi w Krakowie*, „Świat Kob.” 1906, nr 15, s. 170–171.

Na temat TOD w Krakowie. Towarzystwo Opieki nad Ubogą Młodzieżą Szkolną, mając za zadanie udzielanie moralnego i materialnego wsparcia uczącej się młodzieży poprzez założenie taniej kuchni, domów stanowiących rodzaj schroniska, łaźni, uruchomienie pomocy naukowej, przekazywanie ubrań i bielizny. Towarzystwo Popierania Obrony Dzieci i Opieki nad Młodzieżą im. J.H. Pestalozziego miało zapewniać małym pomoc prawną, współdziałać w opiece nad moralnym i materialnym dobrem małych, chronić młodzież od zbrodni.

[opieka]

CXI/71. M.P.O., *Krok naprzód...*, „Świat Kob.” 1906, nr 18, s. 198–200.

Krytyka doboru książek do zbiorów tzw. bibliotek ruchomych. Zakładanie czytelni w małych miasteczkach. Potrzeba uruchamiania wypożyczalni ludowych. Kryterium doboru książek do różnego rodzaju bibliotek. Dostosowywanie księgozbioru wypożyczalni i czytelni do środowiska czytelników, w których funkcjonują.

[oświata ludowa]

CXI/72. Anna Grudzińska, *Nauczyciele i nauczanie*, „Świat Kob.” 1906, nr 19, s. 212–214.

O nauczycielach, którzy po latach pracy w szkole są zgorzkniali, czują się zmęczeni i wypaleni zawodowo. Mają świadomość jednostajności wykonywanych zadań, za wykonywanie których otrzymują niewielkie wynagrodzenie. Pełniąc jednak wielką misję narodową, powinni przezwyciężyć swoje słabości. Receptą w tym wypadku jest permanentne doszkalać pedagogiczne i otwartość na poznawanie różnych osobowości ucznia.

[nauczyciel/pedagog]

CXI/73. Maria Gerson-Dąbrowska, *Zabawki – obrazki*, „Świat Kob.” 1906, nr 19, s. 216–217; nr 20, s. 228.

Wymagania estetyczne, jakie powinna spełniać zabawka. Zabawka jako wartościowa pomoc edukacyjna. Wielofunkcyjna rola zabawek. Rynek zabawkarski a oferta zdefor-

mowanych modeli postaci, o wykrzywionych twarzach i źle dobranych kolorystycznie ubiorach. Postulat własnoręcznego wykonywania zabawek przez dzieci przy współdziałaniu rodziców. Rola książki w wychowaniu estetycznym. Publikacje należyte opracowane pod względem merytorycznym i graficznym.

[czytelnictwo, zabawki]

CXI/74. F. Rudnicka, *Kształcenie kobiet naszych*, „Świat Kob.” 1906, nr 20, s. 221–222.

Szkoły zawodowe dla dziewcząt. Brak dostosowania do nowoczesnych wymagań pedagogiki, wysokie czesne. Apel do czytelniczek z ZKZ o przejrzanie i ocenę programów nauczania żeńskich szkół zawodowych pod kątem aktualności ich treści. Prośba o zdecydowane zaangażowanie się w zbieranie środków na stypendia dla biednych dziewcząt pragnących nauczyć się zawodu.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXI/75. Emilia Węśławska, *Szkoła gospodarcza panny Bernatowiczówny*, „Świat Kob.” 1906, nr 21, s. 234–237.

Charakterystyka szkoły gospodarczej funkcjonującej od 17 lat w folwarku nieopodal stacji Postaw. Program szkoły obejmuje m.in.: zakładanie inspektów, szkółek drzew i krzewów ozdobnych, pszczelnictwo, mleczarstwo. Nauka praktyczna i teoretyczna przez pokazy oraz pogadanki. Koszt ośmiomiesięcznego kursu wraz z utrzymaniem wynosi 200 rubli.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXI/76. Jadwiga Warnkówna, *Projekt średniej szkoły żeńskiej na wsi*, „Świat Kob.” 1906, nr 21, s. 240–241.

Projekt wiejskiej szkoły średniej dla dziewcząt zaprezentowany 15 maja 1906 r. na zebraniu ZKZ. Zasady: nauczyciele i uczniowie żyją i pracują razem, nauczyciel wychowuje swoim przykładem, uczeń zachęcany do aktywności, samodzielnego wnioskowania. Liczebność klasy: 15 uczennic. Zajęcia umysłowe planowane przemiennie z zajęciami ręcznymi. Wspieranie rozwoju fizycznego poprzez gry i zabawy oraz uprawianie sportów.

[szkoły średnie]

CXI/77. Aniela Luchtówna, *Wskazówki dla wychowawczyń i ochroniarek. Do was ochroniarki wiejskie!*, „Świat Kob.” 1906, nr 21, s. 242–243.

Środowisko wiejskie i miejskie jako dwie przestrzenie życia dziecka. Różnice między wiejskimi i miejskimi dziećmi (wychowanie i kształcenie). Ochroniarka (wychowawczyni) powinna wzbudzać zaufanie, wobec dzieci być serdeczna i łagodna. Zadaniem ochroniarki nie tylko opieka nad dziećmi, ale również ich wychowywanie.

[ochronki]

CXI/78. Aniela Luchtówna, *Zajęcia w ochronach wiejskich*, „Świat Kob.” 1906, nr 21, s. 243.

Propozycje gier i zabaw, zajęć plastycznych i robót ręcznych dla dzieci wiejskich. Zajęcia dostosowane do pór roku i aktualnej pogody.

[ochronki]

CXI/79. I[rena] Kosmowska, *Zjazd ochroniarek*, „Świat Kob.” 1906, nr 25, s. 282–289.

Sprawozdanie ze zjazdu ochroniarek zorganizowanego przez ZKZ w Warszawie 7 czerwca 1906 r. Znaczenie systematycznego rozwoju ochron i ich wpływu na wychowanie małego dziecka. Organizacja zajęć w ochronie, kształcenie opiekunek, trudne warunki ich pracy. Kwestia wakacyjnego wypoczynku dla ochroniarek, ujednoczenia ich poborów, urządzania dokształcających kursów wakacyjnych.

[ochronki]

CXI/80. M.K., *Wystawa robót dzieci z ochronek wiejskich*, „Świat Kob.” 1906, nr 25, s. 289–291.

Wystawa zorganizowana w Warszawie przez redakcję „Świata Kobiecego” i ZKZ. Składały się na nią cztery działy: właściwe wyroby dzieci z ochronek wiejskich, przedmioty wykonane w salach zajęć i podczas wieczornic, eksponaty związane z wykorzystaniem słoju, pomoce naukowe.

[ochronki]

CXI/81. Maria Gerson-Dąbrowska, *Szkoła*, „Świat Kob.” 1906, nr 26, s. 300–301.

Podjęto problem estetyki gmachu szkolnego, a w szczególności ozdabiania korytarzy i wnetrz klasowych obrazkami, rzeźbami ceramiką i kwiatami doniczkowymi.

[wychowanie estetyczne]

CXI/82. M[aria] P[aulina] Orsetti, *Luźne uwagi o wychowaniu dziewcząt*, „Świat Kob.” 1906, nr 27, s. 309–310; nr 28, s. 314–315.

Szkoły średnie dla dziewcząt, w których nauka powinna być uzupełniana kursem pedagogicznym. Uniwersytety powinny kończyć tylko te osoby, które nie czują powołania do macierzyństwa, zaś wszystkie dziewczęta powinny zostać przysposobione do zawodu. Sprawą najważniejszą jest tworzenie szkół średnich nowego typu opartych na zasadzie koedukacji. Wspólne kształcenie dziewcząt i chłopców ma istotne znaczenie w ich wzajemnym poznawaniu się podczas poważnej pracy naukowej.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXI/83. *Praca dzieci*, „Świat Kob.” 1906, nr 34, s. 363–364; nr 35, s. 373–374.

O ogródku froeblovskim przy c. k. Seminarium Nauczycielskim, kierowanym przez Barbarę Żulińską i ochronce kolejowej zarządzanej przez Jadwigę Warchałowską. Obydwie placówki zgromadziły wytwory prac ręcznych wychowanków i udostępniły w formie wystawy do publicznego wglądu. Opis wystawy prac dzieci z ogródka froeblovskiego i ochronki kolejowej.

[ochronki, ogródki dziecięce]

CXI/84. Maria Kleniewska, *Szkoła Królowej Jadwigi*, „Świat Kob.” 1906, nr 37, s. 385.

Otwarcie szkoły im. Królowej Jadwigi w Mirosławicach dla dziewcząt wiejskich inicjatywą Koła Ziemianek. Lokalizacja szkoły w małym folwarku z budynkiem mieszkalnym, budynkami pomocniczymi i ogrodem.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXI/85. Anna Grudzińska, *Reforma ogródka dziecięcego*, „Świat Kob.” 1906, nr 39, s. 404–406; nr 40, s. 413–414.

Krytyka ogródka froeblovskiego, którego klasyczna postać, polegająca na ciągłym powtarzaniu tych samych czynności i kontrolowaniu dziecięcych zabaw zbyt mocno ogranicza ich aktywność. Brak możliwości właściwego rozwoju umysłowego dzieci i wyrabiania samodzielności. Autorka proponuje odejście od sztywnych ram wychowywania małego dziecka nakreślonych przez Fridricha Froebła. Widzi potrzebę wprowadzenia do ogródków dziecięcych swobody wyboru zabaw i spontanicznego ruchu. Opowiada się za ograniczeniem edukacyjno-wychowawczego „dozorowania” wychowanków.

[ogrodki dziecięce]

CXI/86. Jadwiga Warnkówna, *Szkoły gospodarcze w Belgii*, „Świat Kob.” 1906, nr 45, s. 452–453.

Szkoły gospodarcze w Belgii. Ich specyfika i rodzaje. Program szkół obejmujący zajęcia teoretyczne (m.in. pogadanki z higieny, ekonomii domowej, prowadzenia rachunków domowych, pogadanki z zakresu wartości spożywczych produktów i prowadzenia kuchni) oraz zajęcia praktyczne (m.in. porządki domowe, pranie bielizny, prasowanie, gotowanie, prace ręczne, ogrodnictwo, pieczenie chleba).

[edukacja zawodowa, szkolnictwo]

CXI/87. M.K., *Otwarcie szkoły w Mirosławicach*, „Świat Kob.” 1906, nr 46, s. 457–458.

Uroczyste otwarcie w listopadzie 1906 r. szkoły gospodarstwa dla dziewcząt wiejskich w Mirosławicach, w powiecie kutnowskim. Wśród zgromadzonych zrodziła się inicjatywa założenia przy szkole ochronki.

[edukacja zawodowa, szkolnictwo]

CXI/88. W. Wojciechowski, *Wędrownie nauczanie*, „Świat Kob.” 1906, nr 46, s. 461–462.

O wędrownych szkołach zimowych w Szwecji i Danii, które dawały mieszkańcom wsi wiedzę ogrodniczą i rolniczą. Artykuł jest próbą zachęty do podejmowania podobnych inicjatyw przez polskie towarzystwa oświatowe.

[oświata ludowa]

CXI/89. Z. Majlertowa, *Reforma w wychowaniu naszych dzieci*, „Świat Kob.” 1906, nr 47, s. 468–469; nr 48, s. 477–478.

O nowym spojrzeniu na wychowanie fizyczne, umysłowe i moralne dzieci. Głównym założeniem leżącym u podstaw wychowania powinna być swoboda, niemylona jednak z samowolą. Wychowanie fizyczne musi zapewniać nieskrępowany ruch zarówno na terenie domu, jak i na powietrzu. Wygodne i niekrępujące ruchów ubranie dziecka. Wpływ posiłków na rozwój dziecka. Wychowanie bez kar. Przekazywana wiedza musi uwzględniać możliwości psychiczne dziecka.

[wychowanie fizyczne i sport, wychowanie moralne]

CXI/90. Zofia R., *Dzieci polskie w Poznańskim*, „Świat Kob.” 1906, nr 50, s. 491–493.

O szkolnej sytuacji szkolnictwa w zaborze pruskim i dzieciach podejmujących strajki szkolne.

[szkolnictwo]

CXI/91. I[rena] Kosmowska, *Sprawozdanie ze stanu funduszków i dzieje powstania Szkoły im. Królowej Jadwigi w Mirosławicach*, „Świat Kob.” 1906, nr 51–52, s. 499–501.

Informacje dotyczące podejmowania konkretnych działań przez Koło Ziemianek na rzecz utworzenia szkoły gospodarczej w Mirosławicach. Zestawienia wpływów i wydatków związanych z powołaniem tego zakładu.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXI/92. M[aria] Kretkowska, *Program szkoły gospodarczej im. Królowej Jadwigi w Mirosławicach*, „Świat Kob.” 1906, nr 51–52, s. 501–503.

Program nauczania w Szkole Gospodarczej w Mirosławicach: religia, dzieje narodu polskiego, czytanie i pisanie, rachunki, śpiew, rysunki oraz przedmioty zawodowe (ogrodnictwo, pszczelnictwo, roboty ręczne, pranie prasowanie).

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXII. „Trybuna”
 Warszawa 1910
 tytuł nast. LV. „Młot”

CXII/1. *Klerykalizm i liberalizm wobec szkoły ludowej*, „Trybuna” 1910, nr 3, s. 5.

Doniesienia na temat trudności w finansowaniu szkół ludowych i dyskusji na ten temat w Belgii. Krytyka wpływu postaw światopoglądowych polityków w Belgii, Holandii i Breme na sposób organizacji i zasady funkcjonowania szkolnictwa. Krytyka wpływu duchowieństwa na model szkolnictwa.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXII/2. *Ustawodawstwo społeczne*, „Trybuna” 1910, nr 10, s. 11.

Informacje na temat konieczności podejmowania przez dzieci w wieku szkolnym w Szwajcarii i Anglii pracy zarobkowej. Krytyka przeciążenia dzieci obowiązkami, które utrudniają edukację. Stanowisko nauczycieli angielskich wyrażone na zjeździe w Plymouth.

[polityka oświatowa, prawa dziecka]

CXII/3. D-r F.P., *„Czystość to zdrowie” (Kilka uwag z powodu wystawy higienicznej)*, „Trybuna” 1910, nr 11, s. 6–7.

Krytyka eksponatów zgromadzonych w wystawie higienicznej, uznanych za niedostępne dla niezamożnych rodzin. Informacja o pokazywanym na wystawie wzorcowym pokoju dzieciennym. Trudne warunki mieszkaniowe rodziny robotniczej. Ubóstwo jako czynnik determinującym zdrowotność i higienę ubogich rodzin.

[rodzina, zdrowie i higiena]

CXIII. „Tydzień”
 Piotrków 1905–1906

CXIII/1. *Biblioteki publiczne na prowincji*, „Tydzień” 1905, nr 5, s. 1.

Pochwała idei ogłoszonej w „Gazecie Polskiej” – zachęty do zakładania bibliotek publicznych na prowincji w celu wspierania życia intelektualnego poza Warszawą. Zwrócenie uwagi na koszty fundacji biblioteki, często przekraczające możliwości budżetu miast prowincjonalnych. Zachęta do otwierania prywatnych czytelni naukowych.

[biblioteki i czytelnie, czytelnictwo]

CXIII/2. *Potrzeby szkolnictwa*, „Tydzień” 1905, nr 9, s. 1–2.

Tekst z „Ogniwa” odnosi się do potrzeby reformy szkolnictwa. Zawiera krytykę stosowania „wilczego biletu” jako środka karnego i dyscyplinującego wobec uczniów.

[kary i nagrody, szkolnictwo]

CXIII/3. *Ustawy gimnazjów*, „Tydzień” 1905, nr 10, s. 1.

Krótkie omówienie dawnych i bieżących przepisów prawa oświatowego, regulujących funkcjonowanie i program nauczania gimnazjów.

[szkoły średnie, polityka oświatowa]

CXIII/4. *Sprawy oświaty*, „Tydzień” 1905, nr 16, s. 1.

Dwie notatki z prasy („Gazety Polskiej”). Pierwsza omawia sytuację warszawskiego szkolnictwa początkowego na podstawie książki Adolfa Suligowskiego *Warszawa i jej szkolnictwo początkowe* (Warszawa 1905). Druga to doniesienie korespondenta petersburskiego o oświadczeniu grupy pedagogów rosyjskich, wyrażających zaniepokojenie zacofaniem rosyjskiego systemu szkolnego, które jest spowodowane brakiem reform oraz zbyt niskimi nakładami finansowymi z budżetu państwa na rozwój szkolnictwa i oświaty pozaszkolnej.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXIII/ 5. [Gustaw Lewy], *Znaczenie higieny (Referat odczytany przez p. Gustawa Lewego na posiedzeniu Piotr. Oddziału Tow. Higienicznego w d. 19 kwietnia r.b.)*, „Tydzień” 1905, nr 19, s. 2–3.

O rozwoju ruchu higienicznego. Wskazanie pozytywnych i szkodliwych czynników życia społecznego wpływających na poziom higieny i zdrowie społeczeństwa.

[zdrowie i higiena]

CXIII/6. Em. Ludzki, *Macierz Szkolna Królestwa Polskiego*, „Tydzień” 1905, nr 22, s. 1.

O projekcie utworzenia i organizacji PMS w Królestwie Polskim.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXIII/7. M.D. [Miroslaw Dobrzański], *Kilka słów z powodu Macierzy Szkolnej*, „Tydzień” 1905, nr 24, s. 1.

Komentarz do ogłoszonego w prasie projektu powstania PMS. Autor zwraca uwagę na trudną sytuację społeczną i możliwe problemy w sprawnym zorganizowaniu zaplanowanych wydziałów PMS, podkreśla wagę charakteru wychowawczo-obywatelskiego instytucji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXIII/8. Gier., *Z Oddziału Tow. Higienicznego*, „Tydzień” 1905, nr 24, s. 1–2.

Skrót ze sprawozdania z zebrania piotrkowskiego Oddziału WTH. Podczas zebrania omawiano: odbyłą wycieczkę krajoznawczą, przeciwdziałanie epidemii cholery, sprawy związane z otwarciem instytucji „Kropla Mleka”.

[opieka, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, zdrowie i higiena]

CXIII/9. Komitet, *W sprawie piotrkowskich szkół niedzielnych*, „Tydzień” 1905, nr 25, s. 1.

Sprostowanie dotyczące notatki wydrukowanej w dziale „Kronika” w poprzednim numerze periodyku, w której poinformowano, że ogół kupców i rzemieślników Piotrkowa wystąpił do ministerstwa oświaty z petycją o wprowadzenie wykładowego języka polskiego w niższej rzemieślniczo-handlowej szkole niedzielnej. Informacja, że z petycją wystąpiła rada opiekuńcza szkoły wraz ze starszymi przedstawicielami cechów, odpowiedzialnymi za drugą szkołę niedzielno-rzemieślniczą w Piotrkowie. Petycja została złożona do naczelnika łódzkiej Dyrekcji Naukowej i przez niego odrzucona.

[edukacja zawodowa, język i autonomia narodowa w edukacji]

CXIII/10. T.D., *Do pracy!*, „Tydzień” 1905, nr 26, s. 2.

Wezwanie do zaangażowania mieszkańców mniejszych ośrodków miejskich w prace oddolne na rzecz analfabetów – zakładanie społecznych organizacji oświatowych, tzw. „Mrówek”, których zadaniem jest organizacja małych bibliotek i czytelni, upowszechniających naukę czytania i uzupełniających wiedzę z zakresu szkoły elementarnej.

[biblioteki i czytelnie, czytelnictwo, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXIII/11. S. Rosłań, *Kropla mleka*, „Tydzień” 1905, nr 28, s. 1.

Informacja o otwarciu instytucji „Kropla Mleka” przy piotrkowskim Oddziale WTH, opis jej planowanej działalności i założonych celów. Piotrkowska „Kropla Mleka” była trzecią po łódzkiej i warszawskiej placówką tego typu w Królestwie Polskim.

[opieka, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, zdrowie i higiena]

CXIII/12. *Z powodu tzw. strajku szkolnego*, „Tydzień” 1905, nr 30, s. 1–2.

Relacja z artykułów prasowych w prasie warszawskiej, których autorzy opowiadali się za przerwaniem strajku szkolnego.

[szkolnictwo]

CXIII/13. Q., *Głos nauczyciela ludowego*, „Tydzień” 1905, nr 31, s. 1–2.

Tekst opisuje ciężkie warunki pracy nauczyciela szkoły elementarnej na wsi. Podnosi kwestie złych warunków lokalowych w szkołach, niskich zarobków i świadczeń emerytalnych.

[nauczyciel/pedagog]

CXIII/14. *Wywiad u p. Szwarca*, „Tydzień” 1905, nr 32, s. 3.

Przedruk fragmentów wyjaśnień udzielonych przez kuratora warszawskiego okręgu szkolnego periodykowi „Wiek” w sprawie organizacji i programów gimnazjów oraz wydawania pozwoleń na otwarcie placówek z wykładowym językiem polskim.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo, szkoły średnie]

CXIII/15. *Sprawa szkolna*, „Tydzień” 1905, nr 33, s. 1.

Przedruk tekstu (z „Kuriera Warszawskiego”) o potrzebie i sposobach organizacji szkół udziałowych. Zachęta do szybkiego ich zakładania, w celu natychmiastowego umożliwienia edukacji dzieci. Szkoły udziałowe mają być powoływane jako spółki firmowo-komandytowe lub towarzystwa z wkładem rodziców zapisanych uczniów, na podstawie pozwoleń uzyskanych przez dyrektorów placówek. W ten sposób szybko można utworzyć sieć szkół z polskim językiem wykładowym tam, gdzie brak dofinansowania ze strony państwa.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXIII/16. *Projekt wzorowej szkoły nowego typu*, „Tydzień” 1905, nr 35, s. 1–3.

Przedruk opublikowanego w „Gazecie Polskiej” szczegółowego planu wzorowej dziewięcioklasowej prywatnej szkoły średniej ogólnokształcącej, według Jana Gralewskiego. To pierwszy na gruncie polskim projekt placówki „nowej szkoły”, opartej na wzorach angielskich (dr Cecil Reddie, szkoła w Abbotsholme) i francuskich (Edmond Demolins).

[Nowe Wychowanie, szkoły średnie]

CXIII/17. *Sprawa szkolna*, „Tydzień” 1905, nr 37, s. 2.

Relacja z doniesień prasowych na temat aspektów prawnych zakładania szkół z wykładowym językiem polskim. Autor zwraca uwagę na niewielką liczbę podań do władz w tej sprawie oraz na niejasne przepisy prawa w tym zakresie.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CXIII/18. Bronisław Bouffał, *Odpowiedź „Gazety Polskiej” gazetce „Nowoje Wremia”*, „Tydzień” 1905, nr 38, s. 2–3.

Przedruk opublikowanej w „Gazecie Polskiej” odpowiedzi Bronisława Bouffała na artykuł *O szkołach średnich w Królestwie Polskim*, zamieszczony w gazetce „Nowoje Wremia”. Oba teksty dotyczą sposobu rozwiązania kwestii szkolnej. Autor korespondencji sugeruje, że w Królestwie Polskim należy pozostawić tylko prywatne szkoły średnie z językiem polskim, a pozostałe placówki oświatowe powinny zostać przeniesione w głąb Cesarstwa. Bouffał krytykuje to podejście jako antypolskie i argumentuje, że Królestwo Polskie płaci podatki za swoje placówki oświatowe, powinno więc mieć prawo do utrzymywania szkół średnich rządowych, odpowiednich wobec potrzeb mieszkańców.

[szkoły prywatne, szkoły średnie, szkolnictwo]

CXIII/19. Kazimierz Zalewski, *„Kurier Narodowy” jako sędzia w sprawie o szkołę pomiędzy „Gazetą Polską” a „Nowem Wremia”*, „Tydzień” 1905, nr 39, s. 2–3.

Przedruk opublikowanej w „Kurierze Narodowym” odpowiedzi Kazimierza Zalewskiego na artykuł *O szkołach średnich w Królestwie Polskim*, zamieszczony w gazetce „Nowoje Wremia”. Zalewski polemizuje zarówno z korespondentem prasy rosyjskiej, powołując się na prawo Polaków do kształcenia w duchu narodowym w szkołach państwowych,

utrzymywanych z podatków mieszkańców Królestwa, jak i z Bronisławem Bouffallem, uważając jego krytykę strony rosyjskiej za zbyt ostrą (por. B. Bouffall, *Odpowiedź „Gazety Polskiej” gazecie „Nowoje Wremia”*, „Tydzień” 1905, nr 38, s. 2–3).

[szkoły średnie, szkolnictwo]

CXIII/20. *Szkoła rzemieślnicza w Olkuszu*, „Tydzień” 1905, nr 39, s. 3.

Zawiera opis organizacji, profilu kształcenia i kosztów utrzymania szkoły rzemieślniczej w Olkuszu.

[edukacja zawodowa]

CXIII/21. *Prus o bezrobociu szkolnym*, „Tydzień” 1905, nr 40, s. 2–3.

Przedruk fragmentów „Kroniki Tygodniowej” w „Tygodniku Ilustrowanym”, gdzie Bolesław Prus komentuje artykuł *O szkołach średnich w Królestwie Polskim*, zamieszczony w gazecie „Nowoje Wremia”. Autor krytycznie odnosi się do kolejnych tez artykułu.

[polityka oświatowa, szkoły średnie]

CXIII/22. Mir[osław] Dobrzański, *Reforma szkoły piotrkowskiej miejskiej*, „Tydzień” 1905, nr 40, s. 4.

Dotyczy utrzymania dotychczasowej organizacji szkoły, z wyjątkiem wprowadzenia języka polskiego jako wykładowego.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CXIII/23. *Ze wspomnień wychowawca polskiego gimnazjum w Piotrkowie*, „Tydzień” 1905, nr 41, s. 3.

Przedruk listu z „Gazety Polskiej”, autorstwa dawnego ucznia gimnazjum piotrkowskiego, który w odpowiedzi na felieton o studenckim muzeum etnograficznym w Helsinkach wspomina swoje doświadczenia szkolne. Wspomnienie dotyczy prof. Jakuba Popowskiego i jego metod dydaktycznych w zakresie nauk przyrodniczych.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXIII/24. *Pomagajmy sobie sami (Rzecz o Spółkach Szkolnych)*, „Tydzień” 1905, nr 44, s. 1–2; nr 45, s. 2–4.

Dotyczy wprowadzanych rozwiązań prawnych, umożliwiających zakładanie szkół prywatnych z polskim językiem wykładowym. Wezwanie do zakładania spółek szkolnych z wkładem finansowym rodziców uczniów.

[polityka oświatowa, szkolnictwo, szkoły prywatne]

CXIII/25. *O statucie „Związku zawodowego nauczycieli i nauczycielek szkół ludowych gub. piotrkowskiej”*, „Tydzień” 1905, nr 51, s. 3–4.

Krytyczne uwagi redakcji do statutu tworzącego się związku zawodowego nauczycieli i nauczycielek szkół ludowych.

[nauczyciel/pedagog]

CXIII/26. F.O., *Z okolic Bełchatowa (Kor. „Tygodnia”)*, „Tydzień” 1905, nr 52, s. 1.

Doniesienie o założeniu szkoły dla analfabetów oraz czytelnicy i klubu rzemieślniczego. Informacje o zebraniach mieszkańców, którzy organizują się, by wywalczyć szybkie wdrożenie wykładu języka polskiego w szkołach miejscowych. Wzmianka o zwolnieniu nauczyciela, który odmówił wykładania po polsku.

[język i autonomia narodowa w edukacji, nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXIII/27. Alojzy Węgleński, *O czytelnictwie wśród inteligencji*, „Tydzień” 1905, nr 53, s. 1–2.

O potrzebie poszerzenia zainteresowań czytelniczych inteligencji poza dzieła „modnych pisarzy”, o sposobach czytania różnego rodzaju literatury (beletrystycznej i naukowej) oraz o konieczności zakładania bibliotek i czytelnicy publicznych i kosztach z tym związanych.

[biblioteki i czytelnice, czytelnictwo]

CXIII/28. *Ciuciubabka szkolna*, „Tydzień” 1906, nr 1, s. 4–5.

O problemach z biurokracją, dotyczących zezwoleń na otwieranie szkół z językiem polskim wykładowym. O długotrwałych staraniach kadry pedagogicznej Piotrkowa w tym zakresie. Stanowisko miejscowych władz szkolnych guberni lubelskiej.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CXIII/29. *W sprawie szkolnej*, „Tydzień” 1906, nr 13, s. 1.

Zbiór doniesień prasowych dotyczących szkolnictwa. Omówienie zebrania w siedzibie Towarzystwa Przyjaciół Nauk w sprawie prawa do polskiej nauki szkolnej. Na zebraniu przedstawiono referaty dotyczące funkcjonowania szkoły prywatnej Tadeusza Jacobsona i szkół elementarnych; pojawiły się skargi kadr pedagogicznych szkół elementarnych na okólniki okręgu naukowego, nakazujące nauczycielom „szpiegować” i donosić władzom o nielegalnych żądaniach i inicjatywach, podważających obowiązujące prawo.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo, szkoły prywatne]

CXIII/30. *Język polski w szkołach elementarnych*, „Tydzień” 1906, nr 13, s. 1–2.

Przedruk najważniejszych nowych przepisów, rozesłanych w ostatnim czasie do placówek szkolnych, dotyczących nauki w języku polskim w szkołach elementarnych.

[edukacja elementarna, język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa]

CXIII/31. Kazimierz Kujawski, *Udział młodzieży w radach szkolnych*, „Tydzień” 1906, nr 18, s. 5–6.

Krytyczny komentarz do artykułu Stefanii Sempołowskiej *O udziale młodzieży w radach szkolnych* („Nowe Tory” 1906, nr 1). Autor nie zgadza się z koncepcją angażowania młodzieży do rad szkolnych.

[aktywność młodzieży, szkolnictwo]

CXIII/32. *Z oddz. Tow. Higienicznego*, „Tydzień” 1906, nr 21, s. 3–4.

Informacja o zebraniu organizacyjnym WTH, decydującym o dalszych losach Oddziału i jego ewentualnym zamknięciu. Zawiera doniesienie o zamknięciu z braku funduszy instytucji „Kropla Mleka”.

[opieka, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, zdrowie i higiena]

CXIII/33. A[lojzy] Węgleński, *Czytelnie bezpłatne*, „Tydzień” 1906, nr 22, s. 2–3.

Informacja o tym, jak zorganizować i zaopatrzyć czytelnię bezpłatną, oraz o kosztach utrzymania lokalu.

[biblioteki i czytelnie]

CXIII/34. [Henryk Chrzanowski], *Kilka słów w sprawie Kółek Włociańskich*, Dodatek do nr 24 „Tygodnia Piotrkowskiego”, 1906, s. 1–8.

Obszerny referat Henryka Chrzanowskiego z zebrania CTR w Kaliszu. Zawiera wezwanie do tworzenia sieci kółek włociańskich, rys historyczny ruchu włocian i idei tworzenia kółek, a także statut Kółek Włociańskich, zatwierdzony przez gubernatora kaliskiego.

[samokształcenie/samowychowanie, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXIII/35. Karol Hoffman, *W sprawie czytelń bezpłatnych*, „Tydzień” 1906, nr 25, s. 2–3.

O funkcjonowaniu i zasobach czytelni bezpłatnej w Radomiu, otwartej w 1889 r. i przez dwanaście lat zarządzanej przez tamtejszy oddział Towarzystwa Dobroczynności.

[biblioteki i czytelnie]

CXIII/36. *Rok szkolny polski w kompletach – na pensji żeńskiej – w szkole inż. Jacobsona*, „Tydzień” 1906, nr 26, s. 2–3.

Doniesienia o organizacji, przebiegu i zakończeniu pierwszego „polskiego” roku szkolnego w piotrkowskich szkołach.

[szkolnictwo]

CXIII/37. *Organizacyjne Zebranie Macierzy Szkolnej*, „Tydzień” 1906, nr 28, s. 1–2.

Obszerna relacja z przebiegu zebrania organizacyjnego PMS. Informacje o planach działalności piotrkowskiego oddziału PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXIII/38. *We właściwym świetle*, „Tydzień” 1906, nr 29, s. 1.

Przedruk opublikowanego w „Kurierze Lubelskim” tekstu zawierającego stanowisko tzw. kół postępowych wobec PMS i jej zdominowania przez przedstawicieli Narodowej Demokracji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXIII/39. Jota, *Tomaszów Rawski*, „Tydzień” 1906, nr 35, s. 1–2.

Doniesienia o powstaniu lokalnego oddziału PMS i gniazda Sokoła. Zawiera informację o żądaniach pracowników fabryk, domagających się otwarcia szkół przyfabrycznych dla ich dzieci, oraz o otwarciu nowej szkoły elementarnej.

[edukacja elementarna, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXIII/40. M-ś, *W sprawie Macierzy Szkolnej w Piotrkowie*, „Tydzień” 1906, nr 36, s. 1–2.

Głos w sprawie powołania piotrkowskiego oddziału PMS i organizacji jego przyszłych prac. Zawiera m.in. sugestię, że należy powołać drugi oddział, gdzie mogliby działać ludzie, których przekonań nie reprezentują wybrane władze.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXIII/41. *Szkolnictwo w Zagłębiu*, „Tydzień” 1906, nr 38, s. 2.

Tekst dotyczy monopolu dużych kopalni i fabryk w odniesieniu do organizacji szkolnictwa elementarnego. O szkołach fabrycznych w Zagłębiu. Problem braku dostępu do szkół dzieci rodziców pracujących poza przemysłem. Krytyka złych warunków nauki i ograniczenia kadry pedagogicznej (np. część nauczycielek nie zna języka polskiego).

[edukacja elementarna, nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXIII/42. *Walne zgromadzenie Koła Piotrkowskiego Macierzy Szkolnej*, „Tydzień” 1906, nr 39, s. 3–4.

Sprawozdanie z przebiegu zebrania lokalnego koła PMS. Przede wszystkim omawiano na nim program pracy oddziału.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXIV. „Tydzień Polityczny”

Warszawa 1916–1918

CXIV/1. Władysław Mazurkiewicz, *Wyższe kursy administracyjne*, „Tydz. Polit.” 1916, nr 5, s. 42–43.

Brak odpowiedniego przygotowania pracowników administracji polskiej jako skutek zaborów, konieczność kształcenia nowej kadry administracyjnej na potrzeby nowych warunków odbudowy państwa polskiego. Opis kursów administracyjnych dla urzędników polskich – czas trwania kursów, cele, przedmioty, liczba godzin, wykaz wykładowców, liczba słuchaczy.

[edukacja zawodowa]

CXIV/2. M.B., *Wychowanie obywatelskie*, „Tydz. Polit.” 1917, nr 1, s. 9–10.

Ideał męża-obywatela w dziejach. Patriotyzm jako przejaw nowoczesności. Obowiązki i cechy współczesnego obywatela, powinności obywatelskie w warunkach odbudowy niepodległego państwa. Świadomość narodowa i kultura polityczna oraz ich rola w odbudowie bytu narodowego. Zadania szkoły w zakresie wychowania obywatelskiego.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXIV/3. L[ucjan] Dobrzański, *O naukę weterynarii*, „Tydz. Polit.” 1917, nr 4, s. 46.

Działalność CTR. Konieczność organizowania opieki zdrowotnej dla inwentarza żywego i opracowania odpowiednich przepisów weterynaryjno-sanitarnych, opartych na najnowszych wynikach badań naukowych. Postulat utworzenia wydziału weterynaryjnego w którejś z istniejących szkół wyższych, celem kształcenia odpowiednio przygotowanych weterynarzy i prowadzenia badań naukowych.

[edukacja zawodowa]

CXIV/4. [Jan] Gnatowski, *Przyczynki do konstytucji. Kościół a państwo w przyszłej Polsce*, „Tydz. Polit.” 1917, nr 8, s. 96–99; nr 9, s. 107–110; nr 10/11/12, s. 121–122.

Koncepcje relacji i stosunków państwo–kościół na przykładzie różnych krajów w Europie i na świecie. Różnice między państwem polskim z okresu przedrozbiorowego a współczesnym. O potrzebie czerpania z rozwiązań organizacyjnych innych krajów w zakresie stosunków państwo–kościół dla budowania nowoczesnego państwa. Przekonanie o konieczności odbudowy państwa polskiego w łączności z Kościołem katolickim. Poglądy na budowanie autonomicznego szkolnictwa polskiego w wolnym kraju po wojnie. Relacja wolności nauczania i religijności. Spójność wychowywania obywatela i chrześcijanina. Religia jako czynnik ochrony państwa i narodu. Kwestia nauczania przez osoby zakonne.

[polityka oświatowa, szkolnictwo, wychowanie religijne]

CXIV/5. W[łodzimierz] Wakar, *System szkolnictwa krajowego*, „Tydz. Polit.” 1917, nr 14, s. 152–154.

Konieczność wyrównania braków w oświacie narodowej po okresie zaborów. Wypracowanie struktury i hierarchii szkolnictwa naczelnym zadaniem obudowy systemu oświaty krajowej. Zjazd nauczycielski w Warszawie. Program i organizacja szkoły powszechnej. Postulat uwzględniania indywidualizmu w nauczaniu i dostosowania typów szkół do różnych możliwości i potrzeb uczniów. Troska o rozwój ilościowy i jakościowy szkół – o potrzebie dobrych podręczników, nauczycieli, metodyki, pism pedagogicznych, zjazdów i zrzeszeń nauczycieli. Wymóg ustalenia przez państwo obowiązku szkolnego, zasad higieny szkolnej i założeń programowych. Relacje między szkolną władzą centralną a oddolnymi inicjatywami poszczególnych dzielnic, lokalnych rad szkolnych i samorządów.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXIV/6. Marceli Handelsmann, *W setną rocznicę otwarcia Uniwersytetowi Warszawskiemu*, „Tydz. Polit.” 1918, nr 2, s. 19–21.

Stosunek do spraw oświaty miarą polityki narodów. Stan oświaty w kraju w okresie ostatnich 150 lat, ze szczególnym uwzględnieniem szkół ludowych i wyższych. Historia szkół wyższych na ziemiach polskich. Informacja o przemówieniu rektora Józefa Brudzińskiego z 15 listopada 1915 r., podczas uroczystości reaktywacji Uniwersytetu Warszawskiego z polskim językiem wykładowym.

[edukacja akademicka]

CXV. „Tygodnik dla Wszystkich” I

Warszawa 1913

tytuł nast. CLIV. „Życie Krajowe i Społeczne”

W czasopiśmie brak tekstów poświęconych edukacji i spełniających kryteria niniejszej bibliografii.

CXV. „Tygodnik dla Wszystkich” II

Warszawa 1915

tytuł poprz. CLIV. „Życie Krajowe i Społeczne”

tytuł nast. LXIII. „Nasza Trybuna”

CXV/1. *Towarzystwo ochrony zdrowia Żydów*, „Tyg. dla Wsz.” 1915, nr 6, s. 11–12.

Funkcjonowanie Towarzystwa ochrony zdrowia ludności żydowskiej, którego celem było badanie warunków sanitarno-higienicznych życia Żydów, szerzenie wśród nich wiedzy o zdrowiu oraz ochrona zdrowia.

[edukacja zdrowotna]

CXV/2. *Narada w sprawie ognisk dziecięcych*, „Tyg. dla Wsz.” 1915, nr 7, s. 14.

Zebranie kierowników kuchni żydowskich w Warszawie w sprawie zakładania ochronek i ognisk dziecięcych. Celem tego projektu miało być realizowanie działań wychowawczych oraz dożywanie dzieci.

[ochronki, opieka]

CXV/3. *Odgłosy. O młodzież szkolną*, „Tyg. dla Wsz.” 1915, nr 9, s. 4–5.

Problemy związane z kształceniem młodzieży żydowskiej: brak wsparcia finansowego dla tej młodzieży ze strony Towarzystwa Wpisów Szkolnych. Nieprzyjmowanie młodzieży żydowskiej do polskich szkół średnich i konieczność zorganizowania dla niej realnej pomocy finansowej.

[dostęp do edukacji]

CXV/4. L. Jakobson, *Stosunki polsko-żydowskie w uczelniach warszawskich*, „Tyg. dla Wsz.” 1915, nr 12, s. 8.

Relacje studentów (Polaków, Rosjan i Żydów) na uczelniach wyższych w Warszawie. Grupy narodowe żyją odrębnym życiem, popadając w konflikty.

[edukacja akademicka, relacje koleżeńskie]

CXV/5. *Z instytucji żydowskich. Towarzystwo pomocy dla sierot*, „Tyg. dla Wsz.” 1915, nr 12, s. 12–13.

Ustalenia poczynione podczas ogólnego zebrania Towarzystwa „Pomoc dla sierot”. Zaprezentowano m.in. dane dotyczące liczby dzieci objętych przez Towarzystwo opieką, dane finansowe, wspomniano działaczy zaangażowanych w funkcjonowanie „Pomocy dla sierot”.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXV/6. N[atan] Szwalbe, *Żydzi w polskich szkołach handlowych*, „Tyg. dla Wsz.” 1915, nr 13, s. 9–10.

Ograniczenia, z jakimi borykają się uczniowie żydowscy w polskich szkołach handlowych (np. w Szkole Niedzielno-Handlowej Zgromadzenia Kupców m. Warszawy). Prześledowania na tle wyznaniowym.

[edukacja zawodowa]

CXV/7. Sz. Z. Pugaczew, *W sprawie wychowania bezdomnych dzieci żydowskich (List otwarty do p. Cecylii Oderfeldowej)*, „Tyg. dla Wsz.” 1915, nr 13, s. 10–12.

Działalność Cecylii Oderfeldowej, jednej z założycielek „Towarzystwa Urządzeń i Utenstylji szkolnych”. W artykule pojawiło się kilka pytań do C. Oderfeldowej, w związku z jej kontrowersyjnymi publikacjami na tematy pedagogiczne w pismach polskich. Zarzut działania na szkodę wychowania dzieci żydowskich.

[metody wychowania, opieka]

CXV/8. B. R-owa, *W sprawie wychowania naszych dziewcząt*, „Tyg. dla Wsz.” 1915, nr 19, s. 14–15.

O braku wśród dziewcząt świadomości co do położenia i zadań narodu żydowskiego. W tej kwestii jest wiele do zrobienia, zarówno w sferze edukacji, jak i wychowania.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXV/9. W.Ż., *Wychowanie narodowe*, „Tyg. dla Wsz.” 1915, nr 22, s. 9–10.

Oświata narodowo-żydowska. Potrzeba wychowania narodowego, którego celem byłoby ukształtowanie Żyda-humanisty, znającego dzieje swojego narodu, jego tradycję itd. Wychowanie „teraźniejsze” nie sprzyja osiągnięciu powyższych celów.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXV/10. I[zaak] Grünbaum, *Młodziż polsko-żydowska*, „Tyg. dla Wsz.” 1915, nr 22, s. 10–11.

Brak zainteresowania ze strony publicystów poglądami, problemami i dążeniami młodzieży żydowskiej. Zagadnienie relacji młodzieży polskiej i żydowskiej.

[relacje koleżeńskie, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXV/11. Stud. A.N., *W sprawie wychowania naszej młodzieży*, „Tyg. dla Wsz.” 1915, nr 23, s. 3.

Pytania o kształtowanie relacji pomiędzy inteligencją a ludem. Postulat podejmowania przez inteligencję pracy społeczno-oświatowej na rzecz ogółu społeczeństwa. Kształtowanie postaw patriotycznych młodzieży. Pobudzenie młodzieży do działania w duchu solidarności z ludem.

[oświata ludowa]

CXVI. „Tygodnik Ilustrowany”

Warszawa 1905–1918

CXVI/1. Ign[acy] Chrzanowski, *Reforma szkolna*, „Tyg. Il.” 1905, nr 3, s. 42–43.

Ewaryst Estkowski i pierwsze pisma poświęcone sprawom wychowania. *Chowanna* Bronisława Trentowskiego. *Elementarz* Konrada Prószyńskiego – Kazimierza Promyka. Czasopismo „Reforma Szkolna”. Artykuł programowy pisma *Nasze najbliższe zadania. Sprawa koedukacji* (Róża Centnerszwerowa, Franciszek Krupiński). Kwestia reformy nauczania religii. Rozprawa Marii Hornowskiej *Nauczanie religii w polskiej literaturze pedagogicznej* (Kraków 1904).

[czytelnictwo, koedukacja, oświata ludowa]

CXVI/2. J.K. [Jan Kleczyński], *O wpływie charakteru na głos i mowę*, „Tyg. Il.” 1905, nr 7, s. 109.

Korespondowanie warunków fizycznych ze zdolnościami i charakterem człowieka. Głos i mowa jako oznaki właściwości charakteru. Charaktery narodów.

[wychowanie moralne]

CXVI/3. Czesław Jankowski, *Sprawy wyznaniowe*, „Tyg. Il.” 1905, nr 10, s. 168–169.

Dotyczy tolerancji religijnej. Piotr Boborykin (powieściopisarz, przedstawiciel inteligencji rosyjskiej). Tolerancja religijna jako podstawa wszelkich reform społeczno-ekonomicznych.

[wychowanie religijne]

CXVI/4. *Język polski w szkołach*, „Tyg. Il.” 1905, nr 12, s. 218.

O projekcie wprowadzenia w szkołach polskich języka ojczystego jako wykładowego. Brak zaufania do szkoły rosyjskiej (z lekcjami języka polskiego po rosyjsku) i jej prestiżu.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/5. J. Oksza [Julia Kisielewska], *Neurastenia a intelektualizm*, „Tyg. Il.” 1905, nr 18, s. 322–323.

O inteligencji kobiety i mężczyzny. Ambicje kobiety wywołują u mężczyzn strach. Wychowanie mężczyzny.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVI/6. Adam Pieńkowski, *Chrześcijaństwo i katechizm*, „Tyg. Il.” 1905, nr 23, s. 427–428.

O konieczności reformy nauki religii w szkołach – postulat Stanisława Witkiewicza. Poglądy Kazimierza Brodzińskiego.

[wychowanie religijne]

CXVI/7. J.K. [Jan Kleczyński], *Szkoły w Japonii*, „Tyg. Il.” 1905, nr 24, s. 454–455.

Działalność i osiągnięcia Lafcadio Hearna, prof. literatury angielskiej na uniwersytecie w Tokio oraz w szkołach średnich w Japonii. Wspomnienia z Japonii. Opis sal lekcyjnych z uwzględnieniem higieny szkolnej. Szkoły początkowe i szkoły średnie. Rygor wojskowy w szkołach. Egzamin. Ćwiczenia fizyczne, zabawa. Publiczne zapasy uczniów. Szkoła publiczna.

[szkolnictwo, wychowanie fizyczne i sport]

CXVI/8. Stanisław Kozłowski, *Wyrazy złowrogie*, „Tyg. Il.” 1905, nr 26, s. 482.

Szkodliwe wyrażenia i zwroty w języku codziennym, właściwe kształtowanie użycia języka.
[wychowanie moralne]

CXVI/9. A[leksander] Rembowski, *Miasto analfabetów*, „Tyg. Il.” 1905, nr 31, s. 570–571.

Warszawa miastem analfabetów. Adolf Suligowski a sprawa budowy lokali dla szkół początkowych w Warszawie. Szkoły rzemieślnicze. Żydowskie chedery. Szkoły religijne. Szwalnie WTD.

[analfabetyzm, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXVI/10. tc. [Tadeusz Czapelski], *75-ta rocznica Zakładu głuchoniemych we Lwowie*, „Tyg. Il.” 1905, nr 41, s. 752.

Geneza i organizacja Zakładu Głuchoniemych we Lwowie. Protektor zakładu, hr. Andrzej Potocki. Charakterystyka grona nauczycielskiego. Kierownictwo administracyjne i pedagogiczne Antoniego Mejbauma.

[pedagogika specjalna, szkolnictwo]

CXVI/11. kl. [Jan Kleczyński], *Ogrody dziecięce imienia Raua*, „Tyg. Il.” 1905, nr 41, s. 753–754.

Geneza i działalność Ogrodów dziecięcych im. Wilhelma Ellisa Raua. Organizacja zdrowych zabaw na świeżym powietrzu. Szkic budynku.

[ogródki dziecięce, wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXVI/12. D. [Adam Darowski], *Wielki popis gimnastyczny w Watykanie*, „Tyg. Il.” 1905, nr 42, s. 784–785.

Informacja o konkursie gimnastycznym włoskich katolickich towarzystw sportowych, który odbył się w dniach 5–10 października 1905 r. na dziedzińcu św. Damazego w Watykanie.

[wychowanie fizyczne i sport, wychowanie religijne]

CXVI/13. ST.GR. [Stefan Gorski], *Kropla mleka w Łodzi*, „Tyg. Il.” 1905, nr 43, s. 801.

Przykład instytucjonalnej pomocy dla najmłodszych: „Kropla Mleka” w Łodzi, powstała z inicjatywy higienisty Stanisława Serkowskiego. Główne zadania łódzkiej „Kropki Mleka”.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVI/14. D. [Adam Darowski], *Szkółki dziecięce w Rzymie*, „Tyg. Il.” 1905, nr 46 i 47, s. 844–845.

Tradycje szkolnictwa polskiego. Geneza i działalność KEN jako pierwszego ministerstwa oświaty w Europie. Charakterystyka 27 szkółek dziecięcych w Rzymie, przeznaczonych dla dzieci robotników i służby domowej w wieku 10–16 lat. Opis szkółek i ich utrzymania.

[szkolnictwo]

CXVI/15. J. Oksza [Julia Kisielewska], *Wychowanie kobiet a pensje warszawskie*, „Tyg. Il.” 1905, nr 46 i 47, s. 845–846; nr 48 i 49, s. 861.

Refleksja nad pensjami dla dziewcząt, odwołująca się do obrazu zakładu Emmy Latter z *Emancypantek* Bolesława Prusa. Kadra pensji. Wychowanie fizyczne i duchowe. Reforma nauki religii w ujęciu Stanisława Witkiewicza.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie fizyczne i sport, wychowanie religijne]

CXVI/16. Gustaw Doliński, *Nowe placówki*, „Tyg. Il.” 1905, nr 50 i 51, s. 883.

Politechnika Warszawska. Wszechnice krakowska i lwowska. Apel o rozwój polskiego szkolnictwa wyższego. Autorytety wychowawcze, m.in.: Mikołaj Rej, Andrzej Frycz Modrzewski, Erazm Gliczner, Stanisław Konarski, Grzegorz Piramowicz, Hugo Kołłątaj, Tadeusz Czacki, Joachim Lelewel.

[edukacja akademicka]

CXVI/17. *Oświęcim i zakład Salezjanów*, „Tyg. Il.” 1905, nr 50 i 51, s. 893–894.

Geneza i działalność zakładu wychowawczego księży salezjanów w Oświęcimiu (1900). Rozwój instytucji. Poszerzenie wykształcenia zawodowego (rękodzielniczego) o naukę religii, języka polskiego, niemieckiego, rachunków, rysunków i muzyki. Dobroczynny i społeczno-oświatowy charakter zakładu.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka, wychowanie religijne]

CXVI/18. Henryk Galle, *Książki gwiazdkowe*, „Tyg. Il.” 1906, nr 1, s. 12.

Książki proponowane na prezent gwiazdkowy, np. Maria Buyno-Arctowa, *Na wakacjach w Zalesiu* (Warszawa 1896); Janina Mortkowiczowa, *Stacho. Opowiadanie* (Warszawa 1906); Władysław Umiński, *Balonem do bieguna. Przygody w podróży powietrznej ponad lodami* (Warszawa 1894; wyd. 2, Warszawa 1905).

[czytelnictwo]

CXVI/19. I., *Szkoła dla służących im. Św. Kingi (dawniej Św. Zyty)*, „Tyg. Il.” 1906, nr 6, s. 117–118.

O Szkole Służących im. Św. Kingi (dawniej św. Zyty), założonej 4 grudnia 1904 r. Sylwetki pracownic: Bronisława Kuczyńska, Anna Bobacka, Józefa Chacharowska. Opis zakładu. Osobne kursy dla osób dochodzących do szkoły.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

- CXVI/20. St[efan] Gorski, *Pisarz Gazety Świątecznej*, „Tyg. Il.” 1906, nr 8, s. 159.
Życie i działalność publicystyczna Konrada Prószyńskiego – Kazimierza Promyka.
[czytelnictwo, oświata ludowa]
- CXVI/21. Kazimierz Rakowski, *Przyczyny braku oświaty naszego ludu wiejskiego*, „Tyg. Il.” 1906, nr 10, s. 199.
Zły stan rolnictwa w Królestwie Polskim. Niski poziom kulturalny i intelektualny ludności wiejskiej. Postulat rozwoju szkoły na wsi.
[edukacja zawodowa, oświata ludowa]
- CXVI/22. *Wśród nędzy Warszawy*, „Tyg. Il.” 1906, nr 15, s. 281–282.
Nędza w Warszawie. Filantropia i dobroczynność. Książd Zygmunt Chełmicki, kierownik i organizator przytułków noclegowych. Korzystający z noclegowni. Towarzystwo Przytułków Noclegowych w Warszawie. Domy zarobkowe, tanie kuchnie, przytułki noclegowe.
[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]
- CXVI/23. J.O. [Julia Kisielewska], *Praca ziemianek*, „Tyg. Il.” 1906, nr 16, s. 299–300.
Działalność kobiet polskich na wsi. Kobieta – matka, obywatelka, pani domu, gospodyni. Periodyk „Świat Kobiety”.
[edukacja dziewcząt i kobiet]
- CXVI/24. N., *Jak się odżywia robotnik polski?*, „Tyg. Il.” 1906, nr 17, s. 322.
Obraz warunków ekonomicznych życia rodziny robotniczej.
[zdrowie i higiena]
- CXVI/25. St.Gr. [Stefan Gorski], *Szpital dla dzieci w Łodzi*, „Tyg. Il.” 1906, nr 19, s. 363–364.
Historia europejskich szpitali dziecięcych w XIX w. (w Paryżu, Petersburgu, Wiedniu). Pierwsze polskie szpitale dziecięce (Lwów, Warszawa). Szpital dziecięcy w Łodzi (Szpital Anny Marii). Znaczenie społeczne i kulturalne placówki. Naczelný lekarz Józef Brudziński.
[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka, zdrowie i higiena]
- CXVI/26. *Domy zarobkowe*, „Tyg. Il.” 1906, nr 21, s. 407.
Domy zarobkowe w Warszawie. Cel i zadania instytucji dobroczynnych.
[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVI/27. St.Gr. [Stefan Gorski], *Szkoła rzemiosł w Łodzi*, „Tyg. Il.” 1906, nr 21, s. 408.

15 stycznia 1900 r. powstała w Łodzi szkoła ślusarzy. Działalność łódzkiej szkoły rzemiosł. Charakterystyka praktyki wychowawczej szkoły.

[edukacja zawodowa]

CXVI/28. *Nasze ołówki*, „Tyg. Il.” 1906, nr 22, s. 426.

Fabryka ołówków „St. Majewski i S-ka” w Pruszkowie zapewniała ochronkę dla dzieci robotników, łącznię parową z natryskiem, prowadziła straż ochotniczą fabryczną. Postulat powołania szkoły elementarnej dla dzieci robotników.

[edukacja elementarna, ochronki, zdrowie i higiena]

CXVI/29. *Ze świata kobiecego*, „Tyg. Il.” 1906, nr 24, s. 465.

Relacja ze zjazdu ziemianek w Warszawie w 1906 r. Dyskusja na temat ochron ludowych. Wzorcowe inicjatywy: sala zajęć w Kluczkowicach, szkoła słoju Marii Dunin-Sulgosowskiej, szkoła freblowska Marii Jadwigi Kellerowej.

[ochronki, oświata ludowa]

CXVI/30. K. [Jan Kleczyński], *Po czterdziestu pięciu latach*, „Tyg. Il.” 1906, nr 24, s. 466.

Dwadzieścia lat działalności zakładu naukowego w Warszawie, Gimnazjum Realne w Warszawie (1842). Dobór profesorów. Relacje profesor–wychowanek.

[edukacja akademicka, nauczyciel/pedagog, szkoły średnie]

CXVI/31. *Macierz Szkolna*, „Tyg. Il.” 1906, nr 25, s. 489.

PMS jako instytucja narodowa rozwijająca oświatę narodową. Ustawa PMS. Cele i zadania PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVI/32. C. [Tadeusz Czapelski], *Stulecie gimnazjum brzeżańskiego*, „Tyg. Il.” 1906, nr 26, s. 507.

Setna rocznica założenia gimnazjum w Brzeżanach. Artykuł ilustrują fotografie szkoły. Informacje na temat działalności gimnazjum. Absolwenci szkoły i ich bohaterstwo w walce z germanizacją.

[szkoły średnie]

CXVI/33. alr., *Stowarzyszenie sił naukowych polskich*, „Tyg. Il.” 1906, nr 26, s. 509.

Starania podejmowane w celu tworzenia wyższych instytucji naukowych i jednoczenia sił polskich nauczycieli. Przygotowanie kadr nauczycielskich dla szkół.

[edukacja akademicka, nauczyciel/pedagog]

CXVI/34. ALR., *Szkoły polskie*, „Tyg. Il.” 1906, nr 28, s. 545–546; nr 31, s. 608; nr 36, s. 707.

Prywatne szkoły polskie z językiem polskim jako wykładowym. Szkoła Edwarda Rontalera (1896) w Warszawie. Geneza i organizacja szkoły. Kształtowanie charakterów uczniów. Opieka nad niezamożnymi uczniami. Gimnazjum gen. Pawła Chrzanowskiego w Warszawie. Współpraca rodziny i szkoły. Charakterystyka polskich szkół technicznych: Władysława Piotrowskiego, Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda. Kursy agronomiczne, przygotowawcze i specjalne. Zarządy szkół.

[edukacja zawodowa, szkoły średnie, współpraca rodziny ze szkołą]

CXVI/35. R.KW. [Remigiusz Kwiatkowski], *Ongi i dziś*, „Tyg. Il.” 1906, nr 28, s. 546.

Kwestia języka świadectwa maturalnego – świadectwo wypisane po polsku.

[szkoły średnie]

CXVI/36. G. [Stefan Gorski], *P.M.S.*, „Tyg. Il.” 1906, nr 28, s. 549.

O działalności PMS – relacja Antoniego Osuchowskiego z inauguracji działalności 8 lipca 1906 r. Zakładanie i subsydiowanie szkół, czytelni, ochronek, udzielanie zapomóg uczniom, organizowanie wykładów. Nowe koła PMS na prowincji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVI/37. K. [Jan Kleczyński], *Ciekawy dokument o rządach Paskiewicza w Warszawie r. 1832*, „Tyg. Il.” 1906, nr 29, s. 566.

Raport niemieckiego konsula generalnego w Warszawie z 20 września 1832 r. (odpis z królewskiego tajnego archiwum w Berlinie). Fizyczne i moralne wycieńczenie Polaków pod rządami zaborców.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, rusyfikacja]

CXVI/38. R.W., *Szkoła robót kobiecych w Krakowie*, „Tyg. Il.” 1906, nr 29, s. 567.

Kursy robót kobiecych w Krakowie (1882), źródła ich finansowania, organizacja, metody pracy, nauczyciele.

[edukacja zawodowa]

CXVI/39. Stefan Gorski, *Wiedza rolnicza dla włościan. W Pszczelinie o Pszczelinie*, „Tyg. Il.” 1906, nr 30, s. 582–583.

Szkoła w Pszczelinie. Szerzenie wiedzy i umiejętności rolniczych. Organizacja szkoły. Zajęcia szkolne. Opinie grona pedagogicznego.

[edukacja zawodowe, oświata ludowa]

CXVI/40. ST.GR. [Stefan Gorski], *Walka z alkoholizmem w Łodzi*, „Tyg. Il.” 1906, nr 30, s. 589.

Do walki z alkoholizmem przystąpił oddział łódzki WTH. Inicjatywa higienisty Stanisława Serkowskiego, aby utworzyć sekcję do spraw walki z alkoholizmem. Pogadanki o szkodliwości alkoholu.

[wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

CXVI/41. ST.GR. [Stefan Gorski], *Seminarium prof. S. Askenazego*, „Tyg. Il.” 1906, nr 31, s. 609.

Szymon Askenazy – kierownik Katedry Historii na Uniwersytecie we Lwowie – i jego działalność oświatowa. Potrzeba badań nad najnowszą historią Polski.

[edukacja akademicka]

CXVI/42. alr., *Towarzystwo kursów naukowych*, „Tyg. Il.” 1906, nr 32, s. 629.

Serie odczytów i wykładów z nauk matematyczno-przyrodniczych i technicznych w Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie. TKN – cele i zadania. Popularyzacja osiągnięć i wiedzy naukowej w społeczeństwie.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVI/43. ST.GR. [Stefan Gorski], *Dyrektor Stefan Kossuth*, „Tyg. Il.” 1906, nr 32, s. 630–631.

Warszawska Szkoła Mechaniczno-Techniczna Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda i jej dyrektor – Stefan Kossuth.

[edukacja zawodowa]

CXVI/44. Julia Oksza [Julia Kisielewska], *Czterdziestolecie Elizy Orzeszkowej*, „Tyg. Il.” 1906, nr 33, s. 634–635.

Diagnoza obecnej sytuacji społecznej: szkodliwość wpływów zewnętrznych, zmniejszenie wydajności umysłowej, obniżenie poziomu kultury społeczeństwa. Eliza Orzeszkowa jako obrończyni spuścizny narodowej.

[wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/45. Remigiusz Kwiatkowski, *Wśród nędzy warszawskiej*, „Tyg. Il.” 1906, nr 33, s. 645–646.

Nędza materialna i moralna w Warszawie. Filantropia i dobroczynność oraz wsparcie moralne osób w różnym wieku.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVI/46. p. [Włodzimierz Perzyński], *Szkoła malarstwa dla kobiet na kursach Baranieckiego w Krakowie*, „Tyg. Il.” 1906, nr 33, s. 646.

Wyższe Kursy dla Kobiet im. Adriana Baranieckiego w Krakowie. Oddziały: malarski i rysunkowy. Pochlebna recenzja z wystawy prac uczennic kursu malarskiego, cieszącej się żywym zainteresowaniem w sferach artystycznych Krakowa.

[edukacja artystyczna, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVI/47. ALR., *Nowe szkoły. Zakłady naukowe zrzeszenia nauczycieli*, „Tyg. Il.” 1906, nr 38, s. 748–749.

Średnie zakłady naukowe w Warszawie i Grodzisku. Dyrektor Zdzisław Majewski. Moralność uczniów. Kształtowanie zamiłowań estetycznych.

[program nauczania, szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXVI/48. *Szkoła rosyjska a rewolucja w opinii A. Petruniewiczza*, „Tyg. Il.” 1906, nr 38, s. 749–750.

Niesprawiedliwość i brutalność wobec uczniów w szkole rosyjskiej. Kontrola systemu szkolnego. Kary dla profesorów. Sposoby kształcenia. Biurokratyczny program oświaty publicznej.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, rusyfikacja]

CXVI/49. A.G., *Wystawa zbiorów szkolnych w Płocku*, „Tyg. Il.” 1906, nr 38, s. 750.

Wystawa przedmiotów mających związek z nauką i nauczaniem, przede wszystkim początkowym, w Sali Towarzystwa Rolniczego. Tablice, zielniki, preparaty anatomiczne i zoologiczne. Zakres tematyczny wystawy: arytmetyka, fizyka, geografia, etnografia, zoologia, botanika, mineralogia.

[edukacja elementarna, edukacja zawodowa, pomoce dydaktyczne i podręczniki]

CXVI/50. J. Warka, *Rodzice i dzieci. Uświadomienie polityczne*, „Tyg. Il.” 1906, nr 39, s. 767.

Dyskusje polityczne jako objaw stanu moralności młodzieży. Zadania wychowawcy w rozwoju młodego człowieka. Kształtowanie zamiłowania do pracy, rozwój umysłu i charakteru, przygotowanie wychowanka do życia publicznego. Zalecenia dotyczące zaznajamiania z problemami ustroju państwowego, praw i obowiązków obywatelskich. Niewłaściwe podejście rodziców do znaczenia zagadnień społecznych w wychowaniu dziecka.

[wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/51. *Największa troska – wychowanie dzieci*, „Tyg. Il.” 1906, nr 40, s. 780.

Trudności związane z wychowaniem dzieci polskich żyjących Rosji. Zasługi rodzin inteligentnych w walce z wynaradawianiem dzieci. Krytyka rodziców, którzy pracując z dala od kraju dla poprawy bytu materialnego rodziny, zapominają o obowiązkach obywatelskich.

Brak polskich bon i służących. Wpływ rodziców na wychowanie dzieci. Niedostateczne poczucie obowiązku rodziców w zakresie nauczania dzieci czytania i pisania po polsku.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie w rodzinie]

CXVI/52. M. [Ignacy Matuszewski], *Nauka historii w szkołach polskich*, „Tyg. Il.” 1906, nr 40, s. 792–793.

Przepisy nakazujące, by historii powszechnej w polskich szkołach prywatnych nie wykladał Polak-katolik. Przekonania religijne jako wewnętrzna, indywidualna sprawa każdego człowieka. Fatalne skutki zamiany szkół w narzędzia propagandy politycznej. Potrzeba dobrego przygotowania naukowego i pedagogicznego nauczycieli.

[szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/53. K. [Jan Kleczyński], *Nowy system ćwiczeń higienicznych*, „Tyg. Il.” 1906, nr 41, s. 907.

Publikacja higienisty duńskiego Jørgena Petera Müllera *Mój system. 15 minut dziennie ćwiczeń dla zdrowia!* (Warszawa 1906). Poglądy na wychowanie w zakresie zdrowia i higieny. Kwestia czystości skóry, pracy płuc, trawienia.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXVI/54. ski [Tadeusz Czapelski], *Wycieczka młodzieży krakowskiej do Lwowa*, „Tyg. Il.” 1906, nr 41, s. 914.

Wycieczki gimnazjalistów. Rada Szkolna Krajowa w Galicji zwalnia uczniów z lekcji na czas wycieczek i popiera związany z nimi zdrowy ruch wśród młodzieży.

[odpoczynek i rekreacja, wychowanie fizyczne i sport, wycieczki/krajoznawstwo]

CXVI/55. *Z uniwersytetu lwowskiego*, „Tyg. Il.” 1906, nr 43, s. 950.

Inauguracja roku akademickiego 1906/1907 na Uniwersytecie Lwowskim. Uroczyste nabożeństwo w kościele uniwersyteckim św. Mikołaja. Mowa inauguracyjna rektora Szczęsnego Gryzieckiego.

[edukacja akademicka]

CXVI/56. Sgr. [Stefan Gorski], *Szkoły wiejskie*, „Tyg. Il.” 1906, nr 43, s. 952–953.

Idea szerzenia oświaty na wsi. Powstawanie szkółek dworskich. Krytyka lekceważenia obowiązku szerzenia oświaty ludowej. Chłopi a oświata. Szkoła jako warsztat nauki i przybytek kultury.

[oświata ludowa]

CXVI/57. Stefan Gorski, *Wskreszenie Warszawskiego Tow. Przyjaciół Nauk*, „Tyg. Il.” 1906, nr 44, s. 965.

Koło Matematyków, Towarzystwo Ochrony Zabytków Historycznych, Towarzystwo Badań Potrzeb Krajowych, towarzystwa krajoznawcze. Wiele projektowanych instytucji naukowych, związanych z badaniami pedagogicznymi, przyrodniczymi, filozoficznymi, ludoznawczymi. Postulat skonsolidowania wszystkich instytucji w Towarzystwo Przyjaciół Nauk.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/58. Wł. Prawdzic, *Strajk szkolny (Koresp. spec. del. Tyg. Ilustr.)*, „Tyg. Il.” 1906, nr 45, s. 985.

Informacje o strajku uczniów w szkołach ludowych. Znacząca sprawa szkolnych, ks. Antoni Stychel. Germanizacja. Represje wobec Polaków w Poznańskim. Odwaga dzieci i rodziców w zaborze pruskim.

[germanizacja, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/59. M. [Ignacy Matuszewski], *Ogólny Instytut psychologiczny w Paryżu*, „Tyg. Il.” 1906, nr 45, s. 989–990.

Zasługi naukowe w zakresie psychologii Juliana Ochorowicza, obejmującego posadę sekretarza Międzynarodowego Instytutu Psychologii w Paryżu (1900). Sekcje psychologii ogólnej, zoologicznej, psychiatrycznej, kryminalnej.

[edukacja akademicka, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVI/60. Adam [Antoni] Kryński, *Warszawskie Towarzystwo Naukowe*, „Tyg. Il.” 1906, nr 45, s. 991.

Ogłoszenie przepisów o towarzystwach i związkach (4 marca 1906 r.). Projekt ustawy TNW.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVI/61. *Kobieta w życiu społecznym*, „Tyg. Il.” 1906, nr 45, s. 991–992.

Hołd dla Elizy Orzeszkowej. Informacje na temat publikacji przedstawiających zadania, postulaty i ideały ruchu kobiecego, przegląd głównych dziedzin pracy i obraz warunków, w jakich jest prowadzona przez kobiety. Rozprawa Anieli Szybcówny *Kobieta w pedagogice* w wydawnictwie *Kobieta współczesna. Książka zbiorowa* (Warszawa 1904).

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXVI/62. ski [Tadeusz Czapelski], *Czytelnia akademicka we Lwowie*, „Tyg. Il.” 1906, nr 45, s. 992.

O powstaniu w 1866 r. Czytelni Akademickiej we Lwowie. Prezesi czytelni: Albin Rayski, Tadeusz Skalkowski, Jan Háluch-Brzozowski. Czytelnia skupiała pozaszkolne życie kulturalne kolejnych pokoleń młodzieży uniwersyteckiej w Galicji. Największa dobrodziejka tej instytucji – hr. Felicja Skarbkowa.

[czytelnictwo, oświata pozaszkolna]

CXVI/63. S. [Stefan Gorski?], *Walka ze szkarlatyną w Łodzi*, „Tyg. Il.” 1906, nr 45, s. 993.

O epidemii szkarlatyny w Łodzi. Działania łódzkiej komisji sanitarnej.

[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

CXVI/64. Aleksander Kraushar, *Zabytki Warszawskie. Szkoła Podchorążych*, „Tyg. Il.” 1906, nr 46, s. 1007.

O Szkole Podchorążych w Łazienkach (1816). Historyczne znaczenie szkoły. Piotr Wysocki.

[edukacja zawodowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/65. ST.GR. [Stefan Gorski], *Uniwersytet ludowy*, „Tyg. Il.” 1906, nr 46, s. 1009–1011.

Inicjatywa Bolesława Prusa dotycząca utworzenia polskiego uniwersytetu ludowego w Warszawie. Sala wykładowa. Rozmowa ze słuchaczem. Statystyka.

[edukacja akademicka, oświata pozaszkolna]

CXVI/66. K. [Jan Kleczyński], *Związek polskiej młodzieży muzycznej*, „Tyg. Il.” 1906, nr 46, s. 1013.

Utworzenie Związku Polskiej Młodzieży Muzycznej w Warszawie. Podnoszenie poziomu wykształcenia artystycznego i naukowego członków związku, m.in. przez wydawanie pisma.

[edukacja artystyczna]

CXVI/67. St[efan] Gorski, *Zakład dla umysłowo chorych w Kochanówce pod Łodzią (Wrażenia i informacje)*, „Tyg. Il.” 1906, nr 47, s. 1031–1033.

ŁChTD – historia stowarzyszenia. Zakład dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w Kochanówce. Pierwszy chory przyjęty w 1897 r. Dyrektor zakładu – Jan Mazurkiewicz. Zabawy dla pacjentów. Przyczyny chorób.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka, pedagogika specjalna]

CXVI/68. Meta [Stanisław Mendelson], *Kolonia polska w Ekaterynodarze*, „Tyg. Il.” 1906, nr 48, s. 1061.

Szkoła parafalna z wykładowym językiem polskim. Walka z analfabetyzmem.

[analfabetyzm, edukacja elementarna]

CXVI/69. G. [Stefan Gorski], *Popularyzacja druku*, „Tyg. Il.” 1906, nr 49, s. 1079.

Rozwój czytelnictwa. Walka z analfabetyzmem. Ułatwienia w dostępie do książek i gazet. Czytelnie czasopism zakładane przez PMS.

[analfabetyzm, czytelnictwo, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVI/70. S. [Stefan Gorski?], *Szkoła dla włościanek w Kruszynku*, „Tyg. Il.” 1906, nr 49, s. 1080–1081.

Dotyczy utworzenia szkoły dla włościanek w Kruszynku. Informacja o przekazaniu przez właścicieli dóbr Dębice i Kruszynek, Artura i Irenę Haacków, na potrzeby pierwszej w Królestwie Polskim szkoły dla włościanek: domu, budynków gospodarskich, 5 morgów sadu i znacznej kwoty. Wychowanki szkoły i ich zajęcia. Aspekty naukowe, dydaktyczne, duchowe prowadzenia szkoły.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVI/71. S. [Stefan Gorski?], *Walka z analfabetyzmem*, „Tyg. Il.” 1906, nr 50, s. 1102.

Działalność (pod egidą PMS) koła organizującego lekcje dla analfabetów dorosłych. Ok. 40 kompletów, w tym 20 w fabrykach. Dźwiękowa metoda nauczania.

[analfabetyzm, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXVI/72. *Otwarcie domu ludowego w Jeżewie*, „Tyg. Il.” 1906, nr 51, s. 1127.

Czytelnie ludowe ważnym czynnikiem kulturalnym. Oprócz nauki czytania ważny jest dobór wartościowej lektury. Czytelnictwo sposobem na uprzystępnianie wiedzy. Oddział PMS w Jeżewie i jego prace.

[biblioteki i czytelnie, oświata ludowa]

CXVI/73. *Szkoła malarska dla kobiet w Krakowie*, „Tyg. Il.” 1906, nr 51, s. 1128.

Szkoła malarstwa dla kobiet Józefa Rapackiego i Leonarda Stroynowskiego.

[edukacja artystyczna, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVI/74. H., *Pisma uczniowskie*, „Tyg. Il.” 1906, nr 51, s. 1128.

O prasie uczniowskiej, „Dzwon”, „Postęp”, „Kolega”, „Uczeń”, „Na Wyżyny”.

[aktywność młodzieży, czytelnictwo]

CXVI/75. E.W., *Nowa uczelnia w Piotrkowie*, „Tyg. Il.” 1906, nr 51, s. 1129.

Żeńska Szkoła Niedzielno-Handlowa w Piotrkowie. Inicjatorzy jej powstania: Józef Siwiorek i Bronisław Lisowski.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXVI/76. Henryk Galle, *Książki gwiazdkowe*, „Tyg. Il.” 1906, nr 52, s. 1142–1143.

Książki proponowane na prezent gwiazdkowy: Anna Zielińska, *Na zamku nasielskim. Opowiadanie z XVIII w. dla dorastającej młodzieży* (Warszawa 1906); Władysław Umiński, *Podróż bez pieniędzy* (Warszawa 1894, 1906); Teresa Jadwiga

(Jadwiga Papi), *Z czasów Jadwigi i Jagielly. Powieść na tle historycznym* (Warszawa 1907).

[czytelnictwo]

CXVI/77. Stefan Gorski, *Na nowej drodze*, „Tyg. Il.” 1907, nr 1, s. 2–3.

Dawne ideały pedagogiczne. Poglądy Stanisława Konarskiego, Hugona Kołłątaja, Stanisława Staszica. Rozwój oświaty. Organizacje i stowarzyszenia oświatowe.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CXVI/78. Jordan [Julian Wieniawski?], *Dziś i wczoraj. Szkic*, „Tyg. Il.” 1907, nr 1, s. 8–9; nr 2, s. 33–34.

Wartości w wychowaniu. Wychowanie religijne. Szacunek do człowieka, niezależnie od jego pochodzenia i wyznania. Praca jako czynnik uszlachetniający.

[wychowanie przez pracę, wychowanie religijne]

CXVI/79. Sgr. [Stefan Gorski], *Zjazd pedagogów i przyrodników*, „Tyg. Il.” 1907, nr 2, s. 37.

Konieczność zmian w metodyce nauczania przedmiotów szkolnych. Troska o właściwe przygotowanie nauczycieli.

[metody nauczania, nauczyciel/pedagog, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXVI/80. Henryk Galle, *Najnowsze podręczniki*, „Tyg. Il.” 1907, nr 8, s. 164.

Charakterystyka nowych podręczników szkolnych. Podręczniki do nauki języka polskiego, języków obcych, historii powszechnej. Informacje na temat podręczników do nauk przyrodniczo-matematycznych.

[pomoce dydaktyczne i podręczniki]

CXVI/81. T.M., *Wyższe wykształcenie kobiet*, „Tyg. Il.” 1907, nr 8, s. 167.

Wyższe kursy pedagogiczne dla kobiet, zorganizowane przez Leonie Rudzką i Jana Miłkowskiego. Cel kursów: przygotowanie nauczycielek do pracy w szkołach średnich. Przygotowanie nauczyciela do pracy zawodowej. Kwestia talentu i świadomości pedagogicznej nauczycieli.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXVI/82. Bolesław Lutomski, *O pochodzeniu naszego przedstawicielstwa*, „Tyg. Il.” 1907, nr 9, s. 174–175.

Potrzeba wychowania narodowego. Niski poziom nauczania młodzieży, wynikający z upadku szkoły polskiej.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/83. Meta [Stanisław Mendelson], *Gimnastyka dziecięca*, „Tyg. II” 1907, nr 11, s. 228.

Brak aktywności fizycznej dzieci w mieście i jego konsekwencje dla zdrowia. Propozycje ćwiczeń gimnastycznych do wykonywania w mieszkaniu.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXVI/84. Stefan Gorski, *Bratobójstwo*, „Tyg. II” 1907, nr 12, s. 249–250.

Upadek moralny społeczeństwa jako konsekwencja braku szkół. Potrzeba wychowania moralnego. Oświata jako sposób na wszechstronne kształtowanie człowieka.

[szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXVI/85. Sgr. [Stefan Gorski], *Dzieci łódzkie*, „Tyg. II” 1907, nr 12, s. 252–253.

Trudna sytuacja finansowa schronisk dla dzieci w Łodzi. Zagadnienie przeludnienia. Potrzeba wsparcia placówek oświatowych.

[opieka]

CXVI/86. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. II” 1907, nr 14, s. 281–284.

Działalność Towarzystwa Wpisów Szkolnych na rzecz dzieci zdolnych, pochodzących z ubogich rodzin. Organizacja zbiórek na zakup podręczników, opłacanie wpisów szkolnych, wyjazdy uczniów za granicę. Postulat darmowej nauki.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, polityka oświatowa]

CXVI/87. Dr. W., *Reforma ubrań uczniowskich*, „Tyg. II” 1907, nr 14, s. 288.

Inicjatywa dyrektora gimnazjum zboru ewangelickiego, związana z mundurkami uczniów. Estetyczny wygląd, względy zdrowotne, wygoda i cena jako główne walory nowej kolekcji strojów dla dzieci i młodzieży. Projekt obuwia uwzględniający zasady zdrowia i higieny. Teczki na książki.

[zdrowie i higiena]

CXVI/88. Adam Grabowski, *W sprawie szkolnej*, „Tyg. II” 1907, nr 15, s. 298–299.

Potrzeba reformy szkoły. Dostosowanie instytucji do potrzeb dzieci i młodzieży. Potrzeba wypracowania właściwych relacji i współdziałania między uczniami a gronem pedagogicznym.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXVI/89. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. II” 1907, nr 15, s. 301–302.

Nauka rysunku. Właściwa struktura procesu nauczania. Znaczenie umiejętności obserwacji. Wykorzystanie metod poglądowych w nauczaniu przedmiotów przyrodniczych. Niebezpieczeństwo propagandy niemieckiej wśród młodzieży.

[metody nauczania]

CXVI/90. Henryk Galle, *Pierwszy Zjazd historyczno-filologiczny w Warszawie. Wrażenia i refleksje*, „Tyg. Il.” 1907, nr 16, s. 318–319.

Potrzeba założenia wzorowej szkoły polskiej, opartej na najnowszych zasadach pedagogiki i dydaktyki. Krytyka rutyny w nauczaniu szkolnym. Rola i miejsce greki i łaciny w programie szkolnym. Dyskusja nad programem w zakresie gramatyki, stylistyki i literatury polskiej. Opieka nad wydawnictwami pedagogicznymi.

[nauczyciel/pedagog, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, program nauczania]

CXVI/91. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1907, nr 16, s. 319–320.

Działalność PMS. Rozwój sieci szkolnej. Sytuacja szkół początkowych w Warszawie. Główne zadania szkoły początkowej. Postulaty dotyczące higieny w szkołach początkowych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo, zdrowie i higiena]

CXVI/92. H.M. [Henryk Mościcki], *Wileńskie Towarzystwo Dobroczynności (w setną rocznicę jego założenia) 1807–1907*, „Tyg. Il.” 1907, nr 16, s. 324–326.

Stulecie założenia Wileńskiego Towarzystwa Dobroczynności. Historia i działalność instytucji. Inicjatywy oświatowe Towarzystwa.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVI/93. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1907, nr 19, s. 389–390.

Jubileusz 25-lecia TKL w Warszawie. Główne cele i potrzeby kolonii letnich.

[kolonie i półkolonie]

CXVI/94. S. [Stefan Gorski?], *Szkoła handlowa w Łodzi*, „Tyg. Il.” 1907, nr 19, s. 396.

Historia szkoły. Program studiów i metody nauczania. Innowacje w procesie nauczania. Problemy lokalowe szkoły.

[szkolnictwo]

CXVI/95. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1907, nr 20, s. 409–410.

Nauka czytania z wykorzystaniem elementarza Konrada Prószyńskiego – Kazimierza Promyka. Rola oświaty w kształtowaniu samoświadomości człowieka. Analfabeta jest mniej zaradny wobec niebezpieczeństw zewnętrznych i wewnętrznych. Przybliżenie sylwetki Konrada Prószyńskiego. Praca nad rozpowszechnieniem czytelnictwa narodowym obowiązkiem.

[czytelnictwo, edukacja elementarna]

CXVI/96. S. [Stefan Gorski?], *Wycieczki szkolne*, „Tyg. Il.” 1907, nr 20, s. 416.

Wycieczka jako metoda nauczania szkolnego. Aktywizacja uczniów w procesie nauczania.

[wycieczki/krajoznawstwo]

CXVI/97. Al[eksander] Czechowski, *Z posiewu krwi i łez*, „Tyg. Il.” 1907, nr 21, s. 421–422.

Walka o nauczanie religii po polsku w Wielkim Księstwie Poznańskim. Restrykcje wobec rodzin, które odmawiają udziału dzieci w lekcjach religii prowadzonych w języku niemieckim.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie religijne]

CXVI/98. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1907, nr 21, s. 423–424.

Smutny obraz wsi na ziemiach polskich. Pałaca potrzeba oświaty ludowej.

[oświata ludowa]

CXVI/99. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1907, nr 22, s. 448–449.

Korzyści z wyjazdów zagranicznych młodzieży. Wartość wychowawcza poznawania innych kultur.

[aktywność młodzieży]

CXVI/100. Remigiusz Kwiatkowski, *Zakończenie roku szkolnego*, „Tyg. Il.” 1907, nr 22, s. 457–458.

Rozwój szkół średnich w Warszawie i na prowincji. Zmiany w organizacji szkolnej. Wkład SNP w rozwój oświaty.

[program nauczania, wychowanie religijne]

CXVI/101. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1907, nr 23, s. 463–464.

Rosyjska i polska młodzież. Wychowanie w systemie policyjnej dyscypliny. Lekceważenie nauki. Działalność oświatowo-kulturalnej PMS.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXVI/102. Roman Rogiński, *Szkoła wojskowa polska we Włoszech. Kartka ze wspomnień osobistych (1859–1862)*. Genua, „Tyg. Il.” 1907, nr 27, s. 545–548; nr 28, s. 569–570.

Wspomnienia z dziejów polskiego kształcenia wojskowego za granicą.

[edukacja zawodowa]

CXVI/103. *25 lat znoej pracy społecznej*, „Tyg. Il.” 1907, nr 27, s. 556–557.

Działalność hr. Julii Aleksandrowiczówny, założycielki Towarzystwa Opieki nad Chorymi Pozaszpitalnymi pod wezwaniem św. Antoniego. Ambulatorium dla chorych pozaszpitalnych w Warszawie. Szkoła dozorców i dozorzyci szpitalnych.

[edukacja zawodowa, opieka, zdrowie i higiena]

CXVI/104. S. [Stefan Gorski?], *W.T.W.*, „Tyg. Il.” 1907, nr 28, s. 575.

Jubileusz 25-lecia Warszawskiego Towarzystwa Wioślarskiego. Podobne towarzystwa w Płocku, Włocławku, Łomży, Kaliszu, Koninie.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXVI/105. [Józef] Tchórznicki, *Profesor Henryk Jordan w Warszawie*, „Tyg. Il.” 1907, nr 28, s. 578.

Zasługi Henryka Jordana i Wilhelma Ellisa Raua dla zdrowia i higieny dzieci.

[ogródki dziecięce, wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXVI/106. *Towarzystwo Szkoły Ludowej*, „Tyg. Il.” 1907, nr 29, s. 593.

Obrady zgromadzenia delegatów Kół TSL w Rzeszowie. Materialne podstawy funkcjonowania TSL.

[oświata ludowa]

CXVI/107. J. Ostoja-Séy, *Ruch oświatowy na Litwie*, „Tyg. Il.” 1907, nr 29, s. 595.

Początki działalności kół oświatowych na Litwie. Szkoły parafialne na wsi. Ich kierownikami byli zazwyczaj księża.

[edukacja elementarna, oświata ludowa]

CXVI/108. C. [Tadeusz Czapelski], *Jubileusz Kółek rolniczych w Galicji*, „Tyg. Il.” 1907, nr 29, s. 596.

Uroczystości we Lwowie dla uczczenia zasług Towarzystwa Kółek Rolniczych w Galicji. Początki kółek rolniczych. Organizacja zawodowa drobnych rolników.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVI/109. T.J.ŁAZ..., *Młodziź polska w Szwajcarii*, „Tyg. Il.” 1907, nr 30, s. 611.

Losy emigracji polskiej. Popularność Polskiej Partii Socjalistycznej wśród studentów polskich w Szwajcarii, mniejsza liczba zwolenników Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego. Popularne organizacje młodzieży polskiej w Szwajcarii: Bratnia Pomoc, Zjednoczenie Towarzystw Młodzieży Polskiej Za Granicą, czytelnie. XX Zjazd Zjednoczenia Towarzystw Młodzieży Polskiej Za Granicą w 1906 r. Fundusze stypendialne dla młodzieży, dysponowane przez Radę Muzeum Polskiego w Rapperswilu.

[organizacje młodzieżowe]

CXVI/110. S. [Stefan Gorski?], *Z oświaty kagańcem*, „Tyg. Il.” 1907, nr 30, s. 615.

Ruch oświatowy. SKAD zorganizowało w 1907 r. w Warszawie 84 komplety dla 1500 uczestników. Na prowincji w 21 oddziałach uczyło się prawie 2000 analfabetów. Działalność Stowarzyszenia: odczyty z dziedziny higieny i przyrody, przedstawienia teatralne, wykłady dla nauczających. Niedostatek środków na dalsze działanie.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXVI/111. HAL.KOS., *Ku pożytkowi i rozrywce ludu*, „Tyg. Il.” 1907, nr 30, s. 618.

Instytucja domów ludowych, służących szerzeniu oświaty i kultury. Zbyt mała liczba instytucji tego typu w Królestwie Polskim. Działalność Domu Ludowego w Płocku pod protektoratem PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXVI/112. *Jubileusz 25-letni Akademii weterynarii we Lwowie*, „Tyg. Il.” 1907, nr 31, s. 637.

Uroczystość jubileuszowa C.K. Szkoły Weterynaryjnej we Lwowie (1881). Nowoczesne studia weterynaryjne, uwzględniające takie przedmioty jak mleczarstwo czy hodowla i choroby ryb. Planowane rozszerzenie wykładów o bakteriologię oraz hodowlę i choroby drobiu, ubezpieczenie zwierząt, ekonomię polityczną.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa, program nauczania]

CXVI/113. T.C. [Tadeusz Czapelski], *Akademia rolnicza w Dublanach. Z wycieczki naukowej*, „Tyg. Il.” 1907, nr 32, s. 653.

Geneza i funkcjonowanie Akademii Rolniczej w Dublanach. Projekt założenia szkoły parobków i dozorców gospodarskich. Zasługi Maksymiliana Żelkowskiego i Józefa Mikułowskiego-Pomorskiego.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CXVI/114. St.Gr. [Stefan Gorski], *Poważna troska społeczeństwa polskiego*, „Tyg. Il.” 1907, nr 32, s. 654.

Przyszłość młodzieży polskiej. Trudności z zapisami na uniwersytety galicyjskie i zagraniczne. Mody w wyborze zawodu: medycyna, inżynieria. Brak posiadających wiedzę teoretyczną rolników, hodowców, chemików zajmujących się rolnictwem. Postulat, aby młodzież, wybierając wyższe wykształcenie, kierowała się potrzebami kraju.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CXVI/115. Ign[acy] Chrzanowski, *Wychowanie w powieści*, „Tyg. Il.” 1907, nr 33, s. 662–663.

Nawiązanie do powieści Eugenii Żmijewskiej *Płomyk. Z pamiętnika instytucji* (Warszawa 1907). Charakterystyka systemu szkoły publicznej w Królestwie Polskim, zwłaszcza za czasów Aleksandra Apuchtina. Satyra na wychowanie domowe. Brak zaufania rodziców do dziecka.

[edukacja dziewcząt i kobiet, rusyfikacja, wychowanie w rodzinie]

CXVI/116. G. [Stefan Gorski], *Walka z Macierzą*, „Tyg. Il.” 1907, nr 33, s. 675.

Ataki prasy rosyjskiej na PMS, która propaguje uczenie dzieci czytania i pisania po polsku. Refleksja, jak prasa polska może reagować na represje.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, rusyfikacja]

CXVI/117. *Dziewczęta warszawskie na roli*, „Tyg. Il.” 1907, nr 33, s. 676.

Czuwanie nad młodzieżą, by nie ulegała demoralizacji, to misja społeczna. Geneza i działalność przytulku dla dziewcząt w Ignacowie. Kształcenie na służące, kucharki, pomocnice w gospodarstwach wiejskich, prowadzone przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo; zasługi siostry Bronisławy Szpądrowskiej. Potrzeba wparcia społecznego dla tej instytucji.

[edukacja dziewcząt i kobiet, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, wychowanie moralne]

CXVI/118. G. [Stefan Gorski], *Nowe polskie Seminarium nauczycielskie*, „Tyg. Il.” 1907, nr 35, s. 713–714.

Dotyczy seminarium polskiego dla nauczycieli ludowych (Ursynów). Inicjator – mecenas Antoni Osuchowski, wsparcie ze strony m.in. Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Leopolda Kronenberga. Instytucja ogólnokrajowa, przyjmująca słuchaczy bez względu na miejsce pochodzenia. Seminarium pozostaje w związku z centralnym ośrodkiem oświaty w Królestwie Polskim – PMS.

[edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog]

CXVI/119. *Dzieci wracają*, „Tyg. Il.” 1907, nr 35, s. 714–715.

Powrót dzieci z wakacji. Dzieci powinny w czasie wakacji czytać, poznawać gatunki zbóż, drzew, kwiatów czy ptaków, zapoznawać się z historią okolicy, poznawać stroje ludowe,

charakterystyczne cechy kultury Mazurów, Krakowiaków, Kurpiów, Kujawiaków. Postulat nauczania dzieci geografii ziemi ojczystej. Krytyka kosztowności rozrywek dla najmłodszych. Kształtowanie w dzieciach szacunku do pracy.

[odpoczynek i rekreacja, wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/120. *Ochronka w Nałęczowie*, „Tyg. Il.” 1907, nr 36, s. 735.

O działaniach w Nałęczowie PMS, LTSOŚ. Ochronka utworzona z inicjatywy Stefana Żeromskiego. Ochronka jako centrum oświaty, miejsce organizacji odczytów dla ludu, koncertów popularnych, wykładów dla nauczycieli.

[ochronki, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVI/121. S. Piaskowski, *Warszawska Szkoła Sztuk Pięknych*, „Tyg. Il.” 1907, nr 39, s. 797.

Opis studiów letnich w Werkach pod Wilnem, organizowanych przez Warszawską Szkołę Sztuk Pięknych. Wysokie wpisowe. Wyjazdy na plener letni: do Arkadii pod Łowiczem, Zwierzynca, Izdebnej, a także do Werk. Na wyjazdach studenci pracują pod kierunkiem artysty Konrada Krzyżanowskiego.

[edukacja artystyczna]

CXVI/122. Remigiusz Kwiatkowski, *Losy warszawskiej młodzieży akademickiej*, „Tyg. Il.” 1907, nr 39, s. 798.

Żądania unarodowienia polskiego szkolnictwa. Zamknięcie wyższych zakładów naukowych w Warszawie, tułaczka młodzieży polskiej po innych miastach i dzielnicach. Największa jej część studiuje na Uniwersytecie Jagiellońskim i we Lwowie.

[edukacja akademicka]

CXVI/123. SGR. [Stefan Gorski], *Ruch filozoficzny w Warszawie. Wywiad u redaktora Wł. Weryby*, „Tyg. Il.” 1908, nr 2, s. 38–39.

Ruch umysłowy w Warszawie. Polskie Towarzystwo Psychologiczne i TBD – różnice i podział pracy między organizacjami. Charakter naukowy, teoretyczny PTP i zadania praktyczne, skupienie wielu inicjatyw pedagogicznych w TBD. Pierwsza stacja psychologii eksperymentalnej.

[psychologia dzieci i młodzieży]

CXVI/124. *Na gwiazdkę*, „Tyg. Il.” 1908, nr 2, s. 40.

Popularyzacja książek jako prezentów gwiazdkowych dla dzieci. Wartość publikacji ukazujących życie ludzi w różnych częściach świata oraz tajemnic przyrody. Omówienie książek: *Ludzie dorośli i ludzie mali w krajach dalekich* Edwarda R. Shawa (tłum. Helena Sterling, Warszawa 1907); *Co matka-przyroda opowiedziała swym dzieciom* Jane

Andrews (tłum. Maria Kreczowska [Maria Feldmanowa], Warszawa 1908) oraz *Życie ptaków* Arabelli B. Buckley (oprac. H.St., Warszawa 1908).

[czytelność]

CXVI/125. Aleksander Czechowski, *Podkrzyżacką pięścią*, „Tyg. Il.” 1908, nr 3, s. 49–51.

Polityka germanizacyjna. Walka z Kościołem katolickim. Walka z germanizacją. Pielęgnowanie kultury polskiej. Kary cielesne w szkołach.

[germanizacja]

CXVI/126. G. [Stefan Gorski], *Antagonizm polsko-rusiński na tle walki o uniwersytet lwowski*, „Tyg. Il.” 1908, nr 3, s. 61.

Sprawa wszechnicy lwowskiej. Starania o zdobycie funduszu na założenie odrębnego narodowego uniwersytetu rusińskiego. Polityka galicyjska pogłębiająca konflikty wśród młodzieży akademickiej. Apel studentów do Senatu Uniwersytetu.

[edukacja akademicka]

CXVI/127. AD., *Towarzystwo rolnicze w Płocku*, „Tyg. Il.” 1908, nr 3, s. 61.

Sprawozdanie z prac Towarzystwa Rolniczego w Płocku (1901–1907). Wsparcie przez Towarzystwo celów naukowych i społecznych oraz instytucji rolniczych (pracowni gleboznawczej, stacji oceny maszyn, kursów gorzelniczych, stacji rolniczych). Zapomogi dla młodzieży uczącej się w szkołach rolniczych niższych (Sobieszyn, Pszczelin), w szkole koszykarstwa (Serock) i tkactwa (Stanisławów). Konkursy naukowe.

[edukacja zawodowa, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXVI/128. Wł[adysław] Studnicki, *Rządy Paskiewicza w Królestwie Polskim*, „Tyg. Il.” 1908, nr 4, s. 65–66.

Statut Organiczny dla Królestwa Polskiego (1832). WON (1839). Tendencje rusyfikacyjne w szkolnictwie Królestwa Polskiego. Nauka historii w języku rosyjskim. Szkoły średnie i szkolnictwo wyższe.

[rusyfikacja]

CXVI/129. W[ładysław] Prokesch, *Malarz baśni i podań ludowych*, „Tyg. Il.” 1908, nr 4, s. 69.

Szkoła Sztuk Pięknych w Krakowie. Jan Matejko. Kasper Żelechowski.

[edukacja artystyczna]

CXVI/130. Stefan Gorski, *Z naszej literatury ekonomicznej*, „Tyg. Il.” 1908, nr 4, s. 76.

Rozwój ruchu szkolnego w Królestwie Polskim a ożywienie w dziedzinie piśmiennictwa pedagogicznego i ekonomicznego. Podręczniki szkolne. *Podręcznik ekonomii politycznej* Stanisława Koszutskiego (Warszawa 1907) – jego wady i zalety. Omówienie podręczników Bronisława Bouffała *Wykład ekonomii politycznej* (Warszawa 1907) oraz Jana Steckiego *Zasady ogólne ekonomii społecznej* (Warszawa 1898; wyd. 2, Warszawa 1907).

[pomoce dydaktyczne i podręczniki, szkolnictwo]

CXVI/131. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. II” 1908, nr 5, s. 99–100.

Macierz Szkolna w Cieszyńskim. PMS. Antoni Osuchowski. Towarzystwo Popierania Wydawnictw Akademii Umiejętności w Krakowie i jego cele.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXVI/132. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. II” 1908, nr 8, s. 158–159.

Dotyczy m.in. aktywności młodzieży w ruchu rewolucyjnym. Młodzież nie licząca się ze zdaniem ludzi starszych. Zalety i wady młodzieży. Do zalet zaliczano m.in. odwagę, umiejętność walki z przesądami. Do wad zaliczano nierozważność, brak doświadczenia życiowego.

[aktywność młodzieży]

CXVI/133. Ignacy Grabowski, *Głos historii*, „Tyg. II” 1908, nr 9, s. 166.

Reformy szkolne w Polsce do XVIII w. Konieczność podniesienia poziomu oświaty ludowej.

[oświata ludowa]

CXVI/134. Sgr. [Stefan Gorski], *Wpływ rewolucji na rozwój umysłowy dzieci polskich. Wywiad u red. Ign. Balińskiego*, „Tyg. II” 1908, nr 9, s. 180.

Wywiad z Ignacym Balińskim – redaktorem „Wieczorów Rodzinnych”. Według niego od 1905 r. znacznie podniósł się poziom intelektualny dzieci polskich, dlatego na łamach pisma pojawiło się wyjaśnianie kwestii społecznych i politycznych (np. co to jest socjalizm, autonomia). Wrażliwość społeczna dziecka. Akcje społeczne dzieci.

[rozwój dziecka]

CXVI/135. ski [Tadeusz Czapelski], *Nowy prezydent Rady Szkolnej w Galicji*, „Tyg. II” 1908, nr 10, s. 200.

Ignacy Dembowski – wiceprezydent Krajowej Rady Szkolnej i orędownik oświaty narodowej.

[szkolnictwo]

CXVI/136. S. [Stefan Gorski?], *Ogólnokształcące wykłady dla włościan*, „Tyg. Il.” 1908, nr 12, s. 241.

TKR – wiedza rolnicza i wykształcenie ogólne jego członków. Wiadomości z zakresu nauk społecznych. Wykłady w Warszawie. Ekonomika rolna, dzieje ojczyste, przyroda i prawo to ulubione przedmioty słuchaczy.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVI/137. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1908, nr 14, s. 277–278.

O projektowanym zjeździe młodzieży polskiej kształcącej się za granicą. Negatywna ocena ograniczenia zagranicznej edukacji do wiedzy technicznej i umiejętności językowych. Rozważania na temat specyfiki charakteru różnych narodów w zestawieniu z cechami przypisywanymi Polakom.

[aktywność młodzieży, edukacja akademicka]

CXVI/138. Stanisław Tylicki, *Albigowa – jako wzór wsi polskiej*, „Tyg. Il.” 1908, nr 14, s. 281.

O kulturalnym podniesieniu wsi polskiej. Stan oświaty w Albigowej. Praca oświatowa proboszcza Albigowej, ks. Antoniego Tyczyńskiego. Kółko rolnicze. Biblioteka TOL. Doskonalenie zawodowe. Szkoła koszykarska – organizacja i funkcjonowanie. Szkoła gospodyń wiejskich. Kasa Oszczędności i Pożyczek.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVI/139. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1908, nr 15, s. 298–299.

Dotyczy oświaty ludowej. Czasopismo „Siewba”, jego cel i znaczenie. TKR.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CXVI/140. *Pierwszy polski pediatra*, „Tyg. Il.” 1908, nr 15, s. 301–302.

Prof. Maciej Leon Jakubowski – twórca polskiej pediatrii. Katedra chorób dziecięcych. Działalność Szpitala Dziecięcego im. św. Ludwika. Kolonia dla dzieci ze skrofulami (gruźlicą węzłów chłonnych) w Rabce.

[kolonie i półkolonie, zdrowie i higiena]

CXVI/141. Meta [Stanisław Mendelson], *Kinematograf*, „Tyg. Il.” 1908, nr 17, s. 340.

Kinematograf jako sztuka popularna i środek pedagogiczny.

[pomoce dydaktyczne i podręczniki]

CXVI/142. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1908, nr 18, s. 358–359.

Walka z „pornografią” i zaangażowanie młodzieży w ten ruch.

[aktywność młodzieży, wychowanie moralne]

CXVI/143. Meta [Stanisław Mendelson], „*Nauka urzędowa w Królestwie Polskim*”, „Tyg. Il.” 1908, nr 18, s. 360.

Dotyczy publikacji na temat nauki w Królestwie Polskim. Wspomnienia o Uniwersytecie Warszawskim. Obrazki z życia Uniwersytetu.

[edukacja akademicka]

CXVI/144. A.G., *Wystawa szkolna w Płocku*, „Tyg. Il.” 1908, nr 18, s. 361.

Wystawa prac uczniów szkoły ośmioklasowej w Płocku. Rysunki, rysunki techniczne, roboty ręczne z zakresu stolarstwa i tokarstwa.

[edukacja artystyczna]

CXVI/145. S[tefan] Gorski, *Szkoła i pedagogia angielska*, „Tyg. Il.” 1908, nr 19, s. 376.

Informacje o szkolnictwie angielskim. Bronisław Bouffał i jego studium *Szkolnictwo średnie w Anglii* (Warszawa 1908). Dyscyplina młodzieży. Kary cielesne w szkole angielskiej. Stowarzyszenia młodzieży w klasach wyższych. System nagród i kar w uczelniach angielskich. Szkoły prywatne.

[kary i nagrody, szkoły średnie]

CXVI/146. Eug[eniusz] Sokołowski, *Nie bijmy dzieci*, „Tyg. Il.” 1908, nr 20, s. 392–393.

Niemiecka szkoła ludowa. Wymierzane kary – statystyka. Sprzeciw nauczyciela wobec kar cielesnych w Stanach Zjednoczonych. Przemoc wobec dziecka. Skutki bicia dzieci.

[oświata ludowa, przemoc wobec dzieci i młodzieży, szkolnictwo]

CXVI/147. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1908, nr 20, s. 397–398; nr 21, s. 419–420; nr 22, s. 441–442.

Samodzielne gimnazja Rusinów w Galicji Wschodniej. Język rusiński w szkole. Rusińska oświata.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CXVI/148. St.Gr. [Stefan Gorski], *Rozwój nacjonalizmu niemieckiego w Łodzi*, „Tyg. Il.” 1908, nr 20, s. 399–400.

Przejęcie przez Niemców szkół miejskich w Łodzi. Podział miejskiej kasy szkolnej na niemiecką i polską. Niemiecka Komisja Szkolna w Łodzi. Niemieckie Gimnazjum w Łodzi.

[germanizacja]

CXVI/149. T. Modrzejewski, *Kartka z dziejów oświaty u nas*, „Tyg. Il.” 1908, nr 20, s. 400.

Znaczenie oświaty dla narodu. Jan Tadeusz Lubomirski – działacz Komitetu Szkół Rzemieślniczych miasta Warszawy przy WTD. Szkoły wieczorowe w Warszawie.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, oświata ludowa]

CXVI/150. K. Srokowski, *Sprawa ruska w Galicji*, „Tyg. Il.” 1908, nr 21, s. 408–409.

Napięcia między Rusinami a Polakami w Galicji. Kształcenie młodzieży ruskiej w gimnazjach w języku ojczystym. Towarzystwo Naukowe im. Tarasa Szewczenki.

[szkolnictwo]

CXVI/151. Józefa Szebekówna, *Dzieci suteryn i poddaszy. Obrazki z kolonii letnich*, „Tyg. Il.” 1908, nr 21, s. 421.

Znaczenie kolonii w życiu dzieci z ubogich rodzin. Sprawy higieny. Spacerzy.

[kolonie i półkolonie]

CXVI/152. Gamma [Henryk Galle?], *Pod strzechy*, „Tyg. Il.” 1908, nr 22, s. 438–439.

O akcji uspołeczniania ludu i oświacie. Literatura jako wychowawczyni narodu. Literackie serie wydawnicze: lwowska „Biblioteka Mrówki”, „Biblioteczka Uniwersytetów Ludowych i Młodzieży Szkolnej” Gebethnera i Wolffa.

[oświata ludowa]

CXVI/153. S. [Stefan Gorski?], *Wystawa przyrodnicza*, „Tyg. Il.” 1908, nr 22, s. 443.

Zainteresowanie młodzieży naukami przyrodniczymi. Towarzystwo Miłośników Przyrody.

[kontakt z przyrodą]

CXVI/154. Meta [Stanisław Mendelson], *O świątym profesorze historii na uniwersytecie warszawskim*, „Tyg. Il.” 1908, nr 22, s. 444.

O studentach opuszczających wykłady. O „nadętych” profesorach. Charakterystyka jednego z profesorów historii na Uniwersytecie Warszawskim.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXVI/155. X., *Sport w Warszawie*, „Tyg. Il.” 1908, nr 22, s. 445.

Utworzenie Koła Sportowego w Warszawie (20 maja 1908 r.). Mecz futbolu między uczniami warszawskich gimnazjów im. gen. Pawła Chrzanowskiego i Emiliana Konopczyńskiego.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXVI/156. Ł[ukasz] Dobrzański, *Kilimy galicyjskie*, „Tyg. Il.” 1908, nr 23, s. 465.

Szkoła kilimkarska w Czernichowie pod egidą Towarzystwa Polska Sztuka Stosowana.

[edukacja zawodowa]

CXVI/157. *Kursy wakacyjne w Krakowie*, „Tyg. Il.” 1908, nr 23, s. 466.

Kursy wakacyjne organizowane w Krakowie pod kierownictwem prof. Wiktora Czerma-ka. Wykłady przeznaczone dla nauczycieli i nauczycielek szkół początkowych i średnich (25 czerwca – 20 lipca 1908 r.). Prelegenci i przedmioty.

[edukacja zawodowa]

CXVI/158. ST.C., *Ze szkolnictwa polskiego. Szkoła Rontalera*, „Tyg. Il.” 1908, nr 23, s. 467.

Ukaz z 1 października 1905 r., dotyczący szkolnictwa polskiego. Język polski jako język wykładowy w prywatnych zakładach naukowych. Szkoła Komercyjna Edwarda Rontalera – organizacja, struktura i funkcjonowanie. Otwarcie Wydziału Agronomicznego przy Szkole Rontalera (17 maja 1903 r.). Program nauczania w szkole. Personel nauczycielski.

[szkolnictwo]

CXVI/159. ST.C., *Szkoła Jeżewskiego*, „Tyg. Il.” 1908, nr 23, s. 468.

Szkoła Handlowa Artura Jeżewskiego. Geneza i organizacja szkoły. Program nauczania i personel nauczycielski. Baza materialna szkoły.

[edukacja zawodowa]

CXVI/160. *Uczona polska przyrodniczka*, „Tyg. Il.” 1908, nr 25, s. 508.

Sylwetka przyrodniczki Michaliny Stefanowskiej i jej badania nad systemem nerwowym. Propagowanie wiedzy przyrodniczej wśród młodzieży polskiej. Popularne wykłady M. Stefanowskiej z dziedziny przyrody w Uniwersytecie dla Wszystkich. Cykl odczytów na temat fizjologii i higieny.

[kontakt z przyrodą]

CXVI/161. W[ładysław] Korotyński, *Chorągiewki jezuickie*, „Tyg. Il.” 1908, nr 26, s. 522.

Szkoły jezuickie w Warszawie. Losy gmachu szkolnego przy ul. Jezuickiej w Warszawie.

[szkolnictwo]

CXVI/162. Y., *Egzamin szkoły aplikacyjnej*, „Tyg. Il.” 1908, nr 27, s. 545.

Egzamin Szkoły Aplikacyjnej Dramatu i Komедии w Teatrze Rozmaitości 25 czerwca 1908 r. Działalność szkoły wznowiono w 1908 r. z inicjatywy dyrektora artystycznego dramatu i komедии Teatru Rozmaitości Kazimierza Zalewskiego, kontynuując tradycje szkoły dramatycznej założonej przez Wojciecha Bogusławskiego. Nauczyciele.

[edukacja artystyczna]

CXVI/163. Ł., *Pierwsze dyplomy*, „Tyg. Il.” 1908, nr 27, s. 546.

Uroczyste wręczenie dyplomów pierwszym 17 abiturientom, którzy ukończyli Wyższe Kursy Handlowe. Komisje egzaminacyjne.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CXVI/164. ł., *Dwuletnie kursy pedagogiczne dla kobiet*, „Tyg. Il.” 1908, nr 27, s. 546.

Kursy pedagogiczne dla kobiet zorganizowane przez Leonie Rudzką. Organizacja wykładów na pierwszym i drugim kursie.

[edukacja zawodowa]

CXVI/165. R., *Kursy społeczne*, „Tyg. Il.” 1908, nr 27, s. 547.

Omówienie wydawnictwa „Biblioteki Dzieł Chrześcijańskich”, obejmującego wykłady wygłoszone podczas kursów społecznych w 1907 r. w Warszawie. Prezentacja cyklu wykładów i organizacji kursów.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVI/166. *Młodzi wioślarze*, „Tyg. Il.” 1908, nr 27, s. 547.

Wioślarstwo i jego popularność wśród młodzieży szkolnej. Towarzystwo Wioślarskie Uczniów w Czernichowie pod Krakowem.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXVI/167. Felicjan Szopski, *Popisy muzyczne*, „Tyg. Il.” 1908, nr 27, s. 548.

Pokazy uczniów i uczennic Warszawskiego Instytutu Muzycznego. Krytyka zbyt długich występów. Uczennice Zygmunta Noskowskiego i Aleksandra Michałowskiego. Popis szkoły Marii Sobolewskiej.

[edukacja artystyczna]

CXVI/168. St[efan] Gorski, *Konrad Prószyński (Kazimierz Promyk)*, „Tyg. Il.” 1908, nr 29, s. 583.

Rezultaty działalności oświatowej Konrada Prószyńskiego (Kazimierza Promyka). Praca dla ludu, szerzenie oświaty ludowej. Elementarze opracowane przez Prószyńskiego.

[edukacja elementarna, oświata ludowa]

CXVI/169. hg. [Henryk Galle], *Seminarium nauczycielskie żeńskie*, „Tyg. Il.” 1908, nr 29, s. 588.

Seminarium nauczycielskie dla dziewcząt Antoniny Walickiej. Nauczycielki ludowe. Dwuletni kurs nauk w seminarium. Zakres nauk wykładanych w seminarium.

[edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog]

CXVI/170. Gustaw Olechowski, *Strach*, „Tyg. Il.” 1908, nr 30, s. 594.

O strachu powstrzymującym człowieka od rozwoju.

[metody wychowania]

CXVI/171. Henryk Galle, *Wydawnictwa szkolne autorów*, „Tyg. Il.” 1908, nr 30, s. 602.

Znaczenie wykładu historii literatury w średnich zakładach naukowych – rola kształcąca i wychowawcza. O potrzebie systematycznego wykładu historii literatury w szkole polskiej. Tanie wydawnictwa arcydzieł literatury.

[czytelnictwo, szkoły średnie, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/172. K[sawery] Sporzyński, *Nowości przyrodnicze*, „Tyg. Il.” 1908, nr 31, s. 622.

O nauce fizyki. Nowe podręczniki do fizyki, m.in. *Zarys fizyki* Adolfa Kadescha w tłum. Jana Józefa Babińskiego (Warszawa 1907). Podręczniki do geografii, m.in. *Człowiek i ziemia* Alfreda Kirchhoffa w tłum. Stanisława L. Majewskiego (Łódź 1907).

[czytelnictwo, pomoce dydaktyczne i podręczniki]

CXVI/173. Ludwik Włodek, *Rolnicy polscy w Szwecji*, „Tyg. Il.” 1908, nr 32, s. 644–645.

O oświacie w Skandynawii. Powszechne nauczanie początkowe. Wyższe szkoły ludowe – wiek uczniów, cel szkół, program nauczania.

[szkolnictwo]

CXVI/174. Edmund Libański, *Co przynosi wiedza i technika?*, „Tyg. Il.” 1908, nr 34, s. 682.

Ognisko rodzinne i rozwój ekonomiczny. Samopomoc matek. Wychowanie i nadzór nad dziećmi w domu rodzinnym.

[rodzina, wychowanie w rodzinie]

CXVI/175. A[dam?] Szelański, *Zagadnienie czynu*, „Tyg. Il.” 1908, nr 36, s. 711–712.

O znaczeniu pedagogicznym książki Stanisława Zakrzewskiego *Zagadnienia historyczne* (Lwów 1908). Omówienie poszczególnych rozdziałów książki. Uwagi dotyczące kształcenia historycznego.

[pomoce dydaktyczne i podręczniki, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/176. *Dziecko i jego świat*, „Tyg. Il.” 1908, nr 40, s. 809.

Traktowanie dziecka jak zabawki. Konieczność poznania dziecka i jego psychiki. Wychowanie dziecka w domu rodzinnym. Praca nad kształtowaniem charakteru dziecka. O rozumnej miłości do dziecka.

[psychologia dzieci i młodzieży, wychowanie moralne]

CXVI/177. Antoni Gawiński, *Dziecko i sztuka*, „Tyg. Il.” 1908, nr 41, s. 816.

Prądy współczesnej estetyki a zaznajamianie dziecka ze sztuką. Sztuka jako świat dziecka. Marzenia dziecka. Zamiłowanie dzieci do rysowania. Zaniedbania wychowania estetycznego. Oddziaływanie malarstwa na dzieci. Pamięć wzrokowa dzieci. Wszczepianie dzieciom miłości do piękna.

[edukacja artystyczna, wychowanie estetyczne]

CXVI/178. Henryk Galle, *Na gwiazdkę*, „Tyg. Il.” 1908, nr 49, s. 993; nr 50, s. 1016; nr 51, s. 1043.

Promocja powieści Walerego Przyborowskiego dla młodzieży *Bitwa pod Raszynem* (wyd. 3, Warszawa 1908). Utwory związane tematycznie z historią Polski. Wydawnictwa gwiazdkowe firmy Gebethnera i Wolfa. Utwory historyczne dla dzieci.

[czytelnictwo, pomoce dydaktyczne i podręczniki, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/179. hg. [Henryk Galle], *Pożyteczna instytucja*, „Tyg. Il.” 1908, nr 50, s. 1021.

TBD. Pierwsze zebranie organizacyjne nowej instytucji.

[psychologia dzieci i młodzieży]

CXVI/180. K.S., *Macierz Książnic polskich*, „Tyg. Il.” 1909, nr 2, s. 30.

Biblioteka Jagiellońska i jej wkład w rozwój kultury polskiej. Historia instytucji. Gmach biblioteki.

[biblioteki i czytelnie]

CXVI/181. Aleksander Kraushar, *Nieznana kartka z życia Narcyzy Żmichowskiej (1844–1855)*, „Tyg. Il.” 1909, nr 2, s. 37; nr 3, s. 57.

Postulaty dotyczące reformy wychowania kobiet polskich.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVI/182. wa., *Pamięci Promyka*, „Tyg. Il.” 1909, nr 3, s. 50.

Kursy rolnicze im. Promyka (Konrada Prószyńskiego) w Pszczelinie. Szerzenie wiedzy rolniczej.

[edukacja zawodowa]

CXVI/183. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kara śmierci. Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1909, nr 6, s. 106–108.

Oświata, reforma wychowania, opieka jako właściwe sposoby walki z przestępczością.

[kary i nagrody, zdrowie i higiena]

CXVI/184. K[azimierz] Laskowski, *Kursy rolnicze. Z cyklu „Wies”*, „Tyg. Il.” 1909, nr 6, s. 110.

O trudnościach w nauce rolnictwa. Wykłady z dziedziny rolnictwa zorganizowane przez CTR. Wycieczki uzupełniające naukę teoretyczną.

[edukacja zawodowa]

CXVI/185. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *O myśleniu naukowym. Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1909, nr 7, s. 126–127.

Utworzenie Instytutu Fizycznego na potrzeby szkolnictwa i popularyzacji nauk doświadczalnych. Pracownia fizyczna. Badanie zjawisk fizycznych. Instytut Chemiczny.

[metody nauczania, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CXVI/186. K[azimierz] Laskowski, *Pomnik Promyka. Z cyklu „Wies”*, „Tyg. Il.” 1909, nr 7, s. 130.

Działalność społeczno-oświatowa Konrada Prószyńskiego (Kazimierza Promyka). Dyskusja nad wyborem miejsca na pomnik dla niego.

[oświata ludowa]

CXVI/187. Aleksander Kraushar, *Zabytki Warszawskie. Pamiątka po Szkole Głównej*, „Tyg. Il.” 1909, nr 10, s. 194–195.

Historia zamknięcia Szkoły Głównej w Warszawie. Pamiątka po prof. Antonim Okolskim, Informacje dotyczące studentów i egzaminów. Atmosfera egzaminów.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXVI/188. *Życie nocne*, „Tyg. Il.” 1909, nr 11, s. 211.

O zaletach higieny w życiu codziennym człowieka. Krytyka nocnej rozrywki i pracy umysłowej. Walka z histerią, zdenerwowaniem. Postulat reformy trybu życia.

[zdrowie i higiena]

CXVI/189. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Apatia*, „Tyg. Il.” 1909, nr 16, s. 315.

Zobojętnienie w społeczeństwie na los drugiego człowieka. Lekkomysłność młodego pokolenia. Pokolenie ludzi nerwowych.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie, zdrowie i higiena]

CXVI/190. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Dzieci – przyszłość narodów. Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1909, nr 17, s. 332–333.

Podobieństwa i różnice w podejściu do rodzicielstwa między Francuzami a Polakami. Zagadnienia śmiertelności dzieci, złego wychowania, braku praktycznych i moralnych celów w życiu. Choroby niebezpieczne w różnych okresach życia. Dziecko-przestępca. Raport Opieki Publicznej w Paryżu. Demoralizacja dzieci. Krytyka nocnej pracy dzieci. Budowanie przyszłości narodu przez pracę nad dziećmi. Rola nauczycieli. Byt materialny nauczycieli.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, zdrowie i higiena]

CXVI/191. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Twórcza ofiarność. Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1909, nr 18, s. 354–355.

Zjazd wychowanków Szkoły Mechaniczno-Technicznej Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda. Organizacja szkoły, jej dzieje, rezultaty pracy. Relacja inż. Tadeusza Józefa Eytnera.

[szkolnictwo]

CXVI/192. H.P., *Wystawa uczniów Szkoły Sztuk Pięknych*, „Tyg. Il.” 1909, nr 20, s. 398.

Wystawa prac uczniów Szkoły Sztuk Pięknych, zorganizowana przez dyrektora Kazimierza Stabrowskiego w Salonie Sztuki Stefana Leopolda Kulikowskiego.

[edukacja artystyczna]

CXVI/193. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Szkoła i charakter. Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1909, nr 24, s. 475–477.

O doskonaleniu charakterów według Friedricha Wilhelma Foerстера. Nauka języków obcych ćwiczy umysł. Niebezpieczeństwa współczesnych kierunków pedagogicznych. Kształtowanie charakterów jako zadanie szkoły. Praca nad samokontrolą dziecka.

[metody wychowania, szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXVI/194. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Sport zaniedbany*, „Tyg. Il.” 1909, nr 24, s. 484.

Wioslarstwo. Postulat umieszczenia nauki pływania w programie wychowania szkolnego. Brak sportu przyczyną złej kondycji fizycznej młodzieży. Propagowanie uczenia pływania dzieci i młodzieży wśród rodziców oraz wychowawców.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXVI/195. Bronisław Chlebowski, *Dom i szkoła. Współdział domu i szkoły w sprawie wychowania*, „Tyg. Il.” 1909, nr 25, s. 491–492.

Poglądy rodziców i młodzieży na temat kompetencji wynoszonych przez uczniów ze szkoły. Utylitarne pojmowanie nauczania domowego i szkolnego. Różnice w zadaniach szkoły i rodziny w kwestii wychowania.

[szkolnictwo]

CXVI/196. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Tragedia Warszawy*, „Tyg. Il.” 1909, nr 28, s. 558.

Park Henryka Jordana w Krakowie. Fundacja Wilhelma Ellisa Raua, ogródki dziecięce. Różnice między dziećmi rodziców ubogich i zamożnych, niechęć inteligencji do posyłania dzieci na zabawy. Czas wolny dzieci rodziców średniozamożnych.

[ogródki dziecięce, zabawy]

CXVI/197. H.P., *Popis szkoły M. Sobolewskiej*, „Tyg. Il.” 1909, nr 28, s. 562.

Popis uczennic szkoły Marii Sobolewskiej. Kształcenie śpiewu (praca nad głosem), umuzykalnianie przez wykłady teoretyczne i ćwiczenia w zespołach.

[edukacja artystyczna]

CXVI/198. C.N., *Pożyteczna placówka*, „Tyg. Il.” 1909, nr 28, s. 563.

Zamknięcie roku szkolnego w Seminarium nauczycielek ludowych Antoniny Walickiej (22 czerwca 1909 r.). Pracownicy seminarium. Charakterystyka ludu polskiego na podstawie utworów Władysława Stanisława Reymonta, zwłaszcza *Chłopów*, dokonana przez jedną z seminarzystek.

[edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog]

CXVI/199. H.W., *Jubileusz dobrze zastużonego*, „Tyg. Il.” 1909, nr 28, s. 564.

Doktor Wacław Lasocki – jubileusz 50-lecia pracy zawodowej. Organizacja kursów rolniczych w Nałęczowie.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVI/200. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Zabawki polskie*, „Tyg. Il.” 1909, nr 29, s. 579.

Zabawka jako stały towarzysz dziecka. Estetyka i pożyteczność zabawek. Walka z niemiecką tandetą, popieranie rozwoju polskiej sztuki ludowej, zabawkarstwa polskiego. Inicjatywa Towarzystwa „Sztuka Podhalańska”.

[zabawki]

CXVI/201. *Żaki krakowskie z powodu Bursy akademickiej w Krakowie*, „Tyg. Il.” 1910, nr 4, s. 67.

Funkcjonowanie burs przy Uniwersytecie Jagiellońskim. Wsparcie finansowe bursy akademickiej w Krakowie.

[opieka, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVI/202. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Brak stypendiów*, „Tyg. Il.” 1910, nr 10, s. 194.

Wsparcie stypendialne dla zdolnej młodzieży i młodych naukowców.

[opieka]

CXVI/203. Artur Schröder, *Sztuka a dziecko*, „Tyg. Il.” 1910, nr 10, s. 194.

Wystawa prac dzieci w salach Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych we Lwowie (23 stycznia 1910 r.). Pedagogiczny wymiar prac plastycznych dzieci. Wystawa polecana artystom, psychologom i osobom pracującym z dziećmi.

[edukacja artystyczna, twórczość dzieci i młodzieży]

CXVI/204. *Stypendia imienia Juliana Wieniawskiego*, „Tyg. Il.” 1910, nr 14, s. 280.

Fundusz im. Juliana Wieniawskiego – finansowanie stypendiów dla młodzieży polskiej, kształcącej się w zakresie rzemiosł.

[opieka]

CXVI/205. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Kruszynek. Kronika tygodniowa*, „Tyg. Il.” 1910, nr 15, s. 291–292.

Szkoła dla dziewcząt wiejskich w Kruszynku. Organizacja i funkcjonowanie szkoły Jadwigi Dziubińskiej.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXVI/206. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Zagonki dla dzieci*, „Tyg. Il.” 1910, nr 17, s. 337.

Place zabaw dla dzieci w miastach. Postulat umożliwienia dzieciom wypoczynku na wsi i obcowania z przyrodą.

[zabawy]

CXVI/207. *C. K. Uniwersytet we Lwowie*, „Tyg. Il.” 1910, nr 20, s. 407.

Wydział Filozoficzny na Uniwersytecie we Lwowie – program wykładów w semestrze letnim 1910 r.

[edukacja akademicka, program nauczania]

CXVI/208. Marius-Ary Leblond [Georges Athénas i Aimé Merlo], *O kobiecie polskiej*, „Tyg. Il.” 1910, nr 26, s. 518; nr 27, s. 538–539.

Rola kobiety w życiu polskiej rodziny. O wychowaniu dzieci.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie]

CXVI/209. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Szczęść Boże*, „Tyg. Il.” 1910, nr 27, s. 544.

Dylematy maturzystów prywatnej szkoły polskiej, związane z przyszłością (studia i wybór zawodu). Własne zainteresowania a kierunek podejmowanych studiów.

[edukacja akademicka, szkoły średnie]

CXVI/210. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Do pracy!*, „Tyg. Il.” 1910, nr 35, s. 711.

Organizacja nowego roku szkolnego w pracy nauczyciela. Dyscyplina szkolna. Pierwsze spotkanie powakacyjne. Współpraca uczniów z nauczycielami.

[nauczyciel/pedagog]

CXVI/211. F.R., *Ogrody i ogródki*, „Tyg. Il.” 1910, nr 36, s. 732.

Wypoczynek dzieci i młodzieży na łonie natury. Postulat tworzenia terenów zielonych w miastach zgodnie z najnowszymi zaleceniami higieny.

[odpoczynek i rekreacja, zdrowie i higiena]

CXVI/212. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Towarzystwo kursów naukowych*, „Tyg. Il.” 1910, nr 45, s. 910.

Kursy TKN dla nauczycieli i młodzieży. Sekcje: matematyczno-przyrodnicza, techniczna, rolnicza, humanistyczna.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVI/213. *Ochronka imienia Konopnickiej*, „Tyg. Il.” 1910, nr 45, s. 915.

Działalność TOD w Warszawie. Informacje na temat tzw. ochronki domowej (siedziba przy ul. Żelaznej). Geneza nazwy ochronki, związana z wizytą Marii Konopnickiej. Informacje sprawozdawcze z działalności ochronki w latach 1908–1909.

[ochronki]

CXVI/214. Maciej Loret, *Kolegium polskie w Rzymie*, „Tyg. Il.” 1910, nr 48, s. 971.

Geneza i działalność polskiego zakładu teologicznego w Rzymie. Instytucja służąca alumnom i duchowieństwu polskiemu. Ogólnopolski charakter kolegium. Uznanie dla działalności ks. Pawła Smolikowskiego i ks. Konstantego Czorby.

[wychowanie religijne]

CXVI/215. W., *Nowa katedra na uniwersytecie Jagiellońskim*, „Tyg. Il.” 1910, nr 48, s. 971.

Geneza i funkcjonowanie nowej katedry chrześcijańskich nauk społecznych na Uniwersytecie Jagiellońskim pod kierownictwem ks. dr. Kazimierza Zimmermanna.

[edukacja akademicka]

CXVI/216. g. [Stefan Gorski], *W szkole przyrody*, „Tyg. Il.” 1910, nr 49, s. 1000.

Kształtowanie kultury czytelniczej. Popularyzacja powieści przyrodniczo-fantastycznej Lilian Gask *W szkole przyrody* (przeł. Stefan Barszczewski, Warszawa 1911). Kształtowanie charakteru dzieci i młodzieży.

[czytelnictwo, wychowanie moralne]

CXVI/217. *Powieści „szkolne”*, „Tyg. Il.” 1910, nr 49, s. 1000.

Prawidłowy dobór książek dla dzieci i młodzieży. Popularyzacja utworów Mieczysława Brzezińskiego (*Moje wakacje na wsi*, wyd. 3, Warszawa 1911) oraz Marii Weryho (*Nacia na pensji. Opowiadanie dla dzieci od lat dziesięciu do lat dwunastu*, z rysunkami Antoniny Duninówny [Dunin-Sulgostowskiej], wyd. 3, Warszawa 1911). Kultura czytelnicza dzieci i młodzieży.

[czytelnictwo]

CXVI/218. *Bajki Sieroszewskiego*, „Tyg. Il.” 1910, nr 51, s. 1042.

Książki dla młodzieży Wacława Sieroszewskiego. Znaczenie literatury dla wychowania. Kształtowanie kultury czytelniczej.

[czytelnictwo, wychowanie moralne]

CXVI/219. -wski, *Z krakowskiej Akademii Sztuki*, „Tyg. Il.” 1910, nr 53, s. 1073.

Autonomia Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Wybór rektora uczelni.

[edukacja artystyczna]

CXVI/220. Adam Ant[oni] Kryński, *Język ojczysty*, „Tyg. Il.” 1911, nr 2, s. 22.

Wartość języka ojczystego. Zmiany zachodzące w polszczyźnie i niepokojące zjawiska językowe, np. wymowa niezgodna z uzusem ogólnopolskim. Uchybienia przeciwko językowi ojczystemu.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/221. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Trzy logiki*, „Tyg. Il.” 1911, nr 7, s. 124–125.

Strajki młodzieży akademickiej. Postulat materialnej pomocy dla studentów.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/222. *Nowa fundacja szkolna*, „Tyg. Il.” 1911, nr 7, s. 133.

Fundacja Szkolna im. Józefa i Marii Roeslerów w Warszawie.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXVI/223. Hajota [Helena Janina Pajzderska-Rogozińska], *Zabawa i stroje*, „Tyg. Il.” 1911, nr 8, s. 142.

Rozważania na temat zabawy. Pojęcie zabawy i jej źródła. Higiena a sport. Zasady higieniczne w zabawach sportowych. Zalety zabawy na świeżym powietrzu dla fizycznego rozwoju i zdrowia. Polecane zabawy: jazda konna, łyżwiarstwo, pływanie, saneczkarstwo.

[wychowanie fizyczne i sport, zabawy, zdrowie i higiena]

CXVI/224. Bolesław Prus, *Nagroda Carnegiego zamiast kroniki*, „Tyg. Il.” 1911, nr 8, s. 147–148.

Wydatki na edukację dzieci jako istotna część budżetu rodzinnego. Problemy rodzin średniozamożnych związane z wysokimi kosztami edukacji. Praca społeczna w szkołach, kółkach rolniczych, towarzystwach naukowych. Wykształcenie i czytelnictwo drogą do doskonalenia charakteru młodzieży. Walka z nałogami. Kwestia wyboru zawodu dostosowanego do zainteresowań i predyspozycji człowieka.

[czytelnictwo, rodzina, wychowanie moralne]

CXVI/225. S. [Stefan Gorski?], *Proces studentów ruskich we Lwowie*, „Tyg. Il.” 1911, nr 8, s. 149.

Zamieszki na Uniwersytecie we Lwowie (1 lipca 1910 r.). Proces studentów po zamieszkach na Uniwersytecie we Lwowie. Walka rosyjskich studentów o wolność nauczania we własnym języku. Artykuł zawiera ilustracje obrońców i oskarżonych studentów na sali rozpraw.

[edukacja akademicka]

CXVI/226. *Gimnazjum w Orłowej*, „Tyg. Il.” 1911, nr 9, s. 172.

Geneza i rozwój polskiego gimnazjum dla dzieci robotników, górników i rolników w Orłowej (Śląsk Austriacki).

[szkolnictwo, szkoły średnie]

CXVI/227. *Paulina Kuczalska-Reinschmitowa*, „Tyg. Il.” 1911, nr 9, s. 173.

Przedstawienie postaci Pauliny Kuczalskiej-Reinschmit, działaczki społecznej i oświatowej, twórczyni funduszy stypendialnych dla studentek. Organizacje promujące ekonomiczną samodzielność dziewcząt i kobiet.

[opieka]

CXVI/228. Bolesław Prus [Aleksander Głowacki], *Szkoła i duch. Zamiast kroniki*, „Tyg. Il.” 1911, nr 11, s. 207–208.

Szkoła polska. Polski system edukacyjny z wykładowym językiem polskim. Postulaty dotyczące organizacji i funkcjonowania szkół elementarnych i średnich. Poglądowa metoda nauczania. Wychowanie moralne i patriotyczne dzieci i młodzieży.

[szkolnictwo, wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/229. *Jubileusz szkoły*, „Tyg. Il.” 1911, nr 11, s. 220.

Informacje o jubileuszu szkoły kroju pani Mercère (pierwszej szkoły cechowej).

[edukacja zawodowa]

CXVI/230. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Kursy przemysłowo-rolnicze*, „Tyg. Il.” 1911, nr 41, s. 814.

Postulaty dotyczące organizacji szkół rolniczych. Inicjatorzy i organizatorzy kursów przemysłowo-rolniczych: Władysław Leppert, Karol Benni, Seweryn Czetwertyński.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVI/231. *Duch obywatelski*, „Tyg. Il.” 1912, nr 3, s. 52–53.

Szkoły utrzymywane na koszt Zarządu Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej: elementarna i średnia w Skierniewicach, elementarna w Żbikowie, sześcioklasowa techniczna w Warszawie.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, ochronki, szkolnictwo]

CXVI/232. *Dwa jubileusze*, „Tyg. Il.” 1912, nr 4, s. 74.

Dwudziestopięciolecie Warszawskiego Towarzystwa Cyklistów, promującego aktywny wypoczynek młodzieży. Kształcenie sprawności fizycznej, silnej woli i wytrwałości młodzieży.

[wychowanie fizyczne i sport, wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

CXVI/233. *Sport zimowy w Warszawie*, „Tyg. Il.” 1912, nr 4, s. 78.

Problemy dzieci mieszkających w Warszawie i pragnących uprawiać nowoczesne sporty zimowe. Łyżwiarstwo, saneczkarstwo.

[odpoczynek i rekreacja, wychowanie fizyczne i sport]

CXVI/234. *Hojny dar*, „Tyg. Il.” 1912, nr 14, s. 287.

Dar Michała Kierbedzia na rzecz zakładów wychowawczych dla młodzieży katolickiej w Petersburgu. Z darowizny sfinansowano budowę pomieszczeń dla przeszło 100 wychowanków.

[opieka]

CXVI/235. *Gniazda Sieroce*, „Tyg. Il.” 1912, nr 14, s. 287.

Nawiązanie do odezwy TGS, w której wyrażono troskę o wychowanie dzieci i młodzieży. Wezwanie do ofiarności społeczeństwa dla tej idei. Organizacja i funkcjonowanie TGS. Zamiast wielkich zakładów wychowawczych postulat tworzenia małych gospodarstw dla sierot i opiekunów, którzy zapewnią dzieciom troskliwą opiekę.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVI/236. Tadeusz Jaworski, *O uniwersytet w Poznaniu*, „Tyg. Il.” 1912, nr 16, s. 326.

Geneza i działalność uniwersytetu w Poznaniu. Uniwersytet jako placówka gwarantująca – według opinii posłów polskich – wolność działalności naukowej.

[edukacja akademicka]

CXVI/237. i., *Studium rolnicze w Krakowie*, „Tyg. Il.” 1912, nr 17, s. 350.

Potrzeba nauki rolnictwa. Zarys rozwoju szkolnictwa rolniczego. Pierwsza szkoła rolnicza: Instytut Agronomiczny w Marymoncie pod Warszawą. Instytut Politechniczny i Rolniczo-Leśny w Puławach. Szkoła w Żabikowie, założona przez Augusta Cieszkowskiego. Szkoła rolnicza w Dublinach. Szkolnictwo rolnicze w Niemczech. Geneza i rozwój Studium rolniczego na Uniwersytecie Jagiellońskim – inicjatywa Edwarda Janczewskiego.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CXVI/238. *Na wpisy*, „Tyg. Il.” 1912, nr 17, s. 353.

Wpisy szkolne dla dzieci z ubogich rodzin. Apel o wsparcie, które umożliwi im naukę szkolną.

[opieka]

CXVI/239. *Wystawa pracy uczniów z powodu dziesięciolecia szkoły kupieckiej*, „Tyg. Il.” 1912, nr 20, s. 414.

Wystawa prac uczniów Szkoły Handlowej, założonej przez Zgromadzenie Kupców. Wystawy uczniowskie jako materiał do badań psychologicznych i pedagogicznych. Opinie o uzdolnieniach dzieci.

[edukacja zawodowa]

CXVI/240. „*Energiejon*”, *Inhalatorium i Kąpiele słoneczne*, „Tyg. Il.” 1912, nr 20, s. 421–422.

Edukacja zdrowotna. Gruźlica. Leczenie otyłości u dzieci.

[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

CXVI/241. L[udwik] Finkel, *Jubileusz Uniwersytetu Lwowskiego*, „Tyg. Il.” 1912, nr 21, s. 427.

Dwustupięćdziesięciolecie utworzenia Uniwersytetu Lwowskiego.

[edukacja akademicka]

CXVI/242. Józef Kallenbach, *Dola i niedola Uniwersytetu Lwowskiego*, „Tyg. Il.” 1912, nr 21, s. 429–430.

Protesty na Uniwersytecie Lwowskim. Obrona praw Polaków na Uniwersytecie. Kadra profesorska. Działalność naukowa.

[edukacja akademicka]

CXVI/243. L[udwik] Straszewicz, *Dzieci a rewolucja*, „Tyg. Il.” 1912, nr 22, s. 462–463.

Poglądy Bolesława Prusa na kwestię wychowania dzieci. Szkodliwy wpływ idei rewolucyjnych na dzieci i młodzież. Oddziaływanie szkoły na dzieci. Rodzina i jej wpływ na dziecko.

[wychowanie moralne]

CXVI/244. Bronisław Gubrynowicz, *Katedra literatury polskiej w Uniwersytecie Lwowskim. Notatka historyczna*, „Tyg. Il.” 1912, nr 23, s. 474–475.

Rozwój studiów nad literaturą polską i dydaktyki akademickiej w tym zakresie.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

CXVI/245. Wiktor Ambroziewicz, *Syny chłopskie*, „Tyg. Il.” 1912, nr 27, s. 565.

Działalność TKR, m.in. w zakresie opieki nad bezdomnymi sierotami z rodzin chłopskich.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVI/246. D. Grochowski, *Szkoła wzorowa (Wrażenia z oględzin szkoły M. Rychłowskiego, ul. Smolna 3)*, „Tyg. Il.” 1912, nr 31, s. 658.

Wrażenia z wizyty w szkole Mariana Rychłowskiego. Szkoła prowadzi kursy: ośmioklasowy filologiczny i siedmioklasowy z programem szkoły realnej. Program nauczania, wychowanie fizyczne. Prace uczniów w klasach rysunkowych, powstające pod kierunkiem artysty malarza Bohdana Ciąglińskiego.

[szkolnictwo]

CXVI/247. Dz., *Z wycieczek wakacyjnych*, „Tyg. Il.” 1912, nr 32, s. 666.

Propagowanie aktywnych form wypoczynku dzieci w czasie wakacji.

[odpoczynek i rekreacja]

CXVI/248. *Biblioteka publiczna im. Kierbedziów*, „Tyg. Il.” 1912, nr 33, s. 693.

Edukacyjna rola Biblioteki Publicznej w Warszawie.

[biblioteki i czytelnie]

CXVI/249. Józef Rostafiński, *A dach pali się nad głową. W sprawie kształcenia się kobiet*, „Tyg. Il.” 1912, nr 35, s. 725–727.

Sprawa kształcenia kobiet jako przyszłych wychowawczyń młodego pokolenia. Kobieta a studia uniwersyteckie. Studia filozoficzne kobiet. Przygotowanie kobiet do prac społecznych. Wiedza w zakresie higieny jest niezbędna dla kobiet jako przyszłych matek.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet, zdrowie i higiena]

CXVI/250. W.B., *Ruch białoruski*, „Tyg. II.” 1912, nr 37, s. 768; nr 38, s. 790–791.

Kształtowanie się poczucia tożsamości narodowej Białorusinów. Działalność kulturalna i oświatowa Białorusinów: towarzystwa wydające elementarze, książki popularnonaukowe, zbiory utworów poetyckich. Trudności w rozwoju kultury białoruskiej ze względu na wpływy rosyjskie i polskie. Młodzież podstawą białoruskiego ruchu narodowego. Żądanie odrębności kulturowej formułowane przez nauczycieli ludowych. Obecność języka białoruskiego w sferze religii i kultury.

[aktywność młodzieży, język i autonomia narodowa w edukacji]

CXVI/251. *Szkoły na wsi*, „Tyg. II.” 1912, nr 39, s. 817.

Kwestia zakładania szkół na wsi. Rola szkoły wiejskiej jako instytucji wychowawczej, łączącej wychowanie w sferze fizycznej i duchowej, rozwój intelektualny z kształceniem woli i charakteru. Siedmioklasowa szkoła żeńska Heleny Raziewiczówny w Milanówku.

[oświata ludowa]

CXVI/252. A.Bor., *Zakład naukowy Elżbiety Radzickiej*, „Tyg. II.” 1912, nr 40, s. 843.

Szkoła Elżbiety Radzickiej w Warszawie przy ul. Bagatela. Najnowsze urządzenia higieniczne. Lokalizacja szkoły. Program nauczania, ważna rola gimnastyki.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVI/253. Andrzej Krysiński, *Pogotowie opiekuńcze dla dzieci*, „Tyg. II.” 1912, nr 43, s. 895.

Pogotowie Opiekuńcze dla Dzieci w Warszawie przy ul. Koszykowej – geneza i funkcjonowanie. TOD. Dom Opieki w Piasecznie.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVI/254. *Kąpiele ludowe w Warszawie*, „Tyg. II.” 1912, nr 44, s. 920.

Komitet Obywatelski do walki z cholera (1892–1895). Starania o uzyskanie gruntu pod budowę łaźni ludowej dla biednej ludności miasta.

[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

CXVI/255. Zygmunt Trzebiński, *Częstochowa dzisiejsza*, „Tyg. II.” 1912, nr 46, s. 968–969.

Dotyczy m.in. oświaty. Niedostatek szkół jako jedna z największych bolączek w Częstochowie. Towarzystwo Opieki Szkolnej, Towarzystwo Dobroczynności, TOD w trosce o rozwój intelektualny społeczeństwa. Szkoły początkowe i średnie. Dwa gimnazja filologiczne. Szkoła handlowa. Cztery pensje żeńskie. Kształtowanie kultury czytelniczej uczniów.

[szkolnictwo]

CXVI/256. Z[dzisiaj] Dębicki, *Szkoła Główna*, „Tyg. Il.” 1912, nr 47, s. 982.

Historia Szkoły Głównej w Warszawie (1862–1869). Geneza i działalność uczelni. Charakterystyka uczniów Szkoły Głównej.

[edukacja akademicka]

CXVI/257. *Wystawa lalek*, „Tyg. Il.” 1912, nr 49, s. 1032.

Lalka i jej rola w zabawie. Wystawa lalek w Warszawie, zorganizowana dzięki staraniom ambulatorium przy WTD. Dochód z wystawy przeznaczony na rzecz tej instytucji. Wystawa zwraca uwagę zarówno dorosłych, jak i dzieci.

[zabawki, zabawy]

CXVI/258. *Dla suchotników polskich*, „Tyg. Il.” 1912, nr 49, s. 1033.

Gruźlica jako zasadniczy problem zdrowotny młodzieży polskiej. Uzdrowisko w Zakopanem. Bratnia Pomoc w Zakopanem. Praca nad utworzeniem Domu Zdrowia dla młodzieży polskiej w Meranie.

[choroby i śmiertelność, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, zdrowie i higiena]

CXVI/259. H.O., *Popis szkoły śpiewu M. Sobolewskiej*, „Tyg. Il.” 1912, nr 49, s. 1033.

Praca pedagogiczna Marii Sobolewskiej. Popis uczennic 23 listopada 1912 r.

[edukacja artystyczna]

CXVI/260. *Wydawnictw gwiazdkowe*, „Tyg. Il.” 1912, nr 50, s. 1054.

Popularyzacja *Bajek* Kazimierza Glińskiego z ilustracjami Konstantego Gorskiego (Warszawa 1912). *Dziesięć sportów dla młodzieży* Kazimierza Laskowskiego (Warszawa 1912). Kształtowanie kultury czytelniczej.

[czytelnictwo]

CXVI/261. H[enryk] Mościcki, *Promieniści*, „Tyg. Il.” 1912, nr 51, s. 1067–1068.

Cel stowarzyszenia: poprawa obyczajów młodzieży, praca literacka i naukowa, działalność filantropijna wśród niezamożnych kolegów. Projekty, programy i referaty młodzieży wileńskiej.

[organizacje młodzieżowe]

CXVI/262. *Sława*, „Tyg. Il.” 1912, nr 51, s. 1078.

Popularyzacja opowiadania Janusza Korczaka *Sława*, dotyczącego problemów biednych dzieci.

[czytelnictwo]

CXVI/263. Bolesław Koskowski, *Rodzice, dzieci, szkoła*, „Tyg. Il.” 1912, nr 52, s. 1084.

Wychowanie w domu rodzinnym. Odpowiedzialność rodziców za dzieci. Oczekiwania wobec szkoły. Wartość wychowania pozaszkolnego.

[wychowanie w rodzinie]

CXVI/264. (D), *Kiedy umarł Tadeusz Czacki?*, „Tyg. Il.” 1913, nr 7, s. 134.

Tadeusz Czacki – twórca Liceum Krzemienieckiego. Przyczynek do biografii Tadeusza Czackiego, uwagi na temat problemów z ustaleniem daty śmierci Czackiego.

[szkoły średnie]

CXVI/265. *Ateny Litewskie*, „Tyg. Il.” 1913, nr 7, s. 134.

Katedra Historii Litwy na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wykłady prof. Ludwika Janowskiego na temat założonej przez Stefana Batorego wszechnicy wileńskiej.

[edukacja akademicka]

CXVI/266. *Biblioteka im. Wróblewskich w Wilnie*, „Tyg. Il.” 1913, nr 8, s. 154.

Towarzystwo Biblioteki Publicznej im. Eustachego i Emilii Wróblewskich w Wilnie. Księgozbiór Biblioteki, jej rola społeczno-oświatowa.

[biblioteki i czytelnie]

CXVI/267. L[ucjan] Zarzecki, *Wychowanie człowieka*, „Tyg. Il.” 1913, nr 9, s. 161–162.

Poglądy pedagogiczne Friedricha Wilhelma Foerstera. Pojęcie wychowania. Doskonale nie osobowości.

[wychowanie moralne]

CXVI/268. S. [Stefan Gorski?], *Towarzystwo popierania nauki polskiej*, „Tyg. Il.” 1913, nr 10, s. 189.

Oswald Balzer – prezes Towarzystwa dla Popierania Nauki Polskiej we Lwowie.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVI/269. *Warunki higieniczne Warszawy w wieku XVIII*, „Tyg. Il.” 1913, nr 10, s. 194.

Edukacja zdrowotna. Warunki higieniczne w Warszawie w XVIII w.

[zdrowie i higiena]

CXVI/270. *Koło pedagogiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim*, „Tyg. Il.” 1913, nr 12, s. 233.

Ocena szkolnictwa galicyjskiego. Koło Pedagogiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim.
[szkolnictwo]

CXVI/271. *Więści ze Śląska*, „Tyg. Il.” 1913, nr 13, s. 252.

Walka z germanizacją. Polska działalność oświatowa na Śląsku.

[germanizacja, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/272. *Nowosilcow i cenzura za Królestwa Kongresowego*, „Tyg. Il.” 1913, nr 17, s. 334.

Kwestie cenzury w Królestwie Polskim, jej znaczenie społeczno-oświatowe.

[rusyfikacja, szkolnictwo]

CXVI/273. W[łodzimierz] Perzyński, *Gry pedagogiczne*, „Tyg. Il.” 1913, nr 18, s. 346–347.

Przegląd gier pedagogicznych. Potrzeba modernizacji gier dla dzieci i młodzieży. Ćwiczenie zmysłu orientacji.

[zabawy]

CXVI/274. *Szkola i Sale zajęć im. Prusa*, „Tyg. Il.” 1913, nr 20, s. 392.

Edukacja ubogich uczniów. Szerzenie oświaty, przygotowanie młodzieży do pracy w rzemiośle. Promocja zdrowia.

[oświata ludowa, zdrowie i higiena]

CXVI/275. Fr[anciszek] Rawita-Gawroński, *Młodzież kijowska na przełomie połowy XIX wieku*, „Tyg. Il.” 1913, nr 21, s. 406–408.

Tadeusz Czacki i jego zasługi dla oświaty. Losy Liceum Krzemienieckiego.

[szkolnictwo, szkoły średnie]

CXVI/276. *Ze stowarzyszeń kijowskich*, „Tyg. Il.” 1913, nr 21, s. 417–418.

Towarzystwo Dobroczynności w Kijowie, prowadzone przez nie ochronki, ich cele i specyfika. Ochronka im. hr. Sobańskich dla dzieci w wieku 3–7 lat. Ochronka im. św. Józefa. Ochronka im. Konstantego Odrowąż-Krzyszczkowskiego, zapewniająca dzienną opiekę dla 36 dzieci. Dystrybucja ciepłych ubrań i obuwia dla ubogich dzieci. Polskie Towarzystwo Kolonii Letnich w Kijowie.

[kolonie i półkolonie, ochronki]

CXVI/277. *Zakład Naukowy Żeński Waclawy Peretiatkowiczowej*, „Tyg. Il.” 1913, nr 21, s. 433.

Geneza i działalność żeńskiego zakładu naukowego Waclawy Peretiatkowiczowej w Kijowie.

[szkolnictwo]

CXVI/278. *Prywatna Szkoła Żeńska Handlowa L. Wołodkiewicz*, „Tyg. Il.” 1913, nr 21, s. 437.

Geneza i działalność Prywatnej Szkoły Żeńskiej Handlowej L. Wołodkiewicz w Kijowie.

[edukacja zawodowa, szkoły prywatne]

CXVI/279. *Z Warszawskiego Tow. Dobroczynności*, „Tyg. Il.” 1913, nr 22, s. 432.

Charakterystyka działalności WTD. Ustąpienie prezesa Wydziału Czytelnicy WTD Stanisława Leszczyńskiego.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVI/280. *Bronisława Gleinichówna*, „Tyg. Il.” 1913, nr 24, s. 473.

Bronisława Gleinichówna – sylwetka zasłużonej kierowniczkę pensji żeńskiej w Warszawie.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVI/281. B.B., *Sprawa powszechnego nauczania (Wywiad z p. Wł. Grabskim)*, „Tyg. Il.” 1913, nr 26, s. 505–506.

Kwestia powszechnego nauczania. Przyczyny analfabetyzmu w Królestwie Polskim.

[analfabetyzm, edukacja elementarna, oświata ludowa]

CXVI/282. *Popis szkoły śpiewu*, „Tyg. Il.” 1913, nr 28, s. 553.

Szkoła śpiewu Stanisławy Dobrowolskiej. Popis uczennic.

[edukacja artystyczna]

CXVI/283. *„Uniwersytet w domu”*, „Tyg. Il.” 1913, nr 28, s. 554.

Rola samokształcenia w zdobywaniu wiedzy i umiejętności. Kształtowanie kultury czytelniczej.

[czytelnictwo, samokształcenie/samowychowanie]

CXVI/284. I[rena] [Wanda] Kosmowska, *Młodzież włościańska*, „Tyg. Il.” 1913, nr 29, s. 566–567.

Zjawisko wyludniania się wsi. Brak w miastach burs, umożliwiających młodzieży włościańskiej dostęp do kształcenia średniego i wyższego.

[oświata ludowa]

CXVI/285. *Nasi skauci w Anglii*, „Tyg. Il.” 1913, nr 29, s. 572.

Międzynarodowy zjazd organizacji skautowych w Birmingham. Udział polskich skautów z Galicji. Relacje ze zjazdu.

[skauting]

CXVI/286. M. Dąbrowski, *Skauci-harcerze*, „Tyg. Il.” 1913, nr 30, s. 592.

Rola skautingu i harcerstwa w wychowaniu młodzieży. Udział drużyny młodzieży polskiej na zlocie w Birmingham. Finansowe aspekty wyjazdu polskiej reprezentacji. Zasady obowiązujące podczas zlotu.

[organizacje młodzieżowe, skauting]

CXVI/287. Kazimierz Strutyński, *Dziesięciolecie Polskiego Muzeum szkolnego we Lwowie*, „Tyg. Il.” 1913, nr 31, s. 613.

Ludomił German i jego inicjatywa utworzenia Polskiego Muzeum Szkolnego we Lwowie.

[szkolnictwo]

CXVI/288. Włodzimierz Perzyński, *Grzeczność*, „Tyg. Il.” 1913, nr 32, s. 627.

Ogłada towarzyska i jej kształtowanie w procesie wychowania.

[wychowanie moralne]

CXVI/289. Tadeusz Jaworski, *40-lecie szkoły pruskiej*, „Tyg. Il.” 1913, nr 36, s. 702.

Szkoła pruska. Wpajanie szacunku do władzy przemocą. Bezwzględne posłuszeństwo, rugowanie wszelkiej indywidualności jako podwaliny pruskiego systemu szkolnego.

[germanizacja, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXVI/290. T.I., *Po wakacjach*, „Tyg. Il.” 1913, nr 36, s. 708–709.

Współodpowiedzialność domu i szkoły w wychowaniu dzieci i młodzieży. Atmosfera egzaminów w szkole. Szkoła jako środowisko wychowawcze. Zakup podręczników szkolnych.

[współpraca rodziny ze szkołą, wychowanie w rodzinie]

CXVI/291. W[łodzimierz] Perzyński, *Kwiatek*, „Tyg. Il.” 1913, nr 38, s. 745.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży. Higiena i sport. Neurastenia w społeczeństwie miejskim.

[odpoczynek i rekreacja, wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXVI/292. W[łodzimierz] Perzyński, *Pedagogiczne znaczenie niedzieli*, „Tyg. Il.” 1913, nr 40, s. 785–786.

Niedziela – dzień święta i wypoczynku. Rola wypoczynku w wychowaniu.
[odpoczynek i rekreacja]

CXVI/293. M. [Ignacy Matuszewski], *Biblioteka Ordynacji hr. Krasieńskich*, „Tyg. Il.” 1913, nr 41, s. 810–811.

Biblioteka Ordynacji hr. Krasieńskich w Warszawie – inicjatywa i ofiarność Edwarda Krasieńskiego. Cenne zbiory biblioteki. Jej znaczenie społeczno-oświatowe.
[biblioteki i czytelnice, czytelnictwo]

CXVI/294. A[dam] Grzymała-Siedlecki, *Kąpiel z witriolu*, „Tyg. Il.” 1914, nr 1, s. 4–5.

O edukacji zdrowotnej społeczeństwa, niezbędnej do właściwego wychowania dzieci.
[zdrowie i higiena]

CXVI/295. H.W., *Szkolnictwo elementarne w Królestwie Polskim*, „Tyg. Il.” 1914, nr 3, s. 48.

Sprawa oświaty w Królestwie Polskim, publikacja Warszawskiego Komitetu Statystycznego z 1907 r. Szkolnictwo ludowe.
[edukacja elementarna, oświata ludowa]

CXVI/296. *Nowa fundacja im. Karola Szlenkera*, „Tyg. Il.” 1914, nr 4, s. 73.

Fundacja Szlenkierów w Warszawie przy ul. Górczewskiej. W gmachu mieści się ochronka, sala zajęć, szkoła rzemieślnicza. Budynek odpowiada wszelkim wymogom higieny i wygody. O wyrabianiu w uczniach samodzielności, przygotowaniu ich do pracy zawodowej, fabrycznej. Rada Opiekunów Szkoły. Opiekunki ochronki. Sale zajęć pod opieką oddziałów WTD.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, ochronki, opieka]

CXVI/297. St. Pieńkowski, *Partyzantka społeczna*, „Tyg. Il.” 1914, nr 6, s. 102.

Rozważania na temat specyfiki polskiego społeczeństwa. Małe zaangażowanie jednostek w sprawy ogółu. Niechęć do podejmowania odpowiedzialności za sprawy społeczne. Postulat zaangażowania prasy w mobilizację społeczeństwa do pracy na gruncie oświatowym, społecznym i gospodarczym. Zadanie wychowania młodych pokoleń w duchu odpowiedzialności za rozwój kultury narodowej. Apel do istniejących stowarzyszeń o działania aktywizujące: organizację odczytów, pogadanek. Podkreślenie znaczenia akcji społecznych promujących kulturę narodu pozbawionego państwowości.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/298. H[enryk] Mościcki, *O Bibliotekę Załuskich*, „Tyg. Il.” 1914, nr 7, s. 128.

Jubileusz 100-lecia Cesarskiej Biblioteki Publicznej, której początkiem był księgozbiór Biblioteki Załuskich, wywieziony z Warszawy. Fundacja Załuskich.

[biblioteki i czytelnie]

CXVI/299. *Śp. Jan Wład. Dawid*, „Tyg. Il.” 1914, nr 7, s. 133.

Jan Władysław Dawid – wybitny pedagog, filozof i publicysta.

[nauczyciel/pedagog]

CXVI/300. *Śp. Wiktoria Rawicz-Niedziałkowska*, „Tyg. Il.” 1914, nr 7, s. 133.

Wiktoria Niedziałkowska herbu Rawicz – właścicielka i kierowniczka żeńskich zakładów wychowawczych we Lwowie. W 1897 r. otworzyła gimnazjum żeńskie, przekształcone następnie w liceum. Dzięki niej w Galicji powstało pierwsze gimnazjum realne dla kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CXVI/301. Józef Weyssenhoff, *Gniazda sieroce*, „Tyg. Il.” 1914, nr 8, s. 145–146.

Działalność Kazimierza Jeżewskiego i TGS. Geneza organizacji oraz krótki opis działalności gniazd sierocych. Wychowanie dzieci nakierowane na rozwój ich indywidualnych zdolności. Gniazdo sieroce w Marianowie – baza materialna, zasady funkcjonowania i organizacja gniazda.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVI/302. Henryk Radziszewski, *„Ciulacze”*, „Tyg. Il.” 1914, nr 14, s. 262–263.

Kształtowanie w dziecku pojęcia i praktyki oszczędności. Walka z rozrzutnością i zbytkiem.

[wychowanie moralne]

CXVI/303. Feliks Kierski, *Warszawski Instytut Psychologiczny*, „Tyg. Il.” 1914, nr 16, s. 312.

Instytut Psychologiczny i kierownik jego Pracowni – Edward Abramowski, autor prac dotyczących pamięci, podświadomości i woli. Działalność naukowa Instytutu.

[psychologia dzieci i młodzieży]

CXVI/304. Kazimierz Bartoszewicz, *Senat o młodzieży*, „Tyg. Il.” 1914, nr 18, s. 342–343.

Opinie profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego o młodzieży. Zarzuty dotyczące niewystarczającego przygotowania naukowego, małego zasobu wiadomości wyniesionych z gimnazjów, niedostatecznej zdolności logicznego myślenia i wnioskowania, lekceważenia obowiązków, braku zamiłowania do porządku, zaniedbywania wykładów i przygotowania do egzaminów. Ocena charakteru młodzieży: to etyczni patrioci bez zapалу do pracy i nauki. Postulat reformy nauki w gimnazjach. Włościańskie i drobnomieszczańskie

pochodzenie młodzieży uniwersyteckiej. Postulat usystematyzowania i utrwalania podstawowej wiedzy z gimnazjum. Kaleczenie polszczyzny.

[edukacja akademicka, szkolnictwo, szkoły średnie]

CXVI/305. Kazimierz Bartoszewicz, *Zapał do nauki*, „Tyg. Il.” 1914, nr 19, s. 362.

Apel Akademickiego Senatu Krakowskiego o większe zaangażowanie młodzieży w naukę i pracę. Próba odpowiedzi na pytanie, dlaczego młodzież tak licznie wstępuje na uniwersytety.

[edukacja akademicka]

CXVI/306. *II-gi Zjazd wychowawców Szkoły Wawelberga i Rotwanda*, „Tyg. Il.” 1914, nr 20, s. 393.

Relacja z II zjazdu wychowawców szkoły Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda (maj 1914 r.). Informacje o działalności koła wychowawców szkoły. Monografia szkoły Stefana Kossutha.

[edukacja zawodowa]

CXVI/307. Al[eksander] Janowski, *Liga Małych Matek (Little Mothers League)*, „Tyg. Il.” 1914, nr 21, s. 410–411.

Informacje na temat działalności Ligi Małych Matek w Nowym Yorku. Założycielka Ligi – Sara Josephine Baker. Wydział higieny dzieci. Sieć stacji mlecznych. Popularyzacja wśród matek wiedzy na temat pielęgnacji dziecka. Walka ze zbyt wysoką śmiertelnością dzieci. Liga Małych Matek jako instytucja skupiająca dziewczęta powyżej 12 lat, opiekujące się niemowlętami pracujących matek, najczęściej w okresie wakacji. Do pomocy w organizowaniu Ligi powołano szkołę publiczną.

[zdrowie i higiena]

CXVI/308. Konrad Chmielewski, *Szkoła i życie*, „Tyg. Il.” 1914, nr 27, s. 522.

O reformie szkolnej. Krytyka przeciążania dzieci w procesie nauczania. Negacja bezmyślnej nauki języków. Postulat zbliżenia się do dziecka i jego możliwości, potrzeb. Uwzględnianie różnic związanych z płcią.

[nauka języków obcych, psychologia dzieci i młodzieży, szkolnictwo]

CXVI/309. Z[dziszław] Dębicki, *Lwów*, „Tyg. Il.” 1914, nr 37, s. 660.

Dynamiczne zmiany w szkolnictwie Galicji. Powstanie TSL. Uniwersytet Lwowski jako centrum pracy intelektualnej i oświatowej Galicji.

[edukacja akademicka, szkolnictwo]

CXVI/310. B[olesław] Koskowski, *Gdzie szukać?*, „Tyg. Il.” 1915, nr 13, s. 194.

Potrzeby oświaty w Polsce. Analfabetyzm w społeczeństwie polskim i jego konsekwencje. Przygotowanie praktyczne do życia. Uwzględnianie w procesie kształce-

nia m.in. dziejów ojczystych – dla zrozumienia możliwości rozwojowych narodu polskiego.

[szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/311. Adam Ant[oni] Kryński, *Zadania szkół wyższych*, „Tyg. Il.” 1915, nr 14, s. 211–212.

Brak dostatecznej liczby szkół wyższych. Szkoły wyższe jako instytucje umożliwiające zachowanie kultury narodu. Zadania uczelni wyższych: przygotowanie nowych sił do pracy i działalności społecznej, przekazywanie wiedzy, kształtowanie warsztatu i metod prowadzenia badań naukowych.

[edukacja akademicka]

CXVI/312. Władysław [Marian] Borowski, *Wychowanie a przyszłość narodowa*, „Tyg. Il.” 1915, nr 17, s. 258.

Troska o wychowanie młodych pokoleń. Wychowanie jako najważniejsze zadanie, od którego zależy przetrwanie narodu. Uwzględnianie doświadczeń z przeszłości, dziedzictwa historycznego. Siła moralna rodziny i szkoły. Sprawa organizacji oświaty ludowej.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/313. *Kwesta majowa*, „Tyg. Il.” 1915, nr 18, s. 280.

Sytuacja szkół polskich w czasie wojny. Trudne położenie materialne szkoły i nauczycieli. Apel o wsparcie finansowe szkół.

[opieka, szkolnictwo]

CXVI/314. Z[dzisław] Dębicki, *Najpilniejsze potrzeby, zadania i cele szkoły polskiej*, „Tyg. Il.” 1915, nr 20, s. 306.

Wyzwania stojące przed szkołą w czasie wojny. Inicjatywy osób prywatnych i instytucji, wspomagające sytuację finansową szkół. Szkoła państwowa a szkoła prywatna. Postulat harmonijnego połączenia programu nauczania, programu wychowawczego i zaspokajania potrzeb nauczycieli. Rekrutacja i przygotowanie kandydatów na nauczycieli. Potrzeba reformy szkoły.

[szkolnictwo]

CXVI/315. H.M. [Henryk Mościcki], *Samorząd miejski w Królestwie Polskim*, „Tyg. Il.” 1915, nr 20, s. 313; nr 23, s. 357; nr 26, s. 406.

Kierunki działań Komitetu Obywatelskiego miasta Warszawy: opieka nad dziećmi, opieka nad młodzieżą szkolną, opieka lekarska i sanitarna. Sprawa organizacji i finansowania szkół w ustawach Królestwa Polskiego.

[opieka]

CXVI/316. T.I., *Pamięci Prusa*, „Tyg. Il.” 1915, nr 21, s. 323.

Bolesław Prus i jego poglądy na temat zdrowia, rozwoju fizycznego i opieki nad dziećmi. Apel Prusa, by zadbać o los dzieci, których zdrowie jest nadzieją na przyszłość. Postulat wpajania społeczeństwu zasad higieny, troska o brak środków finansowych na tę inicjatywę. THP i popularyzacja higieny.

[opieka, zdrowie i higiena]

CXVI/317. Władysław Marian Borowski, *Trzy źródła*, „Tyg. Il.” 1915, nr 22, s. 338–339.

Organizacja wychowania publicznego w Polsce. Potrzeba wychowania narodowego. Zadania wychowania: rozbudzanie ciekawości teoretyczno-poznawczej, estetycznej, przygotowanie do życia.

[program nauczania, szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/318. *Nowa placówka nauki polskiej*, „Tyg. Il.” 1915, nr 26, s. 408.

Powstanie w Świdrze pod Warszawą obserwatorium magnetycznego. Cele naukowo-badawcze zakładu.

[szkolnictwo]

CXVI/319. *Wakacje*, „Tyg. Il.” 1915, nr 27, s. 424.

Propozycje wyjazdów na wakacje dla dzieci z Warszawy. Inicjatywy Warszawskiego Koła Sportowego – organizowanie zabaw i gier ruchowych. Oferty zajęć dla dzieci, przygotowane przez szkoły warszawskie.

[odpoczynek i rekreacja]

CXVI/320. Władysław Marian Borowski, *Poczucie rzeczywistości*, „Tyg. Il.” 1915, nr 28, s. 434–435.

Potrzeba wychowania publicznego, narodowego, wykształcenia silnego, mądrego pokolenia, które będzie potrafiło odnaleźć się w trudnych warunkach. Wykorzystanie w procesie kształcenia metody heurystycznej i eksperymentu. Kształcenie zawodowe z wykorzystaniem warsztatów szkolnych. Wpajanie szacunku do pracy.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/321. *Sprawa ochron*, „Tyg. Il.” 1915, nr 28, s. 441.

Inicjatywy Jana Lutosławskiego w zakresie organizacji ochron w okresie wojny. Działania w ramach opieki nad dziećmi. Szczególna pomoc dla dzieci osieroconych, biednych i zaniedbanych.

[ochronki]

CXVI/322. Aut., *O rok szkolny*, „Tyg. Il.” 1915, nr 32–33, s. 501.

Nadzieje związane z nowym rokiem szkolnym. Gotowość do działania placówek wychowawczych i edukacyjnych oraz osób prywatnych. Obawy dotyczące finansowania i utrzymania szkół. Organizacja kwesty na rzecz szkolnictwa.

[szkolnictwo]

CXVI/323. H[enryk] Mościcki, *Nauczanie powszechne w Polsce*, „Tyg. Il.” 1915, nr 36, s. 534.

Oświata nadzieją poprawy sytuacji społeczeństwa polskiego. Odwołania do dziejów KEN, historii oświaty w Księstwie Warszawskim i Królestwie Polskim. Uchwała z 23 sierpnia 1915 r. o nauczaniu powszechnym i obowiązkowym. Edukacja patriotyczna jako najważniejsze wyzwanie szkoły.

[szkolnictwo]

CXVI/324. *U wrót odrodzenia*, „Tyg. Il.” 1915, nr 36, s. 538.

Uchwała z 23 sierpnia 1915 r. o nauczaniu powszechnym i obowiązkowym. Nadzieje związane z przyszłą organizacją i działalnością szkoły.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXVI/325. *U progu roku szkolnego*, „Tyg. Il.” 1915, nr 36, s. 539.

Wyzwania stojące przed szkołą i uczniami w kolejnym roku szkolnym. Zadanie utrzymania prawidłowego toku zajęć w sytuacji wojennej. Nauka obowiązkiem patriotycznym młodzieży polskiej. Troska o dobrą edukację to troska o przyszłość narodu.

[szkolnictwo]

CXVI/326. Z[dzisław] Dębicki, *Potrójny typ Polaka*, „Tyg. Il.” 1915, nr 38, s. 558–559.

Sytuacja szkoły na ziemiach polskich w trzech zaborach. Wpływ edukacji na charakter polskiego ucznia.

[szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXVI/327. Bolesław Koskowski, *Jak rozwijać siły narodowe? Organizacja*, „Tyg. Il.” 1915, nr 40, s. 581–582.

Konieczność szerzenia idei pracy społecznej wśród młodzieży. Wpajanie dyscypliny, rozwijanie uczuć patriotycznych. Znaczenie dobrego przykładu. Organizacja społeczna (związki, zrzeszenia) jako niezbędny czynnik rozwoju człowieka.

[wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/328. H[enryk] Mościcki, *Losy oświaty w epoce paskiewiczowskiej*, „Tyg. Il.” 1915, nr 40, s. 584–585; nr 41, s. 596–597.

Opracowania autorstwa Szymona Askenazego i Aleksandra Kraushara, poświęcone oświacie okresu paskiewiczowskiego. Kierunki polityki oświatowej na ziemiach Królestwa Polskiego. Zarządzenia carskie dotyczące zamknięcia szkół wyższych oraz nowego projektu ustawy szkolnej. Represje wobec nauczycieli, związane z udziałem w rewolucji. Sytuacja bibliotek i zbiorów w pałacach warszawskich.

[rusyfikacja]

CXVI/329. Konrad Chmielewski, *O niepodległych duchem*, „Tyg. Il.” 1915, nr 43, s. 618.

Cele pedagogiki: wychowanie moralne, intelektualne, społeczne człowieka. Kierunki wychowania narodowego. Wpajanie ducha narodowego, miłości do kraju, patriotyzmu. Znaczenie znajomości dawnej i bieżącej sytuacji na ziemiach polskich.

[wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/330. Zygmunt Bujakowski, *Wileńskie berło uniwersyteckie*, „Tyg. Il.” 1915, nr 43, s. 623.

Wybrane wątki z historii Uniwersytetu Wileńskiego. Dzieje insygniów Uniwersytetu Wileńskiego od XVII wieku.

[edukacja akademicka]

CXVI/331. Kazimierz Bartoszewicz, *Narodziny orientacji austriackiej*, „Tyg. Il.” 1915, nr 45, s. 643–644.

Nowe propozycje zmian dotyczących szkolnictwa w Galicji. Organizacja gimnazjów polskich. Reorganizacja szkół według potrzeb krajowych. Utworzenie polskich katedr na Uniwersytecie Lwowskim.

[szkolnictwo]

CXVI/332. T.I., *Polski Uniwersytet i Politechnika w Warszawie*, „Tyg. Il.” 1915, nr 45, s. 647; nr 46, s. 658–660.

Język polski jako język wykładowy na uczelniach warszawskich. Organizacja Uniwersytetu i Politechniki. Ustrój uczelni. Wyzwanie stojące przed uczelniami wyższymi – praktyczne przygotowanie studentów do wykonywania zawodu, w tym przygotowanie kandydatów na nauczycieli. Sylwetki rektorów i dziekanów Uniwersytetu i Politechniki.

[edukacja akademicka]

CXVI/333. *Odrodzona Warszawa*, „Tyg. Il.” 1915, nr 46, s. 653.

Działania rusyfikacyjne władz, zamykanie polskich instytucji, szkół. Emigracja młodzieży. Odnowienie Uniwersytetu Warszawskiego. Artykuł wzbogacony ilustracją gmachu Uniwersytetu Warszawskiego z 1824 r.

[edukacja akademicka]

CXVI/334. H[enryk] Mościcki, *Akademia Umiejętności podczas wojny*, „Tyg. Il.” 1915, nr 46, s. 654.

Akademia Umiejętności w Krakowie i jej działalność wydawnicza związana z językiem i historią polską.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVI/335. *Warszawskie Konserwatorium Muzyczne*, „Tyg. Il.” 1915, nr 46, s. 661.

Historia Konserwatorium Muzycznego w Warszawie. Wznowienie działalności instytucji 1 listopada 1915 r. Nadzieje związane z pracą kulturalną społeczeństwa.

[edukacja artystyczna]

CXVI/336. Adam Grzymała-Siedlecki, *Nasz Uniwersytet*, „Tyg. Il.” 1915, nr 47, s. 666.

Historia Uniwersytetu Warszawskiego. Inauguracja nowego roku akademickiego 1915/1916.

[edukacja akademicka]

CXVI/337. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Juvat meminisse...*, „Tyg. Il.” 1915, nr 47, s. 667–668.

Wspomnienia o działalności Uniwersytetu Warszawskiego pod rządami Iosifa Hurki i Aleksandra Apuchtina. Prześladowania i aresztowania studentów. Działalność konspiracyjna środowiska akademickiego.

[edukacja akademicka]

CXVI/338. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *W dzień listopadowy*, „Tyg. Il.” 1915, nr 48, s. 684.

Działalność konspiracyjna studentów Uniwersytetu Warszawskiego.

[edukacja akademicka]

CXVI/339. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Byt materialny młodzieży akademickiej*, „Tyg. Il.” 1915, nr 49, s. 695.

Trudna sytuacja materialna studentów warszawskich. Cele studiów: przygotowanie do samodzielnej pracy naukowej, wyposażenie w wiedzę niezbędną do wykonywania zawodu. Wsparcie finansowe uczelni i studentów. Organizacja funduszy na potrzeby materialne studiujących.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CXVI/340. *Pomoc dla kraju*, „Tyg. Il.” 1916, nr 1, s. 2.

Powstanie i organizacja Głównej Rady Opiekuńczej. Cele filantropijne organizacji. Podstawowe komórki organizacyjne – komitety pomocy powiatowej.

[opieka]

CXVI/341. Jarosław Wojciechowski, *Wieś i miasteczko polskie*, „Tyg. Il.” 1916, nr 2, s. 16–17.

Zadania Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości. Zapowiedź nowego wydawnictwa – pierwszego zeszytu t. I *Materiałów do architektury polskiej*, obejmującego *Wieś i miasteczko*, przedstawiającego budynki mogące stanowić wzory sztuki rodzimej.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/342. Adam Grzymała-Siedlecki, *Moratorium moralne*, „Tyg. Il.” 1916, nr 3, s. 28.

Mając na uwadze wychowanie, należy puścić w niepamięć dawne porachunki partyjne, zapomnieć o doznanych krzywdach, szukać tego, co łączy. Takie moratorium moralne w 1916 r. należy zastosować także wobec polskich instytucji. Ostra krytyka, oskarżenia, zarzuty wzajemne w społeczeństwie polskim.

[wychowanie moralne]

CXVI/343. *Warszawska Szkoła Sztuk Pięknych w roku akademickim 1915/16*, „Tyg. Il.” 1916, nr 3, s. 31–32.

Geneza i działalność warszawskiej Szkoły Sztuk Pięknych – fundacji Eugenii Kierbedziowej. Prezes szkoły – Stanisław Lubomirski. Sytuacja materialno-administracyjna instytucji. Pracownicy szkoły: Miłosz Kotarbiński, Edward Wittig, Edward Trojanowski, Wojciech Kossak.

[edukacja artystyczna]

CXVI/344. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Opowiadania*, „Tyg. Il.” 1916, nr 4, s. 41–42.

Pamięć i literatura związana z tematem powstania styczniowego. Rola domu rodzinnego, zwłaszcza matek w wychowaniu młodego pokolenia Polaków. Tradycja w polskiej rodzinie.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/345. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Literatura powszechna*, „Tyg. Il.” 1916, nr 5, s. 58.

Wykład literatury powszechnej w szkołach średnich, w tym żeńskich. Poglądy Jana Zakrzewskiego na temat wykładów z literatury powszechnej. Popularyzacja jego książki: *Literatura powszechna. Podręcznik dla klas wyższych*, cz. 1 *Literatury starożytne* (Warszawa 1916).

[program nauczania, szkoły średnie]

CXVI/346. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Dla dzieci*, „Tyg. Il.” 1916, nr 6, s. 70.

Dziecięca zdolność do uśmiechu i odczuwania radości życia. Tragizm dzieci rodziców ubogich. Niewłaściwe odżywianie dzieci w wieku szkolnym (połowa uczniów bez

drugiego śniadania). Bezpłatne posiłki dla dzieci w dawnym gmachu III gimnazjum w Warszawie.

[zdrowie i higiena]

CXVI/347. *Dom akademicki*, „Tyg. Il.” 1916, nr 8, s. 97.

Projekt założenia w Warszawie domu akademickiego na ul. Polnej, urzeczywistniony dzięki staraniu komisji powołanej przez Sekcję Mieszkańców. Uroczyste poświęcenie domu przez biskupa Kazimierza Ruskiewicza.

[opieka]

CXVI/348. AL.K. [Aleksander Kraushar], *Śp. Stanisław Rotwand*, „Tyg. Il.” 1916, nr 10, s. 118–119.

Działalność społeczna Stanisława Rotwanda. Opieka nad szkołami i ochronami.

[szkolnictwo]

CXVI/349. Adam Grzymała-Siedlecki, *„Judas z Kariotu” na scenie warszawskiej*, „Tyg. Il.” 1916, nr 13, s. 153–154.

Spór o szkołę artystyczną. Organizacja współczesnych szkół dramatycznych. Podstawowy kurs modulacji głosu, dykcji i deklamacji.

[edukacja artystyczna]

CXVI/350. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Z ulicy*, „Tyg. Il.” 1916, nr 13, s. 154–155.

Żebractwo uliczne w Warszawie. Jałmużna. Skuteczna walka z żebractwem. Żebractwo dzieci.

[opieka]

CXVI/351. Ludomir Grendyszyński, *Służba obywatelska*, „Tyg. Il.” 1916, nr 14, s. 160.

Praca dla dobra publicznego jako ważna cecha Polaków.

[wychowanie moralne]

CXVI/352. H[enryk] Wiercieński, *Obchód rocznicy 1863 roku w Lublinie*, „Tyg. Il.” 1916, nr 14, s. 166.

Obchody rocznicy powstania styczniowego. 22 stycznia 1916 r. odprawiono w kościołach nabożeństwa żałobne w intencji poległych w 1863 r. Odczyty, deklamacje, śpiewy związane z uroczystościami rocznicowymi. Weterani.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/353. Z[dzysław] Dębicki, *Klub „Pod Wiaduktem”*, „Tyg. Il.” 1916, nr 15, s. 172.

„Dzieci ulicy”, ich przestępstwa i wykroczenia. Dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej. Dzieci proletariatu warszawskiego. Miłość rodzicielska. „Klub pod Wiaduktem” dla dzieci ulicy pod opieką Koła Oświaty, założonego przez młodzież z wyższych kursów rolniczych w Warszawie. Zasadą przewodnią działania klubu jest swoboda; klubowy samorząd i członkowie klubu radzą i sądzą według własnych ustaw. Zakaz używania wulgarnych słów, plucia, palenia papierosów.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, opieka]

CXVI/354. Dr med. Matylda Biehler: *„Higiena dziecka”, z rysunkami w tekście. Warszawa, 1916, nakład Gebethnera i Wolffa, „Tyg. Il.” 1916, nr 18, s. 215.*

Potrzeba książek o treści higienicznej. Brak u matek polskich znajomości zasad higieny w zakresie wychowania i pielęgnacji dziecka, ochrony przed chorobami, sposobów leczenia. Wydział Oświecenia Komitetu Obywatelskiego miasta Warszawy zakwalifikował książkę jako podręcznik higieny dla szkół średnich.

[zdrowie i higiena]

CXVI/355. Z[dziszław] Dębicki, *Ku odrodzeniu*, „Tyg. Il.” 1916, nr 19, s. 220.

Postulat rozwoju szkolnictwa elementarnego, średniego i wyższego. PMS.

[szkolnictwo]

CXVI/356. Wacław Rogowicz, *Wychowawca narodu (w czwartą rocznicę zgonu Bolesława Prusa)*, „Tyg. Il.” 1916, nr 21, s. 244.

Informacje na temat życia, twórczości i działalności oświatowo-społecznej Bolesława Prusa. Obowiązki człowieka w poglądach Bolesława Prusa. Omówienie artykułu *Od upadku do odrodzenia* w „Tygodniku Ilustrowanym” (1912, nr 3).

[wychowanie moralne]

CXVI/357. *Kilka uwag o skautach i o Warszawie*, „Tyg. Il.” 1916, nr 21, s. 248–249.

Dotyczy książki: Jan Zawada [Kazimierz Lutosławski], *Czuj duch! Szesnaście gawęd obozowych o idei skautingu* (Kraków 1913). Zadania skautingu. Cechy skauta. Zasada karność.

[organizacje młodzieżowe, skauting]

CXVI/358. Ign[acy] Chrzanowski, *Czyja wina?*, „Tyg. Il.” 1916, nr 23, s. 270; nr 24, s. 282.

Szkoła a charakter narodowy. Wychowanie moralne. Znajomość historii kultury narodu. Krytyka szkoły rosyjskiej.

[wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/359. Z.D. [Zdzisław Dębicki], „*Ratujcie dzieci!*”, „Tyg. Il.” 1916, nr 23, s. 274.

Troska o zdrowie i higieniczny styl życia młodych Polaków. Wychowanie fizyczne. Rada Główna Opiekuńcza i jej zadania.

[zdrowie i higiena]

CXVI/360. W[łodzimierz] Perzyński, *Ratujcie dzieci!*, „Tyg. Il.” 1916, nr 24, s. 287.

Obrazek odnoszący się do akcji „Ratujcie dzieci!” i zaangażowania społeczeństwa w nią.

[zdrowie i higiena]

CXVI/361. *Opieka nad inwalidami*, „Tyg. Il.” 1916, nr 25, s. 295.

Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pracy, przystosowanej do stopnia i charakteru ich niepełnosprawności. Świadomość osób niepełnosprawnych, że stanowią na równi z innymi siłę wytwórczą społeczeństwa polskiego. Apel dr. Wilhelma Knappego w sprawie zapewnienia w okresie wakacyjnym gościnnych miejsc pobytu dla dzieci z Warszawy.

[odpoczynek i rekreacja, opieka]

CXVI/362. *Zebranie Akademii Umiejętności*, „Tyg. Il.” 1916, nr 26, s. 311.

Uroczyste posiedzenie Akademii Umiejętności w Auli Uniwersytetu Jagiellońskiego (10 czerwca 1916 r.). Prezes hr. Stanisław Tarnowski przedstawił sytuację instytucji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVI/363. Antoni Zaleski, *Rządy rosyjskie w Warszawie*, „Tyg. Il.” 1916, nr 28, s. 340; nr 30, s. 352.

Rusyfikacja szkoły polskiej. Ograniczenie liczby placówek, podniesienie kwoty wpisowego, wymiana kadry pochodzenia polskiego na nauczycieli-Rosjan, obniżenie poziomu nauczania. Upadek Uniwersytetu Warszawskiego, niska pozycja uczelni na arenie międzynarodowej, spadek frekwencji studentów. Korupcja w szkołach średnich w Warszawie.

[rusyfikacja]

CXVI/364. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Ze wsi i o wsi*, „Tyg. Il.” 1916, nr 29, s. 346.

Kwesta na rzecz dzieci i jej powodzenie.

[opieka]

CXVI/365. *Dwudziestopięciolecie Towarzystwa Szkoły Ludowej w Bursie T.S.L. we Lwowie*, „Tyg. Il.” 1916, nr 38, s. 451.

Zorganizowanie przez Ernesta Adama bursy dla ubogiej młodzieży galicyjskiej. Opieka materialna, wychowanie moralne i narodowe młodzieży. Działalność TSL.

[opieka]

CXVI/366. Władysław Jabłonowski, *O samowychowaniu*, „Tyg. Il.” 1916, nr 39, s. 462; nr 40, s. 474–475.

Konieczność samokształcenia młodzieży jako konsekwencja trudnej sytuacji w szkolnictwie. Wady i zalety samokształcenia. Potrzeba stałego rozwoju umysłowego młodzieży. Pojęcie samowychowania.

[samokształcenie/samowychowanie]

CXVI/367. Z.D. [Zdzisław Dębicki], *Biblioteki ruchome*, „Tyg. Il.” 1916, nr 41, s. 486.

Inicjatywy Wydawnictwa Gebethnera i Wolffa. Upowszechnianie czytelnictwa. Dostęp do książek pomocnych w nauce szkolnej i domowej.

[biblioteki i czytelnie]

CXVI/368. Z[dzisław] Dębicki, *Duch języka*, „Tyg. Il.” 1916, nr 45, s. 534.

Język jako siła narodu. Szacunek dla języka polskiego wpajany w domu rodzinnym. Potrzeba umiejętności poprawnego posługiwania się językiem polskim. Rodzice jako nauczyciele i wzorce w tym zakresie. Wyzwania dotyczące wprowadzenia języka polskiego do programu nauki szkolnej.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie w rodzinie]

CXVI/369. W[łodzimierz] Perzyński, *Katechizm obywatelski na rok 1917*, „Tyg. Il.” 1917, nr 1, s. 13.

Próba odpowiedzi na pytanie, kogo można nazwać obywatelem kraju. Wychowanie narodowe i obywatelskie. Budzenie i pielęgnowanie instynktów obywatelskich w społeczeństwie polskim.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/370. Konrad Chmielewski, *Zjazd nauczycielski*, „Tyg. Il.” 1917, nr 2, s. 20.

Omówienie referatu Lucjana Zarzeckiego na temat istoty wychowania narodowego. Polska myśl pedagogiczna (Grzegorz Piramowicz, Ewaryst Estkowski). Wychowanie a potrzeby życia społecznego. Cechy polskiej szkoły pedagogicznej (m.in. Stefania Sempołowska, Izabela Moszczeńska, Aniela Szycówna, Władysław Mieczysław Kozłowski, Władysław Radwan, Romana Pachucka). Skauting w poglądach ks. Jana Mauersbergera. Skauting a wychowanie narodowe.

[skauting, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/371. Jan Zlasnowski, *Wspomnienia z Polskiej Szkoły Podchorążych we Włoszech (w Genui i Cuneo)*, „Tyg. Il.” 1917, nr 4, s. 52.

Geneza i organizacja Polskiej Szkoły Podchorążych we Włoszech. Program nauczania (wykłady z geografii Polski z uwzględnieniem strategicznych miejscowości na jej obszarze). Prezentacja składu profesorów i instruktorów szkoły.

[edukacja zawodowa]

CXVI/372. Ludwik Włodek, *Człowiek i książka*, „Tyg. Il.” 1917, nr 5, s. 66; nr 7, s. 95.

O kształtowaniu kultury czytelniczej. Stosunek człowieka do książki. Wskazówki dotyczące urządzenia biblioteki domowej. Umiejętność czytania. Estetyka książki. Drukarnstwo polskie w XVI w. Produkcja fabryczna książek. Książka jako podstawa pracy naukowej. Wzrastające zainteresowanie bibliografią.

[czytelnictwo]

CXVI/373. *Inwalidzi-Polacy*, „Tyg. Il.” 1917, nr 6, s. 76.

Opis rzeczywistości powojennej. Nowe zadania narodowe i społeczne. Postulat utworzenia specjalnych zakładów leczniczych oraz dobrze zorganizowanej szkoły rolniczej dla inwalidów. Nacisk położony w szkole na ogrodnictwo, bartnictwo, hodowlę, gospodarstwo rybne, mleczarstwo, niższą rachunkowość gospodarczą. Potrzeba zawodowej szkoły rzemieślniczej.

[edukacja zawodowa]

CXVI/374. Ludwik Włodek, *Postęp ludzkości*, „Tyg. Il.” 1917, nr 8, s. 104–105.

O sile tradycji. Społeczeństwo, które pozbywa się pamiątek lub traci je w wyniku działań wojennych, traci wewnętrzną siłę spajającą naród.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/375. *Otwarcie kursów lotniczych*, „Tyg. Il.” 1917, nr 9, 10 i 11, s. 127.

Polskie Towarzystwo Żeglugi Napowietrznej – pierwsze w Warszawie kursy lotnictwa. Organizator kursów – inż. Zygmunt Dekler. Utworzenie Kółka Teoretyków przy Stowarzyszeniu Techników Polskich.

[edukacja zawodowa]

CXVI/376. ARS., *Pojednanie ortograficzne*, „Tyg. Il.” 1917, nr 9, 10 i 11, s. 128.

Ustalenie zasad polskiej pisowni. Długoletnia „walka ortograficzna” Warszawy i Krakowa. Jednolitość zasad ortograficznych w szkole i życiu codziennym.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/377. Julian Ochorowicz, „Tyg. Il.” 1917, nr 20, s. 248.

Dotyczy m.in. związku Juliana Ochorowicza ze środowiskiem Szkoły Głównej w Warszawie, przekształcenia tej uczelni w zrusyfikowany Uniwersytet Warszawski, a także pracy Ochorowicza na Uniwersytecie we Lwowie i jego konfliktu z władzami uczelni.

[edukacja akademicka]

CXVI/378. Władysław Marian Borowski, *Pierwiastek społeczny w wychowaniu*, „Tyg. Il.” 1917, nr 21, s. 259–260.

Znaczenie wychowania patriotycznego i obywatelskiego. Szczególna rola nauczyciela w procesie wychowania. System wychowania na przestrzeni dziejów.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVI/379. St. Jarkowski, *CTR. 1907–1917. Zjazd jubileuszowy rolników polskich pod znakiem dziesięciolecia Centralnego Tow. Rolniczego w Król. Polskim*, „Tyg. Il.” 1917, nr 26, s. 322–323.

Szczególne zadania CTR w kształceniu zawodowym przyszłych obywateli.

[edukacja zawodowa]

CXVI/380. *Zjazd higienistów polskich*, „Tyg. Il.” 1917, nr 27, s. 334–335.

Potrzeba opieki zdrowotnej nad społeczeństwem polskim. Niski poziom urodzeń i wysoka śmiertelność noworodków.

[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

CXVI/381. Wincenty Kosiakiewicz, *Szkoła dziennikarska*, „Tyg. Il.” 1917, nr 27, s. 337.

Powstanie Szkoły Dziennikarstwa przy Wyższych Kursach Naukowych. Wincenty Kosiakiewicz. Wizja i program szkoły. Nadzieje na sukces.

[edukacja zawodowa]

CXVI/382. *Po wakacjach*, „Tyg. Il.” 1917, nr 35, s. 430.

Koniec okresu wakacyjnego. Powroty dzieci z wyjazdów letnich. Organizacja zajęć w szkołach warszawskich. Zorganizowanie przez rodzinę Kleniewskich kolonii harcerskich w Kluczkowicach.

[kolonie i półkolonie]

CXVI/383. W[łodzimierz] Perzyński, *Ogródek freblowski*, „Tyg. Il.” 1918, nr 27 i 28, s. 311.

Opis i funkcjonowanie ogródka freblowskiego. Organizacja dnia w ogródku. Zabawa i zabawki. Lekcje slöjdu.

[ogródki dziecięce, zabawki, zabawy]

CXVI/384. Z[dzisiaj] Dębicki, *Dobry przykład*, „Tyg. Il.” 1918, nr 29 i 30, s. 320.

Dzieci naśladują rodziców, niepostrzeżenie przyjmując od nich ruchy, grymasy, wyrażenia, zalety i wady. Zły i dobry przykład. Bezinteresowna praca obywatelska, w której dobro publiczne jest motywem naczelnym, usuwa na bok dobro prywatne.

[wychowanie w rodzinie]

CXVI/385. *Czas to pieniądz*, „Tyg. Il.” 1918, nr 29 i 30, s. 323.

O wzorowym, sumiennym i bezinteresownym wypełnianiu codziennych obowiązków.

[wychowanie moralne]

CXVI/386. W[łodzimierz] Perzyński, *Szyk warszawski*, „Tyg. Il.” 1918, nr 29 i 30, s. 328.

Higiena dnia codziennego. Utrzymanie rąk w czystości.

[zdrowie i higiena]

CXVI/387. Z[dzisiaj] Dębicki, *Kryzys inteligencji*, „Tyg. Il.” 1918, nr 31 i 32, s. 336.

Obowiązek wychowania przyszłych świątłych pokoleń Polaków. Potrzeba starannego wychowania młodzieży, jej gruntownego wykształcenia i przygotowania do pracy zawodowej. Wybór zawodu nie może być przypadkowy. Brak nauczycieli należycie przygotowanych do zawodu.

[edukacja zawodowa]

CXVI/388. A. Zwierzyński, *Z życia kolonii polskiej w Rewlu*, „Tyg. Il.” 1918, nr 31 i 32, s. 345.

Aktywność społeczno-polityczna polskiej młodzieży. Troska o polskie szkoły i ochronki.

[organizacje młodzieżowe, szkolnictwo]

CXVI/389. Z[dzisiaj] Dębicki, *Przemysł a jego kierownicy*, „Tyg. Il.” 1918, nr 34, s. 364.

Przezorność i oszczędność w życiu zawodowym i prywatnym. Wykształcenie elity technicznej i inteligentnych wykonawców. Współpraca technika z robotnikiem.

[edukacja zawodowa, wychowanie moralne]

CXVI/390. Władysław Marian Borowski, *Altruizm jako czynnik wychowania obywatelskiego*, „Tyg. Il.” 1918, nr 35, s. 376.

O kierunku wychowania i kształcenia zdolności psychicznych człowieka. Wychowanie moralne. Wiedza ma wartość względną, zależną od jej użycia. W procesie wychowania należy połączyć poczucie własnego interesu z umiłowaniem dobra publicznego, a także rozwinąć zdolność poświęcenia korzyści osobistych dla ideałów społecznych. Altruizm rozwija się przez uwzględnianie właściwych pojęć i wartości.

[wychowanie moralne]

CXVI/391. *Szkola i sala zajęć im. Bolesława Prusa. Wielka 31*, „Tyg. II.” 1918, nr 44, s. 510.

O przygotowaniu do rzemiosła. Opis szkoły i sali zajęć im. Bolesława Prusa. Program nauczania i rozkład dnia. Nauka szkolna w zakresie szkoły elementarnej, zajęcia praktyczne ze stolarstwa, introligatorstwa, koszykarstwa, szycia, robót ręcznych, haftu. Egzystencja instytucji oparta na ofiarności publicznej.

[opieka]

CXVI/392. *Bardzo dziwne bajki*, „Tyg. II.” 1918, nr 49, s. 598.

Popularyzacja lektur dla dzieci. Kornel Makuszyński, *Rzeczy wesole* (wyd. 4, Warszawa 1914); Edward Słoński, *Zatopione królestwo. Opowieść o prawdziwych nieprawdach* (Warszawa 1918); Bohdan Dyakowski, *Gąski Marysi. Opowiadanie przyrodnicze* (wcale nie o gęsiach) (Warszawa [1918]); Angela Brazil, w tłum. Jadwigi Włodarkiewiczowej *Najmilsze dziewczątko. Powieść dla dorastających panienek* (Warszawa [1918]).

[czytelnictwo]

CXVI/393. H[enryk] Wiercieński, *Nowy uniwersytet polski w Lublinie*, „Tyg. II.” 1918, nr 51, s. 622–624.

Geneza i organizacja katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Biblioteka im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie.

[biblioteki i czytelnie, edukacja akademicka]

CXVII. „Tygodnik Małżeński”

Warszawa 1913–1914

CXVII/1. Zygmunt Beeli, *O wpływie sportów na zdrowie kobiety*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 5, s. 3–4.

Znaczenie sportu dla zdrowia fizycznego i psychicznego dziewcząt i kobiet. Aktywność fizyczna jako element troski o zachowanie dobrej kondycji, urody oraz sposób przeciwdziałania znużeniu psychicznemu.

[odpoczynek i rekreacja, zdrowie i higiena]

CXVII/2. *Podróże poślubne w świetle higieny*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 7, s. 1–2.

Krytyka podróży poślubnych z uwagi na ich niekorzystny wpływ na zdrowie i higienę nowożeńców. Podróże jako czynnik wywołujący napięcie nerwowe, mające szkodliwy wpływ na potomstwo.

[macierzyństwo, zdrowie i higiena]

CXVII/3. *Nowy zawód dla kobiet*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 7, s. 3–4.

Założenie w Paryżu nowego związku kobiecego, zrzeszającego konsultantki dla pisarzy, malarzy, rzeźbiarzy. Wykonujące ten nowo powstały zawód kobiety mają informować twórców o stylu życia współczesnych kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVII/4. Jan Stella Sawicki, *Miłość i małżeństwo*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 8, s. 1–2.

Rozwój i socjalizacja dorastających dziewcząt. Przygotowanie do małżeństwa. Konieczność pozostawienia dziewczętom wolności wyboru małżonka. Krytyka przedwcześnie zawieranych małżeństw z uwagi na ich szkodliwy wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne. Konieczność brania pod uwagę stanu zdrowia mężczyzny – kandydata do małżeństwa.

[macierzyństwo, rodzina, zdrowie i higiena]

CXVII/5. Wacław Harasimowicz, *Kobieta nowoczesna*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 11, s. 1–2.

O niekorzystnym wpływie kultury, w tym literatury pięknej, na wychowanie i socjalizację dziewcząt i młodych kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVII/6. *Drogi do małżeństwa*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 12, s. 5–6.

O wychowaniu dorastających panien. Obyczajowość epoki a postawy dziewcząt i oczekiwania wobec nich w kontekście wyborów matrymonialnych.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVII/7. *O dzieci nieślubne*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 12, s. 6.

Obowiązujące przepisy i planowane zmiany w dziedzinie praw dzieci nieślubnych w Królestwie Polskim.

[prawa dziecka]

CXVII/8. *Domowe wychowanie kobiet*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 15, s. 3.

Krytyka wychowania domowego dziewcząt, troski rodziców o ich edukację, w tym edukację akademicką, a zaniedbywanie wychowania mającego przygotować dziewczęta do roli żon, matek i gospodyń domowych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie w rodzinie]

CXVII/9. Redakcja, *Do Rodziców i Opiekunów, panien, kawalerów, wdów i wdowców*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 16, s. 1–2.

Zmiany obyczajowe i ekonomiczne jako czynnik zmiany strategii małżeńskich. Konieczność samodzielnego poszukiwania współmałżonka przez dorastające dziewczęta.

[rodzina]

CXVII/10. Wacław Harasimowicz, *O wolność kobiety!...*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 16, s. 2–3.

Sytuacja kobiet w rodzinie i społeczeństwie. Postulaty równouprawnienia.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVII/11. *Przedwczesne śluby*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 17, s. 2–3.

Prawne regulacje dotyczące wieku nowożeńców. Niekorzystne konsekwencje zdrowotne małżeństw zbyt młodych kobiet i mężczyzn.

[rodzina, zdrowie i higiena]

CXVII/12. *Z zagadnień małżeńskich. Dobra partia*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 18, s. 1–2.

Fatalne następstwa niedopasowanych małżeństw, zawartych z uwagi na korzyści materialne. Krytyka sposobu wychowania dziewcząt jako czynnika ograniczającego ich swobodę wyboru małżonka.

[edukacja dziewcząt i kobiet, rodzina]

CXVII/13. Emil Jausan, *Higiena pożycia małżeńskiego*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 19, s. 1–2.

Zdrowie i higiena kobiet zamężnej. Krytyka staropanieństwa. Normy życia seksualnego i jego wpływ na zdrowie kobiet.

[rodzina, zdrowie i higiena]

CXVII/14. Winckam, *Małżeństwo*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 20, s. 1–2.

Szczęśliwa rodzina jako fundament szczęśliwego społeczeństwa. Znaczenie wychowania dzieci w rodzinie w atmosferze miłości i zaufania. Rola kobiety w rodzinie.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie]

CXVII/15. *Domowe wychowanie kobiet*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 25, s. 1–2.

Krytyka modelu wychowania, w którym rodzice dbają o edukację córek, także na poziomie akademickim, zaniedbując kształtowanie podstawowych umiejętności, potrzebnych w życiu codziennym.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie w rodzinie]

CXVII/16. Freyn von Dohme, *Zdrowe matki*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 25, s. 3.

Konieczność podejmowania aktywności fizycznej, w tym gimnastyki, i jej rola w dbałości o zdrowie dorastających dziewcząt i młodych kobiet. Krytyka gorsetów. Znaczenie sprawności fizycznej kobiet dla prokreacji i zdrowia potomstwa.

[macierzyństwo, zdrowie i higiena]

CXVII/17. *Międzynarodowy handel dziewczętami*, „Tyg. Małż.” 1913, nr 27, s. 3.

Międzynarodowy kongres poświęcony zwalczaniu międzynarodowego handlu dziewczętami do domów publicznych. Informacje na temat skali zjawiska oraz regulacji prawnych, mających zapobiegać handlowi dziewcząt i kobiet. Nieskuteczność działań mających ograniczać skalę prostytucji.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXVII/18. *Dzisiejsze dziewczęta*, „Tyg. Małż.” 1914, nr 1, s. 3–4.

Wyniki francuskiej ankiety dotyczącej warunków życia, oceny swojej sytuacji i planów na przyszłość dorastających dziewcząt i młodych kobiet.

[aktywność młodzieży, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVII/19. *„Asyistentki domowe”*, „Tyg. Małż.” 1914, nr 2, s. 6.

Informacje o utworzeniu w Danii organizacji broniącej praw dziewcząt i kobiet pracujących w charakterze służby domowej.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVII/20. *Kobieta i sport*, „Tyg. Małż.” 1914, nr 5, s. 4–5.

O korzystnym wpływie aktywności fizycznej dla zdrowia dziewcząt i kobiet. Dobroczynna rola gimnastyki, marszów i pływania.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXVII/21. *Kongres kobiety*, „Tyg. Małż.” 1914, nr 6, s. 1–2.

Informacje o zjeździe przedstawicielek stowarzyszeń kobiecych w Rzymie w kwietniu 1914 r. Formy aktywności kobiet w życiu społecznym i ograniczenia w tym zakresie, prawa kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVII/22. *Dlaczego angielskie dziewczęta nie wychodzą za mąż*, „Tyg. Małż.” 1914, nr 9, s. 2.

Informacje na temat przyczyn zwiększenia liczby niezamężnych, młodych kobiet w Anglii. Emancypacja i aktywność zawodowa kobiet, zmiany w wychowaniu i socjalizacji dziewcząt jako przyczyny ich decyzji o niewstępowaniu w związek małżeński.

[edukacja dziewcząt i kobiet, rodzina]

CXVIII. „Tygodnik Mód i Powieści”

Warszawa 1905–1911

tytuł nast. CXIX. „Tygodnik Mód i Powieści »Nasz Dom«”

CXVIII/1. S., *Szkody rzeczywiste i niechybne a pożytek w najlepszym razie wątpliwy. Kilka myśli dla matek i przewodniczek*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 1, s. 2–3.

Dotyczy wczesnego wprowadzania młodego pokolenia w zagadnienia życia społecznego i politycznego. O zadaniach i roli kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVIII/2. R.a., *Z kampanii przeciw alkoholizmowi*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 1, s. 3–4.

O potrzebie podjęcia walki z alkoholizmem we Francji. Wskazanie działań mających na celu walkę z pijaństwem. Podjęto m.in. kwestie opieki nad dzieckiem, opieki rodzicielskiej.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, opieka]

CXVIII/3. H.C. [Helena Ceysinger], *Szkola dla nienormalnych dzieci*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 1, s. 4–5.

O zachowaniach rodziców i wychowawców wobec dzieci z niepełnosprawnością. O potrzebie utworzenia placówki dla dzieci o szczególnych potrzebach edukacyjnych.

[choroby i śmiertelność, pedagogika specjalna]

CXVIII/4. J[ózef] Kuć, *Nerwowość. Wstęp; Określenie nerwowości; Rozwój pojęć o nerwowości; Układ nerwowy; Dziedzina psychologiczna; Mózg i dusza; Neurastenja; Histeria; Epilepsja; Usposobienie nerwowe; Przyczyny nerwowości; Higiena; Higiena dziedziczności; Wychowanie; Higiena wieku dziecięcego; Zasady ogólne higieny nerwowej; Praca i wypoczynek; Profilaktyka odżywiania*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 1, s. 7; nr 3, s. 33; nr 5–6, s. 57–58; nr 7, s. 69–70; nr 9, s. 93–94; nr 11, s. 117; nr 13, s. 141–142; nr 15, s. 165–166; nr 17, s. 189; nr 19, s. 213; nr 21, s. 237; nr 23, s. 261; nr 25, s. 285; nr 27, s. 309; nr 29, s. 333; nr 31, s. 357; nr 33, s. 381; nr 35, s. 405; nr 38, s. 441; nr 40, s. 465; nr 42, s. 489.

Omówienie zagadnień dotyczących zdrowia psychicznego człowieka. Wskazanie zaburzeń psychicznych, ich przyczyn, objawów i skutków. Opis wskazówek i porad w zakresie profilaktyki zdrowia psychicznego. Wśród przyczyn nerwowości wymieniano możliwą dziedziczność chorób i wychowanie, odnotowano wpływ środowiska szkolnego na psychikę uczniów. O stosowaniu używek przez dzieci, ich odżywianiu oraz wychowaniu fizycznym i moralnym. Zagadnienia dotyczące higieny szkolnej, przeciążenia umysłowego młodzieży.

[choroby i śmiertelność, psychologia dzieci i młodzieży, zdrowie i higiena]

CXVIII/5. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Ze świata kobiecego*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 3, s. 31–32.

Na podstawie czasopiśmiennictwa francuskiego omówiono kwestie wychowania dziewcząt i ich przygotowania do życia.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVIII/6. Helena Stattlerówna, *Dzieci i służki*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 4, s. 45–46.

O kształtowaniu postaw dzieci wobec służby domowej.

[wychowanie w rodzinie]

CXVIII/7. Helena Stattlerówna, *Życie dzieci przez Paulinę Lombroso, spolszczył K. Król (sprawozdanie)*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 8, s. 81–82.

Omówienie książki Paoli Lombroso *Życie dzieci. Studium psychologiczno-wychowawcze* (przeł. Kazimierz Król, Warszawa 1904, 1905).

[psychologia dzieci i młodzieży]

CXVIII/8. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Rozwój dziecka anormalnego w opracowaniu d-ra A. Binet, dyrektora laboratorium psycho-fizycznego Sorbony*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 9, s. 91–92.

Przykłady działań na rzecz rozwoju dzieci z niepełnosprawnością we Francji. O potrzebie tworzenia szkół specjalnych. Wskazania Alfreda Bineta dotyczące programu szkół i ich organizacji.

[choroby i śmiertelność, pedagogika specjalna]

CXVIII/9. *Odczyty w Warszawie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 10, s. 100.

Informacje o odczytach z dziedziny przyrody, organizowanych w Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. O znaczeniu odczytów popularyzatorskich.

[oświata pozaszkolna]

CXVIII/10. Helena Stattlerówna, *Kolegia żeńskie w Anglii*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 10, s. 105.

Informacje o wyższych szkołach żeńskich w Anglii, funkcjonujących przy uniwersytetach Oxford i Cambridge. Szczegółowe informacje o edukacji w Girton College w Cambridge. Rozważania nad edukacją kobiet w Królestwie Polskim.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVIII/11. S., *Szukajmy przyczyn*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 11, s. 112–113.

Dotyczy zarzutów wobec szkoły odnoszących się do sposobu prowadzenia placówek, organizacji zajęć, programu i metod nauczania i wychowania. Porównanie systemów

szkolno-wychowawczych: obecnego i dawniejszego – z czasów pokolenia obecnych rodziców.

[szkolnictwo]

CXVIII/12. Helena Stattlerówna, *Psychologia dzieci ubogich (według „Życia dziecka” Pauliny Lombroso)*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 12, s. 129.

O rozdziale książki Paoli Lombroso *Życie dzieci. Studium psychologiczno-wychowawcze* (tłum. Kazimierz Król, Warszawa 1904, 1905), poświęconym psychologii dzieci ubogich.

[psychologia dzieci i młodzieży]

CXVIII/13. Helena Stattlerówna, *Poczucie koleżeństwa u małych dzieci*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 14, s. 153.

O kształtowaniu u dzieci postawy koleżeństwa w środowisku rówieńczym, szkolnym i rodzinnym.

[relacje koleżeńskie]

CXVIII/14. S., *Jedno z ważnych zagadnień społecznych*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 16, s. 177.

Informacje o debacie prasowej w niemieckim tygodniku „Die Umschau”, dotyczącej m.in. zakładania rodzin przez osoby, u których rodziców występowała gruźlica lub choroby psychiczne.

[choroby i śmiertelność, rodzina]

CXVIII/15. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Bezpotomność w małżeństwie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 17, s. 187–188.

Przytoczono dane dotyczące bezdzietnych małżeństw. Długość związku małżeńskiego i wiek wejścia w związek małżeński przez kobiety to główne czynniki rozstrzygające o bezpotomności.

[macierzyństwo, rodzina]

CXVIII/16. *Kronika naukowa*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 18, s. 198–199.

Zawiera m.in. informacje o metodzie wychowawczo-terapeutycznej zwanej hypno-pedagogią, opracowanej przez francuskiego lekarza Edgara Berillona. Postulat popularyzacji wśród społeczeństwa wiedzy o gruźlicy, propozycja wprowadzenia do szkół lekcji o bakteriologii.

[zdrowie i higiena]

CXVIII/17. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Opieka nad ociemniałymi*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 20, s. 223–224.

O działaniach na rzecz osób z dysfunkcją wzroku w Europie.

[choroby i śmiertelność, opieka]

CXVIII/18. Helena Stattlerówna, *Nauka obłudy*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 20, s. 225.

Dotyczy nieszczerých zachowań dzieci i ich przyczyn.

[wychowanie moralne]

CXVIII/19. H.C. [Helena Ceysinger], *Dla przyszłości*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 22, s. 246.

Historyczne ujęcie zagadnienia „wychowania publicznego” na ziemiach polskich od XVIII w. W tę historię wpisuje się powołanie PMS.

[oświata pozaszkolna, szkolnictwo]

CXVIII/20. R...a, *Prof. dr. U. Eulenburg, O wakacjach szkolnych i pauzach między lekcjami*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 22, s. 248.

O pedagogicznym i społecznym wymiarze odpoczynku (na przykładach z Europy Zachodniej). O potrzebie wprowadzenia zmian w organizacji przerw w nauczaniu szkolnym i wypoczynku wakacyjnego.

[odpoczynek i rekreacja]

CXVIII/21. Helena Stattlerówna, *Najlepszy elementarz świata*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 22, s. 249.

O wydawnictwach: *Elementarz, na którym nauczysz się czytać w 5 lub 8 tygodni i Obrazowa nauka czytania i pisania do użytku szkolnego, domowego, i jedynie prawdziwa dla samouków* Konrada Prószyńskiego.

[edukacja elementarna, samokształcenie/samowychowanie]

CXVIII/22. H.C. [Helena Ceysinger], *Szkoła bezprawia*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 23, s. 255–256.

O zwalczaniu nierządu w Warszawie. Zwrócenie uwagi m.in. na konieczność walki z demoralizacją młodzieży we wszystkich sferach społecznych.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie moralne]

CXVIII/23. S., *Było do przewidzenia*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 24, s. 268–269.

O wychowaniu młodego pokolenia i jego obojętnej postawie wobec kwestii moralnych i religijnych (nawiązanie do tekstu: Helena Ceysinger, *Szkoła bezprawia*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 23).

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie moralne, wychowanie religijne]

CXVIII/24. *Z prasy polskiej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 24, s. 272.

O artykule J. Zawadzkiego w „Kurierze Warszawskim”, dotyczącym konieczności zakładania szkół udziałowych zamiast szkół prywatnych.

[szkolnictwo]

CXVIII/25. Helena Stattlerówna, *Z najświeższego dorobku literatury dziecięcej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 24, s. 273.

Rekomendacja książek dla dzieci – podano tytuły polecanych wydawnictw.

[czytelnictwo]

CXVIII/26. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Paola Lombroso. Dyplomacja dziecięca*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 25, s. 284; nr 26, s. 292.

O drobnych dziecięcych przewinieniach (nieprzemyślanych, nieintencjonalnych), które powinny być traktowane z wyrozumiałością. O kłamstwie dzieci. Opis przykładów.

[psychologia dzieci i młodzieży]

CXVIII/27. T.M. [Teodora Męczkowska], *Jeszcze raz w sprawie koedukacji i tzw. uświadamiania dziecka*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 26, s. 292–294.

Postawy wobec koedukacji i edukacji seksualnej. Zadania szkoły i domu rodzinnego.

[edukacja seksualna, koedukacja]

CXVIII/28. Helena Stattlerówna, *Z literatury dziecięcej (jeszcze parę ocen)*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 26, s. 297–298.

Rekomendacja książek dla dzieci – podano tytuły polecanych wydawnictw.

[czytelnictwo]

CXVIII/29. A[ntoni] Miecznik, *Uwagi pedagogiczne*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 28, s. 321.

O zadaniach nauczyciela. Powinien on odchodzić od przekazywania wyłącznie wiedzy teoretycznej i uczyć myśleć. Zdobywana przez uczniów wiedza powinna być przydatna w życiu i budować doświadczenie.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXVIII/30. Helena Stattlerówna, *Jakim językiem mówimy do dzieci?*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 30, s. 345–346.

O języku stosowanym w literaturze dla dzieci.

[czytelnictwo]

CXVIII/31. H.C. [Helena Ceysinger], *Znaczenie i rola szkół prywatnych*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 32, s. 363–364.

Odniesienie do artykułów Władysława Mieczysława Kozłowskiego *Szkoła państwowa i szkoła społeczna* („Kurier Warszawski” 1905, nr 195) oraz *Zadania szkoły społecznej* („Kurier Warszawski” 1905, nr 208). O pożądanym zredukowaniu znaczenia szkół

rządowych i zwiększeniu znaczenia prywatnych placówek oświatowych w Królestwie Polskim. Powinny one zaspokajać potrzeby społeczeństwa.

[szkolnictwo]

CXVIII/32. A[ntoni] Miecznik, *Nauka jest pracą i obowiązkiem*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 32, s. 369.

Nauka jest pracą i obowiązkiem, błędne jest jej traktowanie jako zabawy. W młodszych klasach nauka pogładowa i pedagogika freblowska są uzasadnione, jednak przy nauce gramatyki czy arytmetyki na wyższych etapach edukacji neguje się jej zastosowanie.

[metody nauczania]

CXVIII/33. A[ntoni] Miecznik, *Swoboda dzieci*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 34, s. 393.

O swobodzie dzieci w domu i szkole.

[metody wychowania, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/34. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Książka i wychowanie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 36, s. 417–418.

O potrzebie podniesienia poziomu oświaty i walki z analfabetyzmem. Podkreślono znaczącą rolę, jaką w kształceniu i wychowaniu mogą odegrać przykłady z otoczenia i życia codziennego.

[analfabetyzm]

CXVIII/35. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Z prasy polskiej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 37, s. 428.

Dotyczy m.in. artykułu Stanisława Kozłowskiego *Nasze siły pedagogiczne* zamieszczonego w „Kurierze Warszawskim” (3 września 1905 r.).

[nauczyciel/pedagog]

CXVIII/36. S., *Wychowanie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 37, s. 429.

O środowiskach socjalizacyjnych młodego pokolenia. Omówienie relacji w rodzinie i różnic międzypokoleniowych.

[rodzina, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/37. S., *Z prasy obcej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 38, s. 436–437.

Informacje z prasy zagranicznej, m.in. wzmianki o wprowadzeniu działów dla dzieci w bibliotekach publicznych we Francji, o degeneracji fizycznej narodu angielskiego i związanej z tym sytuacji dzieci, o wystawie w Liège, o międzynarodowym kongresie nauczycieli.

[czytelnictwo, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wychowanie fizyczne i sport]

CXVIII/38. H.C. [Helena Ceysinger], *Niespodzianki*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 39, s. 448–449.

O osłabieniu relacji rodzinnych między rodzicami i dziećmi.

[rodzina, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/39. R...a, *Szkoła gospodarstwa domowego we Lwowie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 39, s. 450–451.

O programie, głównych założeniach, organizacji, rozkładzie zajęć, kursach zakładu naukowego dla kobiet we Lwowie, na którego prowadzenie otrzymała koncesję Helena Stanisławowa Szczepanowska.

[edukacja zawodowa]

CXVIII/40. Helena Stattlerówna, *Dzieci niezdolne*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 39, s. 453–454.

O kształceniu dzieci z niepełnosprawnością, potrzebie tworzenia specjalnych placówek dla dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.

[choroby i śmiertelność, pedagogika specjalna]

CXVIII/41. Helena Stattlerówna, *Ortografia w świetle pedagogii*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 43, s. 501.

O braku jednolitych zasad ortograficznych w języku polskim i potrzebie ich uregulowania, m.in. w związku z kształceniem szkolnym.

[szkolnictwo]

CXVIII/42. A[ntoni] Miecznik, *O rozwijaniu uczuć obywatelskich*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 44–47, s. 516.

O potrzebie rozwijania w młodzieży uczuć obywatelskich, kształtowaniu poczucia solidarności, wyzbywaniu się egoizmu. Szkoła jako miejsce kształcenia intelektualnego i wychowania moralnego.

[wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/43. H.C. [Helena Ceysinger], *Szkoła Polska*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 44–47, s. 516–517.

O zmianach w szkołach polskich, m.in. o wprowadzaniu języka polskiego jako wykładowego. O celach i typach szkół polskich.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CXVIII/44. Helena Stattlerówna, *Słowo w sprawie bieżącej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 48, s. 529.

O szkole z wykładowym językiem polskim.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CXVIII/45. Helena Stattlerówna, *Zabawka architektoniczna*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 48, s. 529–530.

O zabawkach przestrzennych (wycinankach, klockach, modelach kartonowych), przedstawiających ważne miejsca i budowle (np. świątynie).

[zabawki]

CXVIII/46. Helena Stattlerówna, *Dzieci i polityka*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 49, s. 541.

Wydarzenia bieżące wpłynęły na rozpolitykowanie młodego pokolenia. Dzieci za przykładem dorosłych omawiają kwestie społeczne, kłócą się o stronnictwa polityczne, dzielą się na zwolenników partii. O potrzebie oddzielenia pedagogiki od polityki. Przestroga przed czynieniem z dzieci narzędzi głoszenia przekonań polityczno-społecznych.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVIII/47. T.M. [Teodora Męczkowska], *Zadania kobiety dzisiejszej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 50, s. 549–550.

Wśród zadań kobiety podkreślano jej pierwszorzędną rolę w wychowaniu młodego pokolenia.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/48. A.Sm. [Aleksander Smaczniński], *Wiec nauczycielski*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 50, s. 553–554.

O postanowieniach wiecu nauczycieli. Komentarz do uchwały.

[szkolnictwo]

CXVIII/49. Helena Stattlerówna, *Pewne braki w kulturze umysłowej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 51, s. 565–566.

Omawiając wyzwania i założenia szkoły polskiej, nie zwraca się uwagi na niedostatki intelektualne młodzieży. Podkreślono brak samodzielności intelektualnej, niedokładność i niedbałość młodzieży w realizacji obowiązków szkolnych.

[szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXVIII/50. Helena Stattlerówna, *Parę słów wypowiedzi pani Marii Buyno-Arctowej na jej pogadankę o patriotyzmie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1905, nr 52, s. 577.

Informacje o pogadance pedagogicznej Marii Buyno-Arctowej z „Mojego Pisemka” (1905, nr 9).

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVIII/51. A.Sm. [Aleksander Smaczniński], *Wskazania reformatorów wobec praktyki*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 1, s. 7–8.

O potrzebie zmian w szkolnictwie, konieczności rozwoju polskich szkół, zmian w przygotowaniu i metodach pracy nauczycieli. O udziale rodziców i uczniów w radach pedagogicznych.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo, współpraca rodziny ze szkołą]

CXVIII/52. Helena Stattlerówna, *Normalny dzień pracy dziecięcej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 2, s. 19–20.

Informacje o liczbie godzin poświęcanych przez dzieci dziennie na pracę umysłową. Problem przeciążenia szkolnego dzieci. Postulaty dotyczące obciążeń normalnego dnia młodzieży w wieku 12–15 lat, dziennego planu pracy.

[szkolnictwo]

CXVIII/53. Teodor Jeske-Choiński, *Kobieta rewolucji francuskiej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 3, s. 26–27; nr 4, s. 40; nr 5, s. 52–53; nr 6, s. 66; nr 7, s. 78; nr 8, s. 90; nr 9, s. 101–102; nr 10, s. 114; nr 11, s. 126; nr 12, s. 136–137; nr 13, s. 148–149; nr 14, s. 160–161; nr 15, s. 173; nr 16, s. 186; nr 17, s. 198; nr 18, s. 210; nr 19, s. 221–222; nr 20, s. 234; nr 21, s. 246; nr 22, s. 257–258; nr 23, s. 270; nr 24, s. 282; nr 25, s. 294; nr 26, s. 305–306; nr 27, s. 317; nr 28, s. 329–330.

O udziale kobiet w rewolucji francuskiej. Wychowanie kobiety we Francji w XVIII w. O prostytucji dziewcząt, prawach kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXVIII/54. H.C. [Helena Ceysinger], *Korespondencja. Zakopane 15 stycznia b.r.*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 4, s. 39–40; nr 5, s. 50.

O szkole galicyjskiej i wychowaniu publicznym. Informacje o czasopismach „Reforma Szkolna” i „Szkoła Polska”. Kwestie szkolnictwa w okresie zaborów: „Nowoczesna szkoła polska winna stworzyć nowoczesny typ Polaka, oparty o przeszłość narodową, a dążący własnymi siłami w przyszłość narodu”. O kwestionariuszu na temat szkoły polskiej. Temat koedukacji.

[koedukacja, szkolnictwo, wychowanie religijne]

CXVIII/55. Helena Stattlerówna, „*Z historii mojego życia*” p. *Helen Keller (sprawozdanie)*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 4, s. 43–44.

Historia wychowania i wykształcenia Helen Keller – problemy edukacyjne dziecka z niepełnosprawnościami.

[choroby i śmiertelność, edukacja dziewcząt i kobiet, pedagogika specjalna]

CXVIII/56. R., *Z literatury naukowej obcej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 5, s. 55–56.

Informacje m.in. o książce *Fizjologia czytania i pisania* Émile’a Javala (*Physiologie De La Lecture et de L’écriture*, 1905).

[czytelnictwo]

CXVIII/57. S., *Szkoła (sprawozdanie)*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 6, s. 67–68.

Dotyczy odczytu Pawła Sosnowskiego *Uwagi pedagogiczno-higieniczne dla zakładających szkoły średnie, ogólnokształcące i dla wychowawców*.

[szkolnictwo]

CXVIII/58. Helena Stattlerówna, *Szkoła demokratyczna*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 7, s. 79.

O szkole, której zadaniem jest niwelowanie różnic społecznych.

[szkolnictwo]

CXVIII/59. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Zdrowie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 8, s. 91–92.

Informacje dotyczące m.in. nowej metody leczenia gruźlicy, książek i podręczników dla młodzieży we Francji, płodności w krajach rozwiniętych i nierozwiniętych.

[czytelnictwo, zdrowie i higiena]

CXVIII/60. Helena Stattlerówna, *Słowo o egzaminach wstępnych*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 9, s. 103–104.

O egzaminach wstępnych do gimnazjów. Przez wysokie wymagania stały się one egzaminami konkursowymi.

[szkolnictwo]

CXVIII/61. Dr L.C., *Zdrowie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 10, s. 115–116; nr 11, s. 127–128; nr 15, s. 175–176.

Informacje o publikacjach na temat zmęczenia i znużenia, o chorobach, m.in. o przyczynach gruźlicy i działaniach profilaktycznych, o badaniach nad alkoholizmem i jego skutkami.

[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

CXVIII/62. Helena Stattlerówna, *Podnieta optymizmu*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 12, s. 139.

O wychowaniu dzieci i młodzieży na optymistów, działaniach domu rodzinnego i szkoły w tym zakresie.

[psychologia dzieci i młodzieży, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/63. T.M. [Teodora Męczkowska], *Wychowanie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 13, s. 151–152.

O uczestnictwie uczniów w radach pedagogicznych. Opinie opublikowane w czasopiśmie „Myśl Polska”.

[Nowe Wychowanie]

CXVIII/64. Helena Stattlerówna, *Wychowanie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 14, s. 163.

O recepcji teorii pedagogicznych w społeczeństwie i o roli nauczyciela.

[nauczyciel/pedagog, Nowe Wychowanie, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXVIII/65. Helena Stattlerówna, *Dwutygodnik pedagogiczny „Szkoła Polska”*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 16, s. 187–188; nr 17, s. 199.

O roli pism pedagogicznych. Omówienie treści publikacji w „Szkołe Polskiej”.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXVIII/66. W.U., *Zapominanie i przypominanie (higiena pamięci)*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 19, s. 223.

O rozwijaniu i doskonaleniu pamięci. Wskazówki dotyczące podniesienia jej sprawności.

[rozwój dziecka]

CXVIII/67. H.C. [Helena Ceysinger], *Nasze zadania*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 20, s. 230–231.

Dotyczy wychowania młodego pokolenia, szkoły i jej wpływu na młodzież. O znaczącej roli kobiet jako organizatorek prac społeczno-wychowawczo-kulturalnych i o współpracy domu rodzinnego ze szkołą. Informacje o działalności PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna, współpraca rodziny ze szkołą]

CXVIII/68. Helena Stattlerówna, *Wychowanie, Odczyt ks. Gralewskiego*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 20, s. 235–236.

Informacje o odczycie ks. Jana Gralewskiego *Szkoła średnia jako instytucja wychowawcza*.

[organizacje młodzieżowe, szkoły średnie, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVIII/69. H.C. [Helena Ceysinger], *Podwaliny*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 22, s. 255–256.

O potrzebie fachowego wykształcenia właścicieli średnich i mniejszych gospodarstw rolnych. Organizacja odczytów popularyzujących wiedzę rolniczą. Postulaty powołania szkół rolniczo-ogrodniczych. O instytucjach wspierających finansowo takie działania.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVIII/70. Helena Stattlerówna, *Słowo o egzaminach*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 22, s. 259.

O egzaminach wstępnych do szkół i testach przeprowadzanych przy zmianie placówki edukacyjnej. Postulaty dotyczące organizacji corocznych egzaminów.

[szkolnictwo]

CXVIII/71. H.C. [Helena Ceysinger], *Szkola polska*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 23, s. 266–267.

Szkoły prywatne jako ostoja polskości. O materialnym zabezpieczeniu takich placówek. Podano przykłady szkół.

[szkoły prywatne]

CXVIII/72. H.C. [Helena Ceysinger], *Niewola dusz*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 25, s. 291–292.

Dotyczy aktywności młodzieży w polityce. O śmierci młodego działacza politycznego. O niebezpieczeństwach oddziaływania agitacyjnego na młodzież (postulat: „chronimy młodzież od agitacji!”).

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVIII/73. Helena Stattlerówna, *Macierz Szkolna*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 25, s. 295.

O zrusyfikowanym szkolnictwie polskim, działaniach na rzecz spolszczenia szkół, aktywności PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, polityka oświatowa, rusyfikacja]

CXVIII/74. Jeden z tych, którzy nie uczestniczyli w pracach nad oświatą, *Zjazd Polskiej Macierzy Szkolnej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 28, s. 331–332.

O zjeździe delegatów szkół PMS (12 lipca 1906 r.). Informacje o prawach przysługujących PMS i wyborach do zarządu głównego organizacji. O treści obrad i dyskusjach podczas zjazdu.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXVIII/75. S., *Szkola*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 29, s. 343.

Dotyczy zadań wychowawczych i edukacyjnych rodziny i szkoły. O inspirowaniu się zachodnioeuropejskimi rozwiązaniami w edukacji młodego pokolenia, o pracy nauczyciela.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/76. H.C. [Helena Ceysinger], *Kartka z dziejów naszego szkolnictwa*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 30, s. 350–351.

Artykuł oparty na pamiętnikach Michała Czajkowskiego (Sadyka Paszy). Jego wspomnienia o szkole dotyczą liceum prywatnego w Berdyczowie.

[szkolnictwo]

CXVIII/77. S., *Dla młodego wieku*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 30, s. 355.

O konieczności przekazywania dzieciom od najmłodszych lat wiedzy o mechanizmach społecznych, znaczeniu pracy, kapitału, handlu, o kwestiach ekonomicznych, oszczędności, dziedziczeniu. Za pomocny w przekazywaniu wiedzy uznano przekład książki Frédérica Passy *Pogadanki dziadka z wnukami* (cz. 1–2, Warszawa 1906).

[edukacja zawodowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie przez pracę]

CXVIII/78. *Opieka nad dzieckiem*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 31, s. 367.

Dotyczy opieki nad ubogimi dziećmi i ich rodzinami. O działalności TOD w Warszawie.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVIII/79. T.M. [Teodora Męczkowska], *Szkola*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 32, s. 379–380.

O zrusyfikowanym systemie szkolnym i dwóch wizjach odrodzenia polskiej szkoły.

[polityka oświatowa, rusyfikacja, szkolnictwo]

CXVIII/80. S., *Z prasy polskiej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 33, s. 391.

O artykule autorstwa Matki *Do natury*, opublikowanym w „Gazecie Polskiej” (9 sierpnia 1906 r.). Dotyczy wychowania dzieci w mieście.

[kontakt z przyrodą, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/81. *Nowe zakłady naukowe*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 34, s. 403.

O Kursach Pedagogicznych dla Kobiet pod kierunkiem Jana Miłkowskiego w Warszawie (powołanie, organizacja i program). List Marii Karczewskiej do „Kuriera Warszawskiego” w sprawie szkół dla dziewcząt włościańskich.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVIII/82. S., *Chwila bieżąca*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 35, s. 411–412.

Dotyczy edukacji i przygotowania do dorosłego życia dzieci i młodzieży z różnych grup społecznych. Wskazanie potrzeby organizacji placówek różnego typu (technicznych, rzemieślniczych, rolniczych). O zawodowych szkołach ogrodniczych. Zdaniem autora rodzina jest odpowiedzialna za wykształcenie w dziecku ducha obywatelskiego, a szkoła powinna przekazywać „wiadomości naukowe i znajomość fachu”.

[dostęp do edukacji, edukacja zawodowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVIII/83. K...g, *Z Poznańskiego, w sierpniu 1906 r.*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 35, s. 412.

Dotyczy germanizacji dzieci polskich w zaborze pruskim. O braku przeciwdziałania wpływom zaborcy ze strony większości duchowieństwa.

[germanizacja]

CXVIII/84. H.C. [Helena Ceysinger], *Towarzystwo Szkoły Ludowej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 35, s. 415–416.

O działalności oświatowej w Królestwie Polskim i Galicji. Aktywność PMS i TSL.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXVIII/85. T.M. [Teodora Męczkowska], *Wychowanie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 36, s. 427.

O artykule w „Dzwonie Polskim”, dotyczącym nauczania elementarnego na wsi.

[edukacja elementarna, oświata ludowa]

CXVIII/86. H.C. [Helena Ceysinger], *Wyższe szkoły ludowe w Danii*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 37, s. 435–436.

O rozwoju oświaty ludowej w Danii. Informacje o szkołach elementarnych, zawodowych, wyższych, ludowych. O poglądach Mikołaja Fryderyka Seweryna Grundtviga na wychowanie dzieci i młodzieży oraz zakładanie szkół.

[oświata ludowa]

CXVIII/87. T.M. [Teodora Męczkowska], *Wychowanie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 37, s. 439.

O literaturze pedagogicznej i sytuacji oświatowej w okresie zaborów. Streszczenie wykładu Cecila Raddie.

[szkolnictwo, wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXVIII/88. H.C. [Helena Ceysinger], *Uniwersytet Ludowy w Warszawie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 38, s. 447–449.

Praca oświatowa w Królestwie Polskim i działania PMS. Powołanie Uniwersytetu Ludowego. O celach organizacji, programie, organizacji, uczestnikach wykładów, nauczycielach.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXVIII/89. S., „*Na szkołę polską*”, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 38, s. 451.

O pomysłach ks. Włodzimierza Kirchnera na wydawanie pocztówek i ich sprzedaż w celu pozyskania funduszy na PMS.

[opieka, oświata pozaszkolna]

CXVIII/90. H.C. [Helena Ceysinger], *Szkoły czy szkółki?*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 39, s. 460.

O działalności PMS. Dotyczy zakładania kompletów, niewielkich szkółek, w których koszt kształcenia dziecka może być niższy niż w szkołach o dużej liczbie uczniów.

[oświata pozaszkolna]

CXVIII/91. *Odezwa*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 39, s. 463.

Dotyczy odezwy w sprawie wsparcia finansowego dla niezamożnych uczniów, powołania nowej szkoły handlowej i kursów wieczorowych w Warszawie, szkół PMS, zapisów do szkoły dla osób z niepełnosprawnością słuchu w Warszawie.

[edukacja zawodowa, oświata pozaszkolna, pedagogika specjalna]

CXVIII/92. H.C. [Helena Ceysinger], *Zebranie okręgowe miasta Warszawy*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 40, s. 472.

Dotyczy zebrania walnego Kół PMS, ich działalności, wyborów do zarządu.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXVIII/93. *Profesor dr. Schmidt, O fizycznym wychowaniu dziewcząt aż do końca wieku szkolnego*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 40, s. 475; nr 41, s. 487.

O stanie zdrowia niemieckich dziewcząt. O błędach w wychowaniu i kształceniu, mających wpływ na zdrowie dzieci i młodzieży. Wskazanie środków zaradczych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXVIII/94. S., *Wychowanie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 42, s. 499.

Miasto jako miejsce o negatywnym wpływie na młodzież. Pomysły przeniesienia szkół poza miasto, gdzie młodzież może być wolna od wpływów wielkomiejskich. O postawach młodych Polaków. Fragmenty z prasy dla młodzieży.

[szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXVIII/95. H.C. [Helena Ceysinger], *Kto winien?*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 43, s. 507.

O demoralizacji młodych Polaków, doświadczonych przez niewolę, nędzę, zbrodnię, brak dostępu do oświaty. Postulaty dotyczące działalności PMS, jej działań na rzecz nuboższych środowisk.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna, wychowanie moralne]

CXVIII/96. *Sprawy szkolne*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 43, s. 511.

Dotyczy poświęcenia lokalu szkoły założonej przez PMS, wykazu podręczników szkolnych, darczyńców koła stypendialnego PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXVIII/97. H.C. [Helena Ceysinger], *Sprawozdanie literackie. Juliusz Payot, „Wykład moralności”*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 44, s. 518–519.

O przekładzie książki *Wykład moralności* (tłum. J. Warnkówna, Warszawa [1904]), w której Jules-Antoine Payot omówił m.in. zagadnienia wychowania moralnego. Skierował swą publikację do nauczycieli szkół początkowych i średnich, seminariów dla nauczycieli i nauczycielek, studentów i ojców rodzin.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wychowanie moralne]

CXVIII/98. *Szkola*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 44, s. 523.

Dotyczy nowej szkoły założonej przez PMS, nauki w języku polskim w szkołach zboru ewangelicko-augsburskiego, wyższych zakładów naukowych w Warszawie, odczytów z dziedziny higieny dla uczniów szkoły Gabriela Tołwińskiego, szkół polskich w Kijowie.

[edukacja akademicka, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXVIII/99. S., *Nauczanie wyższe*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 45, s. 535.

O działalności TKN. Poinformowano o działających sekcjach i frekwencji uczestników. Odwołanie do publikacji w „Kurierze Warszawskim”, dotyczącej wyboru prelekcji przez kobiety i mężczyzn.

[oświata pozaszkolna]

CXVIII/100. S., *Szkola*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 46, s. 547.

Dotyczy udziału młodego pokolenia w strajku szkolnym.

[aktywność młodzieży, polityka oświatowa]

CXVIII/101. W.U., *O chorobie angielskiej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 46, s. 547–548; nr 47, s. 559–560.

Dotyczy choroby angielskiej, zwanej rachityzmem – krzywicy, wskazanie przyczyn i objawów choroby. O matkach karmiących piersią i wpływie pokarmu na zdrowie dziecka.

[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

CXVIII/102. H.C. [Helena Ceysinger], *W nowej formie dawna treść*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 47, s. 559.

Dotyczy funkcjonowania szkół polskich, uznanych za „podwalinę narodowego bytu”. Powinny być one tworzone „z duchem czasu i duchem narodu”, a jest to „po prostu szkoła rosyjska przetłumaczona na język polski”, zachowująca dawne metody, podręczniki, formy organizacyjne.

[szkolnictwo]

CXVIII/103. *Szkoła*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 48, s. 571.

Dotyczy działalności Uniwersytetu dla Wszystkich, SKAD, szkół dla młodzieży rzemieślniczej, funduszy dla niezamożnych uczniów.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXVIII/104. *Szkoła*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 49, s. 583.

Dotyczy Towarzystwa „Jedność” Pracowników Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej, okólnika do księży prefektów, planów nowej szkoły w klasztorze salezjanów, szkoły prowadzonej przez Koło Lekarskie, przekształcania szkół w Warszawie.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CXVIII/105. *Szkoła*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 50, s. 595.

Dotyczy odczytu A. Andersa, zebrania organizacyjnego i statutu TBD, kwestionariusza w sprawie higieny szkolnej, zwrotu zapomóg szkolnych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa, zdrowie i higiena]

CXVIII/106. *Szkoła*, „Tyg. Mód i Pow.” 1906, nr 51, s. 607.

Dotyczy Uniwersytetu Ludowego, PMS, rozkładu lekcji w szkołach początkowych, rady opiekuńczej przy szkole Edwarda Rontalera, datków na PMS, ruchu księgarskiego w okresie świątecznym.

[czytelnictwo, edukacja elementarna, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVIII/107. S., *Z Poznańskiego, W grudniu 1906 r.*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 1, s. 4–5.

Informacje o prześladowaniu uczniów w szkołach pruskich. O śmiertelnym pobiciu ośmioletniego dziecka przez niemieckiego nauczyciela.

[germanizacja]

CXVIII/108. *Szkola*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 1, s. 7; nr 2, s. 19; nr 3, s. 31; nr 4, s. 43; nr 5, s. 55; nr 6, s. 67; nr 7, s. 79; nr 8, s. 91; nr 9, s. 103; nr 10, s. 115; nr 11, s. 127; nr 12, s. 139; nr 13, s. 151; nr 14, s. 163; nr 15, s. 175; nr 16, s. 187; nr 19, s. 223; nr 20, s. 235; nr 21, s. 247; nr 22, s. 256; nr 23, s. 265; nr 24, s. 279; nr 25, s. 291; nr 26, s. 303; nr 27, s. 315; nr 28, s. 327; nr 29, s. 339; nr 30, s. 351; nr 31, s. 363; nr 32, s. 375; nr 33, s. 387; nr 34, s. 399; nr 35, s. 411; nr 36, s. 423; nr 37, s. 435; nr 38, s. 447; nr 39, s. 459; nr 40, s. 471; nr 41, s. 488; nr 42, s. 195; nr 43, s. 505; nr 44, s. 517; nr 45, s. 529; nr 46, s. 561; nr 47, s. 579; nr 48, s. 589; nr 49, s. 601; nr 50, s. 613; nr 51, s. 625; nr 52, s. 637.

Informacje dotyczące kwestii oświatowych. O działalności szkół, stowarzyszeń, rad opiekuńczych, o organizacji odczytów i prelekcji, o funduszach stypendialnych, konkursach dla dzieci i młodzieży, podręcznikach szkolnych, szkolnictwie w innych zaborach, uczelniach zagranicznych, funkcjonowaniu systemu oświatowego w innych państwach.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna, szkolnictwo]

CXVIII/109. C[ecylia] Walewska, *Istota kultury muzycznej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 6, s. 63–64; nr 7, s. 75–76.

O doskonaleniu słuchu muzycznego i gry na instrumentach u dzieci i młodzieży. Sugestie dotyczące programu, doboru utworów, organizacji zajęć. Lekcje gry na fortepianie jako środek pomocniczy w umuzykalnianiu dzieci. O potrzebie wydawnictwa popularyzującego wiedzę z zakresu historii muzyki i wykładów na ten temat.

[edukacja artystyczna]

CXVIII/110. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Za kordonem*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 6, s. 64–65.

Germanizacja w szkołach w zaborze pruskim. Przerwanie immatrykulacji studentów na Uniwersytecie Lwowskim.

[edukacja akademicka, germanizacja]

CXVIII/111. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Anormalni*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 6, s. 67; nr 7, s. 79.

Informacje dotyczące osób z niepełnosprawnością. Odwołanie do prowadzonych we Francji badań nad chorymi i ich sytuacją w społeczeństwie. O potrzebie wprowadzenia we Francji reform w zakresie opieki nad chorymi. Konstatacja braku działań na rzecz osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych w Królestwie Polskim.

[choroby i śmiertelność, pedagogika specjalna]

CXVIII/112. T.M. [Teodora Męczkowska], *Wiec matek*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 7, s. 74–75.

Relacja z wiecu matek. Niska frekwencja na spotkaniu. Informacja o poruszanych zagadnieniach: ideały w wychowaniu, edukacja seksualna, szkoły postępowe, lekcje religii.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXVIII/113. H.C. [Helena Ceysinger], *Pisemka szkolne*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 7, s. 76; nr 8, s. 87–88.

Wydawanie przez uczniów litograficznych lub hektograficznych pisemek szkolnych uznano za zabawę intelektualną, stanowiącą jednocześnie wyraz opinii młodzieży. Tematy omawiane przez uczniów w ich periodykach.

[aktywność młodzieży]

CXVIII/114. W.U., *Mieszkania jako przyczyna choroby*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 9, s. 103–104; nr 10, s. 115.

Za przyczynę chorób płucnych uznano niewystarczający dostęp do świeżego powietrza w mieszkaniach, niedostateczne wietrzenie pomieszczeń. O chorych na gruźlicę.

[zdrowie i higiena]

CXVIII/115. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Z kroniki naukowej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 11, s. 123–124.

Informacje o badaniach i odkryciach naukowych. O referacie dr. Jacques’a-Josepha Granchera z Paryża o uczniach chorych na gruźlicę i zakładaniu szkół-sanatoriów. Odwołano się do postulatów ze Stanów Zjednoczonych dotyczących pracy zarobkowej małoletnich. Odnotowano wprowadzone w Danii regulacje zabraniające młodzieży poniżej 16 lat publicznego palenia papierosów.

[choroby i śmiertelność, przemoc wobec dzieci i młodzieży, zdrowie i higiena]

CXVIII/116. *Jak się rozwija dusza w małym dziecku*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 11, s. 127–128; nr 12, s. 139–140; nr 13, s. 151–152.

Zagadnienia dotyczące rozwoju psychicznego i fizjologicznego dziecka. O wiedzy rodziców na te tematy.

[psychologia dzieci i młodzieży, rozwój dziecka, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/117. H.C. [Helena Ceysinger], *Organizacja Macierzy w Warszawie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 12, s. 135–136; nr 14, s. 159–160; nr 15, s. 172–173.

Informacje o działalności, finansowaniu i funkcjonowaniu kół PMS w Warszawie.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXVIII/118. S., *Konferencje i wiece*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 12, s. 136–137.

Informacje o Związku Rodziców i Wychowawców i zadaniach organizacji. Na jej zebraniu poruszano kwestie: niedostępności szkół dla dzieci z niezamożnych rodzin, sprzeciwu wobec wciągania młodzieży w walki partyjne, kształcenia w dzieciach samodzielności, szkół dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, koedukacji. Wzmianka o zagadnieniach poruszanych na wiecu córek.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXVIII/119. W.U., *Kobieta jako lekarka w domu własnym*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 15, s. 175–176; nr 16, s. 187–188.

O czynnikach wpływających na wychowanie zdrowego i silnego młodego pokolenia. Wymieniono m.in.: świeże powietrze, oświetlenie, dietę.

[zdrowie i higiena]

CXVIII/120. *Wyższe Liceum Męskie „Engiadina” w Zuoz w Szwajcarii*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 17, s. 199; nr 18, s. 211.

Informacje o działalności szkoły z internatem, w której przy realizacji programu wyższych szkół rządowych kładziono nacisk na kształtowanie charakteru i rozwój fizyczny. Przedstawiono założenia systemu wychowawczego, metody pracy, rozkład dnia, zajęć i roku szkolnego, warunki wstępne, wysokość opłat, dane dotyczące frekwencji w roku szkolnym 1905/1906.

[metody nauczania, szkolnictwo]

CXVIII/121. W.U., *Nocny sen u dzieci*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 17, s. 199–200; nr 18, s. 211.

O śnie dzieci. Wskazówki dotyczące przygotowania miejsca do spania i czynności, które mogą poprawić jakość snu. Wskazano czynniki wpływające na zakłócenie snu.

[zdrowie i higiena]

CXVIII/122. H.C. [Helena Ceysinger], *Przewodnik Oświatowy*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 21, s. 242.

Informacje o wydawanym w Krakowie miesięczniku TSL.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXVIII/123. *W Izbie Państwowej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 23, s. 262–263.

Przedruk dokumentu złożonego przez Koło Polskie w Izbie Państwowej, dotyczącego szkolnictwa polskiego (zmian, dopełnień i uchyień przepisów prawnych).

[szkolnictwo]

CXVIII/124. T.M. [Teodora Męczkowska], *Chwila obecna*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 28, s. 322–323.

Podsumowanie polskiej sytuacji oświatowej po 1905 r. Działalność PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna, polityka oświatowa]

CXVIII/125. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Miłosierdzie publiczne*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 28, s. 323–324.

Odwołanie do artykułu z paryskiego „Matin” (16 czerwca 1907 r.), dotyczącego opieki publicznej, szpitali, żłobków, ochron. O organizacji i urządzeniu szpitala dziecięcego.

[opieka]

CXVIII/126. H.C. [Helena Ceysinger], *Prace oświatowe i kulturalne na Kresach*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 34, s. 395.

O sytuacji oświatowej w Wilnie i Kijowie oraz stowarzyszeniach kulturalno-oświatowych działających w tych miastach. Informacje o Towarzystwie „Oświata” w Wilnie i Polskim Towarzystwie „Oświata” w Kijowie, a także Towarzystwie Przyjaciół Nauk oraz Muzeum Nauki i Sztuki w Wilnie.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXVIII/127. W.U., *Choroby zębów*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 37, s. 435–436; nr 38, s. 447–448.

O wpływie stylu życia i sposobu żywienia na uzębienie. Postulaty dotyczące higieny jamy ustnej oraz informacje o leczeniu jej chorób. Stan uzębienia dzieci z Warszawy. Konieczność dbania o zęby mleczne.

[zdrowie i higiena]

CXVIII/128. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Potrzeba i znaczenie kursów politechnicznych w Warszawie. W referacie p. K. Obrębowicza*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 38, s. 442–443.

Wypowiedz prof. Kazimierza Obrębowicza o dążeniach młodzieży z Królestwa Polskiego do zdobycia wykształcenia medycznego, prawniczego, technicznego, handlowego, rolniczego, nauczycielskiego. Nie wszyscy, ze względów m.in. finansowych i braku znajomości języka, mogą wyjechać na studia. O kształceniu w placówkach zagranicznych z kursami technicznymi. O reaktywacji kursów na Politechnice Warszawskiej.

[edukacja akademicka]

CXVIII/129. *Czy to program?*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 39, s. 457.

O broszurze *Nowa Szkoła*, opisującej koedukacyjną placówkę Jadwigi Cichińskiej.

[koedukacja]

CXVIII/130. H.C. [Helena Ceysinger], *Pastuchy – nauczycielami*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 40, s. 468–469.

Wskazanie potrzeb oświatowych włóścian. O przekazach prasowych na temat oświaty w Królestwie Polskim. PMS jako instytucja koordynująca pracę oświatową. Oceny jej działalności w prasie rosyjskiej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXVIII/131. H.C. [Helena Ceysinger], *Metody pedagogiczne barbarzyńców*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 46, s. 556.

O karach fizycznych i biciu dzieci. Odwołanie do represji w szkołach niemieckich, wskazanie przykładów wykorzystywania kar cielesnych w historii. Przekonywano, że „stosowanie kar fizycznych jest po prostu barbarzyństwem, którego społeczeństwa cywilizowane tolerować nie powinny”.

[germanizacja, kary i nagrody]

CXVIII/132. H.C. [Helena Ceysinger], *Języki obce w szkołach ludowych*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 48, s. 585; nr 49, s. 597–598.

Odpowiedź zarządu PMS na odezwę w sprawie nauczania języka rosyjskiego w szkołach PMS. O trudnościach w nauce języków obcych w szkołach wiejskich. O szkołach w miastach i na prowincji.

[nauka języków obcych, oświata pozaszkolna, szkolnictwo]

CXVIII/133. S., *Mysli o wychowaniu w społeczeństwach demokratycznych*, „Tyg. Mód i Pow.” 1907, nr 51, s. 621–622.

O sposobie rozumienia i zakresie wychowania demokratycznego we Francji.

[wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVIII/134. Stanisław Kozłowski, *Rodzina a wywłaszczenie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 2, s. 1–2.

Rodzina jako ostoja polskości. Znacząca rola kobiety – matki – obywatelki, pod której okiem powinno wzrastać pokolenie świadomych swoich praw i obowiązków pracowników, wierzących w odrodzenie Polski.

[rodzina, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/135. H[enryk] Opieński, *Z pedagogii muzycznej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 3, s. 1–2.

Umuzycznienie młodzieży jako „kamień węgielny kultury muzycznej przyszłego pokolenia”. Rytm, melodia, zasady harmonii i umiejętność słuchania dobrej muzyki. Zalecenie słuchania utworów symfonicznych od wczesnej młodości.

[edukacja artystyczna]

CXVIII/136. Zdzisław Dębicki, *Dom*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 6, s. 1–2.

„Rodzina jest ostoją społeczeństwa, a dom ostoją rodziny”. Panująca w domu rodzinnym atmosfera ma znaczenie dla wychowania młodego pokolenia. Urządzenie domu wpływa na jego atmosferę. Szczególna rola pamiątek rodzinnych.

[rodzina, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/137. Henryk Opieński, *Jakie nuty kupować?*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 7, s. 1–2.

Zamiłowanie młodzieży do konkretnych utworów muzycznych jest związane z ich znajomością. Informacja o utworach i kompozytorach cieszących się popularnością wśród młodych.

[edukacja artystyczna]

CXVIII/138. G., *Szkolnictwo średnie w Anglii*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 9, s. 1–2.

Streszczenie pracy Bronisława Bouffała, opublikowanej w „Bibliotece Warszawskiej” (1907, z. 2, 3). Dotyczy organizacji szkolnictwa ludowego i średniego w Anglii, egzaminów, systemu stypendialnego, zasad panujących w placówkach, programu zajęć, przełożonych i nauczycieli.

[szkoły średnie]

CXVIII/139. (Bożena), *Z ruchu kobiecego w Czechach. List z Pragi*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 9, s. 7.

List opisujący ruch kobiecy w Czechach. Poinformowano o szkołach dla dziewcząt, absolwentkach szkół wyższych, społecznej aktywności kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXVIII/140. Zofia Dębicka, *Szkoła gospodarczo-wychowawcza w Kuźnicach*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 10, s. 1.

O szkole dla kobiet, założonej przez hr. Jadwigę z Działyńskich Zamoyską. Jej celem było kształcenie dziewcząt w zakresie gospodarstwa domowego oraz wdrażanie ich w system karności, porządku i systematyczności – co ma stanowić niezbędny warunek prowadzenia gospodarstwa domowego. Informacje o uczennicach, organizacji placówki, programie zajęć.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXVIII/141. [Irena Wanda] Kosmowska, *Ze szkolnictwa galicyjskiego*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 11, s. 3–4.

O czerpaniu wzorów z zachodnioeuropejskich systemów szkolnych. Ocena szkolnictwa średniego w Galicji i postulaty jego reformy. Szkoły w Królestwie Polskim i Galicji są jeszcze w sferze prób i pomysłów na utworzenie wzorowej szkoły narodowej.

[metody nauczania, szkolnictwo, szkoły średnie]

CXVIII/142. T[eresa] Prażmowska, *Dom opieki*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 14, s. 4–5.

O organizacji Domu Opieki w Warszawie, utworzonego przez TOD.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVIII/143. T[eresa] Prażmowska, *W sprawie krajowej opieki nad dziećmi w Galicji*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 19, s. 1–2.

Projekt działań na rzecz opieki nad małoletnimi w Galicji. Rozwiązania nawiązujące do projektu Kazimierza Jeżewskiego. TOD w Warszawie.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVIII/144. G., *Szkoły gospodarstwa dla kobiet*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 21, s. 1.

Dotyczy potrzeby rozwoju szkolnictwa zawodowego wśród włościan. Znaczna część młodzieży wyjeżdża ze wsi do miast w poszukiwaniu pracy, gdy jednocześnie na wsi brakuje rąk do pracy. O rozwoju szkół gospodarczych za granicą. Przykłady szkół w Królestwie Polskim.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVIII/145. Zofia Dębicka, *Szkoła koronkarska w Zakopanem*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 22, s. 1.

O placówce założonej przez Tytusa Chałubińskiego i Helenę Modrzejewską w 1883 r. Organizacja szkoły, jej program, rezultaty prac uczennic.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, prace ręczne]

CXVIII/146. Anna Sokołowska, *Pogoda atmosfery domowej jako czynnik wychowawczy*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 23, s. 1–2.

O wpływie relacji w domu rodzinnym i zachowań dorosłych na dziecko.

[rodzina]

CXVIII/147. Zofia Sokołowska, *Szkoła dla panien w Anglii*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 24, s. 1–2.

Dotyczy pensji dla dziewcząt – dwóch prywatnych zakładów naukowych w Londynie i placówki w Brighton. Relacja z wizyty w szkole w Brighton.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkolnictwo]

CXVIII/148. [Irena Wanda] Kosmowska, *Dźwignia*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 25, s. 4.

Dotyczy działalności Chrześcijańskiego Związku Rękodzielniczek „Dźwignia” – organizacji działającej na rzecz kobiet trudniących się rękodzielnictwem. Zadanie stowarzyszenia

to „rozwijanie umysłu i rozbudzanie samowiedzy, przez samopomoc i dążenie do indywidualnego rozwoju”. Stowarzyszenie prowadzi m.in. działalność oświatową, powołało kursy niedzielne, założyło bibliotekę, zorganizowało kółka samokształceniowe.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, prace ręczne]

CXVIII/149. Anna Sokołowska, *Jak zająć dzieci w czasie wakacji*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 27, s. 1–2.

Dotyczy przebiegu wakacji i aktywności dzieci. O ich zabawach w czasie wypoczynku letniego. O wpływie na dzieci nudy i braku planowych zajęć, potrzebie inicjatywy rodziców w zakresie organizacji czasu w wakacje. Postulat organizacji zajęć, które mogą wpływać na fizyczny i psychiczny rozwój dziecka.

[kontakt z przyrodą, odpoczynek i rekreacja, zabawy]

CXVIII/150. E[ugenia] Żypowska, *Kursy wakacyjne w Europie Zachodniej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 28, s. 1.

Dotyczy kursów językowych organizowanych przez uniwersytety zachodnioeuropejskie.

[dostęp do edukacji, edukacja akademicka]

CXVIII/151. T[eresa] Prażmowska, *Wiano przebogate*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 32, s. 1.

Wychowanie domowe powinno opierać się na znajomości dziejów ojczystych. „Jeżeli bowiem nauka religii kształci charakter i kładzie podwaliny etyki chrześcijańskiej, [...] to nauka historii, dająca nam świadomość naszej odrębności, kształci w nas sumienie obywatelskie i ustala punkt orientacyjny naszego postępowania według nakazów etyki narodowej i społecznej”.

[edukacja domowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVIII/152. [Irena Wanda] Kosmowska, *Listy z wycieczki po Słowiańszczyźnie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 33, s. 1–2; nr 35, s. 3–4; nr 36, s. 4–5; nr 37, s. 5; nr 39, s. 5–6; nr 40, s. 6.

Relacja z wycieczki. Dotyczy m.in. kwestii oświatowych, czeskiego szkolnictwa ludowego (wystawa w Pradze) i szkół zawodowych (wystawa w Kromieryżu), organizacji społecznych i stowarzyszeń.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CXVIII/153. M., *Rady dla matek o nauce początkowej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 36, s. 1–2.

Dotyczy rozwoju umysłowego dzieci. Matka jako pierwsza nauczycielka dziecka. Wskazówki dotyczące nauki czytania i pisania. O metodzie Konrada Prószyńskiego – Kazimierza Promyka.

[edukacja elementarna, metody nauczania, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/154. Maria Łopuszańska, *Działalność społeczna kobiet w Szwajcarii*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 38, s. 1–2.

O organizacjach społecznych wspierających dziewczęta i instytucjach zakładanych przez kobiety. Przytoczono przykłady działań z Europy Zachodniej.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXVIII/155. E[milia] Bohowiczowa, *Wilno. Z wystawy wileńskiej „Dziecko”*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 40, s. 5–6.

Dotyczy ekspozycji prezentowanej w Wilnie, dotyczącej dzieci i wychowania.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXVIII/156. Zofia Dębicka, *„Sztuka w życiu dziecka”*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 42, s. 1–2.

Dotyczy wystawy w TZSP. Wskazano, że sztuka ma uszlachetniający wpływ na dzieci i młodzież.

[wychowanie estetyczne]

CXVIII/157. [Irena Wanda] Kosmowska, *Praca społeczna, letnisko „Dźwignia”*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 42, s. 3–4.

Dotyczy Chrześcijańskiego Związku Rękodzielniczek „Dźwignia” i organizacji letniska dla szwaczek w Otwocku.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, odpoczynek i rekreacja]

CXVIII/158. O.M., *Rady dla matek o początkowym nauczaniu. Rachunki*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 43, s. 1–2.

O kształtowaniu zainteresowania dziecka zagadnieniami matematycznymi, oswojeniu z nimi od najmłodszych lat, wprowadzaniu podstawowych pojęć matematycznych i zabaw rachunkowych.

[metody nauczania, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/159. [Irena Wanda] Kosmowska, *Praca społeczna. Opieka nad dziećmi*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 43, s. 5–6.

Dotyczy działań na rzecz dzieci proletariatu spędzających czas na ulicy. Informacja o książce *Niedole dziecięce* (Warszawa 1893).

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVIII/160. J. Oksza [Julia Kisielewska], *Dwie szkoły dla dziewcząt w Klarysewie pod Warszawą*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 44, s. 1–2.

Informacje o sześcioklasowej pensji Wandy Pawlickiej i o szkole gospodarczo-wychowawczej Marii Grabowskiej dla córek włościańskich.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXVIII/161. [Irena Wanda] Kosmowska, *Praca społeczna. Szkoła przy ulicy Wolność*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 44, s. 4–5.

Dotyczy szkoły dla dzieci założonej przez rodzinę Szlenkierów. Poinformowano o zaangażowaniu uczniów w prace ręczne i inne zajęcia programowe oraz o organizacji placówki.

[edukacja elementarna, prace ręczne]

CXVIII/162. W.U., *Środki kształcenia woli*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 45, s. 4–5.

Dotyczy kształtowania woli dziecka. Słabą wolę można przez odpowiednie wychowanie wzmocnić, znaczącą rolę w tym zakresie odgrywają sport i praca fizyczna. Źródła zagrożeń w kształtowaniu woli.

[wychowanie moralne]

CXVIII/163. X., *„Z ludem – dla ludu”*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 45, s. 5–6.

Dotyczy tekstu Zdzisława Dębickiego *Z ludem – dla ludu* z „Biblioteki Warszawskiej”. Włościanom brakuje oświaty i dobrobytu. Postulat zakładania szkół przemysłu ludowego i zatrudniania w nich odpowiednio wykwalifikowanych instruktorów.

[oświata ludowa]

CXVIII/164. P.C., *Pokój dziecienny w Anglii*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 45, s. 12–13.

O wychowaniu dzieci z zamożnych rodzin w Anglii. Informacje o urządzeniu pokojów, opiece nad dziećmi, metodach wychowawczych.

[wychowanie w rodzinie]

CXVIII/165. M., *Zabawa i nauka (Rady dla matek i początkowym nauczaniu)*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 46, s. 1–2.

Dotyczy edukacyjnej wartości zabawy. O błędnym łączeniu nauki z zabawą: „Uczyć zabawą i bawić nauką – to dwa zupełnie równie szkodliwe błędy pedagogiczne”. Wskazówki dla matek dotyczące edukacji elementarnej.

[edukacja elementarna, zabawy]

CXVIII/166. Z.S. [Zofia Sokołowska], *Wpływ wychowawczy Stowarzyszeń Spożywczych i udział w nich kobiet*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 46, s. 3.

Dotyczy odczytu S. Wojciechowskiego o wpływie wychowawczym stowarzyszeń spożywczych i o udziale w nich kobiet. Odwołanie do wzorów i działań z Europy Zachodniej.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXVIII/167. D-rowa K. [Irena Wanda Kosmowska], *Wystawa w Kruszyńku*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 47, s. 5–6.

Dotyczy rozwoju szkół gospodarczych w Królestwie Polskim. O szkole założonej przez Jadwigę Dziubińską w Kruszyńku, o wystawie prac, produktów wytworzonych przez uczennice.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVIII/168. [Irena Wanda] Kosmowska, *Praca społeczna. „Dom opieki”*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 48, s. 13.

O Domu Opieki w Warszawie. Jego zadaniem było leczenie, wspieranie i wychowywanie dzieci, które z powodu nędzy lub braku opieki rodzicielskiej znalazły się w trudnej sytuacji. O działalności TOD.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVIII/169. [Irena Wanda] Kosmowska, *Praca społeczna. Dom ludowy w Liskowie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 50, s. 4.

O działalności społecznej księdza Wacława Blizińskiego w Liskowie.

[oświata ludowa]

CXVIII/170. Jadwiga Chrzęszczewska, *Jakie zabawki kupić naszym dzieciom?*, „Tyg. Mód i Pow.” 1908, nr 51, s. 1–2.

Rady dotyczące zakupu prezentów świątecznych dla dzieci. Warto poznać upodobania dziecka, kupować zabawki, które bez uszkodzenia można podzielić na części i złożyć, lub takie, które wielokrotnie można przebudowywać. Postulat umożliwiania dzieciom tworzenia zabawek, co rozwija umiejętności manualne. Sugestie dotyczące wyboru zabawek dla dziewczynek i chłopców.

[zabawki]

CXVIII/171. Matylda Biehler, *Dziecko w świetle higieny*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 1, s. 2–3; nr 7, s. 4–5; nr 11, s. 10–11; nr 15, s. 3–4; nr 20, s. 4–5; nr 23, s. 5; nr 25, s. 4; nr 28, s. 4; nr 32, s. 4–5; nr 37, s. 5; nr 42, s. 4; nr 45, s. 4–5.

Pogadanka o pielęgnowaniu noworodka, odżywianiu dzieci, matkach karmiących, odstawianiu dziecka od piersi, sztucznym karmieniu, higienie mleka, odpowiedniej wadze dziecka, ząbkowaniu, higienie zębów i jamy ustnej.

[macierzyństwo, zdrowie i higiena]

CXVIII/172. Z[ofia] Wójcicka-Chylewska, *Studentki lwowskie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 2, s. 1–2.

Liczba kobiet studiujących na Uniwersytecie we Lwowie, wybierane przez nie kierunki. Ewolucja wyglądu i zachowań studentek, ich przynależności do organizacji

społecznych. Życie codzienne za granicą w trakcie studiów, inicjatywy społeczne na rzecz adolescentek.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

- CXVIII/173. [Irena Wanda] Kosmowska, *Przegląd naszych sił kobiecych: w pracy kulturalno-oświatowej i literackiej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 2, s. 4–5; nr 3, s. 4–5.

Przegląd aktywności kobiet w pracy kulturalno-oświatowej i literackiej w Królestwie Polskim. Odnotowano działalność organizacji oświatowych, TBD, Towarzystwa Wychowania Przedszkolnego. Wskazano przykłady placówek zajmujących się kształceniem nauczycieli, dających wykształcenie młodym kobietom ze sfery inteligencji. Informacje o organizacjach walczących o prawa wyborcze i społeczne kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

- CXVIII/174. E.Ż. [Eugenia Żmijewska], *Praktyczna szkoła handlowa w Paryżu (École pratique de commerce)*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 4, s. 3–4.

Opis szkoły, informacje o założycielu, cele programowe, organizacja placówki, prowadzone zajęcia.

[szkolnictwo]

- CXVIII/175. [Irena Wanda] Kosmowska, *Szkoły ludowe w Szwecji i Norwegii*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 7, s. 5–6.

Organizacja szkolnictwa w krajach skandynawskich. Typy szkół, program nauczania, organizacja zajęć i placówek, wynagrodzenie nauczycieli, działalność organizacji oświatowych.

[szkolnictwo]

- CXVIII/176. [Irena Wanda] Kosmowska, *Szkoła gospodarcza dla dziewcząt w Chyliczkach*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 10, s. 1–3.

Stwierdzenie niepraktycznego kierunku wychowania dziewcząt. Informacje o placówkach w Kuźnicach i Chyliczkach, o prowadzących szkoły, celach programowych, organizacji placówek.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

- CXVIII/177. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Zjazd delegatów Związku Katolickiego*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 11, s. 2–3.

Dotyczy zjazdu włościan i księży z Królestwa Polskiego, gdzie omawiano działania na rzecz podniesienia poziomu kultury na wsi. Informacje m.in. o domach ludowych, wychowaniu dzieci, salach zajęć dla dziewcząt, szkołach gospodarczych, bibliotekach.

[biblioteki i czytelnie, edukacja zawodowa, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVIII/178. [Irena Wanda] Kosmowska, *Wychowanie domowe*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 12, s. 1–2.

Wypowiedź p. Świnarskiej z ZKZ. Dotyczy współpracy domu rodzinnego ze szkołą. Od najmłodszych lat rodzina powinna kształtować w dziecku obowiązkowość, umiłowanie pracy, zaangażowanie w obowiązki domowe. Dotyczy także czytelnictwa książek i poszanowania indywidualizmu w wychowaniu.

[czytelnictwo, rodzina, współpraca rodziny ze szkołą]

CXVIII/179. J. Orka [Melania Rajchmanowa], *Kooperacja wakacyjna*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 13, s. 1–2.

Dotyczy czasu wolnego i jego organizacji. Odwołano się do form działań w tym zakresie w Anglii, Francji, Szwajcarii, Niemczech. Informacje o stowarzyszeniach społecznych i działaniach na rzecz wypoczynku letniego w Królestwie Polskim.

[odpoczynek i rekreacja, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXVIII/180. Maria Wydźdzanka, *Zakład dla ochroniarek we Włochach*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 13, s. 5.

Postulat przeniesienia szkół dla ochroniarek z miasta na wieś. O organizacji i zadaniach jednej z placówek.

[nauczyciel/pedagog, ochronki]

CXVIII/181. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Jak dzieci powinny spędzać wakacje na wsi*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 17, s. 5.

Wskazówki dotyczące organizacji wypoczynku dzieci w czasie wakacji.

[odpoczynek i rekreacja]

CXVIII/182. [Irena Wanda] Kosmowska, *Praca społeczna. Chrześcijańskie Towarzystwo ochrony kobiet*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 20, s. 1–2.

Dotyczy działań ChTOK na rzecz niezamożnych dziewcząt, przenoszących się ze wsi do miast w celu znalezienia pracy lub zdobycia wykształcenia. Organizacja udzielała także wsparcia dziewczętom zagrożonym demoralizacją.

[edukacja dziewcząt i kobiet, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXVIII/183. [Irena Wanda] Kosmowska, *Wystawa przeciwalkoholiczna*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 22, s. 1–2.

Dotyczy wystawy ukazującej, jakie spustoszenie w organizmie ludzkim czyni alkohol, jakie powoduje problemy społeczne, ekonomiczne i moralne. W jednym z działów zaprezentowano wyniki ankiety szkolnej na temat spożywania alkoholu przez uczniów i uczennice szkół średnich.

[szkoły średnie, wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

CXVIII/184. St. Życka; Ludwika Życka, *Wychowanie w Japonii*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 27, s. 3; nr 29, s. 4; nr 30, s. 5.

Dotyczy opublikowanych w miesięczniku „Revue des deux mondes” tekstów o historii pedagogiki japońskiej.

[oświata ludowa, szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXVIII/185. T[eresa] Prażmowska, *Rola kobiety czeskiej w odrodzeniu narodu*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 32, s. 1–2; nr 33, s. 1–2.

Dotyczy aktywności kobiet na rzecz wychowania młodego pokolenia. Informacje o rozwoju ruchu kobiecego i bieżących działaniach społeczno-oświatowych kobiet.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVIII/186. [Irena Wanda] Kosmowska, *Nowe prądy*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 33, s. 3.

Dotyczy poglądów Elizy Orzeszkowej na temat „niskiego poziomu etycznego wśród inteligencji oraz zdziczenia i wyrodnienia mas nieoświeconych”. Postulaty dotyczące tworzenia stowarzyszeń etycznych, a także działań, które powinna podejmować młodzież akademicka na rzecz oświaty ludowej. Wskazano działania wpisujące się w ruch etyczny, przywołano aktywność młodzieży w „Prądzie” i prace kobiet związanych z „Przebudzeniem”.

[oświata ludowa, wychowanie moralne]

CXVIII/187. T[eresa] Prażmowska, *Pensja „nowego typu”, czyli szkoła normalna*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 34, s. 1.

Za szkołę nowego typu uznano placówkę, która daje uczniom „całokształt wychowania i wykształcenia, ujęty w skończoną i zaokrągloną całość”. Obok poszerzenia wiedzy uczennice otrzymują w niej znajomość robót ręcznych i zajęć praktycznych oraz uczestniczą w aktywności fizycznej. Odwołanie do wzorów zachodnioeuropejskich w zakresie organizacji, programu i współpracy pomiędzy placówkami. O kształceniu nauczycieli. O działaniach Zofii Wołowskiej.

[metody nauczania, prace ręczne, wychowanie fizyczne i sport]

CXVIII/188. [Irena Wanda] Kosmowska, *Wystawa w Częstochowie, jej strona społeczna i udział w niej kobiet*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 36, s. 1–3.

Informacje o wystawie oświatowej zorganizowanej w Częstochowie. Wskazano elementy wystawy związane ze szkolnictwem, bibliotekami, instytucjami opiekuńczymi i społecznymi. Omówiono szerzej m.in. muzeum higieniczne, zagrodę włościańską, a także udział kobiet w organizacji wystawy. Podkreślono jej znaczenie społeczne.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, oświata ludowa, zdrowie i higiena]

CXVIII/189. Ik., *Bezplodne kwiaty*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 38, s. 3–4.

Dotyczy ujemnego przyrostu naturalnego we Francji i kwestii dietności.

[choroby i śmiertelność, macierzyństwo]

CXVIII/190. T[eresa] Prażmowska, *Znaczenie ogniska domowego*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 41, s. 1.

Dom rodzinny i jego rola w życiu człowieka. Podkreślono znaczenie tworzenia ogniska domowego z atmosferą ciszy, pogody, powagi i pracy. Uczy ono cnót moralnych i obywatelskich, strzeże czystości obyczajów i uczuć, kształci ideały, siłę i odwagę. Znacząca rola kobiet – duchowych kierowniczek domu.

[wychowanie w rodzinie]

CXVIII/191. [Irena Wanda] Kosmowska, *Praca społeczna. Polskie Towarzystwo Badań nad Dziećmi*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 41, s. 5.

Dotyczy działalności TBD, jego sekcji, badań, referatów i publikacji. Podkreślono potrzebę współdziałania rodziny i szkoły. Uznano, że rozwój szkolnictwa w Królestwie Polskim przyczynił się do „ulepszenia metod pedagogiczno-wychowawczych i oparcia ich na racjonalnych podstawach”.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, współpraca rodziny ze szkołą]

CXVIII/192. Stefan Gacki, *Zatrute źródła*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 43, s. 1–2.

Dotyczy działań na rzecz oświaty ludowej i obniżania poziomu analfabetyzmu. O książkach i kulturze czytelniczej w Królestwie Polskim.

[analfabetyzm, czytelnictwo, oświata ludowa]

CXVIII/193. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Z Kaliskiego*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 43, s. 3–4.

Dotyczy pracy społecznej na ziemi kaliskiej. Informacje o zaangażowaniu kobiet w działalność organizacji oświatowych i społecznych. Opis instytucji działających w Kaliszu i na ziemi kaliskiej.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVIII/194. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Ochroniarstwo, szkoły i przemysł ludowy, na wystawie prac kobiet w Kaliszu*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 43, s. 5.

Dotyczy wystawy w Kaliszu, na której zaprezentowano działania kobiet z ziemi kaliskiej na rzecz podniesienia poziomu kultury i oświaty w Królestwie Polskim. Informacje o przyznanych im odznaczeniach. Informacje o placówkach oświatowo-opiekuńczych.

[oświata ludowa]

CXVIII/195. [Irena Wanda] Kosmowska, *Nasze prawa, zadania i obowiązki: Ziemianka – obywatelka*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 46, s. 1–2.

Dotyczy cech ziemianek, potrzebnych w prowadzeniu domu i gospodarstwa oraz realizacji działań społecznych (zakładanie szpitali, przytułków, ochronek, żłobków, poprawa poziomu zdrowia i higieny). Nieliczne ziemianki zdobywały wykształcenie w szkołach gospodarczych. Informacje o działalności ZKZ, podkreślenie roli kursów dla kobiet prowadzonych przez tę organizację.

[edukacja zawodowa, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVIII/196. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Kongres pedagogiczny we Lwowie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 47, s. 1–2.

Dotyczy wygłoszonych na kongresie odczytów i poruszanych w nich zagadnień oświatowo-wychowawczych. O zaprezentowanym na kongresie projekcie współpracy oświatowej i o jego najważniejszych rezolucjach.

[pedagogika naukowa, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXVIII/197. Maria Ruszczyńska, *Praca społeczna kobiet w Krakowie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1909, nr 51, s. 5.

Dotyczy pracy społecznej kobiet z Galicji, ich uczestnictwa w organizacjach społecznych, m.in. Polskim Związku Niewiast Katolickich, Stowarzyszeniu Sług Katolickich św. Zyty. Kobiety realizowały w nich działania: oświatowe – organizowały biblioteki, czytelnie, odczyty, wydawały broszury; opiekuńcze – zakładały internaty dla młodzieży, urządziły tanie kuchnie; socjalne – prowadziły biuro rekomendacji pracy, kursy, udzielały pożyczek.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXVIII/198. Jadwiga Chrząszczewska, *Zasadnicze fache kobiety*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 1, s. 16.

Dotyczy nauczycielek, ochroniarek i freblanek.

[edukacja przedszkolna, nauczyciel/pedagog, ochronki]

CXVIII/199. Maria Szeliga, *Ze stolicy świata*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 2, s. 2–3.

Dotyczy kongresu kobiet, na którym omawiano kwestie praw kobiet. Poinformowano o inicjatywie założenia szkoły na otwartym powietrzu.

[edukacja dziewcząt i kobiet, kontakt z przyrodą]

CXVIII/200. Matylda Biehler, *Dziecko w świetle higieny*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 2, s. 5; nr 4, s. 5; nr 8, s. 6; nr 12, s. 3; nr 16, s. 6; nr 22, s. 12; nr 25, s. 4; nr 31, s. 13; nr 35, s. 3; nr 43, s. 5; nr 45, s. 4; nr 48, s. 4–5; nr 50, s. 3–4.

Dotyczy odżywiania dzieci w wieku szkolnym oraz ich ochrony przed chorobami zakaźnymi, m.in. błonicą, szkarlatyną, kokluszem (krztuścem), odrą, gruźlicą.

[macierzyństwo, zdrowie i higiena]

CXVIII/201. Zofia Bukowiecka, *Nasze prawa, zadania i obowiązki*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 4, s. 1–2.

Dotyczy obowiązków młodych dziewcząt z elitarnych grup społecznych, ich zadań w gospodarstwie domowym, ich pracy społecznej w mieście i na wsi. O konieczności zakładania szkół zawodowych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXVIII/202. M.R., *Wskazówki dla studentek*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 4, s. 13–14.

Porady dla dziewcząt przyjeżdżających na studia do Galicji. Dotyczy organizacji pracy, kategorii studentek, kwestii organizacyjnych. Informacje o Wyższych Kursach dla Kobiet im. Adriana Baranieckiego w Krakowie.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVIII/203. L.K. [Lucyna Kotarbińska], *Z powodu listów w sprawie „iluzjonów”*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 7, s. 4.

Dotyczy rozrywek w czasie wolnym. Krytyka kabaretów i iluzjonów, postulat organizacji „zdrowych” rozrywek. Znacząca rola kobiet w walce z „bezsmyślną rozrywką”.

[odpoczynek i rekreacja]

CXVIII/204. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Nasze prawa, zadania i obowiązki. Kobieta w pedagogice. Matka*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 12, s. 1–2; nr 15, s. 1–2.

Dotyczy badań Anieli SzycoŃny nad pracą i działalnością pedagogiczną matek-Polek. Wskazania i postulaty odnoszące się do zadań matki jako wychowawczyni. Informacje o kwestionariuszu i uzyskanych odpowiedziach matek.

[macierzyństwo, współpraca rodziny ze szkołą, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/205. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Zebranie Koła Ziemiarek poświęcone wychowaniu fizycznemu*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 16, s. 4.

Dotyczy wystąpienia p. Mieczynskiej – nauczycielki gimnastyki – na posiedzeniu wydziału pedagogicznego ZKZ. O postulatach reformy wychowania fizycznego. Wskazano problem przedwczesnego rozbudzenia erotycznego młodzieży obojga płci.

[edukacja seksualna, wychowanie fizyczne i sport]

CXVIII/206. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Z Ziemi Łowickiej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 17, s. 1–2.

„Kartka z życia prowincji” na ziemi łowickiej. Informacje m.in. o zbiorach etnograficznych Anieli Chmielińskiej, sytuacji oświatowej, instytucjach społecznych, ochronkach.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, ochronki, oświata ludowa]

CXVIII/207. [Irena Wanda] Kosmowska, *Spoleczny czyn polskich dzieci. Ochronka, założona przez dzieci w Warszawie i Szkoła w Kulikach w Galicji*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 17, s. 4–5.

Dotyczy wychowania domowego, w którym od wczesnych lat „matka wpajać powinna w dziecko to poczucie przynależności do społeczeństwa”. Przykłady działalności dobroczynnej na rzecz rówieśników, prowadzonej przez dzieci z elitarnych grup społecznych.

[ochronki, oświata ludowa, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/208. Maria Kamińska, *Gawęda artystyczna. Jak należy umuzykalniać dzieci?*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 18, s. 3–4.

Dotyczy umuzykalniania dzieci, śpiewu, gry na instrumentach klawiszowych, literatury muzycznej.

[edukacja artystyczna]

CXVIII/209. Jadwiga Chruszczewska, *Pogadanki wychowawcze*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 19, s. 3–4; nr 21, s. 3–4.

Dotyczy wychowywania dzieci przez matki i przygotowania kobiet do tej roli. Wskazano cele i zadania wychowania oraz literaturę pedagogiczną.

[macierzyństwo, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/210. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Gniazda sieroce*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 24, s. 1–2.

Dotyczy działalności TGS.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVIII/211. A[ntoni] Miecznik, *Nauka historii polskiej podczas wakacji*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 27, s. 1–2.

O organizacji wypoczynku letniego. Przekonywano: „Nadmierna swoboda wyradza się bowiem w swawolę, a nadmierny wypoczynek w lenistwo”. Młode pokolenie potrzebuje silnej świadomości narodowej, w jej kształtowaniu znaczącą rolę odgrywa nauka historii narodu. Okres wakacyjny jako najlepszy czas do przekazywania tej wiedzy przez rodziców.

[odpoczynek i rekreacja, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXVIII/212. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Co słychać w „Świetlicy”? Zjazd*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 28, s. 4–5.

Dotyczy zjazdu kółek ZKZ. Informacje o działalności szkół gospodarczych, aktywności kół rozwijających pracę na polu społecznym i ekonomicznym (zakładanie i prowadzenie ochronek, sklepów, organizowanie kółek przez włościanki), odczycie prof. Żeliszawa Grotowskiego.

[edukacja zawodowa, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXVIII/213. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Śpiew jako czynnik wychowawczo-społeczny*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 28, s. 14.

O referacie wygłoszonym na zebraniu ZKZ, poruszającym kwestie wpływu śpiewu i muzyki na wychowanie. Zamieszczono m.in. praktyczne porady na temat wprowadzania w ochronach i szkołach nauki śpiewu. Omówiono temat umuzykalniania dzieci.

[edukacja artystyczna]

CXVIII/214. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Nasze prawa, zadania i obowiązki. Nauczycielka – książka d-ra Zimmermanna*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 30, s. 4.

Dotyczy poglądów ks. Kazimierza Zimmermanna na rolę nauczycielki domowej i kierowniczkę szkoły ludowej. Przykład zagranicznej organizacji zrzeszającej nauczycieli.

[edukacja domowa, nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXVIII/215. Zygmunt Marczewski, *Wychowanie dzieci w Anglii. Londyn*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 32, s. 4; nr 35, s. 3–4.

Dotyczy wychowania dzieci w rodzinach angielskich. Opisano następujące zagadnienia: nurse, urządzenie pokoju dziecka, zabawki i zabawy, opieka nad dzieckiem w ciągu dnia, wdrażanie młodego pokolenia w życie towarzyskie, społeczne i polityczne, sytuacja dzieci ze środowisk nieelitarnych.

[opieka, wychowanie w rodzinie, zdrowie i higiena]

CXVIII/216. I.R., *„Dobra żona i matka oto najwyższe powołanie kobiety”. Odczyt prof. Grubera*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 33, s. 1–2.

Dotyczy odczytu *Wychowanie dziewcząt i higiena rasy*, wygłoszonego w monachijskim towarzystwie, działającym na rzecz podniesienia poziomu wykształcenia kobiet w zakresie gospodarstwa domowego. Wskazano, że głównym celem wychowania dziewcząt powinno być przysposobienie ich „do zawodu żony i matki”.

[edukacja dziewcząt i kobiet, macierzyństwo]

CXVIII/217. St., *Wzorowa ochronka*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 33, s. 3.

Dotyczy programu i organizacji wzorowej ochronki TOD w Warszawie.

[ochronki, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVIII/218. L. Kot [Lucyna Kotarbińska], *Z wystawy brukselskiej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 33, s. 4–5.

Informacje o działach wystawy oświatowej w Brukseli. Opisano szkołę gospodarczą i zajęcia praktyczne dla robotnic w Gandawie oraz szkołę dla infirmerek i pielęgniarek. Podjęto kwestię poprawy warunków egzystencji robotników.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVIII/219. Zygmunt Marczewski, *Uniwersytet dla kobiet w Nippon*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 34, s. 3–4.

O studiach akademickich dziewcząt w Japonii, gdzie równolegle zdobywa się wyższe wykształcenie i przygotowanie praktyczne do pełnienia obowiązków żony i matki. Dotyczy powstania i organizacji uczelni.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVIII/220. L. Kot [Lucyna Kotarbińska], *Państwowa średnia szkoła zawodowa na wystawie w Brukseli prowadzona przez siostry Ś-go Wincentego á Paulo w Ixelles*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 34, s. 5.

Opis placówki edukacyjno-wychowawczej o profilu zawodowym, jej organizacji i programu.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXVIII/221. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Gdzie i czego można się nauczyć w Warszawie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 34, s. 5.

Dotyczy szkolnictwa zawodowego: szkół kroju i szycia, szkół gospodarczych, kursów ogrodniczych i pszczelarskich.

[edukacja zawodowa]

CXVIII/222. *Ruń*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 35, s. 1.

O młodzieży – absolwentach szkół polskich. Informacje o publikacjach – pracach zbiorowych autorstwa abiturientów.

[aktywność młodzieży]

CXVIII/223. Antoszka [Antonina Smiszkowa], *Kształcenie kobiet na wsi*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 35, s. 4–5.

Dotyczy ruchu oświatowego wśród kobiet włościańskich. Informacje o wycieczce do Czech, Moraw i Krakowa, w której wzięły udział uczennice szkół gospodarczych. O szczególnej roli matki i jej wpływie na wychowanie dzieci w środowiskach włościańskich. Podkreślono konieczność edukacji kobiet włościańskich przez organizację szkół, pogadanek, wycieczek i kółek kobiecych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVIII/224. *Kursy wyższe dla kobiet im. A. Baranieckiego nie współzawodniczą z uniwersytetem, bo mają inny cel*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 35, s. 5–6.

Dotyczy różnic pomiędzy uniwersytetami a wyższymi kursami dla kobiet i mylnego postrzegania przez dziewczęta celów tych placówek. Wskazano, że celem uniwersytetu jest przekazanie wiedzy z różnych, odrębnych dziedzin nauki, a celem wyższych kursów naukowych dla kobiet – zapewnienie dziewczętom wyższego wykształcenia ogólnego. O Wyższych Kursach dla Kobiet im. Adriana Baranieckiego w Krakowie.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet, oświata pozaszkolna]

CXVIII/225. [Irena Wanda] Kosmowska, *Po dniach grunwaldzkich*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 36, s. 1–2.

O obchodach rocznicy 500-lecia bitwy pod Grunwaldem. Informacje o wiecach; na jednym z nich poruszano kwestie oświaty ludowej i zmian, jakie powinny w niej zajść, na innym podjęto kwestie ruchu kobiecego. Opisano także konferencje studentek na Uniwersytecie Jagiellońskim.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata ludowa]

CXVIII/226. Jadwiga Chrzęszczewska, *Pogadanka pedagogiczna. Pogoda domowego ogniska*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 36, s. 4–5.

Dotyczy atmosfery ogniska domowego. Jest ona zależna od wielu warunków, w szczególności od osób, które ją tworzą. Wpływ atmosfery domu rodzinnego na dzieci.

[rodzina]

CXVIII/227. T[eresa] Prażmowska, *Szkoła gospodarstwa dla robotnic w Niemcach (Zagłębie Dąbrowieckie)*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 37, s. 1–2.

Dotyczy niemieckiej szkoły dla dziewcząt, w której przekazywane są informacje o gospodarstwie, higienie, odżywianiu, pielęgnowaniu dzieci, wychowaniu elementarnym, zachowaniu w towarzystwie. Ukończenie szkoły przygotowuje dziewczęta do roli żony i matki. O książce *Wzorowa żona robotnika*, opartej na publikacji Emila Kutschego (Dąbrowa 1900).

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVIII/228. Zygmunt Marczewski, *Nowy kierunek wychowania dziewcząt*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 38, s. 6.

Dotyczy wychowania przyszłych „matek narodu”, które powinny być „idealne pod względem fizycznym i moralnym, by przysposobić je na wzorowe kierowniczkę przyszłych generacji”. Odwołanie do systemu angielskiego, w którym kładziono nacisk na wychowanie fizyczne i moralne dla uczynienia dziewcząt osobami pożytecznymi w życiu domowym i społecznym.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/229. T[eresa] Prażmowska, *Wzorki w praktyce nauczycielskiej pozbierane*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 40, s. 1–2.

O wychowaniu dzieci przez matki, które „nie dorosły do stanowiska wychowawczyń”. Wskazano popełniane przez nie błędy, podniesiono kwestię powołania zakładu wychowawczego, w którym kobiety mogłyby posiadać wiedzę pedagogiczną. O zachowaniach dzieci wynikających z wychowania domowego i postaw matek.

[macierzyństwo, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/230. Zofia Sokołowska, *Biblioteki latające*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 45, s. 3–4.

O urzędowaniu bibliotek na wsiach, ich organizacji, wyborze książek. Podkreślono: „Warto, żeby cały kraj pokrył się siecią bibliotek latających; podniosłoby to znacznie poziom umysłowy naszych domów”.

[biblioteki i czytelnice, czytelnictwo, oświata ludowa]

CXVIII/231. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Kongres pedagogiczny w Sztokholmie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 45, s. 6.

Relacja z kongresu pedagogicznego w Sztokholmie. Dotyczy szkolnictwa w Szwecji.

[pedagogika naukowa, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, szkolnictwo]

CXVIII/232. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Te najbiedniejsze...*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 49, s. 1–2.

Dotyczy prostytucji kobiet. Krótki rys sytuacji kobiet w Anglii. Informacje o organizacjach i działaniach pomocowych na rzecz prostytutek.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXVIII/233. Maria Gerson-Dąbrowska, *Dzieci i zabawki*, „Tyg. Mód i Pow.” 1910, nr 51, s. 5–6.

Dotyczy estetyki zabawek dziecięcych.

[wychowanie estetyczne, zabawki]

CXVIII/234. [Irena Wanda] Kosmowska, *„Jeszcze północ mrozem dmucha”... Ogrody Raua*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 2, s. 1–2.

Organizacja i funkcjonowanie Ogrodów im. Wilhelma Ellisa Raua w Warszawie. Ich cel to rozwój fizyczny dzieci i młodzieży.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXVIII/235. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Solidarność ekonomiczna*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 3, s. 1–2.

Idea filantropii i solidaryzmu w społeczeństwie. Działania pomocowe mają szczególne znaczenie w środowisku proletariackim. Instytucje pomocowe działające na rzecz najuboższych.

[opieka]

CXVIII/236. [Irena Wanda] Kosmowska, *Wobec grożącego niebezpieczeństwa*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 4, s. 1–2.

Dotyczy wzrostu liczby samobójstw w Królestwie Polskim. Przedstawiono przyczyny problemu i prace na rzecz przeciwdziałania zachowaniom suicydalnym. Krótka relacja z przemówienia ks. Trepkowskiego o samobójstwach wśród młodzieży szkolnej.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, samobójstwa]

CXVIII/237. Zygmunt Marczewski, *Szkoła umiejętności domowych*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 4, s. 3–4.

Szkoła gospodarstwa domowego dla dziewcząt w Amsterdamie. Opis placówki, programu, zasad funkcjonowania, organizacji.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXVIII/238. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Działalność społeczna kobiet w Piotrkowie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 5, s. 3–4.

Relacja z działalności społecznej i kulturalno-oświatowej Piotrkowskiego Towarzystwa Dobroczynności. Angażujące się w nią kobiety pracowały nad założeniem przytułku dla dziewcząt i chłopców, zakładaniem ochronek, organizowaniem kolonii letnich, organizacją Towarzystwa Pomocy Szkolnej, pomocą dla „dzieci ulicy”.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVIII/239. [Irena Wanda] Kosmowska, *Instytucje społeczne w Danii. Uniwersytety ludowe Grundtviga w Danii; Sanatoria podmiejskie, nadmorskie i kolonie letnie dla przychodzących do zdrowia dzieci; Stowarzyszenia dla żywienia dzieci szkolnych, związek ubierania dzieci uczących się – osobny dla kupowania obuwia, dzień dzieci, kwiaty jesieni*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 6, s. 1–2; nr 7, s. 1–2; nr 8, s. 1–2.

O kontynuacji myśli Mikołaja Fryderyka Seweryna Grundtviga i organizacji oświaty ludowej w Danii, m.in. uniwersytetów ludowych. Działalność instytucji i zakładów, służących poprawie zdrowia młodego pokolenia.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa, zdrowie i higiena]

CXVIII/240. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Szkoła dla służących Ś-tej Kingi*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 7, s. 3–4.

Dotyczy funkcjonowania i organizacji Szkoły Służących im. św. Kingi w Warszawie.
[edukacja zawodowa]

CXVIII/241. A[ntoni] Miecznik, *Z powodu zajęć uniwersyteckich w Krakowie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 9, s. 1–2.

Dotyczy „Zimmermaniady” – protestów studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, ich zachowania w trakcie wykładu otwartego ks. prof. Kazimierza Zimmermanna, które doprowadziło do tymczasowego zamknięcia uczelni. Rola rodziny, w szczególności matek, w wychowaniu młodego pokolenia.

[edukacja akademicka, wychowanie religijne, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/242. [Irena Wanda] Kosmowska, *Z powodu 30-letniego jubileuszu pracy Pauliny Reinschmit-Kuczalskiej*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 11, s. 1–2.

Działalność Pauliny Reinschmit-Kuczalskiej na rzecz młodych dziewcząt. Między innymi utworzyła ona kursy przygotowawcze dla dziewcząt planujących studia pod egidą SRKP, zbierała fundusze na stypendia dla nich. Publikowała w „Sterze”, podejmując tematykę młodzieży żeńskiej.

[edukacja dziewcząt i kobiet, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVIII/243. Wincenty Kosiakiewicz, *Z tygodnia na tydzień*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 11, s. 3–4.

O samobójstwach dzieci i młodzieży. Krytyka upowszechniania danych i informacji o przyczynach samobójstw w młodym pokoleniu. Działania wychowawcze powinny przeciwdziałać zachowaniom suicydalnym. Postulat utworzenia pogotowia dla samobójców.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, samobójstwa]

CXVIII/244. Józef Kotarbiński, *Teatr dla młodzieży*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 12, s. 1–2.

Wpływ teatru na umysł i charakter dzieci i młodzieży. Postulaty dotyczące doboru sztuk teatralnych dla młodego pokolenia.

[edukacja artystyczna]

CXVIII/245. *Nasza ankieta w sprawie teatru dla dzieci i młodzieży*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 16, s. 1–3; nr 17, s. 3–4.

Wpływ teatru na umysł i charakter dzieci i młodzieży. Postulaty dotyczące doboru sztuk teatralnych i rozrywek właściwych dla młodego pokolenia. Wychowawcze znaczenie teatru. Publikacja zawiera następujące odpowiedzi na ankietę: Aniela Szcówna,

Kiedy i na co prowadzić dzieci do teatru?; Jadwiga Warnkówna, *Dzieci w teatrze*; Jadwiga Chrzyszczewska, *Trzeba czy nie trzeba?*; Maria Gerson-Dąbrowska, *Co lubią dzieci widzieć w teatrze*; Stefan Gębarski, *Czy jest repertuar dla dzieci?*; Maksymilian Heilpern, *Co najwięcej oddziałuje na umysły dziecięce?*; Janusz Lipiński, *Kiedy teatr staje się czynnikiem wychowawczym?*.

[edukacja artystyczna, wychowanie moralne]

CXVIII/246. *Towarzystwo pomocy naukowej dla Polek, imienia Kraszewskiego*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 18, s. 1.

Przykłady działań podjętych przez Towarzystwo Pomocy Naukowej dla Polek im. J.I. Kraszewskiego w Galicji.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVIII/247. L[ucyna] Kotarbińska, *Jubileusz Pauliny Kuczalskiej-Reinschmit*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 20, s. 1–2.

Relacja z obchodów jubileuszu 30-lecia pracy Pauliny Kuczalskiej-Reinschmit. Jedną z osób przemawiających podczas uroczystości była młoda włościanka, uczennica szkoły w Kruszynku, która mówiła o znaczeniu szkół gospodarczych dla młodzieży włościańskiej.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXVIII/248. [Irena Wanda] Kosmowska, *Nasi wychodźcy w Szwajcarii*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 20, s. 5–6.

Dotyczy m.in. działalności młodzieży akademickiej w Szwajcarii na rzecz polskich pracowników sezonowych.

[aktywność młodzieży, edukacja akademicka]

CXVIII/249. [Irena Wanda] Kosmowska, *Referat o pracy biurowej kobiet: Echa jubileuszu p. Pauliny Kuczalskiej-Reinschmit*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 22, s. 1–2.

Dotyczy możliwości zatrudniania kobiet w pracy biurowej. Potrzeba tworzenia szkół handlowych i kształcenia fachowego kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXVIII/250. Janina Warnkówna, *Wakacje*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 23, s. 1–2.

Wakacje to nie tylko okres wypoczynku, w tym okresie uczniowie powinni pracować, uczyć się i bawić. Dotyczy organizacji czasu wolnego młodego pokolenia.

[odpoczynek i rekreacja, wycieczki/krajoznawstwo]

CXVIII/251. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Z Tow. Ochrony Kobiet*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 27, s. 2–3.

Sprawozdanie z działalności ChTOK. Towarzystwo organizowało ogniska dla dziewcząt samotnych i zdemoralizowanych, gdzie zapewniano opiekę, pracę wychowawczą, a także pośrednictwo w zdobywaniu pracy. Działania na rzecz wychodźców.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, niedostosowanie społeczne i przestępczość, opieka]

CXVIII/252. Matylda Biehler, *Higiena dziecka*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 27, s. 15; nr 41, s. 6; nr 52, s. 12–13.

O hartowaniu dziecka, wdrażaniu go do czystości. Informacje dotyczące ząbkowania.

[zdrowie i higiena]

CXVIII/253. W., *Z działalności Polskiego Towarzystwa badań nad dziećmi*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 29, s. 4–5.

Dotyczy sprawozdania z działalności TBD za 1910 r.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXVIII/254. Helena Kuczalska, *O potrzebie szkół dla służących. Z powodu dyskusji na temat szkoły służących w Stowarzyszeniu Kupców*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 29, s. 11–12.

Dotyczy potrzeby organizacji szkół dla służących. Informacje o Szkole Służących im. św. Kingi. „Szkoly zawodowe są bogactwem każdego społeczeństwa cywilizowanego. Im więcej szkół zawodowych, tym większy dobrobyt w kraju”. Porównanie sytuacji służących z ziem polskich i skandynawskich.

[edukacja zawodowa]

CXVIII/255. [Irena Wanda] Kosmowska, *Dla naszych dzieci*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 30, s. 1–2.

Wychowanie przez matkę i wychowanie w ochronie. Walory wychowawcze publikacji *Cztery pory roku w pogadankach z dziećmi w domu i w ochronie* Marii Weryho-Radziwiłłowiczowej (Warszawa 1910).

[ochronki, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/256. Wincenty Kosiakiewicz, *Z tygodnia na tydzień*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 31, s. 3–4.

Informacje o działaniach germanizacyjnych i walce z nimi w Księstwie Cieszyńskim. Działalność Macierzy Szkolnej na Śląsku.

[germanizacja, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXVIII/257. Leliwa, *Jedyna u nas w kraju szkoła gimnastyki i masażu*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 31, s. 12–13.

Informacje o działalności i organizacji placówki prowadzonej przez Helenę Kuczalską-Prawdnic w Warszawie.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXVIII/258. Lech Kozera, *Służąca a pani*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 33, s. 5–6.

Omówiono następujące tematy: Kto może mieć służącą kulturalną?; Skąd rekrutują się zastępy służących?; Służąca wiejska; Kształcenie służby; Moja metoda; Czasopisma; Dzieci niosą dużą pomoc w oświecaniu służby.

[edukacja zawodowa]

CXVIII/259. Irska, *Z Galicji*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 34, s. 1–2.

Relacje z działań oświatowych w Galicji. Informacje o egzaminach kończących kursy dla gospodyń wiejskich w Starej Wsi, kursach ratownictwa i rozwoju straży ogniowych.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXVIII/260. L.K. [Lucyna Kotarbińska], *Wywiad pedagogiczno-artystyczny u p. Józefiny Szlezygierówny*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 34, s. 13–14.

Wywiad ze „spadkobierczynią” szkoły muzycznej Giovanniego Battisty Lampertiego.

[edukacja artystyczna]

CXVIII/261. L.K. [Lucyna Kotarbińska], *Uzdrowiska wychowawcze dla dzieci wątpliwych w Szwajcarii*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 37, s. 14–15.

Działalność uzdrowiska wychowawczego w Vevey w Szwajcarii, prowadzonego przez Juliana Gawrońskiego. Informacje o wyprawce dla dziecka.

[zdrowie i higiena]

CXVIII/262. *Wyższe kształcenie kobiet. Uniwersytet – Kursy im. A. Baranieckiego w Krakowie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 38, s. 2–3.

O celach kształcenia na uniwersytecie i na kursach żeńskich. Informacje o Wyższych Kursach dla Kobiet im. Adriana Baranieckiego w Krakowie, m.in. lista absolwentek.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXVIII/263. Józef Kotarbiński, *Piękna mowa polska w domu i rodzinie*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 39, s. 1–2.

Język należy do spuścizny narodu. O twórczości pisarzy i poetów w języku narodowym. Rodzina powinna zwracać uwagę na pielęgnowanie czystej i poprawnej mowy ojczystej.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie w rodzinie]

CXVIII/264. Wincenty Kosiakiewicz, *Z tygodnia na tydzień*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 40, s. 5–6.

Założenia programowe TGS i działalność Stanisława Glezmera.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXVIII/265. Wincenty Kosiakiewicz, *Z tygodnia na tydzień*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 41, s. 4–5.

Dotyczy szkolnictwa w Warszawie. O szkole polskiej w okresie porewolucyjnym, placówkach prywatnych, krytyce szkolnictwa.

[szkolnictwo, szkoły prywatne]

CXVIII/266. E[ugenia] Źypowska, *Ellen Key*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 44, s. 3–4.

Dotyczy szwedzkiej reformatorki wychowania Ellen Key, jej wychowania i kształcenia, pracy zawodowej, opublikowanych prac, odczytów i poglądów pedagogicznych.

[nauczyciel/pedagog, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXVIII/267. Józef Kotarbiński, *Legenda dla młodzieży*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 49, s. 1–2.

Dotyczy literatury, która powinna „karmić szlachetnie myśl” młodego pokolenia. Za ważną pozycję literacką dla młodzieży uznano *W pustyni i w puszczy* Henryka Sienkiewicza (Warszawa 1911).

[czytelnictwo]

CXVIII/268. Aniela Szygówna, *Nauka o dziecku. Udział w niej matek i wychowawczyń*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 49, s. 2.

Dotyczy pedologii, której efektem jest „wszechstronna wiedza o dziecku, zarówno pod względem fizycznym, jak psychicznym, a więc antropologia, fizjologia, psychologia, a w części i socjologia”. Podkreślono, że wiedza ta ma znaczenie wychowawcze i naukowe, kobiety zajmujące się wychowaniem i opieką nad dziećmi powinny ją zgłębiać. O towarzystwach zajmujących się badaniem dzieci.

[pedagogika naukowa, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXVIII/269. Jadwiga Chrzęszczewska, *Kłopoty gwiazdkowe*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 50, s. 5–6.

O wyborze prezentów gwiazdkowych. Dotyczy zakupu zabawek, ich doboru do indywidualnych zainteresowań dziecka, ich rodzajów, jakości, estetyki.

[zabawki]

CXVIII/270. Hajota [Helena Janina Pajzderska-Rogozińska], *O dzieciach*, „Tyg. Mód i Pow.” 1911, nr 50, s. 6–7.

Dotyczy skierowanej do rodziców książki *Mój kalejdoskop* Antoniego Kudasiewicza (Warszawa 1911).

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

**CXIX. „Tygodnik Mód i Powieści »Nasz Dom«”
od 1913 r. jako „Nasz Dom. Tygodnik Mód i Powieści”**

Warszawa 1912–1915

tytuł poprz. CXVIII. „Tygodnik Mód i Powieści”

CXIX/1. Matylda Biehler, *Higiena dziecka*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 1, s. 13–14; nr 7, s. 13.

Praktyczne wskazówki dotyczące higieny dzieci.

[zdrowie i higiena]

CXIX/2. Eug[enia] Piltzówna, *O wartości wychowawczej książki pt. „Nasi pisarze”, C. Boguckiej i C. Niewiadomskiej*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 1, s. 5.

O tym, co czytali rzemieślnicy, lud, robotnicy, młodzież. Informacje o książce z zakresu historii literatury ojczystej *Nasi pisarze. Ich życie i dzieła (krótki zarys dziejów piśmiennictwa polskiego)* Cecylii Boguckiej i Cecylii Niewiadomskiej (Warszawa 1911), stanowiącej bogaty materiał kształcący intelekt, moralność i odczucia estetyczne młodzieży.

[czytelnictwo]

CXIX/3. Ewa Łuskińska, *Zabawka estetyczna*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 2, s. 1–2; nr 3, s. 5–6.

Dotyczy wychowania estetycznego i zabawek dziecięcych. Przy tworzeniu zabawek powinna być uwzględniona fizjologia i psychologia dziecka oraz aspekt estetyczny.

[wychowanie estetyczne, zabawki]

CXIX/4. M[aria] Karczewska, *O gospodarstwie kobiecym i wychowaniu*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 3, s. 1–2.

O niskim zainteresowaniu młodych czytelniczek kwestiami gospodarczymi. Matki powinny od najmwcześniejszego dzieciństwa wdrażać córki do prac w gospodarstwie domowym i w obejściu.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie]

CXIX/5. Halina Duninówna, *Nowe pojęcie szkoły*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 5, s. 2.

Dotyczy zadań i organizacji „szkoły pracy”. Szkoła, kształcąc umysły, nie wyrabia jednocześnie charakteru i nie przygotowuje do „czynu życiowego”. Podkreślono potrzebę zmian: „punkt ciężkości z nauczyciela powinien przejść na ucznia – dopiero wtedy zdołędzie on samodzielność tak niezbędną w życiu”.

[metody nauczania, Nowe Wychowanie]

CXIX/6. Jadwiga Warnkówna, *Jak rozwijać w dziecku współczucie?*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 6, s. 1–2.

Dotyczy wychowania moralnego, którego zadaniem jest „każdy zły popęd zamienić w dobry”. Dziecko powinno poznać i zrozumieć, „jaką ma odpowiedzialność względem istot słabszych: starców, kalek, maleńkich dzieci, niech się nauczy nimi opiekować i im służyć”. O kształtowaniu w dziecku postawy współczucia.

[wychowanie moralne]

CXIX/7. M[aria] Karczevska, *Szkoły gospodarskie w Morawach. Wspomnienie z wy-cieczki. I. „Vesna”; II. Wielkie Mezerici „Svetli”; III. Szkoła w Chrudimi w Czechach*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 7, s. 1–3; nr 11, s. 2–4; nr 16, s. 3–4.

Relacja z podróży, w trakcie której zwiedzano szkoły gospodarskie. W pierwszej części opisywano „Vesnę” – zespół siedmiu zakładów wychowawczych w Brnie. Druga część dotyczy kursów i szkół gospodarczych w Sławkowie i placówek w Wielkim Mezericu. W trzeciej opisano szkołę w Chrudimi w Czechach.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, szkolnictwo]

CXIX/8. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Nasz dorobek kulturalny. Szkoła wyższa rolnicza. Towarzystwo Naukowe. Szpital Ś-tej Zofii*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 9, s. 1–2; nr 14, s. 5–6.

Dotyczy legatów i darów finansowych, m.in. dla szkoły rolniczej w Warszawie, na działalność Towarzystwa Naukowego oraz na szpital położniczy św. Zofii w Warszawie. Omówiono także zagadnienia oświatowe, m.in. zakładanie szkół dla dzieci rzemieślników i robotników.

[edukacja zawodowa, opieka, oświata ludowa]

CXIX/9. Wacława Kiślańska, *Prawa uniwersyteckie dla kobiet*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 10, s. 5–6.

O dopuszczeniu słuchaczek wyższych kursów żeńskich do egzaminów przed uniwersytecką komisją egzaminacyjną. O programie wyższych kursów naukowych i postulatach ich reformy.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXIX/10. Jadwiga Chrzęszczewska, *Dlaczego nas tego nie nauczono? W ważnej sprawie słów parę*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 11, s. 5.

Dotyczy wiedzy i umiejętności w zakresie wychowywania dzieci przez młode matki. W szkole średniej są wprawdzie zajęcia z pedagogiki, jest to jednak przedmiot teoretyczny. Za pomocne uznano włączenie do programu praktyki – dyżurów i pomocy dziewcząt w żłobkach i ochronkach.

[macierzyństwo]

CXIX/11. M[aciej] R[oman] Wierziński, *Działalność kobiet poznańskich*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 13, s. 1–3.

Dotyczy aktywności Wielkopolanek w życiu społecznym, ich działalności oświatowej.

[germanizacja, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXIX/12. L[ucyna] Kotarbińska, *Sen matki o skwarnych dniach w mieście*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 21, s. 1–2.

Opis snu matki o przestrzeni, gdzie dzieci wśród przyrody mogłyby pracować na zagodach, wykonywać prace ręczne, spędzać czas z dala od miejskiego zgiełku. Wskazano potrzebę tworzenia takich miejsc, poinformowano o planach utworzenia ogrodu gier, zabaw i prac ręcznych, w którym „dziecko miejskie cały dzień mogłoby spędzić na świeżym powietrzu”.

[kontakt z przyrodą, prace ręczne]

CXIX/13. Józef Kotarbiński, *Bolesław Prus*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 22, s. 2–3.

Szkic do biogramu Bolesława Prusa (wspomnienie pośmiertne).

[nauczyciel/pedagog]

CXIX/14. Matylda Biehler, *Wskazówki lekarskie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 23, s. 12; nr 28, s. 13–14; nr 30, s. 14.

Pogadanki o zmysłach (wzrok, smak, dotyk).

[zdrowie i higiena]

CXIX/15. Maria Szlezygier-Kamińska, *Echa muzyczne. Pedagogika wokalna a dzieci*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 26, s. 4–5.

Dotyczy potrzeby szerzenia kultury śpiewu wśród najmłodszych. Za wartościową uznano naukę pieśni katolickich. Informacje o wydawnictwach muzycznych, pomocnych w muzykowaniu dzieci i dorosłych; podkreślono ich walory edukacyjne. Zachęta do młodzieży, by używała instrumentów przenośnych.

[edukacja artystyczna, odpoczynek i rekreacja]

- CXIX/16. E[ugenia] Źmijewska, *I. Obluda w wychowaniu; II. Obluda w wychowaniu i życiu; III. Jak przeciwdziałać obłudzie?*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 31, s. 1–2; nr 33, s. 3–4; nr 37, s. 2–3.

Dotyczy edukacji młodzieży. Przedstawienie jej dziejów, począwszy od epoki renesansu; wskazano na zmieniające się warunki wychowania, relacje w rodzinie i społeczeństwie. Opis sytuacji sprzyjających kształtowaniu się w młodym pokoleniu obłudy. Wskazówki, jak im przeciwdziałać.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

- CXIX/17. Maria Karczewska, *Ochrona macierzyństwa*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 33, s. 1–2; nr 34, s. 4–5; nr 35, s. 2–3.

O potrzebie opieki nad macierzyństwem kobiet z różnych sfer społecznych. O organizacjach działających na rzecz ochrony macierzyństwa; przedstawienie ich celów i funkcjonowania, przywołanie przykładów z Niemiec i Francji. Postulaty dotyczące ochrony macierzyństwa w Królestwie Polskim.

[choroby i śmiertelność, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, macierzyństwo]

- CXIX/18. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *I. Instytucje społeczne w Nałęczowie; II. Zabawki nałęczowskie. Koszykarstwo. Muzeum. Tablice szkolne*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 36, s. 6; nr 40, s. 6.

Dotyczy szkoły gospodarczej dla dziewcząt i ruchu oświatowego w Nałęczowie. Informacje o zakładach – szkołach przygotowujących do praktycznego zawodu (produkcja zabawek, koszy) oraz o działalności Muzeum Ziemi Lubelskiej.

[edukacja zawodowa, oświata pozaszkolna, pomoce dydaktyczne i podręczniki]

- CXIX/19. Maria Karczewska, *Szkoły gospodarskie niemieckie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 38, s. 1–3.

Dotyczy referatu wygłoszonego w ZKZ na temat szkół niemieckich. O wychodźstwie zarobkowym polskiej młodzieży.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, szkolnictwo]

- CXIX/20. R., *W sprawie kształcenia się kobiet*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 41, s. 1–2.

Dotyczy artykułu prof. Józefa Rostafińskiego *A dach się pali nad głową* w „Tygodniku Ilustrowanym” (1912, nr 35) i polemiki z autorem na łamach „Steru”. Artykuł podejmował refleksje nad studiami akademickimi Polek.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXIX/21. Jadwiga Chrzęszczewska, *Czytanie młodzieży i dzieci*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 41, s. 14; nr 42, s. 14; nr 44, s. 14; nr 45, s. 14; nr 48, s. 13.

Wskazania dotyczące wyboru literatury dla młodego pokolenia. Spisy książek podano w trzech grupach wiekowych: dla dzieci, które nie czytają jeszcze samodzielnie, dla czytających od 8 do 11 lat, dla czytających od 11 do 15 lat. Propozycje podzielono na książki historyczne, przyrodnicze, podróżnicze, fantastyczne, obyczajowe.

[czytelnictwo]

CXIX/22. R., *Ankieta „Naszego Domu”* (Tyg. Mód i Powieści), „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 46, s. 5–6; nr 47, s. 4; nr 48, s. 5; nr 49, s. 4.

Dotyczy ankiety skierowanej do artystek, zawierającej pytanie: „Czy, mając córkę, chciałyby ją Pani widzieć na deskach teatralnych?”. Przedruk krótkich odpowiedzi, udzielonych przez Aleksandrę Lüdową, Wandę Barszczewską, Laurę Pytlińską, Annę Gostyńską, Jadwigę Mrozowską, Teklę Trapszo-Krywultową, Felicję Pichor, Marię Federowicz.

[edukacja artystyczna, edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie w rodzinie]

CXIX/23. Jan Grabowski, *Co nam przyniósł nasz konkurs przeznaczony dla matek*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 47, s. 1–2.

Informacje o konkursie dla matek na „pamiętnik o dziecku” (od 3 do 8 lat) i o pracach, które spłynęły do redakcji.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie]

CXIX/24. Matylda Biehler, *O ćwiczeniach oddechowych u dzieci*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 47, s. 13–14.

Dotyczy porad z zakresu gimnastyki oddechowej. Grafika z układem ćwiczeń i wskazówki, jak je prowadzić.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXIX/25. Szreniawa, *Zabawki*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1912, nr 50, s. 4–5.

Wskazówki dotyczące wyboru zabawek dla dzieci.

[zabawki]

CXIX/26. Halina Duninówna, *Czym stała się biblioteka w Ameryce*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 2, s. 1.

Dotyczy tekstu Stanisława Posnera *Biblioteki amerykańskie* (Warszawa 1911). Informacje o rozwoju i organizacji bibliotek w Stanach Zjednoczonych oraz o pracy bibliotekarzy. Zwrócono uwagę na czytelnictwo dzieci.

[czytelnictwo]

CXIX/27. D.K. / K. [Irena Wanda Kosmowska], *Rok 1912. I. Nasz dorobek kulturalny; II. Rozwój współdzielczości i wzmożenie się samopomocy; Zapisy testamentów i ofiary*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 2, s. 3; nr 4, s. 2–3; nr 5, s. 2–3.

W 1912 r. na prowincji rozwijały się kółka rolnicze, szkoły gospodarcze, kursy instruktorские, czytelnictwo. Odnotowano działalność warsztatów rzemieślniczo-wychowawczych w Warszawie, kursów niedzielnych dla robotników i instytucji opiekuńczych. Informacje o legatach na działalność oświatową.

[czytelnictwo, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXIX/28. Stefania Ottowa, *Słów parę o jasełkach*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 3, s. 4–5.

O przedstawieniach jasełkowych i wpływie zawartych w nich scen drastycznych na psychikę dzieci.

[psychologia dzieci i młodzieży, zdrowie i higiena]

CXIX/29. A. Grzybowska, *Z chwili obecnej ruchu i prawnego stanowiska kobiet. Środkowa germańska Europa; Europa Wschodnia i Północna*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 4, s. 4–5; nr 9, s. 5–6.

Dotyczy praw kobiet w Holandii, Szwajcarii, Niemczech, Czechach, Grecji, Bułgarii, Rosji, Finlandii, Szwecji, Norwegii i monarchii austro-węgierskiej. Opisano m.in. prawa kobiet w małżeństwie i rodzinie.

[edukacja dziewcząt i kobiet, rodzina]

CXIX/30. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Kobieta polska jako autorka pedagogiczna*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 5, s. 1–2.

Dotyczy tekstu *Kobieta polska jako autorka pedagogiczna* Ireny Wandy Kosmowskiej, Doroty Milkuszy i Anieli Szcówny (Warszawa 1912). O autorkach książek z dziedziny teorii wychowania, podręczników i publikacji pedagogicznych w prasie oraz autorach literatury dla młodzieży.

[czytelnictwo, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXIX/31. M. Benisławska, *„Rozkoszne dziecko” (kartki z dzienniczka podlotka)*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 6, s. 5; nr 7, s. 4.

Fragmety pamiętnika czternastolatki.

[wychowanie w rodzinie]

CXIX/32. R., *Ankieta Teatralna. Czy mając córkę chciałyby ją pani widzieć na deskach teatralnych?*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 7, s. 1.

Dotyczy ankiety wśród aktorek na temat ewentualnej pracy zawodowej ich córek w teatrze. Omówiono odpowiedzi, które respondentki nadesłały z Warszawy, Krakowa i Lwowa.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie w rodzinie]

CXIX/33. Helena Bojarska, *Tadeusz Czacki (w setną rocznicę zgonu)*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 8, s. 1–2.

Szkic na temat Tadeusza Czackiego, m.in. jego działalności oświatowej.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXIX/34. J[adwiga] Chrzęszczewska, *Przedstawienie dla dzieci. Z teatru „Sąd” i „Złoty Róg” Wita Sambora*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 8, s. 5–6.

Dotyczy cech sztuk teatralnych kierowanych do dzieci. „Teatr jest dobrą rozrywką dla dzieci, o ile dobry wybór sztuk zrobiono”. O utworach Wita Sambora.

[edukacja artystyczna]

CXIX/35. J...a, *Nasi synowie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 9, s. 6.

Dotyczy książki *Bez przyłbicy* (Warszawa 1912) – zbioru prac uczniów polskiej szkoły średniej.

[szkoły średnie]

CXIX/36. Jadwiga Warnkówna, *Metoda Montessori*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 10, s. 4–5; nr 11, s. 5.

Dotyczy działalności Marii Montessori, wprowadzanych przez nią metod wychowania i nauczania.

[metody nauczania, metody wychowania, Nowe Wychowanie]

CXIX/37. Mrówka [Lucyna Kotarbińska], *Wezwanie do opieki ojców i matek nad chłopcami z ulicy*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 11, s. 4.

O niebezpiecznych zachowaniach młodzieży podczas jazdy tramwajem, niejednokrotnie prowadzących do wypadków i kalectwa. Podkreślono zadania rodziców.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

CXIX/38. K. [Lucyna Kotarbińska?], *Oszczędność (Referat d-ra Rządu – Gdzie lokować zaoszczędzone pieniądze? – Kary szkolne)*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 12, s. 3–4.

Dotyczy wystąpienia Antoniego Rządu na temat oszczędzania w polskim społeczeństwie. O kształtowaniu oszczędności w szkole – przykłady działań.

[edukacja zawodowa]

CXIX/39. Z[ofia] Daszyńska-Golińska, *Nowe szkoły dla kobiet w Krakowie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 14, s. 1–2.

Dotyczy sytuacji oświatowej w Galicji, m.in. wykształcenia średniego w gimnazjach i szkołach realnych, słuchaczek na uniwersytetach w Krakowie i Lwowie, wykształcenia zawodowego, praktycznej edukacji gospodyń i matek. Przykłady szkół w Krakowie (miejska szkoła gospodarstwa domowego, miejska szkoła przemysłowa żeńska).

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXIX/40. J[anina] Porazińska, *Wieś Lisków*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 16, s. 1–2.

Dotyczy Liskowa i działalności ks. Wacława Blizińskiego; odnosi się do książki Marii Moczydłowskiej *Wieś Lisków* (Warszawa 1913). Wskazano ponad dwadzieścia instytucji kulturalno-społecznych i oświatowych działających w Liskowie.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXIX/41. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Cenne spostrzeżenia pedagogiczne p. Weryho-Radziwiłłowiczowej*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 17, s. 3.

Dotyczy wypowiedzi Marii Weryho-Radziwiłłowiczowej na posiedzeniu Towarzystwa Wychowania Przedszkolnego na temat zakładu założonego przez Henriette Schrader w Berlinie. Dotyczy metody Friedricha Froebela.

[edukacja elementarna]

CXIX/42. Zofia Sokołowska, *Skauting dla dziewcząt*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 18, s. 1–2; nr 19, s. 4.

O ruchu skautowym dziewcząt. Informacje o celach organizacji, zabawach na świeżym powietrzu, drużynach, roli i zadaniach przewodniczek i ich przykazaniach.

[skauting]

CXIX/43. Matylda Biehler, *Kąpiele powietrzno-słoneczne*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 20, s. 13–14.

O korzyściach zdrowotnych kąpiei powietrzno-słonecznych. Informacje, jak je przeprowadzać i jak przygotowywać do nich dzieci.

[zdrowie i higiena]

CXIX/44. Eust[achy] Czekalski, *W sochaczewskim gnieździe sierocym im. „Wanda”*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 21, s. 1–2.

Dotyczy systemu opieki nad sierotami, założonego przez Kazimierza Jeżewskiego, i działalności TGS. Informacje o funkcjonowaniu gniazd.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXIX/45. Kamilla Chołoniewska, *Zjazd kobiet polskich w Krakowie (Sprawozdanie specjalnej delegatki „Naszego Domu” na zjazd)*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 22, s. 1–2.

O zjeździe kobiet w Krakowie (10–12.05.1913 r.). Omawiano na nim kwestie wychowania, szkolnictwa polskiego, wychowania w rodzinie, przekazywania wartości, historii, wiedzy o przyrodzie i tradycji kraju, instytucji wychowawczych (ochronki, szkoły średnie).

[szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie w rodzinie]

CXIX/46. Emilia Węśławska, *Amerykanka jako matka*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 23, s. 4–5; nr 24, s. 3–4.

Obraz amerykańskiej matki i wychowania dzieci w Stanach Zjednoczonych. Najlepiej utrzymane ogniska domowe i najstaranniej wychowywane dzieci napotyka się w rodzinach, gdzie matka to osoba aktywna zawodowo i zainteresowana sprawami publicznymi. Zmiany w wychowaniu dzieci.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie]

CXIX/47. Wanda Pomian-Hajdukiewicz, *Ruch skautowski wśród dziewcząt w Szwecji*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 24, s. 1–2.

O rozwoju skautingu w Szwecji. Informacje o pierwszych grupach skautowych dla dziewcząt, organizacji ruchu, ćwiczeniach, wyprawach, zjeździe przedstawicielek, na którym podjęto decyzje o umundurowaniu, nazwie organizacji i „przykazaniach”.

[skauting]

CXIX/48. K[amilla] Chołoniewska, *Czego mogą kobiety uczyć się w Galicji?*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 25, s. 11–12; nr 26, s. 11–12; nr 27, s. 12; nr 28, s. 12–13.

Dotyczy zakładów edukacyjnych dla kobiet w Galicji, kształcących w zakresie gospodarstwa, ogrodnictwa, rolnictwa, rzemiosła, pielęgniarstwa, nauki i sztuki.

[edukacja zawodowa, szkolnictwo]

CXIX/49. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Wiosna i dzieci*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 25, s. 2.

Dotyczy sztuk teatralnych i przedstawień amatorskich, w których występują dzieci, wpływu tej aktywności na młodych aktorów. Poinformowano o przedstawieniach urządzanych w sali robotników chrześcijańskich i na scenie teatru letniego (*Baśń o Królowej Róży, Sklep lalek, Żabi Król*).

[edukacja artystyczna]

CXIX/50. Mrówka [Lucyna Kotarbińska], *Jak powinno się być ubraną na kilkudniową pieszą wycieczkę?*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 27, s. 11–12.

Dotyczy właściwego przygotowania się do wycieczki pieszej, zawiera porady dla kobiet na temat ubioru i niezbędnego wyposażenia.

[wycieczki/krajoznawstwo]

CXIX/51. R., *Powszechne nauczanie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 29, s. 1–2.

O analfabetyzmie w społeczeństwie polskim; podkreślono, że w XX w. jest on „kalectwem”. O powszechnym nauczaniu (rys historyczny).

[analfabetyzm, edukacja elementarna, szkolnictwo]

CXIX/52. Halina Duninówna, *Rola muzyki w wychowaniu*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 30, s. 1.

Dotyczy kształcenia muzycznego młodego pokolenia. Podkreślono potrzebę umuzykalniania dzieci i młodzieży (doskonalenie słuchu muzycznego i poczucia rytmu). Za czynniki umuzykalniające dzieci uznano naukę śpiewu i gimnastykę rytmiczną według metody, którą wypracował Émile Jaques-Dalcroze.

[edukacja artystyczna]

CXIX/53. R., *Do apelu! Słowo do matek polskich*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 32, s. 1.

Dotyczy karności i wyrabiania charakteru ludzi młodych. Karność uznano za szczególnie ważną w wychowaniu młodego pokolenia w czasach zaborów. Podkreślenie znaczenia wychowania domowego.

[kary i nagrody, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXIX/54. Emilia Węśławska, *Z pedagogiki społecznej*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 34, s. 1–2.

O zepsuciu moralnym dzieci z uboższych rodzin miejskich, złych warunkach w rodzinach i ich skutkach, działaniach opiekuńczych zamożniejszej młodzieży na rzecz dzieci z ubogich dzielnic.

[opieka, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXIX/55. Józef Rostański, *Nowy rozwój kursów Baranieckiego oraz ich Szkoła sztuk pięknych dla kobiet w Krakowie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 36, s. 1–3.

O kursach dla dziewcząt im. Adriana Baranieckiego w Krakowie, ich organizacji i wydziałach oraz działającej przy nich szkole sztuk pięknych.

[edukacja akademicka, edukacja artystyczna, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXIX/56. L[ucyna] Kotarbińska, *O ochroniarkach i dla nich*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 37, s. 2–3.

Dotyczy ochroniarek i ich pracy. Informacje o kursach dla ochroniarek w Warszawie. Wskazano potrzebę zrzeszania się młodych kobiet, planowania ich pracy i poszerzania wiedzy.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, nauczyciel/pedagog, ochronki]

CXIX/57. Emilia Węśławska, *Liga macierzyńska*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 38, s. 2–3.

Dotyczy sytuacji żon i matek ze środowiska robotniczego. Informacje o Lidze Macierzyństwa, powstałej w 1907 r. w Anglii, mającej na celu „podniesienie ideału życia domowego; zmniejszenie śmiertelności dzieci, poprawę dobrobytu wszystkich dzieci”. O przygotowaniu dziewcząt do roli matek. Informacje o organizowanych dla matek odczytach i wystawach.

[macierzyństwo, oświata ludowa]

CXIX/58. Karol [Józef Kotarbiński], *...nasze dzienne sprawy...*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 38, s. 5–6.

Informacje o początku roku szkolnego, prywatnych szkołach polskich, sytuacji młodzieży kończącej szkoły, nowej siedzibie szkoły im. Emiliana Konopczyńskiego, egzaminach w szkołach artystycznych, pracowniach naukowych dla młodzieży.

[szkolnictwo]

CXIX/59. *Zastępczynie matek*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 39, s. 4.

O nauczycielkach prywatnych. Informacje o schronieniu dla nauczycielek w Zielonce.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, nauczyciel/pedagog]

CXIX/60. I[za] Moszczeńska, *Domy dziecięce we Włoszech (Le Case dei Bambini)*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 40, s. 1–2.

Dotyczy wychowania dzieci z różnych sfer społecznych, szczególnie ze środowisk nieelitarnych. Pedagogika Marii Montessori i idea domów dziecięcych.

[Nowe Wychowanie, ochronki, oświata ludowa]

CXIX/61. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Złot skautów i wystawa skautingu w Birminghamie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 41, s. 2–3.

Dotyczy nowych prądów w wychowaniu młodzieży w Anglii. O odczycie Bronisława Bouffała – uczestnika zlotu skautowego w Birmingham. Informacje o drużynie skautów z Królestwa Polskiego. O wystawie prezentującej idee skautingu.

[skauting]

CXIX/62. Matylda Biehler, *O fizycznym wychowaniu dzieci*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 44, s. 14; nr 51, s. 14.

O aktywności fizycznej młodego pokolenia. Porady dotyczące wychowania fizycznego dzieci i ćwiczeń gimnastycznych, ostrzeżenia przed zbyt intensywną aktywnością fizyczną i zbyt wczesnym rozpoczęciem ćwiczeń gimnastycznych.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXIX/63. Emilia Węśławska, *O koedukacji*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 45, s. 2–3.

O koedukacji. Podkreślono korzyści płynące ze wspólnego uczenia się chłopców i dziewcząt, poruszono kwestie programu placówek, uwzględniających potrzeby obu płci. Autorka odwołuje się do przykładów i opinii uczonych zachodnioeuropejskich.

[koedukacja]

CXIX/64. Jan Grabowski, *Honor mundurku...*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 46, s. 2–3.

Dotyczy wspólnego kształcenia chłopców i dziewcząt. Uwagi o koedukacji autorstwa Jana Grabowskiego, kierownika placówki koedukacyjnej.

[koedukacja]

CXIX/65. Emilia Węśławska, *Czcij ojca twego i matkę swoją*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 48, s. 1–2.

Dotyczy posłuszeństwa i szacunku wobec rodziców. Odwołanie do angielskiej myśli pedagogicznej.

[rodzina, wychowanie religijne]

CXIX/66. Hajota [Helena Janina Pajzderska-Rogosińska], *Wydawnictwa gwiazdkowe*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1913, nr 51, s. 6; nr 52, s. 3.

O literaturze dla dzieci i młodzieży. Informacja o ofercie wydawniczej Gebethnera i Wolffa, Michała Arcta i Jakuba Mortkowicza.

[czytelnictwo]

CXIX/67. *Studia uniwersyteckie kobiet. Pytajnik „Naszego Domu”*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 1, s. 2–3; nr 2, s. 1–2; nr 3, s. 1–2; nr 4, s. 1–2; nr 6, s. 1–2; nr 8, s. 1–2; nr 9, s. 1–2.

Odpowiedzi profesorów z Krakowa i Lwowa w ankiecie na temat: „Co kobieta, która wykształcenie zdobyła, wnosi do skarbcza nauki – i co daje życiu i bierze od życia?”. W periodyku zamieszczono odpowiedzi pracowników Uniwersytetu Jagiellońskiego: dr. Napoleona Cybulskiego, dr. Stanisława Ciechanowskiego, dr. Emila Godlewskiego,

dr. Adama Wrzoska, dr. Michała Siedleckiego, dr. Otto Bujwida, dr. Kazimierza Żórawskiego, a także pracowników Uniwersytetu Lwowskiego: dr. Józefa Kallenbacha, dr. Józefa Nusbauma-Hilarewicza, dr. Ludwika Finkela, dr. Edwarda Porębowicza.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXIX/68. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Kolonie wakacyjne dla dziewcząt w Galicji*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 2, s. 4–5.

O rozwoju w Galicji szkół i kółek gospodarstwa domowego, seminariów dla instruktorek kółek gospodarczych, a także ruchu skautowego. Opis wakacyjnych kolonii dla dziewcząt w okolicy Kosowa i Nowej Wsi pod Czudcem.

[kolonie i półkolonie, oświata pozaszkolna]

CXIX/69. Matylda Bihler, *O fizycznym wychowaniu dzieci*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 2, s. 17; nr 8, s. 14; nr 19, s. 14; nr 20, s. 14; nr 27, s. 14; nr 28, s. 14.

O aktywności fizycznej dzieci, jej różnych formach, dyscyplinach sportu, dziedzinach działań. Gry, chodzenie, bieganie, jazda na kole, pływanie, taniec, wioślarstwo, ślizgawka, narty, szermierka, skauting.

[skauting, wychowanie fizyczne i sport]

CXIX/70. *Listy panny z prowincji do Redakcji „Naszego Domu”*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 4, s. 2; nr 7, s. 4–5; nr 10, s. 2–3; nr 14, s. 7–8; nr 16, s. 4–5; nr 19, s. 4; nr 21, s. 4–5; nr 31, s. 5–6.

Korespondencja młodych czytelniczek w odpowiedzi na pytanie redakcji: „Co ma i powinna zrobić dorosła panna na prowincji, na wsi czy w małym miasteczku?”

[ochronki, oświata ludowa, prace ręczne]

CXIX/71. Zofia Daszyńska-Golińska, *Kobieta współczesna i sprawa przyrostu naturalnego*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 5, s. 1–2; nr 6, s. 2–3.

O zmniejszeniu się przyrostu naturalnego w Europie; wskazanie przykładów z państw zachodnioeuropejskich. O czynnikach wpływających na obniżenie poziomu śmiertelności. O znaczącej roli matki. Praca zarobkowa kobiet jako czynnik wpływający na przyrost naturalny.

[choroby i śmiertelność, rodzina, wychowanie w rodzinie]

CXIX/72. Z[ofia] Sokołowska, *Antonina Machczyńska*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 7, s. 1–2.

Szkic do biogramu Antoniny Machczyńskiej.

[oświata ludowa]

CXIX/73. I[zabela] Moszczeńska, *Szare życie. Dla polskich panien*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 10, s. 1–2; nr 11, s. 5–6.

Głos Izy Moszczeńskiej w sprawie młodych dziewcząt z prowincji i nadesłanych do redakcji ich listów. Autorka zwraca uwagę na potrzebę kształtowania osobowości młodych kobiet i samokształcenia włościanek. Jedno z zadań młodych kobiet to szerzenie kultury czytelniczej wśród włościan. Rozważania dotyczące doboru książek.

[czytelnictwo, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CXIX/74. Eugenia Żmijewska, *Czy Staś Tarkowski jest skautem?*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 10, s. 7–8.

Odpowiedzi na tytułowe pytanie udziela autorka książki *Skauca. Powieść dla młodzieży* (Warszawa 1913). Omówienie postawy Stasia Tarkowskiego – bohatera *W pustyni i w puszczy* Henryka Sienkiewicza – i jego cech, które przypisywano zuchom i harcerzom.

[skauting]

CXIX/75. *Co powiedzieli w streszczeniu wybitni przedstawiciele wiedzy o studiach uniwersyteckich kobiet*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 11, s. 1–2.

O wypowiedziach przedstawicieli uczelni, profesorów medycyny, nauk przyrodniczych, matematyki, historii i literatury na temat warunków pracy studiujących kobiet i ich wyników.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXIX/76. Zofia Sokołowska, *Co ma i powinna robić dorosła panna na wsi prowincji, czy w małym miasteczku*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 11, s. 6.

Wskazanie obszarów aktywności, które mogą podjąć młode włościanki. Dotyczy korespondencji redakcji tygodnika z czytelniczkami (1914, nr 4, 7, 10, 14, 16, 19, 21, 31, 41, 42, 45).

[czytelnictwo, ochronki, prace ręczne]

CXIX/77. M[aria] Zn[atowicz-]Szczepeńska, *Z obcych krajów*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 11, s. 7; nr 18, s. 5–6; nr 29, s. 5–6.

Korespondencja z podróży dotycząca m.in. obyczajów i pracy Polek, m.in. studentek, we Francji.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXIX/78. Kr., *Sprawa wychowania młodych dziewcząt*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 18, s. 14.

O zmianach, jakie zaszły w wychowaniu i kształceniu dziewcząt. Omówienie programu i organizacji Gimnazjum Anny Jastrzębskiej w Rydze.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXIX/79. Kamilla Chołoniewska, *Podwójna miara w wychowaniu*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 20, s. 1–2.

O różnicach w traktowaniu i wychowywaniu chłopców i dziewcząt. Wskazano na stosowanie „podwójnej miary” w zależności od płci – w ubiorze, ocenie postępowania, stawianiu wymagań, dostępie do edukacji, otaczaniu uczuciami i rodzicielską uwagą. O koedukacji.

[koedukacja, wychowanie w rodzinie]

CXIX/80. Józ. Hel. Mar.; Z[ofia] Morawska, *Co ma i powinna robić dorosła panna na wsi prowincji, czy w małym miasteczku*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 21, s. 5.

Wskazanie obszarów aktywności, które mogą podjąć młode właścianki. Dotyczy korespondencji redakcji tygodnika z czytelniczkami (1914, nr 4, 7, 10, 14, 16, 19, 23, 31, 41, 42, 45).

[ochronki, oświata ludowa, prace ręczne]

CXIX/81. Izabela Lutosławska, *W kwestii szarego życia*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 22, s. 5–6; nr 26, s. 5.

Głos w sprawie młodych dziewcząt z prowincji i nadesłanych przez nie do redakcji listów. Autorka zwraca uwagę na potrzebę kształtowania charakteru i rozwoju duchowego kobiet. Za pomoc dla młodych dziewcząt uznaje: „modlitwę, czytanie mądrych książek i posługę oddaną bliźniemu”.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata ludowa]

CXIX/82. I[zabela] Moszczeńska, *Nauczyciele pruscy i dzieci polskie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 22, s. 3.

O germanizacji polskich dzieci w szkołach pruskich i jej konsekwencjach. O przeciążonych pracą nauczycielach w szkołach prowincjonalnych i dużej liczbie ich zwolnień lekarskich.

[germanizacja, nauczyciel/pedagog]

CXIX/83. I[zabela] Moszczeńska, *Harcerstwo (skauting) w Anglii*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 23, s. 2.

O rozwoju ruchu skautowego i jego potrzebach w Anglii. Prawa harcerskie.

[skauting]

CXIX/84. Kazimiera Gołembowska, *Co ma i powinna robić dorosła panna na wsi prowincji, czy w małym miasteczku*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 23, s. 4.

Wskazanie obszarów aktywności, które mogą podjąć młode włościanki. Dotyczy korespondencji redakcji tygodnika z czytelniczkami (1914, nr 4, 7, 10, 14, 16, 19, 23, 31, 41, 42, 45).

[oświata ludowa, prace ręczne]

CXIX/85. K[amilla] Chołoniewska, *Co kobiecie daje uniwersytet*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 23, s. 1–2; nr 24, s. 2–3.

Autorka dzieli się doświadczeniami z życia studenckiego. Opisuje m.in. losy swoje i swych koleżanek, zmiany, jakie zaszły w dostępie kobiet do uczelni, frekwencję dziewcząt na uczelniach, poglądy dotyczące studiów kobiet, motywy podejmowania studiów akademickich.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXIX/86. *Gniazda sieroce*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 24, s. 5.

O TGS i jego działalności. Informacja o utworzeniu sześciu gospodarstw przez dwa lata funkcjonowania organizacji.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXIX/87. Ziemianka z Lubelskiego, *Co ma i powinna robić dorosła panna na wsi prowincyjnej, czy w małym miasteczku*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 27, s. 6.

Wskazanie obszarów aktywności, które mogą podjąć młode włościanki. Dotyczy korespondencji redakcji tygodnika z czytelniczkami (1914, nr 4, 7, 10, 14, 16, 19, 23, 31, 41, 42, 45).

[czytelnictwo, oświata ludowa, prace ręczne]

CXIX/88. D.K. [Irena Wanda Kosmowska], *Echo przeszłości*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 27, s. 1–2.

O publikacjach „Wychowania w Domu i Szkole”. Poglądy pedagogiczne Klementyny z Tańskich Hoffmanowej. O ciągłości myśli pedagogicznej – poglądy Mikołaja Reja, Łukasza Górnickiego, Elizy Orzeszkowej.

[prace ręczne, samokształcenie/samowychowanie, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXIX/89. Zofia Sokołowska, *Godność pracy*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 29, s. 1–2.

Nędza i brak pracy jako przyczyna samobójstw. O wpajaniu dzieciom z różnych warstw społecznych potrzeby pracy i szacunku do niej.

[samobójstwa, wychowanie przez pracę]

CXIX/90. *Liga wychowania fizycznego w Anglii*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 30, s. 13.

O zebraniu Ligii Wychowania Fizycznego w Londynie. Zadania i działalność organizacji.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXIX/91. I[za] Moszczeńska, *Praca kobiet w Anglii*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 31, s. 1–2.

O pracy zarobkowej kobiet – statystyka za rok 1911. Informacje o nieletnich pracownikach.
[prawa dziecka, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXIX/92. J., *Kursy pedagogiczno-naukowe żeńskie w Warszawie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 31, s. 5.

Dotyczy placówki założonej w 1907 r. przez Katolicki Związek Kobiet Polskich pod kierunkiem Marii Sadzewiczowej.

[oświata pozaszkolna]

CXIX/93. L[ucyna] Kotarbińska, *Dom polski i jego znaczenie w obecnej chwili*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 39, s. 1–2.

Dom polski jako ostoja duchowego pokrzepienia, o szczególnym znaczeniu w czasach wojny. Podkreślenie znaczącej roli kobiety – obywatelki.

[macierzyństwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie w rodzinie]

CXIX/94. Julian Machlejd, *Na dobie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1914, nr 50, s. 1–2.

O szkole polskiej w czasie zaborów i zwiększeniu swobody jej działalności.

[szkolnictwo]

CXIX/95. L.K. [Lucyna Kotarbińska], *Szkoła dekoracyjno-artystyczna dla kobiet i mężczyzn p. C. Chalusa*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 2, s. 6–7.

Informacje o placówce Cecylii Chalusa (jej organizacji, uczniach, absolwentach).

[edukacja artystyczna, szkolnictwo]

CXIX/96. Ziemiańska z Grójeckiego, *Do kobiet polskich miłujących swój kraj*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 7, s. 1–2.

Wezwanie młodych czytelniczek do odbudowy i odrodzenia polskiej wsi. Zachęta do wyboru drogi życiowej, która przyniesie korzyści dla kraju. Postulat, by po ukończeniu szkoły średniej podejmować pracę, która zaspokoi potrzeby egzystencji. O możliwościach kształcenia zawodowego.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXIX/97. I[rena] W[anda] Kosmowska, *Wiedza handlowa dla kobiet*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 8, s. 1–2.

Po wojnie duże znaczenie w odbudowie państwa przypisywano kobietom. Do dziedzin, w których podejmowały działania, należały handel i przemysł. O wyższych kursach handlowych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXIX/98. R., *Młodzież a polityka*, „Nasz Dom. Tygodnik Mód i Powieści” 1915, nr 10, s. 1.

Temat rozpolitykowania młodzieży uznano za drażliwy (w prasie poruszył go Kazimierz Lutosławski). Młodzież powinna „stopniowo zdobywać polityczne uświadomienie”, gdyż młode osoby kierują się emocjami, a polityka opiera się na trzeźwym rozumowaniu. Podkreślenie potrzeby kształtowania w młodzieży cnoty karności.

[aktywność młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXIX/99. W[aldemar] Osterloff, *Czy i co dzieciom mówić o wojnie?*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 10, s. 7.

Wskazówki redaktora miesięcznika „Dziecko” co to tego, jak rozmawiać z dziećmi i dorastającą młodzieżą o wojnie.

[psychologia dzieci i młodzieży, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXIX/100. Adam Kropatsch, *Dla przyszłości*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 11, s. 1.

O znaczeniu wychowania domowego w czasie zaborów i znaczącej roli matki. O wydarzeniach wojennych i ich wpływie na młode pokolenie Polaków.

[psychologia dzieci i młodzieży, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXIX/101. Zofia Bielicka, *Dziecko a wojna (z osobistych wrażeń)*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 11, s. 2–3.

Historia ewakuacji trzyletniego Wiesia i jego matki. Dotyczy przekazywania przez rodziców wiedzy o wydarzeniach wojennych.

[psychologia dzieci i młodzieży, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXIX/102. L.K. [Lucyna Kotarbińska], *Praca zawodowa kobiet. Sala zajęć. Zegarmistrzostwo*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 13, s. 1–2.

Działania opiekuńcze Kuratorium Obywatelskiego wobec rodzin rezerwistów, m.in. wsparcie akcji „Kropla Mleka”, ochronki i sal zajęć dla dzieci starszych, dostępu do pracowni szwalniczych dla matek.

[opieka, prace ręczne]

CXIX/103. *Szkolnictwo polskie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 19, s. 1.

Fragment uchwały nauczycieli i przełożonych szkół polskich. O działalności placówek w czasie wojny.

[szkolnictwo]

CXIX/104. *Na wpisy szkolne dla uczniów i uczennic szkół polskich*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 19, s. 1–2.

O organizacjach angażujących się w kwestię na wpisy szkolne.

[opieka, szkolnictwo]

CXIX/105. Józef Kotarbiński, *Czasopismo wychowawcze*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 19, s. 2.

O czasopiśmie „Wychowanie w Domu i Szkole”, organie SNP.

[czytelnictwo, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXIX/106. J., *Działalność Stowarzyszenia Nauczycielstwa Polskiego podczas wojny*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 19, s. 7.

O działalności SNP w czasie wojny. Akcje podejmowane na rzecz utrzymania i funkcjonowania szkół i pracy nauczycieli.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXIX/107. M., *Szkoły średnie żeńskie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 19, s. 8.

Odwołanie do referatu Teodory Męczkowskiej i Antoniny Walickiej, zamieszczonego w „Wychowaniu w Domu i Szkole”. Charakterystyka stanu szkół średnich dla dziewcząt, ich programu, stosunku do nich społeczeństwa, rodziców, nauczycieli, przełożonych. Przywołanie referatu Stanisławy Rychterówny *Szkoła pod względem umysłowym i wychowawczym*, w którym krytykowano braki w programie szkolnym.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CXIX/108. J.P., *Co mają czytać nasze dzieci?*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 20, s. 7.

Wskazówki dotyczące wyboru książek dla najmłodszych. Polecano utwory Marii Konopnickiej.

[czytelnictwo]

CXIX/109. [Irena Wanda] Kosmowska, *Nasze Kresy. Akcja ratowania dzieci i urządzenie lotnisk na Litwie, Podolu, Wołyniu i Ukrainie*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 21, s. 1–2.

Dotyczy Polaków mieszkających na Kresach. O działaniach na rzecz organizacji wypoczynku dzieci.

[odpoczynek i rekreacja, opieka]

CXIX/110. R., *Dla młodzieży naszej*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 24, s. 1–2.

Problem kształcenia akademickiego młodzieży w języku polskim. Wskazano na potrzebę otwarcia placówek w Warszawie. Artykuł zawiera fragmenty tekstu Stefana Krzywoszewskiego, opublikowanego w „Świecie” (1915, nr 22).

[edukacja akademicka]

CXIX/111. C[ecylia] Walewska, *Dla nich*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 25, s. 1–2.

Opisy pracy zawodowej młodych dziewcząt. Przykłady przekwalifikowania do innego zawodu. Informacje o działającym w Warszawie towarzystwie sprawującym opiekę nad młodzieżą rzemieślniczą i o organizacji zajmującej się pomocą w doskonaleniu zawodowym kobiet pracujących.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, opieka]

CXIX/112. Adam Kropatch, *Półkolonie letnie dla dzieci*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 26, s. 1–2.

Warunki życia dzieci i młodzieży w miastach. Przykłady działań z Krakowa, mających polepszyć sytuację zdrowotną młodego pokolenia. Opis działalności półkolonii letnich.

[kolonie i półkolonie]

CXIX/113. [Justyna] Budzińska-Tylicka, *Podnieśmy dzielność i fizyczny rozwój kobiety polskiej*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 41–42, s. 2.

O konieczności podniesienia poziomu wychowania fizycznego dziewcząt. Kobiety są siłą przyszełego narodu, dają życie nowym pokoleniom, pracują społecznie. Gimnastyka jest traktowana z lekceważeniem, placówki edukacyjne nie przywiązują dostatecznej wagi do organizacji zajęć, szkolna opieka lekarska jest na niskim poziomie. (Tekst oznaczono numerem I, ale druga część nie została opublikowana w dalszych numerach).

[wychowanie fizyczne i sport]

CXIX/114. M., *Co mówi przewodnicząca Klubu Wioślarek o zadaniach Stowarzyszenia*, „Tyg. Mód i Pow. Nasz Dom” 1915, nr 43/44, s. 1–2.

O zaniedbaniach w wychowaniu fizycznym kobiet, przyczyniających się do obniżenia ich poziomu zdrowia. Przewodnicząca Warszawskiego Klubu Wioślarek za priorytetowe zadanie instytucji uważała „stworzenie dorosłych skautek”, czyli ukształtowanie „kobiety dzielnej, odważnej, silnej fizycznie, zdrowej moralnie, energicznej, społecznej i wytrwałej”.

[wychowanie fizyczne i sport, skauting]

CXX. „Tygodnik Polski”

Warszawa 1912–1916

CXX/1. Władysław Baranowski, *O ruchu muzycznym w Warszawie*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 1, s. 8–10.

Instytuty i szkoły muzyczne w Warszawie. Życie muzyczne Warszawy. Kształcenie muzyczne.

[edukacja artystyczna, szkolnictwo]

CXX/2. Gustaw Simon, *O młodzieży naszej*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 3, s. 33–35.

Relacje między pokoleniami. Wychowanie etyczne młodzieży. O współdziałaniu pokoleń. Postulaty szkolne.

[różnice międzypokoleniowe, wychowanie moralne]

CXX/3. I[gnacy] T[adeusz] Baranowski, *Polacy na uniwersytecie moskiewskim w połowie ubiegłego stulecia*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 3, s. 42–44; nr 4, s. 57–58.

Uniwersytet Warszawski ofiarą represji po upadku powstania listopadowego. Polacy na uniwersytecie w Moskwie: stypendia dla 60 Polaków – prawników, organizacja i struktura uniwersytetu, polskie katedry – organizacja i metody nauczania, wykłady. Polacy na poszczególnych wydziałach. Kółka studenckie. Kasa Wzajemnej Pomocy dla Studentów. Działalność Henryka Wzyńskiego na uniwersytecie w Moskwie.

[edukacja akademicka]

CXX/4. Al[eksander] Maciesza, *Nauka a obowiązki nauczycielskie*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 6, s. 81–83.

Przejawy życia narodowego. O konieczności propagowania nauki i naukowego sposobu myślenia w polskim społeczeństwie. Brak zainteresowania nauką wśród inteligencji. O studiowaniu przyrody. Przykład obywatela – Stanisław Chelchowski, były poseł ziemii płockiej.

[nauczyciel/pedagog, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/5. Roman Olędzki, *W sprawie młodzieży*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 6, s. 84–86.

Zarzuty wobec współczesnej młodzieży. Wpływ szkoły rosyjskiej na młodzież. Krytyka studentów – jałowość dyskusji, ciągle rozłamy.

[szkolnictwo]

CXX/6. A.G., *Szkoła niemiecka we wspomnieniach wychowawców*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 7, s. 103–106.

Krytyka współczesnej szkoły średniej ze strony społeczeństwa i pedagogów. Charakterystyka niemieckiej szkoły średniej jako zabijającej indywidualność, niesprzyjającej

rozwojowi talentów. Krytyczne stanowisko filozofa i chemika Wilhelma Ostwalda. Nowe typy szkół, hasło zbliżenia szkoły do życia. O krępowaniu szkoły polskiej i wzorowaniu szkolnictwa rosyjskiego na niemieckim.

[aktywność młodzieży, szkolnictwo, szkoły średnie]

CXX/7. *Parę uwag o pismach młodzieży*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 9, s. 137–139.

Charakterystyka czasopism młodzieżowych: konserwatywne „Słowo”, wolnomysłcielska „Myśl Niepodległa”, „Zjednoczenie Młodzieży Polskiej” dla studiujących za granicą, wileńska „Pobudka”, krakowski „Miesięcznik Młodzieży Polskiej”, lwowskie „Zarzewie”, lwowski organ młodzieży narodowej „Tekka”, wielkopolski „Brzask”. Młodzież polska w wyższych zakładach naukowych. Życie ideowe młodzieży.

[aktywność młodzieży, czytelnictwo, edukacja akademicka]

CXX/8. B.N., *Przyczynek do dyskusji w sprawie młodzieży*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 10, s. 145–148.

Obraz studentów szkół wyższych. Młodzież studiująca w uczelniach galicyjskich lub zagranicznych, w uniwersytetach lub politechnikach rosyjskich. O prowincjonalnym uniwersytecie rosyjskim. Statystyka katedr w uniwersytetach rosyjskich. Luki wykształcenia encyklopedycznego.

[edukacja akademicka]

CXX/9. K.W.B., *Dzisiejsza młodzież*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 12, s. 181–183; nr 15, s. 231–233; nr 16, s. 248–251; nr 17, s. 263–264.

Młodzież lwowska i krakowska – różnice ideowe. Stosunek młodszego pokolenia do starszego. Próby tworzenia nowej ideologii. O rozłamie wśród młodzieży narodowej. Układ sił w młodym społeczeństwie. Zarzuty pod adresem młodzieży patriotycznej. Stosunki między środowiskami młodzieży Lwowa i Krakowa.

[różnice międzypokoleniowe]

CXX/10. St.St., *Uniwersytet ruski w Galicji*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 16, s. 241–243.

Wnioski w sprawie założenia uniwersytetu ruskiego w Galicji. Zamieszki wśród studentów ruskich na uniwersytecie we Lwowie. Stanowisko polskie w sprawie uniwersytetu ruskiego w Galicji. Walka z niemieczyzną. Młodzież zarzewiacka i narodowa.

[edukacja akademicka]

CXX/11. J. Bróg [Józef Siemieński], *Jubileusz Uniwersytetu Lwowskiego*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 17, s. 259–262.

Program i przebieg uroczystości 250-lecia Uniwersytetu Lwowskiego. Akt fundacyjny Jana Kazimierza.

[edukacja akademicka]

CXX/12. K.D., *Z powodu sprawy uniwersytetu ruskiego*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 18, s. 279–280.

Fakultet prawa na uniwersytecie ruskim we Lwowie.

[edukacja akademicka]

CXX/13. Franciszek Bujak, *Ks. Antoni z Albigowej (Z powodu 25-letniej działalności na parafii)*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 25, s. 395–397; nr 26, s. 410–413.

Kółko rolnicze i czytelnia TOL (1889) w Albigowej. Andrzej Mazanek i szkoła ludowa. Pogadanki rolnicze. Działalność katechetyczna w szkole ludowej. Pracownia i szkoła koszykarska (1898) – program nauczania. Działalność społeczno-oświatowa ks. Antoniego Tyczyńskiego.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXX/14. Emilia Rabicka, *Wydawnictwa gwiazdkowe (Dział beletrystyczny i historyczny)*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 45, s. 716–718.

Literatura dla dzieci. Popularyzacja książek: Kazimierza Glińskiego, Stanisława Ostrowskiego, Jadwigi Warnkówny, Bronisławy Włodkówny. Prace historyczne Edmunda Jezierskiego i Antoniego Gawińskiego.

[czytelnictwo]

CXX/15. Stefan Kotaniec, *Jeszcze w sprawie szkolnictwa ludowego*, „Tyg. Pol.” 1912, nr 46, s. 726–728.

Wytyczne dotyczące podniesienia poziomu szkolnictwa ludowego. Postulat powszechnego obowiązku nauczania. Nauczyciel – społecznik. Stosunek społeczeństwa do pedagogów. Agresja wobec nauczycieli. Niski poziom wykształcenia. Przytułek dla nauczycieli z niepełnosprawnością lub w trudnej sytuacji życiowej. Doskonalenie zawodowe nauczycieli. Przykłady organizacji nauczycielskich: SNP, Związek Nauczycielstwa Polskiego. „Przegląd Wychowawczy” – organ prasowy nauczycielstwa ludowego.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXX/16. Jur Kamiński, *Szkolnictwo polskie w Łodzi i okolicy*, „Tyg. Pol.” 1913, nr 40, s. 632–634.

Problemy polskiego szkolnictwa średniego. Nauczyciele szkół polskich w Łodzi. Funkcjonowanie szkół łódzkich, zgierskich i pabianickich dzięki samopomocy polskiego społeczeństwa. Koedukacyjna szkoła handlowa w Zgierzu.

[szkoły średnie]

CXX/17. K. Stefański, *O „grzechy nauczycielstwa”*, „Tyg. Pol.” 1913, nr 41, s. 647–651.

Zarzuty wobec nauczycieli. Wizerunek nauczyciela. Kwestia opieki nad szkołą.

[nauczyciel/pedagog]

CXX/18. Maria Dąbrowska, *O kooperatystyczne kształcenie młodzieży*, „Tyg. Pol.” 1913, nr 42, s. 663–667.

Organizacja i cele oświaty kooperatystycznej. Popularyzacja broszury Edwarda Milewskiego *W sprawie samokształcenia współdzielczego* (Lwów 1913). Wskazówki do samokształcenia kooperacyjnego. Program samokształcenia spółdzielczego.

[samokształcenie/samowychowanie]

CXX/19. Wł[odzimierz] Wakar, *Szkolnictwo w Królestwie Polskim*, „Tyg. Pol.” 1913, nr 45, s. 712–715.

Stan oświaty i szkolnictwa w ujęciu *Atlasu statystycznego Królestwa Polskiego* Aleksandra Macieży (Płock 1907). Charakterystyka systemu oświatowego w Królestwie Polskim.

[szkolnictwo]

CXX/20. Konrad Chmielewski, *Gimnastyka szkolna*, „Tyg. Pol.” 1913, nr 46, s. 729–731; nr 47, s. 741–743.

Rozważania o wpływie gimnastyki szkolnej na psychikę wychowanków. O przygotowaniu zawodowym nauczycieli gimnastyki. Rola tańca, jego znaczenie wychowawcze.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXX/21. *Głosy młodzieży*, „Tyg. Pol.” 1913, nr 49, s. 769–771; nr 50, s. 785–789.

Pisma młodzieżowe wydawane przez młodzież, np. „Ruń”, „Skaut” (lwowski i warszawski), „Głos Młodych” – dodatek do „Dziennika Petersburskiego”, „Pobudka”, krakowska „Sprawa”, lwowskie „Zarzewie”, warszawski „Prąd”. Zagadnienie wychowania fizycznego. Polityczne aspiracje młodzieży.

[aktywność młodzieży, czytelnictwo, wychowanie fizyczne i sport]

CXX/22. Mateusz Siewka, *Walka o szkołę w Belgii*, „Tyg. Pol.” 1913, nr 49, s. 774–775.

Projekt szkolny, postulujący wprowadzenie w Belgii przymusu szkolnego i równości subwencji dla szkół państwowych i prywatnych, które realizują program rządowy. Sprawa uregulowania prawodawstwa pracy dzieci i nadzoru nad nią.

[prawa dziecka, przymus w wychowaniu, szkolnictwo]

CXX/23. Konrad Chmielewski, M.D. [Maria Dąbrowska], *Wydawnictwa gwiazdkowe*, „Tyg. Pol.” 1913, nr 51, s. 802–812.

Omówienie i zalecenie publikacji dla dzieci i młodzieży, wydanych w okresie przedświątecznym.

[czytelnictwo]

CXX/24. Maria Bielińska, *Obniżenie ideału*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 1, s. 4–5.

Skutki materialistycznego i praktycznego wychowania dziecka – egoizm dziecka.
[wychowanie moralne]

CXX/25. Maria Dąbrowska, *Odpowiedź*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 1, s. 7–9; nr 2, s. 23–26.

Polemika z artykułem *O ruchu zaraniarskim uwag kilka* Heleny Ceysingerówny z „Tygodnika Polskiego” (1913, nr 48, 49), wymierzonym przeciw ruchowi zaraniarskiemu. Przedstawienie szkół rolniczych w Kruszynku, Gołotczyźnie, Krasieninie, Sokołówkę, Bratnem.
[edukacja zawodowa]

CXX/26. H[elena] Ceysingerówna, *Jeszcze kilka słów... (W odpowiedzi p. M. Dąbrowskiej)*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 2, s. 26–28.

Szkoły polskie i niepolskie. Perspektywy istnienia w kraju szkół endeckich, radykalno-narodowych, zaraniarskich, klerikalnych itd. Krytyczna ocena. O szkodliwości agitacji partyjnej młodzieży w szkołach rolniczych. Zdrowie moralne młodzieży.
[edukacja zawodowa, szkolnictwo, zdrowie i higiena]

CXX/27. Gustaw Simon, *Stanowisko młodzieży postępowej*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 2, s. 28–30.

O kierunkach ideowych młodzieży polskiej. O życiu narodowym młodzieży polskiej. Obozy młodzieży narodowej i postępowej; dzieli je przepaść (biali i czerwoni). Rola Kościoła w życiu narodu polskiego. Kwestia uniwersytetu ukraińskiego we Lwowie.
[edukacja akademicka]

CXX/28. *Niczego się nie nauczyli*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 3, s. 33–35.

O upadku pracy organicznej. Ekonomiczna siła narodu. O niechęci młodego pokolenia do pracy społecznej. Słaby rozwój potrzeb umysłowych na wsi.
[aktywność młodzieży]

CXX/29. Wł[odzimierz] Wakar, *Szkolnictwo początkowe prywatne*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 3, s. 36–39.

Szkoła elementarna w Poznańskim. Przymus szkolny jako czynnik wynaradawiający. Oświata urzędowa (szkoły gminne i początkowe) w Królestwie Polskim – ujęcie historyczne. Szkolnictwo prywatne w Królestwie Polskim – statystyka.
[przymus w wychowaniu, szkolnictwo, szkoły prywatne]

CXX/30. S. Auerbach, *Ratujcie młodzież!* (*Korespondencja wł. z Tygodnika Polskiego*), „Tyg. Pol.” 1914, nr 3, s. 39–41.

O stypendiach dla zdolnej młodzieży.

[szkolnictwo]

CXX/31. Stef[an] S. Zaleski, *Zagadnienia oszczędzania*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 4, s. 56–57; nr 5, s. 73–74.

Istota i znaczenie wychowawcze oszczędzania. Oszczędzanie jako nakaz patriotyczny.

[wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/32. *Interwencje w sprawę młodzieży*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 5, s. 65–66.

Rozważania na temat słuszności toczenia przez młodzież polską radykalnych sporów społeczno-narodowych. Ujęcie z punktu widzenia interesu narodowego. Postulat wystąpienia starszych w roli arbitrów w sporze między odłami młodzieży.

[różnice międzypokoleniowe]

CXX/33. G.S. [Gustaw Simon?], *Stuchacze Uniwersytetu Warszawskiego*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 8, s. 116–118.

Urzędowy wykaz studentów Uniwersytetu Warszawskiego na rok 1913/1914.

[edukacja akademicka]

CXX/34. Gustaw Simon, *Trzy zjazdy młodzieży*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 9, s. 138–139; nr 10, s. 151–153; nr 11, s. 167–169.

Odłamy ideowo-organizacyjne młodzieży i ich organy prasowe: młodzież narodowa z krakowską „Sprawą”; młodzież niepodległościowa i lwowskie „Zarzewie”; młodzież filarecka – krakowska „Nasza Praca” i petersburski „Głos Młodych”. Zjednoczenie Towarzystwa Młodzieży Polskiej – przebieg i uchwały zjazdu młodzieży narodowej w Liège. Uchwały zjazdu młodzieży zarzewiackiej. Uchwały zjazdu młodzieży filareckiej. O sprawie szkolnej w Królestwie Polskim.

[aktywność młodzieży, organizacje młodzieżowe, szkolnictwo]

CXX/35. Jan Młot [Aleksander Bogusławski?], *W sprawie wychowania społeczno-prawnego*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 9, s. 140–142.

Reforma szkolnictwa, ukierunkowana na przystosowanie go do życia. Nauka społeczno-prawna w programach szkolnych Francji, Holandii, Danii, Szwajcarii. Jan Zamoyski, Stanisław Staszic, Hugo Kołłątaj a nauka o społeczeństwie. Reformy Komisji Edukacji Narodowej.

[szkolnictwo]

CXX/36. Wl[odzimierz] Wakar, *Oświata publiczna w Królestwie Polskim*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 12, s. 181–185; nr 13, s. 201–204; nr 14, s. 216–219; nr 15, s. 228–230; nr 16, s. 247–251; nr 17, s. 263–266; nr 18, s. 276–281; nr 19, s. 293–297; nr 22, s. 344–346; nr 24, s. 378–380; nr 25, s. 394–396; nr 27, s. 424–426; nr 28, s. 437–440; nr 29, s. 458–461; nr 30, s. 475–477; nr 31, s. 488–489.

Średnie szkoły rządowe. Szkoły prywatne z rosyjskim językiem wykładowym. Polskie szkoły handlowe – rys historyczny. Typy szkół: siedmio–ośmioklasowe szkoły handlowe, trzy–czteroklasowe szkoły tzw. kupieckie. O nierównomiernym rozmieszczeniu sieci szkół handlowych w Królestwie Polskim. Pierwiastek ogólnokształcący w nauczaniu handlowym. Męskie i żeńskie szkoły handlowe. Szkoły koedukacyjne. Statystyki szkolne. Stan zamożności uczniów szkół handlowych. Demokratyzacja szkół. Oświata urzędowa w Królestwie Polskim.

[edukacja zawodowa, szkolnictwo, szkoły prywatne]

CXX/37. H.C. [Helena Ceysingerówna], *Zakładajmy ochronę*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 14, s. 211–212.

Dyskusje wokół zakładania szkół i ochron. Postulat zakładania ochron. Nauka o dźwiękach w ochronach. O charakterze polskiej ochrony. TOD, TZZ, Towarzystwo Przytulisk Niedoli Dziecięcej, lokalne towarzystwa dobroczynne z pozwoleniem na zakładanie ochron. Konieczność opieki nad dziećmi i zapewniania im bezpieczeństwa.

[ochronki, opieka, szkolnictwo]

CXX/38. Anna Grudzińska, *Samobójstwa uczniów w Rosji*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 14, s. 219–220.

Przyczyny samobójstw. Środki zapobiegawcze. Samobójstwa w szkołach średnich rosyjskich i pruskich. Choroby, egzaminy, rygor szkolny i alkoholizm jako przyczyny samobójstw. Czytelnie polskie na Kresach.

[czytelnictwo, samobójstwa]

CXX/39. H.C. [Helena Ceysingerówna], *Zaniedbany obowiązek*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 17, s. 261.

Pomoc materialna i opieka moralna nad młodzieżą. O zainteresowaniu warstw ludowych oświatą, zdobywaniem średniego i wyższego wykształcenia. Potrzeba opieki nad ubogimi maturzystami.

[opieka, oświata ludowa, szkoły średnie]

CXX/40. Anna Grudzińska, *O uniwersytecie w Bułgarii*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 18, s. 284–286.

Geneza, organizacja i struktura uniwersytetu w Bułgarii.

[edukacja akademicka]

CXX/41. Tuwgas, *Ochrona macierzyństwa wśród ludu*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 19, s. 292–293.

Wyniki ankiety zarządzanej przez Wydział Społeczny Koła Ziemianek w sprawie ochrony macierzyństwa. Niski poziom kultury w kraju.

[macierzyństwo, ochronki]

CXX/42. Tuwgas, *Ankieta dra Schoenaicha*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 20, s. 307–309.

Prezentacja broszury Władysława Schoenaicha [Schoeneicha] *Statystyka urodzeń i śmiertelności dzieci wśród ubogiej ludności chrześcijańskiej i żydowskiej w Łodzi* (Warszawa 1914, odbitka z „Ekonomisty”), stanowiącej przyczynek do sprawy ochrony macierzyństwa. Dane na temat śmiertelności dzieci.

[choroby i śmiertelność, macierzyństwo]

CXX/43. K.Ch. [Konrad Chmielewski], *Dzieci i słońce*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 20, s. 314–315.

Słońce środkiem leczniczym dla dzieci. Rola przyrody i natury w otoczeniu najmłodszych. Doskonalenie zmysłów dziecka. Rola rodziców i nauczyciela w procesie wychowania.

[kontakt z przyrodą, rozwój dziecka]

CXX/44. Wł[adysław] Baranowski, *Senat krakowski a szkolnictwo galicyjskie*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 21, s. 329–330; nr 22, s. 342–344; nr 23, s. 358–360; nr 24, s. 376–378.

Uniwersytety polskie a sprawa wychowania. Rola uniwersytetu w Krakowie w życiu Galicji. System biurokratyczny w szkolnictwie galicyjskim. Zmiana pokoleń nauczycieli. O wadach szkolnictwa austriackiego. Postulat zmniejszenia przepelnienia gimnazjów galicyjskich. Postulat reformy Rady Szkolnej Krajowej, szkolnictwa średniego.

[edukacja akademicka, szkolnictwo]

CXX/45. K.Chm. [Konrad Chmielewski?], *U drzwi naszej szkoły*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 25, s. 392–393.

O wychowaniu narodowym młodzieży. Szkoła jako środowisko wychowawcze.

[szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/46. Gustaw Simon, *W imię zdrowia narodu*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 28, s. 433–435.

Wychowanie narodowe. Codzienna pielęgnacja ciała, higiena.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/47. Wł.W. [Włodzimierz Wakar], *Wybór zawodu*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 28, s. 442–443.

O przypadkowym wyborze szkoły. *Poradnik przy wyborze zawodu* Stanisława Dobrowolskiego (Warszawa 1914). Kursy doskonalenia zawodowego (kursy mleczarskie, kursy dla podleśnych i ogrodniczych). Decentralizacja oświaty. Oświata ludu wiejskiego i ogniska jego twórczości kulturalnej.

[edukacja zawodowa]

CXX/48. Teta, *Ogniska oświatowe w Chelmszczyźnie*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 28, s. 443–444; nr 30, s. 477–478.

Działalność oświatowa we Leśnej (gmina Witulin), w Jabłecznej (pod Sławatyczami nad Bugiem), w Wirowie (powiat sokołowski) oraz w Radeczniczy.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXX/49. Stefan Kotaniec, *Stan kulturalny małych miasteczek*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 30, s. 453–456, 471–474.

O wyglądzie miasteczek w Królestwie Polskim. Sprawy oświatowe. PMS. Szkolnictwo żydowskie. Higiena. Choroby zakaźne – sposoby leczenia.

[oświata pozaszkolna, szkolnictwo, zdrowie i higiena]

CXX/50. Wi-ski, *Dla kraju – tylko w kraju*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 30, s. 474–475.

O Polakach mieszkających w Rosji. Proces wynaradawiania w koloniach polskich w Rosji a wychowanie dzieci. Postulat zachowania tożsamości narodowej. Wychowanie dzieci w szkołach polskich jako środek do zachowania polskości. Wpływ otoczenia na wychowanie dziecka w wieku 10–16 lat. Zamożni Polacy w Rosji.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/51. Juliusz Kaden[-Bandrowski], *Uniwersytet Ludowy im. Adama Mickiewicza*, „Tyg. Pol.” 1914, nr 31, s. 492–494.

Uniwersytet Ludowy im. Adama Mickiewicza w Galicji – rozwój, wykłady na prowincji, działalność naukowa.

[edukacja akademicka]

CXX/52. Leszczyc, *„Najogólniejsze zadania wychowawcze”*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 14, s. 110–111.

Główny teren działań wychowawczych – rodzina. O należyтым przygotowaniu młodzieży do życia narodu.

[rodzina, wychowanie w rodzinie]

CXX/53. Apolinary Krupiński, *Młode pokolenie*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 16, s. 126–128; nr 17, s. 134–135.

Problemy młodego pokolenia. Młodzież polska w walce o polską szkołę. Dyletantyzm społeczeństwa. Przegląd czasopism młodzieżowych. O szkodliwości udziału młodzieży w czynnej pracy partyjnej. Postulat nienarzucania młodzieży programów politycznych.

[aktywność młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/54. *Z Krakowskiej Akademii Umiejętności*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 16, s. 128.

Akademia Umiejętności w Krakowie – działalność, wydawnictwa.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXX/55. Ir.M., *W sprawie odrodzenia wychowania narodowego*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 17, s. 136–137.

Sprawa żeńskiej szkoły średniej dla dziewcząt z rodzin inteligenckich. Typ szkoły z przełożoną jako właścicielką i odpowiedzialną kierowniczką zakładu. Zagadnienie przeciążenia szkolnego.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/56. *Naokoło sprawy szkolnej*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 19, s. 147–148.

O szkole polskiej jako źródle wykształcenia publicznego. Sprawa szkolna jednym z centralnych punktów programu narodowego.

[szkolnictwo]

CXX/57. *W kwestii praw szkoły polskiej*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 21, s. 166.

O egzaminach maturalnych. Prawa maturzystów polskich. Prywatne szkoły średnie.

[szkoły prywatne, szkoły średnie]

CXX/58. Jan Smoła, *Sprawa ludowa, a właściwie sprawa narodowa*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 22, s. 176–178.

Kształtowanie świadomości narodowej ludu, jego godność i samodzielność. Praca oświatowa na wsi.

[oświata ludowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/59. Stefan Kotaniec, *Upadek moralny*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 23, s. 179–181.

Zagadnienie lenistwa. O próżniactwie wśród młodych dziewcząt. Demoralizacja dzieci.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie moralne]

CXX/60. *Przykryła sprawa*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 26, s. 211–212.

Cechy polskiego szkolnictwa prywatnego. Szkoła Mechaniczno-Techniczna Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda.

[edukacja zawodowa, szkoły prywatne]

CXX/61. H[elena] Ceysingerówna, *Z dziejów tajnej pracy oświatowej w Warszawie*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 33, s. 260–262; nr 34, s. 267–269; nr 35, s. 277–279; nr 36, s. 285–286; nr 37, s. 293–294.

Dzieci z Powiśla i Woli. Tajny ruch oświatowy w Warszawie. O niskich zarobkach nauczycielek. Programy szkolne PMS. Nauczanie w tajnych szkołkach. Egzamin. Stałe lustratorki. O kontaktach rodziców ze szkołą. Rozwój Organizacji Tajnego Nauczania. Fundusze Towarzystwa Tajnego Nauczania w Warszawie. Nauczycielki i podopieczni. Działalność nauczycielska Wandy Falkowskiej.

[nauczyciel/pedagog, oświata pozaszkolna]

CXX/62. Konrad Chmielewski, *Zasady naczelné szkoły ludowej*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 35, s. 274–277; nr 36, s. 282–286; nr 37, s. 290–292.

Szkoła niższa powszechna. Kształtowanie charakterów. Język ojczysty w polskiej szkole.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie moralne]

CXX/63. Stefania Bojarska, *Kartka z dziejów tajnego nauczania po wsiach*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 38, s. 300–301.

O krzewieniu oświaty na wsi.

[oświata ludowa]

CXX/64. *Jedenasty rok istnienia szkół polskich średnich*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 38, s. 302–303.

Szkoła polska a wychowanie młodzieży polskiej.

[szkolnictwo]

CXX/65. H[elena] Ceysingerówna, *Orientacje i wychowanie*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 39, s. 306–307.

Język rosyjski w polskiej szkole.

[nauka języków obcych]

CXX/66. Walerian Petowiec, *O duszę polskiej młodzieży szkolnej*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 40, s. 315–317.

Opinie społeczeństwa na temat młodzieży polskiej. O rozumieniu przez młodzież dziejów narodu. Konspiracyjny charakter pracy szkolnej. Program wychowania narodowego.
[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/67. H[elena] Ceysingerówna, *Język naszej niewoli*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 41, s. 321–323.

Wprowadzenie języka rosyjskiego jako przedmiotu nieobowiązkowego w szkołach średnich. O powodach agitacji za językiem rosyjskim w szkołach.
[język i autonomia narodowa w edukacji, nauka języków obcych]

CXX/68. Leszczyc, *Wychowanie narodu*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 42, s. 332–334.

O wychowaniu narodowym młodzieży. Brak autorytetów w społeczeństwie. Brak dyscypliny w narodzie.
[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/69. J. Wolski, *Języki obce w szkole polskiej*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 42, s. 334–336.

Sprawa języka rosyjskiego w szkolnictwie polskim. Język rosyjski jako przedmiot nieobowiązkowy w szkole średniej. O złym wpływie wczesnej nauki języków obcych na polszczyznę dzieci. Obowiązki szkoły polskiej.
[język i autonomia narodowa w edukacji, nauka języków obcych]

CXX/70. W., *Wydział Oświecenia*, „Tyg. Pol.” 1915, nr 43, s. 339–341.

Polskie placówki oświatowe. Wizytatorzy szkolni. Programy szkolne, metody nauczania, systemy wychowawcze.
[metody nauczania, metody wychowania, szkolnictwo]

CXX/71. St[efan] Kotaniec, *Szkolnictwo ludowe*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 1–2, s. 6–8.

O wychowaniu dzieci. Szkolnictwo średnie. Edukacja początkowa w Warszawie. Szkolnictwo ludowe na wsi. Kształcenie obywatelskie w szkole ludowej. Walka z rusyfikacją. Zły stan szkolnictwa ludowego po 1863 r. Walka nauczycieli ludowych o język polski w szkole. Wizerunek nauczyciela, jego zadania i warunki pracy.
[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXX/72. E. Stojowski, *Jak wykonywano konstytucję w Królestwie Kongresowym (1815–1830)*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 6, s. 37–39.

Ograniczenie rozwoju oświaty, zmniejszanie liczby szkół elementarnych w czasach namiestnictwa gen. Józefa Zajączka (1815–1826) w Królestwie Polskim. Powstanie Kuratorii Szkolnej dla kontroli działań rusyfikacyjnych w szkołach wyższych.
[rusyfikacja, szkolnictwo]

CXX/73. *Kronika oświatowa*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 6, s. 39.

O utworzeniu uniwersytetu w Warszawie. Program utworzenia szkoły powszechnej z kursem siedmioklasowym dla dzieci od 7 do 14 lat. Szkoła średnia ograniczona do klas wyższych (V-VIII). Typy szkół średnich. Program szkoły średniej.

[edukacja akademicka, edukacja elementarna, szkoły średnie]

CXX/74. *Na Litwie*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 10–11, s. 64–65.

Komitet Edukacyjny a zakładanie uczelni polskich. Powstanie Katolickiego Towarzystwa Oświatowego. Szkółki parafialne przy kościołach. Ochronki TOD. Kursy dla analfabetów. Szkoły w okręgu suwalskim, grodzieńskim i białostockim.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa, ochronki]

CXX/75. Stef[an] Kotaniec, *Czytelnictwo ludowe*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 12–13, s. 79–80.

Czytelnictwo ludowe. Szkoła ludowa w latach 1904–1905. Konrad Prószyński – Kazimierz Promyk i Mieczysław Brzeziński jako twórcy dla ludu. Zmiana podejścia chłopów do książki. Moralizatorstwo w książkach dla ludu.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CXX/76. Wł[odzimierz] Wakar, *Ideal wychowawczy*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 12–13, s. 81–83.

O rozprawce Władysława Radwana *Ideal wychowawczy* w księdze zbiorowej Artura Górskiego *Godło* (t. 1, Warszawa 1915; t. 2, Warszawa 1916). Omówione w publikacji ideały wychowania. Jak ochronić młodzież przed bezideowością, dyletantyzmem? Wola, uczucia i umysł. Nauczanie.

[wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/77. Kaem., *Ze spraw szkolnych*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 14–15, s. 90.

O 50-leciu pracy Witolda Wróblewskiego, dyrektora szkoły realnej im. Jana Pankiewicza w Warszawie. O zachowaniu młodzieży poza szkołą i domem.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXX/78. *Zjednoczenie Komend Skautowych*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 18–19, s. 116.

Połączenie organizacji skautowskich, działających na ziemiach zaboru rosyjskiego. Powstanie Związku Harcerstwa Polskiego. Praca harcerska.

[organizacje młodzieżowe, skauting]

CXX/79. Kaem., *Aktualne zagadnienia szkolne*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 20–21, s. 126–127.

Projekt delegacji egzaminacyjnej dla szkół średnich. O wydawaniu matur. Siedmioklasowe szkoły realne i handlowe. Przeznaczenie szkoły zawodowej. Możliwe ułatwienia przy uzyskiwaniu matur. Postulat przekształcenia szkół handlowych w ogólnokształcące. Sprawa organizacji szkolnictwa a wykształcenie kobiet. Przygotowanie kobiet do wyższych zakładów naukowych. Święto szkoły polskiej.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, szkoły średnie]

CXX/80. Irena W[anda] Kosmowska, *Młodzież ludowa, jej organizacje przed wojną*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 22–23, s. 141–142; nr 24–25, s. 153–154.

Macierz szkolna – uzupełnianie braków szkolnictwa początkowego przez ochronki dla dzieci, kursy i jednoroczne szkoły gospodarcze dla młodzieży. System wychowawczy tych placówek. Pisma ludowe: „Młodzi idą”, „Zaranie”, „Wiedza i Praca”, „Drużyna”. Dążenie do rozwoju oświaty wśród młodzieży. Towarzystwo „Wiedza” w Żarnowicy. Junactwo na wsi polskiej jako szkoła samowychowania.

[czytelnictwo, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CXX/81. *Sprawy szkolne w okupacji austriackiej*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 22–23, s. 143–144.

Powstanie Rady Szkolnej Głównej w Lublinie. Prawa Rady. Zasady pracy. Działalność PMS (filie i stowarzyszenia filialne organizacji).

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXX/82. *Towarzystwo szerzenia Wiedzy Społecznej*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 24–25, s. 149–150.

Cel Towarzystwa: edukacja publiczna szerokich warstw społecznych. Gustaw Simon przewodniczącym Towarzystwa.

[oświata ludowa]

CXX/83. Stefan Kotaniec, *Mysli o szkole*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 26, s. 160–161.

Atmosfera w szkole jest ważna dla ucznia. Nauczyciel-Polak w szkole polskiej. Zaniedbania wychowawcze szkoły. Zadania szkoły i ich realizacja. Przygotowanie młodzieży do pracy społecznej.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXX/84. Mieczysław Baumgart, *Wpływ zachodu na młodzież polską*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 28, s. 179–180.

Nakaz walki ze szkołą rosyjską. Samokształcenie młodzieży. Masowe wyjazdy na studia wyższe do Rosji, Krakowa, Lwowa, Belgii, Francji i Szwajcarii. Swoboda rozwoju polskiego życia społecznego wśród studentów w Galicji.

[edukacja akademicka, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/85. Z.M., *Sprawa wychowania obywatelskiego*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 29, s. 184–185; nr 30–31, s. 190–196.

Wychowanie jako całość wpływów kształtujących młode pokolenie czynnych obywateli. Prawo i obowiązek uczestniczenia w życiu narodowym. Kształtowanie woli. Skauting jako środek wychowawczy. Sprawa wychowania w Rosji, Niemczech, krajach anglosaskich.

[skauting, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXX/86. E. Lipiński, *W sprawie rzemiosł*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 32, s. 204–206.

Wadliwość podstaw prawnych nauki rzemiosła. Stosunek majstrów do czeladników, warunki nauczania i pracy terminatorów. Nauczanie zawodowe, ogólne i fachowe. Niedzielne szkoły rzemieślnicze. Problemy elementarnej kształcenia zawodowego i ogólnego. Kursy dla ślusarzy przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa.

[edukacja zawodowa]

CXX/87. Stefania Bojarska, *Praca oświatowa Towarzystwa „Czytaj”*, „Tyg. Pol.” 1916, nr 36, s. 239.

O działalności oświatowej Towarzystwa „Czytaj” w Królestwie Polskim. Tworzenie biblioteczek, wykłady cykliczne, promocja czytelnictwa.

[czytelnictwo]

CXXI. „Tygodnik Polski”

Warszawa 1905

CXXI/1. L.V.J. [Leonard de Verdmon-Jacques], *O potrzebie szkoły dziennikarskiej*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 1, s. 2.

Głos w dyskusji na temat potrzeb powołania szkoły dziennikarskiej, której zadaniem byłoby solidne przygotowanie zawodowe przyszłych redaktorów i publicystów prasy polskiej.

[edukacja zawodowa]

CXXI/2. Jedna z niewielu, *Wychowanie*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 1, s. 9.

Krytyka wychowania dziewcząt, których nie uczy się wypełniania obowiązków domowych, a jedyne ich zadanie to pobieranie nauk. Młode kobiety powinny poświęcać czas każdego dnia zarówno na edukację, jak i na systematyczne wprowadzanie w prace gospodarcze dla rodziny.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXXI/3. L.V.J. [Leonard de Verdmon-Jacques], *Samorząd gminny*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 2, s. 18.

Opis mentalności mieszkańców wsi, którzy nie widzą potrzeby zakładania szkół i są niechętni ponoszeniu jakichkolwiek kosztów na edukację własnych dzieci. Jedyny sposób na skuteczną alfabetyzację tych środowisk to wprowadzenie przymusu kształcenia i utrzymywanie szkoły z podatków stałych, a nie z opłat indywidualnych.

[oświata ludowa]

CXXI/4. Teodor Dybowski, *Stopnie w szkołach*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 4, s. 54–55.

Przedstawienie wad i zalet szkolnego systemu oceniania uczniów.

[szkolnictwo]

CXXI/5. M.D. [Maria Dąbrowska?], *Ku przestrodze rodziców*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 4, s. 61.

O konieczności opieki nad młodymi dziewczętami zarobkującymi poza domem, niemającymi w nikim oparcia w trudnych sytuacjach życiowych i zawodowych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, opieka]

CXXI/6. L.V.J. [Leonard de Verdmon-Jacques], *Źródła niedostatku*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 8, s. 102–103; nr 9, s. 118; nr 10, s. 134; nr 13, s. 182–183; nr 14, s. 198–199.

Fragment obszernej refleksji na temat przyczyn powszechnego niedostatku dotyczy braku oświaty oraz niewłaściwego sposobu kształcenia. Zwrócono uwagę na analfabetyzm włościan, brak ich wykształcenia gospodarczego, zawodowego, niedostateczną liczbę ludzi wyspecjalizowanych w określonych dziedzinach, brak wykwalifikowanych pracowników. Omówiono problem nadmiernych kosztów uczęszczania dzieci do szkół, m.in. związanych z dojazdami, ubraniami, zmiennością podręczników szkolnych. Jako inne problemy wskazano niedostatecznie rozwiniętą spółdzielczość, brak oszczędności, który obniża poziom życia rodzin, brak szacunku młodzieży do pracy.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkolnictwo]

CXXI/7. *O czym piszą*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 15, s. 227.

Omówienie zachowań części warszawskiej młodzieży gimnazjalnej – nie uczestnicząc w lekcjach podczas strajku, w mundurkach szkolnych, szerzy zgorzenie wśród społeczeństwa (palenie papierosów w miejscach publicznych, gra w bilard, towarzystwo prostytutek, pijaństwo).

[wychowanie moralne]

CXXI/8. Leon/Teodor Dybowski, *Polepszenie bytu włościan*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 18, s. 250; nr 19, s. 265.

Poprawa warunków życia chłopów jest możliwa dzięki edukacji. Dlatego mieszkańcy wsi powinni systematycznie posyłać dzieci do szkół i dbać, aby przy szkołach tworzone były

wzorowe gospodarstwa rolne oraz ogrody owocowo-warzywno-kwiatowe, służące przyuczaniu uczniów do pracy na własnej roli.

[oświata ludowa]

CXXI/9. L.V.J. [Leonard de Verdmon-Jacques], *Nauczyciel ludowy*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 20, s. 274–275.

O trudnej sytuacji życiowej i finansowej młodego nauczyciela na wsi. W środowisku, w którym pracuje, musi borykać się z brakiem zrozumienia dla wypełnianych przez niego obowiązków.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXXI/10. L.V.J. [Leonard de Verdmon-Jacques], *Dzieci na ulicach*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 21, s. 286–287.

O dzieciach żyjących w trudnych warunkach, pozostawianych bez opieki rodziców, źle zachowujących się publicznie (zaczepianie przechodniów, sprzeczkki, awantury, bijatyki). Apel do kobiet z wyższych warstw społecznych, aby organizowały dzieciom czas wolny w parkach, wpajając im zasady dobrego wychowania.

[opieka]

CXXI/11. L.V.J. [Leonard de Verdmon-Jacques], *O racjonalną opiekę*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 24, s. 322–323.

Propozycja powołania stowarzyszenia do opieki nad dziećmi zdolnymi z biednych środowisk. Mogłoby ono finansować kontynuację nauki po ukończeniu szkoły ludowej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXI/12. L.V.J. [Leonard de Verdmon-Jacques], *Dzieci na wsi*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 26, s. 354.

Krytyka sposobu wychowywania dzieci miejskich, dotycząca ubioru, odżywiania, nadopiekuńczości. Wzorem dla matek z miasta powinny być kobiety wiejskie, które hartują swoje potomstwo fizycznie i psychicznie, przygotowując je do „walki” w dorosłym życiu.

[metody wychowania, wychowanie moralne]

CXXI/13. K[arol] Strauch, *W sprawie szkół ludowych*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 27, s. 381–382.

O trudnej doli nauczyciela wiejskiego i niedostrzeganiu potrzeb szkoły przez ludność i zebrania gminne.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXXI/14. Leon, *Niebezpiecznie igrać z cyframi*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 28, s. 406.

Dyskusja z artykułem z „Gońca Wieczornego” (nr 286), gdzie dowodzone analfabetyzmu Polaków i niedoboru polskich szkół, podając dane statystyczne. Zarzut manipulowania danymi liczbowymi, nieuwzględniania różnic w sytuacji rodzin i edukacji dzieci polskich i żydowskich.

[analfabetyzm, szkolnictwo]

CXXI/15. L.V.J. [Leonard de Verdmon-Jacques], *Szkoły prywatne*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 29, s. 402.

Rozważania nad zasadnością powstawania prywatnych gimnazjów z polskim językiem wykładowym, nieposiadających takich praw jak szkolnictwo średnie rządowe.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkoły prywatne, szkoły średnie]

CXXI/16. H.G. majster cechowy, *Szkoły rzemieślnicze*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 29, s. 406.

Głos w dyskusji na temat tzw. niedzielnej nauki w szkołach rzemieślniczych. Opowiedziano się za prowadzeniem nauczania w tych placówkach w dni powszednie w godzinach popołudniowych.

[edukacja zawodowa]

CXXI/17. *O czym piszą*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 30, s. 430–431.

Dotyczy m.in. niskich płac nauczycieli, którzy nie mogą liczyć na awanse służbowe, przysługujące innym grupom zawodowym.

[nauczyciel/pedagog]

CXXI/18. *O czym piszą*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 31, s. 442–443.

Krytyka kursów wakacyjnych, zwanych uniwersytetem wakacyjnym w Zakopanem (jego słuchacze to najczęściej młode kobiety i studentki). Stwierdzono, że specyficzny dobór wykładowców powoduje, iż przekazywane treści mają charakter „wolnomyślicielski” i prowadzą do kształtowania radykalnych postaw społeczno-politycznych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata pozaszkolna, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXI/19. L.V.J. [Leonard de Verdmon-Jacques], *Jeszcze w sprawie szkolnej*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 32, s. 446–447.

O różnych typach szkół w Warszawie i trudnej sytuacji edukacyjnej dzieci z nizin społecznych.

[szkolnictwo]

CXXI/20. L.V.J. [Leonard de Verdmon-Jacques], *Kwestia włościańska*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 33, s. 462.

Refleksja na temat konieczności i środków poprawy sytuacji włościan. Wskazanie na konieczność radykalnej zmiany oferowanego włościanom programu szkolnego na bardziej praktyczny, tworzony przez osoby znające życie i potrzeby codzienne i edukacyjne chłopów. Podkreślenie konieczności uniemożliwienia analfabetom pełnienia funkcji wójtów. Postulaty zakładania czytelni, kształcenia w zakresie rzemiosła, tworzenia szkół ogrodniczych, kursów pszczelarskich.

[oświata ludowa]

CXXI/21. *O czym piszą*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 34, s. 483.

Dyskusja nad powrotem dzieci do szkół po strajkach szkolnych.

[szkolnictwo]

CXXI/22. L.V.J. [Leonard de Verdmon-Jacques], *Budżet szkoły dwuklasowej*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 36, s. 502.

Uwagi na temat powoływania do życia szkół elementarnych, dotyczące liczby uczniów w stosunku do liczby nauczycieli, możliwości finansowania i utrzymywania placówek.

[edukacja elementarna, szkolnictwo]

CXXI/23. *Wiec ojców*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 36, s. 511.

Informacja o wiecu, mającym odbyć się w sali Filharmonii w Warszawie. Ojcowie mają na nim podjąć decyzję, czy posyłać dzieci do istniejących szkół, czy wstrzymać się z rozpoczęciem ich edukacji do czasu wprowadzenia do szkół języka polskiego jako wykładowego.

[edukacja elementarna, język i autonomia narodowa w edukacji]

CXXI/24. Leon, *Ze spraw rzemieślniczych*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 38, s. 526.

Uwagi na temat kształcenia rzemieślników i stawianych im wymagań.

[edukacja zawodowa]

CXXI/25. *O czym piszą*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 38, s. 536.

O trudnościach w przyjmowaniu do gimnazjum, z którymi spotykają się uczniowie wydeleni wcześniej ze szkoły (m.in. za udział w strajku). Kurator Warszawskiego Okręgu Naukowego pozostawił radom pedagogicznym decyzję co do przywracania praw uczniom. „Tyg. Pol.”, wyrażając stanowisko w tej kwestii, wyjaśnił, że zawsze był przeciwny strajkowi szkolnemu jako szkodliwemu zarówno dla uczniów, jak i dla całego społeczeństwa.

[szkolnictwo]

CXXI/26. Michał Sobański, *W sprawie szkolnej. List do Redakcji „Słowa”*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 39, s. 542–544.

List ojca, którego nie wpuszczono na wiec rodziców w sprawie bojkotu szkół. Przedstawia on swoje poglądy na temat szkolnictwa.

[szkolnictwo]

CXXI/27. p., *Matoletni przestępcy*, „Tyg. Pol.” 1905, nr 40, s. 4.

O niemowlętach i kilkuletnich dzieciach, przetrzymywanych wraz z rodzicami w więzieniu na Pawiaku.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość dzieci i młodzieży, opieka, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXXII. „Tygodnik Popularny”

Warszawa 1912

CXXII/1. *Bandytyzm na wsiach*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 1, s. 2.

Informacja o szerzeniu się bandyckich napadów nie tylko w miastach, ale i we wsiach, związana z brutalnym morderstwem na rodzinie i rabunkiem w Beszowej pod Chmielnikiem Kieleckim. Apel do rodziców, by wychowywali dzieci w miłości bliźniego. Na s. 1. numeru ilustracja do artykułu, zatytułowana *Morderstwo we wsi Beszowa, 4 ofiary*.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXXII/2. *Śp. Władysław Szymański*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 1, s. 4.

Informacja o śmierci Władysława Szymańskiego, jednego z organizatorów szkoły zawodowej ślusarzy w Warszawie, orędownika podniesienia poziomu oświaty ogólnej i zawodowej. Zawiera fotografię Szymańskiego.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXII/3. *Ojciec tyranem – Ofiary szakala*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 2, s. 2.

Przedstawienie problemu alkoholizmu, hazardu, amoralności, biedy, przemocy domowej, rozbicia rodziny i zagrożenia dzieci upadkiem moralnym w środowisku robotniczym – na przykładzie historii rodziny warszawskiego blacharza. Na s. 1. numeru ilustracja do artykułu, zatytułowana *Ojciec tyranem – Ofiara szakala*.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXXII/4. *Czy tak należy postępować z maluczkimi*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 2, s. 7.

Przedstawienie problemu niewłaściwego, pogardliwego stosunku do włościan, spotykającego czasem wśród duchowieństwa na wsi – na przykładzie odmowy godnego pogrzebu

katolickiego matce niebogatego chłopca. Wskazanie nieprzystawalności takiego zachowania do współczesnych prac oświatowych wśród ludu. Wezwanie stanu kapłańskiego do samooczyszczenia z niewłaściwie posługujących księży.

[oświata ludowa]

CXXII/5. *Straszna katastrofa w kopalni*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 3, s. 2.

Ukazanie (w związku z wypadkiem w kopalni w Osterfeld w Niemczech) problemu niebezpieczeństwa pracy górników, braku właściwych zabezpieczeń robotników w niebezpiecznej pracy oraz braku zabezpieczeń dla ich rodzin na wypadek utraty robotnika – żywiciela rodziny. Na s. 1. numeru ilustracja do artykułu, zatytułowana *Katastrofa w kopalni*.

[opieka, rodzina]

CXXII/6. *Groźne widmo*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 3, s. 7.

Refleksja na temat dużej liczby samobójstw wśród młodych ludzi, zwłaszcza związanych z nieszcześliwą miłością (odwołanie do konkretnych przypadków w Warszawie). Wskazanie jako źródła problemu niewłaściwego wychowania, niezwiązanego z szacunkiem dla rodziców, zbyt skupionego na relacjach erotycznych. Zalecenie sposobu wychowania, zwłaszcza młodych dziewcząt: serdeczny stosunek rodzice–dzieci, kształtowanie postaw wobec uczuć, dobry przykład relacji rodziców, religijność. Podkreślenie roli matki w wychowaniu wobec czasochłonnej pracy zarobkowej ojca.

[samobójstwa, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXXII/7. *Ujęcie handlarza żywym towarem*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 4, s. 5.

Doniesienie o zatrzymaniu we Lwowie Josela Goldmana-Goldsteina i dwóch młodych kobiet, które miały zostać sprzedane do domu publicznego w Buenos Aires. Zawiera fotografię zatrzymanych.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXXII/8. *Skunks, Ciernista dola sieroty po robotniku*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 4, s. 7.

Przedstawienie problemu braku opieki w Warszawie dla nieletnich sierot – dzieci robotników (na przykładzie losu 8–10-letniego sieroty, którego ojciec-robotnik zmarł w związku z wypadkiem, ale nie bezpośrednio w jego wyniku, przez co nie wypłacono odszkodowania). Wskazanie zagrożenia takich dzieci upadkiem moralnym. Wezwanie do ofiarności na rzecz ufundowania schroniska dla sierot do lat 14 w Warszawie.

[opieka, wychowanie moralne]

CXXII/9. K. Grobliński, *Czerwony kur*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 5, s. 4.

Dotyczy klęski licznych pożarów w okresie letnim i problemu nieprzygotowania włościan i mieszczan do tego niebezpieczeństwa. Wniosek o potrzebie działalności oświatowej

wśród ludu, zachęcanie go do wstępowania do towarzystw oświatowo-kulturalnych, kółek rolniczych, straży ogniowej itp., rozbudzanie w nim zamiłowania i chęci do pracy.

[oświata ludowa]

CXXII/10. *Czy mamy się rozwodzić*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 5, s. 7.

Refleksja związana z częstymi przypadkami rozpadu rodziny przez rozwód lub separację, odbijające się także na dzieciach. Wezwanie do właściwego kształtowania relacji w małżeństwie, ratowania związku małżeńskiego w kryzysie, odrzucenia ułudy znalezienia szczęścia w ponownym związku.

[rodzina]

CXXII/11. *Zabawy robotników w Anglii po godzinach pracy*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 6, s. 2.

Przedstawienie problemu braku właściwych rozrywek dla robotników, którym mogliby się oddawać w ramach wypoczynku po pracy. Krytyka demoralizujących przedstawień teatralnych, braku oferty w miejscach spacerowych, bandytyzmu i alkoholizmu, które uniemożliwiają dobry wypoczynek na świeżym powietrzu. Przedstawienie przykładu sytuacji w Anglii, gdzie jest właściwa oferta teatralna oraz sportowa. Na s. 1. numeru ilustracja do artykułu, zatytułowana *Zabawy robotników w Anglii*, przedstawiająca jedno z boisk, na których robotnicy uprawiają sporty.

[oświata ludowa, wychowanie fizyczne i sport]

CXXII/12. *Odrodzenie rodziny. Jakim małżeństwo jest obecnie*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 6, s. 4.

Przykładowa, właściwie anegdotyczna historia zawarcia niefortunnego małżeństwa, obrazująca opłakany stan współczesnej rodziny mieszczańskiej (ojciec rodziny nieobecny w domu ze względu na ciężką pracę zarobkową oraz pijaństwo i rozpustę po pracy, matka-kokietka i zepsuta córka dają się zwieść obietnicom członka szajki złodziejskiej, odrzucając prawdziwą miłość uczciwego prostego człowieka).

[edukacja dziewcząt i kobiet, rodzina]

CXXII/13. K. Grobliński, *Po co żyjemy?*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 6, s. 7.

Ubolewanie nad bezmyślnym, gnuśnym życiem dużych rzesz społeczeństwa. Wskazanie na alkoholizm jako ważną przyczynę tego zjawiska. Podkreślenie zgubnego wpływu używania alkoholu na stan społeczeństwa, poszczególnych rodzin i jednostek, dziedziczności alkoholizmu oraz wad rozwojowych dzieci alkoholików. Wezwanie do zwalczania problemu, porzucenia nałogu.

[zdrowie i higiena]

CXXII/14. *Odrodzenie rodziny*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 7, s. 4–5.

Przedstawiony w satyryczny sposób obraz życia konkretnego małżeństwa, pozornie dobrze sytuowanego i zgodnego, w istocie żyjącego ponad stan, niewiernego sobie

wzajemnie, zmierzającego być może do rozwodu. Krytyka współczesnego stanu rodziny mieszczańskiej.

[rodzina]

CXXII/15. K. Grobliński, *Nieco o grzeczności wśród rodziny*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 7, s. 7.

Refleksja o roli domu rodzinnego, a zwłaszcza wpływu matki, w zakresie dobrego wychowania, ukształtowania kultury osobistej, znajomości norm życia społecznego, a także nawyków higienicznych. Podkreślenie konieczności zachowywania kultury i poprawnych obyczajów między członkami rodziny.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie, zdrowie i higiena]

CXXII/16. *Biblioteka Publiczna w Warszawie*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 8, s. 7.

Informacja o poświęceniu kamienia węgielnego pod gmach Biblioteki Publicznej w Warszawie z fundacji Stanisława Kierbedzia. Zawiera rycinę przedstawiającą projekt gmachu oraz portret wdowy po fundatorze – wykonawczynie testamentu.

[biblioteki i czytelnice, czytelnictwo]

CXXII/17. *Z tajników handlu żywym towarem*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 9, s. 7.

Informacja o niedawnym zaginięciu w Warszawie dwóch nastolatków oraz o ujawnieniu w Kijowie działalności organizacji przestępczej zajmującej się handlem ludźmi z Warszawy i terenu Królestwa Polskiego na potrzeby prostytucji w miastach ukraińskich.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXXII/18. *Odrodzenie rodziny. Małżeństwo jakich wiele*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 10, s. 7.

Przedstawiona w satyryczny sposób historia niefortunnego małżeństwa, perfidnie ukarowanego, niedopasowanego, zakończonego rozwodem po śmierci dziecka, przystąpieniu żony do ruchu sufrażystek, jej zamachu na życie niewiernego męża. Krytyka współczesnego stanu rodziny mieszczańskiej.

[rodzina]

CXXII/19. *„Armia zbawienia”*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 11, s. 4.

Informacja o Amii Zbawienia, historii jej powstania i rozwoju w Anglii i na świecie, jej działań na rzecz potrzebujących, tworzenia przytułków, kuchni, biur pośrednictwa pracy, wzorowych gospodarstw, a także o śmierci jej założyciela, Williama Bootha (zawiera jego portret).

[oświata ludowa]

CXXII/20. Wł. Izdebski, *Życie za rubla*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 11, s. 7.

Ubolewanie nad szerzeniem się bandytyzmu (odwołanie do konkretnego bieżącego wydarzenia – morderstwa w restauracji przy ul. Senatorskiej), wynikającym z amoralności,

złego wychowania w domach rodzinnych, obarczenie odpowiedzialnością za złe wychowanie matek, apel do nich, by od najwcześniejszego dzieciństwa wpajały potomstwu normy moralne.

[macierzyństwo, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXXII/21. Wł. Izdebski, *Jak kształcić naszą młodzież*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 12, s. 7.

Refleksja, w związku z początkiem roku szkolnego, nad wykształceniem dziewcząt i chłopców. Przekonanie o potrzebie wyższego kształcenia chłopców niż dziewcząt. Krytyka żeńskich szkół średnich, zwłaszcza kształcenia w nich uboższych dziewcząt, którym przynosi to często szkodę duchową, a brak pożytku przy zdobywaniu zawodu. Postulat rozpoznania zdolności dziecka, pokierowania jego wykształceniem z ich wykorzystaniem, porzucenia zbyt wysokich ambicji w zakresie wykształcenia. Docenienie wykształcenia rzemieślniczego.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, szkoły średnie]

CXXII/22. *Uczczenie chłopca-poety*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 13, s. 5.

Informacja o obchodach ku czci poety chłopskiego pochodzenia, Ferdynanda Kurasia, w Dzikowie pod Tarnobrzegiem. Zawiera fotografię poety, ofiarowanej mu zagrody i komitetu obchodów.

[oświata ludowa]

CXXII/23. Skunks, *Czy żony nasze muszą i powinny pracować poza domem*, „Tyg. Pop.” 1912, nr 13, s. 7.

Analiza konieczności pracy zarobkowej kobiet i korzyści z niej. Teza o dopuszczalności pracy żony, kiedy wynagrodzenie męża nie jest wystarczające na godne utrzymanie, zwłaszcza na potrzeby kobiety w zakresie jej ubioru. Stwierdzenie niedopuszczalności pracy kobiety poza domem w sytuacji posiadania potomstwa, a więc wyższości pracy fizycznej i rzemieślniczej (możliwej do wykonywania w domu bez zaniebdywania obowiązków domowych) nad intelektualną, np. biurową.

[rodzina]

CXXIII. „Tygodnik Suwalski”

Suwałki 1906–1911

CXXIII/1. M.Z., *Zimowiska*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 1, s. 3.

Wezwanie do finansowego wsparcia Wydziału Zimowisk przy Warszawskim Komitecie Pomocy.

[kolonie i półkolonie, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/2. *Głos z miasta – Szkoły początkowe miejskie No. No. 4 i 5*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 3, s. 6.

O niesubordynacji uczniów szkół początkowych miejskich, spędzających przerwy na zabawach i psotach na ulicy (urywanie dzwonków, hałasy).

[edukacja elementarna, wychowanie moralne]

CXXIII/3. Tomasz Potocki, *O uświadamianiu ludu*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 7, s. 5–6.

O roli oświaty, w szczególności elementarnej i rolniczej, w kształtowaniu świadomości narodowej i kulturalnej włościan. Autor docenia rolę i działalność kobiet (poszczególnych osób i zrzeszeń, np. kół gospodyń wiejskich) na polu oświaty ludowej.

[oświata ludowa]

CXXIII/4. Jastrzębiec, *Ze spraw szkolnych*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 8, s. 5–6; nr 9, s. 4; nr 15, s. 9–10.

O zadaniach nowo otwartej Polskiej Szkoły Handlowej oraz jej ustaleniach (z radą rodziców) w zakresie nauczania (opłaty, godziny lekcyjne itp.).

[edukacja zawodowa]

CXXIII/5. *Towarzystwo Samokształcenia się Rzemieślników m. Suwałk*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 10, s. 6.

Doniesienie o powstaniu Towarzystwa Samokształcenia Rzemieślników w Suwałkach, jego założeniach, władzach oraz przebiegu pierwszego zebrania.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, samokształcenie/samowychowanie]

CXXIII/6. *Statut Towarzystwa Samokształcenia się Rzemieślników w Suwałkach*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 12, s. 7–8.

Przedruk statutu nowo powstałej organizacji – Towarzystwa Samokształcenia Rzemieślników w Suwałkach.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, samokształcenie/samowychowanie]

CXXIII/7. Gustaw Zabłocki, *Ważne zadanie*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 14, s. 1–2.

O zadaniach i celach, jakie stoją przed PMS w zakresie oświaty.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/8. Gustaw Zabłocki, *Szkoła narodowa*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 16, s. 1–2.

Dotyczy potrzeby wychowania narodowego młodzieży i jego roli w budowaniu tożsamości narodowej i więzi z ojczyzną.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXIII/9. Gruda, *Odprawa fałszywym prorokom*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 18, s. 1–2.

Polemika z zarzutami litewskich publicystów periodyku „Vilniaus Žinios”, którzy wysiłki na polu oświaty i kultury, podejmowane przez środowiska polsko-litewskie, krytykują jako szkodliwe dla tożsamości narodowej Litwinów, niepotrzebnie „spolszczające”. Jako przykład podano m.in. artykuł, w którym zarzucono cel „spolszczenia” dzieci litewskich małżeństwu Stanisława i Heleny Gawrońskich, którzy uczyli w języku polskim w ochronce i szkółce elementarnej, prowadzonej we własnym mieszkaniu.

[język i autonomia narodowa w edukacji, ochronki, oświata ludowa]

CXXIII/10. Justyn Staugajtis, *Niefortunna obrona*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 19, s. 7–8.

Wyjaśnienia i polemika dotycząca działalności wychowawczo-oświatowej małżeństwa Stanisława i Heleny Gawrońskich, podejmowanej wśród biednych dzieci litewskich w Godlewie. Tekst odnosi się do polemiki z poprzedniego numeru (por. Gruda, *Odprawa fałszywym prorokom*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 18, s. 1–2).

[język i autonomia narodowa w edukacji, ochronki, oświata ludowa]

CXXIII/11. [Helena] Stanisławowa Gawrońska, *Z powodu artykułów: Odprawa fałszywym prorokom i Niefortunna obrona*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 21, s. 6–8.

Obszerne wyjaśnienia Heleny Gawrońskiej dotyczące jej działalności wychowawczo-oświatowej wśród dzieci przebywających w ochronce w Godlewie. Tekst odnosi się do opublikowanych wcześniej polemik na temat stosunków kulturalno-oświatowo-narodowych między miejscową społecznością polską i litewską.

[język i autonomia narodowa w edukacji, ochronki, oświata ludowa]

CXXIII/12. S.W., *Polska Macierz Szkolna*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 23, s. 6.

Informacja o powstaniu lokalnego koła PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/13. S.W., *Wiec szkolny*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 23, s. 6–7.

Sprawozdanie ze spotkania Rady Nadzorczej i Rady Rodziców przy Szkole Handlowej w Suwałkach.

[edukacja zawodowa]

CXXIII/14. Servus, *Macierz Szkolna*, „Tyg. Suw.” 1906, nr 27, s. 1–2.

Doniesienie o zgodzie na legalizację PMS. Rozważania na temat jej programu oświatowego i jego relacji wobec potrzeb oświatowych społeczeństwa.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/15. [Helena] Stanisławowa Gawrońska, *Macierz Polska na Litwie*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 4, s. 1–3.

O tworzeniu struktur lokalnych PMS na Litwie (Mariampol, Kalwaria) oraz o jej działalności oświatowej na tych terenach. Autorka, pochwalając inicjatywę szerzenia oświaty, wyraża obawę, iż rozwój PMS na Litwie może stać się zarzewiem kolejnych napięć między Polakami i Litwinami. Redakcja w komentarzu informuje, że nie zgadza się ze stanowiskiem autorki.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/16. M.Z., *Wiec szkolny*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 4, s. 1.

Sprawozdane z zebrania władz szkolnych z gronem rodziców zaangażowanych w działalność Szkoły Handlowej.

[edukacja zawodowa]

CXXIII/17. St[anisław] Staniszewski, *Macierz Polska na Litwie*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 5, s. 1–2.

Głos w sprawie zakładania kół PMS na Litwie. Autor zgadza się z obawami Heleny Gawrońskiej (*Macierz Polska na Litwie*, „Tygodnik Suwalski” 1907, nr 4, s. 1–3), że rozwój oświaty w polskim duchu narodowym może być szkodliwy dla rozwoju rodzimego litewskiego ruchu oświatowego na tych terenach. Krytykuje też stanowisko redakcji, wyrażone w komentarzu do artykułu Gawrońskiej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/18. *Z posiedzenia Macierzy Szkolnej w Sejnach*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 8, s. 5–6.

Sprawozdanie z posiedzenia lokalnego koła PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/19. [Zygmunt Gąsiorowski], *Walka z analfabetyzmem i rozwój uniwersytetów ludowych na Zachodzie*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 10, s. 4–5; nr 11, s. 3–5.

Przedruk przemówienia Zygmunta Gąsiorowskiego na zebraniu organizacyjnym TKP w Suwałkach. Autor, powołując się na dane Władysławy Weychert, z których wynika, że na ziemiach polskich 80% ludzi to analfabeci, stwierdza potrzebę szybkiego rozwoju sieci placówek szerzących oświatę i kulturę. Jako pozytywny przykład podaje rozwój uniwersytetów ludowych i chłopskich w Europie (m.in. Anglii, Danii, Szwecji), omawia ich historię i działalność. Omawia także rozwój sieci uniwersytetów ludowych w Galicji.

[oświata ludowa]

CXXIII/20. *Z suwalskiego udziału Towarzystwa Kultury Polskiej*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 10, s. 7–8.

Sprawozdanie z zebrania inauguracyjnego TKP, zarys jego programu, najważniejsze zadania.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/21. Tomasz Potocki, *Przyczynek do szkolnictwa ludowego w Galicji*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 9; nr 11, s. 5–6; nr 12, s. 2.

Część pierwsza artykułu prawdopodobnie ukazała się w niezachowanym numerze 9 periodyku. Autor odwiedza szkoły ludowe i rolnicze w Galicji i na przykładach omawia sytuację tamtejszego szkolnictwa, przede wszystkim rolniczego.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXIII/22. Wiesław, *Pierwsze kroki*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 12, s. 1–2.

Sprawozdanie z zebrania suwalskiego koła PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/23. A. Gawroński, *Polska Macierz na Litwie*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 14, s. 5–6.

Głos na temat działalności PMS na Litwie, a szczególnie jej lokalnego koła w Kalwarii, które w swej działalności wśród społeczności lokalnej ma się odnosić wykluczająco do Litwinów i języka litewskiego.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/24. *Nasza szkoła*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 16, s. 1–2.

Podsumowanie rocznej działalności (głównie w zakresie finansów) Polskiej Szkoły Handlowej w Suwałkach.

[edukacja zawodowa]

CXXIII/25. A[leksander] Gwiazdowski, *Korespondencje – Hoboken N.Y.*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 20, s. 5–6.

O metodzie nauczania języka angielskiego jako obcego według zasad Instytutu Stevensa (Nowy Jork, Stany Zjednoczone) w kontekście prac nowojorskiego koła „Oświata”, które organizuje lekcje języka angielskiego dla emigrantów z Polski.

[nauka języków obcych]

CXXIII/26. *Z prasy litewskiej – Gruda*, „Saltinis” przeciwko Polskiej Macierzy Szkolnej, „Tyg. Suw.” 1907, nr 22, s. 4–5.

Głos w sprawie konfliktu polsko-litewskiego, związanego z działalnością kół PMS na Litwie. Przedruk fragmentu tekstu z prasy litewskiej, negatywnie ukazującego działalność PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/27. Tomasz Potocki, *List otwarty do suwalskiej Macierzy Szkolnej*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 23, s. 5–6.

Dotyczy wydatkowania środków finansowych zebranych na PMS. Autor przekonuje, by nie odsyłać pieniędzy do centrali na cele krajowe, lecz finansować działalność lokalną.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/28. Niezależny, *Walka z oświatą*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 25, s. 1–4.

Artykuł odnosi się do negatywnego stosunku litewskiego kleru katolickiego (pow. Kalwaria) do działalności kulturalno-oświatowej PMS na tych terenach. Zawiera odniesienia do toczących się w prasie polskiej i litewskiej polemik na ten temat.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/29. *Z Towarzystwa Kursów Naukowych*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 26, s. 5–6.

Przedstawienie oferty kursów TKN (technicznych i z nauk ścisłych); zawiera informacje o godzinach zajęć i płatnościach.

[edukacja zawodowa, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/30. St[anisław] K[arol] Lineburg, *Z powodu posiedzenia Macierzy Szkolnej w Sejnach*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 27, s. 4–5.

Sprawozdanie z przebiegu posiedzenia lokalnego koła PMS. O dyskusji na temat projektu dodania do nazwy PMS przymiotnika „katolicka” lub „chrześcijańska”.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/31. A.S. Perkunas, *Czy to szerzenie oświaty?*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 30, s. 5–6.

Komentarz do wyrażania subiektywnych opinii i nierzetelnego przedstawiania faktów przez dziennikarzy zajmujących się konfliktem polsko-litewskim, m.in. problemami PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/32. *Ze Szkoły Handlowej*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 36, s. 2–4.

Obszerne sprawozdanie z zebrania walnego władz Szkoły Handlowej i rady rodziców. Zawiera prezentację programu nauczania.

[edukacja zawodowa]

CXXIII/33. Stanisław Reiss, *Kilka myśli o szkole*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 44, s. 1–2.

O potrzebie reformy szkoły – odejścia od wykładów ex cathedra, dopuszczenia do zawodu młodego pokolenia nauczycieli, wprowadzenia do programu wychowania fizycznego, nadania szkole charakteru polskiego, przekonania społeczeństwa do zaangażowania w sprawę szkoły i wsparcie finansowe. Przywołanie przykładów pozytywnych zmian w szkolnictwie galicyjskim.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo, wychowanie fizyczne i sport]

CXXIII/34. *Pierwsze sprawozdanie Polskiej Macierzy Szkolnej Królestwa Polskiego*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 48, s. 6–7.

Informacja o ukazaniu się drukiem pierwszego sprawozdania z działalności PMS. Zawiera ono dane statystyczne.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/35. Konrad Prószyński, *Odezwa w sprawie I-go pokazu pisania i czytania do przyszłych wykonawców i do miejscowych znacznych ludzi*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 49, s. 5–7.

Przedruk odezwy Konrada Prószyńskiego w sprawie potrzeby legalizowania inicjatyw oświatowych i kursów dla analfabetów. Oświata elementarna jako dzwignia rozwoju społecznego.

[edukacja elementarna, oświata ludowa]

CXXIII/36. A.M., *Trochę wrażeń i wniosków ze zjazdu delegatów P.M.S.*, „Tyg. Suw.” 1907, nr 50, s. 5–6; nr 52, s. 4–5.

Sprawozdanie z przebiegu zjazdu delegatów PMS. Komentarz na temat jej działalności i misji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/37. St[anisław] Staniszewski, *Kwestia rolna w Królestwie Polskim. Oświata jako środek podniesienia zdolności wytwórczych społeczeństwa: przykład Danii. Wpływ, jaki wywiera zastosowanie techniki na wydajność pól i obór*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 1, s. 3–4; nr 2, s. 2–5; nr 3, s. 3–5; nr 5, s. 3–4.

O skuteczności oświaty w zakresie poprawy sytuacji gospodarczej rolnictwa przez propagowanie wykorzystania techniki rolniczej i wiedzy agrokulturalnej (na przykładzie rozwoju rolnictwa w Danii).

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXIII/38. *Warszawska Szkoła Sztuk Pięknych (1904–1907)*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 6, s. 5–6.

Sprawozdanie z działalności Warszawskiej Szkoły Sztuk Pięknych w latach 1904–1907.

[edukacja artystyczna]

CXXIII/39. M., *Szkoła w Sztabinie*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 15, s. 1–2.

O próbach utworzenia ludowej szkoły rolniczej w Sztabinie.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXIII/40. D-r Fr. Grodecki, *Przyczynek do kwestii szkolnej. Z życia młodzieży szkolnej w Mariampolu*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 15, s. 4–5; nr 16, s. 3–4.

Przedruk artykułu z periodyku „Vilniaus Žinios”, dotyczącego organizowania się młodzieży szkolnej w zrzeszenia i związki litewskie. Komentarz na temat charakteru tych organizacji (postępowe, konserwatywne).

[aktywność młodzieży, organizacje młodzieżowe]

CXXIII/41. H. Przestrzelski, *O szkole sztabińskiej kilka słów uzupełnienia*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 16, s. 4–5.

Przedstawienie drogi formalnej projektu utworzenia ludowej szkoły rolniczej w Sztabinie.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXXIII/42. T.P., *Ze Szkoły Handlowej*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 26, s. 3–5.

Sprawozdanie z zebrania władz szkolnych i rady rodziców Polskiej Szkoły Handlowej w Suwałkach wraz z podsumowaniem roku szkolnego i przedstawieniem programu nauczania.

[edukacja zawodowa]

CXXIII/43. *Na zakończenie roku szkolnego*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 26, s. 5–6.

Sprawozdanie z uroczystości zakończenia roku szkolnego w Polskiej Szkole Handlowej.

[edukacja zawodowa]

CXXIII/44. *Wystawa szkolna*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 26, s. 6–7.

Opis wystawy prac i osiągnięć uczniów szkoły w Suwałkach (z omówieniem eksponatów).

[aktywność młodzieży, edukacja artystyczna]

CXXIII/45. *Sprawozdanie z działalności Szkoły w r. szkolnym 1907–08 odczytane przez sekretarza Rady Pedagogicznej prof. St. Weigelta (w streszczeniu)*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 26, s. 7–8.

Skrót sprawozdania z działalności dydaktycznej i organizacyjnej Polskiej Szkoły Handlowej w Suwałkach.

[edukacja zawodowa]

CXXIII/46. M.Z., *Kilka słów o Towarzystwie Wpisów Szkolnych*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 27, s. 2–3.

Wyjaśnienie zasad działalności Towarzystwa Wpisów Szkolnych. Powody, dla których należy wspierać stowarzyszenie, finansujące wpisy niezamożnych uczniów do szkół.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXIII/47. Dr M. Zielonka, *O istocie kultury i pracy kulturalnej. Szkic psycho-fizjologiczny*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 29, s. 4–5; nr 30, s. 2–4.

Dotyczy rozwoju kulturalnego i intelektualnego człowieka. Podkreślenie znaczenia pracy kulturalno-oświatowej wśród społeczeństwa.

[samokształcenie/samowychowanie]

CXXIII/48. St[anisław] K[arol] Lineburg, *Niezbędne wyjaśnienie*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 29, s. 1–3.

Tekst o charakterze i kierunkach rozwoju Polskiej Szkoły Handlowej w Suwałkach jako szkoły świeckiej, zgodnej z duchem czasu.

[edukacja zawodowa]

CXXIII/49. H. Rodziewicz, *Z Wigier do Juborga łodzią*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 29, s. 2–4; nr 30, s. 2–4; nr 31, s. 2–4; nr 33, s. 2–4; nr 34, s. 2–3; nr 35, s. 2–3; nr 36, s. 2–3; nr 41, s. 2–3; nr 46, s. 2–4; nr 47, s. 2–5.

Opis wycieczki krajoznawczej czterech uczniów Polskiej Szkoły Handlowej w Suwałkach.

[edukacja zawodowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CXXIII/50. Eug[eniusz] Sokołowski, *Nie bijmy dzieci*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 30, s. 4–6.

Krytyka bicia dzieci w szkole i w domu, przedstawiona z wielu punktów widzenia, m.in. socjologicznego, pedagogicznego, społecznego.

[kary i nagrody, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXXIII/51. T.P., *Śp. Konrad Prószyński*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 31, s. 1–2.

Nekrolog z omówieniem działalności kulturalno-oświatowej Konrada Prószyńskiego (1851–1908), skupiony na jego działalności pedagogicznej na rzecz młodzieży.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXXIII/52. Al[eksander] Gwiazdowski, *Polski Instytut Ludowy w Stanach Zjednoczonych P. AM.*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 36, s. 6–7.

O powołaniu i działalności Instytutu Polskiego Ludowego w Nowym Jorku, którego zadaniem jest szerzenie oświaty i poczucia tożsamości narodowej wśród Polaków w Stanach Zjednoczonych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXIII/53. *Kryzys szkolny*, „Tyg. Suw.” 1908, nr 40, s. 1–2.

O kryzysie modelu szkolnictwa w Królestwie Polskim, związanym z przyjmowaniem uczniów z Królestwa do galicyjskich szkół wyższych oraz z brakiem jasnego określenia dróg rozwoju młodych ludzi.

[edukacja akademicka, szkolnictwo]

CXXIV. „Tygodnik Warszawski”

Warszawa 1907

tytuł poprz. CXXV. „Tygodnik Warszawski »Niedziela«”

CXXIV/1. *Walka Prusaków z dziećmi*, „Tyg. Warsz.” 1907, nr 1, s. 560–561.

Poseł do Reichstagu, Zygmunt Florian Dziembowski, przedstawia analizę społeczno-financego tła strajków szkolnych na terenie Wielkopolski: stopniowo wprowadzano zakaz używania języka polskiego na zajęciach z religii, łącząc go z oceną szkół cechujących się wysokim poziomem języka niemieckiego, „umożliwiającym” nauczanie religii w tym języku oraz dodatkami dla nauczycieli uczących w tych szkołach. W swojej opinii podkreśla, że takie przepisy odbierają rodzicom „prawo wychowywania własnych dzieci”.

[wychowanie religijne, wychowanie w rodzinie]

CXXIV/2. *Spowiedź terrorysty*, „Tyg. Warsz.” 1907, nr 2, s. 20–21; nr 3, s. 28–29; nr 4, s. 41–42; nr 5, s. 50; nr 6, s. 58; nr 7, s. 66; nr 8, s. 74.

Relacja z prywatnych i publicznych skutków represji w szkolnictwie, stosowanych w kolejnej fali strajków. Narrator, uczeń i syn dyrektora gimnazjum, uczestniczył w spontanicznym zgromadzeniu, w czasie którego jego kolega, Stepan Metalszczykow, odczytywał na głos antyrządową poezję. Na wniosek obserwatora zdarzenia – nauczyciela Niemca, rada pedagogiczna (większością głosów) zdecydowała o wyrzuceniu Metalszczykova ze szkoły i zgłoszeniu incydentu do ministerstwa. Uczeń zostaje zesłany na ciężkie roboty. Ojciec narratora, dyrektor gimnazjum, broniący represjonowanego, traci stanowisko, trafiając pod nadzór policji. Część tekstu zbieżna tematycznie z fragmentem fikcji Aleksiego Pletniewa, opublikowanym pod tym samym tytułem w 59. numerze „Tygodnika Warszawskiego Niedziela” z 1906 r. Tekst ukazuje długofalowe skutki opisanych zdarzeń. Kształtowanie się światopoglądu narratora.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, przymus w wychowaniu, rozwój dziecka]

CXXIV/3. *Artykuł wstępny* [tytuł za spisem treści, incipit „Warszawa, d. 30 Stycznia 1907 r.”], „Tyg. Warsz.” 1907, nr 5, s. 46–47.

Autor przekonuje, że edukacja i lektura książek dotyczących historii polskiego społeczeństwa, ekonomii i polityki to remedium na pogarszającą się sytuację społeczeństwa polskiego pod zaborami.

[czytelnictwo, samokształcenie/samowychowanie]

CXXIV/4. *Nowe uciemężanie Polaków*, „Tyg. Warsz.” 1907, nr 60, „Dodatek nadzwyczajny do «Niedzieli»”, s. 1–2.

O brutalnych represjach wobec dzieci uczestniczących w strajkach szkolnych na terenie Wielkopolski. Protest przeciwko zakazowi używania języka polskiego na zajęciach z religii i prowadzeniu tych lekcji w języku niemieckim.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie religijne]

CXXIV/5. *Mali męczennicy*, „Tyg. Warsz.” 1907, nr 60, „Dodatek nadzwyczajny do «Niedzieli»”, s. 4.

Artykuł koncentruje się na represjach wobec dzieci – uczestników strajków szkolnych na terenie Wielkopolski, sytuując je w szerszym kontekście mitów założycielskich Królestwa Prus (przekonaniach o wysokiej kulturze i tolerancji) i ekspansji kolonializmu.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXV. „Tygodnik Warszawski »Niedziela«”

Warszawa 1906–1907

tytuł poprz. LXV. „Niedziela”

tytuł nast. CXXIV. „Tygodnik Warszawski”

CXXV/1. St., *Za drogo!*, „Tyg. Warsz. Niedz.” 1906, nr 41, s. 366–367.

O wysokich kosztach korzystania ze szkoły polskiej; autor przekonuje, że wpisowe (120–150 rubli) w połączeniu z innymi kosztami (mundurki, podręczniki, wyżywienie) stanowi kwotę zbyt wygórowaną, prowadząc do dalszej stratyfikacji finansowej i utrudniając dostęp do edukacji chłopcom z uboższych domów. Postulat utworzenia przy WTD i PMS komitetów, które miałyby przyznawać bezpłatne miejsca w szkołach zdolnym, ubogim uczniom.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CXXV/2. S., *Czy kobiety powinny politykować?*, „Tyg. Warsz. Niedz.” 1906, nr 53, s. 481–482.

Punktem wyjścia jest opublikowany w „Bluszczu” artykuł Orki (pseud. Melanii Rajchmanowej), w którym rozważa ona, możliwość angażowania się kobiet w politykę. Źródłem niskiej świadomości politycznej kobiet są zarówno zabory, „jednostronne” wychowanie, jak i trudna sytuacja ekonomiczna. Wobec zapaści szkolnictwa i niskiego poziomu edukacji społeczeństwa kobiety powinny angażować się w pracę społeczną.

[edukacja domowa, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXXV/3. *O rozrywkę dla młodzieży*, „Tyg. Warsz. Niedz.” 1906, nr 55, s. 499–501.

Młodzież chętnie się kształci, a społeczeństwa wyedukowane są bardziej zasobne. Zaniepokojenie rodziców i wychowawców budzi jednak brak powszechnej edukacji, spowodowany przez zbyt drogie wpisy dla biedniejszych rodzin, a także brak odpowiednich rozrywek dla młodzieży. Teatry są za drogie, odczyty i muzyka nie wystarczą – autor postuluje organizowanie widowisk przez doświadczonych pedagogów i z przystępnymi cenami wstępu. Dochody z widowisk miałyby zostać przeznaczone na wpisy dla ubogich, zdolnych uczniów lub na PMS.

[edukacja artystyczna, odpoczynek i rekreacja]

CXXV/4. *Ku czci Orzeszkowej*, „Tyg. Warsz. Niedz.” 1906, nr 56, s. 507.

Jubileusz 40-lecia pracy pisarki Elizy Orzeszkowej zainspirował cykl publikacji *Kobieta w życiu społecznym*, obejmujący m.in. szkic Anieli Szycówny *Kobieta w pedagogii* – dochód ze sprzedaży zostanie przeznaczony na działalność edukacyjną instytutu pedagogicznego imienia pisarki.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXV/5. *Bezwyznaniowy u nas*, „Tyg. Warsz. Niedz.” 1906, nr 56, s. 508–509.

Krytyczna analiza postaw i poglądów osób określających się jako bezwyznaniowe. Choć popierały one strajk szkolny w Królestwie, dystansują się od protestów na terenie Wielkopolski – sprzeciw dotyczy języka wykładowego w nauczaniu religii.

[wychowanie religijne]

CXXV/6. *A to co?*, „Tyg. Warsz. Niedz.” 1906, nr 57, s. 514.

Notatka opublikowana w prasie warszawskiej o decyzji podjętej na zebraniu rodziców o wprowadzeniu kar cielesnych w jednej ze szkół w Piotrkowie. Krytyka tego rodzaju form dyscyplinowania dzieci i młodzieży. Szkoła, która wprowadza kary cielesne, jest niepedagogiczna, a takie praktyki przypominają represje po strajku szkolnym w Wielkopolsce.

[kary i nagrody]

CXXV/7. *Nie sprowadzajmy nic z Prus!*, „Tyg. Warsz. Niedz.” 1906, nr 58, s. 526.

Represje po strajku szkolnym na terenie Wielkopolski. Wspólny sprzeciw Polaków, rozsianych po całym świecie.

[przymus w wychowaniu, szkolnictwo]

CXXV/8. Aleksy Pletniew, *Spowiedź terrorysty*, „Tyg. Warsz. Niedz.” 1906, nr 59, s. 543–544.

Fikcja literacka stylizowana na relację autobiograficzną. Represje wobec uczniów i nauczycieli. Na temat zaangażowania w ruch rewolucyjny.

[przymus w wychowaniu, rozwój dziecka]

CXXVI. „Wędrowiec”

Warszawa 1905–1906

CXXVI/1. C.W. [Cecylia Walewska], *Tak każe zwyczaj (doraźny przegląd)*, „Wędrowiec” 1905, nr 1, s. 13–14.

Opis warunków pracy i wymagań wobec prywatnych nauczycielek, sposoby przeprowadzania rekrutacji wśród nich.

[edukacja domowa, nauczyciel/pedagog]

CXXVI/2. C.W. [Cecylia Walewska], *Karota dla sportu*, „Wędrowiec” 1905, nr 3, s. 42.

Schronisko pod nazwą Dom św. Zyty. Refleksja nad działaniami dobroczynnymi, określanymi jako jałmużnictwo filantropijne.

[opieka]

CXXVI/3. Pedagog, *Wystawa*, „Wędrowiec” 1905, nr 8, s. 134–135.

Wystawa prac uczennic Szkoły Artystycznej dla Kobiet Aurelii Conti w Warszawie.

[edukacja artystyczna]

CXXVI/4. Zenon Wichrzycki [Natalia Iwanowska], *Quod erat demonstrandum*, „Wędrowiec” 1905, nr 12, s. 205.

Różnice w wychowaniu i dostępie do kształcenia dzieci z różnych grup społecznych. Porównanie szans młodych ze sfer uprzywilejowanych i z proletariatu. O konieczności podjęcia działań na rzecz dzieci biednych. Za jedną z najważniejszych potrzeb uznano organizowanie ogródków dziecięcych.

[szkolnictwo]

CXXVI/5. Zenon Wichrzycki [Natalia Iwanowska], *Dosyc słów!*, „Wędrowiec” 1905, nr 14, s. 242.

System wychowania i edukacji kobiet nie odpowiada ich dążeniom, realizuje jedynie elementarne podstawy w tym zakresie. Konieczność podniesienia poziomu edukacyjnego pism kobiecych w zakresie wiedzy przyrodniczej. Rynek wydawniczy oferuje znacznie więcej literatury o wychowaniu i powinnościach matek niż ojców.

[czytelnictwo, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXXVI/6. C.W. [Cecylia Walewska], *Krok wstecz pod płaszczykiem postępu*, „Wędrowiec” 1905, nr 15, s. 262–263.

Dotyczy książki Ellen Key *Trwonienie sił kobiecych* (przeł. I. Moszczeńska, Warszawa 1905). Poruszono w niej m.in. kwestie macierzyństwa i oddziaływania matki na dziecko.

[macierzyństwo]

CXXVI/7. Witold Pogorzelski, *Ogrody dziecięce*, „Wędrowiec” 1905, nr 17, s. 314–315.

O ogrodach dziecięcych im. Wilhelma Ellisa Raua. Dwanaście placówek funkcjonowało na terenie Warszawy. Zasady ich organizacji i metody pracy. Przekonanie, że dzięki aktywności fizycznej można wpłynąć na poprawę stanu zdrowia młodego pokolenia.

[wychowanie fizyczne i sport, zabawy, zdrowie i higiena]

CXXVI/8. *Pożyteczna instytucja*, „Wędrowiec” 1905, nr 19, s. 347–348.

Funkcjonowanie i działalność Towarzystwa Opieki nad Ubogą Młodzieżą Szkolną w Krakowie. Potrzeba zorganizowania podobnej instytucji w Królestwie Polskim. Zadania Towarzystwa.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXXVI/9. L.R., *Na dobie*, „Wędrowiec” 1905, nr 20, s. 366.

Konieczność podniesienia poziomu higienicznego wsi i miast. Wpłyne ono na obniżenie śmiertelności i poprawę zdrowia publicznego. Postulaty dostępu do powszechnej edukacji oraz rozwijania szkół i zakładów dobroczynnych, które mogą wpłynąć na uświadomienie konieczności dbania o zdrowie.

[zdrowie i higiena]

CXXVI/10. *Memoriał rodziców wileńskich i kowieńskich*, „Wędrowiec” 1905, nr 20, s. 369.

Pismo rodziców uczniów szkół średnich do władz oświatowych, dotyczące zasad funkcjonowania placówek, opartych na systemie policyjnym i szpiegowskim. Dotyczy nauki w języku rodzimym oraz zasad prowadzenia lekcji religii. Postulaty organizacji systemu szkolnego.

[szkoły średnie]

CXXVI/11. L.R., *Na dobie*, „Wędrowiec” 1905, nr 22, s. 398.

O wysokim poziomie analfabetyzmu w Królestwie Polskim – przywołanie statystyk za publikacją *Miasto Analfabetów* Adolfa Suligowskiego (Kraków 1905). Organizowanie systemu szkolnego jako szansa na poprawę bytu moralnego i materialnego kraju. Najważniejsze działanie to zakładanie szkół elementarnych i rozwój szkolnictwa zawodowego. Znaczenie szkół rzemieślniczych i starań Muzeum Przemysłu i Rolnictwa o utworzenie placówek tego typu.

[analfabetyzm, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXVI/12. C.W. [Cecylia Walewska], *Wychowanie estetyczne. I. Dobra książka*, „Wędrowiec” 1905, nr 24, s. 438–439.

Zaniedbania w zakresie wychowania estetycznego dzieci w Królestwie Polskim. Działania w zachodniej Europie, mające na celu rozwój kultury i aktywności artystycznej młodego pokolenia. Potrzeba prowadzenia edukacji estetycznej wśród młodego pokolenia. Publikacja Janiny Mortkowiczowej *O wychowaniu estetycznym* (Warszawa 1903).

[wychowanie estetyczne]

CXXVI/13. R., *Sprawa szkolna*, „Wędrowiec” 1905, nr 25, s. 458.

O ustroju szkolnictwa, który nie odpowiada potrzebom społecznym. O konieczności zakładania szkół udziałowych: realnych, filologicznych, technicznych, handlowych,

rolniczych z wykładowym językiem polskim. Członkowie i działalność komisji wspierającej osoby, które starają się o zezwolenie na otwarcie szkół. Prezentacja założeń projektu utworzenia sieci szkół średnich.

[szkolnictwo, szkoły średnie]

CXXVI/14. T.A.P., *Reformy w Królestwie Polskim*, „Wędrowiec” 1905, nr 26, s. 481–482.

Informacje o ukazie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1904 r., dotyczącym Królestwa Polskiego. Punkt 7 ukazu dotyczył szkolnictwa w warszawskim okręgu szkolnym, m.in.: nauki religii rzymskokatolickiej w języku polskim, prowadzenia zajęć przez duchownych tego wyznania oraz nauki języka polskiego w różnych typach szkół.

[szkolnictwo]

CXXVI/15. Józefa Wynder, *O wychowaniu dziewcząt*, „Wędrowiec” 1905, nr 28, s. 523.

Negatywne cechy przypisywane kobietom to wynik błędów w ich wychowaniu i wadliwego systemu ich kształcenia. Do cech tych zaliczają się m.in. słabe siły fizyczne, brak praktycznej wiedzy i przygotowania do pełnienia ról społecznych, niedostosowanie posiadanej wiedzy do potrzeb życia codziennego. Różnice w wychowaniu chłopców i dziewcząt.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXXVI/16. *W sprawie szkolnej*, „Wędrowiec” 1905, nr 31, s. 588–589.

Dotyczy odrzuconych przez władze podań o pozwolenie na otwarcie szkół prywatnych. Odmowy wynikały z braku przepisów normujących działanie placówek. Przedruki tekstów prasowych z „Gazety Polskiej” i „Słowa”.

[szkoły średnie]

CXXVI/17. C.W. [Cecylia Walewska], *Wychowanie estetyczne. II. Sztuka w szkole*, „Wędrowiec” 1905, nr 38, s. 714–715.

Wychowanie estetyczne w Europie (Niemcy, Francja, Szwecja). O działaniach wpisujących się w hasło „Sztuka w szkole”. Można je realizować przez: organizację chórów, muzykę instrumentalną, urządzenie wycieczek, zapoznawanie z zabytkami, umieszczanie dzieł sztuki w placówkach szkolnych. Za wartościowe uznano wprowadzenie do szkół zajęć praktycznych.

[wychowanie estetyczne]

CXXVI/18. K[azimierz] Niedzielski, *Źródła nerwowości naszej*, „Wędrowiec” 1905, nr 40, s. 758–759.

O zwiększającej się liczbie dzieci cierpiących na choroby nerwowe. Wpływa na nie wiele czynników, m.in. warunki porodu, sytuacja w domu rodzinnym, przeciążenie szkolne.

Na rozwój neurastenii wśród dzieci i młodzieży może wpływać: zaniedbanie rozwoju fizycznego, odżywianie, formy spędzania czasu wolnego, stosowanie używek.

[szkolnictwo, wychowanie w rodzinie, zdrowie i higiena]

CXXVI/19. *O Uniwersytecie Warszawski*, „Wędrowiec” 1906, nr 6, s. 106–107.

Przedruk tekstu z „Kuriera Polskiego” na temat reform Uniwersytetu Warszawskiego i systemu oświaty. Najważniejsza kwestia to spolszczenie szkół. Dla młodzieży akademickiej w szczęśliwych krajach szkoła główna to Alma Mater, dla polskiej młodzieży uniwersytet jest macochą. Fragmenty listów profesorów – zwolenników reform.

[edukacja akademicka]

CXXVI/20. Col., *Nareszcie!*, „Wędrowiec” 1906, nr 7, s. 135–136.

Działalność Domu św. Zyty, założonego w Warszawie w 1905 r. przez Stowarzyszenie Sług Katolickich pw. św. Zyty.

[edukacja zawodowa, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXXVI/21. Henryk Apolinary Kon, *Uspołecznienie wykształcenia*, „Wędrowiec” 1906, nr 8, s. 146–147.

Umiejętności zawodowe przekazuje się w szkołach, a za przygotowanie do życia odpowiada rodzina. Wychowanie publiczne przez aspekt zawodowy odpowiada na potrzeby życiowe i umożliwia poprawę pozycji życiowej. O amerykańskich i europejskich wzorach szkolnictwa, w których dominują zasady obywatelskie.

[edukacja zawodowa, wychowanie w rodzinie]

CXXVI/22. Kaz.Ehr. [Kazimierz Ehrenberg], *Powrót do Ciemnogrodu*, „Wędrowiec” 1906, nr 10, s. 182–184.

Odwołanie do czasów oświecenia i ówczesnych swobód w zakresie kształcenia młodego pokolenia. Wspomniano zasłużonych wychowawców młodzieży: Stanisława Potockiego, Stanisława Staszica, Joachima Lelewela, Jana Śniadeckiego. Założenia wychowawcze pozytywistów i ich społeczna recepcja. Rola duchowieństwa w realizacji założeń pracy u podstaw.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXXVI/23. C.Wal. [Cecylia Walewska], *Nowe drogi*, „Wędrowiec” 1906, nr 15, s. 283–284.

Wprowadzenie systemu wspólnego kształcenia dziewcząt i chłopców uznano za kwestię palącą. Odwołanie do historii: wychowania w Sparcie, w epoce oświecenia, w czasach KEN. Zwolennicy koedukacji na ziemiach polskich. Kwestia koedukacji budziła obawy społeczne, dlatego przywołano przykłady państw, które z pomyślnością skorzystały z tego systemu.

[koedukacja]

CXXVI/24. St.Gr. [Stefan Gorski], *Szpital dla dzieci w Łodzi*, „Wędrowiec” 1906, nr 19, s. 363–364.

O pierwszych szpitalach dla dzieci w Europie. Szpital Anny Marii dla dzieci w Łodzi, jego darczyńcy, urządzenie, kierownictwo. Szpitale dziecięce spełniają zadania społeczne i kulturalne, wpływają na obniżenie poziomu śmiertelności i podnoszenie kultury najuboższych. Artykuł ilustrowany zdjęciami.

[zdrowie i higiena]

CXXVI/25. Bolesław Prus, *Kronika tygodniowa*, „Wędrowiec” 1906, nr 22, s. 415–416.

Opis wycieczki szkolnej dzieci z niższych klas szkoły męskiej i żeńskiej. Ukazała ona m.in. słabość systemu edukacji, przepełnionego wiedzą teoretyczną. Potrzeba organizacji zajęć w sposób praktyczny i poglądowy. Wskazanie możliwości wykorzystania modeli, obrazów, rysunków, praktycznie uzupełniających zajęcia. Tablice poglądowe wydawnictwa Michała Arcta.

[edukacja elementarna, pomoce dydaktyczne i podręczniki]

CXXVI/26. R.K., *Czolem Sokoly!*, „Wędrowiec” 1906, nr 27, s. 528–529.

Otwarcie w Warszawie „Sokolni”. Akt założycielski odczytał student Stanisław Brzostowski. Założyciel i prezes warszawskich Sokolów to Klemens Starzyński.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXVI/27. ALR., *Szkoły polskie*, „Wędrowiec” 1906, nr 28, s. 545–546.

O szkołach prywatnych z wykładowym językiem polskim. Dotyczy działalności i programu Szkoły Edwarda Rontalera.

[szkoły prywatne, szkoły średnie]

CXXVI/28. Stefan Gorski, *Wiedza rolnicza dla włościan. W Pszczelinie o Pszczelinie*, „Wędrowiec” 1906, nr 30, s. 582–583.

Placówka w Pszczelinie funkcjonowała od 1898 r. O organizacji szkoły dla włościan, kadrcze pedagogicznej, wysokości opłat, tematyce zajęć. Przywołano opinię profesorów i treść rozmowy z jednym z uczniów. Artykuł ilustrowany zdjęciami.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXVI/29. ALR., *Szkoły polskie. II. Gimnazjum Chrzanowskiego*, „Wędrowiec” 1906, nr 31, s. 608.

Dotyczy szkoły prywatnej z wykładowym językiem polskim – Gimnazjum gen. Pawła Chrzanowskiego w Warszawie.

[szkoły prywatne, szkoły średnie]

CXXVI/30. ALR., *Szkoły polskie. III. Techniczne*, „Wędrowiec” 1906, nr 36, s. 707.

Dotyczy szkoły technicznej Władysława Piotrowskiego i szkoły mechaniczno-technicznej Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda w Warszawie.

[szkoły prywatne, szkoły średnie]

CXXVI/31. ALR., *Nowe szkoły. Zakład naukowy zrzeszania nauczycieli*, „Wędrowiec” 1906, nr 38, s. 748–749.

Instytucje społeczno-wychowawcze dla młodzieży, powołane przez zrzeszenie nauczycieli. Charakterystycznymi cechami tych placówek były m.in. współpraca grona pedagogicznego z rodzicami, abstrahowanie w szkole od kwestii politycznych, stosowanie najnowszych osiągnięć pedagogiki, poddanie placówki kontroli publicznej. W szkołach koncentrowano się na wychowaniu umysłowym, fizycznym i moralnym. Artykuł ilustrowany zdjęciami (placówek z Warszawy i Grodziska).

[szkoły średnie]

CXXVI/32. *Szkoła rosyjska w rewolucji*, „Wędrowiec” 1906, nr 38, s. 749–750.

Odwolanie do tekstu A. Petruniewiczza w „Review of Review”. System stosowany w szkołach rosyjskich określono jako biurokratyczny, a za jego cel uznano utrzymanie niskiego poziomu wykształcenia, ponieważ łatwiej kierować „ciemnymi tłumami” niż ludźmi oświeconymi. Zaakcentowano sytuację włościan i działania władz mające na celu odsunięcie ludu od kształcenia. Zasługi ziemiaństwa, które zwiększyło liczbę placówek (gubernia twerska). Ocena działalności szkół średnich i wyższych. Wprowadzenie zmian w systemie edukacji to niezbędny warunek powodzenia i rozwoju kraju.

[szkolnictwo]

CXXVI/33. J. Warka, *Rodzice i dzieci. Uświadamianie polityczne*, „Wędrowiec” 1906, nr 39, s. 767.

O rozpolitykowaniu młodego pokolenia Polaków. Informacje o zachowaniach uczniów, demonstrujących swoje sympatie polityczne (przypinanie kolorowych wstążek do fartuszków dziewcząt, zależnie od przekonań politycznych; przezwiska „endek” i „pepesowiec”, używane na korytarzach szkolnych i podwórkach; sprzedaż partyjnych dzienników na ulicach). W sytuacji ziem polskich polityka stała się niezbędną częścią życia młodzieży i szkoły.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXVI/34. M., *Nauka historii w szkołach polskich*, „Wędrowiec” 1906, nr 40, s. 792–793.

Odniesienie do okólnika Ministerium Oświaty w sprawie wykładów historii powszechnej w szkołach prywatnych. Do prowadzenia zajęć dopuszczano nie-Polaków i niekatolików.

[szkoły średnie]

CXXVI/35. K., *Nowy system ćwiczeń higienicznych*, „Wędrowiec” 1906, nr 41, s. 807.

Przywołanie wydawnictwa Jørgena Petera Müllera *Mój system. 15 minut dziennie dla zdrowia* (Warszawa 1906). Wskazówki odnośnie do higienicznego trybu życia.

[zdrowie i higiena]

CXXVI/36. St.Gr. [Stefan Gorski], *Dla wiedzy polskiej*, „Wędrowiec” 1906, nr 42, s. 931–933.

Sytuacja studentów na Uniwersytecie Warszawskim. Organizacja i przebieg zajęć, dane o studiujących, prelekcje najchętniej wybierane przez słuchaczy. Artykuł ilustrują zdjęcia z wykładów, fotografie pracowni.

[edukacja akademicka]

CXXVI/37. Wł. Prawdzic, *Strajk szkolny (Koresp. spec. del. Tyg. Ilustr.)*, „Wędrowiec” 1906, nr 45, s. 985.

O strajku dzieci w pruskich szkołach ludowych. Wypowiedź ks. prałata Antoniego Stychła o błędach popełnianych w modlitwach w języku niemieckim.

[germanizacja]

CXXVI/38. Wł. Prawdzic, *Pierwsze procesy prasowe. Rzekome podburzanie do strajku szkolnego przed sądem*, „Wędrowiec” 1906, nr 46, s. 1009.

Procesy sądowe w Prusach w sprawach Wincentego Szpotańskiego, redaktora „Gońca Wielkopolskiego”, i Idziego Światały, redaktora „Pracy”. Publicystom zarzucono podburzanie do strajku. Analiza przepisów prawa odnośnie do wykładu religii w języku niemieckim.

[germanizacja]

CXXVI/39. St.Gr. [Stefan Gorski], *Uniwersytet ludowy*, „Wędrowiec” 1906, nr 46, s. 1009–1011.

O Uniwersytecie Ludowym działającym pod egidą PMS. Przywołanie tradycji uniwersytetu „lotnego” i zasad jego funkcjonowania. Lista dostępnych zajęć i ich przebieg. Największym zainteresowaniem cieszyły się wykłady z języka polskiego. Wśród zapisanych 30% stanowiły kobiety, 60% – robotnicy. Przeciętny wiek słuchaczy: 22 lata.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXXVI/40. Henryk Galle, *Książki gwiazdkowe*, „Wędrowiec” 1906, nr 48, s. 1056; nr 49, s. 1076; nr 50, s. 1100; nr 51, s. 1124; nr 52, s. 1142–1143.

Zestawienie książek proponowanych na prezenty gwiazdkowe. Lista dla najmłodszych i starszej młodzieży.

[czytelnictwo]

CXXVI/41. S., *Szkoła dla włościanek w Kruszynku*, „Wędrowiec” 1906, nr 49, s. 1080–1081.

Szkoła gospodarza dla dziewcząt włościańskich. Historia utworzenia placówki, zasady jej funkcjonowania, organizacja, program nauczania.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXVII. „Wiadomości Polskie”

[wyd. Piotrków Trybunalski] 1914–1918

CXXVII/1. Królewak [Izabela Moszczeńska], *Dziesięciolecie szkoły polskiej*, „Wiad. Pol.” 1915, nr 19 i 20, s. 10–11.

Dziesięciolecie istnienia szkoły polskiej pretekstem do rozważań o sytuacji młodzieży polskiej. Historyczne znaczenie tej rocznicy dla polskiej szkoły. Wychowana w duchu wolności młodzież musi strzec niepodległości swojej ojczyzny.

[szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXVII/2. I.M. [Izabela Moszczeńska], *Szkole polskiej i Walce o Niepodległość*, „Wiad. Pol.” 1915, nr 27, s. 10–11.

Głos maturzystek polskiej szkoły żeńskiej w Sosnowcu, należących do organizacji Młodzieży Niepodległościowej „Zarzewie” w sprawie obojętności i tchórzostwa niektórych rówieśników. Dowartościowanie walczących w szeregach Legionów.

[szkoły średnie, wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXVII/3. J.S., *Młodzież szkolna w Królestwie*, „Wiad. Pol.” 1915, nr 32, s. 1–2.

Charakterystyka sytuacji młodzieży szkolnej w Królestwie Polskim po rewolucji 1905 r. Korzyści niesione przez tę rewolucję: funkcjonowanie organizacji młodzieży niepodległościowej, młodzieży narodowej oraz postępowo-niepodległościowej, które działały na rzecz wspólnego dobra.

[szkolnictwo]

CXXVII/4. P. Górecki, *Kartka z życia młodzieży polskiej w Belgii*, „Wiad. Pol.” 1915, nr 33, s. 8–9.

Młodzież polska, nie chcąc dłużej kształcić się w zniechęcającym języku rosyjskim, tłumnie wyjeżdża na studia za granicę do Belgii, Francji, Szwajcarii i Niemiec. Większy przepływ młodzieży między granicami kraju pozwala dostrzec różnice w ich wychowaniu. Funkcjonowanie stowarzyszeń młodzieży.

[edukacja akademicka, język i autonomia narodowa w edukacji, rusyfikacja]

CXXVII/5. Iza[bela] Moszczeńska, *Sprawa szkolna w prasie warszawskiej*, „Wiad. Pol.” 1915, nr 37, s. 3–4.

Moralny obowiązek Polaków to praca w zakresie odbudowy szkolnictwa polskiego. Za-
interesowanie społeczne sprawami oświaty i wychowania.

[polityka oświatowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXVII/6. Maurycy Straszewski, *Przeszłość i przyszłość polskiego szkolnictwa*, „Wiad. Pol.” 1915, nr 57/58, s. 56–57.

Sprawy oświaty na ziemiach polskich u progu niepodległości. Oświata w duchu narodo-
wym. Nawiązanie do tradycji szkolnictwa Księstwa Warszawskiego. Dyrekcja Edukacji
Narodowej.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXVII/7. Helena Orsza-Radlińska [Helena Radlińska], *Zagadnienie narodowego
wychowania*, „Wiad. Pol.” 1915, nr 57/58, s. 57–58.

Znaczenie wychowania narodowego w budowaniu narodowej tożsamości. Wychowanie
polskie powinno zerwać z rutyną urabiania patentowanych „typów zawodowych”. Musi
zmierzać do kształtowania ludzi silnych, umiejących pracować, rozwijać instynkt twór-
czości podejmujących nowe zadania.

[aktywność młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXVII/8. Michał Sokolnicki, *O duszę polskiego dziecka (Pani Maryi Dynowskiej
w odpowiedzi)*, „Wiad. Pol.” 1916, nr 59/60, s. 3–4.

Polemika z autorką artykułu opublikowanego na łamach „Głosu Narodu”, który dotyczył
sprzeciwu wobec rozbudzania w młodzieży polskiej instynktów wojskowych.

[edukacja zawodowa]

CXXVII/9. St[anisław] Rostworowski, *Duch młodzieży (Z powodu artykułu w Ty-
godniku Ilustrowanym z dn. 27 maja b.r.)*, „Wiad. Pol.” 1916, nr 80, s. 4–5.

Dzieje porozbiorowe młodych pokoleń. Polska młodzież kształtowała swoją tożsamość
w „chaosie bitewnym”, część zasiłała szeregi Legionów, pozostali podjęli naukę. Wszyscy
natomiast służą jednej słusznej sprawie.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXVII/10. Gust. Bol. B. legionista, *Szkoła artylerii na froncie (Z życia artylerii
polskiej)*, „Wiad. Pol.” 1916, nr 80, s. 7–8.

Szkoły specjalne dla różnych rodzajów broni i różnych działów służby polowej – szkoły
działające na froncie. Słuchacze szkół łączą zobowiązania w swoich oddziałach wojsko-
wych z uczestnictwem w wykładach i ćwiczeniach.

[edukacja zawodowa, szkolnictwo]

CXXVII/11. Izabela Moszczeńska, *Przebudzenie narodu*, „Wiad. Pol.” 1916, nr 81, s. 1–2.

Waga wychowania narodowego, pamięci o kulturze i tradycji, dorobku minionych pokoleń. Rocznice, wspomnienia i święta narodowe powinny być dla narodu lekcją pogładową na temat ojczyzny.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXVII/12. J[ózef] A[ndrzej] Teslar, *Życie umysłowe i koleżeńskie Czwartaków*, „Wiad. Pol.” 1916, nr 81, s. 9–11.

Na temat szkół żołnierskich: rekrutów, patrolowców, sanitarna. Ponadto kursy dla analfabetów, biblioteki, prasa, pogadanki historyczne, literackie, społeczne i żołnierskie.

[edukacja zawodowa, szkolnictwo]

CXXVII/13. Jan Grabowski, *Tradycja wychowawcza*, „Wiad. Pol.” 1916, nr 93, s. 3–5.

Sprawa wychowania przyszłych obywateli sprawą pierwszorzędną wagi dla tych, którzy będą budować podwaliny państwa polskiego. O podjęciu przez państwo polskie pracy wychowawczej, organizacji szkolnictwa państwowego, wychowaniu młodzieży nie tylko w duchu narodowym, ale też państwowym.

[szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXVII/14. Dr G. Dobrzyński, *Dziwna młodzież*, „Wiad. Pol.” 1916, nr 101, s. 3–5.

O braku opieki nad kształcąca się młodzieżą szkół średnich, pozostawioną samej sobie. Wielu z wychowawców wojna oddaliła od pracy pedagogicznej, nakazując im w inny sposób służyć ojczyźnie albo wzywając do szeregów armii państwowej. Rezultatem tego zaniedbania jest krzewienie się wśród młodzieży niepożądanych wpływów.

[opieka, szkolnictwo]

CXXVII/15. Michał Janik, *Zadania Departamentu Oświecenia*, „Wiad. Pol.” 1917, nr 199, s. 2–3.

Zadania Departamentu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Tymczasowej Rady Stanu Królestwa Polskiego w zakresie oświaty narodowej. Do najważniejszych z nich należało podjęcie decyzji o tym, czy przyszła edukacja polska ma być uzależniona od administracji (czynnikiem o przeznaczeniu ściśle politycznym i urzędniczym), czy ma stanowić organ samoistny.

[polityka oświatowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXVII/16. Jan Grabowski, *Polskie szkolnictwo w Królestwie*, „Wiad. Pol.” 1917, nr 148, s. 5–6.

Spółeczeństwo polskie w żadnym innym kierunku nie ujawnia tyle zapału i dobrej woli, co właśnie w kierunku pracy oświatowej. Charakterystyka polskiego szkolnictwa i regulujących go ustaw.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXXVII/17. Izabela Moszczeńska, *Nasze rocznice*, „Wiad. Pol.” 1917, nr 151, s. 2–4.

Obchody rocznic historycznych są ważnym czynnikiem wychowania narodu, utrwalając pamięć przeszłości, budzą w narodzie patriotyzm, a także poczucie ciągłości jego wewnętrznego życia. Kult bohaterów i tradycji nie może się jednak przeobrazić w bezmyślną dewocję.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXVIII. „Wiarus”

Warszawa 1907–1914

CXXVIII/1. *Sprawa mieszkaniowa*, „Wiarus” 1910, nr 24, s. 2.

Niedogodne warunki mieszkaniowe ubogich grup społecznych w Europie; tragiczna sytuacja w tym zakresie polskich robotników. Fatalny wpływ sytuacji mieszkaniowej na życie rodzinne i wychowanie dzieci.

[rodzina]

CXXVIII/2. Jan Rząca, *W sprawie ochronek*, „Wiarus” 1910, nr 27, s. 3.

Rola ochronek jako instytucji zapewniających opiekę i wychowanie dzieciom z ubogich środowisk. Apel o finansowe wspieranie placówek.

[ochronki]

CXXVIII/3. *Cicha praca*, „Wiarus” 1910, nr 31, s. 2.

Uczciwe wykonywanie codziennych obowiązków jako forma troski o dobro ojczyzny. Społeczne znaczenie właściwego wychowania młodego pokolenia i dbałości o edukację ubogich grup społecznych.

[oświata ludowa]

CXXVIII/4. *Uniwersytet polski w Ameryce*, „Wiarus” 1910, nr 40, s. 2.

O założeniu w Filadelfii placówki edukacyjnej pod nazwą „Pensylwania [Pennsylvania] Polish College”. Omówienie działalności instytucji w zakresie kształcenia na różnych szczeblach, w tym w obszarze edukacji zawodowej.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CXXVIII/5. Weteran, *Brak poczucia obywatelskiego*, „Wiarus” 1913, nr 35, s. 2–3.

Otwarcie w Milanówku pensjonatu o charakterze sanatorium dla młodzieży. Krytyka placówki ze strony zamożnych mieszkańców miasta.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXXVIII/6. *Uczone kobiety. Kandydatki na żony*, „Wiarus” 1913, nr 42, s. 3.

O sytuacji rodzinnej kobiet z wyższym wykształceniem (na podstawie danych z ankiety przeprowadzonej w Stanach Zjednoczonych). Analiza zjawiska i konstatacja, że znaczna część wykształconych kobiet pozostaje niezamężna. O niskiej dzietności wykształconych mężatek.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXXVIII/7. Romuald Połomski, *Powszechna trucizna*, „Wiarus” 1913, nr 47, s. 2–3.

Alkoholizm jako problem społeczny. Fatalne konsekwencje pijaństwa dla stanu zdrowia i moralności jednostek i społeczeństwa. Apel o wychowanie w trzeźwości dzieci i młodzieży.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie moralne]

CXXIX. „Widnokrąg”

Warszawa 1913–1918

CXXIX/1. Wł[odzimierz] Wakar, *Nauczanie powszechne*, „Widnokrąg” 1913, nr 2, s. 3–4.

Inicjatywa ludowa w sprawie zakładania szkół wiejskich, gminnych w Królestwie Polskim. Obawy wynikające z niejasnego prawa do używania języka ojczystego jako wykładowego i sprawy kształcenia nauczycieli. Postulaty szerzenia kultury w narodzie.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXXIX/2. I[gnacy] Chrzanowski, *Książki gwiazdkowe*, „Widnokrąg” 1913, nr 3, s. 11.

Krótką charakterystyką wybranych, wartościowych i polecanych przez autora książek dla dzieci i młodzieży.

[czytelnictwo]

CXXIX/3. Wł[adysław] Jurgis, *Bilans szkolnictwa polskiego*, „Widnokrąg” 1914, nr 3, s. 2–3.

Bilans szkolnictwa w 1913 r. Problemy szkoły polskiej jako przedmioty interpelacji Koła Polskiego w Dumie. Kwestia przepisów i rozporządzeń dotyczących oświaty, które wprowadzane są nagle. Dane dotyczące szkół rządowych i prywatnych.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXXIX/4. L.M. Kotowicz, *Zjazd oświatowy w Petersburgu*, „Widnokrąg” 1914, nr 4, s. 1–2.

Zagadnienia pierwszego rosyjskiego zjazdu nauczycieli ludowych w Petersburgu. Nauczyciel ludowy jako ten, który tworzy najważniejsze podstawy życia kulturalnego. Obrady zjazdu dotyczyły: spraw wychowania, organizacji szkolnictwa, funkcjonowania organów administracyjnych, położenia oświaty, problemów nauczycielstwa.

[nauczyciel/pedagog, polityka oświatowa]

CXXIX/5. Wacław Nałkowski, *Polska etnograficzna*, „Widnokrąg” 1914, nr 5, s. 2–5.

Na temat młodzieży polskiej, która pomimo przeciwności realizuje obrane sobie cele, studiuje na zagranicznych uniwersytetach, daje nadzieję na przyszłość narodu.

[edukacja akademicka]

CXXIX/6. Henryk Lukrec, *Jan Władysław Dawid*, „Widnokrąg” 1914, nr 7, s. 1–2.

Wspomnienie pośmiertne o Janie Władysławie Dawidzie. Działalność publicystyczna Dawida, wychowawcy szeregu niezależnych pisarzy młodego pokolenia.

[pedagogika naukowa, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXXIX/7. Aleksy Kurcusz, *Socjologia*, „Widnokrąg” 1914, nr 8, s. 8–10.

Socjologia jako dziedzina wiedzy ściśle związana z wychowaniem. Wychowanie musi być społeczne, aby mogło realizować społeczny postęp. Czynniki rozwoju społecznego. Waga rodziny w życiu społecznym.

[rodzina, wychowanie w rodzinie]

CXXIX/8. Józef Wasercug, *Hasło hr. Wielopolskiej*, „Widnokrąg” 1914, nr 9, s. 1–4.

Pretekstem do rozważań jest odczyt hr. Marii Wielopolskiej. Źródła ruchu syjonistycznego. Język wykładowy w żydowskich szkołach w Palestynie, założonych przez instytucje francuskie, angielskie i niemieckie. Walka narodowościowa między Żydami w Palestynie na tle sprawy językowej.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CXXIX/9. J[an] Krzesławski [Jan Cynarski], *Antysemityzm w Galicji*, „Widnokrąg” 1914, nr 20, s. 4–5; nr 21, s. 4–5.

Kwestia obsadzenia kadry na galicyjskich uniwersytetach. Problemy z awansami naukowymi pracowników pochodzenia żydowskiego. Utrudnienia dla studiującej młodzieży żydowskiej chcącej wykonywać zawód adwokata lub lekarza.

[edukacja akademicka, szkolnictwo]

CXXIX/10. Ibro., *Gimnastyka rytmiczna. Z powodu popisu zakładów gimnastyki rytmicznej pp. Mieczysławskiej i Kutnarówny*, „Widnokrąg” 1914, nr 24, s. 11–12.

Zastosowanie metody Émile’a Jaques-Dalcroze’a, polegającej na wprowadzaniu ćwiczeń ruchowych opartych na rytmie muzyki w popisach zespołu m.in. Janiny Mieczysławskiej-Lewakowskiej.

[edukacja artystyczna, wychowanie estetyczne, wychowanie fizyczne i sport]

CXXIX/11. Stf.Ż. [Stefan Magenheim?], *O młodzież szkolną w Galicji*, „Widnokrąg” 1914, nr 26, s. 2–5.

Kwestia wykształcenia młodzieży, przygotowanie jej do studiów wyższych i do życia obywatelskiego. Wystąpienie Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z memoriałem do Rady Szkolnej Krajowej.

[edukacja akademicka, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXIX/12. Leon Chrzanowski, *Nowe prawo szkolne*, „Widnokrąg” 1914, nr 30, s. 1–2.

Nowe prawo szkolne, w myśl którego nie trzeba będzie starać się o koncesję, może stać się pomocne dla rozwoju szkolnictwa. Nowe przywileje dla kierowników szkół w obszarze konstruowania programu szkolnego.

[polityka oświatowa]

CXXIX/13. Adam Koc, *Uniwersytet krakowski*, „Widnokrąg” 1914, nr 47, s. 5–6.

Uniwersytet Krakowski jako instytucja konserwatywna, tworzona przez ludzi nauki niechętnie patrzących na osiągnięcia naukowe młodych pokoleń. Przyływ nowych sił profesorskich powoli zmienia ten stan rzeczy.

[edukacja akademicka, różnice międzypokoleniowe]

CXXIX/14. Jur Kamiński, *Szkola polska*, „Widnokrąg” 1914, nr 52, s. 1–3.

Charakterystyka ostatniego dziesięciolecia funkcjonowania szkoły polskiej. Działalność ruchu wydawniczego, kwalifikacje nauczycielstwa polskiego, sytuacja szkół prywatnych, korzystny wpływ szkolnictwa na całe społeczeństwo.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXXIX/15. Roman Wegnerowicz, *Święto wiosny*, „Widnokrąg” 1915, nr 2, s. 4.

Udział młodzieży w obronie wartości szkoły narodowej. Młodzież, snująca własne ideały, jako pośrednik dla zwaśnionych stron, ścierających się prądów i kierunków myśli polityczno-narodowej.

[szkolnictwo]

CXXIX/16. Juliusz Łukasiewicz, *Na progu wyższych uczelni*, „Widnokrąg” 1915, nr 3, s. 7.

Trudności w podejmowaniu przez młodzież polską studiów w Krakowie i Lwowie. Możliwości studiowania w Charkowie, Moskwie i innych miastach rosyjskich. Ostrzeżenie przed wynarodowieniem polskiej młodzieży na emigracji. Zakłady naukowe dla młodzieży w Warszawie. Kursy rolnicze, kursy handlowe Augusta Zielińskiego, szkoła techniczna Stanisława Rotwanda i Hipolita Wawelberga.

[edukacja akademicka]

CXXIX/17. J. Ptaszycka, *O młodzież szkolną*, „Widnokrąg” 1915, nr 3, s. 10.

Skutki wojny dla dzieci i młodzieży. Niepokój o los młodzieży. Organizacje kształcące młodzież w duchu narodowym i społecznym. Działalność organizacji skautowskich w Galicji – organizacja wycieczek krajoznawczych. O potrzebie właściwego wypełnienia czasu młodzieży szkolnej podczas wakacji. Organizacja kolonii letnich. Praca na roli.

[szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie przez pracę]

CXXIX/18. A.W. Polemirski, *Z trosk demokratyzmu polskiego*, „Widnokrąg” 1915, nr 7, s. 1–3.

O rewizji dotychczasowych metod działalności politycznej i oświatowej. O akcji oświatowej wśród chłopów.

[oświata ludowa]

CXXIX/19. W[incenty] Rzymowski, *Więzień epoki*, „Widnokrąg” 1915, nr 8, s. 5–8.

Szkoła według Aleksandra Świętochowskiego. Prawodawstwo i oświata jako czynniki wzajemnie na siebie oddziałujące.

[szkolnictwo]

CXXIX/20. Maria Hornowska, *Szkoła ludowa polska*, „Widnokrąg” 1915, nr 13, s. 7–8.

Wartość polskiej szkoły ludowej dla dzieci. Budzenie aspiracji oświatowych wśród ludu. Znaczenie gruntownego poznania psychiki dziecka dla sukcesu działań edukacyjnych.

[psychologia dzieci i młodzieży, szkolnictwo]

CXXIX/21. Jan Grabowski, *Niespłacony dług*, „Widnokrąg” 1916, nr 1–2, s. 4–5.

Stosunek centralnej władzy oświatowej do szkolnictwa prywatnego. Prywatne szkoły niższe, ludowe i średnie żeńskie w Rosji. Finansowe podstawy szkolnictwa handlowego i zawodowego. Rosyjska władza oświatowa. Centralizacja oświaty. Problemy rozwoju szkolnictwa prywatnego. Niechęć władz wobec postulatów reformy szkół rządowych. Ustawa szkolna z 1 lipca 1914 r. a szkolnictwo prywatne. System koncesyjny zastąpiony przez system meldunkowy. Dobór przedmiotów nauczania. Wpisy dla uczniów szkół prywatnych. Postulat racjonalnej gospodarki szkolnej, opartej na szkołach publicznych, a nie na prywatnych przedsiębiorstwach szkolnych. Dostęp do nauki powszechnym prawem obywatelskim. Zgubne skutki centralizacji w szkolnictwie.

[szkoły prywatne, szkoły średnie, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXIX/22. Tadeusz Grużewski, *Droga dziejowa a manowiec*, „Widnokrąg” 1916, nr 6, s. 1–2.

O rozwijaniu i pokrzepianiu ducha narodowego wśród młodzieży.

[wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXIX/23. Poloniusz, *Życie w atomach*, „Widnokrąg” 1916, nr 9–10, s. 8–9.

Warszawska Szkoła Dramatyczna i jej dyrektor Jan Lorentowicz. Apel o podniesienie poziomu rozwoju kulturalnego polskich aktorów.

[edukacja artystyczna]

CXXIX/24. G[ustaw] Daniłowski [August Daniłowski], *Ze wspomnień szkolnych*, „Widnokrąg” 1916, nr 12, s. 3–4; nr 13, s. 6–7.

Letnia szkoła podoficerska we wsi Stróża (powiat limanowski). Rekrutacja uczniów. Tryb życia. Wykłady. Musztra. Dyscyplina.

[edukacja zawodowa]

CXXIX/25. Stanisław Łąg, *Młodzież akademicka na wszechnicach warszawskich w pierwszym roku ich istnienia*, „Widnokrąg” 1916, nr 14, s. 4–5; nr 15, s. 7.

Wszechnice warszawskie jako niezbędne instytucje społeczne. Warszawa i jej wpływ na polską młodzież akademicką. Kształtowanie poczucia obowiązku obywatelskiego i przygotowanie społeczne młodzieży. Wszechnice jako ośrodki życia umysłowego. Młodzież socjalistyczna lat 80. XIX w. Nabór słuchaczy do wszechnic warszawskich. Wychowankowie rosyjskich szkół średnich i wyższych (ok. 25%) i wychowankowie szkół polskich (ok. 45%) na Uniwersytecie Warszawskim. Przywiązanie uczniów do szkoły. Konserwatyzm szkół polskich. Walka z deprawacją młodzieży. Studenci uniwersytetów za granicą i w Rosji.

[edukacja akademicka]

CXXIX/26. Józef Kodziński, *Reforma szkolna*, „Widnokrąg” 1916, nr 16, s. 4–6; nr 18, s. 5–7.

Wychowanie narodowe. Przygotowanie reformy szkolnej. Komisja Pedagogiczna przy SNP. Wydział Oświecenia w części Królestwa Polskiego okupowanej przez wojska niemieckie. PMS. Dyskusja nad celami wychowania narodowego. Poczucie obowiązku wobec przyszłości a kwestie reformy szkolnej. Określenie kierunków reformy. Ideał wychowawczy. Organizacja szkoły i jej kadry. Zasady wychowawcze.

[szkolnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXIX/27. *Kronika robotnicza. Ruch oświatowy*, „Widnokrąg” 1917, nr 12–13, s. 13.

Apel o większe zainteresowanie sprawami oświatowymi wśród klasy robotniczej. Niski poziom placówek oświatowo-kulturalnych. Wiedza Robotnicza jako piąty oddział TKP.

Upartyjnienie instytucji oświatowych. Uniwersytet Ludowy i oddziały Uniwersytetu Ludowego, m.in. na Pradze, Powiślu, Woli, Mokotowie.

[edukacja akademicka, oświata ludowa]

CXXIX/28. J[an] Krzesławski [Jan Cynarski], *Szkolnictwo państwowe czy prywatne*, „Widnokrąg” 1917, nr 24, s. 1–3.

Praca Ksawerego Franciszka Praussa *W sprawie realizacji powszechnego nauczania w Królestwie Polskim* (Warszawa 1917) oraz Wojciecha Górskiego *Myśli o przystosowaniu szkolnictwa polskiego do życia. Referat odczytany przez Wojciecha Górskiego na pierwszym Zjeździe Nauczycielstwa Polskiego w m. st. Warszawie, w dniu 5 stycznia 1917 r. Ankieta* (Warszawa 1917). Szkoły państwowe jako ideał szkoły polskiej. Szkoły średnie dwóch typów: społeczne i prywatne. Kwestia wynagradzania nauczycieli. Państwowa szkoła początkowa, czyli elementarna. Kontrola państwa nad szkołami. Tolerancja religijna. Szkoły mniejszości narodowych.

[szkoły prywatne, szkoły średnie, szkolnictwo]

CXXIX/29. Leon Wasilewski, *O szkołę polską w Prusach*, „Widnokrąg” 1917, nr 25–26, s. 6–7.

Język polski w szkolnictwie. Postulat wykładów w języku ojczystym. Szkoły niemieckie i polskie – zasada narodowościowa klasyfikacji szkół ludowych. Świecki nadzór urzędników niemieckich nad szkołami polskimi. Wydatki szkolne. Prawny wymóg znajomości języka niemieckiego przy zajmowaniu urzędów publicznych. Dopuszczenie języka polskiego w szkołach w tych okręgach, gdzie Polacy stanowią ponad 30% ludności.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

CXXIX/30. Konrad Chmielewski, *Szkolnictwo a państwo (Polemika)*, „Widnokrąg” 1917, nr 25–26, s. 7–8.

Polemika z artykułem Jana Krzesławskiego w „Widnokręgu” (1917, nr 24). Szkolnictwo prywatne a państwowe. Szkoła prywatna warsztatem pracy twórczej w zakresie metod pracy dydaktycznej. Szkoła państwowa jako gwarant ujednoczenia metod pracy w całym kraju. Zadanie szkoły – uspołecznianie dzieci. Obrona szkolnictwa prywatnego. Wybór szkoły zgodnie z wyznaniem.

[szkolnictwo, szkoły prywatne]

CXXIX/31. J[an] Krzesławski [Jan Cynarski], *Szkolnictwo a państwo (W sprawie państwowej szkoły)*, „Widnokrąg” 1917, nr 25–26, s. 8–9.

Wystąpienie przeciwko dostosowywaniu szkoły do koncepcji partyjnych. Problematyka wychowania narodowego. Sprawa szkół wyznaniowych.

[szkolnictwo]

CXXX. „Wiek XX”

Warszawa 1908–1909

CXXX/1. Fel[iks] Kw[ąśniewski?], *Pensjonat niemowląt*, „W. XX” 1908, nr 1, s. 12–14.

Funkcjonowanie tzw. „pensjonatu dla niemowląt” w jednej z dzielnic Warszawy. Właścicielka tego miejsca gromadzi tam kilkunastoletnie dziewczęta, które biorą udział w życiu towarzyskim stolicy.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXXX/2. Jan Kleczyński, *Nieco o życiu artystycznym w Warszawie, czyli o tym, jak niemowlęta uczą dorosłych*, „W. XX” 1908, nr 3–4, s. 8–9.

Omówiono wystawę *Sztuka w życiu dziecka*, zorganizowaną przez TZSP w Warszawie. Zwrócono uwagę na potrzebę tworzenia dla dzieci.

[edukacja artystyczna, wychowanie estetyczne]

CXXX/3. Arnold Schifman, *Teatr w życiu dziecka*, „W. XX” 1908, nr 5–6, s. 3–4.

Kwestia znaczenia teatru w życiu dziecka. Najmłodzi zupełnie inaczej odbierają teatr niż dorośli widzowie. Dla dziecka jest on formą rozrywki i zabawy, ale by dobrze spełniał swoją funkcję, musi być dla nich odpowiedni.

[edukacja artystyczna, wychowanie estetyczne]

CXXX/4. Leon Rygier, *Szkoła polska a społeczeństwo*, „W. XX” 1908, nr 8–9, s. 4–5; nr 10, s. 1–3; nr 11, s. 2–4.

Historia szkolnictwa polskiego od średniowiecza po czasy przedrozbiorowe. Zwrócenie uwagi na aspekt rozdziwku między szkołą a potrzebami społeczeństwa.

[szkolnictwo]

CXXX/5. Leon Rygier, *Szkoła polska a społeczeństwo w epoce porobizorowej*, „W. XX” 1909, nr 1, s. 1–2; nr 3, s. 3–4; nr 4, s. 3–4; nr 8, s. 7–10.

Historia szkolnictwa polskiego od czasów porobizorowych, z akcentem na uwzględnienie stosunku szkoły polskiej do społeczeństwa.

[szkolnictwo]

CXXX/6. P.W., *Nauczanie wspólne (koedukacja)*, „W. XX” 1909, nr 9, s. 5–6; nr 10, s. 5–6.

Zagadnienie koedukacji, rozpowszechnionej na całym świecie, od chwili powstania idei nauczania wspólnego. Podkreślono zalety tego systemu, zwrócono uwagę na rolę przodujących w tym zakresie Amerykanów.

[koedukacja]

CXXX/7. *Dziecięce ideały*, „W. XX” 1909, nr 18–19, s. 14.

Badania belgijskiego psychologa Juliana Varendoncka, który przeprowadził wśród dzieci ankietę z zapytaniem, do kogo chciałyby być podobne i dlaczego. Środowisko rodzinne czynnikiem warunkującym rozwój dziecka. Bardzo duży wpływ na psychikę dziecka ma zarówno otoczenie, jak i status materialny rodziców.

[psychologia dzieci i młodzieży]

CXXX/8. Władysław Gacki, *Ćwiczenia ciała, gry i sporty*, „W. XX” 1909, nr 20–21, s. 2–3.

W trosce o dobrą kondycję zdrowotną. Dyskusje na temat wychowawczego znaczenia zabaw, gier ruchowych i sportu. Termin „sport” rozumiany jako szerokie spektrum aktywności fizycznej.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXXX/9. Władysław Gacki, *Wystawa przeciwalkoholiczna*, „W. XX” 1909, nr 22, s. 8–9.

Szkodliwy wpływ alkoholu na organizm człowieka. Wdrożenie zasad higieny osobistej. Pierwsza wystawa przeciwalkoholowa w Królestwie Polskim (1909 r.) – ważnym elementem ruchu abstynenckiego.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXXXI. „Wieś i Dwór”

Warszawa 1912–1915

CXXXI/1. *List ks. Adamowej Czartoryskiej*, „W. i D.” 1912, z. V–VI, s. 25.

Propozycja, by młodzież żeńska zamiast podejmowania studiów i planowania kariery urzędniczej przygotowywała się do pracy w charakterze urzędniczek hotelowych, bo jest zapotrzebowanie na takich pracowników.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXXXI/2. *Kobieta i sport*, „W. i D.” 1913, z. I, s. 25–26; z. II, s. 21–22; z. III, s. 19–21; z. IV, s. 21–24.

O konieczności równouprawnienia dziewcząt i chłopców w zakresie wychowania fizycznego. Negatywne skutki zaniedbań wychowania fizycznego dziewcząt. Konieczność popularyzacji sportu wśród młodych kobiet. Wykaz sportów zalecanych dla dziewcząt – m.in. spacer, wędrowniki górskie, jazda na rowerze, pływanie, jazda konna, taniec, lekkoatletyka.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie fizyczne i sport]

CXXXI/3. W. i D. – redakcja pisma, *Skauting*, „W. i D.” 1913, z. I, s. 28–29.

Rozważania na temat głównych idei i celów skautingu – wyrobienie sprawności fizycznej, moralnej i umysłowej dzieci i młodzieży, kontakt z naturą oraz samodoskonalenie. Popularność skautingu w Galicji i jego popularyzacja w Królestwie Polskim, m.in. dzięki czasopismu „Skaut – dwutygodnik sportowy ilustrowany dla młodzieży polskiej”.

[skauting, wychowanie fizyczne i sport, wychowanie moralne]

CXXXI/4. SEP [Władysław Maleszewski], *Dobrodziejka przemysłu ludowego*, „W. i D.” 1913, z. IV, s. 12–14.

Omówienie działalności oświatowej TPPL, szkołach zawodowych dla instruktorów przemysłu ludowego w Nałęczowie, Oryszewie, Grzędzicach i Szymanowie. Wykaz zawodów, do których szkoły i kursy TPPL przygotowują.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXXI/5. *Towarzystwo Gniazd Sierocych*, „W. i D.” 1913, z. VIII, s. 6–9.

Zadania wychowawcze i opiekuńcze TGS, zasady ich organizowania. Informacje o prezie Stanisławie Glezmerze oraz o Kazimierzu Jeżewskim.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXXXI/6. *Chyliczki*, „W. i D.” 1913, z. X, s. 2–4.

Idea powstania placówki i jej historia. Główne zasady organizacji kształcenia w szkole. Zasługi założycielki placówki hr. Cecylii Plater-Zyberkówny.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXXXI/7. *Gniazda Sieroce*, „W. i D.” 1913, z. X, s. 13–14.

Sprawozdanie z obrad TGS 14 maja 1913 r. Sprawozdanie finansowe, plany budowy nowych gniazd sierocych, aktualny wykaz członków TGS.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXXXI/8. *Otwarcie przystani Klubu Wiosłarek w Warszawie*, „W. i D.” 1913, z. X, s. 25–27.

Przedstawienie otwarcia przystani jako jednego z elementów przemian w sytuacji kobiet, ich społecznego usamodzielnienia się. Znaczenie dbałości kobiet o aktywność fizyczną.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie fizyczne i sport]

CXXXI/9. *Ziemiańskie zabawy w Nałęczowie*, „W. i D.” 1913, z. XI, s. 10–14.

Doniesienia o szkole tkactwa i gospodarstwa dla wiejskich dziewcząt, prowadzonej przez Koło Ziemianek w Nałęczowie, o kierownicze i pracy placówki.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXXXI/10. *Nasze panie a pracownicy rolni*, „W. i D.” 1913, z. XI, s. 17–18.

O konieczności przygotowania dziewcząt do zarządzania gospodarstwem, do pracy oświatowej i kulturalnej wśród ludu oraz podnoszenia stanu kultury i edukacji ludności wiejskiej.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata pozaszkolna]

CXXXI/11. Józef Relidzyński, *Studium Rolnicze przy Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie*, „W. i D.” 1913, z. XIII–XIV, s. 3–9.

Historia i organizacja Studium. Pochodzenie społeczne słuchaczy, kobiety jako studentki Studium. Działalność Towarzystwa „Kółko Rolników”. Historia uczelni agronomicznych na ziemiach polskich.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXXXI/12. J. Turcki, *Domy ludowe*, „W. i D.” 1913, z. XIII–XIV, s. 11–15.

Domy ludowe jako siedziby instytucji społecznych, w tym także oświatowych. O ochronkach funkcjonujących w takich miejscach.

[ochronki, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXXXI/13. *Wystawa w Milanówku*, „W. i D.” 1913, z. XIII–XIV, s. 19–27.

O udziale Grodziskiego ZKZ w wystawie w Milanówku. Opis prac wykonanych przez wychowanków ochronek, prowadzonych przez ziemianki. Podkreślenie wychowawczej roli polskich kobiet-ziemianek na wsiach.

[ochronki, wychowanie przez pracę]

CXXXI/14. I[rena] W[anda] Kosmowska, *Księżacy*, „W. i D.” 1913, z. XV, s. 3–6.

Omówienie przemiana w zakresie wychowania i kształcenia dzieci oraz rosnącej popularności szkół gospodarczych. O ufundowaniu pierwszej chłopskiej ochronki w Łowickiem. Plany założenia własnej sieci szkolnej przez mieszkańców wsi Strzebieszycy w gminie Bąków.

[edukacja zawodowa, ochronki, oświata ludowa]

CXXXI/15. L.R., *Z wielkopolskich niw (wrażenia z podróży)*, „W. i D.” 1913, z. XVI, s. 12–14.

Opinia na temat aktywizacji młodzieży wielkopolskiej, stowarzyszenia młodzieży akademickiej wydającej własne pismo oraz organizacji Młodych Ziemian. Aktywność dziewcząt i kobiet, której wyrazem jest Wiec Kobiet Wielkopolskich.

[organizacje młodzieżowe]

CXXXI/16. *Nowe Gniazdo Sieroco w Korczewie*, „W. i D.” 1913, z. XVI, s. 14.

Informacje o okolicznościach powstania szóstego gniazda w Królestwie Polskim, o nazwie Leosin, oraz głównych kierunkach działalności placówki.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXXXI/17. Tadeusz Jaworski, *Kijów*, „W. i D.” 1913, z. XVII, s. 5–9.

Informacje o różnorodnych organizacjach i towarzystwach polskich działających w Kijowie, m.in. o TKL dla dzieci polskich oraz Polskim Towarzystwie Gimnastycznym „Sokół” propagującym sport, gimnastykę i gry. O organizowaniu wieczorków rodzinnych i zabaw dla dzieci. O funduszu Towarzystwa Dobroczynności na wspieranie kolonii i ochronek polskich. Rola organizacji kobiecych i szkół dla kobiet Wacławy Peretiatkowicz i Zofii Żukiewiczowej.

[edukacja dziewcząt i kobiet, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, kolonie i półkolonie]

CXXXI/18. *Praktyczne kursy dla gajowych*, „W. i D.” 1913, z. XVII, s. 26–28.

O bezpłatnych kursach dla niższej służby leśnej. Dane na temat ich organizacji, uczestników i pomysłodawców.

[edukacja zawodowa, oświata pozaszkolna]

CXXXI/19. Wiktor Gomulicki, *Zamiast kruchych bezdusznych cacek (Projekt rozrywki, może sportu)*, „W. i D.” 1913, z. XVII, s. 30–33.

Apel do polskich kobiet i panien (ale też ich mężów i ojców) o przywrócenie świetności zbiorom bibliotecznym polskich dworków, zwłaszcza w zakresie rodzimej literatury. O konieczności ocalenia polskiego dziedzictwa kulturowego.

[biblioteki i czytelnice, czytelnictwo, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXI/20. T., *IV Ogólny Zjazd Sokolów Wielkopolskich*, „W. i D.” 1913, z. XVII, s. 37–38.

Opis przebiegu Zjazdu, który odbył się w lipcu 1913 r., informacje o egzaminach zręcznościowych.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie fizyczne i sport]

CXXXI/21. Zygmunt Michałowski, *Wystawa rolnicza w Radzynie*, „W. i D.” 1913, z. XVII, s. 38–40.

Działalność radzyńskiego ZKZ w zakresie edukacji zawodowej (nauki tkactwa) dziewcząt włościańskich.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXXXI/22. I[rena] W[anda] Kosmowska, *Nasze kursy gospodarcze dla dziewcząt włościańskich*, „W. i D.” 1913, z. XVIII, s. 9–11.

Dwa typy kursów: z przewagą zajęć ręcznych pod opieką TPPL oraz z dominacją kierunku gospodarczego (za zgodą Ministerstwa na założenie tzw. ferm wzorcowych). O kursie dla kierowniczek dworskich gospodarstw w Grędzicach. Kształcący i wychowawczy wpływ kursów dla gospodyń na jego uczestniczki.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXXI/23. Tadeusz Jaworski, *Muzeum Ludoznawcze w Poznaniu*, „W. i D.” 1913, z. XIX/XX, s. 23–25.

O potrzebie utrwalania polskości w Wielkopolsce, o konieczności zachowania rodzimego dziedzictwa kulturowego. O założycielkach Muzeum Helenie i Wiesławie Cichowicz. Ogólna charakterystyka muzeum, jego zbiorów i ofiarodawców, działu wycieczkowego i wykładowego.

[oświata pozaszkolna, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wycieczki/krajoznawstwo]

CXXXI/24. B. Skarski, *Młodzież w sporcie*, „W. i D.” 1913, z. XXII, s. 25–29.

Zalecenia szerszego stosowania gimnastyki i ruchu w wychowaniu młodzieży. Sekcja gier ruchowych dla młodzieży szkół średnich przy Warszawskim Kole Sportowym – jej zadania, organizacja, komisja nadzoru i członkowie. O zaniedbaniach wychowania fizycznego na ziemiach polskich. Opis Dni Sportu i wyników młodzieży.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXXXI/25. Zofia Seidlerowa, *Z lat ostatnich*, „W. i D.” 1913, z. XXIII, s. 2–3.

Uwagi na temat poszerzania się pól i zakresów aktywności dziewcząt i kobiet polskich w przemyśle, handlu, edukacji, sztuce i literaturze. Podkreślenie ogromnych możliwości, ale także przeszkód rozwoju edukacyjnego i zawodowego kobiet (macierzyństwo, brak placówek oświatowych, niedostatek środków finansowych). Nowe wzorce życia małżeńskiego (partnerskie relacje małżonków, równouprawnienie).

[dostęp do edukacji, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXXXI/26. Walenty Zieliński, *„Wieś-Miastu”. Ofiara Pani Wandy Chrzanowskiej na zapoczątkowanie projektowanego Towarzystwa Ochrony Dzieci i Młodzieży*, „W. i D.” 1913, z. XXIII, s. 4–9.

O planach założenia Towarzystwa jako organizacji społecznej o charakterze ratowniczym i ochronnym, mającej walczyć z demoralizacją młodzieży w miastach i jej głównymi przyczynami. Apel, by wieś włączyła się do tych prac. Perspektywy rozwoju Towarzystwa, koszty jego działalności i organizacja struktur (posterunki ratunkowe, domy wychowawcze, własne zakłady zarobkowe, czytelnie i kluby „uliczników” na wzór angielski). O planach wydania ustaw dotyczących dzieci pozbawionych opieki.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka, wychowanie moralne]

CXXXI/27. Kazimierz Jeżewski, *Gniazda Sieroce*, „W. i D.” 1913, z. XXIV, s. 24–25.

Omówienie aktualnej sytuacji gniazd i planów ich dalszego rozwoju. Problem braku funduszy na zakładanie szkół zawodowych. Apel o wspieranie pracy TGS poprzez finansowanie całego gniazda lub ponoszenie kosztów utrzymania konkretnego wychowanka. O zapotrzebowaniu na gniazda na Litwie i Ukrainie.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXXXI/28. *Teatr dziecięcy*, „W. i D.” 1914, z. I, s. 20–21.

Informacje o występie wzorowej szkoły dla dzieci inż. Jana Grabowskiego. O nowym typie teatru dziecięcego, opartego na wzorcach szwedzkich wykorzystujących taniec ludowy. Możliwości realizowania zajęć z zakresu gimnastyki i muzyki w takiej formie.

[wychowanie estetyczne, wychowanie fizyczne i sport]

CXXXI/29. Marcelle, *Zimowe sporty i właściwe im mody*, „W. i D.” 1914, z. I, s. 34–35.

Omówienie przemian w zakresie samodzielności i swobody dziewcząt i kobiet, które dotyczą także obszaru sportu. O pozytywnym wpływie uprawiania sportu na sylwetki kobiece oraz rosnącej popularności sportów zimowych i klasycznych strojach sportowych kobiet.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXXXI/30. J. Maciejowski, *Wychowanie i nauka naszych panien*, „W. i D.” 1914, z. II, s. 2–3.

Spostrzeżenia na temat rozwoju szkół prywatnych męskich i żeńskich i różnicach pomiędzy nimi oraz pomiędzy zainteresowaniami i zdolnościami dziewcząt i chłopców. Krytyka niewystarczającego zakresu wychowania dziewcząt, skupiania się na kulcie życia i nadmiernej rozbudzonej erotyzmie. Apel do matek o większą uwagę w wychowywaniu córek.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie moralne]

CXXXI/31. I[rena] W[anda] Kosmowska, *Twórczość chłopska*, „W. i D.” 1914, z. II, s. 4–6.

Refleksje dotyczące typowej dla młodzieży skłonności podejmowania prób poetyckich. Zainteresowanie twórczością poetycką wśród młodzieży wiejskiej i jej znaczenie dla rozwoju literatury chłopskiej. O wpływie kursów rolniczych i pism ludowych na podniesienie stanu kulturowego mieszkańców wsi.

[dostęp do edukacji, oświata ludowa, twórczość dzieci młodzieży]

CXXXI/32. E[ugenia] Żypowska, *Rytm i harmonia ruchów*, „W. i D.” 1914, z. III, s. 22–25.

Instytucja artystyczna Emila Jaques-Dalcroze’a w mieście ogrodzie Hellerau. Wpływanie za pomocą ruchu na ogólny rozwój i poziom kultury wychowanków jako cel jego metody.

O gimnastyce rytmicznej, wychowaniu estetycznym, rozwoju takich zakładów w Europie, także w Warszawie.

[wychowanie estetyczne, wychowanie fizyczne i sport]

CXXXI/33. B. Sk[arski?], *Gry ruchowe i ćwiczenia lekko-atletyczne*, „W. i D.” 1914, z. XI, s. 33–34.

Konstatacje dotyczące aktywności fizycznej uczniów szkół średnich i rosnącej popularności gry w piłkę nożną i koszykówkę. Postulaty przyjmowania dziewcząt do koła i propagowania aktywności sportowej wśród kobiet. Sport młodzieży w ramach sekcji gier ruchowych Warszawskiego Koła Sportowego.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXXXI/34. B. Skarski, *O pływaniu*, „W. i D.” 1914, z. XV, s. 27–31.

Apel do rodziców, by uczyli swoje dzieci pływania. Przedstawienie wskazówek metodycznych. O różnorodnych zaletach umiejętności pływania, a także nauki ratowania tonących i reanimacji.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXXXI/35. Agricola, *Bez karczmy*, „W. i D.” 1914, z. IV, s. 2–4.

Rola karczmy wiejskiej jako miejsca transmisji tradycji między pokoleniami i postulat, by rolę tę przejęły domy ludowe. O problemach zwalczania plagi alkoholizmu. Negatywne skutki picia dla kondycji rodzin i moralności społecznej.

[oświata ludowa, zdrowie i higiena]

CXXXI/36. W[acław] Rogowicz, *Polska pieśń miłosna – ziemia polska w pieśni*, „W. i D.” 1914, z. IV, s. 4–7.

Refleksje na temat konieczności ocalenia polskiej twórczości narodowej i kultury rodzimnej, szczególnie istotnej w sytuacji braku własnej państwowości.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXI/37. Pal [Władysław Paliński], *Z refleksji karnawałowych*, „W. i D.” 1914, z. IV, s. 13–14.

O organizowanych, zwłaszcza w Warszawie, balach filantropijnych na rzecz popierania oświaty.

[dostęp do edukacji, edukacja zawodowa]

CXXXI/38. t.i., *Siedlce*, „W. i D.” 1914, z. V, s. 11–13.

Informacje o polskich początkowych szkołach w Siedlcach. Omówienie ośmioklasowej męskiej szkoły Tadeusza Radlińskiego, ośmioklasowej handlowej szkoły żeńskiej Jadwigi

Barszczewskiej i siedmioklasowej pensji Konstancji Zembrzuskiej. Informacje o gimnazjach rządowych i progimnazjach prywatnych.

[edukacja elementarna, szkoły prywatne, szkoły średnie]

CXXXI/39. Widz, *Garść wrażeń z Poniemunia*, „W. i D.” 1914, z. V, s. 14–15.

Artystyczne rozrywki młodzieży, w tym przedstawienia amatorskie i „żywe obrazy” w Poniemuniu, organizowane przez Elżbietę z Komarów hr. Krasicką. O rozwijaniu zamiłowania do sztuki wśród młodzieży.

[twórczość dzieci i młodzieży, wychowanie estetyczne]

CXXXI/40. *Wykłady ekonomiczno-rolnicze*, „W. i D.” 1914, z. V, s. 17.

Popularyzacja wiedzy rolniczej przez CTR, charakterystyka tematyki wykładów.

[edukacja zawodowa, oświata pozaszkolna]

CXXXI/41. I[rena] W[anda] Kosmowska, *Nasze seminaria nauczycielskie*, „W. i D.” 1914, z. VII, s. 5–7.

Uwagi dotyczące problemów analfabetyzmu na wsi i konieczności szerzenia oświaty wśród ludu. O braku wykwalifikowanych nauczycieli szkół ludowych. Różne formy zdobywania kwalifikacji zawodowych przez nauczycieli. Potrzeba rozwoju szkół zawodowych, głównie handlowych.

[analfabetyzm, edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog]

CXXXI/42. W.Z., *Wspaniały dar dla Warszawy*, „W. i D.” 1914, z. VIII, s. 11.

O darze muzeologa i znawcy sztuki Feliksa Jasińskiego, który ofiarował miastu zbiory biblioteczne oraz kolekcję malarstwa polskich mistrzów. Rola zbiorów w poszerzaniu wiedzy i doznań artystycznych szerokiego grona odbiorców.

[oświata pozaszkolna]

CXXXI/43. Ksawery Glinka, *Nasze odrodzenie artystyczne*, „W. i D.” 1914, z. IX, s. 7–8.

Refleksje na temat przejawów dojrzałej polskiej świadomości narodowej oraz dbałości o rozwój oświaty, opieki i sztuki. Apele o wybieranie polskich wyrobów w miejsce niemieckich. Postulat podjęcia działań na rzecz polskiego odrodzenia artystycznego.

[edukacja artystyczna, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXI/44. Franciszka Kutnerówna, *Rytm plastyczny*, „W. i D.” 1914, z. IX, s. 19–21.

Rozważania kierowniczkii Polskiego Zakładu Gimnastyki Rytmicznej na temat znaczenia ruchu w wychowaniu.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie fizyczne i sport]

CXXXI/45. E[dmund] Jankowski, *Sady włościańskie*, „W. i D.” 1914, z. IX, s. 16–17; z. X, s. 12–13.

O roli Konrada Prószyńskiego „Promyka” i jego elementarza w podnoszeniu poziomu kulturalno-oświatowego polskiej wsi, o rozwoju ludowego piśmiennictwa i biblioteki Mieczysława Brzezińskiego. Kółka rolnicze i edukacyjne zadania ich instruktorów. Znaczenie edukacji ogrodniczej włościan i samokształcenia w tym zakresie. Działalność włościańskich kółek ogrodniczych.

[analfabetyzm, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXXI/46. Zofia Seidlerowa, *Nowe gmachy na starych podwalinach*, „W. i D.” 1914, z. X, s. 2–4.

Uwagi na temat ewolucji ról społecznych kobiet, nowych i dawnych wzorcach wychowania dziewcząt. Ideał niezależnej, wykształconej, samodzielnej kobiety.

[edukacja dziewcząt i kobiet, różnice międzypokoleniowe, wychowanie w rodzinie]

CXXXI/47. *Dla dziatwy poznańskiej*, „W. i D.” 1914, z. XII, s. 18–19.

Informacje o działalności Towarzystwa Kolonii Wakacyjnych i stacji sanitarnych „Stella” w Poznaniu.

[instytucje i organizacje społeczne, kolonie i półkolonie, zdrowie i higiena]

CXXXI/48. Władysław R[yszard] Kozłowski, *Skauting a wychowanie*, „W. i D.” 1914, z. XIII, s. 3–6; z. XIV, s. 2–3.

Historia skautingu i jego roli w uspołecznianiu młodzieży. Idea hartowania, wychowanie etyczne, obowiązki skauta. Rozwój skautingu (harcerstwa, junactwa) na ziemiach polskich.

[skauting, wychowanie fizyczne i sport, wychowanie moralne]

CXXXI/49. I[rena] W[anda] Kosmowska, *Polscy osadnicy w Brazylii*, „W. i D.” 1914, z. XVI, s. 8–9.

Przedstawienie działalności Towarzystwa Oświata w Brazylii, które zakłada przy parafiach szkoły elementarne i czytelnie. Informacje o pracy na rzecz edukacji siostr zakonnych, rozwoju czasopism i polskich organizacji oświatowych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXXI/50. Marian Dienstl, *O styl polski*, „W. i D.” 1914, z. XVIII, s. 15–16.

Apele o porzucenie obczyzny i kosmopolityzmu, wezwanie o popieranie polskich wyrobów. Uwagi o rodzimej sztuce ludowej i wybitnych polskich twórcach sztuki użytkowej.

[wychowanie estetyczne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXI/51. Al[eksander] Janowski, *Uniwersytet w Ann Arbor*, „W. i D.” 1915, z. II, s. 20–23.

Rozważania o amerykańskim systemie edukacji, o roli sportu w wychowaniu amerykańskiej młodzieży. Krótka charakterystyka uniwersytetu.

[edukacja akademicka, wychowanie fizyczne i sport]

CXXXI/52. *Z działalności Towarzystwa Gniazd Sierocych*, „W. i D.” 1915, z. II, s. 31–32.

Omówienie programu zawodowego kształcenia sierot przebywających w gniazdach TGS i jego głównych założeń. Informacje o planach rozwoju kształcenia osieroconych dziewcząt i chłopców, budowy warsztatów i szwalni.

[edukacja zawodowa, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXXXI/53. Stefania Bojarska, *Z moich wędrówek po Wielkopolsce*, „W. i D.” 1915, z. III, s. 13–16; z. V, s. 27–29; z. XI, s. 27–29.

Doniesienia na temat Domów Katolickich w Wielkopolsce i zakresie ich pracy oświatowej. Omówienie popularnych kursów zawodowych organizowanych przez Towarzystwo Kursów Rolniczych. Uwagi o procesach demokratyzacji młodzieży wielkopolskiej i ich pracy kulturalno-oświatowej wśród ludu.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXXI/54. *Z Towarzystwa Gniazd Sierocych*, „W. i D.” 1915, z. IV, s. 35.

Informacje o Walnym Zgromadzeniu TGS i zmianach w składzie zarządu.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXXXI/55. Wacław Orłowski, *O uniwersytet polski*, „W. i D.” 1915, z. VII, s. 2–3.

O konieczności upaństwowienia polskich szkół prywatnych oraz utworzenia polskiego uniwersytetu w Warszawie w obliczu nowej sytuacji politycznej związanej z wydarzeniami wojennymi. Przekonanie, że Polacy powinni odzyskać kontrolę nad edukacją publiczną w kraju.

[edukacja akademicka, szkoły prywatne, szkoły średnie]

CXXXI/56. E[ugenia] Żypowska, *Wzorowe szkolnictwo ludowe. System Grundtwiga w Danii*, „W. i D.” 1915, z. VII, s. 4–10.

Wyższe Szkoły Ludowe i ich pomysłodawcy, szkoła ludowa jako instytucja narodowa. Przybliżenie działalności uniwersytetu ludowego we Fredriksborgu.

[oświata ludowa]

CXXXI/57. A.M., *Angielski zakład naukowy dla Polek*, „W. i D.” 1915, z. VII, s. 10–12.

Przedstawienie działalności i warunków lokalowych Holy Family Convent College na przedmieściach Londynu, założonego przez Zgromadzenie Polskie i kierowanego przez Polkę. Rola wychowania fizycznego w placówce oraz kursów przygotowujących do egzaminów na uniwersytet.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie fizyczne i sport]

CXXXI/58. B[olesław?] Koskowski, *Praca w życiu narodowym*, „W. i D.” 1915, z. XII, s. 9–11.

Podkreślenie potrzeby ukształtowania wśród Polaków kultury pracy i wychowania przez pracę. Utożsamienie wdrożenia chłopów do pracy z kwestią obowiązku narodowego.

[wychowanie przez pracę]

CXXXI/59. E[dmund] Jankowski, *Rozbudowa wsi pod względem ogrodniczym*, „W. i D.” 1915, z. VII, s. 14–16.

Uwagi na temat roli wzorowych ogródków zakładanych przy szkołach w popularyzacji wiedzy ogrodniczej na wsiach.

[oświata ludowa]

CXXXI/60. *Na Gniazda Sieroce*, „W. i D.” 1915, z. VII, s. 30.

Doniesienia na temat ofiarności społeczeństwa na rzecz TGS, fundacja Józefa i Karoliny Pietraszewskich z Otwocka. Poparcie dla takich postaw społeczeństwa polskiego.

[opieka]

CXXXI/61. A.H., *Odrodzenie rzemiosła polskiego*, „W. i D.” 1915, z. XI, s. 11–12.

Uwagi na temat konieczności odbudowy szkół rzemieślniczych oraz utworzeniu warsztatów przy tych placówkach.

[edukacja zawodowa]

CXXXII. „Wieś Ilustrowana”

Warszawa 1910–1914

CXXXII/1. *Domy ludowe*, „Wieś Il.” 1910, z. 1, s. 48–50.

Informacje o działalności pierwszych w Europie domów ludowych – w Anglii, Holandii, Francji, Niemczech i Austrii. Formy pozaszkolnej aktywności młodzieży w tego typu instytucji w Dobrzyniu nad Drwęcą.

[aktywność młodzieży, oświata pozaszkolna]

CXXXII/2. I[Jan] Popiel, *Wieś dawna a dzisiejsza. Ze wspomnień starego człowieka*, „Wieś Il.” 1910, z. 7, s. 20–26.

Refleksje na temat różnorodnych przemian na polskiej wsi i ich wpływie na życie mieszkańców, w tym wychowanie dzieci. O poprawie poziomu wykształcenia młodzieży, problemach wychowania domowego i szkolnego, negatywnych konsekwencjach strajku szkolnego i rusyfikacji.

[wychowanie w rodzinie, rusyfikacja]

CXXXII/3. Sodalis, *Z konkursów hipicznych*, „Wieś Il.” 1910, z. 7, s. 33–35.

O zawodach warszawskiego Koła Sportowego i zmniejszającym się zainteresowaniu tym sportem. Ubolewanie nad widocznymi brakami wychowania fizycznego młodzieży męskiej. Propozycje organizacji konkursów dla młodych adeptów jeździectwa.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXXXII/4. Marek Gniewosz, *Z chaty*, „Wieś Il.” 1910, z. 10, s. 26–28.

Porównanie osiągnięć rozwoju oświaty ludowej i kółek rolniczych na terenie Galicji i Królestwa Polskiego. O opóźnieniu Królestwa w tym zakresie oraz znaczeniu kursów rolniczych i pogadank w obliczu niewielkiej liczby szkół przygotowujących do pracy w rolnictwie.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXXXII/5. *Dwutygodniowe kursy dla mechaników wiejskich*, „Wieś Il.” 1910, z. 10, s. 45.

O kursach organizowanych przez warszawskie Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. O programie nauczania i problemach organizacyjnych.

[edukacja zawodowa, oświata pozaszkolna]

CXXXII/6. W., *Pietków*, „Wieś Il.” 1910, z. 11, s. 23–24.

Społeczne znaczenie działalności takich instytucji jak żłobki i ochronki. O konieczności wdrażania dzieci do prac ręcznych i uprawy ogródków.

[opieka, wychowanie przez pracę]

CXXXII/7. Ja – Nina, *Kilka słów do panien na wsi (List z Polesia Wołyńskiego)*, „Wieś Il.” 1910, z. 12, s. 33–34.

O konieczności poszerzenia zakresu aktywności panien z dworów. Postulaty, by wypełniały one nie tylko powinności domowo-salonowe, ale także obowiązki wiejsko-obywatelskie, polegające na pogadankach z ludem, nauczaniu dzieci oraz doглядaniu lokalnych szkółek.

[aktywność młodzieży, oświata ludowa]

CXXXII/8. Marek Gniewosz, *Z chaty*, „Wieś Il.” 1911, z. 1, s. 18–20.

Znaczenie amatorskiego teatru ludowego dla szerzenia działalności oświatowej na wsi. Porównanie takich inicjatyw w Galicji i Królestwie Polskim. Krytyka występów teatrów

amatorskich w Warszawie, co uznano za sprzeniewierzenie ich misji rzeczników oświaty na wsiach.

[oświata ludowa, wychowanie estetyczne]

CXXXII/9. Marek Gniewosz, *Z chaty*, „Wieś Il.” 1911, z. 3, s. 26–28.

O kursach rolniczych im. Konrada Prószyńskiego „Promyka” organizowanych przez CTR i ich pozytywnym wpływie na podniesienie poziomu oświaty i gospodarki na polskich wsiach.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXXXII/10. *List chłopca wiejskiego do B. Prusa*, „Wieś Il.” 1911, z. 5, s. 39–40.

Prośba kilkunastoletniego chłopca z guberni lubelskiej dotycząca wskazania mu możliwości zdobycia wykształcenia. O obojętności mieszkańców wsi wobec edukacji.

[dostęp do edukacji, edukacja elementarna]

CXXXII/11. Władysław Chodecki, *Drogi i środki szerzenia higieny na wsi*, „Wieś Il.” 1911, z. 6, s. 39–42.

Diagnoza sytuacji sanitarnej i propozycje niezbędnych działań na rzecz wprowadzenia zasad higieny na polskich wsiach. O różnorodnych formach szerzenia higieny, potrzebie propagowania wychowania fizycznego oraz abstynencji.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXXXII/12. Sportsmen, *Letni sport młodzieży*, „Wieś Il.” 1911, z. 6, s. 46–47.

O grach ruchowych na świeżym powietrzu, uczących zręczności i wytrzymałości fizycznej, rozwijających wewnętrzną siłę do znoszenia trudów oraz zaprawiających do szlachetnej rywalizacji jako ogólnodostępnej alternatywie dla sportów elitarnych – jeździectwa i myślistwa.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXXXII/13. T[eresa] Prażmowska, *Kobieta polska*, „Wieś Il.” 1911, z. 7, s. 2–5.

Przedstawienie historycznych i współczesnych możliwości udziału kobiet w pracy społecznej i kulturalnej oraz w służbie publicznej. O szansach na pełne równouprawnienie kobiet i mężczyzn, także w sferze politycznej.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXII/14. L., *Kursy rolnicze*, „Wieś Il.” 1911, z. 7, s. 15–16.

Znaczenie Kursów Rolniczych przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie dla przełamania stagnacji agrarnej. Ogólne zasady organizacji tych kursów – warunki rekrutacji, przedmioty nauczania, miejsca odbywania praktyk zawodowych.

[edukacja zawodowa]

CXXXII/15. Kazimierz Jezewski, „*Gniazda sieroce*”. *Wzorowe fermi sieroce*, „Wieś Il.” 1911, z. 7, s. 24–27.

Uwagi na temat idei TGS, zasad organizacji, programu oraz doboru odpowiednich opiekunów małych gniazd sierocych. Uznanie ich za wartościową alternatywę dla wielkich zakładów wychowawczych funkcjonujących w miastach, które nie zapewniają dzieciom odpowiednich warunków rozwoju.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXXXII/16. ST.C., *Gry ruchowe dla młodzieży*, „Wieś Il.” 1911, z. 12, s. 31–33.

Przedstawienie problemu historycznych zaniedbań w zakresie rozwoju fizycznego polskiej młodzieży. O współczesnych inicjatywach na terenie Galicji i Królestwa Polskiego (ogrody Raua, warszawskie Koło Sportowe). Pozytywny wpływ gier ruchowych na rozwój dzieci, propozycje tego typu aktywności, apel o organizowanie takich zajęć.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXXXII/17. X., *Kuźnice (Szkoła domowej pracy w Zakopanem)*, „Wieś Il.” 1912, z. 1, s. 22–28.

Znaczenie wyboru właściwego miejsca na szkołę, sprzyjającego zdrowiu uczniów na przykładzie placówki w Kuźnicach. O historii i współczesnej działalności tej szkoły oraz konieczności organizowania podobnych placówek wbrew rozpowszechnionym opiniom, że stanowią one anachroniczny przeżytek w czasach emancypacji kobiet. Apel do polskich dziewcząt o podejmowanie nauki w tej placówce.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXXXII/18. K.L., *W obronie młodych*, „Wieś Il.” 1912, z. 2, s. 6–8.

Polemika z Marianem Kiniorskim, który w „Gazecie Rolniczej” zarzucił młodzieży ziemiańskiej niedostrzeżenie i lekceważenie potrzeb ogólnonarodowych oraz całkowity zanik zapału do pracy społecznej. O różnicach między romantycznym i pozytywistycznym postrzeganiem patriotyzmu.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXII/19. *Wieś i Sport*, „Wieś Il.” 1912, z. 6, s. 3–5.

O historycznych i wciąż kultywowanych tradycjach uprawiania sportu na terenach wiejskich. O zainteresowaniu mieszkańców wsi, w tym głównie młodzieży, ćwiczeniami fizycznymi.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXXXII/20. J. Ostoja, *Gdzie przyczyna?*, „Wieś Il.” 1912, z. 6, s. 27–28.

Refleksje nad znacznymi różnicami w poziomie zainteresowania czytelnictwem wśród mieszkańców Królestwa Polskiego i Kresów. Obojętność wobec wartościowych dzieł

literackich i teatralnych, preferowanie lekkiej lub sensacyjnej rozrywki. Przenikanie tej postawy na inne obszary życia społecznego.

[czytelnictwo]

CXXXII/21. *Prywatne gimnazjum w Zakopanem*, „Wieś II.” 1912, z. 6, s. 42–43.

Informacje o uruchomieniu gimnazjum realnego z internatem, które rekrutuje również uczniów z Królestwa Polskiego. O programie nauczania i zasadach wychowania opartych na najnowszych zdobyczach nauk psychologicznych i pedagogicznych.

[szkoły prywatne, szkoły średnie]

CXXXII/22. *Eclipse, Sport na prowincji*, „Wieś II.” 1912, z. 10, s. 12–16.

Rozwój jeździectwa poza Warszawą, prowincjonalne konkursy i koła sportowe. Popularność tego sportu wśród młodzieży wiejskiej. Apel do młodego pokolenia sportowców o organizowanie zbiorowych wyścigów dystansowych.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXXXII/23. W., *Zakład naukowy dla dziewcząt Elżbiety Radzickiej*, „Wieś II.” 1912, z. 10, s. 37–38.

Uwagi o potrzebie dalszego rozwoju szkolnictwa w Warszawie. Okoliczności powstania nowej prywatnej placówki dla dziewcząt, jej nowoczesna infrastruktura i udogodnienia dla wychowanek.

[edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły prywatne]

CXXXII/24. *Czacki i Kollątaj*, „Wieś II.” 1913, z. 3, s. 1–9.

Historyczne dziedzictwo polskiej praktyki pedagogicznej – o współpracy Tadeusza Czackiego i Hugo Kollątaja nad projektem organizacyjnym i programowym Liceum Krzemienieckiego.

[szkoły średnie]

CXXXII/25. Tadeusz Jaworski, *Nasza młodzież rolnicza*, „Wieś II.” 1913, z. 4, s. 1–6.

Znaczenie kształcenia młodzieży ziemiańskiej na Kursach Przemysłowo-Rolniczych w Warszawie. Wykaz przedmiotów nauczania oraz wykładowców.

[edukacja zawodowa]

CXXXII/26. *Ziemianki*, „Wieś II.” 1913, z. 5, s. 26–28.

Tradycje i współczesna działalność społeczno-oświatowa polskich ziemianek na przykładzie ZKZ. Różnorodne formy szerzenia oświaty na wsi – poprzez kursy, prelekcje, czasopisma.

[edukacja dziewcząt i kobiet, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXXXII/27. Bolesław Bourdon, *Analfabetyzm i szkoła powszechna*, „Wieś II.” 1913, z. 7, s. 1–3.

Dane statystyczne na temat analfabetyzmu w Królestwie Polskim i porównanie ich z terenami pozostałych zaborów oraz innych krajów. Omówienie projektu Władysława Grabskiego dotyczącego budowy szkół na wsiach jako warunku podniesienia poziomu oświaty ludowej w Królestwie Polskim.

[edukacja elementarna, oświata ludowa]

CXXXII/28. *Zapis śp. dr. Alfreda Burzyńskiego na kolonie skautowe*, „Wieś II.” 1914, z. 4, s. 37.

Znaczenie wychowania fizycznego w procesie rozwoju młodych ludzi. Ofiarność społeczeństwa na cele publiczne, w tym także dotyczące zdrowia i kultury fizycznej młodzieży. O popularności idei skautowych wśród polskiego społeczeństwa.

[skauting, wychowanie fizyczne i sport]

CXXXII/29. ES., *Szkoła czy komplety?* „Wieś II.” 1914, z. 5, s. 43.

Dwie formy nauczania początkowego: domowe, prowadzone przez osoby niewykwalifikowane pedagogicznie, oraz w postaci kompletu (surogat szkoły), składającego się z kilkorga dzieci, które są nauczane przez profesjonalne nauczycielki. O wzorowej szkole początkowej inż. Jana Grabowskiego.

[edukacja elementarna]

CXXXIII. „Witeź”

Warszawa 1908

CXXXIII/1. A.S., *W sprawie szkolnictwa*, „Witeź” 1908, nr 5, s. 252–253.

Krytyka niedostępności polskiego szkolnictwa prywatnego dla ubogiej młodzieży i zbierania funduszy na szkoły na drodze filantropii. Postulaty troski o właściwe finansowanie szkół i demokratyzację oświaty.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXXXIII/2. Józef Lange, *I. Wydawnictwa Polskiego Stowarzyszenia Równouprawnienia Kobiet*: 1) L. Jahołkowska-Koszutska: *Herezje w ruchu kobiecym*; 2) E. Chwalewik: *Ekonomiczne czynniki ruchu kobiecego*; 3) St. Koszutski: *Kobieta i polityka*; 4) C. Walewska: *Z dziejów krzywdy kobiet*. *II. Wydawnictwa im. Elizy Orzeszkowej*: 1) T. Męczkowska: *Ruch kobiecy*; 2) A. Szycówna: *Kobieta w pedagogice – Matka*. *III. Biblioteka Równouprawnienia Kobiet*: 1) A. Leśniewska: *Nowa dziedzina pracy kobiet*; 2) M. Dulębianka: *Polityczne stanowisko kobiet*, „Witeź” 1908, nr 9, s. 490–494.

Informacje o książkach i broszurach dotyczących tzw. kwestii kobiecej, w tym o pracach poświęconych m.in. roli kobiety w życiu rodzinnym i wychowaniu dzieci. Omawiane wydawnictwa dotyczyły także korelacji między edukacją i socjalizacją dziewcząt a perspektywami życiowymi kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet, macierzyństwo]

CXXXIII/3. J.Kl., *Iza Moszczeńska: Pogadanki moralne. W księgarni J. Lisowskiej. Też autorki: O wychowaniu religijnym (odbitka z nr 1 „Panteonu”). W księgarni G. Centnerszvera i Sp. Warszawa 1908, „Witeź” 1908, nr 10–12, s. 584–586.*

Informacje o dwóch książkach Izabeli Moszczeńskiej, podkreślające wysoką wartość jej prac, w przystępny sposób popularyzujących wiedzę pedagogiczną wśród rodziców i pedagogów. Streszczenie poglądów Moszczeńskiej na temat celów i metod wychowania moralnego oraz przedstawienie jej krytycznej oceny modelu religijności społeczeństwa polskiego.

[metody wychowania, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wychowanie moralne]

CXXXIV. „Wolna Trybuna”

Warszawa 1911

tytuł poprz. LV. „Młot”

tytuł nast. LXII. „Nasza Sprawa”

CXXXIV/1. *Walka o niezależność nauki, „Wol. Tryb.” 1911, nr 5, s. 5–6.*

Informacje na temat czasowego zamknięcia Uniwersytetu Jagiellońskiego w wyniku protestów i strajku części studentów przeciw prowadzeniu wykładów z socjologii przez księdza Kazimierza Zimmermanna. Jego dorobek naukowy strajkujący studenci i autor artykułu uznali za mierny, a jego wykłady za formę agitacji przeciw socjalistom. Informacje o karach nałożonych na studentów.

[edukacja akademicka]

CXXXV. „Wolne Słowo” I

Warszawa 1907–1913

tytuł nast. LXXXII. „Polemista”

CXXXV/1. *Pomoc dla męczenników, „Wol. Sł.” 1906, nr 4, s. 2.*

Oświata w Królestwie Polskim. Wzmoczone represje rządu rosyjskiego wobec nauczycieli wykładających w języku polskim. Odezwa Zarządu Głównego TP, wspierająca walczących z represjami pedagogów. Pomoc finansowa dla nauczycieli.

[rusyfikacja, nauczyciel/pedagog, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXV/2. Leo Belmont, *Zamknięta Macierz*, „Wol. Sł.” 1907, nr 4, s. 1–3.

Krytyka decyzji o zamknięciu PMS. W grudniu 1907 r. rosyjski generał-gubernator warszawski zawiesił działalność organizacji, której zasługi na rzecz kultury i oświaty w Królestwie Polskim trudno przecenić.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXV/3. A[dam] Wizel, *Tragizm zakładów dla umysłowo chorych*, „Wol. Sł.” 1908, nr 38–39, s. 13–16.

Kwestia niebezpieczeństwa, jakie niesie ze sobą brak opieki nad osobami z niepełnosprawnością intelektualną. Umieszczanie osób z niepełnosprawnością w specjalnych zakładach. Względy humanitarne i wskazania lecznicze.

[opieka]

CXXXV/4. Leo Belmont, *Zupełnie nowe szczegóły o genialnej ślepo-głucho-niemiej Helenie Keller*, „Wol. Sł.” 1909, nr 40–41, s. 24–26.

Helena Keller – amerykańska głuchoniewidoma pisarka i działaczka społeczna. Anna Sullivan – niezwykła nauczycielka i towarzyszką H. Keller.

[pedagogika specjalna]

CXXXV/5. Józef Wascercug, *Nowa szkoła*, „Wol. Sł.” 1909, nr 54–55, s. 15.

Siedmioklasowa szkoła koedukacyjna Jadwigi Cichińskiej w Warszawie. Znaczenie i cel szkoły. Program i organizacja zajęć w szkole. Ocena pracy nauczycieli.

[koedukacja, nauczyciel/pedagog]

CXXXV/6. Leo Belmont, *Jak nas uczono rozumowi. Wspomnienia gimnazjalne*, „Wol. Sł.” 1910, nr 66–67, s. 1–21.

Szkolne wspomnienia autora artykułu, doświadczenia z lat gimnazjalnych. Metody wychowawcze stosowane przez nauczycieli.

[metody nauczania, metody wychowania, nauczyciel/pedagog]

CXXXV/7. Leo Belmont, *Małżeństwo i prostytucja. Odczyt L. Belmonta wygłoszony w Sali Filharmonii dn. 9 grudnia 1908 r.*, „Wol. Sł.” 1910, nr 74–75, s. 1–4; nr 76–77, s. 5–8; nr 78–79, s. 9–12; nr 80–81, s. 13–17.

Kwestia małżeństwa i prostytucji, próba wyjaśnienia sensu tych zjawisk i ich wewnętrzny stosunek.

[macierzyństwo, niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CXXXV/8. Wasz B., *Do małych dzieci naszych czytelników (O książeczkach na Gwiazdkę)*, „Wol. Sł.” 1911, nr 114, s. 11–13.

Artykuł skierowany do najmłodszych czytelników, podejmujący zagadnienie zestawienia książek dla dzieci i popularyzujący twórczość Janusza Korczaka. Omawia kwestię znanych dziecięcych zabaw.

[czytelnictwo, zabawy]

CXXXV/9. Leo Belmont, *Najmędrszy skandal uniwersytecki*, „Wol. Śl.” 1911, nr 119, s. 3–8.

Okoliczności zamknięcia Wszechnicy Jagiellońskiej i Lwowskiej spowodowane protestami młodzieży akademickiej przeciwko wykładom socjologii chrześcijańskiej ks. Kazimierza Zimmermanna.

[edukacja akademicka]

CXXXV/10. L. Rafalli, *Do matek niekarmiących. Ustęp z dzieła uwieńcz. 1 nagrodą na konkursie Akademii Francuskiej*, „Wol. Śl.” 1911, nr 145–146, s. 4–5.

Karmienie piersią – korzyści zdrowotne dla dziecka i matki. Walka z przesądem, że karmienie dziecka pozbawia jego matkę urody.

[macierzyństwo]

CXXXV/11. Leo Belmont, *O krowim mleku, o śmiertelności dzieci i o kasie Mianowskiego bardzo pouczająca rzecz*, „Wol. Śl.” 1911, nr 145–146, s. 6–12.

Przyczyny śmiertelności wśród dzieci do 5. roku życia. Wśród nich m.in.: osłabienie organizmu, zaniedbania higieniczne i złe warunki sanitarne.

[choroby i śmiertelność, edukacja zdrowotna, zdrowie i higiena]

CXXXV/12. Leo Belmont, *Matka, która opuściła dziecko*, „Wol. Śl.” 1911, nr 147, s. 16–20.

Nawiązanie do dramatu Stanisława Przybyszewskiego *Gody życia: dramat współczesny w IV aktach* (Warszawa 1910). Niesprawiedliwe prawo, którego ofiarami są kobiety np. w sytuacji rozwodu rodziców i konieczności zdecydowania, pod czyją opieką pozostaną dzieci.

[macierzyństwo]

CXXXV/13. *Felieton racjonalno-postępowy. Jak omawiać z dziećmi kwestie drażliwe*, „Wol. Śl.” 1912, nr 176, s. 22–24.

Wprowadzanie dzieci w zagadnienia ludzkiej seksualności. Popularna i dostępna na rynku wydawniczym literatura przedmiotu.

[edukacja seksualna, metody wychowania, Nowe Wychowanie]

CXXXV. „Wolne Słowo” II

Warszawa 1913

tytuł poprz. LXXXII. „Polemista”

W czasopiśmie brak tekstów poświęconych edukacji i spełniających kryteria niniejszej bibliografii.

CXXXVI. „Wolny Głos”

Warszawa 1911

tytuł poprz. LXII. „Nasza Sprawa”

tytuł nast. LXXXVII. „Praca”

CXXXVI/1. R. Kochanowicz, *Formy pracy kulturalno-oświatowej*, „Wol. Gł.” 1911, nr 2, s. 4–6.

Informacje o pozaszkolnej pracy oświatowej w Anglii i Niemczech. Autor krytykuje niedostateczny jego zdaniem związek między formami i celami robotniczej działalności oświatowej i samokształceniowej a ideami i działalnością partii socjalistycznych i socjaldemokratycznych oraz związków zawodowych w Anglii. Stawia za przykład formy i treści pracy oświatowej wśród robotników w Niemczech.

[oświata pozaszkolna, polityka oświatowa, samokształcenie/samowychowanie]

CXXXVI/2. A[dolf] Warski [Adolf Jerzy Warszawski], „*Męty społeczne*”, „Wol. Gł.” 1911, nr 3, s. 1–3.

Konflikty między działaczami w towarzystwach oświatowych i kulturalnych, które według autora mają charakter klasowy. Krytyka niedemokratycznych relacji w polskich organizacjach społeczno-kulturalnych i oświatowych oraz paternalistycznego traktowania robotników.

[oświata pozaszkolna]

CXXXVI/3. R. Kochanowicz, *Praca oświatowa w Cesarstwie*, „Wol. Gł.” 1911, nr 6, s. 8–9.

Warunki prowadzenia działalności w zakresie oświaty pozaszkolnej w Rosji, w wielkich miastach, zwłaszcza w Moskwie i Petersburgu oraz na prowincji. Odczyty, kursy wieczorne, kółka samokształceniowe, zwiedzanie wystaw i muzeów jako formy działalności oświatowej rosyjskich związków zawodowych. Autor uznał je za przejaw nowoczesnego ruchu proletariackiego.

[oświata pozaszkolna, polityka oświatowa]

CXXXVI/4. *Przeciw klerykalizacji szkoły*, „Wol. Gł.” 1911, nr 7, s. 3.

Doniesienie o sytuacji w Belgii, w której toczyła się dyskusja na temat szkolnictwa i wprowadzenia obowiązku szkolnego. Krytyka systemu, w którym szkolnictwo w znacznej mierze pozostaje pod wpływem Kościoła. Postulaty laicyzacji oświaty.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXXXVI/5. T. Rawski, *Złośliwa niemoc*, „Wol. Gł.” 1911, nr 7, s. 7–8.

Krytyka działalności TKP, która zdaniem autora niedostatecznie troszczy się o potrzeby kulturalne i oświatowe robotników. Zarzuty braku zrozumienia dla dążeń robotników w wydawanym przez organizację periodyku „Kultura Polska”. Postulat zwiększenia aktywności organizacji w działaniach na rzecz masowej oświaty.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXXXVI/6. R. Kochanowicz, *Rosyjskie kluby robotnicze*, „Wol. Gł.” 1911, nr 8, s. 7–8.

Informacje na temat działalności klubów robotniczych w Rosji, zakładanych w latach 1907–1908, mających charakter instytucji oświatowych. Działalność towarzystwa „Oświata” w Petersburgu, organizującego odczyty, wieczorki muzyczne, wycieczki, prowadzącego wypożyczalnię książek. Podobny był zakres działalności wielu klubów w innych miastach, w tym „Klubu osób pracujących” w Kijowie, zamkniętego przez władze.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXXXVI/7. S[tanisław] Preger, *Nasza gospodarska miejska a ludność robotnicza*, „Wol. Gł.” 1911, nr 11, s. 6–7.

Brak troski o politykę komunalną w Królestwie Polskim, o dostępne dla wszystkich mieszkańców miast urządzenia zapewniające właściwe warunki bytowe (wodociągi, kanalizacja, transport publiczny, skwery i parki itp.). Zaniedbania władz miejskich w zakresie higieny, zdrowia, opieki i oświaty. Zbyt mała liczba szkół; przepelnienie istniejących. Niezgodność warunków szkolnych z wymogami higieny i pedagogiki.

[zdrowie i higiena]

CXXXVI/8. Niewdzięczny, *Pierwsza Szkoła kooperatystów*, „Wol. Gł.” 1911, nr 11, s. 10–11.

Informacje na temat wykładów prowadzonych przy Towarzystwie Kooperatystów w Warszawie. Autor krytycznie ocenił ich organizację, a także wiedzę przekazywaną podczas części wykładów.

[oświata pozaszkolna]

CXXXVI/9. A[dolf] Warski [Adolf Jerzy Warszawski], *Dojrzały owoc bojkotu szkolnego*, „Wol. Gł.” 1911, nr 12, s. 1–3.

Społeczne i polityczne uwarunkowania i następstwa strajku szkolnego w Królestwie Polskim. Opinia na temat różnic pokoleniowych w postawach wobec strajku. Zagraniczne

peregrynacje akademickie polskich studentów jako konsekwencje strajku. Negatywne opinie autora na temat stanowiska wobec strajku polityków Narodowej Demokracji.

[aktywność młodzieży, polityka oświatowa]

CXXXVI/10. Hierodus, *Likwidatorstwo w „Kulturze”*, „Wol. Gł.” 1911, nr 12, s. 5–7.

Informacje o dyskusji prasowej dotyczącej zasad działalności Towarzystwa Kultury Polskiej. Polemika na temat form współpracy robotników i reprezentantów innych środowisk w organizacjach oświatowych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXXVI/11. Zbyszko, *O cześć kobiety*, „Wol. Gł.” 1911, nr 14, s. 11–12.

Niekorzystne warunki pracy dziewcząt i kobiet zatrudnionych jako kelnerki w piwiarniach. Przymuszanie ich do prostytucji. Zagrożenie ze strony stręczycieli wobec dziewcząt przybywających do miasta z prowincji oraz dziewcząt ze środowisk robotniczych.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXXXVI/12. *Z polityki oświatowej*, „Wol. Gł.” 1911, nr 17, s. 3–4.

Trudności w działalności Petersburskiego Żeńskiego Instytutu Medycznego. Represje władz ministerialnych wobec studentek, które brały udział w akademickich protestach w Petersburgu, oraz dymisje kilku profesorów. Społeczne konsekwencje szykanowania wyższych uczelni i protestujących studentów.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXXXVI/13. *Zjazd oświatowy*, „Wol. Gł.” 1911, nr 21–22, s. 3.

Relacja ze zjazdu przedstawicieli ziemstw w Moskwie, dotyczącego oświaty ludowej. Autor podkreślił postępowość zgłaszanych i przyjętych postulatów, które w większości uznał za przejaw tendencji demokratyzacji edukacji. Skrytykował przyjęcie rozwiązania zamykającego uczniom szkół ludowych dostęp do szkolnictwa średniego.

[oświata ludowa, polityka oświatowa]

CXXXVI/14. M. Szulc, *Przestępczość w Królestwie Polskim*, „Wol. Gł.” 1911, nr 21–22, s. 10–12.

Dane dotyczące różnego rodzaju przestępstw na przestrzeni 30 lat. Zestawienia liczbowe, uwzględniające m.in. uwarunkowania ekonomiczne i poziom wykształcenia przestępców. Skala przestępczości małoletnich oraz dzieci do 13. roku życia. Apel o zapewnienie bezpłatnego, powszechnego szkolnictwa jako czynnika zapobiegającego demoralizacji dzieci oraz wprowadzenie prawodawstwa chroniącego dzieci i młodzież przed przemocą ze strony rodziców i pracodawców.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CXXXVII. „Wspólna Praca”

Łomża 1910–1918

CXXXVII/1. T[omasz] Niklewski, *Do czego powinna dążyć szkoła?*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 3, s. 3–4.

Czy szkoła powinna mieć na celu tylko intelektualny rozwój dziecka, czy też rozwój charakteru i rozwój fizyczny? Jaka powinna być metoda nauczania szkolnego? Czy szkoła powinna wychowywać młodzież do życia społecznego? Czy powinna mieć charakter ogólnokształcący czy zawodowy?

[szkolnictwo]

CXXXVII/2. *Polska Biblioteka Publiczna i Czytelnia w Łomży*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 3, s. 7–8.

Sprawozdanie z działalności placówki za 1909 r. Podano liczbę woluminów i czytelników oraz informacje o dochodach i projekcie budżetu na 1910 r.

[oświata pozaszkolna]

CXXXVII/3. T[omasz] Niklewski, *Szkolnictwo miejscowe w świetle liczb*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 4, s. 4–6.

Historia szkolnictwa w Łomży. Dane dotyczące liczby poszczególnych typów szkół, liczby uczniów pobierających naukę i sposobu finansowania placówek.

[szkolnictwo]

CXXXVII/4. T[omasz] Niklewski, *Czy nie brak nam oświaty rolniczej?*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 5, s. 3–6.

Informacje o istniejących na terenie Królestwa Polskiego typach szkół i kursach rolniczych oraz szkołach wyższych i ogólnokształcących żeńskich i męskich. Zamieszczono adresy placówek.

[szkolnictwo]

CXXXVII/5. Ibieg, *Słowo o komasacji i szkołach ludowych*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 6, s. 7–8.

Nauka w szkołach ludowych powinna być obowiązkowa. W każdej wsi powinna funkcjonować szkoła początkowa, a w miasteczkach – szkoły ogólnokształcące lub rolnicze. Postulat podniesienia statusu materialnego nauczycieli.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXXXVII/6. Konstanty Bzowski, *Muzeum Ziemi Łomżyńskiej*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 7, s. 5–7.

Refleksja związana z pracami nad utworzeniem Muzeum Ziemi Łowickiej przez oddział PTK w Łomży. „Muzeum prowincjonalne” traktowane jest jako jeden ze środków kształcenia społeczeństwa, ma pełnić funkcję dydaktyczną i oświatową. W jego organizację ma zostać zaangażowana młodzież szkolna.

[aktywność młodzieży, oświata pozaszkolna, wycieczki/krajoznawstwo]

CXXXVII/7. *O szkole gospodyń wiejskich (Ze sprawozdania p. Stanisławy Wierzbickiej na Zjeździe Kótek Rolniczych w Łomży)*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 8, s. 4–5.

Łomżyńskie Koło Ziemianek podjęło decyzję o założeniu w Łomży szkoły gospodyń wiejskich, wzorowanej na placówce w Mirosławicach. Koło otrzymało wszystkie wymagane zezwolenia na powołanie placówki dla córek gospodarskich.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXXXVII/8. R. Polny, *Co robić z dziećmi? (Wskazówki dla matorolnych)*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 8, s. 5–6; nr 11, s. 4–5; nr 21, s. 7–8.

Dziecko należy traktować jak największy skarb i największe błogosławieństwo Boże. Dobrze jest posyłać potomstwo do szkół, ale stać na to jedynie bogatych włościan. Zachęta dla rodziców, aby poświęcać czas dzieciom i uczyli ich gospodarowania. Apel, aby posyłać wszystkie dzieci chłopów do szkół wiejskich i uczyć je czytania i pisania, a następnie kształcić zawodowo.

[edukacja elementarna, edukacja zawodowa, wychowanie w rodzinie]

CXXXVII/9. T[omasz] Niklewski, *Wyniki kwestionariusza szkolnego*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 9; nr 10, s. 4–6; nr 11, s. 3; nr 13, s. 2–3; nr 26, s. 6–7.

Młodzież szkolna odpowiadała na pytania ankietowe, dotyczące spędzania czasu wolnego, a także ilości czasu poświęcanego na odrabianie lekcji. Deklarowała, jakimi lekcjami zajmuje się w pierwszej kolejności, w jakich zajęciach pozaszkolnych uczestniczy, jak spędza wakacje, jakie choroby przeszła, jak dba o higienę ciała, jak przebiega jej kariera szkolna, jakie ma aspiracje.

[aktywność młodzieży, odpoczynek i rekreacja, zdrowie i higiena]

CXXXVII/10. *Nauczyciel ludowy, W kwestii uposażenia nauczycieli ludowych i współdziałania gminy ze szkołą*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 11, s. 7–8.

O trudnej sytuacji materialnej nauczycieli ludowych i o opiekunach szkolnych z ramienia gminy, którzy mogą wiele zdziałać dla poszczególnych placówek, o ile rozumieją sens kształcenia dzieci wiejskich.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXXXVII/11. *Z męskiej szkoły handlowej*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 11, s. 9–10.

Sprawozdanie z zebrania założycieli i dobroczyńców męskiej Szkoły Handlowej w Łomży.

[szkoły średnie]

CXXXVII/12. Konstanty Bzowski, *Szanujmy własne instytucje*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 12, s. 1–5.

O trudnej sytuacji szkolnictwa łomżyńskiego, związanej z brakiem zrozumienia w miejscowym społeczeństwie dla jego roli.

[szkolnictwo]

CXXXVII/13. aem., *Do nauczycielek i nauczycieli*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 13, s. 8–9.

Postulat zorganizowania koła zawodowego nauczycielek i nauczycieli prywatnych w Łomży, służącego unormowaniu płacy nauczycielskiej, założeniu kasy wzajemnej pomocy, współpracy w zakresie nowoczesnych metod nauczania, organizacji konferencji pedagogicznych.

[nauczyciel/pedagog]

CXXXVII/14. *Zamknięcie roku szkolnego w męskiej szkole handlowej*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 13, s. 10.

Informacja o uroczystości zakończenia roku szkolnego w męskiej Szkole Handlowej w Łomży, rozdaniu świadectw dojrzałości i pożegnaniu prof. Konstantego Bzowskiego, kończącego pracę w placówce.

[szkoły średnie]

CXXXVII/15. *Popis w 2-klasowej szkole elementarnej p. Benedykty Kraszewskiej*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 13, s. 10–11.

W łomżyńskiej szkole elementarnej naukę pobierało 170 dzieci. Wykazały się one starannym prowadzeniem zeszytów, umiejętnością biegłego czytania, poprawnego mówienia w języku ojczystym, bogatym repertuarem deklamacji i pieśni.

[edukacja elementarna, język i autonomia narodowa w edukacji]

CXXXVII/16. Iktam, *Kilka myśli o kształceniu charakteru u dzieci*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 15, s. 3–5.

O konieczności kształtowania w dziecku woli, sumienności, obowiązkowości, karności.

[wychowanie moralne]

CXXXVII/17. *Utrzymanie szkół wiejskich*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 15, s. 7.

O przyjętych przez władze rozwiązaniach prawnych dotyczących utrzymywania i remontów szkół ludowych na wsi w przypadku odmowy ich finansowania ze strony zgromadzeń lokalnych.

[oświata ludowa, polityka oświatowa]

CXXXVII/18. Fr[anciszek] Stopa, *Temu jednemu i tamtym wielu*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 16, s. 3–5.

Polemika związana z relacją z uroczystości zakończenia roku szkolnego w Szkole Handlowej. Dotyczy m.in. opieki rodziny i szkoły nad młodzieżą, a także opieki rodziców nad uczniami w okresie wakacyjnym.

[współpraca rodziny ze szkołą]

CXXXVII/19. S.R., *Zaniedbana sprawa*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 18, s. 4–6.

O konieczności zakładania ochron dla dzieci. W Łomżyńskim jest ich bardzo niewiele.

[ochronki]

CXXXVII/20. Wł[adysław] Rosenstadt, *Warsztaty dla nauki rzemiosł Łomżyńskiego Towarzystwa pomocy biednym wyznania mojżeszowego 1900–1910*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 18, s. 6–7.

W 1900 r. powstały w Łomży warsztaty nauki rzemiosł. Zasady przyjęć do warsztatów, informacje o rozkładzie dnia, sposobach finansowania.

[edukacja zawodowa]

CXXXVII/21. *Nagląca potrzeba*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 20, s. 1.

Ubolewanie na los absolwentów szkół prywatnych, w szczególności męskiej i żeńskiej Szkoły Handlowej, którzy nie mają możliwości kontynuowania nauki. Wezwanie do zbierania funduszy dla nich oraz do założenia w Łomży towarzystwa na wzór Towarzystwa Pomocy dla Byłych Wychowanców Prywatnej Siedmioklasowej Szkoły Handlowej w Suwałkach.

[szkoły prywatne, szkoły średnie]

CXXXVII/22. T.N. [Tomasz Niklewski], *Sprawozdanie szkolne. Prywatna męska VII-o klasowa Szkoła Handlowa w Łomży. Krótkie sprawozdanie naukowo-wychowawcze za rok szkolny 1909–10*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 20, s. 4–6; nr 21, s. 5–7; nr 22, s. 2–5.

Dane za rok szkolny 1909/1910 dotyczące liczby uczniów i oddziałów w placówce, kadry pedagogicznej, programu, posiedzeń rady pedagogicznej, komisji przedmiotowych, odczytów i wycieczek, postępów uczniów, wizytacji klas, opieki nad młodzieżą poza szkołą, opieki lekarskiej.

[szkolnictwo, szkoły średnie]

CXXXVII/23. G.S., *Pamięci szkoły*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 22, s. 1.

Przemowa ucznia kończącej edukację w szkole średniej, podkreślająca znaczenie placówki szkolnej w życiu młodego człowieka, rolę nauczycieli, wychowawców.

[szkoły średnie]

CXXXVII/24. Nauczycielka, *Jeszcze w sprawie Koła zawodowego nauczycielek i nauczycieli*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 22, s. 8.

List nauczycielki związany z dyskusją nad postulatem założenia koła zawodowego nauczycielek i nauczycieli w Łomży. Autorka podkreśla duże zróżnicowanie wewnętrzne środowiska nauczycielskiego, funkcjonowanie dobrych nauczycieli z powołania obok słabych, przypadkowo pracujących w zawodzie. Ukazuje negatywne skutki złego nauczania przez niewłaściwego nauczyciela. Wzywa nauczycieli do dbałości o własny rozwój.

[nauczyciel/pedagog]

CXXXVII/25. Jan Garlikowski, *Kwestia szkolna*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 24, s. 1.

Podkreślenie znaczenia dobrego nauczyciela, wychowawcy, który zachęca dzieci do uczęszczania do szkoły, do nauki i do umiłowania wiedzy. Postulat niepoprzestawiania na szkołach państwowych, zakładania szkół prywatnych i ich rozwoju.

[nauczyciel/pedagog, szkoły prywatne]

CXXXVII/26. X. Welkin, *Skutki alkoholizmu*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 25, s. 3–4.

Obszerne omówienie skutków alkoholizmu dla zdrowia i bezpieczeństwa człowieka i jego otoczenia. Podkreślenie zgubnych skutków alkoholizmu dla młodzieży oraz dla rodzin alkoholików.

[zdrowie i higiena]

CXXXVII/27. *Szkoła koronkarstwa*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 25, s. 7.

O założeniu przez Leonie Górską bezpłatnej szkoły koronkarstwa w Łomży przy ul. Dwornej.

[edukacja zawodowa]

CXXXVII/28. Uskok, *Wakacyjna wycieczka uczniów Łomżyńskiej Szkoły Handlowej*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 27, s. 4–6; nr 28, s. 5–6; nr 29, s. 6–7; nr 31, s. 6–7; nr 33, s. 2–4; nr 35, s. 6–8.

Opis dwutygodniowej wakacyjnej wycieczki uczniów ze Szkoły Handlowej w Łomży po okolicznych miejscowościach (zwiedzanie zabytków, rekreacja na łonie przyrody, organizacja noclegów).

[kontakt z przyrodą, odpoczynek i rekreacja, wycieczki/krajoznawstwo]

CXXXVII/29. Mieczysław Jarosławski, *Szkoła i jej zadania*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 29, s. 2–4; nr 31, s. 3–5.

Rozważania na temat znaczenia szkoły dla jednostki i społeczeństwa. Podkreślenie, że celem szkoły jest nie tylko nauczanie, ale również wychowanie. Do jej głównych zadań

zaliczono rozwijanie umysłu, serca i ciała. Wskazówki dotyczące kontaktów nauczyciel-uczeń, doceniania potrzeb młodzieży, wykorzystywania pomocy naukowych.

[nauczyciel/pedagog, pomoce dydaktyczne i podręczniki, szkolnictwo]

CXXXVII/30. T.N. [Tomasz Niklewski], *Co i jak czytać*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 32, s. 3–4.

Refleksje, w jaki sposób należy obcować z książką, aby kontakt ten przynosił jak największe korzyści.

[czytelnictwo]

CXXXVII/31. T.N. [Tomasz Niklewski], *Czy warto czytać gazety?*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 33, s. 1–2.

Informacja o różnych rodzajach periodyków, umiejętności właściwego ich doboru oraz krytycznego przyjmowania zamieszczanych w nich treści.

[czytelnictwo]

CXXXVII/32. T.N. [Tomasz Niklewski], *Projekt Ustawy Szkół Początkowych*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 34, s. 3–4.

Omówienie projektu ustawy dla szkół początkowych, zgłoszonej przez Komisję Oświatową.

[edukacja elementarna, polityka oświatowa]

CXXXVII/33. Jedna z uczennic, *Wycieczka do Warszawy uczennic Łomżyńskiej Szkoły Handlowej*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 37, s. 4–5; nr 38, s. 4–6.

Sprawozdanie z wycieczki uczennic Szkoły Handlowej w Łomży do Warszawy. Dziewczęta odwiedziły Cmentarz Powązkowski, zwiedziły Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, Katedrę św. Jana, Kościół św. Krzyża, Stare Miasto, oglądały przedstawienie operowe w Teatrze Wielkim.

[odpoczynek i rekreacja, wycieczki/krajoznawstwo]

CXXXVII/34. *Sprawozdanie higieniczno-sanitarne prywatnej męskiej VII-klasowej Szkoły Handlowej w Łomży*, „Wsp. Pr.” 1910, nr 38, s. 2–4.

Sprawozdanie dotyczy roku szkolnego 1909/1910. Ujęto w nim zadania lekarza szkolnego związane z opieką nad chorymi uczniami oraz prowadzeniem systematycznych badań profilaktycznych i umieszczaniem ich wyników w kartach zdrowia.

[zdrowie i higiena]

CXXXVII/35. T[omasz] Niklewski, *Męska Szkoła Handlowa (sprawozdanie półrocz[n]e)*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 1, s. 5–6.

Informacja o liczbie dni i godzin szkolnych oraz lekcji opuszczonych przez nauczycieli, o postępach uczniów, radach pedagogicznych, wycieczkach.

[szkolnictwo]

CXXXVII/36. *Wrzenie w uczelniach galicyjskich*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 5, s. 47.

O wydaleniu z Uniwersytetu Jagiellońskiego studentów, którzy doprowadzili do zajęć w trakcie wykładu ks. Kazimierza Zimmermanna. Wyrok ten spowodował zamieszki na Politechnice Lwowskiej i w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

[edukacja akademicka, wychowanie religijne]

CXXXVII/37. Adam Chętnik, *Młodzież a praca społeczna*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 12, s. 101–102.

Zachęta do podejmowania przez młodzież pracy społeczno-kulturalnej.

[aktywność młodzieży, oświata ludowa]

CXXXVII/38. S.P., *Do młodych siewców na niwie ludowej*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 14–15, s. 128.

Apel do młodzieży, aby włączyła się w działalność społeczną i oświatową w miejscowościach, w których przebywa.

[aktywność młodzieży, oświata ludowa]

CXXXVII/39. *Zakładajmy szkoły ludowe*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 14–15, „Dodatek Ludowy”, s. 57–58.

Apel do gospodarzy wiejskich, aby popierali zakładanie szkół ludowych. Potrzeba takiej liczby szkół, aby pomieściły wszystkie dzieci.

[oświata ludowa]

CXXXVII/40. Stanisław Pardo, *Nie łudźmy się*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 16, s. 142–145.

O konieczności kształcenia dzieci na różnych poziomach – w szkołach elementarnych i średnich – oraz o korzyściach płynących z nauki.

[szkolnictwo]

CXXXVII/41. aa, *Akt w Szkole Handlowej Męskiej*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 24–25, s. 232–233.

Zakończenie roku szkolnego dla maturzystów Szkoły Handlowej Męskiej w Łomży. Podczas uroczystości przedstawiono sprawozdanie z działalności placówki i rozdano absolwentom świadectwa.

[szkoły średnie]

CXXXVII/42. *Zakończenie roku w Szkole Handlowej Żeńskiej*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 24–25, s. 233.

Podano liczbę dziewcząt pobierających naukę w Szkole Handlowej Żeńskiej w Łomży, uczennic, które uzyskały promocję do następnej klasy, maturzystek.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXXXVII/43. *Odezwa Polskiego Związku Nauczycielskiego*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 24–25, s. 236.

Prośba władz PZN do ludności wiejskiej, aby przyjmowała na okres wakacyjny dzieci z miast na wypoczynek.

[odpoczynek i rekreacja, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXXVII/44. *Nasi maturzyści*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 26, s. 246–247.

Propozycja utworzenia instytucji, które mogłyby kierować dalszym kształceniem maturzystów – zgodnie zarówno z ich zainteresowaniami, jak i z potrzebami społeczeństwa.

[edukacja akademicka]

CXXXVII/45. *Przerwanie bojkotu szkolnego*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 26, s. 249–250.

Uchwały Zjazdu Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego dotyczące uzdrowienia sytuacji związanej z bojkotowaniem przez młodzież szkół rządowych w Królestwie Polskim.

[szkolnictwo]

CXXXVII/46. *Wycieczka Krajoznawcza do Ojcowa*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 27–28, s. 275.

Kronika jedenastodniowej wycieczki uczennic Szkoły Handlowej Żeńskiej w Łomży do Ojcowa i okolic.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CXXXVII/47. *Wychowanie estetyczne*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 29–30, s. 281–284.

O wrażliwości estetycznej dziecka i możliwościach jej rozwijania poprzez oddziaływanie wychowawcze.

[wychowanie estetyczne]

CXXXVII/48. *Sprawa szkoły polskiej*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 31–32, s. 307–309.

Echa prasowe (sosnowiecka „Iskra”, „Głos Podlasia”, „Tygodnik Suwalski”), związane z oceną Uchwały Zjazdu Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego w sprawie przerwania bojkotu szkolnego w Królestwie Polskim.

[szkolnictwo]

CXXXVII/49. *Szkoła nauk politycznych*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 33–34, s. 329.

O powołaniu w Krakowie w 1911 r. Polskiej Szkoły Nauk Politycznych. Nie byłoby ono możliwe bez zaangażowania Sejmu Krajowego i profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CXXXVII/50. St. Poraj [Stefania Bojarska], *Nowa uczelnia dla matorolnych*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 36, s. 350–351.

O planowanym na 15 stycznia 1912 r. otwarciu szkoły rolniczej dla młodzieży włościańskiej, zakładanej we wsi Gołotczyzna na ziemi ciechanowskiej przez Aleksandra Świętochowskiego. Placówka będzie wyposażona w pomoce naukowe, a pracować w niej mają wykwalifikowani nauczyciele.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXXVII/51. T[omasz] Niklewski, *W sprawie ekonomii szkolnej*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 37, s. 358–360.

O powstawaniu wielu polskich szkół prywatnych, które nie zawsze utrzymują wysoki poziom nauczania i często mają przypadkowo dobrą kadrę pedagogiczną. Nierzadko ich właściciele borykają się z trudnościami finansowymi. Autor wskazuje także na brak wspólnej nauczycielskiej kasy emerytalnej. Rozważa zagadnienie porozumienia między SNP i PZN; ich połączenie zaowocowałoby zmniejszeniem wydatków na utrzymanie organizacji.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo, szkoły prywatne]

CXXXVII/52. Dr J. Neumark, *Kwestia oświaty klas rzemieślniczych*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 37, s. 360–362.

Autor krytykuje dotychczasowy sposób kształcenia praktycznego, polegający na wieloletnim terminowaniu u rzemieślnika. Proponuje wydłużenie nauki elementarnej do 14.–15. roku życia i równoczesne (kilka razy w roku) przyuczanie zawodowe u fachowców.

[edukacja zawodowa]

CXXXVII/53. A. Pasz., *Rodzice i Dzieci*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 38, s. 369–370.

O błędach wychowawczych popełnianych przez rodziców.

[wychowanie w rodzinie]

CXXXVII/54. Jerzy Fermé, *Współczesne szkolnictwo*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 39, s. 383–384; nr 40, s. 394–395; nr 41, s. 404–405; nr 42, s. 415–416; nr 43, s. 425–426; nr 46, s. 461–462; nr 47, s. 471–472; nr 48, s. 482–483; nr 49, s. 490–492; nr 51, s. 510–513.

Krytyka szkolnictwa, które nie bierze pod uwagę natury dziecka, jego potrzeb obcowania z przyrodą, odwoływania się do jego zainteresowań naukowych. Z czasem prowadzi to do

hamowania i zabijania samodzielnej twórczości oraz niechęci do dalszego zdobywania wiedzy. Szkoła powinna stosować w praktyce wskazania współczesnej pedagogiki. Odrodzenie szkoły może nastąpić jedynie na drodze przechodzenia od nauczania książkowego do własnej obserwacji świata, od „wkuwania” lekcji do praktycznego działania, od podawania gotowych wzorów do aktywnego poszukiwania rozwiązań.

[metody nauczania, szkolnictwo]

CXXXVII/55. J. Maciejowski, *Marnowanie się dziewcząt wiejskich*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 41, s. 406–407.

Krytyka częstych wyjazdów młodych dziewcząt wiejskich do pracy w mieście. Przestroga przed niebezpieczeństwami spotykającymi je w nieznanym środowisku.

[edukacja dziewcząt i kobiet, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXXXVII/56. *Szkoła Nauk Społeczno-Politycznych w Krakowie*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 41, s. 407–408.

Podano program kształcenia w Polskiej Szkole Nauk Politycznych w Krakowie, nazwiska wykładowców poszczególnych przedmiotów.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CXXXVII/57. *Kursy naukowe w Warszawie*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 42, s. 417–418.

O szóstym roku funkcjonowania TKN w Warszawie. Program i organizacja zajęć.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXXVII/58. Włodzimierz W-ski, *Dzieci nieślubne*, „Wsp. Pr.” 1911, nr 49, s. 489–490.

O nowym projekcie rządowym, dającym większe prawa dzieciom nieślubnym i gwarantującym poprawę ich sytuacji.

[opieka]

CXXXVII/59. *Kursy rolnicze w Łomży*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 1–2, s. 33–34.

Łomżyńskie Towarzystwo Rolnicze zorganizowało w dniach 9–15 lutego 1913 r. kursy rolnicze dla drobnych gospodarzy wiejskich. Podano tematykę wykładów i nazwiska wykładowców.

[edukacja zawodowa]

CXXXVII/60. *Z Polskiej Czytelni Publicznej*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 1–2, s. 37.

Sprawozdanie roczne z działalności Polskiej Czytelni Publicznej w Łomży. Podano liczbę książek dla dorosłych i dzieci, prenumerowanych czasopism oraz wypożyczeń.

[biblioteki i czytelnie, czytelnictwo, oświata pozaszkolna]

CXXXVII/61. *Nauczanie powszechne*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 3, s. 57–58.

O małej liczbie szkół elementarnych w Królestwie Polskim w porównaniu z innymi krajami europejskimi. Przypomnienie, że na podstawie przepisów z 3 maja i 22 czerwca 1908 r. skarb państwa wydaje zapomogi gminom, gdy uchwalą one utworzenie „sieci szkolnej”. Uznano, że rozwiązanie to daje podstawę do wprowadzenia nauczania powszechnego.

[edukacja elementarna, polityka oświatowa]

CXXXVII/62. *Z T-wa Higienicznego*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 4–5, s. 114.

Sekcja wychowawcza oddziału WTH w Łomży założyła w 1905 r. ogródek do zabaw dziecięcych, wzorowany na ogrodach W.E. Raua w Warszawie. Do ogródka przychodziło bardzo dużo dzieci, przeważnie z ubogich rodzin.

[opieka, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, zdrowie i higiena]

CXXXVII/63. *Zakończenie roku szkolnego w Szkole Handlowej męskiej*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 6, s. 150–152.

Podano nazwiska absolwentów, którzy uzyskali dyplomy ukończenia szkoły, oraz przedstawiono przebieg uroczystości pożegnania maturzystów.

[szkoły średnie]

CXXXVII/64. *Akt zakończenia roku szkolnego w Żeńskiej Szkole Handlowej*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 6, s. 152.

Sprawozdanie z uroczystości rozdania świadectw dojrzałości absolwentkom szkoły. Wymieniono nazwiska maturzystek oraz uczennic nagrodzonych za postępy w nauce.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXXXVII/65. *Z T-wa Rolniczego*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 6, s. 155.

Omówienie przebiegu obrad Łomżyńskiego Towarzystwa Rolniczego. Streszczenie odczytu na temat konieczności wprowadzenia nauczania powszechnego dzieci wiejskich.

[edukacja elementarna]

CXXXVII/66. F.B., *Pałaca sprawa*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 8, s. 186–187.

O konieczności ujednoczenia programów nauczania żeńskich i męskich szkół średnich, tak aby absolwentki, które pragną podjąć studia, nie musiały zdawać dodatkowych egzaminów maturalnych.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet, szkoły średnie]

CXXXVII/67. *Nowe prawo o szkołach*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 8, s. 199.

Przywołanie nowych przepisów szkolnych, dotyczących nauki języka rosyjskiego.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXXXVII/68. *Wytrwałą i zgodną pracą*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 9, s. 208–209.

Apel do matek, aby wychowywały dzieci w miłości do ojczyzny, szacunku do jej przeszłości i tradycji, aby przygotowywały dzieci do służby społeczeństwu.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXVII/69. Mamert Vandalli [Władysław Mamert Wandalli], *Nauczanie powszechne w Czerwonym*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 9, s. 215–216.

Gmina Czerwone na zebraniu gminnym 5 września 1913 r. uchwaliła plan finansowy dla utworzenia sieci szkół początkowych w latach 1914–1924.

[edukacja elementarna, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXXXVII/70. *Poświęcenie Ochrony dla bezdomnych sierot*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 9, s. 220.

O otwarciu ochrony dla bezdomnych dzieci, założonej przez Towarzystwo Dobroczynności w Łomży. Mieści się ona w pomieszczeniach wynajętych od Gubernialnej Rady Dobroczynności Publicznej i ma objąć opieką 22 dzieci.

[opieka]

CXXXVII/71. Zarząd Kursów, *Kursy handlowe w Szymanowie*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 10, s. 237.

Informacja o organizacji kursów dla przyszłych kierowników sklepów wiejskich. Ze względu na duże zainteresowanie młodzieży tą formą kształcenia zostaną zorganizowane egzaminy wstępne. Podano wymagania wstępne, treści, które powinny zawierać podanie do Zarządu Kursów, i zakres nauczania.

[edukacja zawodowa]

CXXXVII/72. Zarząd Kursów, *Kursy rolnicze im. Promyka*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 10, s. 237–238.

O organizacji w Szymanowie kursów dla młodzieży, która w przyszłości ma uprawiać własną ziemię. Podano wymagania wstępne, informacje o zapisach.

[edukacja zawodowa]

CXXXVII/73. *Zakres nauczania i prawa języka polskiego i historii polskiej w szkołach początkowych*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 11, s. 277.

Przywołano przepisy dotyczące szkolnictwa początkowego w Królestwie Polskim.

[edukacja elementarna, język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa]

CXXXVII/74. *Szkoła gospodyń wiejskich w Śniadowie*, „Wsp. Pr.” 1913, nr 12, s. 295–296.

O szkole gospodyń wiejskich w Śniadowie, otwartej przez Łomżyńskie Koło Ziemianek 15 listopada 1913 r.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXXXVII/75. *Szkoły rzemieślnicze*, „Wsp. Pr.” 1914, nr 3, s. 46–47.

Informacja o zapomogach pieniężnych, udzielanych przez Naczelnika Dyrekcji Naukowej Łomżyńskiej burmistrzom i wójtom gmin na potrzeby otwierania klas rękodzielnictwa przy szkołach początkowych i tzw. oddziałów rzemieślniczych. Klasy rękodzielnictwa są przeznaczone dla uczniów do lat 12, zaś oddziały – dla absolwentów szkół elementarnych.

[edukacja zawodowa]

CXXXVII/76. *Kursy nauczycielskie*, „Wsp. Pr.” 1914, nr 3, s. 47.

Komunikat Naczelnika Dyrekcji Naukowej Łomżyńskiej w sprawie otwarcia w Łomży i Szczuczynie sześćośmiomiesięcznych kursów nauczycielskich dla młodzieży powyżej 16 lat. Określono warunki przyjęć.

[nauczyciel/pedagog]

CXXXVII/77. Józef Lendo, *Rys zaniedbanej i wzorowej gospodyni*, „Wsp. Pr.” 1914, nr 4, s. 54–58.

Obowiązki gospodarcze i wychowawcze matek wobec dzieci i całej rodziny.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie]

CXXXVII/78. *Z Czytelni Publicznej w Łomży*, „Wsp. Pr.” 1914, nr 5, s. 88–89.

Sprawozdanie z rocznej działalności łomżyńskiej czytelnicy.

[biblioteki i czytelnice, oświata pozaszkolna]

CXXXVII/79. *Co dalej?...*, „Wsp. Pr.” 1914, nr 7, s. 115–119.

Opis siedmioletniej działalności Szkoły Handlowej Męskiej w Łomży. Ukazano potrzeby placówki oraz jej dotychczasowe sukcesy.

[edukacja zawodowa]

CXXXVII/80. K.D., *Słów parę w sprawie szkolnictwa ludowego*, „Wsp. Pr.” 1916, nr 1, s. 3–4.

Dane dotyczące analfabetyzmu ludności polskiej, wysiłków PMS w zakresie powoływania szkół początkowych, powolnych zmian w upowszechnianiu szkolnictwa w guberni łomżyńskiej.

[oświata ludowa]

CXXXVII/81. *Biblioteka Miejska 3-go Maja w Łomży*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 3, s. 29–30.

Rada Miejska w Łomży postanowiła powołać Bibliotekę Miejską dla upamiętnienia 125. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Wybrano trzyosobową komisję do realizacji tego zamierzenia.

[biblioteki i czytelnice, czytelnictwo, oświata pozaszkolna]

CXXXVII/82. Ad[am] Chętnik, *Czytelnictwo ludowe*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 4, s. 39–41.

O potrzebie krzewienia czytelnictwa wśród ludu. Wymieniono inicjatywy podejmowane w tym zakresie w przeszłości oraz korzyści płynące z upowszechniania piśmiennictwa w środowiskach chłopskich.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CXXXVII/83. .X., *Seminarium Nauczycielskie imienia Henryka Sienkiewicza P. M. Sz. w Łomży*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 5–6, s. 53–55.

Ukazanie sytuacji szkolnictwa w Królestwie Polskim. Podano liczbę słuchaczy łomżyńskiego seminarium nauczycielskiego, przedstawiono jego program kształcenia i grono pedagogiczne.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXXXVII/84. Ad[am] Chętnik, *Nieco o naszym ruchu harcerskim*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 5–6, s. 55–57.

Informacje o dużej aktywności młodzieży – skautów i junaków. Powstanie skautingu, program Roberta Baden-Powella. Junactwo – organizacja młodzieży wiejskiej, skupionej wokół periodyku „Drużyna”. Rozwój moralny, społeczny, kulturalny i fizyczny jako cel obydwu ruchów. Postulat otoczenia ich opieką.

[organizacje młodzieżowe, skauting]

CXXXVII/85. Młot., *Drużyny skautowe w Łomży*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 5–6, s. 57–58.

Powstanie i działalność żeńskich i męskich drużyn skautowych w Łomży.

[organizacje młodzieżowe, skauting]

CXXXVII/86. *Z działalności Rady Opiekuńczej pow. łomżyńskiego za r. 1916*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 5–6, s. 58–60.

Opis kierunków działalności Rady Opiekuńczej powiatu łomżyńskiego, w tym związanych z rozwojem ochron oraz opieką nad dziećmi i młodzieżą.

[ochronki, opieka]

CXXXVII/87. *Sprawozdanie z działalności Rady Opiekuńczej miasta Łomży za r. 1916*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 5–6, s. 60–61.

Wśród wielu prac podejmowanych przez Radę Opiekuńczą miasta Łomży znalazła się akcja „Kropla Mleka”, kwesta „Ratujcie dzieci”, materialne wsparcie ochronki.

[ochronki, opieka]

CXXXVII/88. *Rzut oka na historię ruchu fizycznego w Łomży*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 7, s. 70–71.

Opis działalności WTH, Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” i Towarzystwa Rozwoju Fizycznego w Łomży na rzecz krzewienia kultury fizycznej, również wśród dzieci i młodzieży.

[wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXXXVII/89. *Gimnazjum Polskie w Łomży*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 8–9, s. 84–86.

Opis działalności Szkoły Handlowej Męskiej podczas wojny. Placówka, przekształcona w Gimnazjum Polskie, wymaga gruntownych zmian w różnych obszarach funkcjonowania.

[szkoły średnie]

CXXXVII/90. *Z., Zjazd Nauczycielstwa ludowego powiatu łomżyńskiego*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 8–9, s. 87.

Na zjazd łomżyńskiego nauczycielstwa, który odbył się 15 kwietnia 1917 r., przybyło ponad 60 osób. Uchwały dotyczyły zorganizowania kursów dla ochroniarek i kursów doszkalających dla nauczycieli podczas przerwy wakacyjnej.

[nauczyciel/pedagog, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXXXVII/91. *Z., Zjazd Nauczycielstwa Polskich Szkół początkowych pow. łomżyńskiego*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 10–11, s. 100–102.

Sprawozdanie ze zjazdu (8 maja 1917 r.), podczas którego dyskutowano m.in. na temat zadań polskiej szkoły, warunków pracy nauczycieli i ich niewystarczającego przygotowania do zawodu.

[nauczyciel/pedagog, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXXXVII/92. *Zmiana przepisów dotyczących się dopuszczenia do studiów uniwersyteckich*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 10–11, s. 109.

O uchwałach uniwersytetów i politechnik w sprawie dopuszczania absolwentów szkół realnych i handlowych do edukacji akademickiej.

[edukacja akademicka]

CXXXVII/93. Józef Bazgier, *Cele wychowawcze*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 12–13, s. 112–114.

Wychowanie szkolne powinno zmierzać do kształtowania w uczniach poczucia wspólnoty, ich społecznienia i zorientowania w zadaniach stojących przed narodem.

[szkolnictwo, wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXVII/94. *Zakończenie roku szkolnego*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 12–13, s. 117–118.

Informacja o zakończeniu roku szkolnego w Polskim Gimnazjum w Łomży. Przedstawiono dzieje szkoły w czasie wojny oraz dane dotyczące promocji uczniów z ostatnich trzech lat.

[szkoły średnie]

CXXXVII/95. *Uzupełniające kursy wakacyjne dla nauczycieli ludowych*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 12–13, s. 119.

O kursie dokształcającym dla nauczycieli szkół ludowych, zorganizowanym w Łomży przez Zrzeszenie Nauczycielstwa Polskich Szkół Początkowych. Podano program kształcenia i nazwiska wykładowców.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXXXVII/96. A., *Zakończenie roku szkolnego w szkołach-ochronach R.G.O. powiatu łomżyńskiego*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 14, s. 134.

Od 1916 r. w powiecie łomżyńskim istnieje 26 szkół-ochron w 8 gminach. Dziećmi opiekują się ochroniarki, które w większości ukończyły odpowiednie kursy zawodowe.

[ochronki, opieka]

CXXXVII/97. *Kursy nauczycielskie*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 15, s. 150.

O zakończeniu w sierpniu 1917 r. wakacyjnego kursu nauczycielskiego, zorganizowanego w Łomży przez Zrzeszenie Nauczycielstwa Polskich Szkół Ludowych. Kurs ukończyło 135 słuchaczy. Przedstawiono program nauczania i nazwiska wykładowców.

[nauczyciel/pedagog]

CXXXVII/98. *Seminarium nauczycielskie*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 15, s. 150–151.

Ogłoszenie naboru słuchaczy do Seminarium Nauczycielskiego im. Henryka Sienkiewicza w Łomży. Przyjmowani będą kandydaci w wieku 16–20 lat, posiadający wiedzę z zakresu czterech klas szkoły średniej. Obowiązkowe są egzaminy wstępne. Nauka trwa 4 lata.

[nauczyciel/pedagog]

CXXXVII/99. Józef Bazgier, *Szkola i życie*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 16–17, s. 164.

Nauczyciel w szkole ludowej ma nie tylko nauczać, ale przede wszystkim wychowywać. Dostarczanie wiedzy należy traktować jako środek wychowawczy, a nie zasadniczy cel.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, wychowanie moralne]

CXXXVII/100. Współpracownik, *Całokształt oświatowy powiatu kolneńskiego w r. 1916/17*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 16–17, s. 167–168.

W sprawozdaniu ujęto m.in. dane dotyczące liczby szkół, domów ludowych, bibliotek, kół PMS, ochronek w powiecie kolneńskim.

[oświata ludowa]

CXXXVII/101. *W dziedzinie szkolnictwa*, „Wsp. Pr.” 1917, nr 18–19, s. 181–182.

O nowych rozwiązaniach dotyczących szkolnictwa, przyjętych przez Departament Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXXXVII/102. Leon Berbecki, *Szkola podoficerska*, „Wsp. Pr.” 1918, nr 1, s. 14.

Informacja o powołaniu Szkoły Podoficerskiej w Ostrowiu, przyjmującej kandydatów w wieku 18–25 lat. Dołączono wymagania, jakie muszą spełniać zainteresowani nauką w tej placówce.

[edukacja zawodowa]

CXXXVII/103. *Szkolnictwo publiczne czy prywatne?*, „Wsp. Pr.” 1918, nr 4, s. 30–31.

Przedstawiono argumenty przemawiające za tworzeniem publicznego szkolnictwa elementarnego oraz tezy zwolenników prywatnego szkolnictwa początkowego.

[edukacja elementarna, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXXXVII/104. Włodzimierz Sakowicz, *W sprawie kursów wieczornych*, „Wsp. Pr.” 1918, nr 4, s. 33–34.

O konieczności organizowania kursów dla młodzieży rzemieślniczej i pracującej fizycznie. Zwykle młodzi kończą dwa oddziały szkoły elementarnej i pozostają półanalfabetami. Dalsza nauka sprzyja zaś rozwojowi jednostki, przemysłu i społeczeństwa.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXXVII/105. Michalina B., *Nasze córki*, „Wsp. Pr.” 1918, nr 5–6, s. 47–48.

Wskazówki dotyczące wychowania dziewcząt w rodzinie.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie w rodzinie]

CXXXVII/106. *Zakończenie roku szkolnego w gimnazjum męskim w Łomży*, „Wsp. Pr.” 1918, nr 5–6, s. 52.

O egzaminach maturalnych, liczbie uczniów i klas w Gimnazjum Męskim w Łomży.
[szkoły średnie]

CXXXVII/107. Brański, *Zakończenie roku szkolnego w szkołach początkowych łomżyńskich*, „Wsp. Pr.” 1918, nr 5–6, s. 52–53.

Opis uroczystości zakończenia roku szkolnego w szkołach początkowych w Łomży (msza święta, wystąpienia władz szkolnych, część artystyczna w wykonaniu uczniów, zwiedzanie wystawy prac dzieci, odczytanie protokołu dotyczącego promocji).

[edukacja elementarna]

CXXXVII/108. *Zakończenie roku szkolnego w seminarium nauczycielskim w Łomży*, „Wsp. Pr.” 1918, nr 5–6, s. 53–54.

Sprawozdanie z zakończenia roku szkolnego w Męskim Seminarium Nauczycielskim w Łomży zostało uzupełnione danymi dotyczącymi liczby uczniów w poszczególnych klasach, czesnego, budżetu szkoły, terminów naboru kandydatów na kolejny rok szkolny.

[nauczyciel/pedagog]

CXXXVIII. „Wyzwolenie: dawniej Polska Ludowa”

Warszawa 1917–1918

tytuł poprz. LXXXIV. „Polska Ludowa”

CXXXVIII/1. Z.N., *Zjazd nauczycielski w Radomiu*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 2, s. 18–20.

Przebieg I Ogólnopolskiego Zjazdu Delegatów Organizacji Nauczycielskich w Radomiu (28–30 grudnia 1916 r.). Podczas zjazdu poruszono następujące zagadnienia: sytuacja materialna nauczycieli, kształcenie nauczycieli i inspektorów polskich, organizacje nauczycielskie w innych krajach, oświata ludowa, praca obywatelska.

[nauczyciel/pedagog]

CXXXVIII/2. E[dward] Kozikowski, *Walka z ciemnotą*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 6, s. 66–67.

Mała popularność kursów przeznaczonych dla osób dorosłych, które nie potrafią czytać i pisać. Przyczyną zbyt słaba agitacja wśród warstw ludowych. Bezprawie i ucisk ze strony władz rosyjskich wobec Polaków. Postulat zakładania szkół i kursów w celu wyeliminowania analfabetyzmu.

[analfabetyzm, oświata ludowa]

CXXXVIII/3. E[dward] Kozikowski, *Uświadamiajmy lud*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 9, s. 102.

Stan i potrzeby polskiego społeczeństwa dotyczące rozwoju oświaty. Potrzeba ludzi o niezłomnym charakterze i demokratycznych zasadach. Tajne nauczanie. Potrzeba wychowania narodowego, którego zadaniem byłoby przywrócenie świadomości narodowej i zrozumienie obowiązków wypływających z bycia patriotą.

[oświata ludowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXVIII/4. *Zadania szkoły ludowej*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 19, s. 199–200.

Szkoła ludowa i powierzone jej zadania. Oświata najskuteczniejszą bronią w walce o prawa. Rządy polskie powinny tworzyć świadoma i zbiorowa wola narodu. Postulat zakładania polskich szkół.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXXXVIII/5. Siostra z nad Nidy, *Pomyśleć o tym*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 22, s. 231–232.

Wychowanie dziewcząt i kobiet, przygotowanie ich do życia w społeczeństwie. Znaczenie i rola matki w wychowaniu młodego pokolenia. Przegląd stanu szkolnictwa dla dziewcząt wiejskich. Doskonalenie zawodowe dziewcząt na różnych kursach, zjazdach i kółkach włościańskich. O wychowaniu dzieci na dobrych obywateli i patriotów.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXVIII/6. L[udomir] Owidzki, *Do szkół*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 24, s. 251.

O potrzebie organizowania szkolnictwa na wsi. Upowszechnianie wiedzy. Walka z analfabetyzmem na wsi. Postulat zakładania szkół początkowych i edukacji młodzieży w seminariach nauczycielskich.

[oświata ludowa]

CXXXVIII/7. L.M., *Ratujcie dzieci*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 25, s. 261–262.

„Dzieci ulicy” pozostawione bez opieki, właściwego dozoru, odpowiedniej opieki zdrowotnej, a także bez edukacji. Dzieci żyjące w ubóstwie i problemy związane z tym zjawiskiem. Apel do społeczeństwa o udzielenie im pomocy, organizowanie zbiórek pieniędzy, zapraszanie do swoich domów najbardziej potrzebujących.

[opieka, zdrowie i higiena]

CXXXVIII/8. Wasz kolega Sokołowiak z pod Łomży, *Sokołowiak do sokołowiaków i młodzieży ziemi łomżyńskiej*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 28, s. 290–291.

Apel do młodzieży ziemi łomżyńskiej o podejmowanie trudu pracy i wszelkich wysiłków w codziennym życiu. Przejawy lenistwa wśród młodzieży. Kształtowanie postaw patriotycznych u dzieci i młodzieży.

[wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie przez pracę]

CXXXVIII/9. W[incentyna] Karczeńska, *Na nowy rok szkolny*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 37, s. 371–372.

Edukacja priorytetem w polityce oświatowej. Krytyka materializmu w podejściu rodziców do wychowania dzieci. Dezaprobatą dla rodziców, którzy nie posyłają dzieci do szkół, zatrudniając je przy pracach polowych.

[rodzina, wychowanie w rodzinie]

CXXXVIII/10. A[dam?] Nasiłowski, *Parę słów w sprawie zdrowia ludu*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 43, s. 416.

Wychowanie zdrowotne ludu. Zalecenia higieniczne w codziennym życiu. Propagowanie książek o tematyce zdrowotnej, np. wydawanych przez PMS (prace m.in. Bolesława Kowalskiego, Józefa Tchórznińskiego i Stanisława Markiewicza).

[edukacja zdrowotna, oświata ludowa, zdrowie i higiena]

CXXXVIII/11. *Przykład do naśladowania*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 44, s. 424–425.

Rola szkół i kursów rolniczych dla podnoszenia świadomości i rozwoju oświaty wśród ludu. Placówki przygotowujące młodzież nie tylko do pracy społecznej, ale i politycznej. Rola czasopisma „Drużyna” w dziele łączenia młodzieży ze szkołą. Koło Koleżeńskie „Mieczysławowiaków”.

[aktywność młodzieży, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXXVIII/12. Czytelnik W.A., *Szkoła Ludowa im. Tadeusza Kościuszki*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 46, s. 442.

Okoliczności powstania nowej szkoły – Szkoły Ludowej im. Tadeusza Kościuszki we wsi Nieskorzu pod Ostrowem (gub. łomżyńska). Zasługi mieszkańców mające na celu obronę kultury polskiej i szerzenie oświaty.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXXXVIII/13. A[ntoni?] Jaros, *Budujemy przyszłość*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 47, s. 447.

Analiza i ocena polskiej oświaty i wychowania. Wychowanie w szkole – bez udziału rodziców. Kwestia niewystarczającej liczby ochronek. Obowiązek wychowania dzieci i młodzieży przez nauczycieli. Przygotowanie do zawodu nauczycielskiego. Nieodpowiednie obsadzenie posad w szkole skutkujące niskim poziomem wykształcenia

społeczeństwa. Niskie uposażenie nauczycieli oraz inne czynniki utrudniające wykonywanie tego zawodu.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CXXXVIII/14. J[an] Smoła, *Do was drubowie i drubnie*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 49, s. 465–466.

Młodzież przyszłością narodu u progu niepodległości. Wielkość narodu i jego siły uzależnione są od miłości własnej ojczyzny, a także od pracowitego i umiejętnego działania. Młodzież polska powinna stanowić fundament siły i trwałości narodu.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXXXVIII/15. M. Ołdakowski, *W sprawie Kół młodzieży wiejskiej*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 51, s. 481.

Na temat organizowania się młodzieży wiejskiej – sposób zakładania kół młodzieży wiejskiej, potrzeba tworzenia sekcji np. oświatowej, urządzającej odczyty, pogadanki itp. Z kolei sekcje: zdrowia i rozwoju fizycznego są odpowiedzialne za propagowanie zamiłowania do harcerstwa, sportów i gier.

[organizacje młodzieżowe, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXXXVIII/16. S[tefania] Bojarska, *Sami sobie budują lepszą przyszłość (Wieści z ziemi pułtuskiej)*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1918, nr 1, s. 4–5.

Praca TKR na ziemi pułtuskiej, gdzie prowadzi się niezwykle ożywioną działalność oświatową ogólnokształcącą. Zainteresowanie sprawami oświaty, zwłaszcza kształtowaniem kultury czytelniczej. Popularnością cieszą się również pogadanki i odczyty. Ogromne zaangażowanie młodzieży w tego typu inicjatywy.

[aktywność młodzieży, oświata ludowa]

CXXXVIII/17. Ludowicz, *Ciemnota największy nasz wróg*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1918, nr 6, s. 56–57.

Potrzeba kształcenia w polskich szkołach narodowych nie tylko dzieci i młodzieży, ale także osób dorosłych. Pomocą w tym procesie mogłyby być prywatne lekcje, ale także organizowanie kursów dla dorosłych słuchaczy. Często młodzi ludzie poświęcają swój czas na zabawę, rozrywki i przyjemności, zapominając o nauce.

[oświata ludowa]

CXXXVIII/18. S[tefania] Bojarska, *Dowód mocy ludowej*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1917, nr 18, s. 191–192.

Kursy rolniczo-społeczne w Pułtusku (zorganizowane przez TKR dla dorosłej młodzieży obojga płci). Wkład nauczycieli, pragnących przekazać swoim uczniom szeroki zakres wiedzy. Program kursów. Wniosek, że ich absolwenci w przyszłości zorganizują grupę

działaczy społeczno-oświatowych zaangażowanych w tworzenie się świadomości i tożsamości narodowej.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXXVIII/19. *O byt nauczycieli ludowych*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1918, nr 7, s. 66–67.

Kwestie wynagrodzenia nauczycieli. Małe zrozumienie społeczne dla potrzeb oświaty. Wyzysk nauczycieli to działanie przeciwko dobru ogółu społeczeństwa.

[nauczyciel/pedagog]

CXXXVIII/20. Zarząd szkół w Gołotczyźnie, *Zadania szkół zawodowych dla ludu*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1918, nr 38, s. 339–340.

Odbudowa ojczyzny poprzez pracę z ludem. Potrzeba środków służących powstawaniu i rozwojowi szkół gospodarczych i rolniczych.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXXVIII/21. J[ózef] Szelański, *Oświata a prawa obywatelskie*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1918, nr 49, s. 446.

Na temat odpowiedniego wykształcenia zawodowego. Potrzeba oświaty, zwłaszcza w sytuacji, w której niewielki odsetek ludności wiejskiej należy do inteligencji zawodowej.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXXXVIII/22. *Do czego dąży nauczycielstwo ludowe*, „Wyzw. d. Pol. Lud.” 1918, nr 49, s. 447.

Zjazd nauczycieli ludowych z Królestwa Polskiego. Trudne warunki pracy nauczycieli ludowych. Postulaty powołania bezpłatnych szkół powszechnych, elementarnych i średnich różnych typów, dobrego wykształcenia i uposażenia nauczycieli.

[edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXXXIX. „Zagon”

Warszawa 1906–1907

CXXXIX/1. Wl[adysława] Weychertówna, *O walce z ciemnotą*, „Zagon” 1906, nr 1, s. 6–8.

Analfabetyzm jako forma wykluczenia. Działania na rzecz alfabetyzacji społeczeństwa. Znaczenie kursów dla dorosłych analfabetów, organizowanych w Warszawie oraz w środowiskach wiejskich.

[analfabetyzm]

CXXXIX/2. J. Dmochowski, *Towarzystwo kooperatystów*, „Zagon” 1906, nr 1, s. 9–10.

Rozpoczęcie działalności Towarzystwa Kooperatystów i jego znaczenie dla rozwijania spółdzielczości oraz oświaty pozaszkolnej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXXXIX/3. J.[Izabela] Moszczeńska, *Do światła*, „Zagon” 1906, nr 2, s. 7–8; nr 3, s. 6–8.

Informacje o działalności LTSOŚ. Trudności i konflikty społeczne związane z rozwijaniem oświaty ludowej. Społeczne inicjatywy w zakresie oświaty pozaszkolnej na Lubelszczyźnie, ziemi radomskiej oraz guberni piotrkowskiej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXXXIX/4. Józef Pływaczewski, *Do koleżanek Kruszyńnianek i kolegów Pszczeliników*, „Zagon” 1906, nr 3, s. 1–3.

O roli czasopisma „Zagon” jako organu prasowego adresowanego do absolwentów szkoły w Kruszyńku.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXXXIX/5. Wl[adysława] Weychertówna, *Uniwersytet dla wszystkich*, „Zagon” 1906, nr 3, s. 4–5.

Rola uniwersytetów ludowych w edukacji ludności wiejskiej i robotniczej. O działalności Uniwersytetu dla Wszystkich, działającego w Warszawie. Informacje o kursach dla włościan i zakresie tematycznym wykładów.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXXXIX/6. *Odezwa Towarzystwa Kultury Polskiej*, „Zagon” 1906, nr 4, s. 3–4.

Cele działalności TKP na rzecz nieelitarnych grup społecznych. Rola domów ludowych w krzewieniu oświaty pozaszkolnej i deklaracje ich inkluzyjnych założeń. Wykaz członków zarządu organizacji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXXXIX/7. W.K., *O kółkach rolniczych*, „Zagon” 1906, nr 5, s. 4–6.

Rozważania o ekonomicznym, społecznym i oświatowym znaczeniu stowarzyszeń ludności wiejskiej. Informacje o dyskusji na temat oświaty podczas zebrania Uniwersytetu dla Wszystkich. Podkreślenie potrzeby samodzielności włościan w organizowaniu zarówno instytucji oświatowych, jak i innych stowarzyszeń ludowych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXXXIX/8. Wł[adysława] Weychertówna, *Kursy dla włościan przy Uniwersytecie dla Wszystkich w Warszawie*, „Zagon” 1907, nr 2, s. 4–5.

Polemika ze stanowiskiem krytyków kursów dla włościan, obawiających się łączenia oświaty ludowej z celami ideologicznymi i politycznymi. Informacje na temat celów kursów i streszczenie wykładów prawnika Lemańskiego oraz Zenona Pietkiewicza.

[oświata pozaszkolna]

CXXXIX/9. Stary Znajomy z Puszczy Kampinowskiej, *O różnych biedach na wsi*, „Zagon” 1907, nr 2, s. 8–9.

Trudności w prowadzeniu działalności oświatowej w środowisku wiejskim. Krytyka paternalizmu duchowieństwa wobec włościan.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXXXIX/10. Franciszek Smyk, Stanisław Smyk, Stanisław Wołos, *„Światło” i księżka*, „Zagon” 1907, nr 3, s. 3–4.

Informacje na temat konfliktów między działaczami LTSOŚ i PMS. Krytyka paternalistycznej postawy księży i ich niechęci wobec placówek oświaty ludowej, zakładanych pod egidą LTSOŚ.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXXXIX/11. W. Wojciechowski, *Poradnik dla czytających książki. O książkach rolniczych wydanych w 1907 roku w Warszawie*, „Zagon” 1907, nr 4, s. 11.

Informacje o serii „Biblioteczka Rolnika Polskiego” Spółki Księgarskiej Hiża i Turkuła, dawniej E. Wende i Spółka. Omówienie publikacji ważnych dla samokształcenia włościan w zakresie uprawy ziemi oraz spółdzielczości.

[czytelnictwo, samokształcenie/samowychowanie]

CXXXIX/12. Ignacy Szajko, *Z chłopskich piersi*, „Zagon” 1907, nr 5, s. 2–3.

Krytyczne uwagi na temat przeszkód w rozpowszechnianiu czasopisma „Zagon” oraz propagowania periodyków i działań oświatowych opartych na paternalizmie wobec ludności włościańskiej.

[oświata pozaszkolna]

CXXXIX/13. W. Wojciechowski, *Nauczanie wędrownie*, „Zagon” 1907, nr 5, s. 9–10.

Fundamentalna rola organizacji społecznych prowadzących pozaszkolną działalność oświatową wobec włościan. Informacje na temat działalności Uniwersytetu dla Wszystkich oraz akcji oświatowych prowadzonych przez kółka rolnicze i Towarzystwo Ogrodnicze Warszawskie.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXXXIX/14. Jadwiga Ludmiła, *Wiece matek*, „Zagon” 1907, nr 6, s. 2–3.

Informacje na temat uczestnictwa kobiet w miejskich wiecach matek oraz zebraniach poświęconych sprawom wychowania, oświaty i obywatelstwa. Wezwanie kobiet wiejskich do większej aktywności społecznej oraz troski o samokształcenie dla dobra własnego oraz całej rodziny, a zwłaszcza dzieci.

[macierzyństwo, samokształcenie/samowychowanie]

CXXXIX/15. Wł[adysława] Weychertówna, *Szkola w Kruszyńku*, „Zagon” 1907, nr 6, s. 3.

Działalność szkoły w Kruszyńku jako ważnej placówki kształcącej dziewczęta ze środowisk wiejskich. Koleżeństwo i emancypacja uczennic.

[edukacja zawodowa, relacje koleżeńskie]

CXXXIX/16. Fr[anciszek] Wasilewski, *Już wielki czas!*, „Zagon” 1907, nr 8, s. 6.

Postulaty podjęcia działań na rzecz upodmiotowienia ludu wiejskiego. Przekonanie o roli oświaty jako podstawowym czynnikiem na rzecz emancypacji włościan. Uwagi o potrzebie zakładania czytelnicy i roli czytelnictwa w samokształceniu.

[czytelnictwo, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CXXXIX/17. Z.P., *Poradnik dla czytających książki*, „Zagon” 1907, nr 9, s. 7.

Informacje o serii „Książki dla Wszystkich” wydawnictwa Michała Arcta. Omówienie publikacji ważnych dla samokształcenia włościan.

[czytelnictwo, samokształcenie/samowychowanie]

CXXXIX/18. K. Szczęsny, *Z Łowickiego*, „Zagon” 1907, nr 9, s. 8–9.

Ubolewanie nad niskim poziomem oświaty ludowej i niedostatecznym zainteresowaniem ludności chłopskiej, zwłaszcza kobiet i dziewcząt, edukacją. Problem braku zaangażowania obywatelskiego włościan w sprawy lokalnej wspólnoty.

[oświata ludowa]

CXXXIX/19. St[anisław] Poręba, *Z pow. grójeckiego*, „Zagon” 1907, nr 9, s. 9.

Informacje o stanie szkolnictwa i oświaty pozaszkolnej w gminie Promna. Krytyka niewielkiego zainteresowania włościan problemami obywatelskimi.

[oświata ludowa]

CXXXIX/20. Włóścianka z Sitańca, *Hamulce oświaty*, „Zagon” 1907, nr 10, s. 6–7.

Opinia na temat utrudnień w zakładaniu na wsiach oddziałów LTSOŚ, wynikających z niechętniej postawy duchowieństwa katolickiego. Uwagi o niechęci krytyków organizacji do dialogu z jej zwolennikami.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXXXIX/21. Hipolit Zagórski, *Oddział Towarzystwa kultury polskiej w Ciechanowie*, „Zagon” 1907, nr 11, s. 8–9.

Informacje na temat zasad działalności oraz celów obywatelskich, kulturalnych i oświatowych TKP. Opis inauguracji oddziału organizacji w Ciechanowie.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXXXIX/22. Teofil Kurczak, *O szkole ludowej*, „Zagon” 1907, nr 16, s. 7–8; nr 17, s. 7–8.

Refleksje o niskim poziomie kształcenia oraz niechęci dzieci i rodziców do zrusyfikowanych szkół elementarnych. Znaczenie polonizacji szkolnictwa. Postulaty wprowadzenia obowiązku szkolnego. Uwagi o zasadach zakładania szkół na wsiach, treściach kształcenia, metodyce nauczania, podręcznikach.

[oświata ludowa, rusyfikacja]

CXXXIX/23. Podlasiak, *O różnych biedach na wsi. Mordy pow. siedlecki*, „Zagon” 1907, nr 16, s. 9–10.

Informacje o stanie oświaty szkolnej oraz czytelnicy w miejscowości Mordy. Krytyka czytania przez włościan czasopism „Posiew”, „Polak-Katolik”, „Głos Ludu”, „Naród”, uznanych przez autora za szkodliwe. Opis inicjatywy zbudowania szkoły elementarnej i związanych z tym trudności.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CXXXIX/24. Z.P., *Towarzystwo kótek rolniczych imienia Staszica*, „Zagon” 1907, nr 17, s. 2–3.

Omówiono zakres działalności TKR, w tym formy upowszechniania oświaty. Informacje na temat domów ludowych, czytelnicy, kursów, odczytów, wycieczek edukacyjnych, propagowania czytelnictwa fachowego.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXXXIX/25. Z. Sołtysiakówna, *Głos kobiety*, „Zagon” 1907, nr 17, s. 8–9.

Znaczenie edukacji w życiu dziewcząt i kobiet na wsi. Apel do absolwentek szkoły w Krużynku o zaangażowanie w propagowanie czytelnictwa i samokształcenia wśród włościanek. Społeczny i obywatelski wymiar macierzyństwa włościanek.

[czytelnictwo, oświata pozaszkolna]

CXXXIX/26. Wisława, *Towarzystwo Szkoły Ludowej w Galicji*, „Zagon” 1907, nr 18, s. 5–7.

Przedstawiono informacje o działalności organizacji pełniącej ważną rolę w krzewieniu oświaty szkolnej i pozaszkolnej w Galicji. Omówiono akcje zakładania szkół, burs,

domów ludowych, czyteln i bibliotek. Opisano organizację wycieczek służących celom patriotycznym oraz obchody rocznic narodowych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXXXIX/27. Maciej Zawadzki, *Ksiądz przeciw oświacie*, „Zagon” 1907, nr 18, s. 7.

W tekście opisano działalność oświatową prowadzoną wobec dzieci w miejscowości Oszczywik na Lubelszczyźnie, przedstawiono informacje na temat treści kształcenia. Skrytykowano postawę miejscowego proboszcza, niechętnie odnoszącego się do tej inicjatywy.

[oświata ludowa]

CXXXIX/28. Ludomir Świetlik, *Zakroczym nad Wisłą w gub. Warszawskiej*, „Zagon” 1907, nr 18, s. 9–10.

Informacje o bibliotece oraz pogadankach i odczytach popularyzujących wiedzę z zakresu nauk społecznych, humanistycznych i przyrodniczych, zorganizowanych przez oddział TKP w Zakroczymiu. Uwagi o niechęci i oskarżeniach ze strony krytyków organizacji.

[oświata pozaszkolna]

CXXXIX/29. Fr[anciszek] Dąbrowski, *Oddział Towarzystwa Kultury Polskiej w Garwolinie*, „Zagon” 1907, nr 19, s. 6–8.

Opis inauguracji oddziału organizacji w Garwolinie oraz planowanych akcjach oświatowych – założeniu biblioteki i czyteln, zorganizowaniu odczytów, prowadzeniu kursów dla analfabetów. Opinia na temat roli TKP w demokratyzacji życia społecznego.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXXXIX/30. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], *Gawęda*, „Zagon” 1907, nr 20, s. 6–8.

Uwagi na temat znaczenia edukacji w życiu człowieka. Analfabetyzm jako problem społeczny, postulaty prowadzenia działań przez przedstawicieli wyższych grup społecznych wobec niepiśmiennej młodzieży wiejskiej.

[analfabetyzm, oświata ludowa]

CXXXIX/31. N., *Domy ludowe*, „Zagon” 1907, nr 21, s. 6.

Rola domów ludowych jako miejsc odpoczynku i edukacji. Uwagi dotyczące tego, jakie sale powinny znajdować się w każdym domu ludowym.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXL. „Zaranie”

Warszawa 1907–1915

CXL/1. R.Z., *P.M.S. (Polska Macierz Szkolna)*, „Zaranie” 1907, nr 1, s. 4–5.

Omówienie sprawozdania Głównego Zarządu PMS, podkreślające jej misję szerzenia oświaty wśród ludu.

[ochronki, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXL/2. M[aksymilian] M[alinowski], *Sami sobie!*, „Zaranie” 1907, nr 2, s. 17–18.

Kwestia podnoszenia poziomu świadomości i samodzielności chłopów. Praca oświatowa i społeczna na rzecz wsi. Kursy rolnicze w Pszczelinie i odczyty chłopów na tematy z zakresu prowadzenia gospodarstwa wiejskiego.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/3. R.Z., *Zgubne skutki używania trunków*, „Zaranie” 1907, nr 2, s. 18–19.

Odezwa WTH, w której omówiono tytułowe kwestie. Skutki spożywania alkoholu w młodym wieku. Nadużywanie alkoholu w czasie ciąży wśród kobiet. Negatywny wpływ alkoholu na rozwijający się płód.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, zdrowie i higiena]

CXL/4. M[aksymilian] Malinowski, *W Szwajcarii – kraju pracy i oświaty. Sprawozdanie z mojej podróży. (Ciąg dalszy)*, „Zaranie” 1907, nr 2, s. 22–23.

Szkolnictwo i oświata w Szwajcarii. Oświata najważniejszym zadaniem państwa. Dobre praktyki oraz bariery realizacji edukacji. Edukacja wczesnoszkolna. Organizacja kreatywnych i pożytecznych zabaw z dzieckiem.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa, pedagogika specjalna]

CXL/5. Chłop z Grójeckiego St. Maliszewski, *Uczmy się śpiewać!*, „Zaranie” 1908, nr 4, s. 54–55.

Prośba do absolwentów i absolwentek szkół rolniczych w Pszczelinie i Kruszynku o dzielenie się zdobytą wiedzą ze społeczeństwem – w tym wypadku uczenie chłopów śpiewu jako sposobu na rozwój umysłowy i estetyczny.

[edukacja artystyczna, edukacja zawodowa, wychowanie estetyczne]

CXL/6. St[efania] B[ojarska], *Jak rozporządzono pieniędzmi Macierzy*, „Zaranie” 1908, nr 5, s. 79–80.

Zebranie członków PMS, na którym rozdysponowano pozostałe po organizacji środki finansowe. Fundusze przeznaczono m.in. na szkoły, ochronki, czytelnice, towarzystwa naukowe, kursy pedagogiczne i stowarzyszenia nauczycielskie.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXL/7. Sąsiad, *Dzielni ludzie dużo zrobić mogą*, „Zaranie” 1908, nr 6, s. 93–94.

Stowarzyszenie oświatowe LTSOŚ założone przez młodzież wiejską na Lubelszczyźnie. Zorganizowanie czytelni, ochronek, kursów dla analfabetów, nauki śpiewu oraz próby utworzenia szkoły. Niechętnie reakcje środowiska wiejskiego.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXL/8. St[anisława] Okołowiczówna, *Co nam daje wiedza*, „Zaranie” 1908, nr 11, s. 193–195.

Wiedza jako ważny aspekt życia społecznego, jej znaczenie dla rozwoju umysłowego i moralnego. Indywidualny wymiar wiedzy a jej wartość.

[edukacja zawodowa]

CXL/9. S[tefania] Bojar[ska], *Obrazek ze szkoły duńskiej*, „Zaranie” 1908, nr 11, s. 197–198.

Duńska szkoła ludowa: nieliczne klasy (do 36 dzieci, w polskich nawet 80), odpowiednie warunki higieniczne, nacisk na umiejętności praktyczne. Pomoc dla dzieci najbardziej potrzebujących. Zły stan polskiego szkolnictwa. Walka z polską plagą – pijaństwem. Apel o przeznaczanie części wydatków zamiast na alkohol – na edukację.

[oświata ludowa]

CXL/10. M[aksymilian] M[alinowski], *„Uniwersytet chłopski”*, „Zaranie” 1908, nr 13, s. 233–235.

Warszawskie wykłady dla rolników od 20. roku życia, które zrealizowano z inicjatywy Uniwersytetu dla Wszystkich i TKR. Tematy przyrodnicze, historyczne, literackie, podnoszące poziom oświaty na wsi i upowszechniające wiedzę.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXL/11. Maciej Siekiera, *Powiedzmy sobie prawdę w oczy! (Dokończenie)*, „Zaranie” 1908, nr 14, s. 253–254.

Kwestia czytelnictwa książek na wsi i upowszechniania wiedzy jako sposobu samokształcenia oraz podnoszenia poziomu moralnego, społecznego i ekonomicznego ludu.

[czytelnictwo, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CXL/12. M[aksymilian] Malinowski, *Szlachetne zabawy na wsi*, „Zaranie” 1908, nr 14, s. 254–256.

Przedstawienia teatralne jako przykład uszlachetniającej rozrywki. Stałe teatry włościańskie w Galicji współorganizowane przez młodzież wiejską (w niemal 160 wsiach). Dużo mniejsza aktywność w Królestwie Polskim. Inicjatywy społeczne i oświatowe ks. Wacława Blizińskiego.

[edukacja artystyczna, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, twórczość dzieci i młodzieży]

CXL/13. R.Z., *W Albigowej*, „Zaranie” 1908, nr 15, s. 274–275.

Opis inicjatyw społeczno-oświatowych ks. Antoniego Tyczyńskiego z Galicji: szkoła koszykarstwa i gospodarstwa wiejskiego dla kobiet, biblioteka, chór, kółko rolnicze. Wykształcone chłopki dzielą się swoją wiedzą.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/14. K[onstanty] Lidmanowski, *W pilnej sprawie – słów kilkoro*, „Zaranie” 1908, nr 17, s. 316–318.

Bardzo niski poziom opieki zdrowotnej na wsi. Konieczność zmiany sytuacji m.in. poprzez zakładanie małych szpitali gminnych w wioskach.

[edukacja zdrowotna, zdrowie i higiena]

CXL/15. M[aksymilian] Malinowski, *„Naród sobie”*, „Zaranie” 1908, nr 19, s. 351–352.

Poglądy Henryka Sienkiewicza w zakresie podnoszenia poziomu oświaty ludowej oraz poziomu umysłowego i moralnego całego narodu. Brak szkół, ochronek i czytelni. Zamknięcie PMS. Niewystarczające działania na wsi na rzecz poprawy sytuacji.

[oświata ludowa]

CXL/16. Wasz sercem Ślepy Mazur, *Słowo o zabawie szkodliwej i pożytku „Domów ludowych”*, „Zaranie” 1908, nr 19, s. 354–355.

Niebezpieczeństwa dla młodzieży wynikające z zabawy pod wpływem alkoholu. Zachęta do zakładania domów ludowych i organizowania w nich czytelni, odczytów i pogadanek, zabaw dla dzieci, wieczorów muzycznych i tanecznych bez alkoholu. Prośba o zamieszczenie w prasie przykładów takiej pozytywnej działalności.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, odpoczynek i rekreacja]

CXL/17. Z. Jaroszewski, *Jak jest – źle jest; radźmy, by zło naprawić (Głosy czytelników „Zarania”)*, „Zaranie” 1908, nr 21, s. 389–390.

Głos czytelnika dotyczący problemu utrzymania się na wsi. Elementarna i zawodowa edukacja dzieci wiejskich.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/18. Maciej Srzedziński, *Jak jest – źle jest; radźmy, by zło naprawić (Głosy czytelników „Zarania”)*, „Zaranie” 1908, nr 21, s. 390–391.

Dbałość o dobre wychowanie dzieci. Obowiązek rodziców – posyłanie dzieci do szkół. Kształtowanie kultury czytelniczej.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/19. S[tefania] B[ojarska], *Z wystawy ludowej w Łowiczu*, „Zaranie” 1908, nr 24, s. 450–452.

Relacja z wystawy pedagogiczno-rzemieślniczej w Łowiczu. Zadaniem wystawy upowszechnianie wiedzy dotyczącej ojczyzny. Prezentacja wyrobów dzieci ze wzorowej ochronki. Wystawa higieniczna. Odczyty.

[edukacja zdrowotna, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXL/20. J.K., *Pokaz robót w Miąsem*, „Zaranie” 1908, nr 25, s. 465–467.

Ochronka dla dzieci w Miąsem, nauka nie tylko praktycznego rękodzieła (np. haftu, tkactwa, podstaw szycia), ale także kształtowania zmysłu estetycznego i wrażliwości na piękno.

[ochronki, prace ręczne, wychowanie estetyczne]

CXL/21. *Z Dumy*, „Zaranie” 1908, nr 26, s. 484–487.

Omówienie posiedzenia Dumy Państwowej i krytyka Ministerstwa Oświaty. Kwestia rusyfikacji. Żądanie polskiej szkoły narodowej oraz gruntownej reformy szkolnictwa. Tajne nauczanie, edukacja domowa, wędrowni nauczyciele na rzecz oświaty ludu. Działalność PMS.

[język i autonomia narodowa w edukacji, rusyfikacja, szkolnictwo]

CXL/22. Teofil Kurczak, *Z wycieczki do Czech i Moraw*, „Zaranie” 1908, nr 27, s. 389–392; nr 31, s. 578–582; nr 36, s. 683–685; nr 42, s. 800–801; nr 47, s. 901–903; nr 49, s. 944–945; nr 50, s. 960–962.

Wieloczęściowe sprawozdanie z wizyty w Czechach na wystawie przemysłowej w Pradze (zaprezentowano liczne szkoły zawodowe obecne na wystawie). Relacje ze zwiedzanych gospodarstw i placówek edukacyjnych. Samodzielne inicjatywy oświatowe Czechów.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXL/23. M[aksymilian] M[alinowski], *O wystawie przemysłu domowego w „Świe-tlicy”*, „Zaranie” 1908, nr 28, s. 520–521.

Relacja z wystawy wyrobów rękodzieła ludowego zorganizowanej przez ZKZ: wyroby dziewcząt oraz dzieci z ochron wiejskich. Postulat tworzenia takich placówek, dających dzieciom możliwość pożytecznego zajęcia i praktyczną naukę. Szkoły i warsztaty TPPL.

[ochronki, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, prace ręczne]

CXL/24. Maria Binieckówna, *Ważna sprawa*, „Zaranie” 1908, nr 28, s. 523–524.

Propozycja zakładania domów ludowych, zapewniających pożyteczną rozrywkę dla młodzieży. Odczyty, widowiska muzyczne i teatralne, biblioteka oraz czytelnia jako alternatywy dla hucznych zabaw pod wpływem alkoholu.

[odpoczynek i rekreacja, oświata ludowa]

CXL/25. Pisarz „Zarania” [Maksymilian Malinowski], *Śp. Konrad Prószyński (Kazimierz Promyk)*, „Zaranie” 1908, nr 29, s. 537–538.

Sylwetka zmarłego nauczyciela i działacza oświatowego, wydawcy „Gazety Świątecznej” i autora książek (m.in. *Elementarz, na którym nauczysz czytać w 5 albo 8 tygodni* (Warszawa 1875)), upowszechniającego czytelnictwo i oświatę ludową.

[oświata ludowa]

CXL/26. M[aksymilian] Malinowski, *Pomyślmy i nad tym!*, „Zaranie” 1908, nr 30, s. 557–558.

Postulat zakładania szkół szycia, kroju i tkactwa. Przemysł domowy a wsparcie TPPL. Zapewnienie córkom solidnego wykształcenia praktycznego i możliwości utrzymania się.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, prace ręczne]

CXL/27. Stefa[nia] Jędrzejewska, *List Kruszyńnianki do Kruszyńnianek. O wystawie w Lipnie*, „Zaranie” 1908, nr 33, s. 623–624; nr 36, s. 681–682.

Relacja z wystawy w Lipnie i prezentacja prac dzieci z ochronek i szkół rzemieślniczych (m.in. dla głuchoniemych). Problem małej liczby szkół. Niebezpieczne zjawisko – analfabetyzm dzieci. Rola higieny szkolnej, właściwych rozrywek oraz wychowania fizycznego i moralnego najmłodszych.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wychowanie fizyczne i sport, zdrowie i higiena]

CXL/28. Andrzej Ignaszak, *Dom ludowy w Liskowie (z komentarzem Pisarza „Zarania”)*, „Zaranie” 1908, nr 36, s. 677–678.

Relacja z otwarcia Domu Ludowego w Liskowie, zbudowanego celem szerzenia oświaty wśród dzieci i dorosłych dzięki staraniom ks. Wacława Bliźnińskiego. Ochronka, sala odczytowa, czytelnia, warsztaty tkackie.

[ochronki, oświata ludowa]

CXL/29. *Wystawa w Wilnie pod nazwą „DZIECKO”*, „Zaranie” 1908, nr 36, s. 679–680.

Opis wystawy dotyczącej edukacji i wychowaniu dziecka. Omówienie działalności instytucji dobroczynnych na rzecz najmłodszych, dążących do ich wykształcenia. Wychowanie fizyczne jako ważny element zdrowego rozwoju dzieci i młodzieży.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wychowanie fizyczne i sport]

CXL/30. Duchem z Ludu, A. Unieszowski, *Z pierwszego „Domu ludowego” w Królestwie Polskim*, „Zaranie” 1908, nr 37, s. 701–703.

Opis Domu Ludowego w Liskowie, w którym znajdują się m.in. ochronka, miejsca noclegowe dla uczniów szkoły, sala odczytowa, teatr oraz warsztaty tkackie. Postać

ks. Wacława Blizińskiego, zaangażowanego społecznie proboszcza, twórcy licznych inicjatyw oświatowych.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, ochronki]

CXL/31. I[rena] Kosmowska, *Jeszcze o Czechach*, „Zaranie” 1908, nr 38, s. 724–726; nr 39, s. 742–743.

Komentarz do relacji Teofila Kurczaka z wycieczki do Czech. Szkoły największym dobrem i przyszłością narodu – troska o ich utrzymanie, dostępność i różnorodność. Przymus szkolny i organizacja szkolnictwa. Szkolnictwo w Czechach i Galicji – porównanie.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/32. M[aksymilian] Malinowski, *Towarzystwo kultury ludowej w Częstochowie*, „Zaranie” 1908, nr 39, s. 737–738.

Opinie na temat funkcjonowania Muzeum Higienicznego w Częstochowie (1905). Postulat zastąpienia go Towarzystwem kultury ludowej oraz zbudowania domu ludowego z prawdziwie edukacyjną wystawą, pogadankami i odczytami.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej, zdrowie i higiena]

CXL/33. *Wystawa w Lublinie*, „Zaranie” 1908, nr 39, s. 740–742.

Wystawa dotycząca życia na wsi, prezentacja wyrobów ludowych, kwestie higieniczne i zdrowotne, osiągnięcia kółek rolniczych. Gośćmi wystawy m.in. 70 uczennic szkoły w Kruszynku.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej, zdrowie i higiena]

CXL/34. *Czego uczą Kursy gospodarczo-przemysłowe dla włościanek w Kruszynku*, „Zaranie” 1908, nr 39, s. 743–745.

Opis kursów służących podniesieniu poziomu oświatowo-kulturalnego i materialnego wsi polskiej. Organizacja nauki podczas bezpłatnych rocznych kursów dla dziewcząt od 16. roku życia. Szerzenie oświaty i wiedzy praktycznej przez absolwentki.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/35. Włodzimierz Dąbrowski, Wincenty Warda, *Z wycieczki Kruszynianek*, „Zaranie” 1908, nr 39, s. 745.

Relacja ze spotkania uczennic i uczniów szkół: gospodyń wiejskich w Kruszynku, rolników w Pszczelinie i ochraniarek we Włochach pod Warszawą, połączonego ze zwiedzaniem ostatniej placówki, w tym m.in. ochronki dla dzieci.

[edukacja zawodowa, ochronki, oświata ludowa]

CXL/36. Andrzej Ignaszak, *Czas już zawrócić ze złej drogi!*, „Zaranie” 1908, nr 40, s. 757–758.

Zły wpływ pijaństwa rodziców na rozwój moralny i edukację dzieci. Brak pieniędzy na edukację dzieci, książki i gazety. Porównanie z wysokim poziomem niemieckich dzieci, wykształconych i kulturalnych. Apel o samokształcenie poprzez czytelnictwo gazet, zwłaszcza „Zarania”.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXL/37. K[onstanty] Lidmanowski, *Pogadanki higieniczne*, „Zaranie” 1908, nr 42, s. 799–800; nr 43, s. 823–824; nr 44, s. 843.

Higiena jako droga do uniknięcia chorób, opis działania drobnoustrojów. Konieczność dbania o czystość ciała, odzieży i mieszkania.

[edukacja zdrowotna, zdrowie i higiena]

CXL/38. M[aksymilian] Malinowski, *Jak jest – źle jest; radźmy, by było lepiej! Zapewnienie spokojnej starości*, „Zaranie” 1908, nr 43, s. 817–818; nr 44, s. 837–839.

Problem biedy na wsi. Niesamodzielność dorosłych dzieci. Sposoby Czechów i innych narodów na radzenie sobie z tą kwestią poprzez oświatę, instytucje samopomocowe i pozyczkowe dla młodych, samodzielne organizowanie szkolnictwa.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa]

CXL/39. Włóścianka z Sitańca, *Z Sitańca*, „Zaranie” 1908, nr 47, s. 903–904.

Krytyka księży, którzy bojkotowali pomysł założenia przez LTSOŚ szkoły, czytelnicy i biblioteki. Brak reakcji Kościoła na problem pijaństwa, który dotyczy nawet 12-letnich chłopów.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXL/40. Chłop zpod Kocka, *Z Woli Skromowskiej pod Kockiem*, „Zaranie” 1908, nr 51, s. 982–983; nr 52, s. 1005–1006.

Plany założenia ochronki dla dzieci, zdobywanie wiedzy o wychowaniu. Niższy poziom edukacji kobiet. Apel do chłopów o edukację żon i córek (m.in. poprzez posyłanie ich do szkół oraz czytelnictwo pisma „Zaranie”).

[edukacja dziewcząt i kobiet, ochronki, wychowanie w rodzinie]

CXL/41. Teofil Kurczak, *Potrzeba szkoły*, „Zaranie” 1909, nr 4, s. 64–65.

Analfabetyzm wśród Polaków, konieczność zakładania zwłaszcza szkół początkowych w każdej wsi.

[analfabetyzm, edukacja elementarna, oświata ludowa]

CXL/42. Maria Orsetti, *Jak urządzić i jak zarządzać czytelnią ludową przez M[arię] Orsetti*, „Zaranie” 1909, nr 6, s. 109; nr 7, s. 125.

Apel w sprawie zakładania czytelni. Rady dotyczące prowadzenia bibliotek i czytelni. Bibliotekarz jako krzewiciel oświaty.

[biblioteki i czytelnie, oświata ludowa]

CXL/43. Chłop zpod kościoła, *Z Zambsk pod Pultuskim*, „Zaranie” 1909, nr 9, s. 170–171.

Pochwała działań miejscowego proboszcza, który założył szkółkę dla dzieci i dom ludowy Związku Katolickiego. Problem alkoholizmu na wsi.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa]

CXL/44. M[aksymilian] Malinowski, *Zbudujmy sobie szkołę!*, „Zaranie” 1909, nr 10, s. 183–184.

Informacje o zbudowaniu w galicyjskiej wsi Kuliki szkoły zabawkarstwa dla dzieci ze składek młodych czytelników lwowskiego czasopisma „Mały Świątek”. Potrzeba zakładania w Królestwie Polskim szkół rolniczych. Zachęta, aby za przykładem dzieci odkładać drobne sumy na ten cel, zamiast wydawać je na używki.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/45. M[aksymilian] Malinowski, *Bawmy się, jak ludzie...*, „Zaranie” 1909, nr 10, s. 188–189.

Porównanie dwóch sposobów spędzania wolnego czasu: tzw. kulturalnego – przyszłościowego, z pogadankami i występami artystycznymi, oraz niewłaściwej zabawy pijackiej, utrwalającej wsteczństwo. Dobry przykład kulturalnych „wieczorków włościańskich” z galicyjskiej wsi Lutcza.

[odpoczynek i rekreacja, twórczość dzieci i młodzieży, zabawy]

CXL/46. A.is, *Głos ze wsi. Z Gołonoga (list)*, „Zaranie” 1909, nr 10, s. 190–191.

Prężna działalność orkiestry powstałej z inicjatywy młodzieży pracującej w kopalni. Zamiar wybudowania domu ludowego torpedowany przez starszych mieszkańców.

[różnice międzypokoleniowe, twórczość dzieci i młodzieży]

CXL/47. Wichr, *Obrazki z Łowickiego*, „Zaranie” 1909, nr 10, s. 191–192; nr 11, s. 213–214.

O potrzebie kulturalnej, duchowej rozrywki jako alternatywy dla pijackich zabaw. Założenie chóru przez młodzież wiejską, zakończone niepowodzeniem przez niechętnych mieszkańców. Na temat rozwoju kultury i oświaty na wsi.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, twórczość dzieci i młodzieży, zabawy]

CXL/48. [Konstanty] Moczydłowski, *Ogólne zgromadzenie Kótek roln. im. Staszica*, „Zaranie” 1909, nr 13, s. 245–247; nr 14, s. 270–271; nr 17, s. 331–332.

Kwestie edukacji młodzieży wiejskiej i organizowania wycieczek. Wykład Konstantego Lidmanowskiego o higienie ludowej (m.in. problemie śmiertelności niemowląt, uchwale dotyczącej opieki położniczej). Prelekcja Marii Biniekówny, dotycząca m.in. konieczności edukacji dziewcząt. Problem alkoholizmu, dotyczący już dzieci sześcioletnich.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa, zdrowie i higiena]

CXL/49. Wojciech Chmielecki, *Drogą samouctwa (Pogadanka koleżeńska dla młodzieży)*, „Zaranie” 1909, nr 15, s. 284–286.

Powiększający się analfabetyzm, niewystarczająca liczba szkół. Konieczność samokształcenia i dzielenia się wiedzą. Organizacja dla młodzieży: kursów, pisma naukowego, kółka samouków upowszechniających czytelnictwo oraz motywujących się do nauki.

[analfabetyzm, organizacje młodzieżowe, samokształcenie/samowychowanie]

CXL/50. M.Or. Czytelnik „Zarania”, *List do czytelników „Zarania” z Zakopanego*, „Zaranie” 1909, nr 17, s. 326–328.

O sanatorium dla chorych na gruźlicę w Zakopanem. Stowarzyszenie studentów „Bratnia Pomoc” i jego uzdrowisko dla uboższej młodzieży. Rozrywki umysłowe (czytelnia TSL, odczyty, wieczorki muzyczne). Odczyt o szkodliwości wojny – problem zabawek militarnych i książek gloryfikujących wojnę.

[edukacja zdrowotna, organizacje młodzieżowe, zdrowie i higiena]

CXL/51. R.Z., *Wystawa przeciw alkoholowi*, „Zaranie” 1909, nr 18, s. 349–350.

Wystawa w Warszawie prezentująca szkodliwość alkoholu, dane liczbowe (m.in. dotyczące ilości alkoholu spożytego w poszczególnych regionach kraju czy okresach roku). W Królestwie Polskim tylko 9 stowarzyszeń wstrzemięźliwości, w Księstwie Poznańskim 27, a w Galicji 38.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXL/52. *Z Dumy. Oświata w Królestwie Polskim*, „Zaranie” 1909, nr 18, s. 351.

Problem rusyfikacji w szkole rządowej. Potrzeba szkoły polskiej i reformy systemu szkolnego.

[rusyfikacja, szkolnictwo]

CXL/53. Uczestnik wycieczki do Czech i Moraw Józef Kossowski, *Dla przyszłości narodu, dzieci rozwijajmy*, „Zaranie” 1909, nr 19, s. 363–365.

Propozycja organizowania wycieczek po kraju dla wiejskich dzieci szkolnych dla ich rozwoju umysłowego. Apel do nauczycieli wiejskich o większe zaangażowanie i organizację wyjazdów. Redakcja popiera takie inicjatywy.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CXL/54. Antoszka [Antonina Smiszkowa], *Potrzeba nauki dla kobiet*, „Zaranie” 1909, nr 22, s. 433–434; nr 23, s. 448–449.

Nauczycielka i autorka artykułów oraz książeczek oświatowych przytacza historię i rozwój edukacji dziewcząt w Polsce. Apel do rodzin, zwłaszcza zacofanych matek, o edukację córek. Mała liczba szkół i trudności w naborze do placówek dla dziewcząt w Krużynku, Mirosławicach i Gołotczyźnie oraz szkoły ogrodniczo-rolniczej dla chłopców w Pszczelinie.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, współpraca rodziny ze szkołą]

CXL/55. Wojciech Chmielecki, *Luźne uwagi o tym, jak budzić lud ze śpiączki duchowej*, „Zaranie” 1909, nr 23, s. 443–445.

Niepowodzenia w pracy oświatowej wśród ludu spowodowane latami zaniedbań. Pozytywne przykłady z Liskowa, Kacic, Łętkowic i Woli Skromowskiej. Rola księży w działaniach edukacyjnych na wsi. Apel o wytrwałość, zakładanie stowarzyszeń oświatowych, czytelnictwo czasopism.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXL/56. M[aksymilian] M[alinowski], *Pierwsze kroki*, „Zaranie” 1909, nr 24, s. 466–468.

Relacja z pierwszych dwóch wycieczek dzieci wiejskich, zorganizowanych jako odzew na apel Józefa Kossowskiego z nr 19 „Zarania”. Zaangażowanie nauczycieli i rodziców. Zwiedzanie różnych szkół i instytucji.

[oświata ludowa, współpraca rodziny ze szkołą, wycieczki/krajoznawstwo]

CXL/57. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], *Zacznijmy!*, „Zaranie” 1909, nr 24, s. 471–472; nr 26, s. 509–510; nr 27, s. 529–530.

Budowanie szacunku w rodzinie, praca nad sobą oraz odpowiednie wychowywanie i edukacja dzieci (a nie traktowanie ich jak siły roboczej) sposobami na rozwiązanie wielu problemów. Czytelnictwo gazet i pisanie artykułów przez kobiety i dla kobiet, zwłaszcza na tematy dotyczące wychowania i edukacji.

[czytelnictwo, wychowanie przez pracę, wychowanie w rodzinie]

CXL/58. Logika, *W obronie nauczycieli ludowych (List do „Zarania”)*, „Zaranie” 1909, nr 26, s. 502–505.

Obrona nauczycieli ludowych. Obiektywne trudności w edukacji ludowej: niskie zarobki, trudne warunki pracy, brak współpracy z rodzicami. Krytyka jest uzasadniona tylko wobec pojedynczych jednostek. Należy doceniać ciężką pracę nauczycieli, natomiast sami nauczycieli powinni zadbać o większą współpracę z ludem i zachęcanie go do samodzielnej pracy.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, współpraca rodziny ze szkołą]

CXL/59. St[efania] Bojarska, *Pokaz w Sobieszynie*, „Zaranie” 1909, nr 26, s. 509.

Pokaz wyrobów przemysłu ludowego w Sobieszynie. Prezentacja wyrobów rzemieślniczych, odczyty i występy teatru TKR z Zawad. Krzewienie kultury wśród ludu.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej, prace ręczne, twórczość dzieci i młodzieży]

CXL/60. I[zabela] Moszczeńska, *Jak rodzice powinni postępować, aby dobrze wychowywać dzieci*, „Zaranie” 1909, nr 27, s. 525–526.

Wychowywanie dzieci w szacunku i miłości. Unikanie konfliktów i kłótni, konsekwencja i dawanie dobrego przykładu, ponieważ dziecko nieustannie obserwuje i naśladuje dorosłych. Zdecydowana krytyka kar, zwłaszcza cielesnych, ich konsekwencje psychiczne, moralne i zdrowotne.

[kary i nagrody, przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie w rodzinie]

CXL/61. St. Warda, *Z wycieczki do Gołotczyzny*, „Zaranie” 1909, nr 27, s. 532–533.

Wycieczka do Szkoły Gospodyń Wiejskich w Gołotczyźnie, informacje o organizacji nauki, zwiedzanie biblioteki, występy teatralne i muzyczne dziewcząt, pogadanki.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, twórczość dzieci i młodzieży]

CXL/62. Wojciech Chmielecki, *Nieco o zabawach ludowych na wsi*, „Zaranie” 1909, nr 27, s. 543–544.

O potrzebie rozrywki i zabawy. Przewaga rozrywki muzycznej i teatralnej, zapewniającej rozwój umysłowy, nad bezmyślną, alkoholową zabawą ludu, szkodzącą dzieciom i młodzieży. Potrzeba zakładania domów ludowych i organizowania szlachetnych zabaw, nauczania młodzieży śpiewu i deklamacji.

[edukacja artystyczna, odpoczynek i rekreacja]

CXL/63. M[aria] Orsetti, *Czy ludziom ufać nie można?*, „Zaranie” 1909, nr 28, s. 550–551.

Wypożyczalnia książek przy TKP i problem wiary w uczciwość ludzką, zaufanie społeczne będące podstawą stosunków międzyludzkich. Kary zagłuszają wyrzuty sumienia, które są najlepszym środkiem do uczciwości.

[biblioteki i czytelnie, kary i nagrody, wychowanie moralne]

CXL/64. Jan Kryspin Trzeciak, *Do Braci Włościan – głos z Galicji. Idźcie w ślady Świerchowian!*, „Zaranie” 1909, nr 29, s. 565–566.

Problem alkoholizmu we wsi Świerchowa i rejonie Podkarpacia. Założenie kółka rolniczego i szkoły ludowej, czytelnia książek z prenumeratą czasopism, organizowanie odczytów i występów teatralnych. Powstanie oddziału Towarzystwa Zupelnej Wstrzemięzliwości od Napojów Alkoholowych „Eleuteria”.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa]

CXL/65. B. Głuchowski, *Z Kujaw. Poparcie jednego a zachęta do drugiego (list z pow. nieszawskiego)*, „Zaranie” 1909, nr 29, s. 568–569.

Nauczyciel popiera organizację wycieczek i docenia rolę wychowawców w krzewieniu oświaty, obawiając się jednocześnie nieprzychylności ze strony rodziców. Potrzeba licznych artykułów promujących tę ideę. Inicjatywa nauczycieli z Kujaw zorganizowania wycieczki dzieci szkolnych na wystawę przemysłowo-rolniczą w Częstochowie.

[odpoczynek i rekreacja, oświata ludowa, współpraca rodziny ze szkołą]

CXL/66. *Zabawki swojskie*, „Zaranie” 1909, nr 29, s. 570–571.

Zabawka jako nieodzowny atrybut zabawy. Szkoła zabawkarstwa w Nałęczowie. Wytwarzanie polskich zabawek z rodzimymi wzorami zamiast wspierania przemysłu zagranicznego.

[edukacja zawodowa, zabawki]

CXL/67. M[aksymilian] Malinowski, *Śp. Zygmunt Noskowski*, „Zaranie” 1909, nr 30, s. 583–584.

Sylwetka muzyka i kompozytora oraz nauczyciela muzyki, upowszechniającego twórczość ludową i tworzącego m.in. piosenki dla dzieci. Konieczność zakładania domów ludowych i organizowania prezentacji takich dokonań celem upowszechniania oświaty i kultury.

[edukacja artystyczna, oświata ludowa, wychowanie estetyczne]

CXL/68. T[omasz] Nocznicki, *Chłop do chłopu. Praca a płaca*, „Zaranie” 1909, nr 30, s. 588–589.

Porównanie niskich zarobków, trudnych warunków życia i ciężkiej pracy nauczycieli ludowych z komfortową sytuacją księży. Niechęć chłopów do wydawania pieniędzy na edukację wobec chętnych ofiar na uroczystości kościelne.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, współpraca rodziny ze szkołą]

CXL/69. Maria Biniekówna, *Wieści z Kółek*, „Zaranie” 1909, nr 33, s. 648–650.

Uchwała Zarządu TKR dotycząca upowszechniania oświaty ogólnej i wiedzy zawodowej wśród kobiet. Konieczność edukacji przyszłych gospodyń wiejskich. Oświata jako remedium na wysoką śmiertelność dzieci, kalectwo i nędzę. Szkoły w Kruszynku, Gołotczyźnie, Mirosławicach. Przykłady działalności oświatowej kółek na wsi: plany założenia przez młodzież w Niegardowicach kółka abstynenckiego, biblioteki, domu ludowego, organizacja pogadanek.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zdrowotna, organizacje młodzieżowe]

CXL/70. M[aksymilian] Malinowski, *Sami... dla siebie!*, „Zaranie” 1909, nr 34, s. 663–665.

Niewystarczająca działalność instytucjonalna TKR. Upowszechnianie wiedzy rolniczej i społecznej, edukacja dzieci, zakładanie stowarzyszeń, uniwersytetów ludowych, organizowanie składek na biblioteki i nauczycieli, dzielenie się wiedzą i wspólne czytanie czasopism.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna, szkolnictwo]

CXL/71. Antoszka [Antonina Smiszkowa], *Wspomnienia z odwiedzin czeskich*, „Zaranie” 1909, nr 35, s. 686–688.

Odwiedziny delegacji czeskiej w szkołach, stowarzyszeniach kultury fizycznej i innych instytucjach edukacyjnych. Spotkanie w redakcji czasopisma „Bluszcz” z przedstawicielkami organizacji kobiecych, m.in. ZKZ, SRKP, ChTOK.

[edukacja dziewcząt i kobiet, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXL/72. R.Z., *Dla lepszego przyszłości rzemiosł*, „Zaranie” 1909, nr 37, s. 727–728.

O czeskich szkołach rzemieślniczych dla młodzieży w Czechach. Szkoły rzemieślnicze w Warszawie, utrzymywane z dobrowolnych składek i dzięki poświęceniu prowadzących.

[edukacja zawodowa]

CXL/73. Jacenty Miszczyk, *Nasza młodzież wiejska*, „Zaranie” 1909, nr 41, s. 803–804.

Zachęta do udziału w zimowych kursach rolniczych w Sokołówkę, będących alternatywą dla niewłaściwych rozrywek młodzieży. Istnieją 3 szkoły rolnicze dla dziewcząt i 2 dla chłopców.

[edukacja zawodowa, niedostosowanie społeczne i przestępczość, rodzina]

CXL/74. Organista, *W sprawie uposażenia księży i służby kościelnej (Dalszy ciąg)*, „Zaranie” 1909, nr 41, s. 809–811.

Kwestia wykształcenia muzycznego organistów, kursy i szkoły, m.in. szkoła dla organistów przy Warszawskim Towarzystwie Muzycznym. Organista nie tylko muzykiem i nauczycielem śpiewu dzieci, ale też krzewicielem oświaty i przewodnikiem dla całej wsi w kwestiach edukacji, czytelnictwa i spraw społecznych.

[edukacja artystyczna, edukacja zawodowa, wychowanie estetyczne]

CXL/75. M[aksymilian] Malinowski, *Młoda Morawa*, „Zaranie” 1909, nr 42, s. 823–825.

Opis prężnej działalności młodzieży czeskiej na rzecz rozwoju życia społecznego i szerzenia oświaty. Stowarzyszenie młodzieży rolnej dziewcząt i chłopców współpracujące z gazetami „Młoda Morawa” i „Morawska Wieś”. Kwestia równouprawnienia kobiet i rozwoju szkolnictwa żeńskiego na wszystkich szczeblach.

[edukacja zawodowa, organizacje młodzieżowe, szkolnictwo]

CXL/76. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], *Dobra nowina*, „Zaranie” 1909, nr 43, s. 849–850.

Informacja o utworzonej w SokołóWKu bezpłatnej pięciomiesięcznej szkole rolniczej dla chłopców od 16. roku życia. Apel do matek, aby posyłały tam synów. Edukacja sposobem na wiejską biedę.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/77. M[aksymilian] Malinowski, *Idźmy do ludu ze szczerym sercem, a zaufa nam i sam sobie przyszłość budować będzie*, „Zaranie” 1909, nr 44, s. 863–864.

Sytuacja szkoły we wsi Sitno, założonej przez PMS, pod opieką ludzi oddanych sprawie oświaty. Problem krótkotrwałych działań oświatowych, konieczność samodzielnej aktywności chłopów w tym zakresie.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXL/78. Teofil Kurczak, *Do braci włościan!*, „Zaranie” 1909, nr 44, s. 866–867.

Informacja o szkole rolniczej w SokołóWKu, zachęta do nauki. Przykład Czech, które dzięki oświacie osiągnęły dobrobyt.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/79. R.Z., *Na budowę szkół*, „Zaranie” 1909, nr 45, s. 883–884.

Pomoc władz w budowie szkół początkowych, dzięki wsparciu finansowym z Ministerstwa Oświaty, skarbu państwa i gmin. Możliwość zbudowania 300 szkół w Królestwie Polskim w 1910 r. Konieczna inicjatywa społeczna w tym zakresie, popularyzacja idei na łamach gazet. Pozytywne przykłady budowy dwóch szkół w gminie Węglowice.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/80. *Z Kruszynka*, „Zaranie” 1909, nr 45, s. 890.

Informacja o dużym zainteresowaniu dziewcząt włościańskich nauką. Szkoły w Kruszynku i Gołotczyźnie (100 kursantek od 16. roku życia). Opis nauki w szkołach. Wycieczka dziewcząt na wystawę przemysłowo-rolniczą w Częstochowie. Kursy dla chłopców w SokołóWKu. Artykuł uzupełniają zdjęcia dziewcząt uczących się szycia, tkania i hodowli.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CXL/81. M[aksymilian] Malinowski, *Działalność Towarzystwa Kółek Rolniczych w Galicji za r. 1908-my*, „Zaranie” 1909, nr 45, s. 891–892; nr 46, s. 904–905.

Niewystarczająca działalność oświatowa TKR w Galicji (podobnie jak w Królestwie Polskim). Konieczność nauki teoretycznej – „uświadczenia ogólnego” oraz samodzielnego myślenia. Porównanie z przykładowymi duńskimi uniwersytetami ludowymi oraz morawskimi odczytami ogólnokształcącymi.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CXL/82. Irena Kosmowska, *Co mówili o oświacie ludowej na Kongresie Pedagogicznym we Lwowie*, „Zaranie” 1909, nr 46, s. 905–907.

Relacja z 700-osobowego kongresu przedstawicieli różnych zawodów nauczycielskich, dotyczącego spraw nauczania, zorganizowanego przez TP. Porównanie sytuacji w Galicji z Królestwem Polskim, gdzie dostęp do wyższych szkół jest trudniejszy.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXL/83. Kruszyńnianki W.G.-S.C.-A.K.-W.J., *Wycieczka Kruszyńnianek*, „Zaranie” 1909, nr 47, s. 926–928; nr 48, s. 949–950; nr 49, s. 969–970; nr 50, s. 988–989; nr 51, s. 1012–1013.

Relacja z trzytygodniowej wycieczki krajoznawczej uczennic szkół rolniczych w Kruszyńku i Gołotczyźnie po Królestwie Polskim i Galicji (w której poziom oświaty na wsi jest jeszcze niższy).

[edukacja dziewcząt i kobiet, wycieczki/krajoznawstwo]

CXL/84. Michał Wójcik, *Co nam dają teatry ludowe*, „Zaranie” 1909, nr 48, s. 943–944.

Teatr jako przykład wartościowej i umoralniającej rozrywki dla „rozhukanej” młodzieży. Przykład teatru młodzieżowego z zamojskiego miasteczka Goraj.

[odpoczynek i rekreacja, twórczość dzieci i młodzieży, wychowanie estetyczne]

CXL/85. Andrzej Ignaszak, *Moje myśli o różnych sprawach. List do „Zarania”*, „Zaranie” 1909, nr 50, s. 989–990; nr 51, s. 1009–1010.

Relacja z wystawy prac kobiet z wszystkich zaborów w Kaliszu. Szkoła ludowa w Łowiczu, szkoła w Kruszyńku, spółka liskowska. Kwestia oświaty kobiet („I kobiety są ludźmi, tylko im trzeba dać naukę”). Problem niedofinansowania szkoły w Sokołównku i księży, którzy utrwalają zacofanie na wsi.

[edukacja dziewcząt i kobiet, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, prace ręczne]

CXL/86. Teofil Morąg, *Jak się oświecają nasi bracia w Brazylii*, „Zaranie” 1909, nr 51, s. 1007–1008.

Relacja członka Towarzystwa „Świt” z sytuacji szkolnictwa polskiego w Brazylii. Nauka dzieci i dorosłych, wykłady działaczki oświatowej Jadwigi Jahołkowskiej. Rozwój oświaty pod przewodnictwem oddanego sprawie księdza. Wspieranie rodaków w kraju w pracy oświatowej.

[oświata ludowa, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, szkolnictwo]

CXL/87. Józef Rycombel, *O pożyczkach i zapomogach rządu na budowę szkół*, „Zaranie” 1910, nr 1, s. 8–9; nr 2, s. 29–30.

Wyjaśnienie nowych przepisów dotyczących wykorzystania bezzwrotnej zapomogi i pożyczki z funduszu szkolno-budowlanego ministerium oświaty na przykładzie budowy szkoły w gminie Węglowice.

[szkolnictwo]

- CXL/88. Kruszynianka, Maria Mizdrówna, *Życie Kruszynianki między ludźmi zakutymi w przesady i zabobony*, „Zaranie” 1910, nr 1, s. 10–13.

Konflikt absolwentki szkoły rolniczej w Kruszynku i kursów akuszerii w Warszawie z jednym z duchownych i lokalną społecznością o formę nowoczesnej pomocy kobietom i czytelnictwo „Zarania”. Zabobony dotyczące opieki porodowej, krytyka „wiejskich babek”, doprowadzających kobiety i noworodki do śmierci lub kalectwa. Znaczenie higieny, potrzeba akuszerki w każdej wsi, postulat tworzenia szpitali wiejskich.

[choroby i śmiertelność, edukacja zdrowotna, zdrowie i higiena]

- CXL/89. Irena Kosmowska, *Czy my znamy swój kraj?*, „Zaranie” 1910, nr 3, s. 43–44.

Działalność PTK, organizującego wycieczki, wykłady, wydającego książki oraz czasopismo „Ziemia”. Nieznajomość ojczyzny nie sprzyja integracji obywateli i poczuciu odpowiedzialności za kraj. Planowana wystawa kultury ludowej we Lwowie.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wycieczki/krajoznawstwo]

- CXL/90. M[aksymilian] Malinowski, *Samorząd szkolny w Anglii*, „Zaranie” 1910, nr 4, s. 63–64; nr 5, s. 91–92.

Prawo o powszechnym nauczaniu w Anglii uchwalone już w 1870 r. Struktura organizacyjna szkolnictwa, zgodnie z zasadą „Miejsce w szkole dla każdego dziecka i każde dziecko ma swoje miejsce w szkole”. Program szkół początkowych, szkoły zawodowe, wieczorowe dla młodzieży, edukacja przyrodnicza, nauka obowiązkowa do 16. roku życia. Wiele z przytoczonych rozwiązań pomogłoby polskiej szkole.

[dostęp do edukacji, szkolnictwo]

- CXL/91. Stacho zpod Grójca, *Stracona młodzież chłopska*, „Zaranie” 1910, nr 6, s. 103–104.

Absolwenci szkół dla młodzieży włościańskiej zamiast szerzyć oświatę na wsi, uciekają do miast. Postulat położenia większego nacisku w szkołach na wyrabianie nawyku pracowitości i realizowania obowiązku wobec obywateli. Redakcja popiera opinię autora i zwraca uwagę na problem zacofania na wsi i konfliktu pokoleń wynikającego z krytykowania światłej młodzieży.

[edukacja zawodowa, różnice międzypokoleniowe, wychowanie moralne]

CXL/92. M., *Niespodzianka dla Warszawy. Teatr odegrany przez ochotników włościan*, „Zaranie” 1910, nr 7, s. 129–130.

Bardzo dobrze przyjęty występ młodzieży spod Garwolina ze spektaklem *Ojcowizna* na scenie warszawskiej. Zysk przekazany na naukę lub wycieczki dla uboższej młodzieży. TKP i TKR upowszechnia oświatę i czytelnictwo w Garwolinie i Zawadach.

[oświata ludowa, twórczość dzieci i młodzieży]

CXL/93. M[aksymilian] Malinowski, *Z dziejów oświaty w Polsce*, „Zaranie” 1910, nr 8, s. 145–147.

Historia oświaty ludowej w Polsce, różne podejścia do tej kwestii władców Polski i zwykłych obywateli, kary cielesne, nauka łaciny zamiast języka polskiego, szkolnictwo kościelne, życie codzienne „żaków”, ich zwyczaje i problem niemoralnego wychowania w szkole. Reprodukacja obrazu *Żacy krakowscy na ulicy*.

[kary i nagrody, szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXL/94. P.K., *Głosy Czytelników. Parę uwag o b. wychowancach naszych szkół gospodarczych*, „Zaranie” 1910, nr 9, s. 164–165.

Rolnicze szkoły włościańskie dla młodzieży – kształcenie głównie przyszłych rolników. Szkolnictwo fachowe – odrębne dla każdego zawodu i dostępne dla wszystkich.

[oświata ludowa, edukacja zawodowa]

CXL/95. Adam Bardziński, *Latem u Niemców*, „Zaranie” 1910, nr 9, s. 169–170.

Sytuacja pracujących w Niemczech dziewcząt i chłopców, którzy po ciężkiej pracy oddają się pijaństwu, tańcom, hazardowi i rozpuście. Część próbuje rozwijać się duchowo, czytając książki i czasopisma (zwłaszcza „Zaranie”). Autor apeluje o pracę na rzecz rozwoju osobistego i ojczyzny.

[odpoczynek i rekreacja, samokształcenie/samowychowanie]

CXL/96. Jadwiga Dziubińska, *W sprawie Kruszynka*, „Zaranie” 1910, nr 10, s. 186–188.

Odpowiedź kierowniczkii szkoły w Kruszynku na opublikowane w prasie zarzuty proboszcza kruszynskiego dotyczące rzekomej bezbożności placówki i jego apele do rodziców, aby zabierali córki ze szkoły. Prezentowane zarzuty pretekstem dla ataku na placówkę, służącą oświacie i podnoszeniu poziomu wsi polskiej.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/97. Kurp, Żydowski Wojtek, Piotr Kaczyński, *Straszny pomór dzieci na Kurpiach*, „Zaranie” 1910, nr 11, s. 217–218.

Wysoka umieralność dzieci z powodu epidemii choroby zakaźnej, spowodowana biedą i brakiem opieki zdrowotnej na wsi (w ciągu trzech miesięcy zmarło 10% dzieci od roku do 10 lat, jeden lekarz przypada na 50 tys. osób). Pochwała i krytyka lekarzy w zależności od ich nastawienia do pacjenta.

[choroby i śmiertelność, edukacja zdrowotna]

CXL/98. Jan Chmura, Kruszyńnianki z Kujaw [wiele osób], *W sprawie Kruszyńka. Głosy chłopskie*, „Zaranie” 1910, nr 11, s. 218–219.

Ataki na szkołę dla dziewcząt w Kruszyńku. Niezgoda kierownictwa na przejęcie placówki przez Związek Katolicki i w efekcie rezygnacja TPPL z współprowadzenia i finansowania szkoły. Obrona szkoły przez absolwentki szkoły oraz ich rodziców. Atak duchownych na szkołę. Apel o wsparcie finansowe placówki.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata ludowa, współpraca rodziny ze szkołą]

CXL/99. Maria Biniekówna, *W sprawie Kruszyńka*, „Zaranie” 1910, nr 12, s. 233–234.

Poparcie dla szkoły w Kruszyńku i apel o jej obronę. Pochwała nauczycielek, które w odróżnieniu od księży spełniają chrześcijański obowiązek wobec ludu. Autorka wspomina swoją edukację, która zaowocowała zdobyciem wiedzy i jej ciągłym upowszechnianiem.

[edukacja dziewcząt i kobiet, nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXL/100. Tomasz Nocznicki, *Chłop do chłopca*, „Zaranie” 1910, nr 13, s. 256–257.

Konflikt między nauczycielami: czytelnikami „Zarania” i krzewicielami oświaty, a księdzem, który sprzyja zacofaniu chłopów, a nawet zachęca dzieci do napadów na nauczyciela.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXL/101. Julian Gosztowt, *W sprawie Kruszyńka. Głosy ojców*, „Zaranie” 1910, nr 13, s. 259–260.

Kolejna pochwała szkoły „dobrej, praktycznej i taniej”, dbającej o poziom edukacji oraz wychowanie moralne. Słowa uznania dla kierowniczk i prośba o zachowanie kursu placówki.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/102. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], *Czy nam potrzebny Kruszynek?*, „Zaranie” 1910, nr 15, s. 291–292.

Oplakane skutki braku oświaty wśród kobiet wiejskich. Brak szkół, ochronek dla dzieci i odpowiednich warunków higienicznych. Zabobony. O zaniedbaniu wychowania moralnego wśród najmłodszych. Dzieci jako tania siła robocza. Szkoła w Kruszyńku kształcąca dziewczęta, należycie wypełniające swoje obowiązki.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata ludowa, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXL/103. J[adwiga] Dziubińska, *Z Sokołówka*, „Zaranie” 1910, nr 18, s. 353–354.

Relacja z pierwszego roku funkcjonowania pięcioletnich kursów rolniczych w Sokołówku dla chłopców od 16. roku życia, specyfika nauki, wycieczki. Spotkania z uczniami szkoły w Gołotczyźnie, połączone z odczytami i występami. Podziękowania za wsparcie dla szkoły.

[edukacja zawodowa, twórczość dzieci i młodzieży, wycieczki/krajoznawstwo]

CXL/104. M[aksymilian] Malinowski, *Finlandia i Finlandczycy*, „Zaranie” 1910, nr 19, s. 377–379; nr 20, s. 394–396; nr 37, s. 740–742.

Oświata i szkolnictwo w Finlandii. Szkolnictwo kościelne, edukacja domowa, wędrownie szkoły, uniwersytety ludowe, kursy dla młodzieży i dorosłych, prace ręczne w edukacji dzieci. Rozwijanie wrażliwości estetycznej. Wycieczki edukacyjne. Szkoły ludowe w Kruszynku, Gołotczyźnie i Sokołówku i ich program. Organizacje młodzieżowe. Związki młodzieżowe, m.in. towarzystwa wstrzemięźliwości, zawodowe, kulturalne i oświatowe oraz dziecięce („Armia Nadziei”).

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/105. R.Z., *Nasze sprawy odbiły się echem wśród braci w Ameryce...*, „Zaranie” 1910, nr 19, s. 380–381.

Obrona szkoły w Kruszynku na łamach polonijnego czasopisma ludowego „Ameryka Echo”. Walory szkoły szerzącej oświatę wśród kobiet wiejskich, prześladowanej przez duchowieństwo, podobnie jak polonijna gazeta. Apel o finansowe wspieranie zagrożonej placówki.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/106. Włodzimierz Dąbrowski, *Listy do „Zarania”. Jak to u nas pod Pułtuskiem*, „Zaranie” 1910, nr 22, s. 438–440.

Przedstawienia amatorskie młodzieży ze wsi Boby i Gnojno pod przewodnictwem nauczycielki szkoły gospodyń wiejskich w Gołotczyźnie. Problematyka zacołowania, zabołowania i alkoholizmu na wsi. Oświata szerzona dzięki szkole gospodarczej, plany założenia czytelnicy i ochronki. Negatywny stosunek księży do takiej działalności i atak na nauczycielkę.

[oświata ludowa, twórczość dzieci młodzieży]

CXL/107. Nauczyciel wiejski, *Głos nauczyciela ludowego*, „Zaranie” 1910, nr 23, s. 451–452.

Problemy wiejskich szkół: przepełnienie, nieregularna frekwencja, relacje nauczyciel–uczeń–rodzic, prace gospodarcze zaprzatające uczniów, utrudnianie przez kościół pracy szkole. Konieczność zmian. Poparcie redakcji i postulat wspierania szkół, zwłaszcza nauki czytania i pisanie.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, współpraca rodziny ze szkołą]

CXL/108. Franciszek Zieliński, Walczykowski, Albin Paszkowski, Fran. Watasiewicz, Józef Zieliński, Stanisław Wąsik, Jan Kowalski, Eugeniusz Dudczak, Zygmunt Stecz, Pijanowski [Robotnicy cukrowni Ciechanów], *O Sokołówek. List do „Zarania”*, „Zaranie” 1910, nr 23, s. 455–457.

Obrona krytykowanych na łamach prasy szkół rolniczych w Kruszynku, Sokołówku i Gołotczyźnie. Odwiedziny robotników w dwóch ostatnich placówkach, pochwała ludzi, którzy zakładają i prowadzą takie szkoły, szerząc oświatę.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/109. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], *O koloniach letnich dla dzieci*, „Zaranie” 1910, nr 24, s. 473–474.

O TKL organizującym od prawie trzydziestu lat kolonie na wsi dla ubogich i słabowitych dzieci. Apel o przekazywanie datków na ten cel oraz pomoc w organizowaniu wypoczynku dzieci, aby mogły wzmocnić się na świeżym powietrzu i wyrosnąć na silnych obywateli.

[kolonie i półkolonie]

CXL/110. M[aksymilian] M[alinowski], *Nasza wycieczka do Czech i na Morawy*, „Zaranie” 1910, nr 24, s. 474–476; nr 28, s. 554–556; nr 31, s. 617–618; nr 32, s. 637–640; nr 33, s. 658–660; nr 34, s. 682–685; nr 35, s. 698–70; nr 36, s. 719.

Wycieczka edukacyjna i krajoznawcza młodzieży ze szkół w Kruszynku, Gołotczyźnie i Sokołówku. Zwiedzanie gospodarstw, szkół ludowych i rolniczych, fabryk, wystawy rolniczej i pracy kobiet, wydawnictwa czasopisma ludowego, zwiedzanie zabytków. Pochwała dążeń edukacyjnych narodu i działalności oświatowej nauczycieli czeskich.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CXL/111. *Dla Kruszynka dar braterski z Ameryki (listy ofiarodawców oraz komentarz R.Z.)*, „Zaranie” 1910, nr 27, s. 531–533.

Wsparcie finansowe Polonii amerykańskiej dla szkoły gospodarczej w Kruszynku. Listy ofiarodawców, wiersze sławiące szkołę.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/112. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], *W sprawie służby folwarcznej*, „Zaranie” 1910, nr 29, s. 577–579.

Tragiczne warunki życia dzieci parobków: bieda, niedożywienie, brak higieny, choroby, fatalne warunki mieszkaniowe, konieczność pracy zarobkowej.

[rodzina, zdrowie i higiena]

CXL/113. Jan Cianciara z Kamienicy Polskiej pod Częstochową, *Na uczczenie rocznicy zwycięstwa pod Grunwaldem ofiarują złotych 100, aby u nas nie było „nie-woli u bydła”*, „Zaranie” 1910, nr 31, s. 615–616.

Problem pracy dzieci w gospodarstwie kosztem nauki szkolnej. Porównanie z Niemcami i Prusami – obowiązek szkolny, edukacja zawodowa po 14. roku życia. Polskie dzieci na tym tle jawią się niewykształcone i zacofane. Prośba o wspieranie finansowe i umysłowe oświaty.

[oświata ludowa]

CXL/114. M[aria] Orsetti, *O wystawie przyrodniczej w Warszawie*, „Zaranie” 1910, nr 32, s. 642–643.

Wystawa przyrodników, szkoła dla nauczycieli ludowych w Ursynowie. Nowe tendencje w edukacji, korzyści z nauki pogładowej i samodzielnego myślenia, ogromna rola zaangażowanych nauczycieli.

[metody nauczania, nauczyciel/pedagog, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXL/115. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], *Rodzice i dzieci*, „Zaranie” 1910, nr 33, s. 656–658.

Brak wychowania moralnego i kulturalnego, edukacji oraz dobrego przykładu krzywdą dla dziecka. Zmuszanie dzieci do pracy, kary fizyczne, pijaństwo rodziców. Odpowiedzialność zwłaszcza matek za wychowanie dzieci – apel o samokształcenie.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, rodzina, wychowanie w rodzinie]

CXL/116. Irena Kosmowska, *List z Krakowa*, „Zaranie” 1910, nr 34, s. 675–676.

Krakowski wiec związku nauczycielstwa ludowego – potrzeby szkolnictwa i warunki pracy oświatowej w Galicji. Wzrost samoświadomości ludu. Potrzeba szkoły polskiej. Porównanie sytuacji w Galicji i w Królestwie Polskim.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/117. Jan Stępek, *Z Belgii. Bruksela w sierpniu*, „Zaranie” 1910, nr 35, s. 701–702.

Relacja z wystawy „wszechświatowej” (osiągnięć państw Europy), m.in. szkolnictwa niemieckiego w Poznańskim. Przypomnienie wrześnińskiego protestu dzieci w obronie języka polskiego. Niemcy poprawiają stan oświaty, budują szkoły i finansują szkolnictwo, likwidują analfabetyzm. Jednak nauczyciele niemieccy wynaradawiają, krzywdzą oraz karzą fizycznie polskich uczniów.

[germanizacja, język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CXL/118. Wacław Pieślak, Marcin Fuszara, *Niech dzieci nasze nie będą w niewoli u bydła!*, „Zaranie” 1910, nr 35, s. 704–705.

Dwa listy w odpowiedzi na apel Jana Cianciary z nr 31 czasopisma. Zaniedbanie na wsi, brak właściwego wychowywania dzieci, odpowiednich warunków higienicznych, nędza. Konieczność nauki i postępu, zadbania nie tylko o zaspokojenie podstawowych potrzeb, ale także rozwój kulturalny i umysłowy dzieci. Szkoły gospodarcze. Apel o składki na szkolnictwo.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/119. Michał Więntczak, *List braterski do młodzieży wiejskiej*, „Zaranie” 1910, nr 37, s. 737–738.

Kwestia nieobyczajnych zabaw młodzieży i propozycja zastąpienia ich szlachetną rozrywką: działalnością teatralną czy muzyczną. Przykład młodzieży wiejskiej z Garwolina. Problem braku edukacji rolniczej i dążeń oświatowo-kulturalnych ludności.

[odpoczynek i rekreacja, twórczość dzieci i młodzieży]

CXL/120. Irena Kosmowska, *Chłopski synowie*, „Zaranie” 1910, nr 38, s. 759–760.

Zjazd inteligencji z galicyjskiej wsi Haczów, ufundowanie domu ludowego. Dostępność nauki dla synów włościańskich w Galicji (polskie szkoły ludowe, gimnazja, szkoły wyższe). Niechęć absolwentów do powrotu na wieś i szerzenia oświaty. Problemy z dostępem do edukacji w Królestwie Polskim.

[dostęp do edukacji, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/121. W[awrzyniec] Koźmiński, *Wybierajcie się na kursy rolnicze do Sokołowska*, „Zaranie” 1910, nr 38, s. 765–766.

Zachęta absolwenta do udziału w kursach gospodarczych w Sokołówku (od 16. roku życia, także dorosłych), korzyści z nauki i jej przebieg. Wycieczki do Warszawy i Czech [zdjęcie uczniów].

[edukacja zawodowa]

CXL/122. J., *Nowa wyższa szkoła w Ameryce*, „Zaranie” 1910, nr 39, s. 784–785.

Polskie szkoły w Filadelfii założone staraniem polonii amerykańskiej. Szkoła ludowa, gimnazjum, wieczorowe wykłady, kursy nauczycielskie i zawodowe.

[szkolnictwo]

CXL/123. *Nowa uczelnia dla dziewcząt wiejskich*, „Zaranie” 1910, nr 41, s. 825–826.

Problemy z utrzymaniem szkoły w Kruszynku. Postulat wsparcia dla szkoły gospodarstwa wiejskiego w Gołotczyźnie.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXL/124. Teofil Kurczak, *Słowa prawdy*, „Zaranie” 1910, nr 41, s. 830–832.

Obrona szkoły dla dziewcząt w Kruszynku wobec konfliktu między szkołą a duchowieństwem. Odwiedziny uczennic szkoły w Łowiczu.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/125. Stały czytelnik „Zarania” z par. Jazgarzew W. Kalmus, *Listy do „Zarania”. Z Jazgarzewa, w pow. grójeckim*, „Zaranie” 1910, nr 45, s. 909–910.

Apel przedstawiciela młodzieży o składki na oświatę na wzór zbiorów wśród amerykańskiej Polonii. Zacołanie na wsi, niechęć do rozwijania szkolnictwa i pracy społecznej. Zły stan moralny młodzieży wiejskiej.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, wychowanie moralne]

CXL/126. Irena Kosmowska, *Czego potrzeba naszym dzieciom?*, „Zaranie” 1910, nr 45, s. 911–913.

Instytucje wspomagające rodziców w procesie wychowywania dzieci. Ochronki organizowane na wzór rozwiniętych państw, m.in. w Warszawie. Zajęcia w ochronce: pogadanki, robótki ręczne, śpiew, zabawa. Apel o tworzenie takich placówek na wsi. Artykuł uzupełniony o zdjęcia dzieci z ochronki w Warszawie.

[edukacja elementarna, ochronki, program nauczania]

CXL/127. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], *Zwyciężymy złe!*, „Zaranie” 1910, nr 46, s. 932–933.

Wystawa w szkole gospodarstwa wiejskiego dla dziewcząt w Gołotczyźnie, szerzącej wiedzę praktyczną oraz dbającej o rozwój umysłowy i moralny. Opowieści o szkole, wystawa prac i wyrobów uczennic. Zacołanie na wsi, kary fizyczne metodą wychowawczą.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXL/128. *W Dumie. Głosy posłów polskich w sprawie szkoły polskiej*, „Zaranie” 1910, nr 46, s. 936–937; nr 47, s. 952–953.

Reforma szkolnictwa i nowa ustawa o szkołach początkowych, wspierająca rusyfikację. Protesty posłów polskich. Historia szkolnictwa rosyjskiego i nielegalnej oświaty polskiej. Pogorszenie się stanu oświaty pod zaborem. Zadania szkoły: rozwój umysłowy, tworzenie silnego narodu.

[język i autonomia narodowa w edukacji, rusyfikacja, szkolnictwo]

CXL/129. Michał Gwiazdowicz, *Listy do „Zarania”. Dokąd tak będzie?*, „Zaranie” 1910, nr 47, s. 954–955.

Zaniechanie wychowania młodzieży, niemoralne zabawy, alkoholizm. Konflikty młodzieży z duchownymi. Próba zaszczepienia idei szlachetnej rozrywki: wystawienia sztuki.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie moralne]

CXL/130. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], *Walczmy wytrwale!*, „Zaranie” 1910, nr 49, s. 995–996.

Krzywdzenie dzieci przez rodziców poprzez ograniczanie dostępu do nauki, wykorzystywanie ich do pracy, zaniechanie, brak opieki. Konieczność edukacji i zlikwidowania „niewoli dzieci”.

[dostęp do edukacji, oświata ludowa, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXL/131. I[rena] K[osmowska], *Teatry ludowe i teatry w ogóle*, „Zaranie” 1910, nr 50, s. 1016–1017; nr 51, s. 1041–1042; nr 52, s. 1064–1065.

O potrzebie teatru na wsi, inicjatywa młodzieży wiejskiej w sprawie szlachetnej, godnej i rozwijającej rozrywki. Historia teatru, także ludowego. Walory oświatowe sztuk, postulat nowego teatru ludowego.

[edukacja artystyczna, twórczość dzieci i młodzieży, wychowanie estetyczne]

CXL/132. Stary Wojtek, *O Sprawozdaniu Centralnego Trzystwa Rolniczego w Królestwie Polskim za rok 1909-ty*, „Zaranie” 1911, nr 4, s. 75–76.

Problemy organizacji działalności oświatowej CTR.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/133. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], *Obudźcie się i wy, kobiety!*, „Zaranie” 1911, nr 8, s. 157–158.

Apel do matek uczniów i uczennic szkół rolniczych w Sokołówku, Gołotczyźnie i Krużynku o otworzenie się na oświatę i korzystanie z niej dla rozwoju umysłowego dzieci. Kobiety bardziej od mężczyzn niechętnie nauce. Apel o wzajemne samokształcenie, naukę i udzielanie rad, m.in. na łamach „Zarania”.

[edukacja zawodowa, różnice międzypokoleniowe]

CXL/134. Wasz brat, J.Z., Pszczeliniak, *Co mnie zmusiło do uczenia się rolnictwa i jak obecnie gospodaruję?*, „Zaranie” 1911, nr 10, s. 220–221.

Zachęta młodego gospodarza, absolwenta szkoły w Pszczelinie, do edukacji dziewcząt i chłopców w szkołach rolniczych. Korzyści z nauki gospodarowania, własny dobrobyt i rozwój. Samokształcenie poprzez czytelnictwo czasopism i przewodników. Wystawa rolnicza.

[edukacja zawodowa, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXL/135. M[aksymilian] Malinowski, *Młodzi idą!...*, „Zaranie” 1911, nr 11, s. 229–230; 1912, nr 43, s. 1076–1077.

Zapowiedź dodatku do czasopisma, tworzonego przez młodzież dbającą o rozwój umysłowy własny i rówieśników w opozycji do marnowania czasu na niemoralne rozrywki. Wzorowa edukacja młodzieży w Danii i Szwecji. Popularyzacja dodatku wydawanego do „Zarania”. Kształtowanie się inteligencji pochodzenia chłopskiego – lekarzy, prawników, urzędników.

[aktywność młodzieży, oświata ludowa]

CXL/136. *Istota i przyczyny chorób zakaźnych*, „Zaranie” 1911, nr 11, s. 234–235.

Choroby zakaźne i wysoka śmiertelność dzieci. Brak świadomości przyczyn i warunków rozprzestrzeniania się patogenów. Poznanie przyczyn chorób drogą do profilaktyki, zapobieganie skuteczniejsze od leczenia.

[choroby i śmiertelność, edukacja zdrowotna, zdrowie i higiena]

CXL/137. Józek z Krempy, *Ach, kiedyż, kiedyż*, „Zaranie” 1911, nr 12, s. 254–255.

Dążenia oświatowe na wsi kontra rzeczywistość – bezmyślne zabawy taneczne, hazard, alkoholizm (także młodzieży). Tłamszenie dążeń oświatowych, czytelnictwa książek i czasopism (m.in. „Zarania”) przez zacofaną większość mieszkańców oraz duchowieństwo.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa]

CXL/138. Irena Kosmowska, *Świątynie nauki*, „Zaranie” 1911, nr 14, s. 304–306.

Rola naukowców, nauki i odkryć w codziennym życiu. Działalność oświatowa Stanisława Konarskiego. Historia uczelni wyższych w Polsce.

[oświata pozaszkolna, szkolnictwo]

CXL/139. M[aksymilian] Malinowski, *Kursy 6-tygodniowe maślarstwa i hodowli*, „Zaranie” 1911, nr 15, s. 326–327.

Doniosła rola edukacji w rozwoju wsi, przykłady państw oświeconych, m.in. Danii i Czech. Zachęta do uczestnictwa w kursach w Sokolówku.

[edukacja zawodowa]

CXL/140. R.Z., *Nauczanie początkowe*, „Zaranie” 1911, nr 15, s. 330–331.

Konieczność szerzenia oświaty ludowej poprzez zakładanie dobrych polskich szkół początkowych. Uchwały Dumy na rzecz rozwoju szkolnictwa, w Królestwie Polskim niewystarczające, edukacja poza polskim wpływem.

[edukacja elementarna, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/141. Sokołowiak – Fosfor z pod Pajęczna, J. Nasielowski, *Głosy w sprawie zniesienia niewoli dzieci u bydła*, „Zaranie” 1911, nr 17, s. 370–371.

Kolejne odpowiedzi na artykuł Jana Cianciary (1910, nr 31). Konieczność zwalczania problemu braku edukacji dzieci z powodu ich pracy. Wzajemne uczenie się, czytelnictwo czasopism i książek, zakładanie ochronek i kółek staszycowskich, składki na szkoły.

[dostęp do edukacji, ochronki, oświata ludowa]

CXL/142. Zaraniarz, *Z Puszczy Kurpiowskiej. Z Dylewa w pow. ostrołęckim*, „Zaranie” 1911, nr 17, s. 377–379.

Problem pijaństwa i braku edukacji wśród Kurpiów. Trudności w budowaniu szkół, prężna działalność duchownych przy pomocy nauczyciela – organizowanie drużyny śpiewaczej, odczytów i pogadanek.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/143. M[aksymilian] Malinowski, *To jest sprawa największej wagi*, „Zaranie” 1911, nr 18, s. 393–395.

Klęska nauczania kościelnego, świecki kierunek oświaty, powstanie KEN, działacze oświatowi. Doniosła rola wykształconych i oddanych nauczycieli. Zacołowanie oświatowe na wsi, nieświadomość rodziców, brak wychowania, problem pracy dzieci. Konieczność zmiany sytuacji poprzez aktywizację rodziców i nauczycieli.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo, wychowanie w rodzinie]

CXL/144. Władysław Kalmus, *Głosy w sprawie zniesienia niewoli dzieci u bydła*, „Zaranie” 1911, nr 18, s. 398–399.

Potrzeba zakładania szkół i ochronek, dzięki najdrobniejszym składkom lub dobrowolnemu opodatkowaniu. Zachęta do edukacji.

[ochronki, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CXL/145. Walery Kurach, *W sprawie budowy szkół gminnych*, „Zaranie” 1911, nr 19, s. 418–419; nr 20, s. 445–447.

Sprawa budowy szkół początkowych w miejscowości Górzno (powiat garwoliński). Utrzymanie szkół i pensje dla nauczycieli.

[dostęp do edukacji, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/146. M[aksymilian] Malinowski, *Odpowiedź na list powyższy*, „Zaranie” 1911, nr 19, s. 419–420.

Kwestia finansowania budowy i utrzymania szkół początkowych oraz wynagradzania nauczycieli na wsi. Wsparcie rządu w tym zakresie. Przykłady niegospodarności gmin i różnego dostępu do szkół, prywatne szkoły wiejskie.

[dostęp do edukacji, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/147. Teofil Kurczak, *Uczmy się do śmierci!*, „Zaranie” 1911, nr 22, s. 481–482.

Niewielka liczba zawodowych szkół rolniczych, konieczność samokształcenia teoretycznego poprzez czytelnictwo, udział w odczytach i kursach rolniczych. Samokształcenie praktyczne poprzez udział w wycieczkach. Zachęta do udziału w nich i uczenia się od siebie nawzajem.

[oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CXL/148. Józek z Krempy, Fosfor, Sokołowiak, *Głosy w sprawie zniesienia niewoli dzieci u bydła*, „Zaranie” 1911, nr 22, s. 486–487.

Konieczność edukacji dzieci na wsi, niska jakość polskich szkół w porównaniu np. z Czechami, wartość edukacji praktycznej, kwestia pracy dzieci. Rola nauczycieli i problem ich niedouczenia, wartość szkoły w Sokółówku. Apel o wspieranie edukacji.

[edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXL/149. I[rena] K[osmowska], *A czy znasz ty bracie młody twoje ziemie, twoje wody?*, „Zaranie” 1911, nr 22, s. 487–489.

Roczne kursy dla kierowniczek ochronek we Włochach pod Warszawą. Wartość nauczycielek wychowania przedszkolnego. Edukacyjna rola wycieczek. Inicjatywa młodzieży z uniwersytetu w Krakowie – fundusz na rzecz organizowania wycieczek.

[edukacja dziewcząt i kobiet, nauczyciel/pedagog, ochronki]

CXL/150. Franciszek Dąbrowski, *W sprawie szkolnej*, „Zaranie” 1911, nr 25, s. 547–548.

Komentarz nauczyciela do toczącej się na łamach czasopisma dyskusji na temat edukacji dzieci. Poparcie dla składek, problem bardzo wysokiej absencji uczniów uniemożliwiającej skuteczną naukę, trudności we współpracy z rodzicami. Artykuł uzupełnia reprodukcja portretu dziecka wiejskiego.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, współpraca rodziny ze szkołą]

CXL/151. *Litewska młodzież wieśniacza*, „Zaranie” 1911, nr 25, s. 551–553.

Działalność kulturalno-oświatowa młodzieży wiejskiej na Litwie, zakładanie stowarzyszeń i bibliotek, upowszechnianie czytelnictwa, organizowanie odczytów. Niechętny stosunek duchowieństwa, prześladowania i zamykanie stowarzyszeń. Próby ich organizowania na nowo, wydawanie czasopism, organizowanie kulturalnej rozrywki bez alkoholu, przedstawień itp.

[aktywność młodzieży, organizacje młodzieżowe, samokształcenie/samowychowanie]

CXL/152. Nauczyciel B. Wojnarowski, *Kasowanie szachownic – a sprawy szkolne*, „Zaranie” 1911, nr 26, s. 571.

Zacofanie na wsi, konieczność budowy szkół. Ogródek doświadczalny pszczelniczo-ogrodniczy, konieczność zapewnienia dobrych warunków mieszkalnych i stałego pobytu nauczyciela.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/153. Tomasz Gmina, *O Stanisławowiakach i Stanisławowie. Listy do „Zarania”*, „Zaranie” 1911, nr 26, s. 574–576.

Zacofanie na wsi mimo względnej zamożności gospodarzy, nierealizowane projekty oświatowe (szkoła, ochronka), problem alkoholizmu, niemoralności i awanturnictwa wśród młodzieży. Nieprzychylny stosunek do nauczyciela, skąpienie pieniędzy na edukację. Postulat otworzenia domu ludowego.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa, wychowanie moralne]

CXL/154. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], *Współczucie. Sieroty i macochy*, „Zaranie” 1911, nr 30, s. 674–675; nr 35, s. 798–799.

Edukacja szkolna pomijająca wychowanie etyczne, konieczne kształcenie uczuć moralnych dla zapobiegania okrucieństwu dzieci i młodzieży wobec zwierząt i siebie nawzajem. O braku uczuć w rodzinie. Faworyzowanie dzieci w rodzinie. Sieroty najbardziej narażone na złe traktowanie. Problem wysokiej śmiertelności kobiet przy porodzie. Samokształcenie sposobem na rozwijanie uczuć.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXL/155. Cierpiący, *Smutna karta naszego życia*, „Zaranie” 1911, nr 31, s. 694–696.

Omówienie książki Józefa Konczyńskiego *Stan moralny społeczeństwa polskiego* (Warszawa 1911). Zestawienie danych dotyczących przestępczości na ziemiach Królestwa Polskiego i w Rosji. Duża liczba przestępców w wieku 14–20 lat, zwłaszcza skazywanych za kradzieże i uszkodzenie ciała. Pozytywny przykład krajów skandynawskich – zapewnienie młodzieży edukacji i pożyteczne zagospodarowanie czasu wolnego.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa, wychowanie moralne]

CXL/156. Pewny, *Smutna karta naszego życia*, „Zaranie” 1911, nr 32, s. 723–725.

Przybliżenie na łamach czasopisma treści książki Józefa Konczyńskiego *Stan moralny społeczeństwa polskiego* (Warszawa 1911). Skazania sądowe za kradzieże. Edukacja młodzieży. Pozytywny przykład krajów skandynawskich – pożyteczne zagospodarowanie czasu wolnego.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa, wychowanie moralne]

CXL/157. *Czci-godny kapłan*, „Zaranie” 1911, nr 33, s. 748–750.

Działalność społeczno-oświatowa i inicjatywa „pola grunwaldzkiego” ks. Franciszka Gołby. Praca młodzieży połączona z wypoczynkiem na świeżym powietrzu.

[edukacja zawodowa, opieka, oświata ludowa]

CXL/158. M[aksymilian] Malinowski, *Czynniki przestępczości*, „Zaranie” 1911, nr 34, s. 773–775.

Komentarz do książki Józefa Konczyńskiego *Stan moralny społeczeństwa polskiego* (Warszawa 1911) z poprzednich dwóch numerów „Zarania”. Koncepcje psychologiczne na temat przyczyn przestępczości. Właściwa edukacja sposobem na ograniczenie problemu. Trudna sytuacja dzieci w rodzinach robotniczych.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CXL/159. Adam Bardziński, *Listy do „Zarania”*, „Zaranie” 1911, nr 34, s. 784–785.

Problemy z zakładaniem szkół w gminie Opatów. Niechęć chłopów do oświaty. Braki w wychowaniu dzieci. Warunki kształcenia i pracy zawodowej nauczycieli. Doskonalenie i dokształcanie nauczycieli.

[oświata ludowa, szkolnictwo, wychowanie w rodzinie]

CXL/160. Maria Orsetti, *Gdzie indziej tak, a u nas... (Wezwanie do nauczycieli-obywateli)*, „Zaranie” 1911, nr 35, s. 803–804.

Kongres kooperatystów angielskich z udziałem przedstawicieli Związku Nauczycieli Ludowych. Oświata i edukacja czynnikami wpływającym na rozwój społeczeństwa. Skuteczna działalność wychowawcza kooperatystów, zwalczanie analfabetyzmu. Małe zaangażowanie polskich nauczycieli w prace społeczne.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/161. Brat, *Skutki braku ochrony. List z Betczą pod Czemiernikami*, „Zaranie” 1911, nr 35, s. 806–807.

Problem niewystarczającej liczby ochronek dla dzieci wiejskich („schronisk kulturalnych”) – brak opieki i wychowania. Pozytywny przykład Czech.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, ochronki]

CXL/162. M[aksymilian] Malinowski, *Jeden mamy cel. W sprawie szkół i nauczycieli ludowych*, „Zaranie” 1911, nr 36, s. 821–822.

Wypowiedzi Stanisława Małachowskiego i KEN na temat roli szkolnictwa w rozwoju społecznym. Ideał nauczyciela. Edukacja ludowa z perspektywy czasopism. Apel do czytelników o włączenie się w podejmowane aktualnie działania oświatowe.

[oświata ludowa, szkolnictwo, współpraca rodziny ze szkołą]

CXL/163. Kolega S.N., *Głosy nauczycieli ludowych*, „Zaranie” 1911, nr 36, s. 822–823.

Szkoła ludowa dźwignią oświaty na wsi. Sytuacja zawodowa i materialna nauczycieli ludowych. Ruch oświatowy na wsi. Rola edukacji w zakresie kształtowania świadomości społeczeństwa.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CXL/164. Kolega B.W., *Głosy nauczycieli ludowych*, „Zaranie” 1911, nr 36, s. 823–824.

Brak postępu w rozwoju umysłowym nauczycieli ludowych żyjących w trudnych warunkach materialnych. Apatia i zniechęcenie do podejmowania działań w kierunku zmiany sytuacji. Postulat współpracy w ruchu oświatowym. Doskonalenie zawodowe nauczycieli.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CXL/165. *Osada małoletnich przestępców*, „Zaranie” 1911, nr 36, s. 824.

Informacja o 40-letniej działalności ośrodka poprawczego dla skazanej młodzieży w Studzińcu. Nauka elementarna, rzemiosł, prac ogrodniczych i rolnictwa. W Puszczy podobny ośrodek dla dziewcząt.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CXL/166. Henryk Ciborowski, *W sprawie nauczania elementarnego. Głos nauczyciela ludowego*, „Zaranie” 1911, nr 37, s. 847–848.

Szkoły elementarne i późniejsze samokształcenie głównymi źródłami oświaty ludowej. Wady szkoły ludowej – zbyt mały zasób wiedzy, nieprzygotowanie do dalszej nauki. Niedoceniające roli edukacji. Apel o umożliwienie dzieciom korzystania z niej.

[edukacja elementarna, szkolnictwo, współpraca rodziny ze szkołą]

CXL/167. Jan Stępek, *W sprawie wychowywania dzieci*, „Zaranie” 1911, nr 38, s. 870–872; nr 39, s. 901–903.

Potrzeba oświaty na wsi. Szkoła demokratyczna, bezpłatna i obowiązkowa. Praca nad ulepszaniem metod wychowawczych. Wychowanie umysłowe, kulturalne i fizyczne dzieci w wybranych krajach europejskich. Pedologia – nauka, która zajmuje się badaniem dzieci. Zła sytuacja szkolnictwa w Królestwie Polskim – wysoki poziom analfabetyzmu. Postulat zakładania szkół i posyłania do nich dzieci. Tworzenie ochronek i czytelní. Doskonalenie zawodowe nauczycieli.

[Nowe Wychowanie, oświata ludowa, wychowanie moralne]

CXL/168. Feliks Gałęziński, *Głos ojca w sprawie uczenia dzieci*, „Zaranie” 1911, nr 39, s. 903–904.

Apel o rozpowszechnianie oświaty, posyłanie dzieci do szkół, dawanie im dobrego przykładu. Samodoskonalenie dla rozwoju własnego i ogółu społeczeństwa, dzielenie się wiedzą, korzyści z wykształcenia. Poznanie historii swojego kraju drogą do poprawy jego sytuacji.

[oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXL/169. Jan Stępek, *Szkoła dla kalek w Szarleroa*, „Zaranie” 1911, nr 41, s. 952–953.

Szkoły specjalne w Danii, Niemczech, Francji, Szwajcarii, Holandii i Stanach Zjednoczonych. Belgijska szkoła w fabrycznym mieście Szarleroa (1908 r.). Pracownie w szkole. Dział ortopedyczny. Warunki przyjęcia uczniów do szkoły. Zakwaterowanie uczniów. Wynagrodzenie dla uczniów za wykonaną pracę, umożliwienie samodzielnej egzystencji osobom wykluczonym społecznie.

[edukacja zawodowa, pedagogika specjalna]

CXL/170. Nauczyciel Fr.D., *Przepełnienie, a ograniczenie liczby dzieci w początkowych szkołach ludowych*, „Zaranie” 1911, nr 41, s. 953–955.

Przepełnienie klas szkolnych, nawet 120 dzieci na jednego nauczyciela. Postulat ograniczenia tej liczby. Brak efektywnej edukacji na wsi. Zasady dobrego wychowania w szkole. Przestępczość dzieci i młodzieży spowodowana brakiem edukacji moralnej. Apel o zakładanie i prowadzenie szkół.

[dostęp do edukacji, szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXL/171. Jan Stępek, *Uniwersytet Pracy w Szarleroa*, „Zaranie” 1911, nr 42, s. 984–985.

Szczególna rola uniwersytetów ludowych. „Uniwersytet Pracy” w Szarleroa (1903). Uniwersytety ludowe w Danii – ich wydziały. Kształcenie robotników fabrycznych i rzemieślników.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/172. Nauczyciel B. Wojnarowski, *Głosy nauczycieli ludowych. IV*, „Zaranie” 1911, nr 44, s. 1032–1033.

Koszty funkcjonowania szkół, zapomogi rządowe na ich budowę i utrzymanie. Niski udział gminy w wydatkach na utrzymanie budynku szkolnego. Sposoby na ograniczenie kosztów utrzymania bazy materialnej szkoły.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/173. Jan Stępek, *O szkołach początkowych w Stanach Zjednoczonych*, „Zaranie” 1911, nr 47, s. 1109–1112; nr 48, s. 1133–1134.

Powszechne, egalitarne i bezpłatne szkolnictwo w Stanach Zjednoczonych. Podatki na szkoły. Walka z przymusową pracą dzieci. Edukacja zawodowa w praktyce. Brak zaangażowania polskich rodziców w sprawy oświaty. Przepełnienie szkół. Zakładanie i utrzymywanie szkół. Rozpowszechnienie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.

[dostęp do edukacji, przemoc wobec dzieci i młodzieży, szkolnictwo]

CXL/174. *Wycieczka Gołotczyźnianek*, „Zaranie” 1911, nr 48, s. 1132–1133.

Wycieczka uczennic ze szkoły w Gołotczyźnie m.in. do Warszawy, Krakowa, Ojcowa, Zakopanego.

[wycieczki/krajoznawstwo]

CXL/175. I[rena] K[osmowska], *Dwudziestolecie pracy oświatowej Towarzystwa Szkoły Ludowej w Galicji*, „Zaranie” 1911, nr 49, s. 1155–1157.

Opis działalności TSL w Galicji. Zakładanie i prowadzenie szkół, seminarium nauczycielskiego, czytelnicy, biblioteki itp.

[czytelnictwo, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CXL/176. *Domy ludowe*, „Zaranie” 1911, nr 50, s. 1181–1183.

Idea krzewienia oświaty wśród chłopów i robotników. O potrzebie tworzenia placówek kulturalno-oświatowych na wsi (tzw. domy ludowe). Działalność kulturalno-oświatowa na prowincji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXL/177. R.Z., *60 i pół miliona rubli na wódkę*, „Zaranie” 1911, nr 50, s. 1186–1888; nr 52, s. 1240–1241.

Statystyki spożycia alkoholu w Łodzi i jej okolicy. Skutki zdrowotne spożywania alkoholu. Profilaktyka uzależnienia od alkoholu.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CXL/178. *Nowa szkoła polska za oceanem*, „Zaranie” 1912, nr 3, s. 58–59.

Szkoły początkowe dla dzieci polskich w Stanach Zjednoczonych. Kontynuacja nauki przez młodzież polską w szkołach amerykańskich.

[szkolnictwo]

CXL/179. K[onrad] Szydłowski, *A u nas jak jest!*, „Zaranie” 1912, nr 3, s. 64.

Brak oświaty na wsi. Zachęta do nauki, poprzez urządzenie pogadarek, odczytów, ustawiczne dokształcanie się. Uniwersytety Ludowe na wzór duński.

[oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CXL/180. Jan Cianciara, *Jak jest, a jakby być mogło*, „Zaranie” 1912, nr 3, s. 65–66.

Zamiast wydawać pieniądze na alkohol, warto przeznaczyć je na edukację dzieci i młodzieży oraz prace społeczne. Apel o wspólne budowanie lepszej przyszłości narodu polskiego.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa]

CXL/181. M[aksymilian] Malinowski, *Jeden mamy cel...*, „Zaranie” 1912, nr 5, s. 119–121.

Na temat oświaty ludowej. Cele pracy pedagogicznej nauczycieli. Wymagania zawodowe, które powinien spełnić nauczyciel. Dodatek redagowany przez nauczycieli i rodziców o tytule: Sprawy szkolne.

[nauczyciel/pedagog, współpraca rodziny ze szkołą]

CXL/182. Pszczeliniak z pod Tomaszowa Rawskiego, Jan Badełek, *Listy do „Zarania”. Spod Tomaszowa Rawskiego*, „Zaranie” 1912, nr 7, s. 166–167.

Brak oświaty i wychowania moralnego dzieci i młodzieży. Alkoholizm i problemy alkoholowe na wsi (także wśród młodzieży). Konieczność szerszej edukacji i pracy na rzecz rozwoju społeczeństwa. Kształtowanie kultury czytelniczej poprzez lekturę gazet i czasopism. Uczęszczanie do szkół rolniczych w Pszczelinie i Kruszyńku.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa, wychowanie moralne]

CXL/183. Tomasz Nocznicki, *Tak! Wołajmy na alarm i pijaństwo tępy!*, „Zaranie” 1912, nr 8, s. 182–183.

Problem z dziedziczną chorobą Polaków – alkoholizmem i konieczność walki z nią. Zariadenie wzorem trzeźwości.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CXL/184. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], „*Piotrowinie wstań!*”, „Zaranie” 1912, nr 8, s. 184–185.

Działania na rzecz rozwoju oświaty na wsi zadaniem ogółu społeczeństwa. Macierzyński obowiązek wobec dzieci, dzielenie się wiedzą. Rola nauczycieli. Nawiązanie do inicjatywy „Sprawy szkolne”. Artykuł uzupełnia reprodukcja obrazu *Troski matczyne – co z nich wyrośnie – matka z trójką dzieci*.

[macierzyństwo, oświata ludowa]

CXL/185. Tomasz Kamzurski, *Spod Łasku w parafii Marzenin*, „Zaranie” 1912, nr 9, s. 219.

Alkoholizm i zabawy połączone z rozpustą na wsi. Stowarzyszenia wstrzeźliwości od alkoholu. Aktywność i postawa twórczej młodzieży. Organizowanie potrzebnych i pożytecznych społecznie zabaw muzycznych. Organizacja występów artystycznych.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, przemoc wobec dzieci i młodzieży, twórczość dzieci i młodzieży]

CXL/186. Jan Hempel, *Muzea*, „Zaranie” 1912, nr 11, s. 259–261.

Rola muzeów. Funkcje i zadania sztuki w różnych okresach cywilizacji. O dostępności sztuki i kultury. Brak bezpłatnego muzeum w Królestwie Polskim.

[edukacja artystyczna, wychowanie estetyczne]

CXL/187. Irena Kosmowska, *Co z nich wyrośnie?*, „Zaranie” 1912, nr 13, s. 317–319.

Ogromny problem zaniedbania wychowywania dzieci – przyszłości narodu i wynikająca z tego przestępczość. Różnorodne inicjatywy wychowawcze i oświatowe, m.in. „sala zajęć” dla dzieci ulicznych przy TKP w Warszawie (kierowniczką Jadwiga Olszewska). Działalność TGS – rodzinnej formy opieki nad sierotami. Artykuł uzupełniają zdjęcia i rysunki dzieci.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie w rodzinie]

CXL/188. *Ogólne zgromadzenie członków Towarzystwa Kółek rolniczych im. Staszica*, „Zaranie” 1912, nr 14, s. 344–345; nr 15, s. 362–363; nr 16, s. 389–390; nr 17, s. 410–411.

Sprawozdanie z działalności TKR, ich dążenia oświatowe, postulaty tworzenia nowych szkół, popularyzowanie samokształcenia, organizowania zabaw edukacyjnych. Walka z nałogiem picia alkoholu. Trudne położenie nauczycieli, rola ich i rodziców w procesie

wychowania dzieci i młodzieży. Opieka zdrowotna na wsi i zalecenia higieniczne. Wystąpienia działaczy społeczno-oświatowych, m.in. Marii Dąbrowskiej, Ireny Kosmowskiej, Tomasza Nocznickiego, Stefanii Sempołowskiej, Izabeli Moszczeńskiej.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/189. M[aksymilian] Malinowski, *Zdobywajmy, co zdobyć trzeba*, „Zaranie” 1912, nr 16, s. 385–388.

Dotyczy dotacji rządowej przeznaczonej na zakładanie szkół i utrzymanie nauczycieli. Rozwój szkolnictwa najważniejszą sprawą w społeczeństwie. Większy dostęp do szkół dla chłopców. Problem finansowania szkolnictwa. Szkolnictwo powszechne.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/190. J[adwiga] Dziubińska, *Sami stwórzmy moc Kruszyńka!*, „Zaranie” 1912, nr 21, s. 518.

Podziękowania i prośba o dalsze wsparcie dla szkoły gospodarczej w Kruszyńku. Funkcjonowanie placówki utrzymującej się jedynie z ofiar społeczeństwa – po niepocholebnych opiniach ze strony duchowieństwa.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/191. I[rena] K[osmowska], *Nowy zastęp*, „Zaranie” 1912, nr 24, s. 592–593.

Istotna rola nauczycieli, także tych niedocenianych – wychowania przedszkolnego (tzw. ochroniarek). Dwuletnie kursy dla nich w Kazimierzówku koło Warszawy (przeniesione z miejscowości Włochy). Doroczna wycieczka uczennic, tym razem na Litwę. Coraz więcej ochronek na wsi, będących centrum życia kulturalnego

[edukacja przedszkolna, edukacja zawodowa]

CXL/192. I[rena] K[osmowska], *Do jakich zawodów garnie się nasza młodzież?*, „Zaranie” 1912, nr 25, s. 611–612; nr 26, s. 639–640.

Edukacja zawodowa i akademicka na ziemiach polskich. Szkoły przemysłowe i handlowe zdominowane przez młodzież żydowską, natomiast kursy prywatne – przez polską. Problem małej liczby polskich szkół ludowych i niechęć do korzystania z nich. Inercja ludności wiejskiej. Apel do zamożnych i wykształconych obywateli o zakładanie szkół fachowych dla młodzieży wiejskiej.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/193. T. Gabryś, Instruktor Sekcji Mleczarskiej T.K.R. im. Staszica, *Nowy zastęp pracowników. „Do was koledzy i koleżanki”*, „Zaranie” 1912, nr 27, s. 659–660.

Sześciotygodniowe kursy mleczarstwa w Czaplinie. Zasób uzyskiwanej wiedzy i więzi koleżeńskie wśród młodzieży.

[edukacja zawodowa, relacje koleżeńskie]

CXL/194. Ta-us, *Uwagi prawnika*, „Zaranie” 1912, nr 27, s. 664–665.

Uwagi na temat wychowania dzieci. Ogromna rola rodziców. Brak edukacji moralnej i traktowania dziecka jak człowieka. Konieczne podejście przyjacielskie, szacunek i właściwy przykład ze strony rodziców. Barbarzyńskie traktowanie osób starszych, chorych i kalek w różnych kulturach jako konsekwencja braku wychowania.

[wychowanie w rodzinie]

CXL/195. Piotr Cimoch, *Jakie sposoby ukojenia niemowląt praktykują u nas ciemne matki*, „Zaranie” 1912, nr 28, s. 690–691.

Wskazówki, jakich błędów nie popełniać w wychowaniu dziecka. Opieka nad niemowlętami i zadania matek w tym zakresie. Brak opieki nad dzieckiem ze strony rodziców przyczyną wielu chorób, a nawet śmierci. Zaniedbywanie dziecka jedną z form krzywdzenia dziecka. Niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie, zdrowie i higiena]

CXL/196. Tomasz Nocznicki, *Doktorzy – a wieś*, „Zaranie” 1912, nr 29, s. 707–708.

Brak opieki zdrowotnej na wsi. Dostęp do lekarza zarezerwowany tylko dla zamożnych mieszkańców wsi. Wysoka śmiertelność wśród dzieci. Brak higieny na wsi. Walka z nałogami na wsi. Zagadnienie kształcenia akuserek. Postulat tworzenia szpitali gminnych oraz przytułków dla starców i kalek.

[choroby i śmiertelność, edukacja zdrowotna, zdrowie i higiena]

CXL/197. J[ustyna] Budzińska-Tylicka, *Jak walczyć z suchotami*, „Zaranie” 1912, nr 30, s. 738–739.

Gruźlica – choroba zbierająca największe żniwo wśród najuboższych, także dzieci. Skuteczne zapobieganie chorobie w Niemczech i Anglii. Konieczna edukacja zdrowotna, higiena, upowszechnianie książek na ten temat.

[edukacja zdrowotna, zdrowie i higiena]

CXL/198. Ksyz, *Co dla synów naszych czynić?*, „Zaranie” 1912, nr 31, s. 756–757; nr 32, s. 782–783.

Szkolnictwo ludowe w Czechach. Szkoły dla chłopców i dziewcząt: zawodowe, praktyczne, wyższe, kursy. O braku szkół i niskim poziomie edukacji w Królestwie Polskim. Oświata najsilniejszą bronią Niemców, specyfika tamtejszej edukacji – powszechne szkolnictwo na poziomie średnim i obowiązkowa nauka do 20. roku życia.

[dostęp do edukacji, edukacja zawodowa, szkolnictwo]

CXL/199. Teofil Kurczak, *Co dla synów naszych czynić? (Głosy czytelników)*, „Zaranie” 1912, nr 34, s. 831–833; nr 35, s. 860–862.

Konieczność właściwej edukacji dzieci wiejskich. Brak lub niedostępność szkół zawodowych, a nawet początkowych. Marnotrawienie ogromnych sum przez postępujące pijaństwo, także młodzieży. Niechęć księży do edukacji chłopów. Postulat zakładania i ulepszania szkół początkowych. Warunki nauczania w szkołach gospodarczych. Rozwój sieci szkół zawodowych, rzemieślniczych, handlowo-przemysłowych i rolniczych.

[edukacja zawodowa, niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa]

CXL/200. Pisarz Zarania [Maksymilian Malinowski], *Skauty-harcerze*, „Zaranie” 1912, nr 35, s. 859–860.

Potrzeba właściwego wychowania młodzieży, konieczność edukacji nawet do 25. roku życia, praktykowana w krajach europejskich. „Uniwersytety chłopskie”, stowarzyszenia oświatowe, kursy doskonalące zawodowo. Opracowanie przez generała Roberta Stephensa Smytha Baden-Powella idei skautów – organizacji wojskowej dla młodzieży. Geneza i rozwój skautingu w Galicji.

[skauting]

CXL/201. Jan Stępek, *Bohaterskie dzieci wielkiego narodu*, „Zaranie”, 1912, nr 35, s. 862–864.

O organizacjach skautowskich w Europie (również w Galicji), wspierających wychowanie dzieci (od 10 do 18 lat) na dobrych obywateli i zagospodarowanie ich czasu wolnego. Wycieczki, ćwiczenia, wyrabianie określonych cech charakteru dzieci i młodzieży.

[skauting]

CXL/202. M[aksymilian] Malinowski, *W ziemi Łotyszów*, „Zaranie” 1912, nr 36, s. 896–897.

Działalność oświatowa i szkolnictwo na Łotwie. Organizacja szkolnictwa. Brak analfabetyzmu. Towarzystwa oświatowe finansowane przez ogół społeczeństwa, wizyta w domu ludowym.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CXL/203. Tomasz Nocznicki, *Co dla synów naszych czynić?*, „Zaranie” 1912, nr 42, s. 1044–1045.

Krótki opis dziejów włościan polskich i przyczyny zacofania na wsi, patologie społeczne, konieczność edukacji dziewcząt i chłopców, zakładania szkół, podnoszenia poziomu kulturalnego. Nieprzychylna działalność kościoła, pozytywne przykłady z innych państw.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXL/204. Al. Goliński, *Różne sprawy. Z Urzędowa w gub. Lubelskiej*, „Zaranie” 1912, nr 42, s. 1051–1053.

Propozycje założenia Domu Ludowego w Warszawie i Domu Zdrowia w Zakopanem. Rolą posłów polskich w Dumie powinno być przywrócenie języka polskiego w szkołach i urzędach. Walka z pijaństwem, nędzą i analfabetyzmem na wsi.

[oświata ludowa, rusyfikacja, szkolnictwo]

CXL/205. Jadwiga Dziubińska, *Tego nam potrzeba...*, „Zaranie” 1912, nr 43, s. 1069–1070; nr 44, s. 1101–1102; nr 45, s. 1131–1132.

Popularyzacja rozwoju wsi i umiejętności gospodarowania na łamach czasopism ludowych. Kółka rolnicze i kursy gospodarstwa na wsi. Zaniedbania w wychowaniu i opiece nad dzieckiem. Nieodpowiednie treści i rozrywki w młodym wieku. Niski poziom edukacji w szkołach elementarnych. Mała liczba szkół gospodarczych. Ideały edukacyjne Grzegorza Piramowicza i KEN. Osobowość nauczyciela. Wychowanie dziewcząt i kobiet – przyszłych wychowawczyń młodych pokoleń Polaków.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/206. Z., *„Rozwój cielesny proletariatu Warszawy”*, „Zaranie” 1912, nr 43, s. 1072–1074.

Recenzja książki lekarza biedoty warszawskiej Walentego Miklaszewskiego *Rozwój cielesny proletariatu Warszawy w świetle pomiarów antropometrycznych* (Warszawa 1912). Działalność lekarza w WTD. Kolonie letnie. Poglądy Miklaszewskiego na higieniczny styl życia polskich rodzin. Szkodliwy wpływ alkoholu i tytoniu na organizm człowieka.

[edukacja zdrowotna, rozwój dziecka, zdrowie i higiena]

CXL/207. Józef Nowicki, *Straszny wróg*, „Zaranie” 1912, nr 44, s. 1097–1098.

Brak edukacji i analfabetyzm na wsi. Niechęć do zakładania szkół, niski poziom kultury i odpowiedzialności społecznej. Namowa do częstego poruszania tematu szerzenia oświaty, upowszechniania czytelnictwa i wzajemnego uczenia się.

[analfabetyzm, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CXL/208. Pisarz Zaranja [Maksymilian Malinowski], *Nowe czasy – nowi ludzie i nowe obyczaje*, „Zaranie” 1912, nr 44, s. 1102–1104.

Relacja z wesela Tomasza Gabrysia, działacza oświatowego, z absolwentką szkoły gospodarczej w Gołotczyźnie. Przyjęcie bez alkoholu. Występy artystyczne absolwentek szkół rolniczych. Konieczność edukacji od najmłodszych lat – obietnica złożona przez pana młodego co do założenia ochronki we wsi. Pierwsze składki na ten cel.

[ochronki, oświata ludowa]

CXL/209. Chłop zpod Kocka, *O Dom Ludowy. List do „Zaranja”*, „Zaranie” 1912, nr 45, s. 1127–1128.

Potrzeba założenia domu ludowego w Warszawie jako miejsca spotkań, porad, noclegowni i siedzib organizacji ludowych. Zachęta do składek na ten cel. Syndykaty chłopskie organizujące własne szkoły rolnicze, kursy, pogadanki itp.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/210. Maria Biniekówna, *Kładźmy trwałe fundamenty*, „Zaranie” 1912, nr 49, s. 1235–1236.

Rozwój kulturalny i ekonomiczny wsi. Zespół teatralny i biblioteka dla młodzieży. Wzrost czytelnictwa w zakresie pism ludowych. Energiczna pozainstytucjonalna działalność chłopów, „arystokracja chłopska” – absolwenci szkół rolniczych i gospodarczych, działacze ruchu zaraniarskiego.

[oświata ludowa, twórczość dzieci i młodzieży]

CXL/211. Jadwiga Dziubińska, *Jasny dzień*, „Zaranie” 1913, nr 2, s. 30–31.

Uroczystość otwarcia zorganizowanych przez Irenę Kosmowską kursów z internatem dla dziewcząt włościańskich w Krasieninie. Znaczenie oświaty dla kobiet, przyszłych matek – wychowawczyń narodu. Kulturalna zabawa młodzieży, w tym absolwentów szkół rolniczych w Kruszynku, Sokołównu, Gołotczyźnie, Pszczelinie.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/212. M[aria] Orsetti, *Rozpraszajmy mroki*, „Zaranie” 1913, nr 4, s. 81–82.

Dzieje powstania pierwszego Uniwersytetu Ludowego w Paryżu, założonego przez robotnika J. Deherma. Idea samokształcenia, propagowania czytelnictwa czasopism, organizowania pogadarek. Konieczność zwalczania ciemnoty za pomocą książek również w Polsce.

[czytelnictwo, oświata pozaszkolna, samokształcenie/samowychowanie]

CXL/213. M[aksymilian] Malinowski, *Oddajcie ludowi – co jest ludowego*, „Zaranie” 1913, nr 4, s. 85–88.

Historia i działalność szkoły rolniczej „sobieszyńskiej” w Brzozowie na rzecz szerzenia oświaty ludowej. Dyskusja na temat funkcjonowania szkoły, niepodnoszącej poziomu oświaty na wsi, kształcącej w nieprzydatnych zawodach.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/214. R.Z., *Wyjaśnienie w sprawie wyjednywania zasiłków szkolnych*, „Zaranie” 1913, nr 7, s. 168–170.

Omówienie artykułu Władysława Grabskiego. Problemy z uzyskaniem i wykorzystaniem bezzwrotnych zapomóg i pożyczek rządowych na budowę szkół gminnych.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/215. Władysław Kapuściński, *Pałace sprawy*, „Zaranie” 1913, nr 8, s. 193–194.

Apel o zakładanie szkół i domów ludowych. Zwalczenie wstecznictwa na wsi poprzez oświatę. Zapomogi rządowe na budowę szkół. Sprzeciw Amerykanów wobec problemu analfabetyzmu emigrantów z Europy. Potrzeba ofiarności społeczeństwa na rzecz otwarcia domów ludowych.

[analfabetyzm, oświata ludowa]

CXL/216. I[rena] K[osmowska], *Na zachodnich kresach naszej ziemi*, „Zaranie” 1913, nr 14, s. 357–360.

Sytuacja szkolnictwa polskiego na Śląsku pod presją niemiecką. Działalność PMS (zakładanie szkół, ochronek, burs, czytelni, organizowanie odczytów i przedstawień).

[germanizacja, oświata pozaszkolna, szkolnictwo]

CXL/217. Wł[adysław] Cholewa, *Wiosenna sprawa*, „Zaranie” 1913, nr 15, s. 391–392.

Apel do rodziców o posyłanie dzieci do szkół. Brak ochronek i szkół, a w istniejących wysoka absencja dzieci z powodu prac gospodarskich. Konieczność wykształcenia ogólnego każdego człowieka dla rozwoju wsi i społeczeństwa. Wykształcenie rolnicze i zawodowe.

[oświata ludowa, współpraca rodziny ze szkołą]

CXL/218. Franciszka Bakuniakowa, *Czy kobiecie potrzebna nauka?*, „Zaranie” 1913, nr 17, s. 435–436.

Trudna sytuacja dziewcząt i kobiet na wsi. Faworyzowanie chłopców w nauce. Częste zaniedbania w wychowaniu młodych pokoleń Polaków. Postulat edukacji dzieci i młodzieży. Nowe szkoły wiejskie dla młodzieży.

[edukacja dziewcząt i kobiet, przemoc wobec dzieci i młodzieży, szkolnictwo]

CXL/219. Księżak [Maksymilian Malinowski], *Wrogowie oświaty. List z pow. skier-niewickiego*, „Zaranie” 1913, nr 17, s. 443–444.

Torpedowanie rozwoju szkolnictwa na wsi przez wójta jednej z gmin. Zamykanie szkół i opóźnianie budowy nowych mimo odgórnych napomnień oraz dążeń oświatowych mieszkańców.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/220. M[aksymilian] M[alinowski], *Nauczanie powszechne*, „Zaranie” 1913, nr 19, s. 487–488.

Organizacja szkół początkowych w guberni płockiej. Działalność inteligencji miejskiej i wiejskiej w tym zakresie, zapomogi rządowe na budowę placówek oraz pensje dla nauczycieli.

[dostęp do edukacji, szkolnictwo]

CXL/221. M[aksymilian] Malinowski, *Musimy wyteńczyć siły i wolę...*, „Zaranie” 1913, nr 20, s. 522–523.

Konieczność rozwijania oświaty ludowej, zwłaszcza elementarnej. Omówienie czasopiśma „Reforma Szkolna” – kwartalnika poświęconego reformie wychowania i nauczania, wydawanego w Krakowie przez Adama Szymańskiego. Przykład postępu w rozwoju szkolnictwa w Stanach Zjednoczonych i Anglii wzorem do naśladowania.

[edukacja elementarna, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/222. Tomasz Nocznicki, *W sprawie nauczania powszechnego parę słów bezstronnej prawdy*, „Zaranie” 1913, nr 22, s. 567–568.

Brak edukacji na wsi. Niechętny stosunek bogatych gospodarzy i księży do oświaty ludowej i kształtowania czytelnictwa. Konieczność upowszechniania edukacji w języku polskim i wychowywania dzieci w szkole.

[edukacja elementarna, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/223. Irena Kosmowska, *Praca oświatowa*, „Zaranie” 1913, nr 23, s. 595–596; nr 25, s. 647–648; nr 26, s. 672–673.

Powszechne prawo do oświaty i edukacji. Omówienie pracy oświatowej, na którą składa się wiele różnorodnych działań na rzecz wychowania rozumnego i szlachetnego narodu. Historia oświaty ludowej.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/224. Tomasz Nocznicki, *Nie Ślimaków nam potrzeba, ale ludzi dzielnych*, „Zaranie” 1913, nr 24, s. 622–625.

Problem analfabetyzmu i braku szkół na wsi. Prześladowania działaczy stowarzyszenia trzeźwości „Przyszłość”. Dążenia oświatowe ludu tłumione przez księdza i dziedziców, którym zależy na utrzymaniu zacofania na wsi. Nawiązanie do powieści poruszającej ten problem autorstwa Bolesława Prusa (właśc. Aleksander Głowacki) *Placówka* (wyd. książkowe: Zabór rosyjski 1886).

[analfabetyzm, oświata ludowa]

CXL/225. Wincenty Sikorski, *Zadania wychowawcze i oświatowe Stowarzyszeń współdzielczych*, „Zaranie” 1913, nr 26, s. 671–672; nr 27, s. 704.

Różnorodność inicjatyw na rzecz wychowania obywatelskiego w angielskich stowarzyszeniach spółdzielczych (także Lidze Kobiet Kooperatystek), skierowanych zwłaszcza do dzieci i młodzieży.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXL/226. M[aria] Dąbrowska, *O wychowaniu człowieka społecznego i obywatela w Polsce*, „Zaranie” 1913, nr 27, s. 705–706; nr 28, s. 729–730.

Rola rodziny i nauczycieli w kształtowaniu umysłu i charakteru dzieci. O braku odpowiedniego wychowania i uspołeczniania w rodzinie. Przykłady z innych krajów (m.in. Belgii i Ameryki): korzyści z koedukacji, rola zabawy, wychowawcza rola skautingu. Wychowanie patriotyczne. Finansowanie rozwoju nauczycieli.

[nauczyciel/pedagog, Nowe Wychowanie, oświata ludowa]

CXL/227. Księżak [Maksymilian Malinowski], *Z wycieczki do Liskowa*, „Zaranie” 1913, nr 27, s. 710–711.

Wizyta w instytucjach kulturalno-oświatowych wsi Lisków. Dyskusja na temat szkół i ochronek. Warunki ich funkcjonowania.

[ochronki, oświata ludowa]

CXL/228. Aleksander Kopczewski, *Mile chwile. List z Glinnika*, „Zaranie” 1913, nr 28, s. 731–733.

Pobyty uczennic ze szkoły w Kruszynku we wsi Glinnik. Występy artystyczne, kulturalna zabawa bez alkoholu w opozycji do rozrywki innych miejscowych. Konflikt między wykształconymi chłopami a miejscowym księdzem. Postulat edukacji młodzieży.

[edukacja dziewcząt i kobiet, twórczość dzieci i młodzieży, wycieczki/krajoznawstwo]

CXL/229. R. Steliński, *Stan oświaty w obrębie guberni radomskiej, a zwłaszcza w powiecie radomskim i innych*, „Zaranie” 1913, nr 30, s. 791–792.

Problemy oświaty ludowej we wsiach wspomnianej guberni, brak szkół, problemy przy ich budowie.

[oświata ludowa]

CXL/230. Władysław Rajkowski, Jadwiga Dziubińska, Jan Konopnicki, Czesław Mejro, Marcján Zienkiewicz, Regina Zienkiewiczowa, *Ferma rolnicza w Sokołówwku*, „Zaranie” 1913, nr 32, s. 840–842.

Szkoła Rolnicza w Sokołówwku utworzona przy wsparciu TKR. Oferta edukacyjna szkoły. Kursy dla chłopów. Sprawozdanie z działalności placówki i apel o wsparcie dla niej.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/231. Pisarz „Zarania” [Maksymilian Malinowski], *Towarzystwo „Starszych braci”*, „Zaranie” 1913, nr 33, s. 861–862.

Zły stan moralny polskiej młodzieży, brak szlachetnych rozrywek, pijaństwo i hazard. Amerykańska inicjatywa tytułowych towarzystw. Opieka starszej, światłej młodzieży nad młodszymi od siebie, zachęcanie ich do rozwoju, czytania i pożytecznego spędzania czasu. Apel do absolwentów i absolwentek szkół rolniczych do podobnej działalności.

[organizacje młodzieżowe, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXL/232. M[aksymilian] Malinowski, *Dziatwa-ciulacze*, „Zaranie” 1913, nr 33, s. 862–863.

Zachęcanie dzieci do oszczędzania. Towarzystwa pożyczkowo-oszczędnościowe. Przykłady sukcesów na tym polu. Podobna działalność w zachodniej Europie, m.in. w Czechach i Francji. Wychowywanie do życia społecznego. Zły stan moralny młodzieży polskiej.

[edukacja zawodowa]

CXL/233. Jan Stępek, *Czyste narody*, „Zaranie” 1913, nr 34, s. 889–891.

Porównanie Polaków z innymi narodami Europy. Niechlujstwo i zaniedbanie, brak dążenia do utrzymania czystości w domu i otoczeniu. Apel do młodzieży o podjęcie działań mających na celu poprawę sytuacji.

[zdrowie i higiena]

CXL/234. M[aksymilian] Malinowski, *Z niedawnej przeszłości – przelot myślenia i zasad*, „Zaranie” 1913, nr 35, s. 918–919; nr 38, s. 994–995.

Działalność Szkoły Głównej w Warszawie na rzecz edukacji młodzieży. Oświatowe dążenia młodzieży publikującej w „Przeglądzie Tygodniowym”. Konflikt ze starszym i materialistycznym pokoleniem. Rola nurtu pozytywistycznego, upowszechnianie nauki i rozwój nauki praktycznej.

[oświata ludowa, różnice międzypokoleniowe, twórczość dzieci i młodzieży]

CXL/235. Jan Stępek, *Szkolnictwo początkowe w Belgii*, „Zaranie” 1913, nr 37, s. 975–977; nr 38, s. 995–996; nr 40, s. 1053–1054; nr 42, s. 1101–1102.

Przykłady z Belgii dla organizacji szkolnictwa na ziemiach polskich. Struktura organizacyjna, programy, działalność i finansowanie szkół. Kwestie higieny szkolnej i dożywiania dzieci. Korzyści z nauki praktycznej. Krytyka nauczania pamięciowego. Edukacja obywatelska, rolnicza, moralna.

[edukacja elementarna, oświata ludowa, szkolnictwo]

CXL/236. M[aksymilian] Malinowski, *O nauczanie powszechne*, „Zaranie” 1913, nr 39, s. 1013–1015.

Rozwój szkolnictwa powszechnego dzięki zapomogom rządowym i zaangażowaniu społecznemu, zakładanie placówek w gminach. Niebezpieczeństwo rusyfikacji powodem spowolnienia procesu. Zacołanie na wsi, brak umiejętności korzystania ze zdobytej wiedzy.

[dostęp do edukacji, edukacja elementarna, rusyfikacja]

CXL/237. M[aksymilian] Malinowski, *Nasze szkoły rolnicze dla młodzieży wiejskiej*, „Zaranie” 1913, nr 42, s. 1091–1093.

Historia edukacji rolniczej w Europie. Osiągnięcia Danii w tym zakresie. Polskie szkoły: Pszczelin, Kruszynek i kilkanaście innych, przeważnie prywatnych.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/238. Jadwiga Dziubińska, *Kruszynek*, „Zaranie” 1913, nr 42, s. 1094–1095.

Rozwój kursów gospodarczych dla dziewcząt wiejskich w Kruszyнку mimo krytyki szkoły i trudnej sytuacji finansowej. Wsparcie rodzin uczennic, samopomoc koleżeńska. Prośba o wpłaty na utrzymanie szkoły.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXL/239. Szczepan Wróbel, „*Dziewczyny, jazda na naukę!*”, „Zaranie” 1913, nr 42, s. 1096–1097.

Obowiązki kobiety wiejskiej, nieco obcesowa zachęta do edukacji („dla obciosania grubego wiejskiego wióra, sic!) i wiązania się z wykształconym partnerem. Roczne kursy gospodarcze dla dziewcząt w całej Polsce.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXL/240. Józef Poniatowski, Wawrzyniec Tarasiński, *Do Was Koledzy, i Koleżanki!*, „Zaranie” 1913, nr 42, s. 1098–1099.

Apel do absolwentów szkół gospodarczych o wsparcie finansowe dla tego rodzaju placówek oświatowych.

[edukacja zawodowa]

CXL/241. *Sprawozdanie rachunkowe kursu rocznego w Kruszyнку*, „Zaranie” 1913, nr 48, s. 1232–1233.

Dochody, wydatki, ofiary na szkołę. Lista ofiarodawców.

[edukacja zawodowa]

CXL/242. Aleksy Kurcjuś, *Co to jest oświata i czego od niej wolno się spodziewać*, „Zaranie” 1914, nr 1, s. 6–8; nr 2, s. 34–35; nr 3, s. 61–62; nr 4, s. 83–84.

Rozważania o sposobach zdobywania wiedzy i korzyściach z tego płynących. Edukacyjna rola literatury i sztuki. Problemy wynikające z nieuctwa i braku dostępu do oświaty. Rola działaczy postępowych w szerzeniu oświaty. Obowiązek szkolny.

[edukacja artystyczna, samokształcenie/samowychowanie, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXL/243. Syn Ludu, *Wyzysk rodzicielski*, „Zaranie” 1914, nr 1, s. 16.

Problem zaniedbania dzieci w rodzinach chłopskich i wykorzystywania ich do pracy, brak szkół i ochronek. Obowiązkiem rodziców wykształcenie dzieci, apel o składki na oświatę.

[oświata ludowa, wychowanie w rodzinie]

CXL/244. Tomasz Nocznicki, *Do Młodzieży Włociańskiej która opuściła szkoły i kursy rolnicze z końcem r. 1913-go*, „Zaranie” 1914, nr 4, s. 87–89.

Apel do młodzieży o korzystanie ze zdobytej wiedzy i działania na rzecz rozwoju wsi, wzorową postawę moralną, organizowanie pożytecznych rozrywek.

[edukacja zawodowa]

CXL/245. Sęk, *Stan oświaty w Ostrowcu w gub. radomskiej*, „Zaranie” 1914, nr 5, s. 111–112; nr 6, s. 134–135.

Rola oświaty w rozwoju kraju, najgorsza sytuacja w małych miasteczkach takich jak Ostrowiec, analfabetyzm i zacofanie, niewystarczająca liczba szkół i ochronek, opis szkół w miasteczku. Artykuł uzupełnia reprodukcja obrazu przedstawiającego nędzarzy: ojca z dzieckiem.

[dostęp do edukacji, edukacja zawodowa, szkolnictwo]

CXL/246. M. Dechnik, *Z Danii o naszych*, „Zaranie” 1914, nr 8, s. 188–190.

Brak obycia, wiedzy i umiejętności praktycznych. Pijaństwo oraz przestępczość wśród Polaków na emigracji zarobkowej w Danii (również młodzieży), spowodowane brakiem dbałości o oświatę ludową skontrastowane z wysokim poziomem Duńczyków.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, oświata ludowa]

CXL/247. Zośka z Bielik [Zofia Okęcka], *Źle się dzieje*, „Zaranie” 1914, nr 9, s. 207–208.

Pijaństwo podczas wesel, również młodzieży, a zwłaszcza dziewcząt, i jego konsekwencje. Podawanie dzieciom alkoholu przez rodziców. Zaniedbanie dzieci i narażanie ich zdrowia i życia wynikające z zacofania i braku oświaty.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, rodzina]

CXL/248. Mateusz Manterys, *Pasterz, owieczka i kij. List do „Zarania”*, „Zaranie” 1914, nr 15, s. 373–374.

Przypadek pobicia dziecka przez księdza jako wyraz zaogniającego się konfliktu działaczy zaraniarskich z duchowieństwem.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXL/249. W[alenty] Miklaszewski, *W imię poznania samych siebie*, „Zaranie” 1914, nr 17, s. 433–434.

Informacja o badaniach lekarza nad rozwojem człowieka w zależności od warunków życia, poziomu oświaty itp. Prośba o dokonanie pomiarów i wypełnienie załączonej ankiety.

[rozwój dziecka]

CXL/250. Bywalec, *Z woli ludu*, „Zaranie” 1914, nr 18, s. 441–442.

Informacja o powstałym ze składek społeczeństwa uniwersytecie w Zurychu. Zachęta do podobnej inicjatywy w Polsce, zamiast marnowania pieniędzy na alkohol.

[edukacja akademicka]

CXL/251. Mateusz Fredo, *Inteligencja ludowa*, „Zaranie” 1914, nr 20, s. 489–490.

Konieczność obywatelskiej pracy na rzecz rozwoju oświaty ludowej, zwiększania liczby szkół, dzielenia się zdobytą wiedzą.

[oświata ludowa]

CXL/252. Jan Kucharzyk, Michał Gąsior, Jan Tomasiak, F. Kucharzyk, Wawrzyniec Mionc, *O przyszłość naszą*, „Zaranie” 1914, nr 21, s. 514–515.

Zaniedbanie wychowywania dzieci na wsi. Zbyt mała liczba szkół, także zawodowych i rolniczych. Zachęta do zakładania szkół przez lud.

[oświata ludowa, wychowanie w rodzinie]

CXL/253. I[rena] K[osmowska], *Nasi we Francji*, „Zaranie” 1914, nr 21, s. 520–521.

Problem pracy dzieci wśród Polonii francuskiej. Edukacja we francuskich szkołach rządowych i polskich szkołach prywatnych. Artykuł uzupełniają zdjęcia: rodzina, nauczycielki, dzieci w szkole.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, szkolnictwo]

CXL/254. Piastun [Maksymilian Malinowski], *Rozumna ofiarność*, „Zaranie” 1914, nr 22, s. 545–548.

Relacja z zebrań Akademii Umiejętności w Krakowie oraz PMS w Cieszynie działających na rzecz upowszechniania wiedzy. Apel o finansowe wspieranie PMS, zakładającej i prowadzącej polskie placówki edukacyjne na Śląsku.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXL/255. M[aksymilian] Malinowski, *Przemysł ludowy a T-stwo Popierania Przemysłu ludowego*, „Zaranie” 1914, nr 24, s. 592–594.

Niewystarczające działania TPPL na rzecz rozwoju rzemiosła na wsi oraz szkolnictwa zawodowego.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXL/256. Marcin Noga, *Otóż nasza wina ta! Do oszczędności – przy każdej sposobności*, „Zaranie” 1914, nr 24, s. 598–600.

Oszczędność na cele edukacyjne, przykład z Danii, gdzie oszczędzają nawet trzyletnie dzieci. Krytyka wydawania pieniędzy na próżne zachcianki i nałogi (palenie papierosów). Postulat edukacji dzieci i młodzieży.

[wychowanie moralne]

CXL/257. J. Stępień, *Nowe prawo o szkolnictwie prywatnym*, „Zaranie” 1914, nr 30, s. 745–746.

Nowe przepisy dotyczące szkolnictwa prywatnego, uchwalone przez Dumę, konieczność walki o edukację w języku polskim.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CXL/258. M[aksymilian] M[alinowski], *Zjazdy i wycieczki*, „Zaranie” 1914, nr 30, s. 752–753.

Wakacyjne zjazdy nauczycieli ludowych, lekarzy-higienistów szerzących edukację zdrowotną, wycieczki krajoznawcze młodzieży.

[nauczyciel/pedagog, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wycieczki/krajoznawstwo]

CXL/259. Życzliwy Wasz brat, R. Ogrodnik, w Passaic M. J. Póln. Ameryka, *Z Ameryki – do Braci ludu głos. List z Passaic w Stanach Zjednoczonych*, „Zaranie” 1914, nr 31, s. 773–775.

Prężna działalność stowarzyszenia młodzieżowego „Sokół Polski” wśród amerykańskiej Polonii zachęta do podejmowania działań oświatowych w Polsce.

[organizacje młodzieżowe, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXL/260. *Towarzystwo Szkoły Ludowej w Galicji*, „Zaranie” 1914, nr 31, s. 775–776.

Zakres i cel działalności TSL w Galicji. Szkoły ludowe, biblioteki, wypożyczalnie książek. Kursy doskonalące wiedzę zawodową.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CXL/261. Wojciech, syn ziemi Kujawskiej, *Z Kujawskich stron. Sposoby tłumiciel-skie*, „Zaranie” 1914, nr 31, s. 781–782.

Konflikt między księżmi a nauczycielami ludowymi przygotowującymi wraz z młodzieżą dobroczynne przedstawienie.

[twórczość dzieci i młodzieży]

CXLI. „Zarzewie”

Pułtusk 1912

CXLI/1. W.D., *Do młodzieży*, „Zarzewie” 1912, z. 2, s. 10–12.

Odezwa do młodzieży (wiejskiej, robotniczej i urzędniczej) o większą aktywność na polu zdobywania wiedzy, samokształcenia, korzystania z odczytów, bibliotek, czytelni. Rozwój umysłowy i samodoskonalenie jako warunek zapewnienia bytu, radzenia sobie w życiu i uzyskania szacunku społecznego. Młodzież jako nadzieja narodu i ludzkości.

[aktywność młodzieży, samokształcenie/samowychowanie]

CXLI/2. Henryk Brauliński, St. Pieśko, *Głosowi Warszawskiemu. Nauczyciele ludowi*, „Zarzewie” 1912, z. 7/8, s. 50–51.

Artykuł będący odpowiedzią kilku nauczycieli na tekst wydrukowany w „Głosie Warszawskim”, poświęcony sprawie głośnego mordu dokonanego przez ojca Damazego Macocha, oskarżający nauczycieli ludowych jako współwinnych zbrodni dokonanej na Jasnej Górze.

[nauczyciel/pedagog]

CXLI/3. *Bolesław Prus*, „Zarzewie” 1912, z. 9/10, s. 62–63.

Tekst przygotowany z okazji śmierci Bolesława Prusa. Informacje o życiu i edukacji pisarza, opis jego działalności publicystycznej, społecznikowskiej, a także pozostawionym majątku, przeznaczonym na stypendia dla dzieci włościańskich. Postulat utworzenia szkoły zawodowej im. Bolesława Prusa i kształcenia zawodowego rzemieślników, robotników i rolników.

[edukacja zawodowa]

CXLI/4. Z.P., *Dzieci a ochronki*, „Zarzewie” 1912, z. 11/12, s. 75–76; z. 13/14, s. 87–89; z. 15, s. 99–101; z. 16, s. 111–113; z. 17, s. 123–125; z. 18, s. 135–138.

Przedstawienie znaczenia opieki nad dziećmi z rodzin ubogich w polskich i zachodnich realiach. Dziecko jako kapitał społeczny, postulat troski o staranną opiekę, wychowanie fizyczne, moralne, umysłowe od narodzin do osiągnięcia dojrzałości. Postulat poznania umysłu i duszy dziecka jako warunek racjonalnego postępowania wychowawczego. Reformatorskie poglądy na wychowanie Johna Locke’a, Jana Henryka Pestalozziego i Fryderyka Froebela. Pedologia, czyli nauka o dzieciach. Dane statystyczne dotyczące ochronek w Królestwie Polskim, zasady i cele ich funkcjonowania. Szczegółowe informacje o ochronkach prowadzonych przez WTD oraz TOD. Zasady organizowania ochronek, warunki lokalowe, wymagania wobec ochraniarek, higiena i wyposażenie pomieszczeń i sal dla dzieci, sprzęty, przybory i pomoce dydaktyczne.

[ochronki, pomoce dydaktyczne i podręczniki]

CXLII. „Ziarno”

Warszawa 1905–1914

CXLII/1. Ka-wski [Kazimierz Kalinowski], *Gniazdo kłamstwa*, „Ziarno” 1905, nr 11, s. 191–193.

Dom rodzinny staje się głównym miejscem wychowywania dzieci w kłamstwie. Niejednokrotnie upomina się dzieci i zakazuje się im kłamstwa, podczas gdy słuchają, jak kłamią dorośli.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXLII/2. *Opieka nad małoletnimi w Holandii*, „Ziarno” 1906, nr 10, s. 197.

W 1904 r. parlament holenderski uchwalił szereg ustaw mających na celu ochronę małoletnich. Zapisy te po pewnym czasie zostały wprowadzone w życie. Dotyczyły: władzy ojcowskiej i jej odebrania, kar sądowych dla małoletnich przestępców, umieszczania moralnie zaniedbanych dzieci w zakładach wychowawczych.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, opieka]

CXLII/3. Stanisław Szczepanowski, *Życie a szkoła (Myśli i zdania)*, „Ziarno” 1906, nr 11, s. 209.

Zbiór krótkich opinii na temat szkoły.

[szkolnictwo]

CXLII/4. H.Mich. [Henryk Michałowski], *Macierz szkolna*, „Ziarno” 1906, nr 26, s. 509.

Informacja o nowym stowarzyszeniu, założonym przez Henryka Sienkiewicza i mecenaśa Antoniego Osuchowskiego. Ma ono na celu popieranie i krzewienie oświaty w duchu narodowym. W związku z tym ma prawo do zakładania różnych instytucji oświatowych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXLII/5. Ks. Podwin, *Opieka nad moralnością młodzieży*, „Ziarno” 1907, nr 3, s. 5–6.

Każde społeczeństwo ma obowiązek badać wpływ różnych czynników na wychowanie młodzieży. Często wpaja się młodzieży pojęcia, które kształtują błędne opinie na temat domu, szkoły, społeczeństwa. Na pierwszy plan w edukacji wysuwa się kwestia życia moralnego młodzieży, na które wpływa m.in. niewłaściwy dozór domowy.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXLII/6. S.P., *Sport w szkolnictwie*, „Ziarno” 1908, nr 27, s. 4.

Autor ukazuje znaczenie sportu w wychowaniu dzieci i młodzieży we Francji, gdzie propaguje się m.in. ideę wychowania fizycznego M.A. Fringneta. Ideę tę należy upowszechniać również w Królestwie Polskim.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXLII/7. D[aniel] Żółtyński, *Nie lekceważmy slöjdu!*, „Ziarno” 1908, nr 41, s. 4.

W Szwecji i Finlandii początkowo slöjd miał się przyczyniać do rozwoju ekonomicznego kraju. Wkrótce dostrzeżono jego walory pedagogiczne, takie jak rozwijanie zręczności, kształtowanie skupionej uwagi, sumienności, gorliwości i rozwijania umysłu. Aktualnie slöjd jest upowszechniany w Norwegii, Danii, Francji, Anglii, Stanach Zjednoczonych. W Królestwie Polskim – nie, m.in. z braku odpowiednich nauczycieli.

[prace ręczne, program nauczania]

CXLII/8. Kaz.K. [Kazimierz Kalinowski], *Co damy dzieciom na kolędę?*, „Ziarno” 1908, nr 50, s. 9; nr 51, s. 19.

Szerokie omówienie książek dla dzieci, które mogą stanowić interesujący i wartościowy prezent. Na pierwszym miejscu postawiono wydawnictwa M. Arcta. Przywołano także pozycje wydane przez Gebethnera i Wolffa, szczególnie zachęcając do zakupu serii powieści podróżniczych J. Verne’a.

[czytelność]

CXLII/9. G.L., *Zabawa w życiu dziecka. Z tematów aktualnych*, „Ziarno” 1908, nr 50, s. 19.

Zabawa odgrywa doniosłą rolę w rozwoju psychicznym i emocjonalnym dziecka. Autor odwołuje się do poglądów Spencera, który zauważył, że w zabawie ma ujście nadmiar sił dziecka.

[rozwój dziecka, zabawy]

CXLII/10. Dr. K. Niedzielski, *Ubóstwo i śmiertelność*, „Ziarno” 1909, nr 5, s. 84–85.

Zwrócenie uwagi na niski poziom wykształcenia ludu, pracującego fizycznie ponad siły. Fatalne warunki mieszkaniowe, higieniczne i zdrowotne powodują choroby; biedni ludzie nie mają środków finansowych na leczenie. Jedną z form pomocy biednym rodzinom jest zakładanie ochronek i przytulisk, lecz, jak zauważono, dzieci z tych instytucji są gorzej rozwinięte fizycznie.

[opieka, zdrowie i higiena]

CXLII/11. *Sokolstwo w Czechach*, „Ziarno” 1909, nr 35, s. 689.

W Pradze odbyły się czterodniowe konkursy sokolskie. Należało wykonać szereg trudnych ćwiczeń na przyrządach. Członkowie czeskiego Sokola są zrzeszeni w Związku, który dba też o rozwój oświaty. Są podzieleni na grupy męskie i żeńskie.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie fizyczne i sport]

CXLII/12. Wład[ysław] Światopełk[-]Zawadzki, *Pokój a szkoła*, „Ziarno” 1910, nr 7, s. 130–132; nr 8, s. 153–155.

Intensywnie rozwijają się towarzystwa, których celem jest utrzymanie pokoju. Jednak ich działania nie znajdują uznania wśród społeczeństwa. Jak zauważa autor, głównym zadaniem towarzystw jest szerzenie idei sprawiedliwości między państwami, narodami i jednostkami. Jedną z najważniejszych placówek propagujących pokój jest szkoła. Niestety nie realizuje swych zadań. Przykładowo: nauka historii w szkole obejmuje historię dynastii, zaborów, a należy ją przekształcić w historię rozwoju ludzkości. Podczas XVII Międzynarodowego Kongresu w Londynie w 1909 r. podkreślono znaczenie podreżników i uczenia dzieci samodzielnego rozwiązywania sporów.

[program nauczania, szkolnictwo]

CXLII/13. *Odgłosy ostatnich dni. Wandalizm*, „Ziarno” 1911, nr 4, s. 70.

Agresywne zachowania młodzieży. Dewastacja przyrody w miejscowościach podmiejskich. Postulat budzenia zainteresowania otaczającą przyrodą i szacunku do niej. Świadomość dzieci w zakresie ochrony przyrody. Odpowiedzialność moralna.

[kontakt z przyrodą, niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie moralne]

CXLII/14. St.Piast., *Rocznice wielkich zmarłych. Tadeusz Czacki (Ur. 28 sierpnia 1765 r.; um. 20 lutego 1813)*, „Ziarno” 1911, nr 7, s. 128–129.

Sylwetka i działalność oświatowo-społeczna Tadeusza Czackiego, wizytatora szkół polskich w guberniach: wołyńskiej, podolskiej i kijowskiej. Liceum im. Tadeusza Czackiego: biblioteka, gabinet fizyczny i obserwatorium astronomiczne.

[szkolnictwo]

CXLII/15. Stanisław Bełza, *Listy spoza kraju o kraju*, „Ziarno” 1911, nr 8, s. 142–143.

Emigracja edukacyjna młodzieży do Rosji. Zestawienie pozytywnych i krytycznych opinii na temat młodzieży polskiej, szukającej wykształcenia uniwersyteckiego w Rosji. Uniwersytet Warszawski i jego studenci.

[edukacja akademicka]

CXLII/16. Władysław Chodecki, *Walka z gruźlicą*, „Ziarno” 1911, nr 12, s. 229–230.

Warszawskie Towarzystwo Przeciwgruźlicze. Gruźlica jako choroba zakaźna – przyczyny, objawy i leczenie. Śmiertelność chorych na gruźlicę. Dziedziczność gruźlicy.

[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

CXLII/17. *Odgłosy ostatnich dni. Święto nauki*, „Ziarno” 1911, nr 12, s. 230–231.

Dziesięciolecie Towarzystwa dla Popierania Nauki Polskiej (Kraków). Antoni Małecki – prezes instytucji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXLII/18. *Odgłosy ostatnich dni. Nasze Towarzystwo Muzyczne*, „Ziarno” 1911, nr 13, s. 246–247.

Warszawskie Towarzystwo Muzyczne, Sekcja im. Stanisława Moniuszki. Spuścizna po Mieczysławie Karłowiczu. Muzyczne kształcenie młodzieży. Kultura muzyczna w kraju.

[edukacja artystyczna, wychowanie estetyczne]

CXLII/19. Redaktor „Ziarna”, *Królewski dar*, „Ziarno” 1911, nr 13, s. 251–252.

Ofiarowanie przez hr. Józefa Potockiego domu przy ul. Kaliksta w Warszawie dla TNW (marzec 1911 r.). Budowla odpowiada swym urządzeniem potrzebom instytucji. Zasługi dla oświaty polskiej przodkowie hrabiego: Jan, Ignacy i Stanisław Potoccy.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXLII/20. Kazimierz Kalinowski, *Jak żyć?*, „Ziarno” 1911, nr 13, s. 253–255.

Kształtowanie woli i pozytywnych cech charakteru dziecka. Chęć szybkiego zdobycia środków materialnych przez młodzież. Szkoła jako instytucja przygotowująca do zawodu i dorosłego życia. Konsekwencja w realizacji własnych planów.

[szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXLII/21. Kazimierz Kalinowski, *Rocznice wielkich zmarłych. Stanisław Jachowicz (Ur. 17 kwietnia 1796 r.; um. 24 grudnia 1857 r.)*, „Ziarno” 1911, nr 15, s. 294–295.

Bajki i powiastki pedagogiczne Stanisława Jachowicza dla dzieci i młodzieży. Jachowicz i jego działalność oświatowo-społeczna. Wizerunek nauczyciela. Specyfika świata i duszy dziecięcej. Potrzeby duchowe wieku dziecięcego. Relacje partnerskie między nauczycielem a uczniem.

[czytelnictwo, nauczyciel/pedagog]

CXLII/22. *Odgłosy ostatnich dni. Dla ludu*, „Ziarno” 1911, nr 18, s. 254.

Praca oświatowa wśród ludu. TPPL w Królestwie Polskim. Cele: przekazywanie wiedzy fachowej mieszkańcom wsi. Szkoły instruktorów zawodowych: Oryszów, Grędzice, Nałęczów. Szkoły ochroniarek, kształcące instruktorki plecionkarstwa, guzikařstwa i koronkarstwa. Nauka bezpłatna.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXLII/23. Stanisław Bełza, *Listy z mojej pracowni*, „Ziarno” 1911, nr 19, s. 362–363.

Opieka nad dziećmi opuszczonymi i biednymi. Ignacy Kłopotowski – opiekun ubogich. Biuro Informacyjne o Nędzy Wyjątkowej i jego członkinie: Matylda Szulc i Felicja Kunowska. Przysłułek dla bezdomnych dzieci warszawskich pod opieką Biura Informacyjnego o Nędzy Wyjątkowej, w miejscowości Radziwiłłów.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXLII/24. *Odgłosy ostatnich dni. Jeszcze Radziwiłłów*, „Ziarno” 1911, nr 20, s. 394.

Dom Opieki pod wezwaniem św. Kazimierza w Oryszewie. Przysłułek dla dziewcząt-sierot, utrzymywany przez siostry miłosierdzia. Kolonia dobroczynna dla dzieci opuszczonych w Radziwiłłowie – organizacja i funkcjonowanie. Zasady zwiedzania placówki.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXLII/25. Władysław Chodecki, *Błędy higieniczne w życiu codziennym*, „Ziarno” 1911, nr 23, s. 447–449.

Dbalność o higienę osobistą. Krytyka nieznamomości zasad higieny. Wykład higieny w szkołach średnich. Niewłaściwe nakrycia głowy. Szkodliwość palenia tytoniu i spożycia alkoholu. Krytyka niewłaściwego rozkładu zajęć domowych i szkolnych. Choroby układu nerwowego. Higiena pracy umysłowej.

[zdrowie i higiena]

CXLII/26. *Demokracja narodowa w sprawie szkolnej*, „Ziarno” 1911, nr 27, s. 523.

Stronnictwo Narodowo-Demokratyczne o sprawach szkolnych w Królestwie Polskim. Ustrój szkół rządowych a potrzeby społeczeństwa polskiego. Polska szkoła średnia. Akcja zmierzająca do podniesienia poziomu naukowego wyższych uczelni w Królestwie Polskim.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXLII/27. *Towarzystwo Gniazd Sierocych*, „Ziarno” 1911, nr 34, s. 680.

Działalność Kazimierza Jeżewskiego. Legalizacja instytucji społeczno-wychowawczej pod nazwą TGS (16 sierpnia 1911 r.). Gniazda lokowane w gospodarstwach rolnych na wsi – ich organizacja i funkcjonowanie. Zasady przyjmowania dzieci. Szkoły ogólnokształcące z oddziałami przemysłowymi i rolniczymi. Członkowie TGS.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXLII/28. G., *Dziecięce zabawki*, „Ziarno” 1911, nr 36, s. 708–709.

Wystawa w paryskim Muzeum Sztuki Dekoracyjnej, ukazująca historię wyrobu zabawek dziecięcych (1911). Sprzedaż zabawek. Silna chęć posiadania przez dzieci określonych zabawek. Potrzeba kontrolowania liczby zabawek.

[zabawki]

CXLII/29. Witold Bełza, *Listy z mojej pracowni (W sprawie nauki polskiej)*, „Ziarno” 1911, nr 43, s. 842–843.

Kasa Pomocy dla Osób Pracujących na Polu Naukowym im. Józefa Mianowskiego – organizacja wspomagająca badania i wydawnictwa naukowe. Obrona polskiego życia naukowego w zaborze rosyjskim.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, rusyfikacja]

CXLII/30. X., *Japonka o Japonce*, „Ziarno” 1911, nr 44, s. 849–850.

Japoński system wychowania: wczesne zamążpójście dziewcząt, wierność krajowi wpa-jana od dziecka, opieka nad rodzicami jako zadanie najstarszego syna i jego żony. Odpowiedzialność młodzieży. Szacunek dla rodziców. Staranne wychowywanie i edukacja dziewcząt. Nauka panowania nad emocjami. Etykieta japońska.

[szkolnictwo]

CXLII/31. *Do głów i serc*, „Ziarno” 1911, nr 45, s. 889–890.

TGS. Działalność społeczna Stanisława Glezmera. Odezwa Zarządu TGS, wystosowana do społeczeństwa prośba o wsparcie dla reprezentowanych idei. Praca opiekunów-wychowawców. Wychowanie w gniazdach sierocych. Wykształcenie elementarne. Średnia szkoła zawodowa, rolnicza i rzemieślnicza. Kształcenie dziecka zgodnie z jego zdolnościami.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXLII/32. G., *Kąpiele w zimie*, „Ziarno” 1911, nr 48, s. 951.

Codzienna kąpiel dziecka. Zachowanie przepisów higienicznych podczas kąpieli. Właściwa temperatura wody.

[zdrowie i higiena]

CXLII/33. *Dla dzieci i młodzieży*, „Ziarno” 1911, nr 50, s. 991–992.

Książka jako najlepszy prezent gwiazdkowy dla dzieci i młodzieży. Proponowane lektury, m.in. Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy* (Warszawa 1911); Harriet Beecher Stowe, *Chata wuja Toma* (Boston 1852; wyd. pol. Lwów 1853 i in.).

[czytelnictwo]

CXLII/34. *Gniazda sieroce*, „Ziarno” 1912, nr 3, s. 42–43; nr 4, s. 62–63.

Informacja o działaniach podjętych przez TGS. Duże zainteresowanie sprawiło, że postanowiono przedrukować założenia działalności tej instytucji, opracowane przez Kazimierza Jeżewskiego.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXLII/35. *Z Towarzystwa Gniazd Sierocych*, „Ziarno” 1912, nr 6, s. 119.

Odezwa TGS. Informacje o środkach finansowych. Zapowiedź ufundowania ewangelickiego Gniazda dla dzieci rodziców-Polaków.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXLII/36. Wacław Kraszewski, Józef Żychoń, *Prywatne Gimnazjum Realne w Zakopanem*, „Ziarno” 1912, nr 21, s. 410–411.

Omówiono projekt założenia szkoły średniej, która zrealizuje najnowsze osiągnięcia higieny i estetyki. Grono obywateli zakopiańskich zawiązało towarzystwo, które 1 września 1912 r. uruchomiło gimnazjum realne z internatem. Plan szkoły, oparty na galijskim gimnazjum realnym, rozszerzono o języki obce nowożytnie, muzykę, rysunki. Kierownikiem jest dr Bartłomiej Gofron. Autorzy podpisali tę informację „za wydział Towarzystwa”.

[edukacja artystyczna, szkolnictwo]

CXLII/37. J., *Wykształcenie zawodowe*, „Ziarno” 1913, nr 18, s. 274–275.

W krajach Europy Zachodniej funkcjonują szkoły fachowe oraz uczelnie zawodowe. Na ziemiach polskich wykształcenie jest ogólne, wszechstronne, ale płytkie. Większość młodzieży nie chce poświęcić się rzemiosłu. Tę tendencję, ale i modę, należy zmienić.

[edukacja zawodowa]

CXLII/38. Lech, *Więcej szkół!*, „Ziarno” 1913, nr 20, s. 306–307.

Szkoła jest w centrum zainteresowania społeczeństwa. Ma uczyć języka ojczystego i historii. W Królestwie Polskim nie ma przymusu szkolnego, dlatego wiele dzieci nie pobiera nauki. Szkół w Królestwie Polskim jest za mało.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CXLII/39. Tadeusz Jaworski, *Nauczyciele wiejscy*, „Ziarno” 1913, nr 22, s. 338–339.

Omówiono zadania nauczyciela wiejskiego. Zwrócono uwagę na jego pozycję materialną w Wielkopolsce i Królestwie Polskim. Podkreślono rolę nauczycieli i sformułowano postulat dbałości o ich wykształcenie.

[nauczyciel/pedagog]

CXLII/40. T.J. [Tadeusz Jaworski], *Gniazda sieroce*, „Ziarno” 1913, nr 23, s. 356–358.

Przedstawiono plan działań na rzecz zapewnienia opieki dzieciom osieroconym. Gniazda sieroce mają funkcjonować na wsi, dzieci powinny pozostawać pod opieką wybranych rodzin włościańskich.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXLII/41. Tadeusz Jaworski, *Nasza młodzież*, „Ziarno” 1914, nr 3–4, s. 34–35.

Przedstawiono oczekiwania wobec młodzieży, która powinna być aktywna i twórcza. Według autora jest za mało szkół, a plany nauczania są przestarzałe. Po ukończeniu szkoły absolwent ma wiedzę szeroką, ale powierzchowną, niekonkretną. Nie jest przygotowany do zawodu.

[aktywność młodzieży, szkolnictwo]

CXLII/42. *Szkoła jezuicka (Szkic historyczny)*, „Ziarno” 1914, nr 13, s. 190–191.

W 1622 r. jezuici zostali sprowadzeni do Grudziądza, w 1651 r. wybudowali tam kolegium, które, zniszczone po wojnie szwedzkiej, odbudowano w 1718 r. Ukazano losy szkoły po I rozbiorze Polski.

[szkolnictwo]

CXLII/43. Tadeusz Jaworski, *Przed wyborem zawodu*, „Ziarno” 1914, nr 18, s. 266–267.

Dla rozwoju kraju potrzebni są wykształceni specjaliści różnych zawodów. Potrzebne są szkoły zawodowe i zmiana stosunku społeczeństwa wobec kształcenia zawodowego.

[edukacja zawodowa]

CXLII/44. Wacław Gryżyński, *Kalokagatia*, „Ziarno” 1914, nr 23, s. 346–347; nr 24, s. 362–363.

Grecka idea równowagi rozwoju ciała i ducha została dostrzeżona i doceniona na przełomie XIX i XX w. Przykładem jest Francja. Krytyka poziomu oświaty na ziemiach polskich na początku XX w., podkreślenie potrzeby rozwijania oświaty dla społeczeństwa i odzyskania niepodległości. W polskiej edukacji brak np. hasła odrodzenia fizycznego.

[polityka oświatowa, wychowanie fizyczne i sport]

CXLII/45. Jan G., *Czym będę*, „Ziarno” 1914, nr 28, s. 426–427.

Rozważania na temat wyboru zawodu przez młodzież. W tej kwestii młodzi niejednokrotnie kierują się modą, a nie swoimi zainteresowaniami i zdolnościami. W polskim społeczeństwie funkcjonuje opinia o zawodach uprzywilejowanych i pogardzanych. Powoduje to, że tamuje się drogę młodzieży do handlu, przemysłu i rzemiosła. Należy podjąć działania zmieniające te niesprawiedliwe i niekorzystne opinie.

[edukacja zawodowa]

CXLII/46. N.N., *Szkoła polska*, „Ziarno” 1914, nr 29, s. 442.

Rada Państwa uchwaliła nowy projekt prawa o szkołach prywatnych. Odnotowano szereg pozytywnych zmian w porównaniu do wcześniejszej sytuacji: kwestia wyboru języka nauczania, plan przedmiotów, program, mianowanie nauczycieli w szkołach prywatnych.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo, szkoły prywatne]

CXLIII. „Ziemia Kielecka”

Kielce 1915–1917

CXLIII/1. X., *Szkoła w życiu polskim*, „Ziemia Kiel.” 1915, nr 1, s. 3–6.

Zadania bieżące stawiane przed szkolnictwem oraz plany dalekosiężne – w niepodległej Polsce. Perspektywy dla szkolnictwa średniego i wyższego. Konieczność organizowania kursów dokształcających dla nauczycieli i spotkań doskonalących umiejętności dydaktyczne. Problem wykształcenia odpowiedniej liczby kadr pedagogicznych. Sprawa walki z analfabetyzmem społeczeństwa polskiego.

[metody nauczania, szkolnictwo, szkoły średnie]

CXLIII/2. *Z całej Polski*, „Ziemia Kiel.” 1915, nr 2, s. 5.

Informacja o planowanym otwarciu w listopadzie 1915 r. Uniwersytetu i Politechniki w Warszawie oraz kompletowaniu kadry akademickiej dla obydwu uczelni.

[edukacja akademicka]

CXLIII/3. Old., *Ze Stowarzyszenia Nauczycielstwa Polskiego w Kielcach*, „Ziemia Kiel.” 1915, nr 3, s. 8.

Sprawozdanie z zebrania poświęconego nauczaniu geografii w szkole średniej. Wychowawcze i kształcące znaczenie tego przedmiotu dla wszechstronnego rozwoju młodzieży pod warunkiem umiejętnego łączenia podczas lekcji wiedzy książkowej z praktyką – bliższe i dalsze wycieczki, kreślenie map i modeli.

[program nauczania, szkoły średnie, wycieczki/krajoznawstwo]

CXLIII/4. *Z Warszawy*, „Ziemia Kiel.” 1915, nr 4, s. 7.

Otwarcie 15 listopada 1915 r. polskiego Uniwersytetu i polskiej Politechniki w Warszawie.

[edukacja akademicka]

CXLIII/5. X., *Oświata powszechna*, „Ziemia Kiel.” 1915, nr 5, s. 3–4.

O analfabetyzmie Polaków, typach analfabetów i konieczności rozwiązania tego problemu na wsiach i w miastach.

[analfabetyzm, oświata ludowa]

CXLIII/6. Z., *Z powodu otwarcia wyższych uczelni Warszawskich*, „Ziemia Kiel.” 1915, nr 6, s. 3–4.

Znaczenie dla społeczeństwa i państwa polskiego Uniwersytetu i Politechniki Warszawskiej.

[edukacja akademicka]

CXLIII/7. *Druga męska szkoła średnia w Kielcach*, „Ziemia Kiel.” 1915, nr 6, s. 8.

O zamiarze powołania, w miejsce byłego rosyjskiego gimnazjum męskiego w Kielcach, polskiej męskiej szkoły średniej. Dyskusje nad profilem i programem placówki oraz organem sprawującym nad nią opiekę.

[szkoły średnie]

CXLIII/8. X., *O nauce języków obcych*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 5, s. 3–4.

Krytyka nauczania języków obcych w szkołach elementarnych. Wśród argumentów wymieniono: mierne efekty nauczania języka rosyjskiego w szkołach Królestwa Polskiego i języka niemieckiego w Galicji, wiek dzieci i ogólny ich poziom rozwoju nie sprzyja

efektywnej nauce języków obcych, brak możliwości wykorzystania w przyszłości nabytych umiejętności językowych, co powoduje szybką ich utratę.

[edukacja elementarna, nauka języków obcych]

CXLIII/9. X., *Stan szkolnictwa w Kieleckim*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 6, s. 3–4; nr 7, s. 3–4.

Szkoły elementarne – funkcjonowanie i stopień ich organizacji. Programy nauczania. Obowiązujące przepisy szkolne. Nadzór pedagogiczny i administracyjny, źródła finansowania. Inicjatywy doskonalenia pracy nauczycielskiej. Reorganizacja szkolnictwa średniego w obwodzie kieleckim. Rozdzielenie szkolnictwa zawodowego i ogólnokształcącego. Przekształcanie szkół handlowych w gimnazja realne lub klasyczne. Dane na temat żeńskich i męskich szkół średnich w Kielcach oraz sposobów ich utrzymywania.

[edukacja elementarna, szkolnictwo, szkoły średnie]

CXLIII/10. *Akademicka młodzież warszawska*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 11, s. 1–2.

O postawach warszawskiej młodzieży akademickiej. Część aktywnie uczestniczy w życiu uczelni, interesuje się aktualną sytuacją polityczną, zawiązuje zrzeszenia, koła samokształceniowe i udzielania sobie wzajemnej pomocy. Inni koncentrują się wyłącznie na własnej nauce, izolując od bieżących wydarzeń w Europie i nie interesując się działaniami na rzecz studenckiej wspólnoty.

[edukacja akademicka, szkolnictwo]

CXLIII/11. X., *Z dziejów „Macierzy”* (Na podstawie dokumentów rosyjskiego archiwum w Kielcach), „Ziemia Kiel.” 1916, nr 11, s. 3–4; nr 12, s. 3–4.

Początki powstania PMS. Podejmowane przez tę organizację prace zmierzające do powoływania na ziemi kieleckiej szkół elementarnych i stosunek do tej organizacji władz rządowych. Utrudnianie i szykanowanie działalności PMS przez władze rosyjskie. Likwidacja organizacji przez generała-gubernatora 14 grudnia 1907 r.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CXLIII/12. X., *O szkoły zawodowe*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 15, s. 3–4.

Przyczyny braku szkół zawodowych w Kielcach i okolicach tego miasta. Konieczność odchodzenia od ogólnego bezproduktywnego kształcenia dziewcząt na rzecz edukacji praktycznej, dającej rzetelne przygotowanie do wykonywania konkretnej pracy. Zachęcanie do zakładania zawodowych szkół rolniczych i ogrodniczych.

[edukacja zawodowa]

CXLIII/13. Z. Kozłowska, *Wskrzeszenie Polskiej Macierzy Szkolnej*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 21, s. 1–2.

Reaktywowanie w Warszawie PMS. Zadania organizacji w nowych warunkach politycznych bliskości odzyskania przez Polskę niepodległości. Wykorzystywanie PMS przez różne środowiska polityczne. Potrzeba bezpartyjności PMS jako instytucji niosącej oświatę wszystkim grupom społecznym. Apel o szybkie wznowienie działalności Kieleckiego Koła PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CXLIII/14. X., *W sprawie szkolnictwa średniego*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 22, s. 3.

Stan szkolnictwa średniego i jego modernizacja. Likwidacja pozostałości po rosyjskim systemie szkolnym. Zmiany w przeprowadzaniu egzaminów i ocenianiu uczniów, potrzeba opracowywania nowych podręczników, zmiany podejścia nauczycieli, którzy powinni skupić się na jasnym przekazie wykładanych treści, objaśnianiu, służeniu radą i pomocą, dzieleniu się własnymi doświadczeniami.

[szkoły średnie]

CXLIII/15. E.Z., *Refleksje na temat „skautingu”*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 24, s. 3–4.

Artykuł został poświęcony skautingowi żeńskiemu, dzięki któremu dziewczęta nie tylko mają zagospodarowany czas wolny, ale przede wszystkim mogą wyrabiać swoje siły fizyczne, przygotowywać się do prac w organizacjach dobroczynnych, społecznych i obywatelskich.

[skauting]

CXLIII/16. X., *O seminarium nauczycielskie*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 27, s. 3.

Informacja o planach założenia w Lublinie seminarium nauczycielskiego, którego organizacją ma się zająć tamtejsza sekcja PMS. Wyrażano nadzieję, że nowa placówka będzie kształcić młodzież na wysokim poziomie merytorycznym, zapewniając wolnemu już krajowi dobrych pedagogów-obywateli.

[nauczyciel/pedagog]

CXLIII/17. Jan Lemiesz [Józef Bazgier], *O szkoły dla głuchoniemych i ociemniałych*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 28, s. 3–4.

Przypomnienie o istniejących w Królestwie Polskim przed wybuchem wojny trzech szkółach dla dzieci głuchoniemych i ociemniałych – dwóch w Warszawie i jednej w Łodzi. Szkoły przestały funkcjonować w 1914 r. Potrzeba wznowienia ich działalności oraz otwarcia szkół specjalnych dla dzieci upośledzonych i opóźnionych w rozwoju.

[pedagogika specjalna, szkolnictwo]

CXLIII/18. *W sprawie organizacji szkolnictwa w Królestwie*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 29, s. 1–2.

Omówienie sytuacji szkolnictwa w Królestwie Polskim od 1905 do 1916 r. Działalność Wydziału Oświecenia przy Centralnym Komitecie Obywatelskim. Plan

jednolitego systemu szkolnictwa dla tych ziem. Rozwiązania wprowadzane przez władze okupacyjne.

[szkolnictwo]

CXLIII/19. *Ze stowarzyszenia Nauczycielstwa Polskiego*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 34, s. 7–8.

Decyzja nadzwyczajnego Walnego Zebrania Kieleckiego Oddziału SNP o reaktywowaniu PMS. Wezwanie zarządu Kieleckiego Koła PMS do odbudowy organizacji. Plany Zarządu Kieleckiego Oddziału SNP.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXLIII/20. Jan Lemiesz [Józef Bazgier], *Centralne Biuro Szkolne w Piotrkowie*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 35, s. 3–4.

Przybliżenie obszarów działalności Centralnego Biura Szkolnego w Piotrkowie, które zajmuje się m.in. udzieleniem informacji i porad w sprawach oświatowych, szkolnych i dotyczących wykonywania zawodu nauczyciela, pomaga przy tworzeniu instytucji szkolnych i oświatowych, zakładaniu towarzystw nauczycielskich i szkół prywatnych oraz organizuje biblioteki wędrownie.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXLIII/21. X., *Nowy Rok Szkolny*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 38, s. 3.

Duże zainteresowanie młodzieży kieleckiej dalszą edukacją widoczne w naborze na rok szkolny 1916/1917. Blisko tysięcy kandydatów do Szkoły Handlowej, podobna liczba chętnych do trzech żeńskich szkół średnich. Potrzeba powołania centralnej instytucji – Krajowej Rady Szkolnej Królestwa, która będzie czuwać nad ogółem spraw związanych z kształceniem dzieci i młodzieży.

[szkoły średnie]

CXLIII/22. Jan Rogowski, *Z powiatu stopnickiego*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 42, s. 5.

O szybkim rozwoju szkolnictwa ludowego na terenie powiatu stopnickiego oraz wkładzie TSL w Busku w upowszechnianie oświaty poprzez zakładanie czytelni i organizowanie popularnych odczytów.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CXLIII/23. *Kursy nauczycielskie*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 43, s. 2.

Otwarcie kursu nauczycielskiego przez Kielecki Oddział SNP dla młodzieży żeńskiej i męskiej od 17. roku życia, która legitymuje się świadectwami ukończenia co najmniej czterech klas szkoły średniej. Podano miejsce zajęć kursu, jego program oraz informacje o konieczności uczestniczenia kandydatów na nauczycieli w hospitowaniu lekcji w szkołach miejskich.

[nauczyciel/pedagog]

CXLIII/24. *Z Sokoliny*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 43, s. 3–4.

Otwarcie w Sokolinie (pow. pińczowski) przez Komitet Obywatelski ochronki, mającej zapewnić dzieciom opiekę i duchowe przewodnictwo. Zbieranie środków finansowych na ten cel wśród społeczności wiejskiej.

[ochronki, opieka]

CXLIII/25. Centralne Biuro Szkolne, *Nadstane*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 50, s. 7.

Zawiadomienie o pięciodniowym kursie dla działaczy oświatowych organizowanym przez Uniwersytet Ludowy im. Adama Mickiewicza w Krakowie. Zapowiedź utworzenia kursu bibliotekarstwa w przypadku zgłoszenia się większej liczby zainteresowanych osób.

[oświata pozaszkolna]

CXLIII/26. *Wieczór dyskusyjny połączonych sekcji Naucz. Pol.*, „Ziemia Kiel.” 1916, nr 51, s. 7–8.

Na zebraniu Kieleckiego Oddziału SNP poszerzonego o udział zaproszonych gości omawiano problem celów i zadań szkoły polskiej. Dyskutowano nad typem i charakterystyką Polaka – jaki ma być wychowywany w odnowionym szkolnictwie. Żądanie usunięcia języka niemieckiego ze szkół początkowych.

[szkolnictwo]

CXLIII/27. Tomasz Kostuch, *Zjazd Nauczycielstwa Polskiego w Radomiu*, „Ziemia Kiel.” 1917, nr 2, s. 3–5.

Sprawozdanie ze Zjazdu nauczycielstwa polskiego w Radomiu w dniach 28–30 grudnia 1916 r. zwołanego przez Centralne Biuro Szkolne w Piotrkowie i Radomską Komisję Szkolną. Oprócz referatów podnoszących głównie problemy zawodu nauczycielskiego podjęto szereg rezolucji dotyczących przyszłej organizacji polskiej szkoły.

[nauczyciel/pedagog, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, szkolnictwo]

CXLIII/28. *Wskrzieszenie Kieleckiego Koła Macierzy*, „Ziemia Kiel.” 1917, nr 2, s. 5.

O powołaniu do życia w styczniu 1917 r. Koła PMS w Kielcach. Kulisy odnowienia tego stowarzyszenia.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXLIII/29. *Kluby uliczników*, „Ziemia Kiel.” 1917, nr 6, s. 4–5.

Obejmowanie „dzieci ulicy” opieką materialną i wychowawczą. Działalność tego typu pojawia się w wielu miejscowościach i przynosi wymierne efekty.

[opieka]

CXLIII/30. B. Strzęp, *Z Pińczowskiego*, „Ziemia Kiel.” 1917, nr 9, s. 4–5.

Informacja o pracy oświatowej w powiecie pińczowskim, która prowadzona jest wielokierunkowo, głównie dzięki zaangażowaniu lokalnego nauczycielstwa. Przejawia się ona poprzez organizowanie amatorskich przedstawień, wygłaszanie odczytów, zakładanie publicznych bibliotek ludowych.

[oświata ludowa]

CXLIII/31. Mk., *Walne Zebranie Macierzy w Kielcach*, „Ziemia Kiel.” 1917, nr 11, s. 1–2.

Pierwsze Walne Zebranie PMS w Kielcach zgromadziło blisko 300 osób. W zaprezentowanym sprawozdaniu z czynności Zarządu wymieniono cztery grupy podejmowanych prac: objęcie opieką biblioteki PMS i uporządkowanie jej zbiorów, organizowanie wykładów dla sfer inteligenckich, działania na rzecz bursy dla młodzieży z seminarium nauczycielskiego, jednanie nowych członków. Opis burzliwych dyskusji związanych z wyborem władz organizacji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXLIII/32. St. Mikurda, *Z Nowego Korczyna*, „Ziemia Kiel.” 1917, nr 15, s. 4–5.

W 1916 r. w Nowym Korczynie założono filię TSL funkcjonującej w Busku oraz kółko amatorskie. W wyniku konfliktów pomiędzy inicjatorami tych działań wszelkie prace zostały przerwane.

[oświata ludowa]

CXLIII/33. Nauczyciel, *Głos nauczycielstwa ludowego*, „Ziemia Kiel.” 1917, nr 21, s. 3.

Opis sytuacji na wsiach w okolicach Kielc, gdzie włościanie wybudowali obiekty szkolne, opłacają nauczycieli, a szkoły już od kwietnia każdego roku świecą pustkami. Powodem jest zaangażowanie dzieci w prace polowe i gospodarskie.

[szkolnictwo]

CXLIII/34. L.L., *Kilka uwag z powodu głosów naszej prasy o małym zainteresowaniu się w Królestwie sprawą oświaty Wołynia*, „Ziemia Kiel.” 1917, nr 23, s. 1–2; nr 24, s. 1–2.

Trudności w rozwoju szkolnictwa na Wołyniu spowodowane sytuacją wojenną. Obawa przed prześladowaniem nauczycieli i uczniów przez władze rosyjskie. Nadzieja na poprawę sytuacji edukacyjnej na Wołyniu i uzyskanie wsparcia społeczeństwa Królestwa po zmianie sytuacji na froncie.

[szkolnictwo]

CXLIII/35. Zygmunt Nowicki, *List ze Słomnik*, „Ziemia Kiel.” 1917, nr 26, s. 5–6.

O ochronce w Słomnikach – wsparcie miejscowego proboszcza dla działań ochronki przerwane konfliktem z kierownictwem placówki. Wyproszenie wychowanków z kościoła, zniechęcanie rodziców do posyłania dzieci do ochronki.

[ochronki]

CXLIV. „Ziemiańin”

Warszawa 1917–1919

CXLIV/1. Stanisław Jankowski, *W sprawie praktyk rolniczych*, „Ziemiańin” 1917, z. 1, s. 16–17.

Przedstawienie problemów kształcenia, szczególnie trudności organizacji praktyk letnich, w Wyższej Szkole Rolniczej w Warszawie – jedynej takiej placówce w Królestwie Polskim. Zauważono, że szkoła nie posiadała własnych terenów ziemi uprawnej, nie istniała także instytucja, która wspomagałaby organizację praktyk. Postulaty ich prowadzenia w majątkach ziemskich.

[edukacja zawodowa]

CXLIV/2. J. Bobrownicki, *Szkoła wioskowa*, „Ziemiańin” 1917, z. 2, s. 3–7.

Informacje na temat wsi, w której chłopcy zorganizowali się i z własnych funduszy doprowadzili do otwarcia szkoły elementarnej.

[edukacja elementarna]

CXLIV/3. Józef Janota Bzowski, *Kursy dla wyższej administracji*, „Ziemiańin” 1917, z. 3, s. 11–13.

Informacje o otwarciu przy Uniwersytecie Warszawskim pierwszej edycji Akademickich Kursów dla Wyższej Administracji. O warunkach rekrutacji, rozkładzie przedmiotów, liczbie słuchaczy. Odniesienia do działalności słuchaczy w Sekcji Nauk Administracyjnych przy Biurze Pracy Społecznej.

[edukacja akademicka]

CXLIV/4. Stefan Grabowski, *W sprawie szkolnictwa ludowego*, „Ziemiańin” 1917, z. 4–5, s. 9–10.

Refleksje o programie i organizacji oświaty ludowej. Postulaty wprowadzenia do programu szkół ludowych podstaw nauk przyrodniczych, zaznajomienia słuchaczy seminariów nauczycielskich z zagadnieniami rolnictwa, urzędzenia w każdym okręgu szkoły rzemieślniczej.

[oświata ludowa]

CXLIV/5. J.J.B. [Józef Janota Bzowski?], *Szczególny internat*, „Ziemianin” 1917, z. 4–5, s. 11–13.

Postulaty zakładania gospodarstw hodowlanych bydła. Propozycja tworzenia ich przy szkołach gospodarczych, co uznano za szczególnie ważne dla kształcącej się tam młodzieży i przyszłych młodych hodowców.

[edukacja zawodowa]

CXLIV/6. J.J.B. [Józef Janota Bzowski?], *Dokoła Agrotechniki i Instytutu Agrarnego w Warszawie*, „Ziemianin” 1918, z. 3, s. 12–16.

Refleksje dotyczące rozwoju szkolnictwa rolniczego w Warszawie. Zawiera odniesienia do artykułów w publicystyce, m.in. z „Gazety Rolniczej”, a także odczytów i dyskusji prowadzonych w trakcie zebrań CTR.

[edukacja zawodowa]

CXLIV/7. L.K., *Szkoła Instruktoerek gospodarstwa wiejskiego imienia Marii Kretkowskiej w „Dobrej Woli”*, „Ziemianin” 1918, z. 5–6, s. 27.

O założeniu przez TZZ Szkoły dla Instruktoerek i Nauczycielek Szkół Gospodarczych, mającej mieścić się w posiadłości Stowarzyszenia „Dobra Wola”. Scharakteryzowano zadania szkoły, warunki przyjęć i program kształcenia.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXLIV/8. *W sprawie Średniej Szkoły Leśnej przy C. T. R.*, „Ziemianin” 1918, z. 5–6, s. 29.

Dotyczy profesjonalizacji kształcenia leśników oraz szkoły średniej leśnej powołanej ze składek społecznych przy CTR. Apel o wsparcie finansowe szkoły.

[edukacja zawodowa]

CXLIV/9. *Folwark doświadczalny Uniwersytetu Jagiellońskiego*, „Ziemianin” 1918, z. 9–10, s. 16–18.

Informacje o gospodarstwie doświadczalnym w Mydlnikach pod Krakowem i prowadzonych w nim pracach, podane na podstawie artykułu F. Kotowskiego z „Tygodnika Rolniczego”.

[edukacja zawodowa]

CXLIV/10. Jan Lutosławski, *Pro domo (Z powodu „Historii Szkoły” Prof. Moszczeńskiego)*, „Ziemianin” 1918, z. 12, s. 39–41.

Refleksje na temat rozwoju szkolnictwa rolniczego w Królestwie Polskim i opracowania Stefana Moszczeńskiego *Historia powstania i rozwoju Szkoły Wyższej Rolniczej w Warszawie 1906–1911* (Warszawa 1917).

[edukacja zawodowa]

CXLV. „Ziemiańska” [I]

Warszawa 1908–1918

Czasopismo nie ukazywało się w 1915 r.

CXLV/1. Karol Benni, *W sprawie przemysłu ludowego*, „Ziemiańska” [I] 1908, czerwiec, s. 1–6.

Część sprawozdania z posiedzenia Wydziału Społecznego ZKZ w dniu 15 czerwca 1908 r. – przemówienie prezesa PTPPL, dotyczące m.in. instruktorów przemysłu ludowego oraz szkół i warsztatów – tkactwa w Stanisławowie, koszykarstwa i zabawkarstwa w Nałęczowie, tkactwa i gospodarstwa domowego w Kruszyńku.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXLV/2. D-rowsa Kosmowska [Irena Wanda Kosmowska], *Eleonora Chelmska*, „Ziemiańska” [I] 1908, październik, s. 1–4.

Nekrolog tragicznie zmarłej Eleonory z Karwowskich Chelmskiej, wiceprzewodniczącej ZKZ, działaczki w zakresie oświaty ludowej, nauczania dzieci wiejskich.

[edukacja elementarna, oświata ludowa]

CXLV/3. Helena Weychertówna, *Sprawozdanie z wystawy przemysłu ludowego w r. 1908*, „Ziemiańska” [I] 1908, październik, s. 5–8.

Sprawozdanie z wystawy przemysłu ludowego w Świetlicy w czerwcu 1908 r. na posiedzeniu Wydziału Ekonomicznego ZKZ (13 października 1908 r.).

[oświata ludowa]

CXLV/4. Jadwiga Warnka, *Wrażenia z podróży po Szwecji i Norwegii (nieco o wychowaniu i szkolnictwie)*, „Ziemiańska” [I] 1908, listopad, s. 1–11, 15–16.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ 10 listopada 1908 r. na temat skandynawskiego szkolnictwa elementarnego i średniego oraz ludowego, równouprawnienia płci w zakresie edukacji, wychowania fizycznego, znaczenia godności i odpowiedzialności osobistej w wychowaniu, budowy i wyposażenia szkół.

[szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXLV/5. Antoszka [Antonina Smiszkowa], *Żeńskie gospodarcze szkoły w Czechach i na Morawie*, „Ziemiańska” [I] 1908, listopad, s. 16–24.

Referat na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ w dn. 10 listopada 1908 r. na temat szkół gospodarstwa domowego dla kobiet w Czechach i na Morawach, ich programu, organizacji, statystyk.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXLV/6. Dr. S. Zaborowski, *Nasze Macierzyństwo*, „Ziemiańska” [I] 1908, grudzień, s. 1–26.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Społecznego ZKZ w dniu 9 grudnia 1908 r. na temat historii i teraźniejszości położnictwa, potrzeb w zakresie rozwoju medycyny i higieny oraz wyobrażeń społecznych, m.in. organizacji szkół dla akuserek.

[edukacja zawodowa, zdrowie i higiena]

CXLV/7. S. Zaleska, *Książka i Czytelnictwo*, „Ziemiańska” [I] 1908, grudzień, s. 26–30.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Społecznego ZKZ w dniu 9 grudnia 1908 r. na temat założenia biblioteki, szerzenia umiejętności czytania i czytelnictwa, roli matki w zakresie oświaty domowej.

[czytelnictwo]

CXLV/8. *Pożar w Mirosławicach*, „Ziemiańska” [I] 1909, styczeń, s. 7–9.

Informacja o pożarze 14 grudnia 1908 r., w wyniku którego ucierpiała szkoła i ochronka prowadzona przez ZKZ w Mirosławicach, prośba o pomoc w zgromadzeniu środków na odbudowę szkoły.

[szkolnictwo]

CXLV/9. Halina Swinarska, *Szkoła a rodzina*, „Ziemiańska” [I] 1909, luty, s. 1–12.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (9 lutego 1909 r.) na temat wychowawczej roli szkoły oraz rodziny, dotyczy m.in. znaczenia religii w wychowaniu, roli matek i bon, niestosownych wydawnictw, kar.

[wychowanie moralne, wychowanie religijne, wychowanie w rodzinie]

CXLV/10. Maria Jadwiga Keller, *Pogląd na naukę pisania i czytania według własnej metody*, „Ziemiańska” [I] 1909, luty, s. 14–17.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (9 lutego 1909 r.), przedstawiający stosowaną przez autorkę własną metodę czytania i pisania wraz z informacjami na temat rozwoju pisowni języka polskiego.

[edukacja elementarna]

CXLV/11. Jadwiga Chrzęszczewska-Trzeciakowa, *Luźne uwagi o wychowaniu przedszkolnym*, „Ziemiańska” [I] 1909, maj, s. 1–25.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (11 maja 1909 r.) na temat wychowania dziecka na etapie przedszkolnym, wszechstronny rozwój dziecka na bazie rozpoznanych jego indywidualnych cech, z odwołaniem

do teorii Johanna Heinricha Pestalozziego i Fridricha Wilhema Froebla oraz własnych teorii i doświadczeń autorki.

[edukacja przedszkolna]

CXLV/12. [Aniela] Chmielińska, *Kobieta w społeczeństwie*, „Ziemiańska” [I] 1909, czerwiec, s. 1–19.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Społecznego ZKZ (6 czerwca 1909 r.) na temat obowiązków społecznych kobiet, dotyczący m.in. roli matki w wychowaniu moralnym, patriotycznym, pracy społecznej kobiet, działalności oświatowej, wspierania wydawnictw ludowych, szkół, ochron, doksztalcania się kobiet przez lekturę.

[macierzyństwo, oświata ludowa, wychowanie w rodzinie]

CXLV/13. *Sprawozdanie z dziesięciodniowych kursów ochroniarskich*, „Ziemiańska” [I] 1909, listopad, s. 1–3.

Sprawozdanie z kursów złożone na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (9 listopada 1909 r.), ich przebiegu, zawiera informację o powstaniu Kółka Ochroniarek w ramach ZKZ.

[ochronki]

CXLV/14. Eugenia Piltz, *Zagadnienia wychowawcze w najnowszej literaturze pedagogicznej*, „Ziemiańska” [I] 1909, listopad, s. 3–18.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (9 listopada 1909 r.), zalecający samokształcenie na podstawie nowych publikacji pedagogicznych, przedstawia treść wydawnictw: Charlotte Mason, *Wychowanie domowe. Wychowanie dzieci do lat dziewięciu* (Warszawa 1908) oraz Maurice de Fleury'ego *Le corps et l'âme de l'enfant* (Paryż 1907) i *Nos enfants au collège* (Paryż 1905).

[szkoły średnie, popularyzacja wiedzy pedagogicznej, wychowanie w rodzinie]

CXLV/15. Irena Kosmowska, *Polski kongres pedagogiczny we Lwowie*, „Ziemiańska” [I] 1909, listopad, s. 18–20.

Informacja o I Polskim Kongresie Pedagogicznym we Lwowie, zorganizowanym przez lwowskie TP w dniach 1–2 listopada 1909 r., jego programie i przebiegu, wnioskach.

[pedagogika naukowa, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXLV/16. St. W. Tylicki, *Znaczenie pracy kobiet w gospodarstwie wiejskim*, „Ziemiańska” [I] 1909, grudzień, s. 1–7.

Relacja z odczytu na Posiedzeniu Wydziału Ekonomicznego ZKZ (9 września 1909 r.). Znaczenie pracy kobiet w rolnictwie, w ujęciu historycznym, statystycznym i ekonomicznym. Potrzeba nauki gospodarstwa dla kobiet – publikacje o charakterze dydaktycznym w tym zakresie, potrzeba zakładania szkół fachowych i wydawania literatury.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXLV/17. Antoszka [Antonina Smiszkowa], *Sprawozdanie z pierwszego wspólnego posiedzenia Wydziału Kótek czynnych*, „Ziemiańska” [I] 1909, grudzień, s. 9–12.

Sprawozdanie z Walnego Zgromadzenia ZKZ, w którym wzięły udział delegatki Kótek ZKZ. Wezwanie do szerzenia oświaty wśród włościanek przez kobiety bardziej wykształcone, do dzielenia się wiedzą z innymi kobietami przez uczestniczki zjazdu.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata ludowa]

CXLV/18. Helena Mieczysłowska, *Wychowanie fizyczne, jakie u nas jest, a jakim być powinno*, „Ziemiańska” [I] 1910 [w druku błęd: 1909], luty, s. 1–10.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (8 lutego 1910 r.) na temat wychowania fizycznego i gimnastyki w edukacji dziewcząt i chłopców w różnego rodzaju szkołach, z odwołaniem do tradycji (m.in. Platon, Jędrzej Śniadecki) oraz praktyki szwedzkiej i angielskiej.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXLV/19. Maria Karczewska, *Punkty wytyczne w rozwoju drobnego przemysłu ludowego*, „Ziemiańska” [I] 1910, kwiecień, s. 1–10.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Ekonomicznego ZKZ (8 marca 1910 r.), dotyczący m.in. kształcenia estetycznego ludu i wychowywania do zainteresowania działalnością w zakresie przemysłu ludowego, edukowania w tym zakresie nauczycieli szkół ludowych i ochron.

[oświata ludowa]

CXLV/20. Irena Targowska, *O potrzebie wydawnictw popularnych dla ludu*, „Ziemiańska” [I] 1910, kwiecień, s. 2–8.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Społecznego ZKZ (12 kwietnia 1910 r.), dotyczący potrzeby wydawnictw ludowych dla kobiet, zwłaszcza czasopism nie tylko gospodyń rolnych, ale i żon służby dworskiej i komornic, a może i mieszczanek.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CXLV/21. Antoszka [Antonina Smiszkowa], *Sprawozdanie z drugiego wspólnego posiedzenia Kótek czynnych*, „Ziemiańska” [I] 1910, kwiecień, s. 8–17.

Zawiera m.in. informację o dyskusji na temat potrzeby pisma ludowego dla kobiet wiejskich i miejskich, podkreślenie znaczenia takiego czasopisma dla kobiet, które odgrywają ważną rolę w życiu rodziny, wychowaniu dzieci.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CXLV/22. Jadwiga Mielęcka, *O znaczeniu muzyki w ogóle, o ważnym, społecznym nawet jej znaczeniu i potrzebie w wychowaniu młodego pokolenia*, „Ziemiańska” [I] 1910, maj, s. 1–12.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (10 maja 1910 r.), dotyczący m.in. potrzeby współpracy i wspólnych przekonań rodziców i nauczycieli w odniesieniu do kształcenia muzycznego, a także sensu i potrzeby kształcenia muzycznego dzieci mniej uzdolnionych. Rady oparte na własnym doświadczeniu autorki w pracy z dziećmi wiejskimi.

[edukacja artystyczna]

CXLV/23. Śp. *Eliza Orzeszkowa*, „Ziemiańska” [I] 1910, czerwiec, s. 1–4.

Nekrolog Elizy Orzeszkowej, podkreślający znaczenie jej zaangażowania patriotycznego i społecznego, m.in. w kwestie oświatowe.

[oświata ludowa]

CXLV/24. *Helena Rzepecka*, *O działalności kobiet w Poznaniu*, „Ziemiańska” [I] 1910, październik, s. 3–11.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Społecznego ZKZ (10 października 1910 r.), dotyczący m.in. prac oświatowo-wychowawczych, funkcjonowania szkół żeńskich, żłobków, wychowania fizycznego, propagowania czytelnictwa.

[oświata ludowa]

CXLV/25. *Z. Ośń.*, *Ochrona kobiet*, „Ziemiańska” [I] 1910, październik, s. 13–15.

Informacja o działalności ChTOK, zajmującego się opieką nad młodymi i niedoświadczonymi dziewczętami, zmuszonymi do opuszczenia rodzinnego domu i poszukiwania pracy.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka, wychowanie moralne]

CXLV/26. [Tadeusz Jaroszyński], *O zapobieganiu nerwowości u dzieci*, „Ziemiańska” [I] 1910, listopad, s. 1–7.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (14 listopada 1910 r.), przedstawiający kwestię nerwowości dziecka z punktu widzenia fizjologicznego, psychologicznego, społecznego i przede wszystkim pedagogicznego.

[zdrowie i higiena]

CXLV/27. J[adwiga] Warnka, *Sprawozdanie z kursów ochraniarskich*, „Ziemiańska” [I] 1910, listopad, s. 7–9.

Informacja o dziesięciodniowych kursach ochraniarskich w dniach 15–25 września 1910 r., przedstawiona na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (4 listopada 1910 r.).

[ochronki]

CXLV/28. Żel[isław] Grotowski, *Solidarność ekonomiczna*, „Ziemiańska” [I] 1910, grudzień, s. 1–18.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Ekonomicznego ZKZ (9 grudnia 1910 r.), przedstawiający zagadnienie pożądanej solidarności społecznej, m.in. tematy opieki nad ubogimi i chorymi dziećmi, nieoddawania noworodków mamkom, ochron, szkół zawodowych.

[opieka, zdrowie i higiena]

CXLV/29. Zygmunt Marczewski, *Wychowanie w Anglii*, „Ziemiańska” [I] 1911, luty, s. 1–27.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (13 lutego 1911 r.), przedstawiający system wychowawczy w Anglii, jego związek ze strukturą społeczną, koncepcjami społecznymi i pedagogicznymi, zwracający uwagę m.in. na wychowanie dziewcząt, rolę wychowania domowego i ochron, rolę matki. Zawiera też informację o skautingu.

[metody wychowania, skauting]

CXLV/30. Z. Stankiewicz, *O wychowaniu estetycznym*, „Ziemiańska” [I] 1911, maj, s. 1–20.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (11 maja 1911 r.), przedstawiający zagadnienie wychowania i kształcenia estetycznego dzieci, ich zdolności artystycznych, wyobraźni, z odwołaniem do praktyki niemieckiej, belgijskiej, francuskiej, angielskiej. Zawiera różnorodną bibliografię zagadnienia.

[edukacja artystyczna]

CXLV/31. I.C. Garvie, *Wychowanie kobiet w Szkocji*, „Ziemiańska” [I] 1911, maj, s. 12–21.

Informacje na temat wychowania dziewcząt w Szkocji, różnic w stosunku do realiów polskich, w zakresie ubioru, higieny, żywienia, szkolnictwa różnych typów i poziomów, kształcenia artystycznego, wychowania obywatelskiego.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXLV/32. *Sprawozdanie sekcji ochrony zdrowia*, „Ziemiańska” [I] 1911, maj, s. 20–22.

Sprawozdanie na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (11 maja 1911 r.) złożone przez sekcję zajmującą się przygotowaniem kobiet do macierzyństwa, zdrowiem matek i dzieci od niemowlęctwa, z odwołaniem do wzorów angielskich.

[zdrowie i higiena]

CXLV/33. A[lina] Grzybowska, *Posiedzenie walne d. 13 czerwca 1911 r.*, „Ziemiańska” [I] 1911, czerwiec, s. 14–18.

Zawiera protokół posiedzenia Komitetu z 12 czerwca 1911 r., odczytany podczas półrocznego walnego posiedzenia członków TZZ. Dotyczy m.in. planów Wydziału Pedagogicznego i Wydziału Społecznego, by skupić się na temacie ochrony zdrowia dzieci i kobiet, urządzać kursy dla ochraniarek, wydać podręcznik do pogadanek dla kólek, zanalizować obciążenie programów szkół żeńskich.

[edukacja dziewcząt i kobiet, ochronki, zdrowie i higiena]

CXLV/34. M.K. [Maria Karczevska?], *Kursy dla włościanek*, „Ziemianka” [I] 1911, czerwiec, s. 19–23.

Relacja o organizacji kursów dla włościanek w roku bieżącym, pracach nad programem i jego realizacją w styczniu 1911 r., prelegentach i treści wykładów, rozdaniu wydawnictw. Wzbogacona o informację o dyskusji nad tym tematem na posiedzeniu walnym w czerwcu 1911 r.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXLV/35. *Posiedzenie Wydziału Społecznego dnia 10 października 1911 r.*, „Ziemianka” [I] 1911, październik, s. 1–3.

Zawiera informacje o powstaniu TGS, ich założeniach i programie, postulatcie ich poparcia przez ZKZ.

[opieka, wychowanie przez pracę]

CXLV/36. Z.B., *Regulamin Ciechocińskiego Gniazda dla ratowania dzieci skrofulicznych*, „Ziemianka” [I] 1911, październik, s. 14.

Publikacja regulaminu projektowanego Gniazda w Ciechocinku, o którym na zebraniu ziemianek poinformowała A. Jakubowska.

[choroby i śmiertelność]

CXLV/37. Anna Boyé, *Sprawozdanie z kursów hodowli drobiu, odbytych dn. 11, 12, 13, 14 października*, „Ziemianka” [I] 1911, grudzień, s. 2–3.

Sprawozdanie z kursów dla gospodyń przedstawione na posiedzeniu Wydziału Ekonomicznego ZKZ (11 grudnia 1911 r.). Zawiera informacje o organizacji, prelegentach, treści wykładów, słuchaczach.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXLV/38. Maria Karczevska, *Ochrona macierzyństwa*, „Ziemianka” [I] 1912, styczeń, s. 1–12.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Społecznego ZKZ (9 stycznia 1912 r.), przedstawiający zagadnienia związane z bezpiecznym i godnym macierzyństwem, ochroną i prawami matek, które stanowią fundament opieki nad dziećmi i ich

wychowania. Dotyka także problemu dzieci pozamałżeńskich, które nie powinny być karane za swe pochodzenie.

[macierzyństwo, opieka, rodzina]

CXLV/39. Maria Karczewska, *Posiedzenie Wydziału Pedagogicznego*, „Ziemianka” [I] 1912, luty, s. 1–4.

Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału Pedagogicznego ZKZ (13 lutego 1912 r.), zawierające streszczenie referatu na temat *Organizacji szkoły ludowej* (i dyskusji nad nim). Mowa m.in. o znaczeniu poziomu intelektualnego, a nie tylko wieku podczas przyjmowania do szkoły, o potrzebie ograniczenia liczby dzieci na nauczyciela, o znaczeniu zabaw, robót ręcznych, gimnastyki.

[oświata ludowa]

CXLV/40. M[aria] Kretkowska, *Wrażenia z wycieczki do Czech i na Morawy*, „Ziemianka” [I] 1912, luty, s. 4–10.

Relacja ukierunkowana przede wszystkim na kwestie szkolnictwa zawodowego, szkół gospodarstwa domowego, kształcenia kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXLV/41. Maria Karczewska, *Szkoły gospodarskie niemieckie*, „Ziemianka” [I] 1912, luty, s. 10–16.

Relacja z podróży do Niemiec, związanej z obserwacją niemieckich szkół gospodarstwa domowego dla dziewcząt, ich programu i organizacji.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXLV/42. Zofia Domaszowska, *O potrzebie zwracania uwagi na zabytki nasze*, „Ziemianka” [I] 1912, kwiecień, s. 1–10.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Społecznego ZKZ (16 kwietnia 1912 r.), dotyczący m.in. teatru ludowego o fabułach opartych na tematach legend związanych z historią Polski, zawierający relację o funkcjonujących teatrach włościańskich i rady co do ich działania.

[edukacja artystyczna, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXLV/43. *Posiedzenie Wydziału Pedagogicznego dnia 14 maja 1912 r.*, „Ziemianka” [I] 1912, maj, s. 1–22.

Odczyt Mikołaja Wisznickiego *Znaczenie wychowawcze wycieczek krajoznawczych*, dotyczący m.in. wychowania fizycznego i skautingu. Zestawienie rachunków Wydziału Pedagogicznego ZKZ.

[skauting, wycieczki/krajoznawstwo]

CXLV/44. M[aria] Czosnowska, *Prawda w stosunkach życiowych*, „Ziemiańska” [I] 1912, listopad, s. 1–6.

Referat wygłoszony na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (1 listopada 1912 r.), dotyczący zagadnienia kłamstwa u dzieci, na tle stosunków ogólnoludzkich oraz polskich stosunków społecznych. Publikacja wzbogacona relacją z dyskusji po referacie.

[wychowanie moralne]

CXLV/45. L. Siemińska, *Sprawozdanie z kursów ochroniarskich*, „Ziemiańska” [I] 1912, listopad, s. 6–8.

Relacja z dziesięciodniowych kursów ochroniarskich, które odbyły się we wrześniu 1912 r., odczytana na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (1 listopada 1912 r.), informacja o słuchaczach, wykładowcach, treści wykładów, organizacji.

[ochronki]

CXLV/46. *Sprawozdanie z kursów tkactwa i gospodarstwa wiejskiego w Grędzicach za rok 1912*, „Ziemiańska” [I] 1912, grudzień, s. 13–14.

Relacja z kursów, które odbyły się w 1912 r., odczytana na posiedzeniu Wydziału Ekonomicznego ZKZ (9 grudnia 1912 r.) informacja o organizacji kursów, słuchaczach i ich postępach, wynikach.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXLV/47. *Sprawozdanie z ankiety w sprawie przeciążenia szkolnego*, „Ziemiańska” [I] 1913, styczeń, s. 13–18.

Omówienie ankiety przeprowadzonej w kwietniu 1912 r. wśród kółek ZKZ. Liczba odpowiedzi była zbyt mała do wyciągnięcia wniosków na temat przeciążenia obowiązkami szkolnymi, zanalizowano jednak uzyskane odpowiedzi, zwracając uwagę na postulaty większej ilości gimnastyki, zaangażowania nauczycieli dla młodszych uczniów, ograniczenie liczby przedmiotów, zaangażowanie rodziców.

[edukacja elementarna, szkolnictwo]

CXLV/48. Aleksandra Bayerowa, *Metoda Montessori. Część I i II*, „Ziemiańska” [I] 1913, luty, s. 1–17.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (11 lutego 1913 r.), przedstawiający założenia i metodykę pracy z dziećmi według Marii Montessori, wzbogacony pokazem pomocy dydaktycznych.

[metody nauczania, metody wychowania]

CXLV/49. T[adeusz] Jaroszyński, *Z dziedziny pedologii*, „Ziemiańska” [I] 1913, maj, s. 1–11.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (6 maja 1913 r.), przedstawiający istotę i znaczenie pedagogii jako nauki oraz fazy rozwoju dziecka. Problem kłamstwa u dzieci, zabaw i rozwoju emocjonalnego.

[Nowe Wychowanie, rozwój dziecka]

CXLV/50. *Sprawozdanie z Posiedzenia Walnego z dn. 2 czerwca 1913 r.*, „Ziemiańska” [I] 1913, czerwiec, s. 10–34.

Sprawozdanie z Walnego Posiedzenia członków TZZ. Zawiera m.in. informacje o organizacji szkoły gospodarstwa dla kobiet w Marysinie, projekty pracy Wydziału Pedagogicznego (kursy ochroniarskie, odczyty, ochrony, szkoły gospodarskie) i Wydziału Społecznego (wydawnictwa oświatowe, gniazda sierocy, promocja higieny), przegląd działalności za 1912 r. (m.in. prace oświatowe). Sprawozdanie Komisji Praw Kobiet (m.in. kwestia praw dzieci nieślubnych, nauczania powszechnego, seminariów nauczycielek ludowych), sprawozdanie z kursów dla kierowniczek kółek (podano treść pogadank).

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXLV/51. *Śp. Julia z baronów Horców Mikułowska-Pomorska*, „Ziemiańska” [I] 1913, październik, s. 1.

Informacja o śmierci Julii Pomorskiej, przewodniczącej Koła Opatowskiego ZKZ, wspomnienie o jej działalności m.in. oświatowej, założeniu ochronki.

[oświata ludowa]

CXLV/52. *Posiedzenie Wydziału Społecznego dnia 14 października 1913 r.*, „Ziemiańska” [I] 1913, październik, s. 2–6.

Relacja z referatu Franciszka Nowodworskiego na temat powszechnego nauczania, szkół elementarnych, wychowania przedszkolnego i uwarunkowań polityczno-ekonomicznych. Zawiera dane dotyczące analfabetyzmu w Królestwie Polskim, m.in. w porównaniu z Galicją.

[analfabetyzm, edukacja elementarna]

CXLV/53. *W sprawie ochronek dla przychodnich dzieci*, „Ziemiańska” [I] 1913, październik, s. 6–7.

Informacja o wskazówkach generał-gubernatora warszawskiego dla gubernatorów Królestwa Polskiego w sprawie zakładania ochron (z okólnika WON, 1900, nr 3).

[ochronki]

CXLV/54. *Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału Pedagogicznego d. 11-go listopada 1913 r.*, „Ziemiańska” [I] 1913, listopad, s. 1–11.

Zawiera tekst referatu Floriana Znanięckiego *Ideal jako czynnik wychowawczy* (i dyskusji nad nim), w którym podkreślono znaczenie przyzwyczajęń i zasad w procesie

wychowania, a także znaczenie ideału, który może kształtować silną wolę i spajać wiedzę, a przez to stawać się podstawą twórczości ludzkiej.

[metody wychowania, pedagogika naukowa, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXLV/55. *Regulamin dla wędrownych kursów gospodarczych*, „Ziemiańska” [I] 1913, listopad, s. 12–13.

Zasady, które muszą spełniać kółka ZKZ podczas organizacji sześciotygodniowych kursów gospodarstwa domowego; dotyczą m.in. opłat, urzędzenia pokojów dla nauczycielek i do nauki.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata pozaszkolna]

CXLV/56. Władysław Borowski, *Altruizm w życiu indywidualnym*, „Ziemiańska” [I] 1914, luty, s. 1–23.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (10 lutego 1914 r.), dotyczący egoizmu i altruizmu w życiu ludzkim, w tym właściwych sposobów wychowania do altruizmu, doskonalenia charakteru młodego człowieka. W dyskusji wyeksponowano znaczenie skautingu.

[wychowanie moralne]

CXLV/57. Stefan Zawadzki, *O czystości języka*, „Ziemiańska” [I] 1914, maj, s. 1–9.

Referat (oraz dyskusja nad nim) na posiedzeniu Wydziału Pedagogicznego ZKZ (12 maja 1914 r.), odnoszący się do historii języka polskiego, dotyczący poprawności językowej, biorący również pod uwagę kształcenie językowe młodzieży w szkole i przez lekturę.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXLV/58. *Projekt z kółka Gostyńskiego pani Aliny Grzybowskiej. Program pracy nad etycznym rozwojem dzieci*, „Ziemiańska” [I] 1914, czerwiec, s. 24–25.

Projekt zawartości tablic kartonowych dla szkół i ochron z sentencjami moralnymi sprzyjającymi wychowaniu moralnemu.

[wychowanie moralne]

CXLV/59. *Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału Społecznego*, „Ziemiańska” [I] 1916, marzec, s. 14–20.

Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału Społecznego ZKZ (15 października 1915 r.), dotyczące szkolnictwa, nauczania powszechnego, języka polskiego w edukacji, przedstawiające rys szkolnictwa polskiego pod zaborami.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXLV/60. *Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału Pedagogicznego Dnia 8/11 1915 r.*, „Ziemiańska” [I] 1916, marzec, s. 20–24.

Zawiera m.in. treść referatu Lucjana Zarzeckiego: *Błędy w wychowaniu przedszkolnym i szkolnym*. Wpływ wychowania kobiety do przyszłej roli w społeczeństwie. O wyższości szkół państwowych nad prywatnymi.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie w rodzinie]

CXLV/61. *Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału Pedagogicznego dnia 8 lutego 1915 roku*, „Ziemianka” [I] 1916, marzec, s. 32–36.

Zawiera m.in. treść referatu *Rozwój uczuć dziecka* Konrada Chmielewskiego, odwołującego się do koncepcji filozoficznych na temat duszy i uczuć w naturze, zwracającego uwagę na stosunek do przyrody. Lektury dla dzieci i młodzieży wspomagające rozwój emocjonalny.

[kontakt z przyrodą, rozwój dziecka]

CXLV/62. *Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału Pedagogicznego Dnia 9 maja 1916 r.*, „Ziemianka” [I] 1916, sierpień, s. 5–9.

Zawiera m.in. treść referatu *O pięknie w przyrodzie ze stanowiska pedagogicznego* Konrada Chmielewskiego, dotyczącego kwestii estetycznych, ale także narodu i ludu, ukazującego związek pieśni ludowej z krajobrazem.

[kontakt z przyrodą, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXLV/63. *Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału Ekonomicznego z dn. 19 czerwca 1916 r.*, „Ziemianka” [I] 1916, sierpień, s. 9–17.

Dotyczy m.in. szkół zawodowych gospodarczych dla dziewcząt z ludu, kształcenia nauczycielek dla takich szkół, kursów zawodowych hodowlanych i mleczarskich.

[edukacja zawodowa]

CXLV/64. *Protokół posiedzenia Wydziału Społecznego dnia 10 września 1916 r.*, „Ziemianka” [I] 1917, luty, s. 1–5.

Zawiera historię założenia i wznowienia PMS oraz relację z jej prac i potrzeb na polu szkolnictwa i oświaty ludowej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXLV/65. *Protokół posiedzenia Wydziału Pedagogicznego d. 14 listopada 1916 r.*, „Ziemianka” [I] 1917, luty, s. 5–10.

Na temat funkcjonowania burs dla dziewcząt i chłopców, roli pracy i kształcenia artystycznego, roli karności w wychowaniu mieszkańców burs.

[szkoły średnie, wychowanie moralne]

CXLV/66. Maria Świdorska, *Sprawozdanie z działalności kótek rzeczywiście S.Z.Z.*, „Ziemianka” [I] 1917, luty, s. 21–26.

Informacje o utworzonych i prowadzonych salach zajęć, kursach, ochronach, bursach, koloniach, czytelnich, teatrach amatorskich.

[oświata ludowa]

CXLV/67. *Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału Pedagogicznego dnia 13-go lutego 1917 roku*, „Ziemiańska” [I] 1917, sierpień, s. 11–20.

Program pracy Wydziału Pedagogicznego ZKZ przedstawiony przez przewodniczącą Alinę Grzybowską oraz treść referatu Lucjana Zarzeckiego *O wychowaniu narodowym*, poruszającego temat języka narodowego w szkole, kształcenia dziewcząt, kształcenia moralnego i religijnego.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXLV/68. *Protokół posiedzenia Wydziału Pedagogicznego dnia 10-go maja 1917 roku*, „Ziemiańska” [I] 1917, sierpień, s. 33–37.

Zawiera m.in. streszczenie referatu Teodory Męczkowskiej (i dyskusji nad nim) *Szkola jako instytucja wychowawcza*, eksponującego znaczenie wychowawcze edukacji szkolnej, relacji koleżeńskich, kształtowania stosunku do pracy.

[wychowanie moralne]

CXLV/69. *Sprawozdanie z Posiedzenia Walnego dnia 13 czerwca 1917 r.*, „Ziemiańska” [I] 1917, sierpień, s. 44–51.

Zawiera m.in. plany Wydziału Pedagogicznego ZKZ w zakresie wydawnictwa dla dziewcząt na temat wyboru zawodu, kursów dla nauczycielek i ochraniarek, porusza zagadnienie udziału kobiet w radach szkolnych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXLV/70. *Uchwały Zjazdu Kobiet Polskich dnia 8 i 9 września 1917 r., przyjęte przez Stow. Zjedn. Ziemiarek w d. 10 września 1917 r.*, „Ziemiańska” [I] 1918, marzec, s. 6–10.

Dotyczący m.in. powszechnego, obowiązkowego bezpłatnego nauczania w niepodległej Polsce, równouprawnienia kobiet w zakresie nauczania, higieny, nauczania przedszkolnego.

[edukacja elementarna, edukacja dziewcząt i kobiet, polityka oświatowa]

CXLV/71. *Zebranie Wydziału Wychowawczego z dnia 14 listopada 1917 roku*, „Ziemiańska” [I] 1918, marzec, s. 11–22.

Relacja z zebrania, podczas którego m.in. zapoznano się z nową ustawą o szkolnictwie, przedstawiono szczegółowo zarys programu seminarium dla nauczycielek i inspektorek gospodarczych. Program kursów o spółdzielczości zorganizowanych dla nauczycieli ludowych przez Wydział Społeczny i Wydział Wychowawczy PMS.

[nauczyciel/pedagog]

CXLV/72. *Posiedzenie Wydziału Społecznego*, „Ziemiańska” [I] 1918, marzec, s. 25–27.

Relacja z posiedzenia, które odbyło się 9 stycznia 1918 r., a dotyczyło m.in. rozwoju i krzewienia higieny, m.in. przez oświatę, organizację szkoły wzorowej z punktu widzenia higienicznego.

[oświata ludowa, zdrowie i higiena]

CXLV/73. *Protokół Komitetu z dnia 8 grudnia 1917 r.*, „Ziemiańska” [I] 1918, marzec, s. 34–37.

Przedstawienie treści, wygłoszonego na posiedzeniu Komitetu ZKZ, referatu Marii Karczewskiej (i dyskusji nad nim) na temat szkolnictwa elementarnego, powszechnego nauczania, koniecznych zmian w ustawie szkolnej, wynagrodzenia nauczycieli.

[edukacja elementarna]

CXLV/74. *Sprawozdanie z kółek rzeczywistych podług schematu sprawozdawczego za r. 1917*, „Ziemiańska” [I] 1918, marzec, s. 41–61.

Informacje o działalności poszczególnych regionalnych kółek ziemianek. Działania oświatowe związane ze szkolnictwem, ochronkami, czytelniami, wydawnictwami i higieną.

[oświata ludowa, zdrowie i higiena]

CXLV/75. *Sprawozdanie kółek „gospodyń” za rok 1917*, „Ziemiańska” [I] 1918, marzec, s. 61–66.

Informacje ze sprawozdań dwudziestu regionalnych kółek ziemianek, m.in. ich prac związanych z oświatą (pogadanki, czytelnie i biblioteczki, wystawy).

[oświata ludowa]

CXLV/76. Z. Kretkowska, *Sprawozdanie szkoły gospodarstwa dla dziewcząt w Mirosławicach za rok 1917*, „Ziemiańska” [I] 1918, marzec, s. 76.

Informacja o kursach gospodarstwa dla dziewcząt, uczennicach i nauczycielkach, programie nauczania oraz towarzyszącej szkole ochronce.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXLV/77. *Sprawozdanie z Sekcji Artystycznej*, „Ziemiańska” [I] 1918, marzec, s. 81–83.

Informacja o działaniach zmierzających do kształcenia artystycznego narodu, rozwijania wrażliwości estetycznej, związanych m.in. z promocją sztuki ludowej o charakterze narodowym (odczyty, wydawnictwa, wystawy).

[edukacja artystyczna, oświata ludowa]

CXLV/78. H. Zaborowska, *Sprawozdanie z wysyłki dzieci w roku 1917*, „Ziemiańska” [I] 1918, marzec, s. 84–85.

Dotyczy letnich wyjazdów na wieś chorowitych dzieci z miasta. Zawiera informację o organizacji SZZ.

[kolonie i półkolonie]

CXLVI. „Ziemiańska” [II]

Warszawa 1910–1918

CXLVI/1. Szymonowa, *Odezwa Szymonowej*, „Ziemiańska” [II] 1910, 1 października, s. 3–9.

Artykuł stylizowany na wypowiedź włościanki, ukazujący znaczenie umiejętności czytania i pisania, otwartości ludu na oświatę, rolę nauczycieli ludowych i ochron, wydawnictw dla włościan.

[oświata ludowa]

CXLVI/2. Antoszka [Antonina Smiszkowa], *Co się w Czechach dziewczętom podobalo*, „Ziemiańska” [II] 1910, 1 listopada, s. 3–11.

Informacja o wycieczce włościanek do Czech i na Morawy, mającej cel oświatowy i według autorki zaświadczejacej o otwartości ich i ich rodziców na oświatę ludową.

[oświata ludowa]

CXLVI/3. A.G. [Anna Grudzińska?], *Ze spostrzeżeń matki*, „Ziemiańska” [II] 1910, 1 grudnia, s. 1–2.

Informacje o właściwym sposobie zajmowania się zdrowiem własnych dzieci, rady co do higieny i środków prozdrowotnych.

[zdrowie i higiena]

CXLVI/4. *„Od wódki rozum krótki”*, „Ziemiańska” [II] 1910, 15 grudnia, s. 16.

Przeostroga dla matek, aby ze względów zdrowotnych nie podawały dzieciom alkoholu w żadnej postaci.

[zdrowie i higiena]

CXLVI/5. *Śp. Mieczysław Brzeziński*, „Ziemiańska” [II] 1911, 1 lutego, s. 1–2.

Wspomnienie pośmiertne Mieczysława Brzezińskiego, działacza oświatowego, wydawcy „Zorzy” i książek edukacyjnych dla ludu i młodzieży, współzałożyciela PMS. W tle trudna sytuacja oświatowa na ziemiach polskich.

[analfabetyzm, czytelnictwo, oświata ludowa]

CXLVI/6. Irena Targowska, *Bolączka*, „Ziemiańska” [II] 1911, 1 lutego, s. 2–6.

Omówienie trudnej sytuacji starszych ludzi, którymi nie zajmuje się odpowiednio rodzina, zwrócenie uwagi na rolę domu rodzinnego i matki we właściwym wychowaniu dzieci i wpojeniu im szacunku do starszych. Rola dziadków w wychowaniu.

[macierzyństwo, rodzina]

CXLVI/7. Maria Karczewska, *Po Kursach*, „Ziemiańska” [II] 1911, 1 lutego, s. 9–14.

Relacja z kursów gospodarskich dla kobiet, które odbyły się w styczniu 1911 r., informacja o programie, tematyce wykładów, wykładowcach i uczestniczkach. Zawiera fotografię grupową słuchaczek wykładów.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXLVI/8. J.R., *Nie pozwalajmy próżnować dzieciom*, „Ziemiańska” [II] 1911, 15 lutego, s. 1–3.

Zalecenie, aby we wsiach, gdzie brak szkół, matki organizowały dzieciom czas przez pracę (pomoc w domu, porządki) i zabawę, a nie pozwalały próżnować. Zwrócenie uwagi na umiar w obciążaniu pracą i sprawiedliwy jej podział.

[wychowanie przez pracę, wychowanie w rodzinie, zabawy]

CXLVI/9. *Po świecie – a u nas*, „Ziemiańska” [II] 1911, 15 marca, s. 1–4.

Znaczenie wychowania i nauki młodego pokolenia. Anglia jako wzór w tym zakresie. Zwrócenie uwagi na szczególną rolę wychowania dziewcząt, ich przygotowanie do zamążpójścia i wychowywania dzieci. Angielskie porady zdrowego traktowania niemowląt (żywienie, sen itp.).

[edukacja dziewcząt i kobiet, zdrowie i higiena]

CXLVI/10. Kunegunda Potoczkońska, [bez tytułu], „Ziemiańska” [II] 1911, 15 marca, s. 11–12.

List do Redakcji autorstwa uczennicy szkoły gospodyń w Albigowej pod Nowym Sączem, podkreślający znaczenie oświaty i wykształcenia, w tym szkół gospodyń, dla rozwoju wsi.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXLVI/11. K.Z., *Zły zwyczaj*, „Ziemiańska” [II] 1911, 1 kwietnia, s. 1–2.

Krytyka obyczaju, zgodnie z którym wiosną dzieci przestają uczęszczać do szkół i ochron, wskazanie niekorzystnych tego skutków dla wychowania i bezpieczeństwa.

[edukacja elementarna, ochronki]

CXLVI/12. K.Z., *Ochrona naszych kobiet i dziewcząt pracujących na obczyźnie*, „Ziemiańska” [II] 1911, 1 kwietnia, s. 2–4.

Problem negatywnych skutków braku opieki nad młodymi kobietami pracującymi za granicą – pozamałżeńskie macierzyństwo, nierząd. Rady ks. Wojciecha Helbicha z Ciecchocinka, misjonarza wśród robotników w Niemczech, zalecenia o charakterze praktycznym i umoralniającym. Spis publikacji oświatowych polecanych wychodźcom. Deklaracja opieki nad nimi ze strony ChTOK.

[macierzyństwo, niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie moralne]

CXLVI/13. M.H., *Przedstawienie ludowe w Korytnicy Węgrowskiej*, „Ziemiańska” [II] 1911, 1 kwietnia, s. 11–12.

Informacja o przedstawieniach ludowych o charakterze oświatowym, zorganizowanych przez włościan pod kierunkiem ZKZ i nauczyciela oraz organisty w lutym 1911 r., podkreślenie budującego charakteru przedsięwzięcia.

[edukacja artystyczna, oświata ludowa]

CXLVI/14. A.G. [Anna Grudzińska?], *Wykłady w Poborzu i Kaszewach Dwornych*, „Ziemiańska” [II] 1911, 1 kwietnia, s. 13–15.

Informacja o zorganizowanych przez ZKZ trzydniowych kursach gospodarczych dla włościanek w Kutnowskim, treści pogadanek, wykładowcach.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXLVI/15. J.R., *Nie kupujmy starzyszy*, „Ziemiańska” [II] 1911, 15 kwietnia, s. 1.

Przestroga przed kupowaniem i wykorzystywaniem używanej odzieży i pościeli, uwarunkowana względami higieny i zdrowia, zwłaszcza dzieci i rodzin.

[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

CXLVI/16. M.S., *Do dziewcząt wiejskich*, „Ziemiańska” [II] 1911, 15 kwietnia, s. 3–4.

Zachęta do młodych dziewcząt wiejskich, aby pracowały w ogrodzie dla korzyści estetycznej i przyjemności.

[wychowanie przez pracę, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/17. W[incentyna] Iwanicka, [bez tytułu], „Ziemiańska” [II] 1911, 15 kwietnia, s. 9–10.

List do Redakcji z informacją o dwudniowych wykładach w Lublinie w lutym 1911 r. na temat mleczarstwa, hodowli świń, warzywnictwie, chorobach i higienie kobiet oraz wychowaniu dzieci.

[oświata pozaszkolna, zdrowie i higiena]

CXLVI/18. Zofia Podgórska, [bez tytułu], „Ziemiańska” [II] 1911, 15 kwietnia, s. 10–12.

List do Redakcji od ziemianki z ZKZ w Korytnicy na temat rozwoju oświaty, wydawnictw i przedstawień teatralnych o charakterze oświatowym.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CXLVI/19. *Od wódki często smutki*, „Ziemiańska” [II] 1911, 15 maja, s. 1–2.

Przestroga dla matek i wychowawców o zgubnym wpływie alkoholu na zdrowie dzieci od okresu płodowego, także farmaceutyków na bazie alkoholu.

[zdrowie i higiena]

CXLVI/20. A.G. [Anna Grudzińska?], *Ze spostrzeżeń matki*, „Ziemiańska” [II] 1911, 15 czerwca, s. 1–3.

Refleksja nad wychowaniem dziecka przez matkę, potrzebą rozpoznania indywidualnego usposobienia dziecka, niefolgowania zachciankom, umiarkowanego karania, nieunoszenia się gniewem.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/21. Helena Prendowska, *W żniwa*, „Ziemiańska” [II] 1911, 1 sierpnia, s. 1–5.

Zwrócenie uwagi na problem bezpieczeństwa dzieci w czasie żniw. Potrzeba zapewnienia najmłodszemu opiece i niezagrażających życiu warunków. Racjonalna dieta. Znaczenie ochron.

[opieka, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/22. H[elena] Bielecka, *Dobra rozrywka*, „Ziemiańska” [II] 1911, 1 września, s. 1–2.

Zalecenie organizacji przedstawień teatralnych, sztuk ludowych jako godziwej rozrywki dla młodzieży na wsi.

[edukacja artystyczna]

CXLVI/23. *Zła choroba*, „Ziemiańska” [II] 1911, 15 września, s. 1–2.

Refleksja na temat kradzieży, niewłaściwości jej częstego usprawiedliwiania, niedostatecznego podkreślania negatywnej oceny kradzieży w wychowywaniu dzieci.

[wychowanie moralne]

CXLVI/24. Agl., *O błędach w wychowaniu cielesnym małych dzieci*, „Ziemiańska” [II] 1911, 1 października, s. 1–2.

Rady praktyczne na temat bezpiecznego i właściwego ubierania i żywienia niemowląt i małych dzieci.

[zdrowie i higiena]

CXLVI/25. *Co robią rodzice, co źle wychowują dzieci*, „Ziemiańska” [II] 1911, 15 października, s. 7.

Wykaz 12 niewłaściwych zachowań rodziców odbijających się negatywnie na wychowaniu dzieci: rozpieszczanie, uleganie im, nadmierne pochwały, kłótnie przy dziecku, złe relacje rodziców, niedostateczna opieka itp.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/26. Z.M., *Starajmy się o dobre wychowanie naszych dzieci*, „Ziemiańska” [II] 1911, 1 listopada, s. 1–5.

Podkreślenie znaczenia ochron, zalecenie ich jako niezbędnych na wsi do właściwego, zdrowego wychowywania dzieci.

[ochronki]

CXLVI/27. A.G. [Anna Grudzińska?], *Strach ma wielkie oczy*, „Ziemiańska” [II] 1911, 1 grudnia, s. 1–3.

Refleksja na temat przyczyn i znaczenia strachu u dzieci, zalecenie racjonalizowania dziecięcych lęków dla właściwego rozwoju.

[rozwój dziecka]

CXLVI/28. M.B., *Parę słów do matek*, „Ziemiańska” [II] 1912, z. 3, s. 33–34.

Podkreślenie znaczenia ochron i szkół w życiu dzieci wiejskich, argumentacja przede wszystkim związana z bezpieczeństwem i zdrowiem.

[ochronki]

CXLVI/29. Antoszka [Antonina Smiszkowa], *O należytych zachowaniach się w towarzystwie*, „Ziemiańska” [II] 1912, z. 4, s. 53–57; z. 5, s. 70–73.

Podkreślenie znaczenia kultury osobistej jako towarzyszącej wykształceniu, praktyczne rady w zakresie dobrego wychowania.

[oświata ludowa, wychowanie moralne]

CXLVI/30. Helena Zagórska, *Jak założenie ochrony wpłynęło na dzieci w mojej wsi*, „Ziemiańska” [II] 1912, z. 7, s. 99–100.

Relacja gospodyni wiejskiej, opublikowana w dziale *Co nam przyniósł konkurs „Ziemiański”? jako jedna z przykładowych prac konkursowych*. Dotyczy funkcjonowania ochrony na wsi i jej wpływu na wychowanie dzieci.

[ochronki]

CXLVI/31. Obserwatorka, *Ochrona czy pastwisko*, „Ziemiańska” [II] 1912, z. 8, s. 117–119.

Przedstawienie problemu negatywnego wpływu zatrudniania dzieci wiejskich do pracy przy pasieniu bydła. Właściwym spędzaniem czasu przez dzieci powinny zająć się ochrony.

[ochronki, opieka, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/32. *Co nam przyniósł konkurs „Ziemiański”?*, „Ziemiańska” [II] 1912, z. 10, s. 145–147.

Przytoczone wypowiedzi konkursowe, dotyczące tematu *Jak założenie ochrony wpłynęło na dzieci w mojej wsi* – opisy funkcjonowania ochron na wsi i ich wpływu na wychowanie dzieci.

[ochronki]

CXLVI/33. Pelagia Restorffowa, *Jakie obowiązki wkłada na nas oświata. Skromność*, „Ziemianka” [II] 1912, z. 13, s. 198–199.

Refleksja na temat związku oświaty z cechami charakteru i wrażliwością, cnotami.

[oświata ludowa, wychowanie moralne]

CXLVI/34. Sędzina, *Dobra matka*, „Ziemianka” [II] 1912, z. 14, s. 209–211.

Refleksja nad macierzyństwem, omówienie jego różnych aspektów. Podkreślenie konieczności troski o dziecko od okresu prenatalnego, wyzbycia się przez matkę nałogów i złych skłonności, jej obowiązku dbania o zdrowie dziecka, jego rozwój fizyczny, umysłowy, duchowy i religijny, sprawiedliwego traktowania wszystkich dzieci.

[macierzyństwo, rodzina, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/35. A.G. [Anna Grudzińska?], *Z Belgii*, „Ziemianka” [II] 1912, z. 14, s. 211–213.

Informacja o przedstawionym na walnym zebraniu ZKZ sprawozdaniu z działalności belgijskich kółek ziemianek, analogicznych do kółek polskich. Podkreślenie szerokiego zakresu i wysokiego poziomu kształcenia gospodarskiego kobiet w Belgii – od szkółek wiejskich po wyższe zakłady naukowe, a także przez „wędrownie” kursy gospodarskie.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata pozaszkolna]

CXLVI/36. A.G. [Anna Grudzińska?], *O poszanowaniu cudzej własności*, „Ziemianka” [II] 1912, z. 15, s. 225–228.

O potrzebie wyeksponowania w wychowaniu domowym postawy poszanowania cudzej własności, wpajania troski, aby rzeczy nie niszczyć, nie zabierać, uświadamiania szerokiego znaczenia pojęcia kradzieży. Obciążenie rodziców, a zwłaszcza matek, odpowiedzialnością za niewłaściwe postawy dzieci w tym zakresie.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/37. Sędzina, *Dobra córka*, „Ziemianka” [II] 1912, z. 16, s. 241–242.

Refleksja nad właściwymi postawami córek i ich dobrym wychowaniem, potrzebą ich szacunku do starszych, poczucia obowiązku wobec rodziców, posłuszeństwa wobec matek.

[macierzyństwo, rodzina, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/38. Irena Targowska, *Kto często jarmarczy, temu na sól nie starczy*, „Ziemianka” [II] 1912, z. 16, s. 257–263.

Przeostroga związana ze zbyt częstym i długotrwałym uczestnictwem kobiet w jarmarkach, czego skutkiem może być zaniedbywanie opieki nad dziećmi, wystawianie dzieci na niebezpieczeństwo, które może doprowadzić nawet do śmierci.

[choroby i śmiertelność, macierzyństwo, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/39. Aniela Chmielińska, *Włóścianin poeta otrzymuje ziemię od narodu*, „Ziemiańska” [II] 1912, z. 20, s. 307–309.

Konstatacja coraz większego oświecenia ludu polskiego, przejawiającego się w obfitości wydawnictw dla ludu, podnoszeniu się poziomu czytelnictwa, uczęszczaniu włóścian na uniwersytety galicyjskie. Jednym ze znaków tego rozwoju oświaty ludowej jest życie, twórczość i kariera literacka samouka, poety włóściańskiego pochodzenia Ferdynanda Kurasia.

[czytelnictwo, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CXLVI/40. M.T., *Dla przestrogi (Zdarzenie prawdziwe)*, „Ziemiańska” [II] 1912, z. 21, s. 323–326.

Podkreślenie potrzeby dbania o zdrowie i życie, zwłaszcza troski matek o zdrowie i bezpieczeństwo dzieci, zapobieganie ich chorobom i wypadkom.

[choroby i śmiertelność, macierzyństwo, zdrowie i higiena]

CXLVI/41. Z.A.K., *Dlaczego strój wieśniaczy ma być inny od miejskiego*, „Ziemiańska” [II] 1912, z. 23, s. 353–356; z. 24, s. 376–378.

Skierowane dla młodych dziewcząt i kobiet, uzasadnienie odmienności stroju mieszkańców wsi i miast, wskazanie jako przyczyny odmiennego trybu i stylu życia, warunków mieszkania i pracy, a także wymogów higieny i zdrowia.

[wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

CXLVI/42. M.H., *Wędrownie kursy gotowania i gospodarstwa domowego w Korytnicy*, „Ziemiańska” [II] 1912, z. 23, s. 356–358.

Relacja z odbycia sześciotygodniowych kursów gospodarstwa domowego i gotowania dla kobiet w Korytnicy. Informacja o uczestniczkach, przebiegu, organizacji kursów, treści pogadank.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata pozaszkolna]

CXLVI/43. *O handlu książkami*, „Ziemiańska” [II] 1913, z. 1, s. 8–9.

Zachęta do włączenia się w kolportaż wydawnictw na wsi jako sposób upowszechniania czytelnictwa, informacja, jak to zrobić.

[czytelnictwo]

CXLVI/44. Pelagia Restorffowa, *Jakie obowiązki wkłada na nas oświata. Delikatność w obejściu*, „Ziemiańska” [II] 1913, z. 5, s. 65–66.

Refleksja na temat związku oświaty z kulturą osobistą, zalecenie dla włośnianki, aby starała się zewnętrznym zachowaniem objawiać, że jest „oświecona”.

[oświata ludowa, wychowanie moralne]

CXLVI/45. Z[ofia] Podgórska, *Jak wychowuję dzieci do lat trzech*, „Ziemianka” [II] 1913, z. 8, s. 114–118.

Jedna z prac, którym przyznano pierwszą nagrodę w konkursie „Ziemianki” na odpowiedź na postawione w tytule pytanie. Relacja matki o pożytku z działalności oświatowej pisma w zakresie edukacji prostych matek co do higienicznego, zdrowego i właściwego wychowawczo zajmowania się małymi dziećmi.

[oświata ludowa, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/46. M[aria] Karczevska, *Jak chowam dzieci do lat trzech*, „Ziemianka” [II] 1913, z. 9, s. 129–132.

Relacja o konkursie „Ziemianki” i wybranych pracach konkursowych z odpowiedzią na postawione w tytule pytanie, dotyczące pożytku z działalności oświatowej pisma w zakresie edukacji matek co do higienicznego, zdrowego i właściwego wychowawczo zajmowania się małymi dziećmi.

[oświata ludowa, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/47. Pelagia Restorffowa, *Jakie obowiązki wkłada na nas oświata. Wyrozumiałość*, „Ziemianka” [II] 1913, z. 12, s. 181–183.

Refleksja na temat związku oświaty z cechami charakteru i wrażliwością, miłością bliźniego.

[oświata ludowa, wychowanie moralne]

CXLVI/48. M.T., *Kształcenie moralności*, „Ziemianka” [II] 1913, z. 13 i 14, s. 193–199; z. 15 i 16, s. 225–227.

Podkreślenie znaczenia wychowania moralnego – samokształcenia w tym zakresie matki oraz pracy nad moralnością dziecka, kształtowania jego sumienia, m.in. przez dobry przykład i pracę, bez karania.

[wychowanie moralne]

CXLVI/49. M.T., *Budynek szkolny – mieszkanie nauczyciela*, „Ziemianka” [II] 1913, z. 17, s. 261–264.

Zwrócenie uwagi na problem zaniedbania budynków szkolnych na wsi, złych warunków nauki dzieci i zamieszkania nauczycieli, odwołanie do pozytywnego przykładu w Danii.

[nauczyciel/pedagog, zdrowie i higiena]

CXLVI/50. Maria Piekut, *Z wycieczki do Natęczowa*, „Ziemianka” [II] 1913, z. 18, s. 274–277.

Relacja z wycieczki do Nałęczowa w dniu 6 lipca 1913 r., odbytej przez czynne kółko ziemianek z Karczmisk, związanej ze zwiedzaniem godnej pochwały szkoły nałęczowskiej.

[oświata ludowa]

CXLVI/51. Anna Hermanówna, *Spostrzeżenia nauczycielki*, „Ziemiańska” [II] 1913, z. 18, s. 278–280.

Refleksja związana z obserwacją w szkole koedukacyjnej, dotycząca niesolidności chłopców; wezwanie do matek, by zajmowały się kształceniem synów w tej dziedzinie.

[koedukacja, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/52. Jadwiga Milewska, *O ciemnocie i potrzebie jej zwalczania*, „Ziemiańska” [II] 1913, z. 19, s. 291; z. 20, s. 305–307; z. 22, s. 341–343; z. 24, s. 373–375; 1914, z. 2, s. 27–28; z. 3, s. 41–43.

O potrzebie i formach oświaty ludowej, o ochronkach, nauce czytania i pisania, szkołach elementarnych, wydawnictwach ludowych, a także o negatywnych skutkach alkoholizmu, konfliktów i pieniactwa, lenistwa, przesądności i jej wpajania dzieciom.

[oświata ludowa]

CXLVI/53. Maria Karczewska, *Co czytać i jak czytać*, „Ziemiańska” [II] 1913, z. 21, s. 321–325.

Wskazanie potrzeby lektury samokształceniowej możliwej zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym, wskazanie pożytecznych lektur: żywotów świętych, książek Mieczysława Brzezińskiego, książek historycznych, dobrych powieści, np. Marii Konopnickiej i Elizy Orzeszkowej, zalecenie tworzenia czytelni.

[czytelnictwo]

CXLVI/54. M.T., *Jak urządzać jasełka*, „Ziemiańska” [II] 1913, z. 21, s. 325–328.

Zalecenie przedstawień ludowych, teatru włościańskiego w okresie Bożego Narodzenia jako pożytecznego i godnego spędzania czasu m.in. przez młodzież, polecenie jako pomocy publikacji Tadeusza Teodora Świdry *Jak urządzać jasełka* (Warszawa 1911).

[edukacja artystyczna]

CXLVI/55. St[anislawa] Kalinowska, *Sprawozdanie z wędrownych kursów gotowania i gospodarstwa domowego*, „Ziemiańska” [II] 1913, z. 23, s. 354–356.

Szczegółowa informacja o sześciotygodniowych wędrownych kursach gospodarstwa domowego i gotowania dla kobiet w Korytnicy, historii ich powołania, organizacji, programie, organizatorkach, przebiegu, pożytkach z udziału w kursach.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata pozaszkolna]

CXLVI/56. Julia Sadowska, *Z wycieczki do Krakowa*, „Ziemianka” [II] 1913, z. 23, s. 356–358.

Relacja z wycieczki do Krakowa, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc związanych ze szkolnictwem i oświatą, uniwersytetu, biblioteki, miejsc ćwiczeń i spotkań stowarzyszeń młodzieżowych.

[oświata ludowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CXLVI/57. Z[ofia] Kowerska, *Mirosławice*, „Ziemianka” [II] 1914, z. 1, s. 8–10.

Opis szkoły dla dziewcząt w Mirosławicach, jej odbudowanej po pożarze siedziby, zabudowań gospodarczych, ogrodu, a także zaradności uczennic. Zawiera fotografię budynku szkoły.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXLVI/58. Wspólnie z koleżankami [...] S.M. uczennica szkoły na Marysinie, *Wycieczka Marysinierek*, „Ziemianka” [II] 1914, z. 3, s. 48–50; z. 4, s. 67–69.

Relacja uczestniczek z wycieczki szkoły gospodarskiej w Marysinie pod Lubrańcem po ziemiach polskich (Częstochowa, Łowicz, Warszawa, Płock). Zwiedzano m.in. hutę, co zaowocowało docenieniem życia na wsi, a także muzeum higieniczne.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata ludowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CXLVI/59. Z. Pruska, *Sprawozdanie z kursów trzydniowych w Warszawie*, „Ziemianka” [II] 1914, z. 4, s. 57–62; z. 5, s. 73–78.

Sprawozdanie z kursów dla gospodyń, zorganizowanych w Warszawie w dniach 14–16 stycznia 1914 r., relacja o ich przebiegu, szczegółowe przedstawienie treści pogadanek, m.in. o odżywianiu, walce z alkoholizmem i jego skutkach m.in. dla dzieci, oszczędności, błędach wychowawczych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXLVI/60. Julia Roguska, *Jakie rozrywki ma młodzież w naszej wsi (Opis odznaczonej pierwszą nagrodą)*, „Ziemianka” [II] 1914, z. 6, s. 106–108.

Praca nagrodzona w konkursie „Ziemianki” na odpowiedź na postawione w tytule pytanie. Relacja o rozrywkach młodzieży w okresie Bożego Narodzenia, nawiązująca do dawnych tradycji ludowych, z podkreśleniem poprawności moralnej.

[wychowanie moralne]

CXLVI/61. M.K. [Maria Karczevska?], *Nasz plon konkursowy. Rozrywki młodzieży wiejskiej*, „Ziemianka” [II] 1914, z. 9, s. 137–141.

Relacja o konkursie „Ziemianki” i wybranych pracach konkursowych z odpowiedzią na pytanie o obecne rozrywki młodzieży wiejskiej, wskazująca odmienność dawnej i nowszej

obyczajowości, ale i pozytywną aktywność młodzieży w zakresie teatru ludowego i pieśni ludowej.

[edukacja artystyczna]

CXLVI/62. Anna Grudzińska, *Pytajnik w sprawie czytelnictwa dla ludu*, „Ziemiańska” [II] 1914, z. 9, s. 142–143.

Ankieta w sprawie czytelnictwa dla czytelniczek pisma – zestaw pytań o zwyczaje i upodobania czytelnicze, typy, tematy i sposoby lektury, sposoby zdobywania wydawnictw.

[czytelnictwo]

CXLVI/63. A.G. [Anna Grudzińska?], *Piękno w chacie*, „Ziemiańska” [II] 1914, z. 11, s. 173–177.

Zwrócenie uwagi na walory estetyczne życia i otoczenia codziennego, na wrodzoną wrażliwość estetyczno-artystyczną przynajmniej niektórych dzieci, zalecenie dbałości o estetykę wiejskiej chaty i życia.

[edukacja artystyczna, wychowanie moralne]

CXLVI/64. Zofia Podgórska, *O wychowaniu moralnym (Brak światła powodem szkodnictwa)*, „Ziemiańska” [II] 1914, z. 12, s. 185–187; z. 13 i 14, s. 203–204.

Podkreślenie znaczenia wychowania moralnego ludności wiejskiej w zakresie poszanowania cudzej własności, ubolewanie nad nadużyciami w tej mierze, wyrażenie nadziei na poprawę sytuacji m.in. przez samokształcenie oraz wychowanie domowe.

[wychowanie moralne]

CXLVI/65. Agl., *Parę myśli na czasie*, „Ziemiańska” [II] 1915, z. 1, s. 9–10.

Refleksja związana z rolą matki w wychowaniu, zwrócenie uwagi na problem, jakim jest nadmierna czy niewłaściwa miłość rodzicielska, prowadząca do samolubstwa dzieci, ujawnienia się złych instynktów w czasie wojny.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/66. Fr[anciszka] Gensówna, *W obronie młodzieży*, „Ziemiańska” [II] 1916, s. 9–11.

Refleksja nad częstymi ubolewaniami na młodzież wiejską jako zepsutą moralnie, autorka ujmuje się za młodymi ludźmi zaniedbanymi wychowawczo i spotykającymi się ze zbyt wysokimi wymaganiami, postuluje otoczenie ich opieką.

[wychowanie moralne]

CXLVI/67. Zofia Smolanka, *Czego potrzeba naszym polskim wioskom*, „Ziemiańska” [II] 1917, s. 3–6.

Refleksja na temat bieżących potrzeb ludu wiejskiego, m.in. w zakresie oświaty, dotyczy m.in. zakładania szkół i ochron, kół rolniczych męskich i kobiecych, chórów i drużyn dla młodzieży, bibliotek i czytelni, sprowadzania wydawnictw ludowych.

[oświata ludowa]

CXLVI/68. M.H.E., *Sprawozdanie z kursów w Korytnicy dnia 3, 4 i 5-go lutego 1917 r.*, „Ziemianka” [II] 1917, z. 4, s. 41–43.

Informacja o organizacji przez Korytnickie ZKZ kursów dla okolicznych mieszkańców, kobiet i mężczyzn, w zakresie wiedzy historycznej i geograficznej o Polsce, sposobów gospodarowania, wzbogaconych występami teatralnymi dzieci z ochronki oraz młodzieży.

[edukacja artystyczna, oświata ludowa]

CXLVI/69. *Sprawozdanie z Walnego Zgromadzenia Zjednoczonego Koła Ziemiarek dnia 13 czerwca 1917 roku*, „Ziemianka” [II] 1917, z. 7 i 8, s. 103–108.

Relacja z posiedzenia, dotyczącego m.in. prawa kobiet do zasiadania w radach szkolnych, wychowania moralnego młodzieży, organizacji kursów gotowania i gospodarstwa domowego.

[szkolnictwo, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/70. Stanisława Kalinowska, *O kursach wędrownych 6-ciotygodniowych gotowania i gospodarstwa domowego*, „Ziemianka” [II] 1917, z. 7 i 8, s. 126–128.

Informacja o założonych 5 lat wcześniej przy ZKZ kursach szerzących wiedzę i umiejętności praktyczne w zakresie gospodarstwa domowego na terenie Królestwa Polskiego, ich programie i organizacji.

[oświata ludowa]

CXLVI/71. Maria Karczeńska, *Zjazd Kobiet Polskich w Warszawie*, „Ziemianka” [II] 1917, z. 10, s. 148–152.

Relacja o Zjeździe ZKZ w dniach 8–9 września 1917 r., dotyczącym m.in. szpitala dla dzieci, wychowania i kształcenia młodzieży.

[opieka, szkolnictwo]

CXLVI/72. Maria Karczeńska, *Nasz plon*, „Ziemianka” [II] 1917, z. 11, s. 1–3.

Zapowiedź zgromadzenia sprawozdawczego ZKZ, podkreślające m.in. znaczeni wychowania moralnego i religijnego młodzieży.

[wychowanie moralne]

CXLVI/73. Jan Suchowiak, *Dobrodziej głuchoniemych ksiądz Józef Falkowski*, „Ziemianka” [II] 1917, z. 11, s. 6–7.

Informacja o postaci Józefa Falkowskiego, pedagoga, założyciela pierwszej polskiej szkoły dla głuchoniemych w 1817 r. (nota z okazji stulecia wydarzenia).

[pedagogika specjalna]

CXLVI/74. Maria Czerszy...na, *Głos Polki*, „Ziemiańska” [II] 1917, z. 12, s. 177–180.

Wezwanie do czytelniczek, dotyczące wychowania patriotycznego dzieci i młodzieży przez matki.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/75. A.G. [Anna Grudzińska?], *Z życia Hofmanowej*, „Ziemiańska” [II] 1917, z. 12, s. 181–182.

Nota o życiu i działalności Klementyny z Tańskich Hoffmanowej, pisarki dydaktycznej, autorki czasopisma dla dzieci, nauczycielki, podkreślająca jej zalecenia odnośnie do praktycznego wychowania kobiety.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXLVI/76. *Łączmy się*, „Ziemiańska” [II] 1918, z. 1, s. 1–4.

Informacja o ZKZ, jego organizacji, sposobach działania, wydawnictwach, celach oświatowych i wychowawczych.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXLVI/77. *Z Walnego zgromadzenia Stowarzyszenia Zjednoczonych Ziemiarek w Warszawie*, „Ziemiańska” [II] 1918, z. 1, s. 4–11.

Relacja z walnego zgromadzenia dnia 10 grudnia 1917 r., dotyczącego m.in. potrzeb szkolnictwa, postulatów powszechnego obowiązku nauczania, opodatkowania na rzecz szkoły, dopuszczenia kobiet do opieki i rad szkolnych.

[szkolnictwo]

CXLVI/78. *Z wydziału kótek gospodyń*, „Ziemiańska” [II] 1918, z. 1, s. 11–19.

Relacja ze zgromadzenia wydziału kótek gospodyń 10 grudnia 1917 r., dotyczącego m.in. pogadank oświatowych w kółkach, ich stosunku do nauczania dzieci, przedstawień amatorskich, szkół gospodarczych, kursów.

[oświata ludowa]

CXLVI/79. *Seminarium dla nauczycielek ludowych imienia „Tadeusza Kościuszki”*, „Ziemiańska” [II] 1918, z. 1, s. 22–23.

Informacja o pierwszym seminarium dla nauczycielek ludowych, założonym w Mińsku mazowieckim staraniem ZKZ.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXLVI/80. Julia Roguska, *O siłach kobiecych*, „Ziemiańska” [II] 1918, z. 9, s. 134–137.

Refleksja o zmianie stosunków w Polsce, jeśli chodzi o wykształcenie kobiet, szerzenie przez nie oświaty, podkreślenie znaczenia kobiety w społeczeństwie.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXLVI/81. *O wychowaniu narodowym (podług przemówienia ks. Nowakowskiego na zjeździe Ziemiańek)*, „Ziemiańska” [II] 1918, z. 10, s. 145–150.

Refleksja o znaczeniu wychowania dzieci w losach narodu, roli domu rodzinnego i matki w wychowaniu, potrzebie świadomości, spokoju i konsekwencji w wychowaniu, doboru nauczyciela i przedmiotów nauczania.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie w rodzinie]

CXLVI/82. M.K. [Maria Karczewska?], *Wspomnienie o śp. Helenie Bieleckiej*, „Ziemiańska” [II] 1918, z. 11, s. 185–186.

Wspomnienie pośmiertne o Helenie Bieleckiej, członkini ZKZ, pisarce, nauczycielce, pracownicy oświaty ludowej.

[oświata ludowa]

CXLVI/83. *Mrowisko ludzkie (Rodzina, gmina, naród)*, „Ziemiańska” [II] 1918, z. 12, s. 195–196.

Refleksja nad społeczną naturą człowieka, znaczeniem kobiety w społeczeństwie, przede wszystkim w związku z jej rolą w rodzinie i wychowaniu dzieci. Postulat poszerzenia praw kobiet, równouprawnienia.

[rodzina]

CXLVII. „Złoty Róg”

Warszawa 1911–1914

CXLVII/1. *Zakład położniczy imienia Św. Zofii*, „Zł. Róg” 1912, nr 6, s. 15–16.

Informacje o zakładzie i znajdującej się przy nim szkole dla akuserek oraz muzeum preparatów szkolnych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXLVII/2. *Zdeklasowani*, „Zł. Róg” 1912, nr 17, s. 11–12.

Postawy osób doświadczających pauperyzacji wobec problemów społecznych. Groźba radykalizacji młodzieży i uznawania przez nią za istotniejsze problemów podziałów społecznych, warunkowych różnicami ekonomicznymi, niż kwestii narodowych.

[aktywność młodzieży]

CXLVII/3. Maria Dąbrowska, *Nowe kierunki w wychowaniu. Organizacje Skautów*, „Zł. Róg” 1912, nr 18, s. 1–2; nr 19, s. 2–3.

Działalność organizacji skautowych w Europie Zachodniej. Cele i metody pracy wychowawczej. Rola skautingu w wychowaniu moralnym i fizycznym młodzieży. Postulaty upowszechnienia skautingu na ziemiach polskich.

[aktywność młodzieży, skauting, wychowanie moralne]

CXLVII/4. *Nauczycielstwo ludowe*, „Zł. Róg” 1912, nr 20, s. 11–12.

Rola nauczycieli ludowych w edukacji szkolnej oraz życiu społecznym i narodowym. Potrzeba troski o właściwe przygotowanie nauczycieli do zawodu. Znaczenie poznania postaw ideowych nauczycieli.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXLVII/5. *Opieka nad dziećmi*, „Zł. Róg” 1912, nr 22, s. 4–8.

Znaczenie instytucjonalnych form opieki nad dziećmi ze środowisk niezamożnych. Działalność TOD, w tym przede wszystkim ochronek, a także żłobków, sal zajęciowych, instytucji opieki nad dziećmi osieroconymi etc. Dane na temat instytucji działających pod auspicjami TOD.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXLVII/6. I[zabela] Moszczeńska, *Szczęście dziecka*, „Zł. Róg” 1912, nr 22, s. 8–11.

Czynniki poczucia bezpieczeństwa i szczęścia u dzieci. Znaczenie właściwego wychowania, zapewniającego dziecku odpowiednie warunki rozwoju. Potrzeba zapewniania opieki zastępczej nad dziećmi pozbawionymi opieki rodzicielskiej.

[rozwój dziecka]

CXLVII/7. *Jubileusz pisma pedagogicznego*, „Zł. Róg” 1912, nr 22, s. 24.

Tradycje wydawnictw periodycznych w Królestwie Polskim, poświęconych problematyce pedagogicznej. Rola wydawanego w latach 80. XIX w. „Przeglądu Pedagogicznego” oraz czasopism wychodzących na początku XX w. – „Wychowania w Domu i Szkole” oraz postępowych „Nowych Torów”.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CXLVII/8. S., *Wystawa sportowo-przemysłowa*, „Zł. Róg” 1912, nr 24, s. 16–17; nr 25, s. 12–13; nr 26, s. 14; nr 27, s. 14–15.

Relacja z wystawy sportowo-przemysłowej, otwartej w Warszawie w 1912 r. Działy wystawy, towarzyszące jej pokazy, popisy i konkursy sportowe.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXLVII/9. *Amerykańskie pomysły*, „Zł. Róg” 1912, nr 26, s. 11–12.

Informacje na temat amerykańskiego projektu, zapowiadającego zakaz osiedlania się imigrantów będących analfabetami. Rozważania na temat roli edukacji dla rozwoju społecznego i kulturalnego. Poziom analfabetyzmu w Królestwie Polskim.

[analfabetyzm, edukacja elementarna]

CXLVII/10. *Koniec roku szkolnego*, „Zł. Róg” 1912, nr 27, s. 11–12.

Trudne warunki życia i nauki młodzieży szkolnej. Problem przeciążenia nauką i braku możliwości właściwego wypoczynku, zwłaszcza młodzieży niezamożnej.

[odpoczynek i rekreacja, zdrowie i higiena]

CXLVII/11. I[zabela] Moszczeńska, *Nasze szkoły*, „Zł. Róg” 1912, nr 33, s. 2–3; nr 34, s. 3–4.

Znaczenie właściwego wychowania młodego pokolenia i jego rola w życiu społecznym. Potrzeba zreformowania szkolnictwa i szukania inspiracji w polskim, historycznym dorobku oświatowym oraz zachodnioeuropejskiej myśli pedagogicznej.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CXLVII/12. Z.W., *Pszczelin*, „Zł. Róg” 1912, nr 34, s. 17–18.

Informacje o działalności szkoły rolniczej, założonej przez Warszawskie Towarzystwo Pszczelniczo-Ogrodnicze.

[edukacja zawodowa]

CXLVII/13. F.J.L., *Zabawki polskie*, „Zł. Róg” 1912, nr 35, s. 11–12.

Zabawki jako ważny element sztuki stosowanej i wytwórstwa artystycznego. Informacje o zabawkach o charakterze figur – elementów dioramy, zaprojektowanych przez polską artystkę Teodorę (Dorę) Mukułowską.

[zabawki]

CXLVII/14. *Sport kobiecy*, „Zł. Róg” 1912, nr 36, s. 13–14.

Aktywność fizyczna i sport kobiet jako przejaw ich emancypacji. Estetyczne, kulturowe, zdrowotne walory uczestnictwa kobiet w sporcie.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie fizyczne i sport]

CXLVII/15. *Szkoła Kupiecka Specjalna Zgromadzenia Kupców m. Warszawy*, „Zł. Róg” 1912, nr 37, s. 10–11.

Informacje o działalności, wyposażeniu, specyficie nauczania, trosce o zdrowie uczniów w Szkole Kupieckiej Specjalnej Zgromadzenia Kupców m. Warszawy.

[edukacja zawodowa]

CXLVII/16. *Proces młodzieży chorwackiej*, „Zł. Róg” 1912, nr 38, s. 13–14.

Informacje o procesie sądowym młodzieży, oskarżonej o zorganizowanie zamachu na lojalnego wobec rządu węgierskiego bana Chorwacji Slavko Cuvaja.

[aktywność młodzieży, niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CXLVII/17. Heron, *Życie społeczne w Łodzi*, „Zł. Róg” 1912, nr 39, s. 6–10.

Przedstawienie najważniejszych obszarów aktywności społecznej w Łodzi: oświaty, troski o higienę i zdrowotność, dobroczynności, działalności naukowej i artystycznej. Organizacje działające na rzecz alfabetyzacji młodzieży i dorosłych i upowszechnienia wiedzy.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXLVII/18. Zenon Pietkiewicz, *Łódź dzisiejsza*, „Zł. Róg” 1912, nr 40, s. 2–3.

Niski poziom życia oświatowego i kulturalnego w Łodzi przyczyną zaniedbania i demoralizacji młodego pokolenia i wzrostu przestępczości. Inicjatywy inteligencji i rzemieślników jako przykłady właściwych działań społecznych.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, niedostosowanie społeczne i przestępczość]

CXLVII/19. M[aksymilian] Heilpern, *Popularyzacja wiedzy u nas, a gdzieindziej*, „Zł. Róg” 1912, nr 41, s. 3–4.

Popularyzacja wiedzy za granicą w prasie codziennej i społeczno-kulturalnej jako istotny element podnoszenia jakości życia umysłowego społeczeństwa. Zaniedbania w tym zakresie w Królestwie Polskim. Ważna rola polskich czasopism w upowszechnianiu wiedzy o postępie nauki i techniki.

[oświata pozaszkolna, samokształcenie/samowychowanie]

CXLVII/20. Heron, *Łódź*, „Zł. Róg” 1912, nr 42, s. 33–34.

Postulaty dotyczące reorganizacji działań organizacji społecznych, w tym w zakresie pośrednictwa pracy w Łodzi. Wadliwy system w tym obszarze, bieda i normy obyczajowe jako czynniki sprzyjające prostytucji i handlowi „żywym towarem”. Informacje o publicznych zbiorach środków w Łodzi na finansowanie działań opiekuńczo-wychowawczych i socjalnych.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXLVII/21. I[zabela] M[oszczeńska], *Bezdomna młodzież*, „Zł. Róg” 1912, nr 43, s. 1–2.

Trudne warunki bytowe uczniów szkół średnich, wywodzących się z niezamożnych rodzin. Postulaty zorganizowania burs szkolnych, uważanych za korzystne miejsca socjalizacji niezamożnej młodzieży. Zastrzeżenia do opieki otrzymywanej przez młodych ludzi w domach prywatnych protektorów.

[opieka]

CXLVII/22. Feliks Lubierzyński, *Dziecko w sztuce*, „Zł. Róg” 1912, nr 43, s. 3–4.

Obecność dziecka jako temat w polskim malarstwie, rysunku i rzeźbie. Apel o wspieranie polskich twórców i krytyka kupowania tandetnych zabawek, obrazów, fryzów do pokojów dziecięcych. Znaczenie sztuki w wychowaniu estetycznym i moralnym dziecka.

[wychowanie estetyczne]

CXLVII/23. Zen[on] P[ietkiewicz], *Sprawa szkolna*, „Zł. Róg” 1912, nr 43, s. 31.

Trudna sytuacja polskiego szkolnictwa w Łodzi, wynikająca z utworzenia oddzielnej niemieckiej kasy szkolnej. Kłopoty w zbieraniu składek szkolnych i trudności w opłacaniu czynszów szkół oraz pensji dla nauczycieli w polskich szkołach.

[szkolnictwo]

CXLVII/24. B., *Dzień T.S.L.*, „Zł. Róg” 1912, nr 44, s. 8.

Informacje o działalności TSL w zaborze austriackim. Zakres działalności organizacji i jej rola w propagowaniu polskości. Krytyka niewielkiego poparcia organizacji ze strony polskiej arystokracji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CXLVII/25. Zenon Pietkiewicz, *Nieporozumienie*, „Zł. Róg” 1912, nr 44, s. 17–18.

Informacje o kontrowersjach wokół pojęć dobroczynności i filantropii oraz organizacjach dobroczynnych, prowadzących działalność socjalną i opiekuńczą wobec dzieci i dorosłych. Różnice stanowisk w ocenie organizacji tego rodzaju działań w ramach ŁChTD.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXLVII/26. *Losy dziatwy szkolnej*, „Zł. Róg” 1912, nr 45, s. 17.

Problem niedofinansowania szkolnictwa w Łodzi i jego niskiej dostępności dla dzieci z rodzin robotniczych.

[szkolnictwo]

CXLVII/27. Z., *Otwarcie Warsz. Klubu Wioślarek*, „Zł. Róg” 1912, nr 45, s. 21.

Relacja z otwarciem w Warszawie klubu sportowego dla kobiet. Znaczenie kultury fizycznej dla zdrowia i tężyzny kobiet oraz rola klubu w ich aktywizacji w życiu społecznym.

[edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie fizyczne i sport]

CXLVII/28. T[adeusz] Jaroszyński, *Doniosła rocznica*, „Zł. Róg” 1912, nr 50, s. 1–6.

Rocznica otwarcia Szkoły Głównej, działającej w latach 1862–1869 w Warszawie. Okoliczności powstania oraz znaczenie instytucji dla polskiego kształcenia akademickiego oraz rozwoju polskiej nauki i kultury. Fotografie profesorów Szkoły Głównej.

[edukacja akademicka]

CXLVII/29. Marian Dienstl, *Wystawa lalek i zabawek*, „Zł. Róg” 1912, nr 52, s. 12–13.

Informacje o wystawie lalek. Opinie na temat relacji między zabawkami a sztuką i psychologią. Wychowawcze i kulturowe znaczenie zabawek.

[zabawki]

CXLVII/30. Eugenia Żypowska, *Zabawa jako czynnik wychowania estetycznego*, „Zł. Róg” 1912, nr 52, s. 22–23.

Waga zabaw i zabawek w wychowaniu i socjalizacji dzieci. Krytyka zabawek pozbawionych wartości artystycznych. Rola zabaw i zabawek w kształceniu zmysłu estetycznego i artystycznego u dzieci. Zabawki w systemie pedagogicznym Friedricha Froebła.

[zabawki, zabawy]

CXLVII/31. E[ugenia] Żmijewska, *Czy sufrażystki angielskie przynoszą krajowi pożytek czy szkodę?*, „Zł. Róg” 1912, nr 53, s. 18–19.

Rozważania na temat założeń i celów walki o prawa kobiet angielskich feministek. Rola kobiety w życiu rodzinnym i społecznym. Krytyka ideału kobiecego propagowanego przez sufrażystki.

[edukacja dziewcząt i kobiet, rodzina]

CXLVII/32. Marcèle, *Moda dziecięca*, „Zł. Róg” 1912, nr 53, s. 20–21.

Stroje dziecięce w elitarnych kręgach społecznych w Anglii i Francji. Znaczenie troski o wygodę i higienę dzieci w kontekście ubioru.

[zdrowie i higiena]

CXLVII/33. Zenon Pietkiewicz, *Światła i chleba*, „Zł. Róg” 1913, nr 1, s. 17–18.

Skrajnie trudne warunki bytowe ludności robotniczej w Łodzi. Brak dostatecznej liczby szkół, w tym szkół elementarnych jako czynnik zagrożenia demoralizacją dzieci i młodzieży. Informacje na temat artykułu S. Opockiego zamieszczonego na łamach „Gazety Łódzkiej” o problemie funduszy na rozwój szkolnictwa.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, szkolnictwo]

CXLVII/34. Iza[bela] Moszczeńska, *Białe niewolnice*, „Zł. Róg” 1913, nr 1, s. 20–21; nr 2, s. 17–20.

Dziewczęta i młode kobiety jako ofiary „handlu żywym towarem”. Obyczajowe uwarunkowania prostytucji. Problem wywożenia dziewcząt i kobiet do zagranicznych domów publicznych. Oskarżenia Żydów o handel kobietami. Złożoność uwarunkowań „handlu żywym towarem” na ziemiach polskich; ubóstwo, analfabetyzm, brak dbałości o prawa kobiet jako szczególnie ważne przyczyny tej patologii. Działania organizacji społecznych na rzecz pomocy dziewczętom i kobietom zagrożonym prostytucją i „handellem żywym towarem”.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXLVII/35. Marcèle, *Współczesne gry towarzyskie*, „Zł. Róg” 1913, nr 2, s. 21–22.

Wzrost popularności zabaw i gier towarzyskich jako przejaw znudzenia tradycyjnymi wizytami i balami. Popularność wśród dorosłych „zabaw dzieciennych” na powietrzu, form aktywności fizycznej jak taniec, kręgle i gry z piłką. Stałość upodobań do gier karcianych. Pojawienie się na ziemiach polskich puzzli.

[odpoczynek i rekreacja, zabawy]

CXLVII/36. *O wszechnicę lwowską*, „Zł. Róg” 1913, nr 3, s. 9–10.

Konflikty między Polakami i Ukraińcami na Uniwersytecie Lwowskim. Oczekiwania Ukraińców dotyczące założenia osobnej uczelni we Lwowie.

[edukacja akademicka, język i autonomia narodowa w edukacji]

CXLVII/37. Zenon Pietkiewicz, *Dla dzieci łódzkich*, „Zł. Róg” 1913, nr 3, s. 17–18.

Szpital dla dzieci im. Anny Marii w Łodzi. Organizatorzy i darczyńcy placówki. Zakres działalności szpitala i ambulatorium, przyszpitalnego laboratorium oraz biblioteki i muzeum. Rola szpitala w kształceniu pielęgniarek.

[edukacja zawodowa, zdrowie i higiena]

CXLVII/38. M[aksymilian] Heilpern, *Szkoły przyszłości*, „Zł. Róg” 1913, nr 3, s. 31–32.

Metody nauczania w szkołach tradycyjnych oraz szkołach opierających się na nowych metodach i formach pracy dydaktycznej i wychowawczej. Metoda poglądowa w nauczaniu. Znaczenie środków dydaktycznych w praktyce edukacyjnej. Zajęcia dydaktyczne prowadzone poza budynkiem szkolnym.

[metody nauczania, Nowe Wychowanie]

CXLVII/39. *Pięćdziesięcioletni jubileusz pracy społecznej Stanisława Rotwanda*, „Zł. Róg” 1913, nr 4, s. 8–9.

Informacje na temat działalności społecznej Stanisława Rotwanda, w tym jego aktywności na niwie organizacji opieki oraz oświaty szkolnej i pozaszkolnej. Szkoły założone i finansowane przez Rotwanda, w tym Szkoła Mechaniczno-Techniczna im. Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda.

[edukacja zawodowa, szkoły prywatne]

CXLVII/40. *Schronisko Dzieci Marii*, „Zł. Róg” 1913, nr 4, s. 11.

Działalność placówki dla ubogich, osieroconych dziewcząt. Plany rozbudowy zakładu i założenia przy nim szkoły gospodarstwa domowego na wzór szkół belgijskich i szwajcarskich.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXLVII/41. D.Ż., *Szkolne roboty ręczne*, „Zł. Róg” 1913, nr 4, s. 17–18.

Metoda robót ręcznych jako alternatywa wobec metody poglądowo-opisowej. Znaczenie samodzielnych działań praktycznych uczniów, budowania przez nich środków dydaktycznych dla zwiększenia efektywności nauczania. Dydaktyczne i wychowawcze walory metody robót ręcznych.

[metody nauczania, prace ręczne]

CXLVII/42. Walenty Zieliński, *Wśród bagnisk i mętów*, „Zł. Róg” 1913, nr 5, s. 7.

Przypadek 14-letniego chłopca – mordercy. Demoralizacja młodzieży jako wynik biedy, zaniedbania i opuszczenia. Rozważania na temat dziedziczności. Postulat zakładania placówek opiekuńczych i oświatowych dla dzieci i młodzieży ze środowisk skrajnie zaniedbanych.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXLVII/43. Marcèle, *Sporty zimowe*, „Zł. Róg” 1913, nr 5, s. 13–14.

Moda na zajęcia sportowe w elitarnych kręgach społecznych. Rodzaje sportów zimowych, popularnych wśród odwiedzających kurort Sankt Moritz w Szwajcarii. Dobroczynny wpływ zimowej aktywności fizycznej na zdrowie.

[odpoczynek i rekreacja, wychowanie fizyczne i sport]

CXLVII/44. Zenon Pietkiewicz, *Bagno*, „Zł. Róg” 1913, nr 5, s. 17–18.

Aresztowanie i uznanie winnymi oskarżonych o wykorzystywanie seksualne dziewcząt w Łodzi. Zagrożenie wobec dziewcząt ze strony „handlarzy żywym towarem”. Rozwój przestępczości i demoralizacji w wielkich miastach, w tym w Łodzi.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXLVII/45. Zenon Pietkiewicz, *Oplakane warunki*, „Zł. Róg” 1913, nr 6, s. 17–18.

Brak wodociągów i kanalizacji, złe warunki mieszkaniowe ubogiej ludności w Łodzi jako determinanty złego stanu zdrowotności łodzian. Zagrożenie epidemiologiczne z powodu ospy i szkarlatyny dla dzieci i młodzieży; czasowe zamknięcie Szkoły Zgromadzenia Kupców w Łodzi. Postulaty zwiększenia troski o budowę domów dla ludności robotniczej.

[zdrowie i higiena]

CXLVII/46. E[ugenia] Żypowska, *Ellen Key*, „Zł. Róg” 1913, nr 7, s. 13–14.

Informacje o życiu, poglądach pedagogicznych i publikacjach Ellen Key. Szczególna rola kobiety w wychowaniu dzieci w koncepcji Key i związane z tym zastrzeżenia ze strony zarówno tradycjonalistów, jak i emancypantek.

[nauczyciel/pedagog]

CXLVII/47. *Filantropijno-społeczne instytucje dla dzieci zagrożonych moralnie we Francji i u nas*, „Zł. Róg” 1913, nr 8, s. 4–6.

Przepisy prawa i instytucje zapewniające opiekę dzieciom zaniedbanym i zagrożonym demoralizacją we Francji. Formy pracy resocjalizacyjnej we francuskich placówkach. Informacje na temat zakładów poprawczych w Królestwie Polskim – w Studzieńcu i Puszczy Mariańskiej oraz instytucji opiekuńczych dla dzieci i młodzieży – gniazd sierocych, sal zajęciowych etc.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, metody wychowania]

CXLVII/48. I[rena] W[anda] Kosmowska, *Bursy*, „Zł. Róg” 1913, nr 9, s. 2–3; nr 10, s. 2–3.

Demokratyzacja oświaty jako warunek właściwego rozwoju społecznego i narodowego. Rola polskich organizacji oświatowych, działających w każdym z trzech zaborów na rzecz upowszechnienia oświaty dzieci, młodzieży i dorosłych. Bursa we Lwowie dla dzieci z rodzin chłopskich, ufundowana ze środków zgromadzonych w ramach tzw. daru grunwaldzkiego i przekazanych działającemu w Galicji TSL. Znaczenie burs w edukacji niezamożnych uczniów. Niedomagania systemu szkolnego w Królestwie Polskim i niedostateczna liczba placówek zapewniających opiekę uczniom uczącym się poza miejscem zamieszkania.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CXLVII/49. E[ugenia] Żypowska, *Praktyczna szkoła handlowa w Paryżu*, „Zł. Róg” 1913, nr 9, s. 13–14; nr 10, s. 13–14.

Postulaty kształcenia dziewcząt i kobiet do pracy w zawodach związanych z handlem i finansami. Argumenty na temat przewagi oświaty dla kobiet w ramach kursów przy szkołach handlowych nad edukacją uniwersytecką. Informacje o École Pigier, francuskiej prywatnej szkole zawodowej, jej programie, celach i metodach nauczania.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CXLVII/50. Z[enon] Pietkiewicz, *Polska komisja szkolna*, „Zł. Róg” 1913, nr 10, s. 17–18.

Trudna sytuacja w zakresie oświaty elementarnej w Łodzi. Problemy z podziałem środków finansowych dla szkół początkowych, związane z antagonizmami na tle narodowościowym.

[edukacja elementarna]

CXLVII/51. E[ugenia] Żypowska, *Międzynarodowa szkoła pedagogii w Brukseli*, „Zł. Róg” 1913, nr 11, s. 13–14.

Badania pedologiczne Józefy Joteyko w Brukseli i perspektywy edukacji wyższej w tym zakresie. Charakter, założenia i cele pedagogii.

[nauczyciel/pedagog]

CXLVII/52. Iza[bela] Moszczeńska, *Moralna edukacja narodu*, „Zł. Róg” 1913, nr 12, s. 2–3; nr 13, s. 1–2.

Rozważania na temat „charakteru narodowego” oraz stanu moralności i uczciwości Polaków na początku XX w. oraz w drugiej poł. XVIII w. Informacje o znaczeniu kary więzienia dla postawy moralnej osadzonych. Sytuacja dzieci wychowujących się w środowiskach przestępczych.

[wychowanie moralne]

CXLVII/53. Alina, *Głód życia*, „Zł. Róg” 1913, nr 12, s. 11–12.

Aspiracje życiowe dorastających dziewcząt a oczekiwania kobiet ze starszego pokolenia. Rozważania o prawie dziewcząt do poszukiwania własnej drogi życiowej.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXLVII/54. J.A., „*Stara panna*”, „Zł. Róg” 1913, nr 13, s. 13.

Uwagi o sytuacji niezamężnych kobiet, szczególnie nauczycielek. Zdaniem autora cierpią one z powodu osamotnienia, doświadczają ironicznego traktowania, zasługując na współczucie i szacunek wobec „świętości bólu” i zawiedzionych nadziei.

[nauczyciel/pedagog]

CXLVII/55. Wł[adysław] R[yszard] Kozłowski, *Święto kultury cielesnej*, „Zł. Róg” 1913, nr 14, s. 3–4.

Kongres wychowania fizycznego w Paryżu i jego znaczenie w propagowaniu aktywności fizycznej. Udział Polaków w kongresie. Rola gimnastyki i innych form aktywności w rozwijaniu sprawności i siły młodzieży i dorosłych.

[wychowanie fizyczne i sport]

CXLVII/56. M.W. Rudnicki, *Kluby uliczników*, „Zł. Róg” 1913, nr 14, s. 5–6.

Sytuacja dzieci zaniedbanych w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. Inicjatywy na rzecz opieki nad chłopcami w postaci klubów o charakterze świetlic, organizujących uznane za właściwe wychowawczo formy spędzania czasu wolnego. Postulaty zastosowania podobnych rozwiązań w Łodzi.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, niedostosowanie społeczne i przestępczość, opieka]

CXLVII/57. E[ugenia] Żypowska, *Czynniki szczęścia w wieku dziecięcym*, „Zł. Róg” 1913, nr 14, s. 13–14; nr 15, s. 13–14; nr 16, s. 9–10; nr 17, s. 11–12; nr 18, s. 9–10.

Znaczenie czynników fizjologicznych i psychicznych oraz doznań intelektualnych, emocjonalnych i estetycznych w kształtowaniu poczucia szczęścia w okresie dzieciństwa.

Czynniki szczęścia w okresie adolescencji. Krytyka zbyt małej troski pedagogiki o dobrostan psychofizyczny wychowanków.

[psychologia dzieci i młodzieży, rozwój dziecka]

CXLVII/58. A.Z., *O wykształceniu*, „Zł. Róg” 1913, nr 15, s. 3–4.

Poglądy na edukację lorda Johna Lubbocka, pierwszego barona Avebury. Treści i metody nauczania w szkole jako czynniki przyczyniające się do znużenia uczniów, utraty przez nich ciekawości i pasji poznawczej. Potrzeba zintegrowania różnych przedmiotów dotyczących wiedzy przyrodniczej. Znaczenie troski o wychowanie moralne.

[metody nauczania]

CXLVII/59. W.Z., *Jak najwięcej dzieci*, „Zł. Róg” 1913, nr 15, s. 9–10.

Wysoki przyrost naturalny jako czynnik siły państwa. Dane statystyczne dotyczące liczby narodzin w różnych krajach europejskich. Przekonanie o potrzebie wspierania dzieciności obywateli oraz troski o edukację młodego pokolenia.

[choroby i śmiertelność, polityka oświatowa]

CXLVII/60. Zenon Pietkiewicz, *Nędza*, „Zł. Róg” 1913, nr 16, s. 11–12.

Problem ubóstwa w świetle badań ks. Włodzimierza Kirchnera na podlódzkich Bałutach. Żebractwo, alkoholizm, utrata zdrowia, przemoc w rodzinie, zaniedbywanie dzieci, nierząd i kazirodztwo jako konsekwencje nędzy i tragicznych warunków mieszkaniowych.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXLVII/61. I[rena] W[anda] Kosmowska, *Macierz Śląska*, „Zł. Róg” 1913, nr 16, s. 1–3.

Informacje o sytuacji PMS działającej na Śląsku Cieszyńskim. Argumenty o konfliktach na tle narodowym, utrudniających Polakom realizację dążeń edukacyjnych. Dane o szkołach i instytucjach opiekuńczych i wychowawczych prowadzonych przez PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXLVII/62. M[arian] Dąbrowski, *Szkołki polskie w Londynie*, „Zł. Róg” 1913, nr 17, s. 2.

Działalność trzech polskich szkółek w Londynie, mających na celu przeciwdziałanie wynarodowieniu dzieci polskich imigrantów. Formą działalności polskich placówek – organizowanie dwa razy w tygodniu zajęć dodatkowych dla dzieci, na co dzień uczęszczających do szkół angielskich.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXLVII/63. J.A., „*Jaką młodą dziewczyną być powinna*”, „Zł. Róg” 1913, nr 17, s. 12.

Omówienie przełożonej na język polski przez Emilię Węśławską książki Nixona Watermana *Jaką dziewczyną być powinna* (Warszawa 1912), poradnika adresowanego do dorastających dziewcząt, podkreślającego znaczenie właściwego (samo)wychowania moralnego oraz roli kobiety w życiu społecznym.

[edukacja dziewcząt i kobiet, samokształcenie/samowychowanie]

CXLVII/64. Marcèle, *Matka i córka*, „Zł. Róg” 1913, nr 17, s. 13–14.

Złożoność relacji między matką a dorastającą, a następnie dorosłą córką. Kulturowe i społeczne przyczyny potencjalnych konfliktów i rozczarowań w relacjach międzypokoleniowych między kobietami w rodzinie.

[macierzyństwo, różnice międzypokoleniowe]

CXLVII/65. M[arian] Dąbrowski, *Sufrażystki*, „Zł. Róg” 1913, nr 19, s. 23–24.

Cele i formy działalności angielskich sufrażystek na rzecz równouprawnienia kobiet. Prostyucja dziewcząt i kobiet jako wynik nieprawidłowych relacji społecznych.

[edukacja dziewcząt i kobiet, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CXLVII/66. Marcèle, *Ubiory dziecięce*, „Zł. Róg” 1913, nr 19, s. 25–26.

Znaczenie zamożności rodziny i trendów mody w doborze stroju dzieci. Troska o ubiór dziecka jako jedno z ważnych zadań matki. Omówienie strojów dzieci z zamożnych rodzin angielskich.

[macierzyństwo, zdrowie i higiena]

CXLVII/67. Bolesław Bourdon, *Lisków*, „Zł. Róg” 1913, nr 23, s. 4–5.

Informacje na temat kulturalnych, oświatowych i gospodarczych inicjatyw samopomocowych w Liskowie, inspirowanych i wspieranych przez ks. Wacława Błazińskiego, uznanego za opiekuna i wychowawcę lokalnej społeczności.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXLVII/68. *Biedne dzieci*, „Zł. Róg” 1913, nr 23, s. 8.

Problem niedoli dzieci z rodzin najuboższych. Postulat zorganizowania instytucjonalnych form pomocy i apel o zaangażowanie, szczególnie zamożnych kobiet, w akcje filantropijne na rzecz opieki nad dziećmi.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CXLVII/69. Marcèle, *Pierwsza lekcja*, „Zł. Róg” 1913, nr 23, s. 12.

Rola matki w wychowaniu i domowej edukacji dziecka. Opinia o przewadze edukacji małego dziecka prowadzonej przez matkę nad rozwijaniem jego intelektu przez freblanki.

[macierzyństwo]

CXLVII/70. (mwr.), *Doktorat nauk domowych*, „Zł. Róg” 1913, nr 24, s. 13–14.

Działalność uniwersytetów w Stanach Zjednoczonych. Dostęp kobiet do studiów uniwersyteckich na uczelniach amerykańskich. Kursy specjalne „nauk domowych” dla kobiet. Postulaty podobnego kształcenia dziewcząt w Europie.

[edukacja akademicka, edukacja dziewcząt i kobiet]

CXLVII/71. Z[enon] Pietkiewicz, *Samopomoc społeczna*, „Zł. Róg” 1913, nr 27, s. 7–8.

Szczególne znaczenie polskich inicjatyw samopomocowych, obejmujących często te obszary, które w innych krajach wspierane są przez aparat administracyjny państwa. Obok inicjatyw kulturalnych, gospodarczych, socjalnych wielkie znaczenie samopomocowych działań edukacyjnych, opiekuńczych i wychowawczych wobec dzieci i młodzieży.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CXLVII/72. Kijowianin, *Wystawa Kijowska*, „Zł. Róg” 1913, nr 29, s. 9–10; nr 30, s. 6.

Informacje na temat Wszzechrosyjskiej Wystawy w Kijowie w 1913 r., w tym ekspozycji pokazujących stan szkolnictwa oraz osiągnięcia szkół zawodowych i wyższych, a także zawodów sportowych organizowanych na wzór igrzysk olimpijskich.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej, szkolnictwo]

CXLVII/73. Zenon Pietkiewicz, *Chwila bieżąca*, „Zł. Róg” 1913, nr 30, s. 11–12.

Rola ŁChTD w łagodzeniu sporów między właścicielami fabryk a strajkującymi robotnikami. Sprawa nauczania powszechnego w Łodzi. Dane dotyczące liczby dzieci uczęszczających i nieuczęszczających do szkół. Wysokość finansowania szkolnictwa ze środków miejskich.

[szkolnictwo]

CXLVII/74. J.W.K., *Powszechnie nauczanie*, „Zł. Róg” 1913, nr 31, s. 6–7.

Sytuacja polskiego szkolnictwa elementarnego na terenie każdego z zaborów. Wysoki poziom analfabetyzmu polskiego ludu miejskiego i wiejskiego jako problem społeczny i narodowy. Prawne i finansowe warunki funkcjonowania szkolnictwa w Królestwie Polskim. Rola polskich szkół prywatnych w kształceniu i wychowaniu w duchu narodowym.

[analfabetyzm, edukacja elementarna, szkoły prywatne]

CXLVII/75. Ks. [Marcin?] Szkopowski, *„Kwiatek”*, „Zł. Róg” 1913, nr 32, s. 1–2.

Krytyka tradycyjnej, przynoszącej niewiele pożytku dobroczynności, opartej na organizowaniu wystawnych bali. Znaczenie zbiórek pieniędzy i działań samopomocowych, w tym uczestnictwa młodzieży w takich akcjach.

[aktywność młodzieży]

CXLVII/76. Zenon Pietkiewicz, *Najważniejsze zadania*, „Zł. Róg” 1913, nr 33, s. 6–7.

Analfabetyzm i brak nauczania powszechnego jako najdonioślejszy problem społeczny i przyczyna innych trudności społecznych, ekonomicznych i kulturowych. Sytuacja szkolnictwa w Królestwie Polskim. Fundamentalna rola społeczna nauczycieli ludowych.

[analfabetyzm, szkolnictwo]

CXLVII/77. Jerzy Jankowski, [artykuł wstępny], „Zł. Róg” 1913, nr 37, s. 1–3.

O sytuacji polskiego szkolnictwa prywatnego. Trudna sytuacja młodzieży uczęszczającej do szkół państwowych. Wybory kierunków edukacji wyższej wśród młodych ludzi.

[szkolnictwo, szkoły prywatne]

CXLVII/78. Zenon Pietkiewicz, *Kierunki pedagogiczne w szkołach polskich*, „Zł. Róg” 1913, nr 37, s. 3–7.

Opis zasad funkcjonowania, metod i form pracy dydaktycznej oraz wyposażenia Szkoły Handlowej Zgromadzenia Kupców Warszawskich. Podkreślenie troski o samodzielność uczniów i ich właściwe wychowanie społeczno-moralne. Artykuł zawiera kilka fotografii gmachu instytucji i zajęć szkolnych.

[pomoce dydaktyczne i podręczniki, szkolnictwo, wychowanie moralne]

CXLVII/79. Eugenia Żypowska, *Nasze szkolnictwo żeńskie*, „Zł. Róg” 1913, nr 37, s. 9–11.

Niepomyślne warunki rozwoju szkolnictwa żeńskiego. Trudne warunki lokalowe i higieniczne, niewłaściwe założenia i formy pracy dydaktyczno-wychowawczej przyczyną kłopotów zdrowotnych oraz niemożności rozwinięcia potencjału uczennic. Informacje na temat korzystnych rozwiązań dydaktycznych w Europie Zachodniej.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXLVII/80. Bolesław Bourdon, *Szkoła średnia galicyjska*, „Zł. Róg” 1913, nr 37, s. 12.

Krytyka modelu wychowania w szkołach średnich w Galicji. Autor zarzuca nauczycielom brak troski o właściwe postawy moralne uczniów, promowanie wśród nich karierowiczostwa oraz kształtowanie obojętności na sprawy obywatelskie.

[szkoły średnie, wychowanie moralne]

CXLVII/81. Wł[adysław] Jurgis, *Nauczyciel*, „Zł. Róg” 1913, nr 37, s. 13–17.

Warunki życia zawodowego i prywatnego nauczycieli. Perspektywy doskonalenia zawodowego. Społeczne znaczenie pracy nauczycieli.

[nauczyciel/pedagog]

CXLVII/82. I[rena] Wanda Kosmowska, *Domy dziecięce*, „Zł. Róg” 1913, nr 37, s. 17–19.

Metoda pracy pedagogicznej Marii Montessori. Założenia, cele, formy, organizacja pracy wychowawczej i dydaktycznej w przedszkolach i szkołach, opierających się na metodzie Montessori.

[metody nauczania, metody wychowania, nauczyciel/pedagog]

CXLVII/83. Z[enon] P[ietkiewicz], *Ze spraw robotniczych*, „Zł. Róg” 1913, nr 38, s. 17–18.

Postulaty organizacji robotniczych, mające poprawić położenie ludności proletariackiej w warunkach strajków i lokautów. Oczekiwania dotyczące m.in. zapewniania opieki socjalnej i zdrowotnej oraz działalności oświatowej i wychowawczej na rzecz dzieci i dorosłych.

[opieka]

CXLVII/84. K[onstancja] Łozińska, *Kobieta jutra i kult dziewicy*, „Zł. Róg” 1913, nr 39, s. 11; nr 40, s. 13–14.

Społeczne znaczenie aktywności kobiet w sferze publicznej. Postulaty troski o szacunek dla dbałości o czystość moralną i seksualną dziewcząt.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXLVII/85. Marcèle, *Ubiór dziecka*, „Zł. Róg” 1913, nr 39, s. 12–13.

Strój jako odzwierciedlenie statusu społecznego, czynnik kształtowania gustu i poczucia smaku. Schludność, higiena, prostota, wygoda ubioru jako czynniki służące zdrowiu i rozwojowi fizycznemu dziecka. Szkodliwość niektórych trendów mody, ograniczających swobodę dzieci. Krytyka stylizacji stroju dziecka na wzór ubiorów dla dorosłych.

[zdrowie i higiena]

CXLVII/86. Helena Podciechowska, *Kształcenie uwagi*, „Zł. Róg” 1913, nr 40, s. 14.

Badania Józefy Joteyko, nazwanej „pionierką pedagogiki eksperymentalnej”, nad uwagę dzieci. Krytyka systemu części szkolnictwa, w którym nie uwzględnia się ustaleń nauki. Postulat dbałości o rozwijanie uwagi u dziecka, zwłaszcza w początkowym okresie jego edukacji.

[psychologia dzieci i młodzieży]

CXLVII/87. Zenon Pietkiewicz, *Szkoły polskie w Łodzi*, „Zł. Róg” 1913, nr 46, s. 17–18.

Informacje na temat szkolnictwa łódzkiego, zasad organizacji oraz form pracy dydaktycznej w wybranych szkołach średnich w Łodzi, a także Pabianicach i Zgierzu.

[metody nauczania, szkoły średnie]

CXLVII/88. K.Ł., *Ankieta „Przeglądu Tygodniowego” w Paryżu*, „Zł. Róg” 1913, nr 47, s. 13.

Informacje o ankiecie przeprowadzonej we Francji, skierowanej do kobiet do 25. roku życia, dotyczącej ich postaw światopoglądowych i wyboru stylu życia.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXLVII/89. N.J., *Prawo o dzieciach nieślubnych*, „Zł. Róg” 1913, nr 48, s. 12.

Zmiany w przepisach prawa w Cesarstwie Rosyjskim, dotyczących dzieci pozamałżeńskich. Informacje o utrzymaniu części przepisów dyskryminujących tę grupę dzieci. Różnice między uznaniem a adopcją dziecka.

[ojcostwo, prawa dziecka]

CXLVII/90. Gabriela Majewska, *Sen i środki nasenne*, „Zł. Róg” 1913, nr 50, s. 13.

Znaczenie troski o właściwą ilość i jakość snu w życiu dorosłych i dzieci. Krytyka podawania dzieciom kawy, herbaty, tytoniu, uznanych za substancje utrudniające zasypianie.

[zdrowie i higiena]

CXLVII/91. L.Ch., *Książki gwiazdkowe*, „Zł. Róg” 1913, nr 51, s. 1.

Informacje o nowościach książkowych dla dzieci i młodzieży, publikowanych w okresie przedświątecznym. Omówienie wartości książek autorstwa polskich pisarzy oraz dzieł obcych twórców, przetłumaczonych na język polski.

[czytelnictwo]

CXLVII/92. Marcèle, *Psychologia zabawek*, „Zł. Róg” 1913, nr 52, s. 12.

Rodzaje zabawek i ich znaczenie w wychowaniu i socjalizacji dziecka. Rola lalek w życiu dziewczynek.

[zabawki]

CXLVII/93. H. Jadziechowska, *Kształcenie woli*, „Zł. Róg” 1914, nr 1, s. 20.

Znaczenie troski rodziców o właściwe wychowanie moralne dziecka, kształtowania silnej woli i przeciwdziałania uporowi. O potrzebie dawania dziecku dobrego przykładu przez matkę i ojca.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXLVII/94. J[Irena] W[anda] Kosmowska, *O rozwój czytelnictwa*, „Zł. Róg” 1914, nr 4, s. 11–14.

Fatalny stan czytelnictwa w Królestwie Polskim, nieco lepsza sytuacja w zaborze austriackim i pruskim. Mała liczba bibliotek i czytelni oraz słaby kolportaż książek na wsiach w Kongresówce. Omówienie rozwiązań stosowanych w Stanach Zjednoczonych.

[czytelnictwo]

CXLVII/95. M.B., *Erazm Rotterdamszyk i kwestia kobieca*, „Zł. Róg” 1914, nr 16, s. 6–7.

O poglądach na edukację dziewcząt i prawa kobiet wybitnego intelektualisty doby renesansu Erazma z Rotterdamu. Uznanie XVI-wiecznego humanisty za „pioniera ruchu kobiecego”.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXLVIII. „Złoty Sztandar”

Warszawa 1914

tytuł poprz. LXXIV. „Ognisko”

tytuł nast. LXXV. „Ognisko Rodzinne”

CXLVIII/1. *Po oświatę rolniczą*, „Zł. Szt.” 1914, nr 1, s. 15–16.

Informacje o kursach rolniczych dla ludności włościańskiej, przede wszystkim dla młodzieży, organizowanych przez lokalne towarzystwa rolnicze. Dane dotyczące tematyki i kosztów uczestnictwa.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CXLVIII/2. P., *Dbajmy o religijne wychowanie dzieci*, „Zł. Szt.” 1914, nr 4, s. 10–11.

Religia jako podstawa wychowania dzieci i młodzieży, jej znaczenie w kształtowaniu postaw moralnych. Krytyka obecności Żydów w środowisku wiejskim i oskarżenia o przyczynianie się żydowskich sklepikarzy do demoralizacji młodego pokolenia Polaków.

[wychowanie moralne, wychowanie religijne]

CXLIX. „Zorza”

Warszawa 1905

tytuł nast. XCV. „Przegląd Polski”

CXLIX/1. A[ntoni] Puławski, *Tanie kąpiele imienia Bolesława Prusa w Nałęczowie*, „Zorza” 1905, nr 3, s. 51–53.

Informacje o zakładzie leczniczym w Nałęczowie. Zasady funkcjonowania, opłaty, oferta. Podkreślono, że kobiety i dzieci chętniej korzystają z wanien niż z łaźni.

[zdrowie i higiena]

CXLIX/2. M[ieczysław] Brzeziński, *Smutne wieści*, „Zorza” 1905, nr 4, s. 73–74.

O czytelnictwie na wsi (na podstawie listów z guberni lubelskiej, płockiej, łomżyńskiej). Pozycje wybierane przez włościan. Młodzież włościańską trudno przekonać do czytelnictwa. O potrzebie walki z analfabetyzmem na wsi.

[analfabetyzm, czytelnictwo]

CXLIX/3. M[aksymilian] Malinowski, *Nauczyciele wędrowni*, „Zorza” 1905, nr 5, s. 105–106.

Niski poziom wiedzy rolniczej można podnieść dzięki szkołom o ukierunkowaniu praktycznym (Pszczelin) oraz dzięki przekazywaniu wiedzy przez wędrownych nauczycieli rolnictwa i ogrodnictwa. Postulaty dotyczące utworzenia towarzystwa, którego zadaniem będzie krzewienie wiedzy rolniczej wśród chłopów.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXLIX/4. M[ieczysław] Brzeziński, *Znowu o nauczycielach wędrownych*, „Zorza” 1905, nr 6, s. 129.

Potrzeba urządzania przez nauczycieli wędrownych odczytów z zakresu wiedzy rolniczej i ogrodniczej.

[edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXLIX/5. Antoszka [Antonina Smišková], *Położenie kobiety w społeczeństwie*, „Zorza” 1905, nr 6, s. 131–133.

Narodziny dziewczynki powodowały niezadowolenie w rodzinie, szczególnie u ojca. O różnicach w dostępie dziewcząt i chłopców do edukacji, nierównym podziale obowiązków domowych i rodzinnego spadku między chłopców i dziewczęta.

[dostęp do edukacji, edukacja dziewcząt i kobiet, wychowanie w rodzinie]

CXLIX/6. Antoszka [Antonina Smišková], *Prawa kobiet*, „Zorza” 1905, nr 7, s. 162–164.

Kobiety uzyskiwały prawo decydowania o sobie i własnym majątku w wieku 21 lat. O zmianie praw kobiet po zawarciu małżeństwa. O prawie dziewcząt do edukacji wyższej, o możliwościach zarobkowania kobiet.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXLIX/7. Czytelnik Zorzy, *Złe wróżby*, „Zorza” 1905, nr 11, s. 278–279.

Zagrożeń wieku dorastania upatrywano w zabawach tanecznych, połączonych ze spożyciem alkoholu. Sposoby zwalczania zacofania na wsi: organizowanie bibliotek, prenumerata czasopism, zachęcanie do czytelnictwa.

[biblioteki i czytelnie, odpoczynek i rekreacja, oświata ludowa]

CXLIX/8. St[anisława] Okołowiczówna, *Co rodzice winni swoim dzieciom?*, „Zorza” 1905, nr 16, s. 415–417.

Rodzice nie powinni skupiać się jedynie na zaspokojeniu potrzeb fizjologicznych dzieci. Ważne jest wychowanie moralne i kształtowanie charakteru w środowisku rodzinnym.

[kary i nagrody, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXLIX/9. *Najwyższy Ukaz Imienny do Senatu Rządzącego o wolności religijnej*, „Zorza” 1905, nr 17, s. 444–445.

Ukaz cara Mikołaja II o wykładzie religii w języku ojczystym w zakładach naukowych, o zmianie wyznania nieletnich, gdy jedno z rodziców wchodzi w związek małżeński z osobą innego wyznania, o przyjmowaniu religii rodziców przez dzieci przysposobione.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie religijne, wychowanie w rodzinie]

CXLIX/10. M[aksymilian] Malinowski, *Staszic a wychowanie młodzieży*, „Zorza” 1905, nr 17, s. 447–449.

Poglądy Stanisława Staszica na temat wychowania i edukacji młodego pokolenia. Rodzina i szkoła powinny współdziałać w wychowaniu moralnym dzieci i młodzieży. Wychowanie powinno przygotowywać ucznia do życia praktycznego. Znaczenie wychowania obywatelskiego.

[współpraca rodziny ze szkołą, wychowanie moralne, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXLIX/11. M[ieczysław] Brzeziński, *Głosy czytelników Zorzy o nauczycielach wędrownych*, „Zorza” 1905, nr 19, s. 495–497.

Fragmety listów czytelników. Stwierdzono, że włościanie są zachowawczy i ostrożnie przyjmują nowości, dlatego praca nauczycieli wędrownych jest trudna, a zarazem bardzo potrzebna. Konieczność budowy szkół elementarnych i zawodowych oraz organizowania praktycznych kursów rolnictwa.

[edukacja elementarna, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CXLIX/12. M[aksymilian] Malinowski, *W Danii*, „Zorza” 1905, nr 19, s. 501–502; nr 20, s. 527–529.

Wychowanie i system szkolny w Danii. Wakacje duńskich dzieci.

[odpoczynek i rekreacja, szkolnictwo]

CXLIX/13. M[aksymilian] Malinowski, *Zupełna wstrzemięźliwość*, „Zorza” 1905, nr 21, s. 554–556.

O oddolnych inicjatywach włościańskich, służących szerzeniu wstrzeźliwości. O przeznaczaniu funduszy na zakup elementarzy dla dzieci. „Za wyrzeczenie się od alkoholu nowe pokolenie będzie miało zdrowie i naukę”.

[edukacja elementarna, wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

CXLIX/14. Pisarz Zorzy, *Do czytelników „Zorzy”, „Zorza”* 1905, nr 23, s. 607–609.

Postęp widziano w wychowaniu młodego pokolenia. Podkreślono konieczność wpajania zasad higienicznych i prozdrowotnych. Zwrócono uwagę na zaniedbania w wychowaniu dziewcząt.

[czytelnictwo, edukacja dziewcząt i kobiet, zdrowie i higiena]

CXLIX/15. M.M. [Maksymilian Malinowski], *Nauczyciele wędrowni, „Zorza”* 1905, nr 24, s. 635–636.

Odczyty i pogadanki dla mieszkańców wsi są potrzebne i pożyteczne. Nauczyciele szkół elementarnych nie mają wystarczającej wiedzy rolniczo-ogrodniczej, by prowadzić tego typu zajęcia dla włościan.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CXLIX/16. Franciszka Brzuchalówna, *O naszych kobietach (Głos czytelniczki), „Zorza”* 1905, nr 24, s. 638–639.

O wychowaniu dziewcząt – na podstawie listu 25-latki z Udrycz pod Zamościem.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CXLIX/17. M[ieczysław] Brzeziński, *W sprawie Pszczelina (słów szczerych parę), „Zorza”* 1905, nr 26, s. 691–692.

Problemy finansowe szkoły gospodarskiej w Pszczelinie.

[edukacja zawodowa]

CXLIX/18. *Najwyżej zatwierdzona uchwała Komitetu ministrów co do języka polskiego w szkołach, urzędach gminnych i towarzystwach prywatnych, „Zorza”* 1905, nr 27, s. 726.

Przedruk artykułów o zmianach w Królestwie Polskim dotyczących nauki języka polskiego i religii w języku ojczystym. Unieważnienie przepisów zabraniających posługiwania się językiem polskim w szkołach. Zmiany w używaniu języka polskiego w szkołach elementarnych, prywatnych i wyższych.

[język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa]

CXLIX/19. Paweł zpod Grójca, *W sprawie Pszczelina, „Zorza”* 1905, nr 29, s. 776–777.

Potrzeba wsparcia finansowego gmin dla szkoły gospodarskiej w Pszczelinie.

[edukacja zawodowa]

CXLIX/20. M[ieczysław] Brzeziński, *Szkolnictwo ludowe w Szwajcarii*, „Zorza” 1905, nr 29, s. 775–776; nr 31, s. 832–833; nr 32 s. 857–860; nr 33, s. 888–889; nr 34, s. 908–910.

Typy szkół w Szwajcarii. O nauczycielach, budynkach szkolnych, pomocach naukowych. Zasady, którymi powinien kierować się nauczyciel. Przepisy dla uczniów.

[edukacja elementarna, nauczyciel/pedagog, szkoły średnie]

CXLIX/21. M[aksymilian] Malinowski, *Ile szkół brakuje nam?*, „Zorza” 1905, nr 33, s. 883–886.

Liczba szkół elementarnych jest niewystarczająca – dane wyliczone przez Mieczysława Brzezińskiego dla Królestwa Polskiego i G. Godlewskiego dla ziemi kieleckiej. Kształcenie dzieci pochodzenia żydowskiego – informacje o liczbie chederów w guberni kieleckiej. Ruch oświatowy wśród społeczności żydowskiej.

[edukacja elementarna]

CXLIX/22. Antoszka [Antonina Smišková], *Natóg karciany*, „Zorza” 1905, nr 34, s. 907–908; nr 35, s. 942–944.

Ojcowie grywają w karty, dając zły przykład synom. Gra w karty to zagrożenie dla rodziny, gdyż ojcowie wydają pieniądze, które można przeznaczyć na jedzenie i odzież lepszej jakości.

[rodzina, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CXLIX/23. Antoszka [Antonina Smišková], *Ochrony dla dzieci*, „Zorza” 1905, nr 39, s. 1049–1050; nr 40, s. 1079–1081.

Wychowanie dziecka w rodzinie włościańskiej. Matki więcej uwagi poświęcają gospodarstwu niż wychowaniu dzieci. O rozwoju opieki instytucjonalnej nad najmłodszymi w miastach. Potrzeba zakładania ochronek na terenach wiejskich. Rady dotyczące ich tworzenia.

[ochronki, opieka, wychowanie w rodzinie]

CXLIX/24. *Szkoły polskie. Zatwierdzenie ostatniej uchwały komitetu ministrów*, „Zorza” 1905, nr 42, s. 1127–1128.

Regulacje dotyczące wprowadzenia w szkołach prywatnych wykładów w języku polskim.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CXLIX/25. Ks. M., *Mowa ojczysta*, „Zorza” 1905, nr 43–44, s. 1157–1159.

Język ojczysty jest spuścizną przekazywaną przez pokolenia. „Aby nauczyć się pięknego i prawdziwego polskiego mówienia”, należy czytać uważnie polskie teksty, przysłuchiwać się osobom, które mówią poprawnie, uczyć się gramatyki, kochać język polski.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CXLIX/26. D-r.W., *Zdrowie – to przyszłość nasza*, „Zorza” 1905, nr 42, s. 1135–1137; nr 45–46, s. 1214–1215.

Spółeczeństwo polskie, by mogło się odbudować, potrzebuje ludzi zdrowych i silnych. Należy dbać o zdrowie młodego pokolenia. Główne powody osłabienia to: nieumiejętne pielęgnowanie dzieci, słabe odżywianie, brak świeżego powietrza, życie w złych warunkach, spożywanie alkoholu. Rady, jak dbać o siły fizyczne i psychiczne dzieci.

[macierzyństwo, wychowanie w rodzinie, zdrowie i higiena]

CXLIX/27. *Polska Macierz Szkolna*, „Zorza” 1905, nr 45–46, s. 1192–1193.

Funkcjonowanie PMS jako instytucji, która ma na celu krzewienie oświaty i rozwój polskiej kultury narodowej. Omówienie jej programu i celów działalności.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna, rusyfikacja]

CXLIX/28. M[aksymilian] Malinowski, *O Macierzy*, „Zorza” 1905, nr 45–46, s. 1193–1195.

O powołaniu Macierzy w Czechach i o jej zadaniach (wydawanie książek w języku ojczystym, elementarzy, publikacji historycznych, przyrodniczych, gromadzenie zbiorów naukowych). Działalność Kółek Macierzy w Czechach i Galicji.

[oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CXLIX/29. M.M. [Maksymilian Malinowski], *Czas tępić ciemnotę!*, „Zorza” 1905, nr 47–48, s. 1240–1242.

Za ważny obszar działań na rzecz dobrobytu narodu uważano oświatę. Jej podstawa to edukacja szkolna oraz nauka czytania i pisanie. Rozwój oświaty w miastach i na wsi.

[analfabetyzm, oświata ludowa]

CXLIX/30. M. Pański, *Bądźmy krzepkimi masztami!*, „Zorza” 1905, nr 49–50, s. 1267–1269.

W Królestwie Polskim uniwersytet ludowy i organizowanie odczytów nie funkcjonowały tak jak w innych państwach. Wezwanie do podjęcia samokształcenia, czytania czasopism i kształtowania własnych poglądów i opinii.

[czytelnictwo, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CL. „Zorza”

Warszawa 1909–1918

tytuł poprz. LXXV. „Ognisko Rodzinne”

CL/1. Jan Łaszcz, *O pilnych potrzebach wsi polskiej! Odczyt, wypowiedziany przy otwarciu Tow. Roln. w Natęczowie*, „Zorza” 1909, nr 1, s. 5–6; nr 2, s. 18–19; nr 3, s. 34–35.

W referacie wskazano liczne problemy wsi, m.in. niski poziom oświaty, brak szkół, pozostawianie dzieci włościańskich bez opieki.

[oświata ludowa]

CL/2. [A.] Dobek, *Zakończenie roku szkolnego w Mirosławicach*, „Zorza” 1909, nr 4, s. 49–50.

Relacja z zakończenia kursu gospodarskiego w Mirosławicach. Wydarzenie nie odbyło się w zaplanowany sposób z powodu pożaru.

[edukacja zawodowa]

CL/3. Nauczycielka, *W obronie naszych dzieci*, „Zorza” 1909, nr 5, s. 68.

Za niewłaściwe uznano uczestniczenie matek wraz z noworodkami w weselach oraz obecność dzieci podczas biesiad, na których częstuje się alkoholem. Stwierdzono, że wesela powodują krzywdy fizyczne i moralne dzieci.

[macierzyństwo, niedostosowanie społeczne i przestępczość, rozwój dziecka]

CL/4. M.K., *Zakładajmy wspólne pralnie i kąpiele!*, „Zorza” 1909, nr 7, s. 98–99; nr 8, s. 113–114.

Niski poziom higieny dzieci włościańskich. Dzieci kąpią się w stawach i rzekach, nie zmieniają odzieży. Postulaty dotyczące poprawy poziomu higieny wśród włościan. Wskazówki, jak zorganizować wspólne kąpiele i pralnie.

[zdrowie i higiena]

CL/5. Wł. Umiński, *Teatr włościański*, „Zorza” 1909, nr 9, s. 129–130.

Amatorskie przedstawienia teatralne uważano za pożyteczną rozrywkę dla młodzieży. Opis teatru ludowego w Zawadach.

[edukacja artystyczna]

CL/6. J., *Ochrona dla dzieci imienia Henryka Sienkiewicza*, „Zorza” 1909, nr 10, s. 150–151.

Rozwój ochronek w Warszawie. Potrzeba tworzenia placówek sprawujących opiekę nad dziećmi pod nieobecność rodziców. Relacja z otwarcia ochronki.

[ochronki]

CL/7. *Sprawozdanie: Seminarium dla nauczycielek ludowych w Warszawie*, „Zorza” 1909, nr 13, s. 194–195.

Do zadań nauczycieli ludowych należy nie tylko edukacja dzieci włościańskich, ale także współpraca z rodzicami, podnoszenie kultury moralnej, a przez to – ekonomicznej, usuwanie przesądów, uprzedzeń. Seminarium dla nauczycielek ludowych w Warszawie, otwarte w 1907 r., obejmowało dwa kursy. Jego szczegółowy program.

[nauczyciel/pedagog, współpraca rodziny ze szkołą, wychowanie moralne]

CL/8. M[ieczysław] Brzeziński, *Zakończenie kursów rolniczych im. Promyka w Pszczelinie*, „Zorza” 1909, nr 14, s. 210–212.

Działalność CTR na rzecz podniesienia poziomu oświaty ludowej. O kursach w Pszczelinie.

[oświata ludowa]

CL/9. M[ieczysław] Brzeziński, *Nie zabierajcie dzieci ze szkół!*, „Zorza” 1909, nr 16, s. 241–242.

W okresie wiosenno-letnim szkoły wiejskie wyludniały się. Dzieci włościańskie angażowano do prac w gospodarstwie, co było dla nich niekorzystne w sferze intelektualnej i moralnej.

[edukacja elementarna, oświata ludowa]

CL/10. Śmiłowianka, *Z Kółka rolniczego kobiecego w Śmiłowicach*, „Zorza” 1909, nr 17, s. 259–260.

Działalność oświatowa koła kobiecego. Organizacja pogadanek, czytanie książek, prenumerata czasopism. Tematyka pogadanek dotyczyła posyłania dzieci do ochronek, wpływu wychowawczego tych placówek. Podejmowano też tematy zdrowia, patologii społecznych oraz tematy gospodarczo-rolnicze.

[czytelnictwo, ochronki, oświata ludowa]

CL/11. A. Dobek, *Mało mamy na wsi pożytecznych rozrywek*, „Zorza” 1909, nr 18, s. 273–274.

Młodzież włościańska potrzebuje pożytecznych rozrywek, które zapewnią jej odpoczynek i jednocześnie będą kształtujące. Adolescenci uczestniczą w zabawach, przez które tracą zdrowie i gnuśnieją. Rozrywki te są gorszące, gdyż uczą bezużytecznego spędzania czasu wolnego.

[odpoczynek i rekreacja, zabawy]

CL/12. Stanisław Dąbrowski, *Walka z Czechami o Śląsk Cieszyński*, „Zorza” 1909, nr 18, s. 275–277.

Walka Polaków z Niemcami i Czechami o polskość Śląska. Sytuacja dzieci w szkołach czeskich. Działalność PMS.

[germanizacja, oświata pozaszkolna, polityka oświatowa]

CL/13. *Ku czci Promyka*, „Zorza” 1909, nr 20, s. 305–306.

Relacja z uroczystości poświęcenia pomnika Konrada Prószyńskiego „Promyka” w Warszawie.

[nauczyciel/pedagog]

CL/14. Anna P., *Dwudniowe kursy dla kobiet włościanek w Stanisławowie*, „Zorza” 1909, nr 20, s. 306–307.

Kobiety, pochłonięte obowiązkami życia codziennego, nie poświęcały wystarczającej uwagi oświacie. Relacja z kursów dla włościanek. Pogadanki prowadziła m.in. Antonina Smiszkowa.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata ludowa]

CL/15. Antoni Osuchowski, *Kursy pedagogiczne dla przygotowania nauczycieli ludowych*, „Zorza” 1909, nr 21, s. 326–327.

Warunki przyjęcia na trzyletni kurs w Seminarium Nauczycielskim w Warszawie. Program. Informacje o Prywatnym Seminarium Nauczycielskim w Ursynowie.

[nauczyciel/pedagog]

CL/16. M[ieczysław] Brzeziński, *Pijak zabójcą szczęścia swojego i swojej rodziny*, „Zorza” 1909, nr 22, s. 339–341.

O alkoholizmie szerzącym się w miastach i okręgach fabrycznych, dotyczącym również włościan, szczególnie młodzieży. O przemocy w rodzinie, spowodowanej spożyciem alkoholu przez mężczyzn. O wystawie przeciwalkoholowej w Warszawie.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CL/17. M.B. [Mieczysław Brzeziński], *Pożegnanie profesora Tarnowskiego we Wszechnicy Jagiellońskiej*, „Zorza” 1909, nr 23, s. 356–357.

Relacja z pożegnania prof. Stanisława Tarnowskiego, wykładowcy dziejów piśmiennictwa polskiego na Uniwersytecie Jagiellońskim. Fragmenty przemówienia.

[nauczyciel/pedagog]

CL/18. Czesław Ksawery Jankowski, *Kolonie letnie dla ubogiej dziatwy*, „Zorza” 1909, nr 24, s. 371–373.

Dzieci w Warszawie mieszkają w złych warunkach, oddychają wilgotnym i zanieczyszczonym powietrzem, co wpływa na ich rozwój fizyczny. Dla dzieci w wieku 8–13 lat organizowano bezpłatne kolonie letnie.

[kolonie i półkolonie, odpoczynek i rekreacja, zdrowie i higiena]

CL/19. Topór, *Nowy zakład zawodowy dla synów włościańskich*, „Zorza” 1909, nr 25, s. 387–389.

Szczegółowy opis szkoły tkackiej w Oryszewie (powiat błoński, gubernia warszawska).
[edukacja zawodowa]

CL/20. Antoszka [Antonina Smišková], *Dobra gospodyni. Porównanie wydatków z dochodami. Poprawa bytu przez oświatę*, „Zorza” 1909, nr 25, s. 389–390.

Zachęta do czytelniczek, by szerzyły oświatę w najbliższym otoczeniu.
[oświata ludowa]

CL/21. *Wycieczki dzieci wiejskich do miast*, „Zorza” 1909, nr 25, s. 392–393.

Wycieczka dzieci szkół elementarnych z Garwolewa i spod Czerwińska do Płocka.
[odpoczynek i rekreacja, wycieczki/krajoznawstwo]

CL/22. Antoszka [Antonina Smišková], *Dobra gospodyni. II Odżywianie*, „Zorza” 1909, nr 28, s. 434–435; nr 29, s. 451–452.

Porady dla matek na temat odżywiania dzieci.
[zdrowie i higiena]

CL/23. *Teatry włościańskie*, „Zorza” 1909, nr 28, s. 435–437.

Rozwój amatorskiego ruchu teatralnego. Przykłady szkół organizujących przedstawienia teatralne.
[edukacja artystyczna]

CL/24. S.R., *W obronie naszych dzieci*, „Zorza” 1909, nr 30, s. 465–466.

O niewłaściwym odżywianiu dzieci. Rzadko jedzą gotowane posiłki, piją za mało mleka, spożywają niewłaściwe produkty: alkohol, piwo, wódkę, wędliny. Zamiast cukierków powinny jeść owoce. Niewłaściwe odżywianie może mieć nawet śmiertelne skutki.
[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

CL/25. Włóścianka z nad Pilicy, *Do swoich sióstr i ludzi dobrej woli*, „Zorza” 1909, nr 33, s. 516–517.

Życie włościanek zmienia się. Niegdyś wystarczała im przekazywana z pokolenia na pokolenie wiedza na temat utrzymania gospodarstwa, prowadzenia domu i wychowania dzieci. W Królestwie Polskim funkcjonowały nieliczne szkoły gospodarskie. Zachęta do uczestniczenia w wystawach, podkreślenie ich walorów edukacyjnych.
[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CL/26. Adam Chętnik, *Nasze zabawy i rozrywki*, „Zorza” 1909, nr 37, s. 576–578.

Ewolucja zabaw młodzieżowych. Adolescenci z Królestwa Polskiego nie znali gier i zabaw ruchowych, młodzież gnuśniała w domach, demoralizowała się na nocnych schadzках i potańcówkach. Postulaty, aby zachęcać młodych do gry w palanta, kręgli, gonitw. Takie zabawy wyrabiają zręczność i spryt, mogą wpłynąć na rezygnację z papierosów i piwa.

[odpoczynek i rekreacja, zabawy]

CL/27. *Zamknięcie Towarzystwa Wpisów Szkolnych*, „Zorza” 1909, nr 37, s. 579–580.

Komunikat Towarzystwa Wpisów Szkolnych o wstrzymaniu działalności. Decyzja była uwarunkowana doniesieniami o niewłaściwym przeznaczeniu zebranych funduszy.

[polityka oświatowa]

CL/28. *Kursy rolnicze zimowe w Natęczowie dla synów drobnych rolników*, „Zorza” 1909, nr 41, s. 646–647.

Sprawozdanie z kursów rolniczych. Informacje o programie i formach prowadzenia zajęć, warunkach i zasadach przyjęcia na kursy.

[edukacja zawodowa]

CL/29. Nauczyciel wiejski, *Domowe nauczanie. Jak i z czego uczyć czytać?, II. Jak wprawić dzieci w dobre czytanie*, „Zorza” 1909, nr 43, s. 674–675; nr 45, s. 712–713.

Obliczenia Henryka Radziszewskiego wykazywały, że w roku szkolnym 1903/1904 w Królestwie Polskim jedna szkoła przypadła na 433 dzieci w wieku szkolnym. Do szkół uczęszczało jedynie 16% uczniów. Pozostała część – większość – uczyła się w domach. Porady, jak w domu uczyć dziecko czytać.

[czytelnictwo, szkolnictwo]

CL/30. Fr.W.M.B., *Dom ludowy w Dobrzyniu nad Drwęcą w ziemi Płockiej*, „Zorza” 1909, nr 44, s. 692–695.

Organizacja i funkcjonowanie Domu Ludowego. Jego użytkownicy to rzemieślnicy, rękodzielnicy, urzędnicy i przedstawiciele zawodów wyzwolonych, w przeważającej części młodzież.

[czytelnictwo, edukacja artystyczna, oświata ludowa]

CL/31. M.B. [Mieczysław Brzeziński], *Przygotowanie do wprowadzenia nauczania powszechnego*, „Zorza” 1909, nr 45, s. 705–706.

Przywołanie tradycji KEN i projektu powszechnego nauczania Izby Edukacyjnej. Stan szkół w Królestwie Polskim w roku szkolnym 1903/1904. Działania na rzecz utworzenia „sieci szkolnej”, umożliwiającej wprowadzenie powszechnego nauczania.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CL/32. Władek Pszczeliniak, *Z wycieczki do Liskowa*, „Zorza” 1909, nr 45, s. 707–711.

Relacja z wyjazdu do Liskowa, zorganizowanego przez ZKZ.

[wycieczki/krajoznawstwo]

CL/33. C.X.J. [Czesław Ksawery Jankowski], *Zakłady wychowawcze Zboru ewangelickiego w Warszawie*, „Zorza” 1909, nr 47, s. 740–741.

W szkole Zboru Ewangelicko-Augsburskiego usunięto język polski jako język wykładowy i przedmiot obowiązujący. Działalność oświatowa Zboru w Warszawie to prowadzenie domu opieki nad osobami z niepełnosprawnością intelektualną, ochronki, żłobka dla niemowląt, placówki dla seniorów.

[język i autonomia narodowa w edukacji, opieka, pedagogika specjalna]

CL/34. Helena Zaparuszewska, *Wycieczka dziewcząt ze szkoły mirosławickiej*, „Zorza” 1909, nr 48, s. 756–757; nr 49, s. 774–775.

Relacja z wycieczki uczennic szkoły gospodarskiej w Mirosławicach do Częstochowy.

[wychowanie moralne, wycieczki/krajoznawstwo]

CL/35. M[ieczysław] Brzeziński, *Warszawskie Kursy Pedagogiczne dla przygotowania nauczycieli ludowych*, „Zorza” 1909, nr 49, s. 771–772.

Kształcenie nauczycieli ludowych w Warszawie. Szczegóły organizacyjne, wymogi wstępne i zasady przyjęcia na kursy pedagogiczne.

[nauczyciel/pedagog]

CL/36. Jadwiga Kowalczykówna, *Wycieczka mirosławianek do Galicji*, „Zorza” 1909, nr 50, s. 787–789; nr 51, s. 807–808.

Relacja z wycieczki uczennic szkoły gospodarskiej w Mirosławicach do Krakowa.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wycieczki/krajoznawstwo]

CL/37. R.M.B. [Rozalia Morzycka-Brzezińska], *Jakie książki kupować na gwiazdkę?*, „Zorza” 1909, nr 50, s. 791–792; nr 51, s. 804–805.

Książki dla dzieci i młodzieży w ofercie wydawnictwa im. Staszica, Gebethnera i Wolffa, M. Arcta, Biblioteczki Bolesława Prusa i Biblioteczki Szkolnej.

[czytelnictwo]

CL/38. Kasia Machałkówna, *Z wycieczki mirosławianek do Ojcowa i Zawiercia*, „Zorza” 1909, nr 52, s. 820–821; nr 53, s. 836–838.

Relacja z wycieczki uczennic szkoły gospodarskiej w Mirosławicach do Ojcowa i Zawiercia.

[wycieczki/krajoznawstwo]

CL/39. Franciszka Gensówna, Świta... *Obrazek współczesny do grania na przedstawieniach włościańskich – w 3-ch odsłonach*, „Zorza” 1910, nr 1, s. 5–7; nr 2, s. 22–23; nr 3, s. 38–40; nr 4, s. 53–55.

Scenariusz przedstawienia. Akcja dzieje się we wsi, gdzie od pięćdziesięciu lat nie ma szkoły. Udział w spektaklu biorą m.in. młode dziewczęta. Poruszono tematykę higieny, zdrowia, oświaty.

[dostęp do edukacji, oświata ludowa, zdrowie i higiena]

CL/40. Jan Młot [Aleksander Bogusławski], *Oświata na wsi. I. Co to jest oświata?, II. Jak się oświecać?*, „Zorza” 1910, nr 2, s. 18–19; nr 4, s. 49–50.

O błędnym rozumieniu oświaty. Poruszono kwestie umiejętności czytania i pisania wśród włościan. Wskazano wartościowe książki i podano sugestie co do sposobu ich lektury.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CL/41. Ad[am] Chętnik, *Jak bawi się nasza młodzież wiejska?*, „Zorza” 1910, nr 3, s. 35–37.

W długie jesienno-zimowe wieczory na wsi młodzież spędza czas bezproduktywnie. Zachęta do młodych, aby czytali książki, uczyli się śpiewu.

[czytelnictwo, odpoczynek i rekreacja]

CL/42. Ad[am] Chętnik, *Nasze wesela*, „Zorza” 1910, nr 4, s. 50–52.

Zachowanie młodzieży w trakcie wesel i zabaw.

[odpoczynek i rekreacja, wychowanie moralne, zabawy]

CL/43. M[ieczysław] Brzeziński, *Pierwsze przedstawienie amatorów-włościan w Warszawie*, „Zorza” 1910, nr 6, s. 81–82.

Rozwój ruchu teatralnego wśród włościan. O sztuce *Ojcowizna*, wystawionej przez młodzież z Zawad.

[edukacja artystyczna]

CL/44. S.A.W. z Cieszyna, *Walka ludu polskiego o szkoły polskie na Śląsku Cieszyńskim*, „Zorza” 1910, nr 6, s. 82–83.

Germanizacja polskich dzieci na Śląsku Cieszyńskim. Strajki szkół Macierzy Szkolnej w Ostrawie Polskiej i Dziećmorowicach oraz Michałowicach.

[germanizacja, polityka oświatowa]

CL/45. Jadwiga Dziubińska, *O Kruszynek*, „Zorza” 1910, nr 10, s. 145–147.

O szkole tkactwa i gospodarstwa wiejskiego dla dziewcząt w Kruszyнку. Podjęto kwestie wychowania religijnego dziewcząt oraz prowadzenia placówki w duchu katolickim.

[edukacja zawodowa, wychowanie religijne]

CL/46. St[anisław] Zalański, *Ku wiosnie...*, „Zorza” 1910, nr 12, s. 178–179; nr 13, s. 197.

O potrzebie zmian w gospodarstwach rolnych, m.in. w pracy na pastwiskach. Uważano, że to zagrożenie dla dzieci, które pracując na pastwiskach, spożywają alkohol, palą papierosy, kradną owoce.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CL/47. M[ieczysław] Brzeziński, *Zakończenie kursów rolniczych im. Promyka*, „Zorza” 1910, nr 13, s. 194–195.

Podsumowanie dziesięciodniowego kursu oraz egzaminów dla włościan w szkole w Pszczelinie.

[edukacja zawodowa]

CL/48. A[dam] Chętnik, *W sprawie emigracji (Z Łomżyńskiego). Odpowiedź na zapytanie „Zorzy”*, „Zorza” 1910, nr 14, s. 209–210.

O wychodźstwie Polaków do Ameryki Północnej. Początkowo wyjeżdżali robotnicy i rzemieślnicy, potem młodszy gospodarze i młodzież. Emigrowali mężczyźni i kobiety. Wyjazdy dziewcząt budziły wątpliwości, ponieważ wracały zza granicy jako matki z dziećmi mówiącymi po angielsku. Podkreślono problem zatracania przez emigrantów odrębności narodowej i wynaradawiania się.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CL/49. Jan Łaszcz, *Zakończenie kursów rolniczych w Nałęczowie*, „Zorza” 1910, nr 15, s. 225–226.

Relacja z egzaminów kończących kursy rolnicze w Nałęczowie. Zakres realizowanego materiału. Warunki organizacji kursów.

[edukacja zawodowa]

CL/50. Przygodny gość, *Co robią kółka kobiece?*, „Zorza” 1910, nr 22, s. 342–344.

O działalności kółek Ziemianek w powiecie mazowieckim. Tematyka spotkań. Organizacja pożytecznych rozrywek dla dzieci i młodzieży. W 1909 r. zorganizowano przedstawienia teatralne z udziałem młodzieży.

[edukacja artystyczna, odpoczynek i rekreacja]

CL/51. A.Ch. [Adam Chętnik], *Kursy ochroniarek w Warszawie przy ulicy Nowowielkiej Nr 1c*, „Zorza” 1910, nr 23, s. 354–356.

Brak wystarczającej opieki nad dziećmi włościańskimi, konieczność zakładania ochronek na wsiach. O przygotowaniu ochroniarek do pracy. Program i opis warszawskiej szkoły, prowadzącej kursy dla wychowawczyń przedszkoli.

[edukacja przedszkolna, nauczyciel/pedagog, ochronki]

CL/52. B., *Z Kongresu polskiego w Waszyngtonie*, „Zorza” 1910, nr 23, s. 356–358.

W trakcie kongresu obradowano nad kwestiami oświatowymi. Postulowano wprowadzenie w Stanach Zjednoczonych jednolitego systemu nauczania, pozyskanie dobrze przygotowanych nauczycieli, odpowiednich podręczników, wyposażenie bibliotek w polskie książki. Opowiedziano się za wprowadzeniem w niższych szkołach publicznych nauki języka polskiego, a w wyższych uczelniach – wykładu literatury polskiej i historii.

[język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa]

CL/53. St.W., *Macierz Szkolna na Śląsku Cieszyńskim*, „Zorza” 1910, nr 23, s. 358–360.

Walne zebranie Macierzy Szkolnej w Cieszynie w dniu 22 maja 1910 r. Placówki Macierzy Szkolnej na Śląsku (ochronki, szkoły ludowe, gimnazjum, seminarium nauczycielskie).

[nauczyciel/pedagog, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CL/54. Ad[am] Chętnik, *Korzystajmy z letnich wczasów!*, „Zorza” 1910, nr 25, s. 386–388.

Do rozrywek dla młodzieży należał teatr amatorski oraz płatne zabawy w ogrodach i lasach. Poinformowano o formalnościach związanych z ich organizacją i zamieszczono wskazówki, jak je przygotowywać.

[odpoczynek i rekreacja, zabawy]

CL/55. D., *Towarzystwo szkoły ludowej*, „Zorza” 1910, nr 29, s. 457–458.

Relacja ze zjazdu TSL w Krakowie (opis jego działalności w Galicji, na Śląsku i Morawach).

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CL/56. M[ieczysław] Brzeziński, *Zakończenie uroczystości grunwaldzkich w Krakowie*, „Zorza” 1910, nr 32, s. 498–500.

Uczestnictwo młodzieży w pochodzie kończącym obchody jubileuszu Bitwy pod Grunwaldem. Wzmianka o zlocie Sokolstwa.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CL/57. M[ieczysław] Brzeziński, *Inteligencja z ludu*, „Zorza” 1910, nr 33, s. 513–515.

Wśród inteligencji nieliczną grupę stanowiły osoby wywodzące się ze środowiska włościańskiego. Przyczyn tej sytuacji upatrywano w niskim poziomie oświaty. Podkreślono starania rodziców, którzy dbali o wykształcenie potomstwa. O motywach wyboru stanu duchownego.

[oświata ludowa, wychowanie w rodzinie]

CL/58. Ad[am] Chętnik, *Kształcemy dziewczęta!*, „Zorza” 1910, nr 38, s. 593–594.

O zmianie stosunku do kształcenia dzieci włościańskich. Poglądy włościan na edukację dziewcząt. Szkoły, kursy, seminaria dla adolescentek. Postulaty dotyczące równouprawnienia w dostępie do edukacji.

[dostęp do edukacji, edukacja dziewcząt i kobiet, oświata ludowa]

CL/59. Wojciech Kmiec, *Synowie wasi – to przyszłość nasza!*, „Zorza” 1910, nr 40, s. 625–627.

„Jakiego ci synowie będą usposobienia, taka będzie i przyszłość narodu”. Wezwanie do rodziców, w szczególności ojców, by dbali o wychowanie synów. O niemoralnych zachowaniach młodzieży (bijatyki, kradzież, gry w karty, wizyty w karczmach).

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, ojcostwo, wychowanie moralne]

CL/60. Domosława [Regina Zienkiewiczowa], *Do szkoły! Obrazek sceniczny w jednej odstonie (ludowym kółkom amatorskim)*, „Zorza” 1910, nr 40, s. 630–632; nr 41, s. 647–649; nr 42, s. 662–664.

Sztuka teatralna dla kółek amatorskiego teatru ludowego.

[edukacja artystyczna, oświata ludowa]

CL/61. B – z., *Uroczystości szkolne na Śląsku Cieszyńskim*, „Zorza” 1910, nr 41, s. 646–647.

Powstanie w Orłowie pierwszej szkoły realnej na Śląsku. Relacja z jej otwarcia. O innych polskich zakładach naukowych na Śląsku.

[szkolnictwo]

CL/62. Wojciech Kmiec, *Co mamy zrobić?*, „Zorza” 1910, nr 42, s. 657–658.

Do działań budujących przyszłość narodu należy zakładanie ochron, szkół, kółek towarzyskich dla młodzieży, organizowanie dla młodych wieczorków muzycznych, powoływanie straży ogniowych, domów ludowych, bibliotek, urządzenie teatrów amatorskich. Za ważne uznano wysyłanie młodzieży do szkół rolniczych.

[oświata ludowa]

CL/63. M[ieczysław] Brzeziński, *Czyście czytali, ojcowie?*, „Zorza” 1910, nr 45, s. 705–706.

Zepsucie moralne młodzieży wiejskiej i małomiasteczkowej. Postulaty dotyczące podniesienia poziomu oświaty na wsi i moralności młodzieży.

[oświata ludowa, wychowanie moralne]

CL/64. *Projekt rządowy o szkołach prywatnych*, „Zorza” 1910, nr 47, s. 739–740.

Projekt ministerstwa dotyczący szkół prywatnych. Opis trzystopniowego podziału szkół i ich organizacji oraz programu wykładów.

[polityka oświatowa, szkolnictwo, szkoły prywatne]

CL/65. Jadwiga Milewska, *Błędy w wychowaniu naszych dzieci*, „Zorza” 1910, nr 48, s. 755–756; nr 49, s. 771–773; nr 50, s. 788–790; nr 52, s. 820–822.

Rodzinę uważano za pierwsze środowisko wychowawcze i fundament w budowaniu pomyślności kraju. O potrzebie starannego wychowania dzieci. Artykuł, skierowany do młodych i przyszłych rodziców, zawiera opis najczęściej popełnianych błędów wychowawczych i podaje wskazówki, jak je przewyciężyć.

[kary i nagrody, wychowanie w rodzinie]

CL/66. *Dzieci więźniów*, „Zorza” 1910, nr 48, s. 757–758.

Działalność Warszawskiego Towarzystwa Opieki nad Dziećmi Więźniów. Opis zakładu przy ul. Górczewskiej.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, niedostosowanie społeczne i przestępczość, opieka]

CL/67. A[dam] Chętnik, *Jasełka*, „Zorza” 1910, nr 48, s. 759–760.

Wskazówki dotyczące organizacji jasełek. Wydawnictwa tematyczne, pomocne w urządzaniu przedstawień.

[edukacja artystyczna, wychowanie religijne]

CL/68. Br.R., *Jasełka warszawskie*, „Zorza” 1910, nr 51, s. 802–803.

Relacja z przedstawienia jasełkowego, które odbyło się w Warszawie w zakładzie dla chłopców-sierot im. Stanisława Jachowicza.

[edukacja artystyczna, opieka, wychowanie religijne]

CL/69. Domsława [Regina Zienkiewiczowa], *W wigilię Bożego Narodzenia. Obrazek sceniczny w jednej odstonie, na tle zdarzenia prawdziwego*, „Zorza” 1910, nr 51, s. 803–806; nr 52, s. 822–823.

Scenariusz sztuki, adresowanej do wychowanków gospodarskich szkół ludowych.

[edukacja artystyczna, wychowanie religijne]

CL/70. *Nad grobem*, „Zorza” 1911, nr 5, s. 82–84.

Przedruk mów pogrzebowych o redaktorze, publicyście, pedagogu Mieczysławie Brzezińskim.

[nauczyciel/pedagog]

CL/71. *Depesze*, „Zorza” 1911, nr 5, s. 84–85.

Podpisane imiennie depesze, przesłane do Redakcji „Zorzy” w związku ze śmiercią Mieczysława Brzezińskiego.

[nauczyciel/pedagog]

CL/72. *Nad grobem śp. M. Brzezińskiego*, „Zorza” 1911, nr 6, s. 101–102.

Mowa prof. Pawła Sosnowskiego i Wacława Jezierskiego o działalności Mieczysława Brzezińskiego.

[nauczyciel/pedagog]

CL/73. M., *Jak się odbyły kursy dla gospodyń*, „Zorza” 1911, nr 6, s. 106–109.

Tematyka poruszana w trakcie kursów, m.in. obowiązki kobiety w rodzinie, kwestie higieny, pielęgnowanie niemowląt, błędy w wychowaniu moralnym.

[rodzina, wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

CL/74. Stanisław Domański, *Mieczysław Brzeziński*, „Zorza” 1911, nr 8, s. 142–144.

Szkic biogramu Mieczysława Brzezińskiego – pedagoga, popularyzatora nauki, publicysty, redaktora.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CL/75. M[aksymilian] Heilpern, *Śp. Mieczysław Brzeziński jako nauczyciel*, „Zorza” 1911, nr 8, s. 146–147.

Działalność pedagogiczna Mieczysława Brzezińskiego.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CL/76. M[aksymilian] Heilpern, *Śp. Brzeziński jako autor książek dla ludu*, „Zorza” 1911, nr 8, s. 148–150.

Wśród wydawnictw Mieczysława Brzezińskiego znalazły się utwory beletrystyczne dla młodego odbiorcy oraz publikacje popularyzatorskie z geografii i nauk przyrodniczych.

[czytelnictwo, nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CL/77. *Listy przyjaciół i wielbicieli śp. M. Brzezińskiego*, „Zorza” 1911, nr 8, s. 156–160.

Fragmety listów przesłanych do Redakcji „Zorzy” i do rodziny w związku ze śmiercią Mieczysława Brzezińskiego.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CL/78. Wiktor Wynimko, *Ze wspomnień pszczeliniaka*, „Zorza” 1911, nr 9, s. 168–169.

Wspomnienia młodzieńca, sieroty, o tym, jak przezwyciężał trudności, by dostać się do szkoły w Pszczelinie.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CL/79. Józef Świątkowski, *Więcej takich czynów*, „Zorza” 1911, nr 11, s. 205–207.

Informacje z Liskowa (gubernia kaliska) o pracy społecznej ks. Wacława Blizińskiego. Wspomniano m.in. o podniesieniu poziomu czytelnictwa, jasełkach wystawianych przez dzieci, organizacji domu ludowego, wytwórstwie zabawek drewnianych, powołanych ochronkach, wychowywaniu przez włościan sierot z miasta, działalności TGS.

[czytelnictwo, opieka, oświata ludowa]

CL/80. Ł. Zrąb, *Młodzi*, „Zorza” 1911, nr 13, s. 245–246.

O powstaniu nowej grupy działaczy wiejskich, określanej jako „Młodzi”, którzy swoją aktywność opierają na przeciwstawianiu się wartościom „Starych”.

[aktywność młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CL/81. St. Dom. [Stanisław Domański], *W drodze na saksy*, „Zorza” 1911, nr 15, s. 290–291.

Niebezpieczeństwa, których mogą doświadczyć dziewczęta wyjeżdżające do pracy za granicą. Przykład wiejskiej dziewczyny, która została ofiarą „rozpustnych Niemców”.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CL/82. Józef Łaszcz, *Zakończenie kursów rolniczych w Natęczowie*, „Zorza” 1911, nr 15, s. 294–295.

Zakończenie pięciomiesięcznych kursów dla chłopców – synów gospodarzy małorolnych. Relacja czytelnika „Zorzy” z egzaminów. Zachęcano do zapisów na kolejną edycję kursów.

[edukacja zawodowa]

CL/83. Br.R., *Pożycie rodzinne*, „Zorza” 1911, nr 16, s. 305–306.

Życie rodzinne włościan w Królestwie Polskim. Problem braku szacunku do osób starszych. Za wzór stawiano Japonię, gdzie od najmłodszych lat wpaja się miłość do rodziców i szacunek dla starszych.

[wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CL/84. St[anisław] Domański, *Nowe szkoły*, „Zorza” 1911, nr 17, s. 325–326.

Potrzeba organizacji sieci szkół ludowych, wprowadzenia powszechnego i obowiązkowego nauczania. Informacje o zwiększeniu wydatków na szkoły, płacach nauczycieli, funkcjonowaniu dyrekcji szkolnych. Postulaty utworzenia towarzystwa działającego na rzecz wprowadzenia nauczania powszechnego.

[nauczyciel/pedagog, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CL/85. Dr J. Riemer, *Spółki w Poznańskim*, „Zorza” 1911, nr 17, s. 327; nr 18 s. 346–348.

O germanizacji w Poznańskim. Przeciwdziałano jej w Towarzystwie Naukowej Pomocy, założonym przez Karola Marcinkowskiego – zbierano fundusze na naukę zdolnej młodzieży. Podobne akcje prowadzono także w związku kółek rolniczych, założonym przez Maksymiliana Jackowskiego oraz ks. Piotra Wawrzyniaka.

[germanizacja, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CL/86. Ksawery Wójcik, *Wycieczka do mleczarni w Klementowicach*, „Zorza” 1911, nr 17, s. 328–329.

Relacja ucznia kursów rolniczych w Nałęczowie z wycieczki do wzorowo prowadzonej mleczarni spółkowej. Zasady funkcjonowania mleczarni.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CL/87. Ł. Zrąb, *Sprawa letników*, „Zorza” 1911, nr 18, s. 345–346.

Wyjazdy mieszkańców miast na wieś w okresie letnim, ich dobroczynny wpływ na dzieci „wymęczone ciasnotą miejską”. Znaczenie budowania relacji między przyjezdnymi i mieszkańcami, ich zachowania w trakcie letniego wypoczynku.

[odpoczynek i rekreacja, wychowanie moralne, zdrowie i higiena]

CL/88. Henryk Buczek, *Nasze pożywienie*, „Zorza” 1911, nr 18, s. 348–349; nr 19, s. 367–369.

Wartości odżywcze produktów i zasady żywieniowe. Dzielne zapotrzebowanie kaloryczne dla mężczyzn, kobiet, dzieci.

[zdrowie i higiena]

CL/89. M.K., *Wycieczka wychowanek kursów w Golach*, „Zorza” 1911, nr 19, s. 371–372.

Przeniesienie golskich kursów przemysłu ludowego i gospodarstwa. Informacje o wycieczce uczennic do Warszawy.

[edukacja zawodowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CL/90. St[anisław] Domański, *Rocznica gwałtu we Wrześni*, „Zorza” 1911, nr 23, s. 445–447.

Przypomniano o dziesiątej rocznicy strajku szkolnego we Wrześni. Fragment utworu Ottonówny (Jadwigi Łubieńskiej) *Z Bożej łaski*.

[germanizacja, polityka oświatowa]

CL/91. Antoni Widłak, *Walczmy z wielkim występkiem! (głos chłopski)*, „Zorza” 1911, nr 23, s. 447–449.

Spożycie alkoholu w Królestwie Polskim. Konieczność prowadzenia działań na rzecz wstrzemięźliwości. Skonstatowano, że liczba piwiarni znacznie przekracza liczbę szkół. Obliczono, ile placówek mogłoby funkcjonować za pieniądze wydane na alkohol.

[szkolnictwo]

CL/92. W.St., *O pomocy położniczej na wsi*, „Zorza” 1911, nr 24, s. 467–469.

Potrzeba fachowej pomocy w czasie porodu i położu. Zmiany w przepisach o kształceniu akuszerek. Nauczanie związane z położnictwem prowadzono przy Szpitalu Dzieciątka Jezus w Warszawie oraz w szpitalu położniczym w Lublinie.

[choroby i śmiertelność, edukacja zawodowa]

CL/93. W[incentyna] Iwanicka, *Dobrali się!*, „Zorza” 1911, nr 25, s. 491–493.

O małżeństwie absolwentów szkół gospodarskich. Opis pary z Nałęczowa.

[edukacja zawodowa, rodzina]

CL/94. J. Oksza [Julia Kisielewska], *Dwudziestopięciolecie pracy pisarskiej Marii Rodziewiczówny*, „Zorza” 1911, nr 26, s. 505–507.

Pedagogiczne aspekty piśmiennictwa Marii Rodziewiczówny. Omówienie kilku utworów. Opis obchodów 25-lecia pracy pisarki.

[czytelnictwo, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CL/95. St[anisław] Domański, *Joachim Lelewel*, „Zorza” 1911, nr 27, s. 525–526.

Szkic biogramu Joachima Lelewela w związku z 50-leciem jego śmierci.

[szkolnictwo]

CL/96. Kolejarz, *Podczas wypoczynku*, „Zorza” 1911, nr 27, s. 528–530.

Wystawa zorganizowana przez pracowników Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej. Jeden z działów dotyczył spraw społeczno-oświatowych. Prezentowano działalność „Jedności”, utrzymującej szkoły, ochrony. Wskazano działalność innych stowarzyszeń. Omówiono kolejno działy wystawy, na której zaprezentowano prace i zbiory kolejarzy.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, szkolnictwo]

CL/97. Mirosławianka, *Wycieczka mirosławianek*, „Zorza” 1911, nr 27, s. 531–532.

Relacja z wycieczki uczennic z Mirosławic do wsi Szczawin.

[edukacja zawodowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CL/98. Władek, Pszczeliniak, *Pszczelin i pszczeliniacy*, „Zorza” 1911, nr 28, s. 545–547; nr 29, s. 571–572; nr 30, s. 592–593.

Relacja z wizyty absolwenta w szkole w Pszczelinie. Opis organizacji szkoły, zasobów, wyposażenia, warsztatów, ogrodu, upraw warzywnych i roślinnych. Przykłady działalności absolwentów we własnych gospodarstwach.

[edukacja zawodowa]

CL/99. Jadwiga Milewska, *Do matek*, „Zorza” 1911, nr 28, s. 552–553.

Problematyka śmiertelności małych dzieci na wsiach i w miastach.

[choroby i śmiertelność]

CL/100. Antoni Kl., *Wystawa w Mławie*, „Zorza” 1911, nr 29, s. 565–568; nr 30, s. 587–591.

Na wystawie w Mławie zaprezentowano m.in. robótki ręczne uczniów i uczennic ze szkoły w Szumsku (podano informacje o szkole) oraz robótki dzieci z ochrony mławskiej i lubowidzkiej. Informacje o szkołach gospodarstwa domowego i kursach tkackich.

[edukacja artystyczna, edukacja zawodowa]

CL/101. W.D., *25-lecie Macierzy Szkolnej na Śląsku Austriackim*, „Zorza” 1911, nr 31, s. 606–607.

Obchody rocznicowe Macierzy w Cieszynie. Wspomnienie założyciela, Pawła Stalacha. Zakres działalności, rozwój placówek.

[germanizacja, oświata pozaszkolna, szkolnictwo]

CL/102. Jan Młot [Aleksander Bogusławski], *W Mirosławicach*, „Zorza” 1911, nr 31, s. 607–608.

Relacja z odwiedzin w szkole w Mirosławicach. Artykuł zilustrowano zdjęciem.

[edukacja zawodowa]

CL/103. K.P., *Zamiast tytoniu i wódki – szkoły*, „Zorza” 1911, nr 32, s. 625.

Młodzież zrezygnowała z alkoholu i tytoniu, by zaoszczędzić pieniądze na PMS na Śląsku. Zachęcano do rezygnacji z nałogów i przeznaczania środków na organizację szkół i rozwój oświaty.

[aktywność młodzieży, oświata pozaszkolna]

CL/104. B., *Praca nauczyciela ludowego*, „Zorza” 1911, nr 33, s. 645–648; nr 34, s. 668–670; nr 35, s. 686–690.

Praca nauczyciela w szkołach wiejskich. Powody niskiej frekwencji dzieci włościańskich w szkołach. Rozważania nad wynagrodzeniem nauczycieli ludowych w okresach bez prowadzenia zajęć. Informacje o budynkach szkolnych i problemach organizacyjnych. Postawy włościan wobec kształcenia potomstwa.

[edukacja elementarna, nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CL/105. Jadwiga Milewska, *Rady dla matek*, „Zorza” 1911, nr 33, s. 654–655; nr 34, s. 674; nr 35, s. 694–695; nr 36, s. 714–715; nr 37, s. 731–732; nr 38, s. 754–755.

Na zdrowie dziecka wpływają: pożywienie, temperatura, światło, powietrze, czystość. Rady dla matek, jak dbać o higienę i zdrowie potomstwa.

[rozwój dziecka, zabawki, zdrowie i higiena]

CL/106. A.K., *Dwadzieścia pięć lat wybitnej działalności obywatelskiej*, „Zorza” 1911, nr 35, s. 685–686; nr 36, s. 706–707.

Działalność społeczno-oświatowa ks. Antoniego Tyczyńskiego, proboszcza w Albigowej (wieś w powiecie łańcuckim w Galicji).

[oświata ludowa]

CL/107. R.U., *Kilka wskazówek dla samouków początkujących*, „Zorza” 1911, nr 37, s. 730–731; nr 40, s. 788–790.

Odpowiedź Redakcji na prośbę 15-letniego Kazia o rady dotyczące pożytecznego wykorzystania długich jesienno-zimowych wieczorów. Zachęta do nauki pisania i czytania. Wykaz proponowanej literatury.

[samokształcenie/samowychowanie]

CL/108. A., *Towarzystwo Szkoły Ludowej w Galicji*, „Zorza” 1911, nr 38, s. 748–749.

Znaczenie organizacji oświatowych dla rozwoju wsi i miast. Fragmenty sprawozdania TSL w Galicji.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CL/109. Henryk Chrzanowski, *Mało szkół!*, „Zorza” 1911, nr 40, s. 787–788.

Konstatacja małej liczby szkół rolniczych, ogrodniczych, pszczelarskich i gospodarskich dla kobiet. Przykłady placówek. Postawa włościan wobec edukacji rolniczej. Potrzeba oświaty ludowej.

[edukacja zawodowa]

CL/110. Br.R., *Wieczornice*, „Zorza” 1911, nr 45, s. 886–888; nr 46, s. 909–910; nr 47, s. 930–932.

Przykładowe sposoby spędzania wolnego czasu i jego organizacji w długie jesienno-zimowe wieczory.

[edukacja artystyczna, odpoczynek i rekreacja, samokształcenie/samowychowanie]

CL/111. *Przepisy o zachowaniu zdrowia dla ludności wiejskiej*, „Zorza” 1911, nr 46, s. 908–909; nr 47, s. 928–929; nr 48, s. 948–950.

Działalność WTH i jego oddziałów. Przepisy budowlane i zasady zachowania się w domu. Zalecenia dotyczące chorób.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, zdrowie i higiena]

CL/112. Zofia Rudnicka, *Czy drobnym rolnikom potrzebna nauka?*, „Zorza” 1911, nr 47, s. 925–926.

Wiedza fachowa z mechaniki, fizjologii roślin i chemii jest podstawą rozwoju wsi i gospodarstw. O potrzebie zakładania szkół rolniczych. Jako wzór wskazano placówki w Pszczelinie i Sobieszynie.

[edukacja zawodowa]

CL/113. M. Mitasówna, *Mirosławianki na wycieczce*, „Zorza” 1911, nr 47, s. 926–928; nr 48, s. 946–948; nr 49, s. 970–971; nr 50, s. 986–988.

Relacja z wycieczki uczennic zakładu gospodarstwa wiejskiego w Mirosławicach.

[edukacja zawodowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CL/114. Stacho, *Do młodych kolegów*, „Zorza” 1911, nr 49, s. 968–970.

Informacja o potrzebie zaangażowania młodych w realizację obowiązków społecznych. Przekonywano młodzież do podejmowania samokształcenia, czytelnictwa, uczestnictwa w „godziwych rozrywkach”. O zachowaniu młodzieży włościańskiej w czasie wolnym, o organizowaniu przestrzeni, gdzie mogłaby spędzać czas produktywnie.

[czytelnictwo, odpoczynek i rekreacja, samokształcenie/samowychowanie]

CL/115. Franciszka Kłasczyna, *Kółko kobiece w Mirosławicach*, „Zorza” 1911, nr 51, s. 1009–1011.

Działalność kółka kobiecego w Mirosławicach. Na jego spotkaniach poruszano tematy wychowania dzieci, zdrowia i higieny, prowadzenia gospodarstwa. Informacja o działającej w Mirosławicach ochronce. Relacja z wycieczki członkiń do wzorowego gospodarstwa.

[ochronki, oświata ludowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CL/116. A[lbin] Zacharski, *Pszczeliniacy w Sandomierskiem*, „Zorza” 1911, nr 52, s. 1030.

O absolwentach szkoły w Pszczelinie, pochodzących z ziemi sandomierskiej, i o ich wpływie na rozwój gospodarstw.

[edukacja zawodowa]

CL/117. Zofia Rudnicka, *Uniwersytety chłopskie*, „Zorza” 1912, nr 2, s. 17–19.

Historia uniwersytetów ludowych i działalność Mikołaja Fryderyka Seweryna Grundtviga. Przykłady placówek.

[oświata ludowa]

CL/118. Stanisław Gatkowski, *Sprawy kobiece*, „Zorza” 1912, nr 2, s. 19–20.

Wychowanie dziewcząt włościańskich i ich wychodźstwo do miasta. Problematyka handlu żywym towarem.

[edukacja dziewcząt i kobiet, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CL/119. Jan Młot [Aleksander Bogusławski], *Kilka uwag o oświacie*, „Zorza” 1912, nr 3, s. 33–35.

Rozważania na temat oświaty i sensu tego pojęcia.

[czytelnictwo, oświata ludowa]

CL/120. Br. Bembenista, Pszczelinia, *Poradnik Rolniczy i przegląd spraw gospodarskich. Szkoła mleczarska w Rzeszowie*, „Zorza” 1912, nr 7, s. 113–115.

Rozwój szkół rolniczych w Galicji. Urządzenie i wyposażenie szkoły w Rzeszowie.

[edukacja zawodowa]

CL/121. Mieczysław Trajdos, *Bierzmy się do rzemiosła i handlu*, „Zorza” 1912, nr 10, s. 151–153.

Ze względu na małą liczbę szkół fachowych (koszykarskich, tkackich, zabawkarskich, krawieckich) postulowano wysyłanie młodzieży do szkół handlowo-rzemieślniczych.

[edukacja zawodowa]

CL/122. K.Ch., *Święto wiosny*, „Zorza” 1912, nr 11, s. 166–168.

Nauka miłości i szacunku do przyrody wpływa na kształtowanie postaw moralnych dzieci. Obchody „święta przyrody”.

[kontakt z przyrodą, wychowanie moralne]

CL/123. M[aria] Karczevska, *Nauka gotowania i porządków domowych*, „Zorza” 1912, nr 11, s. 178–179.

Rozwój szkół gospodarskich na ziemiach polskich. Przykłady placówek za granicą.
[edukacja zawodowa]

CL/124. Włóścianin, pragnący sprawiedliwości..., *O krzywdę sierocą*, „Zorza” 1912, nr 12, s. 181–182.

O traktowaniu sierot przez ojczymów i macochy, o dzieciach przysposobionych.
[rodzina, wychowanie w rodzinie]

CL/125. Roman Kluge, *Kursy dwudniowe dla kobiet w Mińsku Mazowieckim*, „Zorza” 1912, nr 12, s. 185–186.

Podczas pogadanek dla kobiet poruszano m.in. tematy wychowania dzieci.
[wychowanie w rodzinie]

CL/126. C.N. [Cecylia Niewiadomska?], *O prowadzeniu opieki nad małoletnimi w sądach gminnych*, „Zorza” 1912, nr 13, s. 197–199.

Opieka sądowa nad majątkiem pozostawionym przez ojców małoletnich sierot. Praca i organizacja Rad Familijnych. Opisy przykładowych sytuacji.
[opieka]

CL/127. Irena Kostrzeńska, *Zbudź się narodzie*, „Zorza” 1912, nr 15, s. 229–230.

W rodzinach włościańskich mało uwagi poświęcano wychowaniu dzieci. Artykuł wskazuje moralne i oświatowe konsekwencje tego zjawiska. Jako przykład wzorowo prowadzonej wsi, w której kładziono nacisk na oświatę ludową, podano Lisków.
[oświata ludowa, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CL/128. E.L.S., *Dobra wola – wszystko może*, „Zorza” 1912, nr 16, s. 245–246.

Przykład wsi Grzędzice. Opis działań na rzecz organizacji i utrzymania ochronki.
[ochronki]

CL/129. Zofia Rudnicka, *Wpływ oświaty na włościan w Danii*, „Zorza” 1912, nr 16, s. 248–251.

Informacje o uniwersytetach chłopskich w Danii (organizacja, nauczyciele, uczniowie, opłaty, rozkład programu).
[oświata ludowa]

CL/130. Władek Pszczeliniak, *Rozmyślenia po wiecu gminnym*, „Zorza” 1912, nr 17, s. 261–263.

Relacja z wiecu w Pruszkowie pod Łaskiem. Kwestie organizacji instytucjonalnych form opieki, ochronki i szkół. Problem niskiej frekwencji dzieci w szkołach wiosną i latem.

[ochronki, oświata ludowa, szkolnictwo]

CL/131. Zofia Rudnicka, *Czego uczą w uniwersytetach chłopskich w Danii?*, „Zorza” 1912, nr 18, s. 278–281.

Relacja z zajęć na uniwersytecie ludowym w Danii (rozkład dzienny przedmiotów, program).

[oświata ludowa]

CL/132. „Związek ciułaczy”, „Zorza” 1912, nr 18, s. 281–282.

Informacje o stowarzyszeniu w Pradze czeskiej, ukierunkowanym na pobudzanie społeczeństwa do oszczędzania. Zaangażowanie szkół w propagowanie wychowania gospodarczego.

[oświata ludowa]

CL/133. Ł.Z., *Wyższa szkoła rolnicza krakowska*, „Zorza” 1912, nr 20, s. 309–310.

Problematyka fachowego kształcenia rolników. Aby gospodarka i rolnictwo mogły się rozwijać, społeczeństwo potrzebuje wykwalifikowanych pracowników, których wiedza odpowiada lokalnym potrzebom. Informacje o szkole rolniczej w Marymoncie oraz o placówkach w Warszawie, Krakowie i w Dublinach na Litwie. Szczegółowe informacje o studium rolniczym przy Uniwersytecie Jagiellońskim.

[edukacja akademicka, edukacja zawodowa]

CL/134. Władek Pszczeliniak, *Czy tak być powinno?*, „Zorza” 1912, nr 20, s. 313–314.

O znaczącej roli ochronki w oświacie ludowej. O zabawach pożytecznych dla społeczności włościańskiej. Włościanie chętnie wybierają spędzanie czasu na wieczorkach tanecznych zamiast na wartościowych przedstawieniach w lokalnej ochronie.

[edukacja artystyczna, ochronki, odpoczynek i rekreacja]

CL/135. St.Dom. [Stanisław Domański], *Śp. Aleksander Głowacki (Bolesław Prus)*, „Zorza” 1912, nr 22, s. 341–344.

Szkic biogramu, informacje o działalności i twórczości pisarza, działacza społeczno-oświatowego.

[oświata pozaszkolna]

CL/136. *Rocznica Wszechnicy Lwowskiej*, „Zorza” 1912, nr 23, s. 357–358.

Informacje o obchodach 250. rocznicy założenia Uniwersytetu we Lwowie.

[edukacja akademicka]

CL/137. *Opiekunowie szkolni*, „Zorza” 1912, nr 24, s. 375–376.

Szkoła ludowa w Królestwie Polskim nie zaspokaja wszystkich potrzeb społeczeństwa, dlatego szczególnie ważne jest sprawowanie nad nią opieki. O obowiązkach opiekuna szkolnego i przepisach je regulujących.

[oświata ludowa]

CL/138. Edward Winkler, *O Hugonie Kollątaju, jego czasach, życiu i dziełach*, „Zorza” 1912, nr 25, s. 389–393; nr 26, s. 405–409; nr 27, s. 422–424; nr 28, s. 439–441; nr 29, s. 453–457; nr 30, s. 470–472.

Oświata w Polsce w XVIII w., myśl pedagogiczna i działalność oświatowa Stanisława Korńskiego. Zaprezentowano życiorys i pisma Hugona Kollątaja.

[szkolnictwo]

CL/139. Cz.K., *Projekt założenia szkoły handlowej*, „Zorza” 1912, nr 26, s. 409–410.

Iniicytywa CTR – założenie szkoły handlu i rachunkowości. Powstanie tego typu placówki uważano za „pilną i nieodzowną” potrzebę.

[edukacja zawodowa]

CL/140. Jan Młot [Aleksander Bogusławski], *Dawniej – a dziś*, „Zorza” 1912, nr 32, s. 502–505.

O życiu i obyczajach włościan. Sytuację oświatową na wsi porównano z czasami wcześniejszymi, odwołano się do opisu wsi z 1875 r. autorstwa Henryka Sienkiewicza.

[oświata ludowa]

CL/141. Józef Milik, *O kursach rolniczych w Nałęczowie*, „Zorza” 1912, nr 33, s. 517–518.

Rozwój krótko- i długoterminowych kursów dla młodzieży wzbudzał nieufność w środowisku włościańskim. Relacja z kursu w Nałęczowie, przedstawiona przez jednego z uczniów.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CL/142. R. Rubinkowski, *Więcej szkół!*, „Zorza” 1912, nr 34, s. 533.

Konieczność kształcenia dzieci włościańskich i tworzenia większej liczby placówek edukacyjnych.

[oświata ludowa]

CL/143. Franciszek Gumula, *Wycieczka pszczeliniaków do Chlewni*, „Zorza” 1912, nr 34, s. 545–546; nr 35, s. 563–564.

Relacja z wycieczki uczniów z Pszczelina do majątku Antoniego Wieniawskiego.
[edukacja zawodowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CL/144. *Dzieci czeskie i szkoły*, „Zorza” 1912, nr 37, s. 586–587.

Odezwa Rady miasta stołecznego Praga do rodziców w sprawie posyłania potomstwa do szkół.

[germanizacja]

CL/145. Czytelnik Zorzy, *Nie sądzmy powierzchownie*, „Zorza” 1912, nr 40, s. 632.

Rosnąca liczba artykułów o oświacie wskazywała na zwiększenie zainteresowania edukacją dzieci i młodzieży. Opisano podejście nauczycieli ludowych do pracy, postulowano, by nie oceniać ich działalności powierzchownie, ale skupiać się na efektach ich pracy.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CL/146. F[eliks?] Iwanowski, *Porachunki z pracy letniej*, „Zorza” 1912, nr 41, s. 648–650.

Dobre i złe strony wakacyjnych wyjazdów do pracy. Szczególnie zagrożone w trakcie wyjazdów na „saksy” są dziewczęta, które doświadczają wielkomięjskiego zepsucia.

[przemoc wobec dzieci i młodzieży, wychowanie moralne]

CL/147. Józef Niećko, *Zakładajmy straże ogniowe*, „Zorza” 1912, nr 42, s. 674–675.

Aby skutecznie walczyć z pożarami, postulowano zakładanie straży ogniowych, do udziału w których zachęcano młodzież włościańską. Informacje, jak zorganizować oddział straży ogniowej.

[aktywność młodzieży, oświata ludowa, wychowanie przez pracę]

CL/148. Antoni Widłak, *Czy młodzież winna?*, „Zorza” 1912, nr 45, s. 709–710.

Ogół społeczeństwa obojętnie patrzy na rozwój młodzieży, zwraca na nią uwagę tylko wtedy, gdy młodzi przekraczają normy społeczne. W wychowaniu młodzieży w Królestwie Polskim powielano błędy wcześniejszych pokoleń. Działania na rzecz młodzieży podejmowali duchowni, kółka rolnicze, a w szczególności rodzice.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie w rodzinie]

CL/149. [Antoni] Brykczyński, *Towarzystwo Naukowe Płockie*, „Zorza” 1912, nr 45, s. 710–711.

W 1907 r. wskrzeszono Towarzystwo Naukowe Płockie (powstałe w 1820 r.). Celem Towarzystwa było krzewienie nauki i oświaty oraz gromadzenie danych naukowych,

geograficznych, fizycznych, antropologicznych, statystycznych, etnograficznych, historycznych, archeologicznych na temat guberni płockiej.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CL/150. Br.R., *Ku przestrodze (O cześć niewieścią!)*, „Zorza” 1912, nr 47, s. 744–745; nr 49, s. 775–776.

Historia 17-letniej dziewczyny, która udała się do Warszawy w celach zarobkowych, by pomóc finansowo rodzinie. Została wykorzystana seksualnie i trafiła do szpitala. Ostrzeżenia i rady dla dziewcząt wyjeżdżających do miast.

[edukacja dziewcząt i kobiet, przemoc wobec dzieci i młodzieży]

CL/151. Ziemianka, *Sześciotygodniowe kursy gotowania i gospodarstwa domowego*, „Zorza” 1912, nr 48, s. 769–770.

ZKZ zorganizowało kursy dla gospodyń. Opis kursu w Korytnicy w ziemi siedleckiej.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CL/152. Adam Chętnik, *Kiedy zdobędziemy lepszą dolę?*, „Zorza” 1913, nr 3, s. 35–36.

Powszechna oświata to przyszłość narodu: „moc duchowa przyszłych pokoleń, to szczęście i dobrobyt w ojczyźnie, to lepsza nasza dola chłopska i wszystkich współbraci”. Podkreślenie konieczności troski o oświatę.

[oświata ludowa]

CL/153. Czytelniczka-chłopka, Bolesława, *Włóczęgostwo po jarmarkach*, „Zorza” 1913, nr 4, s. 53–54.

O częstych wyjazdach gospodyń na targi, uznanych za marnowanie czasu. Pod nieobecność rodziców dzieci spędzają czas bez opieki i dochodzi do niebezpiecznych sytuacji: bójek, pożarów.

[wychowanie w rodzinie]

CL/154. J[an] Szmurło, *Jak walczą z suchotami na Zachodzie Europy i u nas?*, „Zorza” 1913, nr 6, s. 85–86; nr 7, s. 101–102.

O działalności Warszawskiego Towarzystwa Przeciwgruźliczego. Informacje o przyczynach gruźlicy. W Królestwie Polskim najczęściej umierały na tę chorobę osoby w wieku 16–60 lat. Porównanie ze śmiertelnością w innych krajach europejskich.

[choroby i śmiertelność, zdrowie i higiena]

CL/155. St[anisława] Ambroziewiczowa, *Tadeusz Czacki*, „Zorza” 1913, nr 9, s. 129–130.

Szkic biogramu Tadeusza Czackiego.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CL/156. Władysława Koźmińska, *To nasza wina!*, „Zorza” 1913, nr 10, s. 147–148.

Wezwwanie kobiet do zaangażowania się w prace społeczno-oświatowe (organizowanie szkół, ochronek, promocja czytelnictwa, walka z patologiami społecznymi). Do zadań kobiety należy praca nad poprawą sytuacji narodu.

[oświata ludowa]

CL/157. Tkacz – J. Nowicki, *Do tkaczy*, „Zorza” 1913, nr 11, s. 161–163.

Postulowano rozwój szkół tkackich, umożliwienie młodzieży pracy w zawodzie tkacza. Program szkoły powinien obejmować nie tylko naukę tkactwa, ale także m.in. wiedzę o prowadzeniu własnego warsztatu i naukę liczenia.

[edukacja zawodowa]

CL/158. Jan Młot [Aleksander Bogusławski], *Mysłmy o przyszłości*, „Zorza” 1913, nr 16, s. 243–245.

O systemach szkolnych za granicą, powszechności nauczania w języku ojczystym, nauce przez 9 miesięcy w roku. W Królestwie Polskim dzieci uczęszczały do szkół przez 3–4 miesiące, ze względów lokalowych część z nich nie miała dostępu do szkół.

[język i autonomia narodowa w edukacji, oświata ludowa, szkolnictwo]

CL/159. Feliks Rogala, *„Teatr Polski” w Warszawie*, „Zorza” 1913, nr 18, s. 273–275.

Sztuki teatralne to nie tylko rozrywka i zabawa. Teatr powinien realizować cele edukacyjne. Próba charakterystyki „dobrych” i „złych” teatrów.

[edukacja artystyczna]

CL/160. M. Cień, *Jak dać dzieciom utrzymanie*, „Zorza” 1913, nr 18, s. 275–276.

Najlepszą inwestycją w przyszłość dzieci jest ich wykształcenie. Za pożądany uznano handlowy i przemysłowy kierunek kształcenia.

[edukacja zawodowa]

CL/161. C.N. [Cecylia Niewiadomska?], Józef Godzisz, *O pożytku ochronek we wsiach*, „Zorza” 1913, nr 23, s. 355–356.

Dwie wypowiedzi o ochronkach. Stwierdzono, że należy zakładać je w każdej wsi. Określono cele ochronek.

[ochronki]

CL/162. Ad[am] Chętnik, *Jak urządzić teatr na wsi*, „Zorza” 1913, nr 24, s. 375–377.

Przedstawienia amatorskie organizowano we współpracy z młodzieżą. Wskazówki i praktyczne porady dotyczące organizowania przedstawień teatralnych.

[edukacja artystyczna]

CL/163. Z.R., *Parę słów o harcerzach, czyli skautach*, „Zorza” 1913, nr 25, s. 385–386.

Pomocą dla wojska w czasie walk mogą być młodzi chłopcy w wieku szkolnym, po odpowiednim przećwiczeniu. Informacje o stowarzyszeniu chłopców angielskich, założonym przez Roberta Baden-Powella. Cechy skautów/harcerzy.

[skauting]

CL/164. Ad[am] Chętnik, *Nowa placówka. Kursy rolnicze w Krzyżewie*, „Zorza” 1913, nr 28, s. 433–434.

Otwarcie szkoły gospodarskiej dla synów rolników w Krzyżewie (ziemia łomżyńska). Szkołę ufundował i wyposażył Bronisław Karpowicz. W placówce organizowano kursy jedenastomiesięczne. Informacje organizacyjne.

[edukacja zawodowa]

CL/165. Wanda Zduniówna, *Wycieczka do Liskowa*, „Zorza” 1913, nr 28, s. 436–437.

Relacja uczestniczkii z wycieczki uczennic szkoły w Chyliczkach do Liskowa. Dziewczęta zapoznano z wzorowo prowadzoną pracą gospodarczą i społeczną.

[edukacja zawodowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CL/166. F[ranciszek] Gumuła, *Mój smutek*, „Zorza” 1913, nr 29, s. 449–450.

Młode pokolenie jako przyszłość narodu. Wezwanie do rodziców i wychowawców, by zajmowali dzieci pożytecznymi zajęciami, wysyłali je do szkół i ochronek. Pozostawianie dzieci bez opieki przyczynia się do ich demoralizacji.

[oświata ludowa, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CL/167. M. Cień, *Nieszgodna w rodzinie*, „Zorza” 1913, nr 30, s. 466–467.

Nieszgodna w rodzinach, w których są wykształcone dzieci. Nieporozumienia w rodzinie przeszkadzają w prowadzeniu gospodarstwa zgodnie z wiedzą otrzymaną w szkołach gospodarskich. Relacje między młodzieżą a starszym pokoleniem.

[edukacja zawodowa, rodzina]

CL/168. Robert Gregorek, *Wycieczka szkoły rolniczej z Krzyżewa w okolice Mazowiecka*, „Zorza” 1913, nr 30, s. 470–471.

Relacja uczestnika z wycieczki uczniów z Krzyżewa do wzorowo prowadzonych gospodarstw i mleczarni.

[edukacja zawodowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CL/169. Paweł Czuba, *Młodzież czeska*, „Zorza” 1913, nr 31, s. 481.

W systemie oświaty w Czechach kładziono nacisk na wychowanie obywatelskie i społeczne. Działalność towarzystwa dla młodzieży, w którym podejmowano walkę z alkoholizmem i germanizacją oraz krzewiono zasady wychowania fizycznego.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie fizyczne i sport, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CL/170. Wawrzyniec Koźmiński, *Z Liskowa*, „Zorza” 1913, nr 35, s. 550–552.

Aby podnieść poziom gospodarowania na wsi, warto posyłać dzieci do szkół rolniczych, w których nauczą się nie tylko dobrze prowadzić gospodarstwo, ale również „kochać ziemię rodzicielską”. O szkole rolniczo-mleczarskiej w Liskowie.

[edukacja zawodowa]

CL/171. Bolesław Zysk, *O naukę dalszą*, „Zorza” 1913, nr 36, s. 561–562.

Młodzież włościańska po ukończeniu szkół gospodarczych powinna kontynuować naukę. Postulaty dotyczące utworzenia Uniwersytetu Ludowego.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, oświata pozaszkolna]

CL/172. M. Cień, *Wycieczka drużyniaków*, „Zorza” 1913, nr 38, s. 595–597; nr 39, s. 612–613; nr 40, s. 628–629; nr 41, s. 645–647.

Młodzież może dokonywać doniosłych przemian w życiu włościan, zakładać towarzystwa przeciwalkoholowe, organizować chóry i przedstawienia, urządzać wzorowe wsie. Relacja z wycieczki po ziemiach polskich, odbytej przez młodzież skupioną wokół pisma „Drużyna”.

[aktywność młodzieży, oświata ludowa, wycieczki/krajoznawstwo]

CL/173. W[awrzyniec] Koźmiński, *Szkoła rolniczo-mleczarska w Liskowie*, „Zorza” 1913, nr 40, s. 629–630.

Lista szkół gospodarczych działających w Królestwie Polskim. Budowa szkoły rolniczo-mleczarskiej w Liskowie.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CL/174. B[ronisław] Nagnajewicz, *Po wiedzę*, „Zorza” 1913, nr 43, s. 674–677; nr 44, s. 692–695.

Autor artykułu był synem drobnego rolnika, po ukończeniu szkoły w Pszczelinie odbył kursy w Towarzystwie Pszczelniczo-Ogrodniczym i wyjechał, by dalej się kształcić. Wiedzę ogrodniczą zdobywał w Szwajcarii, Francji, Belgii. Tekst jest relacją z wyjazdu do Brukseli i Londynu.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CL/175. Bolesław Zysk, *Zakładajmy biblioteczki samokształceniowe*, „Zorza” 1913, nr 45, s. 706–707.

Książki i czasopisma są najważniejszym źródłem oświaty. W organizacji biblioteczek parafialnych zauważano błędy, jednym z nich był brak odpowiednich bibliotekarzy. Wskazówki dotyczące zakładania bibliotek samokształceniowych.

[biblioteki i czytelnice, samokształcenie/samowychowanie]

CL/176. Ed[ward] Winkler, *Szkoły w dawnej Polsce*, „Zorza” 1913, nr 46, s. 721–723; nr 47, s. 738–739; nr 48, s. 754–756; nr 49, s. 771–772.

Historia szkolnictwa na ziemiach polskich.

[szkolnictwo]

CL/177. Józef Niećko, *Parę uwag o oświacie*, „Zorza” 1913, nr 47, s. 737.

Obowiązkiem każdego Polaka umiejącego czytać i pisać jest wzbudzenie w analfabetach pragnienia samokształcenia i dawanie wskazówek, jak się uczyć. Obowiązek ten ciąży przede wszystkim na absolwentach szkół gospodarczych.

[analfabetyzm, edukacja zawodowa]

CL/178. Ł. Zrąb, *Na kursy!*, „Zorza” 1913, nr 48, s. 753–754.

Kursy są szansą na zdobycie nowej wiedzy, poznanie nowych miejsc i ludzi. Informacje o organizacji kursów, zachęta do uczestnictwa w nich.

[oświata pozaszkolna]

CL/179. Wala Czarniecka, *Wycieczka nieszkowianek*, „Zorza” 1913, nr 48, s. 758–759.

Relacja z wycieczki uczennic szkoły gospodarczej z Nieszkowic.

[wycieczki/krajoznawstwo]

CL/180. Bolesław Zysk, *Na zimowe wieczory*, „Zorza” 1913, nr 49, s. 769–770.

Postulaty pożytecznego wykorzystywania wieczorów jesienno-zimowych. Zaproponowano młodzieży organizację teatrów amatorskich, chórów śpiewaczych i wieczorów z książką.

[czytelnictwo, edukacja artystyczna, oświata ludowa]

CL/181. Władysława Koźmińska, *Z kółka ziemianek w Liskowie*, „Zorza” 1913, nr 49, s. 774–775.

Podczas posiedzenia Koła Ziemianek w Liskowie zachęcano kobiety i dziewczęta do lektury książek i czasopism.

[czytelnictwo]

CL/182. Michał Jawor, *Do Was, Rodzice!*, „Zorza” 1913, nr 50, s. 786–787.

O wyborze małżonka powinni decydować sami młodzi. Wezwanie do rodziców, aby zaprzestali ingerowania w wybory młodzieży. Przywołanie zamieszczonych w „Drużynie” wypowiedzi młodych.

[rodzina, wychowanie w rodzinie]

CL/183. M. Cień, *Młodzież powraca z kursów*, „Zorza” 1913, nr 52, s. 818–821.

Powrót młodych uczestników kursów rolniczych do domów rodzinnych. Wskazówki, jak kontynuować kształcenie i wprowadzać w życie zdobyte umiejętności.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CL/184. J[ózef] Niećko, *Korzystajmy!*, „Zorza” 1913, nr 52, s. 821.

Potrzeba ciągłego rozwoju i nauki – nie można poprzestać na szkole rolniczej. Czas wolny włościan powinien być pożytecznie wykorzystywany, w tym celu „Zorza” zorganizowała „tanie biblioteczki”.

[biblioteki i czytelnie, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CL/185. M. Cień, *O dom ludowy w Warszawie*, „Zorza” 1914, nr 2, s. 18–20.

Domy ludowe należy tworzyć w miasteczkach i na wsiach, w nich ma się rozwijać ożywczy ruch społeczno-oświatowy. W pierwszej kolejności powinno się wzbudzić w ludzie potrzebę korzystania z domu ludowego, a następnie – utworzyć placówkę o szerokim zasięgu.

[oświata pozaszkolna]

CL/186. Fr[anciszek] Gumula, *Dzisiejszy obrazek*, „Zorza” 1914, nr 4, s. 49–50.

Brak zrozumienia i akceptacji rodzin dla zmian, które w życiu i gospodarstwie chcą wprowadzać absolwenci szkół gospodarczych. Szczególnie trudna jest pod tym względem sytuacja w rodzinach, w których uczniowie sami zdecydowali o podjęciu nauki.

[edukacja zawodowa, rodzina]

CL/187. Obecny, *Z kursów z Miechowie*, „Zorza” 1914, nr 4, s. 62–63.

O kursach rolniczych w Miechowie i potrzebie rozwoju oświaty ludowej. Zachęta do posyłania córek do szkół gospodarskich.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CL/188. Al[eksander] Janowski, *Naokoło świata: Odczyty krajoznawcze*, „Zorza” 1914, nr 5, s. 65–66.

Relacja prelegenta prowadzącego odczyty o tematyce krajoznawczej, informacja o sposobie ich odbioru przez słuchaczy.

[oświata pozaszkolna]

CL/189. Ant[oni?] Jaros, *Mówmy prawdę w oczy*, „Zorza” 1914, nr 6, s. 81–82.

Trudności ze zrozumieniem i akceptacją zmian, które w życiu i gospodarstwie chcą wprowadzać uczniowie szkół gospodarczych. Absolwenci powinni dołożyć więcej starań i przemyśleć, jak powinny być wprowadzane reformy, co może przyczynić się do ich szybszego wdrożenia. Przywołano przykłady zachowań młodych, które sprawiały, że rodzice innych osób nie chcieli posyłać swych dzieci do szkół. Reakcja na artykuł Franciszka Gumuli *Dzisiejszy obrazek*, zamieszczony w „Zorzy” 1914, nr 4.

[edukacja zawodowa, rodzina]

CL/190. Br.R., *Wyrób zabawek polskich*, „Zorza” 1914, nr 6, s. 82–83; nr 7, s. 100–101.

Przemysł zabawkarski rozwinęto w Bawarii, Saksonii, Wittenberdze, Szwajcarii i Czechach. W Warszawie sprzedawano głównie zabawki zagraniczne. Przemysł zabawkarski w Królestwie Kongresowym rozwijała Liga Pomocy Przemysłowej. Zalety zabawek wełnianych. W Królestwie Polskim istniały trzy szkoły zabawkarskie z pracownikami.

[zabawki]

CL/191. Jadwiga Zakrzewska, *Kursy dla kobiet wiejskich w Warszawie*, „Zorza” 1914, nr 6, s. 86–88.

Relacja z trzydniowych kursów dla kobiet, zorganizowanych przez ZKZ w Warszawie. W trakcie kursów poruszano m.in. kwestie odżywiania dzieci i alkoholizmu. Relacja z przebiegu kursu i wycieczek.

[wychowanie w rodzinie, wycieczki/krajoznawstwo, zdrowie i higiena]

CL/192. Stanisław Wesołowski, *Kilka słów o stanowisku nauczyciela wiejskiego*, „Zorza” 1914, nr 9, s. 130–131.

Zadaniem nauczyciela jest nie tylko nauczanie, ale także wychowywanie młodego pokolenia. Powinien on budzić w dzieciach szlachetne uczucia wobec Boga, współbraci i ziemi ojczystej.

[nauczyciel/pedagog]

CL/193. Władysława Koźmińska, *Z Liskowa*, „Zorza” 1914, nr 10, s. 150–152.

Relacja ze zwiedzania szkoły w Liskowie. Potrzeba większego zaangażowania kobiet w sprawy społeczno-oświatowe.

[szkolnictwo]

CL/194. W.N., *Polacy amerykańscy – głodnym braciom w Galicji*, „Zorza” 1914, nr 11, s. 161–162.

Wsparcie Polaków mieszkających w Stanach Zjednoczonych dla dotkniętych klęską żywnościową Polaków z Galicji. Fundusze na pomoc dla głodujących dzieci. Przygotowywano dla nich ciepłe posiłki oraz ubrania i obuwie.

[opieka]

CL/195. Sz. Wróbel, *Pęd wiosenny*, „Zorza” 1914, nr 16, s. 246–247.

Niebezpieczeństwa, których może doświadczyć młodzież wyjeżdżająca do pracy sezonowo do Prus. Postawa rodziców wobec wyjazdów.

[niedostosowanie społeczne i przestępczość, wychowanie moralne, wychowanie w rodzinie]

CL/196. Fr[anciszek] Gumuła, *Na nowe tory!*, „Zorza” 1914, nr 18, s. 274–275.

Realia życia w Królestwie Polskim zmieniły się, powinny za tym podążać zmiany w oświacie, życiu społecznym i gospodarczym. Najlepszym zabezpieczeniem dla dzieci na przyszłość jest ich wykształcenie.

[oświata ludowa]

CL/197. *Graniczna strażnica. Praca oświatowa w Tarnopolskiem*, „Zorza” 1914, nr 20, s. 305–308.

Sprawozdanie z działalności Tarnopolskiego Koła TSL.

[oświata pozaszkolna, szkolnictwo]

CL/198. Wir., *Bądźmy przezorni*, „Zorza” 1914, nr 21, s. 321–322.

Jedną z przyczyn pożarów to pozostawianie dzieci w domach bez opieki. Aby uniknąć zagrożenia, należy posyłać dzieci do ochronek, a jeśli ich na danym terenie nie ma, należy czynić starania, by powstały.

[ochronki]

CL/199. *Szkoły prywatne (Nowa ustawa)*, „Zorza” 1914, nr 28, s. 434–435.

Przepisy dotyczące organizacji i funkcjonowania szkół prywatnych w Królestwie Polskim.

[polityka oświatowa, szkoły prywatne]

CL/200. *Ogrody szkolne w powiecie krakowskim*, „Zorza” 1914, nr 30, s. 478–479; nr 31, s. 494.

O terenach zielonych dla szkół. Informacje o stanie ogrodów.

[kontakt z przyrodą]

CL/201. *Kursy w Ołtarzewie imienia Stan. Kierbedzia*, „Zorza” 1914, nr 32, s. 503–504.

Praktyczne kursy spółdzielcze w Ołtarzewie. Program kursów, zasady przyjęć, organizacja, opłaty.

[oświata pozaszkolna]

CL/202. Władysław Rejmont [Władysław Stanisław Reymont], *Śmigus*, „Zorza” 1915, nr 15, s. 175–176.

Tradycje wielkanocne kultywowane przez młodzież na wsi.

[wychowanie religijne, zabawy]

CL/203. A[ntoni] Widłak, *Młodzież a wojna*, „Zorza” 1915, nr 23, s. 278.

Opinie na temat organizacji przedstawień teatralnych w czasie wojny. W jednej z gazet warszawskich zanegowano takie działania. Według autora przedstawienia powinny być organizowane, o ile są przygotowywane przez ludzi światłych i niosą pożyteczne treści.

[edukacja artystyczna]

CL/204. *Z Warszawy*, „Zorza” 1915, nr 31, s. 355–357.

Informacje o sytuacji bieżącej w Warszawie. O działalności Wydziału Oświecenia przy Komitecie Obywatelskim. Komitet Obywatelski podjął 23 sierpnia uchwałę o powszechnym nauczaniu.

[analfabetyzm, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CL/205. *Otwarcie uniwersytetu i politechniki*, „Zorza” 1915, nr 38, s. 458–459.

Uczelnie wznowiły działalność 15 listopada. Relacja z nabożeństwa i uroczystości w gmachu Uniwersytetu Warszawskiego. Z okazji otwarcia uczelni biskup Kazimierz Ruskiewicz zwracał się do młodzieży: „Niepodlegli będziemy wtedy, gdy nie będzie pomiędzy nas ciemnych, gdy zapanuje w Polsce oświata. Zwiastunami niepodległości jest powszechne nauczanie i polskie szkoły wyższe”. Wezwanie młodzieży do pracy i nauki.

[edukacja akademicka]

CL/206. *Dzieci Warszawy*, „Zorza” 1915, nr 39, s. 472–473.

Sytuacja rodzin w Warszawie borykających się z nędzą i biedą. Postulaty, aby „wieś przyszła z pomocą miastu”, zainicjowanie akcji Wieś dla Dzieci. Wezwanie włościan do przyjęcia dzieci miejskich, zapewnienia im dachu nad głową i pożywienia. Zawiera odezwę biskupa Aleksandra Kakowskiego.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CL/207. *Echa otwarcia Uniwersytetu i Politechniki w Warszawie*, „Zorza” 1915, nr 39, s. 480–481.

Dotyczy otwarcia uczelni w Warszawie. Przedruk odezwy Narodowego Związku Robotniczego.

[edukacja akademicka]

CL/208. *Sejmik Oświatowy w Poznaniu*, „Zorza” 1915, nr 40, s. 492–493.

Informacje o walnym zgromadzeniu TCL w Poznaniu. Celem stowarzyszenia jest szerzenie czytelnictwa wśród warstw ludowych w Księstwie Poznańskim.

[czytelnictwo]

CL/209. *Działalność Komitetu Obywatelskiego gminy Jeziorna*, „Zorza” 1915, nr 42, s. 515–517.

Opis prac Komitetu Obywatelskiego od założenia w 1914 r. do zamknięcia. Jego działalność skupiała się na niesieniu pomocy materialnej, oświatowej, handlowej i sanitarnej. Informacje o pomocy dzieciom w wieku szkolnym, prowadzonych placówkach: szkołach gminnych, fabrycznych i ochronkach.

[opieka, oświata ludowa, szkolnictwo]

CL/210. *Warszawa w 1915 r.*, „Zorza” 1916, nr 1, s. 2–4.

O zmianach, jakie wydarzenia wojenne wywołały w Warszawie. Wśród problemów społecznych poruszono kwestie organizacji oświaty i działalności Wydziału Oświecenia.

[edukacja akademicka, szkolnictwo]

CL/211. *Z Rady Głównej*, „Zorza” 1916, nr 3, s. 37–38.

Pierwsze posiedzenie Rady Głównej Opiekuńczej. Informacje o księżkach zaangażowanych w działalność organizacji.

[opieka]

CL/212. *Wydział Oświecenia*, „Zorza” 1916, nr 5, s. 66–67; nr 6, s. 86–87.

Potrzeba organizacji oświaty, rozwoju sieci szkół. O polskim szkolnictwie w czasie zaborów, powstaniu PMS, tworzeniu polskich szkół na wsi. O działalności Wydziału Oświecenia i jego oddziałach.

[oświata pozaszkolna, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CL/213. *Wielka kwesta majowa*, „Zorza” 1916, nr 12, s. 180–181.

Druga Wielka Kwesta zorganizowana w Warszawie na rzecz szkolnictwa polskiego. Opiekę nad akcją objęła księżna Maria Zdzisława Lubomirska.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CL/214. *Towarzystwo opieki nad niemowlętami*, „Zorza” 1916, nr 13, s. 196–197.

O słabym odżywianiu się mieszkańców Warszawy, w tym najmłodszych, i jego skutkach. Informacje o instytucjonalnym wsparciu potrzebujących.

[choroby i śmiertelność, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, zdrowie i higiena]

CL/215. *O język ojczysty*, „Zorza” 1916, nr 13, s. 204–205.

Przedruk informacji ze „Sprawy Polskiej” o nauczaniu dzieci wysiedleńców. Dzieci zazwyczaj uczą się w szkołach rosyjskich, także cerkiewnych.

[rusyfikacja]

CL/216. *O język niemiecki w szkole ludowej*, „Zorza” 1916, nr 14, s. 209–211.

Działania rusyfikacyjne w szkołach ludowych. Nauka nielicznych przedmiotów odbywała się w języku ojczystym. Po ukończeniu szkół uczniowie słabo posługiwali się językiem polskim. Działalność PMS przyczyniała się do spolszczenia nauki. Ostrzegano przed wprowadzaniem języka niemieckiego w szkołach polskich na ziemiach zaboru austriackiego.

[język i autonomia narodowa w edukacji, oświata pozaszkolna, samokształcenie/samowychowanie]

CL/217. *Uroczystość 3 maja w Warszawie*, „Zorza” 1916, nr 20, s. 311–314.

Obchody 125. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Informacje o uczestnikach obchodów, m.in. dzieciach, młodzieży szkolnej i studentach. O zaangażowaniu środowiska akademickiego w organizację obchodów przy ruinach kaplicy Opatrzności.

[aktywność młodzieży, edukacja akademicka]

CL/218. *3 maj*, „Zorza” 1916, nr 21, s. 328–329.

O obchodach rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja w miastach Królestwa Polskiego i o zaangażowaniu młodzieży.

[aktywność młodzieży, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CL/219. *Wielka kwesta majowa*, „Zorza” 1916, nr 21, s. 337–338.

O zbiórkach pieniężnych na szkoły polskie. Działalność Warszawskiego Komitetu Wielkiej Kwesty.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, szkolnictwo]

CL/220. *Ratujcie dzieci!*, „Zorza” 1916, nr 22, s. 342.

Działalność Rady Głównej Opiekuńczej. Organizacja Wielkiej Ogólnokrajowej Kwesty pod hasłem „Ratujcie Dzieci”.

[choroby i śmiertelność, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CL/221. *Polska Macierz Szkolna*, „Zorza” 1916, nr 23, s. 358–359.

Wskrzeszenie działalności PMS. Organizacja, fundusze, zasady zakładania kół, zarząd. Podsumowanie dotychczasowych działań, dane liczbowe o otwartych szkołach, ochronkach, czytelnich, wypożyczalniach.

[biblioteki i czytelnice, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, szkolnictwo]

CL/222. Tadeusz Chlewski, *W sprawie nauki szkolnej na wiosnę i latem*, „Zorza” 1916, nr 25, s. 390.

Wiosną znacznie maleje frekwencja uczniów w szkołach wiejskich. Młodzi ludzie są zaangażowani do prac w gospodarstwach. Odezwa do rodziców, by pracę organizować tak, aby dzieci mogły uczęszczać do szkół.

[oświata ludowa]

CL/223. *Listy pasterskie o Macierzy Szkolnej*, „Zorza” 1916, nr 28, s. 450–451.

Listy duchownych popierających działalność PMS i zachęcających społeczeństwo do zaangażowania w jej prace. Korespondencja arcybiskupa warszawskiego Aleksandra Kakowskiego oraz biskupa kujawsko-kaliskiego Stanisława Kazimierza Zdzitowieckiego.

[oświata pozaszkolna]

CL/224. *Polska Macierz Szkolna*, „Zorza” 1916, nr 33, s. 560–561.

Ogłoszenie konkursu na elementarz i jego warunki. Spis nowych Kół PMS.

[czytelnictwo, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CL/225. *Szkolnictwo początkowe w Warszawie*, „Zorza” 1916, nr 35, s. 595–596.

Organizacja szkół elementarnych po ustąpieniu Rosjan. Uchwała Komitetu Obywatelskiego o powszechnym i obowiązkowym nauczaniu.

[edukacja elementarna, szkolnictwo]

CL/226. A. Badziak, *Czego nas uczyli w szkole liskowskiej*, „Zorza” 1916, nr 36, s. 610–611.

Rozwój oświaty na ziemiach polskich od czasów pogańskich. Szkoły rolnicze służą podniesieniu poziomu oświaty i gospodarki. Przykładem jest szkoła w Liskowie.

[edukacja zawodowa]

CL/227. *Z Rady Głównej Opiekuńczej*, „Zorza” 1916, nr 36, s. 618–619.

Informacje o działalności Rady Głównej Opiekuńczej i jej poszczególnych wydziałów w lipcu 1916 r.

[opieka]

CL/228. *Z Polskiej Macierzy Szkolnej*, „Zorza” 1916, nr 36, s. 621–622.

Krótkie wzmianki o bieżącej działalności PMS. Relacjonowano utworzenie kursów handlowych w Warszawie i kursów dla nauczycieli ludowych, poinformowano o uzyskaniu pozwoleń na otwarcie placówek, zamieszczono spis nowych Kół PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CL/229. T[adeusz] Chlewski, *Wstań, ludu polski, i czyń...*, „Zorza” 1916, nr 38, s. 651–652.

Wezwanie do rodziców, by posyłali dzieci do szkół przez cały rok szkolny. Młode pokolenie uznano za „naszą przyszłość”, podkreślono znaczenie edukacji. Przekonywano do podejmowania samokształcenia, uczęszczania na pogadanki i grupowe czytanie.

[oświata ludowa, samokształcenie/samowychowanie]

CL/230. L. Bieńkowski, *Do was, Ojcowie*, „Zorza” 1916, nr 41, s. 710–711.

Przyczynami niskiego poziomu oświaty ludowej w Królestwie Polskim były działalność rządu oraz postawa włościan. Informacja, jak powinno wyglądać kształcenie dzieci. Postulat zmiany nastawienia do edukacji.

[oświata ludowa, wychowanie w rodzinie]

CL/231. Jan Smoła, *Na zimowe wieczory*, „Zorza” 1916, nr 44, s. 770–771.

Potrzeba pożytecznego spędzania długich zimowych wieczorów. Propozycja wspólnego czytania książek i czasopism oraz organizowania amatorskich przedstawień teatralnych. Postulat zakładania bibliotek.

[czytelnictwo, edukacja artystyczna, oświata ludowa]

CL/232. *Co nam dają szkoły rolnicze*, „Zorza” 1916, nr 44, s. 771–772.

Kursy gospodarcze dla synów włościan i ich wpływ na reformę gospodarstw rolnych.

[edukacja zawodowa]

CL/233. Lucjan Sułkowski, *Skutki ciemnoty*, „Zorza” 1916, nr 45, s. 790–791.

Potrzeba solidarności społecznej i działań na rzecz podniesienia poziomu oświaty Polaków. O odbiorze społecznym organizowanej w Warszawie kwesty „Ratujcie dzieci”.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, oświata ludowa]

CL/234. *Wyjątki z mowy ks. Nowakowskiego wygłoszonej w Katedrze św. Jana w Warszawie podczas nabożeństwa za duszę śp. Henryka Sienkiewicza*, „Zorza” 1916, nr 48, s. 851–852.

Przedstawiono zmarłego jako „nauczyciela ludu polskiego” oraz „wskrzesiciela chwały polskiej i karmiciela dumy narodowej”.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CL/235. Otylia Kacperska, *Zakończenie kursu szkolnego w Mirosławicach*, „Zorza” 1917, nr 13, s. 194–195.

Szkoła w Mirosławicach nie działała przez dwa lata w czasie wojny. Wznowiła swoją działalność kursem czteromiesięcznym. Znaczenie szkół gospodarczych dla oświaty włościan.

[edukacja zawodowa]

CL/236. Stef.Kot., *Zjazd nauczycielstwa szkół początkowych ziemi mazowieckiej w Ciechanowie*, „Zorza” 1917, nr 20, s. 305–306.

Sytuacja polskich nauczycieli szkolnych w okresie zaborów. Tematyka podjętych w trakcie zjazdu rozważań oraz najważniejsze punkty uchwały.

[nauczyciel/pedagog, rusyfikacja]

CL/237. M. Szron, *O duszy dziecka i o nauczaniu dzieci*, „Zorza” 1917, nr 21, s. 315–316; nr 22, s. 327–328.

Młode pokolenie jest przyszłością narodu. Obowiązek wychowania dzieci spoczywa na rodzicach i nauczycielach. Rodzice mają być przykładami dla dzieci. Nauczyciele powinni posiadać wiedzę o tym, jak wychowywać i nauczać młode pokolenie. Duże znaczenie szkół elementarnych. Przestroga przed samoukami, którzy często przekazują błędne informacje.

[nauczyciel/pedagog, oświata ludowa, wychowanie w rodzinie]

CL/238. *Kursy uzupełniające Pols. Macierzy Szk. dla nauczycieli ludowych*, „Zorza” 1917, nr 25, s. 372–373.

Krótkie informacje Zarządu Kursów Uzupełniających, m.in. o terminach, programie, naborze, zapisach, opłatach za organizowane w Warszawie kursy uzupełniające dla nauczycieli.

[nauczyciel/pedagog, oświata pozaszkolna]

CL/239. *Obchód ku czci powstańców z r. 1863 w Ignaciewie*, „Zorza” 1917, nr 30, s. 449–450.

Młodzież szkół średnich brała udział w uroczystości upamiętniającej Polaków poległych w bitwie z Rosjanami w Ignaciewie.

[wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CL/240. St[efania] Bojarska, *Gawęda oświatowa*, „Zorza” 1917, nr 42, s. 593–594; nr 43, s. 614; nr 44, s. 624–625.

Zachęta do włościan, by czytali książki i krzewili kulturę czytelnictwa. Działania „Zorzy” miały na celu dopomóc w kompletowaniu włościańskich bibliotek domowych.

[czytelnictwo]

CL/241. *Wież Kościuszkowska*, „Zorza” 1918, nr 2, s. 11–12.

Działalność TGS. Organizacja Wsi Kościuszkowskiej pod Warszawą. W osadzie planowano zorganizować: szkoły ogólne, szkoły zawodowe: rolnicze, ogrodnicze, rzemieślnicze, seminarium gospodarstwa kobiecego, instytucje społeczne, organizacje spółdzielcze.

[edukacja zawodowa, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, oświata ludowa]

CL/242. W.O. [Waldemar Osterloff], *Bezrolni, małorolni i obieżysasi*, „Zorza” 1918, nr 14, s. 109–110.

Rodziny i całe społeczeństwo ponoszą wysokie koszty wychowania i wykształcenia młodego pokolenia. Gdy młodzi dorosną i mogą już na siebie zarabiać, decydują się często na emigrację, ponieważ nie mogą otrzymać pracy na ziemiach polskich. W Królestwie Polskim ponosi się więc koszty wychowania późniejszych pracowników kapitalistów zagranicznych.

[edukacja zawodowa, rodzina]

CL/243. J.N. [Natalia Jastrzębska?], *Chłopscy synowie*, „Zorza” 1918, nr 15, s. 124.

Liczba młodych włościan kończących szkoły średnie i wyższe w Królestwie Polskim była niewielka. Wynikało to głównie z wysokich kosztów oraz braku szkół przygotowawczych na wsiach. Porównanie ze stanem oświaty ludowej w Galicji. Inteligencji o pochodzeniu włościańskim są podporą ruchu ludowego w Galicji. Postulat ułatwienia włościanom dostępu do szkół.

[dostęp do edukacji, oświata ludowa, szkolnictwo]

CL/244. *Macierz Szkolna*, „Zorza” 1918, nr 17, s. 153.

Relacja z walnego zjazdu PMS w Warszawie. Macierz prowadziła 1200 instytucji oświatowych, w których uczyło się 70 tys. dorosłych i 30 tys. dzieci. Organizacja zarządu i lokalnych kółek.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna]

CL/245. Adamowa, *Oświaty kobietom*, „Zorza” 1918, nr 20, s. 189.

Niewielkie zaangażowanie kobiet włościańskich w rozwój oświaty. Obowiązki kobiet w gospodarstwie i domu sprawiały, że nie miały one czasu na czytanie książek. Szczególnie

czasochłonne były przędzenie i tkanie. Postulat zebrania funduszy na szkołę tkacką dla dziewczyny ze wsi.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata ludowa]

CL/246. *Jak pracuje Rząd Polski w Warszawie*, „Zorza” 1918, nr 22–23, s. 205–208.

Informacje o działalności poszczególnych ministerstw w polskim rządzie. Krótkie sprawozdanie z Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z Antonim Ponińskim na czele.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CL/247. Pisarz Zorzy, *Z dnia na dzień*, „Zorza” 1918, nr 35–36, s. 295–296.

Informacje o ruchu oświatowym rozwijającym się w Polsce. Wskazywano, że światły naród może przyczynić się do odbudowy państwa.

[oświata ludowa, szkolnictwo]

CL/248. Czytelnik „Zorzy” Zw., *Nowa placówka oświaty w Zwoleniu*, „Zorza” 1918, nr 35–36, s. 296–297.

Działalność oświatowa Stefana Sołtyka w Zwoleniu. W miasteczku założono seminarium dla nauczycieli ludowych, szkołę rolniczą z kursami ogrodniczymi, pszczelarskimi, warsztatowymi i przetwórczymi. Informacje o ofiarodawcach na cele oświatowe w Zwoleniu.

[edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog, oświata ludowa]

CL/249. J[an] Załuska, *Dyfteryt*, „Zorza” 1918, nr 37, s. 311–312; nr 38, s. 323–324.

W okresie jesiennym zwiększa się liczba zachorowań dzieci na dyfteryt. Informacje o błonicy, przebiegu choroby i jej leczeniu.

[choroby i śmiertelność]

CL/250. E.N., *O księdzu Boduenie wielkim jatmuźniku*, „Zorza” 1918, nr 38, s. 319–320.

Uroczystość poświęcenia tablicy pamiątkowej Piotra Gabriela Baudouina w Szpitalu Dzieciątka Jezus w Warszawie. Szkic do biogramu zakonnika, misjonarza, działacza społecznego.

[opieka]

CL/251. *Pierwszy Zjazd na Górnym Śląsku*, „Zorza” 1918, nr 40, s. 345–346.

Relacja z pierwszego zjazdu oświatowego TCL w Gliwicach. Informacje o wygłoszonych odczytach o tematyce oświatowej i o podjętych uchwałach.

[biblioteki i czytelnie, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CL/252. *Do nauczycielstwa szkół elementarnych*, „Zorza” 1918, nr 43, s. 389–390.

Rola nauczycieli szkół początkowych w wychowaniu młodego pokolenia.

[nauczyciel/pedagog]

CLI. „Zorza Warszawska”

Warszawa 1906–1907

tytuł poprz. XCV. „Przegląd Polski”

tytuł nast. LXXIX. „Pobudka”

CLI/1. M[aksymilian] Malinowski, *Nauka dla dorosłych źródłem bogactwa Danii (według notatek z podróży). I. Odczyty; II. Wyższe szkoły ludowe (Höjskole)*, „Zorza Warsz.” 1906, nr 2, s. 27–28; nr 3, s. 55–57.

Organizacja odczytów i wyższych szkół ludowych.

[oświata ludowa]

CLI/2. M[aksymilian] Malinowski, *Z Kruszyńska*, „Zorza Warsz.” 1906, nr 2, s. 32–34.

Podsumowanie rocznej działalności szkoły dla dziewcząt w Kruszyńku pod Włocławkiem. Informacje o liczbie uczennic, organizacji internatu, zasadach funkcjonowania placówki i realizowanym programie. (Sugerowany dalszy ciąg tekstu nie ukazał się).

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CLI/3. Adam Nów [Jan Adamowicz-Piliński], *Do oświaty!*, „Zorza Warsz.” 1906, nr 3, s. 49.

O potrzebie szerzenia oświaty wśród włościan. Wskazano na konieczność organizacji oświaty przez mieszkańców wsi w celu podniesienia poziomu umysłowego włościan, realizacji ich potencjału. Podkreślono zasługi inteligencji w tym zakresie.

[oświata ludowa]

CLI/4. Antoszka [Antonina Smišková], *Hej! Dziewczęta, jazda do Kruszyńska!*, „Zorza Warsz.” 1906, nr 5, s. 92–93.

Zalety dobrej gospodyni. Dziedziny, w których powinna posiadać wiedzę i umiejętności. Możliwość zdobycia praktycznej wiedzy w szkołach gospodarskich, dla chłopców – w Pszczelinie, dla dziewcząt – w Kruszyńku.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CLI/5. M.M. [Maksymilian Malinowski], *Uniwersytet Ludowy w Warszawie*, „Zorza Warsz.” 1906, nr 8, s. 152–153.

O uczniach Uniwersytetu Ludowego zorganizowanego przez PMS; wśród nich byli młodzi, osoby dojrzałe, mężczyźni, kobiety z różnych klas społecznych. Opisano funkcjonowanie i program placówki.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata ludowa]

CLI/6. Walentyna Jankowska, *Nieco o Kruszyńku i o wystawie kruszyńkowskiej*, „Zorza Warsz.” 1906, nr 8, s. 153–154.

List byłej uczennicy szkoły, informujący o wystawie zorganizowanej w Kruszyńku. Prezentowano na niej efekty praktycznych działań uczennic.

[edukacja dziewcząt i kobiet, oświata ludowa]

CLI/7. Pisarz „Zorzy”, *Włóścianie się ruszają*, „Zorza Warsz.” 1906, nr 11, s. 213–214.

Dotyczy pracy społecznej włóścian, głównie założenia czasopisma „Siewba”. Na łamach nowego periodyku informowano, iż jedno z jego głównych założeń to szerzenie oświaty wśród włóścian. O działalności Jana Kielaka.

[oświata ludowa]

CLI/8. M[ieczysław] Brzeziński, *Jak uczyć niepiśmiennych tam, gdzie nie ma szkoły?*, „Zorza Warsz.” 1907, nr 3, s. 42–43.

Dotyczy dostępności powszechnego nauczania dla dzieci w wieku 8–14 lat oraz potrzeby tworzenia szkół. O poziomie analfabetyzmu i oddolnych inicjatywach służących nauce czytania i pisania wśród włóścian.

[analfabetyzm, dostęp do edukacji, oświata ludowa]

CLI/9. M[ieczysław] Brzeziński, *Jak uczyć czytać i pisać ludzi niepiśmiennych dorosłych*, „Zorza Warsz.” 1907, nr 5, s. 82–83; nr 6, s. 102–103.

Przykładowe lekcje czytania.

[analfabetyzm, oświata ludowa]

CLI/10. M[aksymilian] Malinowski, *Jakimi powinny być szkoły rolnicze dla włóścian*, „Zorza Warsz.” 1907, nr 18, s. 342–343.

O potrzebie zakładania szkół dla rolników. Refleksje, jakie powinny być te placówki. (Zapowiedziana kontynuacja artykułu nie ukazała się).

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CLI/11. Z. Kotasanka, Kruszyńnianka, *Znaczenie ochron na wsi*, „Zorza Warsz.” 1907, nr 19, s. 372–373.

O znaczeniu ochron dla włościan. Przede wszystkim miały one zapobiegać wypadkom podczas nieobecności rodziców. Postulat, by w ochronkach realizować nie tylko funkcję opiekuńczą, ale także kształcącą.

[ochronki]

CLI/12. M.M. [Maksymilian Malinowski], *Towarzystwo Kolonii letnich*, „Zorza Warsz.” 1907, nr 19, s. 371–372.

O dzieciach z miejskich środowisk nieelitarnych i ich ubóstwie. O działalności Stanisława Markiewicza i TKL.

[kolonie i półkolonie, opieka]

CLI/13. M.M. [Maksymilian Malinowski], *O szkołę rolniczą dla włościan w Sztabinie*, „Zorza Warsz.” 1907, nr 22, s. 429–431.

O dobrach Sztabin w powiecie augustowskim i ich właścicielu. O idei utworzenia szkoły ogrodniczo-rolniczej. List A. Sobótki o sytuacji oświatowej i szkole w Sztabinie.

[edukacja zawodowa, oświata ludowa]

CLII. „Zwiastun Ewangeliczny”

Warszawa 1905–1914

CLII/1. *Wolność religijna*, „Zwias. Ew.” 1905, nr 5, s. 134–136.

Informacja o wprowadzeniu prawa wolności wyznawania religii na terenie Państwa Rosyjskiego ukazem carskim z 30 kwietnia 1905 r. Nadanie prawa wykładu religii w szkołach języku ojczystym – każdy ma prawo pobierać naukę religii własnej w szkołach we własnym języku (punkt 14. ukazu). Uzyskanie przez ewangelików Polaków prawa nauczania religii w szkołach w języku polskim.

[język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CLII/2. Edward Geisler, *Sprawy na dobie. I. Kwestia języka polskiego. II. Domy opieki*, „Zwias. Ew.” 1905, nr 5, s. 136–140.

Postulat wprowadzenia w miejscowościach, w których zamieszkuje nawet niewielki procent ewangelików, których językiem domowym jest język polski, nabożeństw i kazań w języku polskim. Oczekiwanie wprowadzenia języka polskiego do szkół i kantoratów ewangelickich, uznanie tego za warunek dobrego wychowania dzieci na przyszłych obywateli. Konieczność odpowiedniego przygotowania i wykształcenia nauczycieli do nauczania języka polskiego na potrzeby nauczania dzieci ewangelików polskich. Propozycja otwierania przy każdej parafii, obok szkół, także domów opieki dla starców, niedołączonych, sierot i szpitalików dla chorych. Zasady finansowania i funkcjonowania domów opieki.

[język i autonomia narodowa w edukacji, opieka, polityka oświatowa]

CLII/3. J[an] St[anisław] F[abian], *Co czynić?*, „Zwias. Ew.” 1905, nr 6, s. 173–175.

Dotyczy problemów demoralizacji, cudzołóstwa i walki z rozpustą. Wezwanie rodziców i wychowawców, nauczycieli i księży o odpowiedni kierunek wychowania moralnego młodzieży. Postulat zakładania chrześcijańskich stowarzyszeń dla młodzieńców, mających zapobiegać ich demoralizacji.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie moralne]

CLII/4. Edward Geisler, *Sprawozdanie roczne z naszych zakładów dobroczynnych warszawskich*, „Zwias. Ew.” 1905, nr 7, s. 216–219; nr 9, s. 274–277; nr 10, s. 310–313; 1906, nr 1, s. 15–20.

Sprawozdania wykazujące wysokość kosztów utrzymania, źródła dochodów instytucji, zasady funkcjonowania zakładów dobroczynnych, składy zarządów, liczbę osób (pensjonariuszek, pensjonariuszy, podopiecznych) objętych opieką i wsparciem, warunki lokalowe. Dane na temat placówek ewangelickich: Schronienia Ewangelickiego ChTOK, Domu starców, kalek i nieuleczalnych, Domu sierot, Oddziału Domu sierot dla dzieci umysłowo upośledzonych, ochronek, szwalni.

[ochronki, opieka, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CLII/5. F.H., *Złote myśli dla wychowawców*, „Zwias. Ew.” 1905, nr 8, s. 246–247.

Refleksje, porady i wskazówki dotyczące wychowania dzieci, głównie metod wychowawczych, zgodnych z prawdami wiary.

[metody wychowania]

CLII/6. *Odezwa do młodzieży*, „Zwias. Ew.” 1905, nr 9, s. 277.

Tekst dotyczący moralnego wychowania młodzieży, opracowany na podstawie opublikowanej w „Echach Płockich i Włocławskich” odezwy do młodzieży, w której nawoływano do walki z rozpustą fizyczną i duchową, w tym alkoholizmem, pornografią, tytoniem. Postulat tworzenia chrześcijańskich kółek i stowarzyszeń młodzieży rzemieślniczej i robotniczej. Idea czystości i sposoby jej szerzenia.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie moralne]

CLII/7. Michał Jastrzębski, *Synod Litewski ewangelicko-reformowany w Wilnie roku 1905*, „Zwias. Ew.” 1905, nr 10, s. 301–304.

Relacja z dorocznego synodu litewskiego ewangelicko-reformowanego w Wilnie 14 czerwca 1905 r. Omówienie uchwał, w tym dotyczącej uzyskania pozwolenia władz na otwarcie przy kościołach szkółek parafialnych (kantoratów), dla szerzenia zasad wiary, moralności i życia chrześcijańskiego w języku rodzimym, funduszu stypendialnego dla kształcącej się młodzieży (także dziewcząt), języka wykładowego religii w gimnazjach

i innych szkołach, wykazu podręczników w językach polskim i litewskim do wykładu religii.

[język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa, pomoce dydaktyczne i podręczniki]

- CLII/8. A[leksander] S[choeneich], *25-ty, jubileuszowy synod ogólny księży pastorów ewangelicko-augsburskich w Królestwie Polskim*, „Zwias. Ew.” 1905, nr 11, s. 333–338.

Relacja z synodu księży pastorów ewangelicko-augsburskich w Królestwie Polskim, mającego miejsce 24 października 1905 r. Liczba uczestników, przebieg uroczystości, sprawozdanie z zebrania księży i delegatów zborów, ogólnego zebrania członków stowarzyszenia przy domu miłosierdzia, streszczenia przemówień, w tym poświęconego konieczności nauki religii i odprawiania nabożeństw w języku polskim. Powołanie do życia Ewangelickiego TOL na wzór istniejącego w Cieszynie, mającego na celu podniesienia poziomu kultury i oświaty wśród parafian ewangelików.

[język i autonomia narodowa w edukacji, oświata ludowa]

- CLII/9. A[leksander] S[choeneich], *XVII Konferencja kantorów parafii Lubelskiej*, „Zwias. Ew.” 1905, nr 11, s. 342–345; nr 12, s. 371–374.

Relacja z konferencji, która odbyła się 22 sierpnia 1905 r. Liczba uczestników, przebieg konferencji, streszczenia przemówień. Warunki pracy nauczycieli ludowych i kantorów, posłannictwo i obowiązki nauczycielskie, wychowanie religijne, zasady katechezowania dzieci, sytuacja sierot na wsi i poprawa ich losu. Postulat utworzenia domu sierot. Zasady, znaczenie i metody początkowej nauki rachunków.

[nauczyciel, wychowanie religijne, opieka, metody nauczania]

- CLII/10. R[udolf] Gundlach, *Projekt zmiany naszej Ustawy Kościelnej*, „Zwias. Ew.” 1905, nr 12, s. 361–365; 1906, nr 1, s. 8–15.

Ustawa dla Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Królestwie Polskim: opis zasad nauki Kościoła, wyznawców, zborów, pracowników i zarządu kościoła, stosunku do państwa. Przedstawienie instytucji Kościoła, w tym szkół. Charakterystyka przepisów dotyczących szkolnictwa, troska o szkoły ludowe miejskie i wiejskie, typy szkół zakładanych i utrzymywanych przez Kościół, zasady organizacji wykładu religii dla dzieci wyznania ewangelicko-augsburskiego w szkołach, które nie są utrzymywane przez zbory.

[szkolnictwo, wychowanie religijne]

- CLII/11. H[enryk] Tochtermann, *Luźne uwagi o ewangelizacji w kraju naszym. Odczyt, wygłoszony na synodzie jubileuszowym*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 2, s. 38–43; nr 3, s. 74–76; nr 4, s. 102–104.

Sposoby przeciwdziałania „nędzy duchowej”. Ewangelia jako siła odrodzenia kościoła i narodu. Rola kantoratów w wychowaniu chrześcijańskim, charakterystyka osób uczą-

cych w kantoratach, konieczność podniesienia jakości nauczania i przygotowania nauczycieli – kantorów. O tworzeniu stowarzyszeń młodzieży chrześcijańskiej. Lektura Pisma Świętego drogą ewangelizacji, postulat tworzenia kółek czytelniczych, znaczenie szkoły w szerzeniu Ewangelii.

[nauczyciel/pedagog, organizacje młodzieżowe, wychowanie religijne]

CLII/12. J[an] St[anisław] F[abian], *Trzy zjazdy chrześcijańskich towarzystw młodzieży*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 2, s. 49–54; nr 3, s. 78–80; nr 4, s. 107–110.

Typy stowarzyszeń młodzieży chrześcijańskiej – młodzieńców, dziewic i młodych mężczyzn, ich cele i zasady funkcjonowania i członkostwa, formy działalności. Charakterystyka Związku Młodzieży dla Stanowczego Chrześcijaństwa. Sprawozdanie z konferencji towarzystw młodzieży w 1905 r.: Kongresu wszechświatowego chrześcijańskich towarzystw młodzieńców i młodych mężczyzn w Paryżu, Europejskiej konferencji Związku Młodzieży dla Stanowczego Chrześcijaństwa w Berlinie, Szóstej konferencji ewangelickich towarzystw młodzieńców w Rosji, zwołanej w Dorpacie. Nieobecność polskich ewangelików na opisanych konferencjach i postulat tworzenia polskich stowarzyszeń młodzieży ewangelickiej.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie religijne]

CLII/13. Gustaw Schmejke, *W słusznej sprawie*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 4, s. 113–116.

Troska o oświatę w gminach ewangelickich. Kwestia pozwolenia na otwarcie średniego zakładu naukowego – gimnazjum z polskim językiem wykładowym w Warszawie. Projekt organizacji gimnazjum i dyskusja nad zasadnością jego założenia – obawa niepowodzenia i postulat założenia szkoły zawodowej.

[edukacja zawodowa, język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CLII/14. Edward Geisler, *Sprawozdanie z działalności schronień ewangelickich w Warszawie za rok 1905*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 4, s. 116–119.

Sprawozdanie z działalności Schronienia czasowego i Ogniska domowego – liczba i profesje podopiecznych, sprawy finansowe, wydatki i wpływy, darczyńcy, skład zarządu, pośrednictwo pracy, kształcenie dziewcząt, opieka lekarska, nadzór moralny.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka, wychowanie moralne]

CLII/15. *Przepisy o wykładzie religii*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 4, s. 121–123.

Tymczasowe przepisy o wykładzie religii wyznań obcych w szkołach – prawo wykładu religii w języku polskim dla ewangelików Polaków. Przytoczone przepisy według tekstu zamieszczonego w „Warszawskim Dniwniku” 1906, nr 81.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CLII/16. Edward Geisler, *Dom Miłosierdzia w Włocławku*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 5, s. 141–143.

Charakterystyka ewangelickiego Domu Miłosierdzia we Włocławku, założonego w 1905 r. Opis budynku, koszty założenia, przeznaczenie – opieka nad sierotami, starcami, plany założenia ochrony, żłobka, szpitalika, szwalni (do nauki szycia i nauki elementarnej dziewcząt). Założyciel, komitet, ofiarodawcy, liczba podopiecznych i koszty ich utrzymania.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CLII/17. M.Sz., *W sprawie zorganizowania koła młodzieży ewangelickiej przy zborze warszawskim*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 5, s. 143–145.

Propozycja organizacji w Warszawie nowego towarzystwa młodzieży ewangelickiej – na wzór zagranicznych. Niebezpieczeństwa demoralizacji młodych ludzi w mieście. Konieczność zrzeszania się młodzieży wszystkich stanów, szczególnie najbiedniejszej, jako warunek ochrony przed upadkiem moralnym.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie moralne, wychowanie religijne]

CLII/18. *Towarzystwo ewangelickie w Cieszynie*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 6, s. 174–181.

Charakterystyka Ewangelickiego TOL w Cieszynie, mającego na celu szerzenie między ludem ewangelickim polskim oświaty religijnej i ogólnej w języku polskim. Geneza organizacji, założyciele, liczba wydanych publikacji. Rozszerzenie programu działania – druk książek i czasopism, zakładanie bibliotek, organizowanie dla ludu odczytów popularnonaukowych, wykładów biblijnych, zwoływanie zgromadzeń publicznych, zakładanie stowarzyszeń i związków, instytucji i zakładów dobroczynnych, troska o wychowanie religijne młodzieży ewangelickiej.

[oświata pozaszkolna, wychowanie religijne]

CLII/19. A[leksander] S[choeneich], *Szkoła babilońska przed 4000 lat*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 8, s. 248–249.

Charakterystyka szkoły babilońskiej funkcjonującej 2000 lat przed narodzeniem Chrystusa, odkrytej przez archeologa Wincentego Scheila w mieście Sippara. Opis budynku, pomocy dydaktycznych, przebiegu lekcji.

[szkolnictwo]

CLII/20. R[udolf] Gundlach, *Moc tajemnicza, co przeistacza i uzdrawia*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 9, s. 257–263.

Rodzina jako podstawa funkcjonowania społeczeństwa, posłannictwo kobiety – matki i żony. Relacje i powinności rodzinne – małżonkowie, dzieci, służba. Statystyka pracy diakonis ewangelickich – zakładów, domów, szpitali, przytułków. Liczba szkółek niedzielnych. Zagrożenia młodzieży ze strony socjaldemokratów. Liczba stowarzyszeń młodzieży ewangelickiej. Zasady działania gospód chrześcijańskich.

[organizacje młodzieżowe, rodzina, wychowanie religijne]

CLII/21. L.S., *Konferencja kantorska w Grodźcu*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 9, s. 277–279.

Zjazdy kantorskie jako środek mający na celu podniesienia poziomu nauczania początkowego dzieci i ożywienia życia religijnego w parafiach. Sprawozdanie z konferencji kantorskiej, która odbyła się 24 lipca 1906 r. i zgromadziła 22 kantorów z kilku parafii z okolic Kalisza. Streszczenia odczytów i przemówień o charakterze pedagogicznym i metodycznym, poświęconych nauce czytania, religii, pracy kantorów.

[nauczyciel/pedagog, metody nauczania, popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CLII/22. J[an] St[anisław] F[abian], *Język wykładowy w szkołach początkowych*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 10, s. 306–311.

Kościół ewangelicki jako prekursor nauki początkowej w języku ojczystym. Historia szkolnictwa ewangelickiego. Charakterystyka kantoratów i posad kantorskich. Kwestia nauczania języka ojczystego w kantoratach. Konieczność zwiększenia liczby kantoratów i podniesienie poziomu kształcenia. Potrzeba utworzenia centralnego organu dla celów początkowego szkolnictwa wyznaniowego. Propozycja założenia Ewangelickiego TOL, działającego na terenie Królestwa Polskiego, zakładającego szkółki ewangelickie – kantoraty, z językiem wykładowym ojczystym uczniów – polskim, niemieckim lub litewskim.

[język i autonomia narodowa w edukacji, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CLII/23. Ks. O.E. [Oskar Ernst], *XXVI Synod ks. ks. pastorów ewangelicko-augsburskich w Królestwie Polskim*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 11, s. 333–339.

Sprawozdanie z dorocznego synodu pastorów 23 października 1906 r. w Warszawie. Omówienie projektu nowego prawa kościelnego. Podczas obrad m.in. podniesiono kwestię szkolnictwa ewangelickiego w kraju, przedstawiając stan szkół religijnych i postulując utworzenie szkoły dla kantorów – seminarium. Stan kantoratów pod względem nauki i higieny. Zadania i obowiązki kantorów, konieczność poprawy ich bytu, założenie kasy emerytalnej dla kantorów i oficjalistów kościelnych. Sprawa języka wykładowego w kantoratach – językiem wykładowym w kantoratach język ojczysty uczących się, polski, niemiecki litewski.

[język i autonomia narodowa w edukacji, szkolnictwo]

CLII/24. Edward Geisler, *Sprawozdanie roczne z naszych zakładów dobroczynnych warszawskich*, „Zwias. Ew.” 1906, nr 11, s. 342–344; nr 12, s. 375–378; 1907, nr 1, s. 16–21.

Sprawozdanie z działalności: Domu starców, kalek i nieuleczalnych, Domu sierot, Oddziału umysłowo nierozwiniętych dzieci przy Domu sierot, ochron, szwalni, żłobka, pościłków (taniej kuchni), Komitetu pań opiekunek nad ubogimi, szpitala ewangelickiego – liczba pensjonariuszy i podopiecznych, koszty utrzymania, wydatki i wpływy, cele i zasady funkcjonowania instytucji.

[opieka, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CLII/25. J[an] St[anisław] F[abian], 1906, „Zwias. Ew.” 1907, nr 1, s. 10–12; nr 2, s. 37–41; nr 3, s. 74–77; nr 4, s. 106–110; nr 5, s. 137–143; nr 6, s. 171–177; nr 7, s. 202–207; nr 8, s. 243–247; nr 9, s. 267–274.

Przegląd istotnych spraw Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Królestwie Polskim w 1906 r., w tym konieczność pracy chrześcijańsko-społecznej, poprawy warunków życia robotników, powołania do życia związków chrześcijańskich: młodzieńców, mężczyzn, związków zawodowych. Problemy kształcenia kantorów wiejskich, postulat założenia seminarium. O potrzebie organizacji regularnych konferencji kantorów. Stan kultury i oświaty w parafiach ewangelickich Królestwa Polskiego. Sprawa wykładu w języku ojczystym – polskim, niemieckim, litewskim, problem języka wykładowego w szkołach kolonii niemieckich.

[język i autonomia narodowa w edukacji, organizacje młodzieżowe, wychowanie religijne]

CLII/26. Gustaw Schmejke, *Za postępem*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 1, s. 23–24.

Przedstawienie przez czytelnika zagadnień dobroczynności i pomocy potrzebującym oraz zadań ewangelickich instytucji społecznych. Konieczność dostosowania funkcjonowania instytucji do potrzeb społecznych. Troska o wychowanie młodzieży, konieczność kształcenia zawodowego, ochrony przed demoralizacją, zakładania instytucji opieki nad sierotami-niemowlętami, kas pożyczkowo-zapomogowych, pośrednictwa pracy, ochrony zdrowia.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CLII/27. *Dziwne nieporozumienie*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 2, s. 48–51.

Dyskusja nad artykułem wstępnym „Kuriera Warszawskiego” 1907, nr 30, w sprawie zezwolenia władz na wykład w języku niemieckim w szkołach ludowych i prywatnych, przeznaczonych dla dzieci narodowości niemieckiej, mieszkających w Królestwie Polskim. Stan i typy szkół, do których uczęszczają dzieci narodowości niemieckiej.

[język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CLII/28. *Szkoła ludowa pruska a Polacy*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 2, s. 51–54.

Fragmety artykułu z czasopisma „Christliche Welt” na temat stosunku państwa niemieckiego do narodów podbitych i wcielonych w jego skład i dyskusja redakcji na podejmowane tam zagadnienia kwestii szkolnej, ucisku języka polskiego, germanizacji i strajków szkolnych.

[germanizacja, język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa]

CLII/29. Edward Geisler, *Sprawozdanie z działalności schronień ewangelickich w Warszawie za rok 1906*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 3, s. 83–85.

Sprawozdanie z działalności Schronienia czasowego i Ogniska domowego – warunki lokalowe, liczba pensjonariuszek, koszty utrzymania, wydatki i wpływy, ofiarodawcy, pośrednictwo pracy, posiłki.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CLII/30. Władysław Hirszowski, *Kilka słów w sprawie początkowych szkół zborowych*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 3, s. 85–87.

Uwagi czytelnika w sprawie dwuklasowych szkół zborowych. Wniosek o zupełne unarodowienie szkół dwuklasowych męskich i żeńskich, utrzymywanych kosztem zboru ewangelickiego – całkowite przekształcenie dwuklasowych szkół zborowych na szkoły polskie, z językiem wykładowym wyłącznie polskim. Kwestia zabezpieczenia praw emerytalnych nauczycieli.

[język i autonomia narodowa w edukacji, nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CLII/31. *Sprawozdanie z działalności kuchen tanich „Positek” za rok 1906*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 4, s. 110–111.

Sprawozdanie obejmujące drugi rok istnienia instytucji „Positek”. Dane o liczbie kuchni, osobach zarządzających, składzie komitetu, zadaniach i celach instytucji, rozliczeniu rocznym.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CLII/32. Gustaw Schmejke, *Nieco o naszych potrzebach*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 5, s. 150–151.

Wypowiedź czytelnika na temat projektu otwarcia szkoły rzemiosł dla młodzieży udającej się na praktykę rzemiosła, handlu lub do fabryki po ukończeniu szkoły parafialnej lub opuszczeniu domu sierot gminy ewangelicko-augsburskiej w Warszawie. O potrzebie kasy pożyczkowo-oszczędnościowej, wydziału wyszukiwania pracy i bursy dla pracującej młodzieży.

[edukacja zawodowa, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CLII/33. *Seminarium dla kantorów*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 5, s. 156–157.

Wypracowana i przedstawiona do zatwierdzenia władzy ustawa seminarium dla kantorów, mającego kształcić kantorów do szkół wyznaniowych ewangelickich. Zasady przyjmowania kandydatów, cele kształcenia, wykładane przedmioty, zasady pobytu i nauki w seminarium, egzaminy, opłaty.

[edukacja zawodowa, nauczyciel/pedagog]

CLII/34. Edward Geisler, *Sprawozdanie roczne z naszych zakładów dobroczynnych warszawskich*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 6, s. 177–179; nr 9, s. 277–279; nr 10, s. 312–314; nr 12, s. 368–372.

Sprawozdanie z działalności Domu starców, kalek i nieuleczalnych, Domu sierot i Oddziału dla umysłowo upośledzonych dzieci, ochron, szwalni, żłobka, Komitetu pań opiekunek nad ubogimi – liczba pensjonariuszy i podopiecznych, koszty utrzymania, wydatki, wpływy, źródła dochodu, bieżące problemy.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, ochronki, opieka]

CLII/35. J[an] St[anisław] F[abian], *O nauce religii w szkole, szkołkach niedzielnych i nabożeństwach dla dzieci*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 7, s. 197–202.

Wpływ religii na młodzież. Wpływ rodziny – wychowania domowego, szkoły i kościoła na wychowanie religijne młodego pokolenia. Funkcjonowanie szkół początkowych i średnich dla ewangelików. Przepisy tymczasowe, zatwierdzone przez ministra oświaty 7 marca 1906 r.

[polityka oświatowa, wychowanie religijne]

CLII/36. E.R., *Słów kilka o wykładzie języka niemieckiego w szkołach naszych*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 7, s. 214–215.

Omówienie przez czytelnika sprawy nauki języka niemieckiego w szkołach początkowych. Polecenie podręcznika do nauki języka niemieckiego, który mógłby służyć zarówno uczniom, jak i nauczycielom.

[język i autonomia narodowa w edukacji, pomoce dydaktyczne i podręczniki]

CLII/37. A. P-ch, w S., *Głos w sprawie kasy wdów i sierot po kantorach*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 8, s. 251–252.

Wypowiedź czytelnika, zawierająca postulat opracowania projektu i założenia kasy emerytalnej dla nauczycieli wiejskich, pozostałych po nich sierot i wdów.

[nauczyciel/pedagog]

CLII/38. *Przegląd literacki. Dr. Leon Wernic: Zasadnicze postulaty higieny szkolnej. Warszawa. E. Wende i S-ka. Cena 30 kop.*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 8, s. 252–253.

Popularyzacja książki Leona Wernica – polecenie przez redakcję zarówno nauczycielom, jak i rodzicom dzieci w wieku szkolnym. Streszczenie rozdziałów książeczki. Przepisy higieny szkolnej, konieczność ich wprowadzania w praktyce edukacyjnej.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej, zdrowie i higiena]

CLII/39. Edward Geisler, *Dom Miłosierdzia w Włocławku*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 12, s. 372–373.

Opis działalności Domu Miłosierdzia we Włocławku – liczba potrzebujących objętych opieką, otwarcie i działalność ochronki, jej program. Zasady funkcjonowania instytucji, zarządzający.

[instytucje dobroczynne dla dzieci i młodzieży, opieka, ochronki]

CLII/40. R[udolf] Gundlach, *Potrójna uroczystość kościelna w Pabianicach*, „Zwias. Ew.” 1907, nr 11, s. 341–345; nr 12, s. 363–368; 1908, nr 1, s. 14–19.

Sprawozdanie ze zorganizowanych w Pabianicach tygodniowych uroczystości, składających się z 1. Uroczystości misyjnej, 2. Konferencji gromadkarskiej, 3. Uroczystości

Związku Młodzieży Stanowczego Chrześcijaństwa. Cele i zasady działania związku – stowarzyszenia młodzieńców, przynależność do związku jako warunek poprawy moralności młodzieży i lepszego życia. Rozwój związków młodzieży ewangelickiej na świecie.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie moralne, wychowanie religijne]

CLII/41. *Rok 1907. Ze sprawozdania synodowego ks. superintendenta generalnego*, „Zwias. Ew.” 1908, nr 1, s. 10–12; nr 2, s. 44–48; nr 3, s. 79–82; nr 4, s. 111–114; nr 5, s. 145–147; nr 6, s. 175–176.

Sprawozdanie z ważnych dla Kościoła ewangelickiego spraw w 1907 r., dotyczących m.in. opieki i oświaty. Informacje na temat nauczania dzieci narodowości polskiej, niemieckiej i litewskiej w szkołach ludowych w języku ojczystym. Reorganizacja szkół elementarnych, przywrócenie pastorom sprawowania funkcji opiekuna szkół początkowych dla dzieci wyznania ewangelickiego. Język polski i niemiecki jako przedmiot wykładowy w seminarium nauczycielskim w Warszawie. Wprowadzenie języka ojczystego w kantoratach, konieczność zreformowania programów nauczania, podniesienie poziomu wykształcenia kantorów. Projekt kasy zapomogi dla wdów i sierot pozostałych po kantorach oraz seminarium dla kantorów w Tomaszowie. Stan szkół w świetle wizytacji kościelnych.

[język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CLII/42. Edward Geisler, *Sprawozdanie z działalności schronień ewangelickich w Warszawie za rok 1907*, „Zwias. Ew.” 1908, nr 2, s. 48–51.

Sprawozdanie ze stanu i rozwoju schronień ewangelickich w 1907 r. – schronienia czasowego i ogniska domowego. Liczba osób objętych pomocą i wsparciem, koszty utrzymania, wydatki i wpływy, ofiary finansowe.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CLII/43. *W sprawie założenia pensji żeńskiej*, „Zwias. Ew.” 1908, nr 2, s. 57.

Głos czytelnika na temat braku odpowiednich – zgodnych z oczekiwaniami rodziców – szkół średnich dla dziewcząt wyznania ewangelickiego. Postulat założenia szkoły żeńskiej sześcioklasowej pod protektorem gminy ewangelickiej w Warszawie.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CLII/44. A[leksander] S[choeneich], *XVIII Konferencja kantorów parafii lubelskiej*, „Zwias. Ew.” 1908, nr 3, s. 84–86; nr 4, s. 114–118.

Sprawozdanie z konferencji kantorów 12 września 1906 r. Omawiane w czasie odczytów kwestie nauki religii, powinności i obowiązki nauczycieli-kantorów, przykłady katechez i lekcji poglądowych z dziećmi, nauka śpiewu, sprawy metodyki nauczania, propozycje podręczników, historia metody poglądowej i zasady jej stosowania.

[metody nauczania, nauczyciel/pedagog]

CLII/45. Paweł Selzer, *Korespondencja z Wilna*, „Zwias. Ew.” 1908, nr 3, s. 87–89; nr 5, s. 150–154; nr 12, s. 361–363.

Relacja z ważnych zdarzeń i wiadomości z parafii ewangelicko-augsburskiej w Wilnie, w tym informacje o nabożeństwach i naukach ewangelii i historii biblijnej dla dzieci oraz Schronisku dziennym dla dzieci pracujących matek, prowadzącym także edukację elementarną. Zwyczaj obchodów Wigilii Bożego Narodzenia dla ubogich z udziałem dzieci. Historia pierwszej parafii ewangelickiej w Wilnie, w tym szkoły. Dane o stanie szkoły w 1908 r.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka, wychowanie religijne]

CLII/46. *Letniska szkolne*, „Zwias. Ew.” 1908, nr 3, s. 91.

Sprawozdanie z letniska szkolnego, zorganizowanego przez Opiekę rodzicielską przy gimnazjum im. Mikołaja Reja dla uczniów gimnazjalnych, niemających możliwości wyjazdu z Warszawy. Rezultaty pobytu na letnisku. Zasady i wytyczne dla organizacji letnisk.

[kolonie i półkolonie]

CLII/47. R[udolf] Gundlach, *Kurs biblijny*, „Zwias. Ew.” 1908, nr 7/8, s. 200–205; nr 9, s. 251–255.

Charakterystyka kursu biblijnego w Łodzi, cele jego organizacji, tematyka wykładów, odczytów i dyskusji.

[samokształcenie/samowychowanie, wychowanie religijne]

CLII/48. Anna, *Kilka słów o wychowaniu chrześcijańskim*, „Zwias. Ew.” 1908, nr 7/8, s. 224–230; nr 9, s. 256–260.

Cele wychowania chrześcijańskiego, zadania wychowania w rodzinie, rola rodziców, posłuszeństwo, kary i nagrody w wychowaniu. Przyzwyczajenie i przykład i ich rola w wychowaniu, zasady wychowania w prawdomówności, zwalczanie kłamstwa.

[metody wychowania, rodzina, wychowanie religijne]

CLII/49. Edward Geisler, *Sprawozdanie roczne z naszych zakładów dobroczynnych warszawskich*, „Zwias. Ew.” 1908, nr 10, s. 287–289; nr 11, s. 323–326; nr 12, s. 359–360; 1909, nr 1, s. 16–20; nr 2, s. 50–52.

Sprawozdanie z funkcjonowania Domu starców, kalek i nieuleczalnych, Oddziału umysłowo nierozwiniętych przy Domu sierot, Domu sierot, ochron, szwalni i żłobka, Komitetu Pań opiekunek nad ubogimi – liczba pensjonariuszy i podopiecznych, wpływy, wydatki, warunki lokalowe, zasady organizacji instytucji, bieżące problemy.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, ochronki, opieka]

CLII/50. A[leksander] S[choeneich], *XIX konferencja kantorów parafii Lubelskiej*, „Zwias. Ew.” 1908, nr 10, s. 289–293; 1909, nr 2, s. 45–49.

Sprawozdanie z dorocznej konferencji kantorów parafii lubelskiej, która odbyła się 8 września 1908 r. Tematyka obrad, w tym: kwestia nauczania początkowego, metod pracy z dziećmi, zadania kantorów, cechy dobrego nauczyciela, metodyka nauki śpiewu, kaligrafii, pisania, kary i nagrody w szkole.

[metody nauczania, nauczyciel/pedagog]

CLII/51. *Ewangelicki internat żeński w Krakowie*, „Zwias. Ew.” 1909, nr 1, s. 26.

Wypowiedź czytelnika na temat projektu założenia ewangelickiego internatu dla dziewcząt z Galicji, Królestwa Polskiego i Śląska, uczących się w krakowskich średnich i wyższych zakładach naukowych, wysunięty przez Ewangelickie Stowarzyszenie Pań w Krakowie.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CLII/52. Edward Geisler, *Dom Miłosierdzia w Włocławku*, „Zwias. Ew.” 1909, nr 2, s. 52–53.

Sprawozdanie z funkcjonowania Domu Miłosierdzia we Włocławku – przeznaczenie domu, zasady funkcjonowania, liczba podopiecznych, wydatki i wpływy.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CLII/53. *O szkołę niemiecką w Warce*, „Zwias. Ew.” 1909, nr 2, s. 55–58.

Odpowiedź redakcji na zamieszczony w „Głosie Warszawskim” 1908, nr 270 artykuł Franciszka Nowodworskiego, poświęcony szkole w Warce. Historia szkoły. Dane o uczniach różnych wyznań. Kwestia finansowania szkół oraz problem ich przepelnienia.

[szkolnictwo]

CLII/54. *Rok 1908. Ze sprawozdania synodowego NPW. ks. superintendenta generalnego*, „Zwias. Ew.” 1909, nr 2, s. 39–41; nr 3, s. 78–81; nr 4, s. 110–112; nr 5, s. 143–145; nr 6, s. 172–176.

Sprawozdanie z życia Kościoła ewangelickiego w 1908 r., w tym spraw dotyczących szkolnictwa. Realizacja nauki w językach wykładowych narodowych i języku rosyjskim. Bieżące problemy szkolnictwa ewangelickiego. Malejąca liczba szkół elementarnych, brak odpowiednio przygotowanych nauczycieli, sprawa rozdziału kantoratu od urzędu nauczycielskiego, brak funduszy dla nauczyciela religii przy seminarium nauczycielskim warszawskim, kwestia utworzenia seminarium ewangelickiego. Stan kantoratów, ich byt materialny i kształcenie kantorów.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CLII/55. Edward Geisler, *Sprawozdanie z działalności schronień ewangelickich dla kobiet w Warszawie za rok 1908*, „Zwias. Ew.” 1909, nr 3, s. 85–88.

Sprawozdanie z działalności w schronienia czasowego i ogniska domowego – liczba pensjonariuszek, otwarcie Gniazda dla wychowanek Domu sierot, które chcą się

dalej kształcić lub uczyć jakiegoś zajęcia, pośrednictwo pracy, wydatki, wpływy, koszty utrzymania.

[edukacja dziewcząt i kobiet, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CLII/56. Ks. A.L., *Dwudziestopięciolecie nabożeństw dla dzieci w zborze warszawskim*, „Zwias. Ew.” 1909, nr 4, s. 115–118.

Historia nabożeństw dla dzieci w zborze warszawskim. Inicjatorzy i założyciele, przebieg nabożeństwa i nauki, wykaz nauczających w szkółce niedzielnej, liczba dzieci uczęszczających na naukę. Relacja z przebiegu uroczystości jubileuszowych.

[wychowanie religijne]

CLII/57. Edward Geisler, *Sprawozdanie roczne z naszych zakładów dobroczynnych warszawskich*, „Zwias. Ew.” 1909, nr 5, s. 151–154; nr 8, s. 244–250; nr 9, s. 271–273; nr 10, s. 314–317.

Sprawozdanie z funkcjonowania placówek dla osób starych i chorych, Komitetu pań opiekunek nad ubogimi, a także ochronek, szwalni. Dane o liczbie pensjonariuszy i podopiecznych, kosztach utrzymania, wydatkach i przychodach, sprawach bieżących i lokalowych.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, ochronka]

CLII/58. A[leksander] S[choeneich], *Związek wszechświatowy towarzystw chrześcijańskich młodzieńców i młodych mężczyzn*, „Zwias. Ew.” 1909, nr 6, s. 176–179.

O celach i zadaniach stowarzyszeń. Związki młodzieży w różnych krajach świata i na terenie ziem polskich.

[organizacje młodzieżowe]

CLII/59. *W sprawie kółek rolniczych*, „Zwias. Ew.” 1909, nr 7, s. 217–219.

Przedruk artykułu I. Świątkowskiego, opublikowanego w „Przeglądzie Katolickim” 1909, nr 14, poświęconego kółkom rolniczym jako formie kształcenia w zawodzie rolniczym. Rozwój i liczba kółek na ziemiach polskich, przykłady rezultatów wykorzystania wiedzy zdobytej w czasie nauki w kółkach, praktyki rolne, kursy rolnicze, przykłady ksiąg kółek rolniczych. Postulat zakładania kółek przy parafiach wiejskich.

[edukacja zawodowa]

CLII/60. *O szkoły nasze w Warszawie*, „Zwias. Ew.” 1909, nr 8, s. 231–235.

Sprawa rozporządzenia inspektora szkół m. Warszawy o usunięciu z programu początkowych szkół ewangelickich w Warszawie języka polskiego. Sprostowanie inspektora opublikowane w „Kurierze Porannym” – przedruk wraz z komentarzami redakcji „Zwiastuna Ewangelicznego” dotyczącymi funkcjonowania szkół ewangelickich.

[język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CLII/61. L., *Kolonia letnia warszawskiej szkółki niedzielnej*, „Zwias. Ew.” 1909, nr 8, s. 250–251.

Sprawozdanie z kolonii letniej dla biednych, słabowitych dzieci, uczęszczających do szkółki niedzielnej. Zasady organizacji kolonii, jej przebieg oraz koszty organizacji.

[kolonie i półkolonie]

CLII/62. Ks. R. Paszke, *Tegoroczny synod ks. ks. pastorów Warszawskiego Ew. Augsb. Okręgu Konsystorskiego*, „Zwias. Ew.” 1909, nr 9, s. 266–271.

Sprawozdanie z XXIX synodu, który odbył się w Warszawie w dniach 19–21 października. Opis poszczególnych dziedzin pracy ewangelickiej, w tym łączenia pracy społecznej z działalnością duszpasterską, podnoszenia poziomu oświaty robotników i rolników poprzez związki, stowarzyszenia, biblioteki, kazania, mowy, odczyty. Kwestia nauczania religii i jej program.

[oświata pozaszkolna, samokształcenie/samowychowanie, wychowanie religijne]

CLII/63. Edward Geisler, *Sprawozdanie roczne z naszych zakładów dobroczynnych warszawskich*, „Zwias. Ew.” 1910, nr 9, s. 275–279.

Sprawozdanie z działalności „Oddziału umysłowo niedorozwiniętych i upośledzonych” w 1909 r. Warunki lokalowe instytucji, cel jej funkcjonowania, liczba wychowañców i personelu, wydatki i dochody.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, pedagogika specjalna]

CLII/64. R[udolf] Gundlach, *Wystawa przeciwalkoholowa w Łodzi*, „Zwias. Ew.” 1910, nr 1, s. 16–19.

Informacje o warszawskiej wystawie przeciwalkoholowej, która prezentowana w Łodzi uzupełniona została o tablice pogładowe o wpływie alkoholu na powstawanie chorób umysłowych oraz nieszczęśliwych wypadków, a także poświęcone alkoholizmowi wśród dzieci. Zwrócenie uwagi na konieczność działań przeciwalkoholowych wśród dzieci, szczególnie w wieku szkolnym. Organizacja w Łodzi wykładów popularnych przeciwalkoholowych w języku polskim i niemieckim. Zasady i cele organizacji wystaw przeciwalkoholowych.

[oświata pozaszkolna, zdrowie i higiena]

CLII/65. Sz., *Sprawozdanie z naszych zakładów dobroczynnych warszawskich za rok 1909*, „Zwias. Ew.” 1910, nr 1, s. 19–21; nr 5, s. 148–152.

O potrzebie prowadzenia instytucji na rzecz ochrony kobiet, dzieci, robotników. Charakterystyka Gniazda, oddziału dla małoletnich dziewcząt, powstałego przy Schronieniu dla bezdomnych kobiet, działającego w ramach ChTOK w Warszawie. Cele i zasady funkcjonowania Gniazda, fundusze, spis wychowanek i ukończonych przez nich kursów, skład zarządu.

[edukacja dziewcząt i kobiet, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CLII/66. O[skar] Ernst, *Na sąd Boży*, „Zwias. Ew.” 1910, nr 2, s. 33–37.

Nauczyciel i jego zadania wobec powierzonych mu dzieci. Rodzina jako podstawa społeczeństwa oraz warunków jego rozwoju i postępu. Znaczenie rodziny w życiu dziecka, mężczyzny i kobiety. Wychowanie dzieci w rodzinie. Wychowawcze powinności rodziców wobec dzieci.

[nauczyciel/pedagog, wychowanie w rodzinie]

CLII/67. Edward Geisler, *Sprawozdanie z działalności schronień ewangelickich dla kobiet w Warszawie w 1909 r.*, „Zwias. Ew.” 1910, nr 2, s. 49–52.

Informacje o działalności schronień ewangelickich dla kobiet w Warszawie – liczba pensjonariuszek, ich pochodzenie, zajęcia zawodowe, wydatki i dochody instytucji. Charakterystyka działalności Gniazda.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CLII/68. *Luźne uwagi o pracy społecznej ks. ks. pastorów*, „Zwias. Ew.” 1910, nr 5, s. 133–137; nr 6, s. 165–172.

O potrzebie łączenia pracy duszpasterskiej z pracą społeczną. Określenie pracy społecznej. Konieczność pracy z nieelitarnymi warstwami społecznymi, walki z prostytutką, alkoholizmem, analfabetyzmem. Organizacja odczytów, pogadarek, dyskusji, wieczorów rodzinnych, bibliotek i czytelni parafialnych jako formy pracy oświatowej. Warunki lokalowe do podjęcia pracy społecznej – urządzenie domu parafialnego.

[oświata pozaszkolna]

CLII/69. A[leksander] S[choeneich], *Rozmowa dwóch przyjaciół o religii i moralności*, „Zwias. Ew.” 1910, nr 7, s. 208–211.

Kwestia usunięcia religii ze szkół i zastąpienie jej wykładem moralności. Rozmowa przekonująca, iż moralność powinna zawsze iść w parze z religijnością.

[wychowanie moralne, wychowanie religijne]

CLII/70. E.S., *Sprawozdanie „Gniazda” imienia Anieli Andersowej za rok 1910*, „Zwias. Ew.” 1911, nr 1, s. 22–23.

Znaczenie dzieciństwa w życiu człowieka. Rodzina jako najdoskonalsze środowisko wychowawcze. Cele, warunki i zasady działalności Gniazda. Wykaz wychowanek i osób pracujących na rzecz instytucji.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CLII/71. *Dom dla niedorozwiniętych i umysłowo upośledzonych*, „Zwias. Ew.” 1911, nr 2, s. 52–55.

Sprawozdanie z uroczystości poświęcenia placówki przy ul. Karolkowej w Warszawie. Cele i zadania zakładu.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, pedagogika specjalna]

CLII/72. *Kasa zapomogowa dla kantorów*, „Zwias. Ew.” 1911, nr 3, s. 78–82.

Informacja o zatwierdzeniu przez władze rządowe Kasy zapomogowej. Treść Ustawy Kasy zapomogowej dla kantorów i oficjalistów przy kościołach ewangelicko-augsburskich Warszawskiego Okręgu Konsystorskiego, dla ich wdów i sierot – cel, skład i środki instytucji.

[nauczyciel/pedagog]

CLII/73. Edward Geisler, *Sprawozdanie z działalności schronień ewangelickich za r. 1910*, „Zwias. Ew.” 1911, nr 3, s. 84–87.

Liczba pensjonarek w schronieniu czasowym i ognisku, ich profesje. Działalność, dochody i wydatki, plany rozszerzenia instytucji.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CLII/74. A[leksander] S[choeneich], *Przegląd literacki*, „Zwias. Ew.” 1911, nr 4, s. 119–120.

Opis pracy dr. Stanisława Kota *Szkoła Lewartowska. Z dziejów szkolnictwa arińskiego w Polsce* (Lwów 1910), wydanej nakładem Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych. Polecenie jej wszystkim zainteresowanym historią szkolnictwa polskiego.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CLII/75. J.K., *Korespondencja z Cieszyńskiego*, „Zwias. Ew.” 1911, nr 5, s. 148–150.

Wiadomości ze Śląska o życiu społeczno-kościelnym ewangelików. Dane o edukacji – rozwój oświaty, stan szkół, nauka religii, seminarium nauczycielskie w Cieszynie, działalność towarzystw oświaty.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna, szkolnictwo]

CLII/76. R., *Pastor i nauczyciel*, „Zwias. Ew.” 1911, nr 7, s. 198–200.

Wzajemne relacje między pastorami a nauczycielami – stosunki duchowieństwa i kantorów. Krytyka wzajemnej nieufności, postulat współpracy i porozumienia między plebanią i szkołą.

[nauczyciel/pedagog, szkolnictwo]

CLII/77. Władysław Hirszowski, *W imieniu najuboższej młodzieży, kształcącej się w szkołach początkowych zboru warszawskiego*, „Zwias. Ew.” 1911, nr 8, s. 242.

Głos czytelnika w sprawie ubogich uczniów – braku odzieży i posiłków. Formy pomocy potrzebującym uczniom. Projekt organizacji kół pomocy przy szkołach początkowych zboru ewangelickiego w Warszawie.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CLII/78. E., *O czytaniu Pisma św.*, „Zwias. Ew.” 1911, nr 9, s. 262–264.

Lektura Pisma Świętego w języku ojczystym jako podstawa nauki i źródło łaski Bożej, zbiór wskazówek do życia domowego i obywatelskiego. Konieczność rozpowszechniania tanich wydań Pisma Świętego wśród szerokich rzesz odbiorców. Postulat czytania go w każdym domu.

[czytelnictwo, język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie religijne]

CLII/79. *Zbudź, o Jezu, martwą młodzież naszą*, „Zwias. Ew.” 1911, nr 10, s. 303–304.

Wspomnienie pastora Fryderyka Ahlfelda, zajmującego się tworzeniem stowarzyszeń młodzieży, założyciela Stowarzyszenia Młodzieńców w Lipsku w 1861 r., na którego rozwiązaniach wzorowało się wielu innych twórców tego typu organizacji. Zadania stowarzyszeń dla młodzieży. Stan towarzystw dla młodzieży u progu XX w. i postulat ich rozwoju.

[organizacje młodzieżowe, wychowanie religijne]

CLII/80. A[leksander] S[choeneich], *Śp. Michał Missol*, „Zwias. Ew.” 1911, nr 10, s. 307–309.

Informacja o śmierci Michała Missola, nauczyciela szkoły elementarnej, kantora i organisty przy lubelskim kościele ewangelickim, uznanego za „wybitniejszego pedagoga ludowego”. Charakterystyka jego pracy pedagogicznej, metod pracy z dziećmi, popularyzacji wiedzy pedagogicznej na konferencjach kantorów, odczytów. Relacja z pogrzebu.

[nauczyciel/pedagog, wychowanie religijne]

CLII/81. Gustaw Schmejke, *Gniazdo sieroce*, „Zwias. Ew.” 1912, nr 1, s. 19–21.

Refleksje czytelnika o rodzinie i wychowaniu w rodzinie jako podstawie życia społecznego. Zakładanie i utrzymywanie przytułków sierocych i domów wychowawczych jako naczelną przejaw miłosierdzia. TGS i nowe metody opieki nad dziećmi. Projekt założenia gniazda ewangelickiego.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CLII/82. Adela Hoeke, *W sprawie diakonis*, „Zwias. Ew.” 1912, nr 1, s. 21–22.

Wypowiedź czytelniczki o konieczności poprawy stanu pielęgniarstwa i potrzebie założenia szkoły dla pielęgniarek – diakonis. Ewangelicki fundusz stypendialny na kształcenie diakonis. Pielęgnowanie chorych jako zajęcie dla mniej zamożnych dziewcząt.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CLII/83. E[dward] Geisler, *Sprawozdanie z działalności schronień ewangelickich dla kobiet za rok 1911*, „Zwias. Ew.” 1912, nr 3, s. 84–87.

Liczba miejsc i pensjonariuszek, struktura zawodowa kobiet korzystających z pomocy, pośrednictwo pracy, wydatki i wpływy.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CLII/84. E.S., *Sprawozdanie o „Gniazdach” za rok 1911*, „Zwias. Ew.” 1912, nr 3, s. 87–89.

Młodzież jako przyszłość narodu. Schronienie dla dziewcząt i chłopców opuszczających Dom sierot, pod nazwą Gniazda. Opis działalności Gniazda dla chłopców i Gniazda dla dziewcząt – wychowankowie i wychowanki, skład zarządów, finanse.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CLII/85. Helena Welfe, *W sprawie diakonis*, „Zwias. Ew.” 1912, nr 4, s. 118–120.

Odpowiedź czytelniczki na tekst w numerze pierwszym w 1912 r. Postulat utworzenia stowarzyszenia „dobrych samarytanek” – kobiet chętnych do pracy w szpitalach, szkołach, ochronkach i domach prywatnych w zawodach pielęgniarek, nauczycielek, freblanek, w zależności od wykształcenia. Przygotowanie dziewcząt z Domu sierot do pracy diakonis.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa]

CLII/86. Młody nauczyciel wiejski, *Jeszcze raz: Pastor i nauczyciel*, „Zwias. Ew.” 1912, nr 6, s. 176–178.

Kwestia polepszenia stosunków między pastorami a nauczycielami. Charakterystyka nauczycielstwa i ich stosunek do kościoła. Wspólna praca i porozumienie nauczycieli i pastorów jako warunek walki z demoralizacją i podniesienia oświaty i kultury na wsi.

[nauczyciel/pedagog]

CLII/87. R[udolf] Gundlach, *Uzdrowisko dla dzieci*, „Zwias. Ew.” 1912, nr 7, s. 206–209.

Charakterystyka uzdrowiska dla ubogich, chorych i zdemoralizowanych dzieci w Kissingen. Opieka diakonis. Opis funkcjonowania placówki. Postulat założenia tego typu ewangelickiego zakładu opieki nad dziećmi na terenie Królestwa Polskiego.

[opieka]

CLII/88. *Najbiedniejsi!*, „Zwias. Ew.” 1912, nr 9, s. 280–281.

Fragmety tekstu Anny Grudzińskiej, zamieszczonego w „Gazecie Warszawskiej” 1912, nr 130, poświęconego ewangelickiemu Domowi dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną przy ulicy Karolkowej w Warszawie. Zasady urządzenia i organizacji placówki.

Opis warsztatów, klas i oddziałów zakładu, zakres nauki, przedmioty szkolne i metody ich nauczania.

[pedagogika specjalna]

CLII/89. *Zapomogi oświatowe*, „Zwias. Ew.” 1912, nr 10, s. 307–308.

Budżet Ministerstwa Oświaty na 1913 r. – wydatki na szkoły początkowe, związane z nowymi prawami, zmierzającymi do wprowadzenia powszechnego nauczania, pożyczki i zasiłki na rozbudowę szkół początkowych. Stan finansowania szkół Królestwa Polskiego, w tym Warszawskiego Okręgu Naukowego.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CLII/90. *O wykład religii w szkołach*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 1, s. 9–10.

Problem nauczania religii w języku ojczystym w szkołach po wydaniu okólnika ministra oświaty Lva Kasso w sprawie nauczania religii wyznań nieprawosławnych, który zmienił przepisy z 1905 r., pozostawiając ostateczną decyzję o nauczaniu religii w danym języku dyrektorowi szkoły. Apel, by nauka religii odbywała się zgodnie z wcześniejszymi przepisami, pozostawiającymi możliwość jej prowadzenia w języku ojczystym.

[język i autonomia narodowa w edukacji, polityka oświatowa, szkolnictwo]

CLII/91. S., *Zadanie ewangelicyzmu polskiego*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 2, s. 37–42.

Określenie zadań ewangelików – pielęgnowanie i wzmacnianie patriotyzmu, troska o rozwój oświaty i szkolnictwa ludowego, średniego i wyższego, popieranie przemysłu i rękodzielnictwa krajowego, działalność dobroczynna (troska o sieroty, osoby chore i niepełnosprawne). O potrzebie ochroniek, szpitali, sanatoriów, przytułków dla bezdomnych. O konieczności troski o czystość mowy ojczystej. Krytyka katolickiego wychowywania dzieci w przypadku małżeństw katolicko-ewangelickich. Dyskusja ze stereotypem, że tylko katolik może być dobrym Polakiem. Ewangelicy polscy jako obywatele i patrioci. Antagonizmy między katolikami a ewangelikami. Wpływ prasy na wychowanie religijne dorosłych. Potrzeba odpowiednich podręczników dla dzieci w wieku szkolnym wyznania ewangelickiego.

[opieka, wychowanie patriotyczne i obywatelskie, wychowanie religijne]

CLII/92. E.S., *Sprawozdanie o „Gniazdach” za r. 1912*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 2, s. 50–52.

Wychowanie młodzieży jako doniosłe zadanie społeczne, potrzeba nadania mu odpowiedniego kierunku. Gniazda jako miejsca opieki dla młodzieży pozbawionej opieki rodzicielskiej. Rozwój ewangelickich tego rodzaju placówek. Opis działalności Gniazda dla dziewcząt im. Anieli Andersowej, działającego od 1908 r. przy Schronieniu dla kobiet wyznania ewangelickiego – liczba wychowanek, zawody i zajęcia, w jakich zostały przygotowane do pracy, skład zarządu, finanse. Informacje o działalności Gniazda dla chłopców – liczba wychowanków, podjęte zatrudnienia, skład zarządu, finanse.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CLII/93. A[leksander] S[choeneich], *Rok 1912*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 2, s. 43–47; nr 3, s. 69–73.

Kronika wydarzeń religijno-kościelnych w Królestwie Polskim. Informacja o powstaniu w 1912 r. kasy dla kantorów i oficjalistów przy kościołach ewangelickich dla wdów i sierot. Opis wizytacji kościelnych superintendenta generalnego w parafiach, w tym wizytacje kantoratów, konferencje z kantorami, egzaminowanie dzieci. Sprawozdanie dotyczące stanu szkolnictwa i dobroczynności. Informacje o budowie nowych szkół, domów parafialnych z przytułkami dla dzieci i starców, salami stowarzyszeń młodzieży. Dane o inwestycjach mających przynosić zyski przeznaczane na cele dobroczynne, w tym Dom Sierot. Sprawozdanie z działalności Domu Miłosierdzia w Łodzi, opis placówki. Liczba kantoratów i szkół elementarnych.

[opieka, szkolnictwo]

CLII/94. Adamowa Herse, *Posiłek*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 3, s. 75–77.

Dzieje dobroczynności i jej ewolucja w kierunku pomocy społecznej. Idea pomocy społecznej. Opis instytucji „Posiłek”, wydającej tanie obiady dla najbiedniejszych, pozostającego po opieką ewangelickiego Wydziału Opieki. Postulat dożywiania ubogich dzieci ze szkół początkowych. Liczba wydanych posiłków, koszty utrzymania instytucji, postulat składek na rzecz jej działalności.

[opieka]

CLII/95. E[dward] Geisler, *Sprawozdanie z działalności schronień ewangelickich dla kobiet za rok 1912*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 3, s. 77–79.

Liczba pensjonariuszek mieszkających w schronieniu w 1912 r., ich pochodzenie, koszty utrzymania. Zawody pensjonariuszek, posady otrzymane za pośrednictwem schronienia.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CLII/96. Ks. H. Wosch, *O modlitwie*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 4, s. 97–101.

Znaczenie modlitwy w życiu człowieka. Modlitwa jako środek do wzbogacania życia ludzkiego i pogłębiania wiary, źródło bożego błogosławieństwa. Wyjaśnienie sensu i znaczenia modlitwy.

[wychowanie religijne]

CLII/97. A[leksander] S[choeneich], *Kasa zapomogowa dla zborów naszych*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 5, s. 133–138.

Informacja o zatwierdzeniu ustawy Kasy zapomogowej dla zborów ewangelickich. Przykłady instytucji pomocowych i dobroczynnych działających na Zachodzie i w Rosji inspiracją dla powstania Kasy w Kościele ewangelickim na ziemiach polskich. Finansowanie przez Kasę zborów ewangelicko-luterskich w Rosji, m.in. budowy szkół, kształcenia nauczycieli w seminariach nauczycielskich, studia księży, nauczycieli i organistów, druku książek i gazet. Uzasadnienie potrzeby powołania kasy dla polskiego Kościoła ewangelickiego, zasady jej funkcjonowania i plany wykorzystania finansów – m.in. na budowę

i renowację kościołów, studia teologiczne dla młodzieży, wykształcenie kantorów, organistów i wyższe dla nich uposażenia, poprawę stanu szkółek religijnych zgodnie z zasadami higieny szkolnej, organizację zjazdów kantorów i organistów, druk książek religijnych.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, szkolnictwo]

CLII/98. L., *Dwudziestopięciolecie szwalni*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 5, s. 145–147.

Sprawozdanie z obchodów 25-lecia szwalni – zakładu dobroczynno-wychowawczego, uczącego dziewczęta z ubogich rodzin szycia, haftu, religii, gimnastyki i śpiewu. Historia powstania instytucji. Liczba uczennic uczęszczających do szwalni i podejmowane przez nie zatrudnienia. Szkoła początkowa działająca przy szwalni od 1909 r. Lokalizacja i warunki lokalowe szwalni. Organizacja roku szkolnego i dnia nauki. Fundusz dla wychowanek.

[edukacja dziewcząt i kobiet, instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży]

CLII/99. E[dward] Geisler, *W sprawie przyszłej siedziby obywatelskiej*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 6, s. 171–174.

Potrzeba powołania instytucji społecznej zapewniającej schronienie osobom, które nie mają rodziny. W placówce za stosowną opłatą miałyby zapewnić opiekę i pomoc, np. w podeszłym wieku, w czasie choroby czy niepełnosprawności.

[opieka]

CLII/100. E[dward] Geisler, *Sprawozdanie z naszych zakładów dobroczynnych warszawskich za rok 1912. Dom umysłowo niedorozwiniętych i upośledzonych*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 6, s. 176–181.

Finanse, liczba pensjonariuszy (chłopców i mężczyzn, dziewcząt i kobiet) w zakładzie, koszty utrzymania i zasady jego finansowania. Postulat założenia na wsi oddziału domu. Nabycie dla ewangelickiego Gniazda Sierocego folwarku Banioszka, przy którym planowane jest założenie domu dla dzieci z niepełnosprawnością. Problem braku kapitału na budowę zakładu. Wydelegowanie przez Wydział Opieki siostry Marty Abeld do zakładu w Wittekindshofie dla uzupełnienia wykształcenia fachowego, celem wprowadzenia nowej wiedzy i zasad organizacji do planowanego zakładu w Banioszce.

[opieka, pedagogika specjalna]

CLII/101. Z[ygmunt] Michelis, *Synod tegoroczny*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 9, s. 269–274.

Sprawozdanie z XXXII synodu, w tym z kwestii formalnych i finansowych. Znaczenie powołania Kasy dla rozwoju Kościoła ewangelickiego. Sprawa szkolna na synodzie – ustalenie dyrektyw dla jednolitego postępowania w sprawie sieci szkolnej powszechnego nauczania. Kantoraty a szkoły gminne. Poparcie dla sieci szkolnej powszechnego nauczania z zastrzeżeniem tworzenia kompletów dla dzieci ewangelickich z nauczycielem ewangelikiem na czele. Gotowość oddania domów i ziem pod projektowaną sieć szkół gminnych. Kwestia ubiegania się kantorów o stopień nauczyciela elementarnego

w sytuacji utraty posesady w kantoracie. Problem radykalizmu młodych teologów wracających ze studiów teologicznych w Dorpacie.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CLII/102. *Poświęcenie Gniazda sierocego w Banioszce*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 9, s. 276–281.

Relacja z poświęcenia Gniazda sierocego w Banioszce. Opis uroczystości, charakterystyka instytucji, jej położenia, budynku i otoczenia, rozkładu pomieszczeń i ich przeznaczenia. Treść przemówienia prezesa kolegium, Edwarda Geislera, przedstawiającego zadania, zasady i cele instytucji zapewniającej pomoc dla sierot i szerzącej kulturę rolniczą. Opis drugiej uroczystości – poświęcenia kamienia węgielnego pod zakład dla osób z niepełnosprawnością umysłową i epileptyków.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CLII/103. *Od redakcji*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 10, s. 289–290.

Ubolewania u progu 17. roku wydawania pisma nad brakiem wzrostu liczby czytelników i chętnych do pisania tekstów. Zwrócenie uwagi na rubrykę Głosy czytelników, w której mają być publikowane wypowiedzi o sprawach społecznych, dobroczynności, oświacie i kościele ewangelickim. Zaproszenie do współpracy pastorów i nauczycieli.

[czytelnictwo]

CLII/104. *Miłosierdzie*, „Zwias. Ew.” 1913, nr 10, s. 300–301.

Historia ubogiego chłopca, sprzedającego w dzień wigilijny figurki gipsowe. Apel o miłosierdzie i pomoc potrzebującym.

[opieka]

CLII/105. A[dolf] Rondthaler, *Sprawa szkolna*, „Zwias. Ew.” 1914, nr 1, s. 11–15; nr 2, s. 40–42.

Historia kolonii ewangelickich na ziemiach polskich i zakładanych przez nie osad szkolnych. Kantoraty a szkoły początkowe wiejskie lub gminne. Spory między ewangelikami i katolikami o prawo własności szkoły. Aktualny stan kantoratów. Szkoły początkowe wiejskie lub miejskie dla ludności wyznania ewangelickiego. Finansowanie edukacji. Zapomogi na potrzeby szkolno-budowlane. Zapomogi rządowe na wprowadzenie sieci szkolnej.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CLII/106. Emilia Szwedowa, *Sprawozdanie o „Gniazdach” za r. 1913*, „Zwias. Ew.” 1914, nr 1, s. 23–25.

Sprawozdanie z funkcjonowania Gniazda, zapewniającego opiekę i edukację zawodową bezdomnej młodzieży. Znaczenie opieki nad młodzieżą jako warunek ochrony przed demoralizacją. Gniazdo dla dziewcząt im. Anieli Andersowej i Gniazdo dla chłopców – składy zarządu, wydatki i przychody, osoby współpracujące.

[edukacja dziewcząt i kobiet, edukacja zawodowa, opieka]

CLII/107. A[leksander] S[choeneich], *Rok 1913*, „Zwias. Ew.” 1914, nr 2, s. 36–40; nr 3, s. 76–80; nr 4, s. 103–107.

Sprawozdanie z funkcjonowania Kościoła w 1913 r. Informacja o popularności wśród młodzieży studiów uniwersyteckich. Rosnąca liczba studentów teologii; wykaz studentów tego kierunku w Dorpacie. Związki chrześcijańskich studentów i ich popularność. Koła i gromady chrześcijańskie wśród młodzieży gimnazjalnej. Dane o liczbie kantoratów w Królestwie Polskim, szkół początkowych z salą modlitwy, szkół elementarnych bez kantoratów, liczbie dzieci przypadającej na jeden kantorat. Informacje o otwarciu Gniazda sierociego w Banioszcze, Szkoły Handlowej w Lublinie, szkoły rzemieślniczej Karola Szlenkiera oraz kilku szpitalach i zakładach opiekuńczych. Statystyki finansowe, w tym kwoty na cele dobroczynne i szkoły.

[edukacja akademicka, opieka, organizacje młodzieżowe]

CLII/108. Jakub Glass, *O gimnazjum żeńskie*, „Zwias. Ew.” 1914, nr 2, s. 42–45.

Stan i typy szkół zboru warszawskiego. Brak szkoły średniej żeńskiej. Projekt średniej szkoły żeńskiej polsko-ewangelickiej z internatem – gimnazjum żeńskiego z językiem wykładowym polskim o kursie gimnazjum męskiego filologicznego. Kwestia wyższego wykształcenia dziewcząt.

[edukacja dziewcząt i kobiet]

CLII/109. Edward Geisler, *Dziesięciolecie schronień ewangelickich dla kobiet i sprawozdanie za rok 1913*, „Zwias. Ew.” 1914, nr 2, s. 45–50.

Sprawozdanie z dziesięciolecia funkcjonowania schronień ewangelickich dla kobiet w Warszawie. Założyciele, otwarcie, opiekunki i zarządzające zakładem, liczba pensjonariuszek i ich zawody, pośrednictwo pracy, wydatki, koszty, wiadomości z życia pensjonariuszek.

[instytucje i organizacje społeczne dla dzieci i młodzieży, opieka]

CLII/110. R., *Cel nauki chrześcijańskiej*, „Zwias. Ew.” 1914, nr 3, s. 69–70.

Dom rodzinny jako pierwsze środowisko wychowania religijnego. Konieczność kontynuacji nauki chrześcijaństwa przez młodzież konfirmowaną.

[rodzina, samokształcenie/samowychowanie, wychowanie religijne]

CLII/111. Ks. G.-Ł., *Pierwsze posiedzenie komitetu „Kasy zapomogowej” czyli „Skarbnicy luterskiej” kościoła naszego*, „Zwias. Ew.” 1914, nr 3, s. 80–83.

Sprawozdanie z pierwszego posiedzenia Komitetu Kasy zapomogowej. Skład komitetu, fundusze kasy, postanowienia komitetu co do finansowania poszczególnych inicjatyw, w tym np. przemianowania kantoratu na szkołę elementarną.

[opieka, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CLII/112. Ks. R. G.-Ł., *Nasza „kasa zapomogowa” czyli „skarbnica luterska” kościoła naszego*, „Zwias. Ew.” 1914, nr 4, s. 112–114.

Cel i przeznaczenie kasy. Kasa w świetle historii reformacji. Skarbnice luterskie za granicą. Doniosłość utworzenia kasy i nakłanianie do wnoszenia rocznych składek.

[opieka, organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe]

CLII/113. A[leksander] S[choeneich], *Przegląd literacki*, „Zwias. Ew.” 1914, nr 4, s. 118–119.

Omówienie i polecenie czytelnikom pracy dr. Zygmunta Bujakowskiego, Ewangelicka Komisja Edukacyjna na Litwie, opublikowanej w czasopiśmie „Wychowanie w Domu i w Szkole” 1913, z. 7 i 8.

[popularyzacja wiedzy pedagogicznej]

CLII/114. A[leksander] Bierschenk, *Schronienia dla konfirmantów. Streszczenie synodowego odczytu*, „Zwias. Ew.” 1914, nr 5, s. 138–142; nr 6, s. 164–170.

Rozwój schronisk dla konfirmantów w historii i współczesnej działalności Kościoła ewangelickiego. Ich rola w organizacji nauki przygotowującej młodzież do pierwszej komunii. Zasady urzędzenia i działalność opiekuńczo-wychowawcza schronisk w prowincjach nadbałtyckich, w Nadrenii, Wielkim Księstwie Poznańskim itd. Dokładny opis działalności schronienia w Sompolnie, założonego w 1912 r. Jego wychowawczy, religijny i kulturalny wpływ na młodzież. Wychowankowie schronisk wsparciem dla pastorów przy nabożeństwach dla dzieci i zakładaniu stowarzyszeń dla młodzieży. Pomysł powołania polskiego (a także niemieckiego) gniazda dla konfirmantów, zasady organizacji, program nauczania, warunki bytowe.

[opieka, wychowanie religijne]

CLIII. „Żniwo”

Warszawa 1907

CLIII/1. Paweł B...y, *Nieco o zdrowotności po wsiach i miasteczkach*, „Żniwo” 1907, nr 3, s. 25–26.

Trudne warunki bytowe, niski stan zdrowia i higieny ubogich rodzin. Zaniedbanie dzieci pod względem zdrowotnym i higienicznym. Postulaty dotyczące regulacji, mających na celu poprawę stanu zdrowia mieszkańców wsi i miasteczek, w tym oczekiwanie wprowadzenia obowiązkowego szczepienia dzieci przeciw ospie.

[zdrowie i higiena]

CLIII/2. T. Prawdzic, *Jak przepędzać zimowe wieczory*, „*Żniwo*” 1907, nr 6, s. 61–62.

Sposób spędzania czasu wolnego przez młodzież i dorosłych w przeszłości („wieczornice”) i obecnie. Postulaty organizowania wspólnych form pracy i odpoczynku na wsi w miesiącach zimowych, wzajemnego przekazywania wiedzy o świecie, samopomocy i samokształcenia ludności wiejskiej.

[samokształcenie/samowychowanie]

CLIII/3. *Sprawozdanie Macierzy*, „*Żniwo*” 1907, nr 7, s. 74.

Informacje na temat PMS, jej kierownictwa, liczby członków, finansów zebranych na działalność organizacji z datków społeczeństwa. Zestawienia liczby szkół, ochronek, bibliotek i czytelni, wzmianki o innych formach działalności organizacji, dane ilościowe na temat uczniów i wychowanków oraz innych korzystających z instytucji prowadzonych pod auspicjami PMS.

[organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe, oświata pozaszkolna, szkolnictwo]

CLIII/4. A. Syski, *Uczmy się starych dziejów*, „*Żniwo*” 1907, nr 9, s. 101–102.

Znaczenie wiedzy o historii w kształtowaniu postawy patriotycznej. Rola książek popularyzujących wiedzę historyczną w samokształceniu. Podkreślenie znaczenia czytelnictwa książek dotyczących przeszłości Polski wśród ludności chłopskiej.

[samokształcenie/samowychowanie, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CLIV. „*Życie Krajowe i Społeczne*”

Warszawa 1913–1914

tytuł poprz. CXV. „*Tygodnik dla Wszystkich*” I

tytuł nast. CXV. „*Tygodnik dla Wszystkich*” II

W czasopiśmie brak tekstów poświęconych edukacji i spełniających kryteria niniejszej bibliografii.

CLV. „*Życie Żydowskie*”

Warszawa 1906–1907

tytuł poprz. XL. „*Głos Żydowski*”

CLV/1. *Bodaj to autonomia*, „*Ż. Żyd.*” 1906, nr 5, s. 68.

Sprawa Żydów, wolnych słuchaczy wyższych zakładów naukowych, wydalonych z Petersburga z powodu braku prawa zamieszkania. Brak równouprawnienia dla studiujących Żydów.

[dostęp do edukacji, edukacja akademicka]

CLV/2. *Z prac zjazdu syjonistycznego*, „Ż. Żyd.” 1906, nr 8, s. 115.

Ogólnorosyjska organizacja syjonistyczna – kongres w Helsinkach (1906 r.). Bieżący program działania, zasady tzw. polityki krajowej. Uwagi na temat wewnętrznej organizacji szkół i zarządu szkolnego.

[polityka oświatowa, szkolnictwo]

CLV/3. *Smutny objaw*, „Ż. Żyd.” 1907, nr 5, s. 68.

Statystyka dotycząca obecności Żydów w rządowych szkołach średnich Królestwa Polskiego. Żądania równouprawnienia Żydów.

[dostęp do edukacji]

CLV/4. *Intruz, Walka o żargon w „Towarzystwie krzewienia oświaty”*, „Ż. Żyd.” 1907, nr 15, s. 237–238.

Propagowanie jidysz w instytucjach społeczno-oświatowych Królestwa Polskiego.

[język i autonomia narodowa w edukacji]

CLV/5. T-CZ., *Budżet szkolny zarządu warszawskiej gminy żydowskiej*, „Ż. Żyd.” 1907, nr 21, s. 307–308; nr 22, s. 323–308; nr 23, s. 339–341.

Wyjaśnienia dotyczące budżetu szkół utrzymywanych przez największą gminę żydowską – gminę warszawską. Charakter instytucji utrzymywanych z tego budżetu.

[szkolnictwo]

CLV/6. *Kwestia szkolna w Dumie*, „Ż. Żyd.” 1907, nr 23, s. 337–339.

Polityka oświatowa w Dumie, niebezpieczeństwo wynikające z używania oświaty jako środka wynaradawiającego. Język wykładowy w szkołach początkowych.

[język i autonomia narodowa w edukacji, wychowanie patriotyczne i obywatelskie]

CLV/7. *W sprawie szkół początkowych żydowskich t. zw. miejskich w Warszawie*, „Ż. Żyd.” 1907, nr 25, s. 376–377.

List Inspektora szkół m. Warszawy do redaktora „Życia Żydowskiego” dotyczący budżetu szkolnego zarządu warszawskiej gminy żydowskiej.

[edukacja elementarna, szkolnictwo]

CLV/8. T-CZ., *Inspekcja szkół m. Warszawy a nasza względem niej kłamiwość*, „Ż. Żyd.” 1907, nr 26, s. 386–388.

Odpowiedź redakcji „Życia Żydowskiego” na list Inspektora szkół m. Warszawy. Zwrócenie uwagi na kwestię odpowiednich funduszy dla szkół, naukę religii i przyjmowanie uczniów.

[szkolnictwo]

CLV/9. *Kilka słów w kwestii własnego szkolnictwa*, „Ż. Żyd.” 1907, nr 34, s. 499–500.

Uwagi dotyczące przyszłości szkolnictwa żydowskiego. Postulaty w sprawie powołania żydowskiej szkoły narodowej: niższej, średniej i wyższej.

[szkolnictwo]

CLV/10. *Pierwsze gimnazjum w Palestynie*, „Ż. Żyd.” 1907, nr 39, s. 575–576.

Okoliczności powołania pierwszego w Palestynie gimnazjum żydowskiego. Kierownictwo i struktura gimnazjum. Szkoły średnie.

[szkolnictwo]

CLV/11. *Żydowskie żeńskie szkoły średnie w Warszawie*, „Ż. Żyd.” 1907, nr 40, s. 595.

Sytuacja prywatnych, siedmioklasowych szkół żeńskich – gimnazjów żydowskich. Słabe strony tych szkół, np. brak odpowiedniego programu czy realizacja jedynie aspiracji rodziców, brak kompetentnej kadry.

[szkoły prywatne]

Indeks słów kluczowych

aktywność młodzieży

III/93, III/116, III/153
VII/243, VII/368
IX/8, IX/17, IX/35
XII/9, XII/31, XII/60, XII/165, XII/233,
XII/246, XII/292
XV/8, XV/148, XV/161, XV/163, XV/225
XVIII/7, XVIII/18, XVIII/20, XVIII/22
XXVI/38
XXVII/70
XXXII/10, XXXII/30
XXXIII/132
XXXV/39, XXXV/47, XXXV/51, XXXV/53
XXXVI/5, XXXVI/6, XXXVI/10,
XXXVI/37, XXXVI/39, XXXVI/40,
XXXVI/69
XL/2
XLII/14, XLII/21, XLII/22
XLIV/2, XLIV/5
XLVI/40
XLVII/8, XLVII/17, XLVII/36, XLVII/39
XLIX/2
LV/1
LVI/80
LVII/4, LVII/7, LVII/8, LVII/10
LVIII/15
LIX/4, LIX/8, LIX/16, LIX/21, LIX/50
LXIII/3, LXIII/15, LXIII/18
LXVI/1
LXVIII/3, LXVIII/4, LXVIII/6
LXXIV/1, LXXIV/3, LXXIV/5, LXXIV/7,
LXXIV/8, LXXIV/12, LXXIV/13,
LXXIV/17, LXXIV/19, LXXIV/20,
LXXIV/23, LXXIV/51, LXXIV/57,
LXXIV/70, LXXIV/72
LXXV/2, LXXV/3
LXXVI/15, LXXVI/26, LXXVI/37,
LXXVI/41

LXXVIII/4
LXXXIII/15
LXXXV/8
LXXXVI/29, LXXXVI/60, LXXXVI/64,
LXXXVI/101, LXXXVI/103,
LXXXVI/131, LXXXVI/176,
LXXXVI/186, LXXXVI/216,
LXXXVI/244, LXXXVI/262
LXXXVIII/123, LXXXVIII/125,
LXXXVIII/136, LXXXVIII/185,
LXXXVIII/204, LXXXVIII/205,
LXXXVIII/218, LXXXVIII/249,
LXXXVIII/258, LXXXVIII/270,
LXXXVIII/339, LXXXVIII/344,
LXXXVIII/345
LXXXIX/126
XCIII/102
XCIV/9, XCIV/19, XCIV/20, XCIV/21,
XCIV/25, XCIV/26, XCIV/28, XCIV/30,
XCIV/31, XCIV/32, XCIV/34, XCIV/35,
XCIV/37
XCVI/6
CI/92, CI/95, CI/102
CV/3, CV/24, CV/47, CV/59
CVI/17
CVII/15, CVII/110
CX/93
CXIII/31
CXVI/74, CXVI/99, CXVI/132, CXVI/137,
CXVI/142, CXVI/250
CXVII/18
CXVIII/101, CXVIII/113, CXVIII/222,
CXVIII/248
CXIX/98
CXX/6, CXX/7, CXX/22, CXX/28,
CXX/34, CXX/53
CXXIII/40, CXXIII/44
CXXVII/7

CXXXII/1, CXXXII/7
 CXXXVI/9
 CXXXVII/6, CXXXVII/9, CXXXVII/37,
 CXXXVII/38
 CXXXVIII/11, CXXXVIII/16
 CXL/135, CXL/151
 CXLI/1
 CXLII/41
 CXLVII/2, CXLVII/3, CXLVII/16,
 CXLVII/75
 CL/80, CL/103, CL/147, CL/172, CL/217,
 CL/218

analfabetyzm

III/11, III/27, III/29, III/34, III/64, III/82
 IV/126
 V/8, V/14, V/34
 XII/39, XII/244, XII/280
 XIII/144
 XV/40, XV/46, XV/48, XV/120, XV/191
 XVIII/1, XVIII/4, XVIII/6, XVIII/8,
 XVIII/11, XVIII/12, XVIII/22, XVIII/24,
 XVIII/26, XVIII/33, XVIII/65
 XXI/42
 XXVII/7, XXVII/24, XXVII/56, XXVII/104
 XXVIII/7, XXVIII/8
 XXXI/4, XXXI/10
 XXXII/22
 XXXIII/43, XXXIII/126
 XXXV/1
 XLIII/32, XLIII/121
 XLVI/19
 L/44
 LVIII/7, LVIII/17
 LXI/2, LXI/6, LXI/9
 LXIII/7
 LXVIII/13
 LXXII/22
 LXXIV/30
 LXXVI/2, LXXVI/13, LXXVI/45
 LXXXIV/27
 LXXIX/2, LXXIX/10
 LXXXV/24
 LXXXVI/13, LXXXVI/124, LXXXVI/196
 LXXXVIII/70
 XCVI/18
 CI/145
 CIV/13, CIV/29

CVII/91
 CVIII/28
 CXVI/9, CXVI/68, CXVI/69, CXVI/71,
 CXVI/281
 CXVIII/34, CXVIII/192
 CXIX/51
 CXXI/14
 CXXVI/11
 CXXXI/41, CXXXI/45
 CXXXVIII/2
 CXXXIX/1, CXXXIX/30
 CXL/41, CXL/49, CXL/207, CXL/215,
 CXL/224

CXLIII/5
 CXLV/52
 CXLVI/5
 CXLVII/9, CXLVII/74, CXLVII/76
 CXLIX/2, CXLIX/29
 CL/177, CL/204
 CLI/8, CLI/9

biblioteki i czytelnie

III/6, III/23, III/33, III/34, III/55, III/56,
 III/76, III/151, III/176
 IV/6, IV/12, IV/48, IV/71, IV/95, IV/103,
 IV/107, IV/108, IV/109, IV/111
 V/9, V/25, V/29, V/41, V/78
 VII/158, VII/206, VII/248, VII/421
 IX/30
 XII/39, XII/114, XII/182
 XIII/144
 XV/163
 XVI/29, XVI/83, XVI/84, XVI/85, XVI/86,
 XVI/87, XVI/88, XVI/195
 XVII/14, XVII/52, XVII/63
 XVIII/43
 XX/2, XX/4, XX/15
 XXI/19, XXI/27
 XXIX/7
 XXXII/3, XXXII/6, XXXII/27
 XXXIII/9, XXXIII/10, XXXIII/84
 XXXV/5, XXXV/31, XXXV/32
 XXXIX/8
 XLVII/22
 XLVIII/81, XLVIII/84
 L/6, L/31
 LI/24
 LII/8

- LVI/33
 LVII/2
 LIX/27
 LXI/21
 LXXVI/3
 LXXIX/10
 LXXXIII/9, LXXXIII/12
 LXXXIV/5
 LXXXVI/106, LXXXVI/149, LXXXVI/200
 LXXXVIII/133, LXXXVIII/152,
 LXXXVIII/168, LXXXVIII/175,
 LXXXVIII/179, LXXXVIII/194,
 LXXXVIII/210
 LXXXIX/39, LXXXIX/49
 XCVI/31
 XCIX/4
 CI/87
 CV/16
 CVIII/6
 CIX/24, CIX/35
 CXIII/1, CXIII/10, CXIII/27, CXIII/33,
 CXIII/35
 CXVI/72, CXVI/180, CXVI/248, CXVI/266,
 CXVI/293, CXVI/298, CXVI/367,
 CXVI/393
 CXVIII/177, CXVIII/230
 CXXII/16
 CXXXI/19
 CXXXVII/60, CXXXVII/78, CXXXVII/81
 CXL/42, CXL/63
 CXLIX/7
 CL/175, CL/184, CL/221, CL/251
- choroby i śmiertelność**
- IV/88, IV/91
 V/4, V/10, V/18, V/31
 VII/11, VII/17, VII/21, VII/47, VII/48,
 VII/53, VII/139, VII/147, VII/279,
 VII/344, VII/400, VII/411, VII/694,
 VII/696
 XII/1, XII/10, XII/18, XII/21, XII/56, XII/66,
 XII/83, XII/86, XII/108, XII/138, XII/154,
 XII/157, XII/178, XII/180, XII/197,
 XII/218, XII/241, XII/243, XII/249,
 XII/251, XII/260, XII/268, XII/272,
 XII/291, XII/306, XII/309, XII/315,
 XII/318, XII/336, XII/337, XII/339,
 XII/354, XII/362, XII/364, XII/367,
 XII/370, XII/384, XII/434, XIII/5, XIII/11,
 XIII/21, XIII/25, XIII/28, XIII/31, XIII/33,
 XIII/38, XIII/60, XIII/61, XIII/62, XIII/67,
 XIII/73, XIII/78, XIII/87, XIII/95, XIII/97,
 XIII/103, XIII/112, XIII/118, XIII/128,
 XIII/130, XIII/131, XIII/132
 XV/122
 XVI/32, XVI/45, XVI/51, XVI/57, XVI/90,
 XVI/91, XVI/98, XVI/108, XVI/119,
 XVI/129, XVI/130, XVI/174, XVI/190
 XVII/44
 XXI/1, XXI/8
 XXIV/45
 XXVIII/1, XXVIII/3, XXVIII/16, XXVIII/57,
 XXVIII/62, XXVIII/77
 XXXIII/35, XXXIII/36, XXXIII/37,
 XXXIII/68, XXXIII/73
 XXXVI/44
 XXXVII/23
 XXXIX/15
 XLI/3
 XLV/4, XLV/16, XLV/20, XLV/25, XLV/26,
 XLV/33
 XLVI/2, XLVI/7, XLVI/10, XLVI/18,
 XLVI/21, XLVI/26, XLVI/28, XLVI/33,
 XLVI/38
 XLVIII/24, XLVIII/65, XLVIII/72,
 XLVIII/87, XLVIII/97, XLVIII/103,
 XLVIII/120, XLVIII/142
 LI/36
 LII/33
 LIII/35, LIII/103
 LIX/7
 LXV/8
 LXXXIII/22
 LXXXV/26
 LXXXVI/202, LXXXVI/254
 LXXXVIII/265
 XCIII/21
 CI/64
 CV/12, CV/44, CV/48
 CVII/86
 CVIII/8, CVIII/10, CVIII/12, CVIII/15
 CXI/17, CXI/36, CXI/66
 CXVI/63, CXVI/240, CXVI/254, CXVI/258,
 CXVI/380
 CXVIII/3, CXVIII/4, CXVIII/8, CXVIII/14,
 CXVIII/17, CXVIII/40, CXVIII/54,

- CXVIII/61, CXVIII/100, CXVIII/111,
 CXVIII/115, CXVIII/189
 CXIX/17, CXIX/71
 CXX/42
 CXXXV/11
 CXL/88, CXL/97, CXL/136, CXL/196
 CXLII/16
 CXLV/36
 CXLVI/15, CXLVI/38, CXLVI/40
 CXLVII/59
 CL/24, CL/92, CL/99, CL/154, CL/214,
 CL/220, CL/249
- czytelnictwo**
- III/4, III/6, III/23, III/27, III/38, III/41, III/45,
 III/55, III/72, III/82, III/85, III/117, III/118,
 III/120, III/151, III/155, III/170, III/176
 IV/7, IV/9, IV/19, IV/25, IV/29, IV/50, IV/53,
 IV/55, IV/58, IV/61, IV/66, IV/74, IV/75,
 IV/77, IV/79, IV/83, IV/109
 V/1, V/2, V/14, V/41, V/52, V/67, V/75, V/76,
 V/79
 VI/1
 VII/3, VII/33, VII/90, VII/165, VII/192,
 VII/206, VII/225, VII/240, VII/247,
 VII/303, VII/311, VII/337, VII/412,
 VII/413, VII/423, VII/425, VII/459,
 VII/475, VII/482, VII/524, VII/536,
 VII/549, VII/570, VII/577, VII/616,
 VII/630, VII/678, VII/692, VII/702,
 VII/720
 IX/30
 X/2
 XII/12, XII/105, XII/120, XII/126, XII/140,
 XII/151, XII/152, XII/164, XII/182,
 XII/184, XII/211, XII/212, XII/285,
 XII/301, XII/305, XII/326, XII/374,
 XII/379
 XIV/1, XIV/6
 XV/15, XV/24, XV/56, XV/57, XV/159,
 XV/160, XV/169, XV/186, XV/195,
 XV/196, XV/211, XV/224, XV/227,
 XV/236, XV/238
 XVIII/47
 XX/2, XX/4, XX/15, XX/19, XX/25, XX/28
 XXI/4, XXI/11, XXI/27
 XXIV/44
 XXV/7, XXV/8, XXV/23
- XXVI/6
 XXVII/22, XXVII/35, XXVII/71, XXVII/75,
 XXVII/85
 XXVIII/5, XXVIII/7, XXVIII/8, XXVIII/26,
 XXVIII/28, XXVIII/38, XXVIII/47,
 XXVIII/64
 XXIX/6, XXIX/7
 XXXII/3, XXXII/6
 XXXIII/1, XXXIII/9, XXXIII/14,
 XXXIII/36, XXXIII/69, XXXIII/80,
 XXXIII/81
 XXXV/32, XXXV/41, XXXV/45, XXXV/65
 XXXVI/49, XXXVI/51
 XXXVII/19
 XXXIX/46, XXXIX/54, XXXIX/57,
 XXXIX/74, XXXIX/87
 XLII/1, XLII/13
 XLIII/25, XLIII/71, XLIII/113
 XLV/1, XLV/24
 XLVI/19
 XLVII/1, XLVII/7, XLVII/28, XLVII/36,
 XLVII/44
 XLVIII/55, XLVIII/81, XLVIII/89,
 XLVIII/126, XLVIII/135, XLVIII/153
 XLIX/3, XLIX/24
 L/26, L/30, L/49, L/56
 LI/12, LI/15, LI/24, LI/27, LI/32, LI/38
 LII/11, LII/27
 LIII/45, LIII/50, LIII/55, LIII/59, LIII/70,
 LIII/87, LIII/88, LIII/99, LIII/106,
 LIII/109
 LVI/8, LVI/12, LVI/17, LVI/28, LVI/53
 LVIII/26
 LX/1, LX/14
 LXI/16
 LXV/13
 LXIX/12
 LXXIV/9, LXXIV/56, LXXIV/60
 LXXVI/4, LXXVI/6
 LXXVII/2, LXXVII/12, LXXVII/14,
 LXXVII/21
 LXXIX/4, LXXIX/16
 LXXX/1
 LXXXI/2
 LXXXIII/18
 LXXXIV/2, LXXXIV/5, LXXXIV/6,
 LXXXIV/10, LXXXIV/17, LXXXIV/23,
 LXXXIV/25, LXXXIV/33

- LXXXV/4, LXXXV/21
 LXXXVI/13, LXXXVI/14, LXXXVI/23,
 LXXXVI/27, LXXXVI/33, LXXXVI/37,
 LXXXVI/38, LXXXVI/39, LXXXVI/43,
 LXXXVI/63, LXXXVI/67, LXXXVI/68,
 LXXXVI/71, LXXXVI/79, LXXXVI/81,
 LXXXVI/90, LXXXVI/115,
 LXXXVI/137, LXXXVI/141,
 LXXXVI/144, LXXXVI/145,
 LXXXVI/149, LXXXVI/150,
 LXXXVI/151, LXXXVI/153,
 LXXXVI/171, LXXXVI/181,
 LXXXVI/188, LXXXVI/192,
 LXXXVI/195, LXXXVI/210,
 LXXXVI/212, LXXXVI/224,
 LXXXVI/238, LXXXVI/241,
 LXXXVI/261, LXXXVI/268
 LXXXVIII/23, LXXXVIII/25, LXXXVIII/32,
 LXXXVIII/103, LXXXVIII/124,
 LXXXVIII/126, LXXXVIII/133,
 LXXXVIII/153, LXXXVIII/160,
 LXXXVIII/187, LXXXVIII/194,
 LXXXVIII/210, LXXXVIII/249,
 LXXXVIII/250, LXXXVIII/260,
 LXXXVIII/289, LXXXVIII/346
 LXXXIX/32, LXXXIX/49, LXXXIX/53,
 LXXXIX/63, LXXXIX/66, LXXXIX/86,
 LXXXIX/89, LXXXIX/121
 XCIII/84
 XCVI/1, XCVI/5
 XCIX/4, XCIX/7
 C/1, C/2
 CI/2, CI/17, CI/38, CI/44, CI/47, CI/61,
 CI/68, CI/72, CI/76, CI/77, CI/78, CI/79,
 CI/80, CI/81, CI/86, CI/87, CI/88,
 CI/105, CI/107, CI/112, CI/116, CI/134,
 CI/151, CI/156, CI/165
 CIV/14, CIV/39, CIV/45, CIV/46, CIV/51,
 CIV/56, CIV/58, CIV/62
 CV/9, CV/10
 CVIII/17, CVIII/20
 CX/64, CX/111
 CXI/55, CXI/56, CXI/57, CXI/63, CXI/73
 CXIII/1, CXIII/10, CXIII/27
 CXVI/1, CXVI/18, CXVI/20, CXVI/62,
 CXVI/69, CXVI/74, CXVI/76, CXVI/95,
 CXVI/124, CXVI/139, CXVI/171,
 CXVI/172, CXVI/178, CXVI/216,
 CXVI/217, CXVI/218, CXVI/224,
 CXVI/260, CXVI/262, CXVI/283,
 CXVI/293, CXVI/372, CXVI/392
 CXVIII/25, CXVIII/28, CXVIII/30,
 CXVIII/37, CXVIII/56, CXVIII/59,
 CXVIII/106, CXVIII/178, CXVIII/192,
 CXVIII/230, CXVIII/267
 CXIX/2, CXIX/21, CXIX/26, CXIX/27,
 CXIX/30, CXIX/66, CXIX/73, CXIX/76,
 CXIX/87, CXIX/105, CXIX/108
 CXX/7, CXX/14, CXX/22, CXX/23,
 CXX/38, CXX/75, CXX/80,
 CXX/87
 CXXII/16
 CXXIII/33, CXXIII/41, CXXIII/53
 CXXIV/3
 CXXVI/5, CXXVI/40
 CXXIX/2
 CXXXI/19
 CXXXII/20
 CXXXV/8
 CXXXVII/30, CXXXVII/31, CXXXVII/60,
 CXXXVII/81, CXXXVII/82
 CXXXIX/11, CXXXIX/16, CXXXIX/17,
 CXXXIX/23, CXXXIX/25
 CXL/11, CXL/57, CXL/175, CXL/212
 CXLII/8, CXLII/21, CXLII/33
 CXLV/7, CXLV/20, CXLV/21
 CXLVI/5, CXLVI/18, CXLVI/39, CXLVI/43,
 CXLVI/53, CXLVI/62
 CXLVII/91, CXLVII/94
 CXLIX/2, CXLIX/14, CXLIX/30
 CL/10, CL/29, CL/30, CL/37, CL/40, CL/41,
 CL/76, CL/79, CL/94, CL/114, CL/119,
 CL/180, CL/181, CL/208, CL/224,
 CL/231, CL/240
 CLII/78, CLII/103
dostęp do edukacji
 VII/69, VII/131, VII/333, VII/374
 IX/3, IX/9
 XII/373
 XV/5, XV/46
 XX/5, XX/11
 XXI/5
 XXVII/6, XXVII/7, XXVII/8, XXVII/14,
 XXVII/24, XXVII/27, XXVII/28,
 XXVII/36, XXVII/37, XXVII/44,

XXVII/50, XXVII/53, XXVII/56,
 XXVII/58, XXVII/59, XXVII/62,
 XXVII/67, XXVII/69, XXVII/96,
 XXVII/104
 XXVIII/86
 XXXII/29
 XXXIII/48, XXXIII/62, XXXIII/95,
 XXXIII/109, XXXIII/135
 XXXV/1, XXXV/2, XXXV/24, XXXV/36
 XXXVII/34
 XXXIX/45, XXXIX/50, XXXIX/61
 XLIII/4, XLIII/10, XLIII/16, XLIII/18,
 XLIII/22, XLIII/24, XLIII/25, XLIII/34,
 XLIII/35, XLIII/41, XLIII/42, XLIII/44,
 XLIII/45, XLIII/50, XLIII/52, XLIII/57,
 XLIII/67, XLIII/76, XLIII/79, XLIII/80,
 XLIII/83, XLIII/89, XLIII/91, XLIII/96,
 XLIII/97, XLIII/102, XLIII/105,
 XLIII/108, XLIII/119
 XLV/4
 XLVI/9
 XLVII/30, XLVII/38
 XLVIII/7
 L/33, L/34, L/36, L/40
 LIII/49, LIII/96
 LIX/9, LIX/11, LIX/12, LIX/13, LIX/18,
 LIX/20
 LXVIII/8
 LXXII/5
 LXXVII/1, LXXVII/4, LXXVII/12
 LXXIX/12
 LXXXIV/14, LXXXIV/27, LXXXIV/31
 LXXXVI/196
 CVII/6, CVII/93, CVII/103
 CVIII/4
 CIX/7, CIX/23
 CXV/3
 CXVIII/82, CXVIII/150
 CXXXI/25, CXXXI/31, CXXXI/37
 CXXXII/10
 CXL/90, CXL/120, CXL/130, CXL/141,
 CXL/145, CXL/146, CXL/170,
 CXL/173, CXL/198, CXL/220,
 CXL/236, CXL/245
 CXLIX/5
 CL/39, CL/58, CL/243
 CLI/8
 CLV/1, CLV/3

edukacja akademicka

III/1, III/4, III/15, III/25, III/35, III/36,
 III/39, III/42, III/46, III/50, III/52, III/57,
 III/60, III/61, III/67, III/77, III/83, III/96,
 III/97, III/106, III/107, III/110, III/113,
 III/114, III/116, III/121, III/126, III/127,
 III/128, III/134, III/135, III/136, III/140,
 III/147, III/148, III/149, III/153, III/156,
 III/164, III/172, III/174
 IV/33, IV/47, IV/49, IV/60, IV/69, IV/70,
 IV/73, IV/87, IV/89, IV/90, IV/99, IV/104,
 IV/112, IV/117, IV/120, IV/121
 V/47, V/48, V/55, V/60, V/61, V/77, V/78
 VI/4
 VII/30, VII/103, VII/111, VII/209, VII/218,
 VII/235, VII/248, VII/254, VII/291,
 VII/304, VII/312, VII/348, VII/350,
 VII/351, VII/364, VII/368, VII/369,
 VII/375, VII/376, VII/378, VII/382,
 VII/383, VII/384, VII/390, VII/393,
 VII/405, VII/427, VII/436, VII/441,
 VII/449, VII/453, VII/465, VII/539,
 VII/552, VII/574, VII/595, VII/710
 IX/8
 XI/21, XI/22
 XII/61, XII/69, XII/144, XII/148, XII/174,
 XII/223, XII/373
 XV/119
 XVIII/48, XVIII/57
 XIX/1
 XXV/17
 XXVI/33
 XXVII/39, XXVII/53, XXVII/77, XXVII/107
 XXVIII/63, XXVIII/65
 XXX/11, XXX/29, XXX/30
 XXXI/1
 XXXII/10, XXXII/11
 XXXIII/17, XXXIII/112, XXXIII/115
 XXXVI/8
 XXXVII/37
 XXXVIII/3, XXXVIII/7
 XL/6
 XLII/17, XLII/21
 XLIII/12, XLIII/15, XLIII/17, XLIII/20,
 XLIII/117
 XLIV/5
 XLV/27
 XLVII/14

- XLVIII/93, XLVIII/112
 XLIX/4, XLIX/10, XLIX/19
 L/24, L/33, L/53
 LI/4, LI/6
 LIII/16, LIII/18, LIII/19, LIII/20, LIII/21,
 LIII/66, LIII/67
 LIV/4
 LVI/5, LVI/14, LVI/37
 LVII/3, LVII/7
 LIX/9, LIX/11, LIX/12, LIX/34, LIX/42,
 LIX/50
 LXVIII/1, LXVIII/10, LXVIII/11,
 LXVIII/14
 LXIX/11
 LXXII/1, LXXII/6, LXXII/7
 LXXIV/12
 LXXV/13
 LXXVI/2, LXXVI/15, LXXVI/26,
 LXXVI/37, LXXVI/38, LXXVI/41
 LXXVIII/1, LXXVIII/3
 LXXX/4
 LXXXVIII/1, LXXXVIII/14, LXXXVIII/116,
 LXXXVIII/118, LXXXVIII/136,
 LXXXVIII/148, LXXXVIII/155,
 LXXXVIII/158, LXXXVIII/167,
 LXXXVIII/178, LXXXVIII/180,
 LXXXVIII/182, LXXXVIII/185,
 LXXXVIII/188, LXXXVIII/191,
 LXXXVIII/204, LXXXVIII/205,
 LXXXVIII/213, LXXXVIII/227,
 LXXXVIII/235, LXXXVIII/238,
 LXXXVIII/240, LXXXVIII/241,
 LXXXVIII/242, LXXXVIII/256,
 LXXXVIII/267, LXXXVIII/282,
 LXXXVIII/288, LXXXVIII/294,
 LXXXVIII/299, LXXXVIII/301,
 LXXXVIII/315, LXXXVIII/317,
 LXXXVIII/327, LXXXVIII/328,
 LXXXVIII/333, LXXXVIII/341,
 LXXXVIII/347
 LXXXIX/2, LXXXIX/3, LXXXIX/5,
 LXXXIX/12, LXXXIX/14, LXXXIX/15,
 LXXXIX/16, LXXXIX/19, LXXXIX/23,
 LXXXIX/24, LXXXIX/35, LXXXIX/36,
 LXXXIX/38, LXXXIX/39, LXXXIX/42,
 LXXXIX/47, LXXXIX/48, LXXXIX/55,
 LXXXIX/61, LXXXIX/77, LXXXIX/69,
 LXXXIX/81, LXXXIX/84, LXXXIX/85,
 LXXXIX/103, LXXXIX/108,
 LXXXIX/111, LXXXIX/112,
 LXXXIX/118, LXXXIX/119,
 LXXXIX/131, LXXXIX/134
 XCIII/19, XCIII/34, XCIII/39, XCIII/47,
 XCIII/62, XCIII/72, XCIII/80, XCIII/88,
 XCIII/105
 XCIV/6
 XCVI/5, XCVI/31, XCVI/32, XCVI/33,
 XCVI/34, XCVI/36
 XCVII/21
 XCIX/9
 CI/5, CI/46, CI/75, CI/95, CI/96, CI/102,
 CI/129, CI/130, CI/133, CI/138, CI/141,
 CI/144, CI/149, CI/150, CI/153, CI/160,
 CI/161, CI/169
 CIV/34
 CV/8, CV/24, CV/38, CV/41, CV/47,
 CV/67
 CVI/5
 CVII/20, CVII/21, CVII/25, CVII/26,
 CVII/35, CVII/37, CVII/41, CVII/43,
 CVII/48, CVII/51, CVII/52, CVII/60,
 CVII/66, CVII/67, CVII/70, CVII/77,
 CVII/80, CVII/82, CVII/84, CVII/92,
 CVII/94, CVII/97, CVII/103,
 CVII/107
 CVIII/21
 CIX/12, CIX/25, CIX/27, CIX/34
 CX/4, CX/9, CX/13, CX/19, CX/20, CX/26,
 CX/27, CX/29, CX/38, CX/47, CX/51,
 CX/53, CX/57, CX/65, CX/66, CX/73,
 CX/84, CX/94, CX/99, CX/103, CX/113,
 CX/131, CX/140, CX/141, CX/150,
 CX/152, CX/154, CX/156, CX/161,
 CX/177, CX/178, CX/179, CX/180,
 CX/182, CX/188, CX/189, CX/193,
 CX/198
 CXI/21
 CXIV/6
 CXV/4
 CXVI/16, CXVI/30, CXVI/33, CXVI/41,
 CXVI/55, CXVI/59, CXVI/65, CXVI/81,
 CXVI/112, CXVI/113, CXVI/114,
 CXVI/122, CXVI/126, CXVI/137,
 CXVI/143, CXVI/163, CXVI/207,
 CXVI/209, CXVI/215, CXVI/225,
 CXVI/236, CXVI/237, CXVI/241,

- CXVI/242, CXVI/249, CXVI/256,
 CXVI/265, CXVI/304, CXVI/305,
 CXVI/309, CXVI/311, CXVI/330,
 CXVI/332, CXVI/333, CXVI/336,
 CXVI/337, CXVI/338, CXVI/339,
 CXVI/377, CXVI/393
 CXVIII/98, CXVIII/110, CXVIII/128,
 CXVIII/150, CXVIII/172, CXVIII/202,
 CXVIII/219, CXVIII/224, CXVIII/241,
 CXVIII/246, CXVIII/248,
 CXVIII/262
 CXIX/9, CXIX/20, CXIX/55, CXIX/67,
 CXIX/75, CXIX/77, CXIX/85,
 CXIX/110
 CXX/3, CXX/7, CXX/8, CXX/10, CXX/11,
 CXX/12, CXX/27, CXX/33, CXX/40,
 CXX/44, CXX/51, CXX/73, CXX/74,
 CXX/84
 CXXIII/53
 CXXVI/19, CXXVI/36
 CXXVII/4
 CXXVIII/4
 CXXIX/5, CXXIX/9, CXXIX/11,
 CXXIX/13, CXXIX/16, CXXIX/25,
 CXXIX/27
 CXXXI/11, CXXXI/51, CXXXI/55
 CXXXIV/1
 CXXXV/9
 CXXXVI/12
 CXXXVII/36, CXXXVII/44, CXXXVII/49,
 CXXXVII/56, CXXXVII/66,
 CXXXVII/92
 CXL/4, CXL/81, CXL/171, CXL/250
 CXLII/15
 CXLIII/2, CXLIII/4, CXLIII/6,
 CXLIII/10
 CXLIV/3
 CXLVII/28, CXLVII/36, CXLVII/70
 CL/133, CL/136, CL/205, CL/207, CL/210,
 CL/217
 CLII/107
 CLV/1
edukacja artystyczna
 III/28, III/96
 IV/15, IV/39, IV/51, IV/71, IV/112
 V/7, V/13, V/42, V/60, V/62
 VII/9, VII/20, VII/43, VII/55, VII/61, VII/65,
 VII/96, VII/112, VII/121, VII/137,
 VII/152, VII/160, VII/180, VII/187,
 VII/197, VII/199, VII/215, VII/222,
 VII/223, VII/237, VII/245, VII/269,
 VII/271, VII/273, VII/280, VII/289,
 VII/296, VII/297, VII/316, VII/327,
 VII/370, VII/371, VII/403, VII/447,
 VII/458, VII/493, VII/497, VII/504,
 VII/506, VII/556, VII/581, VII/583,
 VII/609, VII/649, VII/709, VII/711
 IX/34
 XI/5
 XII/116, XII/148, XII/204, XII/214, XII/411,
 XII/416
 XIII/18, XIII/37
 XV/13, XV/40, XV/77, XV/230
 XVI/16, XVI/17, XVI/18, XVI/19, XVI/47,
 XVI/52, XVI/53, XVI/59, XVI/60, XVI/93,
 XVI/95, XVI/117, XVI/122, XVI/132,
 XVI/142, XVI/156, XVI/180, XVI/181,
 XVI/182, XVI/191
 XVII/1
 XXVII/2
 XXX/18
 XXXIII/124
 XXXIV/1
 XXXV/49, XXXV/60
 XXXIX/58, XXXIX/59, XXXIX/89
 XLII/16
 XLVIII/3
 XLIX/22
 LI/34
 LIII/4, LIII/7, LIII/28, LIII/33, LIII/39,
 LIII/41, LIII/67, LIII/82, LIII/84
 LIX/21, LIX/33, LIX/47
 LXI/1
 LXXII/3, LXXII/12, LXXII/16, LXXII/18,
 LXXII/22, LXXII/23
 LXXVII/8, LXXVII/10, LXXVII/11,
 LXXVII/13, LXXVII/15, LXXVII/17,
 LXXVII/20, LXXVII/22, LXXVII/24,
 LXXVII/25, LXXVII/26, LXXVII/27,
 LXXVII/28
 LXXXVIII/91, LXXXVIII/157,
 LXXXVIII/178, LXXXVIII/182,
 LXXXVIII/220
 LXXXIX/72, LXXXIX/74, LXXXIX/101
 XCIII/85

XCVI/21, XCVI/23
 XCVII/20
 XCIX/3
 CVII/6, CVII/11
 CVIII/26
 CX/2, CX/11, CX/14, CX/41, CX/42,
 CX/43, CX/45, CX/69, CX/75, CX/78,
 CX/80, CX/100, CX/101, CX/114,
 CX/117, CX/119, CX/120, CX/122,
 CX/125, CX/128, CX/137, CX/139,
 CX/142, CX/155, CX/160, CX/181,
 CX/187, CX/192
 CXI/7
 CXVI/46, CXVI/66, CXVI/73, CXVI/121,
 CXVI/129, CXVI/144, CXVI/162,
 CXVI/167, CXVI/177, CXVI/192,
 CXVI/197, CXVI/203, CXVI/219,
 CXVI/259, CXVI/282, CXVI/335,
 CXVI/343, CXVI/349
 CXVIII/109, CXVIII/135, CXVIII/137,
 CXVIII/208, CXVIII/213, CXVIII/244,
 CXVIII/245, CXVIII/260
 CXIX/15, CXIX/22, CXIX/34, CXIX/49,
 CXIX/52, CXIX/55
 CXX/1
 CXXIII/38, CXXIII/44
 CXXV/3
 CXXVI/3
 CXXIX/10, CXXIX/23
 CXXX/2, CXXX/3
 CXXXI/43
 CXL/5, CXL/12, CXL/62, CXL/67, CXL/74,
 CXL/131, CXL/186, CXL/242
 CXLII/18, CXLII/36
 CXLV/22, CXLV/30, CXLV/42, CXLV/77
 CXLVI/13, CXLVI/22, CXLVI/54,
 CXLVI/61, CXLVI/63, CXLVI/68
 CL/5, CL/23, CL/30, CL/43, CL/50, CL/60,
 CL/67, CL/68, CL/69, CL/100, CL/110,
 CL/134, CL/159, CL/162, CL/180,
 CL/203, CL/231

edukacja domowa

IV/45, IV/46
 XII/22
 XV/138
 XX/6
 LIII/52, LIII/90

LXXXIX/20, LXXXIX/98
 CVII/50
 CXVIII/151, CXVIII/214
 CXXV/2
 CXXVI/1
 CXI/7, CXI/45

edukacja dziewcząt i kobiet

IV/21, IV/35, IV/52, IV/76, IV/82, IV/96,
 IV/114, IV/122
 V/11, V/33, V/75
 VII/1, VII/2, VII/24, VII/26, VII/34, VII/58,
 VII/76, VII/83, VII/87, VII/88, VII/96,
 VII/100, VII/102, VII/103, VII/107,
 VII/108, VII/111, VII/112, VII/113,
 VII/117, VII/119, VII/120, VII/123,
 VII/126, VII/132, VII/133, VII/134,
 VII/136, VII/140, VII/146, VII/150,
 VII/162, VII/190, VII/200, VII/202,
 VII/203, VII/205, VII/208, VII/210,
 VII/218, VII/226, VII/250, VII/252,
 VII/254, VII/255, VII/264, VII/265,
 VII/273, VII/276, VII/277, VII/281,
 VII/283, VII/291, VII/293, VII/295,
 VII/304, VII/317, VII/322, VII/331,
 VII/332, VII/348, VII/350, VII/351,
 VII/352, VII/355, VII/359, VII/363,
 VII/364, VII/368, VII/369, VII/373,
 VII/374, VII/375, VII/376, VII/378,
 VII/380, VII/381, VII/382, VII/383,
 VII/386, VII/389, VII/391, VII/409,
 VII/414, VII/417, VII/418, VII/428,
 VII/432, VII/435, VII/442, VII/444,
 VII/449, VII/455, VII/460, VII/461,
 VII/467, VII/488, VII/494, VII/501,
 VII/529, VII/542, VII/550, VII/558,
 VII/576, VII/596, VII/632, VII/644,
 VII/669, VII/676, VII/679, VII/717,
 VII/722, VII/723
 XII/3, XII/5, XII/24, XII/28, XII/34, XII/37,
 XII/41, XII/44, XII/45, XII/54, XII/57,
 XII/59, XII/61, XII/67, XII/77, XII/80,
 XII/85, XII/94, XII/106, XII/107, XII/110,
 XII/122, XII/123, XII/124, XII/125,
 XII/127, XII/137, XII/143, XII/144,
 XII/160, XII/161, XII/163, XII/166,
 XII/168, XII/174, XII/177, XII/184,
 XII/185, XII/186, XII/195, XII/204,

- XII/205, XII/214, XII/232, XII/236,
 XII/238, XII/252, XII/263, XII/271,
 XII/297, XII/304, XII/307, XII/308,
 XII/331, XII/335, XII/338, XII/341,
 XII/344, XII/346, XII/348, XII/356,
 XII/371, XII/373, XII/389, XII/399,
 XII/406, XII/425
 XIII/2, XIII/20, XIII/42, XIII/84, XIII/104,
 XIII/138
 XV/23, XV/25, XV/46, XV/73, XV/82,
 XV/83, XV/84, XV/85, XV/86, XV/88,
 XV/89, XV/100, XV/129, XV/132,
 XV/133, XV/134, XV/135, XV/136,
 XV/137, XV/149, XV/150, XV/151,
 XV/152, XV/153, XV/154, XV/155,
 XV/156, XV/173, XV/202
 XVI/49, XVI/68, XVI/115, XVI/118,
 XVI/126
 XVII/63, XVII/70, XVII/71
 XVIII/35, XVIII/36, XVIII/39, XVIII/42,
 XVIII/59, XVIII/61, XVIII/62
 XX/1
 XXI/26, XXI/34, XXI/43
 XXIII/9
 XXIV/11
 XXV/9
 XXVII/8, XXVII/15, XXVII/49,
 XXVII/89, XXVII/91, XXVII/95,
 XXVII/96, XXVII/100, XXVII/108,
 XXVII/109
 XXVIII/32, XXVIII/33, XXVIII/36,
 XXVIII/39, XXVIII/48, XXVIII/50,
 XXVIII/70, XXVIII/76, XXVIII/86
 XXXI/13
 XXXIII/77, XXXIII/109, XXXIII/144
 XXXV/38, XXXV/56, XXXV/66
 XXXVI/8, XXXVI/14
 XXXIX/13, XXXIX/14, XXXIX/50,
 XXXIX/91
 XLIII/12, XLIII/14, XLIII/15, XLIII/17,
 XLIII/20, XLIII/64, XLIII/114
 XLIV/6
 XLV/1, XLV/7, XLV/10, XLV/27, XLV/28,
 XLV/29, XLV/34, XLV/36
 XLVI/9, XLVI/12, XLVI/17, XLVI/24,
 XLVI/32, XLVI/35, XLVI/39
 XLVIII/4, XLVIII/6, XLVIII/15, XLVIII/16,
 XLVIII/17, XLVIII/20, XLVIII/52,
 XLVIII/75, XLVIII/92, XLVIII/104,
 XLVIII/109, XLVIII/128, XLVIII/150
 XLIX/7, XLIX/18
 LI/2, LI/21, LI/29, LI/37
 LII/20, LII/34
 LIII/6, LIII/14, LIII/36, LIII/53, LIII/54,
 LIII/61, LIII/108, LIII/113, LIII/114
 LVIII/16
 LIX/10
 LXI/4, LXI/24, LXI/28
 LXV/5
 LXXIII/2, LXXIII/10, LXXIII/11,
 LXXIII/15, LXXIII/17, LXXIII/18
 LXXIV/24, LXXIV/27, LXXIV/41,
 LXXIV/58
 LXXVI/21, LXXVI/24, LXXVI/34,
 LXXVI/39, XCIV/29
 LXXVIII/3
 LXXIX/22, LXXIX/25, LXXIX/27
 LXXXIII/21
 LXXXIV/3
 LXXXV/13, LXXXV/25
 LXXXVI/34, LXXXVI/41, LXXXVI/57,
 LXXXVI/73, LXXXVI/75, LXXXVI/86,
 LXXXVI/118, LXXXVI/126,
 LXXXVI/128, LXXXVI/130,
 LXXXVI/135, LXXXVI/142,
 LXXXVI/147, LXXXVI/232,
 LXXXVI/235, LXXXVI/242,
 LXXXVI/249
 LXXXVIII/19, LXXXVIII/30, LXXXVIII/66,
 LXXXVIII/71, LXXXVIII/79,
 LXXXVIII/141, LXXXVIII/143,
 LXXXVIII/180, LXXXVIII/186,
 LXXXVIII/200, LXXXVIII/213,
 LXXXVIII/226, LXXXVIII/282,
 LXXXVIII/283
 LXXXIX/15, LXXXIX/60, LXXXIX/125,
 LXXXIX/128
 XCIII/7, XCIII/9, XCIII/19, XCIII/23,
 XCIII/29, XCIII/34, XCIII/39, XCIII/40,
 XCIII/47, XCIII/51, XCIII/52, XCIII/56,
 XCIII/61, XCIII/74, XCIII/76, XCIII/77,
 XCIII/78, XCIII/82, XCIII/84, XCIII/86,
 XCIII/100
 XCV/1
 XCVI/7
 XCVII/17

- XCVIII/4, XCVIII/7
CI/37, CI/75, CI/108, CI/109, CI/110, CI/111,
CI/114, CI/117, CI/120, CI/121, CI/143
CIV/16, CIV/27, CIV/35, CIV/36, CIV/44,
CIV/50
CV/3, CV/7, CV/38, CV/42, CV/60
CVII/2, CVII/6, CVII/14, CVII/21, CVII/26,
CVII/41, CVII/42, CVII/51, CVII/52,
CVII/57, CVII/67, CVII/69, CVII/70,
CVII/71, CVII/72, CVII/73, CVII/74,
CVII/75, CVII/77, CVII/80, CVII/82,
CVII/83, CVII/84, CVII/87, CVII/89,
CVII/92, CVII/94, CVII/95, CVII/100,
CVII/101, CVII/102, CVII/103, CVII/104,
CVII/105, CVII/107, CVII/108, CVII/109,
CVII/111, CVII/114, CVII/118
CIX/1, CIX/7
CX/3, CX/17, CX/36, CX/60, CX/75,
CX/81, CX/85, CX/87, CX/88, CX/92,
CX/101, CX/104, CX/105, CX/125,
CX/127, CX/135, CX/145, CX/156,
CX/158, CX/166, CX/170, CX/171
CXI/2, CXI/10, CXI/15, CXI/19, CXI/21,
CXI/39, CXI/61, CXI/62, CXI/67,
CXI/69, CXI/74, CXI/75, CXI/82,
CXI/84, CXI/91, CXI/92
CXV/8
CXVI/5, CXVI/15, CXVI/19, CXVI/23,
CXVI/46, CXVI/61, CXVI/73,
CXVI/75, CXVI/81, CXVI/115,
CXVI/117, CXVI/181, CXVI/205,
CXVI/249, CXVI/252, CXVI/280,
CXVI/300
CXVII/3, CXVII/5, CXVII/6, CXVII/8,
CXVII/10, CXVII/12, CXVII/15,
CXVII/18, CXVII/19, CXVII/21,
CXVII/22
CXVIII/1, CXVIII/5, CXVIII/10,
CXVIII/53, CXVIII/54, CXVIII/93,
CXVIII/139, CXVIII/140, CXVIII/147,
CXVIII/160, CXVIII/172, CXVIII/173,
CXVIII/176, CXVIII/182, CXVIII/200,
CXVIII/201, CXVIII/202, CXVIII/216,
CXVIII/219, CXVIII/220, CXVIII/223,
CXVIII/224, CXVIII/225, CXVIII/227,
CXVIII/228, CXVIII/237, CXVIII/242,
CXVIII/246, CXVIII/247, CXVIII/249,
CXVIII/262
CXIX/7, CXIX/9, CXIX/20, CXIX/22,
CXIX/29, CXIX/32, CXIX/39, CXIX/55,
CXIX/67, CXIX/75, CXIX/77, CXIX/78,
CXIX/81, CXIX/85, CXIX/96, CXIX/97,
CXIX/107, CXIX/111
CXX/55, CXX/59, CXX/79
CXXI/2, CXXI/6, CXXI/18
CXXII/12, CXXII/21
CXXV/2
CXXVI/5, CXXVI/15
CXXVIII/6
CXXXI/1, CXXXI/2, CXXXI/6, CXXXI/8,
CXXXI/9, CXXXI/10, CXXXI/11,
CXXXI/17, CXXXI/21, CXXXI/22,
CXXXI/25, CXXXI/30, CXXXI/44,
CXXXI/46, CXXXI/57
CXXXIII/2, CXXXII/13, CXXXII/17,
CXXXII/23, CXXXII/26
CXXXVI/12
CXXXVII/7, CXXXVII/42, CXXXVII/46,
CXXXVII/55, CXXXVII/64,
CXXXVII/66, CXXXVII/74,
CXXXVII/105
CXXXVIII/5
CXL/13, CXL/26, CXL/34, CXL/40,
CXL/54, CXL/61, CXL/69, CXL/71,
CXL/80, CXL/83, CXL/85, CXL/96,
CXL/98, CXL/99, CXL/101, CXL/102,
CXL/105, CXL/123, CXL/124, CXL/127,
CXL/149, CXL/211, CXL/218, CXL/228,
CXL/238, CXL/239
CXLII/22
CXLIV/7
CXLV/16, CXLV/17, CXLV/31, CXLV/33,
CXLV/40, CXLV/41, CXLV/55,
CXLV/60, CXLV/70
CXLVI/9, CXLVI/10, CXLVI/35, CXLVI/42,
CXLVI/55, CXLVI/57, CXLVI/58,
CXLVI/59, CXLVI/75, CXLVI/80
CXLVII/1, CXLVII/14, CXLVII/27,
CXLVII/31, CXLVII/49, CXLVII/53,
CXLVII/63, CXLVII/65, CXLVII/70,
CXLVII/79, CXLVII/84, CXLVII/88,
CXLVII/95
CXLIX/5, CXLIX/6, CXLIX/14, CXLIX/16
CL/14, CL/25, CL/58, CL/118, CL/150,
CL/187, CL/245
CLI/2, CLI/4, CLI/6

- CLII/43, CLII/51, CLII/55, CLII/65,
CLII/82, CLII/85, CLII/98, CLII/106,
CLII/108
- edukacja elementarna**
- III/8, III/10, III/11, III/12, III/13, III/16, III/29,
III/31, III/32, III/40, III/44, III/70, III/78,
III/86, III/97, III/111, III/130, III/131,
III/132, III/141, III/161, III/169, III/171
- IV/86, IV/95, IV/119
- V/34, V/43, V/49, V/52, V/65, V/70
- VI/3
- VII/94, VII/270, VII/308, VII/342, VII/387,
VII/560, VII/607
- X/1
- XII/12, XII/79, XII/139, XII/153
- XIII/99, XIII/119, XIII/134
- XVI/11, XVI/99, XVI/111, XVI/112,
XVI/113, XVI/146, XVI/177, XVI/201,
XVI/204
- XVII/73
- XVIII/27
- XXI/6, XXI/37, XXI/38
- XXIV/13, XXIV/43
- XXVII/18, XXVII/36, XXVII/88
- XXIX/2, XXIX/3, XXIX/4
- XXXI/4
- XXXIII/46, XXXIII/123
- XXXVI/27
- XXXVII/15, XXXVII/24, XXXVII/25
- XXXIX/1, XXXIX/3, XXXIX/9, XXXIX/10,
XXXIX/38
- XLII/3
- XLIII/18, XLIII/41, XLIII/43, XLIII/50,
XLIII/62, XLIII/73, XLIII/74, XLIII/77,
XLIII/81, XLIII/98, XLIII/116, XLIII/123,
XLIII/126
- XLVII/12, XLVII/45
- XLIX/23, XLIX/28
- LIII/49, LIII/65, LIII/77, LIII/93, LIII/94,
LIII/101
- LVI/42
- LVII/12
- LVIII/6
- LIX/6, LIX/28, LIX/31
- LXIX/8
- LXXII/1, LXXII/11, LXXII/13
- LXXIII/1
- LXXIV/25, LXXIV/28, LXXIV/30, LXXIV/39,
LXXIV/40, LXXIV/42, LXXIV/45,
LXXIV/46, LXXIV/47, LXXIV/54
- LXXVI/7, LXXVI/13, LXXVI/43
- LXXIX/2, LXXIX/12
- LXXX/2
- LXXXIII/20
- LXXXIV/12, LXXXIV/20, LXXXIV/27
- LXXXVI/1, LXXXVI/2, LXXXVI/4,
LXXXVI/32, LXXXVI/182, LXXXVI/267
- LXXXVIII/2, LXXXVIII/13, LXXXVIII/135,
LXXXVIII/300, LXXXVIII/311
- LXXXIX/52, LXXXIX/54, LXXXIX/63
- XCIII/29
- XCIV/2, XCIV/13
- XCVI/2, XCVI/28, XCVI/30
- CI/65, CI/89
- CIV/40
- CVIII/2, CVIII/18, CVIII/28
- CX/93, CX/118, CX/132, CX/138, CX/159,
CX/185
- CXI/43
- CXIII/30, CXIII/39, CXIII/41
- CXVI/28, CXVI/49, CXVI/68, CXVI/95,
CXVI/107, CXVI/168, CXVI/281,
CXVI/295
- CXVIII/21, CXVIII/85, CXVIII/106,
CXVIII/153, CXVIII/161, CXVIII/165
- CXIX/41, CXIX/51
- CXX/73
- CXXI/22, CXXI/23
- CXXIII/2, CXXIII/35
- CXXVI/25
- CXXXI/38
- CXXXII/10, CXXXII/27, CXXXII/29
- CXXXVII/8, CXXXVII/15, CXXXVII/32,
CXXXVII/61, CXXXVII/65, CXXXVII/69,
CXXXVII/73, CXXXVII/103, CXXXVII/107
- CXL/41, CXL/126, CXL/140, CXL/166,
CXL/221, CXL/222, CXL/235, CXL/236
- CXLIII/8, CXLIII/9
- CXLIV/2
- CXLV/2, CXLV/10, CXLV/47, CXLV/52,
CXLV/70, CXLV/73
- CXLVI/11
- CXLVII/9, CXLVII/50, CXLVII/74
- CXLIX/11, CXLIX/13, CXLIX/20,
CXLIX/21

CL/9, CL/104, CL/225
CLV/7

edukacja przedszkolna

VII/334, VII/406, VII/413, VII/472, VII/538,
VII/572, VII/573, VII/617
XII/55, XII/193, XII/324
XVI/22, XVI/27, XVI/117, XVI/136,
XVI/168
XXXV/44
XXXVI/63
XLVIII/46
LII/29
XCI/9
CX/95
CXI/47, CXI/49
CXVIII/199
CXL/191
CXLV/11
CL/51

edukacja seksualna

III/9
IV/27
V/20
VII/169, VII/171, VII/174, VII/357, VII/400,
VII/423, VII/481
XVI/72, XVI/140, XVI/188, XVI/189
XVIII/64
XXIV/8
XXV/1
XXXVI/51
XLIV/3
XLV/3, XLV/5, XLV/11, XLV/17, XLV/18,
XLV/19, XLV/20, XLV/35
LVI/81
LXV/5
LXXVI/28
LXXXV/2, LXXXV/5, LXXXV/7
LXXXVIII/33, LXXXVIII/56,
LXXXVIII/161, LXXXVIII/269
LXXXIX/11, LXXXIX/29, LXXXIX/41
XCIII/3
XCVIII/6
XCIX/6, XCIX/8
CI/2, CI/16, CI/32, CI/52, CI/63, CI/76,
CI/101, CI/125
CV/18

CVII/32, CVII/85, CVII/116, CVII/119
CXVIII/27, CXVIII/205
CXXXV/13

edukacja zawodowa

III/25, III/28, III/67, III/112, III/123, III/134,
III/150, III/152, III/162, III/163, III/175
IV/11, IV/13, IV/37, IV/89, IV/90, IV/122
V/3, V/28, V/75, V/77, V/81
VII/2, VII/7, VII/10, VII/22, VII/23, VII/24,
VII/26, VII/33, VII/41, VII/43, VII/72,
VII/83, VII/88, VII/103, VII/108, VII/111,
VII/112, VII/113, VII/115, VII/125,
VII/126, VII/133, VII/134, VII/136,
VII/146, VII/152, VII/158, VII/180,
VII/190, VII/203, VII/205, VII/210,
VII/213, VII/215, VII/220, VII/228,
VII/246, VII/250, VII/252, VII/264,
VII/265, VII/273, VII/277, VII/278,
VII/280, VII/281, VII/283, VII/288,
VII/291, VII/293, VII/295, VII/304,
VII/312, VII/322, VII/325, VII/330,
VII/331, VII/332, VII/348, VII/351,
VII/352, VII/355, VII/360, VII/361,
VII/378, VII/381, VII/382, VII/386,
VII/389, VII/391, VII/405, VII/409,
VII/414, VII/417, VII/428, VII/432,
VII/435, VII/442, VII/455, VII/460,
VII/467, VII/480, VII/483, VII/488,
VII/501, VII/529, VII/530, VII/540,
VII/542, VII/550, VII/551, VII/565,
VII/578, VII/580, VII/584, VII/589,
VII/590, VII/605, VII/607, VII/608,
VII/615, VII/622, VII/627, VII/635,
VII/638, VII/655, VII/660, VII/662,
VII/669, VII/677, VII/679, VII/682,
VII/691, VII/693, VII/708, VII/710,
VII/714, VII/715, VII/717, VII/721
IX/1, IX/7, IX/13, IX/25, IX/29, IX/31,
IX/32, IX/33, IX/34, IX/36, IX/37, IX/38,
IX/39, IX/40, IX/42, IX/44, IX/45
XI/22
XII/3, XII/20, XII/24, XII/25, XII/28, XII/29,
XII/34, XII/37, XII/44, XII/63, XII/67,
XII/77, XII/85, XII/94, XII/106, XII/107,
XII/110, XII/117, XII/124, XII/143,
XII/147, XII/159, XII/168, XII/177,
XII/179, XII/195, XII/207, XII/214,

- XII/238, XII/252, XII/261, XII/263,
 XII/304, XII/331, XII/335, XII/342,
 XII/344, XII/348, XII/399, XII/417,
 XIII/23, XIII/84, XIII/105, XIII/113,
 XIII/117
 XV/17, XV/25, XV/33, XV/38, XV/49,
 XV/50, XV/55, XV/56, XV/70, XV/73,
 XV/74, XV/86, XV/88, XV/89, XV/90,
 XV/91, XV/100, XV/101, XV/102,
 XV/111, XV/117, XV/118, XV/122,
 XV/124, XV/125, XV/129, XV/130,
 XV/143, XV/144, XV/145, XV/153,
 XV/157, XV/158, XV/165, XV/167,
 XV/173, XV/179, XV/180, XV/188,
 XV/192, XV/193, XV/216, XV/233,
 XV/235, XV/241, XV/243
 XVI/146, XVI/186
 XVII/25, XVII/38, XVII/70, XVII/71
 XVIII/5, XVIII/19, XVIII/23, XVIII/46,
 XVIII/49
 XIX/5, XIX/6
 XX/3
 XXI/10, XXI/11, XXI/12, XXI/15, XXI/22,
 XXI/25, XXI/31, XXI/38, XXI/39,
 XXI/40
 XXIII/3
 XXIV/7, XXIV/14, XXIV/16, XXIV/24,
 XXIV/26, XXIV/29, XXIV/32, XXIV/34,
 XXIV/35, XXIV/46
 XXV/10
 XXVI/3, XXVI/16, XXVI/24, XXVI/29,
 XXVI/30
 XXVII/16, XXVII/21, XXVII/39, XXVII/40,
 XXVII/52, XXVII/63, XXVII/73,
 XXVII/74, XXVII/77, XXVII/89,
 XXVII/90, XXVII/95, XXVII/101
 XXVIII/24, XXVIII/25, XXVIII/33,
 XXVIII/36, XXVIII/39, XXVIII/50,
 XXVIII/70, XXVIII/76, XXVIII/85
 XXIX/2
 XXX/5, XXX/7, XXX/11, XXX/23
 XXXI/2, XXXI/12
 XXXII/1, XXXII/5, XXXII/8, XXXII/11,
 XXXII/13, XXXII/15, XXXII/25,
 XXXII/26, XXXII/29, XXXII/30,
 XXXII/31
 XXXIII/18, XXXIII/42, XXXIII/63,
 XXXIII/64, XXXIII/71, XXXIII/75,
 XXXIII/83, XXXIII/87, XXXIII/88,
 XXXIII/89, XXXIII/93, XXXIII/97,
 XXXIII/117, XXXIII/122, XXXIII/127,
 XXXIII/146, XXXIII/147, XXXIII/148
 XXXV/34, XXXV/57
 XXXVI/34, XXXVI/35, XXXVI/43,
 XXXVI/48, XXXVI/50, XXXVI/55,
 XXXVI/57
 XXXVII/1, XXXVII/24, XXXVII/29,
 XXXVII/35, XXXVII/37, XXXVII/39,
 XXXVII/41, XXXVII/43
 XXXIX/18, XXXIX/23, XXXIX/29,
 XXXIX/61, XXXIX/72, XXXIX/73,
 XXXIX/77, XXXIX/79, XXXIX/82,
 XXXIX/86, XXXIX/87
 XL/1
 XLII/2, XLII/12, XLII/14, XLII/19
 XLIII/2, XLIII/6, XLIII/8, XLIII/9, XLIII/10,
 XLIII/11, XLIII/19, XLIII/21, XLIII/28,
 XLIII/40, XLIII/56, XLIII/61, XLIII/77,
 XLIII/78, XLIII/95, XLIII/101, XLIII/103,
 XLIII/104, XLIII/106, XLIII/110,
 XLIII/120, XLIII/121, XLIII/124
 XLV/28
 XLVI/9
 XLVII/16, XLVII/27
 XLVIII/4, XLVIII/7, XLVIII/8, XLVIII/15,
 XLVIII/16, XLVIII/17, XLVIII/19,
 XLVIII/24, XLVIII/48, XLVIII/50,
 XLVIII/52, XLVIII/128, XLVIII/137,
 XLVIII/138, XLVIII/140, XLVIII/141,
 XLVIII/145, XLVIII/152, XLVIII/154
 XLIX/18
 L/47, L/50, L/59, L/67
 LI/13, LI/21, LI/29, LI/37
 LII/1, LII/5, LII/6, LII/9, LII/14, LII/15,
 LII/16, LII/28, LII/30, LII/31, LII/32
 LIII/6, LIII/7, LIII/14, LIII/22, LIII/23,
 LIII/24, LIII/25, LIII/26, LIII/27, LIII/29,
 LIII/30, LIII/34, LIII/36, LIII/42, LIII/47,
 LIII/88, LIII/98
 LVI/29, LVI/45
 LVII/13
 LIX/15, LIX/20, LIX/32, LIX/35, LIX/41
 LXI/1, LXI/2, LXI/3, LXI/4, LXI/18, LXI/28
 LXIII/2
 LXV/2, LXV/3, LXV/4
 LXXII/2, LXXII/14, LXXII/15, LXXII/20

- LXXIII/10, LXXIII/11
 LXXIV/4, LXXIV/11, LXXIV/18,
 LXXIV/27, LXXIV/28, LXXIV/38,
 LXXIV/51, LXXIV/53, LXXIV/57,
 LXXIV/62, LXXIV/69
 LXXVI/9, LXXVI/16
 LXXVII/10, LXXVII/11, LXXVII/13,
 LXXVII/15, LXXVII/20, LXXVII/22,
 LXXVII/24, LXXVII/25, LXXVII/26,
 LXXVII/27, LXXVII/28
 LXXIX/9, LXXIX/11, LXXIX/14,
 LXXIX/21, LXXIX/25, LXXIX/28
 LXXXIII/11, LXXXIII/20, LXXXIII/21
 LXXXIV/3, LXXXIV/18, LXXXIV/30
 LXXXVI/1, LXXXVI/29, LXXXVI/34,
 LXXXVI/46, LXXXVI/54, LXXXVI/58,
 LXXXVI/69, LXXXVI/73, LXXXVI/75,
 LXXXVI/99, LXXXVI/111,
 LXXXVI/116, LXXXVI/120,
 LXXXVI/126, LXXXVI/128,
 LXXXVI/130, LXXXVI/131,
 LXXXVI/142, LXXXVI/208,
 LXXXVI/232, LXXXVI/239,
 LXXXVI/251, LXXXVI/255,
 LXXXVI/256, LXXXVI/257,
 LXXXVI/258, LXXXVI/277
 LXXXVIII/159, LXXXVIII/173,
 LXXXVIII/186, LXXXVIII/207,
 LXXXVIII/254, LXXXVIII/296,
 LXXXVIII/324, LXXXVIII/327,
 LXXXVIII/333, LXXXVIII/343
 LXXXIX/7, LXXXIX/23, LXXXIX/24,
 LXXXIX/52, LXXXIX/60, LXXXIX/76,
 LXXXIX/94, LXXXIX/99, LXXXIX/100,
 LXXXIX/102, LXXXIX/107,
 LXXXIX/117, LXXXIX/132
 XCIII/2, XCIII/29, XCIII/32, XCIII/33,
 XCIII/74, XCIII/76, XCIII/77, XCIII/81,
 XCIII/86
 XCIV/17
 XCV/1
 XCVI/9
 XCVII/14
 C/3, C/9
 CI/30, CI/37, CI/83, CI/91, CI/97, CI/106,
 CI/108, CI/109, CI/110, CI/114, CI/117,
 CI/120, CI/121, CI/149
 CII/9
 CIII/2, CIII/6, CIII/7, CIII/8, CIII/10
 CIV/10, CIV/16, CIV/27, CIV/35, CIV/40,
 CIV/41, CIV/44
 CVI/14
 CVII/2, CVII/24, CVII/27, CVII/35,
 CVII/58, CVII/71, CVII/72, CVII/73,
 CVII/74, CVII/75, CVII/87, CVII/88,
 CVII/89, CVII/94, CVII/95, CVII/98,
 CVII/106, CVII/108, CVII/113, CVII/118,
 CVII/120
 CVIII/13, CVIII/22, CVIII/28
 CIX/11, CIX/22
 CX/3, CX/12, CX/18, CX/28, CX/31,
 CX/32, CX/43, CX/46, CX/49, CX/50,
 CX/54, CX/60, CX/67, CX/70, CX/71,
 CX/81, CX/88, CX/91, CX/96, CX/97,
 CX/107, CX/116, CX/133, CX/134,
 CX/135, CX/140, CX/143, CX/150,
 CX/152, CX/160, CX/173, CX/190,
 CX/193, CX/197
 CXI/1, CXI/9, CXI/10, CXI/15, CXI/18,
 CXI/19, CXI/20, CXI/27, CXI/32,
 CXI/46, CXI/48, CXI/61, CXI/62,
 CXI/74, CXI/75, CXI/84, CXI/86,
 CXI/87, CXI/91, CXI/91, CXI/92
 CXIII/9, CXIII/20
 CXIV/1
 CXV/6
 CXVI/19, CXVI/21, CXVI/27, CXVI/34,
 CXVI/38, CXVI/39, CXVI/42, CXVI/43,
 CXVI/49, CXVI/61, CXVI/64, CXVI/70,
 CXVI/75, CXVI/81, CXVI/102,
 CXVI/103, CXVI/108, CXVI/110,
 CXVI/112, CXVI/113, CXVI/114,
 CXVI/118, CXVI/127, CXVI/136,
 CXVI/138, CXVI/156, CXVI/157,
 CXVI/159, CXVI/163, CXVI/164,
 CXVI/165, CXVI/169, CXVI/182,
 CXVI/184, CXVI/198, CXVI/205,
 CXVI/212, CXVI/229, CXVI/230,
 CXVI/237, CXVI/239, CXVI/278,
 CXVI/306, CXVI/339, CXVI/371,
 CXVI/373, CXVI/375, CXVI/379,
 CXVI/381, CXVI/387, CXVI/389
 CXVIII/39, CXVIII/69, CXVIII/77,
 CXVIII/81, CXVIII/82, CXVIII/91,
 CXVIII/140, CXVIII/144, CXVIII/145,
 CXVIII/152, CXVIII/160, CXVIII/167,

- CXVIII/176, CXVIII/177, CXVIII/195,
 CXVIII/201, CXVIII/212, CXVIII/218,
 CXVIII/220, CXVIII/221, CXVIII/223,
 CXVIII/237, CXVIII/240, CXVIII/247,
 CXVIII/249, CXVIII/254,
 CXVIII/258
 CXIX/7, CXIX/8, CXIX/18, CXIX/19,
 CXIX/27, CXIX/38, CXIX/39, CXIX/48,
 CXIX/96, CXIX/97, CXIX/111
 CXX/13, CXX/25, CXX/26, CXX/36,
 CXX/47, CXX/60, CXX/74, CXX/79,
 CXX/86
 CXXI/1, CXXI/16, CXXI/24
 CXXII/2, CXXII/21
 CXXIII/4, CXXIII/13, CXXIII/16,
 CXXIII/21, CXXIII/24, CXXIII/29,
 CXXIII/32, CXXIII/37, CXXIII/39,
 CXXIII/41, CXXIII/42, CXXIII/43,
 CXXIII/45, CXXIII/48, CXXIII/49
 CXXVI/11, CXXVI/20, CXXVI/21,
 CXXVI/28, CXXVI/41
 CXXVII/8, CXXVII/10, CXXVII/12
 CXXVIII/4
 CXXIX/24
 CXXXI/1, CXXXI/4, CXXXI/6,
 CXXXI/9, CXXXI/11, CXXXI/14,
 CXXXI/18, CXXXI/21, CXXXI/22,
 CXXXI/37, CXXXI/40, CXXXI/41,
 CXXXI/45, CXXXI/52, CXXXI/53,
 CXXXI/61
 CXXXII/4, CXXXII/5, CXXXII/9,
 CXXXII/14, CXXXII/25
 CXXXVII/7, CXXXVII/8, CXXXVII/20,
 CXXXVII/27, CXXXVII/42,
 CXXXVII/46, CXXXVII/49,
 CXXXVII/50, CXXXVII/52,
 CXXXVII/56, CXXXVII/59,
 CXXXVII/64, CXXXVII/71,
 CXXXVII/72, CXXXVII/74,
 CXXXVII/75, CXXXVII/79,
 CXXXVII/102, CXXXVII/104
 CXXXVIII/5, CXXXVIII/11, CXXXVIII/18,
 CXXXVIII/20, CXXXVIII/21,
 CXXXVIII/22
 CXXXIX/15
 CXL/2, CXL/4, CXL/5, CXL/8, CXL/13,
 CXL/17, CXL/18, CXL/22, CXL/26,
 CXL/34, CXL/35, CXL/44, CXL/54,
 CXL/61, CXL/66, CXL/72, CXL/73,
 CXL/74, CXL/75, CXL/76, CXL/78,
 CXL/80, CXL/81, CXL/91, CXL/94,
 CXL/96, CXL/101, CXL/103, CXL/104,
 CXL/105, CXL/108, CXL/110, CXL/111,
 CXL/118, CXL/121, CXL/123, CXL/124,
 CXL/125, CXL/127, CXL/132, CXL/133,
 CXL/134, CXL/139, CXL/148, CXL/157,
 CXL/169, CXL/171, CXL/190, CXL/191,
 CXL/192, CXL/193, CXL/198, CXL/199,
 CXL/209, CXL/211, CXL/213, CXL/230,
 CXL/232, CXL/237, CXL/238, CXL/239,
 CXL/240, CXL/241, CXL/244, CXL/245,
 CXL/255
 CXLI/3
 CXLII/22, CXLII/37, CXLII/43, CXLII/45
 CXLIII/12
 CXLIV/1, CXLIV/5, CXLIV/6, CXLIV/8,
 CXLIV/9, CXLIV/10
 CXLV/1, CXLV/5, CXLV/6, CXLV/16,
 CXLV/40, CXLV/41, CXLV/46,
 CXLV/55, CXLV/63, CXLV/76
 CXLVI/10, CXLVI/35, CXLVI/42,
 CXLVI/55, CXLVI/57
 CXLVII/1, CXLVII/12, CXLVII/15,
 CXLVII/37, CXLVII/39, CXLVII/49
 CXLIX/3, CXLIX/4, CXLIX/11, CXLIX/17,
 CXLIX/19
 CL/2, CL/19, CL/25, CL/28, CL/45,
 CL/47, CL/49, CL/78, CL/82,
 CL/85, CL/89, CL/92, CL/93, CL/97,
 CL/98, CL/100, CL/102, CL/109,
 CL/112, CL/113, CL/116, CL/120,
 CL/121, CL/123, CL/133, CL/139,
 CL/141, CL/143, CL/151, CL/157,
 CL/160, CL/164, CL/165, CL/167,
 CL/168, CL/170, CL/171, CL/173,
 CL/174, CL/177, CL/183, CL/184,
 CL/186, CL/187, CL/189, CL/226,
 CL/232, CL/235, CL/241, CL/242,
 CL/248
 CLI/2, CLI/4, CLI/10, CLI/13,
 CLII/13, CLII/32, CLII/33, CLII/59,
 CLII/82, CLII/85, CLII/106
edukacja zdrowotna
 VII/494, VII/641, VII/700
 XI/14, XI/15

XV/75, XV/80, XV/221, XV/228
 XVIII/64
 XXVII/4
 XXXIII/35, XXXIII/67
 LII/13, LII/33
 LXV/12
 LXIX/5
 LXX/5, LXX/6, LXX/7, LXX/8, LXX/10,
 LXX/11, LXX/12, LXX/16
 LXXXIV/13, LXXXIV/24
 LXXXVI/42, LXXXVI/61, LXXXVI/78,
 LXXXVI/96, LXXXVI/98, LXXXVI/119,
 LXXXVI/131, LXXXVI/152,
 LXXXVI/201, LXXXVI/202,
 LXXXVI/206, LXXXVI/229
 LXXXIX/125
 CXV/1
 CXXXV/11
 CXXXVIII/10
 CXL/14, CXL/19, CXL/37, CXL/50,
 CXL/69, CXL/88, CXL/97, CXL/136,
 CXL/196, CXL/197, CXL/206

germanizacja

V/27
 VII/178, VII/184, VII/249, VII/259, VII/600,
 VII/646
 XVII/48
 XVIII/17
 XXV/11
 XXVII/55, XXVII/76
 XXIX/6
 XXX/20
 XXXI/3
 XXXII/27
 XXXV/11, XXXV/17, XXXV/19
 XLIII/37, XLIII/38, XLIII/72
 XLVII/9, XLVII/21, XLVII/26
 XLVIII/91
 L/56, L/57
 LII/35
 LVIII/27
 LXVIII/2
 LXIX/6
 LXXIV/67
 LXXIX/7
 LXXX/2
 LXXXIV/15

LXXXV/1
 LXXXVI/215
 LXXXVIII/8, LXXXVIII/50, LXXXVIII/51,
 LXXXVIII/190
 LXXXIX/31
 XCI/2, XCI/3, XCI/4
 XCIV/1, XCIV/3, XCIV/23, XCIV/39
 XCVI/39
 XCVII/5, XCVII/12
 CI/50
 CIV/2
 CIX/4, CIX/5, CIX/29
 CXVI/58, CXVI/125, CXVI/148, CXVI/271,
 CXVI/289
 CXVIII/83, CXVIII/107, CXVIII/110,
 CXVIII/131, CXVIII/256
 CXIX/11, CXIX/82
 CXXVI/37, CXXVI/38
 CXL/117, CXL/216
 CL/12, CL/44, CL/86, CL/90, CL/101,
 CL/144
 CLII/28

**instytucje i organizacje społeczne
dla dzieci i młodzieży**

III/53
 VII/31, VII/52, VII/64, VII/143, VII/149,
 VII/181, VII/196, VII/198, VII/227,
 VII/231, VII/251, VII/290, VII/292,
 VII/302, VII/329, VII/335, VII/336,
 VII/345, VII/377, VII/415, VII/426,
 VII/437, VII/451, VII/456, VII/462,
 VII/468, VII/476, VII/500, VII/505,
 VII/512, VII/515, VII/520, VII/522,
 VII/534, VII/555, VII/566, VII/583,
 VII/652, VII/654, VII/670, VII/687,
 VII/690, VII/704, VII/713
 XI/1, XI/4, XI/8, XI/9
 XII/28, XII/30, XII/35, XII/38, XII/40,
 XII/50, XII/55, XII/81, XII/89, XII/102,
 XII/145, XII/192, XII/199, XII/202,
 XII/206, XII/222, XII/274, XII/288,
 XII/332, XII/355, XII/367, XII/372,
 XII/380, XII/413
 XIII/64
 XV/185
 XVI/39, XVI/94, XVI/109, XVI/157,
 XVI/163, XVI/168, XVI/183, XVI/192,

- XVI/199, XVI/206, XVI/209, XVI/210,
 XVI/213
 XVII/13, XVII/21, XVII/27, XVII/34,
 XVII/47, XVII/66, XVII/72
 XVIII/25
 XIX/4, XIX/34
 XXI/1, XXI/8, XXI/30, XXI/32
 XXIV/42
 XXVI/27, XXVI/31, XXVI/36
 XXVII/3, XXVII/31, XXVII/41, XXVII/79
 XXVIII/71, XXVIII/77
 XXXI/9
 XXXVI/11, XXXVI/34, XXXVI/62,
 XXXVI/68, XXXVI/78
 XXXVII/4, XXXVII/8, XXXVII/9
 XXXIX/34, XXXIX/58, XXXIX/62
 XLII/6
 XLVII/19, XLVII/25, XLVII/29
 XLVIII/1, XLVIII/7, XLVIII/9, XLVIII/14,
 XLVIII/18, XLVIII/22, XLVIII/26,
 XLVIII/38, XLVIII/41, XLVIII/47,
 XLVIII/53, XLVIII/54, XLVIII/140,
 XLVIII/141, XLVIII/143
 L/42, L/43, L/68
 LI/16, LI/20
 LIII/86, LIII/89, LIII/92
 LVI/49, LVI/60
 LIX/23, LIX/25, LIX/27, LIX/44
 LXI/5, LXI/11, LXI/12, LXI/23, LXI/30
 LXV/4
 LXVI/2
 LXVIII/12
 LXX/13
 LXXII/9, LXXII/23
 LXXIV/43
 LXXIX/3, LXXIX/23
 LXXXVI/246, LXXXVI/247
 LXXXVII/1
 LXXXVIII/42
 LXXXIX/34, LXXXIX/44, LXXXIX/45,
 LXXXIX/78
 XCIII/5, XCIII/24, XCIII/45, XCIII/46,
 XCIII/78, XCIII/83
 XCV/3
 XCVII/2, XCVII/11
 XCVIII/3
 C/4, C/5
 CI/87
 CV/43
 CXI/3
 CXV/5
 CXVI/13, CXVI/17, CXVI/22, CXVI/25,
 CXVI/26, CXVI/45, CXVI/67, CXVI/86,
 CXVI/92, CXVI/117, CXVI/127,
 CXVI/149, CXVI/222, CXVI/231,
 CXVI/235, CXVI/245, CXVI/253,
 CXVI/258, CXVI/279, CXVI/296,
 CXVI/301
 CXVIII/78, CXVIII/139, CXVIII/142,
 CXVIII/143, CXVIII/154, CXVIII/157,
 CXVIII/159, CXVIII/166, CXVIII/168,
 CXVIII/179, CXVIII/182, CXVIII/185,
 CXVIII/188, CXVIII/191, CXVIII/193,
 CXVIII/195, CXVIII/197, CXVIII/206,
 CXVIII/210, CXVIII/212, CXVIII/232,
 CXVIII/238, CXVIII/251, CXVIII/264
 CXIX/11, CXIX/17, CXIX/40, CXIX/44,
 CXIX/56, CXIX/59, CXIX/86
 CXXVI/8, CXXVI/20
 CXXVIII/5
 CXXIX/20
 CXXX/1
 CXXXI/5, CXXXI/7, CXXXI/16,
 CXXXI/17, CXXXI/26, CXXXI/27,
 CXXXI/47, CXXXI/52, CXXXI/54
 CXXXII/15
 CXL/12, CXL/29, CXL/30, CXL/71,
 CXL/187
 CXLII/23, CXLII/24, CXLII/27, CXLII/31,
 CXLII/34, CXLII/35, CXLII/40
 CXLV/25
 CXLVII/5, CXLVII/18, CXLVII/20,
 CXLVII/25, CXLVII/40, CXLVII/47,
 CXLVII/48, CXLVII/56, CXLVII/68,
 CXLVII/71
 CL/66, CL/86, CL/96, CL/111, CL/206,
 CL/213, CL/214, CL/219, CL/220,
 CL/233, CL/241
 CLII/14, CLII/16, CLII/26, CLII/29,
 CLII/31, CLII/32, CLII/34, CLII/39,
 CLII/42, CLII/45, CLII/49, CLII/52,
 CLII/55, CLII/63, CLII/65, CLII/67,
 CLII/70, CLII/71, CLII/73, CLII/77,
 CLII/81, CLII/83, CLII/84, CLII/92,
 CLII/95, CLII/97, CLII/98, CLII/102,
 CLII/109

język i autonomia narodowa w edukacji

III/16, III/22, III/37, III/40, III/75, III/124,
 III/159
 IV/72, IV/78, IV/80, IV/97, IV/100, IV/105,
 IV/120, IV/121
 V/17, V/19, V/24, V/27, V/37, V/46, V/66
 VII/71, VII/154
 XI/10, XI/11, XI/18, XI/20, XI/21
 XII/22, XII/30, XII/46, XII/140, XII/172,
 XII/200
 XV/37
 XVII/6, XVII/8, XVII/59
 XVIII/38
 XXI/13, XXI/20
 XXV/17
 XXVII/17, XXVII/37, XXVII/62, XXVII/66,
 XXVII/68, XXVII/76, XXVII/81,
 XXVII/84, XXVII/92, XXVII/93,
 XXVII/97
 XXVIII/2, XXVIII/4, XXVIII/6, XXVIII/64
 XXXII/28
 XXXIII/31, XXXIII/45, XXXIII/47,
 XXXIII/50, XXXIII/51, XXXIII/53,
 XXXIII/59
 XXXV/7, XXXV/11, XXXV/15, XXXV/17,
 XXXV/18, XXXV/19, XXXV/35
 XXXVII/16, XXXVII/17, XXXVII/18,
 XXXVII/21
 XXXVIII/5
 XXXIX/1, XXXIX/2, XXXIX/20,
 XXXIX/24, XXXIX/31, XXXIX/32,
 XXXIX/38, XXXIX/40, XXXIX/53
 XL/2, XL/4, XL/5
 XLIII/13, XLIII/16, XLIII/23, XLIII/24,
 XLIII/30, XLIII/32, XLIII/33, XLIII/36,
 XLIII/37, XLIII/38, XLIII/41, XLIII/43,
 XLIII/45, XLIII/48, XLIII/51, XLIII/69,
 XLIII/72, XLIII/73, XLIII/74, XLIII/75,
 XLIII/82, XLIII/84, XLIII/86, XLIII/99,
 XLIII/112, XLIII/122, XLIII/125
 XLVI/4
 XLVII/9, XLVII/18
 XLVIII/21, XLVIII/25, XLVIII/28,
 XLVIII/37, XLVIII/49, XLVIII/51,
 XLVIII/63, XLVIII/70
 L/16, L/17, L/34, L/36, L/40, L/57
 LI/31
 LIV/1

LVI/22, LVI/36, LVI/41
 LVII/1, LVII/9, LVII/10
 LVIII/12, LVIII/14, LVIII/27
 LIX/3, LIX/9, LIX/10, LIX/11, LIX/14,
 LIX/19, LIX/32, LIX/38, LIX/40,
 LIX/42
 LXV/1
 LXVIII/5
 LXXI/1
 LXXII/4
 LXXIII/4
 LXXXIV/9
 LXXXVI/194, LXXXVI/215
 LXXXVIII/7, LXXXVIII/8, LXXXVIII/16,
 LXXXVIII/20, LXXXVIII/21,
 LXXXVIII/23, LXXXVIII/24,
 LXXXVIII/25, LXXXVIII/28,
 LXXXVIII/45, LXXXVIII/48,
 LXXXVIII/50, LXXXVIII/51,
 LXXXVIII/69, LXXXVIII/70,
 LXXXVIII/88, LXXXVIII/106,
 LXXXVIII/125, LXXXVIII/164,
 LXXXVIII/214, LXXXVIII/245,
 LXXXVIII/288, LXXXVIII/319,
 LXXXVIII/320, LXXXVIII/334,
 LXXXVIII/348
 XCI/5, XCI/8, XCI/10
 XCVI/15, XCVI/22, XCVI/25, XCVI/28,
 XCVI/34, XCVI/35, XCVI/36
 CI/5, CI/26, CI/29, CI/31, CI/50
 CII/3, CII/7, CII/10
 CVI/1, CVI/7
 CVIII/5, CVIII/18, CVIII/23, CVIII/27
 CIX/18
 CX/8, CX/26, CX/39
 CXIII/9, CXIII/14, CXIII/17, CXIII/22,
 CXIII/26, CXIII/28, CXIII/30
 CXVI/4, CXVI/147, CXVI/244,
 CXVI/250
 CXVIII/43, CXVIII/44, CXVIII/263
 CXX/62, CXX/67, CXX/69
 CXXI/15, CXXI/23
 CXXIII/9, CXXIII/10, CXXIII/11
 CXXVII/4
 CXXIX/8, CXXIX/29
 CXXXVII/15, CXXXVII/73
 CXL/21, CXL/117, CXL/128, CXL/257
 CXLII/38, CXLII/46

CXLV/57, CXLV/59
 CXLVII/36
 CXLIX/9, CXLIX/18, CXLIX/24,
 CXLIX/25
 CL/33, CL/52, CL/158, CL/216
 CLII/1, CLII/2, CLII/7, CLII/8, CLII/13,
 CLII/22, CLII/23, CLII/24, CLII/25,
 CLII/27, CLII/28, CLII/30, CLII/36,
 CLII/41, CLII/60, CLII/78, CLII/90
 CLV/4, CLV/6

kary i nagrody

III/125
 IV/54, IV/81
 VII/617
 XII/99, XII/277, XII/323, XII/378,
 XII/383, XII/427, XII/431
 XIII/7, XIII/10, XIII/43, XIII/66,
 XIII/108
 XIV/2
 XVII/56
 XVIII/66
 XIX/32
 XXVII/26
 XXX/20
 XXXIII/110
 XXXVI/56
 XXXVII/33
 XLVI/30
 LXXVI/31
 LXXXVI/164, LXXXVI/165, LXXXVI/169,
 LXXXVI/170, LXXXVI/173,
 LXXXVI/190, LXXXVI/207,
 LXXXVI/211, LXXXVI/227,
 LXXXVI/240
 LXXXVIII/190
 XCI/4
 CI/18, CI/20
 CV/66
 CXIII/2
 CXVI/145, CXVI/183
 CXVIII/131
 CXIX/53
 CXXIII/50
 CXXV/6
 CXL/60, CXL/63, CXL/93
 CXLIX/8
 CL/65

koedukacja

IV/76
 V/69
 VII/100, VII/168, VII/176, VII/200, VII/214,
 VII/229, VII/361, VII/446, VII/559,
 VII/632
 XII/23, XII/27
 XVIII/39, XVIII/51
 XIX/11, XIX/31
 XXI/26, XXI/34
 XXV/9
 XLII/7
 XLVII/46
 XCVI/37
 XCIX/6, XCIX/8
 LIII/6
 LIX/31
 LXXXVIII/22
 XCIII/11
 CI/9, CI/10, CI/11, CI/49, CI/52, CI/135
 CVII/4, CVII/8
 CX/48
 CXI/2, CXI/65
 CXVI/1
 CXVIII/27, CXVIII/55, CXVIII/129
 CXIX/63, CXIX/64, CXIX/79
 CXXVI/23
 CXXX/6
 CXXXV/5
 CXLVI/51

kolonie i półkolonie

III/53, III/59, III/81
 IV/56, IV/108
 V/31, V/50
 VII/105, VII/189, VII/450, VII/473, VII/489,
 VII/553, VII/561, VII/681, VII/696
 VIII/1
 XII/192, XII/227, XII/345
 XVI/39, XVI/148, XVI/183, XVI/194
 XVII/13
 XIX/19, XIX/20
 XXV/22
 XXVI/19
 XXX/1, XXX/6
 XXXVI/2, XXXVI/3
 XLVI/5
 XLVII/1, XLVII/19

LI/3, LI/13, LI/36
 LIV/3
 LIX/45
 LXI/15
 LXVIII/6
 LXXVI/17
 CV/37
 CX/5, CX/35, CX/56
 CXVI/93, CXVI/140, CXVI/151, CXVI/276,
 CXVI/382
 CXIX/68, CXIX/112
 CXXIII/1
 CXXXI/17, CXXXI/47
 CXL/109
 CXLV/78
 CL/18
 CLI/12

kontakt z przyrodą

III/17, III/101
 V/26, V/80, V/82
 VII/35, VII/59, VII/105, VII/118, VII/262,
 VII/310, VII/448, VII/643, VII/645,
 VII/656
 XII/14, XII/33, XII/96, XII/173, XII/218,
 XII/242, XII/253, XII/255
 XIII/56, XIII/69
 XV/126, XV/209
 XVI/13, XVI/14, XVI/15, XVI/34, XVI/35,
 XVI/46, XVI/67, XVI/133, XVI/134,
 XVI/176, XVI/192
 XX/17
 XXI/17
 XXV/22
 XXVII/11, XXVII/12, XXVII/13, XXVII/20,
 XXVII/30, XXVII/33, XXVII/45
 XXX/22
 XXXIII/23, XXXIII/27, XXXIII/58,
 XXXIII/80
 XXXV/52
 XLIII/55, XLIII/59, XLIII/66, XLIII/92
 XLV/8
 XLVII/49
 XLVIII/48, XLVIII/50
 L/29, L/41
 LI/33
 LXXII/8, LXXII/17
 LXXXIII/5

LXXVI/17, LXXVI/33
 LXXXVI/197, LXXXVI/198, LXXXVI/244
 LXXXIX/8
 XCI/9
 XCIII/60
 XCVI/6
 CI/159
 CVIII/7, CVIII/11, CVIII/16
 CXVI/153, CXVI/160
 CXVIII/80, CXVIII/149, CXVIII/200
 CXIX/12
 CXX/43
 CXXXVII/28
 CXLII/13
 CXLV/61, CXLV/62
 CL/122, CL/200
 CLII/46, CLII/61

macierzyństwo

VII/14, VII/16, VII/62, VII/63, VII/70,
 VII/84, VII/85, VII/94, VII/119, VII/142,
 VII/153, VII/156, VII/157, VII/167,
 VII/169, VII/174, VII/175, VII/211,
 VII/256, VII/267, VII/272, VII/276,
 VII/320, VII/321, VII/356, VII/397,
 VII/402, VII/535, VII/541, VII/544,
 VII/548, VII/551, VII/606, VII/626,
 VII/634, VII/661
 IX/9
 XII/8, XII/51, XII/62, XII/109, XII/123,
 XII/128, XII/130, XII/141, XII/172,
 XII/180, XII/193, XII/257, XII/210,
 XII/232, XII/289, XII/297, XII/313,
 XII/350, XII/351, XII/358, XII/366,
 XII/381, XII/430
 XIII/121, XIII/124
 XVII/62
 XVIII/21, XVIII/39, XVIII/42, XVIII/59
 XXIII/9
 XXVII/5, XXVII/112
 XXVIII/30
 XXXIII/44, XXXIII/54, XXXIII/57,
 XXXIII/58, XXXIII/74, XXXIII/79,
 XXXIII/104, XXXIII/111, XXXIII/118
 XLIII/65
 XLV/3, XLV/6, XLV/9, XLV/19, XLV/22,
 XLV/35
 XLVI/34, XLVI/38

- XLVII/35, XLVII/42
 XLVIII/13, XLVIII/58, XLVIII/65,
 XLVIII/69, XLVIII/101, XLVIII/146
 XLIX/27
 LII/34
 LVI/47, LVI/67, LVI/72
 LIX/30
 LXII/1
 LXXII/21
 LXXXIII/2, LXXXIII/13
 LXXXVI/20, LXXXVI/52, LXXXVI/56,
 LXXXVI/66, LXXXVI/83, LXXXVI/84,
 LXXXVI/88, LXXXVI/114,
 LXXXVI/133, LXXXVI/134,
 LXXXVI/135, LXXXVI/138,
 LXXXVI/187, LXXXVI/193,
 LXXXVI/204, LXXXVI/217,
 LXXXVI/220, LXXXVI/229,
 LXXXVI/233, LXXXVI/264,
 LXXXVI/265, LXXXVI/273,
 LXXXVI/275
 LXXXVIII/4, LXXXVIII/63, LXXXVIII/87,
 LXXXVIII/161, LXXXVIII/237
 XCIII/7, XCIII/34, XCIII/41, XCIII/48,
 XCIII/49, XCIII/51, XCIII/53,
 XCIII/55, XCIII/82, XCIII/90,
 XCIII/100
 XCIV/33
 XCV/2
 XCVI/12
 XCIX/13
 CI/32, CI/33, CI/171
 CV/33
 CVII/1, CVII/2, CVII/9, CVII/19, CVII/54,
 CVII/62
 CVIII/1, CVIII/13
 CXI/24
 CXVI/208
 CXVII/2, CXVII/4, CXVII/14, CXVII/16
 CXVIII/15, CXVIII/47, CXVIII/171,
 CXVIII/189, CXVIII/198, CXVIII/204,
 CXVIII/209, CXVIII/216, CXVIII/229
 CXIX/4, CXIX/10, CXIX/17, CXIX/23,
 CXIX/46, CXIX/57, CXIX/93
 CXX/41, CXX/42
 CXXII/15, CXXII/20
 CXXVI/6
 CXXXIII/2
 CXXXV/7, CXXXV/10, CXXXV/12
 CXXXVII/77
 CXXXIX/14
 CXL/184, CXL/195
 CXLV/12, CXLV/38
 CXLVI/6, CXLVI/12, CXLVI/34, CXLVI/37,
 CXLVI/38, CXLVI/40
 CXLVII/64, CXLVII/66, CXLVII/69
 CXLIX/26
 CL/3
metody nauczania
 III/148
 IV/101
 VII/19, VII/29, VII/32, VII/42, VII/49,
 VII/82, VII/90, VII/106, VII/118, VII/204,
 VII/262, VII/286, VII/308, VII/323,
 VII/509, VII/532, VII/573, VII/664,
 VII/688, VII/707
 XII/42, XII/79, XII/96, XII/111, XII/139,
 XII/169, XII/196, XII/203
 XIII/63, XIII/81, XIII/107, XIII/129,
 XIII/143
 XV/14
 XVI/26, XVI/77, XVI/97, XVI/135, XVI/141,
 XVI/151, XVI/162, XVI/170
 XVIII/16, XVIII/22, XVIII/29, XVIII/55
 XIX/28
 XXI/44
 XXIV/36
 XXXIII/39, XXXIII/105, XXXIII/123,
 XXXIII/148
 XXXV/12
 XXXVI/27
 XLVI/25, XLVI/40
 XLVII/15, XLVII/24, XLVII/49
 LII/25
 LIII/10, LIII/64
 LVI/8
 LVIII/21
 LXI/20
 LXXIV/55
 LXXVI/22, LXXVI/33
 LXXXVIII/85, LXXXVIII/236
 LXXXIX/56
 XCII/3
 XCIV/15, XCIV/18
 CXVI/79, CXVI/89, CXVI/185

CXVIII/31, CXVIII/120, CXVIII/141,
 CXVIII/153, CXVIII/158, CXVIII/187
 CXIX/5, CXIX/36
 CXX/70
 CXXXV/6
 CXXXVII/54
 CXL/114
 CXLIII/1
 CXLV/48
 CXLVII/38, CXLVII/41, CXLVII/58,
 CXLVII/82, CXLVII/87
 CLII/9, CLII/21, CLII/44, CLII/50

metody wychowania

IV/64, IV/81, IV/82
 V/18
 VII/19, VII/42, VII/82, VII/97, VII/172,
 VII/207, VII/275, VII/286, VII/567,
 VII/573, VII/707
 XI/9, XI/17
 XII/49, XII/58, XII/60, XII/91, XII/165,
 XII/209, XII/277, XII/377
 XIII/22, XIII/65, XIII/100, XIII/143
 XVI/10, XVI/44, XVI/62, XVI/68, XVI/123,
 XVI/129, XVI/135, XVI/141, XVI/143,
 XVI/169, XVI/200, XVI/206
 XVIII/55, XVIII/66
 XIX/24, XIX/26
 XXIV/4
 XXVII/86
 XXXII/30
 XXXIII/44, XXXIII/49, XXXIII/72
 XXXV/12, XXXV/30, XXXV/44, XXXV/46,
 XXXV/60, XXXV/63, XXXV/67
 XXXIX/69
 XLIII/83
 XLV/15, XLV/39
 XLVII/29, XLVII/33, XLVII/35, XLVII/43,
 XLVII/46, XLVII/47
 LIII/100
 LIX/49
 LXI/12
 LXXIV/67, LXXIV/68
 LXXXVI/11, LXXXVI/32
 LXXXVI/66, LXXXVI/84, LXXXVI/89,
 LXXXVI/148, LXXXVI/169,
 LXXXVI/170, LXXXVI/173,
 LXXXVI/174, LXXXVI/190,

LXXXVI/199, LXXXVI/207,
 LXXXVI/209, LXXXVI/211
 LXXXVIII/41, LXXXVIII/144,
 LXXXVIII/236
 XCIV/16, XCIV/18, XCIV/36
 CI/20, CI/131, CI/158
 CVII/96
 CXV/7
 CXVI/170, CXVI/193
 CXVIII/33
 CXIX/36
 CXX/70
 CXXI/12
 CXXXIII/3
 CXXXV/6, CXXXV/13
 CXLV/29, CXLV/48, CXLV/54
 CXLVII/47, CXLVII/82
 CLII/5, CLII/48

nauczyciel/pedagog

III/24, III/51, III/62, III/125
 IV/2, IV/5, IV/30, IV/46, IV/125
 V/2, V/50, V/57, V/58, V/59
 VII/24, VII/114, VII/151, VII/185, VII/232,
 VII/251, VII/325, VII/338, VII/386,
 VII/388, VII/430, VII/490, VII/491,
 VII/501, VII/569, VII/585, VII/601,
 VII/602, VII/644, VII/654, VII/667,
 VII/675, VII/689, VII/693, VII/714
 XI/12, XI/18
 XII/29, XII/36, XII/41, XII/45, XII/47,
 XII/54, XII/59, XII/64, XII/115, XII/146,
 XII/200, XII/215, XII/245, XII/364,
 XII/400, XII/424
 XIII/6, XIII/59, XIII/65, XIII/69, XIII/80,
 XIII/89, XIII/99, XIII/101, XIII/143
 XV/7, XV/153
 XVI/26, XVI/82, XVI/92, XVI/105, XVI/106,
 XVI/107, XVI/145, XVI/172, XVI/204
 XVII/38, XVII/51, XVII/56
 XVIII/32, XVIII/41
 XIX/16
 XX/11, XX/24
 XXIII/13, XXIII/14
 XXIV/9, XXIV/12, XXIV/15, XXIV/17,
 XXIV/18, XXIV/19, XXIV/23, XXIV/25,
 XXIV/27, XXIV/33, XXIV/40
 XXV/6, XXV/11

- XXVI/3, XXVI/5, XXVI/17, XXVI/30
 XXVII/37, XXVII/60, XXVII/63, XXVII/73,
 XXVII/76, XXVII/78, XXVII/92,
 XXVII/93, XXVII/101
 XXVIII/32, XXVIII/41, XXVIII/46
 XXX/13, XXX/27
 XXXI/10
 XXXII/16, XXXII/17, XXXII/29
 XXXIII/4, XXXIII/41, XXXIII/98,
 XXXIII/131, XXXIII/136, XXXIII/139,
 XXXIII/142
 XXXV/8, XXXV/10, XXXV/27, XXXV/46,
 XXXV/60, XXXV/63, XXXV/64
 XXXVI/23, XXXVI/65, XXXVI/74,
 XXXVI/75
 XXXVII/5, XXXVII/27
 XXXVIII/7
 XXXIX/69, XXXIX/78
 XL/3
 XLII/9, XLII/16, XLII/18
 XLIII/1, XLIII/2, XLIII/3, XLIII/18,
 XLIII/35, XLIII/42, XLIII/46, XLIII/54,
 XLIII/74, XLIII/76, XLIII/112
 XLIV/4
 XLVI/12, XLVI/29
 XLVII/24, XLVII/37, XLVII/40
 XLVIII/44, XLVIII/45, XLVIII/73,
 XLVIII/96, XLVIII/111, XLVIII/129,
 XLVIII/144, XLVIII/148, XLVIII/150,
 XLVIII/151
 LI/6, LI/11, LI/26
 LII/21, LII/24
 LIII/9, LIII/63, LIII/71, LIII/72, LIII/74,
 LIII/75, LIII/78, LIII/79, LIII/81, LIII/83,
 LIII/116
 LVI/27, LVI/52, LVI/75, LVI/83, LVI/85
 LVIII/18
 LIX/20, LIX/46, LIX/49
 LXI/16, LXI/19
 LXIX/3
 LXX/9
 LXXII/17, LXXII/20
 LXXIII/6, LXXIII/8, LXXIII/12, LXXIII/18
 LXXIV/63, LXXIV/68, LXXIV/71
 LXXVI/8, LXXVI/12, LXXVI/36, LXXVI/44
 LXXIX/15, LXXIX/18
 LXXX/3
 LXXXI/2
 LXXXIII/1, LXXXIII/2, LXXXIII/16
 LXXXIV/16, LXXXIV/23, LXXXIV/29,
 LXXXIV/35
 LXXXV/10
 LXXXVI/74, LXXXVI/124, LXXXVI/263
 LXXXVIII/3, LXXXVIII/9, LXXXVIII/11,
 LXXXVIII/13, LXXXVIII/15,
 LXXXVIII/21, LXXXVIII/37,
 LXXXVIII/60, LXXXVIII/61,
 LXXXVIII/119, LXXXVIII/126,
 LXXXVIII/150, LXXXVIII/165,
 LXXXVIII/239, LXXXVIII/253,
 LXXXVIII/294, LXXXVIII/304,
 LXXXVIII/305, LXXXVIII/331
 LXXXIX/25, LXXXIX/110, LXXXIX/114
 XCIII/58, XCIII/71
 XCVII/10, XCVII/14
 CI/18, CI/42, CI/65
 CV/4, CV/29, CV/34, CV/53, CV/54, CV/55,
 CV/56, CV/57, CV/62
 CVI/1, CVI/3, CVI/8, CVI/12, CVI/14
 CVII/10, CVII/13, CVII/49, CVII/59,
 CVII/108
 CIX/11, CIX/13, CIX/19
 CX/73, CX/85, CX/86, CX/89, CX/130,
 CX/171, CX/172, CX/200
 CXI/48, CXI/72
 CXIII/13, CXIII/23, CXIII/25, CXIII/26,
 CXIII/29, CXIII/41
 CXVI/30, CXVI/33, CXVI/79, CXVI/88,
 CXVI/90, CXVI/118, CXVI/154,
 CXVI/169, CXVI/187, CXVI/198,
 CXVI/210, CXVI/299
 CXVIII/29, CXVIII/35, CXVIII/51,
 CXVIII/64, CXVIII/75, CXVIII/180,
 CXVIII/199, CXVIII/214, CXVIII/266
 CXIX/13, CXIX/33, CXIX/56, CXIX/59,
 CXIX/82, CXIX/106
 CXX/4, CXX/15, CXX/17, CXX/61,
 CXX/71, CXX/77, CXX/83
 CXXI/9, CXXI/13, CXXI/17
 CXXIII/33, CXXIII/51
 CXXVI/1, CXXVI/22
 CXXIX/1, CXXIX/4, CXXIX/14
 CXXXI/41
 CXXXV/1, CXXXV/5, CXXXV/6
 CXXXVII/5, CXXXVII/10, CXXXVII/13,
 CXXXVII/24, CXXXVII/25,

- CXXXVII/51, CXXXVII/83,
 CXXXVII/76, CXXXVII/90,
 CXXXVII/91, CXXXVII/95,
 CXXXVII/97, CXXXVII/98,
 CXXXVII/99, CXXXVII/108
 CXXXVIII/1, CXXXVIII/13, CXXXVIII/19,
 CXXXVIII/22
 CXL/58, CXL/68, CXL/77, CXL/82,
 CXL/99, CXL/100, CXL/107, CXL/114,
 CXL/116, CXL/143, CXL/148, CXL/149,
 CXL/150, CXL/152, CXL/163, CXL/164,
 CXL/181, CXL/226, CXL/258
 CXLI/2
 CXLII/21, CXLII/39
 CXLIII/16, CXLIII/23, CXLIII/27
 CXLV/71
 CXLVI/49, CXLVI/79
 CXLVII/4, CXLVII/46, CXLVII/51,
 CXLVII/54, CXLVII/81, CXLVII/82
 CXLIX/4, CXLIX/15, CXLIX/20
 CL/7, CL/13, CL/15, CL/17, CL/35, CL/51,
 CL/53, CL/70, CL/71, CL/72, CL/74,
 CL/75, CL/76, CL/77, CL/84, CL/104,
 CL/145, CL/155, CL/192, CL/236,
 CL/237, CL/238, CL/248, CL/252
 CLII/9, CLII/11, CLII/21, CLII/30, CLII/33,
 CLII/37, CLII/44, CLII/50, CLII/54,
 CLII/66, CLII/72, CLII/76, CLII/80,
 CLII/86
nauka języków obcych
 VII/27, VII/51, VII/219, VII/261, VII/648
 XII/200, XII/424
 XIII/47, XIII/147
 XVI/56, XVI/159
 XXVI/2
 XLVIII/113, XLVIII/144
 XCVI/29
 CXVI/308
 CXXIII/25
 CXVIII/132
 CXX/65, CXX/67, CXX/69
 CXLIII/8
niedostosowanie społeczne i przestępczość
 III/14, III/30, III/126
 IV/4, IV/65, IV/110
 V/16
 VII/12, VII/109, VII/130, VII/141, VII/144,
 VII/183, VII/201, VII/227, VII/284,
 VII/285, VII/302, VII/443, VII/468,
 VII/505, VII/597
 IX/20
 XII/99, XII/121, XII/156, XII/266, XII/334,
 XII/375, XII/385
 XIII/46
 XV/10, XV/26, XV/36, XV/51, XV/54,
 XV/75, XV/80, XV/81, XV/92, XV/107,
 XV/108, XV/110, XV/123, XV/178,
 XV/187, XV/217, XV/218
 XVII/64
 XIX/7
 XXI/30
 XXIV/39
 XXVII/3, XXVII/61, XXVII/83, XXVII/87,
 XXVII/88
 XXVIII/22, XXVIII/31, XXVIII/42,
 XXVIII/53, XXVIII/66
 XXXI/8, XXXI/9
 XXXIII/125
 XXXIV/3
 XXXV/42
 XLIII/49, XLIII/58
 XLVI/16
 XLVII/11
 XLVIII/76, XLVIII/97, XLVIII/102,
 XLVIII/105, XLVIII/119, XLVIII/122,
 XLVIII/123
 LI/40
 LIII/68
 LVI/40
 LXI/8
 LXVI/3
 LXIX/2, LXIX/5, LXIX/9
 LXX/10, LXX/11
 LXXII/10
 LXXIII/3
 LXXIV/8, LXXIV/13, LXXIV/16,
 LXXIV/33
 LXXVI/31
 LXXX/2
 LXXXIV/4, LXXXIV/9, LXXXIV/11,
 LXXXIV/19, LXXXIV/20, LXXXIV/22
 LXXXV/9
 LXXXVI/8, LXXXVI/175, LXXXVI/198,
 LXXXVI/203, LXXXVI/211,

- LXXXVI/213, LXXXVI/214,
 LXXXVI/219
 LXXXVIII/43, LXXXVIII/68,
 LXXXVIII/176, LXXXVIII/190,
 LXXXVIII/219, LXXXVIII/252,
 LXXXVIII/264
 LXXXIX/2, LXXXIX/3, LXXXIX/4,
 LXXXIX/57, LXXXIX/95
 XCVII/15, XCVII/19
 CI/73, CI/76, CI/85, CI/99
 CIII/9
 CIV/8, CIV/9, CIV/17, CIV/32
 CV/37, CV/39
 CVII/3, CVII/9, CVII/31, CVII/36, CVII/46,
 CVII/53, CVII/56
 CVIII/12, CVIII/15
 CIX/2
 CXVI/190, CXVI/353
 CXVIII/2, CXVIII/236, CXVIII/243,
 CXVIII/251
 CXIX/37
 CXXVIII/7
 CXXXV/7
 CXXXVI/14
 CXL/3, CXL/16, CXL/36, CXL/38, CXL/39,
 CXL/43, CXL/47, CXL/48, CXL/51,
 CXL/53, CXL/64, CXL/73, CXL/129,
 CXL/137, CXL/153, CXL/154, CXL/155,
 CXL/156, CXL/158, CXL/161, CXL/165,
 CXL/177, CXL/180, CXL/182, CXL/183,
 CXL/185, CXL/187, CXL/199, CXL/203,
 CXL/246, CXL/253
 CXLII/2, CXLII/13
 CXLVI/12
 CXLVII/16, CXLVII/18, CXLVII/33,
 CXLVII/42, CXLVII/56
 CL/3, CL/16, CL/46, CL/59, CL/66, CL/148,
 CL/195
- Nowe Wychowanie**
- III/3
 VII/1, VII/6, VII/34, VII/76, VII/104,
 VII/135, VII/176, VII/263, VII/310,
 VII/324, VII/328, VII/358, VII/433,
 VII/463, VII/471, VII/495, VII/514,
 VII/517, VII/532, VII/541, VII/572,
 VII/587, VII/598, VII/609, VII/614,
 VII/623, VII/692
- IX/28
 XII/58, XII/60, XII/99, XII/215, XII/353
 XIII/19, XIII/70, XIII/79, XIII/89,
 XIII/92, XIII/100, XIII/108, XIII/120,
 XIII/139
 XVI/1
 XVIII/51
 XXI/9, XXI/28
 XXXIII/72
 XXXIX/27
 XLVI/31
 XLVII/42
 XLVIII/94
 LXI/10
 LXXXIX/1, LXXXIX/5, LXXXIX/6,
 LXXXIX/29, LXXXIX/114,
 LXXXIX/127, LXXXIX/133,
 LXXXIX/135
 CV/21
 CVII/65
 CXI/11, CXI/23, CXI/37, CXI/39
 CXIII/16
 CXVIII/63, CXVIII/64
 CXIX/5, CXIX/36, CXIX/60
 CXXXV/13
 CXL/167, CXL/226
 CXLV/49
 CXLVII/38
- ochronki**
- III/5, III/53, III/81
 V/54
 VII/15, VII/151, VII/186, VII/193, VII/203,
 VII/239, VII/274, VII/294, VII/313,
 VII/551, VII/636, VII/645, VII/671,
 VII/674
 XII/5, XII/7, XII/19, XII/35, XII/41, XII/57,
 XII/81, XII/102, XII/136, XII/166,
 XII/246
 XV/163, XV/191, XV/194, XV/209, XV/233
 XVI/60, XVI/77, XVI/120, XVI/152
 XVII/12
 XIX/25
 XXI/8, XXI/15, XXI/30, XXI/32, XXI/36
 XXVI/26
 XXVII/79, XXVII/105
 XXVIII/1, XXVIII/10, XXVIII/45,
 XXVIII/60, XXVIII/67, XXVIII/86

- XXXIII/96, XXXIII/106, XXXIII/108,
 XXXIII/138
 XXXV/23
 XXXVI/7, XXXVI/29
 XXXIX/44, XXXIX/47, XXXIX/65
 XLVI/23
 XLVII/13, XLVII/25, XLVII/29
 XLVIII/1, XLVIII/33, XLVIII/47, XLVIII/53,
 XLVIII/82, XLVIII/86
 LII/29
 LIII/11, LIII/24, LIII/28, LIII/46, LIII/65,
 LIII/66, LIII/88, LIII/90, LIII/93
 LVIII/19
 LIX/2, LIX/4, LIX/6, LIX/29, LIX/37,
 LIX/46
 LXXIV/29, LXXIV/32, LXXIV/36,
 LXXIV/48, LXXIV/73
 LXXXV/10
 LXXXVI/16, LXXXVI/24, LXXXVI/59,
 LXXXVI/70, LXXXVI/200,
 LXXXVI/206, LXXXVI/236,
 LXXXVI/251, LXXXVI/252
 LXXXVIII/37
 LXXXIX/37, LXXXIX/63, LXXXIX/78,
 LXXXIX/82, LXXXIX/132
 XCIII/28
 XCV/4
 XCVI/7, XCVI/16
 XCIX/2
 CIII/9
 CIV/63
 CVII/5
 CIX/21
 CX/30, CX/34, CX/40
 CXI/8, CXI/47, CXI/49, CXI/60, CXI/77,
 CXI/78, CXI/79, CXI/80, CXI/83
 CXV/2
 CXVI/28, CXVI/29, CXVI/120, CXVI/213,
 CXVI/231, CXVI/276, CXVI/296,
 CXVI/321
 CXVIII/180, CXVIII/199, CXVIII/206,
 CXVIII/207, CXVIII/217, CXVIII/255
 CXIX/56, CXIX/60, CXIX/70, CXIX/76,
 CXIX/80
 CXX/37, CXX/41, CXX/74
 CXXIII/9, CXXIII/10, CXXIII/11
 CXXVIII/2
 CXXXI/12, CXXXI/13, CXXXI/14
 CXXXVII/19, CXXXVII/86, CXXXVII/87,
 CXXXVII/96
 CXL/1, CXL/20, CXL/23, CXL/28, CXL/30,
 CXL/35, CXL/40, CXL/126, CXL/141,
 CXL/144, CXL/149, CXL/161, CXL/208,
 CXL/227
 CXLI/4
 CXLIII/24, CXLIII/35
 CXLV/13, CXLV/27, CXLV/33, CXLV/45,
 CXLV/53
 CXLVI/11, CXLVI/26, CXLVI/28,
 CXLVI/30, CXLVI/31, CXLVI/32
 CXLIX/23
 CL/6, CL/10, CL/51, CL/115, CL/128,
 CL/130, CL/134, CL/161, CL/198
 CLI/11
 CLII/4, CLII/34, CLII/39, CLII/49, CLII/57
odpoczynek i rekreacja
 III/59
 VII/38, VII/99, VII/127, VII/164, VII/260,
 VII/266, VII/315, VII/340, VII/373,
 VII/496, VII/503
 XII/4, XII/14, XII/26, XII/68, XII/227,
 XII/242, XII/247, XII/253, XII/255,
 XII/270, XII/276, XII/325, XII/326,
 XII/401, XII/412, XII/422
 XIII/4, XIII/88, XIII/96
 XV/16, XV/18, XV/21, XV/30, XV/31,
 XV/48, XV/56, XV/60, XV/79, XV/99,
 XV/103, XV/104, XV/172, XV/226,
 XV/242
 XVI/23, XVI/38, XVI/43, XVI/73, XVI/148,
 XVI/154, XVI/163, XVI/165, XVI/167,
 XVI/175, XVI/176, XVI/179, XVI/193,
 XVI/194, XVI/210
 XIX/29
 XX/17
 XXI/17
 XXVI/7, XXVI/19
 XXXII/19
 XXXIII/60, XXXIII/121
 XXXV/53
 XXXVI/54, XXXVI/72
 XLI/2
 XLV/39, XLV/40, XLV/44
 XLVI/5
 XLVII/49

XLVIII/136
 LIII/60, LIII/69, LIII/72, LIII/74, LIII/75
 LVI/65
 LVIII/19
 LIX/45
 LXVIII/6
 LXXII/8
 LXXXIV/1
 LXXXVI/17
 LXXXIV/6
 LXXXVIII/322
 LXXXIX/13, LXXXIX/62, LXXXIX/82
 CIV/8
 CVIII/20, CVIII/24
 CXI/13, CXI/34
 CXVI/54, CXVI/119, CXVI/211, CXVI/233,
 CXVI/247, CXVI/291, CXVI/292,
 CXVI/319, CXVI/361
 CXVII/1
 CXVIII/20, CXVIII/149, CXVIII/157,
 CXVIII/179, CXVIII/181, CXVIII/203,
 CXVIII/211, CXVIII/250
 CXIX/15, CXIX/109
 CXXV/3
 CXXXVII/9, CXXXVII/28, CXXXVII/33,
 CXXXVII/43
 CXL/16, CXL/24, CXL/45, CXL/62,
 CXL/65, CXL/84, CXL/95, CXL/119
 CXLVII/10, CXLVII/35, CXLVII/43
 CXLIX/7, CXLIX/12
 CL/11, CL/18, CL/21, CL/26, CL/41, CL/42,
 CL/50, CL/54, CL/87, CL/110, CL/114,
 CL/134

ogródki dziecięce

V/82
 VII/290, VII/468
 XII/5, XII/142, XII/299
 XVI/120, XVI/152
 XXXVI/63, XXXVI/66, XXXVI/79
 L/41
 XCI/9
 CXI/83, CXI/85
 CXVI/11, CXVI/105, CXVI/196, CXVI/383

ojcostwo

VII/63, VII/153, VII/564
 XII/257, XII/350, XII/403, XII/405

XIII/13, XIII/39, XIII/86
 XXVII/83
 XLIII/65
 XLV/6, XLV/42
 XLVII/42
 XLVIII/84, XLVIII/106
 LVI/57
 LXXXVII/4
 LXXXVI/44, LXXXVI/172
 LXXXVIII/237
 XCIII/49, XCIII/53
 CV/61
 CVII/48, CVII/63
 CVIII/13
 CXLVII/89
 CL/59

opieka

V/79
 VII/15, VII/31, VII/56, VII/69, VII/80,
 VII/122, VII/129, VII/130, VII/138,
 VII/143, VII/144, VII/149, VII/155,
 VII/159, VII/181, VII/191, VII/193,
 VII/227, VII/230, VII/231, VII/241,
 VII/258, VII/287, VII/313, VII/333,
 VII/335, VII/377, VII/394, VII/398,
 VII/411, VII/415, VII/416, VII/535,
 VII/563, VII/566, VII/575, VII/586,
 VII/592, VII/627, VII/668, VII/671,
 VII/685, VII/686, VII/690, VII/713,
 VII/722
 IX/5
 XI/2, XI/4, XI/8, XI/9
 XII/9, XII/26, XII/30, XII/33, XII/35, XII/38,
 XII/40, XII/72, XII/80, XII/81, XII/82,
 XII/84, XII/89, XII/102, XII/121, XII/134,
 XII/150, XII/156, XII/158, XII/176,
 XII/179, XII/187, XII/192, XII/199,
 XII/202, XII/206, XII/222, XII/229,
 XII/246, XII/252, XII/266, XII/271,
 XII/274, XII/288, XII/289, XII/322,
 XII/332, XII/340, XII/342, XII/355,
 XII/372, XII/375, XII/380, XII/409,
 XII/413, XII/426
 XIII/53, XIII/64
 XV/21, XV/185
 XVI/94, XVI/109, XVI/194, XVI/206,
 XVI/207, XVI/208, XVI/209

- XVII/7, XVII/13, XVII/21, XVII/27,
 XVII/34, XVII/47, XVII/66, XVII/72
 XVIII/25
 XIX/30
 XXI/1
 XXIV/1, XXIV/26, XXIV/42, XXIV/48
 XXV/16
 XXVI/4, XXVI/22, XXVI/26, XXVI/27,
 XXVI/31, XXVI/35, XXVI/36
 XXVII/3, XXVII/31, XXVII/41, XXVII/61,
 XXVII/80, XXVII/83, XXVII/112
 XXVIII/67, XXVIII/71, XXVIII/77,
 XXVIII/92
 XXXI/8
 XXXIII/101, XXXIII/106, XXXIII/108,
 XXXIII/129, XXXIII/130, XXXIII/132,
 XXXIII/138
 XXXVI/7, XXXVI/38, XXXVI/57,
 XXXVI/62, XXXVI/66, XXXVI/68,
 XXXVI/79
 XXXIX/62
 XLII/6
 XLIII/2, XLIII/9, XLIII/27, XLIII/28,
 XLIII/31, XLIII/57, XLIII/77, XLIII/78,
 XLIII/81, XLIII/85, XLIII/111, XLIII/120,
 XLIII/123
 XLIV/1
 XLVI/1, XLVI/13, XLVI/15, XLVI/16,
 XLVI/23
 XLVII/13, XLVII/19, XLVII/25
 XLVIII/2, XLVIII/9, XLVIII/13, XLVIII/14,
 XLVIII/22, XLVIII/23, XLVIII/26,
 XLVIII/35, XLVIII/38, XLVIII/41,
 XLVIII/47, XLVIII/48, XLVIII/54,
 XLVIII/99, XLVIII/125, XLVIII/128,
 XLVIII/130, XLVIII/140
 L/37, L/43, L/53
 LI/19
 LII/18
 LIII/104
 LVIII/11, LVIII/13, LVIII/19, LVIII/20
 LIX/2, LIX/4, LIX/5, LIX/6, LIX/15, LIX/16,
 LIX/18, LIX/23, LIX/24, LIX/25, LIX/29
 LXI/11, LXI/13, LXI/23, LXI/28, LXI/30
 LXIII/4, LXIII/16
 LXVIII/12
 LXX/13
 LXXII/8
 LXXIV/2, LXXIV/10, LXXIV/43
 LXXV/10
 LXXVI/14, LXXVI/19
 LXXXI/3
 LXXXV/3, LXXXV/11, LXXXV/16
 LXXXVI/7, LXXXVI/47, LXXXVI/51,
 LXXXVI/52, LXXXVI/55, LXXXVI/100,
 LXXXVI/102, LXXXVI/122,
 LXXXVI/136, LXXXVI/204,
 LXXXVI/225, LXXXVI/236,
 LXXXVI/239, LXXXVI/246,
 LXXXVI/252, LXXXVI/271
 LXXXVIII/42, LXXXVIII/49, LXXXVIII/62,
 LXXXVIII/63, LXXXVIII/68,
 LXXXVIII/82, LXXXVIII/95,
 LXXXVIII/156, LXXXVIII/176
 XC/1
 XCIII/13, XCIII/16, XCIII/17, XCIII/20,
 XCIII/26, XCIII/83, XCIII/98, XCIII/104
 XCVII/2, XCVII/11
 XCVIII/3
 C/2, C/4, C/6
 CI/67, CI/171
 CIV/40
 CV/12, CV/36
 CVII/33, CVII/54, CVII/55, CVII/86
 CVIII/24
 CIX/19
 CX/1, CX/5, CX/23, CX/30, CX/34, CX/40,
 CX/62, CX/79, CX/90, CX/95, CX/102,
 CX/105, CX/109, CX/115, CX/126,
 CX/174, CX/186, CX/191, CX/194
 CXI/3, CXI/22, CXI/24, CXI/26, CXI/34,
 CXI/36, CXI/38, CXI/51, CXI/52,
 CXI/58, CXI/59, CXI/66, CXI/70
 CXIII/8, CXIII/11, CXIII/32
 CXV/2, CXV/5, CXV/7
 CXVI/13, CXVI/17, CXVI/22, CXVI/25,
 CXVI/26, CXVI/45, CXVI/67, CXVI/85,
 CXVI/92, CXVI/103, CXVI/201,
 CXVI/202, CXVI/204, CXVI/227,
 CXVI/234, CXVI/235, CXVI/238,
 CXVI/245, CXVI/253, CXVI/279,
 CXVI/296, CXVI/301, CXVI/313,
 CXVI/315, CXVI/316, CXVI/340,
 CXVI/347, CXVI/350, CXVI/353,
 CXVI/361, CXVI/364, CXVI/365,
 CXVI/391

- CXVIII/2, CXVIII/17, CXVIII/78,
 CXVIII/88, CXVIII/125, CXVIII/142,
 CXVIII/143, CXVIII/159, CXVIII/168,
 CXVIII/195, CXVIII/210, CXVIII/215,
 CXVIII/235, CXVIII/238, CXVIII/251,
 CXVIII/264
 CXIX/8, CXIX/11, CXIX/44, CXIX/54,
 CXIX/86, CXIX/102, CXIX/104,
 CXIX/109, CXIX/111
 CXX/37, CXX/39
 CXXI/5, CXXI/10, CXXI/27
 CXXII/5, CXXII/8
 CXXVI/2, CXXVI/8
 CXXVII/14
 CXXX/1
 CXXXI/5, CXXXI/7, CXXXI/16,
 CXXXI/26, CXXXI/27, CXXXI/52,
 CXXXI/54, CXXXI/60
 CXXXII/6, CXXXII/15
 CXXXV/3
 CXXXVII/58, CXXXVII/62, CXXXVII/70,
 CXXXVII/86, CXXXVII/87,
 CXXXVII/96
 CXXXVIII/7
 CXL/157
 CXLII/2, CXLII/10, CXLII/23, CXLII/24,
 CXLII/27, CXLII/31, CXLII/34,
 CXLII/35, CXLII/40
 CXLIII/24, CXLIII/29
 CXLV/25, CXLV/28, CXLV/35,
 CXLV/38
 CXLVI/21, CXLVI/31, CXLVI/71
 CXLVII/5, CXLVII/21, CXLVII/40,
 CXLVII/48, CXLVII/56, CXLVII/68,
 CXLVII/83
 CXLIX/23
 CL/33, CL/66, CL/68, CL/79, CL/126,
 CL/194, CL/206, CL/209, CL/211,
 CL/220, CL/227, CL/250
 CLI/12
 CLII/2, CLII/4, CLII/9, CLII/14, CLII/16,
 CLII/24, CLII/26, CLII/29, CLII/31,
 CLII/32, CLII/34, CLII/45, CLII/49,
 CLII/70, CLII/81, CLII/84, CLII/87,
 CLII/91, CLII/93, CLII/94, CLII/99,
 CLII/100, CLII/102, CLII/104, CLII/106,
 CLII/107, CLII/109, CLII/111, CLII/112,
 CLII/114
organizacje młodzieżowe
 III/57, III/131, III/146
 IV/33
 VII/366, VII/431, VII/434
 IX/24
 XV/45, XV/112, XV/143, XV/161, XV/162,
 XV/214, XV/215, XV/222, XV/226,
 XV/227, XV/234, XV/235, XV/236,
 XV/237, XV/238, XV/239, XV/240,
 XV/243
 XVI/10, XVI/68
 XVII/5
 XIX/2
 XX/22
 XXIV/10
 XXVI/38, XXVI/39
 XXVIII/12, XXVIII/78, XXVIII/89
 XXX/15
 XXXII/12
 XXXVI/10, XXXVI/40
 XXXIX/66, XXXIX/72, XXXIX/73,
 XXXIX/74, XXXIX/77, XXXIX/79,
 XXXIX/83, XXXIX/85
 XLII/8, XLII/15
 XLIII/117
 XLV/10
 XLVII/14, XLVII/41
 XLIX/3
 LIII/47, LIII/107, LIII/109
 LVII/8
 LIX/33, LIX/34, LIX/50
 LXV/14
 LXVII/2
 LXIX/1, LXIX/10
 LXX/18
 LXXII/15
 LXXXIII/17
 LXXXVIII/289
 LXXXIX/9, LXXXIX/35, LXXXIX/46,
 LXXXIX/55, LXXXIX/65, LXXXIX/69,
 LXXXIX/76, LXXXIX/84, LXXXIX/131
 XCIII/80
 XCV/6, XCV/9
 XCVI/33
 XCVII/8
 CI/92
 CV/19, CV/28, CV/30, CV/31, CV/32,
 CV/38, CV/47, CV/52

- CX/93, CX/141
 CXVI/109, CXVI/261, CXVI/285,
 CXVI/357, CXVI/388
 CXVIII/68
 CXX/34, CXX/78
 CXXIII/40
 CXXVI/26
 CXXXI/15, CXXXI/20
 CXXXVII/85
 CXXXVIII/15
 CXL/49, CXL/50, CXL/69, CXL/75,
 CXL/151, CXL/231, CXL/259
 CXLII/11
 CL/56, CL/169
 CLII/3, CLII/6, CLII/11, CLII/12, CLII/17,
 CLII/20, CLII/25, CLII/40, CLII/58,
 CLII/79, CLII/107
- organizacje oświatowe i kulturalno-oświatowe**
- III/27, III/49, III/50, III/63, III/70, III/71,
 III/73, III/75, III/94, III/115, III/157,
 III/167
 IV/32, IV/78
 V/9, V/29, V/30, V/45, V/63, V/71, V/74
 VII/110, VII/116, VII/155, VII/242, VII/251,
 VII/323, VII/366, VII/408, VII/474,
 VII/490
 XII/36, XII/53, XII/73, XII/75, XII/76,
 XII/176
 XV/175
 XVII/11, XVII/16, XVII/71
 XVIII/1, XVIII/3, XVIII/6, XVIII/10,
 XVIII/11, XVIII/12, XVIII/13, XVIII/15,
 XVIII/26, XVIII/27, XVIII/30, XVIII/31,
 XVIII/33, XVIII/34, XVIII/56, XVIII/58,
 XVIII/63, XVIII/65
 XX/1, XX/7, XX/9, XX/10, XX/12, XX/13,
 XX/18, XX/20, XX/21, XX/26
 XXIII/4
 XXIV/2, XXIV/5, XXIV/37
 XXVII/1, XXVII/40, XXVII/84, XXVII/97,
 XXVII/103
 XXVIII/23, XXVIII/69, XXVIII/87,
 XXVIII/89
 XXX/1, XXX/2, XXX/4, XXX/6, XXX/21,
 XXX/24, XXX/25, XXX/29
 XXXIII/6, XXXIII/22, XXXIII/26,
 XXXIII/33, XXXIII/38, XXXIII/43,
 XXXIII/61, XXXIII/133,
 XXXIII/134
 XXXV/3, XXXV/5, XXXV/29, XXXV/33,
 XXXV/55, XXXV/59
 XXXVI/12, XXXVI/13, XXXVI/15,
 XXXVI/16, XXXVI/17, XXXVI/26,
 XXXVI/28, XXXVI/45, XXXVI/46,
 XXXVI/57, XXXVI/59, XXXVI/74
 XXXVII/26, XXXVII/45
 XXXVIII/8, XXXVIII/11
 XXXIX/25, XXXIX/38, XXXIX/44,
 XXXIX/47, XXXIX/54, XXXIX/65
 XLIII/1, XLIII/29, XLIII/30, XLIII/33,
 XLIII/34, XLIII/39, XLIII/45, XLIII/47,
 XLIII/50, XLIII/87, XLIII/94, XLIII/109,
 XLIII/110, XLIII/118
 XLVII/1, XLVII/2, XLVII/3, XLVII/5,
 XLVII/22, XLVII/23
 XLVIII/27, XLVIII/42, XLVIII/79
 XLIX/1, XLIX/9, XLIX/14, XLIX/19
 L/2, L/3, L/4, L/7, L/8, L/9, L/11, L/12, L/14,
 L/19, L/21, L/23, L/27, L/32, L/35, L/38,
 L/39, L/46, L/52, L/58, L/61, L/68
 LI/3, LI/14
 LII/27
 LIII/40, LIII/51, LIII/59, LIII/76, LIII/102,
 LIII/107, LIII/109
 LVIII/7, LVIII/18, LVIII/22, LVIII/25
 LIX/8
 LXIII/10
 LXV/14
 LXVII/2
 LXXII/6
 LXXIII/6, LXXIII/7, LXXIII/8, LXXIII/15
 LXXV/12, LXXV/13
 LXXXVI/10, LXXXVI/14, LXXXVI/19,
 LXXXVI/40, LXXXVI/45
 LXXXIX/17, LXXXIX/24
 LXXXIII/6, LXXXIII/7, LXXXIII/9,
 LXXXIII/10
 LXXXIV/21, LXXXIV/32
 LXXXV/15, LXXXV/22
 LXXXVI/19, LXXXVI/22, LXXXVI/135,
 LXXXVI/155, LXXXVI/180,
 LXXXVI/243, LXXXVI/251
 LXXXVIII/12, LXXXVIII/38, LXXXVIII/39,
 LXXXVIII/46, LXXXVIII/52,
 LXXXVIII/53, LXXXVIII/54,

- LXXXVIII/56, LXXXVIII/61,
 LXXXVIII/71, LXXXVIII/76,
 LXXXVIII/77, LXXXVIII/79,
 LXXXVIII/81, LXXXVIII/92,
 LXXXVIII/93, LXXXVIII/94,
 LXXXVIII/97, LXXXVIII/98,
 LXXXVIII/99, LXXXVIII/100,
 LXXXVIII/105, LXXXVIII/115,
 LXXXVIII/122, LXXXVIII/137,
 LXXXVIII/152, LXXXVIII/166,
 LXXXVIII/172, LXXXVIII/173,
 LXXXVIII/183, LXXXVIII/193,
 LXXXVIII/243, LXXXVIII/247,
 LXXXVIII/251, LXXXVIII/261,
 LXXXVIII/262, LXXXVIII/263,
 LXXXVIII/266, LXXXVIII/267,
 LXXXVIII/276, LXXXVIII/291,
 LXXXVIII/309, LXXXVIII/332,
 LXXXVIII/349
 LXXXIX/37, LXXXIX/104, LXXXIX/132
 XCI/1, XCI/6, XCI/7
 XCV/2, XCV/5, XCV/10
 XCVI/18, XCVI/35
 XCVIII/2, XCVIII/4
 CI/15, CI/23, CI/28, CI/35, CI/39, CI/40,
 CI/41, CI/43, CI/51, CI/56, CI/57, CI/59,
 CI/69, CI/91, CI/157
 CII/1, CII/4
 CIV/20, CIV/21, CIV/22, CIV/25, CIV/28,
 CIV/30, CIV/32, CIV/42, CIV/53,
 CIV/59, CIV/60
 CV/6, CV/11, CV/17
 CVI/3, CVI/8, CVI/9, CVI/12
 CVIII/19, CVIII/29
 CIX/31
 CX/10, CX/24, CX/33, CX/37, CX/44,
 CX/61, CX/73, CX/74, CX/76, CX/77,
 CX/108, CX/110, CX/112, CX/195,
 CX/196, CX/200
 CXIII/6, CXIII/7, CXIII/8, CXIII/10,
 CXIII/11, CXIII/32, CXIII/34, CXIII/37,
 CXIII/38, CXIII/39, CXIII/40, CXIII/42
 CXVI/31, CXVI/36, CXVI/57, CXVI/59,
 CXVI/60, CXVI/69, CXVI/71, CXVI/77,
 CXVI/91, CXVI/111, CXVI/116,
 CXVI/120, CXVI/131, CXVI/185,
 CXVI/201, CXVI/268, CXVI/271,
 CXVI/334, CXVI/362
 CXVIII/67, CXVIII/73, CXVIII/74,
 CXVIII/84, CXVIII/89, CXVIII/92,
 CXVIII/95, CXVIII/96, CXVIII/98,
 CXVIII/103, CXVIII/104, CXVIII/105,
 CXVIII/106, CXVIII/108, CXVIII/117,
 CXVIII/122, CXVIII/124, CXVIII/126,
 CXVIII/130, CXVIII/148, CXVIII/173,
 CXVIII/177, CXVIII/193, CXVIII/217,
 CXVIII/239, CXVIII/242, CXVIII/253,
 CXVIII/256
 CXIX/40
 CXX/54, CXX/81
 CXXI/11
 CXXIII/1, CXXIII/5, CXXIII/6, CXXIII/7,
 CXXIII/12, CXXIII/14, CXXIII/15,
 CXXIII/17, CXXIII/18, CXXIII/20,
 CXXIII/22, CXXIII/23, CXXIII/26,
 CXXIII/27, CXXIII/28, CXXIII/29,
 CXXIII/30, CXXIII/31, CXXIII/34,
 CXXIII/36, CXXIII/46, CXXIII/52
 CXXV/1, CXXV/4
 CXXVI/39
 CXXXI/49
 CXXXII/26
 CXXXV/2
 CXXXVI/5, CXXXVI/6, CXXXVI/10
 CXXXVII/43, CXXXVII/57, CXXXVII/62,
 CXXXVII/90, CXXXVII/91
 CXXXVIII/15
 CXXXIX/2, CXXXIX/3, CXXXIX/6,
 CXXXIX/7, CXXXIX/10, CXXXIX/13,
 CXXXIX/20, CXXXIX/21, CXXXIX/24,
 CXXXIX/26, CXXXIX/29
 CXL/6, CXL/7, CXL/10, CXL/39, CXL/55,
 CXL/175, CXL/176, CXL/202, CXL/254,
 CXL/259, CXL/260
 CXLII/4, CXLII/17, CXLII/19, CXLII/29
 CXLIII/11, CXLIII/13, CXLIII/19,
 CXLIII/28, CXLIII/31
 CXLV/50, CXLV/64, CXLV/67, CXLV/69
 CXLVI/76
 CXLVII/17, CXLVII/24, CXLVII/48,
 CXLVII/61, CXLVII/67
 CXLVIII/1
 CXLIX/27
 CL/53, CL/55, CL/108, CL/149, CL/221,
 CL/224, CL/228, CL/244, CL/251
 CLI/5

CLII/4, CLII/22, CLII/75, CLII/111,
CLII/112
CLIII/3

oświata ludowa

III/5, III/7, III/10, III/12, III/13, III/40,
III/44, III/45, III/49, III/51, III/54, III/56,
III/62, III/63, III/64, III/66, III/70, III/71,
III/73, III/75, III/80, III/82, III/85, III/87,
III/99, III/115, III/117, III/118, III/120,
III/122, III/123, III/130, III/132, III/139,
III/141, III/150, III/157, III/161, III/163,
III/167
IV/6, IV/11, IV/12, IV/14, IV/15, IV/17,
IV/18, IV/20, IV/23, IV/25, IV/29, IV/31,
IV/32, IV/36, IV/37, IV/44, IV/48, IV/66,
IV/67, IV/71, IV/72, IV/75, IV/78, IV/79,
IV/84, IV/85, IV/86, IV/93, IV/97, IV/100,
IV/103, IV/107, IV/108, IV/111, IV/113,
IV/119
V/2, V/3, V/5, V/6, V/7, V/8, V/9, V/11, V/13,
V/14, V/15, V/21, V/23, V/28, V/29, V/30,
V/34, V/38, V/39, V/40, V/42, V/43, V/45,
V/48, V/49, V/52, V/54, V/57, V/59, V/65,
V/67, V/68, V/70, V/71, V/73, V/74,
V/81
VI/1, VI/2
VII/14, VII/58, VII/73, VII/125, VII/148,
VII/170, VII/177, VII/201, VII/207,
VII/235, VII/249, VII/252, VII/261,
VII/274, VII/352, VII/353, VII/372,
VII/380, VII/393, VII/416, VII/421,
VII/469, VII/470, VII/480, VII/482,
VII/483, VII/529, VII/553, VII/580,
VII/599, VII/602, VII/603, VII/607,
VII/615, VII/629, VII/630, VII/639,
VII/640, VII/647, VII/659, VII/666,
VII/680, VII/685, VII/689, VII/700,
VII/720
VIII/2
IX/16, IX/18
X/1, X/3, X/4
XI/3, XI/6, XI/19
XII/3, XII/12, XII/19, XII/25, XII/29, XII/36,
XII/37, XII/45, XII/54, XII/55, XII/66,
XII/75, XII/78, XII/117, XII/136, XII/176,
XII/185, XII/195, XII/229, XII/254,
XII/322, XII/400

XIII/42, XIII/62, XIII/113, XIII/142,
XIII/144
XV/1, XV/2, XV/5, XV/6, XV/7, XV/11,
XV/12, XV/15, XV/22, XV/24, XV/28,
XV/29, XV/30, XV/36, XV/40, XV/42,
XV/49, XV/57, XV/58, XV/71, XV/72,
XV/78, XV/84, XV/92, XV/96, XV/97,
XV/98, XV/105, XV/113, XV/117,
XV/118, XV/120, XV/122, XV/123,
XV/124, XV/125, XV/127, XV/130,
XV/141, XV/142, XV/144, XV/147,
XV/148, XV/156, XV/158, XV/159,
XV/160, XV/166, XV/168, XV/182,
XV/188, XV/190, XV/193, XV/202,
XV/211, XV/212, XV/219, XV/222,
XV/225, XV/226, XV/227, XV/233,
XV/234, XV/236, XV/237, XV/238,
XV/240, XV/244
XVI/164, XVI/207, XVI/208
XVII/2, XVII/10, XVII/15, XVII/17,
XVII/18, XVII/19, XVII/23, XVII/24,
XVII/26, XVII/29, XVII/30, XVII/32,
XVII/33, XVII/35, XVII/36, XVII/37,
XVII/39, XVII/42, XVII/43, XVII/44,
XVII/46, XVII/49, XVII/50, XVII/53,
XVII/54, XVII/57, XVII/60, XVII/63,
XVII/65, XVII/69, XVII/70
XVIII/1, XVIII/3, XVIII/19, XVIII/27,
XVIII/37, XVIII/45, XVIII/47,
XVIII/50
XIX/14, XIX/15, XIX/25, XIX/27, XIX/33
XX/1, XX/3, XX/5, XX/6, XX/7, XX/8,
XX/9, XX/10, XX/12, XX/13, XX/16,
XX/18, XX/19, XX/22, XX/23, XX/26,
XX/27
XXI/6, XXI/7, XXI/11, XXI/16, XXI/18,
XXI/23, XXI/29, XXI/41, XXI/42,
XXI/44
XXIII/1, XXIII/2, XXIII/10
XXIV/7, XXIV/15, XXIV/18, XXIV/20,
XXIV/28, XXIV/30, XXIV/31, XXIV/33,
XXIV/34, XXIV/35, XXIV/40
XXVI/6, XXVI/8, XXVI/9, XXVI/16,
XXVI/31, XXVI/34, XXVI/39
XXVII/6, XXVII/14, XXVII/56
XXVIII/8, XXVIII/26, XXVIII/38,
XXVIII/40, XXVIII/49, XXVIII/67,
XXVIII/72

- XXIX/3, XXIX/4, XXIX/5, XXIX/6,
 XXIX/7
 XXX/9, XXX/12, XXX/13, XXX/18,
 XXX/23
 XXXI/3, XXXI/10
 XXXII/6
 XXXIII/1, XXXIII/30, XXXIII/39,
 XXXIII/46, XXXIII/51, XXXIII/56,
 XXXIII/61, XXXIII/63, XXXIII/64,
 XXXIII/69, XXXIII/70, XXXIII/71,
 XXXIII/75, XXXIII/76, XXXIII/77,
 XXXIII/84, XXXIII/88, XXXIII/89,
 XXXIII/90, XXXIII/93, XXXIII/100,
 XXXIII/102, XXXIII/117, XXXIII/129,
 XXXIII/143
 XXXV/1, XXXV/8, XXXV/10, XXXV/27,
 XXXV/29, XXXV/40, XXXV/41,
 XXXV/55
 XXXVI/1, XXXVI/4, XXXVI/29
 XXXVII/2, XXXVII/7, XXXVII/11,
 XXXVII/14, XXXVII/22, XXXVII/26,
 XXXVII/31, XXXVII/36, XXXVII/40,
 XXXVII/41
 XXXVIII/1, XXXVIII/2, XXXVIII/9
 XXXIX/6, XXXIX/7, XXXIX/25,
 XXXIX/32, XXXIX/42, XXXIX/44,
 XXXIX/47, XXXIX/54, XXXIX/57,
 XXXIX/78, XXXIX/88
 XLII/3, XLII/5, XLII/11
 XLIII/70, XLIII/87
 XLVI/19
 XLVII/21, XLVII/23, XLVII/26, XLVII/40
 XLVIII/31, XLVIII/59, XLVIII/84,
 XLVIII/102, XLVIII/147, XLVIII/148
 XLIX/1, XLIX/5, XLIX/7, XLIX/9, XLIX/14,
 XLIX/20, XLIX/21, XLIX/23, XLIX/24,
 XLIX/25, XLIX/26, XLIX/28
 L/1, L/9, L/13, L/14, L/27, L/31, L/32, L/47,
 L/60
 LI/1, LI/4, LI/5, LI/6, LI/9, LI/13, LI/14,
 LI/15, LI/18, LI/19, LI/21, LI/22, LI/26,
 LI/27, LI/29, LI/30, LI/32, LI/34, LI/38,
 LI/41, LI/42
 LII/1, LII/5, LII/8, LII/9, LII/14, LII/16,
 LII/22, LII/23, LII/26
 LIII/9, LIII/12, LIII/15, LIII/24, LIII/32,
 LIII/33, LIII/38, LIII/39, LIII/41, LIII/42,
 LIII/44, LIII/48, LIII/50, LIII/62, LIII/66,
 LIII/69, LIII/70, LIII/73, LIII/83, LIII/84,
 LIII/85, LIII/87, LIII/101, LIII/110,
 LIII/111, LIII/113
 LVI/8, LVI/16, LVI/34, LVI/44
 LVII/5
 LVIII/5, LVIII/6, LVIII/7, LVIII/8,
 LVIII/23
 LIX/19, LIX/27, LIX/36
 LXI/2, LXI/10, LXI/27, LXI/30
 LXV/10, LXV/13, LXV/15
 LXVIII/13
 LXIX/3, LXIX/4
 LXX/1, LXX/2, LXX/3, LXX/4, LXX/6,
 LXX/7, LXX/8, LXX/9, LXX/17
 LXXII/2
 LXXIII/7, LXXIII/15
 LXXIV/3, LXXIV/6, LXXIV/9, LXXIV/11,
 LXXIV/14, LXXIV/15, LXXIV/16,
 LXXIV/17, LXXIV/18, LXXIV/21,
 LXXIV/33, LXXIV/34, LXXIV/37,
 LXXIV/39, LXXIV/40, LXXIV/42,
 LXXIV/45, LXXIV/46, LXXIV/50,
 LXXIV/66
 LXXV/1, LXXV/4, LXXV/5, LXXV/9,
 LXXV/12
 LXXX/3
 LXXXI/2, LXXXI/3
 LXXXIII/2, LXXXIII/3, LXXXIII/4,
 LXXXIII/5, LXXXIII/7, LXXXIII/9,
 LXXXIII/10, LXXXIII/11, LXXXIII/12,
 LXXXIII/13, LXXXIII/14, LXXXIII/15,
 LXXXIII/18, LXXXIII/19
 LXXXIV/1, LXXXIV/2, LXXXIV/4,
 LXXXIV/6, LXXXIV/7, LXXXIV/8,
 LXXXIV/9, LXXXIV/14, LXXXIV/15,
 LXXXIV/16, LXXXIV/17, LXXXIV/21,
 LXXXIV/23, LXXXIV/25, LXXXIV/26,
 LXXXIV/29, LXXXIV/30
 LXXXVI/3, LXXXVI/5, LXXXVI/8, LXXXVI/10,
 LXXXVI/12, LXXXVI/18, LXXXVI/27,
 LXXXVI/30, LXXXVI/36
 LXXXVII/5, LXXXVII/7, LXXXVII/12
 LXXXVIII/2, LXXXVIII/11, LXXXVIII/12,
 LXXXVIII/24, LXXXVIII/32,
 LXXXVIII/37, LXXXVIII/49,
 LXXXVIII/53, LXXXVIII/54,
 LXXXVIII/57, LXXXVIII/58,
 LXXXVIII/59, LXXXVIII/60,

- LXXXVIII/65, LXXXVIII/67,
 LXXXVIII/73, LXXXVIII/74,
 LXXXVIII/88, LXXXVIII/91,
 LXXXVIII/103, LXXXVIII/104,
 LXXXVIII/109, LXXXVIII/110,
 LXXXVIII/112, LXXXVIII/113,
 LXXXVIII/114, LXXXVIII/124,
 LXXXVIII/128, LXXXVIII/131,
 LXXXVIII/132, LXXXVIII/134,
 LXXXVIII/138, LXXXVIII/145,
 LXXXVIII/146, LXXXVIII/147,
 LXXXVIII/153, LXXXVIII/160,
 LXXXVIII/164, LXXXVIII/169,
 LXXXVIII/170, LXXXVIII/171,
 LXXXVIII/172, LXXXVIII/173,
 LXXXVIII/177, LXXXVIII/183,
 LXXXVIII/184, LXXXVIII/186,
 LXXXVIII/187, LXXXVIII/189,
 LXXXVIII/194, LXXXVIII/197,
 LXXXVIII/199, LXXXVIII/208,
 LXXXVIII/216, LXXXVIII/217,
 LXXXVIII/221, LXXXVIII/222,
 LXXXVIII/224, LXXXVIII/229,
 LXXXVIII/230, LXXXVIII/231,
 LXXXVIII/232, LXXXVIII/243,
 LXXXVIII/246, LXXXVIII/247,
 LXXXVIII/249, LXXXVIII/250,
 LXXXVIII/251, LXXXVIII/254,
 LXXXVIII/259, LXXXVIII/260,
 LXXXVIII/262, LXXXVIII/263,
 LXXXVIII/266, LXXXVIII/268,
 LXXXVIII/270, LXXXVIII/276,
 LXXXVIII/277, LXXXVIII/279,
 LXXXVIII/280, LXXXVIII/284,
 LXXXVIII/285, LXXXVIII/287,
 LXXXVIII/290, LXXXVIII/291,
 LXXXVIII/292, LXXXVIII/293,
 LXXXVIII/296, LXXXVIII/300,
 LXXXVIII/301, LXXXVIII/302,
 LXXXVIII/306, LXXXVIII/307,
 LXXXVIII/308, LXXXVIII/310,
 LXXXVIII/311, LXXXVIII/314,
 LXXXVIII/316, LXXXVIII/321,
 LXXXVIII/324, LXXXVIII/329,
 LXXXVIII/330, LXXXVIII/335,
 LXXXVIII/336, LXXXVIII/338
 LXXIX/1, LXXIX/3, LXXIX/7, LXXIX/9,
 LXXIX/10, LXXIX/11, LXXIX/14,
 LXXIX/16, LXXIX/17, LXXIX/21,
 LXXIX/22, LXXIX/23, LXXIX/24,
 LXXIX/26, LXXIX/27, LXXIX/28
 LXXXV/15, LXXXV/22
 LXXXVI/2, LXXXVI/4, LXXXVI/9,
 LXXXVI/15, LXXXVI/16, LXXXVI/27,
 LXXXVI/28, LXXXVI/30, LXXXVI/31,
 LXXXVI/32, LXXXVI/33, LXXXVI/37,
 LXXXVI/38, LXXXVI/43, LXXXVI/50,
 LXXXVI/53, LXXXVI/57, LXXXVI/59,
 LXXXVI/60, LXXXVI/62, LXXXVI/63,
 LXXXVI/64, LXXXVI/65, LXXXVI/74,
 LXXXVI/101, LXXXVI/104,
 LXXXVI/106, LXXXVI/107,
 LXXXVI/109, LXXXVI/116,
 LXXXVI/121, LXXXVI/126,
 LXXXVI/167, LXXXVI/179,
 LXXXVI/185, LXXXVI/192,
 LXXXVI/200, LXXXVI/205,
 LXXXVI/218, LXXXVI/221,
 LXXXVI/274, LXXXVI/276
 LXXXIX/18, LXXXIX/82, LXXXIX/113,
 LXXXIX/133
 XCI/1
 XCII/1
 XCIII/2, XCIII/10, XCIII/15, XCIII/17,
 XCIII/28, XCIII/33, XCIII/74, XCIII/76,
 XCIII/77, XCIII/81, XCIII/86
 XCV/1, XCV/2, XCV/3, XCV/5, XCV/7,
 XCV/10
 XCVI/2, XCVI/15, XCVI/18, XCVI/35
 XCVII/10
 XCIX/1
 C/2, C/9
 CI/17, CI/19, CI/21, CI/25, CI/28, CI/38,
 CI/40, CI/41, CI/43, CI/44, CI/45, CI/47,
 CI/48, CI/51, CI/54, CI/57, CI/58, CI/59,
 CI/61, CI/62, CI/65, CI/68, CI/69, CI/74,
 CI/77, CI/78, CI/79, CI/80, CI/81, CI/83,
 CI/85, CI/86, CI/88, CI/89, CI/90, CI/91,
 CI/93, CI/105, CI/106, CI/107, CI/108,
 CI/109, CI/110, CI/112, CI/114, CI/115,
 CI/116, CI/117, CI/118, CI/119, CI/122,
 CI/126, CI/127, CI/134, CI/148, CI/151,
 CI/152, CI/154, CI/156, CI/157, CI/159,
 CI/162, CI/165, CI/167, CI/171
 CII/2, CII/7
 CIII/2

- CIV/3, CIV/4, CIV/5, CIV/6, CIV/12,
 CIV/13, CIV/15, CIV/19, CIV/23,
 CIV/26, CIV/28, CIV/31, CIV/38,
 CIV/43, CIV/47, CIV/48, CIV/57
 CV/6, CV/9, CV/11, CV/13, CV/17, CV/22,
 CV/25, CV/43, CV/53, CV/54, CV/55,
 CV/56, CV/57, CV/62
 CVI/2, CVI/4, CVI/10, CVI/15
 CVII/16, CVII/22, CVII/33, CVII/91,
 CVII/120
 CVIII/1, CVIII/3, CVIII/6, CVIII/21,
 CVIII/22
 CIX/11, CIX/25, CIX/28
 CX/63, CX/171, CX/172, CX/195
 CXI/12, CXI/18, CXI/54, CXI/63, CXI/68,
 CXI/69, CXI/71, CXI/88
 CXV/11
 CXVI/1, CXVI/9, CXVI/20, CXVI/21,
 CXVI/29, CXVI/39, CXVI/42, CXVI/56,
 CXVI/70, CXVI/71, CXVI/72, CXVI/98,
 CXVI/101, CXVI/106, CXVI/107,
 CXVI/108, CXVI/110, CXVI/111,
 CXVI/131, CXVI/133, CXVI/136,
 CXVI/138, CXVI/139, CXVI/146,
 CXVI/149, CXVI/152, CXVI/165,
 CXVI/168, CXVI/186, CXVI/199,
 CXVI/212, CXVI/230, CXVI/251,
 CXVI/274, CXVI/281, CXVI/284,
 CXVI/295
 CXVIII/69, CXVIII/81, CXVIII/85,
 CXVIII/86, CXVIII/88, CXVIII/105,
 CXVIII/130, CXVIII/144, CXVIII/145,
 CXVIII/152, CXVIII/163, CXVIII/167,
 CXVIII/169, CXVIII/176, CXVIII/184,
 CXVIII/186, CXVIII/188, CXVIII/192,
 CXVIII/194, CXVIII/206, CXVIII/207,
 CXVIII/214, CXVIII/218, CXVIII/223,
 CXVIII/225, CXVIII/230, CXVIII/239,
 CXVIII/247, CXVIII/259
 CXIX/8, CXIX/19, CXIX/27, CXIX/57,
 CXIX/60, CXIX/70, CXIX/72, CXIX/73,
 CXIX/80, CXIX/81, CXIX/84, CXIX/87,
 CXIX/96
 CXX/13, CXX/15, CXX/39, CXX/48,
 CXX/58, CXX/63, CXX/71, CXX/75,
 CXX/80, CXX/81, CXX/82
 CXXI/3, CXXI/8, CXXI/9, CXXI/13,
 CXXI/20
 CXXII/2, CXXII/4, CXXII/9, CXXII/11,
 CXXII/19, CXXII/22
 CXXIII/3, CXXIII/9, CXXIII/10,
 CXXIII/11, CXXIII/19, CXXIII/21,
 CXXIII/35, CXXIII/37, CXXIII/39,
 CXXIII/41, CXXIII/51
 CXXVI/11, CXXVI/28, CXXVI/39,
 CXXVI/41
 CXXVIII/3
 CXXIX/1, CXXIX/18, CXXIX/27
 CXXXI/4, CXXXI/12, CXXXI/14,
 CXXXI/22, CXXXI/31, CXXXI/35,
 CXXXI/45, CXXXI/53, CXXXI/56,
 CXXXI/59
 CXXXII/4, CXXXII/7, CXXXII/8,
 CXXXII/9, CXXXII/26, CXXXII/27
 CXXXVI/13
 CXXXVII/5, CXXXVII/10, CXXXVII/17,
 CXXXVII/37, CXXXVII/38,
 CXXXVII/39, CXXXVII/50,
 CXXXVII/80, CXXXVII/82,
 CXXXVII/90, CXXXVII/91,
 CXXXVII/95, CXXXVII/99,
 CXXXVII/100, CXXXVII/104
 CXXXVIII/2, CXXXVIII/3, CXXXVIII/6,
 CXXXVIII/10, CXXXVIII/11,
 CXXXVIII/12, CXXXVIII/16,
 CXXXVIII/15, CXXXVIII/17,
 CXXXVIII/18, CXXXVIII/20,
 CXXXVIII/21, CXXXVIII/22
 CXXXIX/4, CXXXIX/5, CXXXIX/9,
 CXXXIX/10, CXXXIX/13, CXXXIX/16,
 CXXXIX/18, CXXXIX/19, CXXXIX/20,
 CXXXIX/21, CXXXIX/22, CXXXIX/23,
 CXXXIX/24, CXXXIX/26, CXXXIX/27,
 CXXXIX/29, CXXXIX/30, CXXXIX/31
 CXL/1, CXL/2, CXL/7, CXL/9, CXL/10,
 CXL/11, CXL/13, CXL/15, CXL/17,
 CXL/18, CXL/22, CXL/24, CXL/25,
 CXL/28, CXL/31, CXL/34, CXL/35,
 CXL/38, CXL/41, CXL/42, CXL/43,
 CXL/44, CXL/48, CXL/53, CXL/55,
 CXL/56, CXL/58, CXL/64, CXL/65,
 CXL/67, CXL/68, CXL/70, CXL/76,
 CXL/77, CXL/78, CXL/79, CXL/82,
 CXL/86, CXL/92, CXL/94, CXL/96,
 CXL/98, CXL/99, CXL/100, CXL/101,
 CXL/102, CXL/104, CXL/105, CXL/106,

- CXL/107, CXL/108, CXL/110, CXL/111,
 CXL/113, CXL/116, CXL/118, CXL/120,
 CXL/124, CXL/125, CXL/130, CXL/132,
 CXL/135, CXL/137, CXL/140, CXL/141,
 CXL/142, CXL/144, CXL/145, CXL/146,
 CXL/147, CXL/148, CXL/150, CXL/152,
 CXL/153, CXL/155, CXL/156, CXL/157,
 CXL/159, CXL/160, CXL/162, CXL/163,
 CXL/164, CXL/167, CXL/168, CXL/171,
 CXL/172, CXL/176, CXL/179, CXL/180,
 CXL/182, CXL/184, CXL/188, CXL/189,
 CXL/190, CXL/192, CXL/199, CXL/203,
 CXL/204, CXL/205, CXL/207, CXL/208,
 CXL/209, CXL/210, CXL/211, CXL/213,
 CXL/214, CXL/215, CXL/216, CXL/217,
 CXL/219, CXL/221, CXL/222, CXL/223,
 CXL/224, CXL/225, CXL/226, CXL/227,
 CXL/229, CXL/230, CXL/234, CXL/235,
 CXL/237, CXL/243, CXL/246, CXL/251,
 CXL/252, CXL/255
 CXLIII/5, CXLIII/20, CXLIII/22,
 CXLIII/30, CXLIII/32
 CXLIV/4
 CXLV/1, CXLV/2, CXLV/5, CXLV/3,
 CXLV/12, CXLV/17, CXLV/19,
 CXLV/20, CXLV/21, CXLV/23,
 CXLV/24, CXLV/34, CXLV/37,
 CXLV/39, CXLV/46, CXLV/50,
 CXLV/51, CXLV/66, CXLV/72,
 CXLV/74, CXLV/75, CXLV/76, CXLV/77
 CXLVI/1, CXLVI/2, CXLVI/5, CXLVI/7,
 CXLVI/10, CXLVI/13, CXLVI/14,
 CXLVI/18, CXLVI/29, CXLVI/33,
 CXLVI/39, CXLVI/44, CXLVI/45,
 CXLVI/46, CXLVI/47, CXLVI/50,
 CXLVI/52, CXLVI/56, CXLVI/57,
 CXLVI/58, CXLVI/59, CXLVI/67,
 CXLVI/68, CXLVI/70, CXLVI/78,
 CXLVI/79, CXLVI/82
 CXLVII/4, CXLVII/24, CXLVII/61,
 CXLVII/67
 CXLIX/3, CXLIX/4, CXLIX/7, CXLIX/11,
 CXLIX/15, CXLIX/28, CXLIX/29,
 CXLIX/30
 CL/1, CL/8, CL/9, CL/10, CL/14, CL/20,
 CL/25, CL/30, CL/39, CL/40, CL/53,
 CL/55, CL/57, CL/58, CL/60, CL/62,
 CL/63, CL/74, CL/75, CL/76, CL/77,
 CL/78, CL/79, CL/85, CL/104, CL/106,
 CL/108, CL/115, CL/117, CL/119,
 CL/127, CL/129, CL/130, CL/131,
 CL/132, CL/137, CL/140, CL/141,
 CL/142, CL/145, CL/147, CL/151,
 CL/152, CL/156, CL/158, CL/166,
 CL/171, CL/172, CL/173, CL/174,
 CL/180, CL/183, CL/184, CL/196,
 CL/209, CL/222, CL/229, CL/230,
 CL/231, CL/233, CL/237, CL/241,
 CL/243, CL/245, CL/247, CL/248
 CLI/1, CLI/2, CLI/3, CLI/4, CLI/5, CLI/6,
 CLI/7, CLI/8, CLI/9, CLI/10, CLI/13
 CLII/8
oświata pozaszkolna
 III/21, III/94
 V/12, V/13, V/25, V/39, V/53, V/68
 VII/116, VII/163, VII/170, VII/186, VII/242,
 VII/336, VII/604, VII/647, VII/708,
 VII/719
 VIII/2
 IX/1, IX/2, IX/5
 XII/419
 XIII/76
 XV/76, XV/166
 XVII/22, XVII/25, XVII/31
 XVIII/2, XVIII/5, XVIII/6, XVIII/8,
 XVIII/11, XVIII/15, XVIII/24, XVIII/26,
 XVIII/30, XVIII/31, XVIII/33, XVIII/34,
 XVIII/43
 XIX/18, XIX/21, XIX/22, XIX/27
 XXIII/3, XXIII/4
 XXVII/2, XXVII/6, XXVII/35, XXVII/40,
 XXVII/46, XXVII/48, XXVII/72,
 XXVII/82, XXVII/98, XXVII/99,
 XXVII/102, XXVII/103, XXVII/110
 XXVIII/69, XXVIII/79, XXVIII/87,
 XXVIII/90
 XXXV/6, XXXV/29
 XXXVI/16, XXXVI/17, XXXVI/55
 XLIII/24, XLIII/34, XLIII/67, XLIII/68,
 XLIII/71, XLIII/94, XLIII/124
 XLVII/6
 XLVIII/27, XLVIII/42, XLVIII/92
 L/1, L/2, L/3, L/4, L/6, L/7, L/8, L/9, L/11,
 L/12, L/14, L/19, L/21, L/23, L/27, L/31,
 L/32, L/35, L/38, L/39, L/46, L/61

- LVII/2, LVII/13
 LVIII/17, LVIII/25
 LXI/21
 LXII/2
 LXIII/1, LXIII/2, LXIII/5, LXIII/6, LXIII/8,
 LXIII/9, LXIII/11, LXIII/14, LXIII/17
 LXXIV/4, LXXIV/6, LXXIV/9, LXXIV/11,
 LXXIV/14, LXXIV/15, LXXIV/18,
 LXXIV/26, LXXIV/27, LXXIV/38,
 LXXIV/41, LXXIV/53, LXXIV/60,
 LXXIV/62, LXXIV/65, LXXIV/73
 LXXV/1, LXXV/2, LXXV/5, LXXV/7,
 LXXV/11, LXXV/12
 LXXVI/10, LXXVI/16, LXXVI/23
 LXXVII/9, LXXVII/17, LXXVII/23
 LXXXI/1
 LXXXIV/7, LXXXIV/25
 LXXXVI/19, LXXXVI/22, LXXXVI/28,
 LXXXVI/30, LXXXVI/31, LXXXVI/38,
 LXXXVI/39, LXXXVI/43, LXXXVI/57,
 LXXXVI/60, LXXXVI/67, LXXXVI/68,
 LXXXVI/69, LXXXVI/71, LXXXVI/75,
 LXXXVI/79, LXXXVI/81, LXXXVI/85,
 LXXXVI/90, LXXXVI/104,
 LXXXVI/106, LXXXVI/107,
 LXXXVI/109, LXXXVI/115,
 LXXXVI/120, LXXXVI/121,
 LXXXVI/144, LXXXVI/145
 LXXXVIII/10, LXXXVIII/49,
 LXXXVIII/155, LXXXVIII/158,
 LXXXVIII/212, LXXXVIII/256,
 LXXXVIII/267
 LXXXIX/102
 XCI/6, XCI/7
 XCIV/3
 XCVII/9, XCVII/11
 CI/45, CI/123
 CIII/4
 CIV/29, CIV/49, CIV/52, CIV/53, CIV/54,
 CIV/55, CIV/57
 CVIII/21, CVIII/29
 CIX/3, CIX/15, CIX/21, CIX/31
 CX/176, CX/183
 CXVI/62, CXVI/65, CXVI/110
 CXVIII/9, CXVIII/19, CXVIII/67,
 CXVIII/74, CXVIII/84, CXVIII/89,
 CXVIII/90, CXVIII/91, CXVIII/92,
 CXVIII/95, CXVIII/96, CXVIII/98,
 CXVIII/99, CXVIII/103, CXVIII/108,
 CXVIII/117, CXVIII/124, CXVIII/126,
 CXVIII/130, CXVIII/132, CXVIII/224,
 CXVIII/256, CXVIII/259
 CXIX/18, CXIX/68, CXIX/92
 CXX/49, CXX/61
 CXXI/18
 CXXXI/10, CXXXI/12, CXXXI/18,
 CXXXI/23, CXXXI/40, CXXXI/42
 CXXXII/1, CXXXII/4, CXXXII/5,
 CXXXII/9
 CXXXVI/1, CXXXVI/2, CXXXVI/3,
 CXXXVI/5, CXXXVI/6, CXXXVI/8
 CXXXVII/2, CXXXVII/6, CXXXVII/60,
 CXXXVII/81
 CXXXIX/2, CXXXIX/3, CXXXIX/4,
 CXXXIX/5, CXXXIX/6, CXXXIX/8,
 CXXXIX/9, CXXXIX/10, CXXXIX/12,
 CXXXIX/13, CXXXIX/21, CXXXIX/25,
 CXXXIX/28, CXXXIX/29, CXXXIX/31
 CXL/1, CXL/6, CXL/70, CXL/77, CXL/138,
 CXL/212, CXL/216, CXL/225
 CXLIII/25
 CXLV/1, CXLV/34, CXLV/37, CXLV/55
 CXLVI/7, CXLVI/14, CXLVI/17, CXLVI/35,
 CXLVI/42, CXLVI/55, CXLVI/59
 CXLVII/19, CXLVII/61, CXLVII/67
 CXLVIII/1
 CXLIX/27, CXLIX/28
 CL/12, CL/101, CL/103, CL/135, CL/171,
 CL/178, CL/185, CL/188, CL/197,
 CL/201, CL/212, CL/216, CL/223,
 CL/228, CL/238, CL/244
 CLII/18, CLII/62, CLII/64, CLII/68,
 CLII/75
 CLIII/3
- pedagogika naukowa**
- III/108
 IV/98
 VII/395, VII/422, VII/474, VII/517, VII/533
 XII/145, XII/405
 XIII/139
 XVI/21, XVI/22, XVI/92, XVI/137, XVI/157,
 XVI/168, XVI/199
 XLVI/14
 XLVII/34
 LII/7

LXXXVIII/40, LXXXVIII/294

LXXXIX/26

XCIII/96

XCIV/16, XCIV/18

CI/147

CXVIII/196, CXVIII/231, CXVIII/268

CXXIX/6

CXLV/15, CXLV/54

pedagogika specjalna

III/2

IV/16, IV/22, IV/31

V/73

VII/45, VII/138, VII/164, VII/176, VII/223,

VII/239, VII/301, VII/385, VII/537

XII/56, XII/82, XII/203

XVI/45, XVI/91, XVI/109, XVI/147

XVII/36

XIX/17

XXI/16

XXV/2

XXXVI/27

XXXIX/81

XLIII/57, XLIII/58

XLVIII/18

LI/8

LIII/43

LXV/8

LXXVI/42

LXXXV/26

LXXXVI/260

LXXXVIII/93, LXXXVIII/264

CV/23, CV/37

CX/16

CXI/13

CXVI/10, CXVI/67

CXVIII/3, CXVIII/8, CXVIII/40,

CXVIII/54, CXVIII/91, CXVIII/111

CXXXV/4

CXL/4, CXL/169

CXLIII/17

CXLVI/73

CL/33

CLII/63, CLII/71, CLII/88, CLII/100

polityka oświatowa

III/145, III/159

IV/44, IV/80, IV/83, IV/95, IV/119

V/32

VII/184, VII/650

IX/43

XII/31, XII/175

XIII/136

XVII/40, XVII/45, XVII/48, XVII/58,

XVII/73

XVIII/9, XVIII/38, XVIII/40, XVIII/52,

XVIII/53

XIX/9, XIX/15

XXVI/33

XXVII/53, XXVII/88

XXVIII/2, XXVIII/4, XXVIII/6, XXVIII/7,

XXVIII/9, XXVIII/11, XXVIII/13,

XXVIII/17, XXVIII/18, XXVIII/20,

XXVIII/29, XXVIII/34, XXVIII/37

XXIX/2, XXIX/4

XXX/9, XXX/28

XXXII/4, XXXII/7, XXXII/10

XXXV/7, XXXV/58, XXXV/69

XXXVIII/4

XXXIX/3, XXXIX/5

XL/4, XL/5

XLII/7

XLVII/6, XLVII/10, XLVII/12, XLVII/16,

XLVII/18, XLVII/23, XLVII/30, XLVII/40,

XLVII/45, XLVII/48

XLIX/12, XLIX/13, XLIX/16

L/15, L/16, L/17, L/18, L/45, L/62

LV/3, LV/4

LVI/84

LVII/5, LVII/6, LVII/11, LVII/12, LVII/14

LVIII/15

LIX/3, LIX/13, LIX/40

LXII/2

LXIII/13

LXV/10

LXXIV/54, LXXIV/55

LXXVI/20, LXXVI/25, LXXVI/44

LXXX/4

LXXXVI/196, LXXXVI/276

LXXXVIII/27, LXXXVIII/29,

LXXXVIII/35, LXXXVIII/78,

LXXXVIII/80, LXXXVIII/111,

LXXXVIII/130, LXXXVIII/139,

LXXXVIII/149, LXXXVIII/151,

LXXXVIII/189, LXXXVIII/192,

LXXXVIII/195, LXXXVIII/202,

- LXXXVIII/203, LXXXVIII/215,
 LXXXVIII/216, LXXXVIII/217,
 LXXXVIII/224, LXXXVIII/235,
 LXXXVIII/238, LXXXVIII/240,
 LXXXVIII/241, LXXXVIII/242,
 LXXXVIII/244, LXXXVIII/248,
 LXXXVIII/252, LXXXVIII/259,
 LXXXVIII/295, LXXXVIII/297,
 LXXXVIII/298
 XCIII/37
 XCIV/4, XCIV/12, XCIV/24, XCIV/38,
 XCIV/41
 XCVIII/8
 CI/4, VI/6, CI/7, CI/8, CI/11, CI/12, CI/13,
 CI/14, CI/22, CI/24, CI/29, CI/30, CI/34,
 CI/36, CI/37, CI/39, CI/50, CI/53, CI/54,
 CI/55, CI/82, CI/102, CI/137, CI/155,
 CI/163, CI/170
 CII/3
 CIV/24
 CV/5, CV/9, CV/15, CV/25, CV/27, CV/46,
 CV/65, CV/66, CV/67
 CVI/1, CVI/7, CVI/10
 CX/22
 CXII/1, CXII/2
 CXIII/3, CXIII/4, CXIII/15, CXIII/21,
 CXIII/24, CXIII/30
 CXIV/4, CXIV/5
 CXVI/86, CXVI/324
 CXVIII/73, CXVIII/79, CXVIII/101,
 CXVIII/124
 CXXVII/5, CXXVII/15, CXXVII/16
 CXXIX/3, CXXIX/4, CXXIX/12
 CXXXIII/1
 CXXXVI/1, CXXXVI/3, CXXXVI/4,
 CXXXVI/9, CXXXVI/13
 CXXXVII/17, CXXXVII/32, CXXXVII/61,
 CXXXVII/67, CXXXVII/69,
 CXXXVII/73, CXXXVII/101,
 CXXXVII/103
 CXXXVIII/4
 CXLII/26, CXLII/44
 CXLV/70
 CXLVII/11, CXLVII/59
 CXLIX/18
 CL/12, CL/27, CL/31, CL/44, CL/52, CL/64,
 CL/84, CL/90, CL/199, CL/204, CL/212,
 CL/246
 CLII/1, CLII/2, CLII/7, CLII/15, CLII/27,
 CLII/28, CLII/35, CLII/41, CLII/60,
 CLII/89, CLII/90, CLII/101, CLII/105
 CLV/2
pomoce dydaktyczne i podręczniki
 VII/90, VII/262, VII/299
 XII/416
 XIII/107, XIII/129
 XVI/46, XVI/156, XVI/205
 XXVIII/5
 XXXI/13
 XXXIII/41, XXXIII/99
 XLVIII/123
 LI/30
 LII/6
 LVI/77
 LXXII/4
 LXXXVIII/15, LXXXVIII/117,
 LXXXVIII/272, LXXXVIII/337,
 LXXXVIII/342
 XCII/3
 XCIV/13
 XCVI/29
 XCVIII/5
 CI/135
 CXVI/49, CXVI/80, CXVI/130, CXVI/141,
 CXVI/172, CXVI/175, CXVI/178
 CXIX/18
 CXXVI/25
 CXXXVII/29
 CXLI/4
 CXLVII/78
 CLII/7, CLII/36
popularyzacja wiedzy pedagogicznej
 III/108
 V/5
 VII/25, VII/177, VII/182, VII/194, VII/216,
 VII/272, VII/338, VII/372, VII/387,
 VII/454, VII/456, VII/464, VII/492,
 VII/499, VII/502, VII/513, VII/521
 IX/2, IX/26
 XII/49, XII/57, XII/70, XII/104, XII/146,
 XII/167, XII/188, XII/313, XII/390,
 XII/409
 XV/38, XV/173
 XVI/21, XVI/22, XVI/37, XVI/136

XVIII/14, XVIII/16, XVIII/35, XVIII/54,
 XVIII/56, XVIII/64
 XIX/12, XIX/22, XIX/27
 XXVII/5, XXVII/21, XXVII/25
 XXXIII/16, XXXIII/75, XXXIII/76,
 XXXIII/122
 XXVIII/10, XXVIII/14, XXVIII/15,
 XXVIII/21, XXVIII/35, XXVIII/45,
 XXVIII/51, XXVIII/55, XXVIII/75,
 XXVIII/82, XXVIII/84
 XXXV/21, XXXV/61
 XXXVI/63
 XLVII/31, XLVII/43, XLVII/47
 XLVIII/101, XLVIII/106, XLVIII/137
 L/66
 LI/28
 LIV/2
 LVII/2
 LXI/24
 LXXXII/1
 LXXXVI/11, LXXXVI/32
 LXXXIV/34
 LXXXV/2, LXXXV/12, LXXXV/18
 LXXXVI/31
 LXXXVIII/15, LXXXVIII/55,
 LXXXVIII/201
 LXXXIX/25, LXXXIX/107
 XCIII/31, XCIII/68, XCIII/78
 XCVI/37
 XCVIII/6
 CI/32, CI/33
 CVII/12, CVII/34
 CXVI/79, CXVI/90
 CXVIII/37, CXVIII/64, CXVIII/65,
 CXVIII/97, CXVIII/112, CXVIII/118,
 CXVIII/122, CXVIII/155, CXVIII/191,
 CXVIII/196, CXVIII/209, CXVIII/229,
 CXVIII/231, CXVIII/255, CXVIII/266,
 CXVIII/268, CXVIII/270
 CXIX/30, CXIX/105
 CXXXIX/6
 CXXX/9
 CXXXIII/3
 CXL/19, CXL/22, CXL/23, CXL/27,
 CXL/29, CXL/32, CXL/33, CXL/51,
 CXL/59, CXL/82, CXL/85, CXL/86,
 CXL/89, CXL/114, CXL/127, CXL/134,
 CXL/258

CXLIII/27
 CXLV/14, CXLV/15, CXLV/54
 CXLVII/7, CXLVII/72
 CL/94
 CLII/21, CLII/38, CLII/74, CLII/113
prace ręczne
 VII/124
 XII/42, XII/85, XII/111, XII/112, XII/134,
 XII/169, XII/414, XII/421
 XVI/19, XVI/53, XVI/61, XVI/70, XVI/71,
 XVI/78, XVI/79, XVI/80, XVI/124,
 XVI/125, XVI/144, XVI/155, XVI/156
 XVII/7
 XXXIII/70
 XLIII/66
 XLV/25
 LXXXVI/231
 CXVIII/145, CXVIII/148, CXVIII/161,
 CXVIII/187
 CXIX/12, CXIX/70, CXIX/76, CXIX/80,
 CXIX/84, CXIX/87, CXIX/88,
 CXIX/102
 CXL/20, CXL/23, CXL/26, CXL/59,
 CXL/85
 CXLII/7
 CXLVII/41
prawa dziecka
 VII/92, VII/141, VII/230, VII/443, VII/462
 XII/240
 XVI/42
 XXVII/106
 XXXI/11
 XLIII/46, XLIII/48, XLIII/62
 XLV/37
 XLVI/2
 L/37
 LV/1
 LXI/25
 LXXXVIII/5, LXXXVIII/6, LXXXVIII/72,
 LXXXVIII/83, LXXXVIII/225,
 LXXXVIII/233
 XCVI/8
 CV/22, CV/63, CV/68
 CIX/14
 CXII/2
 CXVII/7

CXIX/91
CXX/21
CXLVII/89

program nauczania

VII/87, VII/649, VII/707
XII/20, XII/27, XII/110, XII/186, XII/196
XV/22
XVI/110, XVI/111
XXV/21
XXVIII/4, XXVIII/6, XXVIII/36
XXXIII/22, XXXIII/42, XXXIII/82,
XXXIII/143, XXXIII/146
XLVII/15
XLVIII/44
LXXII/14, LXXII/17
LXXXVI/35
LXXXVI/208, LXXXVI/231
XCIV/5, XCIV/14, XCIV/20
CII/5
CVIII/26
CIX/17
CXVI/47, CXVI/90, CXVI/100, CXVI/112,
CXVI/207, CXVI/317, CXVI/345
CXL/126
CXLII/7, CXLII/12
CXLIII/3

przemoc wobec dzieci i młodzieży

III/14, III/125
IV/4
V/36
VII/92, VII/181, VII/230, VII/398
XII/43, XII/46, XII/129, XII/156,
XII/240, XII/314, XII/351, XII/374,
XII/378
XIII/43, XIII/48
XV/10, XV/16
XIX/24
XXI/28
XXV/11
XXVI/10, XXVI/14
XXVII/26, XXVII/55
XXVIII/22
XXXI/7, XXXI/11
XXXIII/94
XXXV/54, XXXV/56
XXXIX/39, XXXIX/63

XLIII/108, XLIII/112, XLIII/115, XLIII/122
XLV/37
XLVI/16
XLVIII/115
LV/2
LVI/57
LIX/28
LXIII/12
LXXXIV/37
LXXXV/8, LXXXV/9
LXXXVI/26, LXXXVI/76, LXXXVI/129,
LXXXVI/214, LXXXVI/250
LXXXVIII/5, LXXXVIII/6, LXXXVIII/8,
LXXXVIII/62, LXXXVIII/75,
LXXXVIII/83, LXXXVIII/87,
LXXXVIII/102, LXXXVIII/159,
LXXXVIII/200, LXXXVIII/225,
LXXXVIII/233, LXXXVIII/264
LXXXIX/135
XCI/2, XCI/3, XCI/10
XCIII/12, XCIII/24, XCIII/55, XCIII/97
XCVI/20, XCVI/37
XCVII/19
C/8
CI/70, CI/99
CIII/5
CIV/7
CV/1, CV/40, CV/48, CV/50, CV/51, CV/63
CVII/9
CXI/40
CXVI/37, CXVI/48, CXVI/146, CXVI/289
CXVII/17
CXVIII/22, CXVIII/23, CXVIII/53,
CXVIII/115, CXVIII/232
CXIX/91
CXXI/27
CXXII/3, CXXII/7, CXXII/17
CXXIII/50
CXXIV/2, CXXIV/4, CXXIV/5
CXXXVI/11
CXXXVII/55
CXL/36, CXL/60, CXL/102, CXL/115,
CXL/130, CXL/173, CXL/185,
CXL/203, CXL/218, CXL/231,
CXL/247, CXL/248
CXLVII/20, CXLVII/34, CXLVII/42,
CXLVII/44, CXLVII/60, CXLVII/65
CL/16, CL/81, CL/118, CL/146, CL/150

przymus w wychowaniu

XII/390
 XIII/27, XIII/37
 XVI/171, XVI/185
 XVIII/66
 XXVII/26, XXVII/55
 XLIII/63, XLIII/83
 XLV/31
 XLVIII/114
 LXXXIX/33, LXXXIX/124
 CXX/21, CXX/29
 CXXIV/2
 CXXV/7, CXXV/8

psychologia dzieci i młodzieży

IV/98
 VII/237, VII/245, VII/269, VII/310, VII/314,
 VII/334, VII/342, VII/346, VII/392,
 VII/404, VII/419, VII/422, VII/495,
 VII/514, VII/518, VII/526, VII/543,
 VII/571, VII/581, VII/591, VII/606,
 VII/609, VII/614, VII/656
 XII/145, XII/287, XII/381
 XIII/34, XIII/35, XIII/93, XIII/99, XIII/100,
 XIII/116
 XV/27, XV/92
 XVI/139, XVI/143, XVI/211
 XXVII/5, XXVII/54
 XXXIII/48
 XXXV/14
 XLVI/3, XLVI/8, XLVI/11, XLVI/14,
 XLVI/22
 XLVII/34
 LXIX/7
 LXXII/19
 LXXVI/1, LXXVI/11, LXXVI/22, LXXVI/32
 LXXXVIII/31, LXXXVIII/47,
 LXXXVIII/196, LXXXVIII/312
 LXXXIX/130
 XCIV/36, XCIV/40
 XCVII/1
 CVII/59, CVII/65, CVII/117
 CXVI/123, CXVI/176, CXVI/179,
 CXVI/303, CXVI/308
 CXVIII/4, CXVIII/7, CXVIII/12,
 CXVIII/26, CXVIII/62, CXVIII/116
 CXIX/28, CXIX/99, CXIX/100,
 CXIX/101

CXXX/7
 CXLVII/57, CXLVII/86

relacje koleżeńskie

VII/36, VII/39, VII/78, VII/131, VII/531,
 VII/617, VII/620, VII/701
 XII/281, XII/376
 XV/26, XV/43, XV/182
 XVI/2, XVI/149, XVI/150
 XXVII/86
 XXXIX/29
 XLVII/4, XLVII/32
 XLVIII/80
 LVIII/3
 LX/4, LX/9, LX/10
 LXXIV/58
 LXXVII/6
 LXXXIX/95
 XCIV/32
 XCVIII/3
 CIX/36
 CXV/4, CXV/10
 CXVIII/13
 CXXXIX/15
 CXL/193

rodzina

III/3, III/65
 IV/24
 VII/63, VII/68, VII/70, VII/77, VII/79,
 VII/86, VII/101, VII/161, VII/165,
 VII/166, VII/195, VII/217, VII/244,
 VII/256, VII/268, VII/284, VII/317,
 VII/343, VII/356, VII/357, VII/362,
 VII/365, VII/472, VII/479, VII/525,
 VII/527, VII/564, VII/579, VII/581,
 VII/610, VII/611, VII/699, VII/701,
 VII/705, VII/712
 XI/2
 XII/8, XII/17, XII/48, XII/107, XII/109,
 XII/118, XII/132, XII/141, XII/162,
 XII/190, XII/191, XII/193, XII/220,
 XII/234, XII/242, XII/243, XII/247,
 XII/289, XII/310, XII/317, XII/341,
 XII/358, XII/366, XII/389, XII/404,
 XII/415
 XIII/137
 XIV/2

- XV/89, XV/113, XV/132, XV/133, XV/134,
 XV/135, XV/136, XV/137, XV/138,
 XV/164, XV/170, XV/184, XV/218,
 XV/243
 XVI/3, XVI/5, XVI/96, XVI/138, XVI/158
 XVII/26
 XIX/10
 XXI/21, XXI/35
 XXIV/21
 XXV/2, XXV/4
 XXVI/4, XXVI/10, XXVI/20, XXVI/23
 XXVIII/19, XXVIII/30, XXVIII/31,
 XXVIII/73
 XXXIII/7, XXXIII/54, XXXIII/77,
 XXXIII/79, XXXIII/113
 XXXV/25, XXXV/26
 XXXIX/27, XXXIX/91
 XLI/1
 XLIII/14, XLIII/15
 XLV/5, XLV/6, XLV/15, XLV/17, XLV/23
 XLVI/36
 XLVIII/12, XLVIII/13, XLVIII/23,
 XLVIII/40, XLVIII/55, XLVIII/66,
 XLVIII/71, XLVIII/85
 XLIX/15, XLIX/16, XLIX/17, XLIX/18,
 XLIX/27
 LIII/74, LIII/100
 LVI/17, LVI/18, LVI/20, LVI/37, LVI/38,
 LVI/47, LVI/61, LVI/68, LVI/70, LVI/71,
 LVI/74, LVI/77
 LVIII/9, LVIII/11, LVIII/13
 LXI/26
 LXII/1
 LXV/7, LXV/9, LXV/11
 LXIX/2, LXIX/13
 LXXII/21
 LXXVIII/2
 LXXXVI/105, LXXXVI/193, LXXXVI/209,
 LXXXVI/237
 LXXXVIII/40, LXXXVIII/72, LXXXVIII/87,
 LXXXVIII/161, LXXXVIII/252,
 LXXXVIII/313, LXXXVIII/318,
 LXXXVIII/323
 XCIII/48, XCIII/50, XCIII/51, XCIII/52,
 XCIII/89, XCIII/91
 XCIV/10
 XCVII/13
 XCVIII/1
 XCIX/13
 CI/94, CI/166
 CV/3, CV/42, CV/49, CV/61, CV/64
 CXII/3
 CXVI/174, CXVI/224
 CXVII/4, CXVII/9, CXVII/11, CXVII/12,
 CXVII/13, CXVII/22
 CXVIII/14, CXVIII/15, CXVIII/36,
 CXVIII/38, CXVIII/134, CXVIII/136,
 CXVIII/146, CXVIII/178, CXVIII/226
 CXIX/29, CXIX/65, CXIX/71
 CXX/52
 CXXII/5, CXXII/10, CXXII/12, CXXII/14,
 CXXII/18, CXXII/23
 CXXVIII/1
 CXXIX/7
 CXXXVIII/9
 CXL/73, CXL/112, CXL/115, CXL/247
 CXLV/38
 CXLVI/6, CXLVI/34, CXLVI/37, CXLVI/83
 CXLVII/31
 CXLIX/22
 CL/73, CL/93, CL/124, CL/167, CL/182,
 CL/186, CL/189, CL/242
 CLII/20, CLII/48, CLII/110
- rozwój dziecka**
- IV/42
 VII/18, VII/21, VII/28, VII/245, VII/263,
 VII/279, VII/282, VII/324, VII/484,
 VII/502, VII/519, VII/526, VII/543,
 VII/556, VII/626, VII/642, VII/658
 XI/13
 XII/32, XII/92, XII/93, XII/181, XII/213,
 XII/269, XII/276, XII/360, XII/416,
 XII/421, XII/423
 XIII/40, XIII/41, XIII/110
 XV/201
 XVI/24, XVI/25, XVI/36, XVI/42, XVI/48,
 XVI/54, XVI/58, XVI/65, XVI/69, XVI/75,
 XVI/90, XVI/98, XVI/119, XVI/123,
 XVI/130, XVI/139, XVI/141, XVI/161,
 XVI/173, XVI/184
 XXVII/38
 XXVIII/15, XXVIII/92
 XXXIII/48
 XXXIV/4
 XXXV/14, XXXV/44, XXXV/60, XXXV/68

XLV/16, XLV/35, XLV/45
 XLVI/40
 XLVII/34
 XLVIII/80
 LIII/17, LIII/56
 LX/14
 LXIX/7
 LXXII/19
 LXXXVI/236
 LXXXVIII/41, LXXXVIII/47
 LXXXIX/114, LXXXIX/130
 XCIII/54, XCIII/79, XCIII/90, XCIII/93
 XCIV/33
 CI/131
 CV/12
 CVII/117
 CXVI/134
 CXVIII/66, CXVIII/116
 CXX/43
 CXXIV/2
 CXXV/8
 CXI/40
 CXL/206, CXL/249
 CXLII/9
 CXLV/49, CXLV/61
 CXLVI/27
 CXLVII/6, CXLVII/57
 CL/3, CL/105

różnice międzypokoleniowe

VII/98, VII/179, VII/224, VII/247,
 VII/695
 IX/10
 XII/141, XII/273
 XV/3
 XVI/184
 XXVII/1, XXVII/70
 XXXII/24
 XXXIII/20
 XXXVI/6, XXXVI/37
 XLIII/7
 XLVII/15, XLVII/32, XLVII/37
 LVI/48
 LVII/8
 LXXIV/5, LXXIV/23
 LXXVI/21
 XCIV/21, XCIV/25
 CIV/37

CVII/42
 CXI/6
 CXX/2, CXX/9, CXX/32
 CXXXI/46
 CXL/46, CXL/91, CXL/133, CXL/234
 CXLVII/64

rusyfikacja

VII/298
 XI/10
 XXVII/17, XXVII/62, XXVII/66, XXVII/68,
 XXVII/81
 XXVIII/9
 XXX/28
 XXXII/16
 XXXIII/31
 XXXV/15, XXXV/18
 XLIII/125
 XLIV/2
 XLVIII/11
 LVIII/1, LVIII/4
 LXVIII/2
 LXXII/4, LXXII/6, LXXII/7, LXXII/11,
 LXXII/13
 LXXIII/4
 LXXIV/35, LXXIV/44, LXXIV/64
 LXXVI/42
 LXXVIII/1
 LXXXIV/8, LXXXIV/15, LXXXIV/16,
 LXXXIV/26
 LXXXVIII/149, LXXXVIII/151,
 LXXXVIII/181, LXXXVIII/191,
 LXXXVIII/193, LXXXVIII/245
 XCIV/6, XCIV/19
 XCV/8
 CV/65
 CVIII/27
 CX/179
 CXVI/37, CXVI/48, CXVI/115, CXVI/116,
 CXVI/128, CXVI/272, CXVI/328,
 CXVI/363
 CXVIII/73, CXVIII/79
 CXX/72
 CXXVII/4
 CXXIX/13
 CXXXII/2
 CXXXV/1
 CXXXIX/22

CXL/21, CXL/52, CXL/128, CXL/204,
CXL/236
CXLII/29
CXLIX/27
CL/215, CL/236

samobójstwa

III/30, III/138
IV/19, IV/65, IV/92
V/20
VII/237, VII/341, VII/349, VII/401, VII/544
XII/256
XXV/13
XXX/27
XLVII/20
XLVIII/76, XLVIII/119
LIII/56, LIII/57
LVI/71, LVI/78
LXI/26
LXXVI/7
LXXXVIII/162, LXXXVIII/258,
LXXXVIII/303
LXXXIX/70, LXXXIX/75
XCIII/70, XCIII/73, XCIII/95
XCVI/26
CI/103, CI/104, CI/113
CV/26
CVII/36, CVII/46
CXVIII/236, CXVIII/243
CXIX/89
CXX/38
CXXII/6

samokształcenie/samowychowanie

III/4
IV/109
VII/136, VII/150, VII/155, VII/167, VII/192,
VII/234, VII/240, VII/247, VII/434,
VII/576, VII/692
IX/15, IX/16
X/2, X/3
XI/16
XII/170, XII/184, XII/298
XIII/23, XIII/84, XIII/134
XV/11, XV/22, XV/39, XV/44, XV/51,
XV/101, XV/114, XV/140, XV/160,
XV/169, XV/195, XV/205, XV/229,
XV/240

XVI/105, XVI/115
XVIII/7, XVIII/20, XVIII/54
XXIV/10
XXVII/10, XXVII/42, XXVII/85
XXVIII/73, XXVIII/83
XXX/8
XXIX/1
XXXIII/49, XXXIII/80, XXXIII/81
XXXV/6, XXXV/31, XXXV/43, XXXV/45,
XXXV/48, XXXV/51
XXXIX/17, XXXIX/84, XXXIX/85
XLIX/2, XLIX/21
L/1
LII/11
LIII/9, LIII/38, LIII/44, LIII/71, LIII/78,
LIII/81, LIII/98
LXIII/7
LXXIV/7, LXXIV/70
LXXVI/4
LXXVII/1, LXXVII/2, LXXVII/5, LXXVII/9,
LXXVII/14, LXXVII/21, LXXVII/23
LXXIX/5, LXXIX/6, LXXIX/20
LXXXI/1
LXXXIV/5, LXXXIV/10, LXXXIV/20,
LXXXIV/28, LXXXIV/35
LXXXVI/23, LXXXVI/91, LXXXVI/171,
LXXXVI/172, LXXXVI/181,
LXXXVI/185, LXXXVI/188,
LXXXVI/250, LXXXVI/261,
LXXXVI/268
LXXXVIII/94, LXXXVIII/229,
LXXXVIII/291
LXXXIX/13, LXXXIX/17, LXXXIX/30,
LXXXIX/38, LXXXIX/40, LXXXIX/41,
LXXXIX/50, LXXXIX/53, LXXXIX/56,
LXXXIX/62, LXXXIX/68, LXXXIX/87,
LXXXIX/89, LXXXIX/106,
LXXXIX/110
XCIII/59, XCIII/93
XCVI/31
CV/57, CV/58
CVI/6, CVI/17
CX/149
CXIII/34
CXVI/283, CXVI/366
CXVIII/21
CXIX/73, CXIX/88
CXX/18, CXX/80

CXXIII/5, CXXIII/6, CXXIII/47
 CXXIV/3
 CXXXVI/1
 CXXXIX/11, CXXXIX/14, CXXXIX/16,
 CXXXIX/17
 CXL/11, CXL/49, CXL/95, CXL/144,
 CXL/147, CXL/151, CXL/163, CXL/164,
 CXL/168, CXL/179, CXL/207, CXL/212,
 CXL/242

CXLI/1
 CXLVI/39
 CXLVII/19, CXLVII/63
 CXLIX/30
 CL/78, CL/107, CL/110, CL/114, CL/175,
 CL/183, CL/216, CL/229
 CLII/47, CLII/62, CLII/110
 CLIII/2, CLIII/4

skauting

VII/508, VII/601, VII/625
 IX/21, IX/22, IX/24, IX/27, IX/28
 XV/112
 XVI/10
 XXIV/10
 XXVII/19, XXVII/34, XXVII/51
 XXX/17, XXX/19
 XXXII/12
 XXXV/52
 XXXIX/21, XXXIX/26
 XLII/8
 XLIII/107
 XLV/10
 XLVII/36, XLVII/41
 XLVIII/117, XLVIII/121
 LIII/95
 LVI/82, LVI/85, LVI/87, LVI/88
 LIX/17, LIX/21, LIX/43, LIX/48
 LXVIII/7
 LXXIV/52
 LXXXIII/17
 LXXXIV/17
 LXXXIX/124
 XCIV/37
 CVII/115
 CXVI/285, CXVI/357, CXVI/370
 CXIX/42, CXIX/47, CXIX/61, CXIX/69,
 CXIX/74, CXIX/83, CXIX/114
 CXX/78, CXX/85

CXXXI/3, CXXXI/48
 CXXXII/28
 CXXXVII/85
 CXL/200, CXL/201
 CXLIII/15
 CXLV/29, CXLV/43
 CXLVII/3
 CL/163

szkolnictwo

III/1, III/8, III/20, III/21, III/26, III/36,
 III/42, III/47, III/48, III/79, III/83, III/91,
 III/92, III/102, III/104, III/105, III/110,
 III/113, III/128, III/131, III/137, III/140,
 III/142, III/144, III/145, III/152, III/154,
 III/156, III/158, III/160, III/165, III/168
 IV/18, IV/35, IV/40, IV/41, IV/43, IV/54,
 IV/60, IV/70, IV/73, IV/84, IV/85, IV/87,
 IV/89, IV/90, IV/103, IV/107, IV/111,
 IV/116, IV/117, IV/118, IV/123
 V/23, V/24, V/27, V/32, V/47, V/55, V/61,
 V/68
 VII/37, VII/45, VII/54, VII/100, VII/114,
 VII/126, VII/127, VII/133, VII/148,
 VII/188, VII/194, VII/202, VII/233,
 VII/246, VII/259, VII/286, VII/288,
 VII/298, VII/369, VII/379, VII/388,
 VII/408, VII/418, VII/422, VII/428,
 VII/430, VII/433, VII/441, VII/444,
 VII/445, VII/461, VII/463, VII/465,
 VII/469, VII/508, VII/509, VII/528,
 VII/535, VII/552, VII/558, VII/559,
 VII/560, VII/568, VII/574, VII/585,
 VII/587, VII/591, VII/605, VII/621,
 VII/628, VII/629, VII/630, VII/633,
 VII/637, VII/638, VII/639, VII/640,
 VII/650, VII/651, VII/653, VII/657,
 VII/672, VII/675, VII/697, VII/698,
 VII/710, VII/722
 IX/4, IX/11, IX/23, IX/27, IX/28, IX/43
 XI/10, XI/11, XI/18, XI/20, XI/22
 XII/27, XII/31, XII/49, XII/52, XII/63,
 XII/69, XII/76, XII/125, XII/134, XII/146,
 XII/187, XII/196, XII/223, XII/244,
 XII/263, XII/292, XII/324
 XIII/79, XIII/89, XIII/92, XIII/115, XIII/136
 XV/119, XV/120, XV/131, XV/144, XV/146
 XVI/49, XVI/110

- XVII/40, XVII/41, XVII/45, XVII/61,
 XVII/67, XVII/68, XVII/69, XVII/73
 XVIII/3, XVIII/9, XVIII/18, XVIII/28,
 XVIII/32, XVIII/40, XVIII/41, XVIII/43,
 XVIII/44, XVIII/46, XVIII/50, XVIII/52,
 XVIII/53, XVIII/55, XVIII/60, XVIII/62
 XIX/3, XIX/8, XIX/11, XIX/13, XIX/21,
 XIX/23, XIX/26, XIX/28, XIX/35
 XX/6, XX/14, XX/28
 XXI/20, XXI/33, XXI/39, XXI/40
 XXIII/5, XXIII/8, XXIII/11, XXIII/12,
 XXIII/13, XXIII/14
 XXIV/1, XXIV/22, XXIV/23, XXIV/36,
 XXIV/38, XXIV/43
 XXV/12, XXV/15, XXV/18
 XXVI/5, XXVI/21, XXVI/22, XXVI/24,
 XXVI/25, XXVI/32, XXVI/33, XXVI/34
 XXVII/7
 XXVIII/32, XXVIII/34, XXVIII/43,
 XXVIII/56, XXVIII/58, XXVIII/64,
 XXVIII/68, XXVIII/72, XXVIII/74,
 XXVIII/88, XXVIII/90, XXVIII/91
 XXX/9, XXX/14, XXX/28
 XXXI/3, XXXI/5
 XXXII/4, XXXII/7, XXXII/9, XXXII/16,
 XXXII/17, XXXII/20, XXXII/22,
 XXXII/23, XXXII/32
 XXXIII/5, XXXIII/38, XXXIII/41,
 XXXIII/42, XXXIII/46, XXXIII/51,
 XXXIII/53, XXXIII/63, XXXIII/65,
 XXXIII/82, XXXIII/87, XXXIII/92,
 XXXIII/120, XXXIII/121, XXXIII/127,
 XXXIII/133, XXXIII/140, XXXIII/141,
 XXXIII/142, XXXIII/143, XXXIII/146,
 XXXIII/147
 XXXV/36, XXXV/40, XXXV/58, XXXV/67,
 XXXV/68, XXXV/69
 XXXVI/36, XXXVI/41, XXXVI/47,
 XXXVI/52, XXXVI/64, XXXVI/67,
 XXXVI/70, XXXVI/71, XXXVI/73,
 XXXVI/76, XXXVI/77
 XXXVII/3, XXXVII/5, XXXVII/6,
 XXXVII/10, XXXVII/12, XXXVII/13,
 XXXVII/16, XXXVII/20, XXXVII/28
 XXXVIII/4, XXXVIII/10
 XXXIX/3, XXXIX/4, XXXIX/5, XXXIX/6,
 XXXIX/7, XXXIX/12, XXXIX/33,
 XXXIX/37, XXXIX/45, XXXIX/48,
 XXXIX/52, XXXIX/53, XXXIX/56,
 XXXIX/60, XXXIX/68, XXXIX/71,
 XXXIX/75, XXXIX/80, XXXIX/88,
 XXXIX/90, XXXIX/92, XXXIX/93
 XL/1, XL/2, XL/4, XL/5
 XLII/4, XLII/5, XLII/9, XLII/20
 XLIII/3, XLIII/4, XLIII/5, XLIII/11,
 XLIII/21, XLIII/73, XLIII/119, XLIII/125
 XLIV/1, XLIV/6
 XLV/4, XLV/29, XLV/30
 XLVI/25, XLVI/27, XLVI/29, XLVI/37
 XLVII/10, XLVII/30, XLVII/38, XLVII/45,
 XLVII/48
 XLVIII/3, XLVIII/6, XLVIII/11, XLVIII/20,
 XLVIII/21, XLVIII/28, XLVIII/29,
 XLVIII/42, XLVIII/45, XLVIII/46,
 XLVIII/52, XLVIII/59, XLVIII/60,
 XLVIII/61, XLVIII/63, XLVIII/64,
 XLVIII/67, XLVIII/82, XLVIII/92,
 XLVIII/129, XLVIII/133, XLVIII/137,
 XLVIII/150, XLVIII/152
 XLIX/3, XLIX/4, XLIX/12
 L/5, L/10, L/15, L/16, L/17, L/18, L/20, L/22,
 L/25, L/28, L/52, L/60, L/62, L/63, L/64,
 L/65
 LII/8, LII/12, LII/15, LII/21, LII/22, LII/24,
 LII/32
 LIII/34, LIII/37, LIII/79, LIII/104
 LIV/1
 LV/3, LV/4
 LVI/1, LVI/2, LVI/3, LVI/4, LVI/5, LVI/6,
 LVI/7, LVI/9, LVI/11, LVI/13, LVI/15,
 LVI/16, LVI/25, LVI/26, LVI/29, LVI/32,
 LVI/34, LVI/35, LVI/39, LVI/40, LVI/41,
 LVI/42, LVI/43, LVI/45, LVI/48, LVI/52,
 LVI/55, LVI/56, LVI/68, LVI/69, LVI/79,
 LVI/83, LVI/84, LVI/86
 LVII/4, LVII/5, LVII/6, LVII/11
 LVIII/4, LVIII/9, LVIII/10, LVIII/14,
 LVIII/18, LVIII/22
 LIX/1, LIX/3, LIX/13, LIX/14
 LXI/3, LXI/6, LXI/7, LXI/9, LXI/22, LXI/32
 LXII/2
 LXIII/13, LXIII/14
 LXVI/4
 LXVIII/1, LXVIII/7, LXVIII/9
 LXIX/28
 LXX/15

- LXXII/7, LXXII/20
 LXXIII/1, LXXIII/4, LXXIII/14
 LXXIV/2, LXXIV/10, LXXIV/22,
 LXXIV/30, LXXIV/31, LXXIV/34,
 LXXIV/40, LXXIV/50, LXXIV/61,
 LXXIV/63, LXXIV/65, LXXIV/66
 LXXV/4
 LXXVI/2, LXXVI/25, LXXVI/27, LXXVI/44
 LXXIX/1, LXXIX/2, LXXIX/12, LXXIX/18,
 LXXIX/26
 LXXX/1
 LXXXIII/1, LXXXIII/2, LXXXIII/8
 LXXXIV/1, LXXXIV/2, LXXXIV/31,
 LXXXIV/32
 LXXXV/19, LXXXV/23
 LXXXVI/58, LXXXVI/234, LXXXVI/259,
 LXXXVI/274
 LXXXVIII/2, LXXXVIII/17, LXXXVIII/21,
 LXXXVIII/26, LXXXVIII/27,
 LXXXVIII/29, LXXXVIII/35,
 LXXXVIII/36, LXXXVIII/44,
 LXXXVIII/46, LXXXVIII/58,
 LXXXVIII/78, LXXXVIII/86,
 LXXXVIII/89, LXXXVIII/90,
 LXXXVIII/107, LXXXVIII/120,
 LXXXVIII/121, LXXXVIII/127,
 LXXXVIII/130, LXXXVIII/139,
 LXXXVIII/140, LXXXVIII/181,
 LXXXVIII/187, LXXXVIII/198,
 LXXXVIII/201, LXXXVIII/202,
 LXXXVIII/203, LXXXVIII/228,
 LXXXVIII/234, LXXXVIII/244,
 LXXXVIII/245, LXXXVIII/248,
 LXXXVIII/259, LXXXVIII/271,
 LXXXVIII/273, LXXXVIII/274,
 LXXXVIII/275, LXXXVIII/286,
 LXXXVIII/295, LXXXVIII/297,
 LXXXVIII/331, LXXXVIII/334,
 LXXXVIII/340
 LXXXIX/18, LXXXIX/31, LXXXIX/33,
 LXXXIX/54, LXXXIX/81, LXXXIX/90,
 LXXXIX/96, LXXXIX/117
 XCI/6, XCI/8
 XCII/1
 XCIII/92
 XCIV/2, XCIV/4, XCIV/27
 XCVI/3, XCVI/6, XCVI/10, XCVI/13,
 XCVI/14, XCVI/22, XCVI/24, XCVI/38
 XCVII/5, XCVII/6, XCVII/7, XCVII/12,
 XCVII/16
 XCVIII/2, XCVIII/5, XCVIII/8
 XCIX/1, XCIX/5
 CI/6, CI/7, CI/8, CI/11, CI/12, CI/14, CI/22,
 CI/24, CI/30, CI/46, CI/60, CI/66, CI/71,
 CI/90, CI/135, CI/136, CI/139, CI/142,
 CI/146, CI/170
 CII/3, CII/6, CII/7, CII/8, CII/10
 CIII/7
 CIV/15, CIV/24, CIV/30, CIV/31, CIV/34,
 CIV/57
 CV/2, CV/4, CV/5, CV/8, CV/14, CV/15,
 CV/19, CV/20, CV/21, CV/22, CV/23,
 CV/25, CV/27, CV/35, CV/45, CV/49,
 CV/53, CV/58, CV/65, CV/66
 CVI/2, CVI/3, CVI/4, CVI/5, CVI/11,
 CVI/13, CVI/18
 CVII/5, CVII/8, CVII/13, CVII/14, CVII/16,
 CVII/17, CVII/23, CVII/25, CVII/29,
 CVII/38, CVII/54, CVII/61
 CVIII/14, CVIII/27
 CIX/9, CIX/10, CIX/13, CIX/16, CIX/19,
 CIX/27, CIX/30, CIX/32
 CX/7, CX/10, CX/22, CX/39, CX/68,
 CX/82, CX/98, CX/148, CX/153,
 CX/157, CX/162, CX/163, CX/164,
 CX/165, CX/169, CX/175
 CXI/25, CXI/33, CXI/37, CXI/50, CXI/69,
 CXI/86, CXI/87, CXI/90
 CXII/1
 CXIII/2, CXIII/4, CXIII/12, CXIII/14,
 CXIII/15, CXIII/17, CXIII/18, CXIII/19,
 CXIII/22, CXIII/23, CXIII/24, CXIII/26,
 CXIII/28, CXIII/29, CXIII/31, CXIII/36,
 CXIII/41
 CXIV/4, CXIV/5
 CXVI/7, CXVI/9, CXVI/10, CXVI/14,
 CXVI/47, CXVI/52, CXVI/77,
 CXVI/84, CXVI/88, CXVI/91,
 CXVI/94, CXVI/101, CXVI/130,
 CXVI/135, CXVI/146, CXVI/147,
 CXVI/150, CXVI/154, CXVI/158,
 CXVI/161, CXVI/173, CXVI/185,
 CXVI/187, CXVI/191, CXVI/193,
 CXVI/195, CXVI/226, CXVI/228,
 CXVI/231, CXVI/246, CXVI/255,
 CXVI/270, CXVI/272, CXVI/275,

- CXVI/277, CXVI/287, CXVI/304,
 CXVI/308, CXVI/309, CXVI/310,
 CXVI/313, CXVI/314, CXVI/317,
 CXVI/318, CXVI/322, CXVI/323,
 CXVI/324, CXVI/325, CXVI/326,
 CXVI/331, CXVI/348, CXVI/355,
 CXVI/388
 CXVIII/11, CXVIII/19, CXVIII/24,
 CXVIII/29, CXVIII/32, CXVIII/41,
 CXVIII/43, CXVIII/44, CXVIII/48,
 CXVIII/49, CXVIII/51, CXVIII/52,
 CXVIII/55, CXVIII/57, CXVIII/58,
 CXVIII/60, CXVIII/70, CXVIII/75,
 CXVIII/76, CXVIII/79, CXVIII/87,
 CXVIII/94, CXVIII/102, CXVIII/104,
 CXVIII/108, CXVIII/120, CXVIII/123,
 CXVIII/132, CXVIII/141, CXVIII/147,
 CXVIII/174, CXVIII/175, CXVIII/184,
 CXVIII/231, CXVIII/265
 CXIX/7, CXIX/19, CXIX/33, CXIX/45,
 CXIX/48, CXIX/51, CXIX/58,
 CXIX/94, CXIX/103, CXIX/104,
 CXIX/106
 CXX/1, CXX/5, CXX/6, CXX/15,
 CXX/19, CXX/21, CXX/26, CXX/29,
 CXX/30, CXX/34, CXX/35, CXX/36,
 CXX/37, CXX/44, CXX/45, CXX/48,
 CXX/49, CXX/56, CXX/64, CXX/70,
 CXX/71, CXX/72, CXX/77, CXX/81,
 CXX/83
 CXXI/4, CXXI/6, CXXI/14, CXXI/19,
 CXXI/21, CXXI/22, CXXI/25, CXXI/26
 CXXV/1, CXXV/7
 CXXVI/4, CXXVI/13, CXXVI/14,
 CXXVI/18, CXXVI/22, CXXVI/32
 CXXVII/1, CXXVII/3, CXXVII/10,
 CXXVII/12, CXXVII/13, CXXVII/14,
 CXXVII/16
 CXXIX/3, CXXIX/8, CXXIX/9, CXXIX/14,
 CXXIX/15, CXXIX/17, CXXIX/19,
 CXXIX/20, CXXIX/26, CXXIX/28,
 CXXIX/30, CXXIX/31
 CXXX/4, CXXX/5
 CXXXIII/1
 CXXXVI/4
 CXXXVII/1, CXXXVII/3, CXXXVII/4,
 CXXXVII/12, CXXXVII/23,
 CXXXVII/35, CXXXVII/40,
 CXXXVII/45, CXXXVII/48,
 CXXXVII/51, CXXXVII/54,
 CXXXVII/67, CXXXVII/69,
 CXXXVII/83, CXXXVII/93,
 CXXXVII/101, CXXXVII/103
 CXXXVIII/4, CXXXVIII/12, CXXXVIII/13
 CXLVI/69, CXLVI/71, CXLVI/77
 CXLVII/77
 CLII/10, CLII/13, CLII/15, CLII/19,
 CLII/23, CLII/27, CLII/30, CLII/41,
 CLII/53, CLII/54, CLII/60, CLII/75,
 CLII/76, CLII/89, CLII/90, CLII/93,
 CLII/97, CLII/101, CLII/105
 CLIII/3
 CXL/21, CXL/31, CXL/52, CXL/70,
 CXL/75, CXL/79, CXL/86, CXL/87,
 CXL/90, CXL/93, CXL/104, CXL/116,
 CXL/117, CXL/120, CXL/122, CXL/128,
 CXL/136, CXL/138, CXL/140, CXL/142,
 CXL/143, CXL/145, CXL/146, CXL/152,
 CXL/159, CXL/160, CXL/162, CXL/166,
 CXL/170, CXL/172, CXL/173, CXL/175,
 CXL/178, CXL/188, CXL/189, CXL/198,
 CXL/202, CXL/204, CXL/205, CXL/214,
 CXL/216, CXL/218, CXL/219, CXL/220,
 CXL/221, CXL/222, CXL/223, CXL/235,
 CXL/245, CXL/253, CXL/257, CXL/260
 CXLII/3, CXLII/12, CXLII/14, CXLII/20,
 CXLII/26, CXLII/30, CXLII/36,
 CXLII/38, CXLII/41, CXLII/42,
 CXLII/46
 CXLIII/1, CXLIII/9, CXLIII/10, CXLIII/11,
 CXLIII/13, CXLIII/17, CXLIII/18,
 CXLIII/20, CXLIII/22, CXLIII/26,
 CXLIII/27, CXLIII/33, CXLIII/34
 CXLV/4, CXLV/8, CXLV/47
 CXLVII/11, CXLVII/23, CXLVII/26,
 CXLVII/33, CXLVII/72, CXLVII/73,
 CXLVII/76, CXLVII/78
 CXLIX/12, CXLIX/24
 CL/29, CL/31, CL/61, CL/64, CL/84, CL/91,
 CL/95, CL/96, CL/101, CL/130, CL/138,
 CL/155, CL/158, CL/176, CL/193,
 CL/197, CL/204, CL/209, CL/210,
 CL/212, CL/219, CL/221, CL/225,
 CL/243, CL/246, CL/247
 CLV/2, CLV/5, CLV/7, CLV/8, CLV/9,
 CLV/10

szkoły prywatne

III/20, III/31, III/37, III/68, III/103, III/169,
 III/173
 IV/1
 VII/446
 XIII/70
 XXVII/14, XXVII/36, XXVII/84,
 XXVII/104
 XXXII/9, XXXII/18, XXXII/21
 XXXV/2
 XXXVI/9, XXXVI/12, XXXVI/13,
 XXXVI/15, XXXVI/26, XXXVI/28,
 XXXVI/33, XXXVI/42, XXXVI/47,
 XXXVI/71, XXXVI/73
 XXXVIII/6
 XXXIX/19
 XLII/7, XLII/18, XLII/19
 XLIII/54
 XLVII/4, XLVII/48
 XLVIII/25, XLVIII/37, XLVIII/45
 L/18
 LI/23, LI/25, LI/35
 LVI/42
 LXXVI/35
 LXXVII/26
 LXXXVIII/268
 LXXXIX/48
 XCIII/36
 XCIV/8, XCIV/14, XCIV/22
 XCVII/7
 XCIX/14
 CI/7, CI/13, CI/66, CI/71
 CVIII/14
 CXIII/18, CXIII/24, CXIII/29
 CXVI/278
 CXVIII/71, CXVIII/265
 CXX/29, CXX/36, CXX/57, CXX/60
 CXXI/15
 CXXVI/27, CXXVI/29, CXXVI/30
 CXXIX/21, CXXIX/28, CXXIX/30
 CXXXI/38, CXXXI/55
 CXXXII/21, CXXXII/23
 CXXXVII/21, CXXXVII/25,
 CXXXVII/51
 CXLII/46
 CXLVII/39, CXLVII/74, CXLVII/77
 CL/64, CL/199
 CLV/11

szkoły średnie

III/8, III/16, III/20, III/34, III/38, III/42,
 III/47, III/58, III/60, III/69, III/79, III/84,
 III/90, III/91, III/97, III/98, III/119,
 III/123, III/133, III/135, III/137, III/148,
 III/158, III/166, III/168, III/169, III/172,
 III/174, III/175
 IV/1, IV/7, IV/17, IV/21, IV/35, IV/38, IV/40,
 IV/41, IV/43, IV/94, IV/96
 V/40, V/43, V/44, V/46, V/51, V/53, V/69,
 V/71, V/80
 VII/26, VII/46, VII/197, VII/200, VII/209,
 VII/248, VII/405, VII/446, VII/633,
 VII/649, VII/651, VII/665, VII/669,
 VII/697, VII/698, VII/716, VII/723
 XI/12
 XII/23, XII/323
 XIII/38, XIII/101, XIII/114, XIII/126
 XVI/196
 XVIII/29, XVIII/51, XVIII/67
 XX/5
 XXI/38
 XXIII/13
 XXIV/41, XXIV/47
 XXV/12, XXV/21
 XXXI/4, XXXI/6, XXXI/13
 XXXV/4, XXXV/9, XXXV/15, XXXV/16,
 XXXV/28
 XXXVI/9, XXXVI/11, XXXVI/12,
 XXXVI/13, XXXVI/15, XXXVI/18,
 XXXVI/19, XXXVI/21, XXXVI/22,
 XXXVI/23, XXXVI/26, XXXVI/28,
 XXXVI/39, XXXVI/42, XXXVI/53,
 XXXVI/58, XXXVI/64
 XXXVII/24, XXXVII/40, XXXVII/41,
 XXXVII/42, XXXVII/44
 XXXVIII/10
 XXXIX/14, XXXIX/19, XXXIX/30,
 XXXIX/82, XXXIX/83
 XLIII/105
 XLVII/24
 XLVIII/43, XLVIII/61, XLVIII/151
 XLIX/8
 L/25
 LI/2, LI/3, LI/10, LI/23, LI/25, LI/35, LI/39
 LIII/7, LIII/26, LIII/27, LIII/29, LIII/30,
 LIII/117
 LVII/7

- LVIII/16
 LIX/5, LIX/8, LIX/25, LIX/35, LIX/44
 LXXII/5, LXXII/14, LXXII/15
 LXXVI/29, LXXVI/34, LXXVI/43
 LXXXVIII/57, LXXXVIII/64, LXXXVIII/74,
 LXXXVIII/101, LXXXVIII/207,
 LXXXVIII/253, LXXXVIII/255,
 LXXXVIII/325, LXXXVIII/326,
 LXXXVIII/337
 LXXXIX/10, LXXXIX/54, LXXXIX/55,
 LXXXIX/67, LXXXIX/80, LXXXIX/90,
 LXXXIX/92, LXXXIX/120
 XCIII/23
 XCIV/15, XCIV/27, XCIV/28, XCIV/29,
 XCIV/32
 XCVI/28, XCVI/30
 XCVII/21
 CI/46, CI/60, CI/66, CI/71, CI/95, CI/96,
 CI/98, CI/124, CI/128, CI/146
 CII/9
 CVI/13
 CVII/69, CVII/81, CVII/88, CVII/92,
 CVII/100, CVII/104
 CX/6, CX/8, CX/21, CX/37, CX/52,
 CX/58, CX/72, CX/89, CX/104, CX/106,
 CX/121, CX/123, CX/127, CX/130,
 CX/133, CX/144, CX/145, CX/150,
 CX/151, CX/158, CX/166, CX/167,
 CX/168, CX/170, CX/184, CX/199
 CXI/16, CXI/27, CXI/30, CXI/64, CXI/76
 CXIII/3, CXIII/14, CXIII/16, CXIII/18,
 CXIII/19, CXIII/21
 CXVI/30, CXVI/32, CXVI/34, CXVI/35,
 CXVI/145, CXVI/171, CXVI/209,
 CXVI/226, CXVI/264, CXVI/275,
 CXVI/300, CXVI/304, CXVI/345
 CXVIII/68, CXVIII/138, CXVIII/141,
 CXVIII/183
 CXIX/35, CXIX/107
 CXX/6, CXX/16, CXX/39, CXX/57,
 CXX/73, CXX/79
 CXXI/15
 CXXII/21
 CXXVI/10, CXXVI/13, CXXVI/16,
 CXXVI/29, CXXVI/30, CXXVI/31,
 CXXVI/34
 CXXVII/2
 CXXIX/21, CXXIX/28
 CXXXI/38, CXXXI/55
 CXXXII/21, CXXXII/24
 CXXXVII/11, CXXXVII/14, CXXXVII/21,
 CXXXVII/22, CXXXVII/23,
 CXXXVII/41, CXXXVII/63,
 CXXXVII/66, CXXXVII/89,
 CXXXVII/94, CXXXVII/106
 CXLIII/1, CXLIII/3, CXLIII/7, CXLIII/9,
 CXLIII/14, CXLIII/21
 CXLV/14, CXLV/65
 CXLVII/80, CXLVII/87
 CXLIX/20
twórczość dzieci i młodzieży
 VII/216, VII/222, VII/223
 XV/8, XV/13, XV/59, XV/60, XV/99, XV/
 103, XV/104, XV/109, XV/176, XV/177,
 XV/178, XV/199, XV/213, XV/214,
 XV/219, XV/232, XV/237, XV/242,
 XV/244
 XXVII/90
 XXXV/9, XXXV/51
 CXVI/203
 CXXXI/31, CXXXI/39
 CXL/12, CXL/45, CXL/46, CXL/47,
 CXL/59, CXL/61, CXL/84, CXL/92,
 CXL/103, CXL/106, CXL/119, CXL/131,
 CXL/185, CXL/210, CXL/228, CXL/234,
 CXL/261
współpraca rodziny ze szkołą
 IV/38
 VII/165, VII/341, VII/425, VII/594, VII/644
 XII/104, XII/428
 XIII/44
 XXVI/23, XXVI/25
 XXVII/21, XXVII/105
 XXVIII/80
 XXXV/23, XXXV/30, XXXV/37
 XXXVI/18, XXXVI/22
 XL/3
 XLVII/27, XLVII/33, XLVII/43
 XLVIII/135
 LXI/20
 LXVI/4
 LXXXIV/31
 LXXXVI/45
 XCIII/36, XCIII/75

CIX/13
 CXVI/34, CXVI/290
 CXVIII/51, CXVIII/67, CXVIII/178,
 CXVIII/191, CXVIII/204
 CXXXVII/18
 CXL/54, CXL/56, CXL/58, CXL/65,
 CXL/68, CXL/98, CXL/107, CXL/150,
 CXL/162, CXL/166, CXL/181, CXL/217
 CXLIX/10
 CL/7

wychowanie estetyczne

I/1
 III/28, III/87, III/133
 VII/7, VII/9, VII/43, VII/55, VII/59, VII/61,
 VII/65, VII/121, VII/137, VII/152,
 VII/160, VII/173, VII/187, VII/194,
 VII/197, VII/199, VII/216, VII/222,
 VII/289, VII/296, VII/297, VII/309,
 VII/316, VII/327, VII/339, VII/347,
 VII/353, VII/370, VII/371, VII/424,
 VII/447, VII/458, VII/493, VII/497,
 VII/504, VII/506, VII/709
 XII/88, XII/105
 XV/198, XV/213, XV/241
 XVI/33, XVI/59, XVI/73, XVI/95, XVI/103,
 XVI/117, XVI/121, XVI/142, XVI/147,
 XVI/153, XVI/177, XVI/180, XVI/181,
 XVI/182
 XX/17
 XXI/43
 XXVII/33, XXVII/48
 XXVIII/27
 XXXIII/124
 XXXV/50
 XXXVI/31, XXXVI/32
 XXXIX/59, XXXIX/63, XXXIX/89
 XLVII/47
 XLIX/22
 LVII/9
 LXXII/3
 LXXIII/5
 LXXVII/8
 LXXXIX/72, LXXXIX/74, LXXXIX/101
 XCIII/106
 XCVI/21
 XCVII/4
 CIX/6

CX/59, CX/83
 CXI/50, CXI/81
 CXVI/177
 CXVIII/156, CXVIII/233
 CXIX/3
 CXXVI/12, CXXVI/17
 CXXIX/10
 CXXX/2, CXXX/3
 CXXXI/28, CXXXI/32, CXXXI/39,
 CXXXI/50
 CXXXII/8
 CXXXVII/47
 CXL/5, CXL/20, CXL/67, CXL/74, CXL/84,
 CXL/131, CXL/186
 CXLII/18
 CXLVII/22

wychowanie fizyczne i sport

III/129, III/133, III/146
 IV/28, IV/82, IV/113
 V/15, V/64, V/72
 VII/13, VII/89, VII/134, VII/201, VII/243,
 VII/246, VII/275, VII/290, VII/403,
 VII/429, VII/438, VII/440, VII/492,
 VII/496, VII/613, VII/618, VII/624
 IX/36, IX/41
 XII/52, XII/68, XII/103, XII/149, XII/186,
 XII/198, XII/205, XII/233, XII/236,
 XII/250, XII/285, XII/287, XII/319,
 XII/326, XII/328, XII/352, XII/357,
 XII/365, XII/386, XII/396, XII/423,
 XII/428
 XIII/29, XIII/30, XIII/77
 XV/20, XV/35, XV/45, XV/95, XV/228,
 XV/231
 XVI/7, XVI/37, XVI/38, XVI/43, XVI/74,
 XVI/154, XVI/165, XVI/167, XVI/193
 XVII/5
 XIX/29
 XXI/32
 XXVII/48, XXVII/111
 XXX/15, XXX/16, XXX/17, XXX/19,
 XXX/22
 XXXV/13, XXXV/62
 XXXVI/32, XXXVI/61
 XXXVII/32
 XXXIX/16, XXXIX/17, XXXIX/21,
 XXXIX/22, XXXIX/26, XXXIX/41,

- XXXIX/43, XXXIX/49, XXXIX/51,
 XXXIX/64, XXXIX/67, XXXIX/70,
 XXXIX/94
 XLII/16
 XLIII/66, XLIII/107
 XLV/2, XLV/7, XLV/13, XLV/30, XLV/38,
 XLV/40, XLV/41, XLV/44
 XLVI/10
 XLVIII/117
 L/48
 LII/13
 LIII/17, LIII/23, LIII/54
 LIV/2
 LVI/80, LVI/85
 LIX/2, LIX/17, LIX/26, LIX/31,
 LIX/48
 LX/2, LX/3, LX/5, LX/13
 LXXIII/9, LXXIII/16
 LXXXVIII/154, LXXXVIII/278,
 LXXXVIII/281
 LXXXIX/83, LXXXIX/125
 XCIII/1, XCIII/18, XCIII/69,
 XCIII/106
 XCIV/11
 CI/3, CI/7
 CVII/40, CVII/68
 CIX/33
 CX/74, CX/124, CX/129, CX/136
 CXI/89
 CXVI/7, CXVI/11, CXVI/12, CXVI/15,
 CXVI/53, CXVI/54, CXVI/83, CXVI/104,
 CXVI/105, CXVI/155, CXVI/166,
 CXVI/194, CXVI/223, CXVI/232,
 CXVI/233, CXVI/291
 CXVII/20
 CXVIII/37, CXVIII/87, CXVIII/93,
 CXVIII/187, CXVIII/205, CXVIII/234,
 CXVIII/257
 CXIX/24, CXIX/62, CXIX/69, CXIX/90,
 CXIX/113, CXIX/114
 CXX/20, CXX/22
 CXXII/11
 CXXIII/33
 CXXVI/7
 CXXIX/10
 CXXX/8
 CXXXI/2, CXXXI/3, CXXXI/8, CXXXI/20,
 CXXXI/24, CXXXI/28, CXXXI/29,
 CXXXI/32, CXXXI/33, CXXXI/34,
 CXXXI/44, CXXXI/48, CXXXI/51,
 CXXXI/57
 CXXXII/3, CXXXII/11, CXXXII/12,
 CXXXII/16, CXXXII/19, CXXXII/22,
 CXXXII/28
 CXXXVII/88
 CXL/27, CXL/29
 CXLII/6, CXLII/11, CXLII/44
 CXLV/18
 CXLVII/8, CXLVII/14, CXLVII/27,
 CXLVII/43, CXLVII/55
 CL/169
- wychowanie moralne**
- III/9, III/13, III/30, III/32, III/43, III/81,
 III/111, III/116, III/126, III/146, III/170
 IV/4, IV/9, IV/10, IV/19, IV/27, IV/33, IV/38,
 IV/57, IV/62, IV/63, IV/65, IV/67, IV/86,
 IV/94, IV/123
 V/16, V/20, V/33, V/51, V/57, V/58
 VII/5, VII/8, VII/57, VII/59, VII/81, VII/84,
 VII/91, VII/93, VII/94, VII/120, VII/129,
 VII/131, VII/135, VII/140, VII/157,
 VII/161, VII/168, VII/204, VII/208,
 VII/211, VII/212, VII/221, VII/236,
 VII/241, VII/255, VII/258, VII/267,
 VII/268, VII/284, VII/300, VII/305,
 VII/306, VII/307, VII/318, VII/320,
 VII/340, VII/342, VII/395, VII/396,
 VII/399, VII/402, VII/410, VII/424,
 VII/425, VII/431, VII/433, VII/468,
 VII/477, VII/479, VII/486, VII/487,
 VII/498, VII/507, VII/511, VII/531,
 VII/545, VII/547, VII/549, VII/570,
 VII/582, VII/588, VII/594, VII/610,
 VII/611, VII/612, VII/619, VII/623,
 VII/625, VII/663, VII/684, VII/702,
 VII/711, VII/712
 IX/6, IX/11, IX/12, IX/14, IX/21, IX/26,
 IX/35, IX/41
 XII/6, XII/11, XII/13, XII/15, XII/17, XII/42,
 XII/48, XII/51, XII/52, XII/77, XII/96,
 XII/109, XII/113, XII/128, XII/130,
 XII/136, XII/151, XII/155, XII/158,
 XII/162, XII/173, XII/201, XII/210,
 XII/217, XII/220, XII/221, XII/224,
 XII/228, XII/237, XII/239, XII/248,

- XII/259, XII/262, XII/267, XII/269,
 XII/273, XII/279, XII/282, XII/283,
 XII/286, XII/290, XII/292, XII/293,
 XII/298, XII/303, XII/308, XII/310,
 XII/312, XII/317, XII/323, XII/330,
 XII/334, XII/343, XII/368, XII/369,
 XII/385, XII/388, XII/394, XII/410,
 XII/433
 XIII/10, XIII/20, XIII/24, XIII/29, XIII/36,
 XIII/44, XIII/54, XIII/57, XIII/58,
 XIII/59, XIII/72, XIII/75, XIII/80,
 XIII/86, XIII/93, XIII/121, XIII/124,
 XIII/125, XIII/133, XIII/135
 XIV/4, XIV/5
 XV/2, XV/3, XV/8, XV/10, XV/12, XV/14,
 XV/39, XV/41, XV/44, XV/47, XV/51,
 XV/52, XV/53, XV/75, XV/76, XV/78,
 XV/80, XV/87, XV/94, XV/95, XV/106,
 XV/107, XV/108, XV/115, XV/116,
 XV/121, XV/127, XV/139, XV/141,
 XV/142, XV/149, XV/150, XV/151,
 XV/152, XV/154, XV/155, XV/157,
 XV/164, XV/170, XV/172, XV/174,
 XV/175, XV/183, XV/184, XV/186,
 XV/191, XV/194, XV/196, XV/197,
 XV/199, XV/200, XV/203, XV/206,
 XV/208, XV/212, XV/215, XV/216,
 XV/217, XV/220, XV/224, XV/229
 XVI/2, XVI/28, XVI/29, XVI/33, XVI/43,
 XVI/44, XVI/54, XVI/55, XVI/63, XVI/64,
 XVI/96, XVI/116, XVI/128, XVI/131,
 XVI/158, XVI/169, XVI/173, XVI/188,
 XVI/203, XVI/205, XVI/207, XVI/208,
 XVI/212
 XVII/52, XVII/55, XVII/64
 XXIII/6, XXIII/9
 XXIV/8, XXIV/39, XXIV/44
 XXV/1, XXV/3, XXV/4, XXV/5, XXV/6,
 XXV/7, XXV/9, XXV/13, XXV/14,
 XXV/19, XXV/20, XXV/23
 XXVI/6, XXVI/11, XXVI/13, XXVI/18,
 XXVI/25
 XXVII/10, XXVII/11, XXVII/23, XXVII/29,
 XXVII/32, XXVII/43, XXVII/45,
 XXVII/61, XXVII/64, XXVII/80,
 XXVII/87
 XXVIII/52
 XXIX/1
 XXX/17
 XXXII/2, XXXII/21
 XXXIII/1, XXXIII/7, XXXIII/19,
 XXXIII/28, XXXIII/55, XXXIII/60,
 XXXIII/66, XXXIII/78, XXXIII/90,
 XXXIII/91, XXXIII/94, XXXIII/96,
 XXXIII/98, XXXIII/102, XXXIII/103,
 XXXIII/109, XXXIII/110, XXXIII/113,
 XXXIII/125, XXXIII/128, XXXIII/149
 XXXIV/3, XXXIV/4
 XXXV/20, XXXV/24, XXXV/25, XXXV/26,
 XXXV/27, XXXV/39
 XXXVI/25, XXXVI/31, XXXVI/56,
 XXXVII/27, XXXVII/33
 XXXIX/21, XXXIX/26, XXXIX/28,
 XXXIX/70, XXXIX/86, XXXIX/95
 XLIII/14, XLIII/46, XLIII/49, XLIII/58,
 XLIII/60, XLIII/108
 XLV/11, XLV/22, XLV/39
 XLVI/2, XLVI/11, XLVI/14, XLVI/20,
 XLVI/22, XLVI/23, XLVI/24, XLVI/30,
 XLVI/37, XLVI/39
 XLVII/7, XLVII/8, XLVII/20, XLVII/28,
 XLVII/32, XLVII/39, XLVII/44, XLVII/46
 XLVIII/5, XLVIII/10, XLVIII/12, XLVIII/32,
 XLVIII/41, XLVIII/53, XLVIII/73,
 XLVIII/83, XLVIII/88, XLVIII/95,
 XLVIII/98, XLVIII/100, XLVIII/104,
 XLVIII/105, XLVIII/107, XLVIII/108,
 XLVIII/113, XLVIII/114, XLVIII/115,
 XLVIII/116, XLVIII/118, XLVIII/126,
 XLVIII/127, XLVIII/131, XLVIII/132,
 XLVIII/139, XLVIII/147, XLVIII/149,
 XLVIII/153
 XLIX/2, XLIX/6, XLIX/11, XLIX/12,
 XLIX/22
 L/54
 LI/7, LI/12, LI/16, LI/17, LI/20, LI/35
 LII/10, LII/17, LII/26
 LIII/13, LIII/89, LIII/95, LIII/97
 LVI/4, LVI/6, LVI/11, LVI/17, LVI/23,
 LVI/24, LVI/43, LVI/48, LVI/50, LVI/53,
 LVI/54, LVI/58, LVI/59, LVI/64, LVI/65,
 LVI/66, LVI/67, LVI/69, LVI/70, LVI/72,
 LVI/74, LVI/76, LVI/80
 LVIII/2, LVIII/4, LVIII/11
 LIX/22, LIX/49
 LX/11

- LXI/4, LXI/5, LXI/6, LXI/8, LXI/14, LXI/17,
 LXI/18, LXI/25, LXI/27, LXI/29, LXI/31
 LXV/5
 LXVI/3
 LXIX/10, LXIX/13
 LXX/14
 LXXII/9, LXXII/10
 LXXIII/2, LXXIII/9, LXXIII/12, LXXIII/14
 LXXIV/20, LXXIV/72
 LXXVII/6, LXXVII/11, LXXVII/16,
 LXXVII/19
 LXXIX/8, LXXIX/18, LXXIX/19
 LXXXIV/22
 LXXXV/2, LXXXV/7, LXXXV/9,
 LXXXV/17
 LXXXVI/11, LXXXVI/17, LXXXVI/26,
 LXXXVI/35, LXXXVI/41, LXXXVI/50,
 LXXXVI/51, LXXXVI/66, LXXXVI/84,
 LXXXVI/89, LXXXVI/91, LXXXVI/92,
 LXXXVI/93, LXXXVI/94, LXXXVI/108,
 LXXXVI/112, LXXXVI/113,
 LXXXVI/125, LXXXVI/127,
 LXXXVI/132, LXXXVI/136,
 LXXXVI/146, LXXXVI/148,
 LXXXVI/158, LXXXVI/159,
 LXXXVI/163, LXXXVI/174,
 LXXXVI/177, LXXXVI/191,
 LXXXVI/193, LXXXVI/197,
 LXXXVI/199, LXXXVI/209,
 LXXXVI/212, LXXXVI/227,
 LXXXVI/230, LXXXVI/233,
 LXXXVI/235, LXXXVI/237,
 LXXXVI/238, LXXXVI/242,
 LXXXVI/244, LXXXVI/265,
 LXXXVI/266, LXXXVI/270,
 LXXXVI/272
 LXXXVIII/17, LXXXVIII/68,
 LXXXVIII/108, LXXXVIII/129,
 LXXXVIII/142, LXXXVIII/163,
 LXXXVIII/211, LXXXVIII/269,
 LXXXVIII/303
 LXXXIX/1, LXXXIX/6, LXXXIX/11,
 LXXXIX/19, LXXXIX/20, LXXXIX/22,
 LXXXIX/29, LXXXIX/30, LXXXIX/32,
 LXXXIX/40, LXXXIX/50, LXXXIX/57,
 LXXXIX/75, LXXXIX/93, LXXXIX/94,
 LXXXIX/99, LXXXIX/109,
 LXXXIX/110, LXXXIX/113,
 LXXXIX/116, LXXXIX/122,
 LXXXIX/123, LXXXIX/124,
 LXXXIX/127, LXXXIX/129
 XCII/2
 XCIII/1, XCIII/3, XCIII/27, XCIII/38,
 XCIII/43, XCIII/44, XCIII/64, XCIII/68,
 XCIII/79, XCIII/85, XCIII/87, XCIII/89,
 XCIII/94, XCIII/99, XCIII/101
 XCIV/36, XCIV/40
 XCVI/19
 XCIX/6
 CI/1, CI/2, CI/3, CI/22, CI/27, CI/63, CI/64,
 CI/92, CI/99, CI/103, CI/132, CI/158
 CIII/1, CIII/3, CIII/4
 CIV/37
 CV/48, CV/58
 CVI/17
 CVII/4, CVII/7, CVII/28
 CIX/6, CIX/36
 CXI/23, CXI/28, CXI/29, CXI/35, CXI/89
 CXVI/2, CXVI/8, CXVI/40, CXVI/44,
 CXVI/47, CXVI/50, CXVI/84,
 CXVI/117, CXVI/119, CXVI/142,
 CXVI/176, CXVI/189, CXVI/193,
 CXVI/216, CXVI/218, CXVI/224,
 CXVI/228, CXVI/232, CXVI/243,
 CXVI/267, CXVI/288, CXVI/302,
 CXVI/326, CXVI/327, CXVI/329,
 CXVI/342, CXVI/351, CXVI/356,
 CXVI/358, CXVI/385, CXVI/389,
 CXVI/390
 CXVIII/18, CXVIII/22, CXVIII/23,
 CXVIII/42, CXVIII/49, CXVIII/62,
 CXVIII/94, CXVIII/96, CXVIII/97,
 CXVIII/133, CXVIII/162, CXVIII/183,
 CXVIII/184, CXVIII/186, CXVIII/245
 CXIX/6, CXIX/16, CXIX/37, CXIX/53,
 CXIX/54, CXIX/99, CXIX/100,
 CXIX/101
 CXX/2, CXX/24, CXX/31, CXX/59,
 CXX/62, CXX/76, CXX/77
 CXXI/7, CXXI/12
 CXXII/1, CXXII/3, CXXII/6, CXXII/8,
 CXXII/20
 CXXIII/2
 CXXVII/2
 CXXVIII/7
 CXXIX/22

- CXXXI/3, CXXXI/26, CXXXI/30,
 CXXXI/48
 CXXXIII/3
 CXXXVII/16, CXXXVII/93, CXXXVII/99
 CXXXVIII/8
 CXL/63, CXL/91, CXL/93, CXL/125,
 CXL/129, CXL/153, CXL/154, CXL/155,
 CXL/156, CXL/167, CXL/170, CXL/182,
 CXL/256
 CXLII/1, CXLII/5, CXLII/13, CXLII/20
 CXLV/4, CXLV/9, CXLV/25, CXLV/44,
 CXLV/56, CXLV/58, CXLV/65,
 CXLV/68
 CXLVI/12, CXLVI/20, CXLVI/23,
 CXLVI/25, CXLVI/29, CXLVI/33,
 CXLVI/36, CXLVI/41, CXLVI/44,
 CXLVI/47, CXLVI/48, CXLVI/60,
 CXLVI/63, CXLVI/64, CXLVI/65,
 CXLVI/66, CXLVI/72
 CXLVII/3, CXLVII/52, CXLVII/78,
 CXLVII/80, CXLVII/93
 CXLVIII/2
 CXLIX/8, CXLIX/10, CXLIX/13,
 CXLIX/22
 CL/7, CL/34, CL/42, CL/46, CL/59, CL/63,
 CL/73, CL/83, CL/87, CL/122, CL/127,
 CL/146, CL/166, CL/195
 CLII/3, CLII/6, CLII/14, CLII/17, CLII/40,
 CLII/69
- wychowanie patriotyczne i obywatelskie**
- III/35, III/47, III/49, III/57, III/72, III/74,
 III/89, III/91, III/93, III/98, III/105,
 III/108, III/109, III/110, III/115, III/124,
 III/129, III/143, III/153
 IV/8, IV/57, IV/62, IV/63, IV/74, IV/77,
 IV/96, IV/123
 V/44, V/48, V/64, V/67, V/72
 VII/51, VII/69, VII/87, VII/154, VII/178,
 VII/184, VII/210, VII/233, VII/236,
 VII/249, VII/253, VII/257, VII/315,
 VII/318, VII/319, VII/413, VII/424,
 VII/485, VII/546, VII/646, VII/676,
 VII/695, VII/706, VII/711
 IX/6, IX/11, IX/15, IX/16, IX/17, IX/18,
 IX/19, IX/41
 XI/5, XI/6, XI/7, XI/17, XI/20
 XII/17, XII/32, XII/39, XII/53, XII/62,
 XII/119, XII/133, XII/170, XII/171,
 XII/212, XII/285
 XIII/102
 XV/2, XV/4, XV/9, XV/28, XV/32, XV/34,
 XV/37, XV/47, XV/78, XV/93, XV/114,
 XV/121, XV/126, XV/147, XV/174,
 XV/181, XV/189, XV/190, XV/197,
 XV/203, XV/204, XV/207, XV/210,
 XV/211, XV/212, XV/214, XV/222,
 XV/230
 XVI/196, XVI/197, XVI/198, XVI/201,
 XVI/202, XVI/213
 XVII/8, XVII/9, XVII/28, XVII/48
 XX/18, XX/19
 XXIII/2, XXIII/5, XXIII/6, XXIII/7
 XXIV/20
 XXV/19
 XXVI/12, XXVI/15, XXVI/16, XXVI/20,
 XXVI/38
 XXVII/9, XXVII/23, XXVII/42, XXVII/47,
 XXVII/57, XXVII/65, XXVII/66,
 XXVII/94, XXVII/108
 XXVIII/19, XXVIII/27, XXVIII/28,
 XXVIII/38, XXVIII/43, XXVIII/44,
 XXVIII/81, XXVIII/82, XXVIII/93
 XXX/10
 XXXIII/2, XXXIII/6, XXXIII/15,
 XXXIII/19, XXXIII/21, XXXIII/24,
 XXXIII/36, XXXIII/45, XXXIII/50,
 XXXIII/59, XXXIII/104, XXXIII/114,
 XXXIII/126, XXXIII/145, XXXIII/149
 XXXVI/19, XXXVI/60
 XXXVII/2, XXXVII/10, XXXVII/12,
 XXXVII/38
 XXXVIII/1
 XXXIX/11, XXXIX/22, XXXIX/30,
 XXXIX/35, XXXIX/36, XXXIX/42,
 XXXIX/43, XXXIX/52, XXXIX/55,
 XXXIX/58, XXXIX/63, XXXIX/66,
 XXXIX/76, XXXIX/80, XXXIX/90,
 XXXIX/91, XXXIX/92, XXXIX/93
 XLIII/23, XLIII/39, XLIII/43, XLIII/44,
 XLIII/48, XLIII/53, XLIII/64, XLIII/84,
 XLIII/86, XLIII/99, XLIII/100,
 XLIII/109
 XLVI/4, XLVI/35
 XLVII/8, XLVII/11, XLVII/21, XLVII/26,
 XLVII/39

- XLVIII/62, XLVIII/68, XLVIII/70,
 XLVIII/74, XLVIII/91
 XLIX/6
 L/29
 LI/41
 LII/1, LII/2, LII/3, LII/4, LII/19, LII/26,
 LII/35
 LIII/2, LIII/13, LIII/50, LIII/76, LIII/80,
 LIII/94, LIII/96
 LIV/1
 LVI/12, LVI/35, LVI/46
 LVII/4, LVII/9, LVII/13
 LVIII/1, LVIII/3, LVIII/8, LVIII/15, LVIII/24
 LIX/17, LIX/38, LIX/39, LIX/43
 LXV/6
 LXVIII/2, LXVIII/3, LXVIII/4, LXVIII/5,
 LXVIII/7, LXVIII/11, LXVIII/14
 LXX/18
 LXXI/1
 LXXII/1
 LXXIII/13, LXXIII/14
 LXXIV/70
 LXXVII/3, LXXVII/16, LXXVII/18
 LXXVIII/4
 LXXIX/19
 LXXX/3
 LXXXII/2
 LXXXIV/4, LXXXIV/7, LXXXIV/12,
 LXXXIV/14, LXXXIV/28, LXXXIV/34
 LXXXV/8
 LXXXVI/194, LXXXVI/195, LXXXVI/233,
 LXXXVI/234, LXXXVI/235,
 LXXXVI/241, LXXXVI/253,
 LXXXVI/264, LXXXVI/272,
 LXXXVI/273, LXXXVI/275
 LXXXVIII/165, LXXXVIII/185,
 LXXXVIII/206, LXXXVIII/209,
 LXXXVIII/315, LXXXVIII/322
 LXXXIX/3, LXXXIX/21, LXXXIX/33,
 LXXXIX/57, LXXXIX/60, LXXXIX/61,
 LXXXIX/89, LXXXIX/105,
 LXXXIX/109, LXXXIX/126,
 LXXXIX/133
 XCI/2, XCI/3, XCI/4, XCI/5, XCI/10
 XCIII/9, XCIII/67
 XCIV/7, XCIV/9, XCIV/12, XCIV/35
 XCV/9
 XCIX/12
 C/7, C/8
 CI/19, CI/84
 CII/2, CII/5, CII/9
 CIV/18
 CVI/11, CVI/16, CVI/18
 CVII/110
 CVIII/2, CVIII/5, CVIII/19
 CIX/5, CIX/10, CIX/16, CIX/18, CIX/26,
 CIX/30
 CX/15, CX/55, CX/146, CX/147
 CXIV/2
 CXV/9, CXV/10
 CXVI/4, CXVI/44, CXVI/50, CXVI/51,
 CXVI/52, CXVI/57, CXVI/58, CXVI/64,
 CXVI/82, CXVI/97, CXVI/119,
 CXVI/171, CXVI/175, CXVI/178,
 CXVI/220, CXVI/221, CXVI/228,
 CXVI/271, CXVI/297, CXVI/310,
 CXVI/312, CXVI/317, CXVI/320,
 CXVI/327, CXVI/329, CXVI/341,
 CXVI/344, CXVI/352, CXVI/358,
 CXVI/368, CXVI/369, CXVI/370,
 CXVI/374, CXVI/376, CXVI/378
 CXVIII/1, CXVIII/42, CXVIII/46,
 CXVIII/50, CXVIII/68, CXVIII/72,
 CXVIII/77, CXVIII/82, CXVIII/133,
 CXVIII/151, CXVIII/185, CXVIII/211,
 CXVIII/263
 CXIX/45, CXIX/88, CXIX/93, CXIX/98
 CXX/4, CXX/31, CXX/45, CXX/46,
 CXX/50, CXX/53, CXX/55, CXX/58,
 CXX/66, CXX/68, CXX/76, CXX/84,
 CXX/85
 CXXI/18
 CXXIII/8, CXXIII/52
 CXXIV/4, CXXIV/5
 CXXVI/26, CXXVI/33
 CXXVII/1, CXXVII/2, CXXVII/5,
 CXXVII/6, CXXVII/7, CXXVII/9,
 CXXVII/11, CXXVII/13, CXXVII/15,
 CXXVII/17
 CXXIX/11, CXXIX/17, CXXIX/21,
 CXXIX/22, CXXIX/26
 CXXXI/19, CXXXI/23, CXXXI/36,
 CXXXI/43, CXXXI/50
 CXXXII/13, CXXXII/18
 CXXXV/1, CXXXV/2
 CXXXVII/68, CXXXVII/93

CXXXVIII/3, CXXXVIII/5, CXXXVIII/8,
 CXXXVIII/14
 CXL/19, CXL/89, CXL/168, CXL/225,
 CXL/242
 CXLV/42, CXLV/57, CXLV/59, CXLV/62,
 CXLV/67
 CXLVI/74, CXLVI/81
 CXLVII/62
 CXLIX/10, CXLIX/25
 CL/36, CL/48, CL/56, CL/80, CL/169,
 CL/218, CL/234, CL/239
 CLII/91
 CLIII/4
 CLV/6

wychowanie przez pracę

III/32
 IV/3, IV/11, IV/20, IV/36
 VII/48, VII/50, VII/124, VII/164, VII/243,
 VII/264, VII/266, VII/406, VII/540,
 VII/542, VII/554, VII/562, VII/575,
 VII/622, VII/693, VII/715
 IX/14
 XII/9, XII/14, XII/201, XII/202, XII/219,
 XII/282, XII/283, XII/299, XII/314,
 XII/316, XII/325, XII/414
 XIII/52, XIII/56, XIII/93, XIII/135
 XV/43, XV/208
 XVI/40, XVI/41, XVI/97, XVI/176
 XVII/7
 XXVII/15, XXVII/32
 XXXIII/79, XXXIII/83, XXXIII/111,
 XXXIII/122, XXXIII/140
 XXXVII/32
 XLI/2
 XLIII/101
 XLV/7, XLV/8
 XLVI/24
 XLVII/27
 XLVIII/32, XLVIII/35, XLVIII/142
 LI/57
 LXI/31
 LXXVII/3, LXXVII/7
 LXXXVI/198, LXXXVI/231, LXXXVI/242
 LXXXIX/13, LXXXIX/68, LXXXIX/81,
 LXXXIX/87, LXXXIX/92, LXXXIX/105,
 LXXXIX/106, LXXXIX/116
 XCII/1

XCIII/10, XCIII/18, XCIII/97
 CI/158, CI/159
 CIII/5
 CVIII/9
 CIX/8
 CXVI/78
 CXVIII/77
 CXIX/89
 CXXIX/17
 CXXXI/13, CXXXI/58
 CXXXII/6
 CXXXVIII/8
 CXL/57
 CXLV/35
 CXLVI/8, CXLVI/16
 CL/147

wychowanie religijne

III/43, III/112
 IV/6, IV/59, IV/62, IV/63, IV/67, IV/75,
 IV/83, IV/94, IV/100, IV/105, IV/106
 V/22, V/37, V/39, V/49, V/58, V/65
 VII/135, VII/188, VII/257, VII/261, VII/318,
 VII/600, VII/614, VII/621, VII/631
 IX/19, IX/23, IX/24
 XII/23, XII/46, XII/48, XII/130, XII/172,
 XII/219, XII/229, XII/402, XII/424
 XIII/9, XIII/26, XIII/91
 XIV/1, XIV/3, XIV/6
 XVI/27, XVI/116, XVI/150, XVI/202
 XVII/3, XVII/4, XVII/5, XVII/6, XVII/20,
 XVII/51, XVII/58, XVII/59
 XXV/20
 XXVI/1, XXVI/5, XXVI/8, XXVI/20, XXVI/37
 XXVIII/61, XXVIII/78
 XXIX/1
 XXXIII/5, XXXIII/8, XXXIII/9,
 XXXIII/11, XXXIII/18, XXXIII/22,
 XXXIII/29, XXXIII/33, XXXIII/38,
 XXXIII/50, XXXIII/52, XXXIII/53,
 XXXIII/55, XXXIII/82, XXXIII/102,
 XXXIII/114
 XXXVII/38
 XXXVIII/5
 XXXIX/4, XXXIX/9, XXXIX/13,
 XXXIX/18, XXXIX/31, XXXIX/60,
 XXXIX/62, XXXIX/68, XXXIX/71,
 XXXIX/86

- XLII/5
 XLIII/4, XLIII/5, XLIII/11, XLIII/26,
 XLIII/42, XLIII/56, XLIII/63,
 XLIII/68, XLIII/76, XLIII/88,
 XLIII/116
 XLVII/14
 XLVIII/10, XLVIII/30, XLVIII/34,
 XLVIII/36, XLVIII/39, XLVIII/40,
 XLVIII/44, XLVIII/46, XLVIII/49,
 XLVIII/51, XLVIII/56, XLVIII/57,
 XLVIII/58, XLVIII/60, XLVIII/74,
 XLVIII/85, XLVIII/110
 XLIX/13, XLIX/16
 L/45, L/67
 LI/17, LI/20
 LII/7, LII/10
 LIII/80, LIII/96
 LVI/1, LVI/2, LVI/3, LVI/7, LVI/9, LVI/10,
 LVI/11, LVI/13, LVI/14, LVI/18, LVI/19,
 LVI/27, LVI/28, LVI/30, LVI/31, LVI/37,
 LVI/38, LVI/40, LVI/44, LVI/45, LVI/46,
 LVI/50, LVI/51, LVI/54, LVI/55, LVI/61,
 LVI/62, LVI/63, LVI/65, LVI/67, LVI/68,
 LVI/69, LVI/70, LVI/72, LVI/73, LVI/74,
 LVI/75, LVI/76, LVI/82, LVI/83, LVI/84,
 LVI/86
 LVIII/25, LVIII/27
 LIX/1, LIX/39
 LXI/7, LXI/32
 LXV/6
 LXXIII/13
 LXXXV/17, LXXXV/18
 LXXXVI/3, LXXXVI/12, LXXXVI/14,
 LXXXVI/15, LXXXVI/18, LXXXVI/25,
 LXXXVI/35, LXXXVI/46, LXXXVI/49,
 LXXXVI/51, LXXXVI/65, LXXXVI/66,
 LXXXVI/67, LXXXVI/72, LXXXVI/80,
 LXXXVI/83, LXXXVI/84, LXXXVI/89,
 LXXXVI/95, LXXXVI/97, LXXXVI/110,
 LXXXVI/113, LXXXVI/137, LXXXVI/156,
 LXXXVI/178, LXXXVI/192,
 LXXXVI/195, LXXXVI/203,
 LXXXVI/222, LXXXVI/223,
 LXXXVI/230, LXXXVI/232,
 LXXXVI/237, LXXXVI/240,
 LXXXVI/245, LXXXVI/264,
 LXXXVI/265, LXXXVI/266,
 LXXXVI/269, LXXXVI/270
 LXXXVIII/46, LXXXVIII/192,
 LXXXVIII/215, LXXXVIII/319,
 LXXXVIII/320
 LXXXIX/1, LXXXIX/5, LXXXIX/6,
 LXXXIX/10, LXXXIX/12, LXXXIX/27,
 LXXXIX/28, LXXXIX/37, LXXXIX/42,
 LXXXIX/59, LXXXIX/64, LXXXIX/65,
 LXXXIX/68, LXXXIX/71, LXXXIX/73,
 LXXXIX/75, LXXXIX/77, LXXXIX/79,
 LXXXIX/86, LXXXIX/97, LXXXIX/109,
 LXXXIX/113, LXXXIX/115,
 LXXXIX/122, LXXXIX/129,
 LXXXIX/135
 XCI/5, XCI/7
 XCIII/1, XCIII/3, XCIII/6, XCIII/17,
 XCIII/37, XCIII/89, XCIII/103,
 XCIII/107
 XCVI/17
 XCVII/3, XCVII/18
 XCIX/11
 C/7
 CI/4, CI/13, CI/14, CI/24, CI/27, CI/29,
 CI/34, CI/36, CI/53, CI/55, CI/60, CI/64,
 CI/72, CI/82, CI/84, CI/98, CI/103,
 CI/123, CI/130, CI/137, CI/140, CI/141,
 CI/147, CI/160, CI/163, CI/164, CI/168
 CIII/1, CIII/3, CIII/4
 CV/1, CV/46
 CVIII/17
 CIX/4, CIX/5, CIX/17
 CX/47
 CXI/31
 CXIV/4
 CXVI/3, CXVI/6, CXVI/12, CXVI/15,
 CXVI/17, CXVI/78, CXVI/97, CXVI/100,
 CXVI/214,
 CXVIII/23, CXVIII/55, CXVIII/241
 CXIX/65
 CXXIV/1, CXXIV/4
 CXXV/5
 CXXXVII/36
 CXLV/9
 CXLVIII/2
 CXLIX/9
 CL/45, CL/67, CL/68, CL/69, CL/202
 CLII/1, CLII/9, CLII/10, CLII/11, CLII/12,
 CLII/17, CLII/18, CLII/20, CLII/35,
 CLII/40, CLII/45, CLII/47, CLII/48,

CLII/56, CLII/62, CLII/69, CLII/78,
CLII/79, CLII/80, CLII/91, CLII/96,
CLII/110, CLII/114

wychowanie w rodzinie

III/9, III/65

IV/2, IV/10, IV/24, IV/45, IV/46, IV/52,
IV/72

V/11, V/26, V/33

VII/10, VII/16, VII/41, VII/44, VII/60,
VII/62, VII/66, VII/77, VII/84, VII/85,
VII/86, VII/93, VII/98, VII/101, VII/102,
VII/119, VII/132, VII/140, VII/142,
VII/153, VII/156, VII/161, VII/166,
VII/169, VII/171, VII/174, VII/175,
VII/179, VII/188, VII/195, VII/207,
VII/211, VII/224, VII/226, VII/255,
VII/256, VII/267, VII/268, VII/275,
VII/300, VII/305, VII/313, VII/321,
VII/365, VII/389, VII/397, VII/420,
VII/423, VII/452, VII/471, VII/487,
VII/508, VII/510, VII/516, VII/519,
VII/525, VII/526, VII/527, VII/531,
VII/541, VII/548, VII/554, VII/579,
VII/588, VII/610, VII/611, VII/634,
VII/641, VII/673, VII/679, VII/684,
VII/699, VII/700, VII/701, VII/712

IX/3, IX/9

XII/15, XII/16, XII/51, XII/62, XII/65,
XII/88, XII/100, XII/119, XII/120,
XII/128, XII/133, XII/140, XII/155,
XII/160, XII/173, XII/190, XII/209,
XII/213, XII/217, XII/219, XII/221,
XII/225, XII/228, XII/232, XII/234,
XII/237, XII/257, XII/258, XII/259,
XII/262, XII/265, XII/267, XII/286,
XII/287, XII/293, XII/296, XII/316,
XII/320, XII/321, XII/350, XII/351,
XII/366, XII/368, XII/371, XII/374,
XII/376, XII/377, XII/397, XII/403,
XII/404, XII/405, XII/406, XII/408,
XII/415, XII/418, XII/425, XII/427,
XII/428, XII/430, XII/431

XIII/1, XIII/3, XIII/4, XIII/7, XIII/13,
XIII/17, XIII/27, XIII/29, XIII/34,
XIII/39, XIII/40, XIII/41, XIII/42,
XIII/44, XIII/48, XIII/50, XIII/58,
XIII/61, XIII/72, XIII/74, XIII/81,

XIII/85, XIII/86, XIII/90, XIII/91,
XIII/106, XIII/108, XIII/110, XIII/111,
XIII/117, XIII/121, XIII/123, XIII/124,
XIII/125, XIII/127, XIII/133, XIII/135,
XIII/136, XIII/137, XIII/140, XIII/141,
XIII/145

XV/14, XV/27, XV/132, XV/133, XV/134,
XV/135, XV/136, XV/137, XV/138,
XV/139, XV/194, XV/200, XV/217

XVI/3, XVI/4, XVI/5, XVI/6, XVI/11,
XVI/12, XVI/29, XVI/41, XVI/48, XVI/50,
XVI/56, XVI/58, XVI/62, XVI/89, XVI/96,
XVI/99, XVI/102, XVI/105, XVI/106,
XVI/118, XVI/127, XVI/138, XVI/143,
XVI/145, XVI/149, XVI/150, XVI/158,
XVI/160, XVI/187

XVII/62

XVIII/21

XIX/10

XXI/21, XXI/35

XXIV/21

XXVI/4, XXVI/11, XXVI/13, XXVI/18,
XXVI/23

XXVII/38, XXVII/49

XXVIII/14, XXVIII/19, XXVIII/59,
XXVIII/73, XXVIII/75, XXVIII/83

XXX/20

XXXI/14

XXXIII/7, XXXIII/23, XXXIII/28,

XXXIII/39, XXXIII/44, XXXIII/54,

XXXIII/57, XXXIII/58, XXXIII/62,

XXXIII/65, XXXIII/74, XXXIII/78,

XXXIII/91, XXXIII/95, XXXIII/98,

XXXIII/99, XXXIII/101, XXXIII/103,

XXXIII/104, XXXIII/110, XXXIII/114,

XXXIII/118, XXXIII/119, XXXIII/128,

XXXIII/130, XXXIII/132, XXXIII/135,

XXXIII/137, XXXIII/140, XXXIII/141,

XXXIII/144

XXXV/12, XXXV/23, XXXV/24, XXXV/30

XXXVI/14, XXXVI/51

XL/3

XLI/1

XLIII/26, XLIII/31, XLIII/65

XLV/3, XLV/5, XLV/15, XLV/22, XLV/31

XLVI/3, XLVI/11, XLVI/20, XLVI/30,

XLVI/32, XLVI/35, XLVI/38, XLVI/39

XLVII/20, XLVII/35

- XLVIII/5, XLVIII/12, XLVIII/29, XLVIII/55,
 XLVIII/58, XLVIII/66, XLVIII/69,
 XLVIII/71, XLVIII/78, XLVIII/85,
 XLVIII/90, XLVIII/95, XLVIII/100,
 XLVIII/134, XLVIII/135
 XLIX/6, XLIX/11, XLIX/17, XLIX/27
 L/66
 LI/7, LI/12, LI/37
 LII/2, LII/4, LII/10, LII/17, LII/34
 LIII/100
 LVI/6, LVI/9, LVI/21, LVI/24, LVI/47,
 LVI/63, LVI/78
 LVIII/9
 LIX/30
 LXI/5, LXI/13
 LXXV/3, LXXV/8
 LXXIX/8, LXXIX/19, LXXIX/29
 LXXXV/7, LXXXV/13, LXXXV/14,
 LXXXV/18, LXXXV/20
 LXXXVI/11, LXXXVI/18, LXXXVI/20,
 LXXXVI/21, LXXXVI/35, LXXXVI/36,
 LXXXVI/42, LXXXVI/45, LXXXVI/47,
 LXXXVI/48, LXXXVI/49, LXXXVI/61,
 LXXXVI/76, LXXXVI/77, LXXXVI/80,
 LXXXVI/88, LXXXVI/92, LXXXVI/93,
 LXXXVI/94, LXXXVI/105,
 LXXXVI/110, LXXXVI/113,
 LXXXVI/114, LXXXVI/115,
 LXXXVI/123, LXXXVI/133,
 LXXXVI/134, LXXXVI/136,
 LXXXVI/138, LXXXVI/141,
 LXXXVI/143, LXXXVI/146,
 LXXXVI/148, LXXXVI/150,
 LXXXVI/153, LXXXVI/154,
 LXXXVI/157, LXXXVI/158,
 LXXXVI/159, LXXXVI/160,
 LXXXVI/161, LXXXVI/162,
 LXXXVI/166, LXXXVI/168,
 LXXXVI/183, LXXXVI/184,
 LXXXVI/186, LXXXVI/187,
 LXXXVI/191, LXXXVI/210,
 LXXXVI/217, LXXXVI/219,
 LXXXVI/220, LXXXVI/224,
 LXXXVI/227, LXXXVI/239,
 LXXXVI/240, LXXXVI/266,
 LXXXVI/275
 LXXXIX/2, LXXXIX/20, LXXXIX/22,
 LXXXIX/41, LXXXIX/98
 XCIII/7, XCIII/12, XCIII/25, XCIII/38,
 XCIII/41, XCIII/43, XCIII/44, XCIII/47,
 XCIII/48, XCIII/49, XCIII/50, XCIII/53,
 XCIII/55, XCIII/57, XCIII/66,
 XCIII/67
 XCIV/33
 XCV/4
 XCVII/13
 CIV/1, CIV/11, CIV/37
 CV/7, CV/51, CV/64, CV/67
 CVII/1, CVII/19, CVII/30, CVII/45,
 CVII/47, CVII/48, CVII/50, CVII/61,
 CVII/64, CVII/76, CVII/78, CVII/79,
 CVII/90, CVII/96, CVII/99, CVII/110,
 CVII/112
 CVIII/5, CVIII/18
 CIX/20
 CXI/6, CXI/11, CXI/35, CXI/41, CXI/45,
 CXI/67
 CXVI/51, CXVI/115, CXVI/174, CXVI/189,
 CXVI/208, CXVI/263, CXVI/290,
 CXVI/368, CXVI/384
 CXVII/8, CXVII/14, CXVII/15
 CXVIII/6, CXVIII/33, CXVIII/36,
 CXVIII/38, CXVIII/42, CXVIII/47,
 CXVIII/62, CXVIII/75, CXVIII/80,
 CXVIII/116, CXVIII/134, CXVIII/136,
 CXVIII/153, CXVIII/158, CXVIII/164,
 CXVIII/190, CXVIII/204, CXVIII/207,
 CXVIII/209, CXVIII/215, CXVIII/228,
 CXVIII/229, CXVIII/241, CXVIII/255,
 CXVIII/263
 CXIX/4, CXIX/16, CXIX/22, CXIX/23,
 CXIX/31, CXIX/32, CXIX/45, CXIX/46,
 CXIX/53, CXIX/54, CXIX/71, CXIX/79,
 CXIX/93, CXIX/99, CXIX/100,
 CXIX/101
 CXX/52
 CXXII/1, CXXII/3, CXXII/6, CXXII/15,
 CXXII/20
 CXXIV/1
 CXXVI/18, CXXVI/21
 CXXIX/7
 CXXXI/46
 CXXXII/2
 CXXXVII/8, CXXXVII/53,
 CXXXVII/77, CXXXVII/78,
 CXXXVII/105

CXXXVIII/9
 CXL/40, CXL/57, CXL/60, CXL/115,
 CXL/143, CXL/154, CXL/159, CXL/187,
 CXL/194, CXL/195, CXL/243, CXL/252
 CXLII/1, CXLII/5
 CXLV/9, CXLV/12, CXLV/14, CXLV/60
 CXLVI/8, CXLVI/16, CXLVI/20, CXLVI/21,
 CXLVI/25, CXLVI/31, CXLVI/34,
 CXLVI/36, CXLVI/37, CXLVI/38,
 CXLVI/45, CXLVI/46, CXLVI/51,
 CXLVI/65, CXLVI/69, CXLVI/74,
 CXLVI/81
 CXLVII/93
 CXLIX/5, CXLIX/8, CXLIX/9, CXLIX/22,
 CXLIX/23, CXLIX/26
 CL/46, CL/57, CL/65, CL/83, CL/124,
 CL/125, CL/127, CL/148, CL/153,
 CL/166, CL/182, CL/191, CL/195,
 CL/230, CL/237
 CLII/25, CLII/66

wycieczki/krajoznawstwo

III/74, III/100, III/109
 V/15
 VII/105, VII/202, VII/278, VII/466, VII/561,
 VII/699
 XII/256, XII/352
 XV/4, XV/38, XV/55, XV/126, XV/128,
 XV/129, XV/167, XV/181
 XVI/13, XVI/14, XVI/15, XVI/164,
 XVI/178
 XVII/3, XVII/51
 XXVIII/24, XXVIII/54
 XXX/2, XXX/3, XXX/10
 XXXIII/72, XXXIII/105
 XXXV/22
 XXXVI/20, XXXVI/24
 XLII/10
 XLIII/92
 XLVII/2, XLVII/3, XLVII/5
 L/29
 LII/19, LII/22
 LIII/8, LIII/10, LIII/22, LIII/31, LIII/42,
 LIII/44, LIII/53, LIII/58, LIII/61, LIII/68,
 LIII/77, LIII/85, LIII/98, LIII/108,
 LIII/112, LIII/115
 LIV/3
 LXXIV/59

LXXIX/13, LXXIX/22, LXXIX/25,
 LXXIX/27
 LXXXIX/8, LXXXIX/43, LXXXIX/51,
 LXXXIX/58, LXXXIX/91
 CVIII/7
 CXVI/54, CXVI/96
 CXVIII/152, CXVIII/250
 CXIX/50
 CXXIII/49
 CXXXI/23
 CXXXVII/6, CXXXVII/28, CXXXVII/33,
 CXXXVII/46
 CXL/53, CXL/56, CXL/80, CXL/83,
 CXL/89, CXL/103, CXL/110, CXL/174,
 CXL/228, CXL/258
 CXLIII/3
 CXLV/43
 CXLVI/56, CXLVI/58
 CL/21, CL/32, CL/34, CL/36, CL/38, CL/85,
 CL/89, CL/97, CL/113, CL/115, CL/143,
 CL/165, CL/168, CL/172, CL/179,
 CL/191

zabawki

IV/3
 VII/74, VII/288, VII/339, VII/521, VII/523,
 VII/703
 XII/4, XII/92, XII/97, XII/98, XII/131,
 XII/151, XII/388
 XIII/8
 XVI/61, XVI/71, XVI/79, XVI/95, XVI/100,
 XVI/101, XVI/102, XVI/103, XVI/104
 XXXIV/2
 XXXVI/30
 XLI/2
 XLV/24
 XLVIII/75, XLVIII/108
 CVIII/16
 CXVIII/45, CXVIII/170, CXVIII/233,
 CXVIII/269
 CXIX/3, CXIX/25
 CXLVII/13, CXLVII/29, CXLVII/30,
 CXLVII/92
 CXI/73
 CXVI/200, CXVI/257, CXVI/383
 CXL/66
 CXLII/28
 CL/105, CL/190

zabawy

IV/20, IV/26, IV/124
 VII/39, VII/67, VII/73, VII/74, VII/95,
 VII/309, VII/339, VII/429, VII/476,
 VII/496, VII/561, VII/703
 XII/92, XII/97, XII/98, XII/111, XII/255,
 XII/258, XII/293, XII/388, XII/396,
 XII/401, XII/435
 XIII/4, XIII/22, XIII/94
 XV/19, XV/31, XV/171, XV/223
 XVI/38, XVI/73, XVI/74, XVI/81, XVI/100,
 XVI/101, XVI/102, XVI/103, XVI/114,
 XVI/154, XVI/167, XVI/180, XVI/181,
 XVI/182
 XXVI/7, XXVI/26
 XLV/21
 XLVIII/94, XLVIII/110, XLVIII/142
 LIX/16
 LII/18
 LX/2, LX/3, LX/4, LX/5, LX/6, LX/7, LX/8,
 LX/9, LX/10, LX/12, LX/13
 LXI/7
 XCIII/42, XCIII/66, XCIII/67, XCIII/85
 XCIX/10
 CI/3
 CVIII/16
 CXI/5, CXI/42
 CXVI/196, CXVI/206, CXVI/257,
 CXVI/273, CXVI/383
 CXVIII/149, CXVIII/165
 CXXVI/7
 CXXXV/8
 CXL/45, CXL/47
 CXLII/9
 CXLVI/8
 CXLVII/30, CXLVII/35
 CL/11, CL/26, CL/42, CL/54, CL/202

zdrowie i higiena

III/5, III/11, III/17, III/18, III/19, III/88,
 III/95, III/101
 IV/3, IV/23, IV/28, IV/34, IV/36, IV/37,
 IV/45, IV/56, IV/68, IV/87, IV/88, IV/91,
 IV/102, IV/110, IV/115, IV/126
 V/3, V/4, V/8, V/10, V/26, V/31, V/35, V/38,
 V/50, V/56, V/77, V/80, V/82
 VII/4, VII/11, VII/12, VII/15, VII/17, VII/21,
 VII/25, VII/38, VII/40, VII/47, VII/53,

VII/64, VII/75, VII/79, VII/83, VII/89,
 VII/95, VII/99, VII/104, VII/115, VII/139,
 VII/147, VII/159, VII/238, VII/244,
 VII/260, VII/266, VII/269, VII/279,
 VII/305, VII/306, VII/320, VII/326,
 VII/333, VII/335, VII/344, VII/354,
 VII/357, VII/359, VII/367, VII/387,
 VII/395, VII/400, VII/403, VII/407,
 VII/411, VII/420, VII/439, VII/440,
 VII/457, VII/463, VII/478, VII/485,
 VII/486, VII/515, VII/548, VII/563,
 VII/587, VII/593, VII/613, VII/619,
 VII/683, VII/694, VII/705, VII/706,
 VII/716, VII/719

IX/36

XI/2, XI/13, XI/14, XI/15, XI/19
 XII/1, XII/2, XII/4, XII/10, XII/13, XII/18,
 XII/19, XII/21, XII/32, XII/33, XII/56,
 XII/66, XII/68, XII/71, XII/74, XII/83,
 XII/84, XII/86, XII/87, XII/89, XII/90,
 XII/93, XII/95, XII/101, XII/108, XII/126,
 XII/135, XII/138, XII/154, XII/157,
 XII/165, XII/178, XII/180, XII/183,
 XII/189, XII/194, XII/197, XII/205,
 XII/208, XII/216, XII/218, XII/221,
 XII/226, XII/230, XII/231, XII/233,
 XII/235, XII/241, XII/243, XII/244,
 XII/249, XII/250, XII/251, XII/256,
 XII/258, XII/260, XII/264, XII/265,
 XII/268, XII/269, XII/275, XII/278,
 XII/284, XII/291, XII/294, XII/295,
 XII/297, XII/300, XII/302, XII/303,
 XII/306, XII/309, XII/311, XII/312,
 XII/315, XII/318, XII/320, XII/325,
 XII/327, XII/329, XII/333, XII/336,
 XII/337, XII/339, XII/347, XII/349,
 XII/352, XII/354, XII/359, XII/361,
 XII/363, XII/377, XII/382, XII/384,
 XII/386, XII/387, XII/391, XII/392,
 XII/393, XII/395, XII/398, XII/407,
 XII/411, XII/420, XII/429, XII/432,
 XII/434, XII/436
 XIII/5, XIII/8, XIII/11, XIII/12, XIII/15,
 XIII/16, XIII/19, XIII/21, XIII/24,
 XIII/25, XIII/28, XIII/31, XIII/32,
 XIII/33, XIII/38, XIII/45, XIII/46,
 XIII/49, XIII/51, XIII/55, XIII/60,
 XIII/67, XIII/68, XIII/71, XIII/73,

- XIII/76, XIII/77, XIII/78, XIII/82,
 XIII/83, XIII/87, XIII/88, XIII/95,
 XIII/97, XIII/98, XIII/103, XIII/109,
 XIII/112, XIII/118, XIII/122, XIII/128,
 XIII/130, XIII/131, XIII/132, XIII/142,
 XIII/146
 XIV/3, XIV/4, XIV/5
 XV/19, XV/26, XV/35, XV/228
 XVI/6, XVI/7, XVI/8, XVI/9, XVI/12,
 XVI/20, XVI/24, XVI/30, XVI/31, XVI/32,
 XVI/33, XVI/45, XVI/51, XVI/58,
 XVI/66, XVI/75, XVI/76, XVI/89, XVI/90,
 XVI/108, XVI/129, XVI/130, XVI/151,
 XVI/153, XVI/166, XVI/175, XVI/179,
 XVI/189
 XVII/2, XVII/10, XVII/15, XVII/17,
 XVII/18, XVII/19, XVII/23, XVII/24,
 XVII/26, XVII/29, XVII/30, XVII/31,
 XVII/32, XVII/33, XVII/35, XVII/36,
 XVII/37, XVII/39, XVII/42, XVII/43,
 XVII/44, XVII/46, XVII/49, XVII/50,
 XVII/53, XVII/54, XVII/57, XVII/60,
 XVII/65
 XXI/2, XXI/3, XXI/9, XXI/14, XXI/15,
 XXI/17, XXI/23, XXI/24, XXI/36,
 XXI/37, XXI/40
 XXIV/3, XXIV/6, XXIV/45
 XXV/16
 XXVI/19, XXVI/22
 XXVII/4, XXVII/89
 XXVIII/16, XXVIII/31, XXVIII/42,
 XXVIII/53, XXVIII/57,
 XXVIII/62
 XXIX/5
 XXX/6, XXX/16, XXX/26
 XXXII/14, XXXII/19
 XXXIII/3, XXXIII/12, XXXIII/13,
 XXXIII/25, XXXIII/27, XXXIII/32,
 XXXIII/34, XXXIII/35, XXXIII/40,
 XXXIII/57, XXXIII/67, XXXIII/68,
 XXXIII/73, XXXIII/74, XXXIII/85,
 XXXIII/86, XXXIII/90, XXXIII/107,
 XXXIII/116
 XXXV/13, XXXV/54
 XXXVI/44, XXXVI/66
 XXXVII/23, XXXVII/30
 XXXIX/15, XXXIX/51
 XLI/3
 XLIII/81, XLIII/85, XLIII/90, XLIII/93,
 XLIII/98, XLIII/107, XLIII/121
 XLV/9, XLV/12, XLV/13, XLV/14, XLV/16,
 XLV/18, XLV/21, XLV/25, XLV/26,
 XLV/29, XLV/32, XLV/38, XLV/41,
 XLV/42, XLV/43, XLV/45
 XLVI/6, XLVI/10, XLVI/13, XLVI/18,
 XLVI/21, XLVI/25, XLVI/26, XLVI/28,
 XLVI/33
 XLVII/6
 XLVIII/18, XLVIII/24, XLVIII/65,
 XLVIII/72, XLVIII/77, XLVIII/87,
 XLVIII/97, XLVIII/102,
 XLVIII/105
 XLIX/5, XLIX/25, XLIX/26
 L/41, L/42, L/50, L/51, L/55
 LI/40, LI/43
 LII/13, LII/18, LII/33
 LIII/1, LIII/3, LIII/5, LIII/12, LIII/17,
 LIII/23, LIII/35, LIII/37, LIII/56, LIII/57,
 LIII/82, LIII/91, LIII/102, LIII/103,
 LIII/105
 LVI/20, LVI/81
 LVIII/20
 LIX/7, LIX/26, LIX/28, LIX/40
 LX/2
 LXI/1, LXI/29
 LXV/7, LXV/12
 LXVI/2
 LXVII/1, LXVII/3
 LXX/5, LXX/6, LXX/7, LXX/8, LXX/12,
 LXX/16
 LXXII/10
 LXXIII/9, LXXIII/18
 LXXIV/49
 LXXV/6
 LXXVI/22
 LXXXIII/22
 LXXXIV/13, LXXXIV/24
 LXXXV/6, LXXXV/17, LXXXV/23,
 LXXXV/26
 LXXXVI/5, LXXXVI/6, LXXXVI/10,
 LXXXVI/40, LXXXVI/78, LXXXVI/82,
 LXXXVI/87, LXXXVI/96, LXXXVI/117,
 LXXXVI/119, LXXXVI/127,
 LXXXVI/139, LXXXVI/140,
 LXXXVI/189, LXXXVI/201,
 LXXXVI/202, LXXXVI/206,

- LXXXVI/226, LXXXVI/228,
 LXXXVI/229, LXXXVI/248,
 LXXXVI/254
 LXXXVII/1
 LXXXVIII/4, LXXXVIII/5, LXXXVIII/6,
 LXXXVIII/7, LXXXVIII/18,
 LXXXVIII/34, LXXXVIII/62,
 LXXXVIII/84, LXXXVIII/93,
 LXXXVIII/96, LXXXVIII/104,
 LXXXVIII/146, LXXXVIII/156,
 LXXXVIII/174, LXXXVIII/176,
 LXXXVIII/223, LXXXVIII/257,
 LXXXVIII/265, LXXXVIII/281,
 LXXXVIII/318, LXXXVIII/349
 LXXXIX/11, LXXXIX/18, LXXXIX/22,
 LXXXIX/70, LXXXIX/78, LXXXIX/83,
 LXXXIX/ 88, LXXXIX/93, LXXXIX/94,
 LXXXIX/95
 XCIII/4, XCIII/8, XCIII/22, XCIII/30,
 XCIII/35, XCIII/40, XCIII/42, XCIII/60,
 XCIII/63, XCIII/65, XCIII/69, XCIII/90,
 XCIII/101, XCIII/106
 XCIV/11
 XCVI/4, XCVI/11, XCVI/12, XCVI/19,
 XCVI/27
 XCVII/15
 XCIX/10
 C/3, C/5, C/6
 CI/1, CI/73, CI/100
 CIV/61
 CV/39, CV/42
 CVII/3, CVII/7, CVII/18, CVII/20, CVII/39,
 CVII/40, CVII/44, CVII/53, CVII/55,
 CVII/68, CVII/85
 CVIII/8, CVIII/25
 CX/25
 CXI/4, CXI/5, CXI/14, CXI/17, CXI/44,
 CXI/53, CXI/66
 CXII/3
 CXIII/ 5, CXIII/8, CXIII/11, CXIII/32
 CXVI/11, CXVI/24, CXVI/25, CXVI/28,
 CXVI/40, CXVI/53, CXVI/63, CXVI/87,
 CXVI/91, CXVI/103, CXVI/105,
 CXVI/140, CXVI/183, CXVI/188,
 CXVI/189, CXVI/190, CXVI/211,
 CXVI/223, CXVI/232, CXVI/240,
 CXVI/249, CXVI/254, CXVI/258,
 CXVI/269, CXVI/274, CXVI/291,
 CXVI/294, CXVI/307, CXVI/316,
 CXVI/346, CXVI/354, CXVI/359,
 CXVI/360, CXVI/380, CXVI/386
 CXVII/1, CXVII/2, CXVII/4, CXVII/11,
 CXVII/13, CXVII/16
 CXVIII/4, CXVIII/16, CXVIII/59,
 CXVIII/61, CXVIII/87, CXVIII/93,
 CXVIII/100, CXVIII/105, CXVIII/114,
 CXVIII/115, CXVIII/119, CXVIII/121,
 CXVIII/127, CXVIII/171, CXVIII/183,
 CXVIII/188, CXVIII/198, CXVIII/215,
 CXVIII/234, CXVIII/239, CXVIII/252,
 CXVIII/257, CXVIII/261
 CXIX/1, CXIX/14, CXIX/24, CXIX/28,
 CXIX/37, CXIX/43, CXIX/62
 CXX/26, CXX/49
 CXXII/13, CXXII/15
 CXXVI/7, CXXVI/9, CXXVI/18,
 CXXVI/24, CXXVI/35
 CXXXI/35, CXXXI/47
 CXXXII/11
 CXXXV/11
 CXXXVI/7
 CXXXVII/9, CXXXVII/26, CXXXVII/34,
 CXXXVII/62, CXXXVII/88
 CXXXVIII/7, CXXXVIII/10
 CXL/3, CXL/14, CXL/27, CXL/32, CXL/33,
 CXL/37, CXL/48, CXL/50, CXL/88,
 CXL/112, CXL/136, CXL/195, CXL/196,
 CXL/197, CXL/206, CXL/233
 CXLII/10, CXLII/16, CXLII/25, CXLII/32
 CXLV/6, CXLV/26, CXLV/28, CXLV/32,
 CXLV/33, CXLV/72, CXLV/74
 CXLVI/3, CXLVI/4, CXLVI/9, CXLVI/15,
 CXLVI/17, CXLVI/19, CXLVI/24,
 CXLVI/40, CXLVI/41, CXLVI/49
 CL/4, CL/18, CL/22, CL/24, CL/39, CL/73,
 CL/87, CL/88, CL/105, CL/111, CL/154,
 CL/191, CL/214
 CLII/38, CLII/64
 CLIII/1
 CXLVII/10, CXLVII/32, CXLVII/37,
 CXLVII/45, CXLVII/66, CXLVII/85,
 CXLVII/90
 CXLIX/1, CXLIX/13, CXLIX/14,
 CXLIX/26

Indeks osobowy

- XV/211, XV/226
(-) LXVIII/2, LXVIII/13, LXVIII/14
(-) LXXXIV/2, LXXXIV/5, LXXXIV/17,
LXXXIV/24, LXXXIV/29
(-) XV/195
(???) LXXXIX/55
(„Cahiers Romains”) LVI/93
(„Ruś”) LXXII/7
(=) XXIX/5
(Bożena) CXVIII/139
(D) CXVI/264
(Fam.Fr.) XLVIII/75
(Głos z Ameryki) VII/425
(gor) VII/116
(k.) XIII/5
(mwr.) CXLVII/70
(Nojach, Noe) zob. Pryłucki Noach
(Podpisy) XV/103
(R.S.) CX/31
(r.ski) CX/30
(Strana) LXXXVIII/30
*** XCI/4
.X. CXXXVII/83
[Dr. H.] V/4
„Dom Rodzinny” LXXXVI/191,
LXXXVI/249
„H.....a” XX/12
„Nauczyciel” LIII/116,
„Niewiasta Katolicka” LXXXVI/183
„Nowa Gazeta” XIX/35
„Pietrek Rolnik” LXXXVI/63
„Polemista” LXXXI/2
„Siewca” XCI/8
„Ten sam” LIII/111
+ CI/130
§ XLIII/95
A. CL/108
A. CXXXVII/96
A. Pasz. CXXXVII/53
A. P-ch CLII/37
A. V/55
A. VII/596
A. XIII/90
A. XIX/8
A. XLVIII/125
A.B. LVI/84
A.B. XXXVII/19
A.Bor. CXVI/252
A.Ch. zob. Chętnik Adam
A.Ch. zob. Chmielińska Aniela
A.Ch. zob. Chołoniewski Antoni
A.G. CXVI/49, CXVI/144
A.G. CXX/6
A.G. LXXXV/3
A.G. zob. Grudzińska Anna
A.H. CXXXI/61
A.I.H. XIII/54
A.is. CXL/46
A.J. LXXXIX/102
A.J. XLVIII/117
A.J.N. V/63
A.J.S. LXXXIX/28
A.J-S. XV/194
A.K. CL/106
A.K. VII/503
A.K. XII/17, XII/431
A.K. XLVIII/95, XLVIII/108, XLVIII/116,
XLVIII/132, XLVIII/153
A.K. XXXVI/79
A.K. zob. Krasiński Adam
A.Kr. XLVIII/69
A.L. XCVIII/6
A.L. XIII/44
A.L. z Derlatki LII/10
A.L.S. zob. Szymański Adam I
A.M. CV/14

- A.M. CXXIII/36
 A.M. CXXXI/57
 A.M. LXXIX/17
 A.M. XXXVI/1
 A.M. XXXVII/12
 A.N. CIV/4
 A.N. XII/382
 A.N. XLVIII/152
 A.P. LXXXIX/10
 A.R. III/29, III/48
 A.R. LVI/30
 A.S. LVIII/14
 A.S. LXXXVIII/204
 A.S. XXVII/19, XXVII/111
 A.S. zob. Schoeneich Aleksander
 A.S. zob. Szymański Adam I
 A.Sm. zob. Smaczniński Aleksander
 A.T. LXXXVI/248
 A.V. XLIII/41
 A.V.Anti (A.Vanti) XXXVI/14, XXXVI/16,
 XXXVI/17
 A.Z. CXLVII/58
 A.Z. XXV/20
 A.Z. XXVII/80
 A.Z.Z. CVII/76
 aa CXXXVII/41
 Abd. XXVI/28
 Abeld Marta CLII/100
 Abramowicz J. LXXXVIII/339
 Abramowicz Szolem Jankew (Mendele Mojcher-
 -Sforim) XXXIX/57
 Abramowski Edward CXVI/303
 Acerbus XLIII/67, XLIII/68, XLIII/70,
 XLIII/71
 Achad-Haam zob. Ginsberg Aszer Cwi (Hirsz)
 Acker Paul LXI/28
 AD. CXVI/127
 Ad.Ch. zob. Chętnik Adam
 Ad.K. CV/28, CV/30, CV/32, CV/52
 Ad.L.Sz. zob. Szymański Adam I
 Adam Ernest CXVI/365
 Adamomicz Jan LXXXVIII/114
 Adamowa CL/245
 Adamowicz-Piliński Jan (Adam Nów) CIV/23,
 CLI/3
 Adjuzy LXXXIX/99
 Adler Alfred XXXV/14
 Adler Felix XVI/131
 aem. CXXXVII/13
 Afanasjew Władimir (Афанасьев Владимир)
 LI/31
 Agahd Konrad XII/314
 Agl. CXLVI/24, CXLVI/65
 Agricola CXXXI/35
 Ahlfeld Fryderyk CLII/79
 Ajno Ludomir II/1
 Akademik CXXXIX/79
 Akademik-Podlasiak XXXVI/10
 Akst Maksymilian XLIII/122
 Al. Mar. IX/44
 Al. Ol. XXIII/11
 AL.K. zob. Kraushar Aleksander
 Al-a. XCIII/51, XCIII/61
 Albinowska J. XXVIII/62
 Alef. XLVIII/124
 Alejchem Szolem (właśc. Salomon Rabinowicz)
 XL/3
 Aleksandrowicz Marian zob. Epsztein
 Aleksander
 Aleksandrowicz S. zob. Goldberg Stanisław
 Aleksandrowiczówna Julia CXVI/103
 Alina CVII/76, CVII/78, CVII/79
 Alina CXLVII/53
 Aloizy Pr. XII/357,
 Alperin B. XLIII/116
 ALR. CXXVI/27, CXXVI/29, CXXVI/30,
 CXXVI/31
 ALR., alr. CXVI/33, CXVI/34, CXVI/42,
 CXVI/47
 als. zob. Szymański Adam I
 Altkauffer Henryk XLIII/78
 Ambroziewicz Wiktor III/117, III/150,
 XCIV/13, CXVI/245
 Ambroziewiczowa Stanisława VII/527, VII/556,
 XII/279, CL/155
 Ami CXXXVII/34
 Amicis Edmondo de XVI/83, CXI/56
 Anczyc Władysław Ludwik (Kazimierz Góral-
 czyk) III/1, CI/88
 And.Wir. zob. Wirecki Andrzej
 Anders A. CXVIII/105
 Andersen Hans Christian CXI/56
 Andersowa Aniela CLII/70, CLII/92,
 CLII/106
 Andrews Jane CXVI/124
 Andriessens Gerharda XCIII/2

- Andrzejewski Bazyl LIII/107
 Andrzejewski Jan XLVIII/82
 Anhelli III/38
 Ania IV/53
 Aniela M. Kruszyńska XV/155
 Anna CLII/48
 Anna Maria CXLVII/37
 Anna P. CL/14
 Anna T. XLV/11
 Anna, św. III/168, VII/31, VII/586, VII/670,
 XCIII/46
 Ant. CX/87
 Ant. LXXVI/8
 Ant. Jaros. zob. Jaros Antoni
 Antoni Kl. CL/100
 Antoni M... nauczyciel ludowy XXXIII/139
 Antoni z Padwy (właśc. Fernando Martins
 de Bulhões), św. V/21, XII/380, CX/28,
 CXVI/103
 Antoska zob. Smišková Antonina
 Ap. Ol-ski VII/287
 Ap.Kr. zob. Krupiński Apolinary
 Apeltówna Janina CVII/25
 Apolinary Kr. zob. Krupiński Apolinary
 Appel Karol XVI/159
 Appenzlak Jakub XXXIX/9, XXXIX/58,
 XXXIX/59, XXXIX/63, XXXIX/88
 Aruchtin Aleksander Lwowicz (Апухтин
 Александр Львович) XCIV/32, CXVI/115,
 CXVI/337
 Archutowski Józef LXXXIX/97
 Arct Michał III/89, IV/79, LXXXVIII/272,
 CI/2, CX/64, CXIX/66, CXXVI/25,
 CXXXIX/17, CXLII/8, CL/37
 Arct-Golczewska Maria IV/79, XVI/88
 Arjel XLIII/57
 Armfelt Józefa CVII/111
 Arnold Tomasz VII/286
 Arnsztajnowa Franciszka XXV/23
 ARS. CXVI/376
 Aryos XVIII/40
 Arystoteles XVII/2
 Askenazy Szymon III/1, III/15, III/20, III/61,
 LXXIII/4, XCVI/24, CXVI/41, CXVI/328
 A-ski LXXXIX/4
 A-ski XXXII/32
 Aslanowicz Mieczysław XXXVI/30
 Asnyk Adam XIX/18
 Aspisowa Aleksandra XXXV/66
 Athénas Georges (Marius Leblond, wraz z Aimé
 Merlo: Marius-Ary Leblond) CXVI/208
 Auerbach S. CXX/30
 Augustyn z Hippony (Augustyn Aureliusz, Au-
 relius Augustinus), św. XVII/2
 Augustyniakówna Wacława VII/678, VII/692
 Augustynik Grzegorz XXXIII/33
 Augustynowicz Jan XCVI/20
 Austen Antoni VII/458
 Aut. CXVI/322
 Axentowicz Teodor CX/78
 A-Z. IV/67
 B – z. CL/61
 B. CL/52, CL/104
 B. CVII/106
 B. CVIII/19
 B. CX/100
 b. CX/33, CX/60, CX/120, CX/135
 B. CXLVII/24
 B. LIII/91
 B. LVI/33, LVI/57
 B. LXXXIV/32
 B. R-owa CXV/8
 B. XCVII/17
 b. XIII/77
 B. XXXIX/41
 B.A. LXXXIV/14
 B.B. CXVI/281
 B.H. LXXXIII/8
 B.J. LXXVII/26
 B.J. zob. Janiszewski Bohdan
 B.L. CX/105
 B.Ł. XLVIII/5, XLVIII/10
 B.N. CXX/8
 B.N. LXXXIII/3
 B.R. XLIII/119
 B.W. LXXIX/21
 B.W.D. XXXIX/23
 b.z. XLIX/19
 Babiński Aleksander CX/113
 Babińska Waleria XX/15
 Babiński Jan Józef CXVI/172
 Bach Arnold LIX/20
 Badełek Jan CXL/182
 Baden-Powell Robert Stephenson Smyth
 VII/508, IX/22, IX/24, IX/27,
 XXXII/12, XXXIX/26, XLV/10,

- LXXXIX/124, CXXXVII/84, CXL/200,
CL/163
- Badowska Ewelina (E.B., Ew. Bad.) VII/318,
VII/319, VII/330, VII/353, VII/461,
VII/494, VII/623
- Badowski Zygmunt VII/289, CX/60
- Badziak A. CL/226
- Bah Ryszard CV/41
- Baker Sara Josephine CXVI/307
- Bakuniakowa z Brzuchalów Franciszka zob.
Brzuchalówna Franciszka
- Balcarzak Waleria VII/589
- Balcer Emil LIII/107
- Balcer Oswald III/6
- Balicki Zygmunt III/108, XXXII/24, L/29,
LVIII/3, LXXXVIII/206, XCIV/12,
XCIV/36
- Baliński Ignacy IV/38, VII/431, XLVI/8,
CXVI/134
- Baliński Jg. XCIV/25
- Balzer Oswald CXVI/268
- Banasiuk Piotr LIII/15, CI/145
- Bandrowska Maria CXI/10, CXI/36, CXI/38,
CXI/70
- Bandurski Władysław LIII/80
- Baraniecki Adrian VII/103, VII/265, VII/384,
XII/137, XII/174, XII/204, XII/346,
CXVI/46, CXVIII/202, CXVIII/224,
CXVIII/262, CXIX/55
- Baranowski Ignacy IV/70, VII/639, CX/91
- Baranowski Ignacy Tadeusz LVII/3, CXX/3
- Baranowski Mieczysław XII/94
- Baranowski Władysław CXX/1, CXX/44
- Baranowski Wojciech CX/113
- Barbara, św. XXXIII/10
- Barbarelli LXXII/16
- Barbier Emanuel LVI/81
- Bardziński Adam CXL/95, CXL/158
- Barnardo Thomas John XVII/7
- Barszczewska Jadwiga XXXVI/13, XXXVI/28,
XXXVI/45, XXXVI/57, CXXXI/38
- Barszczewska Maria VII/354
- Barszczewska Wanda CXIX/22
- Barszczewski Stefan CXVI/216
- Bartczak St. XV/243
- Bartek LXXXIV/33
- Bartoszewicz Kazimierz CXVI/304,
CXVI/305, CXVI/331
- Bartoszewski Józef LIII/54
- Bassara Stanisław LXXXVI/199
- Batkówna Maria XXVIII/39
- Batkówna Marianna XV/15, XV/50
- Baud Alina XLVIII/140
- Baudouin (Boduen) Piotr Gabriel CL/250
- Baudouin de Courtenay Jan III/46, XL/6,
LXXVI/1, CVII/37
- Baudouin de Courtenay Romualda XLVI/34,
CVII/1, CX/10
- Baumann Julius XIII/89
- Baumanowie XLIII/28
- Baumfeld Andrzej LXXXVIII/207
- Baumfeld Gustaw LXXXVIII/86,
LXXXVIII/104
- Baumgart Mieczysław CXX/84
- Bayerowa Aleksandra CXLV/48
- Bazak Wł. XV/235
- Bazgier Józef (Jan Lemiesz) LXXXIII/2,
CXXXVII/93, CXXXVII/99, CXLIII/17,
CXLIII/20
- Bazyli Wielki (Bazyli z Cezarei), św. XVII/2
- Bączek Grzegorz XXXIII/87
- Bączek Jan CI/141
- Bączkowski Jan XXIV/10
- Bąkowska [Cybulska-Bąkowska, Jaxa-Bąkowska]
Józefa (Szczęsna) XII/6, XIII/35
- Bąkowska Aleksandra LXXXVIII/186
- Beauplan Robert LXXXVIII/211
- Beecher Stowe Harriet CXLII/33
- Beeli Zygmunt CXVII/1
- Behring Emil Adolf XXXIII/37
- Belarjusz zob. Lauer Bernard
- Belina CX/22,
- Belmont Leo (właśc. Leopold Blumental)
XXXIX/60, CXXXV/2, CXXXV/4,
CXXXV/6, CXXXV/7, CXXXV/9,
CXXXV/11, CXXXV/12
- Bełcikowski Jan XCIV/10
- Belwicz Władysław LIII/100,
- Bełza Stanisław V/29, CXLII/15,
CXLII/23
- Bełza Witold CXLII/29
- Bełza Władysław IV/53, IV/55, IV/61, IV/74,
VII/303
- Bem Janina XVI/103, XVI/124, XVI/176
- Bene LXXXVI/178
- Benisławska M. CXIX/31

- Benni Karol XII/97, LXXXVI/99,
 LXXXVI/155, CXVI/230, CXLV/1
 Bentzon Teresa VII/248
 Berbecki Leon CXXXVII/102
 Bergemann Paul XIII/92
 Bergson-Bornsteinowa Melania zob. Bornstein-
 -Lychowska Melania
 Berillon Edgar CXVIII/16
 Berlachówna Augusta VII/490
 Berlachówna Lidia (Berlach) VII/491
 Bernard CIX/17
 Bernatowiczówna Antonina VII/205, VII/360,
 CXI/75
 Bernstein Marek XLIII/95
 Bersohn Jan XII/227, XL/1
 Bersohnowie XLIII/28
 Berżański M. LXXII/10
 Beszta Jan XV/163
 Beutzon T. XLVIII/59
 Bezimienna CV/7
 Bezstronny XCVII/14
 Bezstronny XXXVI/41
 bh. LXXII/9
 Bialer Izaak XXXIX/18
 Białkowski Leon XXX/29
 Białobrzesci M. XCIII/22
 Białowiejski Maksymilian LI/23
 Biały Władysław XV/169
 B-icz XLV/6
 Biechoński Teodozy III/168
 Biega Wojciech LIV/1
 Biegański Jan VII/15
 Biegański Władysław LXXXVIII/117
 Biegeleisen Leon XCIII/72
 Biehler Matylda XVI/165, LXXXVIII/154,
 CXVI/354, CXVIII/171, CXVIII/200,
 CXVIII/252, CXIX/1, CXIX/14,
 CXIX/24, CXIX/43, CXIX/62, CXIX/69
 Bielawski Jan LXXIV/63
 Bielawski Jan syn LXXIV/41
 Bielecka Helena XV/85, CXLVI/22, CXLVI/82
 Bielicka Zofia (Z., z.b., Z.B., Zof. Biel.) VII/109,
 VII/118, VII/131, VII/154, VII/155,
 VII/164, VII/165, VII/168, VII/171,
 VII/176, VII/177, VII/188, VII/201,
 VII/207, VII/210, VII/237, VII/245,
 VII/247, VII/249, VII/256, VII/258,
 VII/263, VII/282, VII/310, VII/325,
 VII/346, VII/364, VII/378, VII/395,
 VII/403, VII/404, VII/407, VII/419,
 VII/471, VII/479, VII/495, VII/514,
 VII/518, VII/526, VII/530, VII/540,
 VII/543, VII/544, VII/551, VII/568,
 VII/571, VII/575, VII/581, VII/589,
 VII/594, VII/606, VII/609, VII/610,
 VII/620, VII/643, VII/654, VII/656, XII/8,
 XII/12, XII/31, XII/46, XII/49, XII/51,
 XII/58, XII/60, XII/85, XII/96, XII/161,
 XII/170, XII/188, XII/193, XII/207,
 XII/212, XII/224, XII/238, XII/239,
 XII/289, XII/331, XII/340, XII/347,
 XII/355, XII/363, XII/375, XII/390,
 XII/399, XIII/39, XIII/69, XIII/79,
 XIII/89, XIII/92, XIII/100, XIII/108,
 XIII/115, XIII/120, XIII/141, XLVI/9,
 XLVI/36, CXIX/101
 Bielińska Maria CXX/24
 Bieliński Józef III/36
 Bielski Seweryn IX/23
 Bieńkowski L. CL/230
 Biernacki Bolesław XCVI/10
 Bierschenk Aleksander CLII/114
 Bierzyński L. XXXIII/136
 Biesiekierski Władysław VII/438
 Bilczewski Józef V/22, XVII/3, CIII/4,
 Binet Alfred VII/514, XVI/129, XLVI/22,
 XLVII/34, CXVIII/8
 Biniekówna Maria CIV/36, CIV/50, CVII/24,
 CVII/73, CVII/89, CVII/108, CXL/24,
 CXL/48, CXL/69, CXL/99, CXL/210
 Bismarck von Otto VII/178, VII/257
 Blaszyński Wojciech XLVIII/147
 Bliziński Wacław (Bliziński) IV/48,
 VII/292, VII/680, XV/57, XXVI/31,
 XXVI/36, LII/14, LIII/65, LXI/12,
 LXI/30, LXXXIV/6, LXXXVI/200,
 LXXXVIII/292, LXXXIX/78,
 CXVIII/169, CXIX/40, CXL/12, CXL/28,
 CXL/30, CXLVII/67, CL/79
 Bliziński zob. Bliziński Wacław
 Bloch Jan XII/97, XII/247
 Blumental Leopold zob. Belmont Leo
 Bl-za XII/282
 Błagowieszczeński Afanasij LXXVI/42
 Błarkiewicz XXXIII/143
 Błażejewicz Tadeusz LXXXIX/1

- Błażewicz Kazimierz XII/210, XII/244
 Błęszyński Jan LXXXIX/12
 Błęszyński Jan XII/43, XII/48, XII/62, XII/68,
 XII/115
 Bobacka Anna CXVI/19
 Bobicz Ildefons LXXXIX/30
 Boborykin Piotr (Боборыкин Пётр
 Дмитриевич) CXVI/3
 Bobowski Al. XV/134
 Bobrownicki J. zob. Bzowski Józef Janota
 CXLIV/2
 Bobrzyński Michał III/48
 Bochnia Jan (Wasz Brat J. Bochnia) XXXIII/98,
 XXXIII/100, XXXIII/101, XXXIII/108,
 XXXIII/132
 Bochnia Jan XV/115
 Boczkowski Wacław LIII/8
 Bogdanowicz Edmund XIII/6, XIII/17,
 XIII/41, XIII/47, XIII/50, XIII/70,
 XIII/134, XLVI/8
 Bogucka Cecylia XVI/112, CXIX/2
 Boguska Klementyna (Maria Starża) VII/43,
 VII/55
 Bogusławski Aleksander (Jan Młot) XV/5,
 XV/114, XXVII/14, LII/25, LII/27,
 LXXXIV/8, LXXXIV/25, CVI/15,
 CXX/35, CL/40, CL/102, CL/119,
 CL/140, CL/158
 Bogusławski Wojciech XV/40, CXVI/162
 Bohdan LXXXVIII/123
 Böhm Jakub XXXIII/46
 Bohowiczowa Emilia XIX/25, CXVIII/155
 Bois Jules XCIII/91
 Bojanowska Antonina CI/111
 Bojanowska Józefa VII/417, VII/597, CI/32,
 CVII/71, CVII/115
 Bojanowska Maria CVII/11, CVII/71
 Bojarska Helena IX/26, XVI/190, CXIX/33
 Bojarska J. VII/39
 Bojarska Stefania (S.B., St. Poraj, Stefan Po-
 raj) VII/125, VII/132, VII/157, VII/234,
 VII/263, VII/281, VII/285, VII/292,
 VII/302, VII/466, VII/482, VII/493,
 VII/497, VII/629, VII/635, VII/646,
 VII/648, VII/652, VII/659, VII/662,
 VII/663, VII/667, VII/674, VII/676,
 VII/677, VII/680, VII/681, VII/689,
 VII/691, VII/699, VII/700, VII/708,
 VII/716, IX/35, XIII/3, XIII/20, XIII/65,
 XIII/91, XIII/138, XIII/140, XXIV/17,
 XXIV/18, XXVII/91, XXVII/100,
 XXVII/108, XXVII/109, XLVI/35,
 XLIX/20, XLIX/21, XLIX/26, LXIX/1,
 LXXXVIII/138, LXXXVIII/147,
 LXXXVIII/160, LXXXVIII/172,
 LXXXVIII/173, LXXXVIII/180,
 LXXXVIII/186, CV/3, CV/7, CV/38,
 CV/43, CVII/15, CVII/27, CVII/46,
 CVII/47, CVII/50, CIX/11, CIX/15,
 CXX/63, CXX/87, CXXXI/53,
 CXXXVII/50, CXXXVIII/16,
 CXXXVIII/18, CXL/6, CXL/9, CXL/19,
 CXL/59, CL/240
 Bojasiński Józef XXVIII/43
 Bolesta XII/30
 Boleszczyk Modliński Józef XII/39
 Bon Gustave Le VII/471, XCIV/33
 Bonus Artur CXI/37
 Booth William CXXII/19
 Bor LXXXIII/14
 Borel Gustaw XCIII/89
 Borkowski Maksymilian III/9
 Bornstein-Lychowska Melania (Melania Berg-
 son-Bornsteinowa) CV/56
 Boromeusz Karol, św. LXXXVI/270
 Borowski Władysław Marian (Władysław
 Borowski) III/111, XVI/157, CXVI/312,
 CXVI/317, CXVI/320, CXVI/378,
 CXVI/390, CXLV/56
 Borowski Władysław zob. Borowski Władysław
 Marian
 Borowy Paweł XCI/3, XCI/9
 Borysławski F. LIII/114
 Borysławski Felicjan LXXXVI/11
 Bosse Abraham VII/187
 Boucher François VII/7
 Boucherette Jessie VII/250
 Bouffall Bronisław III/69, III/129, III/141,
 III/146, XVI/10, CXIII/18, CXIII/19,
 CXVI/130, CXVI/145, CXVIII/138,
 CXIX/61
 Bourdon Bolesław CXXXII/27, CXLVII/67,
 CXLVII/80
 Boyé Anna CXLV/37
 Bożymir zob. Okołów-Podhorska Joanna
 Br. Bembenista, Pszczeliniak CL/120

- Br. Józef LXXII/22
 Br.Kacz. XII/311
 Br.R. CL/68, CL/83, CL/110, CL/150,
 CL/190
 Br.W. LXXXVIII/10
 Braille Louis VII/385
 Bramson Leon M. XLIII/21
 Brandt Emilia XVI/152
 Brański CXXXVII/107
 Brat Albert zob. Chmielowski Adam
 Brat CXL/161
 Bratkowski Stefan IV/106
 Brauliński Henryk CXLI/2
 Brazil Angela CXVI/392
 Bregman L. XXVIII/22
 Brenneisen Leopold VII/504, XVI/32
 Brensztejn Michał III/47
 Brewis XCVI/8
 Brodnicki Alfred III/152
 Brodziński Bronisław XXXVI/46
 Brodziński Józef IV/120
 Brodziński Kazimierz III/142, CXVI/6
 Brokman Magnus XXI/35
 Brona CIV/47
 Bronicki Henryk LXXVIII/4
 Bronowski Szczęsny LIII/105
 Bróg CIV/11
 Bróg J. zob. Siemieński Józef
 Bróg zob. Koszutski Witold
 Brudziński Józef IV/121, VII/21, VII/515,
 XXXVII/37, XLVI/7, CXIV/6, CXVI/25
 Brun Stanisław XLVIII/15
 Bruner Ludwik LXXII/6
 Brunetière Ferdynand LXXXIX/127
 Brunn L. LXXXVIII/315
 Brutus CI/28
 Bruzda Maciej XXXIII/75
 Brych Stanisław LXXXIX/116
 Brykczyński Antoni VII/37, XLVIII/86,
 LXXXVI/170, LXXXVI/155, CL/149
 Brykczyński Stefan CI/68
 Bryndza-Nacka Ewa (D. Ebrem, Dr Ebrem
 Ebrem) VII/350, VII/509, XII/336,
 XII/350, XII/361, XII/368, XII/378,
 XII/383, XII/393, XII/414, XLVIII/139,
 XLVIII/145, XLVIII/149, XLVIII/151,
 LXXIII/12, LXXXIX/125
 Brze St. CXI/67
 Brzezińska Rozalia (Rozalia Morzycka-Brze-
 zińska, Róża Brzezińska, R.M.B.) XV/11,
 XV/22, XV/24, XV/92, XV/127, LXXIX/4,
 LXXIX/5, LXXIX/6, LXXIX/19, CL/37
 Brzeziński Franciszek VII/709
 Brzeziński Józef LXXII/6
 Brzeziński Mieczysław (M.B.) III/31, IV/29,
 IV/32, XV/1, XV/6, XV/22, XV/110,
 XVIII/47, XXXIII/81, LXXIV/9,
 LXXIX/2, LXXIX/8, LXXIX/10,
 LXXIX/12, LXXIX/15, LXXIX/16,
 LXXIX/18, LXXIX/22, LXXIX/24,
 LXXIX/28, LXXXVIII/230, CXVI/217,
 CXX/75, CXXXI/45, CXLVI/5,
 CXLVI/53, CXLIX/2, CXLIX/4,
 CXLIX/11, CXLIX/17, CXLIX/20,
 CXLIX/21, CL/8, CL/9, CL/16, CL/17,
 CL/31, CL/35, CL/43, CL/47, CL/56,
 CL/57, CL/63, CL/70, CL/71, CL/72,
 CL/74, CL/75, CL/76, CL/77, CLI/8,
 CLI/9
 Brzostowscy, rodzina CX/32
 Brzostowski Stanisław CXXXVI/26
 Brzozowska Maria LIII/107
 Brzozowski St. nauczyciel LIII/74
 Brzozowski Stanisław CXI/19
 Brzozowski Stanisław LXXXVIII/167,
 XCVII/2
 Brzozowski-Haluch Jan zob. Haluch-Brzozowski
 Jan
 Brzózka Wincenty XXV/11
 Brzuchalówna Franciszka (Franciszka Bakunia-
 kowa) CXL/218, CXLIX/16
 Buchnerówna Helena XXVII/15, XXVII/23,
 XXVII/33, XXVII/42, XXVII/49,
 XXVII/56, XXVII/70
 Buckley Arabella B. CXVI/124
 Buczek Henryk CL/88
 Budnik LXXXVIII/142
 Budzińska-Tylicka Justyna (Dr Tylicka)
 VII/244, VII/359, VII/400, VII/597,
 XII/23, XII/246, XII/386, XVI/30,
 XVI/51, XVI/108, LXXXVIII/283,
 LXXXVIII/287, CVII/46, CVII/68,
 CVII/113, CVII/116, CXIX/113,
 CXL/197
 Budzyński Bolesław XXXVII/23, XXXVII/30
 Budzyński Wacław XV/213, XV/219, XV/225

- Bujak Franciszek XXXVIII/5, LXXIV/15,
 XCIV/17, CXX/13
 Bujakowski Zygmunt III/142, III/154, L/66,
 LXXXVIII/269, CXVI/330, CLII/113
 Bujwid Odo LXXII/6, CXIX/67
 Bujwidowa Kazimiera VII/200, XII/23, XII/57,
 XCVI/37, CVII/4, CVII/30
 Bukowiecka Zofia CXI/11, CXVIII/201
 Bukowiecki Stanisław VII/385, LVIII/5
 Bukowiński Władysław LXXXVIII/28
 Burczak F. XXVIII/61
 Burnham Wm. zob. Burnham William H.
 Burnham William H. (W. Burnharm, Wm.
 Burnham) VII/82, CXI/53
 Burnharm W. zob. Burnham William H.
 Bursche Juliusz IV/93
 Bursztyn Maria LIX/2
 Burzyński Alfred VII/601
 Buyno-Arctowa Maria VII/636, CXVI/18,
 CXVIII/50
 Buzek Józef XXXVII/22
 Buzycki Stanisław XXXVI/17, XXXVI/18
 Bywalec CXL/250
 Bzowski Józef Janota (J. Bobrownicki, J.J.B.)
 CXLIV/2, CXLIV/3, CXLIV/5, CXLIV/6
 Bzowski Józef XV/40
 Bzowski Konstanty CXXXVII/6,
 CXXXVII/12, CXXXVII/14
 c. CX/142
 C. LXXXVIII/93
 C. Marwicz zob. Jankowski Czesław
 C. XLIII/9, XLIII/28, XLIII/66
 C. zob. Czapelski Tadeusz
 C.deC. XI/17, XI/20
 C.F. LXXXIX/39
 C.M. XIII/56
 C.N. CXVI/198
 C.N. zob. Niewiadomska Cecylia
 C.O. zob. Oderfeldowa Cecylia
 C.P.Z. LXXXIX/110
 C.P.Z. zob. Plater-Zyberk Cecylia
 C.T. LXXXVIII/210
 C.W. zob. Walewska Cecylia
 C.Wal. zob. Walewska Cecylia
 C.X.J. zob. Jankowski Czesław Ksawery
 Cajtlin Aron XXXIX/26
 Carnegie Andrew CXVI/224
 Cavagnis Feliks LVI/3
 Celimar V/22
 Centnerszwer Gabriel LI/24, CXXXIII/3
 Centnerszwerowa Róża (R.C., R.C...owa)
 VII/173, VII/194, VII/200, VII/202,
 VII/250, VII/262, VII/275, VII/457,
 VII/661, XII/23, XII/57, XLIII/39,
 XLIII/73, XLIII/77, XLIII/81, XLIII/84,
 XLIII/86, XLIII/107, XLIII/108,
 XLIII/111, XLIII/114, LXVI/3,
 LXXVI/20, LXXXVIII/22, LXXXVIII/66,
 LXXXVIII/77, LXXXVIII/79,
 LXXXVIII/87, LXXXVIII/88,
 LXXXVIII/92, LXXXVIII/98,
 LXXXVIII/108, LXXXVIII/111,
 LXXXVIII/115, LXXXVIII/163,
 LXXXVIII/200, CI/2, CVII/4, CXVI/1
 Cepryńska Helena CXI/35
 Certowicz T. XCIII/14
 Cetnarowicz Stefan XVI/9
 Ceysinger Helena (H.C., Helena Ceysin-
 gerówna) LXXXVIII/306, CXVIII/3,
 CXVIII/19, CXVIII/22, CXVIII/23,
 CXVIII/31, CXVIII/38, CXVIII/43,
 CXVIII/54, CXVIII/67, CXVIII/69,
 CXVIII/71, CXVIII/72, CXVIII/76,
 CXVIII/84, CXVIII/86, CXVIII/88,
 CXVIII/90, CXVIII/92, CXVIII/95,
 CXVIII/97, CXVIII/102, CXVIII/113,
 CXVIII/117, CXVIII/122, CXVIII/126,
 CXVIII/130, CXVIII/131, CXVIII/132,
 CXX/25, CXX/26, CXX/37, CXX/39,
 CXX/61, CXX/65, CXX/67
 Ceysingerówna Helena zob. Ceysinger Helena
 Cezet XXX/15
 Ch. zob. Chodynicki Henryk
 Ch. zob. Chołoniewski Antoni
 Chabielski Ignacy XCVI/31, XCVI/32,
 XCVI/34
 Chacharowska Józefa CXVI/19
 Chaciński Józef XLVIII/126
 Chalus Cecylia VII/61, CXIX/95
 Chałubiński Tytus CX/91, CXVIII/145
 Chamiec Józef J. zob. Jaxa-Chamiec Józef
 Chaniewski Stanisław XXI/40
 Chardin Jean-Baptiste Siméon VII/9
 Charlet Nicolas-Toussaint VII/187
 Charszewski Ignacy (Ks.Ch.) CI/34
 Charzewski Tadeusz III/158

- Chelchowski Stanisław CXX/4
 Chelmska Eleonora z Karwowskich CXLV/2
 Chelmska Krystyna XCIII/28
 Chelmski Ludwik XXI/9
 Chelmski Zygmunt VII/302, XXXIII/138,
 CI/45, CXVI/22
 Chelmońska Maria XVI/190
 Chevrier G. XCIII/93, XCIII/94
 Chętnik Adam (A.Ch., Ad.Ch.) XV/2, XV/4,
 XV/13, XV/17, XV/20, XV/26, XV/31,
 XV/35, XV/54, XV/59, XV/77, XV/93,
 XV/95, XV/104, XV/110, XV/112,
 XV/126, XV/128, XV/166, XV/176,
 XV/177, XV/203, XV/206, XV/208,
 XV/212, XV/222, XV/223, XV/224,
 XV/227, LXXIV/3, CXXXVII/37,
 CXXXVII/82, CXXXVII/84, CL/26,
 CL/41, CL/42, CL/48, CL/51, CL/54,
 CL/58, CL/67, CL/152, CL/162, CL/164
 Chlebowski Bronisław CXVI/195
 Chlewski Tadeusz CL/222, CL/229
 Chłapowska Jadwiga Helena zob. Modrzejevska
 Helena
 Chłapowski Dezydery CVIII/6
 Chłop polski LXXXVI/60
 Chłop XCV/2
 Chłop XXIII/8
 Chłop z nad Rządzy CIV/6
 Chłop zpod Kocka CXL/40, CXL/209
 Chłop zpod kościoła CXL/43
 Chłop, czytelnik Gazety Świątecznej
 XXVIII/26
 Chmielecki Wojciech CXL/49, CXL/55,
 CXL/62,
 Chmielewski Konrad (K.Ch., K.Chm.) VII/573,
 IX/18, XVI/13, CXVI/308, CXVI/329,
 CXVI/370, CXX/20, CXX/23, CXX/43,
 CXX/45, CXX/62, CXXIX/30, CXLV/61,
 CXLV/62
 Chmielińska Aniela (A.Ch.) XV/46, XXI/17,
 XXI/26, XXI/28, XXI/30, XXI/36,
 XXI/37, XXXV/6, LII/17, LIII/2, LIII/4,
 LIII/7, LIII/23, LIII/33, LIII/39, LIII/41,
 LIII/45, LIII/50, LIII/62, LIII/65, LIII/66,
 LIII/68, LIII/70, LIII/80, LIII/82,
 LIII/84, LIII/90, LIII/107, LXXIX/23,
 LXXXVI/202, CXI/5, CXI/34,
 CXVIII/206, CXLV/12, CXLVI/39
 Chmieliński Jan LIII/14, LIII/103
 Chmielnicki Wincenty LXXXIV/27
 Chmielowski Adam (Brat Albert) IV/67
 Chmielowski Antoni III/83
 Chmura Jan CXL/98
 Chmurzyński Fabian CX/40
 Chociszewski Józef III/118
 Chodecki Władysław IV/45, V/31, VII/11,
 VII/95, VII/310, VII/407, VII/683,
 VII/694, VII/712, XII/218, XII/243,
 XII/325, XII/420, XIII/8, XIII/10, XIII/11,
 XIII/15, XIII/16, XIII/21, XIII/25,
 XIII/28, XIII/38, XIII/43, XIII/49,
 XIII/51, XIII/146, XVI/76, XVI/187,
 XLVI/8, XLVI/13, XLVI/16, XLVI/38,
 XLVIII/87, XLVIII/97, XLVIII/105,
 XLVIII/119, XLVIII/136, LXXXIII/22,
 LXXXIX/75, XCIII/85, XCIII/95,
 XCIII/106, XCVI/4, CXXXII/11,
 CXLII/16, CXLII/25
 Chodyncki Henryk (Ch.) XXXVII/41,
 LXVIII/7, LXVIII/8
 Chodyncki K. LXXXIX/6
 Chodźko Witold XVIII/3
 Chojecka Ksawera VII/416
 Cholewa Michał XXVIII/41
 Cholewa Władysław CXL/217
 Cholewicka (Holewicka) Helena XIII/48,
 XIII/119
 Chołoniewska Kamilla CXIX/45, CXIX/48,
 CXIX/79, CXIX/85
 Chołoniewski Antoni (A.Ch., Ch.) CX/15,
 CX/29, CX/73, CX/76, CX/99,
 CX/144
 Chopin Fryderyk XCIX/3, CX/142
 Choromańska Aniela VII/352
 Chościak-Popiel Wincenty Teofil zob. Popiel
 Wincenty Teofil
 Choynowski Piotr XXVIII/77
 Chrupczalowski Stefan XXXII/13
 Chrzanowski Aleksy XXXVI/21, XXXVI/29
 Chrzanowski Edward XVII/41
 Chrzanowski Henryk CXIII/34, CL/109
 Chrzanowski Ignacy V/63, VII/177, CXVI/1,
 CXVI/115, CXVI/358, CXXIX/2
 Chrzanowski Leon (L.?) CX/20, CXXIX/12
 Chrzanowski Paweł XII/69, XXIV/25,
 CXVI/34, CXVI/155, CXXXVI/29

- Chrzęszczewska Jadwiga (Jadwiga Chrzęszczewska-Trzeciakowa) VII/472, XVI/190, LIII/28, CXVIII/170, CXVIII/198, CXVIII/209, CXVIII/226, CXVIII/245, CXVIII/269, CXIX/10, CXIX/21, CXIX/34, CXLV/11
- Chrzęszczewska-Trzeciakowa Jadwiga zob.
Chrzęszczewska Jadwiga
- Chubb Percival XVI/131
- Chudy Jan LXXIV/27
- Chudy Jezajasz XXXIX/69, XLIII/44, XLIII/46, XLIII/48, XLIII/54, XLIII/62, XLIII/63
- Chwalewik Edward CXXXIII/2
- Chymkowski Ad. XV/234
- Ciach W. LII/24
- Cianciara Jan CXL/113, CXL/118, CXL/141, CXL/180
- Ciągliński Bohdan CXVI/246
- Ciborowski Henryk CXL/166
- Cichińska Jadwiga zob. Cichińska-Lewicka
Jadwiga
- Cichińska-Lewicka Jadwiga (Jadwiga Cichińska, Jadwiga Siekierz-Cichińska, Siekierz-Cichińska) VII/33, VII/73, VII/148, VII/214, VII/229, XIII/128, XIII/131, XIII/142, XIII/144, XVIII/51, XIX/11, XIX/31, CI/49, CI/52, CVII/8, CXVIII/129, CXXXV/5
- Cichoński Maksymilian (ks. M.C., M.C.)
XXIV/8, XXIV/10, XXIV/25, XXIV/30, XXIV/31, XXIV/36
- Cichowicz Helena CXXXI/23
- Cichowicz Wiesław CXXXI/23
- Cichy Marek XXV/18
- Ciechanowski Stanisław LIII/105, CXIX/67
- Ciembroniewicz Józef XVI/4, XVI/29, XVI/44, XVI/88, XVI/157, XVI/173, XVI/2
- Ciemniewski Jan LXXXIX/135
- Ciemniewski Marcei LVI/75, LVI/78,
- Cień M. XXVIII/54, CL/160, CL/167, CL/172, CL/183, CL/185
- Cierpiący CXL/155
- Ciesielska Stanisława CVII/82
- Cieszkowski August III/152, XCVI/16, CXVI/237
- Cimoch Piotr CXL/195
- Ciot-Mazowiecka Wanda XVI/16, XVI/33, XVI/52, XVI/60, XVI/70, XVI/78, XVI/153
- Ciszkieviczowa Teresa VII/304, VII/722
- Civis XLIII/36
- Civis XXXVII/29
- cki. XXXVI/33
- Clark Jonas Gilman VII/30, VII/49
- Clarke IX/27
- Clouet Franciszek VII/187
- Cohn Adolf Jakub XLIII/5, XLIII/6, XLIII/8, XLIII/11, XLIII/12, XLIII/13, XLIII/14, XLIII/15, XLIII/16, XLIII/18, XLIII/19, XLIII/22, XLIII/26, XLIII/27, XLIII/29
- Cohn Julian XLIII/52
- Col. CXXXVI/20
- Colozza Giovanni Antonio XCIII/79
- Comenius Jan Amos zob. Komenský Jan Ámos
- Condorcet Nicolas de LXXXIX/98
- Conti Aurelia VII/20, VII/65, VII/112, VII/121, CXXXVI/3
- Coubertin Pierre de (właśc. Fredy Pierre de, baron de Coubertin) XIII/100
- Crusoe Robinson IV/58
- Cuvaj Slavko CXLVII/16
- cw- zob. Walewska Cecylia
- cw. LXXXVIII/143
- Cw. zob. Walewska Cecylia
- cw. zob. Walewska Cecylia
- Cybulska-Bąkowska Józefa zob. Bąkowska [Cybulska-Bąkowska, Jaxa-Bąkowska] Józefa
- Cybulski Napoleon LXXII/6, CXIX/67
- Cynarski Jan (Jan Krzesławski) CX/183, CXXIX/9, CXXIX/28, CXXIX/30, CXXIX/31
- Cyryl, św. LXXIX/16
- Cz.K. CL/139
- Cz.K. XXVII/37, XXVII/69
- Czacka Róża VII/385
- Czacki Tadeusz III/158, III/160, VII/528, VII/637, VII/640, XV/131, XXVIII/46, XLVIII/133, LXXXII/1, LXXXVIII/334, CXVI/16, CXVI/264, CXVI/275, CXIX/33, CXXXII/24, CXLII/14, CL/155
- Czajka Jan LXXV/9
- Czajkowski Michał vel Sadyk Pasza CXVIII/76

- Czapelski Tadeusz (C., ski, T.C., tc.) CXVI/10, CXVI/32, CXVI/54, CXVI/62, CXVI/108, CXVI/113, CXVI/135
- Czarnecki Edmund LXXIV/37
- Czarnecka Wala CL/179
- Czarnocka Zofia XIII/46, XIII/76, XLVI/27
- Czarnecki Szymon Władysław zob. Renard Władysław
- Czarnecki Szymon zob. Renard Władysław
- Czarnowska Eleonora LXXIV/29, LXXIV/36
- Czarnowski Karol LXXXVI/59
- Czartoryska Adamowa CXXXI/1
- Czartoryski Adam Jerzy VII/637
- Czartoryski Adam Kazimierz IV/123
- Czartoryski Witold V/80
- Czechowiczówna Henryka XVI/74
- Czechowski Aleksander LVIII/27, CXVI/97, CXVI/125
- Czechowski Władysław XXXV/66
- Czczott (Czczottowa) M. XLVIII/72, XLVIII/85
- Czczott Witold LVI/11, LXXXVI/261, XCIII/101
- Czekalski Eustachy CXIX/44
- Czencz Władysław CI/115
- Czerechowicz Adam LXXIV/59
- Czerechowicz Franciszek LXXIV/16
- Czerkawski Włodzimierz CX/80
- Czermak Wiktor CXVI/157
- Czermińska M. XX/11
- Czermińska Zofia LXI/24
- Czerniaków Adam XLIII/124, XLIII/126
- Czernicki Gustaw (E. Jerzyna) CI/26, CI/29, CI/31, CI/42, CI/139, CI/142
- Czerszy Maria CXLVI/74
- Czerwiński Sławomir XLVII/43
- Czerwonkówna Agnieszka XXVIII/33
- Czesł.Jas. XXXVI/40
- Czeszejko-Sochacki Jerzy LXXXIX/64, LXXXIX/86
- Czetwertyński Seweryn CXVI/230
- Czetwertyński Witold VII/215
- Człon. Stowarz. Rob. Chrz. XLVIII/47
- Członek Macierzy Szkolnej XXXIII/16
- Człowiek XX/21
- Czopowski Henryk IV/121
- Czorba Konstanty CXVI/214,
- Czosnowska Maria VII/274, CXLV/44
- Czuba Paweł CL/169
- Czuła Maciej XXVI/14
- Czyściecki Franciszek LXXVII/4, LXXVII/5, LXXVII/10
- Czytelniczka Ogniska LXXIV/68
- Czytelniczka XXVIII/89
- Czytelniczka-chłopka, Bolesława CL/153
- Czytelniczki z Woli Grzymalnej XV/50
- Czytelnik „Drużyny” Ziomek W. zob. Ziomek W.
- Czytelnik „Zorzy” Zw. CL/248
- Czytelnik Ogniska LXXIV/48
- Czytelnik W.A. CXXXVIII/12
- Czytelnik XXXIX/28
- Czytelnik z Podlasia LXXXVI/174
- Czytelnik Zorzy CL/145
- Czytelnik Zorzy CXLIX/7
- D. CL/55
- D. CX/81
- D. Ebrem zob. Bryndza-Nacka Ewa
- D. XII/25
- D. XXXIX/8
- D. zob. Darowski Adam
- D.G. XII/45, XII/47
- D.K. IV/15
- D.K. zob. Kosmowska Irena Wanda
- D.M. LXXXIV/11
- D.M. XIII/12, XIII/32
- D.P. XII/225
- D.Z. LXXXVIII/63
- D.Ż. CXLVII/41
- D.Ż. LXXXVIII/83
- Daleki zob. Wasilewski Leon
- Danielewski Ignacy LI/15
- Danilewicz-Strzelbicki Kazimierz (K.D.-S., Strzelbicki K.D.) VII/26, VII/92, VII/104
- Daniłowski August (Gustaw Daniłowski) CXXXIX/24
- Daniłowski Gustaw zob. Daniłowski August
- Daniszewski Michał LXXXIX/61
- Darewska M. CXI/60
- Darowska Marcelina zob. Darowska Maria Marcelina
- Darowska Maria Marcelina IV/35, CX/92
- Darowski Adam (D.) CXVI/12, CXVI/14
- Darwin Charles (spolszcz. Karol Darwin) XVI/51
- Daszewska Józefa VII/252

- Daszyńska-Golińska Zofia VII/362, VII/389, XLVII/1, LVII/2, LXXXVIII/156, LXXXVIII/174, LXXXVIII/251, LXXXVIII/256, LXXXVIII/263, LXXXVIII/266, LXXXVIII/270, LXXXVIII/272, LXXXVIII/275, LXXXVIII/318, LXXXIX/15, CVII/9, CVII/65, CVII/103, CX/146, CX/147, CXIX/39, CXIX/71
- Dawid Jan Władysław (J.Wł.D., Wł.) IV/98, VII/237, VII/609, XVI/129, XVI/135, XLVII/34, LXXXVIII/305, XCVII/5, XCVII/6, XCVII/7, XCVII/13, XCVII/19, CI/52, CVII/65, CXVI/299, CXXIX/6
- Dawidowa z Szczawińskich Jadwiga zob. Szczawińska-Dawidowa Jadwiga
- Dawidson Lejb XXXIX/7
- Dawidson Tomasz CIII/8
- Dawny Łowiczanin LIII/6
- Dąb Stacho XV/183
- Dąbrowa-Szremonicz Zygmunt XCVI/27
- Dąbrowska Maria (Jan Stęka, M.D.) LXXXIV/21, LXXXVIII/291, LXXXVIII/306, LXXXVIII/323, LXXXVIII/332, LXXXVIII/336, LXXXVIII/338, CXX/18, CXX/23, CXX/25, CXX/26, CXXI/5, CXL/117, CXL/167, CXL/169, CXL/171, CXL/173, CXL/188, CXL/201, CXL/226, CXL/233, CXL/235, CXLVII/3
- Dąbrowska Stanisława LXXXVI/2
- Dąbrowski Franciszek CXXXIX/29, CXL/150
- Dąbrowski J. XLVII/39
- Dąbrowski Jan (J.D.) XXXVII/1, XXXVII/2
- Dąbrowski Jarosław LXXXIX/80
- Dąbrowski Józef (J. Grabiec, Jan Grabiec) LXXXVIII/23, LXXXVIII/25, LXXXVIII/26, LXXXVIII/335, LXXXIX/133
- Dąbrowski Ksawery XVII/38
- Dąbrowski M. CXVI/286
- Dąbrowski Marian CXLVII/62, CXLVII/65
- Dąbrowski Stanisław CL/12
- Dąbrowski Stanisław XXXV/30
- Dąbrowski T. LXXXVIII/301
- Dąbrowski Włodzimierz CIV/59, CXL/35, CXL/106
- Dąbski Jan (Wasz) CI/48
- Dechnik M. CXL/246
- Decroly Ovide (spolszcz. Owidiusz Decroly) VII/334, VII/358
- Decurtins Gaspard LVI/53
- Dees zob. Dzikowski Stanisław
- Defoe Daniel IV/58
- Deherm J. CXL/212
- Dekler Zygmunt CXVI/375
- Delta CX/110, CX/112
- Dembiński B. CV/16
- Dembiński Bronisław IV/69, VI/4
- Dembowski Ignacy CXVI/135
- Demi zob. Kosiakiewicz Wincenty
- Demil zob. Kosiakiewicz Wincenty
- Démolins Edmond XVIII/60, LVIII/16, CXIII/16
- Denisewicz Stefan IV/97
- Deodal. XIII/19
- Deotyma zob. Łuszczewska Jadwiga
- Dewey John VII/532, XIII/79
- Deyl J. XVII/29
- Dębicka Zofia CXVIII/140, CXVIII/145, CXVIII/156
- Dębicki Z. III/85
- Dębicki Zdzisław (Z.D.) CXVI/189, CXVI/194, CXVI/196, CXVI/200, CXVI/202, CXVI/206, CXVI/209, CXVI/210, CXVI/212, CXVI/230, CXVI/256, CXVI/309, CXVI/314, CXVI/326, CXVI/337, CXVI/338, CXVI/339, CXVI/344, CXVI/345, CXVI/346, CXVI/350, CXVI/353, CXVI/355, CXVI/359, CXVI/364, CXVI/367, CXVI/368, CXVI/384, CXVI/387, CXVI/389, CXVIII/136, CXVIII/163
- Dębowski B. XXVIII/88
- Dickstein Samuel V/63, XLIII/81, XLIII/123, LI/24
- Dicksteinówna Julia XLIX/17, XLIX/18, LXXII/21, LXXXVIII/226
- Dienstl Marian CXXXI/50, CXLVII/29
- Dissłowa Maria XII/94
- Dmochowski J. CXXXIX/2
- Dmochowski Zdzisław XXXII/10
- D-mol XXXIII/124
- Dmowski Roman XCIV/15, CV/20
- Do LXXVII/22

- Dobek A. CL/2, CL/11
 Dobosz LXI/7
 Dobrowolska Stanisława VII/557, CXVI/282
 Dobrowolski St. (St.D.) XV/171, XV/189,
 XV/190
 Dobrowolski Stanisław III/174, VII/622,
 CXX/47
 Dobrzański Lucjan CXIV/3
 Dobrzański Łukasz CXVI/156
 Dobrzański Mirosław (M.D., Mir. Dobrzański)
 CXIII/7, CXIII/22
 Dobrzycki Henryk IV/102, V/63
 Dobrzyńska-Rybicka Ludwika XLVI/31
 Dobrzyński Henryk III/101
 Dohme von Freyn CXVII/16
 Dolbear Katarzyna VII/22
 Doliński Gustaw LXXXVI/1, LXXXVI/5,
 CXVI/16
 Domaniewski Czesław XVI/142
 Domańska Michalina VII/486
 Domański Stanisław (St.Dom.) CL/74, CL/81,
 CL/84, CL/90, CL/95, CL/135
 Domaszowska Zofia CXLV/42
 Domeyko Leon LXXXVI/89
 Domeyko Stanisław XXXVII/42
 Domosława zob. Zienkiewiczowa Regina
 Donimirski Antoni XXVIII/38
 Döring A. XIII/92
 Dorobek Leon XV/84
 Dorošević Vlas Mihajlovič (spolszcz. W.M.
 Doroszewicz) XIX/10
 Doyle Arthur Conan IV/9
 Dr A. Z. XLIII/125
 Dr Br.Kacz. XII/311
 Dr Ebrem zob. Bryndza-Nacka Ewa
 D-r F.P. CXII/3
 Dr G. Dobrzyński CXXVII/14
 D-r G. Szulc LII/33
 Dr G.M. VII/243
 Dr Hołub LXXXIX/88
 Dr J. XII/278
 Dr J. XVI/137
 Dr J.B. XII/250
 Dr K. Krauz zob. Krauz Kazimierz
 Dr K. XII/362
 Dr K. zob. Kosmowska Irena Wanda
 Dr K.L. XII/258
 Dr Kam. zob. Kamińska dr
 Dr K-ska XXV/4
 Dr L. XLV/2, XLV/8
 Dr L.C. CXVIII/61
 Dr L.W. XLVI/33
 D-r M. II/4
 Dr M.E. XII/384
 Dr M.W. XLV/18
 Dr Mojkowski XV/145
 dr N. XIII/67
 Dr Nikolskij LIII/1
 D-r O. Szulc XLI/3
 D-r P. VII/89
 Dr P.L. XII/387
 Dr R. XLV/21
 Dr S. XII/149
 Dr S. XLV/22
 Dr Stanisławski zob. Stanisławski Stanisław
 Dr T.Dr. zob. Drabczyk Teodor
 Dr Tylicka zob. Budzińska-Tylicka Justyna
 Dr Z. LIX/14
 D-r Z.B. III/131
 Dr. Feliks R. V/18
 D-r. H. Rozenblatówna zob. Rozenblatówna
 Henryka
 Dr. H. V/10
 Dr. J. Ben Zypor XXXIX/11
 Dr. J.O. zob. Ochorowicz Julian
 Dr. J.S. XII/284
 Dr. M. XII/235
 Dr. N.K. XLIV/3
 Dr. S. Zaborowski CXLV/6
 Dr. St. Roslan XIX/7
 Dr. Stawski zob. Wąsowski Stanisław
 Dr. W. CXVI/87
 Dr. W. Orłowski zob. Orłowski Wiktor
 Dr. W. Strusiński zob. Strusiński Wiktor
 D-r.W. CXLIX/26
 Drabczyk Teodor V/56, XIII/31,
 XIII/45, XIII/55, XIII/71, XIII/78,
 XIII/87, XIII/95, XIII/98, XIII/103,
 XIII/112, XIII/118, XIII/122, X
 III/130, XIII/132, XVI/8, XLVI/6,
 XLVI/10, XLVI/18, XLVI/21, XLVI/26,
 XLVI/28
 Dr-K. zob. Kosmowska Irena Wanda
 Dromard Gabriel VII/591
 D-rowsa K. zob. Kosmowska Irena Wanda
 D-rowsa Kosm. zob. Kosmowska Irena Wanda

- D-rowa Kosmowska zob. Kosmowska Irena
Wanda
- Drozdowicz Zygmunt LXXII/15
- Drozdówna Maria XXXIII/57
- Druh XXXVI/61, XXXVI/66
- Drużyniak z ziemi Dobrzyńskiej XV/151
- Drzewiecki Józef XXX/10
- Drzymała LXXXVIII/91
- Dubowski Ignacy VI/3
- Dudczak Eugeniusz CXL/108
- Dudrewiczowa Maria VII/715
- Dulębianka Maria CXXXIII/2
- Dunikowski Ksawery CX/2
- Dunikowski Stanisław CX/83
- Dunin L/24
- Dunin Waław III/35, III/114, III/151,
XXXVIII/3, XXXVIII/8
- Duninówna Antonina zob. Dunin-Sulgestowska
Antonina
- Duninówna Halina XCIII/92, CXIX/5,
CXIX/26, CXIX/52
- Dunin-Sulgestowska Antonina VII/61,
CXVI/29, CXVI/217
- Dunin-Sulgestowska Maria VII/183, VII/347,
LXXXV/11
- Dunkelblum Józef (J.D.?) LIX/45, LIX/46,
LIX/47, LIX/49
- Dutlinger Edward XCVI/39
- Dyakowski Bohdan XVI/46, XVI/67, XVI/133,
CXVI/392
- Dyakowski Napoleon IV/3
- Dyboski Roman III/114
- Dybowski Benedykt III/79, III/128, IV/70,
LXIX/2, LXIX/5
- Dybowski Teodor CXXI/4, CXXI/8
- Dyck Antoon van VII/7
- Dydyński Teodor IV/70
- Dymsza Lubomir CX/113
- Dyzenhaus Ludwik XXXIX/72, XXXIX/73,
XXXIX/76, XXXIX/82
- Dz. CXVI/247
- Dz. LXVIII/1
- Dz.P. XVII/52
- Dziadulewicz Stanisław VII/271
- Dziekoński Józef IV/121
- Dziembowski Zygmunt Florian CXXIV/1
- Dziennicki St. LXXXIX/38
- Dzierżanowska Maria LI/30
- Dziewulscy, rodzina XII/227
- Dzikowski Stanisław (Dees) CX/106
- Dziubińska Jadwiga II/8, VII/252, CI/117,
CIV/44, CVII/71, CVII/72, CX/88,
CXVI/205, CXVIII/167, CXL/96,
CXL/103, CXL/190, CXL/205, CXL/211,
CXL/230, CXL/238, CL/45
- E. B. CIX/19
- E. XII/130
- E. XVIII/23, XXVII/46, XXVII/50, CLII/78
- E. Żm. zob. Żmijewska Eugenia
- E.A. XVIII/20
- E.B. zob. Badowska Ewelina
- E.Cz. LXXIV/33
- E.F. zob. Frieman Emilia
- E.K. XII/385
- E.L. LXV/8
- E.L.S. CL/128
- E.M. XXI/22,
- E.M. zob. Milewski Edward
- E.N. CL/250
- E.R. CLII/36
- E.R. LVI/79
- E.S. CLII/70, CLII/84, CLII/92
- E.S. XCVII/4
- E.W. CXVI/75
- E.W. XXX/19
- E.Z. CXLIII/15
- E.Ż. zob. Żmijewska Eugenia
- Eberhard Matylda VII/100
- Ebrem zob. Bryndza-Nacka Ewa
- Eclipse CXXXII/22
- Ecner Bion XLIII/60
- Efron Beniamin XXXIX/12
- Ehrenberg Kazimierz (Kaz.Ehr.) CXXXVI/22
- Eichler Witold XXVII/11, XXVII/45
- Ejdys F.J. (Ejdys F.J. Pszczeliniak) XV/148,
XV/189, XV/190
- Ejdys F.J. Pszczeliniak zob. Ejdys F.J.
- Eksguwner XVI/11, XVI/99
- E-la VII/268, VII/306
- El-a. VII/626
- Eljasz-Radzikowski Walerj V/15
- Elska E. CXI/18
- Em. Ludzki CXIII/6
- Em.En. zob. Engiel Mieczysław
- Emil IV/64
- Emo LIII/11, LIII/95

- emp. CVII/43
 Endrukajtisówna Helena VI/3
 Endrukajtisówna Józefa VI/3
 Endrukajtisówna Zofia VI/3
 Engels Friedrich (spolszcz. Fryderyk Engels)
 XXXI/14
 Engiel Mieczysław (Em.En.) LXXXIX/3,
 LXXXIX/47
 Epsztein Aleksander (Marian Aleksandrowicz)
 CV/15, CV/18, CV/36, CV/44
 Erazm z Rotterdamu CXLVII/95
 Erka CX/93
 Ernst Oskar (ks. O.E.) CLII/23, CLII/66
 ES. CXXXII/29
 Es. XCIX/1
 Esha LXXXIX/5
 Esten. XVI/20
 Estkowski Ewaryst CXVI/1, CXVI/370
 Eulenburg U. CXVIII/20
 Ew.Bad. zob. Badowska Ewelina
 Ewa CVII/30
 Ewelina Badowska XCIII/90
 Ewert W. LXXXIX/112
 Eydziatt LXXXVIII/240
 Eytner Tadeusz Józef CXVI/191
 F. CX/185, CX/197
 F. H. zob. Hilchen Feliks
 F. XV/231
 f. XXX/1
 F.A. XCIII/105
 F.B. XXVI/34
 F.C. LXXVII/2, LXXVII/11
 F.H. LXXXIX/35
 F.H. XCIII/66
 F.J. XXVII/3, XXVII/18, XXVII/20,
 XXVII/35, XXVII/87
 F.J.L. CXLVII/13
 F.K. XIX/21
 F.Kw. zob. Kwaśniewski Feliks
 F.N. VII/9
 F.O. CXIII/26
 F.O. XXI/1
 F.R. CXVI/211
 F.S. XXVIII/45
 F.Z. XII/359
 F.Z. XXVIII/40
 Fabian Jan Stanisław (J.St.F.) CLII/3, CLII/12,
 CLII/22, CLII/25, CLII/35
 Fachowiec XXXVII/39
 Fairchild Edwin Milton XVI/131
 Falkoński Jakub LI/8
 Falkowska Wanda CXX/61
 Falkowski Jakub LXXXVI/260, LXXXVI/263
 Falkowski Józef CXLVI/73
 Falkowski Stefan Feliks XXXVII/11
 Fałat Julian CX/78
 Fantazy zob. Gomulicki Wiktor
 Farbstein Jozua Heszel XXXIX/7
 Farner Karolina VII/111
 Farnik Ernest CX/86
 Faulhaber von Michael CI/171
 Federowicz Maria CXIX/22
 Fedorowicz Zygmunt LXXXIX/17,
 LXXXIX/33, LXXXIX/59, LXXXIX/64,
 LXXXIX/65, LXXXIX/71, LXXXIX/73,
 LXXXIX/79, LXXXIX/106
 Feinsilberowie, rodzina CI/94
 Feldmanowa Maria (Maria Kreczowska)
 CXVI/124
 Felix-Faure-Goyau Lucie XIII/53
 Fermé Jerzy CXXXVII/54
 Ferox. XLVII/15
 Ferrer Franciszek LXXXVIII/195
 Ferrini Contard CI/150
 Festenstadt (Festensztadt) H. LIX/21, LIX/26
 Fidler Henryk IX/2
 Fidler Tadeusz IV/47
 Finkel Ludwik IV/49, CXVI/241, CXIX/67
 Finkelhaus Jan (Iks Jan) VII/12
 Fleiszer LIX/14
 Fleury Maurice de XII/196, XII/432, CXLV/14
 Flis Paweł LIII/66
 Floda M. zob. Małyżko Adolf
 Foerster Friedrich Wilhelm (spolszcz. Fryderyk
 Wilhelm Foerster) IV/81, VII/481, XVI/27,
 XVI/28, XVI/34, XXVI/2, LXXXVIII/269,
 LXXXIX/12, LXXXIX/25, LXXXIX/30,
 LXXXIX/46, LXXXIX/68, LXXXIX/98,
 LXXXIX/123, LXXXIX/128,
 LXXXIX/135, XCIII/6, XCIII/27,
 XCIII/31, XCIII/71, XCVIII/6, CI/147,
 CV/58, CXVI/193, CXVI/267
 Forel Auguste Henri CV/18
 Förster Friedrich Wilhelm zob. Foerster Frie-
 drich Wilhelm
 Fr.N. LIII/25, LIII/30, LIII/57

- Fr.W.M.B. CL/30
 Fragonnard Jean-Honoré VII/7
 Francikowski Florian XV/228
 Frankowski Jan XXXVI/36, XXXVI/48, XXXVI/52
 Frankowski Tomasz LIII/101
 Fredo Mateusz CXL/251
 Fredro Aleksander VII/506
 Frejlich Józef LXXXVIII/214
 Frenkiel J. D-r XLIII/24
 Freud Sigmund (spolszcz. Zygmunt Freud) XLV/38
 Friedlein Daniel Edward III/114
 Frieman Emilia (E.F.?) XII/24
 Fringnet M.A. CXLII/6
 Friszlender M. XXXIX/48, XXXIX/56
 Fröbel Friedrich Wilhelm zob. Froebel Friedrich Wilhelm
 Froebel Friedrich Wilhelm (spolszcz. Fryderyk Wilhelm Froebel) VII/286, VII/377, VII/422, VII/461, VII/467, VII/538, VII/650, XII/165, XIII/56, XVI/120, XXVII/25, XXXVII/32, XCVI/6, CVII/12, CXI/83, CXI/85, CXIX/41, CXLI/4, CXLV/11, CXLVII/30
 Froelich Józef (K. Frech) XCVII/12
 Frommer Hipolit XXXIII/86
 Frontczyk Józef XXXIII/76
 Frycz Modrzewski Andrzej zob. Modrzewski Andrzej Frycz
 Fryderyk Wilhelm IV, król pruski LXV/1
 Fuller Sara VII/19
 Fulman Marian XXXIII/71
 Furich Józef XXVII/47
 Fuszara Marcin CXL/118
 G. CXLII/28, CXLII/32
 G. CXVIII/138, CXVIII/144
 -g- LI/23
 G. LXXIII/7
 G. XIX/17
 G. zob. Gawalewiczówna Gustawa
 g. zob. Gawalewiczówna Gustawa
 G. zob. Gorski Stefan
 g. zob. Gorski Stefan
 G.B. XXXIII/78
 G.J. LXXXIV/18
 G.K. XXV/15
 G.L. CXLII/9
 G.N. LXXXVI/48, LXXXVI/58, LXXXVI/87
 G.S. CXXXVII/23
 G.S. zob. Simon Gustaw
 G.T. zob. Gawalewiczówna Gustawa
 G.W. LXXXVI/138, LXXXVI/171
 G.W. XII/219, XII/234, XII/283, XII/316, XII/334
 G.Z. XLVIII/6
 Gabryelski Kazimierz CX/114, CX/139
 Gabrys Tomasz CXL/193, CXL/208
 Gacki Stefan (St.G.) LXXXVIII/168, CXVIII/192
 Gacki Władysław VII/279, XXXV/46, XXXV/47, XLVII/49, LXXXVIII/309, CXXX/8, CXXX/9
 Gadaś A., z pod Garwolina XV/9
 Gadomski Jan LXXVI/26
 Gadzewiczowa Maria XLVI/31
 Gagatnicka Józefa XCIII/23
 Galewski Józef XXXIX/55
 Galle Henryk (hg., Gamma?) LXXXVIII/337, CI/2, CXVI/18, CXVI/76, CXVI/80, CXVI/90, CXVI/152, CXVI/169, CXVI/171, CXVI/178, CXVI/179, CXXVI/40
 Galecka Helena VII/470
 Galecki Włodzimierz XXVII/93
 Gałęziński Feliks CXL/168
 Gałęzowski Seweryn VII/436
 Gamma XXXVII/40
 Ganz Hugo LXXXVIII/69
 Gargas Zygmunt XVI/188
 Garlikowski Jan XXXVI/9, CXXXVII/25
 Garvie I. C. CXLV/31
 Gask Lilian CXVI/216
 Gatkowski Stanisław CL/118
 Gavarni Paul VII/187
 Gawalewiczówna Gustawa (G., g., G.T., Gt., gt., Toporczańska G.) VII/4, VII/64, VII/71, VII/90, VII/100, VII/102, VII/111, VII/115, VII/120, VII/128, VII/130, VII/323, LXXXVI/6
 Gawiński Antoni CXVI/177, CXX/14
 Gawor Stanisław LXXXVI/22
 Gawrońska Anna XLVIII/1
 Gawrońska Helena (Stanisławowa Gawrońska) CXXIII/9, CXXIII/10, CXXIII/11, CXXIII/15, CXXIII/17

- Gawrońska Stanisławowa zob. Gawrońska Helena
- Gawroński A. CXXIII/23
- Gawroński Franciszek (Rawita) LVI/7
- Gawroński Julian VII/439, XVII/21, CXVIII/261
- Gawroński Stanisław CXXIII/9, CXXIII/10
- Gawroński Włodzimierz XLVIII/1
- Gażyńska Józefa (J.G.) VII/124, VII/179, XIII/23, XIII/30, XIII/84, XIII/96, XIII/107, XIII/117, XIII/129, XIII/147, XVI/2, XVI/22, XVI/43, XVI/50, XVI/109, XVI/121, XVI/136, XVI/142, XVI/147, XVI/156, XVI/157, XVI/164, XVI/168, XVI/177, XVI/184, XVI/198, XVI/199, XVI/204, XVI/207, XLVI/4, XLVI/12, XLVI/23, XLVI/25, XLVI/31
- Gąsior Michał CXL/253
- Gąsiorowski Bronisław CX/126
- Gąsiorowski Władysław XVIII/6
- Gąsiorowski Zygmunt CXXIII/19
- Gebethner Gustaw Adolf XII/211, CX/64, CXVI/152, CXVI/178, CXVI/354, CXVI/367, CXIX/66, CXLII/8, CL/37
- Geisler Edward VII/239, CLII/2, CLII/4, CLII/14, CLII/16, CLII/24, CLII/29, CLII/34, CLII/39, CLII/42, CLII/49, CLII/52, CLII/55, CLII/57, CLII/63, CLII/67, CLII/73, CLII/83, CLII/95, CLII/99, CLII/100, CLII/102, CLII/109
- Gensówna Franciszka CXLVI/66, CL/39
- George Wiliam Reuben XVI/131
- German Ludomił CX/153, CXVI/287
- Gerson-Dąbrowska Maria VII/20, VII/549, CXI/55, CXI/73, CXI/81, CXVIII/233, CXVIII/245
- Gerstmann Teofil LI/3
- Gertruda III/111
- Getter Matylda (Matka Matylda) IV/36
- Gębarski Stanisław XVII/10, XVII/15, XVII/17, XVII/18, XVII/19, XVII/23, XVII/24
- Gębarski Stefan IV/50, LXXXI/2, CXVIII/245
- Gier. CXIII/8
- Gill Wilson XII/60
- Ginejko Felicja XVI/190
- Ginsberg Aszer Cwi (Hirsch) (Achad-Haam) LIX/38
- Ginwił zob. Ligocki Edward
- Girsztowt Adam LXXVII/3
- Gittler Józef XXXIX/17
- Gjems-Selmer Agot XVI/83
- Glapińska Helena XV/50
- Glasgall Henryk XVI/19, XVI/80
- Glass Jakub CLII/108
- Gleichen de C.A.S. I/1
- Gleinichówna Bronisława CXVI/280
- Glezmer Stanisław VII/451, VII/512, VII/555, XII/206, XII/274, XII/332, CXVIII/264, CXXXI/5, CXLII/31
- Glicner-Skrzetuski Erazm zob. Gliczner-Skrzetuski Erazm
- Gliczner-Skrzetuski Erazm (Erazm Gliczner, Erazm Gliczner-Skrzetuski, Erazm Gliczner) L/66, CXVI/16
- Glinka Ksawery CXXXI/43
- Glińska Emilia VII/721
- Gliński Antoni Józef VII/577
- Gliński Kazimierz CXVI/260, CXX/14
- Gloger Zygmunt (X.) XXX/2, CI/119, CVIII/5
- Gł. Zagł. XLVIII/62
- Głodowski Wojciech XLVIII/32, XLVIII/98
- Głos czytelnika Nowego Sztandaru LXIX/4
- Głowacki Aleksander zob. Prus Bolesław
- Głowacki Wojciech Bartosz (Bartosz Głowacki, Wojciech Bartos) XXXIII/2
- Głuchowski B. CXL/65
- Gmina Tomasz CXL/153
- Gnatowski Jan IV/38, IV/105, CXIV/4
- Gniewosz Marek CXXXII/4, CXXXII/8, CXXXII/9
- Godin Jan Baptysta Andrzej (André Godin Jean-Baptiste) LXXII/8
- Godlewska Apolinara XV/50, XV/153
- Godlewski Emil LXXII/6, CXIX/67
- Godlewski G. CXLIX/21
- Godlewski Marcei (M.X. Godlewski, X.M.G.) IV/75, VII/213, XLVIII/14, XLVIII/31, XLVIII/49, XLVIII/51, XLVIII/52, LXI/1, LXX/14, CI/67, CXI/58
- Godzisz Józef CL/161
- Goc. XLIX/8
- Gofron Bartłomiej CXLII/36
- Goldberg Stanisław (S. Aleksandrowicz) XXXI/2

- Goldkraut (Goldkrautowa) Salomea LIX/2,
LIX/46
- Goldmacher Henryk XLIII/109
- Goldman-Goldstein Josel CXXII/7
- Goldscheider Alfred VII/238
- Goldszmit Henryk zob. Korczak Janusz
- Goliński Al. CXL/204
- Golis Jan (Księżak) LIII/9, LIII/12, LIII/24,
LIII/103
- Gołba Franciszek L/50, LXXXVI/131,
LXXXIX/92, CXL/157
- Golembiowska Kazimiera CXIX/84
- Gołębiowski Leon XXIV/15
- Gołuchowski Józef III/36
- Gomulicki Wiktor (Fantazy) V/65, V/69,
VII/577, XXX/27, CX/2, CXI/56,
CXXXI/19
- Go-on LXXXVIII/27, LXXXVIII/38
- Gord. zob. Krzywoszewski Stefan
- Gorecki Leon LXXXVIII/116,
LXXXVIII/203, LXXXVIII/217,
LXXXVIII/218, CV/59
- Göring Hugo XIII/89
- Gorski Konstanty CXVI/260
- Gorski Stefan (G., g., SGR., Sgr., ST.GR.,
St Gr., St. Gorski, S.?) III/1, III/21, VII/87,
VII/103, VII/259, CIX/13, CXVI/13,
CXVI/20, CXVI/25, CXVI/27, CXVI/36,
CXVI/39, CXVI/40, CXVI/41, CXVI/43,
CXVI/56, CXVI/57, CXVI/63, CXVI/65,
CXVI/67, CXVI/69, CXVI/70, CXVI/71,
CXVI/77, CXVI/79, CXVI/84, CXVI/85,
CXVI/94, CXVI/96, CXVI/104,
CXVI/110, CXVI/114, CXVI/116,
CXVI/118, CXVI/123, CXVI/126,
CXVI/130, CXVI/134, CXVI/136,
CXVI/145, CXVI/148, CXVI/153,
CXVI/168, CXVI/216, CXVI/225,
CXVI/268, CXXVI/24, CXXVI/28,
CXXVI/36, CXXVI/39
- Gortat W. XV/236
- Gorzycka-Wyleżyńska Adolfina LXXXIV/31,
CVI/11, CVI/14, CVI/17
- Gorzycki Wincenty (Z.N.–ski) CVI/9
- Gorzyńska Janka XV/132
- Gostkowska Maria VII/469
- Gostyńska Anna CXIX/22
- Gosztowt Julian CXL/101
- Gościcki Jerzy LVIII/9, LVIII/13, LXXIV/2
- Gottlieb Aleksander LXXXVIII/225
- Gould Allen Walton VII/303
- Gór. CX/89
- Góralczyk Kazimierz zob. Anczyc Władysław
Ludwik
- Górecki P. CXXVII/4
- Górka Stefan LXXXVIII/342
- Górnicki Łukasz CXIX/88
- Górska Leonia CXXXVII/27
- Górska Seweryna VII/37
- Górski Artur LVII/9, CX/176, CXX/76
- Górski Ludwik XCVI/16, XCVI/24
- Górski Wojciech VII/258, XII/69, XXV/12,
XXXV/36, XXXVI/42, LXXXVIII/253,
LXXXVIII/255, XCVII/21, CI/128,
CX/130, CX/163, CXXIX/28
- Graba VII/93
- Grabiec J. zob. Dąbrowski Józef
- Grabiec Jan zob. Dąbrowski Józef
- Grabiński Stanisław LXXXIX/71,
LXXXIX/79
- Grabowska Maria CXVIII/160
- Grabowska Wanda VII/200
- Grabowska Zofia XXI/8, XXI/44, XXXV/63
- Grabowski A. XXXV/69
- Grabowski Adam CXVI/88
- Grabowski Edward (Edw. Michalski) CV/63
- Grabowski I. LXVIII/2
- Grabowski Ignacy CX/48, CXVI/133
- Grabowski Ignacy VII/397, LXXXVIII/73
- Grabowski Jakub XXVIII/82, XXXVI/65
- Grabowski Jan CXIX/23, CXIX/64
- Grabowski Jan CXXIX/21
- Grabowski Jan CXXVII/13, CXXVII/16,
CXXXI/28, CXXXII/29
- Grabowski Jan LVII/6
- Grabowski Jan XXXVI/77
- Grabowski Józef Maria LXXXIX/24
- Grabowski Stefan CXLIV/4
- Grabowski Waław XV/233
- Grabski Stanisław LVIII/8
- Grabski Władysław III/132, III/161, VII/560,
VII/607, XXVII/27, XXVIII/37, XXX/9,
L/62, LIII/49, LXXIV/10, LXXIV/26,
LXXIV/34, LXXIV/39, LXXIV/45,
LXXXVIII/295, CX/138, CXVI/281,
CXXXII/27, CXL/214

- Graf Rudolf XXI/32
 Grajert Józef III/122
 Gralewski Jan V/80, VII/149, XI/18, XII/130,
 XIII/26, XVII/22, XXXIII/6, XXXVII/38,
 XCV/7, XCV/8, CXI/33, CXIII/16,
 CXVIII/68
 Grancher Jacques-Joseph CXVIII/115
 Grażyna LVI/8
 Gregorek Robert CL/168
 Gremblicki Stanisław CX/31
 Grendyszyński Ludomir CXVI/351
 Greuze Jean-Baptiste VII/9
 Grimm Jacob (spolszcz. Grimm Jakub) CXI/57
 Grimm Wilhelm CXI/57
 Grinberg Władimir zob. Medem Włodzimierz
 Grobliński K. CXXII/9, CXXII/13, CXXII/15
 Grobliński S.K. XXVII/57, XXVII/61,
 XXVII/64, XXVII/71, XXVII/83
 Grochowska Maria VII/558
 Grochowski D. CXVI/246
 Grodecki Fr. CXXIII/40
 Grodecki Paweł LXI/21, LXXXIX/2,
 LXXXIX/14, LXXXIX/19, LXXXIX/118
 Gronowski J. XV/121
 Gros Ludwik LXXII/3
 Grossmanówna Maria VII/484
 Grostern Stefan (Stefan Gr.) CV/24
 Grot-Bęczkowska Wanda VII/341
 Grot-Bęczkowski Alfred (Kończyc Tadeusz,
 T.K., T-K.c.) VII/528, VII/577, XII/195,
 XII/232, XII/292, XII/322
 Grotowska Helena LXXXVIII/252,
 LXXXVIII/264, LXXXVIII/286
 Grotowski Żelisław VII/415, XCIII/56,
 CXVIII/212, CXLV/28
 Grotger Artur VII/9
 Gruber CXVIII/216
 Gruber Max von XLV/27
 Gruchalski Marcin CI/79
 Gruda CXXIII/9, CXXIII/10, CXXIII/26
 Gruda Franciszek XXVIII/57
 Gruda Tomasz XXX/17
 Grudzińska Anna (A.G.) VII/22, VII/30,
 VII/42, VII/45, VII/49, VII/66, VII/74,
 VII/82, VII/91, VII/269, VII/310,
 VII/392, VII/581, XIII/57, XIII/93,
 XIII/116, XIII/139, XVI/36, XVI/69,
 XVI/83, XVI/123, XVI/149, XVI/157,
 XVI/179, XXX/26, XLVI/11, XCIV/33,
 XCVI/12, CVII/57, CXI/28, CXI/40,
 CXI/53, CXI/72, CXI/85, CXX/38,
 CXX/40, CXLVI/3, CXLVI/14,
 CXLVI/20, CXLVI/27, CXLVI/35,
 CXLVI/36, CXLVI/62, CXLVI/63,
 CXLVI/75
 Grudziński Antoni XCIX/3, CX/42
 Grünbaum Izaak CXV/10
 Grundtvig Nikolai Frederik Severin (spol-
 szcz. Mikołaj Fryderyk Seweryn Grund-
 twig) LVI/34, CXVIII/86, CXVIII/239,
 CXXXI/56, CL/117
 Gruzewski Jerzy LXXXIX/131
 Gruzewski Tadeusz LVIII/2, CXXIX/22
 Grynszpan Herman II/2, II/3, II/5, II/7, II/8
 Gryziecki Feliks (Gryziecki Szczęsny) CXVI/55
 Gryżyński Waclaw CXLII/44
 Grzegorz z Majdanu lipowieckiego LXXXVI/35
 Grzegorz z Sanoka LX/11
 Grzmielewski Barnaba LII/6
 Grzybowska A. LXXXV/18, CXIX/29
 Grzybowska Alina CXLV/33, CXLV/58,
 CXLV/67
 Grzymała-Siedlecki Adam CXVI/294,
 CXVI/336, CXVI/342, CXVI/349
 Grzymkowska-Moczydłowska Maria XXV/19
 Grzywiński CVIII/8
 Gt. zob. Gawalewiczówna Gustawa
 gt. zob. Gawalewiczówna Gustawa
 Gubrynowicz Bronisław CXVI/244
 Gumpłowicz Władysław (-ski, -wicz)
 LXXVI/18, LXXVI/29
 Gumula Franciszek CL/143, CL/166, CL/186,
 CL/189, CL/196
 Gundlach Rudolf CLII/10, CLII/20, CLII/40,
 CLII/47, CLII/64, CLII/87
 Gunning Johannes Hermanus XLV/25
 Guranowska M. VII/424
 Gurlitt Ludwig XIII/89
 Gust. Bol. B. legionista CXXVII/10
 Gustawicz Władysław IX/38, IX/42
 Gutkowska Anna XX/15
 Gutkowska Maria XX/15
 Gutkowski Wojciech XCIV/29
 Gutowska Cecylia VII/113, CXI/46
 Gutowski Stanisław XV/124, XV/136
 Guttenberg Jan LX/1

- Gwiazdowicz Michał XV/130, CXL/129
 Gwiazdowski Aleksander (Al. Gwiazdowski)
 CXXIII/25, CXXIII/52
 Gwizdź Feliks LXXXVIII/91
 H. Cich. LXXXIX/62
 H. CX/95
 H. CXVI/74
 H. XIII/27
 H. XLV/23
 H. XLVIII/67, XLVIII/101
 h.a.k. LXXXVIII/196
 H.C. zob. Ceysinger Helena
 H.C. zob. Ceysingerówna Helena
 H.Ch. VII/685
 H.D. CXI/26
 H.D. XII/273
 H.D. zob. Świętochowski Aleksander
 H.E. LXXXVIII/348
 H.G. CXXI/16
 H.G. XVIII/22
 h.g. zob. Korczak Janusz
 H.J.R. LXXXVIII/144, LXXXVIII/150
 h.l. zob. Lukrec Henryk
 H.Ł. XIII/29, XIII/68, XIII/74, XIII/83
 H.M. CV/19
 H.M. zob. Mościcki Henryk
 H.Mich. zob. Michałowski Henryk
 H.N. zob. Nusbaum Henryk
 H.O. CXVI/259
 H.P. CVII/5
 H.P. CXVI/192, CXVI/197
 H.R. CV/67
 H.R. CX/46
 H.R-be. zob. Raabe Henryk
 H.S. IX/3, IX/6, IX/9, IX/11, IX/12, IX/13,
 IX/15, IX/16, IX/17, IX/19, IX/25, IX/29,
 IX/34
 H.St. CXVI/124
 H.W. CXVI/199, CXVI/295
 H.-W. IV/46
 Haack Artur XII/37, CXVI/70
 Haack Irena CXVI/70
 Habarowska XII/28
 Habdank IV/52
 Hage XVI/104, XVI/125, XVI/144,
 XVI/155
 Hagemann J. XCIII/52
 Hahn Wiktor III/38
 Hajota zob. Pajzderska-Rogozzińska Helena
 Janina
 Hakebeilówna Emilia CVII/59
 HAL.KOS. CXVI/111
 Halbe Max LXXII/18
 Hall Granville Stanley (Hall G. Stanley) VII/30,
 VII/42, VII/91, LVIII/16
 Hallsten Ilmi CXI/2
 Haluch-Brzozowski Jan CXVI/62
 Handelman Bronisław XIII/82
 Handelsmann Marcei CX/188, CXIV/6
 Hanicki Ignacy CX/42
 Hanicki Tadeusz CX/42
 Hanke Janina VII/440
 Harasimowicz Wacław CXVII/5, CXVII/10
 Haraszkiewicz Mikołaj XIII/143
 Harsdorfowa Maria VII/390
 Hartglas Apolinary XXXIX/10, XXXIX/35
 Harusewicz Jan XXVIII/29
 Hass Karol LIII/107
 Haszewicz Stanisław LXXIX/7
 Haswicz IX/39, IX/41
 Hauptmann Gerhard VII/506
 Haüy Valentin VII/385
 Haüy Walentyn IV/22
 Hearn Lafcadio (właśc. Hearn Patrick Lafcadio;
 Koizumi Yakumo) CXVI/7
 Hébert Georges XXX/22
 Heidnera Heinrich CVII/6
 Heilpern Maksymilian XLIII/106,
 CXVIII/245, CXLVII/19, CXLVII/38,
 CL/75, CL/76
 Heinrich Władysław VII/237, LXXII/6
 Helbich Wojciech CXLVI/12
 Helena XXIII/3
 Heli XLIII/96
 Helia VII/372
 Helwichowa Agnieszka LI/11
 Helwichówna Agnieszka XII/72
 Hempel Jan CXL/186
 Hempel Leon XXXII/8
 Hemplówna Róża CIX/27
 Henikowska L. XII/28, CXI/61
 Henryk C. XLIII/40
 Herbart Johann Friedrich XVI/200
 Herbst Anna Maria CXVI/25
 Herman Juliusz CX/155
 Hermanówna Anna CXLVI/51

- Herod XV/176
 Heron CXLVII/17, CXLVII/20
 Herse Adamowa CLII/94
 Hertz Benedykt XXXI/10, XCVII/16
 Hertz Jan Adolf XLIX/11
 Hertzberg Maria (Maria Hertzberżanka) XIII/7, XVI/112
 Hertzberżanka Maria zob. Hertzberg Maria
 Hervieu Félicie (właśc. Marie Félicité Bridoux) VII/15
 Heryng Zygmunt LXXXVIII/124, LXXXVIII/153
 Herzogenbush LVI/42
 Heydt Daniel von der VII/122
 hg. zob. Galle Henryk
 Hieracium XCIII/57
 Hierodus CXXXVI/10
 Hierta-Retzius Anna VII/183, LXXXV/11
 Hilchen Feliks (F.H.) LXXXIX/33, CIII/2, CIII/3
 Hirschberg Aleksander LI/4
 Hirszhorn Samuel XXXIX/3, XXXIX/5, XXXIX/30, XXXIX/31, XXXIX/33, XXXIX/37, XXXIX/38, XXXIX/61, XXXIX/84, XXXIX/90, XXXIX/95
 Hirszowski Władysław CLII/30, CLII/77
 Hitching Wilena XVI/49
 Hiż T. CXXXIX/11
 H-nk. LI/10
 Hoch Zofia XII/227
 Hochsinger VII/79
 Hoeke Adela CLII/82
 Hoene-Przesmycka Aniela XLIV/6
 Hoene-Wroński Józef III/72
 Hoff VII/53
 Hoffman Karol CXIII/35
 Hoffmanowa z Tańskich Klementyna V/5, VII/722, XXXIII/36, XLVIII/150, CXIX/88, CXLVI/75
 Holewicka Helena zob. Cholewicka Helena
 Holewiński Władysław IV/70
 Hollósy Simon CVII/6
 Holmes Sherlock, boh. lit. IV/9, XV/121, XLVII/7, CV/14
 Holska Marcelina VII/569
 Hołówko Tadeusz LVII/8
 Homo Novus LIX/9
 Homo XX/20
 Homobonus XXXIX/75
 Honke Aleksander VII/440
 Honowski Feliks LXXII/19, LXXXVIII/134, XCVII/3
 Horacy (Quintus Horatius Flaccus) XVII/2
 Hornowska Maria XV/204, CVI/6, CXVI/1, CXXXIX/20
 Horowicz Stanisław XLVIII/54
 Horska-Szpyrkówna Maria (Maria Horską-Szpyrko, M.S.) LXXXIX/8, LXXXIX/25, LXXXIX/41, LXXXIX/43, XCIII/3
 Horwitz Maksymilian Henryk LVIII/14
 Hoser Piotr VII/35
 Houwalt Seweryn LI/27
 Hozakowski Władysław LXXXVI/72
 Hryniewiecka J.H. VII/447, VII/493, VII/497, VII/506
 Hugo Victor (spolszcz. Wiktor Hugo) LVI/17
 Hugon Henryk LVI/76
 Hulka-Laskowski Paweł VII/525
 Humulus XII/191
 Hunt Mary CVII/9
 Hurko (Gurko) Josif Władimirowicz (Гурко Иосиф Владимирович) CXVI/337
 Husarz LIII/59
 Hutten-Czapski Bogdan IV/121, XXVI/33
 Huzarski Jerzy II/6, LXXXII/1, LXXXII/2 i. CX/50, CX/130
 I. CXVI/19
 i. CXVI/237
 I. L-t XXXIX/17
 I.B. III/92
 I.I.I. XLVIII/143
 I.K. CX/140
 I.K. CXI/15
 I.K. LXXXVIII/188, LXXXVIII/197, LXXXVIII/201
 I.K. zob. Kosmowska Irena
 I.M. zob. Moszczeńska Izabela
 I.R. CXVIII/216
 I.S. CX/69
 I.W-y XLIII/37
 I.Z. XVI/193
 Ibieg CXXXVII/5
 Ibro CXXXIX/10
 Idzikowska J. LXXXVIII/47
 Idzikowska Stanisława XV/129
 Ig. Orski VII/622

- Ignaszak Andrzej CXL/28, CXL/36, CXL/85
 Ignis zob. Włodkówna Bronisława
 Ih XLIII/69
 Ik. CXVIII/189
 Iks Jan zob. Finkelhaus Jan
 Iks VII/257
 Iks. LXXXIX/128
 Iktam CXXXVII/16
 Iland. XL/5
 Interim LXXXVIII/101, LXXXVIII/118,
 LXXXVIII/127
 Interin XIX/33
 Intruz CLV/4
 Ir. VII/432
 Ir. XVIII/1
 Ir.M. CXX/55
 Irska CXVIII/259
 Iskierka A. XV/106
 Ita. CVII/29
 Iwanicka Wicia zob. Iwanicka Wincentyna
 Iwanicka Wincentyna (Wicia Iwanicka)
 XV/16, XV/89, XV/132, XV/133, XV/134,
 XV/135, XV/136, XV/137, XV/138,
 CXLVI/17, CL/93
 Iwanicki A. XV/117, XV/193, LXXIV/19
 Iwanowska Natalia (Zenon Wichrzycki)
 XVIII/27, CXXVI/4, CXXVI/5
 Iwanowski Feliks CL/146
 Iwaszkiewicz Janusz CX/177
 Izdebski Wł. CXXII/20, CXXII/21
 Izgojew Aleksander Sołomonowicz (Изгоев
 Александр Соломонович) CI/136
 J. B-n XXXIX/21
 J. CL/6
 J. CX/64
 J. CXIX/92, CXIX/106
 J. CXL/122
 J. CXLII/37
 J. Oksza zob. Kisielewska Julia
 J. Orka zob. Rajchmanowa Melania
 J. O-wicz LI/12
 J. Ursyn („Kur. Lit.”) V/46
 J. VII/180
 J. XI/7
 J. XLII/15
 J. XXV/10
 J. XXVIII/68
 J. XXX/25
 J. Z-a LXXIV/24, LXXIV/28
 J.A. CIV/16
 J.A. CXLVII/54, CXLVII/63
 J.A. LXXXIX/27
 J.A.P. VII/162, VII/174, VII/181, VII/303
 J.B. CVII/42
 J.B. XXVIII/9
 J.B.M. XLIX/5
 J.Ch. XLVII/22
 J.D. LIII/7
 J.D. XXIV/44
 J.D. XXXVI/32
 J.D. zob. Dąbrowski Jan
 J.D. zob. Dunkelblum Józef
 J.G. III/42
 J.G. LXXVI/43
 J.G. zob. Gażyńska Józefa
 J.H. LXXXVIII/8
 J.J. XI/22
 J.J. XVI/212
 J.J. zob. Jeleński Jan
 J.J.B. zob. Bzowski Józef Janota
 J.K. CXI/64
 J.K. CXL/20
 J.K. LIX/13
 J.K. LXXXVI/91
 J.K. LXXXVIII/2, LXXXVIII/169
 J.K. VII/248, VII/338
 J.K. XII/430
 J.K. XXVII/43, CLII/75
 J.K. zob. Kleczyński Jan
 J.K-d. CV/17
 J.L. LVI/64
 J.L. LXI/28
 J.M. CVII/26
 J.N. XII/21, XII/397
 J.N. zob. Jastrzębska Natalia
 J.O. LXXXVIII/70
 J.O. zob. Kisielewska Julia
 J.P. CXI/58
 J.P. CXIX/108
 J.P. XII/256
 J.P. XXXVII/10
 J.R. CXLVI/8, CXLVI/15
 J.R. XV/185
 J.R. XXXIX/13
 J.R-g zob. Rosenzweig Józef
 J.S. CXXVII/3

- J.S. XII/284
 J.S. XXXIII/10, XXXIII/96
 J.S. XXXIV/3
 J.S.D. zob. Szczawińska-Dawidowa Jadwiga
 J.St.F. zob. Fabian Jan Stanisław
 J.T. CXI/29
 J.T. XII/277
 J.T. XVI/126
 J.W. LVI/63
 J.W. LXXXIX/90
 J.W. XIII/73
 J.W. XLIII/121
 J.W.K. CXLVII/74
 J.Wł.D. zob. Dawid Jan Władysław
 J...a CXIX/35
 Ja – Nina CXXXII/7
 ja. CX/41
 Jabłonowski Aleksander V/63
 Jabłonowski Władysław CXVI/366
 Jacek Odrowąż, św. V/39, L/50
 Jacewicz B. LXXXIX/58
 Jachondowicz Albin XLVIII/84, XLVIII/121,
 LXXXIX/107
 Jachowicz Stanisław CXLII/21, CL/68
 Jackan Samuel XXXIX/92
 Jackowski Maksymilian III/7, V/5, V/6, CL/85
 Jacobson Tadeusz CXIII/29, CXIII/36
 Jaczewski Leonard LXXXVIII/10
 Jadwiga CXI/84, CXI/91, CXI/92
 Jadwiga Ludmiła CXXXIX/14
 Jadwiga S. XLV/34
 Jadwiga S. zob. Strokowa Jadwiga
 Jadwiga Śląska, św. V/57
 Jadwiga, św., królowa polska VII/202, XII/94,
 LVI/44
 Jadziechowska H. CXLVII/93
 Jagniętkowski Ludwik XII/71
 Jahołkowska Jadwiga CXL/86
 Jahołkowska Maria IV/116
 Jahołkowska-Koszutska Ludwika XLIX/18,
 CXXXIII/2
 Jahołkowski Adam IV/116
 Jaillard Jadwiga VII/561, VII/609
 Jakobson L. CXV/4
 Jakubowska A. CXLV/36
 Jakubowska K. XV/7
 Jakubowski Maciej Leon LI/36, CXVI/140
 James William VII/396
 Jan Bosko (właśc. Giovanni Melchiorre Bosco),
 św. XLVIII/124
 Jan G. CXLII/45
 Jan III (Jan Sobieski), król polski XXXIII/2
 Jan Mrówka zob. Jeleński Jan
 Jan S...ki XCIII/99
 Jan Sarkander, św. L/14
 Jan Van Dal zob. Jeleński Szczepan
 Jan XII/259
 Jan II Kazimierz Waza (Jan Kazimierz), król
 polski VII/580, CXX/11
 Janasz Wacław VII/704
 Janczewska Karolina (K.J.) VII/276, VII/295
 Janczewska-Rybałtowska Zofia CXI/7
 Janczewski Edward LXXII/6, CXVI/237
 Janicz LXVIII/5
 Janik Michał CXXVII/15
 Janiszewska Anna XV/56
 Janiszewska J. XXXIII/103,
 Janiszewski Bohdan (B.J.?) CVIII/4, CVIII/9,
 CVIII/10, CVIII/12
 Janko LXXXIV/33
 Jankowska Maria VII/436
 Jankowska Walentyna CLI/6
 Jankowski Czesław Ksawery (C.X.J.) XXI/30,
 XXI/39, XXXIV/2, XLVIII/119,
 XLVIII/122, XLVIII/128, LXI/2, LXI/26,
 LXI/31, LXX/2, LXXIX/9, LXXIX/13,
 LXXXIX/132, CXVI/3, CL/18, CL/33
 Jankowski Edmund VII/15, CXI/9,
 CXXXI/45, CXXXI/59
 Jankowski Jerzy CXLVII/77
 Jankowski Józef IV/125
 Jankowski Stanisław CXLIV/1
 Janowska Maria LIII/69, LIII/71, LIII/72,
 LIII/73, LIII/74, LIII/75, LIII/78, LIII/79,
 LIII/81, LIII/113
 Janowska z Piotrowskich Maria Gabriela zob.
 Zapolska Gabriela
 Janowski Aleksander XLII/21, LXXXI/1,
 CXVI/307, CXXXI/51, CL/188
 Janowski Ludwik III/42, III/83, CXVI/265
 Jantzen Stefan III/8, VII/418
 Jaques-Dalcroze Émile (spolszcz. Emil
 Jaques-Dalcroze) VII/403, VII/618,
 VII/624, XVI/59, XVI/132, XLVII/47,
 LXXXVIII/154, LXXXIX/83, CXIX/52,
 CXXXIX/10, CXXXI/32

- Jaraczewska Elżbieta XLVIII/150
 Jarkowski St. CXVI/379
 Jarkowski Stanisław (St.Jark.) CX/51
 Jaromir CX/91
 Jaros Antoni (J-s. Ant.) XV/33, XV/141, LXXXIV/3, LXXXIV/9, CXXXVIII/13, CL/189
 Jarosławski Mieczysław CXXXVII/29
 Jaroszewski Z. CXL/17
 Jaroszyński Tadeusz I (1862-1917) III/28, III/87, XXXVIII/10, CXLVII/28
 Jaroszyński Tadeusz II (1880-1933) XVI/129, XVI/157, CXLV/26, CXLV/49
 Jaruga J. CIV/57
 Jas. CX/141
 Jasińska Anna LXXXVIII/223
 Jasiński Feliks CXXXI/42
 Jasiński Jakub K. XCV/9
 Jasiński Stanisław XVII/20, CI/25
 Jast. CX/153
 Jastrzębiec CXXIII/4
 Jastrzębiec M. XCII/1
 Jastrzębska Anna VII/405, CX/104, CX/145, CX/158, CXIX/78
 Jastrzębska Natalia (N.J., J.N.?) VII/117, VII/139, VII/156, VII/192, VII/214, VII/219, VII/223, VII/228, VII/241, VII/246, VII/251, VII/294, VII/315, VII/324, VII/328, VII/329, VII/331, VII/333, VII/355, VII/356, VII/368, VII/374, VII/376, VII/377, VII/382, VII/397, VII/398, VII/409, VII/412, VII/421, VII/435, VII/444, VII/446, VII/452, VII/453, VII/478, VII/499, VII/500, VII/502, VII/513, VII/529, VII/531, VII/535, VII/541, VII/564, VII/566, VII/583, VII/597, VII/606, XII/409, LXXXV/4, LXXXV/24, CXI/20, CL/243
 Jastrzębski Michał CLII/7
 Jausan Emil CXVII/13
 Javal Émile CXVIII/56
 Jawor Michał CL/182
 Jaworowska F. XXXII/3
 Jaworski Tadeusz CXVI/236, CXVI/289, CXXXI/17, CXXXI/23, CXXXII/25, CXLII/39, CXLII/40, CXLII/41, CXLII/43
 Jaworski Władysław Leopold CX/80
 Jaxa-Bąkowska Józefa zob. Bąkowska [Cybułska-Bąkowska, Jaxa-Bąkowska] Józefa
 Jaxa-Chamiec Józef (J.J. Chamiec, Józef J. Chamiec) XXX/6, XXX/12
 Jeden (nauczyciel ludowy) CIV/19
 Jeden CIV/37
 Jeden z młodzieży Nowogrodzkiej XV/53
 Jeden z nauczycieli XXVI/17
 Jeden z patrzących w przyszłość XIX/31
 Jeden z tych, którzy nie uczestniczyli w pracach nad oświatą CXVIII/74
 Jeden z uczestników XV/181
 Jedna z kobiet M.R.S. XXVIII/31
 Jedna z matek XCIII/29
 Jedna z Matek XII/403
 Jedna z matek XVI/62
 Jedna z młodych XCIII/43
 Jedna z niewielu CXXI/2
 Jedna z panien XCIII/100, XCIII/102
 Jedna z uczennic CXXXVII/33
 Jedna ze „starych” XCIII/44
 Jeleński Jan (J.J., Jan Mrówka, Kamienny, K-ny) VI/6, CI/8, CI/9, CI/10, CI/11, CI/12, CI/13, CI/17, CI/19, CI/21, CI/22, CI/23, CI/24, CI/27, CI/30, CI/32, CI/36, CI/37, CI/39, CI/41, CI/43, CI/45, CI/46, CI/47, CI/49, CI/58, CI/72, CI/74, CI/77, CI/78, CI/82
 Jeleński Szczepan (Jan Van Dal, Rolicz, S.J., Szczepan, Van Dal) CI/33, CI/52, CI/54, CI/56, CI/59, CI/61, CI/62, CI/63, CI/71, CI/75, CI/83, CI/87, CI/92, CI/95, CI/96, CI/98, CI/99, CI/101, CI/103, CI/104, CI/109, CI/114, CI/120, CI/123, CI/129, CI/134, CI/135, CI/137
 Jemielewski Tytus LXXXIV/10
 Jentys Stefan LXXII/6
 Jentysowa Julia LXXXV/5
 Jerlicz E. zob. Leśniewska Eugenia
 Jerzyna E. zob. Czernicki Gustaw
 Jeske-Choiński Teodor (Pancerny) VII/16, CI/18, CI/20, CI/90, CXVIII/53
 Jezierski Edmund CXX/14
 Jezierski Waclaw LXXVI/44, CL/72
 Jezus Chrystus VII/600, XII/402, XVI/27, XVI/150, XXVI/1, XXIX/1, CL/92, CL/250
 Jeżewski Artur CXVI/159

- Jeżewski Kazimierz III/81, VII/209,
VII/229, VII/336, VII/451, VII/555,
XII/38, XII/40, XII/202, XII/206,
XII/332, XII/413, XVIII/48, XVIII/57,
XXXVI/62, XXXVI/68, XLIX/4, LXI/11,
LXXXVIII/42, CXVI/301, CXIX/44,
CXVIII/143, CXXXI/5, CXXXI/27,
CXXXII/15, CXLII/27, CXLII/33
- Jędrychowski Aleksander CVII/72
- Jędrychowski Józef LXXXVI/46
- Jędrzejewska Stefania CXL/27
- Joanna d'Arc, św. CI/84
- Jolle Henryk LVI/21
- Jończyk Franciszek LXXXVI/104,
LXXXVI/185
- Jordan Henryk IV/113, V/82, VII/41,
XII/68, XXXVII/32, LXXIII/9, CX/129,
CXVI/105, CXVI/196
- Jordan zob. Wieniawski Julian
- Jordan-Lubierzyński Feliks (Feliks Lubierzyński)
XXIX/6, CXLVII/22
- Jota CXIII/39
- Jotes zob. Szczawińska-Dawidowa Jadwiga
- Joteyko Józefa (Józefa Joteykówna) VII/304,
VII/310, VII/324, VII/346, VII/495,
VII/517, VII/571, VII/581, VII/587, XVI/92,
XVI/137, XVI/141, XVI/157, XXVII/77,
LXXXVIII/150, CXLVII/51, CXLVII/86
- Joteykówna Józefa zob. Joteyko Józefa
- Józ. Hel. Mar. CXIX/80
- Józef II cesarz III/8
- Józef Sebastian Pelczar, św. LVI/37, XCIII/17,
CIII/4
- Józef spod Parczewa LII/12
- Józef, św. LVI/16, CXVI/276
- Józefowicz S.R. CX/72
- Józek z Krempy CXL/137, CXL/148
- J-s. Ant. zob. Jaros Antoni
- J-ski XXXIX/22, XXXIX/29, XXXIX/39
- Judasz Iskariota, bibl., boh. lit. CXVI/349
- Junior XCVI/36
- Junosza-Nałęcz A. XII/11, XII/15
- Juraszyński Jan LI/25
- Jurczyk W. LXXVII/8, LXXVII/13
- Jurgis Władysław XLIII/115, CXXIX/3,
CXLVII/81
- Jurkiewicz Karol LI/26
- Justus LXXXVIII/262
- K. CXXVI/35
- K. Frech zob. Froelich Józef
- K. LXXXIV/34
- K. VII/290
- K. XCVII/21
- K. XII/327
- K. Zb-ski LVI/50, LVI/68
- K. zob. Kleczyński Jan
- K. zob. Kotarbińska Lucyna
- K. zob. Krzywoszewski Stefan
- K.B. XXI/11, XXI/23, XXI/29, XXI/41
- K.Ch. CL/122
- K.Ch. zob. Chmielewski Konrad
- K.Chm. zob. Chmielewski Konrad
- K.D. CXX/12
- K.D. CXXXVII/80
- K.H. LXXXI/1
- K.J. CXI/5
- K.J. LXXXIV/22, LXXXIV/28
- K.J. zob. Janczewska Karolina
- K.K. zob. Krzyżanowska Kamilla
- K.L. CXXXII/18
- K.L. XII/258
- K.Ł. CXLVII/88
- K.Ł. zob. Łozińska Konstancja
- K.M. CII/1
- K.M. XII/201
- K.P. CL/103
- K.P. XII/314
- K.P. zob. Proczek Kazimiera
- K.R. XIX/19
- K.R. zob. Rybacki Karol
- K.S. CXVI/180
- K.Sz. zob. Szaniawska Karolina
- K.T. LXXXIX/84
- K.W.B. CXX/9
- K.Z. CXLVI/11, CXLVI/12
- K.Z. XXIV/22
- K.Ż. XCIV/32
- K...g CXVIII/83
- K...i CX/137
- K-a. CIV/40
- Kabaj Michał LXXXVI/218
- Kacperska Otylia CL/235
- Kaczkowski Jan III/3
- Kaczmarek Stanisław XV/192
- Kaczorowski J. CV/62
- Kaczyński Piotr CXL/97

- Kade C/3
 Kaden Juliusz zob. Kaden-Bandrowski Juliusz
 Kaden-Bandrowski Juliusz (Juliusz Kaden)
 CXX/51
 Kadesch Adolf CXVI/172
 Kaem. CXX/77, CXX/79
 Kakowski Aleksander LXXXVIII/298,
 CL/206, CL/223
 Kalabiński Euzebiusz XXX/8, XXX/14
 Kalina LXXXVI/193
 Kalinowska Stanisława CXLVI/55, CXLVI/70
 Kalinowski Benedykt XCIV/19
 Kalinowski Bolesław XLI/2
 Kalinowski Czesław LXXXIV/35
 Kalinowski Kazimierz (Ka-wski, Kaz.K.)
 CXLII/1, CXLII/8, CXLII/20, CXLII/21
 Kalinowski Stanisław LXXII/19, LXXVI/44
 Kallay IX/7
 Kallenbach Józef III/110, IV/69, CXVI/242,
 CXIX/67
 Kalmus Władysław CXL/125, CXL/144
 Kamienny zob. Jeleński Jan
 Kamiński Jur LXXI/1, CXX/16, CXXIX/14
 Kamiński St. CI/127, CI/146, CI/149, CI/155
 Kamiński Stanisław CXI/22
 Kamińska dr (Dr Kam.) VII/344, VII/367,
 VII/422, VII/437
 Kamińska Maria CXVIII/208
 Kamiński Jan Maurycy LI/5
 Kamzurski Tomasz CXL/185
 Kanigowska Alfonsa XXXIII/118
 Kaplińska Helena VII/585
 Kapuściński Władysław CXL/215
 Karbowski Antoni III/131, XXXVII/26
 Karczewska Maria (M.K.) XII/74, LIII/99,
 CVII/98, CXI/14, CXI/32, CXI/37,
 CXVIII/81, CXIX/4, CXIX/7, CXIX/17,
 CXIX/19, CXLV/19, CXLV/34, CXLV/38,
 CXLV/39, CXLV/41, CXLV/73, CXLVI/7,
 CXLVI/46, CXLVI/53, CXLVI/61,
 CXLVI/71, CXLVI/72, CXLVI/82, CL/123
 Karczewska Wincetyna XV/215, XV/220,
 CXXXVIII/9
 Karłowicz Mieczysław CXLII/18
 Karol zob. Kotarbiński Józef
 Karoli Władysław XII/269, XII/276, XII/296,
 XII/353, XII/358, XLVIII/78, XLVIII/83,
 XLVIII/134
 Karpowicz Bronisław CL/164
 Karpowicz Stanisław VII/16, XII/255, XVI/94,
 LXXXIX/101, CV/58, CXI/42
 Karpowicz Zygmunt V/46
 Karska Józefa Maria IV/35
 Karski Jewfimij (Jefim) Fiodorowicz (Карский
 Евфимий (Ефим) Фёдорович) XCVI/32
 Karszo-Siedlewska Felicja CXI/68
 Karwatowa z Bardzkich Anna XLVIII/118
 Karwicka Jadwiga CXI/12
 Kasperski Władysław LXXXVI/93
 Kasso Lev XXVII/53, CLII/90
 Katolik LXXXVI/192
 Kaufman Mieczysław CV/21
 Kawecki LXXXVI/15
 Kawecki Zygmunt XXXVIII/10, XLIX/8,
 LI/10
 Ka-wski zob. Kalinowski Kazimierz
 Kaz.Ehr. zob. Ehrenberg Kazimierz
 Kaz.K. zob. Kalinowski Kazimierz
 Kazimierowicz Tomasz XXIV/16
 Kazimierz (właśc. Kazimierz Jagiellończyk), św.
 CXLII/24
 Kazimierz Wielki XLIII/95
 Kaźmierski Mateusz LIII/38
 Kączkowski Mieczysław-Racibor LIII/47
 K-B. CVII/120
 kb. XII/285
 Keller Helen (spolszcz. Helena Keller) VII/19,
 XII/215, CXVIII/55, CXXXV/4
 Keller Maria Jadwiga XII/139, CXVI/29,
 CXLV/10
 Kelles-Krauz Stanisław IX/2, LXXXVIII/211
 Keppler Paweł Wilhelm CI/131
 Kerschensteiner Georg VII/370
 Kestenberga LIX/28
 Key Ellen II/1, III/3, VII/1, VII/6, VII/34,
 VII/76, VII/135, VII/317, VII/343,
 VII/614, VII/692, XII/58, XII/215,
 XII/245, XIII/69, XIII/108, XVI/55,
 LXXXVIII/41, LXXXIX/11, CXVIII/266,
 CXXVI/6, CXLVII/46
 Ki. CX/107
 ki. LXXXVIII/59
 Kiedrzyński Stefan VII/309, CV/51
 Kielak Jan CIV/21, CIV/25, CIV/35, CIV/52,
 CIV/63, CLI/7
 Kielch Władysław XX/15

- Kielnia LXXXVI/4
 Kierbedziowa Eugenia III/176, IV/109, IV/112,
 LXXV/13, CXVI/343
 Kierbedź Michał CXVI/234
 Kierbedź Stanisław I CXVI/248
 Kierbedź Stanisław II XXXIII/146, CXVI/248,
 CXXII/16, CL/201
 Kierski Feliks CXVI/303
 Kieszkowska Konstancja LXXXIX/134
 Kijewski Stanisław CVII/70
 Kijowianin CXLVII/72
 Kinga, św. VII/435, XII/28, XII/34,
 XLVIII/145, LXXIII/11, CX/3, CXVI/19,
 CXVIII/240, CXVIII/254
 Kiniorski Marian IV/60, CXXXII/18
 Kirchoff Alfred CXVI/172
 Kirchner Władysław VII/2, VII/23
 Kirchner Włodzimierz VII/180, XVII/7,
 CX/43, CXVIII/89, CXLVII/60
 Kirszbaum J. XXXIX/74
 Kirszrot Józef XLIII/23, XLIII/25
 Kisielewska Julia (J.O., J. Oksza, Julia Oksza)
 VII/240, VII/264, VII/293, VII/299,
 VII/340, VII/402, VII/415, VII/418,
 VII/420, VII/536, VII/599, VII/655,
 VII/665, VII/682, LXXXV/2, LXXXV/8,
 LXXXV/9, LXXXV/10, LXXXV/13,
 XCIII/1, CXI/50, CXVI/5, CXVI/15,
 CXVI/23, CXVI/44, CXVIII/160, CL/94
 Kisielewska Salomea VII/554
 Kiślańska Wacława LXXXV/1, CXIX/9
 Kiślański Kazimierz LIII/107
 kl. zob. Kleczyński Jan
 Kl.J. LXXXIX/92
 Klatzkin (Klackin) Elias LIX/7
 Klecki Karol LXXII/6
 Klecki Walerian LXXII/6
 Kleczyński Jan (J.K., K., kl.) CXVI/2, CXVI/7,
 CXVI/11, CXVI/30, CXVI/37, CXVI/53,
 CXVI/66
 Kleczyński Jan CXXX/2
 Klein Franciszek CX/125
 Klejn Aleksander LXXXVIII/220
 Klembowiak CIV/17
 Kleniewska Maria VII/252, CXI/1, CXI/59,
 CXI/84
 Kleryk LIII/40
 Klinger Witold XXXVIII/7
 Kluge Roman XXIV/15, CL/125
 Klugerowie, rodzina CV/60
 Kłuszczyna Franciszka CL/115
 Kłopotowski Ignacy XLVIII/55, LXXXVI/3,
 CXLII/23
 Kmieć Wojciech CL/59, CL/62
 Knapieński Władysław LXXII/6
 Knappe Wilhelm CXVI/361
 Kneblewski Wacław LVI/83, XLVII/35,
 LXXV/4, XCIII/82
 K-ny zob. Jeleński Jan
 Kobylecki Stanisław XCIII/11
 Koc Adam CXXIX/13
 Kocent-Zieliński Władysław LXXII/14,
 LXXII/17
 Kochanowicz R. LXII/2, CXXXVI/1,
 CXXXVI/3, CXXXVI/6
 Kochanowski Jan XV/51
 Kochsinger dr VII/99
 Kodisowa Józefa zob. Krzyżanowska-Kodisowa
 Józefa
 Kodziński Józef CXXIX/26
 Kohn Henryk XLIII/7, XLIII/15, XLIII/20,
 XLIII/30, XLIII/31, XLIII/32
 Kolasiński Zygmunt IV/66
 Koląbryna Hieronim XXI/6
 Kolega B.W. CXL/164
 Kolega LXXXIX/57
 Kolega S.N. CXL/163
 Kolejarz CL/96
 Koleżak Władysław CX/186
 Kołakowska Maria LIII/88
 Kołłątaj Hugo III/158, VII/475, VII/499,
 VII/621, VII/637, XVII/68, XLVIII/96,
 XLVIII/129, LIII/34, LXXXVIII/274,
 LXXXVIII/275, LXXXIX/107, XCIII/92,
 CX/147, CXVI/16, CXVI/77, CXX/35,
 CXXXII/24, CL/138
 Komar Władysław XV/175
 Komenský Jan Ámos (spolszcz. Jan Amos
 Komeński, Jan Amos Comenius) VII/49,
 XIII/143
 Kon Henryk Apolinary CXXVI/21
 Konarski Stanisław XXVI/21, XXVII/25,
 XLVIII/129, LII/7, LXXXVIII/334,
 CX/144, CXVI/16, CXVI/77, CXL/139,
 CL/138
 Konarski Szymon XCIV/7

- Konarzewski Br. IV/124
 Konczyński Józef CXL/155, CXL/156,
 CXL/158
 Konczyński Tadeusz VII/386
 Kon-Feldblum Helena CVII/85
 Konicki Andrzej XVII/4
 Konopacki Leszek LXXXVIII/312
 Konopczyńska Aniela VII/31, VII/690, XLVI/1
 Konopczyńska Jadwiga VII/488
 Konopczyński Emilian XXI/32, LI/25,
 CXIX/58, CXVI/155
 Konopnicka Maria III/51, III/66, VII/34,
 VII/472, VII/549, VII/692, XII/379,
 XV/207, XVI/29, XXVIII/28, LI/1, LIX/2,
 LXXXVIII/39, LXXXVIII/77, CXVI/213,
 CXIX/108, CXLVI/53
 Konopnicki Jan CXL/230
 Konwerski Stanisław XII/56,
 Kończyc Tadeusz zob. Grot-Bęczkowski Alfred
 Kopczewski Aleksander CXL/228
 Kopczyński Stanisław VII/25, VII/177, XII/10,
 XIII/16, XIII/61, XVI/57, XVI/157,
 XXVIII/3, XXXVII/33, XLVIII/24,
 LXXIV/49, CVII/46
 Kopera Feliks CX/155
 Kopernik Mikołaj LXXXVIII/238
 Koppe Ludwika XIII/64
 Korab Marian CX/179
 Korab XXXIII/135
 Korcz LXVIII/6
 Korczak Janusz (właśc. Henryk Goldszmit, h.g.)
 XXXI/5, XXXI/7, XLIX/11, LXXII/9,
 XCVII/1, XCVII/2, XCVII/15, XCVIII/3,
 CV/5, CV/9, CV/37, CX/35, CX/56,
 CXVI/262, CXXXV/8
 Korczak Stanisława XII/27
 Kord Rafał XV/51
 Kordzikowska Aleksandra CXI/52
 Korenfeld Mikołaj VII/183, VII/462,
 XXXIX/24, LXXXVIII/159
 Korespondentka z Zakopanego XIII/105
 Kornilowicz Rafał LXXVI/9
 Korotyński Władysław CXVI/161
 Korwin Jan IV/4
 Korwin-Piotrowska Paulina V/28, XII/37,
 XLVIII/20, LI/29, CX/81, CXI/62
 Korycińska Aleksandra VII/215, VII/273,
 VII/289
 Korycki Władysław VII/348, VII/628, XVI/42,
 XVI/86, XVI/127, XVI/158, XVI/183,
 XXXV/69, XLII/16
 Korzon Tadeusz IV/118, V/63, XXXVII/26
 Kosa CIV/1, CIV/15
 Kosiakiewicz Wincenty (Demil, Demi?, W.?,
 w.?) IV/94, XLVII/20, CX/7, CX/18,
 CX/23, CX/25, CX/28, CX/43, CX/52,
 CX/62, CX/67, CX/85, CX/88, CX/90,
 CX/131, CX/134, CX/189, CX/194,
 CXVI/381, CXVIII/243, CXVIII/256,
 CXVIII/264, CXVIII/265
 Kosiński Julian IV/70, IV/102
 Koskowska W. XXXV/44, XXXV/60
 Koskowski Bolesław XXXIX/93, CXVI/263,
 CXVI/310, CXVI/327, CXXXI/58
 Kosm. zob. Kosmowska Irena Wanda
 Kosmacińska Jadwiga XXXV/38, XXXV/59,
 CVII/101
 Kosmowska Irena (I.K.) XII/159,
 LXXXVIII/243, LXXXVIII/249,
 XCIII/77, CXI/79, CXI/91, CXL/31,
 CXL/82, CXL/89, CXL/116, CXL/120,
 CXL/126, CXL/131, CXL/138, CXL/149,
 CXL/175, CXL/187, CXL/188, CXL/191,
 CXL/192, CXL/211, CXL/216, CXL/223,
 CXL/253, CXLV/15
 Kosmowska Irena Wanda (D.K., Dr K., Dr-K.,
 D-rowa K., D-rowa Kosm., D-rowa Ko-
 smowska, Kosm.) VII/53, VII/79, VII/99,
 VII/147, VII/227, VII/236, VII/238,
 VII/260, VII/284, VII/286, VII/312,
 VII/334, VII/342, VII/361, VII/388,
 VII/393, VII/406, VII/413, VII/428,
 VII/434, VII/442, VII/465, VII/469,
 VII/470, VII/472, VII/473, VII/474,
 VII/480, VII/483, VII/487, VII/501,
 VII/523, VII/533, VII/538, VII/542,
 VII/555, VII/560, VII/573, VII/574,
 VII/590, VII/595, VII/604, VII/607,
 VII/617, VII/625, VII/639, VII/640,
 VII/644, VII/657, XII/332, XVI/208,
 XCIII/102, CXVI/284, CXVIII/141,
 CXVIII/148, CXVIII/152, CXVIII/157,
 CXVIII/159, CXVIII/161, CXVIII/167,
 CXVIII/168, CXVIII/169, CXVIII/173,
 CXVIII/175, CXVIII/176, CXVIII/177,
 CXVIII/178, CXVIII/181, CXVIII/182,

- CXVIII/183, CXVIII/186, CXVIII/188,
 CXVIII/191, CXVIII/195, CXVIII/204,
 CXVIII/205, CXVIII/206, CXVIII/207,
 CXVIII/214, CXVIII/225, CXVIII/231,
 CXVIII/232, CXVIII/234, CXVIII/235,
 CXVIII/236, CXVIII/239, CXVIII/242,
 CXVIII/248, CXVIII/249, CXVIII/255,
 CXIX/18, CXIX/27, CXIX/30, CXIX/41,
 CXIX/49, CXIX/61, CXIX/68, CXIX/88,
 CXIX/97, CXIX/109, CXX/80,
 CXXXI/14, CXXXI/22, CXXXI/31,
 CXXXI/41, CXXXI/49, CXLV/2,
 CXLVII/48, CXLVII/61, CXLVII/82,
 CXLVII/94
- Kosowski Józef XXXV/22, CXL/53, CXL/56
- Kossak Wojciech XII/285, CXVI/343
- Kossakowski Jan Nepomucen XVII/66
- Kossuth Stefan III/162, IV/89, CXVI/43,
 CXVI/306
- Kostanecki Kazimierz LXXII/6
- Kostrzeńska Irena CL/127
- Kostuch Tomasz CXLIII/27
- Koszutski Stanisław LXXXVIII/70, CXVI/130,
 CXXXIII/2
- Koszutski W. XIII/104
- Koszutski Witold (Bróg) LXV/1, LXV/4,
 LXV/5, LXV/9, LXV/14
- Kościeszka Zbigniew CI/116, CI/157
- Kościusko Tadeusz VII/687, XXIV/26,
 XXVI/36, XXVIII/90, XXXIII/2,
 XXXIX/55, LXV/6, XCIII/87,
 CXXXVIII/12, CXLVI/79
- Kot Stanisław CLII/74
- Kotaniec Stefan CXX/15, CXX/49, CXX/59,
 CXX/71, CXX/75, CXX/83
- Kotarbińska Lucyna (K., L.K., L. Kot, Mrówka)
 VII/547, CXVIII/5, CXVIII/8, CXVIII/15,
 CXVIII/17, CXVIII/26, CXVIII/34,
 CXVIII/35, CXVIII/59, CXVIII/110,
 CXVIII/111, CXVIII/115, CXVIII/125,
 CXVIII/128, CXVIII/193, CXVIII/194,
 CXVIII/196, CXVIII/203, CXVIII/210,
 CXVIII/212, CXVIII/213, CXVIII/218,
 CXVIII/220, CXVIII/221, CXVIII/238,
 CXVIII/240, CXVIII/247, CXVIII/251,
 CXVIII/260, CXVIII/261, CXIX/8,
 CXIX/12, CXIX/37, CXIX/38, CXIX/50,
 CXIX/56, CXIX/93, CXIX/95, CXIX/102
- Kotarbiński Józef (Karol) VII/93, CX/156,
 CX/184, CXVIII/244, CXVIII/263,
 CXVIII/267, CXIX/13, CXIX/58,
 CXIX/105
- Kotarbiński Miłosz CXVI/343
- Kotasanka Z. CLI/11
- Kotowicz L.M. CXXIX/4
- Kotowski F. CXLIV/9
- Kotwicz zob. Smulikowski Julian Aleksander
- Kowalczykówna Elżbieta LII/22
- Kowalczykówna Jadwiga CL/36
- Kowalewska H. VII/664
- Kowalewski Tomasz IV/83, XXI/19
- Kowalski Bolesław CXXXVIII/10
- Kowalski Jan CXL/108
- Kowalski Jehuda Lejb XXXIX/13
- Kowalski Stanisław XVII/27
- Kowerska Zofia V/5, XVI/27, CXLVI/57
- Kownacki Adam XII/222
- Kowteh XII/18
- Kozera Lech CXVIII/258
- Kozicki Stanisław XXXVIII/9, LXXIV/9,
 XCIV/21, XCIV/23, XCIV/27, XCIV/28
- Kozikowski Edward CXXXVIII/2, CXXXVIII/3
- Koziański Antoni LXXXVI/27
- Kozłowska Z. CXLIII/13
- Kozłowski J. XV/197
- Kozłowski Leon XXXVI/70
- Kozłowski Stanisław CXVI/8, CXVIII/35,
 CXVIII/134
- Kozłowski Władysław Mieczysław (Wł.K.)
 VII/200, VII/233, VII/265, VII/650,
 VII/651, VII/653, LVII/7, LXXXVIII/117,
 LXXXVIII/155, XCIII/68, XCIV/9,
 CXVI/370, CXVIII/31
- Kozłowski Władysław Ryszard (Wł.R.Kozł.)
 CX/136, CXI/5, CXXXI/48, CXLVII/55
- Koźmińska Wacława LII/2
- Koźmińska Władysława XV/29, CL/156,
 CL/181, CL/193
- Koźmiński Emil XXVII/7, XXVII/75
- Koźmiński Honorat XLIX/26
- Koźmiński Wawrzyniec XV/49, XV/102,
 XV/129, XV/167, LII/5, LII/14, CXL/121,
 CL/170, CL/173
- Koźniewska Helena XVI/77
- Kółkowiec LXXXVI/120
- Kr. CX/127

- Kr. CX/160
 Kr. CXIX/78
 Krachulec Władysław LXXXIII/5
 Krakowianin LIX/24
 Krakowowa Paulina XII/152, XIII/104,
 CXI/56
 Krakowska T. XCIV/16
 Kramszyk Stanisław LXXVI/4
 Krasicka z Komarów Elżbieta CXXXI/39
 Krasicki Ignacy III/165, LX/14
 Krasieńscy, rodzina XVI/142, CXVI/293
 Krasieński Adam (A.K.) III/63, III/99, V/59,
 LXXVI/26
 Krasieński Edward CXVI/293
 Krasieński Zygmunt VII/475, VII/493,
 LXVIII/14
 Krasny J. LXIII/4
 Kraszewska Benedykta CXXXVII/15
 Kraszewska Emma XLVIII/99
 Kraszewski Jan Ignacy CVII/38, CVII/52
 Kraszewski Józef Ignacy VII/378, VII/475,
 XII/212, XII/276, XII/379, XLVIII/99,
 LXXXVIII/180, LXXXVIII/282,
 LXXXIX/15, CXVIII/246
 Kraszewski Wacław CX/121, CXLII/36
 Kraszewski Witold LIII/89, LIII/92, LIII/97
 Kraushar Aleksander (AL.K.) III/57,
 LXXXVIII/298, XCIV/19, CX/178,
 CXVI/64, CXVI/181, CXVI/187,
 CXVI/328, CXVI/348
 Krauz Kazimierz (Dr K. Krauz) LXXXVIII/3,
 LXXXVIII/4, LXXXVIII/5, LXXXVIII/6
 Krauz Stanisław LXXVI/33, LXXXVIII/44,
 LXXXVIII/57, LXXXVIII/68, XCVI/37
 Krawczyński Antoni XV/23
 Krągolski R. XVI/24
 Kreczmar Jan CVII/16
 Kreczmar Michał XVI/126
 Kreczowska Maria zob. Feldmanowa Maria
 Kret Józef XV/147, XXIV/7
 Kretkowska Maria XV/159, XXVI/19,
 XLVIII/128, CXI/8, CXI/92, CXLV/40
 Kretkowska Z. CXLV/76
 Kretowicz Bronisław XLVIII/129
 Krobicki Józef LXXII/18
 Kronenberg Leopold III/25, CXVI/118
 Kronenberg Stefania XII/299
 Kronenblum Rubin LIX/31
 Kropatsch Adam VII/630, CXIX/100,
 CXIX/112
 Król Kazimierz CXVIII/7, CXVIII/12
 Królewski zob. Moszczeńska Izabela
 Królikowski Stanisław IV/47
 K-rr XXVII/13
 Krukowski Jan XXVI/39
 Krukowski Władysław XV/78
 Krupiński Apolinary (Ap.Kr., Apolinary Kr.)
 LXXXIX/50, LXXXIX/91, LXXXIX/105,
 CXX/53
 Krupiński Franciszek CXVI/1
 Kruszynianka CXL/27, CXL/88
 Kruszynianka XV/29
 Kruszynianka z Kujaw CVII/74
 Kruszynianki A.K. CXL/83
 Kruszynianki CXL/27, CXL/98
 Kruszynianki S.C. CXL/83
 Kruszynianki W.G. CXL/83
 Kruszynianki W.J. CXL/83
 Kruszynianki XV/129
 Kruszynianki z Kujaw CXL/98
 Krygier Zbigniew XXIV/20
 Kryńska Zofia VII/219
 Kryński Adam Antoni IV/121, V/63,
 CXVI/60, CXVI/220, CXVI/311
 Kryński Leon IV/121
 Kryński Michał XXXIX/92
 Krysiakowa Waleria VII/257
 Krysiński Andrzej CXVI/253
 Kryszka Antoni IV/70
 Krzeczkowski Konstanty III/4
 Krzemiński Stanisław VII/177, VII/178
 Krzemyk J. XXXIII/126
 Krzesławski Jan zob. Cynarski Jan
 Krzywda Jan CX/21
 Krzywda M. XLVI/15
 Krzywicki Kazimierz LXVIII/11
 Krzywicki Ludwik (L.K., J. Wojewódzki)
 VII/272, VII/627, XX/15, XLIX/2,
 XLIX/28, LVII/2, LXIII/5, LXXVI/35,
 LXXVI/42, LXXXVIII/119
 Krzywoszewski Stefan (Gord., K., S.K.) CX/13,
 CX/71, CX/119, CX/192, CXIX/110
 Krzyżakówna Katarzyna XV/144, XV/152,
 XXVIII/50, LXXXVI/38
 Krzyżanowska Kamilla (K.K.?) XXVI/11,
 XXVI/13, XXVI/21, XXVI/25

- Krzyżanowska-Kodisowa Józefa (Józefa Fabiana Kodisowa, Józefa Kodisowa) VII/304, VII/356, CVII/54, XVI/115
- Krzyżanowski Konrad VII/137, CX/2, CXVI/121
- Krzyżanowski Stanisław Andrzej III/89
- Krzyżny Paweł CI/164
- Ks. A.L. CLII/56
- Ks. A.S. XXXV/7
- Ks. Adamski J. LXXXVI/47
- Ks. Bielański W. LXXXVI/64
- Ks. dr. Szymański zob. Szymański Antoni
- Ks. G.-Ł. CLII/111, CLII/112
- Ks. K.P. XXXVI/51
- Ks. Kuliński LXXXVI/15
- Ks. L. Przewodnik Katolicki LXXXVI/110
- Ks. M. CXLIX/25
- Ks. M.C. zob. Cichocki Maksymilian
- Ks. Majewski K. CI/3, CI/14
- Ks. Michułka W. LXXXVI/65, LXXXVI/98
- Ks. Nowakowski CXLVI/81
- Ks. O.E. zob. Ernst Oskar
- Ks. Paszke R. CLII/62
- Ks. Podwin CXLII/5
- Ks. W.M. XVII/62
- Ks. Wosch H. CLII/96
- Ks.Ch. zob. Charszewski Ignacy
- Ks.P. XII/428
- Ksiądz A.P. XXVIII/66
- Ksiądz M.G. CI/44
- Księżak z pradiada Retkowiak LIII/39
- Księżak zob. Golis Jan
- Księżak zob. Malinowski Maksymilian
- Ksyz CXL/198
- Kubaj Józef LXXXVI/80
- Kubski Benedykt LXXXIV/23
- Kucharczyk Jan LXXXIV/4
- Kucharzyk F. CXL/252
- Kucharzyk Jan CXL/252
- Kuczalska Helena zob. Kuczalska Prawdzic Helena
- Kuczalska Prawdzic Helena VII/246, VII/290, VII/492, XII/236, XIII/77, XVI/7, XXI/32, LIII/54, CXVIII/254, CXVIII/257
- Kuczalska-Reinschmit Paulina (R.P.) VII/417, VII/597, XII/73, XII/188, XVI/115, XVI/154, XVI/167, XVI/180, XVI/192, XLVIII/128, LXXVI/14, LXXVI/21, LXXVI/34, CVII/36, CVII/39, CVII/53, CVII/61, CVII/112, CXVI/227, CXVIII/242, CXVIII/247, CXVIII/249
- Kuczyńska Bronisława CXVI/19
- Kuć Józef CXVIII/4
- Kuć Stanisław LXXXVI/203, LXXXVI/217, LXXXVI/220
- Kudasiewicz Antoni CXVIII/270
- Kudelka Feliks III/152
- Kühn XVI/174
- Kujawski Kazimierz L/63, CXIII/31
- Kukulski Zygmunt III/165
- Kulczycki Ludwik LXXXVIII/227, LXXXVIII/288, XCVII/8, CV/55
- Kulikowska J. XIII/136
- Kulikowska Kasylda VII/722
- Kulikowska Marcelina XXXI/6
- Kulikowski Stefan Leopold CXVI/192
- Kulwiec A. CVII/79
- Kulwiec Kazimierz L/29
- Kulwiec Leon XLVIII/56
- Kułaczkowska Stanisława VII/671
- Kunkłowa (2. voto Macieszyna) Maria XXI/3, XXI/4, XXI/5, XXI/7, XXI/10
- Kunowska Felicja CXLII/23
- Kurach Waleri CXL/145
- Kuraś Ferdynand IV/66, CXXII/22, CXLVI/39
- Kurcusz Aleksy LXXXVIII/33, LXXXVIII/237, CXXIX/7, CXL/242
- Kurczak Teofil (Teofil K.) LIII/73, CXXXIX/22, CXL/22, CXL/31, CXL/41, CXL/78, CXL/124, CXL/147, CXL/199
- Kurmanowa Zofia XLIV/6
- Kurnatowski Jerzy XVIII/62, XLIX/12, XLIX/16, XLIX/25, LXXXVIII/300, LXXXVIII/313, LXXXVIII/347
- Kurowiak Adolf XXIII/5
- Kurp CXL/97
- Kurp Józef XV/105, XV/113
- Kurpianka XLVI/39
- Küssner Maksymilian XVII/56
- Kuśmirek Jan XV/98
- Kutnarówna CXXIX/10
- Kutnerówna Franciszka CXXXI/44
- Kutsche Emil CXVIII/227
- Kwasieborski F. CIX/31
- Kwaśniewski Feliks (F.Kw.) XII/202, CXXX/1

- Kwiatkowski Remigiusz (R.KW.) VII/110,
 XLVIII/91, CIX/2, CIX/6, CX/9,
 CXVI/35, CXVI/45, CXVI/100,
 CXVI/122
 L. CLII/61, CLII/98
 L. CV/60, CV/65
 L. CVII/4
 L. CXXXII/14
 L. Kot zob. Kotarbińska Lucyna
 L. Tub. LXXXVI/73
 L. XI/8
 L. zob. Chrzanowski Leon
 L.Ch. CXLVII/91
 L.G. XCIII/37, XCIII/41
 L.K. CXLIV/7
 L.K. VII/718
 L.K. XXXVI/67
 L.K. zob. Kotarbińska Lucyna
 L.K. zob. Krzywicki Ludwik
 L.L. CXLIII/34
 L.L. XLIII/87
 L.L. XXV/16
 L.M. CXXXVIII/7
 L.M. XLVIII/144
 L.M. zob. Migasiński Lucjan
 L.M.S. LVI/48, LVI/56, LVI/65
 L.N. LXXXIX/69
 L.R zob. Rechtszaft Ludwik
 L.R. CXXVI/9, CXXVI/11
 L.R. CXXXI/15
 L.R. XII/80
 L.S. CLII/21
 L.U. V/23
 L.V.J. zob. Verdmon-Jacques Leonard de
 L.W. III/119, III/120, III/122
 L.W. LXXVI/27
 L.W-w. zob. Wengerow Leon
 L.Z. LVI/87
 Labriola Antonio LXXXVIII/3
 Lachowa Z. LXXXVI/23
 Lach-Szymański Adam zob. Szymański Adam I
 Lacombe Paul (spolszcz. Paweł Lacombe)
 XIII/100, CXI/11
 Lagerlöf Selma XII/215, XVI/83
 Lagorio Aleksander Jewgieniewicz (Лагорно
 Александр Евгеньевич) XCVI/34
 Lagrange Fernand XLV/13
 Lambda XCVI/16
 Lambda XII/7, XII/13
 Lamennais Félicité Robert III/72
 Lamperti Giovanni Battista CXVIII/260
 Lamy Étienne XIII/106
 Lancaster Joseph (spolszcz. Józef Lancaster)
 VII/49, LXXXVI/125
 Lande-Grynfeldowa Bronisława XLIII/33,
 XLIII/34
 Lange Antoni III/34
 Lange Helene XII/215, XII/245
 Lange Józef CXXXIII/2
 Langlois Charles (spolszcz. Karol Langlois)
 VII/97
 Laskonogi Władysław XXX/2
 Laskowska Helena XV/37
 Laskowski Kazimierz XII/285, CXVI/184,
 CXVI/186, CXVI/260
 Lasocki Wacław CX/50, CXVI/199,
 LXXIX/11
 Lassuk Natalia VII/589
 Laszka LIII/29, LIII/32, LIII/36
 Latter Emma, boh. lit. CXVI/15
 Laudynowa Stefania VII/579
 Lauer Bernard (Belarjusz) XLIII/74
 Laurysiewicz Stefan VII/686
 Lavis Ernest LI/17, LI/41
 Lawrence Thomas VII/9
 Leblond Ary zob. Merlo Aimé
 Leblond Marius zob. Athénas Georges
 Leblond Marius-Ary zob. Athénas Georges,
 Merlo Aimé
 Lech CXLII/38
 Lech LXXXIX/31
 Lech XXXIV/4
 Leclerc Max LXXXVIII/301
 Lector XXXIX/7
 Lehmann Rudolf XIII/89
 Lejowa Emilia V/76
 Lekarz LXXXIV/13
 Lekarz XII/434
 Lektor XLIII/65
 Lelewel Joachim LIII/13, CXVI/16,
 CXXVI/22, CL/95
 Leliwa CXVIII/257
 Lemański CXXXIX/8
 Lemański Jan XX/15
 Lemiesz Jan zob. Bazgier Józef
 Lemieszówna Jadwiga XV/44, XV/82, XV/140

- Lenain Louis VII/187
 Lendo Józef CXXXVII/77
 Lenkiewicz Zygmunt IV/84
 Lenval Leon de (właśc. Leon Władysław Loewenstein) III/18, VII/40, VII/64, VII/115, XII/89, XII/355, XCVI/11, CI/1
 Leo Anna VII/545, VII/612
 Leon CXXI/8, CXXI/14, CXXI/24
 Leon W-W. zob. Wengerow Leon
 Leon XIII, papież VII/361, XXXVII/10, CI/45, CIV/43
 Leon XLVIII/45, XLVIII/66
 Leppert Władysław CXVI/230
 Leroy-Allais Jeanne XLV/3, XLV/5, XLV/20, XLV/26
 Leszcz III/145
 Leszczyc CXX/52, CXX/68
 Leszczyńska J. XXVIII/70
 Leszczyńska Jadwiga VII/290
 Leszczyńska T. VII/693
 Leszczyńska Teresa LXXXIII/21
 Leszczyński A. XXVIII/47
 Leszczyński Stanisław XIII/104, CXVI/279
 Leśniewska Alina CVII/35
 Leśniewska Antonina CVII/83, CVII/109, CX/135, CXXXIII/2
 Leśniewska Eugenia (E. Jerlicz) VII/6
 Let-sław zob. Uziębło Lucjan
 Lewandowski W. XV/214
 Lewartowicz Zygmunt XXXVI/20
 Lewentalowa Hortensja VII/151
 Lewicka Anna VII/580
 Lewicki Bolesław LI/16
 Lewicki Stanisław VII/188
 Lewiński Jan IV/121
 Lewkowicz Herman XIX/14, XIX/32
 Lewkowicz Jakub XL/3
 Lewtak M. XV/191
 Lewy Gustaw CXIII/5
 Libański Edmund CXVI/174
 Libicki Stanisław XXXVI/73
 Lichtański Karol VII/348
 Lichtenbaum Henryk XLIII/35, XLIII/38, XLIII/42, XLIII/43, XLIII/55, XLIII/100
 Lichtenbaum Leon XLIII/45, XLIII/50, XLIII/56, XLIII/61, XLIII/78
 Lichtenberg E. VII/89
 Lidmanowski Konstanty CXL/14, CXL/37, CXL/48
 Liebig Justus XXXIII/87
 Lietz Hermann XIII/89, LVIII/16
 Ligocki Edward (Ginwill) LXXXIX/108, LXXXIX/122, XCIII/107
 Limplechtówna Anna (Orsyd) XLIX/27, CVII/2
 Linde Samuel Bogumił III/137
 Lindenbergowa Róża VII/462, LXXXVIII/219
 Lineburg Stanisław Karol CXXIII/30, CXXIII/48
 Lipiński E. CXX/86
 Lipiński Janusz CXVIII/245
 Lipko Zygmunt XII/2, XII/32
 Lipkówna Bogumiła XCVIII/4
 Lipska-Librachowa Maria III/9, VII/517, VII/572, LXXXVI/11, LXXVI/32
 Lisowska Justyna CX/64, CXXXIII/3
 Lisowski Bronisław CXVI/75
 Lita H. VII/143
 Litawor LXXXIII/1
 lm. XII/266
 Ln. Lm. XLIII/49
 Locke John CXLI/4
 Loewenstein Leon Władysław zob. Lenval Leon de Logika CXL/58
 Lombroso Carrara Paola (Paola Lombroso, Paulina Lombroso) XIII/22, LXXXVI/32, CXVIII/7, CXVIII/12, CXVIII/26
 Lombroso Cesare (właśc. Ezechia Marco Lombroso) VII/45
 Lombroso Paola zob. Lombroso Carrara Paola
 Lombroso Paulina zob. Lombroso Carrara Paola
 Londzin Józef IV/78
 Lorentowicz Jan CX/181, CX/187, CXXXIX/23
 Lorentowicz Michał XXXIII/10
 Loret Maciej CXVI/214
 Lorum XCVII/18
 Löwenstein Leon zob. Lenval Leon
 L-Pcz. VII/605
 lr. XCVII/9
 Lubbock John CXLVII/58
 Lubecki Kazimierz LVI/23, LVI/44, LVI/54, CI/126, CI/148
 Lubicz CX/4, CX/24
 Lubicz Czesław XXV/17
 Lubicz Jan LVI/4, LVI/31, LVI/47

- Lubierzyński Feliks zob. Jordan-Lubierzyński Feliks
 Lubińska Teresa CVII/31, CVII/63
 Lublinerowa Eugenia VII/500, XVI/147, XVI/157, CV/23
 Lublinianin LIX/22
 Lubomirscy, rodzina XXXIII/105
 Lubomirska Maria Zdzisława CL/213
 Lubomirski Jan Tadeusz III/65, LI/28, CXVI/149
 Lubomirski Stanisław CXVI/343
 Lucht W. LXXIV/66
 Luchtówna Aniela CXI/77, CXI/78
 Lucjan Mir. XXVIII/72, XXVIII/73
 Lüde (Lüdowa, 2. voto Żmurko) Aleksandra CXIX/22
 Lüdowa Aleksandra zob. Lüde (Lüdowa, 2. voto Żmurko) Aleksandra
 Ludowiec CXXXVIII/17
 Lukrec Henryk (h.l.) LXXXVIII/136, LXXXVIII/148, CV/35, CV/45, CV/46, CV/59, CVII/48, CXXIX/6
 Luther Martin (spolszcz. Marcin Luter) XVI/200
 Lutomski Bolesław CXVI/82
 Lutosławska Izabela CXIX/81
 Lutosławska Maria Julia LVIII/16
 Lutosławski Jan CXVI/321
 Lutosławski Kazimierz (Jan Zawada) V/80, XIII/126, LIII/95, LXXXIX/124, CXVI/357, CXIX/98
 Lutosławski Wincenty VII/548, LXIX/10, CX/65, CX/82
 Lutyński Roman XX/15
 Ł. CI/159
 Ł. CXVI/163
 ł. CXVI/164
 Ł. XLVIII/61
 Ł.Grz. LIII/34
 Ł.M. XII/424
 Ł.Z. CL/133
 Łada CX/124
 Łada Włodzimierz VII/355
 Łąg Stanisław CXXIX/25
 Łaganowski Stefan XVI/15, XVI/64
 Łagowski Florian IV/7, XVII/38
 Łagowski Stanisław LVIII/19, LXXXV/6, LXXXV/23
 Łakomy Michał LXXXVI/115
 Łańduch Michał XV/244
 Łaszcz Jan LXXIX/11, LXXIX/26, CL/1, CL/49
 Łaszcz Józef XV/12, CL/82
 Łazarewicz Bonifacy V/2
 Łazarowicz Antoni (Władysław Tekieliński, Władysław Teliński) V/23
 Łazarz, św. VII/181, CXI/52
 Łącki Karol XXXIII/93
 Łączkowska Felicja LXXXV/20, XCIII/54
 Łempicka Leokadia VII/20
 Łęski J. CX/70, CX/74
 Łojko Edward CVII/97
 Łopaciński Hieronim CXVI/393
 Łopieński Ignacy XXIV/14
 Łopiński Władysław LIII/18, LIII/19, LIII/20, LIII/21
 Łopuszańska Maria (M.Ł.) VII/123, VII/301, VII/343, XII/22, XII/190, XII/191, XII/310, XII/405, XII/411, XIII/101, XLVI/3, XLVI/37, LVIII/26, XCIII/9, XCIII/24, XCIII/25, XCIII/31, XCIII/38, XCIII/39, XCIII/40, XCIII/47, XCIII/50, XCIII/55, XCIII/58, XCIII/59, XCIII/60, XCIII/62, XCIII/68, XCIII/69, XCIII/79, XCIII/84, CXVIII/154
 Łopuszański J. LXXXVIII/232
 Łosiński Augustyn CI/134
 Łoś Jan LXXII/6
 Łowiczanin R.S. LIII/41
 Łozińska Konstancja (K.Ł.) VII/226, VII/394, VII/416, VII/429, VII/438, VII/456, VII/476, VII/481, VII/496, VII/505, VII/520, VII/537, VII/549, VII/553, XLVIII/137, CXLVII/84,
 Łubianka Zofia LXI/14, LXXXIX/18
 Łubieńska Jadwiga (Ottonówna) CL/90
 Łubieńska Maria XLVIII/128
 Łubieński Bernard Alojzy XLVIII/22
 Łuczyński Józef XVI/165
 Łukasiewicz Juliusz LXXXVIII/344, LXXXVIII/345, CXXIX/16
 Łukaszewicz Józef IV/18
 Łuskina Ewa CXIX/3
 Łuszczewska Jadwiga (Deortyma) IV/2
 Łypaciewicz Waclaw LXXXVIII/343

- Łyszko Cezary (Tyszko) XXXVII/25,
XXXVII/27
M. CIV/2
M. CL/73
M. CX/32
M. CXIX/107, CXIX/114
M. CXL/92
M. CXVIII/153, CXVIII/165
M. CXXVI/34
m. LXXXVIII/129
M. LXXXVIII/58, LXXXVIII/171,
LXXXVIII/230, LXXXVIII/289
M. Świd. zob. Świdarska Maria
M. XII/407
m. XXVIII/18
M. zob. Matuszewski Ignacy
M.A. XXI/12
M.A.B. XIII/94, XIII/106, XIII/121
M.A.K. XI/13, XI/14, XI/15
M.B. CXIV/2
M.B. CXLVI/28
M.B. CXLVII/95
M.B. LXXXIX/23
M.B. LXXXVI/75
M.B. XLIII/58, XLIII/64, LXXVI/22
M.B. zob. Brzeziński Mieczysław
M.C. LVI/27
M.C. zob. Cichocki Maksymilian
M.D. LVI/29
M.D. zob. Dąbrowska Maria
M.D. zob. Dobrzański Mirosław
-m.dz.- LI/25
M.E. XII/384
M.G. III/82
M.G. LXXXVI/132, LXXXVI/146,
LXXXVI/154
M.G. XVII/63
M.G. XXXIII/7
M.G. XXXIX/19, XXXIX/49, XXXIX/51
M.H. CXLVI/13, CXLVI/42
M.H.E. CXLVI/68
M.J. CXI/65
M.J. LIII/87, LIII/93
M.J.S.T. CXI/13
M.K. CL/4, CL/89
M.K. CXI/80, CXI/87
M.K. LXVI/4
M.K. VII/50
M.K. XIX/26
M.K. XL/2
M.K. zob. Karczewska Maria
M.L. LVI/43
M.L. XIII/13
M.Ł. LXXXVIII/135,
M.Ł. zob. Łopuszańska Maria
M.M. CIV/28
M.m. VII/546
M.M. zob. Malinowski Maksymilian
M.M., z pod Miechowa CIV/43
M.N.J. CIV/56
M.N.Ś. CIV/39
M.Ol. CX/117
M.Or. Czytelnik „Zarania” CXL/50
M.P. CX/57
M.P. LIII/44
M.P. LIX/28
M.P. LVI/62
M.P. LXXVII/1
M.P. XII/23
M.P.O. CXI/63, CXI/71
M.R. CXVIII/202
M.R. V/36
M.R. XLVIII/53, XLVIII/59
M.R. XXVIII/14
M.S. CXLVI/16
M.S. LI/32
M.S. LXXXVIII/233
M.S. zob. Horska-Szpyrkówna Maria
M.S. zob. Synoradzki Michał
M.Ski. V/30
M.St. VII/52
M.Sz. CLII/17
M.Ś. VII/455, VII/455
M.T. CXLVI/40, CXLVI/48, CXLVI/49,
CXLVI/54
M.T. LXXIV/65
M.T. VII/570
M.T. XLVII/10
M.W. LXXXVIII/49, LXXXVIII/250
M.W. XCIII/103
M.Z. CXXIII/1, CXXIII/16, CXXIII/46
M.Z. LXXXVI/252
M.Z. XXVIII/86
M...r. IX/20
Machalewski Stefan XCVIII/8
Machalkówna Katarzyna CL/38

- Machczyńska Antonina CXIX/72
 Machlejd Julian (właśc. Juliusz Machlejd)
 VII/239, CXIX/94
 Maciejewski Jan XII/261
 Maciejewski Ignacy (Sewer) XV/24
 Maciejewski J. XVI/150, XVI/211,
 XLVIII/135, XLVIII/150, LXI/20, LXI/22,
 CXXXI/30, CXXXVII/55
 Macieszka Aleksander XXI/15, XXI/24,
 XXI/40, XXI/44, XXXV/48, XLVII/3,
 XLVII/45, XLIX/5, CXX/4, CXX/19
 Macieszyna Maria zob. Kunkłowa (2. voto Ma-
 cieszyna) Maria
 Macoch Damazy CXLI/2
 Macoszek Antoni LXXIX/7
 Madaliński Adam LIII/107
 Magenheim Stefan (Stf.Ż.) CXXIX/11
 Mahomet (Muhammad Ibn Abd Allah), prorok
 islamu CI/116
 Mahrburg Adam LXXXVIII/304
 Majdrowicz Eugeniusz XXX/18
 Majerczyk Zygmunt XL/4, XL/5
 Majewska Gabriela VII/485, VII/641, VII/679,
 VII/696, VII/704, CXLVII/90
 Majewska Zofia XVI/41, LIII/10
 Majewski Erazm VII/65, XVI/142
 Majewski Konstanty LVI/12, LVI/22, LVI/36,
 LVI/41
 Majewski Stanisław Jan CXVI/28
 Majewski Stanisław L. CXVI/172
 Majewski T. LXXXVIII/329
 Majewski Zdzisław CXVI/47
 Majlertowa Z. CXI/89
 Makowski Czesław IV/14
 Makuszyński Kornel CXVI/392
 Malaczewska Wanda LXXXVI/124
 Malanowski Józef XX/15
 Malczewski Jacek LIII/67
 Malczewski Władysław Al. LXXII/12
 Malecki Antoni IV/11, XV/185
 Maleszewski Władysław Józef (Śasiad, Sęp,
 SĘP) IV/85, V/1, V/3, V/4, V/5, V/8, V/12,
 V/14, V/26, V/28, V/38, V/42, V/43, V/48,
 V/50, V/51, V/53, V/54, V/59, CXXXI/4
 Malinowski Maksymilian (właśc. Maksymilian
 Miłgaj; Książak, M.M., Maksymilian Miłgaj
 „Malinowski”, Piastun, Pisarz „Zarania”;
 Świadomy) XII/433, LXXXVIII/307,
 LXXXVIII/308, LXXXVIII/230, XCV/1,
 XCV/3, XCV/5, XCV/6, XCV/9, CI/77,
 CI/81, CI/107, CI/116, CI/154, CXL/2,
 CXL/4, CXL/10, CXL/12, CXL/15,
 CXL/23, CXL/25, CXL/26, CXL/32,
 CXL/38, CXL/44, CXL/45, CXL/56,
 CXL/67, CXL/70, CXL/75, CXL/77,
 CXL/81, CXL/90, CXL/93, CXL/104,
 CXL/110, CXL/135, CXL/139, CXL/143,
 CXL/146, CXL/158, CXL/162, CXL/181,
 CXL/189, CXL/200, CXL/202, CXL/208,
 CXL/213, CXL/219, CXL/220, CXL/221,
 CXL/227, CXL/231, CXL/232, CXL/234,
 CXL/236, CXL/237, CXL/254, CXL/255,
 CXL/258, CLI/1, CLI/2, CLI/5, CLI/10,
 CLI/12, CLI/13, CXLIX/3, CXLIX/10,
 CXLIX/12, CXLIX/13, CXLIX/15,
 CXLIX/21, CXLIX/28, CXLIX/29
 Maliszewski St. CXL/5
 Małachowski Stanisław CXL/162
 Malecki Antoni CXLII/17
 Małgorzata, św. IV/67, VII/227,
 LXXXVIII/159, CI/99
 Małkowski Andrzej IX/24, IX/27, IX/28
 Małyszko Adolf (M. Floda) LXXXVI/179,
 LXXXVI/188, LXXXVI/215,
 LXXXVI/274
 Maniewski St. XXVIII/49
 Manterys Mateusz CXL/248
 M-ań...ski V/77
 Mańkowski Jan LXX/10, LXX/11, CIX/26
 Mańkowski Leon LXXII/6
 Mańkowskich Fundacja im. VII/302
 Mań-ski V/49, V/68
 Marcèle CXXXI/29, CXLVII/32,
 CXLVII/35, CXLVII/43, CXLVII/64,
 CXLVII/66, CXLVII/69, CXLVII/85,
 CXLVII/92
 Marchew M. XXXIX/74
 Marcin z Opola LXXXV/8
 Marcinkowska Jadwiga LII/13, LII/20, LII/34,
 LXXXIV/1, CVI/10
 Marcinkowski Antoni XXXIII/106,
 XXXIII/108, XXXIII/123
 Marcinkowski Karol XII/67, CL/85
 Marciszewska-Posadzowa Stefania XII/41,
 XVI/27, CI/132
 Marczewski Lucjan CX/128

- Marczewski Zygmunt VII/420, XII/175,
 CXVIII/215, CXVIII/219, CXVIII/228,
 CXVIII/237, CXLV/29
 Margulies Bolesław XII/84, XLIII/66,
 LXXXVIII/165
 Maria (Maryja), Matka Boża V/39, VII/302,
 XXVIII/78, XLVIII/14, XLVIII/26,
 XLVIII/56, XLVIII/56, XLVIII/101,
 XLVIII/130, XLVIII/140, LVI/5,
 LXXXIX/5, CXI/58, CXLVII/40
 Maria Czerszy...na XXXIII/104
 Maria K. XIII/34
 Maria Romualda XLVIII/89, XCIII/10,
 XCIII/63
 Maria St. LXXXIX/94
 Maria Teresa cesarzowa III/8
 Maria, Matka Boża Loretańska zob. Maria (Ma-
 ryja), Matka Boża
 Markiewicz Bronisław XII/229, XLVIII/124,
 CI/158
 Markiewicz Roman LIII/19
 Markiewicz Stanisław IV/56, VII/189,
 VII/473, VII/489, XII/227, XII/345,
 LXI/15, LXXXVI/155, CXXXVIII/10,
 CLI/12
 Marta VII/93
 Martineau Harriett VII/250
 Marwicz C. zob. Jankowski Czesław
 Marx Karl (spolszcz. Karol Marks) XXXI/14
 Marya S. XLVIII/73
 Marylski Antoni LXXIV/51, LXXIV/57
 Maryusz XIX/12
 Mason Charlotte XVI/129, CXLV/14
 Massonius Marian XVI/168
 Maszewska-Tur J. LXXXVIII/40
 Maszkowska Maria VII/550
 Maszkowski Mieczysław VII/550
 Maślanka Leokadia XV/159
 Matejka Paweł LXXXVI/53
 Matejko Jan XXVIII/27
 Matka CXI/6
 Matka Matylda zob. Getter Matylda
 Matka Polka M.B.S. zob. Rolicz-Staniecka Maria
 Matka Polka XLVIII/58
 Matka XII/100
 Matka XX/14
 Matka-Polka M. Rolicz-Staniecka zob. Rolicz-
 -Staniecka Maria
 Matka-Polka M.R.S. zob. Rolicz-Staniecka
 Maria
 Matka-Polka VII/701, VII/720
 Maturzyści LIII/7
 Matuszewski Ignacy (M.) LXXVI/26,
 CXVI/52, CXVI/59, CXVI/293
 Matuszewski Teofil III/83, CI/35
 Mauersberger Jan CXVI/370
 May Karol IV/55
 Mayet D. XII/180
 Mayzłowna Irena VII/459
 Mayzner Izidor XXI/12
 Mazanek Andrzej CXX/13
 Mazanowski Antoni XLVII/42, LVI/69
 Mazarakowa L. CXI/69
 Mazur Franciszek LXXXVI/59
 Mazur J. XXIII/7
 Mazurkiewicz Jan CXVI/67
 Mazurkiewicz Władysław CXIV/1
 Mączewski Jerzy CVI/4, CVI/8, CVI/16,
 CVI/18
 Mączewski Przemysław XCIV/39, XCIV/41
 Mączyński Franciszek CX/101
 Medem Włodzimierz (właśc. Władimir Grin-
 berg) XXXIX/7
 Mehoffer Józef CX/78
 Mejbaum Antoni CXVI/10
 Mejerson Samuel zob. Meyerson Samuel
 Mejro Czesław CXL/230
 Mencej Antoni XLVIII/154
 Mendele Mojcher-Sforim zob. Abramowicz
 Szolem Jankew
 Mendelsohn LI/24
 Mendelson Stanisław (Meta) CXVI/68,
 CXVI/83, CXVI/141, CXVI/143,
 CXVI/154
 Mercère CXVI/229
 Merlo Aimé (Ary Leblond, wraz z Athénas Geo-
 rges: Marius-Ary Leblond) CXVI/208
 Meta zob. Mendelson Stanisław
 Metalszczykow Stepan CXXIV/2
 Metody, św. LXXIX/16
 Meyer Małgorzata LXXXVIII/233
 Meyerson Samuel (Samuel Mejerson, S.M.?)
 LIX/27, LIX/50
 Méyet Leopold III/105
 Męczkowska Teodora (T.M.) LXXVI/28,
 CXVIII/27, CXVIII/47, CXVIII/63,

- CXVIII/79, CXVIII/85, CXVIII/87,
 CXVIII/112, CXVIII/124, CXIX/107,
 CXXXIII/2, CXLV/68
 Męczkowski Wacław XVIII/44
 Mianowski Józef V/67, VII/622, LXVIII/11,
 CXXXV/11, CXLII/29
 Miarka Karol XLVIII/148
 Miączyński Hieronim XXXII/13
 mich. XXXVI/4
 Michalina B. CXXXVII/105
 Michalski Edward zob. Grabowski Edward
 Michalski Jerzy CX/66
 Michalski Tadeusz (Tad.Mich.) CV/47
 Michalski Z. LXXXIII/9
 Michał Enk. XLVIII/80
 Michał Rolnik XXVIII/64
 Michał, św. LXXXIX/108
 Michałek Walenty XLVIII/124
 Michałowski Aleksander CXVI/167
 Michałowski Henryk (H.Mich.) CXLII/4
 Michałowski Zygmunt CXXXI/21
 Michelis Zygmunt CLII/101
 Michno CIX/30
 Mickiewicz Adam III/72, III/105, III/110,
 V/44, V/68, VII/595, VII/633, XV/207,
 XVII/9, XIX/1, XLVIII/43, L/32, L/58,
 LVII/2, LIX/2, LXXVI/3, LXXXVIII/24,
 LXXXVIII/58, LXXXVIII/175,
 LXXXVIII/184, LXXXVIII/251,
 LXXXVIII/270, LXXXIX/89, XCVI/18,
 XCVIII/4, CXX/51, CXLIII/25
 Miecznik Antoni CXVIII/29, CXVIII/32,
 CXVIII/33, CXVIII/42, CXVIII/211,
 CXVIII/241
 Miecznikowski Kazimierz XLIX/5
 Mieczynska CXVIII/205
 Mieczynska Helena VII/438, CXLV/18
 Mieczynska Janina zob. Mieczynska-Lewakow-
 ska Janina
 Mieczynska-Lewakowska Janina (Janina Mie-
 czyńska) VII/618, XLVII/47, CXXIX/10
 Mieczynski Stanisław III/119, IV/30
 Mieczysławowiak Ed.Ki. XV/182
 Mieczysławowiak S.S. XV/101
 Mieczysławowiaki XV/122
 Mielęcka Jadwiga CXLV/22
 Mielniczuk Jan XXIII/13
 Mieroszewski Krzysztof LVI/76
 Mierzejewski Z. LXXXVIII/326
 Mieszczanin XVIII/50
 Mietliński A. XXVIII/42
 Migasiński Lucjan (L.M.) VII/559, LXI/32
 Miklaszewska Helena LIII/112
 Miklaszewski Walenty IV/70, XVIII/66,
 XLIX/15, CVII/7, CVII/62, CVII/63,
 CXL/206, CXL/249
 Mikołaj (Mikołaj z Miry, Mikołaj z Bari), św.
 XLVIII/126
 Mikołaj II Aleksandrowicz Romanow (Николай
 II Александрович Романов) cesarz rosyjski
 XCVI/17, CXLIX/9
 Mikołajski Szczepan XII/260,
 Mikułowska-Pomorska Julia (Horoch)
 CXLV/51
 Mikułowski-Pomorski Józef CXVI/113
 Mikurda St. CXLIII/32
 Milewska Jadwiga CXI/66, CXLVI/52, CL/65,
 CL/99, CL/105
 Milewski E. LXXXIX/81
 Milewski Edward (E.M.) LXVI/1, LXVI/2,
 CXX/18
 Milik Józef XV/42, LXXIV/13, CL/141
 Milkuszyca Dorota CXIX/30
 Mill John Stuart VII/107, LXXXIX/98
 Miller Antoni XLIX/22, LXXXVIII/139,
 CV/4
 Millerowa Elżbieta VII/467
 Miłgaj Maksymilian zob. Malinowski
 Maksymilian
 Miłkowska M. VII/563
 Miłkowska N. VII/454
 Miłkowski Jan VII/330, VII/332, VII/386,
 XII/356, LXXIII/17, CVII/58, CVII/83,
 CXVI/81, CXVIII/81
 Miłobędzki Tadeusz IV/121
 Miłoszewski S.W. XLVIII/64
 Mionc Wawrzyniec CXL/252
 mir zob. Pietkiewicz Zenon
 Mirosławianka CL/97
 Mirosławianka XV/84
 Mirosławianki XV/15
 Missol Michał CLII/80
 Miszczyk Jacenty CXL/73
 Miśkiewicz Tadeusz LXXXIX/7, LXXXIX/16
 Mitasówna M. CL/113
 Mizdrówna Maria CXL/88

- Mk. CXLIII/31
 MLK.WAD. zob. Wadys Mikołaj
 Młochowski Jan XCIII/53
 Młoda wieśniaczka M. Wójcicka z Zosiuka w
 Lubelskim XXIII/6
 Młodowska Jadwiga XIX/29
 Młody rolnik LXXIV/38
 Młodzież ludowa XV/1
 Młot CXXXVII/85
 Młot Jan zob. Bogusławski Aleksander
 Młot LIII/27
 Młoteczek LIII/37
 M-n P. CI/113
 mn. LXXXVIII/21, LXXXVIII/22
 Mnichówna Karolina XV/21
 Moczulski Józef XV/100
 Moczydłowska Maria XV/14, LXXXVI/200,
 LXXXVIII/292, CXIX/40
 Moczydłowski Konstanty CXL/48
 Modliński Józef zob. Boleszczyk Modliński Józef
 Modrzejewska Helena (właśc. Jadwiga Helena
 Chłapowska) CXVIII/145
 Modrzejewski T. CXVI/149
 Modrzewski Andrzej Frycz III/142, CXVI/16
 Modzelewski J. XIII/133
 Mogilnicki Aleksander VII/597
 Mohłówna Anna XII/207
 Mokronowscy, rodzina XII/166
 Moksiewicz Stanisław LXXXIX/115
 Mol Bernard XVI/118
 Moniuszko Dominik XVII/69
 Moniuszko Stanisław LIX/47, XCIX/3,
 CXLII/18
 Montessori Maria VII/572, VII/609, VII/692,
 XI/13, XVI/77, XVI/123, XVI/141,
 XXXVI/63, XCIII/93, CXIX/36,
 CXIX/60, CXLV/48, CXLVII/82
 Montgomery Lucy Maud IV/53, XVI/83
 Montwiłł Józef IV/3, IV/37, VII/290
 Mor. XXXVI/50, XXXVI/54
 Moraczewska Bibiana XII/67
 Morawska Zofia CXIX/80
 Morawska Zuzanna (Z.M.) IV/53, VII/134,
 VII/200, VII/307, VII/373, VII/376,
 VII/382, VII/498, VII/547, VII/584,
 VII/616, VII/660, VII/688, VII/707, XII/4,
 XII/152, XVI/63, CXI/56
 Morawski Adam LXXXVIII/102
 Morawski Franciszek XVI/196
 Morawski Kazimierz Marian III/104
 Morawski Z. XIII/110
 Morąg Teofil CXL/86
 More Hannah LXXXIX/98
 Morgenstern A. XXXIX/94
 Morgenstern Lina XIII/121
 Moriconi Ludwika VII/227, LXXXVIII/75,
 LXXXVIII/159
 Morn Ellick XCIII/68
 Morsberger Klara VII/190
 Mortkowicz Jakub CXIX/66
 Mortkowiczowa Janina LXXVI/25, CX/59,
 CXVI/18, CXXVI/12
 Morzycka Faustyna III/120, IV/29, XCVIII/4
 Morzycka-Brzezińska Rozalia zob. Brzezińska
 Rozalia
 Mosso Angelo XII/236
 Moszczeńska Iza zob. Moszczeńska Izabela
 Moszczeńska Izabela (I.M., Królewiak, Iza
 Moszczeńska, Izabela Moszczeńska-Rze-
 pecka, J. Moszczeńska) VII/6, VII/200,
 XII/23, XII/57, XVI/115, XVIII/13,
 XVIII/54, XIX/22, XX/12, XXXI/9,
 LVII/2, LVII/11, LXXII/1, LXXII/11,
 LXXII/19, LXXXVIII/70, LXXXVIII/110,
 LXXXVIII/119, LXXXVIII/120,
 LXXXVIII/121, LXXXVIII/124,
 LXXXVIII/128, LXXXVIII/131,
 LXXXVIII/137, LXXXVIII/144,
 LXXXVIII/152, LXXXVIII/183,
 LXXXVIII/190, LXXXVIII/199,
 LXXXVIII/206, LXXXVIII/231,
 LXXXVIII/273, LXXXVIII/274,
 XCVI/37, XCVIII/5, CI/2, CI/16,
 CI/33, CI/52, CI/53, CI/57, CI/134,
 CXI/33, CXVI/370, CXIX/60, CXIX/73,
 CXIX/82, CXIX/83, CXIX/91, CXXVI/6,
 CXXVII/1, CXXVII/2, CXXVII/5,
 CXXVII/11, CXXVII/17, CXXXIII/3,
 CXXXIX/3, CXL/60, CXL/188,
 CXLVII/6, CXLVII/11, CXLVII/21,
 CXLVII/34, CXLVII/52
 Moszczeńska J. zob. Moszczeńska Izabela
 Moszczeńska-Rzepecka Izabela zob. Moszczeń-
 ska Izabela
 Moszczeński Stefan CXLIV/10
 Moszyński Stefan LVI/46

- Mościcki Henryk (H.M.) III/113, IV/123,
 VII/640, XXXVII/31, CXVI/92,
 CXVI/261, CXVI/298, CXVI/315,
 CXVI/323, CXVI/328, CXVI/334
 Motyliński Czesław LIII/75, LIII/83
 Mrozowska Jadwiga CXIX/22
 Mrozówna Hanna XV/50
 Mrówka XV/131
 Mrówka zob. Kotarbińska Lucyna
 M-ś CXIII/40
 Mścichowski Franciszek LXXXVI/37
 Mucha Ignacy LXXXVIII/223
 Mugajn LIX/44
 Mühlstein Anatol LXXXVIII/167
 Muklanowicz Józef XVI/170
 Muklanowiczówna Zofia XVI/3, XVI/26,
 XVI/62, XVI/96, XVI/116, XVI/170,
 XVI/197
 Mukułowska Teodora (Mukułowska Dora)
 CXLVII/13
 Mularek Ig. XV/240
 Müller Johannes VII/363
 Müller Jørgen Peter CVII/116, CXVI/53,
 CXXVI/35
 Münch Wilhelm XIII/19, XIII/115
 Munnynck Marc de CI/144
 Murzyn. LXIII/5
 Mutermilch Juliusz XLIII/85
 N. CXVI/24
 N. CXXXIX/31
 N. J. CIX/10
 N. LVI/71
 N. LXIX/7
 N. LXXVI/39
 N. XLII/16
 n. XXVIII/20
 N. XXVIII/84
 N.D. CVIII/2
 N.F. LVI/35
 N.H. LVI/26
 N.J. CXLVII/89,
 N.J. zob. Jastrzębska Natalia
 N.K. XLIII/10
 N.L. LVI/86
 N.N. CXLII/46
 N.N. XII/213
 N.R. XXXIII/137
 Nadwiślanka VII/142
 Naganowski Edmund LI/16
 Nagnajewicz Bronisław CL/174
 Nagórski Zygmunt (Student) LXXVI/41
 Nakonieczny Józef CV/20
 Nałęcz Antoni XC/1
 Nałęcz St. LII/29
 Nałkowski Wacław III/41, LXXXVIII/239,
 CV/49, CXXIX/5
 Nap. CVII/60
 Napieralski Adam XLVIII/148
 Narodowicz XCIV/34
 Nasielowski J. CXL/141
 Nasiłowski Adam CXXXVIII/10
 Nassalski Marian CI/82, CI/92
 Natanson Kazimierz CI/57
 Natanson Ludwik XLIII/77
 Natanson Władysław LXXII/6
 Natorp Paul XIII/92
 Nauczyciel B. Wojnarowski CXL/152,
 CXL/172
 Nauczyciel CXLIII/33
 Nauczyciel Fr.D. CXL/170
 Nauczyciel ludowy CXXXVII/10
 Nauczyciel ludowy LXI/19
 Nauczyciel ludowy LXIX/3,
 Nauczyciel ludowy W. LXXX/2
 Nauczyciel ludowy W.B. LXXXIV/26
 Nauczyciel wiejski CL/29
 Nauczyciel wiejski CXL/107
 Nauczyciel XXIV/33
 Nauczyciel z Kujaw XXVI/6, XXVI/7, XXVI/8
 Nauczyciel zob. Świętochowski Aleksander
 Nauczyciele i Nauczycielki LIII/69
 Nauczycielka CL/3
 Nauczycielka CXI/16, CXI/30
 Nauczycielka CXXXVII/24
 Nauczycielka LXXXIV/20
 Nauczycielka XIII/59
 Nauczycielka XLVII/34
 Nauczycielka XVI/145
 Nauczycielka z Piotrkowa XVI/195
 Naudet Paul XLVIII/13
 Nawrocki Kazimierz LXV/10
 Negri Ada VII/34
 Neumark J., dr CVII/105, CXXXVII/52
 N-i XVIII/67
 Nie feministka V/11
 Niećko Józef XV/6, XV/10, XV/87, XV/111,

- XV/146, XV/160, XV/174, LII/8, LII/16,
CL/147, CL/177, CL/184
- Niedziałkowska Wiktoria IV/96, VII/46,
VII/596, CVII/14, CXVI/300
- Niedziałkowski Karol Antoni XXXIII/8, CI/53
- Niedzielska Maria XII/204, CX/75, CX/125
- Niedzielski Kazimierz IV/92, LXX/12,
CXXXVI/18, CXLII/10
- Nie-Mariawita CV/1
- Niemojewski Andrzej XXVII/110, XXXV/39,
LXXXVIII/23, CI/53, CI/87, CI/165
- Niemowa Józef LXXXVI/237
- Nie-pedagog XCIV/22
- Nietzsche Friedrich (spolszcz. Fryderyk Nietz-
sche) VII/525
- Niew. CX/138, CX/139, CX/152
- Niewdzięczny CXXXVI/8
- Niewęgłowska Wanda CX/87
- Niewiadomska Cecylia (C.N.) XII/152,
XVI/112, CXIX/2, CL/126, CL/161
- Niezależny CXXXIII/28
- Niklewski Tomasz (T.N.) CXXXVII/1,
CXXXVII/3, CXXXVII/4, CXXXVII/9,
CXXXVII/22, CXXXVII/30,
CXXXVII/31, CXXXVII/32,
CXXXVII/35, CXXXVII/51
- Nobel Alfred Bernhard III/41
- Nocznicki Tomasz CI/74, CI/78, CI/81,
CXL/68, CXL/100, CXL/183, CXL/188,
CXL/196, CXL/203, CXL/222, CXL/224,
CXL/244
- Noga Marcin CXL/256
- Nomberg Hirsz Dawid XXXIX/42, XXXIX/78
- Nordau Max XXXIX/43
- Norkowska Marta XII/24, XLVIII/4
- Noskowski Witold CX/80
- Noskowski Z. V/13
- Noskowski Zygmunt CXVI/167, CXL/67
- Nowacka Wanda VII/438
- Nowaczyński Adolf (Clar., Clarus) CX/37,
CX/54, CX/66, CX/77, CX/84, CX/94,
CX/103, CX/108, CX/114, CX/116,
CX/129, CX/132
- Nowakowska Maria XCIII/67
- Nowakowski CL/234
- Nowakowski Franciszek LXXXVI/201
- Nowakowski Jan LIII/61
- Nowicka Stanisława XVI/5
- Nowicki J. zob. Tkacz – J. Nowicki
- Nowicki Jan XCIII/46
- Nowicki Józef CXL/207
- Nowicki Zygmunt L/9, LXXXVIII/279,
CXLIII/35
- Nowodworski Franciszek CXLV/52
- Nowosilcow Mikołaj Mikołajewicz
(Новосильцев Николай Николаевич)
V/61, CXVI/272
- Nowotka Arkadiusz LXXXIII/4, LXXXIII/15,
LXXXIII/17
- Nowowiejski Antoni Julian XII/222,
XXXVI/266
- Nowy czytelnik A.K. XXXIII/66
- Nów Adam zob. Adamowicz-Piliński Jan
ns. XXXIX/15
- N-ski Z. LXXXIV/7
- Nul XCVI/15, XCVI/22, XCVI/28
- Nusbaum Henryk (H.N., Henryk Nussbaum)
VII/68, XI/11, XXIV/8, XXXIX/4,
XXXIX/25, XLIII/51, CII/2, CII/8, CII/9
- Nusbaum-Hilarewicz Józef CXIX/67
- Nusbaumowa Rozalia LXXXV/25
- Nussbaum Henryk zob. Nusbaum Henryk
- Nyström-Hamilton Louise XIII/69
- O. XVI/39
- O. LXXXVIII/35
- O. Zor XLIII/90, XLIII/92, XLIII/97
- O.M. CXVIII/158
- o.t. V/7
- Oakeshott Grace VII/488
- Obecny CL/187
- Obiektywny XXXVI/11, XXXVI/58,
XXXVI/78
- Obolewicz Karol LXXXVI/100
- Obrębowicz Kazimierz CXVIII/128
- Obserwator CI/128
- Obserwator LIX/12
- Obserwatorka CXLVI/31
- Obuchowicz Bronisław XVIII/30, LXXXVI/75
- Ochorowicz Julian (Dr. J.O.) III/43, IV/101,
IV/110, CXI/64, CXVI/59, CXVI/377
- Oczykowska Maria LIII/107
- Oczykowski Romuald LIII/107
- Oderfeldowa Cecylia (C.O.) XLIII/88, CXV/7
- Odrowąż Zofia VII/423
- Odrowąż-Krzyszkowski Konstanty CXVI/276
- Odrzywolski Sławomir IV/13

- Odynec St. LXX/11
 Offmański Mieczysław V/15, V/57, XCVI/18
 Og. XXV/8
 Ogrodnik R. CXL/259
 Ogrodnik XVIII/19
 Ojżeński Zbigniew LXXXIX/20
 Okęcka Zofia (Zośka z Bielik) CIV/48,
 CXXXIX/30, CXL/57, CXL/76,
 CXL/102, CXL/109, CXL/112, CXL/115,
 CXL/127, CXL/130, CXL/133, CXL/154,
 CXL/184, CXL/247
 Okęcki Władysław IV/70
 Okolski Antoni CXVI/187
 Okołowiczówna Stanisława CX/118, CXL/8,
 CXLIX/8
 Okołów-Podhorska Joanna (Bożymir?)
 XLVI/1
 Oksza J. zob. Kisielevska Julia
 Oksza Julia zob. Kisielevska Julia
 Okulicz Stefan IV/73
 Ol. LXXXIX/119
 Old. CXLIII/3
 Olechowski Gustaw VII/311, CXVI/170
 Ołędzki Roman CXX/5
 Olfa XLV/42
 Olsza Paweł LXXXIX/128
 Olszamowski Bolesław CX/113
 Olszewska Jadwiga CXL/187
 Olszewski Jan CI/50
 Olszewski Józef Antoni XXXI/12
 Olszewski Józef VII/703
 Olszewski Stefan XLVIII/74, XLVIII/76,
 XLVIII/115, LXXXIX/133
 Olszowski Wojciech LXX/4
 Olszyc P. LXI/10, LXI/12
 Oldakowski M. CXXXVIII/15
 Ołtuszewski Władysław XII/82, XVI/24,
 XVI/45, XVI/65, XVI/75, XVI/90, XVI/98,
 XVI/119, XVI/130
 Omańkowska Janina CVII/29
 Onyks CVIII/16, CVIII/17
 Opałko Roman XV/237
 Opieński Henryk CXVIII/135, CXVIII/137
 Opieński Jan XII/306
 Opocki S. CXLVII/33
 Opolska Anna XCIII/91
 Oppenheimowa (Openhejmowa) F. LIX/6,
 LIX/37
 Oppman Artur VII/549
 O-r LIX/17
 Oracz A. XV/143, XV/168
 Oracz LXXIV/46
 ORACZ LXXVII/12
 Oracz M. LXXVII/3, LXXVII/7, LXXVII/9
 Oraczewski Czesław VII/702
 Orest CX/63
 Orędzki Tomasz CVI/1
 Organista CXL/74
 Orion LXXXVIII/328, LXXXVIII/333,
 LXXXVIII/334, LXXXVIII/340
 Orjon LXXXVIII/317, LXXXVIII/321,
 LXXXVIII/325
 Orka J. zob. Rajchmanowa Melania
 Orka zob. Rajchmanowa Melania
 Orłowski Waclaw CXXXI/55
 Orłowski Wiktor (Dr. W. Orłowski)
 LXXXVIII/14, LXXXVIII/327,
 LXXXVIII/331, LXXXVIII/342
 Ornowski Henryk IV/76
 Orsetti Maria (Maria Paulina Orsetti) VII/326,
 LXXXVIII/153, CXI/21, CXI/82,
 CXL/42, CXL/63, CXL/114, CXL/160,
 CXL/212
 Orsetti Maria Paulina zob. Orsetti Maria
 Orski Ignacy XCVIII/1
 Orsza H. zob. Radlińska Helena
 Orsza-Radlińska Helena zob. Radlińska Helena
 Orwicz Jerzy XCIII/87
 Orzeszkowa Eliza III/51, III/55, VII/93,
 VII/114, VII/193, VII/198, VII/294,
 VII/345, VII/368, VII/383, XVI/183,
 XII/45, XII/54, XII/57, XXXVI/8,
 LXXXV/16, LXXXVIII/39, LXXXVIII/66,
 LXXXVIII/180, LXXXVIII/213,
 LXXXVIII/226, LXXXIX/36, XCIII/5,
 XCVIII/4, XCVIII/7, CVII/51, CVIII/24,
 CIX/27, CXVI/44, CXVI/61, CXVIII/186,
 CXIX/88, CXXV/4, CXXXIII/2,
 CXLV/23, CXLVI/53
 Osiński Edmund XXVIII/80
 Osmólski Władysław CX/198
 Osterloff Natalia XVI/53, XVI/61, XVI/71,
 XVI/79
 Osterloff Waldemar (W.O.) III/111, IV/81,
 XVI/28, XVI/123, XVI/135, CXIX/99,
 CL/242

- Ostoja J. CXXXII/20
 Ostoja Tadeusz LVI/67
 Ostoja-Séy J. CXVI/107
 Ostroga Jan LXXXVI/152
 Ostrowska H. XLVIII/143
 Ostrowska Helena VII/604
 Ostrowska Maria LXXXVI/12
 Ostrowski Jan XV/108
 Ostrowski Juliusz LVI/38, LVI/49
 Ostrowski Stanisław XII/285, CXX/14
 Ostrowski W. XV/133
 Ostwald Wilhelm CXX/6
 Osuchowska Amelia VII/565, XII/348
 Osuchowski Antoni III/71, III/99, V/27,
 V/63, VII/116, LI/9, LXXXVI/155,
 CX/86, CXVI/36, CXVI/118, CXVI/131,
 CXLII/4, CL/15
 Ościk T. LXXVII/24
 Ośniałowska Zofia XCIII/19
 Ottmann Wiktor VII/50
 Otton Mich. XXXVI/14
 Ottonówna zob. Lubińska Jadwiga
 Ottowa Stefania XXXIV/1, CXIX/28
 Outlaw zob. Wróblewski Wacław
 Owen Robert CV/29
 Owidzki Ludomir CXXXVIII/6
 Owsikówna Róża XV/135
 Oziębłowski Jan CI/165
 P. CVII/12
 p. CXXI/27
 P. Jan LXXXIX/82
 P. Sier. LXXXVIII/85
 P. VII/24, VII/585
 p. zob. Perzyński Włodzimierz
 P.C. CXVIII/164
 P.Em LXXII/23
 P.J. LIX/1
 P.K. CIV/9
 P.K. CXL/94
 P.K. LXXXVI/172
 P.K. XXVI/35
 P.K.R. CVII/91
 P.L. XII/387
 P.M. CIV/13
 P.M. XXXIX/41
 P.S. LVI/85
 P.S. zob. Sieroszewska Paulina
 P.Sier. zob. Sieroszewska Paulina
 P.W. CXXX/6
 P.W. LXXXVIII/90, LXXXVIII/161,
 LXXXVIII/162
 P.W. zob. Wilamowski Piotr
 Pachucka Romana VII/345, VII/369, VII/375,
 VII/382, XVI/81, XVI/84, XVI/101,
 XVI/112, XVI/141, XVI/186, XVI/194,
 XVI/201, XVI/206, CVII/51, CVII/69,
 CVII/75, CVII/81, CVII/96, CVII/97,
 CVII/104, CVII/117, CXVI/370
 Pachucki Marian (H. Tyszka, Henryk Tyszka)
 XLVIII/138, XLVIII/141, XLVIII/147,
 XLVIII/148, XLVIII/154, LXI/6, LXI/8,
 LXI/11, LXI/13, LXI/15, LXI/16, LXI/17,
 LXI/18, LXI/25, LXXXIX/126, CI/136,
 CI/161, CI/163, CI/166, CI/168, CI/170
 Pachulska Antonina VII/589
 Paciorkiewicz Marcin Michał CI/125
 Pacoszyński M. LXXXVI/176, LXXXVI/200
 Pajzderska-Rogozińska Helena Janina (Hajota)
 CXVI/223, CXVIII/270, CXIX/66
 Pajzderski Tomasz CX/2
 Pal zob. Paliński Władysław
 Paliński Władysław (Pal) CXXXI/37
 Paliwoda XXXIX/89
 Pancerny zob. Jeske-Choiński Teodor
 Pankiewicz Józef CX/78
 Pański M. CXLIX/30
 Papi Jadwiga (Teresa Jadwiga) IV/53, IV/55,
 V/67, XIII/4, XVII/14, XLVI/29, CXVI/76
 Papłoński Jan XII/65, LI/8
 Parafianin LXXXVI/221
 Parczewski Alfons IV/121
 Pardo Stanisław CXXXVII/40
 Pascal Blaise (spolszcz. Błażej Pascal) CI/168
 Paschalisowa Wanda XIII/58, XIII/72, XIII/86,
 XIII/125, XIII/145
 Pasemek Jan (Jan Pasemek) LXXVII/15,
 LXXVII/21
 Pasiak Aleksander XV/81, XV/96, XV/178
 Paskiewicz Iwan Fiodorowicz (Паскевич
 Иван Фёдорович) CXVI/37, CXVI/128,
 CXVI/328
 Passy Frédéric CXVIII/77
 Paszkiewiczowa Władysława XVI/169
 Paszkowski Albin CXL/109
 Patoła Jan XV/154
 Patschke Stanisław IV/121

- Paulinka z Chełmskiego XV/137, XV/191
 Paweł B...y CLIII/1
 Paweł zpod Grójca CXLIX/19
 Paweł, św. IV/100, IV/105
 Pawiński St. XXXVI/47
 Pawiński Stanisław XXV/13, XXV/14
 Pawlicka Wanda VII/264, CXVIII/160
 Pawlicki Stefan IV/70
 Pawlikowski Tadeusz LXXXVIII/91
 Pawłowski W., dr LXX/3, LXX/5, LXX/6,
 LXX/7, LXX/8
 Payot Jules-Antoine LVIII/2, LXXXIX/6,
 LXXXIX/83, CXVIII/97
 Pączewski Leon VII/711
 Peche Czesław XXIV/43
 Pedagog CXXXVI/3
 Pelczar Józef Sebastian zob. Józef Sebastian Pel-
 czar, św.
 Penzig Rudolf III/9, LXVI/3, LXXVI/11
 Peplowska E. CVII/77
 Peplowski Adolf XCVI/24
 Peretiatkowicz Waława zob. Peretiatkowiczowa
 Waława
 Peretiatkowiczowa Waława (Waława Peretiat-
 kowicz) CX/123, CXVI/277, CXXXI/17
 Peretti Feliks LX/11
 Perkowska Zofia XVI/112
 Perkunas A.S. CXXIII/31
 Perugino Pietro VII/7
 Perzyński Włodzimierz (p.) CXVI/46,
 CXVI/273, CXVI/288, CXVI/291,
 CXVI/292, CXVI/360, CXVI/369,
 CXVI/383, CXVI/386
 Pesch Heinrich LXI/14
 Pestalozzi Johann Heinrich (spolszcz. Jan
 Henryk Pestalozzi) III/111, VII/48,
 VII/49, VII/538, XVI/1, XXVII/25,
 XLVI/14, LXXXVI/263, LXXXVIII/82,
 XCIV/33, XCVI/6, CXI/70, CXLI/4,
 CXLV/11
 Petowiec Walerian CXX/66
 Petruniewicz A. CXVI/48, CXXVI/32
 Pewny CXL/156
 Pezet XCIX/4
 PGŚ zob. Prószyński Konrad
 Phillips D.E. VII/49
 Piasecka Maria XV/210, XXV/3
 Piasecki Kazimierz XV/138
 Piaskowski S. CXVI/121
 Piast XLVIII/96
 Piastun CIV/24
 Piastun zob. Malinowski Maksymilian
 Piątkowska Ignacja (J. Piątkowska?) XII/184,
 XII/298
 Piątkowski Antoni I. XV/3, XV/94, LII/4,
 LII/23, LII/26, LII/30
 Piątkowski Kazimierz III/130
 Pichor Felicja CXIX/22
 Piechowscy, rodzina XII/227
 Pieczynis Sylwester XVI/157
 Piekarski M. XV/39, XV/79
 Piekut Maria CXLVI/50
 Piekutowski Zygmunt Jan LXXVII/14,
 LXXVII/19, LXXVII/20
 Pierkowski Adam CXVI/6
 Pierkowski St. LXXXVIII/281, CXVI/297
 Pieśko St. CXLI/2
 Pieślak Waław CXL/118
 Pietkiewicz Zenon (mir, Z.P., Zen. P.) XLIX/1,
 XLIX/6, XLIX/24, XLIX/28, LXXVI/7,
 LXXVI/15, LXXVI/19, LXXVI/36,
 LXXXVIII/109, LXXXVIII/187,
 LXXXVIII/198, LXXXVIII/245,
 LXXXVIII/257, LXXXVIII/259,
 LXXXVIII/265, LXXXVIII/272,
 CXXXIX/8, CXLVII/18, CXLVII/23,
 CXLVII/25, CXLVII/33, CXLVII/37,
 CXLVII/44, CXLVII/45, CXLVII/50,
 CXLVII/60, CXLVII/71, CXLVII/73,
 CXLVII/76, CXLVII/78, CXLVII/83,
 CXLVII/87
 Pietraszewska Karolina CXXXI/60
 Pietraszewski Józef CXXXI/60
 Pigoń Stanisław LXXXIX/89
 Pijanowski CXL/108
 Pilarz Roman XXXV/9
 Pilecka Ida VII/7, VII/349
 Pilecki Zenon VII/436
 Piltz Erazm CX/68, CX/162
 Piltz Eugenia (Eugenia Piltzówna) LXXXV/17,
 CXIX/2, CXLV/14
 Piltz Jan LXXII/6
 Piltzówna Eugenia zob. Piltz Eugenia
 Pinińska Helena XVI/138
 Piorun Szymon LXIII/7
 Piotrowski Feliks CVIII/25

- Piotrowski K. XXXVI/49
 Piotrowski Karol CIII/4, CIII/10
 Piotrowski Władysław CXVI/34, CXXVI/30
 Piramowicz Grzegorz IV/81, VII/372, XXVII/25, CXVI/16, CXVI/370, CXL/205
 Pisarska Honorata XV/156
 Pisarz „Zarania” zob. Malinowski Maksymilian
 Pisarz „Zorzy” CLI/7
 Pisarz Gazety Świątecznej zob. Prószyński Konrad
 Pisarz Ogniska LXXIV/61, LXXIV/64
 Pisarz Zorzy CL/247
 Pisarz Zorzy CXLIX/14
 Pisarz Zorzy XCV/10
 Pisarzewski Gracjan XXXIII/3
 Pitagoras XVII/2
 Pius X, papież (właśc. Sarto Giuseppe Melchiorre) XVII/5, LVI/1, LXXXVI/15
 Piwowarski Julian LXXXIII/7, LXXXIII/18, LXXXIII/20
 Plater Emilia VII/722
 Plater-Zyberk Cecylia (C.P.Z., Cecylia Plater, Cecylia Plater-Zyberkówna) V/5, VII/365, VII/442, VII/706, XII/143, XII/261, XVI/27, XXVII/22, XLIV/6, LI/21, LXXVI/24, XCIII/55, XCIII/64, CX/46
 Plater-Zyberkówna Cecylia zob. Plater-Zyberk Cecylia
 Platon XII/216, XVII/2, CXLV/18
 Pleszczyński Adolf III/83
 Pletniew Aleksy CXXIV/2, CXXV/8
 Pliszko Jerzy LIII/71
 Pławińska Wanda XV/207, XV/209
 Płocczanin IV/83
 Płodowski Stanisław XXX/4, XXXVII/37
 Płoska Helena XX/15
 Pływaczewski Józef CXXXIX/4
 Pod. XXX/26
 Podciechowska Helena VII/583, CXLVII/86
 Podczaszy XV/120
 Podgórska Zofia CXLVI/18, CXLVI/45, CXLVI/64
 Podhorodecki Leonard CX/117
 Podlasiak CXXXIX/23
 Podlasiak XXXVI/3
 Podlasienin XXXVI/6
 Podlasianka LXXXVI/147, LXXXVI/153, LXXXVI/164
 Podwysocki Adam LXXVI/4
 Pogodin Aleksander L'vovič III/77
 Pogonowski E. XXXVI/34
 Pogorzelska M. XVI/82
 Pogorzelski Stefan XVIII/55
 Pogorzelski Witold CXXVI/7
 Polak J. XCIII/22
 Polak Józef III/95
 Polak-Katolik XXXVI/5
 Polemirski A.W. CXXIX/18
 Polny R. CXXXVII/8
 Poloniusz CXXIX/23
 Polonus XLVII/14
 Polski Związek Nauczycielski LXXII/5
 Połomski Romuald CXXVIII/7
 Połyska Józef LXXIV/32
 Pomian Maria XLVI/17
 Pomian-Hajdukiewicz Wanda CXIX/47
 Pomirski J. LXXXVIII/271
 Poniatowski Józef CXL/240
 Ponikowski Antoni CL/246
 Popiel I. zob. Popiel Jan
 Popiel Jan (I. Popiel) CXXXII/2
 Popiel Jan LVI/10, LVI/24
 Popiel Wincenty Teofil (Wincenty Teofil Chościak-Popiel) IV/80, XXXIII/22, LXXXVIII/215, XCVII/7, XLVIII/29, CI/7
 Popławska Janowa VII/649, VII/722
 Popławska P. III/2
 Popławska Pelagia VII/159
 Popławska Stanisława VII/304
 Popławska Wanda XXXV/24, XXXV/27, XXXV/40
 Popławski A. CX/150
 Popławski Jan Ludwik LXXIV/9
 Popowski Jakub CXIII/23
 Poraj St. zob. Bojarska Stefania
 Poraj Stefan zob. Bojarska Stefania
 Porazińska Janina CXIX/40
 Poręba Stanisław CXXXIX/19
 Porębowicz Edward IV/64, CXIX/67
 Pornes Maria CVII/97
 Posiewianin LXXXVI/101
 Posiewianka LXXXVI/142
 Posner Stanisław III/151, CXIX/26

- Pośrednik LXXXVIII/45
 Potkański Karol XXXVIII/7, LXXII/6
 Potocki Andrzej CXVI/10
 Potocki Ignacy III/104, CXLII/19
 Potocki Jan CXLII/19
 Potocki Józef XLVIII/79, CXLII/19
 Potocki Stanisław CXXXVI/22, CXLII/19
 Potocki Tomasz CXXXIII/3, CXXXIII/21, CXXXIII/27
 Potoczkówna Kunegunda CXLVI/10
 Poussineau Félix (spolszcz. Feliks Poussineau) VII/104
 Praczyńska Michalina VII/603
 Praeceptor XXXIX/92
 Prauss Ksawery Franciszek CX/133, CXXIX/28
 Prauss Zofia CX/133
 Prawdzic T. CLIII/2
 Prawdzic Wł. CXVI/58, CXXVI/37, CXXVI/38
 Prawdzic-Kuczalska Helena zob. Kuczalska
 Prawdzic Helena
 Prażmowska Teresa (Teresa Prażmowska-Wołowska) IV/25, VII/191, VII/231, VII/321, VII/372, VII/722, XIII/102, XIII/127, XLVI/5, XCIII/73, CXVIII/142, CXVIII/143, CXVIII/151, CXVIII/185, CXVIII/187, CXVIII/190, CXVIII/227, CXVIII/229, CXXXII/13
 Prażmowska-Wołowska Teresa zob. Prażmowska Teresa
 Preger Stanisław CXXXVI/7
 Prendowska Helena CXLVI/21
 Preston Arleen IV/122
 Prévost Eugène Marcel XIII/101
 Proca LXXXVIII/37
 Proczek Kazimiera (Kazimiera Proczkówna, K.P.?) VII/234, LXXXIX/114, XCIII/14, XCIII/18, XCIII/20, XCIII/96, XCIII/97, XCIII/98, XCIII/104
 Proczkówna K. zob. Proczek Kazimiera
 Prokesch Władysław CXVI/129
 Promyk Kazimierz zob. Prószyński Konrad
 Prowęcki Adam CIV/41
 Prószyński Konrad (PGŚ, Pisarz Gazety Świątecznej, Kazimierz Promyk) III/71, III/82, IV/14, V/48, V/52, VI/1, VII/269, VII/270, VII/308, VII/607, XII/79, XIII/134, XV/6, XVIII/47, XXVI/16, XXVIII/2, XXVIII/4, XXVIII/5, XXVIII/6, XXVIII/7, XXVIII/8, XXVIII/51, XXVIII/72, XXXVIII/8, XLVI/19, XLIX/24, LI/9, LI/38, LXXIV/9, LXXIX/15, LXXXV/24, LXXXVIII/126, XCII/3, XCIV/13, CI/65, CXVI/1, CXVI/20, CXVI/95, CXVI/168, CXVI/182, CXVI/186, CXVIII/21, CXVIII/153, CXX/75, CXXIII/35, CXXIII/51, CXXXI/45, CXXXII/9, CXL/25, CL/8, CL/13, CL/47
 Prószyński Tadeusz XXVIII/27, XXVIII/28, XXVIII/37, XXVIII/46
 Prus Bolesław (właśc. Aleksander Głowacki) II/8, VII/16, VII/379, VII/502, VII/545, VII/612, XVIII/12, XX/13, XXVIII/38, LIV/3, LVI/45, LXXXVIII/223, LXXXVIII/349, XCIII/72, CXIII/21, CXVI/15, CXVI/65, CXVI/86, CXVI/89, CXVI/91, CXVI/93, CXVI/95, CXVI/98, CXVI/99, CXVI/101, CXVI/118, CXVI/131, CXVI/132, CXVI/137, CXVI/139, CXVI/142, CXVI/147, CXVI/183, CXVI/185, CXVI/190, CXVI/191, CXVI/193, CXVI/205, CXVI/221, CXVI/224, CXVI/228, CXVI/243, CXVI/316, CXVI/356, CXVI/391, CXIX/13, CXXVI/25, CXL/224, CXLI/3, CXLIX/1, CL/37, CL/135
 Pruska Z. CXLVI/59
 Pruski Jan XX/3
 Prylucky Noach (Nojach, Noe) XXXIX/1, XXXIX/7, XXXIX/12, XXXIX/46
 Prylucky Noe zob. Prylucky Noach
 Przerwa-Tetmajer Kazimierz zob. Tetmajer Kazimierz Przerwa
 Przestrzelski H. CXXXIII/41
 Przew. Kat. X.W.N. LXXXVI/157
 Przewoska Maria Czesława VII/34, VII/135, VII/184, VII/305, VII/317, VII/508, VII/548, VII/558, VII/593, VII/613, VII/614, VII/619, VII/621, VII/628, XCVIII/7, CXI/39
 Przewoska-Czarnocka Zofia VII/485, XCIII/90
 Przedziecki Gustaw VII/713
 Przyborowski Walery IV/53, IV/77, XII/285, CXVI/178
 Przybyszewski Stanisław CXXXV/12
 Przygodny gość CL/50

- Przygórska Helena XV/15
 Przyjaciół ludu LXXXIII/12, LXXXIII/13
 Przyjaciół młodzieży XLVII/44
 Przyjaciół zdrowia LXXXVI/189
 Przyłuski Józef XLVI/31
 ps. LXXXVIII/75
 Ps. zob. Sieroszewska Paulina
 Psonka Franciszek LXXIV/56
 Pstruszeński Wiktor XXIV/23
 Ptaszycka J. CXXIX/17
 Ptaszycki Stanisław CX/26, CX/113
 Pugaczew Sz. Z. CXV/7
 Puławski Antoni CXLIX/1
 Purzycka Irena XLI/1
 Puścionówna Ludwika XV/15
 Puzyna LXXXVIII/238
 Pyrowicz Stanisław XXV/21
 Pytlińska Laura CXIX/22
 Pytliński Henryk Stanisław CX/39
 Q. CXIII/13
 R. CI/4
 R. CLII/76, CLII/110
 R. CX/19, CX/98, CX/182
 R. CXIX/20, CXIX/22, CXIX/32, CXIX/51,
 CXIX/53, CXIX/98, CXIX/110
 R. CXVI/165
 R. CXVIII/56
 R. CXXVI/13
 R. LIII/86
 R. LXXXVI/46
 R. LXXXVIII/126, LXXXVIII/239
 r. V/41
 r. VII/336
 R. VII/54, VII/458, VII/557, VII/666,
 VII/670, VII/690
 R. XLV/17
 r. XXXII/5, XXXII/6, XXXII/30
 R.a. CXVIII/2
 R.C. zob. Centnerszwerowa Róża
 R.C...owa zob. Centnerszwerowa Róża
 R.D. XCIV/6
 R.D. XVI/146
 R.K. CXXVI/26
 R.KW. zob. Kwiatkowski Remigiusz
 R.L. XLIII/59
 R.M.B. zob. Brzezińska Rozalia
 R.O. LXXVII/25, LXXVII/28
 R.P. CVII/80, CVII/102
 R.P. LXXXVIII/181
 R.P. zob. Kuczalska-Reinschmit Paulina
 R.U. CL/107
 R.W. CXVI/38
 R.W. XLIII/17
 R.W. XLIII/20
 R.W. z Sulejowa CIV/14
 R.Z. CVII/78
 R.Z. CXL/1, CXL/3, CXL/13, CXL/51,
 CXL/72, CXL/79, CXL/105, CXL/108,
 CXL/112, CXL/140, CXL/177, CXL/214
 R...a CXVIII/20, CXVIII/39
 Raabe Henryk (H.R.-be) LXXVI/3,
 LXXXVIII/184, LXXXVIII/189
 Rabicka Emilia CXX/14
 Rabinowicz Salomon zob. Alejchem Szolem
 Raciborski Jakub LXXXVI/8
 Raciborski Józef CIX/32
 Rackmann Jerzy CX/154
 Raczkowski Józef LXXXVIII/91
 Raczyński Edward CX/155
 Raczyński Stanisław (St.R.) XXXVI/14
 Raddie Cecil CXVIII/87
 Radecki Wacław VII/518
 Radek Karol XXXI/3, XXXI/11
 Radlińska Helena (H. Orsza, Helena Orsza-
 -Radlińska) III/89, VII/595, XVIII/47,
 XLIX/23, L/29, LVII/2, LXXVI/44,
 CX/118, CXXVII/7
 Radliński Tadeusz XXXVI/12, XXXVI/26,
 XXXVI/46, XXXVI/59, XXXIX/93,
 XLVII/47, CX/72, CXXXI/38
 Radolińska Helena LXXIV/58
 Radomiński Henryk LXXXVI/216
 Radoszewski Franciszek IV/112, CX/155
 Radwan Władysław XI/17, XI/18, CXVI/370,
 CXX/76
 Radzicka Elżbieta CX/127, CXVI/252
 Radziszewski Bronisław IV/104
 Radziszewski Henryk III/78, XXXVIII/4,
 LVIII/22, XCIV/2, CXVI/302, CL/29
 Radziszewski Idzi IV/99, XCIX/9, CI/123
 Rafalli L. XLV/9, CXXXV/10
 Raiffeisen Friedrich Wilhelm LXI/30
 Rajchmanowa Melania (J. Orka, Orka) VII/136,
 VII/146, VII/153, VII/161, VII/167,
 VII/253, VII/387, VII/391, VII/443,
 VII/507, VII/511, CXVIII/179, CXXV/2

- Rajkowski Franciszek LXXXVIII/146
 Rajkowski Władysław CXL/230
 Rakowski Kazimierz LXX/14, CXVI/21
 Ranier LVI/32
 Rapacki Jan J. LXXXIX/46, XCIII/31
 Rapacki Józef CXVI/73
 Rappaport Emil Stanisław XLIX/7
 Raschke Marie XII/215, XII/245
 Rasiński Faustyn XCVIII/2
 Rau Wilhelm Ellis III/18, VII/290, VII/468,
 XVI/163, XXXVI/79, XXXVII/32, L/41,
 LXI/15, XCIII/7, XCIII/65, XCVI/11,
 CXI/5, CXVI/11, CXVI/105, CXVI/196,
 CXVIII/234, CXXVI/7, CXXXII/16,
 CXXXVII/62
 Rawita zob. Gawroński Franciszek
 Rawita-Gawroński Franciszek CXVI/275
 Rawski T. CXXXVI/5
 Rayski Albin CXVI/62
 Raziewiczówna Helena CXVI/251
 Realny XXXVII/44
 Rechniewski Tadeusz (T.R...ski)
 XCVII/11
 Rechtszaft Ludwik (L.R.?) LIX/2, LIX/8,
 LIX/18, LIX/30, LIX/37
 Reczyńska Maria LXXXIX/15, LXXXIX/36,
 CVII/28
 Redaktor „Ziarna” CXLII/19
 Redaktor LIII/41
 Reddie Cecil VII/127, VII/463, XIII/126,
 LVIII/16, CXIII/16
 Redivivus zob. Wysłouch Antoni
 Reinschmit-Kuczalska Paulina zob. Kuczalska-
 -Reinschmit Paulina
 Reinschmitowa Paulina zob. Kuczalska-Rein-
 schmit Paulina
 Reis Zygmunt (Zeter) XXXVII/8
 Reiss Stanisław CXXXIII/33
 Rej Mikołaj V/66, XIII/17, XV/51, CXVI/16,
 CVII/119, CXIX/88, CLII/46
 Rejmont Władysław zob. Reymont Władysław
 Stanisław
 Relidzyński Józef CXXXI/11
 Rembowski Aleksander XCVI/24, CXVI/9
 Rémon Ludwik XLV/26
 Rena L. VII/13
 Renard Władysław (właśc. Szymon Władysław
 Czarnecki) LXXII/12, XCVI/1
 Rendtorff Franz (spolszcz. Franciszek Rendtorf)
 CVI/7
 Res. LXXVI/31
 Restorfowa Pelagia V/33, XXVIII/10,
 XXVIII/12, XXVIII/15, XXVIII/16,
 XXVIII/19, XXVIII/21, XXVIII/25,
 XXVIII/30, XXVIII/35, XXVIII/48,
 XXVIII/52, XXVIII/55, XXVIII/59,
 XXVIII/60, XXVIII/93, CXLVI/33,
 CXLVI/44, CXLVI/47
 Reuttówna Maria Jadwiga LXXXIX/26
 Reuttówna Zofia VII/632
 Revel Gaston XCIII/89
 Rex. XLV/7
 Reybekiel Helena CVII/34
 Reymont Władysław Stanisław CXVI/198,
 CL/202
 Reynolds Joshua VII/9
 R-g. zob. Rosenzweig Józef
 Riemer J. CL/85
 Rikli Arnold XVI/165
 Rodiczew Fiodor Izmajłowicz (Родичев Федор
 Измайлович) CV/20
 Rodkiewicz Aleksander Jan III/1
 Rodysowa Maria XIII/101
 Rodziewicz H. CXXIII/49
 Rodziewiczowa Rozalia XVI/72, XVI/97
 Rodziewiczówna Maria CL/94
 Roesler Józef VII/408, CXVI/222
 Roeslerowa Maria VII/408, CXVI/222
 Rogala Feliks CL/159
 Rogala Józef XXXIII/109
 Rogalski M. CVII/94
 Rogiński Roman CXVI/102
 Rogowicz Waław CXXVI/356, CXXXI/36
 Rogowski Jan CXLIII/22
 Rogowski Władysław XXIV/28, XXIV/32,
 XXIV/34, XXIV/35, XXXII/19,
 XXXIX/93
 Rogoyski Kazimierz LXXII/6
 Rogożewski R. XVI/40, XVI/73, XVI/100,
 XVI/185
 Rogulska Maria LXXXVI/232, LXXXVI/255
 Rogulski Stefan LXXXVI/232, LXXXVI/255
 Roguska Julia XXVIII/78, CXLVI/60,
 CXLVI/80
 Rohrówna Antonina XVI/37
 Rokossowska Maria CVII/45

- Rola Edward IV/71
 Rola Roman zob. Wierziński Maciej Roman
 Rolicz zob. Jeleński Szczepan
 Rolicz-Staniecka Maria (Matka-Polka M. Rolicz-Staniecka, Matka-Polka M.R.-S.) VII/5, VII/38, VII/51, VII/62, VII/70, VII/77, VII/81, VII/85, VII/94, VII/119, VII/129, VII/140, VII/175, VII/195, VII/211, VII/267, VII/380, XIII/124, XIII/135, XLVI/24, XCIII/42
 Rolnik CIX/28
 Rolnik samouk z parafii Sulejewo CIV/7
 Romer L. LVI/28, LVI/40
 Romer-Ochenkowska Helena III/91, III/105, LXIX/9, LXIX/10, LXX/13
 Rondthaler Adolf CLII/105
 Rontaler Edward VII/234, CX/52, CX/160, CXVI/34, CXVI/158, CXVIII/106, CXXVI/27
 Rontalerowa Ewelina CXI/58
 Roscher Wilhelm LXI/14
 Rosé Ala zob. Rosé-Drewnowska Ala
 Rosé-Drewnowska Ala (Ala Rosé) LXXXIX/130, XCIII/23, XCIII/88
 Rosenblatówna Henryka zob. Rozenblatówna Henryka
 Rosenblum Herman LIX/31
 Rosenstadt Bolesław (Bolesław Rozstański) XLIII/79, XLIII/80, XLIII/91, XLIII/105, CV/22
 Rosenstadt Władysław CXXXVII/20
 Rosenzweig Józef (J.R-g, R-g.?) CX/14, CX/16
 Roslan S. CXIII/11
 Rossowski Stanisław (St.R.) VII/46
 Rostafiński Józef LXXII/6, CXVI/249, CXIX/20, CXIX/55
 Rostratus CI/2
 Rostworowski Michał VII/445
 Rostworowski Stanisław CXXVII/9
 Rosz Adam LXXXVIII/34
 Rosz Anna LXXXVIII/194
 Roszkowska Jadwiga CXI/44
 Roszkowska Stanisława LXXIII/10
 Roszkowski Marian VII/420, VII/426
 Roszkowski XCIII/90
 Rościszewska Marcelina XXV/12, XXXV/36, XXXV/64
 Rościszewska Wacława LXXXV/19
 Rotszajnowa Zofia III/9, LXXVI/11
 Rotwand Stanisław XIII/16, CXVI/34, CXVI/43, CXVI/191, CXVI/306, CXVI/348, CXX/60, CXXVI/30, CXXIX/16, CXLVII/39
 Rousseau Jean-Jacques (spolszcz. Jan Jakub Rousseau) IV/64, VII/49, VII/131, VII/508, VII/533, VII/587, VII/631, VII/658, XII/58, XVI/92, LXXXVIII/294, XCIII/54, XCVI/6, CXI/67
 Rozenblatówna Henryka (dr H. Rosenblatówna, D-r. H. Rozenblatówna) LXXXVIII/84, LXXXVIII/96
 Rozstański Bolesław zob. Rosenstadt Bolesław
 Roztworowski Michał CX/80
 Róża VII/549
 Rubinkowski R. CL/142
 Rudnicka F. CXI/41, CXI/74
 Rudnicka Maria XIX/1, XIX/20
 Rudnicka Zofia XVI/134, CL/112, CL/117, CL/129, CL/131
 Rudnicki Jerzy XXXVI/46
 Rudnicki M.W. CXLVII/56
 Rudzka Leonia VII/325, XII/59, XLIV/6, CVII/35, CVII/58, CXVI/81, CXVI/164
 Rukat Ksawery CIV/53
 Ruszczyc Ferdynand CX/2
 Ruszczyńska Maria CXVIII/197
 Ruskiewicz Kazimierz CXVI/347, CL/205
 Rutkowski Stanisław CX/12
 Rutkowski Zenobiusz XVI/17, XVI/47, XVI/110
 Rybacki Karol (K.R.) LIII/15, LIII/94, LIII/108
 Rychliński J. LXXXVI/210
 Rychłowski Marian CXVI/246
 Rychter Zygmunt XXXVII/43
 Rychterówna Emilia VII/648
 Rychterówna Stanisława CXIX/107
 Rycombel Józef CXL/87
 Rydel Lucjan XXXIII/47, CX/114
 Rydygier Henryk XVIII/20
 Rydygier Ludwik IV/69
 Rygier Henryk Józef VII/672, XVIII/7, LVII/14, CX/165
 Rygier Leon XVIII/12, XVIII/18, XVIII/37, XVIII/53, XVIII/65, CXXX/4, CXXX/5
 Rygier Maria V/36

- Rygier-Nałkowska Zofia XVIII/39
 Rygierówna Stefania CVII/21, CVII/38
 Rylski Tadeusz V/28
 Ryzanka Zofia VII/254, VII/351, CVII/84
 Rząca Jan CXXVIII/2
 Rząd Antoni CXIX/38
 Rzański Adolf CV/40, CV/48, CV/50
 Rzepecka Helena VII/261, CXLV/24
 Rzepko J. XVI/166, XVI/174, XVI/175,
 Rzętkowska Jadwiga VII/245, VII/282,
 XIII/18, XVI/55
 Rzymowski Wincenty LXXXVIII/260,
 LXXXVIII/290, LXXXVIII/299,
 LXXXVIII/337, CXXIX/19
 Ryzstoniowa K. LII/32
 S. CI/55
 S. CXVIII/1, CXVIII/11, CXVIII/14,
 CXVIII/23, CXVIII/36, CXVIII/37,
 CXVIII/57, CXVIII/75, CXVIII/77,
 CXVIII/80, CXVIII/82, CXVIII/89,
 CXVIII/94, CXVIII/99, CXVIII/100,
 CXVIII/107, CXVIII/118,
 CXVIII/133
 S. CXXV/2
 S. CXXVI/41
 S. i J. LIII/58
 S. IX/38, IX/40, IX/42
 S. LIII/60
 S. VII/1
 s. VII/199, VII/273
 S. XII/88, XII/99, XII/104
 s. XLIII/53
 S. XLV/15
 S. XLVIII/92
 S. XVIII/28
 S. XXXIX/2, XXXIX/12, XXXIX/41
 s. XXXIX/64
 S. zob. Gorski Stefan
 S.A.W. z Cieszyna CL/44
 S.B. IX/45
 S.B. XII/270
 S.B. zob. Bojarska Stefania
 S.C. LII/31
 S.C. LXXXIX/34
 S.Ch.B. VII/633
 S.G. CVII/49
 S.J. LXXXIV/15
 S.J. zob. Jeleński Szczepan
 S.K. LIII/13
 S.K. XLVIII/127
 S.K. XXIII/2
 S.M. CXLVI/58
 S.M. LXXXIV/16
 S.M. XIII/52, XIII/75
 S.M. zob. Meyerson Samuel
 S.Now. CX/161
 S.O.B. VII/580, VII/601, VII/602, VII/603
 S.P. CXLII/6
 S.P. CXXXVII/38
 S.P. V/40
 S.R. CL/24
 S.R. CXXXVII/19
 S.R. LXI/23
 S.S. CVII/56
 S.S. LXXXIX/67
 S.S. LXXXVIII/113, LXXXVIII/193
 S.S. XV/25
 S.S. zob. Sierosławski Stanisław
 S.S.-K. LXXXIX/113
 S.S.Z. zob. Zalewski Seweryn Syriusz
 S.Sz. XXVII/9, XXVII/12, XXVII/32,
 XXVII/65, XXVII/103
 S.T. LXXXVI/166
 S.W. CXXIII/12, CXXIII/13
 S.W. XXXIX/41
 S.W.Kam. CX/167
 Sablewski Florian XVII/6
 Sadolin Frode XCIV/11
 Sadowska Julia CXLVI/56
 Sadowska Zofia CVII/37, CVII/66
 Sadyk Pasza zob. Czajkowski Michał
 Sadzewicz Antoni XCIV/1, XCIV/2, XCIV/8
 Sadzewiczowa Maria XVI/6, CX/166,
 CXIX/92
 Sadzak Leokadia LXXXVI/173, LXXXVI/177,
 LXXXVI/222
 Sakowicz W. XXX/22
 Sakowicz Włodzimierz CXXXVII/104
 Salo XXXIX/54
 Sambor Wit CXIX/34
 Samborski S. LXXIV/72
 Sand George LVI/17
 Sangnier Marek LVI/7
 Sapho XLV/24
 Savitri LXXXVIII/222
 Sawicki L. XV/32

- Sawicki Stella Jan CXVII/4
 Sawicki Wojciech VII/668, VII/690, CX/185
 Sądownik XX/1
 Sąsiad CXL/7
 Sąsiad zob. Maleszewski Władysław Józef
 Schaefer R. XXVII/30, XXVII/60
 Scheil Wincenty CLII/19
 Schifman Arnold CXXX/3
 Schiller Friedrich VII/506
 Schmejke Gustaw CLII/13, CLII/26, CLII/32, CLII/81
 Schmidt CXVIII/93
 Schmidt Edmund LIII/107
 Schmidt I. VII/419
 Schmidt Józef XXXII/16
 Schmidt R. XXVII/4
 Schoenaich [Schoeneich] Władysław (spolszcz. Władysław Szenajch) XII/93, CXX/42
 Schoeneich Aleksander (A.S.) CLII/8, CLII/9, CLII/19, CLII/44, CLII/50, CLII/58, CLII/69, CLII/74, CLII/80, CLII/93, CLII/97, CLII/107, CLII/113
 Schoenfelder August VII/239
 Schopenhauer Arthur (spolszcz. Artur Schopenhauer) VII/525
 Schrader Henriette VII/538, CXIX/41
 Schröder Artur CXVI/203
 Scipio del Campo Z. CVIII/6
 Sebastyanus LXXXVI/169
 Secomski Mikołaj CI/89
 Secomski Piotr CI/89
 Seidlerowa Zofia (Z.S., z.s.) VII/10, VII/18, VII/20, VII/25, VII/29, VII/31, VII/35, VII/40, VII/43, VII/48, VII/55, VII/61, VII/63, VII/65, VII/72, VII/76, VII/78, VII/98, VII/106, VII/204, VII/221, VII/242, VII/244, VII/283, VII/313, VII/314, VII/337, VII/399, VII/410, VII/417, VII/433, VII/510, VII/524, VII/550, VII/562, VII/567, VII/576, VII/582, VII/588, VII/684, XII/215, XII/301, XII/301, XII/305, XII/388, XLVIII/128, CX/95, CXXXI/25, CXXXI/46
 Seismograf LVI/2
 Sekcja Muzealna LIII/52
 Selzer Paweł CLII/45
 Semadeni Władysław XVIII/43
 Semper CX/79
 Sempołowska Stefania V/53, VII/499, VII/502, XXXI/6, LVII/5, LVII/12, LXXII/19, LXXXVIII/176, CV/57, CXIII/31, CXVI/370, CXL/188
 Seneka Młodszy (Lucius Annaeus Seneca (Minor)) XVII/2
 Serafin S. LXXXIX/45
 Serkowski Stanisław CXVI/13, CXVI/40
 Seroczyński Władysław XLVIII/9
 Servus CXXXIII/14
 Seton Ernest Thompson XVI/10
 Sewer zob. Maciejowski Ignacy
 Sewerynowna Anna XV/15
 Sędzina CXLVI/34, CXLVI/37
 Sęk CXL/245
 Sęp, SĘP zob. Maleszewski Władysław Józef
 SGR., Sgr. zob. Gorski Stefan
 Sharp Frank Chapman XVI/131
 Shaw Edward R. CXVI/124,
 Shaw George Bernard LXXXIX/29
 Si. XXXIX/66
 Sianożęcki Jan zob. Wojnicz-Sianożęcki Jan
 Siecińska Czesława XX/15
 Siecińska Stanisława XX/15
 Sieciński Józef XXXIII/15, XXXIII/129, XXXIII/130, XXXIII/145, XXXIII/149, LIII/104
 Siedlecki Kazimierz XIII/9
 Siedlecki Michał CXIX/67
 Siekiera Maciej CXL/11
 Siekierz-Cichińska Jadwiga zob. Cichińska-Lewicka Jadwiga
 Siekierz-Cichińska zob. Cichińska-Lewicka Jadwiga
 Siekierzyński LXXXVI/16
 Siemiec Jan V/70
 Siemiec Kazimierz VII/302
 Siemieńska L. CXLV/45
 Siemieński Aleksander LXI/30
 Siemieński Józef (J. Bróg) CXX/11
 Siemiradzka Józefa XLIV/6, CVII/35
 Sienkiewicz Edward XV/55
 Sienkiewicz Henryk III/41, III/44, III/71, IV/53, IV/58, V/17, V/59, VII/313, XII/53, XX/8, XXVII/72, XXXIII/21, XXXIII/43, XXXVII/9, LXXXIV/33, LXXXV/21, LXXXVI/241, XCVI/24, CXVI/118,

- CXVIII/267, CXIX/74, CXL/15,
 CXLII/4, CXLII/33, CL/6, CL/140,
 CL/234
 Siep. XII/302
 Sieragowska Helena XXXVI/31
 Sierosławski Stanisław (S.S., St.S.) CX/111,
 CX/115
 Sieroszevska Paulina (P.Sier., P.S.?, Ps.?) XLII/1,
 XLII/3, XLII/6, XLII/8, XLII/9, XLII/14,
 XLII/19
 Sieroszevski Waclaw IV/53, IV/55, CXVI/218
 Sietczyński A. LXXV/3, LXXV/6
 Siewca Józef XV/123
 Siewiorek Józef CXVI/75
 Siewka Mateusz CXX/22
 Sigma CX/126
 Sigma XXXIX/4
 Sikorska J. XVI/143
 Sikorska-Karyory Helena XVI/12, XVI/31,
 XVI/58, XVI/66, XVI/89, XVI/102
 Sikorski Antoni IV/88
 Sikorski Walerian XVI/38, XVI/114
 Sikorski Wincenty CXL/225
 Silberman Stanisław XIII/63
 Silberstein Adela LXXXVIII/31,
 LXXXVIII/41
 Silberstein R. XII/93
 Simon Gustaw (G.S.) CXX/2, CXX/27,
 CXX/33, CXX/34, CXX/46, CXX/82
 Simon Juliusz VII/101
 Singer Bernard XXXIX/81
 Sinko Tadeusz XCIV/5
 Siostra z nad Nidy CXXXVIII/5
 Siostry Niepokalanki LI/2
 Siwicki Konrad LXXXVI/24
 Siwik Bronisław LVII/10
 -ska- LXXXV/11
 Skalski W. XII/183
 Skała M. VII/252
 Skalkowski Tadeusz CXVI/62
 Skałon Gieorgij Antonowicz (Скалон Георгий
 Антонович) VII/298, XXXVIII/11,
 XLIX/14, L/16, LXXXVIII/151
 Skarbak Fryderyk IV/126
 Skarbicz Waclaw LXXXIX/74
 Skarbkowa Felicja CXVI/62
 Skarga Piotr XXVIII/43, XXVIII/44,
 XXXIII/38, XLVIII/126, LXXXIII/14,
 LXXXVIII/139, LXXXVIII/273, C/7,
 CI/60, CI/140, CI/169
 Skarski B. CXXXI/24, CXXXI/33,
 CXXXI/34
 S-ki XXVIII/90
 ski zob. Czapelski Tadeusz
 -ski zob. Gumpłowicz Władysław
 Ski. LXIII/10
 Skibniewska Maria VII/274
 Skirmunt Bolesław XCV/7
 Skłodowska-Curie Maria VII/304, VII/427
 Skłodowski Zdzisław IV/70
 Skolimowska Helena XCIII/74, XCIII/76,
 XCIII/86
 Skorobohata-Stankiewiczówna Zofia (Z.Sk.-
 -Stank., (sk.) (st.), Z. Skor-Stankiewiczów-
 na) VII/137, VII/160, VII/216, VII/222,
 VII/280, VII/288, VII/289, VII/296,
 VII/297, VII/310, VII/316, VII/370,
 VII/371, VII/504, VII/598
 Skrbensky Lev LXXXVI/68
 Skrzyński A.F. XV/116
 Skrzyński Aleksander XV/125
 Skunks CXXII/8, CXXII/23
 Skup Władysław III/137, III/144, XCIV/24
 Sławobój XXVI/9
 Słomka Henryk XV/30, XV/43, XV/75,
 XV/150
 Słoński Edward CXVI/392
 Słowacki Juliusz III/38, VII/506, XV/207,
 LXXXVIII/122, LXXXVIII/185
 Słowak XVIII/5, XVIII/46, XVIII/60
 Słoweńcy LXXXIX/13
 Słowikowski Adam XVII/21
 Słupska Maria VII/504
 Słupski Feliks VII/504
 Sm. LXIII/13
 Smaczniński Aleksander (A.Sm.) CXVIII/48,
 CXVIII/51
 Smedley Konstancja VII/248
 Smiles Samuel VII/396, XLVIII/88
 Smišková Antonina, Antoška (spolszcz. Antoni-
 na Smiszkowa, Antoszka) VII/675, XII/110,
 CVIII/1, CVIII/13, CXVIII/223, CXL/54,
 CXL/71, CXLV/5, CXLV/17, CXLV/21,
 CXLVI/2, CXLVI/29, CLI/4, CXLIX/5,
 CXLIX/6, CXLIX/22, CXLIX/23, CL/14,
 CL/20, CL/22

- Smišková z Peldów Antonina zob. Smišková Antonina
 Smith Theodate Louise VII/30
 Smola J. LXXIV/70
 Smolanka Zofia CXLVI/67
 Smolarski Mieczysław VII/705, VII/710
 Smolikowska Izabela XLIV/6
 Smolikowski Paweł CXVI/214
 Smolikowski Seweryn III/33
 Smolińska N. LXXXIX/37
 Smoliński Józef IX/32
 Smoła Jan IX/12, XV/41, XV/52, XV/142, XV/158, XV/173, XV/218, XV/229, XXVIII/81, CXX/58, CXXXVIII/14, CL/231
 Smólski Grzegorz V/9, V/25
 Smulikowski Julian Aleksander (Kotwicz) CVI/3
 Smyk Franciszek CXXXIX/10
 Snow XLVIII/53
 Sobańska Emilia CXVI/276
 Sobański Feliks CXVI/276
 Sobański Kazimierz CX/71
 Sobański Michał CXXI/26
 Sobczyński J. XVII/20
 Sobiech Józef LXXIV/55
 Sobolewska Aniela XVI/56, XVI/106, XVI/128, XVI/145, XVI/161
 Sobolewska Maria V/62, VII/199, VII/271, CX/14, CXVI/167, CXVI/197, CXVI/259
 Sobótka A. CLI/13
 Socha Adam LXXXVI/163
 Socha Jan XXVIII/1
 Socher Dawid XXXIX/24, XXXIX/93, LIX/39
 Sodalis CXXXII/3
 Sodalis XII/5, XII/19, XII/379
 Sodalis zob. Gomulicki Wiktor
 Sokal E. CVIII/11
 Sokolnicki Michał CXXXVII/8
 Sokołowiak – Fosfór zpod Pajęczna CXL/141, CXL/148
 Sokołowska Anna CXVIII/146, CXVIII/149
 Sokołowska Zofia (Z.S.) XLVIII/55, CXVIII/147, CXVIII/166, CXVIII/230, CXIX/42, CXIX/72, CXIX/76, CXIX/89
 Sokołowski Eugeniusz XIX/24, XXVII/85, LXXXVIII/103, LXXXVIII/132, CVII/86, CXVI/146, CXXIII/50
 Sokołowski M. XV/149
 Sokołowski Marian LXXII/6
 Sokólska Wacława XII/42
 Sokólska Zofia XII/42
 Sokół Józef XXXIII/140
 Sokół Stach CIV/8
 Sokrates VII/49
 Sołtyk Stefan CL/248
 Sołtysiakówna Z. CXXXIX/25
 Sombart Werner XCVII/13
 Sommering J. XLIX/5
 Sosnowska Maria XCIII/12
 Sosnowski A. XIII/80
 Sosnowski Jan V/63
 Sosnowski Paweł CXVIII/57, CL/72
 Spectator i Sosnowiczanie CXXXIX/67
 Spencer Herbert VII/286, XII/13
 Sportsmen CXXXII/12
 Sporzyński Ksawery CXVI/172
 Spustek Jakub LXXXVI/214
 Spychalski Władysław XV/57, XV/109, LII/19
 Sroczyńska Zofia VII/605
 Sroczyński Mieczysław IX/40, IX/42
 Srokowski K. CXVI/150
 Srzedziński Maciej CXL/18
 St. CX/92
 St. CXVIII/217
 St. CXXV/1
 St. J. LXXXIV/12, LXXXIV/19, LXXXIV/30, LXXXIV/33
 St. LXXXIX/72
 St. Mar. LXXXIX/66
 ST.C. CXVI/158, CXVI/159
 ST.C. CXXXII/16
 St.C. XXIX/7
 St.D. zob. Dobrowolski St.
 St.Dom. zob. Domański Stanisław
 St.Dr. LIII/78
 St.G. LXXIV/30, LXXIV/34, LXXIV/43, LXXIV/60
 St.G. zob. Gacki Stefan
 ST.GR. zob. Gorski Stefan
 St.Gr. zob. Gorski Stefan
 St.Jark. zob. Jarkowski Stanisław
 St.K. IV/6

- St.Piast. CXLII/14
 St.R. zob. Raczyński Stanisław
 St.R. zob. Rossowski Stanisław
 St.S. LXXXIX/80
 St.S. zob. Sierosławski Stanisław
 St.St. CXX/10
 St.St. XV/198
 St.St. XXVIII/36
 St.Tur. XXVI/23
 St.W. CL/53
 St.W. XII/103, XII/105
 st.w. XXVIII/22
 St.W. XXXVI/60
 St...er CXI/56
 Stabilis IV/70
 Stablewski Florian V/37, CIX/4
 Stabrowski Kazimierz V/60, VII/316, CX/2,
 CX/69, CXVI/192
 Stachiewicz Piotr VII/9
 Stacho CL/114
 Stacho zpod Grójca CXL/91
 Stachowska Stefania XV/15, XV/50
 Stagińska Maria XLVIII/111, XCIX/13
 Stalmach Paweł XLVIII/84, CL/101
 Stalowy LXI/3
 Stały prenumeratorka XLVIII/40
 Stan. XLVIII/77
 Stan. F-ski LXXXIX/56
 Stan.T. XXVI/18
 Stanisław Kostka, św. IV/38, XVII/27,
 XVII/48, CI/66, CI/71
 Stanisław, św. VII/708, LXXXIX/42
 Stanisława G. LXXXVIII/82
 Stanisławowiaci CXL/153
 Stanisławski Stanisław (Dr Stanisławski) LIII/5,
 LIII/23, LIII/106, LIII/107, LIII/109
 Stanisławski XXIV/45
 Stanisza XXV/7, XLVII/6, XLVII/7, XLVII/8,
 XLVII/11, XLVII/16, XLVII/33
 Staniszevska Zofia XV/191, XV/194
 Staniszevski St. XVIII/4
 Staniszevski Stanisław LXXXVIII/80,
 CXXIII/17, CXXIII/37
 Stankiewicz Z. CXLV/30
 Starcevski F. XCVII/20
 Starkiewicz Szcześny (Felix) XXIV/24,
 XXVI/15, XXVI/31
 Starkiewicz Władysław XCVI/7
 Stary Wojtek CXL/132
 Stary Znajomy z Puszczy Kampinowskiej
 CXXXIX/9
 Starzyński Klemens XCV/9, CXXVI/26
 Starzyński L. XXXIII/133
 Starzyński Roman LIII/20, LXXXVIII/341
 Starża Maria zob. Boguska Klementyna
 Stasiak Dionizy CVIII/6
 Stasiak Stanisław XXXIII/127
 Staszewska M. XV/202
 Staszic Stanisław IV/15, IV/126, VII/312,
 XII/69, XVII/67, XVIII/37, XXIII/2,
 XXVII/25, XLVIII/129, XLIX/20,
 L/21, L/27, LIII/48, LVIII/7, LIX/20,
 LXXXIV/34, LXXXVIII/109,
 LXXXVIII/138, LXXXVIII/171,
 LXXXVIII/172, LXXXVIII/243,
 LXXXVIII/276, LXXXVIII/277,
 LXXXVIII/291, LXXXVIII/296,
 LXXXVIII/329, XCI/1, CI/61,
 CI/62, CI/148, CI/162, CIV/4,
 CIV/25, CIV/49, CIV/52, CIV/59,
 CIV/60, CV/43, CVII/27, CVII/120,
 CVIII/6, CX/147, CXVI/77,
 CXVI/136, CXVI/139, CXVI/245,
 CXX/35, CXXVI/22, CXXXVIII/16,
 CXXXVIII/18, CXXXIX/24, CXL/10,
 CXL/48, CXL/59, CXL/69, CXL/70,
 CXL/81, CXL/92, CXL/93, CXL/141,
 CXL/188, CXL/193, CXL/230,
 CXLIX/10, CL/37
 Stattlerówna Helena LXXIX/20, CXVIII/6,
 CXVIII/7, CXVIII/10, CXVIII/12,
 CXVIII/13, CXVIII/18, CXVIII/21,
 CXVIII/25, CXVIII/28, CXVIII/30,
 CXVIII/40, CXVIII/41, CXVIII/44,
 CXVIII/45, CXVIII/46, CXVIII/49,
 CXVIII/50, CXVIII/52, CXVIII/55,
 CXVIII/58, CXVIII/60, CXVIII/62,
 CXVIII/64, CXVIII/65, CXVIII/68,
 CXVIII/70, CXVIII/73
 Staugajtis Justyn CXXIII/10
 Stebelski Antoni XLVIII/82, CX/93
 Stecki Jan CXVI/130
 Stecki Kazimierz LXXXIII/7
 Stecz Zygmunt CXL/108
 Stef.Kot. CL/236
 Stefan Batory, król polski LX/11, CXVI/265

- Stefan Gr. zob. Grostern Stefan
 Stefan Poraj zob. Bojarska Stefania
 Stefan Szcz. XXVIII/38
 Stefan W. XII/3
 Stefanowska Michalina VII/266, VII/304,
 VII/310, VII/411, VII/463, CXVI/160
 Stefański K. CXX/17
 Stefański K. XLVII/40
 Stefka LXXXIV/6
 Stefko XV/186
 Steliński R. CXL/229
 Stella-Sawicki Jan XLV/31
 Stellina XLVIII/63
 Stepniewski Antoni LXXXVI/33
 Sterling Helena CXVI/124
 Sterling Seweryn CVII/46
 Sterling Władysław VII/263, XVI/157,
 LXXXVIII/162
 Stern Wilhelm VII/581
 Sternski W. XVI/25, XVI/54, XVI/85, XVI/113,
 XVI/139, XVI/160, XVI/202
 Stęk Jan zob. Dąbrowska Maria
 Stępień J. CXL/257
 Stępowska Konstancja CXI/57
 Stępowski Marian LVII/13
 Stf.Ż. zob. Magenheim Stefan
 Stojowski E. CXX/72
 Stołągiewiczówna Jadwiga XIII/77
 Stopa Franciszek CXXXVII/18
 Stos. CX/78
 Strack Hermann XXXIX/46
 Strasburger Edward XXVIII/38
 Strasz. zob. Straszewicz Ludwik
 Straszewicz Ludwik (Strasz.) III/63,
 LXXXVIII/191, CV/45, CX/49, CX/55,
 CXVI/243
 Straszewicz Zygmunt IV/120, IV/121
 Straszewski Maurycy CXXVII/6
 Strauch Karol CXXI/13
 Straus Pity XXVII/38
 Strąk Stanisław XXIV/34, XXIV/37, XXIV/40
 Strokowa Jadwiga VII/32, VII/36, VII/44,
 VII/59, VII/60, VII/86, VII/96, VII/105,
 VII/172, VII/212, VII/225, VII/255,
 VII/300, XII/16, XII/338, LXXIX/1
 Stroński Jan XIX/5, XIX/6
 Stroynowski Leonard CXVI/73
 Strug Jan XXXIII/80
 Strumfówna Walentyna VII/662
 Strumiłło Tadeusz IX/27
 Strumph Maria XIII/81, XIII/111, XIII/123,
 XIII/137, XLVI/20, XLVI/40
 Strusiński Wiktor (Dr. W. Strusiński)
 LXXXVIII/304
 Strutyński Kazimierz CXVI/287
 Struve Henryk XXVIII/38, LXXXVIII/117
 Strzalecki Zygmunt LXXIV/7
 Strzałkowska Zofia CVII/14
 Strzecha Jan XXI/4, XXI/5, XXI/7
 Strzelbicki K.D. zob. Danilewicz-Strzelbicki
 Kazimierz
 Strzelecki Karol CI/89
 Strzęp B. CXLIII/30
 Strzyżowski Antoni XLVII/13, XLVII/38
 Stud. A.N. CXV/11
 Student zob. Nagórski Zygmunt
 Studnicki Władysław CX/149, CXVI/128
 Studnicki Władysław VII/126
 Sturm Johannes XIII/65
 Stychel Antoni XLVIII/49, CXVI/58,
 CXXVI/37
 Stypiński Józef XXVI/32
 Suchorzewska Maria XXXVI/265, XCIII/7
 Suchowiak Jan LXXXVI/263, CXLVI/73
 Sue Eugène (spolszcz. Eugeniusz Sue) LVI/17
 Suliga Józefa LXXIV/73
 Suligowski Adolf III/29, V/34, LXXIII/1,
 LXXXVIII/13, CXIII/4, CXVI/9,
 CXXVI/11
 Sullivan Anna CXXXV/4
 Sułkowski Lucjan CL/233
 Sunanto XIX/16
 Surinow XXVII/28
 Surzyński M. LXXVII/27
 Suszczyńska Stefania XVI/189
 Suszycka Wanda VII/534
 Suszycki Piotr VII/534
 Suwald Bolesław XX/13
 sw. XXXIX/25
 Swastyka VII/532
 Swietlik St. LXXXIX/76
 Swinarska Halina CXLV/9
 Syjonistyczny Związek Akademicki „Jardenia”
 XXXIX/87
 Sylf Adam CII/5
 Symonowiczowa Maria VII/280

- Syn Ludu CXL/243
 Synezjusz XII/257
 Synoradzki Michał (M.S.) IV/1, IV/5, IV/8,
 IV/9, IV/10, IV/19, IV/23, IV/24, IV/26,
 IV/27, IV/32, IV/33, IV/35, IV/38, IV/40,
 IV/41, IV/42, IV/44, IV/48, IV/50, IV/53,
 IV/55, IV/57, IV/58, IV/60, IV/62, IV/63,
 IV/65, IV/72, IV/75, IV/77, IV/80, IV/81,
 IV/84, IV/85, IV/86, IV/89, IV/90, IV/94,
 IV/96, IV/100, IV/102, IV/106, IV/109,
 IV/112, IV/114, IV/118, IV/119, IV/120,
 IV/121, IV/123, V/47, V/52, V/61, V/71,
 V/74, V/75, V/79, V/80, VI/1, VI/2, LI/6,
 LI/7, LI/9, LI/14, LI/17, LI/19, LI/20,
 LI/28, LI/31, LI/35, LI/37, LI/38, LI/40
 Syski A. CLIII/4
 Sz. CLII/65
 Sz. LXXXIX/44
 Szabelski Stanisław XLVII/39
 Szafrańska Kazimiera CVII/100
 Szajko Ignacy CXXXIX/12
 Szaniawska Karolina (K.Sz.) VII/14, VII/84,
 VII/88, VII/145, VII/159, VII/178,
 VII/185, XLVIII/12, LXXXV/7
 Szatkowski Wincenty LXV/2, LXV/3, LXV/11
 Szczawińska Wanda VII/704, CV/12, CX/109,
 CX/186
 Szczawińska-Dawidowa Jadwiga (Jadwiga Dawi-
 dowa z Szczawińskich, J.S.D., Jotes) XXXI/1,
 XXXI/13, CV/21, CV/23, CV/54, CV/55,
 CV/56, CV/57
 Szczepan zob. Jeleński Szczepan
 Szczepanowska Helena CXI/10, CXVIII/39
 Szczepanowski Stanisław III/154, VII/621,
 CXLII/3
 Szczepański Jan XV/200
 Szczepański LXXII/21
 Szczęsna zob. Bąkowska [Cybulska-Bąkowska,
 Jaxa-Bąkowska] Józefa
 Szczęsnowiczówna Paulina LXXIX/27
 Szczęsny Aleksander VII/634, VII/695
 Szczęsny K. CXXXIX/18
 Szczęsny LXIII/18
 Szczęsny Wacław XV/201, XII/376, LII/9
 Szczodrowski Henryk XXXIII/85
 Szczygielski Jan XV/58
 Szczygielski Józefat LI/8
 Szczygłowski Franciszek XXVI/9
 Szebeko Józefa zob. Szebekówna Józefa
 Szebekówna Józefa VII/342, CXVI/151
 Szech zob. Wystouch Izidor Kajetan
 Szefer Leopold CX/49
 Szelański Adam CXVI/175
 Szelański Józef CXXXVIII/21
 Szelińska Maria CXVIII/199
 Szenajch Władysław zob. Schoenaich [Schoen-
 eich] Władysław
 Szewczenko Taras (Шевченко Тарас)
 CXVI/150
 Szkopowski Marcin CXLVII/75
 Szlenkier (Szlenkierówna) Zofia IV/91,
 VII/515, XVI/189
 Szlenkier Karol IV/91, XII/54, XII/367,
 XVI/189, XLVIII/141, CXVI/296,
 CLII/107
 Szlenkier Maria IV/91, XII/367, XVI/189,
 XLVIII/141
 Szlenkierowie, rodzina CXVI/296, CXVIII/161
 Szlezygier-Kamińska Maria CXIX/15
 Szlezygierówna Józefina CXVIII/260
 Szmej O. XLIII/92
 Szmurło Jan CL/154
 Szober Stanisław XVI/112
 Szopówna Z. XV/83
 Szopski Felicjan CXVI/167
 Szpądrowska Bronisława VII/302, CXVI/117
 Szpirówna Ada LIX/47
 Szpon LXXXVIII/36, LXXXVIII/236
 Szpotański Wincenty CXXXVI/38
 Szpręglewski Mirosław LXXII/17
 Szpyrkówna Maria zob. Horska-Szpyrkówna
 Maria
 Szreniawa CXIX/25
 Szreniawa VII/427
 Szron M. CL/237
 Suza M. LXXXIX/21
 Szukiewicz Wojciech VII/83, VII/90, XLIV/1,
 LXXII/8
 Sulc M. CXXXVI/14
 Sulc Matylda CXLII/23
 Sulce-Śmiarowska Jadwiga XCIII/30,
 XCIII/35, XCIII/65
 Sulce-Śmiarowska Janina CVII/55
 Szwadron Abraham XXXIX/91
 Szwalbe Natan XXXIX/12, XXXIX/27,
 LIX/19, LIX/32, LIX/36, CXV/6

- Szwarz Aleksander Mikołajewicz (Алекса́ндр
 Никола́евич Шварц) XLIII/79, XLIII/80,
 LXXXVIII/228, CXIII/14
- Szwedowa Emilia CLII/106
- Szwajczerowa Eufemia XII/372
- Szcówna Aniela VII/16, VII/114, VII/153,
 VII/177, VII/200, VII/237, VII/256, VII/310,
 VII/387, VII/581, XII/45, XII/57, XII/167,
 XIII/139, XVI/21, XVI/129, XVI/131,
 XVI/157, XVI/162, XVI/168, XVI/170,
 XVIII/21, XXXIII/4, XLVI/8, XLVI/14,
 XLVI/22, XLVII/34, LIII/51, LXXII/19,
 LXXXVIII/283, CI/32, CVII/13, CVII/17,
 CVII/65, CXVI/61, CXVI/370, CXXXIII/2,
 CXVIII/204, CXVIII/245, CXVIII/268,
 CXIX/30, CXXV/4
- Szydłowski Konrad CVII/33, CXL/179
- Szyller-Racki Leopold XII/181
- Szymanowska Z. LXXXIX/83
- Szymański Adam I [żyjący w l. 1880 lub 1881–
 1941] (Adam Lach-Szymański, Ad.L.Sz.,
 A.L.S., als., A.S.) XLVIII/71, XLVIII/81,
 XLVIII/90, XLVIII/114, XLVIII/123,
 LXI/9, LXXXIX/13, LXXXIX/48,
 LXXXIX/75, LXXXIX/77, LXXXIX/78,
 LXXXIX/81, LXXXIX/117, CI/86,
 CI/124, CI/132, CI/154
- Szymański Adam II [żyjący w l. 1852–1916]
 XIII/134, CXL/221
- Szymański Antoni CIII/1
- Szymański Jan XLVIII/122, LIII/105
- Szymański Władysław CXXII/2
- Szymkiewicz W. LXXXVIII/40
- Szymonowa CXLVI/1
- Szymońska Janina XIII/114
- Ślepowron LIII/63
- Śliwiński Stanisław LXXIX/11, CX/50
- Śmiały CIV/5
- Śmiłowianka CL/10
- Śniadecy VII/436
- Śniadecki Jan XXVIII/41, LXXXIX/61,
 CXXVI/22
- Śniadecki Jędrzej VII/59, VII/177, XXVIII/41,
 LXXXIX/61CXLV/18
- Śniegocka Cecylia VII/201
- Świadomy zob. Malinowski Maksymilian
- Światłomir zob. Zaleski Stefan
- Światopelk-Zawadzki Władysław CXLII/12
- Światowy CX/1, CX/5, CX/6, CX/97
- Świątkowski Józef CL/79
- Świd. M. zob. Świdarska Maria
- Świda Tadeusz Teodor CXLVI/54
- Świdarska Maria (M. Świd., Świd. M.) VII/41,
 VII/539
- Świdarska Maria CXLV/66
- Świeciński E. III/27
- Świerchowianie CXL/64
- Świerczewski Kazimierz LVII/4
- Świerczyńska Julianna XXVIII/24
- Świerszcz XLVIII/33, XLVIII/39, XLVIII/110
- Świetlik Ludomir CXXXIX/28
- Święcicki Henryk CX/113
- Świętochowski Aleksander (Nauczyciel, H.D.?)
 XXXIII/75, LXXXVIII/52, LXXXVIII/67,
 LXXXVIII/76, LXXXVIII/103,
 LXXXVIII/105, LXXXVIII/137,
 LXXXVIII/146, LXXXVIII/216,
 LXXXVIII/221, LXXXVIII/307, XLII/5,
 XLII/17, XLII/18, XLII/19, L/47, CI/57,
 CI/69, CI/114, CXXIX/19
- Świnarska CXVIII/178
- Świtała Idzi CXXVI/38
- T. CX/27
- T. CXXXI/20
- T. LIII/76
- T. LVI/39
- T. VII/401
- T. XII/226
- T. XXI/43
- t. XXVIII/11, XXVIII/17
- T.A.P. CXXVI/14
- T.A.S. XLVIII/93, XLVIII/102
- T.B. IV/8
- T.B. LVI/34
- T.B. LXXVIII/1
- T.C. zob. Czapelski Tadeusz
- T.Ch. XXV/6
- T.D. CXIII/10
- T.F. LXXXIX/42
- T.I. CXVI/290, CXVI/316, CXVI/332
- t.i. CXXXI/38
- T.J. LXXXVI/144
- T.J. zob. Jaworski Tadeusz
- T.J.ŁAZ... CXVI/109
- T.K. zob. Grot-Bęczkowski Alfred (Kończyc
 Tadeusz)

- T.L. CVII/64
 T.L. LXXVII/17
 T.L. XXVIII/76
 T.M. CXVI/81
 T.M. zob. Męczkowska Teodora
 T.N. zob. Niklewski Tomasz
 T.Or. CV/61
 T.P. CXXIII/42, CXXIII/51
 T.P.Z. XLVIII/30
 T.R...ski zob. Rechniewski Tadeusz
 T.W.J. XII/209
 Tad.Mich. zob. Michalski Tadeusz
 Tadeusz Adam IV/2
 Tadeusz B. LXXXIX/32
 Tańska-Hoffmanowa Klementyna zob. Hoffma-
 nowa z Tańskich Klementyna
 Tański Marcei LXXIV/22
 Tarasiński Wawrzyniec CXL/240
 Tarczewski Jan LXXXVIII/244,
 LXXXVIII/277, LXXXVIII/305
 Tarczyńska Wanda z Karpowiczów LIII/70
 Tarczyński Władysław LIII/70, LIII/107
 Targowska Irena CXLV/20, CXLVI/6,
 CXLVI/38
 Tarkowski Stanisław (Stas), boh. lit. CXIX/74
 Tarnowski Apolinary VII/326, XLV/41
 Tarnowski Stanisław XXXVII/11, CXVI/362,
 CL/17
 Ta-us, CXL/194
 Tazbir Bronisław CI/89
 tc. zob. Czapelski Tadeusz
 Tchórznicki Józef CXVI/105, CXXXVIII/10
 T-CZ. CLV/8
 Tekieliński Władysław zob. Łazarowicz Antoni
 Teliński Władysław zob. Łazarowicz Antoni
 Telksnis A. LXXXIX/87
 Tenner Juliusz CV/41
 Teofil A. XV/199
 Teofil K. zob. Kurczak Teofil
 Teresa Jadwiga zob. Papi Jadwiga
 Terpiło J. LXXXVI/41, LXXXIX/109
 Terpiłowska Julia VII/299, VII/365, XIII/2,
 XIII/42
 Terpiłowska Władysława LXXXVI/45,
 XCIII/34, XCIII/48, XCIII/49
 Terpowt Jan XXI/21, XXI/31
 Teslar Józef Andrzej CXXVII/12
 Teta CXX/48
 Tetmajer Kazimierz Przerwa VII/497, CX/114
 Th.M. LXXIII/14
 Thaer Albrecht Daniel XXXIII/87
 Themerson Mieczysław XXI/37, XXXV/54
 Thiel P. XIII/19
 Thun Wanda (Thunówna Wanda) XX/15
 Thunówna Wanda zob. Thun Wanda
 Tichy Karol CX/2
 Till Ernest CVII/103
 Timirazjew LXXII/6
 Timon-David Joseph LVI/5
 T-K.c. zob. Grot-Bęczkowski Alfred
 Tkacz – J. Nowicki CL/157
 Tochtermann Henryk CLII/11
 Tokarski Stanisław XV/19
 Tołwińska Stefania XLIV/6
 Tołwiński Gabriel CXVIII/98
 Tołwiński Mikołaj V/13
 Tomasiak Jan CX/L/252
 Tomaszewicz-Dobrska Anna VII/304, VII/722
 Tomek Biedronka CI/91, CI/94, CI/105,
 CI/110, CI/111, CI/121
 Tomorowiczowa M. VII/586
 Toporcanka G. zob. Gawalewiczówna Gustawa
 Toporek Maciej LXXIX/25
 Toporski Franciszek XII/380
 Topór CL/19
 Topór-Zabiello Władysław zob. Zabiello
 Władysław
 tor. LXXXI/3
 Toynbee Arnold Joseph LXXXIX/46
 Trajdos Mieczysław LXXIV/4, LXXIV/6,
 CL/121
 Trapszo-Krywultowa Tekla CXIX/22
 Trauberg M. LXIII/3
 Trawiński Franciszek LIII/107
 Trąpczyński Włodzimierz (Wł.Tr.) V/6,
 V/20, V/21, V/32, XII/63, XII/67, XII/98,
 XII/106, XII/127, XII/133, XII/151,
 XII/160, XII/163, XII/168, XII/179,
 XII/187, XII/192, XII/200, XII/214,
 XII/233, XII/242, XII/253, XII/265,
 XII/319, XII/418
 Trentowski Bronisław CXVI/1
 Trepka Fr. CVIII/3
 Trepkowski CXVIII/236
 Trojanowski Edward CX/2, CX/155,
 CXVI/343

- Trojanowski Wincenty LXXXVIII/157,
 LXXXVIII/170, LXXXVIII/178,
 LXXXVIII/182
 Troumpe J. XLV/4
 Trüper J. XIII/24
 Truszczyńska Marta XV/15
 Truszkowski J. L/55
 Tryczyński Kazimierz IX/25
 Trzebiński Zygmunt XII/72, CXVI/255
 Trzeciak Jan Kryspin CXL/64
 Tuchołkowa Stefania LXXXVI/190
 Turczyn Wojciech CIX/35
 Turkowski Tadeusz LII/7
 Turkuł A. CXXXIX/11
 Turski J. CXXXI/12
 Turzyna Maria (właśc. Maria Wiśniewska)
 VII/162, XCVI/37, CI/33
 Tuwgas CXX/41, CXX/42
 Tyczyński Antoni IV/44, LI/42, LXI/30,
 LXXIV/15, LXXXVI/116, CIV/31,
 CXVI/138, CXX/13, CXL/13,
 CL/106
 Tylicki St. W. CXLV/16
 Tylicki Stanisław CXVI/138
 Tymoniuk Karol LXXV/1
 Tysza H. zob. Pachucki Marian
 Tysza Henryk zob. Pachucki Marian
 Tyszko Cezary zob. Łyszko Cezary
 Tyszkówna J. XVI/94, XVI/107, XVI/132,
 XVI/148, XVI/163, XVI/172, XLVII/47
 Ułaszyn Henryk III/38
 Umiński Władysław IV/53, IV/55, XII/379,
 CXVI/18, CXVI/76
 Umiński Wł. CL/5
 Underwood Arthur XII/327
 Unieszowski A. CXL/30
 Unslicht Julian CV/33
 Ursyn J. XVII/8
 Uskok CXXXVII/28
 Uziębło Lucjan (Let–sław?) CX/8, CX/53
 Van Dal zob. Jeleński Szczepan
 Vandalli M. zob. Wandalli (Vandalli) Władysław
 Mamert
 Vandalli Mamert zob. Wandalli (Vandalli) Wła-
 dysław Mamert
 Varendonck Julien CXXX/7
 Velazquez Diego (właśc. Diego Rodríguez de
 Silva y Velázquez) VII/7
 Verdmon-Jacques Leonard de (L.V.J.) CXXI/1,
 CXXI/3, CXXI/6, CXXI/9, CXXI/10,
 CXXI/11, CXXI/12, CXXI/15, CXXI/19,
 CXXI/20, CXXI/22
 Verne Jules (spolszcz. Juliusz Verne) VII/303,
 XII/152, CXLII/8
 Victor LIX/4, LIX/29
 Vieweger Teodor XXXVI/63, XXXVI/75
 Vigée le Brun Élisabeth-Louise VII/9
 Ville Feliks de VII/714
 Vincent de Paul zob. Wincenty à Paulo św.
 W. CIV/26
 W. CXVI/215
 W. CXVIII/253
 W. CXX/70
 W. CXXXII/6, CXXXII/23
 W. i D. – redakcja pisma CXXXI/3
 w. LI/27
 W. LXVIII/4
 W. LXXXVIII/242
 W. R. CVII/116
 W. VII/8, VII/322
 W. XII/37, XII/366
 W. XLIII/120
 W. XXVIII/85
 w. XXXI/6
 W. XXXIX/16
 W. zob. Kosiakiewicz Wincenty
 w. zob. Kosiakiewicz Wincenty
 W... CX/75
 W.B. CI/27
 W.B. CXVI/250
 W.Ch. CIV/46
 W.Cz. CVI/6
 W.D. CL/101
 W.D. CXLI/1
 W.D. III/130
 W.G. CV/39
 W.G. LXXXVI/102, LXXXVI/186,
 LXXXVI/275, LXXXVI/276,
 LXXXVI/277
 W.G. XXV/1
 W.H. LXXXVIII/64, LXXXVIII/94,
 LXXXVIII/95
 W.K. CVI/12, CVI/13
 W.K. CXXXIX/7
 W.K. XII/400
 W.K-rz. CI/156

- W.Ł. XII/36
 W.N. CL/194
 W.N. LXXXVI/161
 W.O. XIII/66
 W.O. XV/139
 W.O. zob. Osterloff Waldemar
 W.P. LI/13
 W.P. LXXXVIII/133
 W.P. XLIX/13
 W.P. XV/216
 W.St. CL/92
 W.T. LXXXVI/50
 W.T. XLIII/116
 W.U. CXVIII/66, CXVIII/101, CXVIII/114,
 CXVIII/119, CXVIII/121, CXVIII/127,
 CXVIII/162
 W.W. XXXIII/105
 W.Wr-ski zob. Wróblewski Waclaw
 W.Z. CX/157
 W.Z. CXLVII/59
 W.Z. LXXXVI/24
 W.Z. VII/19
 W.Z-cki LVIII/10
 W.Ż. CXV/9
 wa. CXVI/182
 Wa.Al. XXI/10
 Wac B. XV/239
 Wachowski Kazimierz VII/536
 Waclaw R. CIX/12
 Waclawa VII/93
 Wadys Mikołaj (MLK.WAD.) XXXIX/83,
 LIX/33, LIX/35, LIX/42, LIX/43, LIX/48
 Wagner Charles IV/26, IV/42
 Wahrmond Ludwig LXXXVIII/118, CI/102
 Wakar Włodzimierz (Wł.W.) XI/22, CXIV/5,
 CXX/19, CXX/29, CXX/36, CXX/47,
 CXX/76, CXXIX/1
 Walczykowski CXL/108
 Waldost XVI/23
 Walewska Cecylia (C.W., C. Wał., -cw-, Cw.,
 cw.) VII/183, VII/186, VII/272,
 VII/277, VII/304, VII/347, VII/358,
 VII/424, VII/447, VII/462, VII/492,
 VII/506, VII/519, VII/561,
 LXXXVIII/143, CXVIII/109,
 CXIX/111, CXXXVI/1, CXXXVI/2,
 CXXXVI/6, CXXXVI/12, CXXXVI/17,
 CXXXVI/23, CXXXIII/2
 Walicka Antonina XXVIII/32, CX/85,
 CX/171, CXVI/169, CXVI/198,
 CXIX/107
 Walicka J. VII/591
 Walski O. XVI/34
 Wanda B. LVI/74
 Wanda Idzikowska VII/671, VII/713
 Wandalli (Vandalli) Władysław Mamert
 (właśc. Mamertyn Wandel, Mamert Vandalli)
 LXXIV/31, CXXXVII/69
 Wankie Władysław CX/11
 Warchałowska Jadwiga CXI/83
 Warcholik Stanisław XCIV/3
 Ward Mary Augusta (Mrs. Humphry Ward)
 XLVIII/59
 Warda St. CXL/61
 Warda Wincenty CIV/34, CXL/35
 Wardecki Marcin, LXXIV/17, LXXIV/23
 Warka J. CXVI/50, CXXXVI/33
 Warnka Jadwiga zob. Warnkówna Jadwiga
 Warnka Janina zob. Warnkówna Janina
 Warnkówna Jadwiga (Jadwiga Warnka) LVIII/2,
 CXI/76, CXI/86, CXIX/6, CXIX/36,
 CXX/14, CXLV/4, CXLV/27
 Warnkówna Janina (Janina Warnka) VII/385,
 CXVIII/97, CXVIII/245, CXVIII/250
 Waroczewski Kazimierz XVI/93, XVI/111,
 XVI/122
 Warren LXXXIX/29
 Warski Adolf zob. Warszawski Adolf Jerzy
 Warski Karol CI/69
 Warszawianka V/39
 Warszawski Adolf Jerzy (Adolf Warski) LV/3,
 CXXXVI/2, CXXXVI/9
 Wasercug Józef LXXXVIII/145, CXXIX/8,
 CXXXV/5
 Wasilewski Franciszek CXXXIX/16
 Wasilewski Leon (Daleki) LVII/1,
 LXXXVIII/1, LXXXVIII/7, LXXXVIII/9,
 LXXXVIII/11, LXXXVIII/12,
 LXXXVIII/14, LXXXVIII/15,
 LXXXVIII/20, LXXXVIII/24,
 LXXXVIII/32, LXXXVIII/46, CXXIX/29
 Wasilewski Paweł XXVIII/83
 Wasilewski Romuald XV/118
 Wasilewski Zygmunt XCIV/20, XCIV/30
 Wassercug Józef CVII/4
 Wasserman S. XXXIX/14

- Wasz B. CXXXV/8
 Wasz Brat J. Bochnia zob. Bochnia Jan
 Wasz brat Kosa CIV/12
 Wasz brat, J.Z. Pszczeliniak CXL/134
 Wasz Druh XV/122
 Wasz kolega Sokołowiak z pod Łomży
 CXXXVIII/8
 Wasz przyjaciel Zygmunt XV/232
 Wasz sercem Ślepy Mazur CXL/16
 Wasz zob. Dąbski Jan
 Waśniewska Józefa XX/15
 Watasiewicz Fran. CXL/108
 Waterman Nixon XLVIII/125, CXLVII/63
 Wawelberg Hipolit XIII/16, CXVI/34,
 CXVI/43, CXVI/191, CXVI/306,
 CXX/60, CXXVI/30, CXXIX/16,
 CXLVII/39
 Wawnikiewicz Roman IV/70
 Wawryniuk Andrzej Antoni LXV/6
 Wawrzyniecki Marian XVI/142
 Wawrzyniak Piotr CL/85
 Wawrzynowicz Ludwik XVII/1, XLVIII/3
 Wąsik Stanisław CXL/108
 Wąsowicz H. LXXIV/42, LXXIV/47
 Wąsowski Stanisław (Dr. Stawski) XXXVI/44
 Wdowa i Matka VII/357
 Wedekind Frank (właśc. Benjamin Franklin
 Wedekind) LVIII/26
 Wegnerowicz Roman (W. Roman Wegnerowicz)
 L/9, CXXIX/15
 Weigel Stanisław CXXIII/45
 Weiss Albert LVI/53
 Weychertówna Maria VII/201
 Weychertówna Wł. zob. Weychert Szymanowska
 Władysława
 Wejnert Bronisław XCIII/21
 Wejssel Antoni IV/31, IV/68, IV/87, IV/91,
 IV/93, IV/126
 Welfe Helena XVI/109, CLII/85
 Wells Herbert George VII/97
 Welti Albert XLIX/10
 Wende Edward III/92, III/114, III/151,
 CXXXIX/11
 Wengerow Leon (L.W-w., Leon W-W.)
 XXXI/4
 Wera CVII/10
 Werecka Aniela CVII/58
 Wermiński Feliks XVI/14, XVI/35
 Wernic Henryk XIII/6, XIII/14, XIII/40
 Wernic Leon LXXXV/6, CVII/18, CLII/38
 Wertensteinowa Stanisława XLIII/83
 Wertensteinowa Stefania III/9, III/26,
 LXXXVIII/62
 Weryho Maria zob. Weryho-Radziwiłłowiczowa
 Maria
 Weryho-Radziwiłłowiczowa Maria (Maria We-
 ryho) IV/55, V/7, V/13, VII/303, VII/309,
 VII/334, VII/406, VII/413, XVI/18,
 XVI/22, XVI/95, XVI/181, XVI/190,
 XXVII/25, LXXXVIII/37, CX/102,
 CXI/47, CXI/49, CXVI/217, CXVIII/255,
 CXIX/41
 Werytus Antoni CI/145
 Werytus LXXXVI/124
 Wesołowska Maria VII/151
 Wesołowski Stanisław CL/192
 Wessel Mieczysław XXI/11
 Wesslowie, rodzina XII/227
 West Feliks III/38
 Weteran CXXXVIII/5
 Weyberg Zygmunt XXXII/10
 Weychertówna Helena CXLV/3
 Weychertówna Wł. zob. Weychert-Szymanow-
 ska Władysława
 Weychert-Szymanowska Władysława (Wł.
 Weychertówna, Władysława Weychert,
 Władysława Weychertówna) XVIII/16,
 XVIII/26, LXXX/1, LXXXVIII/164,
 CIV/29, CVII/67, CVII/107, CXXIII/19,
 CXXXIX/1, CXXXIX/5, CXXXIX/8,
 CXXXIX/15
 Weyhert Helena XII/112
 Weysenhoff Józef IV/38, CXVI/301
 Wędrovník A. XV/217
 Węgleński Alojzy CXIII/27, CXIII/33
 Węśławska Emilia VII/205, VII/206, VII/291,
 VII/335, VII/366, VII/477, XVI/49,
 XVI/68, XVI/91, XVI/118, XVI/140,
 XVI/151, XVI/191, XVI/205, XLVIII/125,
 XCIII/75, XCIII/78, XCIII/83, CXI/3,
 CXI/43, CXI/62, CXI/75, CXIX/46,
 CXIX/54, CXIX/57, CXIX/63, CXIX/65,
 CXLVII/63
 Wiącek Wojciech XCV/4
 Wicek z nad Narwi CIV/51
 Wichr CXL/47

- Wichrzycki Zenon zob. Iwanowska Natalia
 –wicz zob. Gumpłowicz Władysław
 Widłak Antoni XV/8, XV/36, XV/71, XV/164,
 XV/188, LII/18, CL/91, CL/148, CL/203
 Wiechowicz Stanisław VII/618
 Wicownik XCI/5
 Wielopolska Maria CXXIX/8
 Wielopolski Aleksander LXXVI/10
 Wielopolski Zygmunt LXXXIX/113
 Wielowieyska Emilia VII/522
 Wieniawa LXXXV/14
 Wieniawski Antoni XXX/23, CL/143
 Wieniawski Julian (Jordan) CXVI/78,
 CXVI/204
 Wierbicka Anastasja XCVIII/1
 Wiercieński H. XXXII/22
 Wiercieński Henryk III/140, CXVI/352,
 CXVI/393
 Wierny Grzegorz LII/1
 Wierzbicka Stanisława CXXXVII/7
 Wierzbicki B. LI/1
 Wierzbiński Maciej Roman (Roman Rola)
 CI/108, CXIX/11
 Wierzbowski Teodor III/92, XCVI/36
 Wiesław CXXIII/22
 Wieśniaczka VII/58
 Wieśniak CIV/45, CIV/54
 Wieśniak XXVIII/75
 Wieśniak z Obrytego XXXIII/122
 Więtczak Michał CXL/119
 Więtczak Michał XV/38, XV/72, XV/113,
 XV/242
 Wig. XCVII/10
 Wikszemski Mamert LXXXVIII/52
 Wikt. Lamotte XXV/22
 Wiktuś XV/60
 Wilamowski Piotr (P.W.) CV/13, CV/68
 Wilbutowicz-Papłoński Jan XII/113, XII/153
 Wilczkowski Kazimierz CIX/9, CIX/18
 Wilhelm Franciszek Habsburg-Lotaryński C/8
 Wilkos Andrzej LXXXVI/195, LXXXVI/219
 Willman-Grabowska Helena VII/245,
 LXXXV/21, CVII/13
 Winawer Michał XXXI/8
 Wincenty à Paulo (właśc. Vincent de Paul), św.
 VII/455, XXVI/35, XLVIII/53,
 LVI/38, LX/11, XCIII/17, CXVI/117,
 CXVIII/220
 Wincenty XCI/7
 Winckam CXVII/14
 Windthorst Ludwig XLVIII/92
 Winiarski Bohdan VII/445
 Winkler Edward XLVIII/36, CL/138, CL/176
 Winogradow Mikołaj V/46
 Wir. CL/198
 Wirecki Andrzej (And.Wir.) XLVIII/94,
 XLVIII/133
 Wi-ski CXX/50
 Wi-ski LXXXVIII/293, LXXXVIII/316
 Wisława CXXXIX/26
 Wisznicki Mikołaj XLVII/3, LXXXIX/91,
 CXLV/43
 Wiślicki Adam III/27
 Wiśniewska Maria zob. Turzyna Maria
 Wiśniewski Marian LXXXIX/68
 Witczak Józef XV/230
 Withof LXXXVIII/78
 Witkiewicz Stanisław CI/4, CXVI/6, CXVI/15
 Witkowska Helena III/26, XXXI/6, CVII/17,
 CVII/23
 Witkowski Feliks LIII/43, CX/61
 Witoldowa Z. VII/381
 Wittig Edward CXVI/343
 Witwicki Władysław LVIII/21
 Wizel Adam XLIII/72, XLIII/75, CXXXV/3
 Wł. K. zob. Kozłowski Władysław Mieczysław
 Wł. zob. Dawid Jan Władysław
 Wł.R.Kozł. zob. Kozłowski Władysław Ryszard
 Wł.Tr. zob. Trąpczyński Włodzimierz
 Wł.W. zob. Wakar Włodzimierz
 Wł.Z. VII/80
 Władek Pszczeliniak (Władek, Pszczeliniak)
 CL/32, CL/98, CL/130, CL/134
 Władek spod Stanisławowa CIV/3
 Władek z pod Stanisławowa XII/78
 Władysławski W. LXXXVII/1
 Włodarkiewiczowa Jadwiga CXVI/392
 Włodek Ludwik XXXVIII/2, LVIII/24,
 CXVI/173, CXVI/372, CXVI/374
 Włodkówna Bronisława (Ignis) VII/352,
 VII/516, LXXIX/29, CXX/14
 Włodowicz Z. CVII/99
 Włodzimierz K. CV/31
 Włodzimierz W-ski CXXXVII/58
 Włodzimierz, św. VII/552
 Włośnianin, pragnący sprawiedliwości... CL/124

- Włościanka z nad Pilicy CL/25
 Włościanka z Sitańca CXXXIX/20, CXL/39
 Wnukowski Apolinary CI/51
 Wodyńska Wanda XII/207
 Wodzińska Jadwiga VII/450
 Wohl Henryk VII/436
 Wojciech z nad Warty XXVIII/53
 Wojciech, syn ziemi Kujawskiej CXL/261
 Wojciechowski Jarosław CXVI/341
 Wojciechowski P. CV/34
 Wojciechowski S. CXVIII/166
 Wojciechowski W. CXI/88
 Wojciechowski W. CXXXIX/11, CXXXIX/13
 Wojciechowski W. LXXII/2
 Wojciechowski W. VII/15
 Wojciechowski W. XLVIII/50
 Wojciechowski W. XXXIII/84
 Wojciechowski Władysław XXXIII/75
 Wojda Teofil LIII/98
 Wojewódzki J. zob. Krzywicki Ludwik
 Wojnarowska Zofia VII/702
 Wojnicz-Sianożęcki Jan XXIV/41
 Wojtek CI/47
 Wojtek, ale... nie żydowski CI/85, CI/93
 Wolberg Ludwik XVI/129
 Wolert Władysław XI/19
 Wolff August Robert XII/211, CX/64,
 CXVI/152, CXVI/178, CXVI/354,
 CXVI/367, CXIX/66, CXLII/8, CL/37
 Wolfring Lydia von LXXXVIII/87
 Wolińska W. XXVI/26
 Wollstonecraft Mary LXXXIX/98
 Wolski J. CXX/69
 Wolczek Jakub XVIII/9, XVIII/41
 Wolek Marcin LIII/42, LIII/85
 Wołkowicz Samuel XXXIX/44, XXXIX/65,
 XXXIX/77, XXXIX/80
 Wołodkiewicz L. CXVI/278
 Wołodkiewicz Konstanty CX/66
 Wołos Stanisław CXXXIX/10
 Wołowska Zofia IV/21, VII/401, VII/461,
 VII/664, XCIII/29, CXVIII/187
 Wood-Allen Mary XLV/19
 Worcell Stanisław LXXXVIII/113
 Woroniecki Jacek XXIII/9
 Woycicki Aleksander zob. Wóycicki Aleksander
 Woycicki Feliks Wł. zob. Wójcicki Feliks Wł.
 Wojciechowski Eugeniusz CI/112
 Woźniak M. LXXV/5
 Woźnicki Stefan LXXXVI/103
 Woźnicki Wincenty XV/76, XV/170, XV/184
 Wójcicka-Chylewska Zofia CX/159,
 CXVIII/172
 Wójcicki Feliks Wł. (Feliks Wł. Woycicki)
 XIX/2
 Wójcicki Hipolit III/97, III/102
 Wójcicki Kazimierz Władysław XIII/104
 Wójcik Ksawery CL/86
 Wójcik Michał CXL/84
 Wóycicki Aleksander (Aleksander Woycicki)
 LXI/27, LXXXIX/18, LXXXIX/63,
 CI/138, CI/143, CI/151, CI/152, CI/162,
 CIII/7
 Wóycicki Władysław XXIV/25, CX/164
 Wóycicki Zygmunt XXXII/10
 Wróbel Sz. CL/195
 Wróbel Szczepan CXL/239
 Wróblewska Emilia CXVI/266
 Wróblewski A. XXXI/9
 Wróblewski Augustyn XVII/31, CVII/3
 Wróblewski Eustachy CXVI/266
 Wróblewski W. XXVI/16
 Wróblewski Waclaw (Outlaw, W.Wr-ski)
 CV/11, CV/26, CV/66
 Wróblewski Witold LI/23, CXX/77
 Wróblewski XVI/156
 Wrzaliński Wincenty XXXIII/18
 Wrzosek Adam CXIX/67
 Ws. CIV/10
 -wski CXVI/219
 W-ski V/2
 wski. XXXVI/7
 Współpracownik CXXXVII/100
 Wu XXXVI/72
 Wuzel LXXVIII/2
 W-w. CX/86
 Wyczałkowska Jadwiga VII/426, CX/95
 Wyczółkowska Anna CVII/14
 Wyczółkowski Leon XII/204, CX/78
 Wydźdzanka Maria CXVIII/180
 Wyleżyńska-Rybakiewicz Aurelia LXXXIX/60
 Wynder Józefa XCVI/26, CVII/16,
 CXXXVI/15
 Wymimko Wiktor XV/48, XV/97,
 LXXXVI/228, CL/78
 Wypych Stanisław LII/15

- Wysłouch Antoni (Redivivus) LXXVI/13,
 LXXVI/17, XCII/2
 Wysłouch Izidor Kajetan (Szech) CI/116
 Wysłouchowa Maria VII/722, LXXXVIII/9,
 LXXXVIII/177
 Wysocki Piotr CXVI/64
 Wyspiański Stanisław XI/5, XXXVII/11
 Wyszkiwiak LXXXVI/43
 Wyziński Henryk CXX/3
 W-z V/16
 Wzdulski Konstanty XLVII/39
 X*** LVI/45
 X. CX/34, CX/36
 X. CXLII/30
 X. CXLIII/5, CXLIII/8, CXLIII/9,
 CXLIII/11, CXLIII/12, CXLIII/14,
 CXLIII/16, CXLIII/21
 X. CXVI/155
 X. CXVIII/163
 X. CXXXII/17
 X. LIII/35
 X. LVI/66, LVI/70, LVI/73
 X. LXXXVI/44
 X. Welkin CXXXVII/26
 X. XCIII/20, XCIII/81
 X. XII/335
 X. XLV/28
 X. XVI/21
 X. XVIII/63
 X. XXVI/37
 X. XXXIX/85
 X. zob. Gloger Zygmunt
 X.M. XXXVII/33
 X.M.G. zob. Godlewski Marcei
 X.X. CVII/110
 X.X. CX/58
 X.Y. LXI/5, LXI/29, LXI/30
 X.Y. XIII/60
 X.Y. XVIII/61
 Xaw. CIX/8
 xy. LXXXVIII/13
 Y. CXVI/162
 Z. CVII/13, CVII/87, CVII/92
 Z. CX/180
 Z. CXL/206
 Z. CXLIII/6
 Z. CXLVII/27
 Z. CXXXVII/90, CXXXVII/91
 Z. Kościeszka XLVII/23
 Z. LXXXVI/245
 Z. LXXXVIII/17
 Z. Ośń.CXLV/25
 z. V/34
 Z. XII/29, XII/57
 z. XLIII/118
 Z. XXI/34
 Z. zob. Bielicka Zofia
 Z.A.K. CXLVI/41
 Z.B. CVII/6
 Z.B. CXLV/36
 Z.B. XIII/22
 Z.B. XLVI/2
 Z.B. zob. Bielicka Zofia
 z.b. zob. Bielicka Zofia
 Z.D. III/89
 Z.D. zob. Dębicki Zdzisław
 Z.F. LXXXIX/49, LXXXIX/85,
 LXXXIX/103, LXXXIX/111
 Z.F. XV/119
 Z.F. XXVI/38
 Z.G. VII/706
 Z.G. XCVI/3
 Z.H.W. XX/17
 Z.J. XCIX/2
 Z.K. CX/38
 Z.K. IV/73
 Z.M. CXLVI/26
 Z.M. CXX/85
 Z.M. XII/396
 Z.M. zob. Morawska Zuzanna
 Z.N. LIII/67
 Z.N. CXXXVIII/1
 Z.N. LXXVI/5
 Z.N. XII/248, XII/313
 Z.N.–ski zob. Gorzycki Wincenty
 Z.O. XII/264
 Z.P. CXLI/4
 Z.P. CXXXIX/17, CXXXIX/24
 Z.P. zob. Pietkiewicz Zenon
 Z.R. CL/163
 Z.S. LXXXIII/19
 Z.S. XVII/67, XVII/69
 Z.S. zob. Seidlerowa Zofia
 z.s. zob. Seidlerowa Zofia
 Z.S. zob. Sokołowska Zofia
 Z.S.S. XII/416

- Z.Sz. LXXXIX/93, LXXXIX/121,
 LXXXIX/127
 Z.U. LXXXVIII/130
 Z.W. CXLVII/12
 Z.Z. LXVIII/12
 Z.Z. LXXXIX/40
 Zabielski Józef XV/18, XV/74, XV/88,
 XV/196
 Zabiello Władysław (Władysław Topór-
 -Zabiello) XXXVI/19
 Zabłocki Gustaw CXXXIII/7, CXXXIII/8
 Zaborowska H. CXLV/78
 Zaborowski Adam CIV/38
 Zaborowski Stanisław VII/483
 Zacharski Al. zob. Zacharski Albin
 Zacharski Albin (Al. Zacharski) XV/99,
 XV/221, CL/116
 Zacofana VII/166
 Zagórska Helena CXLVI/30
 Zagórski Hipolit CXXXIX/21
 Zagrobska Zofia XXXVI/27
 Zagrzejewski Józef XLVII/25
 Zagrzeżo Zbigniew LXXXIX/54,
 LXXXIX/104
 Zahorski K. XV/28, XV/80
 Zajączek Józef CXX/72
 Zajdenman Mieczysław zob. Zajdenman
 Mojżesz
 Zajdenman Mojżesz (Mieczysław Zajdenman)
 LIX/1, LIX/3
 Zakrzewska Anna VII/363
 Zakrzewska Jadwiga CL/191
 Zakrzewski Al. IV/95
 Zakrzewski Jan CXVI/345
 Zakrzewski Stanisław CXVI/175
 Zakrzewski Wincenty LXXII/6
 Zalas Władysław LXXXVI/149
 Zalasiński Stanisław CL/46
 Zaleska Maria XXXVI/38
 Zaleska S. CXLV/7
 Zaleski Antoni CXVI/363
 Zaleski Stefan (Światłomir) LXXVI/3
 Zaleski Stefan S. CXX/31
 Zaleski Zdzisław LXVIII/3
 Zalewski Kazimierz V/19, CX/45, CX/120,
 CXIII/19, CXVI/162
 Zalewski Seweryn Sariusz (S.S.Z.) XCIII/15
 Załuscy, rodzina CXVI/298
 Załuska Jan CL/249
 Załuska Paweł XXVI/27
 Załuski Bronisław LXXXIX/9,
 LXXXIX/11, LXXXIX/22,
 LXXXIX/29, LXXXIX/98
 Zambrzycka Maria XX/15
 Zamoyska z Działyńskich Jadwiga V/5,
 CXVIII/140
 Zamoyski Jan CX/147, CXX/35
 Zamoyski Maurycy XCVI/24
 Zamrzycki Jan LXXVII/23
 Zamyła Teofila LXXIX/14
 Zapalowski Stanisław XXXIII/38
 Zapuszewska Helena CL/34
 Zapolska Gabriela (właśc. właśc. Maria Gabriela
 Janowska z Piotrowskich) XLVI/3, CIX/36
 Zaraniarz CXL/142
 Zaremba Łukasz IV/28
 Zarembina Władysława (Wł.Zar.) VII/3,
 VII/47, VII/57, VII/97, VII/101, VII/122,
 VII/141, VII/230
 Zarząd Główny Tow. zupełnej wstrzemięźliwo-
 ści od napojów alkoholowych „Przyszłość”
 LXXXVI/61
 Zarząd kółka młodzieży w Siemienicach
 XV/237
 Zarząd kursów rolniczych w Bratnem XV/91
 Zarząd Płockiego koła Towarzystwa „Polska
 Macierz Małorolnych” XX/23
 Zarząd Stow. Umysłowo Pracujących Polek
 VII/460
 Zarząd Wydziału Kółek CTR XV/179
 Zarzecki Julian CXLV/60
 Zarzecki Lucjan VII/581, XVI/157, XVI/200,
 XCIV/18, XCIV/40, CXVI/267,
 CXVI/370, CXLV/67
 Zastępca LXI/21
 Zawada Jan zob. Lutosławski Kazimierz
 Zawada Karol XXXIII/89
 Zawada Władysław XXXIII/89
 Zawadzki J. CXVIII/24
 Zawadzki Józef CXI/4, CXI/17
 Zawadzki Maciej CXXXIX/27
 Zawadzki Mieczysław XVIII/64, XXXIII/125
 Zawadzki Stefan CXLV/57
 Zawadzki A. CV/10
 Zb. VII/673
 Zbawca LIII/42

- Zbiegniewska Izabela IV/114, VII/667
 Zbyszko CXXXVI/11
 Zdanowska Wanda XV/15
 Zdański Zygmunt XXXVI/46
 zdg. LXXXVIII/175
 Zds. zob. Zdziarski Bolesław
 Zduniówna Wanda CL/165
 Zdziarska Zofia XX/7
 Zdziarski Bolesław (Zds.) XX/3, XX/4, XX/6, XX/7, XX/9, XX/10, XX/16, XX/18, XX/22, XX/26, XX/28, XXXIII/61
 Zdziarski Stanisław VII/158, CX/26, CX/47
 Zdziechowski Marian LXXII/6
 Zdzitowiecki Stanisław Kazimierz XII/222, XXVI/4, CI/38, CL/223
 Zembrzuska Konstancja XXXVI/15, CXXXI/38
 Zenon LIII/104, LIII/112, LIII/115
 Zeter zob. Reis Zygmunt
 Zieleńczyk Adam LIX/40
 Zielińscy, patroni biblioteki III/23, XXI/27, LXXXVIII/152
 Zielińska Anna CXVI/76
 Zielińska Helena VII/320
 Zielińska Iza LXXXVIII/18, LXXXVIII/60, LXXXVIII/65, CV/25
 Zielińska Izabela (Iz. Ziel.) VII/113, VII/133, VII/152
 Zieliński August CXXIX/16
 Zieliński Franciszek CXL/108
 Zieliński Gustaw XXI/27
 Zieliński Ignacy VII/28
 Zieliński J. XXVIII/34
 Zieliński Józef CXL/108
 Zieliński Józef XXI/19, LXXXVIII/152
 Zieliński Kazimierz LII/3
 Zieliński Stanisław (Idem) CX/143
 Zieliński Walenty CXXXI/26, CXLVII/42
 Zielonka M. CXXIII/47
 Ziemianka CL/151
 Ziemianka CXI/54
 Ziemianka z Grójeckiego CXIX/96
 Ziemianka z Lubelskiego CXIX/87
 Ziemiec Kazimierz LXI/4
 Zieniec Michaił LXXVI/42
 Zienkiewicz Marcin CXL/230
 Zienkiewiczowa Regina (Domasława) XV/86, CXL/230, CL/60, CL/69
 Zientarski Romuald LI/8
 Zięćkowska Antonina XXVII/5, XXVII/26, XXVII/29
 Zimmermann B. XXXIX/70
 Zimmermann Kazimierz III/126, III/127, XXXIII/112, LXXXVIII/235, LXXXVIII/238, LXXXVIII/240, LXXXVIII/241, LXXXVIII/242, LXXXIX/77, LXXXIX/84, LXXXIX/85, XCIII/58, CI/129, CI/130, CI/133, CI/138, CI/169, CX/94, CXVI/215, CXVIII/214, CXVIII/241, CXXXIV/1, CXXXV/9, CXXXVII/36
 Ziomek W. (Czytelnik „Drużyny” Ziomek W.) XV/107, XV/161
 Ziółkowski Paweł CX/63
 Zjedn. XLVIII/104, XLVIII/106, XLVIII/109
 Zlasnowski Jan CXVI/371
 Zm. LXIII/14
 Znaniecki Florian CXLV/54
 Znatowicz Bronisław III/102
 Znatowicz-Szczepańska Maria CXIX/77
 Zof. Biel. zob. Bielicka Zofia
 Zofia R. CXI/90
 Zofia, św. VII/483, VII/654, CXIX/8, CXLVII/1
 Zo-ja XIII/37
 Zorza XIII/85,
 Zorza XLVI/32
 Zośka z Bielik zob. Okęcka Zofia
 Zrąb Ł. CL/80, CL/87, CL/178
 Zrąb Ł. zob. Rutkowski Stanisław
 Zsarnoczay Marysta CI/31
 Zusman Szlama XXXIX/12
 Zwejbaumowa Natalia VII/697
 Zwi Samuelli XXXIX/45
 Zwierzyński A. CXVI/388
 Zwoliński Maciej XXVIII/56, XXVIII/58
 Zychler A. XVII/20
 Zyg. Zag. XXVII/90
 Zygmunt LXXX/3
 Zygmunt LXXXIX/52
 Zylberowa Dorota XVI/157, XLIII/57, CV/23
 Zysk Bolesław CL/171, CL/175, CL/180
 Zyta XII/419
 Zyta, św. VII/635, XII/28, LXXXVI/75, CX/3, CXI/15, CXI/61, CXVI/19, CXXVI/2, CXXVI/20

- Zywar Jan XCIV/37
 Zywert Józef XV/172
 Zywertówna Rozalia XV/47
 Żak Jan LXX/1
 Żaliński Edward IV/60
 Żarecki W. XVI/1, XVI/48, XVI/87, XVI/105,
 XVI/145, XVI/171, XVI/203
 Żebrowska A. LXXXIX/19
 Żelechowski Kasper CXVI/129
 Żeleszkiewicz Łucja VII/585
 Żelkowski Maksymilian CXVI/113
 Żenciński Romuald LXXXIX/53
 Żeromski Stefan XXXVIII/2, LXXXV/21,
 LXXXVIII/149, CI/52, CI/63,
 CXVI/120
 Żmichowska Narcyza IV/114, XII/164,
 CXVI/181
 Żmijewska Eugenia (-cz-, E.Ż., E. Żm.) VII/17,
 VII/27, VII/75, VII/107, VII/127, VII/149,
 VII/169, VII/174, VII/190, VII/208,
 VII/213, VII/217, VII/218, VII/224,
 VII/232, VII/270, VII/577, VII/578,
 VII/587, VII/658, XII/379, XIII/64,
 XIII/109, XLVI/30, LVIII/26, LXXIII/2,
 LXXIII/3, LXXIII/5, LXXIII/6, LXXIII/8,
 LXXIII/10, LXXIII/11, LXXIII/13,
 LXXIII/15, LXXIII/16, LXXIII/17,
 LXXIII/18, CXVI/115, CXVIII/174,
 CXIX/16, CXIX/74, CXLVII/31
 Żochowski Antoni LIII/72, LIII/79, LIII/81
 Żółtyński Daniel LIII/64, LXXII/20,
 LXXXVIII/61, CXLII/7
 Żórawski Kazimierz CXIX/67
 Żukiewiczowa Zofia VII/416, CXXXI/17
 Żukowski Witold XVI/209
 Żulińska Barbara XVI/27, XVI/117, CXI/83
 Żuliński Józef LI/18
 Żuławski Jerzy CX/121
 Żurski XVI/178
 Żychoń Józef CX/121, CXLII/36
 Życka Ludwika LXXXVI/244, CXVIII/184
 Życka St. CXVIII/184
 Żydowski Wojtek CXL/97
 Żylski Jan XXXIII/39
 Żypowska Eugenia VII/138, VII/187, VII/235,
 VII/278, VII/308, VII/327, VII/339,
 VII/430, VII/468, VII/615, VII/618,
 XIII/36, XIII/53, XIII/80, XIII/97,
 XIII/99, XVI/59, XVI/92, XVI/120,
 XVI/152, XLVI/19, LXXXV/26,
 CXI/23, CXI/42, CXI/45, CXVIII/150,
 CXVIII/266, CXXXI/32, CXXXI/56,
 CXLVII/30, CXLVII/46, CXLVII/49,
 CXLVII/51, CXLVII/57, CXLVII/79

Informacje o autorach

1. Renata Bednarz-Grzybek – historyk, pedagog. Pracuje w Katedrze Metodologii Nauk Pedagogicznych w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
2. Aneta Bóldyrew – historyk, pedagog. Pracuje w Zakładzie Historii Oświaty w Katedrze Historii Wychowania i Pedeutologii Uniwersytetu Łódzkiego
3. Kamila Cybulska – bibliotekoznawca, historyk. Pracuje w Katedrze Historii Wychowania i Pedeutologii Uniwersytetu Łódzkiego
4. Agata Czajkowska – pedagog. Pracuje w Katedrze Badań Edukacyjnych Uniwersytetu Łódzkiego
5. Joanna Falkowska – pedagog. Pracuje w Instytucie Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
6. Dorota Grabowska-Pieńkosz – historyk, pedagog. Pracuje w Instytucie Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
7. Monika Hajkowska – pedagog. Pracuje w Katedrze Metodologii Nauk Pedagogicznych w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
8. Marta M. Kacprzak – filolog polski, bibliotekoznawca. Pracuje w Gabinetzie Zbiorów XIX wieku w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie
9. Karolina Kaczmarek – kulturoznawca. Pracuje w Katedrze Historii Wychowania i Pedeutologii Uniwersytetu Łódzkiego
10. Małgorzata Maria Krakowiak – pedagog. Pracuje w Zakładzie Historii Oświaty w Katedrze Historii Wychowania i Pedeutologii Uniwersytetu Łódzkiego
11. Izabela Krasieńska – historyk, bibliolog. Pracuje w Katedrze Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jana Kochanowskiego
12. Iwonna Michalska – pedagog. Pracuje w Centrum Kształcenia Pedagogów Sportu Uniwersytetu Łódzkiego
13. Grzegorz Michalski – pedagog. Pracuje w Katedrze Historii Wychowania i Pedeutologii Uniwersytetu Łódzkiego
14. Monika Nawrot-Borowska – pedagog. Pracuje w Katedrze Metodologii Badań i Studiów nad Dyskursem Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

15. Paulina Pająk – filolog angielski. Pracuje w Zakładzie Literatury Angielskiej i Studiów Porównawczych Uniwersytetu Wrocławskiego
16. Edyta Pętkowska-Grabowska – historyk. Doktorantka na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego
17. Stefania Walasek – pedagog. Emerytowany pracownik Zakładu Historii Edukacji Uniwersytetu Wrocławskiego
18. Agnieszka Wałęga – historyk, pedagog. Pracuje w Instytucie Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
90-237 Łódź, ul. Jana Matejki 34A
www.wydawnictwo.uni.lodz.pl
e-mail: ksiegarnia@uni.lodz.pl
tel. 42 635 55 77

To bardzo interesujące i potrzebne opracowanie, oparte na bogatym zbiorze materiałów źródłowych. Stanowi ważne kompendium wiedzy na temat roli prasy w życiu społecznym i polskiej kulturze na początku XX wieku. Ukazano w nim problematykę oświaty i wychowania, rolę młodego pokolenia, koncepcje polityki oświatowej oraz wizje szkolnictwa w warunkach braku państwowości. Formułowane w prasie postulaty dotyczyły budowania nowoczesnego systemu edukacji w realiach zaborów, a w końcowym okresie I wojny światowej służyły wypracowaniu podstaw tego systemu w niepodległym państwie. [...] W książce przedstawiono zatem ważne dla polskiego dziedzictwa kulturowego źródła i problemy badawcze. [...] Odpowiada też ona aktualnym wytycznym metodycznym i metodologicznym. [...] Z pewnością zainteresuje [...] historyków, pedagogów, literaturoznawców, kulturoznawców, medioznawców, specjalistów z zakresu informacji naukowej.

Z recenzji dr. hab. Janusza R. Budzińskiego, prof. AP

 **WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU
ŁÓDZKIEGO**

 wydawnictwo.uni.lodz.pl

 ksiegarnia@uni.lodz.pl

 (42) 665 58 63

Książka dostępna również
jako e-book

ISBN 978-83-8331-206-4

9 788383 312064